Dicto de festiuita
tibꝫ que occrūt
nitra tpe rmo
uacōis qđ mar
pit a moyse et
pphis? et durauit usqꝫ ad ad
uentū xpi in carnē. Qđ rep-
rēsentat ecclia ab aduētu
usqꝫ ad natiuitatē dñi mdu
siue. Sequūt de festiuitatibꝫ
que eueniunt nitra tpe. quod
partim cōtinetur sub tpe re
cōciliacōis? partī sub tpe peg
nacōis. qđ tpe rēsentat eccla
a natiuitate usqꝫ ad septuage
simā? sicut supꝰ ī plogo dcm.

Adnitas dñi nīr ihu xpi scdm carnem
ut quidā aiunt?
cōpletis ab adā qñ
qꝫ milibꝫ ducētis uiginti octo
annis. Vel scdm alios sexmi
libꝫ. Vel scdm eusebiū cesari
ensem in cronicis suis. quinq
miliꝫ et nōgētis tpe octauia
ni impatoris facta est cōputa
cio. Computatis autē sexmi
lium annoꝝ? mixta fuerit
methodio potius miscꝫ q̄ c̄
mꝫ. Veniens autē ipe filiꝰ
dei in carnē. tanta pax im-

uersis orbis gaudebat? ut
ti orbi unicus romanoꝝ
ratoꝝ pacifice pēsidet. Nā
nasci uoluit. ut nobis pacis
tēporis et paxmeternitatis
bueret? sic uoluit ut mdm
minus ortū suū pax tēpo
illustraret. Cesar igitur aug
tus unuīso pēsidēs orbi? scire
uoluit quot prouincie. quot
ciuitates. quot castra. qt ui
le. quot hoīes? in toto orbe
essent. Iussitqꝫ ut dicit ī hy
storijs scolasticis. ut omēs hoī
nines ad urbem unde trah
bant originem pergēnt? et
liber denarium argēteum q
ualebat denarios nūmos usq
les. unde et denarius dicebat
pcsidi prouincie tradēs? se
ditiū romano imperio p
Nam et nūnus ymagi
fēbat cesaris? et supscpō
nōis. Dicebatur autē p
et escpo. sed diuersa con
tractē. Professio cīuī dicebat
quia quilibet qñ reddebat p
sidi prouincie censi caput. id
est denariū illū qui sic dicebat
ur? ponebat illū sup caput
suum. et ꝑ hoc ostendebat se
esse subditū romano imperio

nde dicebatur professio. idest
proprio ore fassio. Et fiebat ꝫ
ram omni populo ¶ Descri
cio autē dicebatur? qua nūs
cor qui censū capitis ferebat.
certo dēminabatur numero.
et dirigebatur in scptis. Hec
autē descriptio facta est a presid
syrie syrino. Prima ut ī calc
hystoriis scolasticis dicat̄ qntū
do syrinū. Quia cū nudra qi
in umbilico terre habitabilis
esse dicatur? prouisum ē ut in
ea inchoaretur. et deinde per cir
cumstantes regiones. et alias p
uincias prosequentur. Vel prima
dicatur. idest unusalis? quia
lic pcesserūt particulares. ul
rte pma capitū in ciuitate
bat a presid. Secda ciuitas
n in regione a legato exer
. Tercia regionū in urbe
u claue. Joseph autē cū ex
e genē dauid? a nazareth
bethleem profectus est. Cū
autē bte marie parendi tēpus
instaret? et ipse de suo reditu
nesciret. eam secum suscipit. et
in bethleem secū duxit. Volens
theclauz sibi a deo cōmissum ī
aliena manu dimittē? seo ipe
per se uolens cura pueri cā
custodire. Cum ergo bethleem
appinquasset? ut frater bartho
lomeus in sua cōpilacōe tetigit.
Vidit uirgo partē ppli gaudētē?
partem gementē. quod sibi an
gelus exponens ait. Pars ppli
gaudētis? est ppls gentilis qui ī
semine abrahe bndictionē accpi
et. Pars autē gemens. est plebs
iudaica? a deo suis meritis repu
bata. ¶ Cū igit̄ ambo ad bethle
em aduenissent. et qua pauper
es erant? et qua oīa hospi
a alii qui ppter hoc̄m uenient
occupauant. nullū hospicū ha
bere potuerūt. Diuertūt igitur
in cōmuni transitu. qui ut dicat̄
in hystoris scolasticis? erat mi
duas domos operimētū habēs q
diuersoꝝ dicat̄. sub quo ciues
ad colloquendū cōuenant. vel
ad cōmiscendū in diebz ocij. ul
pro actis ītēperie diuertebant?
ubi fuerit ioseph presepe bouis et
asini ferebat. Vel sicut quidā.
Rustici cū ad fori uenicbāt ani
malia sua ibidē ligabāt: et ideo
presepe ibi constructū fuisse. In
ipsa igit̄ nocte media dīce diei
bta uirgo suū peperit filiū? et
in psepio sup fenū reclinauit.
Quod fenū ut habetur in hyl

tuis ecclesiasticis bta helena? postmodū romam detulit. Notandū autē qđ natiuitas christi fuit mirabiliter facta? multiplici ostensa. et uaiiter exhibita. fuit mirabiliter facta? tū ex parte generantis. tū ex pte genti. tū ex parte modi generandi. Ex pte generantis? quia ipsa fuit uirgo ante partū. uirgo in partu. et uirgo post ptū. Et hoc similiter qđ uirgo manens peperit quinq; modis ostensū est. Primo p prophetam ysaie septimo. Ecce uirgo concipiet ꝛc. Secdo p figūam hoc enī figuratū fuit? et p uirgā aaron que sine omni humano studio floruit. Et per portam ezechielis que semp clausa pmansit. Tertio p custodiā Joseph enī ex eo qđ eam custodiuit? testis sue uirginitatis exstitit. Quarto p experientiā. Cum enī ut in compilatione bti bartholomei continetur? et de libro infancie saluatoris sūptū fuisse dicit. uel uidit. Cum bte marie tpe parturiri staret. Joseph licet deū de uirgine nasciturū non dubitaret? more tū gerens patrie obstetrices uocauit. quarū una uocabatur zebel? et altera salome. Zebel uir cōsiderans et inquirēs? de uirgine mirabiliter exclamauit uirginē peperisse. Salome autē cū nō credēret? sed hoc simile probare uellet. omnino exaruit manus eius. Iussu tamē agelī sibi apparentis? puer tactus et continuo sanitatem accepit. Quinto p miraculū cuidenciam. Nunc igit ut testatur papa innocencius tertius. Duodecim anni pax fuit. Igitur romani templum pacis pulcherrimū construxerunt? et ubi statuam iouis statuerūt. Consulētes apollinem qđ tū duraret. ponsum acceperūt quousq; uirgo pareret. Hoc autē audiēs. creūt. Ergo in eternū durabit. possibile enī credebāt. qđ uirgo pareret. Unde in foribus templi titulum hūc sculpserunt. Templū pacis eternū. Sed nocte. qua uirgo peperit? templum subitus corruit. Et ubi ecclia stē marie nouē. Sedo fuit mirabiliter facta ex parte genti. Nam sicut. G. dicit in eadē psona. eternū. antiquū. et nouum mirabiliter cōuenerūt. Eternum idest deitas. antiquum idest caro ab adam traducta.

Aouum dest anima de nouo
creata. Ite sicut idem dicit.
Hodie tres mirtuas tria o
pera fecit deus: ita mirabilit
singularia. ut talia nec fa
sint nec facienda sint ap̃li
us. Cõiuncta quippe sint ad
miucem. deus et homo: ma
ter et uirgo. fides et ro hñia
nũ. Prima fuit ualde mira
bilis. quia cõiuncta sit lim?
et deus. maiestas et infirmi
tas? tanta ullitas et tanta sb
limitas. Nichil enim deo subli
mius? et nichil limo ullius.
Seda fuit ualde mirabil. A
seculo ei nõ est auditũ qđ ui
go esset que peperit. qđ mater
esset que uirgo pmãsit. Ter
cia est pma. et seda inferior?
sed nõ minus fortis. Alterũ e
in quod ro humanũ facem
is duobz accomodatur: q
do credi potuit qđ deus et
mo esset. qđ uirgo manse
rit que peperit. Hec v. Ter
cio fuit mirabilis fia ex parte
modi generandi. Eius enim
partus fuit sup naturã. ex eo
qđ uirgo concepit. Sup nãz
racõem? ex eo qđ deũ genuit.
Sup hũanam cõditionẽ. ex
eo qđ sine dolore peperit. Sup
cõsuetudinẽ? ex eo qđ de spũ
sco cõcepit. Non enim genuit
uirgo ex humano semine?
sed mistico spiramine. Nam
spc sctis ex castissimis et pun
ctissimis sanguinibz uirginis con
cepit? et mox corpus illud fe
cit. et sic qdtũ modũ faciem
di hoiem deus ostendit. Nam
sicut dicit anselmus. Quanto
ro modis potuit deus hominem
facere? scilicet sine hoie et fia.
sicut fecit deus adam. De ho
mine sine fia? sicut fecit e
uam. de hoie et fia sicut cõ
munis est ulius? de fia sine
hoie. sicut hodie mirabilit fm
est. Sodo. eius natiuitas
fuit multiplit hodie ostensa.
Est enim p omnes gradus crea
turar. Est enim quedã creatu
ra? que tantũ habet esse. sic
piunt corpora. Quedam que
habet esse et uiuere? sicut ue
getabilia. Quedam q̃ habet
uiuere et sentire? sicut bruta
aialia. Quedã q̃ habet ee ui
uere sentire et discrne? sicut
homo. Quedã q̃ habet ee ui
uere sentire et discrne et intel
ligere? sicut angelus. Pas

oīes creaturas hodie xp̄i na
tiuitas est ostensa· Prima au
tem creatura idest puer compo
sita triplex est: scilicet opaca
tñspicens siue pua et lucida.
¶ Primo ergo ostensa ē p̄ puer
compositā· opacam: sicut per
destructionem tēpli romano
r ut sup̄ dcm est· Et p ruinā
statue romuli dei romanor:
que tunc cecidit et cōminuta
est· Et p ruinā aliar statua
r: que tunc in locis abyssi li
mis ceciderunt· Legit ēm qd
themyas ap̄ha in egyptū des
cendens post mortē· Quodlyc
regibr egypti signū dedit qd e
or ydola conruēnt: cū uirgo
filiū parturiret· Quapter sa
cerdotes ydolor ymaginē ur
ginis puer in gremio baiulā
tis· in secreto loco templi stan
tē: et eam ibidē adorauīnt.
¶ Sed a ptholomeo rege poste
a interrogati· quid sibi hoc
uellet· dixerūt· Paterne tradi
cōis hoc esse misterium· quod
a sō ap̄ha cor maiores acce
perant: et sic in retr uētur
credebant· ¶ Sedo p puerpe
peream tñsparentē et puā·
Nam ī ipsa nocte natiuitatis
dñice: obscuritas noctis in
claritatē diei uersa ē· Rom
etiam ut testatur orosius
Innocētius papa tertius to
aque in liquorē olei uersū ē
et crūpēs usq; in tyberī per
fluxerit: et tota illa die laryn
sime emanauit· Phauat
em sybilla· qd qñ crūpetur
fons olei: nascētur saluato
¶ Tertio p puer corporea lucī
dam: sicut p corporea supra
lestia· Nam in ipsa die nati
uitatis scdm alior relatiōe
ut aut crisostm? Magis sī
quendā montē arantibus
stella quedā uisa cos appa
ruit· que formā pueri pulc
rimū habebat: et in ei capi
crux splendebat· Que mago
alloquens dixit· ut in iudea
pgerēt: et ibi natū puer ī
uirent· In ipsa etiā die
soles in oriente apparue
qu paulatim in unū co
solare redacti sūt· P qd sig
nificabat· qd trium et unius
dei noticia toti orbi īmine
ul' īminebat· Vel qd natus
erat: in quo tria scilicet aīa·
caro et diuinitas in unam
psonam cōuenānt· In hys

ris tamen scolasticis dicitur
qđ nō ipsa die natiuitatis ap
paruerunt·sed ante p aliqđ
tpe·scilicet post mortē Julij
cesaris? qđ etiam eusebius i
cronica sua asserit· Octau
anus itaq; impator? ut a
it Innocēcius pp tercius im
uerso orbi dñacōi romano
q subiugato·Intantū sena
tui placuit? ut cū pro deo
lere uellent· Prudens autem
impator se mortalē intelligēs·
īmortalitatis nomē sibi no
luit usurpare· Ad ulor? nō
ptinam instanciā· sybil
lam ap̄hissam aduocauit·
scire uellens p eius oracula
si in mundo maior eo aliq
nasceret· Cum ergo in die
natiuitatis dñi cōsiliū super
hac re cōuocasset? et sybilla
camera impatoris orau
s insistēt·in die media ar
tilus aureus apparuit ar
ca solem? in medio circuli
ngo pulcherrima puer gel
tans in gremio· Tunc sybil
la hoc cesari ostēdit· Cū au
tē impator ad pōcam ultio
nē plurimū mirarēt? audi
uit uocē s dicētē· Hoc ē ara
celi· Dixitq; ei sybilla· Hic
puer maior te est? et ideo ipm
adora· Facē ergo camera in
honorē scē marie dedicata ē·
Vnde usq; hodie dicit̄ sancta
maria ara celi· Intelligens
igitur impator·qđ hic puer
maior se erat? et thura obtu
lit·et deus de cetero uocari re
cusauit· De hoc aut̄ orosi?
sic dicit· Octauiam tpe hor̄
circiter tercia·repente liquid
ac puro sereno circulus ad
speciem celestis arcus orbē so
lis ambiit? quasi uellet
ēt qui ipm solem solus mū
dūq; totū fecisset et regēt·h
orosius· Idem aut eutropius
Sedo ostensa est et manifesta
ta p creaturam q̄ habet ēe et
uiuere? sicut sūt plante et ar
bores· Hac eadē nocte ut bar
tholomeus in sua cōpilacōe
testatur· Vincē engadoi que
proferūt balsamū florigerū·
fructum pduxerūt? et lucem
ederunt· Tercio p creaturā
que habet ēe uiuere et sētire·
sicut sūt animalia· Profe
ctis eē ioseph i bethlee
cū maria pregnante diuer
sorū hoiē· forte ut ipm uider

et ēsium pro se et pro uirgine
soluēt? et de residuo uiuēt· Et
unū asinū fortē ut uirgo sup
eū uehēbat· Bos igit̄ et asinus
miraculose dīm cognoscētes
flectis genibus ip̄m adorauīt
Ante etiam xp̄i natiuitatem
p aliquot tp̄a· ut ait eusebius
in cronica sua· Cū quidā ara
rent? boues ad aratores dixe
rūt· Bōnes deficiunt· segetes p
ficient· ¶ Quarto p creaturā·
que habet esse uiuere sentire
et discernē: ut est homo· sicut
per pastores· Nam ī ipa hora
pastores sup gregē suū uigila
bant? sicut bis in āno in lon
gioribus· et in breuioribz noc
tibz anni cōsueuerāt· Hoc eni
fuit antiquit⁹ gentilibz ī utq;
solsticio· scilicet estiuali circa
festū bti iohis baptiste? et hy
emali circa natiuitatē xp̄i u
gilias noctis custodire ob sol'
reuerentiam ul' uenerationem· q
forte mos apud iudeos ex usu
cohabitantiū moleuerat· Ipis
ergo angelus apparēs? et sal
uatorem natū nunciauit· et
quomodo eū inuenirēt signū
addit· Facta q; est cū eo mul
titudo angelor⁹ dicentiū· Gl'ia
altissimis deo et ī· Pastores
uero uenientes? totī sicut
angelus dixerat inuenerūt
Sic uerē manifestata est per
augustū edictū· qđ hic p̄cep
tū dedit? ne alīq; eū dīm uo
care audēt· sicut ouolius nar
ratur· Forte eni cū uisionē
illā uidēt circa solē· recolens
simul de ruina templi? et de
fonte olei· et ītelligens qđ ī
mūdo natus esset? q maior
se erat· nec deus nec dīs uo
cari uoluit· Sic etiā mā
festata ē p sodomitas q oīs
ī toto mūdo ī illa nocte extin
cti· sicut dicit Iheronim⁹ sup
illud· Lux orta ē eis tanta ut
licet· qđ oīs laborātes illo
rum extinxit· Et hoc fecit
ut oīs eradicaret? ne ī mā
quā assūpserat· tanta de cete
rōrum iniquitate inueniret· Vñ ut
dicit aug⁹· Diuinus deus in
tum qđ contra naturā ī na
humana fieri· fere incarnari
desiit· ¶ Quīto p creaturā
que habet esse· uiuere· sentire
discernere et intelligere sicut
angelus· Angeli eni ipsam
xp̄i natiuitatem pastoribus
annūciauīt: ut supius dīm ē·

Terno eius natiuitas ē nobis utilr exhibita. Nā hostis nob ut pius ptualere nō pt. Vnde legit qd scs hugo abbs cluniacensis in uigilia natiuitatis dñi: uidit btam uirginē in ulnis tenētem filium et dicentē. Adest dies in qua pphar oracla reuelantur. Vbi est nūc hostis? qui ante hunc diē hōib ptualebat. Ad hāc uocē dyabolus de humo erupit ut uerbis dñe ifultaret: sed mētita ē iuuētas sibi. Q nia dñi officinas ferri arruinpīm ab oratorio refecto. a refectorio lecto. a dormitorio uigilia uel ulla stramēta. a capitulo patiencia eiecit. De ipi9 natiuitatis utilitate dicē b. Triplici morbo laborabat genus humanū. In principio. medio. et in fine. Joest natiuitate. uita et in fine mor te. Natiuitas erat īmunda uita puerila. mors perdola. Venit xpc et cont hunc tpli ce morbū: attulit triplex re medium. Sanis est ei. uirtute et obiit. Eius natiuitas purgauit nrām. Eius uita instruxit nrām. Mors illi9 deleuit nrām. Nec v. De natiuitate etiā ipsius utilitate dicit aug9 qd humilitas filij dei: qm nobis p incarnacōem exhibuit. fuit nobis in exemplū. in sacramētum: et in medicamētū. In exemplū conuenientissimū qd homo imitaret. et altū sacramentū: quo peccati nri uncīm soluēret. et sūmū medicamētū. quo tumor nr superbie sanaret. Hec aug9. Superbia ēm pmi hominis sanata est p humilitatē xpi. Et notand qd conuenienter humilitas xpi saluatoris: respondeat superbie pōtoris. Superbia ēm primi hōis fuit contra deū. fuit usq ad deū? et sup deū. fuit cont deū. q pceperat: nec de ligno scientie boni et mali comederit. fuit etiā usq ad deū? quia usq ad appetitū diuinitatis. credēs qd dyabolus dixerat. Eritis sicut dii. fuit et sup deū. sicut dicit anselmus uolendo qd deus illū uelle nolebat. Tuc ēm uoluntatē suā sup deū uoluntatē posuit. At filius dei cōtra inobediem damascenum

Vñiuersaliū se ꝓter hoīes nō
cont̄ hoīes usq; ad hoīem-7
sup̄ hoīes. Pter hoīes: qui
a ad eoꝝ utilitatē et salutē
usq; ad hoīes per nascēdi mo
dū dissimilē. Sup̄ hoīes per
nascēdi modū dissimilē. Nā
eius natiuitas et sōm aliq;
nobis filiis fuit. Quia sancte
natus fuit ex muliere: et p
candē portā ꝓgressus. et sce
cūdū aliq; ul' aliud dissimilis:
quia de spū scō et maria ui
gine natus est. Interpretatio

Anastasia dicit ab ana
qđ est iterū: et stasis
qđ est status siue status. qui
a iterū stetit a uitiis ad uir

Actutes Anastasie uirginis

Anastasia nobilissima
romanoꝝ filia ꝓtexati illus
tris: sed pagani. A matre
sua fausta scilicet xp̄iana:
et a bō crisogano fidē xp̄i
edocta est. Tradita aut̄ pu
pillo in utero langorē si
mulans: semp se ab eius cō
sortio abstinebat. Qđ audi
ens pupillus eā cū una tm
ancilla in uili habitu xp̄ia
noꝝ carcerē ingreditur: et eis ne
cessaria ministrare. Fecit eā
arctissime custodire. Ita etiā
ut eid̄ alimoniā denegaret
uolens aut̄ eam sic perire
ut posset ī eius largissimus
possessionibꝫ lasciuire. Pu
tans igitur se mon? dolozo
sas uias crisogono mitteb̄.
Ac ille cōsolatorias uias re
mittebat. Interea uir ei? mo
ritur: et illa a carceribꝫ libe
ratur. Hec habebat ores an
cillas pulcherrimas: que so
rores erant. Quaꝝ una di
cebatur agapen: altera chio
me. tercia yrenem. Que cū
xp̄iane essent: et p̄fecti mo
ris nullatenus obedirēt: in
cubiculū eas reclusit. ubi cū
ne uictualia reseruabant. P
fectus aut̄ in eaꝝ aduentū
re: ad eas uir ut sua exer
ret libidinē. Qui in amēcia
uersus. putans se tractare u
gines: cacabos patellas ca
daria et simulia amplexan
osculabat. Et cū ex hoc can
atus fuisset: foris exijt mis
rimus et deformis. Quem
cerui qui eū prefuerūt exp
tabāt sic aptari uidētes: co
gitantes qđ in demonio uer
sus esset. eū uerberibꝫ affece

rūt · et fugientes solū reliquerūt. Cūq; impatoꝛē adiꝛet ut de hoc ꝯquereꝛtur. Alij ingrs eū ardebāt: alij i eius faciem exprobrabāt. alij pulcritudinē luxurie in eū placebāt: suspicantes qđ in furiā uersus fuisset. Oculi autē eius teneb̄ antur: ne sic deformē se uideret. Quapropter mirabat̄ plurimū eum: sic eū oīs detrahebāt quē tanto honoꝛe habeꝛe ꝯsueuāt. Dicebat̄ enī ei qđ ipse et oīs alij hoīes albis essent mentibus uestibus. Putabāt enī eū sic se deformē ab alijs diuersū: qđ puelle alij p arte magicā hoc fecisset. Iussit eas coram se exspoliari: ut eas saltē nudas aspiceꝛet. Et statī uestimēta sua sic cadentibus adhesseruīt: ut nullo modo exui ualeāt. Pariter autē p admiratiōe ita obstupuit ut stereꝛes: qđ ecclā a pulcritudine nō poteꝛat exuari. Tandē uirgines martyꝛio coronant̄. Et anastasia ab impatoꝛe cruda̅ pcepto d̄it. ut si eam sacrificare fa ceꝛet: postmodū i uxoꝛē eam habeꝛet. Cūq; eā i thalamū introduxisset: et eā āplexari uellet. statī ceruus effectus de os adiit ḡrens si fuisset posset. Respondeꝛūt oēs dicentes: qui a scām anastasiā cōstanti nobis traditus es: et āmodo semp nobiscū in inferno moꝛ ḡris. Cūq; domū diuerteꝛet manus puerōꝝ: uitā finiuit. Tūc anastasia alij pbro d̄it: ut eā i custodia graui ter detineꝛet. Audiens uero qđ i finitas possessiones habeꝛet p uinciā: dixit ei. Anastasia: si uis xpiana eꝛe fac ut p̄cepit dns tuus. Ille eī p̄cepit. Abrenūciauit oīb̄ que possideꝛet et eē. Oīa que habes da et uade quo uolueris: et eris xpiana eris. Cui illa respondit. Deus meus p̄cepit. uade et uende oīa et da pauperib̄ et nō diuitib̄. Cū ergo diues sine cōtradictiōe ei p̄cepta facereꝛt si alij tibi daret. Tunc anastasia dixit carnifici demandata tradatur fame: sed a scā theodota que iā p martyriū coronata fuerat. p duos mēses esca celesti pascatur. Tandē cū diuersis uirginib̄ ad nuptias palmarias ducta est: ubi nuptę

fidem xpi fuam relegat. post aliquos autē dies prefectꝰ oēs ingressos ad se uocauit: et amaritalimā ad palos ligatā ignibus cōcremauit. Alias duas simplicius interemit. Iuꝰ qs unus eāt qui pluries ppt xpm multis diuitiis spoliatus est p dicebat xpm saltē nō auferes. Apollina autē corpꝰ sce anastasie i turribario suo tradi ubi ecclesia honorifice sepelui. Passa ē autē circa annos dñi ducentos lxxx. **Ethymologizacō**

Stephanus grece latine corona dr. sed hebraice norma. Fuit enī corona ideē principiū martiꝝ i nouo testamēto sicut abel in ueteri fuit. Ecā norma idest exemplar et regula aliis patiendi. Vel stephanus dicē qī strenue stans: qđ patet in suo cōmōē Vel dicitur stephanus quasi strēnue anus idest strēnue siue laudabiliter stans idē istrionis et regentis. Anus idest uidua quibꝰ ab aplis fuit pīcius que ad uiam anus erant. Est ergo corona ppter principiū martirii. Norma ppter exemplū patiendi et bene uiuendi. Sed

nunc tam anus ppter uidua et laudabilē institutionem

Stephanus fuit unus de septē diaconibꝰ ab aplis in ministeriū ordinatꝰ. Crescēte enim numero discipulꝰ conuersiēbꝰ adiuuis conuersos ex iudeis murmurare cepit ecclesia qđ uidue earꝰ in cotidiano ministerio cōtēnebant. Quare autē murmuris causa duplex potest intelligi. Aut qa uidue earꝰ in ministerio earꝰ nō admittebant: aut quia pro ceteris in cotidiano ministerio gnabant. Apli enī ut expedit eius predicatiōi insistēnt: uidelicet ministrationem cōmittebat. Deēs itaq; apli ministrationē ordinā pro ānistratiōe uiduarū uolentes hoc murmur sedare: cōgregata oīi multitudine dixerūt. Nō est equum nos derelinquere uerbū dei. et ministrare mēsis. Glosa. quia melioza sūt spūalia mētis ꝙ apes corpis. Considerate ergo fres uiros ex uob boni testimij septē plenos spū sō. et sapiencia: quos constituamus sup hoc opus. Glosa. ut mi

nistrēt ul' ñnistrantibz prelū
los uero oratiom ul' ꝓdicā
om instantes erimus. Et pla
cuit sermo coꝝ ōib. Et ele
gerūt septē: quoz bīus ste
phanus ꝑmus et ꝑmutrius
exstitit: et adduxerūt ad aplos
et ꝑposuerūt sup eos manus
Stephanus aut plenus gra
a et fortitudine faciebat sig
na et ꝓdigia magna ī ꝑplo.
Inuidētes igit uidi et eū sup
rare et cōmouē aptentes: ut
plici modo eum uice aggrec
di sūt. scilicet disputatione?
testiū ꝓductione. et tormētoz
illatōe. Sed cū ipe disputarēt
supare: testes falsos cōuict
et de suis tormētis triūphauit.
et qualibet pugna sibi adiu
toriū de celo datū est. In ꝑmo
cū spūs scūs qui sapīa mi
nistraret. In scda: multus ā
gelicus qui falsos testes ēcēt.
Et mi terna iulius ē xp̄c adiu
uare paratus: qui martirē
adiuuaret. et cōfortaret. In q̄
libet igitur pugna ponit tria
scilicet aggressum ꝑlii. colla
tū adiutoriū: et adeptū triū
phū. Hystoriā igit breuiter
pcurrētes. hec oīa uidere
potim? Cū igit bīus stephan?
multa signa faceret? et frequē
cius ꝑplo predicaret. Iudei pa
riū ꝑlii cū eo mouēt? ut
cū ꝑ disputatōem cōuincent.
Surrexerūt eīm quidā de syna
goga libtinoz a regione sic
dictoz. Vl' libtinoz idest filio
z libertoz. idest eoz qui de ser
uitute manumissi sūt et liber
tate donati. Sic de turpe ciuili
fuerūt. qui ꝑmo fuer testimo
nū. Et cyrenesū a cyrenaui
tate? et alexandrinoz. et eoz
qui erāt a cylicia et asya disput
antes cū stephano. Fuit ꝑmū
plū. Deinde subiūgit triūm
phū? et nō potuāt resistere sa
pie et spū eius. Postremo ponit
adiutoriū. et spūs qui loqba
tur. Videtes igit qđ p hūc mo
dū pugnādi uice cū nō pote
rāt? ad scām callidē se cōuerti
runt. ut scilicet cū falsis testib
supar̄et. Submiserūt ei duos
falsos testes: qui eū de quadru
plici blasphemia accusabāt.
adducētes utiq cū ī cōsiliū de
blasphia: falsi testes eū de q̄tu
or accusabāt. scilicet de blasphe
mia ī deū. m moysen. ī legē?
ī tabnaclm siue tēplū. Fuit ꝑ

lūū·Et mtuētes m eū oīs qui
sedebāt m cōsilio iudeoꝝ: iud
bant facē eius tāq̄ angeli fa
cem·Exe auxiliū·Dem dep
mē huiꝰ pugne sedē victoria:
unde fallū celtes cōfitant·Dñe
cōmpticeps sacdotū·Si hec ita
se habēt·Tūc bēus stephanus
de ill' quattuoꝝ que sibi falsi tes
tes īposuerūt se p ordinē excu
sauit·Et ꝑmo excusat se de blas
phemiam dñi dicēs dñū qui lo
catus ē m pribꝫ et ꝑphis dum
glōsū ce: ul' finalle glie·Ubi de
ium triplr cōmēdat·sdm quod
hoc uerbū potest tripliciter expo
ni·Est em deus glie·idest collo
cutus glie·ꝑmi romanoꝝ qui
to·Quicūq honorificauit me
honorificabo eū·Vel deus glie
idest cōtentus glie·pribꝫ oc
tauo·Vel eū sūt duūte et glia·
Vel deus glie·idest deus eū de
bet a creatura glia·i·thymothi
ꝑmo·Regi seculoꝝ īmortali et cē·
cōmēdat eūi dñi triplr·scdo
qđ sit glōsus glificatiuus i gli
ficando·Deinde excusat se de
scda blasphemia in moysen·
Ipm moysen multiplr cōmen
dando·Cōmēdat eū ꝑpue·a
tribus·scdo a Zeli feruore?
quia patiente egyptū ter se
cit·a miraculoꝝ opatōe que i
egypto·et m deserto fecit·Et a
dei familiaritate: quia plus
es cū deo familiarit locutus e·
Postmodū excusat se de tra
blasphemia: que erat i legē
ipam triplicat cōmēdando sa
lucē et rationē dantis: q fuit
deus·Et ex racōe mīstrantis·
que fuit moyses talis et tanꝫ·
Et racōe finis: quia dat uitā
oībꝫ·Postmodū se excusat ꝑgale
de qrta blasphemia: que erat
i tabnacūlo·et in templo: ꝑmo
quadriplr cōmēdando salutē
qđ fuit a deo fieri ꝓcepto·i unio
ne ostēsum·a moyse cōmuni
tū: et archē testimonii cōtenti
tum·Templū aūt dicit tab
naculo successisse·Sic igitur
bēus stephanus de omnibꝫ sibi
obiecto racionabiliter se purgauit·
Dicitur igit iudei qđ nec eūdē
no sdo modo eū simpare mali
cēt? trino modo assumūt: et
terrā pugnā meūt·ut salte tri
nitatis et simplicis simpatet·Qđ
ut iudeus bēus stephanꝰ nolēs
ꝓcepto dñi eū fraternā correp
tione seruare·tribꝫ modis e co
natus eos corrigē·et q contra

malicia ꝯhibẽ scilicet pudꝛe-
timoꝛe·et amoꝛe· Primo pu
doꝛe· Eis duriciã ꝯdis et sꝯꝛe
nec ipetrando· Dura nqui
cerniuꝭ? et mãnali mãnali
ꝯdibꝫ et aurib? nos spũ sc̃o
resistitis ut resistatis· sicut et
pres uũ· Quem ꝑsequebaꝭ nõ sꝯ
secutꝰ pres? et odiebãt eos q
ãnũciabant ꝛ aduentu ipius.
Vbi sicut dicit glosa· tres gdꝰ
malicie coꝛ ponit· Primũ e
qd spũi sc̃o resistebãt· Secm
qd ꝑsequebãtur sc̃os· Tertiũ qd ꝛelicta malicia coꝛ
cos odiebãt· Sed quia fortis
mẽtus erat eis? et nesciebãt
cui obuiare· Nec sic a cꝯepta ma
licia desistebãt· ymmo audi
entes hec dissecabãt ꝯdibꝫ
suis? et stridebãt dentibꝫ in eũ·
Postmodũ autẽ coꝛripit eos
timoꝛe· p hoc scilicet qd stãtẽ
a dextris dei in se audiebãt phi
bere· quasi paratũ se admini
re? et adiutoꝛium ꝯtra eũ ecclie sc̃e stephanꝰ plenꝰ spũ sc̃o
intuens in celũ· uidit gliã dei
et ait· Ecce uideo celos apertos
et filiũ hoĩs stantẽ a dextris
uirtutis dei· Uidet igit̃ ia pudo
re et timoꝛe coꝛripiunt eos· nõ
tamẽ adhuc desistebãt? sed ꝛeti
oꝛes qꝫ pius erãt· exclamãtes
in uoce magna cõtinuebãt aures suas· Glosa· ne blasphemiã
ꝫ audirẽt· Et impetũ fecerunt
unanimiter in eũ? et proiec
tes eũ extra ciuitatẽ lapidabãt
In hoc scdm legẽ se agẽ arbitꝛ
tes quic blasphemiã ꝛet castra
mãdauerat lapidari· Et illi
duo falsi testes qui in eũ pri
mũ lapidẽ mittere debebant
scdm legẽ dictum· Prima ma
nus testiũ lapidabat eũ? depo
suerũt uestimẽta sua ne illi?
iactus comꝓmaꝭ· Vel ut
ad lapidandũ expeditiꝰ ꝛedderentur? seuis pedes qui uoca
batur saulus? et postea uocatus est paulus· Qui dũ lapi
dantiũ uestimẽta custodiret·
ex eo qd lapidandũ eos expe
dientꝰ ꝛeddebat? quasi manu
ciũ lapidauit· Eũ autẽ nec
timoꝛe nec pudoꝛe a tãta pos
set nequicia retrahere· Tertiũ modũ adhibuit: ut sal
tẽ eos amoꝛe obtemꝑaꝭ· an nõ
crimius amoꝛ fuit qui eis
ostendit? qñ pro se et pro ipis
oꝛauit? Pro se qdẽ oꝛauit?
ne passio sua elongaret· ut

ipsi rei norta maiori reuerent?
Pro ipsis autē oranit·ne ipis
hoc ī pcīm īputaret·Lapidabāt
ingiit stephanū īuocātem et
dicētē·Dñe ihu accipe spi
ritū meū·Positis autē genibz
clamauit uoce magna dicēs·
Dñe ne statuas ill'i hoc pcīm·q
nescāit quid faciūt·Et uide a
morē mirabilē? quia orando p
se stetit·orando p suis lapidato
ribus genua flexit·Quasi pl'
orationē quā p ipis faciebat:
q̄ illā quā pro se effūdebat·cuꝫ
ret crudum·P ipis etiā poti'
genua flexit? q̄ p se·Quia ut
dicit glosa ibidē? quor maior
migritas·manus supplicandi
remedīū postulabat·In hoc e
aīa martir xpi? xpm imitatus
est·qui in sua passione pro se
orauit dicēs·Pater ī manus
tuas cōmēdo spīm meū·Et p
suis crucifixoribz dicēs·Pater
ignosce ill'is·Et cū hoc dixis
set obdormiuit in dño·Glosa.
Pulchre dictū est obdormiuit·
et nō mortuus·Quia obtul'
sacrificiū dilectionis? et obdor
miuit in spe resurrectōis·Sta
est autē lapidato stephano ā
no eodē quo dñs ascēdit ī celū
in primo mēse augusti: cui a
die intrante·Sanctus uo
gamaliel et nychodemus qui
erant p xpianis olim ī cōsilio
uidere? sepelierūt eū in agro
ipius gamalicl? et fecerunt
planctum magnū sup eum·
Et facta est magna psecutio
xpianis qui erāt ī hierusalē·
quia occiso bō stephano uno
de principalibz? alios grauiter
psequi cepit·intantū q̄ oēs
fere xpianos preter aplos·qui
erāt ceteris fortiores: p totam
iudeā? pūcias sūt dispersi·ut
ta illud qd dñs pcepat·si uo
psecutī fuerīt in una ciuitate
pgite ī aliā·Refert augus
doctor egregius bīn stephm
numeris miracul' claruisse?
et mortuos per eius meritis re
suscitasse·multosq; a uariis
languoribz curasse·Preterhec
autem refert alia miracula
digna memorie cōmēdanda·Au
ci qd flores sup altare bīn ste
phani ponebant: et mox abla
ti sup infirmos ponebant: et
mirabil' curabant·Dām etiā
am de eius altare sūpti: et eger
iposit·multis exstitērūt infir
mitatibz ad medelā·Nam si

cur air augustinus ī libro huic
simoscdo de ciuitate dei. Flores
ipi de altari scā stephani sup
ti. cuiusdā mulieris cece ipo
sue oculis sūt? et illa cōtinu
o lumē recepit. ¶ Refert ēt
ī eodē libro. q cū quidā uir
ꝑmarius ciuitatis nomine
marcialis infidel' esset? et ne
quaq cōuerti uellet. cū tam
plimū egrotaret: genet' sius
ualde fidelis ad ecclesiā scī ste
phani uenit. et de ipis floribz
qui sup altare erāt accipiens.
et ad caput socri flores ipsos
latēter posuit. Sup quos clo
res cū ille dormiuisset: ꝑtim
ante diluculū clamauit ut
ad epm mitteret. Cum aūt
epc abesset? sacerdos ad eum
uen. et epm cū se orāt diceret
baptizauit. Hic q dou uiru
hoc uerbū ī ore semp habuit
Epc accipe spm meum. Cuius
tamē hec ultima uerba bea
ti stephani fuisse nesciret. ¶
¶ Aliud simile ī eodē refert mi
racūm. Dm quidā matrona
patronia: cū diu infirmitate
grauissima torqueret: et mul
ta adhibens remedia. nullū
sentiret lenimē. de quidā iudeū cōsiluit. qui a
nulū quēdam aū quodā lapi
de tribuit et: ut ipo anulo ad
nuda corpis tangeret. ut ex iui
tute illius lapidis beneficiū re
apet sanitatis. Sed cū hoc sibi
nil ualere cōspicer? ad ecclesiā
bti stephi ꝓthomartis ꝑgerauit.
et pro salute sua instanter ex
orauit. Tunc subito insoluta c
orda et illeso anulo remanēte
anulus in manu ꝑsilit? et cōti
nuo ꝑfecte sanatū se sensit. ¶ Ali
ud etiā miracūm ibidē nō min9
mirabile refert. Apud nāq cela
nam capadocie. quedā nobilis
matrona erat: iuri quidē deli
tia solacio? sed nobili nallata
multitudine filioz. Nam decem
filios habuisse dicat? quoz sep
te mares. et tres fem phibent.
Quadā aūt nocte dum mat
offenditur ab eis: maledictionē
cuius filius ꝑecat. Subito aūt
maledictionē matris diuina
uindicta subsequit? et omnes
pena simili et horribili ferūt.
Nā oīs tremore membroz oīm
horribiliter cōcussi. Quapp
ter nimiū dolentes? et cuioz a
uiū oculos nō ferentes. p totum
orbē magan cœperūt. Et quoād

qbant oim in se cōuertebant
aspectū· Ex his aut̄ duo frat
et soror paulus salutet et pally
dia ypponam uenerūt: et ipsi
augustino ibid̄ epo q̄ sibi cōti
gerant p ordinē narrauerunt·
Cū ergo quidam dieb⁹ ante pas
cha cerliam bn̄ stephi strqz
tantes: caritatē ab ipo mani
festis postulasset· In
ipo die paschę· cū strquēs ꝓlix
pñs eet: unus ex eis salutē pau
lus repente cancellum intrauit
et ante altare cū multa fide et
reuerētia se prostrauit· Et cum
astantes rei exitū expectarent·
subito surrexit canus: a trimo
re corpis debilis⁹ alienus· Cum
aut̄ ad augustinū duc⁹ fuisset:
ipe cū a ꝑlīm ꝓtulit· et sequēti
die libellū de narratōe ipi⁹ cas
trensi ordinē ꝓmisit· Cū aut̄ sic
ad ꝑlīm loq̄ret· et soror illius
oīb⁹ mēbris tremēs assisteret:
surgēs illa e medio· bn̄ stephi
cācellos intrauit: et stans ne
mine obsistente· subito sanata
surrexit· Ipsa similit̄ i medi
o ponitur: et de utriusq; sani
tate deo et bō stepho ꝑmēte gra
es referūt· Paulus aut̄ a re
uerēdo ad augustinū redi

quasdā reliquias bn̄ stephani
sci deuulit· ad quas ꝓtinus
plura alia miracula fra cōt·
Rotandi aut̄ q⁹ bis strepis
hac die passus nō est: sed ea
die ut dicit· qua eius inuētio ce
lebrat· Eius aut̄ meritis
hac die dicit exstitisse· Sz qr
festa mutata sūt· dicet cū de
eius meritis aget· Ad pns au
tē hec dixisse sufficiat· Du
plex de causa ecclesia hec tria
festa q̄ sequūtur nativitatē
dñi sic uoluit ordinare· Pri
ma est· ut xpo sponso et cap
ti omes sui comites adūgā
Natus ē xpc sponsus ecclie in
hūc modū: ars comites sibi
adunavit· De quib⁹ comitib⁹
dicit in canticis cānicor·· Dilc
tus candidus et rubicund⁹
electus ex milib⁹· Candidus
q̄ntū ad iohem euāgelistā·
paulū cōfessorem· Rubicund⁹
q̄ntū ad strephm ꝓthomartē·
Electus ex milib⁹: q̄ntū ad
turbā innocentū iuuenalē·
Sēda causa et racō est· ut sic
ecclesia oīm martir⁹ gloria
sēdm gradū dignitatis ilmi
adornaretur· Quor⁹ quidem
martirū causa fuit xpianā

uitas · Est enī triplex mīrū? unū uolūtate et ope · scdm · uolūtate sed nō opere? alterū ope · sed nō uoluntate · p̄mū fuit in bō stephano · scdm ī bō iohe · tertiū ī mnocētibus

Quartus Ethimologizatio z interp̄tatur dñi uel dr gratia · Vel in quo est gratia · uel cui donatū est · Vel cui donatio facta est a dño · Per hec itelligit quatuor p̄uilegia · que fuit ī bō iohe · p̄mū est papina xp̄i dilectio · xp̄s enī ceteris apostol' amplius eū dilexit · et maioris dilectionis et familiaritatis signa ei ostendit · et inde dicitur gra dñi? qsi dns gratiosus · Scdm est carnis incorruptio? quia uirgo a domino est electus · Et inde dr a quo est gra · In ipso enī fuit gra uirginalis · Unde et de nuptiis uolens nubere a dño uocatus fuit · Tertiū est cordis reuelatio · Et inde dicitur cui donatū est · Vnde enī donatū est multa secreta et p̄fecta noscit? sicut de diuinitate ibi? et cōsummatione sci · Quartū est matris dei recōmendatio · Et inde dicit cui donatio facta ē.

qñ mater dei ī eius custodia data ē · Eius uita mylenus laodicie epūs cōscripsit? quā ylarius ī libro de uita ortu et obitu sanctorū patrū abbreuiauit · J de iohe

Iohes apls et euāgelista dilectus a dño? et uirgo electus · Post petrostem duplis aplis · ī asyam p̄fectus ē? ubi ecclias multas fundauit · Domicianus imperator cūm intelligēs ei? famā? accersitū eū ī dolcū feruentis olei ante portā latinam mitti iussit · Ille autē inde illesus exiit sicut a corruptione corporis extiterat alienus · Videns ipa cor qđ nec sic a predicatōe desisteret? eū ī pathmos insulā relegauit ī exiliū · ubi solus dei apocalipsim scripsit · Iohēs autē ano ipatoris p̄teritis uitā suam cuidlicet ordinauit? et a cena dñi q̄ secrete uirtutē · Sic q̄ stū est ut bātus iohes · qui cū mulra ī insulā deportat? ē? cum honore ad ephesū reuocaret occurrere ei turba et dicentes bñdictus qui uenit ī nōie dñi · Cūq; autē urbē ingredet? diana eius dilectrix · que cunctis p̄fimū celebrabat aductū mortua efferebatur · Parētes igit ei?

et uidue et orphani dixerunt
et. Sce iolses erat druiyana de
ferimus. que semp tuis mõi
tis obsequium dans? omnes nos
alebat. tuiq; plmũ delectaba
bat aduentũ dicens. O si uidea
plm dei anteq̃ moriar. et
ni aduenisti? et te uide nõ po
tui. Tunc iussit feretrũ depo
ni. et corpus resolui dicẽs. Do
minus meus ihc xp̃c suscitet
te druiyana. surge et uade in
domũ tuã? et para mi refectio
nẽ. Statim igr̃ illa surrexit.
et cepit ire sollicita de iussione
apli? ita ut sibi uideret q̃ nõ
de morte. sed de sõpno suscitas
set eã. Altera aut̃ die era
thon phylosophus ĩ foro popu
lũ cõuocauit. ut ostẽderet quom
hic mirabilis cõtẽpnend? esset.
Duos diuissimos fr̃es iuuenes
gẽmas p̃ciosas distracto toto
pr̃imonio emẽ fecerat. et eas
in cõspectu oĩm cõtemni uo
lebat. Contigit igr̃ illuc apos
tolũ translitum fac̃. uocãsq;
ad se phylosophũ hui? mun
di cõtẽptũ triplici ratõe cõtẽp
nauit. Primũ qñ hominẽ
ore laudab̃. sed diuino iudi
o cõdẽpnab̃. Secõ qñ ex tali
cõtẽptu uitaũ nõ auar̃. et de
o uanus est hõ? sicut media
na uana diab̃. ex qua mor̃b̃
nequaq̃ auar̃. Tertio cõtẽp
tus meritorius est? qui sua
pauperib; elargit̃. sicut dñs iu
uenem dixit. Si uis perfect? esse.
uade et ẽ. Tũ eathon. Si uis
ut deus magister tuus est? et
uult ut animã et gẽmas pau
peribus erogẽt̃. fac q̃ reuire
gr̃etur? ut ad eius facias glo
riam. qđ ego fera ad hominẽ
mã. Tunc uirũ iolses gẽmas
et fragmẽta in manu sua col
ligẽs orauit? et fr̃e sũ integr
sicut prius. Statim aũt ea
thon phylosophus? et illi di
o iuuenes credidẽrũt. et gẽmas
uendẽtes pauperib; erogauẽt.
Duo nãq; iuuenes honora
ti hoc exẽplo. uendi
oĩb; et pauperib; erogatis. apos
tolũ sũt secuti. Quadã aũ
te die iuuenes uidẽtes seruos
suos p̃ciosis mouimẽtis ful
gẽtes? et in uno pallio semet
ipsos egẽtes. cõtristari cepũt.
Qđ ai suis iolses adiuuãs. co
q̃ facie tristes cẽrit? iugas et
lapides minutas a litore ma
ris deferri fecit? et eas ĩ auru-

et gēmas fecerit. Qui missus
apli innumeros artifices et
gēmarios p̄ septē dies quēn
tes reuersi sunt dicentes q̄
illi nūq̄m tam pul̄r aur̄ et
tam p̄ciosas margaritas
se uidisse testati sūt. Dixit
q̄ eis. Ite et redimite uob̄ ter
ras et possessiones quas uen
distis: quia celor̄ p̄mia p̄
didistis. Ecce flores ut mar
cescatis. Ecce diuites ut i p̄
petuū mēdicetis. Tūc apls ce
pit cōtra diuinas diuitias dis
putare: ostendēs quor sūt que
nos ab īmoderato diuitiarū
appetitu debēt retrahē. Dīm
est scīptura. Unde reprobauit hu
iusmōi de diuite epulone. quem
dīs reprobauit: et de lazaro
paupere quē elegit. Dām ē
natura: q̄m homo nudus
et sine diuitiis nascitur: et
nudus et sine diuitiis mor̄.
Tertiū est aratura. q̄m sol
lūna. sydera. pluuia. aer oīb⁹
cōmuniter sua bñficia lar
giuntur: sic et inter homines
oīa cōia esse debēt. Quār
tū est fortuna. Dicit enim q̄
duces seruus efficit. nūmi
dyaboli. Nūmi. quia nō pos
sūt diuitias. et ipe a diui
is possidet. Dyaboli. qa iux̄
euangeliū: amator pecūie
seruus est māmone. Quīti
est aura? quia habent aurā et
sollicitudines diurnā et noc
nā in acq̄rēdo et in custodien
do. Nam in acq̄rendo habe la
borē. et i custodiendo timorem.
Sexti est tactus. Et ostendit
q̄ diuitie sūt causa tactuq̄
est i p̄cōne duplicis mali. c.
malūm in p̄ti q̄ est elatiō
et mali in fut̄: q̄ est etna
dāpnatiō. Dū igit̄ ces uolis
diuitias cōtēnere diuitias dispu
tauit. Ecce iuuenis quidam
efferbat mortuus qui triginta
dies habebat q̄ uxorē ceperat
acceperat. Veniens igit̄ mīr
cius uidua: et ecce qui cum
flebat. ad pedes apli padrum.
rogantes q̄ hīc q̄ sicut et diui
tiarū i nōie dīi suscitaret.
Flente igit̄ aplo et orante diui
tias. cōtinuo iuuenis surre
xit. Precepitq̄ apls ei ut ill' di
uitias discipulis enarraret
tā mirificē penā: et qītā
gloriā p̄diisset. Qui multa
de gloria paradysi. et de penis in
ferni: quas uiderat enarrauit

duces. D

dicēs. ¶ Vmiserī midi anglos
nos flentes: et demones gemu
lantes. Diuitē eis q̄ poterit
cet etna pallacia· quē fūt ge
mus fabricata chorusc̄antib⁹
clauitatis mirabilis cōtexta·
copiosa epulis referta: chrys
plena· gaudijs gloriosa: et i
pcuū manfura ¶ De ifer
no aut̄ octo penas dixit? q̄
ijs uersib⁹ diuob⁹ cōtinet⁹.
Vermes et tenebr flagellū
frigus et ignis· Demonis
aſpectus ſcelez cōſilio luct⁹
Tunc ille qui fuat ſuſcitat⁹
et illi duo diſcipuli ad pedes
apli se pſternētes rogitabant
ut miſericordiā cōſequēntur.
Quib⁹ apls air· Trigīta die
bus agite penitēciam: nutri
quos orat ut iurge et lapidy
ad la priſtinā naturā reuer
tant⁹. Qd ai fm̄ eēt? ait
eis· Ite et unde nutritis ligas
et lapidēs deferatis. Qd ai fe
ciſſet: et ligē et lapidēs in ſuā
naturā reuerſi fuiſſēt· omne
ſimile et grām quā pius ha
buerāt reperiunt. ¶ Cū au
tem uolſes p totā alyā predi
caſſet? auctores ydolox ordi
onē i pplo cōtantes· Jolſem

ad templū dyane trahebant
cogentes eū ſacrificiū offerre
Quib⁹ uolſes hanc diſtinctiu
poſuit· ut aut ipi ad mul
cādem dyane ecclīam eū ci
tent· et ipe populis ſacrificiū off
ret? aut ipe ad inuocādē xpi
templū dyane cucurrēt· et ip
i xpm credat. Dum ergo ſe
rent eū maior pars pplī cōſe
ciſſet· exeuntib⁹ cūctis de tem
plo? oratur apls et fundit⁹
templū corruit? et dyane ym
go penitus diminuta e· Re
uertit⁹ aut̄ pontifex ydol
et in pplo ordinē maxima
cauit? ita ut una pars cō
aliam ad preliū pararet⁹
Cui apls· Quid tibi uis tu u
faciam ut credas· Cui ille·
ius ut credam i deum tuum
dabo tibi uenenū bibere· et
nullam in te lesionē inuleū
uerus deus tuus apparebit
Cui apls· Fac ut locut⁹ es
ille· Volo ut alios pius inde
moneātes uideas: ut ſic am
plius ptimeſcas· Deges igitur
apl̄s tribus ad pretulem du
os uiros decapitandos pcep⁹
mā ōib⁹ uenenū eis dō· Qui
mox ut uenenū biberūt· ſpi

cuū exalauīc. Tūc apls caluā
acpiens? et signo crucis se
munies totū uenenū bibit:
et nullam lesionē mauric.
Quapter dm oēs laudāc
cpetunt. Aristodem? autem
dixit. Adhuc n meū dubie
tas? sed si ueneno mortuos
cuscitaueris? absq dubio ue
r credam. Tunc apls cum
cam suā ei tribuit. Cui ille.
Cur in tunicā tuā turbulēs?
Et apls. Aut ut cōuertēris? uel
ut sic cōfutatus ab infidelitate
tua discedas. Cui ille. Nūq̄d
tunica tua me acrē exacet?
Et apls. Vade mitte ea super
corpora defunctor dicēs. apls
pī me misit ad uos? ut in
pī exurgatis. Quod ai fecit
fect. illico surrexerūt. Tūc apls
pontificē et pōtificē ordinat
cū oīi patrīa sua ī xpī no
mine baptizauit. Qui i ho
norē bī iohis ecclīam gstruxe
rūt. Refert bīus clemēs
sicut in qrto libro ecclīastī
ce hystorie continet. ul' iuēi
tur. Ad quodam tpe quēdā
iuuenē pulcherrimū et fero
cē conuertit. et cū auda epo
scul'depositu nōie cōmēdauit.

Post aliquot autē tpe epm de
reliquit. et filius est princeps lat
nū. Apls itaq; ad epm uenit.
et suū depositū requisiuit. cū
ille de pecunia nō intelligēt: et ex
hoc uehemēt stupet. Dixit ei
apls. Iuuenē illū repeto: quē
tibi tam studiose cōmēdaui.
Cui ille. Patre fce. i aīa mor
tuus est? et in tali monte aī
latronū: regit. quor ipe prī
ceps existit. Quib; audiens a
postolus uehemē tuā fudit. et ca
put suū ferens. Bonū inquit
te custodē aīc filius mei dēliqui.
Confestim ignē equū ꝑparari
iussit? et ad montē illū intre
pidus ascendit. Quē ai iuue
nis inspexit: pr timore nu
mio equū accēdit. et statī uelo
cius aufugit. Apostolus autē
etatis oblit?: urget calcaribus
equū. et post tergū clamitat fu
gientis. Vt quid fili dulcissīe
fugis patrē? et senē senem.
Ne timeas fili qr pro te reddā
rationē xpō. et certe pro te li
benter moriar: sicut p nobis
xpc est mortuus. reuertere fili
reuertē. qr ds me ~~ad te~~ misit.
Qui audiens cōpūctus redit.
et amarissime flenit. Apls

aurē ad pedes eius padit? et
manū tamq̄ p penitētiā ia
purgatā osculari cepit·Ieiu
nante igit̄ apl'o pro eo? uitā
īpetrauit·Īpīmq̄ postmodū
cīm ordinauit·¶ Legit̄ q̄ in
cad̄ hystoria ecclesiastica? et e
aā habet̄ in glosa sup sodam
canonicā iohannis·Qd̄ cum
iohēs apud ephesū balnea la
uandi gr̄a introisset? et ibidē
cherinthū hēreticū uidisset·Ine
ptinus exiuit dicēs·Fugiam⁹
hinc ne balnea sup nos corru
ant? i quib⁹ lauatur cherin
thi ueritatis inimicus·¶ Cum a
liis que pereūt diat̄ unda bti
iohām oblata fuisset? et ipse
cā quasi irrisorie tangēt·et
cōtrectaret? quida adolescēs hoc
uidēs·ad socios suos ridendo
dixit·Videte quomō ille senex
aī aucula sicut puer ludit·
Qd̄ bīus iohēs p spīm rcognos
cēs·iuuenē ad se uocauit? et
quid in manu teneret requisiu⁹·
Qui aī se arcū tenē dixit·Ait·
Quid me facis?~ Ad que iuue
nis·Aues inde et bestias sagit
tamus·Cui apostol⁹·Quali?~
Tunc iuuenis arcū cepit tēde·
et tensū in manu tenē·Sed
cū mi ei apl's dixit·Iuuenis
balistā seu arcū dispice·Cui
iohēs·Quare fili arcū dispi
cis?~ Et ille·Qua si diutius
tensus teneat? ad iacienda ia
cula infirmior redd̄et·Et apl's
ad hoc·Sic et hūana nā fragi
litas ad cōtēplacōez nimi⁹ ua
lida fiet·si semp in suo rigōe
pstēs? fragilitati suc medū
cōcessū relaxaret·Nā et aqla
cūctis auib⁹ altius uolat·et
solem clarius conspicat·et cū
natura necessitate ad ymas
descendit·Sic et hūanus animus
aī se modicū a cōtēplacōe
trahit? arcta remissōe ad
ciuis ad celestia rendit·et
uuēis bñ instructus ab eo
cessit·¶ Bīus igit̄ iohēs
usq̄ ad ultimā senectutē
si moraret·et uix me discip
lox manū ad cathedram direct⁹
nec plura uerba dicē posset·
ad quālibet paucam dicebat
filioli·filioli·diligite alterū·
Tandē fīres qui eum co crant
āmirantes·q̄ semp eadē iba
dicēt·duremur ei·Magr quare
semp eadē loquris?~ Qui re
spondit·Quia p̄ceptū dñi ē·
Et si solū hoc fiat sufficit·:-

Refert ꝯ helymandus q̄ cū
iohes euangelista euangliū
scribē debēt. Pius motus ihū
mīsit ut oraret se digna sēp̄tu-
ram. Fertē autē tpm pro loco illo se
cretissimo. in quo diuina sēp̄
turus secessurat orasse. ut nul
las huic insistēs operi tenebr
ibi? aut ymbrīū murmur?
pateret. Nancp̄ eiē loco ut
q̄ hodie crudelia clementa
cernere solēt. Hec helymād?
Cū igitur cēt nonagitanonē
āno: et a passione dñi ē
ydus āno septuagintasexto
dñi. apparuit ei dñs cū discī
pul? suis dicēs. Dum dilecte
mi ad me. quia tēpus ē ut
ouēla mea cū fībus tuis epu
leris. Surgēs autē iohes erpit
ire. Cui dīs. Dominica die
ad me uenies. Venerūt igit
die dñica. uniuersus pp̄l's huc
nit in ecclia. huc fuat ipsius
nōie fabricata: qui a primo
pullor cantu p̄dicauit eiēdē
hortans ut ī fide cēit stabiles
et ī mādatis dī seruientes?
Post hec fontem quadratā
iuxta sētū fieri fecit. et tēā
nīē ecclam tactari. Declīāsq̄
ī fontē: ad dñi expansis ma
nibus dixit. Inuitatus ad con
uiuiū tuū dñe ihu uenio. Cui
gras agēs. q̄ dignat?es me ad
tuas epulas inuitare. sciens q̄
ex toto cord delidere te. Cumq̄
oratione finiuisset? tanta lux
sup eū emicuit. q̄ nullus ī eū
respicē potuit. Recedente aut
lumine. māna fontis plena
inuēitur. qđ usq̄ hodie in loco
illo gīatur. Ita ut in fundo fo
ntis mīstar minute harene ca
tuntur iudicē: sicut in fontibus
fieri cōsueuit. Et nil aliud de
corpe eius fluebat. Edēis
admūdus rex anglie multipe
cētū in nōie sē iohis euāgeliste
et aliquid denegabat. Unde q̄
dam pegrinus absentē
cancellario ī nōie sē iohis eū-
portune a rege clemosinā pos
tularet. Cui rex p̄cepit anulū
cū nil aliud in promptu habē
deret. Sed post plures dies q̄
dam miles anglie ī tēlmarī
nis ptibz cōstitut?. ab eod̄ pegri
no anulū referendū regi ī hec
uerba rerepit. Ille cui ex p̄ce
pius amore anulū hūc deditī
tibi remandat. Unde liquide
patuit q̄ bēus iohes eid̄ ī for
ma pegrini apparuit. Ydus

in libro de ortu et uita · uel obi
tu sc̄oꝝ patrū · Mutauit i au
ꝝ siluestres frondiū ūgas · ut
torqꝫ cara i gr̄mas · gr̄maꝫ
fragmina i pp̄am rsormauit
naturā · Vidua p̄cepto suscita
uit: et rdiuiuū nutrīs corp⁹
rmanēte aīa repauit · bibēs
lenissꝫ haustū exalit · ꝟ ꝑsid.

INocētes Interpretatio ·
dicti sūt ꝓpria racōe · scilicet
racōe uite · racōe pene · et rōe
innocētie assecute · Racōne u
te dicti sūt innocētes · ex eo qđ
uitā īnocētem · idest nō noc
tem habuerūt · Nulli ei unq̄
nocuerūt · Nec ideo ꝓ ōbedie
tiā: nec primo ꝓ mundicia · nec sibi ꝓ alicui⁹ p̄m macu
lam uel malicā · Et ideo dicē
t i psalmo · Innocētes et recti
adheserūt mi · Innocētes mu
ta · et recti in fide · Racōne pe
ne · Qui innocēter et immūne
pati sūt · Vñ i ps̄. Effudīt
sanguīē īnocētē · Racōe in
nocentie assecute · Qui i ipso
martirio assecuti sūt baptis
male īnocentiā · idest ab origi
nali p̄cto mundiciā · De qua
īnocentia dicit i ps̄. Custodi i
nocentiam: et uide equitatē · idz

custodi innocentiā baptismā
tis · et postmodū uide equitatē
bone operatōis · De īnocentibus

INnocentes ab herode occi
dota memorati sūt · Tres
igit herodes fuisse scriptura
sacra cōmemorat · quos famo
sos fecit eoꝝ infamis crudeli
tas · Primus dict⁹ e herodes
ascalonita · sub quo dñs na
tus e · Secūd⁹ dictus herodes
antipas · qui iohem baptistā
decollauit · Tertius dictus e
herodes agrippa · qui iacobum
maiorē occidit · et petrū īcarce
rauit · Unde de hoc exstitit
Ascalonita necat pueros · a
tipa iohem · Agrippa iacobu
clausit i carce petrū · Sed p
mi herodis hystoria breuit
damus · Antipat⁹ uoluntē ui
in hystoria ecclastica legit · scd
tim regis arabū duxit i uxo
rem · Ex qua filiā habuit qui
nocauit herodē · qui postmod
ascalonita dictus e · Hic a ce
sare augusto · regnū accepit
iudee · et cui⁹ p̄mus ablatū est
ceptrū de iuda · Huic ser filij
nati sūt · scilicet antipat · alex
ander · archelaus · herodes an
pas · et philippus · alexandrū a

et aristobolū ex cadē matre
nata gentos romā misit:
liberaliū artiū imbuēdos.
Post hoc a studio reuocatur.
Et erat alexander acerrimus
ponatus. Jamq; usq; sequēa'
de prepatione regni cū patre
disceptabant. Ob hoc patri
offensus: antipatrē ill' pmē
catagebat. Cūq; illi de mortē
pris tractassent. et ob hoc a
patre arcessiti fuissent. erūpē
erant: de patris nuptiis con
questuri. Intēa magy ioso
limā uenerūt: et de ortu noui
regis diligēt' scisitant. He
rodes a hoc audiēs pturbat.
tumultus ne de nouo regum
genere aliquis natus esset:
qui cū tamq; nuptiarū regē
in repellēt. Rogat igit magos
ut eo inuento sibi renūti
arent simulās se uelle adora
re illū: quē uolebat occidere.
Uerūtamē magy p aliā uiam
reuersis in regionē suā. Uidēs
herodes q nequaq; magi ad
se rediret. stelle nisione eos
deceptos ad se reuerti erubuit
se credidit. Et ideo ab inquisi
cōe pueri annorū reuocauit.
Cū autē audisset que pastores

et q̄ symeon et anna pphāue
rant? uehemēt timuit. et se
a magis turpiter illusū puta
uit. Tunc herodes de nouo pue
ros qui erant in bethleem trac
tare cepit: ut cū eis ille quem
ignorabat occidēt. Ad mon
itōem autē angeli. ioseph cū
puero matreq; in egyptū cū
tate hermopolim fugit. Ibiq;
septē ānis usq; ad obitū ho
dis pmansit. Ingrediente
igit dño egyptum sedm ysai
e uaticiniū immunda ydola
mouerūt. Traditur q̄ q̄ sunt
in certis filiorū isrl' de egypto ni
si fuit dñs dom⁹ in egypto in qua
parauit dño deo nō iacere
mortuū pmogenitū: ita nec
nunc fuit replū in quo non
corruisset ydolū. ¶ Refert cal
lydiodorus in hystoria tripta
q̄ in hermopoli thebaide dicat
ē arbor que uocat̄ plidis ma
lens in salutē multorū si fo
liū. aut fructus. aut pars cor
tis collo egrotantiū alligetur.
Cū igit̄ bta uirgo maria in
egyptū cū filio suo fugēt. hec
arbor usq; ad terram inclina
ta ē dū arta illā uenisset: et
xp̄m supplicter adorauit. hoc

cassidiodorus. Cū igit̄ herodes
rex nece puerorū disponeret. a ce
sare augusto p epistolā c̄ acca
nis: filiorū amissacōibz respon
sum̄is. Qui cū p charsū it̄ fa
ceret: intellexit qđ naues charsi
sūi magos transuexissēt. et ir
o oīs i spū vehemēti cōbus
cat. sdm qđ p̄dam fuat. In
spū vehemēti cōtes naues
charsis. Cūq; pat̄ eū filius co
rā cesare disceptaret. Dissim
ilē est. ut filius pr̄i i oīb; obedi
ret: et ipe eū uellet regnum
dimittere. Reges igit̄ hōdes
igit̄ ly. et ex cōfirmacōe cesaris
factus audacior. Occīs om
nit oīs pueros. qui erāt i beth
leem adiacentī et infra. idest
ab infantibz duor̄ āno; usq;
ad pueros unius noctis. scdm
dū tēpus qđ exquisierat a ma
gis. Hoc aut̄ dupliciter intelligē
dū cōtinet. Primo ut infra
dicat ordinē tpis. Et est sensus
ab ymatu et infra. idest ab ītā
tibz duor̄ āno;. usq; ad puros
unius noctis. Scdo ut supra
dicat ordinē tpis. Et est sens⁹
ab ymatu et sanctē illo tpe qñ
magi pueri et regē uidere q̄si
erāt q tunc duor̄ annor̄ exti
tant. idest ab infantibz q̄nq;
ānor̄ usq; ad puros unius noc
tis. Dicit autē hieronymus cū herodes
a magis ea die qua stella ap
parere eis dīm natū cē: et qz
iam affluerat ān⁹ ex eo qđ ro
mā uenerat et redierat. dīm ā
nisi. et aliquor̄ insup die
r̄ esse arbitrabat. Idcoq; sup̄ era
tē eius usq; ad binos annos
et infra usq; ad unius noctis
infantes extendit i pueros: ut
mens pueri morphcon. ni
sallicet puer an cydera fami
liaꝝ sup̄ erat sua uel infra
facē cōsiderauerit. Et hec se
cūda ysitacio habet: et uer
or reputat. Alio modo expō
itur sdm crisostomū ut sen
Ut infra dicat ordinē nun
ri. Et est sensus ab ymatu
infra. idest a pueris duor̄ an
nor̄. usq; ad pueros q̄nq; an
nor̄. Dicat stellā p annū ante
ortū saluatoris magis ap
paruisse. Herodes uero post
q̄ hoc a magis didicit. romā
uadens adhuc p annū distulit.
arbitrabat tūc dīm natū fuisse.
q̄n magis stella apparuit. Et
ideo duor̄ ānor̄ dīm arbi
trat. Unde pueros binos om

dit·et dimicps usq; ad quinq;
ānos· Sed nō minores vmis·
au assertōm fidē fac̄ uidet·q;
quedam ossa ꝫ nunocentium
habetur adeo granda·qō vno
re nō possunt· Potest tamē
dici q; longe maiores tūc etāt
hōies qm̄ nr̄i temporis· Ideo
autē herodes statim ibi pun
tus ē· Nam sicut ait macro
bius·et ut ī quadā cronica
legitur· Vnus parnus hero
dis filius·ibi casu nutriend'
fuit dat'·qui cū alijs a car
nificibz est occis'· Tūc adim
plet̄ est p ysaiam· Vox plo
rat' et ululat'·rach ideſt ma
tris· In rama ideſt ī excelso
audita ē· Rachel plorās fil
os suos: noluit cōsolari qa
nō sūt·ideſt nō habuit filios
quos libent habuisset· De'
autē iudee iustissim'·vt ī cis
dē hystoris scolasticis legitur·
Non passus ul' pot' tantam
herodis nequiciā remanere
īpunitā·Diuino cōi iudicio
factū ē·ut qui multos orbauit
rat filios: ipe suis miserabil
ius orbaret· Nam alexander
et aristobolus nutrit̄ pr̄i ha
bita sūt suspecti· Confestim
est unus de eor cōplicibz qa
lexander multa sibi donaria
promisisset: si pr̄i uenenū pro
pinaret· Cōfestim est etiā con
cor de promissis sibi muneribus·
si dū patris barbā radet·cū cō
tinuo iugularet· Additoq; a
lexandrū dixisse· Non ee ponē
dā spem in scipe qui sibi capil
los nuget ut unicus appareaz·
Ob hoc pater iratus· eos occidi
mandauit· Antipatē autē fu
turū regē instituit· Sed ipe ān
pater herodē antipā in regem
substituit· Instup herodē agrip
pā et herodiadē uxorē phylippi
quos ex aristobolo suscepterat
paterna dilectione fouebat· hac
duplici de causa· antipater īsol
erabile cont̄ patrē cōcepit odiū·
Iuxtā q; cū attēptauit omēr per
uenenū· Qd herodes p̄sentiens
cū in carcerē misit· Augustus
autē cesar audiēs qd herodes fil
os suos occidit· dixit· Melius ee
herodis porcus· q; filius· qa cū
sit ꝑcul' ideſt absq; porcus p
at·et filios occidit· Ipe autē hero
des cū annos septuaginta hīet·
ī gr̄uissimā egritudinem cecidit·
Nam febre maligna· prurigine cr
poris· collis cōtinuus tormentis

est unus de eor cōplicibz qa
lexander multa sibi donaria
promisisset: si pr̄i uenenū pro
pinaret· Cōfestim est etiā con
cor de promissis sibi muneribus·
si dū patris barbā radet·cū cō
tinuo iugularet· Additoq; a
lexandrū dixisse· Non ee ponē
dā spem in scipe qui sibi capil
los nuget ut unicus appareaz·
Ob hoc pater iratus· eos occidi
mandauit· Antipatē autē fu
turū regē instituit· Sed ipe ān
pater herodē antipā in regem
substituit· Instup herodē agrip
pā et herodiadē uxorē phylippi
quos ex aristobolo suscepterat
paterna dilectione fouebat· hac
duplici de causa· antipater īsol
erabile cont̄ patrē cōcepit odiū·
Iuxtā q; cū attēptauit omēr per
uenenū· Qd herodes p̄sentiens
cū in carcerē misit· Augustus
autē cesar audiēs qd herodes fil
os suos occidit· dixit· Melius ee
herodis porcus· q; filius· qa cū
sit ꝑcul' ideſt absq; porcus p
at·et filios occidit· Ipe autē hero
des cū annos septuaginta hīet·
ī gr̄uissimā egritudinem cecidit·
Nam febre maligna· prurigine cr
poris· collis cōtinuus tormentis

pcdū nflacōe·ucrmelcētibus
cstraulis·mtollerabili fetore:
crbō anhelitu·et mānptis
pinis torqbat. A medias uō ī
oleo positus: nde quasi mor
tuus est allat. Audiens autē
iudeos mortē suā cū gaudio
erspectasse· nobiliores iuuenes
et omnī iudea collectos ī carcere
posuit· Deinde salome sorō
ni sue· Scio iudeos de morte
mea gauisuros: sed potero ha
bere multos lugentes ·. et no
biles exequas funeris: si meis
uolūs obedire mandatis·ut
cū spīm emisero cūctos omnī
tus· quos in custodia seruo·ut
sic omnis iudea me deflcat non
uolūtarie et sponte: sed inuite
et coacte· Habebat autē ī cō
suetudine: ut post omnē cibū
pomū ploualr comederet·ul' per
se purgaret·et comederet· Cūq; gla
diū·ul' sedm aliqs aliorū ī ma
nu teneret· tuncq; uolēta distri
ctur: arrūspicacius ne se aliqs
ipediret·sepīm pausarius ma
nū dextrā subtulit·sed cōlobinus
eius sustinendo dextrā ipediuit·
primus autē quasi rex moriturus
esset·ululat' in aula regia īsonu
it· Quo audito exultat antipat

mutaq; si solutē ad uotū' pos
luerē· Quod cū agnouisset ho
des·grauius filij exultacōe·q;
ppīam mortē tulit· Discessu
cū omdi fiunt· Et archelaū post
se regnaturū instituit· Sic q;
post quīq; dies moriturus ē ifir
mitatissimus in filijs· In rebz
domesticis infelicissim'· Salo
me autē soror eius oēs no
biles iuuenes a iudea absolui·
quos rex mādauat omdi· De
alio hoc quasi uexat·et uita
finiuit· alibi nocet· Remigi
autē in originali sup matthēo
dicat·q; herodes gladio quo
mū purgabat·se petiit· Et q
salome soror eius oēs iudeos
pro ut cū fīē ordinauat mīa

Tit Imperando bñ tho·epī
Thomas imperat abyssū
Gemin' uel lectus· Abyssus id
profundus· in humilitate·q; pau
ī altico·et pcdū pauper locō
Gemin' ī placē· quia gemina
te profuit·s· uerbo et exemplo

Lectus ī passione·
Thomas cantuariensis
dū in curia regis anglie esset·
Et quedā ibidē religiosā ydiā
fieri uidet· Curiā ipsā deseruit
et cantuariensi se epō cō-mi

sit. A quo archiepiscopus facty
ad preces tñ ipius epi regis cā
cellariā suscepit. Et prudentia
qua erat ꝑditus malignor me
ecclesiā phibēt insultus. Quē
rex adeo dilexit: ut post decē
sū archiepi eū i cathedralem
honorē pararet sublimari.
Qui ꝙ hūr plūs irritat. tan
dē ob obedientie ꝓceptū hinc
vos suppositus ad portandū. su
bito autē i virū aliū ꝓmuta
tur. et caro eius leuius et ali
ao maceratē. Non solū enim
aliaū pro camisia ferebat. sē
cnā femoralia aliquāndo. usq; ad
pollicē baculabat. Sēcuīr au
tē suā ita subtilr occultabat.
ut saluo semp honestatis ngo
re sub dextera uestiū et appa
ratu utensiliū cōcordaret mo
ribus singloz. Tredū pauper
peres octidie animatis gressū
abluebat: et refectos datis cu
bet quatuor argenteis remu
nerabat. Rex autē ad uoluntatē
suā in detrimētū ecclie ipsum
inflectere nitebat. Volens ut
cōsuetudines quas cōtra uo
luntatē ecclie ꝓcessores sui ha
buerāt ab eode thoma similr
firmarent. Qui dū cōno
scitur. A quo archiepiscopus facty
ad preces tñ ipius epi regis cā
cellariā suscepit. Et prudentia
qua erat ꝑditus malignor me
ecclesiā phibēt insultus. Quē
rex adeo dilexit: ut post decē
sū archiepi eū i cathedralem
honorē pararet sublimari.
Qui ꝙ hūr plūs irritat. tan
dē ob obedientie ꝓceptū hinc
vos suppositus ad portandū. su
bito autē i virū aliū ꝓmuta
tur. et caro eius leuius et ali
ao maceratē. Non solū enim
aliaū pro camisia ferebat. sē
cnā femoralia aliquāndo. usq; ad
pollicē baculabat. Sēcuīr au
tē suā ita subtilr occultabat.
ur saluo semp honestatis ngo
re sub dextera uestiū et appa
ratu utensiliū cōcordaret mo
ribus singloz. Tredū pauper
peres octidie animatis gressū
abluebat: et refectos datis cu
bet quatuor argenteis remu
nerabat. Rex autē ad uoluntatē
suā in detrimētū ecclie ipsum
inflectere nitebat. Volens ut
cōsuetudines quas cōtra uo
luntatē ecclie ꝓcessores sui ha
buerāt ab code thoma similr
firmarent. Qui dū cōno

assentire nollet. cōtra se in ira
regis et principū procauit. Qm
autē uite. sic ipe cū aliis epis
actatus ē a rege: ut eū s mor
tis sententia immutaret i mina
retr. Magnor uero deceptus
cōsilio. uerbotenus assensū pre
buit uoto regis. Vere ex hoc m
dens alaz pcullū ūmne. scip
sū i penitentia grauius arcua
uit. et ab altaris officio se sus
pendit. quousq; a sūmo pōti
fice. restitui meruit. Reqrit
tinq; rex ut qđ uerbo dixerat
facto uel scripto firmet. Cui m
ultiter cōtradixit. et a curia si
bi erectam baculatis cruce dis
cessit. cōclamātibz impijs cont
eū. Capite iuer. suspendit pdi
cte. Et ecce duo magni pres
et fideles sui ad eū missis lac
mis uenientes sub iuramēto
asserūt. qđ i eius morte mlti
peres cōminarūt ul cōiura
uit. Vr igit dr ecclie magis
ꝙ sibi metuēs fugā iuit. a se
nonus a papa alexandro sus
cepit. et in monachio ponti
ficali cōmedat. Postmod
i franciā usq; deuenit. Rex no
dū roma misisset. et legatū
uidit. qui hoc negociū diffim

rent· ōtio repulsā patī· Et ob
hoc ī ira cōtra archiepm āpius
cōtat· Vnde oīa q̄ erāt arepi:
et suos dimisit· et tota eius p
gnīe exilio cōpmauit· Acq̄ē
defens cōdicōm· uel seruit· ordi
uel etati· Ipe autē pro rege· et
regno anglie cotidie exorabat·
Reuelat autē epo q̄ ad suam
cellam esset redit[ur]· et ad x̄m
xpm aī palma martij migra
turus· Septimo ergo āno sui
exilij redire cōcēditur: et a cūc
tis aī honore suscipitur· Per
aliquos dies ante eius mīm
uitemis quidā de corpe exiens
et postmodū miraculose aie
bat· q̄ usq; ad supīmū ordīē
deductus fuit· et int aplos sedē
q̄ndā uacuā uidit· pulctam a
cuius esset hec sedes· Angelus
respondit· q̄ cuidā magno sa
cerdoti anglor a dño parabat·
Sacerdos quidā missā de bīa
gine cotidie celebrabat· qui
archiepo accusat[us] eo q̄ nil ali[ud]
q̄ salue scā pares· canē sacrīt·
Ab ipo epo accersit· et tam q̄
devota et mitius ab officio sus
pendit· Cui autē bēus thomas
aliquā sui orāt[ur]is fuerit· et sub
lecto ipīm absconditet· ut ad
sacerdōij honā aptaret· Beata
maria sacerdoti apparuit dīc·
Vade ad archiepm cui dices· qd
illa ob cuius amorē missas
uerbas· eius alicui qd est ī ta
li loco cōsuit ibidē reliquit· Il
la igit sibi mitte seu mādet
q̄ mei dicti quod tibi ferat·
deat relatare· Quod epūs
audiens et ita mentēs stu
puit· et mdictū relatans· sa
cerdotē ī suā ecclesiā restituit·
Hoc habet scarīū pīcipue· De
fendit ut pius iura ecclie· nec
a rege flectī· ui uel pce· Cū er
go mallatu[s] fleti posset· em
nulites regis armati uenīūt
et ubi archiepc sit ostendo
requirūt· Quibz ille occurris
sit· Ego sum q̄ quer[itis]· At
illi· Veniemus ut occidaris· et
ultra nuncij nō malebis· Q̄b
ille dixit· Ego pro deo mori pa
tus sū· et defensione iustitie·
et ecclie libertat· Et ego me
q̄ritis· et ex parte dei oīpotētis
et sub anathemate phibeo· ne
quis quātuscūq; aliquatenus nocea
tis· Deo autē et bte marie· et
oīb; scīs et bto dyonisio causā
ecclie et meipm cōmēdo· Hijs
dictis· uenandū capitur gladijs

mrpiorꝫ ꝑpetꝛ: sacra capitis co
rona ꝑcidit· cruꝛ ꝑ ecclesie
pauimētū dispgit: et sic mr
dño cōsecrat· Anno ab ī carna
cōne dñi millesimo cētesimo
septuagesimoqrto· Dū igit
clerici· Reiem etiam ī apent·
et pro eo missā celebrabāt agr
rāt· Subito ut audiut chori ā
gelorꝫ astantiū uocēs· et can
tantiū mirifice: et mīs mul
cam inapiūt· Letabit mishis
cōcinūt· et ceteri clerici ꝓsequū
tur· Dec est retera mutatio
dextre excelsi· dū cantantiū me
rorꝫ uerisq; ī cantantiū letitie et
laudis· Vnde illi q; defunctorꝫ
suffragia michoabāt: mīm
postmodū ymnis laudāt· Re
tera crimia cōpbat sānctatr ꝑ
ditus· et martir dīm glorioliq;
que tanto honore angeli pr
uenerūt· et cōꝫ mīm carthu
sio ascēderūt· ¶ Multa et
alia mlisq; miracula ꝑ sācti
suū dñs operari dignat' est·
Cernas ecē cius cecis mūs·
surdis audit' claudis gress'·
uita mortuis restituta sūt·
Pouro aqua qua pānus cōspli
sanguie eius lauabāt mltis
exstitit ī medelam· ¶ Quedā
dña de anglia uarios oculos
habere cōsueuat: et maiorem
pulchritudinē affectabat:
sup quo uotū uouēs· nudis
pedib; sepulchꝝ bti thome u
sitauit· Que cū ī oratōe ꝓstra
ta esset· surgēs murmr se pem
cretā· Statiq; pētes cepit ro
gare cepit bām thomā· ut iā nō
uarios· sed saltē suos sibi reddi
ret· qđ tandē cū difficultate ob
tinuit· ¶ Quidā autē illusor
aquā simplicē pro aqua sācti
thome dño obtulit ī purū cō
mutanti· Cui dns aut· Si mi·
umq; in furat' fuisti scūs tho
mas aquam suā hinc te abire
ꝓhibeat: si autē rius furti es
aqua ipsa ꝓnus euanescat·
Vnde ergo dicto ille consensit
sacris quod purū aqua mip
plesset· Mira res purū comu
nio apparuerūt· et nacīā m
uenerūt· Sicq; seruiens ī me
dacio deprehendit· et furti rus
cundiaus cōpbatur· ¶ Alius
quidā sacris et docta loqui· Cum
illius cā insequēret· sicut di
dicāt cepit clamare· Sē thoma
adiuua me· Illius credit· et il
la euasit· ¶ Quidā quē scūs
thomas dilexat cū infirmaret·

guttur nunc ad cuius tūbā·pro
sanitate rogauit·et ad ubi
tū impetrauit·Sed dū sanat⁹
redurt·cepit cogitare q illa ca
mitas amme cui forsitan non
expedurt·Unde iterū rogies ad
sepulchrū orauit·ut si nō ecc
uale aīc cui cōtinuo ipa mē
mitas redurt·Statīq; īfirmitas
redijt sicut prius·¶ Ju cuius
autē mortē mēfectoies mitīn
ulao diuina dscuit·ut alij di
gitos frustratim discrpentes·
alij cane dfruentes·alij amē
tes effecti miserabilit mūcrūt·

Siluester Jupiter ano

Dicit a sylc qđ est lux·et
terra·quasi lux tr·idest cælic·
Uel syluester dicit a silua et ē
ticus quasi hōies siluestres et
inultos et duros ad fidē tiens
Uel sicut dicit in glosario·sil
uester idem ē qp urbis·agrc
tis·umbrosus ab oī cōpluscra
a refrigeratus·Nemorosus mē
arboies ctu plantat⁹·Cuius le
gendā cōpilauit eusebius cela
riensis quā beatus Gelasius ī cō
silio septuaginta epoꝝ a catho
licis legendā cōmendat·sicut ī
Ildarto habet·Siluestri
Siluester a mūcr ir·p.pe

et nōie iustus genitus·et a ty
mono presbitro eruditus ē·
Hospitalitatē tāmopere exer
cebat·Quidā autē nōie thy
motheus xp̄ianissim⁹ ab eo
ī hospitiū susceptē·qui tū ob
pfessionē ab alijs xp̄ianis ui
tabat·Nec thymotheus post
annū coronā mūrij est assecu
tus·dū pdicarit cōstantissime
fidē xp̄i·Putās nō tarquin⁹
pfectus multas habundasse di
uicias·eas a siluio expetit·ītē
rēs minas mortis·Sed dū nec
thymotheū hui⁹ diuicias nō
habuisse cōperit·siluestrū yd
lis īmolare cepit·aliquī ni
chilominū diuersa tempet tum
tus genera·Cui siluest·Stul
te hac nocte moreris·et cepi
tenia cōmēta rempies·et ne
lis nolis uel dīm quē colum
ēe rogniscis·Siluester igit
carcerī traditur·et tarqn⁹ ad
prandiū īuitat·Dū igit ipe
comedit·os pisis ī cuius gut
tur sic uersat·ut nulla ratī
one exire potuerit ul' glutire·
Sicq; media nocte defunctus
ad tumulū dū luchi ducitur·
et sylucst dū gaudio a carcere li
berat·Quia nō solū a xp̄ianis

sco ecliã a pagans muro di
ligẽbat affectu. Erat eñ as
pectu angelicus. sermone mi
nous: mirger corpe. scs ope
magnus consilio. fide catholi
cus. spe pacientissimus: cari
tate diffusus. ¶ Mortuo igit
melchyade epo urbis rome.
Syluester ab oi plebe plimũ
ĩnuenis: in sũmũ pontificẽ
electus. Hic omniũ orpha
noz et uiduaz et pauperũ
noia in matricula scripta ha
bebat. et miseriã coz inspic
bat. et ois necessaria mis
trabat. Hic q̃tũ et certi di
em festiuis instituit obsia
dos: quãũ uero q̃ dñicũ
celebrandũ. Herus uero xpi
anis dicẽbz. sabbatũ quãto
die potius celebrandũ. Respõ
dit. hoc fieri nõ debe: et quia
hoc esset cõtradictõis aplice.
et quia dominice debet cõpas
sio sepulture. Cui illi. Vnũ ẽ
sabbatũ sepulture. ĩ q̃ semel
est ĩ ãno festiuũ exhibendũ.
Quibz Syluester. Sicut oñis
dies dñicus resurrectõis gliã:
sic omne sabbatũ deuotandũ.
Dñica sepultura Jesu ẽ sabba
to acquieuit: seo et q̃ta feri
a uehementi cõtendit. asseri
tes nõ debere xpianoz collẽpni
tatibz sociari. Syluester autẽ
eius dignitatẽ in tribz papu
e ostendit: q̃n hac die dñs in
celũ ascẽdit. et corpus et sangz
nis sui sacramẽtũ instituit. et
sacrũ crisma eccl'ia cõficit. oñis
igitur eius rationibz acquieuit.
¶ Persequẽte igit cõstantino xpi
anos. Syluester de urbe exit. ac
in quodam monte cũ suis de
cretis mansit. Ipse autẽ cõstan
tinus mitto pstinacis tyrãnide
m mirabilem tendit plagam
lepre. Tande ad consiliũ ponti
ficũ ydoloz adducti. et tra im
pia pueroz ut eos occidi facẽt.
et se ĩ coz sangine recẽti et calli
do balneabat. Egrediente autẽ
eo ad locũ ubi balneabat: et
balneũ parari debebat. matres
pueroz cide occurrebãt. quo et
resolutis animis miserabiliter
ululabant. et lacrimas cõsta
tinus. iussit stare aurũ. et ei
gens se dixit. Audite me comi
tes. et cõmilitones. et oês pncs
atus. Dignitas romani im
perij de fonte natat pietatis. q̃
hanc etiã legẽ dedit. ut capita
li sentẽtie subdẽtur. quicũq; m

bello occidet aliquē mfantem·
Quāta ergo erit crudelitas? ut
hoc nīs faciamus filis·qō fi
eri phibuimus alienis? Qd
uuiat barbaros superasse? si
a crudelitate uincam. Nā ui
asse ertrancas nacōes uirtī
est bellandi pplex? uincē au
ē uitia et peccata uirtus ē mo
x· In ill' ergo pcipis soldōes
nos existimus ill'? in hjs uero
soldōes nobisipsis sum? Qui
enim fit in isto certamīne su
patus victor? iā optinet uict?
Victor autē post triumphum
uincit? si pietas ab impietate
superatur. Vincat igit pietas in
isto cōgressu· bene cū oīm adu
sariū potentissimus ē victor:
si sola pietate uincam? Dīm
etrū dīm se ē cōprobat·qui
seruū se monstrauerit pieta
tis· Melius est ergo mori in
ta salua īnocentiā·q̄ p cor m
trū uitā recuperare crudelem
qua tū recuperare martū ē cū
certū sic recuperata sit crudelis·
Iussit ergo ut suis nūrib pue
ri reddantur·et dona plima·et
infinita uehicula pbēt· Sup
stites que flendo uenerāt· ad
loca sua cū gaudio redierūt·

Ipē autē impator ad palatiū
suū uenerūs est· Sequēti no
nocte petrus et paulus appa
erūt ei dicētes· Quā erhorruit
ti effusionē sanguis īnocēs·
misit nos dīs noster ihs xp̄c
dare tibi recipiendē sanitatis
cōsiliū· Syluestrū igit epm
qui apud montē syraptum la
titat accersire· hic tibi piscinā
ostendit in qua īmersus tu·
ab oīi uiraberis lepre morbo·
Tu uero xp̄o hanc multitudi
nē reddis? ut ydolox templa
diruas· xp̄i restaures eccliā·
et eius princeps auctor fias?
Euigilans autē cōstantinus
statim misit milites ad syl
uestrū· Vidit autē siluē mul
tes: ad palmā martyrij arde
dit se uocari· Deo autē se con
mēdās: et socios sciī erhorta
constantino intrepidus pīcta
tur· Cui cōstantinus assurgēs
ait· Bene te uenisse gratula
mur· Qui a siluēo salutat?
Narrauit: et sui sompnij in
sionē· Pūdanti uo cōstan
tino qui essent dn qui sibi ap
parierūt· Siluester respon
dit· ullos esse aplos xp̄i· non
deos· Tūc ad pēs impatoris·

Siluester apl̄or ymagines sibi
fecit afferri. Quas ut impator
aspexit. tales esse qui sibi appa
ruerūt. acclamauit. Siluester
igitur cū catechumenū fecit. et
unus ebdomade sibi reuelauit i
dixit. et carcres aperiri monuit.
Cumq; in aquā descēdisset bap
tismatis. murabil' ibi emicat
splendor luras. ubi angelus am
pullam crismatis cū quo ungē
tur irpētauit. Simq; nūc mun
dus exiuit. et xp̄m se uidisse ac
cepit. ¶ Prima autē die sui bap
tismatis. hanc legem edit. ut
xp̄c ab urbe romana tāq; ueri de
colētur. ¶ Secūda ut si quis xp̄m
blasphemauit. puniret. ¶ Tertia.
ut quicūq; xp̄iano fecisset iniu
riā. bonor suor parte dimidia
puaret. ¶ Quarta ut sicut ipator
rome pōtt non orbi. sic roman⁹
pontifex caput ab omnibus epis
habeatur. ¶ Quinta. ut quicūq;
in ecclesiam fugerit. ab oībus
seruitē īmunis. ¶ Sexta ut nullꝰ
nisi de licentia sui antistitis ec
clesiā edificet extra muros ci
uitatis alicuius. ¶ Septima.
ut ad edificacōem ecclesiar dem
me possessionū legaliū ul' ig̃a
liū tribuantur. ¶ Octaua ip̄a
tor ad ecclesiam scī petri uenit.
et de suis culpis se lamētabili
ter accusauit. Postmodū ar
repto bidentr ad fundamentū
ecclesie construendū cū p̄mus
aperuit. et duodecim cophinos
in suis scapulis foras eiecit. ¶
Dec ut helena constantini mr
in bethania cristinis audiuit.
p̄ras laudat filiū: qđ abre
nūciasset simulachris ydolar.
Sed diue metuat qđ reluctꝰ de
o uitor⁹ creaturā hōiem deū
colat. Rescribit autē augustꝰ
ut uitor⁹ magistros secum
adducat: et ipse xp̄ianor⁹ ma
gistros p̄fert. ut sic ex disputa
cōne mutua appareat fides
uera. Diuit igit helena se
cū centū quinquagintaunum
inter quos duodecim erāt qui
sapiencia et eloquēcia p̄ceteris
nitebant. Cū igitur siluest
ter cū clericis suis et p̄dicti iu
dei ad disputandū cora ipator
e conuenissent. de cō
muni cōsensu duos iudices
paganos sapientissimos et
probatos nobile agathon et zeno
phylū statuerūt ad quos per
tinēt sentencia dicēdor. Tali
ꝰ est sentencia inter cos ꝯma

nī·ur uno stante et loquente
alius non loquat. ¶ Inapiēs
igit̄ ꝑmus de ill' diuīcīī nōie
abiathar aut· Cū ist tres dos
dicāt patrē et filiū et spīritū
scīm? manifestū est eos cont̄
legē agere que dicat· Dicere qō
ego sum solus? et nō ē alius
tr̄us ꝓter me· Deinde si dicam
xp̄m esse deū· quia multa sig
na fecit in tēra? in lege etiam
fuerunt multi· qui miracula
plīma fecerūt? et tamē nūq̄
et hoc diuinitatis nomē sibi
usurpare ausi sūt· sicut ista
thelis quē illi adorant. ¶ Ad
hoc silueſter· Nos unū deum
colimus? sed nō in tanta soli
tudine cum dicimus ut gaudi
ū filiū nō habeāt· Ex uīs etiā
bris quoniam ꝑsonaꝝ ostendē
uobis ualemus· Nam pīm
dicamus de quo ꝑphīa aut· Ipe
inuocauit me pater meus es
tu es t̄· Spīm scīm· de quo idē
ꝑphīa aut· Spīus oris eius oēm
uirtutem eoꝝ· In hoc etiam qō
dixit· Faciamus hoīem ad ī
maginē nr̄am· Diuine et ꝑsonaꝝ plā
ralitatē· et diuinitatis unitatē
demonstrat· Licet cū sint tres
ꝑsone· imo tamē est dō· quod
exemplo uisibili aliqualiter
demōstrare ualemus· Et ac
cipiens purpuram imperato
ris plicas ibi fecit dices· Ecce
uidebis plicas· et explicās aut·
Ecce quia tres plice sūt unus
pānus· Ita tres ꝑsone et un⁹
deus· De eo autem qō dixit·
qō et miraculis deus credi nō
debet· cū alii plures ea mira
cula fecerūt· nec sē deos
dixerūt· sicut noster xp̄s ꝓ hoc
se deū asserere uoluit· Certe
deus cōtēnit se superbientes nūq̄ est
passus sine pena acerrima pū
nire· Sicut patet i dathan et
abyron· alioqui omnibus uel
ꝑplibus· Quomodo ergo men
tiri potuerūt· uel potuerat· et
se deū dicē qō nō erat· cū cum
se deū dicerēt· nulla pena se
cuta fuit· et ipsius efficacia
comitabat. ¶ Tunc iudices
dixerūt· Constat abyathar a
siluestro seductū esse· Nam et
ratio hoc docet· quia si deus nō
esset· et deū se diceret· cōtem
nitā mortis nō ualet uel
potuisset· ¶ Tunc illo remo
to· ecce quidam ponas dicitur
ad cōflictū accedēs· aut· Abra

ham a dño nrñciatione am
plens iustificatus fuit: et oēs
filij abrahe p nrñciationē iu
stificabant. Igit qui nō fuit
nrñciatus: nō erit iustificatus.
Ad quod siluester. Constat a
brahaam ante nrñciationē dō
placuisse: et amicꝰ dei appel
latꝰ fuisse. ut ēē. Igit nō cīm
cisio ipm sāctificauit. sed fides
et iustitia ipm deo placē fec.
Non igit accepit circūcisionē i
sāctificatōez. sed in distinctionē.
Ito supato. Tertius qui ergo
dolyas uocabat accēdēs ait sic.
Quomodo xp̄c uester potest
esse deus: cū asseratis cū esse
natū. tēptatū. traditū. mortuū.
felle potatū. ligatū. sepultum.
Cū hec oīa in dco ēē nō possīt.
Ad hoc siluester. De uestris
libris hec oīa pbamus de xp̄o
fuisse predicta. Nam et de ei⁹
natiuitate dixit ysaias. Ecce
uirgo cōcipiet et pariet filiū.
Nam de eius tēptatōe zacha
rias. Vidi iesum sacerdotē mag
nū stantē coram angelo. et sa
tan stabat a dextris eius ꝛc.
De eius traditōe ps. Homo
pacis meꝰ in quo speraui. q̄ edē
bat panes meos magnifica
uit sup me supplantationem. De
eius mutatōe idem. Diuiserūt
sibi uestimenta mea. ꝛc. De e
ius felleā potatōe ide. Dederūt
in escā meā fel. ꝛc. De eius liga
tōne. Exodus. Vinctus me non
sicut patrem. qui liberauit nos
de terra egypti clamātes ante tri
bunal iudicis. Vulnerastis me q̄
pendentes in ligno tradidistis
me. De eius sepultura Jeremyas
In sepultura eius requieuerunt
mortui. Cū ergo Godolyas quid
respondēre nō habēt. Data sententia
ita remotus est. Quartus qui
et anna accēdēs ait. Ea que de a
lijs dicta sūt. silēr iste de suo xp̄o
p̄dicta fuisse affirmat. Vnde sup
est. ut pbet de suo xp̄o hec fuisse
dicta. Ad quod ille ad quē siluit.
Dabis ergo aliū quē uirgo con
cepit. qui felle sit abeatus. spinis
coronatus. crucifixus. mortuus
et sepultus. qui et surrexit et ad
celos ascēdit. Tunc cōstantinus
ait. Si aliū nō dederit. tūc scias
te superatū. Qđ cū agere nō posset
hic annuctur. Et quīnus q̄ et
docth producē qui ait. Si ex se
mine dauid xp̄c natus ē. ergo
baptizari nō debuit ut mundā
ficaret. Ad quē siluester. Sicut

amīcitio in xp̄i carnīcatione fi
nē accepit·Ita noster baptism̄
in xp̄i baptismate munū sāc̄i
cationis habuit·Non ergo bap
tizatus est ut sāc̄ificaret? & ut
sāc̄ificaret·Aut cōstantinus cū
ille tacēt·Non tacēt si cōtraria
habēt que p̄ferret·¶ Tūc scri⁹
qui et culy aut·Dicimus ut
cylūr istr causas huius nativi
talis partus: nobis exponeret·
Ad quod cylūr·Terra ex qua
adam formatus est·immaculata
ta erat et virgo: quia nec ad
bibendū humanū sanguinem
aperuerat·nec maledictionem
spinas accepat: nec hōis mor
tu sepulturā habebat·nec ser
pentibz data fuat ad inhabitā
dum·Oportuit ign̄ ex matre
virgine novū adam fieri·ut
sicut serpens natū ex virgine
vicerat: sic a nato ex virgine vi
cātur·Et qui ad victor extite
rat in paradyso: ipe tēptator
factus est dñi in deserto·Ut qui
adam vicerat mandducantem·
vincēt̄ur a dño ieiunante·Hoc
supato·septimus qui et bēya
min aut·¶ Quomodo filius dei
xp̄c vr̄ ex potest qui a dyabolo
tēptari voluit·ut modo in fame

panē ex lapidibz fac̄ urgēt̄ur·
Modo templi culmini mē lena
rtur: modo ad adorandū dy
abolū inducēt̄ur·¶ Ad qđ sci
tur·Si dyabolus ideo venit·qa
ab adam mandducante est an
ditus: constat eū ideo supatū·
qua est a xp̄o ieiunante con
tēptus·Nos aut̄ nō in quātū
deus·sed inquātū homo tēpta
tū eū fatem̄·Ideo aut̄ triplr
est tēptatus: ut a nob oēs
temptationes excludēt·et for
mā unctionis daret·Sepe nā
qz in homine victoriā ablatā
ce sequitur tēptacio humana
glie·et tēptacōem hūanā glie
appetitus dīnj et excellentie
mitatur·Ideo a xp̄o de hijs nō
ctur·ut unctōi nob̄ forma
dtur·¶ Isto supato·Octauus
qui et octoci aut·Constat qua
drus sūme p̄fectus est: et nulli
us indiget·Quid ergo opus ei
fuit: ut in xp̄o nasceret·¶ Quo
modo vere xp̄m verbū appellas
sed et hoc qa deus antecēp̄ habēt
filiū·patrē non potuit dici·¶
Ergo si patre xp̄i postea dicit⁹
est·mutabilis factus ē·Ad qđ
cylūr·Filius ante qua ex que ē
genitus·ut faceēt que nō erāt

et in qpe est natus ut reficeret q̄
perierant. Quę et si solo uerbo
reficę potuerat. sed p passionem
nisi homo fieret redimę nō ua
lebat: quia in sua dignitate ad
patiendum aptus nō erat. nec
hoc erat imperfectionis. sed perfectō
nis. si in sua nō erat dignitate
passibil'. Porro filiū uerbum
dicit. ex eo patet qđ ꝓpha ait. Ex
ultauit cor meū ubū bō. ꝛc.
Deus quoq; pater fuit ab ęr
no. quia semp filius eius ex
stitit. Filius enim eius. semp
est uerbū eius. Sapiencia eius
est uirtus eius. In patre autē
semp fuit uerbū. iuxta illud.
Exultauit cor meū et cę. Sem
per sapiencia. iuxta illud. Ego er
ore altissimi pro. primogenita
ante omnē creaturā. Semper
uirtus iuxta illud. Verbo dei
celi firmati sunt. Ante omnes
colles ego parturiebar. Necdum
erāt fontes aquarū et c. Cū ergo
patre nūq̄ fuit sine ubo. sapi
encia et uirtute. quomodo pu
tas hoc nomen sibi ex patre ac
uenisse. ¶ Hoc igitur amow
Nonus qui et Iubal dicit. Lō
gius quia deus cōiugia nō dāp
nat. nec eis maledixit. Quāc
ergo cōiugio natū negatis hūc
quem esse uolunt: nisi obstetri
ce cōiugia studeatis. ¶ Rursus.
Quomodo tēptatur qui potēs
est. patī qui uirtus est. mori
qui uita est. ¶ Denique cogeris
ut duos filios esse dicas: unū
quem pater genuit. aliū quem
uirgo generauit. Rursus. Cū
fieri potuit ut pateat homo: q̄
assūptus est. ¶ Ad hec Syluester.
Nos xp̄m nō ideo de uirgine na
tū ee dicimus: ut cōiugia cōdēp
nemus. Sed causas uirginei pt̄
rationabiliter acceptamus. uel
acceptamus. nec hac assertiōe
obstetricē. sed ornamē cōiugia.
Qui nec uirgo que xp̄m peperit
de cōiugio nata est. Temptatur
autē xp̄c. ut oēs temptationes
diaboli uincat. Patī. ut uinceret
las passiones superaret. Mori ut
ut mortis imperiū subiugaret.
Dei quoq; filius unus i xp̄o e.
qui sicut uere dei filius e inuisi
bilis. Ita uisibil' e xp̄c. Et ergo
inuisibile hoc qđ deus e. et e in
sibile hoc qđ homo est. Pati nō
posse hoīem assūptū sine passi
one eius qui assūpsit. exemplo
deum potest. Nam ut preferas
regis purpure uestē exemplo.

Lana fuit: et huic lane acre
tus sanguis·colore purpure
ū prebuit·Cū ergo tenetur di
gnis et inquiretur ī filo·quid
sigñat hoc qđ regie dignita
tis color est: an hoc qđ lana
erat interat antequ purpura fiet.
Lanc igitur assimulat homo·
colori purpureo dicus q̄ simul
ī passione sua dū patet̄ur m
anus·sed passionem in nullo sb
iacuit·¶ Dicamus q̄ et hic
ra dixit·Non mihi placet iste
exemplū·qm̄ simul color sig̃
tur cū lana·Cui cū omnis con
dicerit·Silui dixit·Atque ali
exemplū·Arbor habens in se
solis splendore cū micuit·ichi
quid̄ sensapit·splendor autē ab
misione immunis exstitit·Sic ho
mine patiente·divinitas nulli
passioni subiacuit·¶ Undenam
qui et sycon ait·Si de xpo nos
apte ista nativitatis sit cautel
tionis et passionis et mortis
causas sare uellemus·Et silui
stimuit xpc·ut nos reficet·Sa
uit ut aridam nre uitalia po
cula ministraret·Temptat̄ē·
ut nos a temptacoibz liberaret·Te
tus est·ut nos a demonū capti
ra dimitteret·Irrisus est·ut nos
ab irrisione demonū liberaret·
Ligatus est·ut nos a nodo ma
ledictionis liberaret et absolue
ret·Humiliatus est ut nos exal
taret·Exspoliatus est ut nudi
tatē pme puaricatois indulgē
cia tegeret·Spinea coronā ac
pit·ut flores paradysi nobis re
donaret·In ligno suspendit·
ut cōscipiscentiam in ligno ge
nitam dāpnaret·Felle potat̄
ut hoīem ad fidem Alicuī lac
et mel introduceret·et fontes no
bis mellifluos aperiret·Mortā
litatē suscepit ut sua nob im
mortalitatē donaret·Sepult̄
est·ut sōz sepulturas vīdicet
et uitam mortuis redderet·Asī
dit in celū·ut celi ianuas ape
riret·Sedet a dextris dei·ut pre
ces credentiū exaudiret·Nec
sylueō psequēte immisi cū ipa
tor ꝑ iudices et iudei in laude
siluī prōpūt·¶ Tunc īdignat̄
duoctamus qui et cambri in
dignatōe minia dixit·Stulto
nos sapientissimos iudices ī
bor ambagib credē·et ī ōip
tēam crisimare humana ratō
ne cōcludi·Sed iam cessēt iba
uciamus ad facta·Sanctissim
namq sūt qui crucifixū colūt

Cum ego nomen ōipotētis dicam·cuius ītuītū nec tuffētū
tara·nec audire ualet quelibz
creatura·Et ut uerū me dicē
cōprobetis: thaurus ad me
fortissimus adducat·et dū m
aure eius nomen illud īsonu
erit: thaurus illico moriet
Ad quem syluester·Et tu qm
hoc nomē nō audiens audac
ti. Cambri dixit·Non ē tuū
hoc nosse misteriū qui mmi
cus es uidear·Adducat ergo
thaurus fortissimus et feroc
simus·ut a cētū fortissimus
hōibz tractus·At ubi cambri
ī aurē eius uerbū protulit·co
tinuo thaurus oculos cecid
ut' subuertit·mugiensqz ceps
rauit·Omēs ergo uidi uehe
menter acclamant·et syluēs
ultat·Quibus syluēr·Nō
nomē dei ꝓtulit·sed nomen
pessimi dimonis nōiauit·ds
ēm meus ihs xp̄s·nō solū u
uentes mortificat·sed et mor
tuos uiuificat·Nā ormdē pos
se? et uiuificare nō posse·leo
nū est et serpentū·et feras·si
ergo uult ut credam qđ nom
dimonis nō fuerit·dicat ut?
uiuificet qđ ocidit·Nam de đ
ceptū est·Ego occidā·et ego ui
uere faciam·Quod si nō potu
nomē demonis absqz dubio no
minauit·qui uiuentē occidere
potest·mortuū uiuificare nō
potest·Cumqz cambri ad iusta
candū taurū a uidentib urgēt
Dixit·Iuratet eū syluēr nōie
ihu galylei·et nos oēs ī eum
credimus·Nam si et pēnē pos
set uolare·istud tamē nō ualet
facere·Omēs igit uidi si tau
r syluestrem credituros pro
mittūt·Tunc syluēr oratōe facta
ad aurē tauri se applicās dixit·
O nomē maledictionis et mor
tis egredere·iussu dñi nr̄i ihu xp̄i
in auius nōie ubi dicē thaur
surge ad armentū tuū mānet
recede·Statim ergo taurus sur
rexit: et cū omni mansuedine
abiit·Tūc helena regina·iude
i·Iudices et cetera oēs cōsili st
ad dñm·Post aliquos uero
dies ydolor? pontifes ad ipato
rem ueniūt dicētes·Sacratissi
me ipator·draco ille qui est in
fouea·postq̄ fide receptis plu
q̄ centū hōies cotidie clami
tuo mactat·Consulentes igitur
constantino syluēm sup hoc res
pondit·Ego p xp̄i uirtutē eū ab

oñu ceſſare facia lectione. Pro
mittit ergo pontifices ſe ſi hoc
facer credituros. Quare autē
ſcō ſiluſtro. Sāctus petrus appari
it ei ducēs. Sceleris ad draconē
aſcende tu. et duo preſbiteri qui
cū ſūt. Cūq; ad eum veneris?
taliter eū alloquaris. Dñs nr
ihs xp̄c de virgine natus. cruci
fixus mortuus et ſepultus. qui
reſurrexit et ſedet ad dexterā pa
tris. hic venturus eſt iudicare
vivos et mortuos. Tu ergo ſata
na cū in hoc loco donec veniat
expecta. Os autē eius ligabis fi
lo et anulo ſigni crucis habē
te deſup ſigillabis. Poſtea: ad
me ſani redibis et incolumes.
panē quē nobis ꝑpetuo com
edis. Deſcēdit itaq; ſilueſter
cū duobus preſbiteris in foueā p
gradus cētū quinquagintaduos. ſe
cū ferēs lanternas. Tunc draco
dicta verba dixit. Et os ipſius
ſtridulus et ſibilantis ut nullum
fiat alligatū. Et aſcēdēs iuenit
duos magos qui eos ſecum fue
rant. ut viderūt ſi usq; ad draco
nē deſcēderūt. et draconis feroce
pene mortuos. Et eos ſecum ad
duxit incolumes. atq; ſanos. qui
ſtatim cū multitudine cōuerſi ſūt.

Sicq; ppls romanoꝝ a duplici
morte liberatus eſt. Saluat. a
cultura dēmonis. et a veneno
draconis. ¶ Tandē vbis ſiluſ
tro appmquans. dei ꝛ tēp
āmonuit. ſaluet ut nūc ſe can
tate habēt. Eccleſias ſuas di
ligēcius gubernarent. Et gregē
a lupoꝝ morſibꝫ cuſtodirēt. poſt
hec in dño feliciter obdormiuit.
Circa annū dñi trecentesimū. vi
geſimum.

De annūciatione dñi.

Annūciatiōe dñi
quatuor celebrāt
tacium et collēpnē
Primū eſt octaua
natiuitatis. Sedm̄ ē īpoſitio
nem nōis et ſalutifera
effuſio ſanguinis. ¶ Quartū ſig
naculū annūciationis. ¶ Omni
eſt octaua natiuitatis. Si cū
alioꝝ ſcōꝝ octaue ſollēpnes ſi
quitomagis octauus dies ſanct
ſcōꝝ ſollēpnius erit. Sed nō
videtur qđ natiuitas dñi debe
at habere octauā: quia eius
natiuitas trahebat ad mortē.
Obitus autē ſcōꝝ ideo octauas
habēt: quia ipſi tūc natalē
ca natiuitate que eſt ad vitā
eternā. Vt poſtea reſurgāt in
corpibꝫ gloriosis. Eadē ratione

uidet qđ nō debent habē octa
uas naturas bē signus nec
bī ioānis baptiste. Similē nec
resurrectio dñi. qua sūa erat
ipa resurrectio n re. Sed nōn
dī sicut dicit ꝓpositinus sunt
octauę supplemēs. ut est octa
ua naturalis dñi. n qua sup
plemus qđ minus n festo sūm
fuerat celebrare officiū de pmē
te. Unde etiā in missa olī cō
suetuđ cantari ad honorē be
ate marie uirginis. Nūc tu
um dñe et c. ¶ Dedicacōis ut
pascha et pentecostē. natalis
cis bē marie uirginis. et ioānis
bapte. ¶ Deuotionis ut cui
libet sūa possit fieri octauę sūg
cōis. ut octauę mīstrie de sūs
que significant octauā resur
rectionis. ¶ Sēm ē impositio
nem et celebrari nōis. Unde
cū est ei ipositū nomē nouū
quod os dñi nōiauit. Nomē
pprie qđ nō est aliud sūb celo
in quo oportet nos saluos fie.
Nomē qđ sēm bernhardum ē
mel in ore. In aure melos. et ī
corde iubilus. Nomē qđ sēm
eiusdē bernhardū mīstat oleu
ex ꝓcatū. pascit cogitatum
lenit et ungit inuocatū. Habu
it autē triplex nomen saluatōr
in euangelio manifestatur. scīlz
filius dei. xp̄c et ihs. Vocat aūt
filius dei. mq̄ritū est de deo ihs.
xp̄c mq̄ritū est homo. a ꝓpria
diuina. q̄ritū ad humanā natu
ram assumptus. Ihs mq̄ritū ē
deus humanitatē unit. De hoc
triplici nōie dicit bnardus. Vos
qui in pulue estis expgiscimini
et laudate. Nō erit his sī saluā
tor xp̄c sine unctione. Nec xp̄c si
ne gl̄ia uenit filius. Siquidem
ipe salus. ipe unctio. ipe gloria.
Quantū autē ad hoc triplex no
mē. ante passionē pfecte notus
nō erat. Nam q̄ritū ad ꝑmū ab
aliquibz cognoscebat̄ cōiectura
liter. sicut a demonibz q̄ dicebāt
ipm esse filiū dei. Quantum ad
sēm particulare. ab aliquib⁹
cīs licet paucis cognoscebatur
ee xp̄c. Q̄ritū ad tertiū uocaliz.
quia quo ad hanc uocē dislicz
nō quo ad rationē nōis. qđ est
salutare. ¶ Post resurrectionem
autē. hoc triplex nomē clarifica
tū. Primū nomē quo ad certi
tudinē. Sēm quo ad difficilio
rē. Tertiū quo ad nōis rationē.
Primū ergo nomē ē filius dei.
et qđ hoc nomē sibi recte cōueniat

diat hylarius in libro de t. De
ri filiū unigenitū dei filiū do
minū nrm ihm xpm ee. multis
modis cognitū est. Dū de deo
testatur patri: de seipso phet
filius. dū apli p̄dicant. dū reli
giosi ardūt. dū demones cōfite
tur. Dū iudei negant: dū gēti
les i passione cognoscūt idem
dū dīm nrm. Hys modis
cognoscimus. nō nomīe. s. na
turalit. natura. potestate. pfes
sione. Quōm nomē est xps:
quod inscriptat unctus. Ipe ei
fuit unctus oleo letitie. p̄ parti
cipibus suis. Per hoc aut qd
dicat unctus. insinuat qd ipse
fuit pphā. pugil. sacrdos. et rex.
Iste enī quatuor plene oli con
sueuerūt unngi. Fuit ei pphia
in doctrina. eruditōe. Pugil. i
diaboli debellatōe. Sacrdos. i
pīs reconciliatōe. Rex. i p̄mio
distributōne. Ab hoc solo nōie
denōiamur. quia a xpo dicim
xpiani. De quo nōie sic dicit
augustinus. Xpianus. unctus
bonitatis. integritatis. patientie
castitatis. pudicitie. humanita
tis. i. mansuetudinis. innocētie. pieta
tis est nomē. Et ñ illud quom
ā ul' quom tibi offendis et uen
dicas. cui dicit tam plibus rebus nec
pauca subsistūt. xpianus ille
est. qui nō nōie tm. sed ope ē.
Nec augustin⁹. Verū igitur
nomen est ihs. Hoc aut nom
ihs scdm bernardū dicit. abus-
sions. medicina. et lux. Nec mi
rū alia multiplicē habet effec
tū. Est enim abus cōfortatiu⁹
īpinguatiuus. robōratiuus. et ue
getatiuus. De hys sicut dicit
bernhardus. Est abus hoc no
men ihs. aut nō tacens cōfor
tans. quo tacens recordans.
Quid eque mētem cogitātis
īpinguat? q̄ ita exercitatos re
creat sensus. uirtutes robo
rat. uegetat bonos mores. ad
honestos. castos fouet affectus
nes. Scdo dicit fons. Unde
dicit idem b. Ihs est fons uite
signatus. qui in quatuor riuu
se diffundit in plateas. Unde
qui factus est nob sapiēcia. iu
stitia. sanctificatō. redēptio. Sapien
cia in p̄dicatōe. Justicia. i pcto
absolutōe. Sanctificatō. i cōuersio
ne. Redēptio. i passione. Hec. b.
Alibi quoq; sic dicit. Lites mul
tiplicētur aliqn. Verbū dolosus. i
quo confessio. Sanguis aspi
ons. i quo afflictio. Aqua emū

dationis in quo cōpūctio. ¶ Tercio est medicina. Unde ibī·b· sic ait. Est hoc nomen ihesus medicina. Sicut enim ira impetū cohibet. superbie tumorem sedat. sanat languoris vulnus. Restringit luxurie fluxum. extinguit libidinis flāmam. sitim tepefacit auaricie. ac totius miserie fugat pruriginem hoc nomē ihesus. ¶ Quarto est lux. Unde aug. Unde putas in toto orbe tanta et tam subita fieri lux nisi de predicato ihū. Hoc est nomē quod paulus portauit coram gentibus et regibus tamq̄ cuppa lucernam candelabrū. Hoc nomē ihs est multe suauitatis. Unde b. Si carbas nō sapit nisi legeres ibi ihm. Si disputas ac cōferas nō sapit michi nisi inuenerit ibi ihs. Item Richard⁹ de scō victore. Ihesus nomen dulce. nomē delectabile. nomē cōsolatis patrem. et nomē vite spei. Ergo ihū esto michi ihus. ¶ Sexto est multe virtuositatis. Unde petrus rauēna. Vocabis nomen eius ihm. Hoc ē nomē quod cecis visum. surdis auditū. claudis gressum. simonem

mutis? mortuis vitam. totāq̄ dyaboli potestatem de obsessis corpib⁹ virtus huius nōis effugauit. ¶ Tercio est multe excellentie et sublimitatis. Unde b. Nomen saluatoris mei. fratris mei. carnis mee. sanguinis mei. nomen a seculis absconditum. sed in fine sēc̄or reuelatū. nomē mirabile. nomē ineffabile. nomē inestimabile. Immo eo mirabilius. quo inestimabilis. et eo magis gratū. quo gratuitū. Q̄ autem nomē ihs impositū est et ab eterno. Ab angelo et a patre putatiuo. id est a ioseph. Ihesus cū saluator interpretatur. Dicit autē saluator triplic̄. Uel a potētia saluandi. uel ab habitu. uel ab actu. Sēm q̄d dicit a potētia saluandi cōuenit ei hoc nomē ab eterno. Et dicit ipositū ab eterno. Sēm q̄d dicitur ab actu saluandi dicitur ipositū a ioseph. ratione future passionis. Unde glosa super illud. Uocabis nomen eius ihm. dicit. Nomē ipones q̄d ab angelo uel ab eterno ipositū est. Et tangit hec glosa hāc tripli cē denominationem. Cum cū nomē ipones et tangitur denoiatō ista a ioseph. Cū dicitur q̄d ab āgr

lo·uel ab eterno ꝑpositū est tan
gunar alie diue·Recte igit̄ i die
m capite anni constituta·a Ro
ma capite mundi et īsignita ca
pitali littera alphabeti·xp̄us ca
put ecclesie arr̄iadit̄·nomē et
ꝑponitur: et eius natiuitas·sak
natiuitatis octaua dies colitur·
Terciū est effusio sanguis xp̄i·
Hodie cū xp̄s ulis ꝓmo sāgnem
suū pro nobis effundē cepit·qđ
ip̄m postmodū pluries effundere
uoluit·Quinq; enim uulnꝰ san
guinē suū pro nob effudit·Et
hec effusio fuit nostre redēpc̄ois
inicium·Sedo in oratione ex
hoc ostendit nr̄e redēpc̄ois reli
quū·Tertio ī flagellac̄one·et hoc
fuit nostre redēpc̄ionis meritū·
qua liuore eius sanati sumus·
Quarto in crucifixione·et hꝰ fuiꝭ
nr̄e redēpc̄ois pretiū·Tunc cī
que non rapuit exoluit·Quin
to lateris apertiōne·Et hoc fuit
nr̄e redēpc̄ois sacramentū·unde
cum exiuit sanguis et aqua?
qđ figurauit nos ꝑ aquā bap
tismi debere nos mundari? ha
quidem baptismus erat habun
dis efficaciam a sanguine xp̄i·
Quartū et ultimū erat signa
culū arr̄ialionis·Od qđ xp̄is
atque hodie dignatus ē·Vo
luit autē arr̄iari xp̄us ꝓter
multas rationes·Primo ra
cione sui·scilicet ut uerā car
nem humanam se assūpsisse
ostenderet·Sacbat cōtra eos
de futuris qui dicunt ip̄m non
corpus uerū: sed fantasticum
assūpsisse·Et ideo ut corꝫ ero
rem cōfutaret uoluit arr̄iari
et sanguinem ibi emittē·Corꝫ
enim fantasticū·sanguinē nō
emittit·Secūdo ratione nostri
ut nos spūaliter doceret arr̄iari
monstraret·Duplex est enim
arr̄ialio scdm bernardū quā
debet fieri a nobis·scilicet exte
riorꝭ in carne: et interior in mē
te·Circūcisio exteriorꝭ existit in
tribus·s· in habitu ne sit not
bilis·In actione ne sit reprē
sibil'·et in sermone ne sit con
tēptibil'·Exteriorꝭ autē simili
in tribꝰ cōsistit·scilicet ī cogita
tione ut sit scā·In affectione·
ut sit pura·ī intentione ut sit
recta·Nec ꝺ·Itez ratione
nostri·ut nos saluaret quem
admodū emersit cauterium in
uno mēbro ut totū corpus sa
net·Sic xp̄s uoluit portare
cauterū arr̄ialionis·ut sic to

nī corpus mūshīī saluarēt·Co
locrūsis sēdo·Circūcīsi estis nō
circūcīsione manufacta ī expoli
acione carnis: sed circūcīsione xpi·
¶Tertio racione uidor: ut īcircū
cabiles essent·Si enim circūcīsī
non fuisset possent se uidi circū
care et dicē·ideo et nō recipimus
qua dissimilis es pribz nostris·
Quarto racione demonū·ne sa
luet incarnacōis mistriū cognō
rint·Cum enim circūcīsio fiet
cōē originale pcm: credidit di
abolus et hunc qui circūcidebat·
similiter pōrem esse·qu circū
cīsionis remedio indiget·Pter
eandē causā noluit ut mat ihu
pcta esset desponsata·Nec
racōne pfecte uisitare adīplendē·
Sicut enim baptizari uoluit·ut
pfectam iustitiam·idest pfectā
hūiliatē·que est subdere se im
nor implere·Sic etiam uoluit
circūcidi: ut eandē hūiliatē no
bis ostenderet·dū actor et dīs le
gis uoluit se subdere legi·Sex
to racione legis moysaice appro
bande que erat bōa et scā·et com
plende·quia nō uenerat legem
soluere·sed adimplere·Roma
nor uidemus·Dico ēm ihesū
nūmquā fuisse circūcīsionis pt̄
ueritatē dei et cē·¶Quare au
tem circūcīsio octaua die fiat·
multiplex potest racio assigna
ri·Prima sumit̄ penes intel
lectum hystoriogr̄phī seu lite
ralem·Nam sicut dicit rabi
moyses·maximus phylosoph̄
et theologus licet uidetur·puer
in septē diebz tamen teneritudo
est ill' teneritudinis·qūtē ē ad
huc in utero matris existens:
In octaua autē die fortificatur
et solidatur·Et ideo ut dicit·no
luit dīs parulos ante octauā
diem circūcidi·ne ob nimiā te
neritudinē minuī ledēt̄: ultra
octauam uero diem ipām circū
cīsionē differre noluit pp̄ tres
causas·quas idem phylosoph̄
assignat·Prima est·ut periculū
euitetur·ne si minimum differē
tur circūcīsione cos mor cōtin
gēt·Secūda ut dolor parulor
pudretur·cū enim i circūcīsione
maximus dolor sit·noluit cos
dominus circūcidi dum parua
adhuc ymaginē habēt·ut ibi do
lorem minorem sentirēt·¶Ter
tia ut patrū tristiae consolarē·Nā
cū ex circūcīsione plurimū par
uuli morerēt si circūcīsi fuissent
tam magni·et ex hoc mortu

maior dolor fuisset parentibz
q̄ si moriuntur octo tantū di
es habentes ¶ Sexta ratio su
mitur penes intellectū anago
gicū seu celestē. Ideo autē octa
ua die fiebat circūcisio ut da
retur intelligi. qđ in octaua
resurrectionis q̄. ab oīm pe
na et miseria circūcidēn. et se
cūdū hoc octo dies? erūt octo
etates. Prima etas fuit ab a
dam usq; ad noe. Secūda a noe
usq; ad abraham. Tertia ab a
braham usq; ad moysen. Quar
ta a moyse usq; ad dauid. Quin
ta a dauid usq; ad xp̄m. Sexta
a xp̄o. usq; ad finē mundi.
Septima morientium. Octa
ua resurgentiū. ¶ Vel p octo di
es intelliguntē octo. que i etna
uita possidebimus. que enume
rat augustinus dicēs. Quid a
liud est. ~ Ego ero illoz dīs mis
ego ero eis unde lacient. ~ Ero
omnia ill' quecūq; honeste deli
derantur. scilicet uita. salus. ui
tus. copia. gloria. honor et pax
et oīne bonū. Vel aliter per
septē dies intelligitur homo cō
stans ex corpe et anima. quor
cum dies sunt quatuor elemē
ta ex quibz corpus cōsistit. i tres

sunt potentie que sunt in aīa
scilicet concupiscabilis. irascibi
lis et rationabilis. Homo autē
qui nō habet septem dies qui
unicati cū ī cōmunicabilit cō
iungetē. tunc octo dies habebit
et in illa octaua die ab oīm pe
na et culpa circūcidet. ¶ Tertia
ratio sumitur penes intellec
tum tropologicū seu moralē
Et sedm hoc dies octo diuersi
mode possunt accipi. Primus
potest esse peccata cognitio. ps.
Oīm iniquitatē meam ego ī
cognosco? et peccatū meū cōtrē
me est semp. Secūs dies delēti
di malū habē ꝓpositū. et facē
di bonū? quod notat ī filio p
digo. qui dixit. Surgā et ibo ad
patrem meū et c̄. Tertius dies
c̄ pudor de pēto. Unde apostolus
Quē enim fructū habuistis tū
tunc? in quibus nūc erubesci
tis. ~ Quartus timor c̄ de futu
ro iudicio. Unde iob quasi tūn
tes sup me fluctus timui deū
et c̄. Ieronimus. Siue viuam
siue comedam. siue aliquid a
liud faciā semper mihī michi
illa uox in auribz meis īsona
t. Surgite mortui et uenite ad
iudiciū dei. Quintus contrīō

unde ꝛc. Luchum unigenitum
fac tibi et cē. Sextus cōfessio ps
Dixi cōfitebor aduersū me ꝛc
Sextus spes uenie. Nam et si
iudas licet pānā suā confessus
fuisset tamen nō i spe uenie.
Et ideo nō est misericordia cō
sequutus. Octauus martiani sa
tisfactio. Et in hac die specialiē
homo arrāiabit. non solū a cul
pa. sed etiam ab omni pena:
Vel duo primi dies. sūt dolor
de ꝓpetratione pcī: et desiderii
emendandi. Alii duo cōfiteri
peccata que fecimus. et bona q̄
omisimus. Alii quatuor sūt fer
uens oratio. lacrimar confessio.
effusio. corpis afflictio. elemosi
nar largitio. Vel octo dies pot
sūt esse octo bēatitudines seu ītu
tes. quar diligens cōsideratio om
nem uoluntatē peccandi a nob
arrāiabit. Ita qui unū diligent
cōsiderauit: unam magnam
dictam facit. Quar septē enu
merat bās b. dicens. Septē sūt
de essentia hōis. que si homo cō
sideraret: ī etnum nō peccaret.
Scilicet materia uilis. opaca
turpis. certus flebilis: status in
stabil. dissolutio miserabilis:
mors tristabil. et dāpnatio de
restabilis. Et octauū potest esse
cōsideratio glorie ineffabil. Qr̄
ta ratio sumitur penes mueller
cū allegoricū siue spūalem. Et
sc̄m hoc quīq; dies. erūt quīq;
libri moysi in quibz cōmendāt
Duo erunt ꝓphetie et psalmi.
Octauus dies erit doctrina cuius
gelistar. Sed in septē ꝑmus die
bus nō fiebat arrāiatio pfecta.
In octaua autē arrāiatio fit ab
oīm pena. Nunc in spe. ꝛ tandē
ī re. Quar autē data fuerit ꝛ
arrāiatio. Ser sūt cause que no
tandē in his uerbis. Lacrimū
signū. meritū. medicina. figura.
Exemplū finis olim arrāiatio du
rat. De carne autē arrāiati
onis dicitur qđ angelus cam ba
tulo attulit. et ꝑpe cam aglgram
ī ecclesia sc̄e marie honorifice col
locauit. Karolus uero fertē illam
postea carolū transtulisse. Nunc
autē dicitur esse rome ī ecclesia
que dicit scā scōr. Unde et ibi
dem sēptum legitur metrice. Cir
cūcisa caro. xpi scandalia clara.
Hac umbilia uiget hec ꝑco cura.
Unde et ea die fit festa ī scā scōr
Sed si hoc uer est. valde mirabile
rabile est. Cum enim caro ipsa
sit de ūitate humane nature qđ

ab adam traductum est·et id so
lum resurgere· Notandū quod
olim a paganis et gentilibz in
his kalendis multe superstitiōes
obseruabant· quas sancti etiam
uix a xp̄ianis extirpare potuer
quas augustinus in quodā ser
mone cōmemorat· ardentes cīi
ut diat· Janū ducem quendam
dum esse· cum in hys kalēdis
plimū uenerabant: et ei duas
facies figurabant· unam post
se· et aliam ante se· qua erat ter
minus anni p̄teriti et principiū
sequenti· Rursus in hys kalen
dis formas monstruosas assume
bant· Alii uestigentes se pellibz
ferinis· Alii assumētes capita
bestiaz· et quo indicant nō tam
habuisse belluinū se hab̄e ꝙ sensū
Alii tunicas mulieribz uestiebā
tur· nō erubescētes nuditatē
mulieribus militaris lacertatas·
Alii ita auguriū obseruabāt· ut
factum de domo sua· uel aliud·
quodcūq; beneficiū cuilibet pe
tenti nō tribuant dyabolicas ei
am sternas? et ab alys ampliū
et alys tradunt· Alii nocte mēn
sas laute preparant· et sic tota
nocte manere simul· credentes·
quod p totū annū cōmunia ī ta
li ubi habundancia pseueret·
Et subdit augustinus· qui de
paganoz consuetudine aliqd
obseruare uoluerit: emendā
est ne nomen eius xp̄ianum
p̄desse non possit· Qui etiam
stultis hōibus ludentibz aliqd
humanitatem impendit· pcis
cor participem se esse non du
bitet· Vobis autē fīēs nō suf
ficiat quod nō hoc malū faci
atis· sed ubicūq; fieri uideritis
arguite· corripite· castigate· hec
augustinus· De epyphania

Epyphania dñi dīm
quadruplici dr cau
sa dr̄ miraculo· Et ideo quadru
plici uocabulo nūcupatur· Ho
die cīm magy xp̄m adorāt· Iohes
xp̄m baptizat· Aqua in uinū
xp̄e mutat? et q̄nq; milia ho
minū· q̄nq; de panibz saciat·
Cum cīm esset tredecim dierum
magy ad eum stella duxit uene
runt· Et inde dicitur epyphania
ab epy quod est sup̄· et phanos
apparitio· Quia tunc desuper
stella apparuit? seu ipe xp̄e p
stellam· que desup uisa ē ma
gis· uerus deus monstratus ē·
Eadem die triolutis uigilia

ucm annis: cū iam tricesimū
attigisset · quia habebat uigin
tinouem ānos et tredecim dies:
Erat quasi mapiens annos tri
ginta · ut dicat lucas · Vel secun
dum bedam habebat quadrāgin
ta plenos · qđ etiam romana ·
ecclesia tenere asserit · Tūc mg̃
in iordane baptizatus est · et ob
hoc uocatur theophania · et di
cē a theos qđ est deus et pha
nos apparuit · quia tunc deus
trinitas apparuit · pater in uoce
filius in carne · spūs scs̃ i colūb
be specie · Ipse igit̄ reuoluto an
no · cum esset trigintatrium uel trigi
tanuus annoꝝ et tridecim dierꝝ
aquā in unum mutauit · Et
ob hoc uocatur bethphania? a
beth qđ est domus · Quia in mi
raculo facto in domo uerus deus
apparuit · Ipso igit̄ reuoluto an
no cū esset annoꝝ trigītaunus
uel trigintaduoꝝ ānoꝝ quinq;
milia hōm de quinq; panibus
saciauit sicut dicit beda · et sicut
dicitur in illo ymno qui i mul
tis ecclesiis cantatur · qui sic in
cipit · Illuminans altissim? · c
est ob hoc uocatur plagifama ·
a fage qđ est bruma sine man
ducare · De hoc aut̄ quarto
miraculo agitur · Erat proximū
pascha et cē · Ista ergo quadruplex
apparitio hac die facta est · Se pri
ma facta est p stellam i ꝓcepio ·
Sexta in iordanis fluuio p uocē
patris · Terna p aquē in unum
mutatōem in cōuiuio · Quarta
p multiplicatōem panū i deserto ·
Prima aut̄ apparitio precipue
celebratur hodie · et ideo eius hys
toriam prosequamur · Nato n̄o
cū dño · tres magy uenerūt ihē
solimam · Quoꝝ nōia in hebrē
o sunt · apellius · amelius · damas
cus · Circe · galgalath · malgalath ·
saradim · Latine · Jaspar · melchi
or · balthasar · Triplex aut̄ de hoc
nōe extat sententia · Magus se
cundum qđ magus tripliciter di
citur · Magus enim dicitur illusor ·
maleficus et sapiens · Dicit cū
quidam hos reges ab effectu dictos
fuisse · Magos enim illusores ecco
lebat qđ herodem illuserūt · quia
ad eū non redierūt · Unde dicitur
de herode cū audisset quia illusus
esset a magis et cē · Magus itē dici
tur maleficus · Unde malefica pha
raonis dicunt̄ magy · Et unde dic
crisostomus · Nos magos uocamus ·
dicit enim istos esse maleficos · sed
postea conuersos · quibz uoluit

dñs natiuitatem suã reuelare
et eos ad se diuerr: ut per hoc
uenam pñonũ pbet. Iterũ:
magus idem est quod sapiens.
Nam parse magus· hebraice sar
ba· grece phylosophus· latine sa
piens dicitur· Dicuntur ergo
magy sapientes· Vnde magi qĩ
in sapientia magni· Venerũt
ergo tres sapientes et reges
cũ magno comitatu hierosoly
mam· Sed quare magi uenerũt
ierlm ul' hierusalem cũ ubi dñs
natus non sit· sup hoc assignat
remigius quatuor rationes· P
ma· qñ magi tempus natiuita
tis xpi agnouerunt? sed locũ ig
noranũt· Quia autẽ hierusalẽ
erat ciuitas regalis· ubi erat sũ
mũ sacerdotium· suspicati sunt·
qd tam egregius puer nõ nisi ĩ
egregia ciuitate nasceret· Scda
ut actus natiuitatis locũ discere
potuissent? cum ibi sapientes et
sarbe legis resideñt· Tertia ut iu
di mercabiles reddẽtur· Po
tuissent cũ dicere· Nos quidẽ na
tiuitatis locũ cognouimus· tpc
autẽ ignorauimus? et ideo non
uenimus· Magy igitur iudeis
ostenderunt tpc· et iudei magys
locũ· Quarta ut sic studiosa
gos cõcepisset pigrua iudeos· Nã
illi cum pheta credidissẽt: ish plu
ribus ante noluerũt· Illi regẽ que
runt alienũ: ish non quesiũt ppũ·
Illi uenerũt et longinquo: ish
manserunt ciuitati· Ish reges ui
derunt sacerdotes balaam· et ad
uisionem stelle uenerũt propter
illam pheciam patris sui· Quẽ
stella et iacob? et exurget homo de
isrl· et cẽ· Alia ratio unde ish moti
ad uenendũ ponit crisostomus in
originali sup matheum asserẽs qz
dam dicere· qd quidam secretor· in
spectores elegerunt de scipis duos
eos· et si quis moueret filiã aut
aliquis propinquor· eius ĩ suo lo
co substituebat· Hi ergo p singu
los annos post messem ascendẽt·
sup montem uicinalem· et tribus
diebus ibi se lauantes orabãt deũ·
ut deus illam stellam quã balaã
ꝓuerrat ostendẽt· Quadã igitur
nocte· salliet in die natalis dñi· duã
sic ibidẽ manẽte· stella quedã ad
eos sup montẽ uenit? que habebat
formã pulcherrimi pueri· sup au?
capite cuius splendebat· que magys
locuta est dicens· Ite uelocius in
tram iuda· et ibi regem quẽ quere
tis natũ inuenietis· Tũc uenire
cõtinuo experiuntur· sed quomodo ĩ

tam parvo qc· saltet in arct
cini diebus p tanta trac spacia
uenire potuerunt· scilicet ab o
riente usq; hierusalem· que in
medio mundi dicitur ee scia·
Dicendum est scdm remigium
qm talis puer ad quē ꝓcedebāt·
cos in tam breui spacio potuit
ꝓducere· Vel potest dici scdm
hieronimū· qd sup dromedarios uenerunt· qui sūt animali
a uelocissima: qui tantū cōsūt
una die· qntū equus in tribus
Vnde dicitur a dromos qd ē cur
rus: et ares qd est virtus· Qui
igr magi hierosolimā uenissēt·
mīrogauerūt dicentes· Vbi est q
natus est rex iudeoz· Non inter
rogauūt an natus sit· quia hoc
credebant: sed querūt ubi nat⁹
sit· Et quasi aliquis mīrogasset
eos· Vbi scimus hunc regē natū
esse· Respondetur· Vidimus
stellam eius ī oriente: et uenimus adorare eum· Hoc ē· nos
cristicolas ī oriente uidim⁹ stellam eius· idest nativitatis ei⁹
ostensiuam uidimus mag⁹ posi
cā sup uidam· Vel cristicolas
ī nostra regione uidimus stellā
eius ī oriente· idest ī orientali p
te· Vnus ubis sicut dicit remigi

us in oriente uel hoīem et ue
rū deum· et uenīt regē cōfessi sī·
Verū hoīem cū dicentes· Vbi ē
qui natus est rex· Verū regē cū
dicunt· rex iudeoz· Deū uidēt cū
subiungūt· Venimus adorare
eum Precepti enim fuit ut
nullus preter solus deus adora
retur· Sed herodes hec audiēs
iratus et turbatus est: et omnis
hierosolima cū illo· Triplex de
causa rex turbatus est· Primo·
ne uidi regem natū tam⁹ suū
reciperet· et se tam⁹ alienā expel
leret· Vnde crisostomus· Sicut
ramū arboris in excelso positū
leuis etiam aura mouet· Sic et
sublimes hoīes in culmine dig
nitatis existentes· leuis etiam fa
ma cōturbat· Secō· ne a roma
nis culpari posset· si aliquis ibi
rex uocaret quē augustus nō cō
stituisset· Sic enī ordinauerant
romani· ut nullus deus uel rex
sine sui licentia et imperio dic
tur Tertio sicut dicit gregorius
Ceu rege nato· rex terre ꝓturbat⁹
est· Quia mundū altitudo terrena
confundit· qū celsitudo celestis a
perit· Omnis autem hierosoli
ma cū illo turbata est· triplici
causa· Primo· quia impii gaudent

nequicime de aduentu ihū·Secundo ut rex turbatus adulatē tur·p hoc quod similiter se turbatos ostenderet· Tertio qz siant sese uentis cōcutientibz innouatum·Sic regibz sese aduersantibz populus conturbat·Et ideo ex hoc timuerūt ne saluet presentē et suū regem aduersantibz? et ipsi pturbacōibz mutuentur·hec ra racio est crisostomi· Tunc herodes omnes sacerdotes et scribas cōuocans sciscitabatur ab eis ubi xp̄c nasceretur·Cū autē ab eis didicisset·qđ i bethleem iudē·Vocatis ad se dā magis diligenter didicit ab eis tēpus stelle? ut uidelicet sciret quid facēt·si ad se magy nō reuerēt· Dicit qz magis·ut multo plus ad se reducerent·eqz nūquarē simulans se uelle adorare? quē uolebat occidere·¶Et nota qđ cū magy ierusalem ingressi fuissent·stelle ductū amiserūt· Et hoc ꝓpter tres rationes·Primo ut de loco natiuitatis xp̄i cogerent̄ quere? ut sic de ipsius ortu certificarent̄·tam p stelle appacōem·qz p ꝓphetie assertionem· sicut et factum ē·Secūdo quoniam auxiliū humanū quēcunqz iuste petere meruerūt diuinū· Tertio quia signa infidelibz data sūt secūm aplm·sed ꝓphetia fidelibz· Et ideo signū datū ē dū adhuc essent infideles·non debuit apparē dum ceēt in deos fideles·Hec triplex racio in glosa·Cū autē ihrlm ingressi fuissent·stella antecedebat eos usqz dū ueniens stabat supra ubi erat puer·¶De hac stella cuiusmodi fuerit tres sūt opiniones quas ponit remigius· in oriental·Quidam dicūt fuisse spm scm·ut ille qui post modum descendit super dominū baptizatū in specie columbe apparuit·et magis in specie stelle· Alii ut crisostomus dicūt quod fuerit angelus·ut ipe qui apparuit pastoribz iudeis tamē tali one utentibz apparuit in forma rationabili·Gentilibz uero tāq irrationabilibz? in specie irracionabili· Alii·qđ uerius dicitur uidelicet·qđ fuit stella de nouo creata·que pacto suo ministerio? rediit in pristinā materiā·Ista autē stella secūm qđ dicit fulgentius differebat ab aliis in tribus· scilicet in situ: quia nō erat lo

caliter sita in firmamēto? sed
pendebat in medio aeris
proxime terre. In fulgore quia
ceteris erat splendidior. Quod
inde patet: quia splendorē eius
nō potuit splendor solis obfus
care. imo in medie lucidis
sima apparebat. In motu. qa
precedebat magos more uiatoris
sion cum moueba motu cu
lari. sed quasi motuali et pcc
siuo. Alie tres differunt tm̄ in
in glosa. mathei sedo q̄ incipit
Hec stella dīcit natiuitatis tc̄
Prima in origine origine qa
alie in mundi principio sic fec
hoc modo. Secda in officio. qua
alie facte sūt ut sint in signacu
lpa ut dicitur in greci primo ma.
Hec autē ut magis uia pfuerit
Tertia in diuturnitate. quia alie
sūt ppetue. hec cōpleto officio tc
dit in p̄dictē materiā. Cum
autem stellam rursū uidisset
gauisi sūt gaudio magno nim
is. Notandū autē qd quīta
plex est stella quā ista magi u
derūt. scilicet stella materialis.
stella spūalis. stella īcellectualis
stella racionalis. et stella ebstan
cialis. Prima scilicet materialis.
uiderūt in oriente. Secda scilicz
que est fides uidentiū in corde sui
cum hec stella. idest fides pus
i cor. credibz irradiasset. nequa
q̄ ad uisionē pme stelle uenisset.
Habuerūt enim fidem de ei⁹ hu
manitate cū duxerūt. Et uenim⁹
adorare eum. Tertiam scilicet in
tellectualem que est angelus u
derūt in sompnis qui p angelū
sūt āmoniti ne reuerēt ad ysodē
Iuxta sodm q̄dā glosam. nō
angelus sed dūs eos āmonuit.
Quartam scilicet racionalē. q
fuit bta uirgo uidentiū i diuerso
rio. Quintam scilicet sup sub
stancialem que fuit xp̄c uidentiū
in presepio. Et de hac dicitur dia
tur. Et intrantes domū uidē
runt puerū et c̄. Quibus autē
istoz dicitur stella. De primo
psalmista. Lunam et stellas que
tu fundasti. De secda ecclesiast
quadragesimotercio. Spēs celi.
idest hōis celestis. gla stellaz id
est iustoz. De tertia paradise
terno. Stelle autē dicuntur lumē
in custodes suos. uocatur sūt et c̄.
De quarta. Hic maris stella.
De quinta apocalipsis ultimo.
Ego radix et genus dauid stella
splendida et matutina. Pter
uisionem pme et secde stelle magi

gaudi sūt· ꝑter uisionē cerue:
gaudi sūc gaudio magno· Vel
sicut dicit glosa· Ille gaudet gau
dio qui deo gaudet: qui est ueri
gaudiū. Et addit magnū· qua
eo mdui est maius et ualde: qa
de magno potest alius plus ali
us minus gaudē· Vel per hoc
uerbū exaggeratōem uoluit os
tendē errantiū seu erroꝝ· quia
hoīes plus gaudent de rebus pdi
tis· et iterū mucntis: ꝙ de semp
possessis· ¶ Cūq; dominicalū in
trasset: et puerū cū matre mue
nisset· flexis genibus singli eū
munera optulerūt· salutat· aut̄·
tus· et mirā· Hic exclamat au
gustinus dicēs· O· infancia au
et astra subdunt· Cuius ē iste
iu' quis est iste magnitudinis
et supne glie: ad cuius pānos et
angeli exultant· et sydera obsc
quiū dant· et reges urpidāt· i sci
tatoes sapiencie germinant:
Stupeo cū uido pānos· et inuen
tos: cibo cū aspicio in pscpio
mendicū· et super astra pclarum·
Item· quid facis o magy· quid fa
cis· lactantem puerū adoratis in
fugurio uili· uilibz pannis· ergo
ne deus est iste: Quid facis q'
auz offertis: ergo rex est iste:
Et ubi aula regia: ubi thronus·
ubi aule regalis frequēcia: Nū
quid aula est stabulū· thronus
est presepiū· aule frequencia io
seph et maria· Ita misperunt
facti sūt: et ut fecerut sapientes·
De hoc etiam dicit hylarius in
libro sēdo de trinitate· Parui ū
go· sed parnus est a deo· Infans
magn· laudantes angeli audiū
tur· panni sordent· deus adora
tur· Itaq; potestatis dignitas
nō admittitur: dū carnis hūi
litas predicat· Ite quomodo ī
puero xpo· non tantū fuerūt hu
milia et infirma: sed etiā dum
itatis sublimia et celestia· De
hoc etiam dicit Jhonn's super c
pistolam ad hebreos· Respas
anias xpi· unde patitur et celum
magestatis in presepio uel pscpe
natis infantem· sed angelos
simul ausculta laudantes· Igno
rant pharisei: sed stella demon
strat· baptizatur a seruo· sed uor
dei descendentis audit· Aqua
īmergitur: sed columba descēdit·
primo spūs scūs i columba ¶ Qūr
aut̄ magi huiusmodi munera
obtulerūt· multiplex ē ratō· Pri
ma· qm̄ tradito antiquor pr̄m
fuit ut dicat remigius ut nullus

ad deū uel ad regem uanus in
troiret · Ple aut̄ et caldei ꝯtine
uerunt talia munera offrr · Se
cunda que est bernhardi · quo
niam vē virgīm aurū obtule
rūt propter inopie sublevatio
nem · thus contra stabuli fetō
rē · mirram propter pueri mem
broz ꝯsolidationē · et malorū
uermiū expulsionē · Terna · qñ
aurū ad tributū · thus ad sacrifi
cium · mirra ad sepulturā ptinet
mortuoz · Per hec tria ergo in
xp̄o intimatur regia potestas · di
uina maiestas : et humana mor
talitas · Quarta qñ aurū sig
nificat dilectionē · thus oratiōez ·
mirra carnis mortificationem ·
Et hec tria debemus xp̄o offerr ·
Quinta · qñ p hec tria signifi
cant̄ tria que erant in xp̄o · scili
cet diuinitas preciosissima · an
ima deuotissima · et caro integra
et incorrupta · Nec aut̄ tria signi
ficant̄ p illa tria que crāt in archa
testamenti · Nam virga que flo
ruit · caro xp̄i que resurrexit · ps ·
Et refloruit caro mea et c̄ · Tabu
le ubi erant scripta p̄cepta · aīa in
qua omnes thesauri sapientie dei absconditi · Māna
diuinitas que habet omnē sa
porem et omnē suauitatē · Per
aurū ergo qđ est preciosius om
ni metallo intelligitur diuinitas
preciosissima · per thus anima de
uotissima · quia thus significat
deuotionem et oratiōnē · Vñ psal
mista · Dirigat̄ oratio mea et c̄
Per mirram que ꝯservat a cor
ruptione caro incorrupta · Admo
niti aut̄ angeli magi i sompis ·
ne redirent ad herodem · p aliam
viam reuersi sūt in regionē su
am · Sic quomodo magi p steri ·
lem stellā duce venerunt p ho
minem · primo p ꝓphetā edoc
ti · angelo duce redierūt · et in
xp̄o quieuerūt · Nos corpora
mediolani in ecclesia quonda
requieuerūt · que nūc est fratrū
ordinis nīri · scilicet predicatorū ·
Sed nunc colonie requiescūt ·

Igitur Incipit vita sc̄i antho
nii ny · sed nondum
nobilis religiosisq; famur · c̄
parentib; egypti oriundus fu
it · Tanta siquē nutritus cura · ut
nichil aliud preter parentes domū
q; cognosceret · Et cū iam puer ēet ·
nō se litteris erudiri ceptis : et
infantū ungi pallius est fabul ·
sed deum desiderio flagrās · cōm
qđ scīptū est · Innocenter habita

bat unu· Ad ecclesiam quoq; ñi
parentibus ueniens: nec infãtiã
lasciuias· nec puerop; sectabatur
negligẽciam: sed tantũ ea que
legebantur auscultãs· uultu
cum ꝓfectop; mire institutiõe ꝑsua
bat· Non suus ut solet illa etas
pro uarijs delicatisq; cibis nũq;
tedii fuit? non esse molliozis &
blandimenta sectatus est· Nis
solus que dabant̃ cõtentus· nich'
il aliud requisiuit· Post mor
te aut̃ parentũ annoz circiter
decem et octo seu uiginti· cũ soro
re ad modũ parnula arctius·
domus et solozis honestã curam
gerebat· Accidit uero ꝑ anni ci
rcuitũ menses: quibz post mortẽ
parentũ ad ecclesiam ut solebat
assurrexit· reuolutis quomodo
et apli spretis omnibus secuti fu
issent saluatorẽ: et multa ĩ actibz
aploz facultatibz suis uendutis·
prona ad pedes eoz ceciderit egẽ
abz pacida? que ut ac quanta
huis spes reposita esset ĩ cel'· Talia
secũ reuoluens· intrauit eccliã·
Et audit ut nunc euangeliũ le
gẽtur· in quo dñs dicit ad diuitẽ·
Si uis ꝑfectus esse uade et uende
omnia que habes et da paupib;:
et ueni sequere me· et habebis the
saurum in celo· Quo audito:
quasi diuinitus huiusmodi ã
te memoriam cõceptisset: et ue
luti propter se hec esset scriptu
ra tractata: ad se dñicum traxit
imperiũ· Statimq; egressus ẽ:
possessiones quas habebat· A
uite ante erant eius tenuite u
beres: et ualde optime uicinis
largitus est· ne aliqua sibi aut
soloni molestia generetur· Cete
ra uero que in mobilibz rebus
possidebat: et aggregato nõ ex
iguo precio· indigentibz dedit:
parus tamen ob solozem reser
uatis· que et seru et etate inde
batur infirmior· Rursus autẽ
ecclesiam ingressus· cũ audisset
dñm in euangelio dicentem·
Nolite cogitare ĩ crastino: reli
quã partem pauperib; distribuit·
Neq; cõuersari passus est domi·
sed soloze fidelibz ac notis uirgi
nibus cõmendata· ut eaz nutri
retur exemplo· Ipse iam oĩbus
secũ uocatis liber asperz atq;
arduũ arripuit institutũ· Nam
autẽ tam arcta erant ĩ egypto
monasteria: neq; omnino q̃squã
aliã solitudinem nouerat· Sed q̃
cũq; m xp̃i seruituti· sibimet pro
desse cupiebat· Haut paul a sua

ulla scpatus ĩstruebat. ¶ Erat
ergo in agello uicino senex q̃da
uitã solitariã a prima sectat⁹
etate. Hunc cũ uidisset anthо
nius emulatus est ad bonũ.
Et pmo quidem mapiẽs eat
ipe in locis paululũ a nulla re
moueri manebat. Deinde au
tem si quem negligentẽ in hoc stu
dio ꝯperari proceribus q̃rebat.
ut apis prudentissima. fecit ad
habitaculũ suũ unde exierat
bat: nisi cuius quem capiebat
fructẽ aspectibꝰ. Et sic tamq̃
munẽ melius accepto abibat
ad sua. Tali ibidẽ mistitutus ex
ordio. cũ p dies singulos ita a
nimum roborasset: ut nec opũ
paternaꝝ nec suoꝝ memmis
set amplius. Omne eaq̃ de
siderium et collocandi mẽ. erga
to q̃ erpat exercẽt. occupabatur
manibꝰ suis sciens scriptũ esse.
Qui non laborat non mãdu
cet. Oberebat tamẽ opis sui?
ꝑto panis accepto egenis largi
ebatur. Orabat sine quẽtes. qp
pe qui didicerat q̃ oportet de
um rogare sine cessacõe. Audi
tum etiam scripturaꝝ ita stu
diũ cõmodabat. ut nichil ex e
ius animo labẽtur: seo unus

sa precepta dñi custodiens. mẽo
riam p libris habẽt. Sic suã u
tam instituens: ut ab omnibus
frib⁹ pius diligebat affectu. et
omnibus ad quos studio pe⁹,
grebat obediens. ꝑras singlaꝝ
grãs habebat. Unus continẽ
tiam. uocabulũ illius sectabat.
Istius lenitatem: illius uigilias.
alterius legendi emulabat ĩdus
triam. Istum ieiunantẽ: illũ hu
mu quietantẽ mirabat. Alterius
patientiam? alterius mãsuetu
dinẽ ꝑdicabat. Omniũ quoq; u
cariam erga se retinens carita
tem: atq; uniuersis uirtutibus pu
bus irrigatus. ad sedem ꝑpriam
regrediebat: ibi secũ uniuersa
ꝑtractans. omnium in se bona
uebat reꝑimere. Neq; eñ adu
sos coetus aliqñ monebat? sed
ca tantũ flãma egregio uiro cõ
cremabat ĩ pectore? ut sedis quiẽ
in ꝑdictis opibꝰ meminerẽt. Et hoc
ita fiebat: ut cũ omis gla anteiret
omnibꝰ tamen carior eet. Ma
et minim et monachi ad quos sepe
ueniebat anthonũ uidere: et
uolam nũcupabãt. indultaq;
natur uocabul. quidã ut filiũ:
alij ut fratrem diligebãt. Cum
haec gerit anthonius quibꝰ se

omnium affectū prouocarit·
minicus nōis xpi dyabolus·ī
patienter ferens tantas ī adole
scentie uirtutes: uictoriosus cum
aggressus est fraudibz. Et pmū
quidem tamptans si quomodo
posset ab arrepto eū institutō
retrahere· īmittebat ei ī memo
riam possessionū: soloris affec
tionem· nobilitatē generis· amo
rem rei: auram seculi gloriā·
esse uanam delectationem: et reli
qua uite remissionis blandimē
ta. Postremo uirtutis arduū
finē et maximū pudicicie labo
rem: necnō corpis fragilitatem·
et crucis spacia protera· Prius
maximā et caliginem cogitatō
nū suscitabat. Postq̄ autē
machinis eius ad dīm p pas
sionis fidē se intellexit hostis cla
di conflicta aduersus omnes a
dolescentes arma corripiens· noc
turnus eum inquietabat illecebris·
Per dies autē tam aptis in eū
telis irruebat: ut nullus ambi
gat· quin antagonus cum dya
bolū dimicarit· Nam et illec
tationes sordidas conabatur
inserē· et nec cas oratu assiduo
submouebat· Ille confodiebat se
sus naturali ardore carnis· hic
fide ac ieiunijs corpus omne ma
labat· Ille per noctes ī pulcre mu
lieris uertebat ymaginē: illa omni
bus figmenta lasciue· Hic ultri
ces gehenne flāmas: et dolorem
uermis remordens· ingestę sibili
bidini opponebat· Ille lubricum
adolescētie iter ad ruinam facile
pponebat· hic eterna iudicij futu
ri tormenta considerans: illesam
animi puritatē perpetuā cer
nebat· Ita omnia ad cōfusio
nē dyaboli fiebant· Qui cum
similem se deo fieri existimabat·
nunc ab adolescente· ut miserri
mus uincebat. Et qui contra
carnē et sanguinē magna cū ex
ultatōe grabatur: ab hōie car
nem gestante supabat· Admira
bat enim seruū suū dns· q̄ mīri
fica carnem susceptus· victo
riam cōtra dyabolū largit?
est· Vt singul' uta certaminū apli
cū uicit ptrus sinonē· nō autem
ego sed gracia dei que mecū est
ad postremū cū nec hoc augmē
to destruere posset antiquum
draco terterrimus· et uicit se sep
ab eius cogitatōibz repelli· sed mi
q̄ sciū est· Strictis dentibz
cuiuis· qualis est uictus tal'
apparebit et multi· Puer nāq;

horridus atq; niger ad ci sc gre
nua puolucns humana uoce
dicebat dictus. Multos secum
plurimos decepi. nunc autē ut
a ceteris sanctis: ita et tuo sum
labore superatus. Quē cū interro
garet anthonius quis nam
esset qui talia loquerētur ait. Ego
sum fornicationis amnis. ego
multimoda turpitudinis adiu
adolescētes arma suscepi. et spūs
fornicatiōis uocor. Quātos pecu
liare disponentes secum. quot in
bono ope cōsūmatos. ad sordes
pristinas reduxi pluuali. Ego sum
propter quē pheta lapsos mar
pat dicēs. Spūs fornicationis secum
ti estis. Et reuera. p me etenim
illi facti sunt supplantati. ego sū q
tripliciter semp temptauī. et semp
repulsus sum. Cum hoc uox mi
les audisset: gratias agēs deo. et
largiori aduersus immanē cōba
tantis audacia ait. Multū ergo
despicabil es: multūq; getpo.
Nam et obscuritas tua et etas.
infirmaq; signa sunt: nulla iam
nuchi cura e. et re. Deus mi
adiutor est: et ego ultrabo sup
inimicos meos. Et stans ad nos
cantantis. fantasma qđ uidebā
tur euanuit. ¶ Dcc autē an

thonii contra dyaboli sunt prima
uictoria. Immo uirtus in ānto
nio saluatoris. qui pcm in car
ne cōsepnauit: ut iustificatio le
gis in nob cōpleret. qui nō sec'm
carnē ambulauim? sed secūdū
spm. Sed neq; anthonio uictori
di securitatem dedit unus trium
phus. nec dyaboli semel fracti
uires deterit. Nam et iste ut leo
rugiens circuibat aditū. p quē possit
irrupe: et ille scripturar doctus
eloquio. nō ignorabat multas
esse demonū captiones. Pt qđ
collecta posito labore euabat:
cōsiderans quia posset factiones
in carnis colluctatiōe supatus. no
uas aduersū se artū machinas
cōmouere. Idcirco magis ac ma
gis subiugabat corpus suum ne
iuctor alior in alis uincerētur.
Disponens igitur diuinos se
mire lege constringe cū oīs īfa
tigabilem adolescentis mirarē
mistantiam. sān tollerauit labo
rem. quia uoluntarie seruitutis.
longū in dei ope studiū cōsuetudi
nē in naturā cōuertebat. Nec
die aūt et uigilias in tantū pa
tius erat patiens erat. ut crebri
tatē uirtibus uincēt. Noctabat
bat ī oratione sepissime: et ede

bat semel in die post sol occa
sū· Omniq; biduū triduūq; p
manens· quarta die refocillabat·
Sumebat autē panē et sal·po
tūq; aque perparuulū· De car
nib; uero et uino retrō melius
puto? q; quidq; dicē· Quando
ne apud plurimos quidē mona
chos istiusmodi aliqs reperit·
Quieti autē mēbra cōcrās iū
o contrito et alicuo utebat ali
quociens etiam sup modum hu
mū iacebat· Ungiciua penitus
repudians· dum dicēt minime
posse utrumq; et precipue iuuenū
corpora roborari: si olei esset lenu
tate mollita· oportē contrario aspe
ros earū labores imperari· sed in
apostoli preceptū ~~imperamus~~ dicē
tis· Quando infirmor· tūc fortior
sū et potius· Asserebaq; sensum
animi sic posse crumescere: si cor
poris fuisset impetus fatigat· Unde
nec tēpoz longitudine labor me
rita pensabat· sed amore et famu
latu spontaneo· semp tamq; i prī
cipis conspectibus: ad p̄fectum di
uini nutus desiderium cōtendebat·
Nonnūq; cupiens augē preterita·
sup memorati doctoris sermonū
rotundabat qui ait· Precepta obli
uiscens: et in finem cōualescens·

Nemineat quoq; helye dictus
pheta· Dixit dns cui assisto ho
die ante ipsum· Et disserebat cur
hodie esset appositū quia nō com
putabat helyas prīcipiū temporis·
sed tamq; cocodie in certamine g
stamus· Talem se prebē aquebat·
qualem sciebat digniū dei esse con
spectibz· purum mōde· et obedire
uolūtati illius· Igitur senū repu
tans oportere dei famulū et mini
stro magni helye complū capere·
et ad illud spectaculū ultra suam
deberē ponē· No sepulchra nō lon
ge a uita constituta scrutat· unde
cognatis mandans ut statutis di
ebus sibi almēria deferret· Et cū
in una memoria sup̄posita frater
claudisset illū· solus ibidē moraba
tur· Actutis ergo dyabolus· ne
accessu tpis heremū quoq; habita
re faceret· Ira illū aggregatis fatel
libz suis· maria ordē lacerauit· ut
doloris magnitudo· et nocē auferē
ret et motū· Nam et ipē postea re
ferebat uulnera fuisse tā grauia·
ut uniuersa hominū tormenta·
superarent· Sed dei prouidentia q
nūq; in se sperantibz deest· Alio
die is quē sup̄ diximus fratē adue
nit· ubos referens afflictos· iuēit
illum fractis foueis in terra iacer

quasi mortuū et humeris im
positū ad nullule domicilū de
portauit· Quo audito ingens
uicinoꝝ atq; mīmū mīrando
cōcurrens· triste in medio posi
ti funeris reddebant officiū: et
iam media noctis parte trans
gressa· grauis pugiles omniū
oculos uincrat sopor· Tum ātо
nius anima paululū redimitꝰ
suspirans eleuauit caput· Et pꝝ
ceteris alta quietꝰ pstratis· il
lum quo relatus fuat uigilaꝝ
conspexit· nutu aduocans obse
crabat· ut nullo penitus cruciа
to ad pristinū se referret habi
taculum· Relatus ergo iuxta
morem· solus uigil pmanebat·
Et stare quidē propter recentes
plagas nō potrat· Orans ueꝰ
pstratus: post oracōnē data no
ce dicebat· Ecce hic sū ego ātho
nius: nō fugio uestra certamina
etiam si maiora faciatis· nullꝰ
me sepabit a caritate xpi· psalle
bat dicēs· Si consistetrīc adūsū
me castr: nō timebit cor meū· Tali
a illo dicēte· bonoꝝ omniū hos
tis dyabolus admiratus· quod
post tot uerbera nullus fuisset re
uersus· cōgregatis cunctis suis·
et pro se furore dilatians· uix
tis ait· quia nec spū fornicatō
nis? nec corporis dolore supat·
tu sup audacter latrsat· Omnia
arma arripite acrius a nobis
ipugnandus est· Senciat sena
tus· debet scire quos pnocat· du
ic et adhortans adhortātis uo
cem audiencū turba cōsensit·
quia innumeras habet dyabo
lus artes nocendi· ¶ Somnus
ergo repentinus mouit· ut aut
fundinus in loco agitato et pau
cis patefactis· multifaria demo
num turba erudr se effunderet·
Nam et bestiaꝝ et serpentū for
mas inducentes· omnē pmuslo
cū replerunt fantasis leonum·
taurorꝝ· luporꝝ· aspidū· spentū·
scorpionū· nection et pardorū:
atq; ursorꝝ· Et hec singula sōm
suam firmebāt naturam· Rugi
bat leo omnes terrere uolens· thaurus
mugitu omnes inmanabat· serpē
tes sibilum pfonabant: lupoꝝ
impetus minebat· Pardus disco
lor ergo auctoris sui calliditatis
uarias indicabat· Truces omnū
multus et uoces horrid· diras au
dias· anthomus flagellatus· et
cōfossus· fremebat quidē asperi
ores corpis dolores: sed intrinus
durabat mente pugil· Et iam

gmitū uulnera carnis expri
mēt: sensu tamen id̄ perma
nens· quasi de inimicis lucrz
loquebatur· Si nurū aliqt ha
bēs: sufficēt unus ad pīclū·
Sed qm̄ uos dño enutriauit fi
gmim multitudine tēptatis
inferre timorem· ai hoc ipsum
infirmitatis indiciū sit· qđ ira
bonabiliū formas induistis?
uestras· Rursusq; confidēs ait
bat· Si quid ualetis· si dñs uo
bis potestatem in me dedit: ec
ce presto sum· diuoratr cōcessū·
Si uero nō potestis? aur frustra
minimini· Signū enim arcus
nobis et fides ad dīm: sempig
nabil' murus est· Multa cont̄
illū minantes firmebāt animū
suis· qđ nullus tēptamēta illoz
sequerentur effectus· sed maxime
contrario gignit illusio· flō ob
uius ilic sertu sua colluctatōis
eidem protector factus est· Dein
q; ai eleuaret oculos: uidit de
sup aulmē apertū et deductis
tenebris radiū lucis ad se īflu
ere· Post aut' aduentū splendo
ris· nec demonū aliquis appa
uit et corpis dolor et tumplo de
lctus est· Edificiū quoq; qđ pau
lo ante dissolutū fuat īstaura

tū est· Illico presentiā dīi sen
serit· anthonius· et ex imo pec
tore trahens longa suspiria· ad
longa suspiria uisionē que sibi
apparuerat loq̄bat· Vbi eras u
ltu bone ubi eras? Quare nō
a principio affuisti? ut sanares
uulnera mea? Et uox ad illū
facta est· Anthoni hic eram: sed
expectabam uidere certamē tu
um· Nunc aut̄ quia dimican
do uiriliter nō cessasti· semper
auxiliabor tibi: et faciam te i
omnū orbe notiam· Dnis audits
tantū cirgēs roborat' orabat
ut intelligēt plus se recepisse u
ruum· q̄ ante poterat· Erat au
tem tūc anthonius ānoz nar'
triginta quinq· In aut̄· De
Sebastianus sō sebasti
anus xpianus Ano mīc
simus lecto prima i
mediolanensium patriū erudit'
nuis uero narbonensis oriund'
Dyocletiano et maximiano im
catus erat· ut principatū et pme
cohortis traderet et sno cū gspec
tui uberet semp astare· Erat
cīm uir tocius prudentie· i cer
mone uerax· in iudicio iustis·
in cōsilio prudens· in cōmisso
fidelis· in inuentutis fr̄emus·

m honestate conspicuus· tum
uersa mor honestate pclarus.
Hunc milites ac si patrem ue
nerabant· hūc innocui q̄ pre
rant palacio carissimo uenera
bant affectu· Erat enim uerus
dei cultor: et necesse erat ut qui
ti pfudrat amor· ab omnib⁹
amarē· Xpō igitur cotidie seru
lum exhibebat officiū: & agebat
quamus hoc sacrilegis regib⁹
esset occultū: non passionis amo
re pt̄ri⁹ nec patrimoim sui amo
re constrictus: sed ad hoc tantū
sub clamide t̄rem imperii christi
militē regebat absconditū· ut xp̄i
amor· annos quos i tormentis
uicerat cōfortaret· et deo reddēt
animas: quas dyabolus ona-
bat auferre· Denq̄ postmodū
multas martir menses a tunc
passionis expuit: et ad mona
ptic gle mutauit· Ipse quoq̄
quis esset apparuit: quia lumē
in tenebris latere non potuit· cla
rissimis igit̄ uiris marcelliano·
et marco duobz germanis fr̄ibus
pro xp̄i nōie in uincul' cōstantis-
cotidie solacia exhibebat· et tam
ipsis q̄ eā seruis cor· eī quibus
uiui fuerant salutaria fidei con
silia ministrabat: quo fugitī

ua seculi blandimenta respuer̄.
et mon̄tanea munerū genera
non timēte· Qui eī b̄assimis con
solacōnib⁹ acquiescēte: et libera
carnificī animo pfruerāti tran
sirent· capitalem iussi sūt subire
sentētiam· Ea scilicet ratione· ut
si eodem mon̄to quo deollandi
erant sacrificis cōsensisset· et pa
rentib⁹ suis et cōiugi et filiis et
familiaribz restitueret· Tu a· lño ī
Erant enim nō solū sōa·
tis diuinus grec̄ clarissi
mi uiri: sed etiam familiaribus
completa· Quor erat pater tr̄ā
quillinus nōie· et mater martya
uocabat̄: qui illos sequebantur
eī uxorib⁹ cor· et filiis· Amio eī
in suis neptib⁹ diuerbant̄ affū·
Vnde factū est· ut ab agresto ro
mano urbis rome pfecto trigin
ta diez· mouisas impetrauer̄· In
quo spacio agebat eī eis quanī
ad thurificandū ydol' cōsentirēt·
Acerbiores itaq̄ anni cor· ad e
os· expetunt diē· Vnde nob tam
dira mens· tamq̄ ferreū pectus·
qd̄ carnificin patiur patris aduc·
et matr iam dereptis nouos do
lores parus auferre· Nam illa
parus sin dolores cōsolacōibus·
supabat· eī uno dolore duos fili

os parere: et geminū patri fin
dit filioz affectum· Nunc uero
insanabil' dolor· mō solabil' pe
na· irremediabil' cruciat· mō
pabil' partus est· quo spes gaudi
i uolūt: uita cōtēpnit· respuitur
gloria: et cōtēptis oīnibz pietatis
affectibz mortis acerbitas appeti
tur· Obsecramus uos o amicissi
mi: tandē hīs date dadibus
finē· et uos patres esse dulciū fi
lioz: uel ānonita memētote· Hec
et his similia anilis dicentibus·
miseram se mater clamās aduc
uit· et soluto capite canos sue se
nectutis ostentans: in cōspectu c
oz uestrū quia pectus tegebat·
scidit: et multis fletibz ostende
bat eis lacrīs pellibz quas suāuit
mānas· et blandimēta q̄ infan
tie coz ērībuerat ululando lacri
mis memorabat· Aiebat ergo
ad ambos dicēs· Tu mi semp blā
ditus es fili: et tu amplius ucr
cundatus es· In illo ymaginem
mea peperi? in te patrios mul
tus effudi· Tu patri utilior? iste
similior· Heu me misera· atqui
uallat me ex omni parte īcompa
bil' luctus· maledicta miseria? et
geminata orbitas· nulli penitus
tribulacōibz cōparanda· Omitto

filios ad mortē ultro tendentes·
quos si michi hostes auferret· p
media sequerer bella raptoies: si
iudicia uiolenta cōcluderēt: cum
rem irrīperem mortuā· Tu q̄
Nouū hoc pegrini genus· En q̄
carnifex rogat ut feriat: mors i
uitatur ut ueniat· uita optatur
ut pereat· Nouus hic luctus· no
ua miseria? in qua iuuentus
natoz sponte amittit· et parētū
miseranda cogit senectus ut ui
uat· Tu aūt dīc· ¶ Iāo terna·
Nec et his similia mater p
sequente? infirmus pater
et grauis iam senior adducitur
manibz seruiloz: et nigreo capi
ti pulcherrim̄ ītr aspergis· Iuuēo
di dabat uocēs ad celū· Ad mor
tem ultro p̄sequebz filius meus
uale dicturus aduenit· ut unusq
que a filiis sepulture mee cerimō
da pararetur: ego miserr filios
sepulturus expendam· O fili mi
i· baculus senectutis mee? et ge
minū meoz uisuz lumē: nati
scaturi et prospe educati· excellē
tissime memorie· et ingenij singu
laris: oīmq̄ liberalī pericia lītz
imbuti· que ista repente insania
ūra uoluntate pgrina· mortis
uos fecit esse amatores· Nunq̄

nuentib⁹ mos placuit? nūq̄
monitoris sui amore indurit.
Ad quoscūq; autē puenire potu
it·uoluerit admissa est? nec est
uoluntate ab illo uincitur sus
cepta·Si hanc nudus arbitro
sub auaro feneratore positus?
nulla potest ratione diligi·nec
soli diligi cognoscit? sed uincit
qua ratione eam appetit·qui et
bonus creberat omnib⁹ et pen
tus illi nichil debet.~ Venit
huc uincitus et flens sup uincie⁹
spontē petentes·Venit huc
senex·et meā sup filios plangi
te: qui nos miseria patrima ha
bere sentias·Huc audit pīes
et phibit talia? ne talia pata
mur·Desinit ploando oculi·
nei·et caligine obducit lumi
na lacrimaq̄·ne uidā
credi gladio: quos dum iuga leuis
tangit timui·dum mistantes
leuiter uidetur expauit·Tu aūt
Igitur dū hec et his similia·Duo
senex ageret·ecce et am bor·m·
coniuges cū natis ppis uenium?
et aspectib⁹ eor ppos infantulos
offerentes? huiusmodi uoces emit
tunt·Quib⁹ nos seruandas re
linquis? quib⁹ coniugi mea na
tis caritatē.~ Qui putasset

hor mfantū dñi? et domor⁹ uel
tras auidissimi piasores.~ Qui
cris uestre occupatores familie·
uel qui sibi diuisuri et natos
quos nutristis.~ Heu q̄ ferum
pectus? heu q̄ impio crudelitatis
gne parentes respicis? amicos
respuis·uxores abiicis? filios
abdicans·et uosipsos carnificib⁹
ultroneos exhibens·Incerta dū
ista dicunt: et illa referunt·me
uxor⁹ lacrimas: et suspiria filio
y·experiunt militis xp̄i mollesce
et animos suos flectit ad dolore.
Huic spectaclo ut supius diximi
mirat sanctus sebastianus uir per
sona xp̄ianissimus: que omitta
bat militaris habitus·et clami
dis sue obumbrabat aspectus·At
ubi audit athletas dei inmisso cer
taminis pondere fangari: in me
dio cor se obiectus dicit·O fortissi
mi milites xp̄i? o instructissimi!
milites xp̄i diuini pectii milites
xp̄i bellatores·per minuā iuuerim
animi fortiter pueniebis ad palmā
et nūc p misera blandimēta cor
nam deponis sempiternā.~ Dicit
nunc per nos xp̄i militē multitu
do fortissimo fide potius armari q̄
ferro·Solute uictorias uestras·i
signia p mulier⁹ blandimenta

abiit

abiçr: et subiectas pedib; uris hostis deuicti cernuos ad redimi
da tuz bella larari· cui q̃ris
cuia cotra nos exurgit: et per
quam iniqua instancia seruor
tamẽ efficitur ira repenta· Tu a
Erigite igr̃ ão quarta
a cunis affectib; trophe
um uri certaminis gl̃osu: et no
lit illud omittere flectib; puulo.
Istos quos ploratus attenditis.
gaudẽt hodie si possent scire qd̃
nostis· Putant enim qd̃ ista uita
sit sola? que si finẽ accperit· nul
la uitalis anime corpore deficiẽti
ualeat porro remanẽ· Si eñ sci
rent esse alteram uitam ignarã·
mortis? tristicie nesciã· i qua imor
talitas regnat: et ꝑpetua gaudia
cõmolantur· ꝑfecto ad illam uob
cũ festinarent ꝓnigẽ? et istã uitã
pro michilo cõputantes· illã appet
rent· que et in exultatione ꝓmanet
et penitus finiri nõ nouit· Ista
enim uita fugitiua est et tam ĩfir
ꝛus: ut nec amatoꝛib; suis fidẽ
possit custodire· Ab origine uero
mundi in se ardentes fetellit· oẽs
se expectantes decepit: cunctos
de se ꝓmittẽtes inrisit· et ita nullin
omino certũ reddidit· ut oĩbus
ꝓbetur ee mentita: atq; uanam
solius mendacii culpe eet obnoꝛ
ia: et per oñia criminia curre cu
os non cogẽt amatoꝛes· Ipsa dat
edacitatem gluttonib;: ipsa eb
etatẽ ingerit tenulentis· Ipsa
naufragium pudoꝛis adulteris·
ipsa execrabilem tradidit pusita
tem incestis: ipsa amoꝛem furẽ
ut rapiat· iracundũ ut seuiat· mẽ
dacem ut fallat· Ipsa inẽ iugꝛes
discoꝛdias seminat· inẽ animos di
scoꝛdias: inter animos lites pacifi
cos lites· inẽ iustos iniustiaã: inẽ
fratres scandala· Ipsa tollit inoc
cab; iustiaam· castis pudicaam·
arib; periaam: ipsa auferit mo
ꝛib; disciplinam· Et ut alioꝛa ꝛ
amatoꝛib; suis ingerit memoꝛẽ
crimina· si frem aliq̃ germanũ
fratrem occidit: et filius uetauit
patrem· si uiuctimptus est ab am
co amicus: cuius hec instituti fi
sũt scelera· au mitur· cuius spe·
ius fiducia ista sũt nefanda cõmi
sa· Siq̃ nõ ꝓpter uite amoꝛe duc
ti: ista cõmittunt· Et dũ illã pl
q̃ iustũ est diligũt: iniquo odio
hoĩes ꝓsequit· Tu a ão qinta·
Ut quid enim ꝓdata nauꝛ
gantẽ iugulat: ut qd̃ la
tro ꝓmittit uiatoꝛẽ· Diues op
primit pauperẽ: cupbus hũlẽ·

et oīm̄s noctis quēcūq; potuerit
aggrauat innocentē. Nec autem
faciunt mala qui isti iuste seruire desiderant: et se cristianant in
amore eius p tempora protrahi
durare. Non ergo alterius cau
sa fiunt sceleta? nisi ut infidelitatē
sime isti carnali iuste a carnalib⁹
seruiat. Ipsa est denq; que eis
crimina imperat? iubet facino
ra. suadet munera? et tamq; oīm
crudelitatē. oīmq; fuerit sp̄uncia
saginata. seruientes sibi tradit
filie sue idest morti ꝑpetue. Et ip
sa cum et ex eius utero mors et
na nata est? ꝑ quo gule siue et
ebrietati et delectacōnibus oclos
p̄mi hōies seruierūt. atq; ideo q̄a
ad etnam uitam facti fuerant.
huc in istam ſ̄ mortis regionē
lactati. huc usq; sūt ad mestros
deuoluti: nichil secū ꝑter peccata
portantes. Nec ergo uita ē que
uos fallit o amici: ut amicos uc
tros ad uitam euntes ꝑpetuā: in
iusto cōsilio reuocetis. Nec uos
instigat o parentes sanctissimi.
ut filios uestros ꝓficiscentes ad
comitatū ch̄i: ad honorē mor
tis ꝓpitiabilem. ad armatas imꝑ
ratoris etern: stultissimis lamē
tacōnib⁹ retrahatis. Ista ē o callid

sime que uos coniuges p pietatis
colore impietatē martij mētib⁹
eius trade? et uetē pro liberacōne
afferre. Si enim conscientiā sa
lutis uite? pauco quidem tēpore
nobiscū ee potuerūt. postea uero
separari? et ita separi a nob. ut
nūq; nos nisi inter tormēta ꝑpe
tua uidereris? ubi edax flamma
maroulor⁹ animas deuorat. ubi
draones blasphemantiū labia
comedūt. ubi serpentes morsib⁹
suis maroulor⁹ pectora depascū
tur. Illic ululatus et gemitus so
nat? et clamor cōtinuus. que uis
tormētor⁹ exagitat? et mentem at
tonitam excruciat. Nec ipsa autē tri
bulacō que illic exꝑit fideles
nullo tēmpo diffinitur. ī illo enim
cōcludit: sed flammar⁹ atrocitā
adustione consumitur? et ad redi
tum mentis. uite qui adustus
fuerit reparat. In a. lāo sexta

Hanc ergo penam et istos
ꝑmittit cruciari? et uolup
tos exꝑire cogitat. ꝑmittit inuti
istos ad coronam ꝓficere destina
tam. Solite timere non separā
tur a uobis: sed uadunt uob pa
re in celo sydereas mansiones. ī q̄b⁹
una uobcū et cū filiis uris ī per
petuo gaudio maneatis. Quod

si nos domus ista et lapidib⁹ ista
delectat: quitomagis illa nos
debet pulchritudo muniare do
mor ubi sunt tridima auropu
ro radiantia que et grēmis· ac
margaritis habent zetas istruc
tas. Illic flos purpureus ro
sar qsu nō marcescit: illic flos
oda nemora pcnia undiante
uernant· Illic arboris germina
flonb⁹ redolent: et albescentes
campi iocundis admodū odori
bus pollent· aurās ibi uitā eter
nam habentes· nares aspiran·
lumen ibi sine sol' umbra ful
gens: serenitas absq; nubilo i
absq; tenebris nocturnis die o·
culi perfruunt· Nulla ibi ipedi
untur occasione dulce: nulla pe
nas sollicitudine ibi securitas
conturbatur· Angelus· ululat⁹
gemitus· lamentū et luctus nūq;
illic auditus nec nōiatus ē· fedi·
tatome· etiā· nigrum horridū
aliquid aut sordidum nūq; ibi in
dorunt oculi· Pulchritudo uero
in amenitate nemor: splendor i
acre iocundo· et formositate atq;
oīm elegantia sine intermissione
oculi patentes pfruuntur· i nichil
oīmino qd' cōturbet mētē audib⁹
datur· Sonant etiā ibi organa
tugiter ymnor: que ad laudē re
gis ab angelis et archangelis de
cantant· amarundo et fellis aspi
tas ibi locū non habet· Tonitrua
ibi nūq; audita sūt: fulgura et
chonuscationes ibi nunq; appa
rūt· ymanoma illuc turgida
gignūt· et balsamū arbusta pro
rūpūt· Odor aeris delectacōem
p oīa mēbra diffundit· i esca
ibi nulla fastidia ontiat· Sicut
enim bono nutrio aures· et bo
no odore nares: et bono aspectu
oculi saginant· et ipa digestu re
fectio non potest indigestionem
pati· ita illic refectio quam
amor suscepit· mellifluo ī gu
tu hoc unusq; sapit· qō fiert
delectatus· Tu a' De scā agnete
Sextus ágnes et mart
xpi ambrosius re lāo
uirginib⁹ sacris pm
Diem festum sacratissime nu
ptias celebremus· Hinc psalm
resonent· hinc concrepent lāones·
hinc ploz turbe letent? hinc sub
leuantur paupes xpi· Dñs ergo
gratulēn in dño? et ad eius cō
secrationem uirginū qualit' pasta
sit agnes uīssima ad memoriā
reuocemus· Tertiodecimo etatis
sue anno mortē pdidit et nutā

mucnit: qua solū uite dilexit
auctorē. Infancia quidē cōputa
bat mannis: sed erat senectus
meritis immensa. Corpore quidē
iuuencula: sed animo eterna. Pul
chra: sed pulchrior fide. Quē dū
a sponsis requirerēt: a patre filio
adamat. Cuius parentes dū req
sisset et inuenisset: cepit offerre
plurima et plura promittere. De
inde detulerat secū pretiosissima or
namenta: que a beata agne nu
lum quodam sūt stercora reputa
ta. Unde factū est: ut iuuenis
amore pungeret stimulo: et prius
quam meliorare uelle accipe orna
menta. omnē lapidē pretiosū se
cum defert ad glām: et p scīpm
et p notos et affines cepit aures
uirginis appellare. omnes domos
possessiones. familias. atq; oēs
mūdi diuicias repromisit: si cō
sensū suū eius cōiunctionē nō ne
garet. Ad hec beata agnes tale
fertur iuuenem dedisse responsū. Dis
ce a me fomes peccati: nutrimē
tū factionis. pabulum mortis:
discede quia iam ab alio ama
tore preuenta sum. qui michi da
tis meliora optulit ornamenta:
et anulo fidei suc subarrauit me.
longe te nobilior et generē: et
dignitate. Ornauit lestimabili
dextrochero dexteram meā: et
collum meū circuit lapidibz pō
sis. Tradidit auribz meis inesti
mabiles margaritas: et circūde
dit me uestimentis atq; chrysosca
tibz gēmis. Posuit signū i fa
cie mea: ne nullū preter ipm a
liū amatorē admittam. Induit
me ex auro texta: et ornatis
monilibz ornauit me. Ostendit
mi thesauros mōpabiles: quos
mi se donaturū si mi co placuero et
promisit. Non enim potero ad cō
iugalem pōtis amatoris alium
aspicere. et illū derelinquere. cui q sū
cauta accepta. Cuius generosi
tas celsior. possibilitas fortior. al
pectus pulchrior: amor suauior.
et oīs gra elegantior. A quo mi
thalamus collocatus ē. cuius in
organa modulatis uocibz resonāt.
cui michi uirgines nuptiarum
uocibz cantant. Jam mel et lac ex
eius ore suscepi. iam amplexib⁹
eius castis astricta sū. Jā corp⁹
eius corpori meo sociatū ē: et san
guis eius ornauit genas meas.
Cui⁹ mater uirgo est: cui⁹ pater
feminam nescit: cui angeli sēui
unt. cuius pulchritudinē sol et
luna mirant. cui⁹ odore reuiuis

cit motum: cuius tactu cōtagiū
infirmi· cui⁹ opes nūq̄ defecerunt·
cuiusq; diuitie non defuerūt· Ipi
soli seruo fidē: ipi me tota deuo
one cōmitto· Quē cū amauero
casta sum· cū tetigero mūda sū:
cū accepero uirgo sum· Nec deerit
post nupcias filii: ubi partus sine
dolore succedit· et fecūditas cotidi
ana cumulatē· Tu a⁹ ·xão secūda

Audiens hec insan⁹ iuuenis
amore carpit ecce: et intri
sanguinas animi et corpis· anxie
lo cruciabat spū· Inde hec lecto p
sternit· et per alta suspiria amor
a medijs aperit· Fluunt nota pa
ri que fuerant inuicta a medi
as: et eadem patina uoce q fuerant
iam dicta a filio· ad petitionē ig
nis reuoluunt· Abnegat agnes
dissima: et se nullo pacto assen
sus sponsi federa uiolare· Cui⁹
pater dicit falsis constantiā se p
fecturam agere· et uoluto nō sibi
quis etiā illustrissimū posse pre
ferri: erubuit tamē uehemēter mq
rere qs esset et cui⁹ se agnes po
testate iactaret· Exuit quidem
et paralitus eius: qui dicit hanc
xpianam esse ab infancia· et
magias artes ita odiparā· ut
dicat xpm sponsū suū ee· Audi
ens hec pfectus letus effect: et
missa appatione ad ingēs stre
pitu suus eam tribunalibz pcp
sstare· Et pmo quidē blandis
eam sermonibus temptauit: pmo
cat: deinde terroribz pulsat· Sed
xpi uirgo nec blandimēto seduc
tur: nec terrore conturbat· Et cōtē
nitu et codē animo pseuerās·
tentē similiter sicut blandien
tem animo deriserat· Videns itaq;
pfectus tantam i puella cōstan
tiam: parentes eius alloquit·
Et quia erant nobiles: et iuue
nis iniuriā nō potat· tituli xpia
nitatis opposuit· Sequēti itaq;
die pfectus agnē sibi pfectam
pcepit: et uere atq; uere cadē repe
tens· replicare cepit et iuuenis a
more simonē· Cui⁹ omnis sermo
cius casso labore defecit: sicut eā
dem ecce cius tribunalibz iussit· cui
dam· Supstitio xpianor· et q̄r
te magias artes iactas nisi a te
fuerit segregata· nō poteris ila
niam abicere pectoris: neq; equi
simis cōsilijs pbere consensum
Unde et te uehemēter admoneo· et
tam pclare necesse est· ut sup
uenerandā uirginitatis placeat· ei⁹
die noctiq; sacrificijs uenerian
dis insistas· Tu a⁹ ·xão terna·

Ad hec beata agnes dixit. Si filiū tuum q̄uis ī amore iniquo uexatum. tamē uniuersum hominē utiq; qui est rationis capax: qui et audire et uidere et palpare potest. i stolte lucas cū bonus pastor: si ergo hūc causa amoris xp̄i nulla possum ratione respicē: quom possum ydola muta et surda. et sine anima: et ad imaginem dei creatorem meū manus lapidibus inclinare? Audiēs hec p̄fectus dixit. Cupio consiliū p̄ bere infantie tue. et adhuc te de os blasphemantē idcirco differo: quia animos tuos mira sensum aspicio. Noli ergo temere ipsam ira despicere. ut motus de ore meatus. Beata agnes dixit. Noli infantiam corporalem ī me ita despicē: ut putes me te uelle habere p̄fectum. Fides enī non in ānis: sed in sensibus micat. et deus omnipotentes magis cōprobat q̄ creatos. Deos autem quos motus me mouit ī uisus ipsi se ultro p̄mittant. ipsi loquantur. ipsi in hoc p̄sentiant. ipsi se iubeant coli et adorari. Verū q̄n te ad hoc uideo tendē quod impetrare nō poteris quicquid tibi uidet expedire cernere. Sum pronus p̄fectus dixit. Unū ē de duobus eligē. aut cū uirginibus dee uestre sacrificā: aut cum me trinubi sponsaberis in cōubio luminari. et longe erūt a te xp̄i am qui te magnas arripuit hunc rumē. ut ad hanc calamitatem intrepido animo putemus. Vnde ut dixi aut sacrificā dee uestre ad laudē generis tui: aut ad ignominiam nuptialiū tuoz cruspublice abiectōnis sponsū. Tunc beata agnes cū ingenti cōstantia dixit. Si scires quis est deus ipse nō ista tu ex tuo ore p̄fers. Vide quia nouū iniuriē dīm meū ihm xp̄m? Secura cōtēpno minas tuas credens qđ neq; sacrificē ydolis tuis. neq; polluar cordibus alienis. Hectī enī habeo custodem corporis mei: angelū dīm meū ihm xp̄m. Nam ingenitus deus filius quē ignoras murus ī est. ī penetrabilis: et custos ī est omnipotens. et defensor ī est nūq; deficiens. Deus aūt tuus aut ex quibus quamē melius fuit. ad usus hōim. aut lapidi ex qđ placere ad euadendū tuū meū stultitiē. Diuinitas ergo nō ī lapidibus manus habitat. ī ter

non in ere aut in aliquo metal
lo: sed in ligno sigmo consistit·
Tu ergo et similes tui· nisi ab i
dol cultura recesseritis similis pos
pena ꝯcludet· Sicut ẽim illi igne
ꝯflati sic· ut fundentur· sic ꝯbu
tes eos ꝑpetuo incendio ꝯflabũ
tur· nõ ut ꝯtriant: sed ut ꝯsum
dantur et pereant in etnũ· Tu a·

Ad hec nefarius lão quarta
nudet iussit eam exspolia
ri: et mudam ad lupanar duci·
sub uoce ꝑmia dicens· Ignem
sacrilegam uirginẽ dns blasphe
miam infringit: sociũ lupa
naribꝰ datam oĩs irridete· Et
statim autẽ ut exspoliata ẽ· cre
solutis tantam densitatem ca
pillis eius gratia contulit diui
na operuit: ut melius eoꝝ sim
bris uideꝛ ꝙ uestibꝰ tecta· In
gressa autẽ agnes turpitudinis
locũ: angelũ dñi illic ita para
tũ inuenit· ut circũdaret eam i
menso lumine: ita ut nullꝰ eam
posset pre splendoꝛe· nec ꝯtingẽ
re uidẽ· Fulgebat ẽim tota cel
la illa· quasi sol radians· i uitu
te sua· Et ꝙtũ quis curiosioꝝ
esse uoluisset oculis: tanto sui
usus aciem obtundebat· Cũq;
se in oratione dño subtraxisset

apparuit ante oculos eius stola
candidissima: et appꝛehendẽs eam
mouit se et dixit· Gras tibi ago
dñe ihu xpe qui me i numero
ancillaꝝ tuaꝝ ꝯputas· uestem
hanc in largiri ꝓpitius· Ita nanq;
ad corpusculi eius mẽsuꝛã aptũ
erat indumẽtũ: et ita minuo cã
dore conspicuũ· ut nullus dubita
ret hoc nisi manibꝰ angelicis
prepatũ· Intra lupanar locus
effunditur oracionis: in quo oĩs
qui fuisset ingressus adorare
ac uenerarentur et dans honoꝛẽ
inclito lumini· mirabiliꝰ egredꝛ
tur foras: ꝙ fuerat nec ingress·

Quinq; hec lão quinta
agentur· ꝓfecti filius qui
auctoꝛ erat huius sceleris uenit·
ad locũ cũ sodalibꝰ suis uenerꝰ
quasi insultaturus pudice eam
quibus libidinis sue se posse arde
bat lubibrium exercẽ· Sed ingres
sos ante se fluctes puerꝰ: ac
turpiter seuientes· cũ numia ui
dẽt uenerabone et ingenti am
miratõe egressos: cepit ꝑtinuẽ
arguere· atq; uanos et molles:
et miseros indicare· Et irridẽs
eos· locũ ubi uirgo orabat au
dacter ingressus est· Et uidens
tantũ lumẽ circa eam· nõ dedit

honorem deo: sed mures in ipso
lumine priusq̃ eam uel manu
contingeret crudus in fanũ suũ
et ꝓfocatus a dyabolo exspira
uit. Videntes aũt socii eius qd
moras nimis mitteret: putabãt
eum obscenis opib⁹ occupari.
Et ingredientes unus ex illis
qui ei familiar erat: et quasi g
gratularet insultantibus eius: et
mortuũ eum inueniens: exclama
uit uoce magna dicẽs. Ppssimus
romanus interiit: magnas am
bus ista meretrix prefecti filium
interfecit. Fit repente cõcursꝰ po
pulor ad theatrũ: et uana ꝓsi
liuntis acclamatio. Alii dicebãt
magum: alii innocuũ. alii uero
sacrilegum cõclamabant. Pfectꝰ
aũt audiens filiũ suũ interfec
tũ ingenti tumultu et luctu ue
nit ad theatrũ. Et ingressus ad
locũ in quo corpus filii eius iac
bat exanime: cũ ingenti clamore
dicebat bñissime iuuenis. Crudelis
sima omniũ fer̃ar: ad filiũ meũ
uolusti aperiren tue artis ma
gice demonstrare. Et cũ talia
atq; huiusmodi uerba multa
repetẽt: et causas mortis eius ab
ea uehementer inquirẽt. Ait ad
eũ bñissima agnes. Ille cui⁹ no
luntatẽ nolebat ꝓfiteri: ipse mi
potestatẽ accepit. Quare autem
omnis qui ingressꝰ est ad me sani
fiet. Quia immundi dederunt
honorem deo? qui in angelum
suũ misit. qui et induit me hꝫ
indumẽto misericordie sue: et
custodiuit corpus meũ quod ab
ipsis animabus xpo cõsecratũ est
et oblatũ. Videntes aũt splen
dorẽ angelicũ. adorabãt omnes
et abscedebant illesi. Hic aũt
impudens statim ut ingressus est
cepit et frem̃ere. Cumq;
manũ suam ad me cõtingẽdã
aptaret: cecidit cum angelus do
mini in terrã mortem. Ui
dit ei pfectus. Ifurm

On hoc apparebit qua ñ
magias artibus ista gessisti: si
depirata filius ipsum angelũ. ut
restituat in filiũ meũ sanum.
Cui bta agnes respondit. Cum
fides uera hec impetrare nõ me
ruit a dño. tamen qua ꝛp⁹ ē.
ut ante hanc turbam uirtus do
mini mei ihu xpi manifestet. ego
omnem omnes foras. ut solitam
ei oracionem offeram. Cuiq; nullꝰ
si fuisset egressꝰ: prostratꝰ se in fa
ciem suam cepit orare dñm. ut
iuuenem reuiuificaret. Quam cu

tem illa: apparuit ei angelus
dñi·qui eleuauit eam flentem
et confortans animū eius hinc
inde cubicauit·Qui egressus
foras: cepit publica uoce clama
re et dicere· Unus deus in celo
et in tra et mari: qui ē ds xp̄ia
noz·Nam oīa templa uana
sūt: dñi qui colunt̄ oīs uani
tate·et penitus nec sibi possunt
aliquid: nec alis auxiliū prest
tare·Ad hanc uocem oēs arul
pices et temploz pontifices con
turbabantur: et fit p eos uehe
mētior ch̄ fuerat tedium ploīū
atq; oīs una uoce clamabant·
Tolle magam·tolle malefican-
que et mentes mutat: et animos
alienat· Perfectus aut̄ uidens
tanta mirabilia obstupuit·sed
uerius plationē si cont̄ tēplo
z pontifices ageret: et agnen cont̄
suas sententias defensaret·mira
tū ad sedationem iudicē direxit
quit·Ipse aut̄ tristis abscessit·
eo qd̄ eam non potuit post resur
rectionē filij sui liberare·Hic u
carius alpasius noīe ppli cedicō
nem nō ferens: uidit in cōspec
tu oīm ignē copiosū accendi: in
medio eam p̄cepit iactari flam
mis·Quod ci fuisset impleti·
statim in duas partes diuisa ē
flamme hinc atq; illinc·et cedi
dos ppl̄os eruebant·ipam au
tem penitus in nullo cōtingebat
incendium·Hoc aut̄ nō uir
tutibz diuinis: sed magis diui
nacōibz et malefitijs reputātes·
dabāt inter se ppl̄i firmū·et in
finitos clamores ad celū·Tunc
bta agnes expandens manus
suas in medio ignis: in his
uerbis oratonem fudit ad do
minum dicēs·Oīpotēs·ado
rande·colende·tremende: pater
dñi nri ihu xp̄i·benedico te·qa
per ei filiū tuū unigenitum
cuasi minas hoīm impioz·et
spurcicias dyaboli inpolluto
calle transiui: et ecce nunc per
spm sc̄m voce celesti ppl̄a·foris
iuxta me mouet̄: flamma diui
ditur·et ardor incendij huc ad eos
a quibz ministratur refunditur·
Benedico te pater predicande·q
etiam inter flāmas intrepidam
me ad te uenire permisisti·Ecce iā
qd̄ cōcupiui uideo: qd̄ speraui iā
teneo·qd̄ cōcupiui completur·
Te confitebor labijs·te corde te to
tis uisceribz concupisco·Ecce ue
nio ad te unū et uerū dñi·q ai
dño nro ihu xp̄o filio tuo et spū

scō unus et regnas modo? sē
per et m cūcta scla scōr amē.
Cumq; cōpleret oratiōnē: ita
oīnis ignis extinctus est ut nec
tepor quidm inde remane
ret. Tunc aspalyus urb' rome
uicarius ppli cedicōnē nō ferēs
in gutture eius gladiū meigi
pōpit: atq; hoc exitu sāguis
sui roseo rubore pfusa. xpō sibi
sponsam et martirē cōsecrauit.
Parētes uero eius nullā pēit?
cristianam habentes: cū omni
gaudio absconderūt corpus eius.
et posuerūt illud in predio suo.
nō longe ab urbe: in ua que
dicitur numētana. Vbi cū oīs
turba xpianor cōcurrēt: ilidias
a pagānis ppsi sūt. et uidētes
ppos sup se uenientes infideliū
armatos oīs fugerūt: aliq̄n
tamē lapidū ictibz lesi euasūt
Enicēsana autē q̄ fuerat
collectanea eius uirgo sānctissima
uoluit cathecumina. constanter
pida cont̄ feruentes assabat im
mobil': et his ub exprobrabat
eos. Stupflui. miseri. cadua. at
q; atrocissimi: eos qui deū om
nipotentē colūt omnibus: et pro
ferētione lapidū innocētes ho
mines iugulatis. Nec et his si
milia dū turbis furētib; dicere
lapidata est ab eis: et q̄s iux
ta sepulchr̄ agnes bēatissime e
misit spīm. Non dubiū q̄ in suo
sanguine sit baptizata: que pro
confessione iustitie dum confite
tur dīm. morte constanter acce
pit. Denique eadem hora sit ter
motus uehementissimus: et cū
numia cēt ois seruitus tāt co
ruscationes. tantaq; fulgura et
uoces et tonitrua extitērūt: ut ps
marima ruinā ppli expiraret.
Vnde factū est. ut nullus penit?
exeo adiacentibz ad sepulchra
ssor: aliquas molestias crearet.
Deincēps aut parentes bēt ag
nētis cū sacerdotibz noctr abscon
derūt corpus sē virginis eucha
ristie: et sepelierūt illud in cōfinio
agelli bēatissime agnetis.
Igitur dum parentes sē agnetis
assidius pnoctacōnibz uigilarēt
ad tumulū eius: uidēt in me
dio noctis silencio exercitū uirgi
nū. que oīs auro textis cyclади
bz induta. cū ingenti lumine p
terrabāt. Inter quas uidērūt bēa
tissimā agnē simili ueste fulgētē.
et ad dexterā eius agnū: nec cā
dido ore. Nec itaq; dū uiderūt
parentes eius: et oīs qui simul

adcrant·quasi sup̃pozem mẽtis·
mauritũ·Sed vẽa agnes parũp
gradũ figuis: et stans patrũbus
suis dixit·Videte ne me q̃ moꝛ
tuam lugeatis: sed cõgaudete
mecũ atq; cõgratulamini·quia
cũ hijs oĩibꝫ lucidas sedes acce
pi: et illi sũ iũcta in celis·quẽ ĩ
cris posita: tota anima intencõne
dilexi·Et hijs dictis ꝓtinus·Nec
tusio publica ab oĩibꝫ q̃ adcrant·
octodie mulgabat̃ in ꝑplo·Unde
factũ est·ut post aliq̃tos ãnos
ad constancians constantini filiã
augusti·hoc factũ ab hijs q̃ inde
rant narrabat̃·Erat cũ ipa con
stancia regina virgo: sed ita ob
sessa vulneribꝫ·ut a capite usq;
ad pedes nulla membroꝝ pars il
besa remãsisset·Accepto autem
consilio·spe recuperande salutis·
uenit ad tumulũ martiris noctu
lucis pagana·tamen credula ani
mi intencõe: ꝑces fideliꝫ fundebat
Quod dũ faceret repentino somp
no arripitur: et vidit p visũ ag
nem vẽrissimã talia sibi monita
ꝓferentem·Constanꝫ age cõstãcia
et crede dñm ihm xp̃m filiũ dei
se saluatoꝛẽ tuũ: p quẽ modo cõ
sequeris omne vulneꝛ que ĩ corpe
tuo patens sanitatẽ·Ad hãc uoce
constancia exuglat lana: nec
signũ in eius mẽbris aliquod
vulneris remanet·Recta igit̃
ad palatiũ sanctissima fertur gau
dia et patri augusto et fratribꝫ
suis nupciarũ coronatã nuncias
fit leta et militantibꝫ et ꝓmati
bus: atq; universis audientibꝫ
infidelitatis uesania supabat̃·In
cta pene patrẽ et fratres augus
tos ut basilica vẽ agnetis con
struatur·et illic sibi missas cele
brari precepit·Cucurrit hec opi
nio ad oĩes: et quotquot credẽ
tes ad eius tumulũ puenisset mi
rande retrim libant̃·Quod et
fact̃ xp̃m nullus ambigat usq;
in hodiernũ diem·Perseuerauit
autẽ constancia augusti filia in
virginitate·p quam multe vir
gines nobiles et illustres sanc'a
uelamina susceꝑunt·Et quia fi
des morꝫ dampna nõ patit̃ usq;
hodie multe ẽgines rome·agnẽ
vẽrissimã quasi in corpoꝛe manẽ
tẽ attendunt: et eius exemplu a
more ꝓuocate·ĩ virginitate viri
liter ꝓcesserãt: credentes sine dubi
o q̃ ꝓficientes ꝓcul dubio corone
palmam acquirant a dño nostro
ihu xp̃o cui est honoꝛ et gl'a in
secula seculoꝝ amen·Inꝑcipit

Agnes dicta est ab agnia qđ ē
mitis et hūilis tamē agn
nia fuit· Vel a greco aggero q̄si
agro qđ est pium· uel pia z mi
sericors fuit· Vel agnes ab agst̄
do· q̄ uiam ūitatis agnouit In

Anthonius dicē trp̄mo
ab ana qđ est sursū et tr
ncus quasi supna trnēs· et mū
dum despiciens· eius uitam ang
thasius scripsit In p̄rtano

Fabianus dicē q̄ fabeus
būtudinem supnā· idest
eam sibi acq̄rens triplā iure·
iure adopc̄ois· emptionis· et
dbellac̄onis· adopc̄ois q̄ electus
et adoptatus est a deo p̄ solūbe
dilēc̄ionē sup caput eius· Emp
c̄ois: quia ab oīm ppl̄o eligē in
sūmū pontificē· q̄n fundendo p̄
ium sanguinē emebat regnū celo
y· Debellac̄ois· q̄n p̄c̄e bellicūe
do uicit demones mūdū z ppam
carnem De sc̄o fabiano

Fabianus ciuis romanꝰ
fuit: et cum p̄ papa defuncto
pro alio eligendo ppl̄s c̄onuenisset·
Inter eos et p̄c̄e uenit: rei ecc̄l
tū sanc̄e uolens· Et ecce columba
descendit sup caput eius· qđ cū
oīs mirarent: ab eis i papā
eligit· Hic ut ait damasus pa
pa p omnes regiones septē dya
conos tradidit mīsit· et eisdē sep
tē dyaconibz c̄omisit ut omniū
mārtm gesta colligent: qđ ab ip̄is
fideliter ꝑpetratū est· Hic ut ait
haymo· Imperante philippo uo
lente interesse paschē uigiliis
et c̄ommunicare misteriis· ecclie
ip̄m p̄cepit donec usq; pēa c̄on
ceptus et nē penitentes starēt· et i
choro interesse nō p̄misit et quo i
rato animo et sine delibac̄one
iudico ita nequiter suos actus
celebrari erat: qđ imperator beni
gne sustinuit· et se reū reddidit
et disciplinam ab eo suscepit· z ē
Tandem pontificatus sui anno
octauo martirio ihm̄ dei ip̄atoris p
capitis obtruncac̄onē martiro
nauit· Passus est autē anno
ānō dñi ducentesimo quinquage
simo octauo Inimperio nōis

Sebastianus dictus est a
sequens et būtudo et al
tum qđ est altitas et ana qđ est
sursum quasi sequēs būtudinē
altitatis etne· Hoc est eam pos
sidēs et acquirēs· Et hoc q̄ impli
a racōne sc̄dm augtiꝰ· salz· pau
ptatē· regio· dolore· labore· reḡ·
ignominia· glia· morte· uita· v̄
ō· Pauptatē quia oīa sua bona

árna dliquit: et xp̃o nuḋ adhe
sit. Regno · quia in cõtẽpnendo
árna? sit eius regni etiñ. Dolo
re · quia mediante sagitta puulo
re · euasit plagas dyabolor. labo
re · quia modicũ laborauit · et ĩ
uẽit magnã requiẽ · Requie · ꝑ
ignominiam uẽit ad glã: de
morte ad uitã · Vel dicitur sebas
tianus a basto · Nam mules xpc:
equus ecclia · bastũ siue sella Se
bastianus quo mediante xpc m
ecclia militauit: et de multis
mrib: uictoriam obtinuit · Vel
sebastianus ĩperrat̃ uallatus
uel circuens · Vallatus quia sa
gittis tamq̃ ciuitatis fuit circũ
datus circuens: quia oms mar
tres circuibat · et oñs cõfortabat
Sebastianus Ite adhuc.
Sunt xpianissimi et certa
ut ꝓfitium est · unde ipe ait sc̃i ẽ.
Statim denique quod cõcipiert
anima desiderio eius umilia fa
mulant̃: et oñibr delectacoñibr
eius paratissimi seruit affectus
Nam si in ista mortali uita cõt
cõcupiscẽcias suas et cont̃ delec
tacões pugnauerit · quasi ꝑ ine
cas nõ expenderit: illic eas mor
tras a suo creatore cõsequuntur.
Ipe enim creauit hoiem liberũ

et morte iucta mrtyriũ dlecta
cionis posuit: ut hi quos libet
in hac uita uincere · a mortis
more confirmati: uitam alteri
queant · Et dum preter istam
uitam alteram cẽ didicerũt · mq
ramr utrũ et ipa possit senectu
te mitigi: aut morte cõcludi ·
Qñ dñi ĩmortalem agnouc
rint · inquirant utrũ possit ip
sa etnitas uel honore tradere
iustis: uel iniustis penas ĩfe
re · Cũq; specialiter ita esse ꝓbauc
rint: restat ut interrogẽt cur · a
creatore diuine factr sũt · si ei
legres cõtẽpnende sũt: uel quar
quadrupediũ et uolucrũ atq; ꝑ
pentiũ uarietas a creatore fa
cta sit · si singul' renunciandũ ẽ · Cur
autẽ ab ipso creatore medullis
grauuina delectacio ad matrẽ
ta libidinis est fundata corpo
bus · si ulius eius auctore suũ nõ
solũ reum faciat? sed etiã ꝑpe
is tradit mendis. Interrogat
ur ꝙs cur a creatore diuine cõ
esse sint si cõtẽpnẽde sũt · respõ
demus · Iste diuine a creatore
facte alloquntur quodãmodo a
matores suos dicẽtes · Sic nos
amate · ut a nob nullo ꝙ separẽ
Sequi nos monentes nõ possum

sed si ipsi inbeatis·Liquidus fene
ratoꝛ et auarus agricola: unus
aurum tradit hominꝫ qđ duplu
catū recipiat·alius diuersa semi
na fit cōmittit: ut si possit fieꝛi
qđ simplū tradit·cumplū ꝗat
recipe·et debitoꝛ aurū creditoꝛi
reddit duplicatū: et ita semē
reddit cumplicatū·P nectas·
Fenus debitoꝛ fenerator reddꝫ
pricualet: et ita agricole sua
restituere cumplicata semina
potest deus diuicias si attepe
rit·eas tibi amplicatas reddꝫ
nō potest·Inquiris mica
mic·aut diuicias mi dedit·si·a·
mic ipi reddende st·Tradidit e
as tibi·ut seias qđta in eis
requies: qđtaqꝫ uoluptas est·
qđtus huius·qđteqꝫ possūt ee
clie: ut ꝑ hec habēs caritatē
cū diuitijs·ipm eas tradas aut
to dicendas dño xpo·Quasi ꝑ
si uolueris credere: aut edam
eas gule eas tuuadit·aut iur
uria libidinū mater tibi eas e
rupit: aut sine dubio qđ nosti
optime·mors et ꝑpetuo ag
grediens·ita tibi illas extorquet·
ut tu illas ulterius mi toto nec
habere ꝑualeas nec uide·Nūqꝫ
si transieris ꝑ medias anes bar
baroꝝ et tuicias forte inimi q̄ te
semꝑ dilexit: qui tibi etiā sacra
mum cū pecunijs donauerit ple
num·et dixit tibi·Da mi custo
diendas pecunias tuas quas ti
bi dedi: quia isti barbari insidi
ant·ut eas tibi auferant: quas
dum tibi abstulerint·suus te la
uabit gladius: nūqꝫ nō pedi
tus aduolutus rogares ut eas
ipe suscipet·et quo certus eras ꝙ
et ampliora ꝙ acepat redderet
et tpm ab hostib liberaret·Nec
tat nūc ut diuicias uestras nul
lem habere possias xpm·Ad
dicias uēiamus·Qui habet q
aures audiendi audiet eas dic
tes sibi·Si uere amatoꝛes mei
es·illi nos cōmendare: qui nos
uob integras ulibatasqꝫ illate
gione restituat·in qua uobisc
uigilet manere possimus·In i
ta enim uita si uobis nostrum
uoluerimus ocupare seruitiū
quasi hic expense ibi uob oīno
negantur·l negabīt·Dimittit
nos interim seruire mortuis·et
idcirco breuiati st dies mortali
bus et īmortalibꝫ uigilē famule
mur·Sic enim ꝑter electos bre
uiabuntur dies: ut seruit nra
non sit longa inimicis·Sum²

quidem festino cursu nupns-
sericratis et turpibz seruimus
non sponte: sed pter eū q nos
subdidit·liberamur tamen a
sutute corrupcōis: et trnō
cabimur ad libtatē gle filioz
dei·Dñs itaq; dilectio uel de
lectacio future uite seruata ñ
potuit: neq; cum seruari the
zaurari thesauri uel estiman
tur ab eo qui eas absondit i
cta·Sed tantomagis seruius
se eos habere confidit: q̄to
eos oculcius et tucius colloca
rit·Stat ergo posite ommium
tribulaz afflictiue: ut non cō
tingant in ista uita q̄ pterit·
quia si hic in usu fuisse fuerīt·
nulla uita que nunq; pterita
mutentur. Quod si ista uita
crūi tendatur amoz spacio-
nūq; nō exclusa die ultima:
statim uidebitur non fuisse·
et uelut memoriā hospitis u
no die apud nos manētis uel
agia reliquisse. Illa aut̄ uita
manet ingrati: pseuerat mita
tis·annis quoq; labentibz in
ueterat et pollet: et inde reno
uationis sumit incrum·unde
finis accipit̄. Ouere illū degr
nerem·et oīm bonoz experti

qui huius tam formose uite
amore non capit̄: qui timet
istam uitam tradere pritura·
et illam accipe: que penitus
perire non nouit·in qua delī
cie et delectaciones·diuine et
gaudia sic inchoantur: ut ē
inuium nesciant·sic pncipi
um capiunt: ut penitus fini
ri non possint·Nam q̄ huius
tam p̄clare uite amatoz esse
noluerit: non solū ista pter·et
illam non mutuet: uez eaī
ut iam dixi·a pcuia morte ca
pit̄·et trucidet: in qua est ingns
flamma·pseuerans tribula
cio: pcuia pena·in qua atro
ces angeli cōmorant̄: quoz
brachia capita cūe draconum·
quoz oculi et le igneas sagit
tas iaculantur: quoz dentes
sicut elephantis p̄minent·et si
mulant ad tormētū: uelut
caude scorpionum·quoz mores
uelut leonū rugitus l' fremi
tus sonant: quoz aspectus ter
rorem·atq; ultimam mors pse
cet in his angustiis sicuri ē·
Sed q̄d est acerbius ad hoc tu
nitur: ut tribulatiue gubnetur·
ad hoc redintegratur·ut bestī
e et serpentium moribz nō

bra lamentē: et uerans subm
de moribus uel mosibz actē
rentē. Ex oñipotens causam
certamnis: et penas marti
ri dei tolerabiliter debere
sufferre. dicēs sic. Nolite o a
mici. nolite o patres. o con
iuges uereande sōz: nolite
a uita ad mortē quos dilig
tis reuocare. a gaudio. ad
luctum ponere: a luīne ad
tenebras trahere. ab etna re
quie ad penas sempiternas
ducere. Hoc est eī dyabolo
quasi piscibus hamū tendē
et mutare ad modicam sua
uitatē: in qua latrat cruci
atus uisceꝝ. et mors interior
ñiq nō hoc est ad compensa
tionem etnaꝝ celicaꝝ figmē
ta gaudia anteponere: i et
ut pax rideat eternis flebz
mancipari. Hoc ī gladia
toribz qui se ultro offerunt:
inuicē damnamus qui g
sidrant unius anni celicas:
et non considerant quis fruct
et ipis celicis ouat. Et ulti an
ciant ichibz gladioꝝ: et ichb
alterne uoces. et interna uisce
ra sallo uentris tegmine ī cō
spectu plerunt plozē. ut pīn
gnido quam inconsulta sagīa
contulerat: offerat dyabolo de
uocanda. Isto consilio nunq
a quo ista fieri faciunt. ipso con
silio ad uitam etiam eīdē
dei martires reuocant. qui ut
uitam paucoꝝ dieꝝ uitat. do
centur ꝑpetuos cruciatus mart
rē: et mortem ꝑpetuam. q spe
cialiter metuenda est nō time
re. Huic loco forte opponitur.
Quare xp̄ianus nō metuit. i
presentis non curatur pena tor
toris. Ideo non frangit me
tu: ideo dolore non diuit. quia
sat se tantis doloris premio ꝑpe
tue sanitatis gaudiū mercri:
et per momētaneā tribulatōē
ad ꝑpetuā felicitatē. et ad sempi
ternam letitiam ꝑuenire. Ideo
timendus sit carnifex. timēda
quoq: sit nouā et exquisita pe
na tortoris. que magis timēda.
que horranda: que magis fugi
enda est et cauenda. ista q hō
die grassatur et eras euanescat.
Ista que hodie ebullit. et cras
frigescat: ista que sub hora in
diatur. sub hora excludit. an
illa que nullo tēpore distingui
tur: nulla prorsus consumit
uetustate. Nam iste dolor aut

lenis ē et potest tollerabiliter
sustinere: aut grauis est·et si
tanī glorioſi certaminis affe
ret finem·Ille autem penar:
dolor·et articulatus meridi:
qui huius uite annotinis
dat·cū sit uehementior duplo
tormētor genē nūq̄ finiendo
ingeritur: et acrius subinde
q̄ inchoauit seuiet·Omnino
nullus omnino occurrit: sed
habens secū innumera supplī
cior genera·subinde nouatur
ut seuiat: augmentat ut seui
at·inflammatur ut urat·
Nunc ergo ab hoc interitu q̄s
amamus hostem̄ eruat: et nos
ipsos ad cruciandū fortiter p̄pa
remus·nec timeamus una ho
ra dolorem in corpe: q̄ optam⁹
gaudere cū xp̄o·Omittam⁹
animā mām cum palma et
hoc egredi corpore: penas et
nas cruat·et ad possessiones
sydereas plenas delectatiōibus
puenire·Lacrimas nras cōu
tam̄ in gaudiū: et nō quasi
mortuos plangam⁹·quos
cū xp̄o credimus regnaturos
Congratulemur luctibus
hostium: congaudem⁹ mūdi
p̄cepis indutos·et celi factos

consules glīe·En dies i quo
ministris a dyabolo·En quid
tyrannus estimabat·Dū
captabat captus est: dū cruci
runcius est·dū insequet uenis
est: dum insultat irrisus est·
dum ungulat omissus est·Nūc
ergo in amore martiriq̄ tam
nr̄os tam suscitemus affect⁹
ut illum qui de nra gaudebat
captiuitate fortiter capiam⁹
et quasi a graui cōpio exper
gefacti·aperiamus oculos a
nimar: ut uideamus ul' in
ferites foueas quas in nostra
pernic' manibus aptauerat:
nos quidem auxiliante dño e
uadimus·et ipo dyabolo cum
sacrilegis suis in ipa qua pa
uerat fouea maduit·nos ei
pphia dicamus·Fodisti aut
faciem meā fouea: et ipe ma
duit in eam·Igitur cū hec
beatus sebastianus indutus
clamide fulminibus balteo ex
suo ore p̄ferret: subito p una
fere horam splendore nimio de
celo uenientis illūiatus·et ab
ipso splendore pallio candidis
simo amictus iuuenis appa
uerta ei: dans ei pace et dices·
Tu semp mecū eris·Hec aut

gretbant intra domū ꝓm ſe
rum noīe nycostrat: apud ꝙ
ausodicbant martellianus·
et marcus· Qui nycostratꝰ
habebat uxorem nomine zoe
Hec autē ſex annos egritudīs
nimietate facta eſt muta· Pru
dentiam tamen audiendi: et ī
telligendi non amiſerat· uel etiam et mel
ius ꝙ ꝓius ſeruiū obtemebat au
diē ul' ꝓius ſeruauī ꝙ obau
bat auditus· Hec itaq; cū īterl
ocutiſet omīa que beatus ſebaſ
tianus dixerat: et tanctū tum
arca cū tudiſſet· ſiuq; omēs
facto miraculo ſtupore teneā
tur· annuebat manu oībus·
ut quaſi exprobrandi cēſu· qu
am cuctam aſſertionē non
credere· et genibꝰ eius admolu
ta: rogare cū cepit manuū im
diaꝭ· Sed beatus ſebaſtianus
cū uideret cordis ſecreta· līgue
expreſſione declarare nō poſ
ſe: cauſam huiꝰ ſilentij ꝓfi
tatus· didicit ſimonis illi cop
am mimia infirmitate ablatā·
Tunc beatus ſebaſtianus dixit·
Si ego uerus xpi ſeruus ſum·
et uera ſūt omīa que ex ore me
o hec mulier audiuit et credi
dit· rubeat dīs meus ihc xpūs
ut tredant ad eam officia la
bioꝝ: et aperiat os eius· q ape
riuit os zacharie ꝓphete dumu
m· Ad hanc uocem ſcī ſebaſ
tiani exclamauit mulier uo
ce magna dicens· Beatus es
et benedictus ſermo oris tui: et
bēdictus qui credidit ꝓ te xpm filium
dei uiuū· Ego cēcū audiui oculme
is angelū dei ad te uenientem·
te ſolo: et librū ante oculos tu
os tenentē· et cuius lectione tum
uerſa ſermonis tui oratio dec
orabat· Benedicti qui omīa que
locutus es credimus· et maledī
omīs qui dubitauerunt uel mu
no uerbo ex his omīb; q audi
erunt· Dūm ſicut aurora ſuper
uenis uniuerſas tenebras noc
tis exſtudit: et oīm oculis lūm
qd' nox orta negauerat reddit·
Ita lux ſermonū tuoꝝ omnem
caliginem omnēq; ignorantie
cecitatem exterſit: et ſeruū pe
tenebras diem mentib; dedit·
Ame autem non ſolū macedu
litatis tenebras exſtudit: uerū
etiam ſermonis mei oſtiū qd'
per ſex ānos clauſū fiat pat
eat· Videns autē nycostra
tus uir eius tantā miſeriam

diam xpi in sua uoce celebra
tam: cepit pedibus eius aduol
ui·et indulgentiam petere·p
hoc qđ impiam et pfidum fi
li scos dei habuisset i uitaliș·
Et auferens ex manib⁹ eoꝝ f
tros uerus: genua eoꝝ aplex⁹
rogare cepit ut dignaretur ab
scedere dicens·O· q̄ beat⁹ ēm
si pro uita merere posse salute
consequi: forsitan sanguis
mei effusione ablueret pcta
mea·ut mortē illam penalē et
nal⁹ euadem quam nob⁹ deus
p os dñi mei sebastiam mani
festare dignatus est·Cūq⁹ ro
garet martellianum et mar
cū ut abscederēt·dixerunt ei·
Si tu fidei gl'am quam nunq̄
habuer⁹ accepisti: quomodo
nos illam quam semp ab ītā
ea habuimus relinquētes·ubi
passionis nr̄e salutē dam⁹? quē
ubi nos xpianare possimus non
donare.⁹ Duces ēm i omnib⁹
xpc est: et larga ubertatis suc
affluentia omnib⁹ ad se uenien
tib⁹ munera exhibet q̄ rogat⁹.
Si enim ei effectis mirabilib⁹
natiū nob⁹ est lumē ueritatis
agnoscē: q̄nto magis nob⁹ oīa
quecūq⁹ tam positis donabū

tur.⁹ Diuina ēm clemencia
semp parata est nobis: et ecce
unumquēq⁹ gr̄e sue dono mul
tiplicat·quo mens eius auctio
ris fidei susceperit noīa·Fi
des igit⁹ una a magistrio sup
sit eruditi: et omnē fidē q̄a
erudito p annos dcc cōfert·
in spacio unius hore accepistis·
Nulla uos memoria parentū
impedit credere·nullus carne
alis in filios: uinos precedēt
affectus·cōtempnite qđ semper
amastis·pro eo q̄e nunq⁹ fue
ras·Pigmeas ingressi uias
subito pucinctis ad xpm: et a
nimo iam intractis in celo q̄a
in terra nullum solacii recipi
tis·O· q̄ incōparabile facti p̄o
mium·O· q̄ imitabile unius
exemplū·Nondū nos ad xpm
sacri baptismatis unda pduxe
rat·nondū p tyrocinii mille mira
cula saltim signa sūpsissemus·et ta
men pro uero rege arma com
pimus·et cuius milites a uinculo
ferri soluentes: nosipsos mire
pidos optatis p omnibus om
di·Cum hec audientes oēs pa
rter flentes penitenciā petere
pulsionis ostendere·mar⁹
aut·Discite parentes carissimi

et uīr cōiuges distant ab illius
pugnam dyaboli: et cōē oīs
cagitas affectuī clipeī uirtu
tī opponē: atq; inter aces tyrā
nica ereratus hosti non cedere
dimicare armis ul' actibus: gra
dū tendē ad regem cōtra ter
uēire. Insurgant qīdā uolūt
et seruant catellites ip̄i demo
nū: et quibz uolunt penis cor
pora nostra dilanient. Corp̄a
omere possunt: sed animam
nunc non possūt. p fide uera
tis pugnantē. Gloriosiores fan
unt milites uulnera p ip̄ius
suscepta. In hoc enī dyabolus
suo furore seuit. qīn pirundet
pseueramae nīe trophei se nō
posse superare. Et ideo commenta
infert: ne spes eius pereat: et
morte minatur ut terat. uita
promittit ut eripiat. seruitu
tem pollicet ut tollat. Per uo
ta belli calliditas hoc fraudis
consiliū est suppliciis corpus
eripere: et uacuis animis ini
gare. Nos enim cōtridim hos
ti nō cedere: corpus contēnere
animę subuenire. Cur enī fu
tilissimi duas milites miseriis
miserimus triga uertat: et i
eo bello dicamur in quo posse
esse uictores. Vel qua racōe
mortem timeant qui sciūt hāc
hoīis naturā esse nō penā.
Cur mē mori timeant q̄ cer
dunt istam uitam falsam ēe
et ueram uitam mutare se pos
se. Nam quis ab amore suo
falsam istam uitam nō abiu
at et cadiucam: que nō aliud
amatoribz suis nisi pena ip̄ati
suadet famosa: ingrata amā
nosa. Nichil aliud a suis ama
toribz exigit: nisi ut penā de
pheum uita nō cogitēt. et reg
nū dei futuz esse despereī. Nūc
uidemus quibz casibz subia
cet: quibz ne periculi seruit ā
alla: ut nī ca phauerim? nec
scipam posse regere. seruitu
tē ab eius dominatōe tollē
tes: alteram cui merito seru
endū sit respiramus. Quātos
enim amatores eius ruina g̃
uis oppressit: fragor ech pau
sit. flumen imersit: meridiū
cōsūpsit. naufragia poderūt
traxit chaos. caribdis ebibit: i
gladius iugulauit. Et ista
miseram uitam amittētes ai
doloribz: uitam illam penit?
inuenire non possūt. Ad illā
etrā uitam nō unus uenit

causa·Ano actus cotra pna
ℓ grue: et innocentib; salus
cia conferrur·et pena delin
quentib; irrogatur ¶ Igitur
ai hec et his similia marr⁹
plequeret: cepert oms qui
aderant deo gras agere· ac
multi flentes penitentie gre
bant: qd caritas dei paulati
amore earus·et quia ab ago
ne martyrij auli fuissent aios
reuocare scis·Cumq; oms q
ad recipiendos scos ueneranter
naminter credit xpm: mox
stratus ai ois gre sua se iugi
bat dicens·Non capiā abi
neq; potū: nisi mysteriū ni
xpiane religionis fuerit tradi
tū· Cui scs sebastianus dixit·
Osuta dignitatē tuā: et esse
ape xpi magis pmiscuus q
pfecti·Audi itaq; cōsiliū meū·
et oms quos carcer incluserat:
quos uincula tenent: quos ca
stella conclusit in unū red
ge·Qd ai feceris amissurē ca
roste legis adhibeam: ut ai
oibz qui arde noluerunt sa
lusapians mysteria·Si enim
dyabolus a xpo scos auferre
conatus est et conat·quāto
magis nos pietas arguimen

to hos quos dyabolus inuasit
recipere conatus est amare de
bemus? et suo restituere crea
tori·Et mostratus ad hec
respondit·Quomodo inq;
et crudelis possū sca com
mutti·Sebastianus aut·Sal
uatoz nostrū pro pcatoribz sua
nob dignatus est exhibe pclā
ram: et ostendit mysterium
quo oīa pcā et criminā omnī
nū auferant·Inter multa
igit cōsiliōis tue hoc nūm⁹
tuum si tu pmū si tu cōfers
xpo·presto erit remuneratio
nis tue sup te corona martyrij
habens scā uirtutū oīum
imarcessabiles flores cū uic
gaudijs profectos·Audiens
hec mystratus pmisarius
abijt ad claudū cōmētarien
sem: et iussit innūeras perso
nas ut ad domū eius adduc
ret dicens·Prima sessione:
oms discedendi ē·uolo ut ai
ll' xpianis qui apud me sūt
presto·ne aliqua dilatiōm
prefectus possit deesse pona·
Igitur ai oms ad domū suā
primsarium pduci iussit ca
thenis ferreis manib; hoc mo
do eos ut dei sebastianū allo

quitur crimina dyabolica si di
uinis nutibus credant tratus
tūr a morte excluditur: et ad gau
dia nouella reuocat. Egredit cūm
p suos satellites hostis tuos
ut aīas multū xpi ad tutum
culmē electos ingrediēt: et ī ipo
pfectionis fastigio positos mer
sū conaret merge inferor. Hac
de causa incaluit animo hostū
dinicatione puocatus: ut quos
iam lucratus fiat de eius capa
citate tollentes uro nos creato
ri reddam. Dyabolus enim
nec ds uester nec creator nec
pater esse dinoscit. deus autem
et pater et dns et conditor cōp
batur. Et si hunc derelinquen
tes ad illū accessistis qui ī tīn
gentit mimicis. ut ad uos pe
nam pene mortis adduceret.
et ad istum letalem facet cursū
ueniret: quomagis ad eum re
demdū est. qui unicū filiū su
um passiom et morti tradidit.
ut nos a passiombz eternis et
a morte pena liberaret. Cū
hec et his simulia plequeret.
pstrauerūt se cū lacrimis. et
fletis gembz expetūt medis
mugitum reddere. et se penital
se: et impie egisse penitentiaco
clz exclamare. Fundebant er
go amaras lacrimas: et se cōpū
uelle erga mimis uocalz relo
nabant. Tunc beatus sebasti
anus iubet eos oīs a uinculz
catisma absolui. Post hec
sebastianus abiit ad policar
pū presbiterū scīm ubi erat cau
sa pcessionis occultius et nar
rauit et oīa p ordinē q gesta
sunt. Quibz auditis policarp
gīas egit deo: et unacū eo re
uit ad domū suā pmi
sarum. Et uidens turbas ardē
tium: salutatis eos cū omni
gaudio ait. Beati oīs q ob
auditis uocē dñi nīi ihū xpi
dictitis. Venite ad me oīes
qui laboratis et onerati estis:
et ego uos refocillabo et refecē
fabam. Tollite iugū meū sup
uos. et discite a me quia mitis
sū et humilis corde: et inuenietis
requiem animabz uris. Iugū eī
meū suaue est: et onus meū le
ue. Vos itaq; fires nīi qs bap
tismatis unda diluet. et consecrā
do deo oīpotenti carissimos
filios facet. p hoc qd a proposito
suo scō reuocatt comam estis be
atissimos milites xpi: opus ne
bis esset penitentia ut per ipsā

ad mdulgenciam uenirctis?
nunc aut̄ ad tantam gl'am
accessistis·ut etiā ad passionē
a qua dolenter alios reuocare
uoluistis? ad ipsam deliderati⁹
gratanter currere et libenter:
Hoc artificium xp̄i ē·Hā ip̄e
quē uas electionis fuit ē dig
natus est: et uolunt magistē
gentiū dare·nō solū fideliū a
nimas a fidelitatis ꝓposito re
uocabat: sed etiā nolentes ad
xp̄m accedere lapidib⁹ obruebat·Nunc nobis ip̄e dominꝰ
aplm condonauit·tribuitq; no
bis et saulo paulū: et apostata
fecit apostolū·et dedit ecclie
et ꝓfectore doctorē·Amatꝰ pas
sionis factus est·qui ꝓfectio
ris auctor extitit: et qui ī a
lienis afflictionib⁹ prius gra
tulabat̄·m suis postmodum
ꝓfectionib⁹ letabatur·Ipse q̄
nunc m ꝓfo suo ultrice ꝑ̄ stam
exercuit: ip̄e nūc de ipso infer
ni cōclauu·et ex ip̄is draconum
faucib⁹ aīas ur̄as captiuitatē
eripuit·et nob nunc a tenebris
ad lucē remeantib⁹ etiā uitā
tanuam patefecit·Quia ergo
demones qui sūt tenebrar: fi
li contristant̄: et ois sā an
geli qui sunt filii luminis gra
tulant̄: accedat unusq̄sq; et det
nomen suū·ut hodierno usq;
ad uesperā ꝓuenire ieiunio·
festinū baptismatis sac̄mētū
opportunū tempus uenerit sus
tinuit·Etenim lux mortali lu
ce mundi abscedente ad mās
ñēs īmortalis accedat·ut de
o iubente in loco tenebrar: nos
aqua sāctificatōis abluti et emū
dati: iam et sinceritatē ītui·
alacres ꝓgamus ad xp̄m·Hec
et hīs similia ꝓsequente pon
tifice uniuersi gauisi sūt: et unus
quisq; nomē suum festinabat pri
usq; mīrogaret̄ offerre·Cumq;
hec agēntur·uenit claudius cō
mentariensis ad primatem do
mū ubi usta gerebant̄: et dicit
monstrato·Vehementer ꝓfectu
ra cōmota est: eo qd̄ ꝓlonas
reor: tue domus custodia crudi
uisti·Hac de causa suis te
uisse aspectib⁹ putari·Vide q̄
le ordeas mīrogat⁹ dare respon
sū·Ingressus itaq; ad ꝓfectū·
nymostrat⁹ cū fuisset mīroga
tus aut eas ꝓlonas quas carce
ris claustra retinebant fuge no
luerit domus manapari custo
die respondit·Amphitrionis ꝑ

ure uisu xpianas mr̃ domũ
meã ausodiendas suscepi plo
nas: quibꝰ ut croce passionis
meritũ·reor illos fer sanaꝝ
ploms: ut iussionẽ ure et per
suasionẽ nre·si non ꝯsentiu si
o saltem alieno experimẽto cõfe
ciant: et mechiant ne simil' ill'
cos pena concludat·Iuuenis
sime igr̃ hec audiens ꝑfectus
dimisit eũ a se dicens·Magno
re a parentibꝰ cor pmio remu
nerari faciam: eũ p te fuerint
illis molumines sibi restituti·
Reuertens itaqꝫ ad domũ suã
ny⁹sthatus pmisarius cum
claudio cõmẽtariense·cepit ei u
niuersa referre: et qualiꝫ sanc
sebastianus eũ sit amicus ipa
cor: sit etiã xpianissim⁹·et mi
ridicõne·et qualiter annos x
xpianor: sua exhortatione cõuo
uasset: et quod satis ydonea
ratione docuisset istam uitam
figmentam et ymaginariã esse·
et sic dñi teneri putatur auferri·
Narrabat etiam quomodo iuue
nis repente lux de celo pulsas
set eũ: et quomodo uxorẽ ei⁹ q̃
p sex annos muta fuerat fecit
loqui·Cum hec narrasset ny⁹
sthatus claudio·corruit ad pedes
eius dicens·Ego anilla cõiuge
duos filios habeo: et qꝫ unus
hydropis morbo laborat·alius
uulneribꝰ diuersis oppress⁹·rogo ut
uelocat eos uisitare·Nõ enim dubi
to qñ ille qui potuit facẽ ut post
sex annos loquerer̃ uxor mea·fa
cilat si uoluerit·ut ad filios meos
sanitas redeat·Et hec dicẽs·pro
pere se ad domũ suam: et prehẽ
ter manus addens·duos filios su
os: et introduxit eos in domũ
ubi erant sancti dei·et proiecit eos
ante pedes eor dicẽs·Nulla pen
itus dubietatis signa in corde meo
remanserũt: sed et toto corde meo
credo·qñ xpc quẽ colunt ipse sit
ds uerus·Deinde duo huic mar
mẽta mea·ardens qñ p nos pos
sim paulo liberari·Dicit ei ocs
simul uiri dei·Omnes quos hic
hodie aliqua infirmitas tenet:
mox ut xpianꝰ facti fuerint sana
buntr̃·Cumqꝫ clamaret claudius
ardere se·et deliberare fieri xpian⁹
Iussit polycarpus presbiter ut de
rent uniuersi nõia sua·Primꝰ
itaqꝫ omniũ dedit nomẽ suũ ti
quillinus pater marcelliani·et
mam·Post hunc sex anna cor
dest arsion·crescentian⁹·euthy
anus·urbanus·iuuenalis et iustus

Post hꝫ

Post hos nycostratus ꝓmisci
nuis·et castorius frater eius·et
claudius cōmētariensis·Post
hos filii claudii: felicissimus·t
felix·Post hos marcia mater
marcelliam et marci·Post hāc
symphorosa uxor claudii·et hoc
uxor nycostrati·Post has oīis
familia que erat in domo nico
strati·ammic triginta ꝓmi
cui scrius: et etiās·De hinc
omnes qui uinch fuerant de
carceris squalore adduch ani
me sedem·Igitur oīis simul
septuaginta a scō policarpo pres
bitero baptizati sūt: et a sancto
sebastiano suscepti sūt·Femi
ne autē matres facte sūt beate
et lucina·Sacerdos itaq; clau
dii filios ydropicū habuit unū·
et aliū uulneribus plenū: mor
in nōie trinitatis mundati·ita
et sonte eterno lauati sūt sam: ut nec
signū in eis alicuius morbi p
terit remanēt·Post hos autē
infantulos·tranquillinus·pa
marcelliam et marci: q ita po
dagrico et chiragrico fuerat dolo
re contractus·ut sicut supdictū
est uix in manibz portaretur·
Hunc dū cruciat indumētis: et
ille intolerabili se duēt dolore
requeri: mirogat eū policarp
dicens·Tranquille si ex toto cor
de tuo credis unigenitū filiū
dei dīm nrm ihm·tibi salutē
posse conferre: et oīnibz pēc
tuis indulgentiā condonare·o
et ꝓ odiato·Tranquillinus
respondit·Ego indulgentiam
solam dari pēs meis desidero·
et credo·Certe si post bapti
matis huius sēctificatione·a do
lore ficto liberatus: nō potes
ro in fide xpi ulterius diubita
re·P qua re ex toto corde cre
dens in mea mente consensi·
qd filius dei sit dīs ihc xpc·
qui potest et animabz et cor
poribz salutē tribuere: ramo
te etia·ad uitam ꝓpriā reuo
care·Nec cū diuisset hoc mag
na: omnes sancti p nimio gau
dio lacrimas effuderūt·rogan
tes dīm ut fidei eius fructus
ostenderet·Sanctus igit policarpus confessor et presbiter·
mox ut cū crismatis limuit
unguento·mirogauit eū ut
si credēt in patrem et filium:
et spīm scīm·Statim ut respō
dit credo·soluta sunt manus
eius que erant nodose: et ge
nua simul et plante pedum

cius ita sunt moolumes red
dit: ac si puerulus renoua
tus pedib; suis ī fontē descen
deret· clamans et dicens·Tu
es deus unus et uerus: quē
miser iste mundus ignorat·
Hoc itaq; baptizato ordine
cuncto·uniuersi quib; cōpetabat
baptizati sūt: et p dies sedecī
in dei laudib; pduratites·du
cebant dies et noctes ī ymnis
et cantibus: et quasi fideles mi
lites parabant animos suos·
ad diuicandū pro xp̄o nōie:
in martirio bellatum·ita ut
in mulieribus et infantib' amor
feruet martirij: et muticin se
ad confessionē cū nomis conf'
dyabolicas artes pparauit·÷

Dicit Dc sancto nāq
itaq; lino martir·
accepto dilacoms
expliatis chromatius urbis
rome pfectus ad se tranquil
linū marcellum et marcipa
trem uenire iubet·Quē dū
de suor; inquirēt arbitrio fili
or; tranquillinus respondit·
Ad referendas benedictiones gra
tias nullius met ons sufficat s'
mo·Nisi cū aurore' sentē
am fidei uīe modificamus
tremuisset: nec ego filios habe
rem·et me patrem filij nō ha
bēt·Congratulanē mi omēs
quos erga patrius affectus: et
cōpunget caritatis stimulus·e
clam ita ardo qđ mi cōgaudē
at celsitudo; quando mortuus
uita collata est·animus lenita
reddita: solliatus securitas re
stituta·Tunc pfectus estimans
filios eius suas uelle ydol' ādi
nare errores ait·Venēt die
debita·nummibz a filis chura
reddant': p que et tu filius pse
uerus moolumis·et ubi filij con
dicentur·Audiens hec tranquil
linus dixit·Illustrissime uiroz
examinis uīe libtā si uelitis et
ga me·et filios meos equa lan
ce pensare: agnosce potetis hoc
xp̄ianū nocabulum magne ee
uirtutis·Pfectus dixit·Insa
nus tranquillime·Tranquillin'
dixit·Uiciosq; infamā passus
sum·et anim et corpis: e stati
ut credidi xp̄o·et anim et corpis
recepi sanitatē·Pfectus dixit·
Ego ut uideo ad hoc monitas
sceleratus filius tuus decisse cog
noscor: ut non solū tu illos ab
erroze nō reuoleris·sed illi te suis
erroib; irretiri·Tranquillinus

dixit·Per gl'am tuã nomen
ipm erroris discute·et videre
que opa erroris nõie nũcupent·
Prefectus dixit·Tu dic que opa
erroris nomẽ accipiant·Tũqui
nius dixit·Prior error est tuã
uite relinquere:et p uiã mortis
gratiã mereri·Prefect⁹ dixit·
Et que est uia mortis·Tũqui
dixit·Non tibi uidetur uia mor
tis: mortuus hõibz deitatis nomẽ
ponẽ·et figuras eoz p ligna ↄ la
pides adorare·Prefectus dixit·
Ergo non dñi sũt quos colimus·
Tranquillinus dixit·Incantũ nõ
non sũt dñi·ut legant̃ i codicibus
uris q̃ male nati sũt:et q̃ mise
et dolose et fraudulent̃ uixerunt·
et q̃ miserabiliꝰ mortui sũt·Nũq̃
antiq̃ sanus arcuisibz ipareꝛ:
et filioꝝ suoꝝ carnes comedẽt dis
non cãt·aut arcta insula habe
bat regẽ:et ideo non habebant
deum·Valde erraꝛ qui putaꝛ
posse filiũ eius impare filiabꝰ
bus·homicidiorem in quo ma
lica et libido regnabãt·Quẽ nõ
pfectus est·qui patri suo ꝑ
nõ pepaꝛ·Aut quam sordẽ nõ
crearunt·qui suam germanã
accepit uxorem·In foro·i pla
tris·i domibz:atq̃ i oñi loco·
cotidie legunt sordidissima ui
cia qd̃ et soloz et cõmune fuerit
gl'ata:et rapto ganimede hono
turpissimus ab ipsis a quibus
ipe iupiter colitur nõ negatur·
Non ergo erras nisi sublimissi
me·qui tales cibis quales ro
mane iubent leges p sua facti
qualitate dampnari:et relicto
deo omnipotente·qui in celis
regnat·lapidi duro deus meus
es·et ligno duro adiuua me·
Prefectus dixit·Ex quo cepistis
deos nros blasphemare:et a
cultura eoz recedere·ecce ui
cladibz romanis orbs oppri
Tranquillinus dixit·Non ẽ ue
rũ·Nam si recenseas cladas
illic micenes demonis sacrifi
cantes uno die iuguntã mi
lia romanam exercitus micenes
cecidisse·Sed et illud nõ es me
memor·qd̃ micenites galli etiã
capitoliũ occupariũt:et omnem
romanam manũ suis ludibri
is omi subiugariũt·Diuersas
fames·diuersas captiuitates:di
uersas cedes romana urbs p
pessa et passa est·antiq̃ hõies
unum colẽt deum·Nũc ergo
ex quo inuisibil' et uerus deus
cepit a credentibz coli:alta pa

et romanū ciuitat impiū. & qđ
prius est deus qui hoc prestat
nō cognoscat: et creatur eius
assarbitur quisquis a creatore
prestat. Prefectus dixit. Si ille
colendus est qui humanis cō
modis prestat effectū. nullus
nisi sol habebitur deus. qui al
pectu suo fit nascita uegetat.
ut semina suscepta parturiat
et uniuersis salutis nīe utili
tatibz. et lumen restauracōis
tribuit et uigorem. Trāquillus
dixit. Et in hoc errat ē infinite.
Nam si hodie p seruū suū qui
piam dicentibz suis tribuat qđ
rogat: infinita stultitia ē si ne
glectus ille qui prestat seruus
p quem prestitit honoret. Et
ut aliquam huius dicti cōpa
cōnē exhibeamus. Quid cū na
ues almicta romanis deferūt
nauibz potius q̄ regibz gratie
referrimus. Si ergo nō nauib
sed impantibz hominēs quod
adnoniant assarbim. quanto
magis um deo nīo agende sūt
gratie. cuius nutu omnibz uti
bus nīis elementa deseruiunt.
Et sol ipe cotidie fit mane ap
paritis. claudit in fine diei.
et in die mdo aperitur. p̄fect

dixit. Si ergo unus et inuisibi
lis est quem colitis? xp̄m quem
iudei crucifixerint nō colitis. Tū
quillinus dixit. Recte hec iqui
rens si credere destinares. Inar
dilis cū nauū iudē omne qđ
credē nolunt. Semel cū i p̄cep
tis lapsa uita mortaliū: omne
quod utilitatē. utiperam desi
derat: et uult ut laudē ab hōi
bz oīnibz omne quod laudat. &
sapientes p merito suo cuiusq
rei et utiperacionē expendere
mmunitur et laudē. Prefect⁹ dix.
Ego te de xp̄o nostro interrogo.
Si a nob hoc colitur qđ ipis t
humanis oculis non iudē. an
xp̄m colitis qui et uisus est et
auditus: et an oīa q̄ humā
ne fragilitati cōpetūt exercuit.
Tranquillinus dixit. Si hodie
amicum habentē gemā p̄ciosā
uidras in doaca atq; i strigili
nio uolutantē: et ad hunc cruē
dū mittas seruos tuos. ut aūt
nec illū potuerint liberare: & se
ipsos in aliquo dū illū conant
eripere polluerint. Postea uō
ipse reponens has sericas:
quas mōuisti es uestes īduas
te. seruilem tunicam et discīdy
in doacam mittas man tuas

in sterilis ut anulū aureū simul
aus manib⁹ repsentes et gēmā·
tunc amicos tuos omēs inuitas
ad epulas et letaris sup anulū
et gēmā qđ sine de minimis squa
lorib⁹ liberati· Perfectus dixit·
Hanc cōpationem ad aū similitu
dinem attulisti· Tranquillimus
respondit· Vt ostendam t̄ unū
deum inuisibilē nos colere· Per
fectus dixit· Et quod est aurum
uel quic est gēma quic in sterili
mo uolutabat· Tranquillus
dixit· Aur⁹ corpus hoīs est· gem
ma uero quic in ipso inclusa est·
Corpus ergo et anima unū hoīe
faciunt· quomodo aur⁹ et gēma
unū anulum fac⁹ cōprobant·
Sed quātū uis tibi p̄clusus sit a
nulus longe latus homo· p̄clusus
est in exiguo xp̄o· Tu misisti
seruos ut anulum de sordibus
eriperet: et nulla ratione eum
eruere ualuerūt· misit ap̄has
suos dns de celo loquēs ad eos· ut
humanū genus a sordib⁹ huius
mundi eriperet: et nulla hoc in
stantia facere potuerūt· Tu de
posuisti aureas uestes et sum
indumēto nouus descendisti i
doalam et manus tuas misis
ti in sordes ut anulū de sorde li
berares· sic et xp̄i maiestas· ce
it se diuinitatis suic splendore· et
induit se seruili mī corpis indu
mēto: et huic in doalam istius
mundi descendens de celo· misit
manus suas in sordib⁹ passio
nū nīrar: et passionē q̄ meritis
nīris debebat in semetipo suscī
piens gle nos suor⁹ reddit dignos·
Flam qui p̄ mirabilitatē uolu
tabam in squalorib⁹ mūdi· p̄ fi
dem ablui a sordib⁹· diuinis su
mus manib⁹ ut ille tuus anul⁹
restituī· Quīquid seruī q̄ te nega
uerūt dīm suū dum te i habitu
seruili respicerūt nō potuerunt
ut rebelles odi· Ita et qui ne
gant xp̄m dīm suū ppt̄ hoc· qa
semetipm a maiestate exinanī
uit· et formā serui accepit· l· suste
pit· nullatenus potuerūt etiā ig
nis penas euadere· Ideo deus
nobis qui in eum credim⁹ etiā
fontis unda subuenit: ut etiam
ignis ab etio fonte uincat· et in
fidelitas a fidelitate superet· Pīus
dixit· Vt uideo nō ut filios tuos
ab hac nutritione tolleres popl
asse p̄varis indocilis· et ut has
aniles fabulas ad nīa tribuna
lia meditatas afferres· Tranquil⁹
dixit· Non meditanter discipuli

xpi quid in cōspectu iudicii loquamur. Sic enim monuit nos dns dicens. Quando uos potestatibz huius mundi uos causamini nōis tradimur: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enī uob dnūm tis i illa hora quid dicatis. Nō enī uos estis qui loquimini. sed spūs pris uri est q loquit in uobis. Non ergo meditando ego: & credendo miem oratōē meā. et qui eram podagricus et grauedine doloze contractus et quassatus: statim ut xpm credidi. ac si manu tulus omīa membroz meoz recepi sanitatē. Constat animo me o xpm me orasse: qui me tanto uare dignatus est. et sicut credidi restauracōem corpis mei: ita quoq; animę meę post ista ui cam reposuit etnā requiē. eternūq; gaudiū possideat. si tamē non dubius nec timidus hōm crucib; frangar: sed in eius nōis confessione pmanam. fidē integrā quam me fecit dns mereri cōsecutum. Prefectus dixit. Ignoras tranquillime qnta iniquissimoz principū erga xpianos ira desęuiat: et ideo quasi securus quod tibi uidetur sine timore cōsequeris

Tranquillinus dixit. Stultus timor est: quo plus timet humana indignatio q̄ diuina. Nunq; si in medio canū latrantiū ueniremus. et nanq; furoze eoꝝ nos suis morsib; attractare posset nob de animis tollere hoc quod nos homines sumus rationabiles: an sint illi canes irrationabiles et insani. Ita q̄ nob recte credentib; irrationales canes sint. Scimus possunt et inferre iniqua supplicia: nunq; tamē de ore nro hoc auferre potuerūt qd dnm nrm ihm xpm et orationē esse credimus. et redemptionē ac restaurationē ēe gaudemus. Tunc prefectus iussit eum rapi a cōmentariis dicens. Prius te audiam sessione. Post hec mittit. et addunt eū ad se pcipi p noctē occulte: et offerus ei mihi pondus aurī dicens. Oste de michi medicamētū. et quo recuperasti salutē. Cui tranquillinus ait. Sacas gratē tuam et futuroz esse passuros omēs qui gratiā dei uel uendendā estimāt ul'e mēdam. Unde si uis a podagrico dolore liberari. credas xpm filiū dei et liberaberis: et sicut hodie me uides ita sanus eris. Fe

pe uir manibus deferbar et p
undeam ānos p omnes unctu
ras nerueꝝ m corpore meo do
loꝝ nodis astrictus: uir oi me
o pans alienis manibꝫ ferbat·
illico ut xp̄m uerꝫ deū esse credi
di·salutis mee mc gaudia reci
perunt: et sum incolumis·qa
uce saluatoꝛē agnou·Tūc pre
fectus dimisit cum dicēs·Adhuc
ad me ullū qui te xp̄ianū fecit·
ut si michi promiseris sanita
tem·possim et ego fieri xp̄ian·
Statim tranquillinus uenies ad
scm policarpū presbiterꝫ: nar
rauit ei oīa que gesta sc̄ ul
dicta·Et mouetus cū in domū
p̄fecti omuit·cum eius aspecti
bus presentauit·Cui p̄fect· aut·
licet grauis ānadiersio principi
um xp̄ianis infesta sit·cū spe
recuperande salutis offerā uo
bis quidquid illud est·usqꝫ ad
dimidiū bonoꝝ patrimonii me
i·si ab hac nodositate doloꝝ·
mea fuerint mēbra resoluta·
corporis·Tunc sanctus policar
pus subridens ait·Potens est
et dns ihs xp̄c qui ignorantie
tue tenebras aperiat·et ostēdat
tibi quod ipse sit corpis tui re
staurator·Nam pcūm ā sine
qui offerunt: sine qui oblatā
accipiunt·non solum nullā do
lentib⁹ conferunt medicinam·
sed etiam ipsi sibi insanabilem
morbum assumūt·Dicit ei p̄
fectus·Dic ergo michi quid fa
ciam: ut cōsequi ualeā quod
spero·Dicit ei policarpus·Si
credideris ex toto corde tuo sicut
credidit tranquillinus·salutis
eris·Dicit ei prefectus·Quo mo
do me debeam credere mutilato·
Tunc sanctus policarpus catho
zizauit eum·et dixit ei ut per
triduum ieiunaret·Et conuocatis
ad se scm sebastianū·tribꝰ die
bus cū eo et tribꝰ noctibꝰ ieiu
nauit·et cū lacrimis pariter ora
bant ut fidē nominis sui·i sa
lutē uolentib⁹ credere dns dignō
strauit·Igitur cū dies terminꝫque
cōstituta fuerat aduenisset·ad
domū sustinentis prefecti uenē
unt pariter precantes·Cumqꝫ
ingressi fuissent dixerūt·Pax
fidei tue·At ille resalutauit e
os officiosissime: et hortatus e
os iuxta se sedere dixit·Ex ore
tranquillini tanto egressa est ora
tor meoꝝ assertionis declarat·
Dixo enim hunc sanctissimū·
que podagricū et cyragricū in

dram dolore cōtractū. A quo gr
nus medicamēti unde fuisset
saluandus inquirens. tale ab eo
suscepi responsum. Dum fidē
meā in ydolis ponerem debilis
et infirma sū infirmitate trac
contractus. At ubi unū deū m
eius dicta ostensione xp̄ianor
abnegaui omnia que sine cau
sa colueram. et tradidi ex fide
animā meā xp̄o. Vos autem
ut unū deum in celis regnare
confitemini: statim omnis quā
p undecim annos amiserā. ad
me reuersa est sanitas: a cōis
a me est protinus infirmitas
separata. Nec audiui auribus.
probaui oculis: corde credidi:
superest ut quod restat tēpore
et mihi hoc faciatis. ut postim
mei corporis recepe sanitatem.
Policarpus presbiter dixit. Si
transeuntes dolores anima ho
minis non sustinet: quid de il
doloribz actura est quibz nulls
nūquam cedit finis. nullus
datur omnino successus. Nā
isti dolores illoz doloz ymā
ginem portant. et quātū distat
inter ignem unū et picturam
illius. tantū distat mē dolores
quos patitur corpus: et illos
quos anima passura est. si ig
nota creatori suo nō dereliq
nus. Age ergo nobiscū pruc
illis doloribus et esto de illa pe
na sollicitus que habet ignem
semp ardentem: et uermē semp
edentem. Tunc cromacius urbis
romane p̄fectus cū unico filio
suo tyburcio dixit nomen suū
dicens. In hoc de fide mea cer
tos uos esse cōuenit: i quo eā
filiū meū xp̄ianū fieri meum
exoptō. Cui beatus sebastian⁹
dixit. Vide ne de sola recupera
cōne tui corpis ductus. te xp̄ia
nū fieri speres: sed magis spe
ute eterne sanas mentem tuā
puram ad uidendam racionem
ueritatis. Nisi cīn agnouerīs
quis sit creator tuus: nō potris
salutem mereri. quā queris.
Cromacius dixit. ergo rudes
et simplicissimos homines non
uidemus esse xp̄ianos. ita ut mi
mille uiros uix unū uenias
qui possit uel sermonū discipli
nam inspicere. Nūquid hi oēs
ad istam inquisitionem attin
gere poterunt. dum fierent xp̄
xp̄ianī. Sebastianus ait. Voc
responsū tuū nīe patris affirmat
asserno. Nam ab origine num

di cū ruricolis et pastoribz omnī deus habuit rationem: et iuxta finem mundi non elegit gīnatos et oratores: sed piscatores et simplices·et ipsis tradidit notitiam suam·Chromacius dixit·Cur ergo me dicis prius agnoscere quis sit creator meus quē nisi cognouerim salutē meā uenire nō possim.~ Sebastianus dixit·Quia multos deos tu mihi fas deas coluisti·Si ergo hoc a corde tuo excluseris et ymagines cor confregeris et cognouceris unū et uerū dm̄ nīcā et salutem mucnire non poteris·Chromacius dixit·Indica ergo michi·quis sit unus et uerus deus.~ Sebastianus dixit·Si seruū tuum ad hauriendam aquam cū situla uideris·qui dum ad fontem uenerit aspice prius ne sordes aliquē maculant: et non est ausus aquam in eam mittere·nisi mundam a sordibz uiderit·Nos tibi qm̄ tradimus fontem ueritatis nisi prius te ab omnibz ydolorū sordibz et squalore feceris alienū.~ Chromacius dixit·Et quo ordine alienus effici potero ab his.~ Sebastianus dixit·Da nobis potestatem ut omnia ydola quē mē domū tuam inuenimus lapidea confringamus·lignea cōfringamus mōedamus·ereaue ro uel argentea uel aurea conflemus: et pauū cor egentibus demus·Chromacius dixit·Et cū hec feceritis qui fructus accidet.~ Sebastianus dixit·Omnium uerua tuor quor modestiam conspexeris·statim cōsequeris sanitatem: et quasi qui nunq̄ doluerit ita pedibus tuis aure incipies·et agnosce qd̄ numinos tuc salutis deos coluerit·tuū uero parentem hunc esse q̄ te statim ut eius notitiam acq̄ sieris restaurat et saluat·Chromacius dixit·Nolite uosmet ipsos ad hanc miseriam deponere seruis meis papiam ut ipi uniuersa confringant·Sebastianus dixit·Dubij et mardili et infideles si ea confregerint inuenient dyabolus q̄ quā occasionem ledendi cos·a statim ut lesi fuerint dicēt infideles propterea eos lesos esse quia dola confregerunt·Nisi cū quis loricam habens fidei nō cripitur ictibz sagittax·Galea cū et scuto et hasta·unde docta ma

nus in ꝑlio: et in impetu feriẽ
di audacia que ferga uersari
non nouit. An ergo q̃ sanctoꝝ
dei muniuntur. et lonica regim
nis xp̃i protegimr: habentes
galeam spei et salutis. ipsis est
totũ mure certamen. Pugnãt
etenim acerrime et fortiter uũ
cãt: qui cont̃ inuisibilẽ hostẽ
die noctuq; infangabiliter ꝓh
ant̃. et sunt recti in oĩbz mẽ
bris: fide pocius armati q̃ ferro.
Chromacius dixit. Fiat uolun
tas dei et ũra. Tunc scs polica
pus presbiter et beatus sebasti
anus prerangentes se oranerũt.
Et post orationem amplius q̃
ducẽta ydolorz simulachra cõ
fringentes: aperiunt q̃as agẽ
do sno. Post hec accesserũt ad
chromacii dicentes ei. Cõtem
gentibz nob ydola. ni arbuisses
sanitatẽ recepisse. Vide ne for
te aliqua ubi in anmo signa
infidelitatis derelinquerit. Noc
ciũ apud nos certũ gerimus:
qd̃ aut aliquid restat qd̃ non
dũ est fractũ. aut si oĩa fracta
sint. quid anmo geras nobis
euidenius manifesta. Tũc ille
ait. Habeo adhuc ali quid
um in quo oĩs disciplina sci
lax ac machelis est mecha
ca arte constructũ. in anus fa
brica patri meus tranquillus
amplius q̃ ducenta ponderã
auri dinoscatur expendidisse.
Cui sebastianus dixit. Si hoc
tu integrum habere uolueris.
trip̃m frangis. Chromacius
dixit. Quid enim machelis?
aut quid estimedis. Sunq; a
liquo sacrificiorz ritu colunt.
Ostensum et annorz cursus cer
to ipe pensat̃ et tradit̃: et luna
ris globi plenitudo uel dimnu
cio digitorz maturatione ꝓnũ
ciat. Sanctus policarpus dixit.
Illic signa leonis et capricorni
et sagittarij et scorpionis et tau
ri. Illic in ariete luna. i cancro
hora. in ioue stella: in mercuri
o tropica. in uenere mars. i om
nibus istis monstruosis demo
nibus ars inimica deo cognosca
tur. Ista omnia xp̃iani ita re
cusant. ut non solum ipsi non
audiant non credant nõ teneãt.
nõ colant: uerũ nec illos annu
os habeant qui huiuscemodi
magis suum occupant pectus.
Omnia enim ista falsa scripto
rũq; ministeria sunt: similiter
do i cas ueritatis est. nõ ipsa ue

nias·Dicat et chromaa pfectus·
Quid quod nonnūq̄ fictura p
nunciant·Sanctus sebastian⁹
dixit·Ista omnia uanissima et
falsa·xp̄o crucianti cognomin⁹
que tibi nunc manifestius aperi
mus·Precipe hodie ad te mathe
sis uenire doctorem·aut dicas illo
qe te aspectus casibz laborasse:et
māre p quas stellas hoc tibi euc
nerit malū·responsa eius paul
dubio erunt talia qđ tempus nu
um a malicioso marte susceptū
est: aut saturnus apostatauit
suit·aut animus tuus ex dyame
tro susceptus est: aut de matheri
ca tibi in centro sūt nata·aut sin
dras sunt cū malo: aut īuisibil'
arta te extitit ortus stellar·Hec
et his similia cū dixerit·racōnes
tibi ueri simules assignare nitet
et probare·Age nunc et mecrito
ga altez mathematicā cu ipsas
horas·ipsūq̄ tempus in bonis ti
bi cecidisse casibz dicas illico in
dubis cum racionabilia sermocia
et infinita offert: quibz approbet
quia in ipsis quibz tibi euenire de
buerint bona·Circulum etenim et
net et oīm parte collectum: i quo
diuisas et uarias causas accipit·
et quibz occasionem accipiat dic̄

di qđ uelit·Nam et futura pene
trare non possunt·sed cōiecti
ris quibusdā mendacissimis ar
tis sue hoīb⁹ pia uota promun
ciant: cosq̄ confundūt callida ā
bagt uerbor·ut si ab eis predicta
prouenerint·sibi arrogēt placentā·
si uero ꝓfectus cor sīno cassatu·
ignauiam suam diuersis necessi
tatibz rez euitare nitunt: nam
penitus futura preuidere nō pos
sūt·Diuersis etiā tpibz nauis uno
naufragio periclitat·et una hora
diei uel nocis exeunt: alt̄ i medi
etatem pmittit·alter ascendit ad
regnū: et in uno prelio īnume
rabil' multitudo prosternitur:
et in uno die mimo uno puncto
uel momento due nate femine·u
na effugatur ꝓdica: alia casta·
Ergo meretrix utroperanda est:
nec casta laudanda·Certe legū
latores et principes facta sua pe
uaricantes ꝓmiunt·et ideo fortū
et ideo iudex: et ideo iura·ut iusti
recte: et iniusti merito puniant·
Et hoc nolo ut gnosū esse estimes
qđ crepm nondū saluatū accēdis·
Nam si ex integro a te īmun ge
neris humani uoluisses crimo
nias effugare in templo qđ uerū
est didicisses·Audies chromaa⁹

hec dixit. Petrus ille deus est. quos tales ꝓbat̄ habere cultores. Nam omnis sermo uester ita ratiombus affluit: ut etiā pecudū mētes ad rationem uītam inducet. Unde etiā hodiēpm qđ ad ornatū domus uestrę sū extruxisse. ne ipe diat salutī mee. cuius molimitas dissipetur. Credo etiā hec fides mea est: quod si omnia q̄ xp̄iana lex abhominat̄ ac ꝓhibet integro a me separauero et p̄ sentem salutē merear et futurā. Audiens hec filius eius dixit. Nulla patior ratione hoc opus prenosum et mō parabile deri: sed ne patrie salutī inidear ēē cōtrarius. extinguā duo dybam et accensi ante ianuā cubiculi p̄ parentē: ut ā destructū ab eis fuerit. et pater meus sanitatē non receperit: ambo in singulis dybanis ardentibz dimergantur. Audiens hec pater ꝓhibebat fieri. Sancti uero non solū metuebant ꝓmissum exitum: uerū etiam constanter ꝓparati dybanos ingrediunt̄. Tunc accesserunt ad uniuersa ydola crystallina et o lovitrea et omne illud opus mechanicum. subito ā sōe: manibus. apparuit ante oculos croma ei ꝓfecti iuuenis: cuius facies flāmeo radiabat aspectu. et dixit. Desilit me dñs ihc xp̄c ī quo ar didisti: ut omniū membroz tuoz recipias sanitatem. Ad hāc uocē tantū uel tam l' acto sanissimꝰ redditus est: et l' ut statim erexit surrexit̄ post iuuenē. ut pedes eius osculareturꝫ. Et ille iuuenis dixit. Vide ne contingas me. quia nondum baptisma sālificationis a squaloribz abluor ydoloz. Videns hec dybuꝝ filius eius: adolentur pedibz sī policarpi presbiteri. Ipse autē cromatius ꝓfectus astringebat plantas beati sebastiani et ambo una uoce clamabāt. Uerus deus xp̄c. uerus es et oīpotēs unigenitus filius filius dei. quē predicatis boni ministri es. Tūc bīus sebastianus dixit cromatio. Sicut ipse nosti principatū prime cohortis ego: sed uerū sit miliaa hominis. nefarie olim deturpare uelle. Ad hoc tantū sub clamide latere uolui: ut mutarem aīos institutrem. et dubitantes cōstantes efficerem. ne passionū doloꝝ cederent: quos fides ferrata bellatores. tu autem ampliſſime potestatis apud̄ gens. debes a potestate ipsum et exspectaculis tollere: et

et indicandis negocijs absenta
re. Simulans egritudinem abi
pſi postula ſuccessorem ut pos
ſis liber ab occupacionibz mun
di ſuscire mee rudimenta ſuſcep
et ſcđa natiuitate natus · etius
efficaris parentibz ꝓles · Eadem
itaq; die michi ad amicos suos
in palacio positos ꝑ quos ecclio
niaha scripta ſuſcipiens: cyroci
num diume mihiae anteqū bap
tizaret accepit · Quid memorie
q̄ plenissime fidei fuerit · q̄q; a
cris ingenij contra infidelitatē acc
ta conflauerit · Nam in meo q̄
dam fonte sā fontis unda sit ꝓfusior
mentis eius fides euidenter emi
nuit · Interrogatus si credit · credit ·
credo · Iterū interrogatus ut renū
ciaret omnibz ydolis · respondit ·
abrenūcio · Peracta est interroga
cio sacerdotis ut renūciaret
omnibz pōis · At ille aut · Ista ꝓfus
debebant inquiri · anteqū has au
las regis celoz intrarem · Nūc au
tem indutam me non baptizat?
uestimenta mea: ut omnibz ꝓfus
quibus sum tratus indulgeam ·
omnibz meis debitoribz exoꝛgpha
ssionem · si aliqui aliquid uiole
ter absulit: in integrū reddi rel
iquam ꝓpiam · Due in post ꝙ
uxoris mee obitum cōcubine ſt
et uias donec et maritus tradā
ab omni nexu seculi ingressus
priuatos uel publicos actuū me
oz nodis exsoluam: et ita demū
ꝓmittam me renūciaturū omnib
pompis et pōis dyabolicis et oī
bus uoluptatibz mundi · Dixit
et policarpus presbiter · Beatu
dem te celestis unda ꝓfundet aī
ca que arbitrio tuo te dias esse
factuz: tota festinacione comple
uerus · Nam et quadragesime
ideo baptizandis immigit ut to
tis diebz ipsis discant renūciatu
ros esse omnibz pompis et mun
di cōmertijs: hij qui uerissimi
uolunt effici xp̄iani · Tūc tybu
cius sapientissimus iuuenis dix
Pater si tibi renunciandis nego
cijs tempus flagitas: ego q̄ ad
huc suscepturus sum negocia
soli suscepcionis uolumtatē renū
cio: et qui futurus etā aduoca
tus ad agendas mortaliū cau
sas · suscipiam xp̄ianitatē ad a
gēdas actiones angelicas · cum
inus esse cepero ex coz numero
qui etiam uitam acquirunt · et
efficiuntur caudidi sātatis · Te
ampleratus est eū bōis sedal
tatius · quem dum baptizasset

sanctus polycarpus presbiter· ip̄e pater aurpaonis eius fuis est· ¶ Igitur dum pauca miscacti dies fuissent oīnib; rite abrenū ciatis a chromacio mundi negocijs: suscepit chromacius sacratissimatis nouitatē· et cū eod̄ ex familia eius ꝓmsau seruus mille quadringente anime· Quos omnes pius manumissionis gr̄a a seruitutis nodo dissoluit· et domus optimus instruxit diuīs hoc quod ille qui deum meruit habere patr̄· seruū hoīnis ee nō debent· Erat autē tūc tyrus ibid̄ papa urbis rome nōie gayus: magne prudencie· magicq; artis· imperantibz caryno dyocleciano et maximyano· Dyocletianus in urbe romana erat cū maximyano· Carynus aut̄ erat cū oīm crudelitate in partibz gallyar: et cuius mandato lenta psecutio dyocletiano contra xp̄ianos esse ceperat· quia carynus hēbat aliquos amicos quos humul ta tuli professio terrebat· Igitur omisso caryno in ciuitate monacha· maximyano et aḡmo cōsulibz facta est psecutio talis: ut nullus emēt uel uenderet aliq; nisi qui statuarius positis ī eo loco ubi incendi gracia uentum fuisset exhibuisset incensū· Circa insulas· circa montes· circa ciuitates erant posite cōpulsores· qui nec incendi copiam darent· nec hanc incendi aquam facultatē ebrietatis· nisi qui ydolis delibassent· Tunc ses gayus epūs consilio habito cū chromacio illustri uiro omnes xp̄ianos in domū suā suscepit· et innumeros ita fouebat· ut nullus omnino sacrificandi necessitate succūberet· Vere quia tanta ipseuacionis erumpnas ecclesia non posset· meruit p supplicationē chromacius ut medendi gracia in campanie finibz moraretur· in quo lanceis pres erant· Papa quoq; gayus tribuit copiam omni xp̄iano uolenti cum eod̄· ad pseuacionis rabiem declinandam· Tunc orta est contencio inē scm polycarpū et bm̄ sebastianū· quis in urbe remanēt: et quis iret cū chromacio· qui tantum ppm suscepat xp̄ia" Quibz aliquantis papa gayus durit· Cum ambo concordiam passionis quererus· acquisitū xp̄o populū desolans· Vnde michi uidet̄ ut tu frater polycarpe· qua et sacerdocij tranquillitatem teneas· et sacrae

ri repletus es dom̃s: pgas simul
ad confirmandas ardinaũ mẽ
tes · annos dubios edificãdos.
At ille hijs auditis · quesiit · blã
dũq; pape ingium eẽ immitter
tulit. Venit itaq; dies dñicus: i
quo gayus epũs agens que dei
sunt mẽ domũ chromacij oñs
congregatos hac alloq̃tur voce.
Dñs nr ihc xp̃c pl̃cuus fragili
tatis humane: duos ardẽtiz̃
se constituit gradus · cõfessionis
scilicet et martirij: ut hm q̃ mar
tirij pondus se posse ferre nõ de
sperant · confessionis gradũ ar
reant: et dantes latus bellan
tibz militibz xp̃i: qui p eũ nõic
sunt pugnaturi solliciti dimem
gerant. Pgant itaq; qui volũt
imitari filijs nr̃is chromacio
hyburnio: et mecũ in hac urbe q̃
voluerint remaneant · sion eẽ
nos ĉtaz spacia diuidit: quos
xp̃i caritas nectit · nec absentiam
uã sentiant oculi nr̃i · quia de
interiore hõis nos manemur ac
pectu. Vere et hijs similia pũ ga
yo prosequente exclamauit hyb̃
ius urbaniss̃ dies · Obsec̃
te pater et ep̃e episcope ne me
paganis triga plequentibz dare.
Michi aut̃ valde volumdũ et op

tabile est pro vero deo mites si
possim occidi · tantũ ut illius mi
te dignitatem inueniam · quam
michi nullus humanus eripiat · et
nulla tpa finẽ ponant. Hiis dc̃s
papa gayus cõgaudens fidei eius
lacrimas effundebat · oias ut dcs
qui remanserant certaminis mi
tes existant: triumphũ marti
rij capientes. Remansit aũt
cũ venerabili papa hm · s · martel
lianus et marius simul q̃ et pũ
cor tranquillinus · itẽ et beatus
sebastianus · et pulcherrim̃ nunc
nis scãs tyburtius et nycostrat̃
exp̃miserimo cũ fratre suo castu
lo: et cũ uxore sua noĩe zoe · itẽ
claudius cũ nicomo fratre suo
et filio simphroniano q̃ fuerat
a morbo ydropis liberatus · q̃
unijs cũ chromacio phisicis
hij cũ gayo epo remanserũt ur
be · Qui marcellyanũ et marũ
dyacoñ honore sanctificauit · tran
quillinũ vero patrẽ cor̃ fratr̃.
presbiter̃ · sebastianũ quia ad
multor̃ profectum sub specie mi
litie latebat · defensorẽ ecclesie
statuit · ceteros vero subdyacoñ
nos fecit · Sed quia nimis mul
tus inuenire potuerat locus ad
latebram ambiendam · inqa

banc̃ omnes apud castulū quē
dam xp̃ianū zetarium palacij.
Qui castulus ibidem in palacio
in superiori loco et valde altissi
mo cōmanebat. Ideo autem hec
mansio apta putabat̃: quia et
ipe castulus cū suis oīnib; xp̃ia
nissimus erat. et ler data et fac̃
ta cis cū ubiq; sui feruore deser
uiret: in illis qui palacio adhēbāt.
quia nec suspicio de eis esse pote
rat exlabant̃. Erant ergo ut dix
imus omnes in moriantes cum
scō papa gayo apud castulū zeta
rium. in ipsis sup̃nis palacij.
et die noctuq; gemitib; ac fletib;
et ieiunijs et orationib; occupati.
erobabant dñm. ut dignū habēn
tur tollerancia confessionis eius.
et innumero scōr̃ martyr̃ sociari.
Ascendebant aut̃ oculi ad eos
religiosi uiri. religiosq; femine.
et postulabant scōs: et diuersas si
bi sanitatū grās impetrabant.
Nam et eor̃ oculi illuminabant̃
eor̃ p̃ces et saluabant̃ infirmi:
et ex obsessis corpib; demonia ex
pellebant̃. Interea dū hec agūt̃.
transiens beatus tyburcius oc̃
rit hominē qui de alto lapsus:
caput et oīa membra qual
sanerat. ita ut de sola sepultura
eius agere im quor̃ filiꝰ diceba
tur. Tūc dixit eis flentib; Per
mittite me incantare et. forsitā
reaquet sanitatem. Cūq; omnes
recessissent spacium: accessit ad eū
et cepit dicere leuiter sup nullā
eius oratione dñicam. et symbo
lum. et ita solidata sūt ossa
eius: et caput et oīa ulcera.
ut quasi nichil ei euenisset. ita
factus est incolomis. Hec itaq;
cū fecisset cepit ire. Tenebāt aūt
illū parentes eius dicētes. Deum
et habe eū seruū. et oīa nostra
bona tibi tradimus cū eo. quia
ipsū unicū quē habebam tam
mortuū: reddidisti nob̃ uiuū.
Dixit eis bēatus tyburcius. Si se
cretis ea que dixero nobis mag
nipendam mercedem sanitatis
huius. Dixūt ei parentes eius.
Nosmetipsos si seruos habe dig
neris contire nō possumus qui
mimo et optamus si ipse iudica
ueris dignū. Tunc apprehensa ma
nu eor̃ segregauit eos a turbis.
et indicauit eis uirtutē nōis xp̃i.
Et uidens animum eor̃ firmū in
ter se in amore dñi: duxit eos
ad papam et dixit. Venerabil'
papa pater ac diuine legis ma
gistres. ecce quos p me hodie lu

catus est xpc · in quib⁹ fides
mea uelut arbuscula primū
prupit in fructum · Tunc papa
gayus baptizauit iuuenē cum
parentib⁹ suis deo grās referē-
tes quia multū ē si uelimus
ca plegui · que et qūta p eos fe
cerit xpc · qualiter unusq⁹q⁹ ad
palmam martirij uenerit · explī
cimus ¶ Beatissima zoe apl
tolor⁹ natalem agebat · et dum
ad confessionē petri apli orarēt ·
ab insidiantib⁹ pagans arrac-
diuntur q⁹ ad patronū regiōis
naumachie · et cōpellūt martis
statuculo quod illic stabat ī
ihura sucrendē · Cui illa respon
dit · Quicūq⁹ martī sacrificare
cōpellitis · ut ostendā martē uel
tū mulcbria delectari · ille
impudicissime uenerī potuit
pudorem eripe · michi uero tro
pheum fidei in fronte portanti
nō poterit ꝓualere · Non cūi ego
meis oculis cū uirtute luctor · sed
dñi nri ihu xpi uirtute cōfidens ·
et uos et illū pariter deridendo
cōtēpno · Tunc patronus regio
nis misit eam in custodia obscu
rissima · et p quinq⁹ dies stetit cā
nec lumē uidere · nec cibū neq⁹ po
tū ampe diebusq⁹ et · Ibi nonne
ris fame et crutate · nisi te lyba
turam reprimeretis dns · Sed
cū nō sinerent sex dies suggesserī
de ea prefecto sequenti · quinq⁹ cā
iussit a collo et a capillis ī arbo
re excelsa suspendi · et subter fu
mū de sterquilino adhiberi fe-
statimq⁹ ut suspensa est · in cō
fessione xpi cruciat spm · Illi
autē deponētes corpus ei⁹ saxo
ligauerūt · et in lyberis abiecē-
runt · dicentes ne xpiani cor
pus eius tollant · et faciāt sibi
illam dram · Igitur celebrato
martirio · uenit in somnio bto
sebastiano · et narrauit ei q⁹d
martirū dñi xpi susceptis · Cū
q⁹ hec narrauit sēs sebastianus
protinus se tranquillū dicēs ·
Femine nos ad coronā perdūxe-
runt quo uenimus · Et decēdē
octauo die aplor⁹ ad beati pau
li confessionē accessit · michi com
munis et ipse ꝓcessus insidias pas⁹
est et a ꝓlo lapidat⁹ mortuus
est · et corpus eius lyberino gur
gite mancipatū est · Ite nycostra
tus et claudius uinctū custodi
o uictorino et symphroniano
dum corpora sōr⁹ p ora lyber
tina requirunt · cum sint et ad
urbis ꝑfectum ꝓducti · Erat au

inder fabianus qui eos hortabat ad sacrificandū p dēē dies mmis eos et blandiīs agēs: et nullum penitus potuit cōmonē. Tunc fecit de eis suggestionem impator: quic iussit eos terrō torqueri. Sicq nulla ratione tormentis cedūt: missi sūt in medio mari papires dari. Immensis itaq; arcati ponderib; pelagi sē fluctib; dati. ut in loco mundo mitti aquas quoniam martirii celebrarunt. Insidiabant itaq; infideles fidelib; et iniquo furore xpianū nec poterant nomē audire. Iuxta diuū sēm gayo episcopo quidā se simulata fide sociaret dicens se esse xpianum porro hic apostata erat: et fraudulentius in oīm sermone et callidius in omni cōmissio. Qui dū a bō tyburtō uiro sollasio et nobili et sēm frequenter arguieret. quod capillos super aptam frontis tonsus arte ponēt: et quod assidue pasceret. et ludendo pugnēt. qđ libenter femmas: se aspectib; daret. qđ a ieiunis et orationib; tollēt. qđ sōpno deditus nō interesset pugilib; et in vinis diuēnb; noctes. dū pro his ut dyrum

a bō tyburtio acrius arguitur. simulat se equanimiter moneri ampere: et ego arte quatinus orantem sēm tyburtium comphendat infidelem in qua comprehensione seipm teneri fecit: et simul ad secretarium diu indias secutus. At ubi introiuit sē. fabianus pfectus dixit ad eū qui se arte tradiderat. Quis dicris. At ille respōdit. Torquatus. Fabianus dixit. Quid profiteris. Torquatus respondit. xpianus sū. Fabianus dixit. Ignoras quid iusserunt nuchissimi principes ut hi q sacrificare dīs noluerīt diuersis supplicis macerant. Torquat dixit. Hic magister meus est. et ipse me docuit semp. quod huc usq; facē: necesse est ut hoc faciam. Fabianus consulus dixit ad tyburtiū. Audisti quid magister dicat. Quid ad ista respondes. Tyburtius respondit. Torquat diu est qđ se xpianū esse mēmit. Virtus cēm ipsa nominis sē gratiter fert et molestē suū nomē non a suis mōb; usurpatum. Recta enim ut illustrissime hoc xpianū nobilitū diuine ritus est. sectatur: scilicet xpi: q

uere phyloſophi facti ſunt· q̄ uere
xp̄iam dicti ſūt· qui ad optendas
libidines fortiter militarūt· Re
cordas uir illuſtriſſime hūc ēe
xp̄ianū: qui in uinocamo ſuu ꝓ
molliendo capitis fybras omittit·
qui ſturo greſſu mœdit· q̄ arta
uiros negligent agit· frēnas
diligenta mittet· Nunq̄ tales
peſtes deus dignatus eſt habere
ſeruos· Vel: quia hic me ſe imi
tatur: aſſerit uel aſſerunt· hic in
tuo probabis cum cōſpectu· Hic
enim qualis ſemp fuerit· nunc
euidenter oſtendit· Fabyanus
dixit· Conſul tuus taceo· ſed ta
men nec conſulas et principum
tacta non cōtēpnas Tyburnus
reſpondit· Ego ſaltem nec me
tuus nō cōſulo: q̄ ut deos deaſq̄
contēnēs· unū dñm ihm xp̄m·
dñm meū eſſe cōfitear· Torqua
tus dixit· Non ſolū ipe xp̄ianoꝝ
crudelis eſt· uel etiam multos p̄
ſuadet et rapit et docet omnes
deos demones ēe· Ipſe autē cum
ſocijs ſuis cū quibꝰ magicas ar
tes exercet· die noctuq̄ incanta
tionibꝰ occupatur· Tyburn⁹ dix
it· Falſus teſtis non erit impu
tus· Ihū quem uides illuſtriſſi
me uir mihi ac ſuis eſſuas

ad nichil aliud xp̄ianus eſt uictus
niſi ut cogitaret quomodo alius
infidelis ſimon meminet· Neq̄
hendam tamen in eo cyclopeam
edacitatem dimerſum uino pud
rem· et ſepultam cōuiuus ſatate·
Cyprius patebat ſitim et eſurie
nouens· uel ut xp̄ian⁹· ſed ut
antonianus quondam ille cōui
ua· manducabat· bibebat uene
bat· et nunc xp̄ianos arguit· et
xp̄ianos amiſit: in nos nutrin
iudicem mutat· gladiū nolenti
nudat porrigit· et ut demonibus
ceruices nras inclinem⁹ hortat·
Vidimus motū tuū· audimus q̄
cuncta conſilia et ſecleata arte
uerbor uenena tua pectoris ītue
mur· Augere nūc o xp̄ianiſſi
me· uere carnifex officio· iūdi
ca ubi et ipſius iudicis uoce· Ap
plica eculeos· appende xp̄ianos
dampna· pone· incende· Scire
nos amplius l' ampius· ſi cerium
minaris· hoc phyloſophantibus
totus eſt mundus· ſi ſupplicia c
uadim⁹ mundi carnifex· ſi ignes
maiora hoc in aſpectatibꝰ iū
anus· Diſcerne quodq̄ libet
omnis nobis nullus eſt pena· ubi
pura eſt omnes cōſcientia· Fabi
anus dixit· Geſtatic et generi

nio et hoc esto qđ tr natura dic
tauit·Nobilis ẽm natus ad tan
tam cruciatus es frẽ·ut nel'sup
plicium simul et infamiã subi
re et mortem·Tyburtius respõ
dit·O prudentissimũ iuuẽ: et
romanis iudicẽ constitutũ·Qa
metretum uenerem: et icestũ
ionem·et mercurii fallacẽ: et
saturnũ filiox omsorem colere
nolo: infamiã grauiosissimã
curro·et qua unũ et uer deũq
in celis regnat adoro et uenero
supplicijs me mactandũ esse
minaris et frustras·" Non abnu
imus non trinitũ nõ negam"·
xpm filiũ dei ad hoc dr celo des
cendisse ad tras: ut a tris homo
ad celos possit ascendere·ido oc
istas pompas quas colitis hinc
causa psalmus pedibꝫ meis·do
mco omipotenti subiecti·Tũc fa
bianus iussit aute pedes ei" car
bones ardentes effundi·et aut
ad eum·Fuge tibi iuuẽ e duob"
aut thura in istis carbonibus
adice·aut pedibꝫ sup eos nudis
mede·Tunc bñs tyburtius fa
cens signũ crucis·constantinu
da sup eos ingressus est planta·
et repit pfectio dicẽ·Deponc
thaclitatẽ et disce·quia hic sol"

est deus·quẽ omnitrinũ creaturis
oñibꝫ dominari·Sicte tu si po
tes in nõie iesus tu manumi
callidam aquã: et si potest fac
iesus tuus faciat et non sentire
furorẽ ardoris·Nam in nõie do
mini mei ihu xpi iudeꝰ in quod
sup flores roseos gradiar·qua
creatura ipsa creatori famulat·
Fabianus dixit·Quis ignorat·
magicam uos artẽ docuisse xpm
ium·" Tyburtius respondit·ob
mutesce misellx et noli auribus
meis irrogare has inuurias·ut
audiam et rabido ore latrantis
mellifluum nomen et sõm·Tũc
uratus fabianus dixit sentẽ
am dicẽs·Blasphematoꝛ deoꝛ
et tuus atrociꝰ iniuriaꝝ gladio
adiectatur·Duchus est autem
in uia lauicana tno miliario ab
urbe·et effundes oratonẽ ad do
minum·imo ecce gladꝰ liberat"
abscessit·et in eodẽ loco appare
t quodam xpiano sepultus est·
in quo loco multa beneficia sem
per prestat xpc ad laudẽ sui nõis
usq; in presentẽ diem·Post hec
autem torquatus egit ut castul"
Zetarius palam et hospes sũi
artarẽ·Et hic imo apprehensus·
primo auditus in confessione d

num pſecutans: missus est in
foueam · et demissa est sup eum
massa harenaria: et ipe cū pal
ma martyrij migrauit ad xpm.
Tenentē post hec Marcellianus
et marcus et ambo ligati ad
stipitē: in pedibz ceps acutos
acceperūt · Quibz dicebat mis
simus uder · Tandiu furis
stabitis plantis: q̄diu dns de
buū reddatis officiū · Tuncam
bo fres in uno ligno confixi:
psallebant inter se dicētes · Ec
ce q̄ bonū et q̄ iocundū habi
tare fres in unū · Diacon sabi
anus · Infelices et miseri depo
nite amēnam uam: et libera
te uosmetipsos a cruciatibz im
minentibz sup nos · Cui respō
dentes ambo dixerūt · Nūq̄ tam
bene epulati sumus · sicut mo
do cepimus ēt in amore xpi · U
tinam nos sic esse sicut sumus
tam diu pmittas q̄diu humus
tegūt corporis indumēto · Cūq̄
trānsisset una dies et una nox
et illi in psalmis et ymnis per
seuerauerūt · iussit eos ambos u
bi stabant lanceis p latera trans
figi: et ipsi p martyrij glām ad
cyclica regna migrauerūt · Item se
pulti sūt: et ipsi in sua appa se
cando miliario ab urbe in loco:
qui uocat ad hercnas · qa cepit
harenar illic erant · et quibz urbi
cenia instruebant · Dis ergo
expletis · beatus sebastianus coro
natus est · ut dominus uidebat late
re sub clamide q̄ miles ēet dig
nissim xpi · Suggessit de eo pfec
tus dyadeniano impatori · Que
dyocletianus ad se cōuocās air ·
Ego te mē pmos palatij mei se
per habui: et cons salutē meā
in deor uultuam hactenus latu
isti · Sebastianus respondit · P
salute mea semp xpm colui · et p
statu urbis romane illū q̄ i celis
est semp adorauī · considerans a
lapidibus auxiliū petere · īsam
captus esse et uam · Tunc iratus
dyocletianus iussit eum duci in
medium campi: et ligari q̄ signū
ad sagittam · et iussit ut sagitta
rij eū sagittarēt · Tunc posuerūt
eum milites in medio campo · i
hunc atq̄ illuc ita repleuerūt eū
ut quasi crinus ita esset hirsut
ictibz sagitar · Existimantes aūt
illū esse mortuū · abierūt · Tunc
relicta uxor marcus castuli ze
tarij nōie herma · abiit nocte ut
corpus tolleret · et sepeliret · et in
ueniens eum uiuentē · adiuuit

ad domū suam in insulam ex celsam ubi manebat ad palā tium · et ibi mra paucos dies sa luterm intergerrimā recuperauit et in oīnb⁹ membris · Cūq⁹ oēs xp̄ianı ad eū conuenirēt hortabā tur eum abscedere · Ille autem oratione facta descendit · et stās sup gradus elyo gabali: ueniē tib⁹ impatoribꝰ dixit · Iniquis subrepatoribꝰ annos imperij tui reprobꝰ pontifices obsident suggerentes de xp̄ianis falsa con menta: dicentes eos reipublice esse aduersarios · quor⁹ oratio nib⁹ ipsa respublica mehoraē et crescit: qui pro impio tuo · et pro salute romani exercitꝰ orare non cessant · Cumq⁹ hec et alia diceī · dyocletianus ait · Tu ne es sebastianus quē nos diuīs sagittis iussera[m]⁹ mori. · Sebastianus respondit · Ad hoc me dñs meus ihc xp̄c reseruauit dignatus est · ut cō uincam et cōfitear nos coram omni populo · multo uidico plectionem iram in xp̄i fa mulos euellere · Tunc iussit eū in yppodromū palatij duci · et tandiu fustib⁹ cedi · q̄diu spi ritū exalaret · Tunc tulerūt corpus eius nocte · et i cloacam maximā miserūt dicētes · Ne forte xp̄iani eū sibi martirem faciant · Tunc beatus sebastiā apparuit in sōnio sce lucine an dam matrone religiosissime dicens · In cloaca que ē iuxta circū inuenies corpus meū pē dens in gūpho · Hoc tu aī leua ueris pdices ad catachumbas · et sepelies me in uicio cryptē iux ta uestigia apl̄oꝝ · Beata aut lucina cum seruis suis medio nocte abiit · et eleuans eū ipo suit in pallio suo et pduxit ad locū · et ubi ubi ipse impato rat sepeliuit · Ipsa aut̄ scā lu cia p triginta dies a loco ipso nō discessit · Post aliquātos au tem annos pax ecclie est redd ta · que stetit ut ecclesia glorio paas acquit · domū suā eccl ecclesiam · au omnes opes suas ad xp̄ianoꝝ subsidia tradens · et ipām ecclesiam heredem in xp̄o · qui uiuit et regnat in scla sclorꝝ amen · **Passio sancti pa**

Tempore illo troch ·

Sub aureliano preside est xp̄ianis orta tempestas · ita ut tam pene cruciarent omnes · q̄ in illo tpe xp̄ianam esse uidebāt

Erat autē tunc plecticio xp̄iano
r nequissima ualde·Facta est er
go inquisitio hōim: qui legē ca
tholicam diligebant·Et cū ūue
nissent eos·diuersis penis inter
fiebant eos: et multi p passio
nē coronati·transierūt de mūdo
i regna celor·Erat tūc i tarcassi
na ur nobilissimus nomine
patroclus·Is habebat habitaci
onem extra ciuitatem quasi du
cēs passibz quam ei relinquant
parētes eius·cū multis edificijs·
et ipse i eo erat habitaculo: et
seruiebat deo celi diebz ac noch
bus·et legem catholicā diligē
bat·instructus bene literis et
prudēna·et genua curuās cū
as hons·ita ut p singulos dies
nō relinquēbat cibo·nisi hora diei
duodecima·Multas tamē oraci
ones et dēpcationes ante refec
tionē dño reddebat: et oīna q̄
possidebat de substancia paren
tū·p uiduas et orphanos eroga
bat qui ex toto corde xp̄m diligē
bant·ita ut omnes xpiani esti
marent cū dispensatorē ee celes
tem·Sanctus autē ur ministrabat
in ministerio dei: et mobsequio
celesti: et i oratione et ieunio
splendide tractans de ornatu mu
liebi electus·que scripta ē i libris
et in sās euangelijs quibz ipe
dñs dicit·omnia que habes da:
pauperibz·et habebis thesaurū i
celo: et uenī sequere me·Sanctꝰ
uero patroclus ministrabat in del
timore et in oratione·demones
effugabat: et uirtutes multas
p eum dñs ostendebat·et omnes
uenerabant eum quasi unum
ustū et dignū dei ministrū ha
bitu et religioso multu·et despe
ac pulchra ueneiabant eū ualde
in multis modis: et de nobilita
te et obsequio·et de religione et
honore quo iugiter diebus ac
nochibz·iuuenis atq; ieunus i
delinenē ministrabat·Egredies
uero aurelianus ipissimꝰ perse
cutor xp̄ianor in diuersis pbz
urbis sermone que est nobilior
ciuitas·pgebat tarcassis·et au
diēs de bō patrocio qua talia
gesta erant de eo·seuerus per
scrutatus est eum·Et cū mise
misset eū·ait illi·Audiui de te
qua talia p ignorancia agis:
et uana religione colis·et ado
las eū qui ab homībz alapis
cesus est·Patroclus uero nisi
pienti sermonem eius nō dedit
responsum ullum·Aurelian⁹

dixit·Cuius religionis? aut quē
dum amas? Patroclus respō
dit·Amo dnm unum et uerū·
qui in celis est habitat et hūili
a respicit: et oīa fac antr
qm fiant·Aurelianus dix·Re
cede ergo ab ista stultitia·et ado
ra deos nros et sequ eis·a quib
honorē poteris habere et diuicias
multas: et magnū nomē·et a
quibz honorari poteris·Patro
clus respondit·Ego nō noui a
lium deū·nisi unū uerū deū qui
fecit celū et terrā mare et oīa
que in eis sūt·qui fecit uisibilia
et inuisibilia·Aurelian⁹ dixit·
Disputa si uera sūt que dicis·
Patroclus respondit·Vera et p
babilia sūt que ego ostendo·sed
hoc quia ueritas odiū habet·
Aurelianus dixit·Ignem te tradā
usqquo immoles dīs·Patro
clus dixit·Ego immolo sacrifi
cium laudis·Hostiā enim mea
me offero deo: qui me p filiū·
suū nōie ad martiriū uocare dig
natus est·Aurelianus furore cō
motus adūsus legem xp̄ianoz·
sic ait·Vincitur et cōpedes īpedi
tus: et manus eius cathenis ig
nitis perstringit post dorsum
eius·et mittit eū in cellulam
secretus·usq dum ptractē de
eo qualiter perficiat·Sic fac
tus electus à dō: in unaq̄
constructus traditur elegio u
n de astantib⁹ ministris·qui
eum custodirent usq in diem
tertiū·Cūis patroclus ei cēt
in custodia usq in diem tertiū:
orabat ad dīm et dicebat·fiat
misericordia tua dīe sup me:
ut consoletur me sēm eloquiū
tuū seruo tuo·et postea exulta
bo et letabor in misericordia tua
a dīe·quia respexisti humilita
tē meā·Et post diem tertium
eductus est in publicū·Cui in
dix sic ait·Deum etemptor red
me te·et sacrifica dīs·Patro
clus respondit·Redimet dīs
animas seruor suor·ut nō de
linquant oīes qui speraut in
eo·Tamen aliquid tibi de tesau
ro meo possū largiri·qui uidis
atque qua pauper es·Aurelia
nus dixit·Quomodo me illu
dem: qui multas diuicias habe
o·Patroclus dixit·Habes ter
renas diuicias·tu nā pauper es
in fide dīi nri ihu xp̄i·quam
te recondere noluisti: ideo ipe tēp
tabit te·et pauē tuū dyabolū·
Aurelianus dixit·Vsquas cū

iam nū

iam michi murias mfers: ita
ut vbi iam amplius nō misere
ar· Patroclus dixit· Miserebū
in deus: cui seruio a uuīēmur
mea· Iam uanū et supstitiōsū
honorem tuū: temporalē mfe
hassimam et caducam gl'am
ab hoīnibz nō quero· Dc ℓ cū
ueneris ad eundem locū ubi
cruciaℓ dyabolus: quādmo
dū et te cruciatus exspectat·
Aurelyanus dixit· Ego ista ta
lia nūq̄ audiui neq; noui· Ta
men scio quia oīs pene tue
m manibz meis fuit: et corp⁹
et sanguis tuus· Patrocl⁹ dix
it· Habes corpus meū i potes
tate cruciandi· tamen animā
meā certe lacerare nō potes· qa
cam i potestate nullus habet
nisi solus deus· qui eā debit in
corpore meo: sicut ipe ds dixit·
solent moccre eos qui omdū
corpus· amplius non habēt q̄
faciant: sed potius occre eū
qui postq̄ occiderit corpus am
mam potest mittere i gehen
nā· Aurelyanus dixit· Habēt
potestatē dij nīi qui ista ca
nūt: et tibi adhuc occre per
misertūt· Patroclus dix· Qui
sūt dij uestri· Aurelyanus

dixit· Apollo optimus et uer⁹ ds·
iouis et ipse maximus ds· dya
na que est mater deor: q̄ uera
hoīnibz canunt· Patroclus dix
it· Apollo quē tu esse deū colis·
audiuimus a seruorib⁹ nīris qd
adirecti regis pecora pascebat·
Et iouē quem tu adoras arete
montuus est· de austeritate uē
tris· et sco eū fuisse hominem
prauū· nequissimū adulterū·
fornicatorem· rapacem· adūc
torem oīm malor· qui scanda
la cū uicinis et proximis sedi
ciosis egit· atq; pauper⁹ exspo
liator fuit· Ubicūq; habitabat
statim sedicio aut homicidium
cōmissū est· Ideo mortuus est
turpissima morte· et ita eū nō
suscepit· Et dyana quā dicis ce
matrē deor: quis nescit ee de
monū meridianū· Inaudi
tas hominū uana· q̄ frustra
adorant qd ipsi ignorāt· sicut
scriptū est· Similes illis fiant q̄
faciunt ea· et omnes q̄ cōfidūt
i eis· Aurelyanus dixit· Ossā
pacienciā sustineo: ad audien
dam audaciam tuā· Nisi aūt
apollinem et iouē et matrem
deor: adorauer⁹· hodie duūis
pens capitaliter mctiaam te-

Patrodus respondit. Sicut ex
crabilis latro aut cadauer reli
qui. si occidere potes corpus ta
men manducare nō potes. Et
cū hec bēatissimus patrodus lo
quutus fuisset. aurelyan⁹ furo
re cōmotus ait. Patrodus ob
noxius et detestabilis qui nobis
confusionē intulit. et deos nos
tros cōtumeliauit. gladio feri
atur. ut amplius non iboleat.
Duxit eū in locū aquosū. et
ibi eū decollare. ut corpus eius
nō in arido requiescat. Et bēa
tus martyr traditus est carnifici
ductus est ad ripam sygone.
Tunc bēatus patrodus oravit
et dixit. Dīe ihu xpe ne patia
ris hoc. ut meū corpus in hoc
loco aquoso requiescat. Et da
victoriam nōi nio. ut magni
ficet in oībus gentib⁹ ne iam
q̄ dicant ubi est deus eor. Et
audi dīe oratiōnē meā sicut
exaudisti moysen et aaron qui
pl'o tuo. et aperuisti eis mare.
et eduxisti eos p siccū. Sic dīe
permitte ut transire hoc fluuiū
sicut scriptū est. Et ripe me de
luto ut nō infigam. libera me
a plequentib⁹ me. Et cū mal
set beatus patrodus obscurari et
oculi tenebāt eū. Et ille ingress⁹
flumen exiit in aliam ripam.
et genua eius non tingit aqua.
Et cū egressus fuisset beatus pa
trodus de aqua. ingrebat ad ari
dū locū. qui est mons ydolo
et dicebat. Custodit dīns ani
mas suos. et de manu peccatis
liberabit eos dīns. Tunc illi qui
eū persecuti. persecuti et dice
bant. Q̄ magnus est de⁹ et
quē adorat qui eū liberauit.
Alij autē dicebant. non. sed fan
tasma fuit. Persecutis ergo eū
currebant. et magna inter eos
erat cōtentio. Illis uero cōtē
dentib⁹ aduenientes mulier sedu
losa. et ipsa gentil' dixit. Nōne
xpianū quē queritis. nudi mo
rtuum ultra fluuiū prostratū in tra
ripa facie sua. sicut adorabat de
um suū. At illi cū audissent. sta
tim ueloces erant pedes eor ad
effundendū sanguinē innocentē
et iustum. Ingrebant ergo ad eū.
Et cū uenissent ad eū et inuēis
sent orantē. erat unus ex illis. q̄
erat prius appositus penar⁹ eius.
duxitq; ad eū. Tu uere reus es q̄
fugisti nos. Et ecce in manib⁹
nris es. et non discedes a nob.
donec moriaris. aut īmoles

dns nr̄is · Patroclus rēspondit · Ego dēmonia nō adoro īmunda mīa nr̄i unī uer⁹ deū · Carnificq; dixerūt · Ergo deus ur̄ qualis ē? Natus an factus? Patroclus rēspondit · O amorem supstanciosū · De deo quis enarrare potest · Quia omnia quecūq; sūt · siue in celis siue que in terris oīa ipse creauit · Postea misit ad se filium suū ihm xp̄m qui pro nobis sanguinē suū fudit · ut nos de mr̄icio redimeret · Sepultus in tra surrexit a mortuis · Deinde portatus ꝓpa uirtute i celū · emisit a se sp̄m scm · et mūdū repleuit · In quē credere debemus: uiuere in obsequio xp̄i ut simul⁹ glorificēm a xp̄o · Hā quos in mundissimo errore et uano amore uolutos · sao demonia ē que multis modis dispgrue · sicut dixit ꝓpha · In illa die cū uenerit iginus examinatur · ne fallacie demonū · et operibz eoz · et sicut scriptū est · Quecūq; sacrificauerūt demonis · cū eis demergent⁹ in igne eternū · Loquente her uō patricio · elegius furore cōmotus dixit · Perstringite in uinculis pedes · et manus et cathenis in terra: et gladio ferite eū secundū qđ dños nr̄os cōmunicauit · Sic ses patroclus genua flectens in tra prostratus a passione · cū patrē diuit · In manus tuas dñe cōmendo sp̄m meū et animā meā: qa sco· qđ ꝓter nomē tuū has penas pacior · Sic gladio percuss⁹ atq; decollatus est: et caput eius ab eo proiectū est sanguine pfusū · Et post triumphum passionis eius reuertentes ad celare reliquerūt corpus eius solum · Decollatus est autē decimo kl' ianuary · die sexta feria qđ est parasceuen · Audientes autem duo senes qui et helemosinā ipsi exspectabant · portauerūt corpus eius cū metu et timore magno · et custodierūt eū usq; ad uesperā · Eusebius autē q̄ erat in eōdē loco archipbr cū liberio dyacono uenerūt noctr· cū lintheaminibz et inuoluerunt corpus eius et sepelierūt illō cū paruo luminario ꝓpter turbam gentiliū · et uigilauerūt ei cū duobz sembus ill' · D · ds ꝓcepta est dñe in conspectu tuo mors sōz tuo · Beati cū qui plenariam ꝓpter iustitiam ·

qñ ipoz est regnū celoz. Letamini ergo in dño. et exultate iusti. Scriptū eñ est. Letabit iustus in dño. et sperabit in eo. Post ēpus uero nō mulcū q̄ erat pfectiō ecclesie: et eusebius qui eum in sepulchro cōdiderat. edificauit sup corpus ei⁹ pariam cellulam sōm quod possibilitatem habebat. Et cum ei casus humane fragilitatis obuenisset: proposat scripturā iurta ubi filius fuerat sāguis bñ patrocly mīrs. qui passus est pro noīe dñi nīri xpi ihu q̄ regnat cū patre et spū sco deus in scla sclōz amen. De sancto

Domicio martire pas

Probabile sio atq; ioānes p

catus est ad glām. mi

Domicium mīrē. quod declarp tis passionis ipsius tantis miribus exstat manifestis. Unde reddimus fide plena relationē gestoz. que lectozes apiabz an notari inter non immerito uo luit. quia uictū se erubescebat audiri. Naturalis siquidē pu uidentie est male exordia auferre de medio testimonium pbitatis. Sed qñ nobilē mar tiris triumphū. notiae fidelitū tradere dispomimus. dignū est ut et generis ipsius nobilitas breuiter manifestet. Exstat enim patre cultyco progenitus qui fuit agrestis nobilissimū cōsul filius. Mater uero et⁹ cnōla: et ostia urbe nostre procreata. Qui a puericia studiis literarū traditus: supna prouidentia clementia que sibi eñ prouidebat uias electionis suauis. germina sanctitatis sub bñ ualerio. et cesare augusto cautatis amatoz efficacissime claruit. A quo etiam sācte. insignis. diaconi ordinem suscepit. Et qñ idem epc impedimentis lingue fuisse dinoscitur. tradito doctrine mīstrio uenerabili uincentio. ipse oratiom et diuine cōtēplationi sedulus mīstrabat. At uero meritis beatis archidyaconus. uices sepedicti ponentias diligenter et opportune exsequebat. Cū igit apud eclaraugustam ciuitatē ut multoz sinceritas et signata ueritatis uerba testantur. daciano ciuitatis presidi gētili et sacrilego a dīis et principibus suis dyocletiano uidelicet et maximiano semendi xpianos sors oraculo reddidisset.

et oblatrauit prophane audeli
tatis rabies aspurasset·episcopos
et presbiteros ceteroslq; sacri or
dinis ministros spū nequitie
agitatus rapi ꝓcepit·Ptanus
ergo ualerius epc et uincentius
archydiaconus fidei solidita·i
spe fructidi uictoria subiuri·i
confessione detestatis alacrit au
ditrūt: tanto felliores se fu
turos esse ardentes·qūto acri
ora tyranni supplicia pia lōga
nimitate extenuassent cuncte·
Vnde certamus ac penar dila
ro·remuneracionis eis uictri
tur diminuo·At dacian⁹ iu
dex sōs dei ꝑmo ualeriaā sub
carcerali custodia et famis mi
seria ac catheriar stridore pua
ri ꝓcepit·ut eos uexacione in
ueris frangēt: et facilius subi
gēt iniuria·quos uidebat non
posse superari pena·Qui am
manibus et cruciabr inuēta
ferri pondera sustinēt·et per
omnes artus iam tunc mortis
supplicia patiēntur·Cūq; iam
defessi essent eos credēt nigi iniuria·
et tandiu a publica cōuersatio
ne seclusos nec corpore ꝑualē
nec spū: timens ne seruate suc
dampna paterēt·ꝑcepit iussit·e
carcere: nolens eos ante mortē
ta uitam finire: quib; ꝑmittit
qđ nec mortuis parēt·si deoz
siuoz culturam suscipe remu
issent· Hinc pauctactus da
ciamus ad conspectū eoz qđ i
egri corpore et uiribz ēent: et
inter tormēta sonores·aut su
is·Vt quid istis largior pac
ti indulsistis et poni·ꝯ Ostra
bat̄ eīn furore ceus·robustio
res esse·quos deus paucrat·Et
mox conuersus ad episcopum
quid ais inquit ti ualeri·q
sub nōie religionis omn̄ prin
cipes facis·ꝯ Reclos quia qui
regalia decreta spernūt de uita
periclitant̄·ꝯ Iussertūt dīn or
bis et principes ut dns sūma
psoluatis: nolentes dignitatē
ueteris cultuie nouis et īaudi
tis legib; ꝑphanari·Vnde qđ
monemus obsequī attende·
quatinus tuo exemplo inferi
ores suscipiant·qđ et q religi
onis huiꝰ ceteris ēt episcopꝰ
uidetur nō spreuisse·Sz i tu
uincem uerbis meis salubrit
obaudi: quem et nobilitas ge
neris et deum cōmendat gratis
sime inuenimus·Itaq; uīre dis
simulationis in cōmune edocet

ut aut consencientes honoribus amplificemur. aut contemnentes coronēt. Supplicijs subdamur. Cumq; rideret. erat enim mire simplicitatis et innocentie. eruditis scientia. sed ut primus ipe dicitur lingue. Aut iuuenā. Si uobes patri responsis uidicem aggrediar. Et beatus ualerius. Audium filii hūc dium uerbi curā tibi cōmisseram. sed et nunc p fidē qua astamus responsa cōmitto. Tunc iuuenalis cū mēs iam tota esset coronē cōscia. conuersus ad dacianū. Hactenus inquit habitus a te sermo. de negāda fide potuit. sed neophariū apud xpianos primicriam esse cognoscet. dextras ausum abnegando alienus blasphemare. Et ne te longius protraham. profitemur nos xpiane religionis cultores. et unius ac ueri dei manentes in seculā famulos et testes. In cuius nōie contra exquisita callidorum tue argumēta semp constanter pugnaturi crepām. minas tuas et supplicia non meticules. sed potius morē pro ueritate libentissime āplectentes. Supplicijs enim tuis eruditiō ad coronā. morte reducūt ad uitam. Seruat prīnde diabolice crudelitati nostra caro in penis. quoniā homo interior fidem intemeratam sine seruabit auctori. Ille cū uenenatissimus serpens. et insanabilis homicida xpianā innocentiam tormētis et mortibus nos cogit appetere. qui paradysi felicitatē primis mundi hominibus īmortalitatis spoliatos dignitate mortis miserabiliter subdidit ac cōstrauit. Ille malignitatis artifex ydola pro deo coli instituit. dolens illuc hominē posse obrependo redire. unde ipse superbiendo noscitur corruisse. Ille est qui in satellitibus suis a corporibus humanis diuina uocatione eiectus. cū uos sub uanissimis figmētis nūi pphani cultus exsolutis. noua demonia creatori creaturam pferris. Exarsit ergo diabolus aduersus xpiana fide. et dum cōtēpm se ac despicit ingemuit. Iāq; p ira

pene extra se positus dacian⁹
preses durit· Amouere hīc ꝑm
ittū· Iustū est eīm cū subire ex
iliū· qīn impiale cōtempsit e
dictum· Grauiorē autē rebellē
qui in cōtumeliam publicam
uenit· exhibere tormētis· Am
monitam eīm eius uidere mis
renda esse supplicia maiora·
quia qđ sibi accessit ꝑ pro pe
na: ipse ꝑsumit ad glām· Ap
plicare ad eculeū· membris ꝛ
distendit: et toto corpe dissipa
re· Hanc penā ante ipsa tor
mēta sustinuit· Inter hec dacia
nus preses dixit· Quid dias
uincenti· Vbi conspicis tuī
iam miserabile corpus· At ille
dei presencia roborat⁹ dixit a
lacri animo· Hoc est qđ semp
optaui: hoc est quod uotis oī
bus exquisiui· Nemo mi am
ior· nec familiarior fuit· Tu
solus maxime meis uotis cō
cordas· Ecce iam in sublime
ior· et ipsos iam principes mi
os seculo alior despicio· Volo
glām meam ut minuas· nec
dampna mireras laudi· Pat⁹
est dei seruus ad oīa pro sal
uatoris noīe sustinēda· Insur
ge ergo et toto malignitatis

nec spū drbachiare: undē me
dei uirtute plus posse dū tor
queor· qđ possis ipse q torqueꝛ·
Crudelitate qua spuras pre
tabis mi glām· cū mē grauio
ra supplicior: meor exhala
uimeris· Vnde ergo iam si
gulariter gaudeo: qa dū pa
ior uindicabor· Clamare et
pit daciane· et m tortores
ac carnifices uirgis ac fusti
bꝰ amplius deseuire· Sicꝰ
dei sōm a pena paulati tuto·
et de dei auxilio securo· pus·
suos dyabolus uexabat: et
uere quos in potestate habe
bat· Aic ergo uincebaris· Qđ
dicis daciane· Ecce de appa
ritoribꝰ tuis undiqꝫ· ulcionē
michi in pena ipse festi· Sū
ma autē uoce ministri dya
boli rabidiores cepit minora
re sermones: stridore dentiū
frendere· Et dum dei martīr
lacerat· se potius ipe lacerabat·
Tandem cessere tam carnifi
ces et de fangata uictor⁹ mani
bū p scā lacera pendere uicta de
crat· Expalluit torquentium
animis· fortitū uirtus enarra
re· Anhelum pectus fellis ītr
mutat: ut putares eos potius

n moneris scī martiris mo
quere. Exanguis et ipe dam
anus pectore frementi tonus
et minaci oculis clamare
multitu cepit. Quid agis?
Non eñ agnosco manifestas
tas. Nominadas pinacē ob
sistentes sepe uastis patria
dar magor q silentia alta
ripistis. Archana quoq ipa
adulteror nobis manifestis
patefacta sunt. et quisq pro
confessione sui reatus mon
timebat. in morte sua ōfessi
one ptinchus est. Hodie mḡ
o multos principū meor qd i
ōtumeliam imperator nror
dicitur non possum? cohibe.
ut pro solo nro pudore tacea
tur. Et qui altrios i ōfessio
ne mortis sue cogim? hunc si
lenaū pro nra contumelia
nequim? impune. Sed nos
continere paulis p dirtas?
nures resumite. ut improbū
hostē minorar? miles ad pe
nas diuus cohercat. Nunc
tur acior singula membra col
lax: et dolor interiora penetrās
gemitū reddere facat nō con
tempū. Tunc diuus subridēs
unerēdus dyacomus dixit. Hoc
est sane qd legi: quia uidery
non uidebūt. et audientes non
Dñm eñ ihm xpm ōfitery
filiū altissim patris unā. ip
sū eñ patre et spū scō: unū so
lum deū esse pfitery. Quia er
go que uera sūt fateor negare
me asseris. Plane debes me
quere si mentiat. si deos prin
cipes nros dicam. Sz eoque di
uinus confitentē. nec a pena
mea obsecro cesses. ut uel sic
possis pbatam licet sacrilego
spū tuo suspirare ueritatē. eis
me insuperabilem agnosce con
fessorem. Nam quos nubes te
os confiteri: ydola sūt lignea
et lapidea. Tu illor testis. tuq
mortuor fias mortuus pont
fex. Ego quoq unus et unus sac
tus deo: qui est benedictus in se
cula. Ac manus preses ferreis
insana. totaq facie humani
tatis eruersa: solam i oppō bū
martiris aciem luminū. uene
nūq pestifer fundebat oculo
r. profluentem nō iam a solis
sed a toto corpe sanguinē cernes.
Frant eñ uisceř interna pā
trfacta. Nam unciuras e com
pagimbř: diuersitas tormēto
r separauerat. Nichil eñ erat

unde iam cuius posset trasla-
quod iniciebat: iam et ipe im
rabat. Aut aute. ostiet tui ñ
cetu: ne floñ pdas nũc pmũ
uernantis etatis: et m pmis
annis positis uitam tibi mi
nuas longiorem. Parce sup
plicis tuis. ut uel sero q̃ supst
tormẽta lucreris. At ille reple
tus spũ sco ait. O uirosa dy
aboli lingua. Quid m menõ
facias. qui dñm et dñm nrm
temptare uoluisti. Nõ time
o supplicia quecũq; ipegeris.
Hoc mihi magis commodum
est: qđ fingis et uelle miser.
prestabit denuq; omnes pne.
et si quid prestigiose: si quid
tue artis puerse. si quid malig
nitatis uiribus poteris exerce.
Debes enim dulce sub ama
rissimo ueneno fidẽ. et fortitu
dinem ab animo expellere xpi
ano. Prestat quippe tollerãdã
formidinis: qui suis īcuan
gelio loquitur. Nolite timere
eos qui occidunt corpus: am
me autẽ nõ habẽt quid faci
ant. Nichil ergo de supplicijs t
minuas: ut m oñibus te uictũ
esse fateatis. Post hec dacian
dixit. Transferat hic ad legi

timã questionẽ: ac pristinis mo
lestijs tormẽta. Et si tandiu
anima durare potest mẽ sup
plicia uel mẽbra defatigãt. Dice
me iste non potest. dum uiuit.
Uincentius respondit. O felicẽ
me nimiq;. Iste nunc me adlau
dem et gliam michi fiet: et tor
asperior cumulator beatitudo.
Qđ ergo mala te putas grauia?
modo michus magis misereri.
Nunc ex eculeo assũpt? lenticha
mentis. atq; ad ignis pabu
lũ raptus. tortores suos pene
ipse pnitentis monas carnificũ
arguendo ad penas alacriꝰ pe
rabat. Jam cũ truculentus mi
nister pferri lectũ cũ serratis
misserat costis. et addita subꝰ
carbonũ cõgerie: cruendũ de
mortifer applicari. Intrepidus
atq; dei athleta candẽtis ferri
machinã ultro cõscendit. Tor
quẽ. flagellat. cruciat. et distẽ
mẽbris crescat ad penam. Inseri
tur quoq; pectori et mẽbris de
presta aspectas lammas. Et
deuorẽte me ipsas candentes fu
ries liquore: ardens flamma
arruna respergit. Vulnera uul
neribus infligunt. tormẽta tormẽ
ta discutiunt. Sulcis ignibus spar

si crepitantes minucie ꝑ membra dissiliunt: et iam nō ad artus tm: sed ad ipsa uiscera abdita supplicior tela iaciunt. Et qm integri corpis pars nulla supererat: que primū fuerat plaga illata: et ipsa renouat. Planet dei seruus īmot⁹ et erectis in celū luminib⁹ dīm ꝑcabat. Interea damnatus de uno cenacō bōssimo nō recte collocatus: discurrentib⁹ multis cius quid ageret: quid diceret inquirebat. Renūciat ab afflictis et pre labore pene membris putrisse illū uniuersa supplicia hylari uultu et spū contemni: et panam magis cū professione qm crederat xpm dominū confiteri. Tunc aut damnatus. Vincimur. Sed hoc solū de supplicijs sup est. si fleri ꝑ panam non potest. uel sic per duret in pena. Spūs q̄ coherceri non potest punitur. Querite inquit locū cenebrosū: et oppressū urgente terra ab omni publica luce positū. ꝓpria q⁹ nocte dīm natū reatū eius penitus erui ceca tenebre. Ibi fragmēta relay: ex aspectata passim cōgerit: ut quodq; iacentis corpis male mensa fractura peregerit. Illi manus infigat aculeis: et ꝑpa conuersio latere inuoluet ad penā. ut id sciret qd̄ cōmunis artubz membra quereret cruciare. semp offendant. Duarum cathis petrea distensis cruribz ligno pedes eius constringit. quatinus discussis pena armis rebellis principi erumpret. Inde clausū relinquit in tenebris: ne oculis quidē respiret ad lucē. Nullus ibi hōim relinquat. ne uel consolatio alicui⁹ sermonis admittat. Clausa et obserata sint oīa. Sollicitū tantū esse iubet: ne quando defecerit nunciet. Implet sine mora ministri qd̄ iussit. Et cum expectat: et de athletā fortissimū horrido recludūt eculeo. Sed cum pīna quies fessos artus custodiū somnio. uincentis laxasset. quod damnatus pro pena grauissime mortis meruerat: diuinū cōmutat ad gl'am. Carceris illius nox: cerneam accepit lucē. Flagrant cerei. ultra sol' fulgorē radiantes. Laxatumq;

ligni robur dissoluit·ac restat
asperitas sit flor⁹ redolentium
iocunditas et molliacs·Quib⁹
dei inuictissimus athleta refect⁹
psalmis dño et ymnis dicens·
ietus exultat·Sicq; soluendo ho
noribus·angelica releuatur
frequētia·Quor⁹ caterua mal
latus martir egregius·iuue
nando fouebat obsequio·et mi
cebatur alloquio·Agnosce īqt
ō unicenta inuictissime p cau⁹
nōīe fidei decertasti: ipse tibi
coronā ꝑparatam seruat īcelis
tib⁹·qui te uictorem esse fecit ī
penis·Esto igit iam securus de
ꝑmio: quia mox depposito car
nis onere·nīo addendus eris
collegio·Dant hinc laudes de
altissimo: et resonante organo
uocis angelice·modulata sua
uitas paul diffundit·Turbati
uero subito expauere custodes·
et uehemēti stupore attoniti:
certus de miraculo explorare cō
tendūt·Clausas fores adeūt:
et introspicientes p rimas·ci
tatis monstros sydera uenusta
et choreizare cernebant: antrū
tartareis tenebris prīe horribi
le immēsa luce splendere·testa
tum anuleos multiplicē floꝛe
scīnq; dei mārtirē soluas cūctis
nexib⁹ deambulanter psallere·
Qui mox diuino circūdat aq; re
spectu cōpunct⁹: relicto gētilium
ritus errore·xp̄iane religioni fi
deliter sese dedere: aspectes iā
mente mutata deuotionis suę
obsequia ei impendē·in quib⁹
ante fuerant nefar⁹ crassati·De
nerat et multitudo uulgi fidē
lium dudum de ipsius mesta
supplicijs: sed iam de cōcessa
celit⁹ gl̄ia ālacris·Quib⁹ bīs
unicentius dixit·Nolite timē·
lapidesq; dei cōtēpnendas·noli
te putare·nunc ꝑcir irrūpit·
et solacia angelico obsequio
ministrata hauritte securi·Vbi
reliquerātis tenebras·gaudete
luce·et quē ingemiscē īsup
plicijs credebātis: in laude ue
ri exultate gaudete·Lacta sūt
uincula: cecidēr̄ uires·cor⁹
stramēta mollia reperīt·ob
rancum pocius et ueritatis ad
serite preconijs: xp̄m in seruis
suis semp esse uictorem·Ne
nunciet ergo dacianꝰ·qua p
fruar luce·cōmēcē si ualet a
liquid et addat ad gl̄iam meā
de laudis titulo michil detrauās
sed exeres quodquid adhuc

furor debachantis mucuerit.
Siquidem illius soli miserior
die timeo: ne uideat uelle iste
cere. Ad hanc renunciationem
exanguis et arpidus dacian
in hec uerba prorupit. Et quid
amplius faciemus. Dicti su
mus. Referat ergo ad lectulū
corpus: stramētisq; molliorib
foueat. Nolo eū gloriosiorem
facere. si mē tormēta nō dese
cerit. Indulta puerilli reiec
actrita penis mēbra refoueat.
et obducto in cycatricē hiatu
uulnez: denuo nouis et exqsi
tis supplicijs renouet. et ipse
subdatur. Vez dacano iam
tractante de supplicio: xpe cle
mētem disponit de pmio. Dela
tus nāq; dei martyr ad lectulū
ac pris sōz: manibz in stratis
mollibz repositis. mox paoslā
resolutus in monē. celo spiritū
reddidit. Videres circūstantiū
frequēnā sā uestigia certatim
deosculando plāngere. mulnā
tocius lacerati corporis pia cu
riositate palpare: sanguē lin
theis eripe. sacra ueneracione
posteris pseruare. Cognito ergo
abscessu eius. iam uictus atq;
confusus dacianus dixit. Si ñ
potuit superare uiuentem. puna
uel defunctū. Non est spe qui re
pugnet: non est anima q̄ um
cere cōtendat. Cum uacuo corp
nullum est certamē. In exāgues
artus corporis deseuit: nouis
supplicijs debachabor. Sacrabo
nunc de pena: et si michi non
potuit prouenire uictoria. Pro
iacte illū inquit in aptū campū
nullo defendente obstaculo: ut
cadauer crammē sepulture ca
reris honore. a feris et auibz pe
nitus consūptū non cōpareat.
ne forte xpiam eius tollentes re
liquias: martiris sibi uēdicent
dignitatem. Expositū ergo ad
supplicia sine regimine uenera
bile corpus: angelicis rursū ex
auibus et obsequijs honorat. Nō
illud aliqua hōm que forte cu
rūpi potuisset manus cruabat.
non ipsa licet pia sōz: miserā
cio: que sibi tantū prouenisse
martirē in cōmune gaudebat.
Et puto ob hoc diuino nutu
humana negata esse obsequia:
ut diuina non deesse aliquatenus
uidetur custodia. Cunus itaq;
auis lenta et pigerrima haud
procul residēs: quasi tetra sub
specie lugentis habitū demonl

trans·cū aduertantes aues re
liquias ac pmiabz mercendas a
lis quodam impetu ēmin⁹ fuga
rer·aduenientē subito īmānē
lupū marsū eā non segnī ab
egit a corpore·At ille reflexa cer
uice in aspectu sacri corpis stu
pefactus herebat·et ut credimus
custodiā mirabat angelicam·
Reddita nunc nob est antiqta
as hystoria per aucm similem·
stam qui ante helye pleno ore
abos detulerat; nunc sco uiren
o martiri iussa ministrat obseq
a·Terrarus ad hec dacian⁹ nūa
o dixit·Puto·quia tā nec mor
tuū uincā·cū cū acrius secue
ꝑsecutor·gloriosiorē mea secu
da facio·Sed si consilium ī tra ñ
potuit·demergat in pelagus ne
crubescam⁹ cochlide sub oculis
omniū·Victoriā eius uel mania
celabūt·Insinuat uel mutat ī
quit cōpliatū cadauer ī nauleo;
parriade: virumq; fiscella īposi
tū·ubi naute spacia longiora
processerint·alacri salu fluctibz
impinat·quatinus saltem ī pas
tu pisces si quid lacerato sup est
corpori uel lambendo cōsumāt·
aut belluino lacer⁹ ore·quē leni
tudo non actigit bestial' furos

ꝑcra ministeri molam haūs pō
deris parui amictere nō negli
gat·ne forte inda mobili ad pe
regrina cadauer deuectū luctu
la negatā aliquatenus assen⁹
sepulturā·quin pocius recepta
tū fluctibz ad scopulos frequē
ter illusū dispergat: ut nec mor
tuus mē sara quiescat·Cui ꝑ
agis seuissime dacian⁹ Facias
et in alio elemēto martyrem
nrm esse glosū· Ergo ut iussū
sū fuerat iuxta cadauer mutuū
et cruciatenus constipat⁹ dum⁹
ad molam fluuiū ꝑtrahitur·
Tunc quidā cynocephalus hō:
ꝑphane mētis et sacrilegi men
tis et spē·qui in hoc ipm dacia
no funestū ꝑmiserat obsequiū·
collectis ex urbe nautis uiris
infandum scelus mistebat p
agere·Et facto agmine nauem
conscendens promisso fidelis in
cumme·socios spacia longa:
atq; diffusa hortabat⁹ ministe
rer·Qd̄ mutati naute·īplere
nō differūt·At ubi cor: oculis
monacū sūt subducta cauum
na: utq; omne litus euanuis
nentes ne forte ad alia ꝑsua
sā deportaret: ī medium mas
proiectū fluctibz impressertūt

Et redeuntes ad dacianū hy
lares quasi suo ꝑsidi prima
gaudia reportarent·plausu
dissono ꝑstrepebāt nauta
noaferantes lasana: subtꝫ
tū ab oculis omniū uncta
um·Et ob hoc quasi primu
nuncij magis preuptes·cū
ma cū celeritate festinabant
redire·Sed illos dacian⁹ fe
rocissimos timuges: dū manu
gubnante beati martiris co
pus ꝑcucurrat·et qđ alacris
sali credebat ꝓtinꝰ tenēta
tam ad portū sibi uenerat q
escendi: ante quodāmodo ho
norē reperiens sepultur·q̄
nunciari potuisset expositū·
ut duumis clarescētibꝫ mira
culis: ꝓpi miles post mortē
quoqꝫ ostenderetur inuictus·
quē nec supplicia deuincere
nec maria quuerat absor
bere·In die cūi cui certami
nis non est a pio dño destitu
tus: qui dedit illi caput ante
qui serpentis conterere·dum
fideliter studuit ī mandatis
eius deseruire·Intēa sanctꝰ
martyr quēdam uirū in ex
tasi cōuenies se reportatū
ad uitus indicat·locūqꝫ mq̄
iacebat demōstrat·Qui dū tu
sione aliquātulū hesitans·dū
tardius tanto finem mōstra
tū exhibere parat obsequiū:
cōmonita in sōpnis quedam
uidua etate et sciatie plenissi
ma uera signa quescentis co
pus accepit·scalari ubi illud
reciprocantī fluctibꝫ mollis ha
rena tumulauerat: et clemē
ti ipsius plambente cōgerie?
ad honorē sepulture famulā
do seruiebat·Quā uisionē nō
ignorans diuinitus sibi cēma
nifestatā: pluribꝫ xpiane reli
gionis clam ꝓtestare studui
t·et ut ad negotiū sibi celes
tis ostensū una pergeret: sollert
cos exhortari curauit·Deinꝫ
ergo ad locū·et quasi relegēs
certa oculi signa manuo lu
tore expedita intentione dui
git·Ostor beati uultūs cepit
inē ipsa soli aquarūqꝫ cōtrā
ria reperiūt·quē diuina mi
racula pro sue sanctis meruo
et uis clarificauerant et pela
go·Itaqꝫ ꝑpē grauiuū suoꝝ
nō ualentes cū digno uenera
cōnis tumulare cultu: ad qđ
dam paululum detulerūt basi
licā sepeliendū·Tandē autem

cessante pfidor crudelitate ac
fideliū crescente deuocione be
atissimus martir ad sepultu
re honorificētiā mdr leuatꝰ
digna cū veneracōne deposita
uit: et sacro sub altario ert̄
muros ciuit̄ ciuitatis malē
ce ad quiet̄ reponitur·ubi
meritis ipsius diuina mlta
pietate prestant̄ beneficia:
ad laudem et glām nr̄īs
xp̄i·qui cū patre et sp̄u sc̄o
uiuit et regnat deus·p mlta
ta sc̄or· sc̄la amen

Si sanctissima paula
sancta et de ipsius
mei corporis uita
mēbra uertuntur ī linguas·
et oīs artus humana uo
ce resonaret: nichil dignū
sēt ac venerabilis paule ū
tantis dicer̄·Nobilis genere·
sed multō nobilior sanctate:
potens q̄dam diuitijs·sed
nūc xp̄i paupertate mlgnor:
gracchor· stirps·soboles scipio
nū·paule heres auus nocabu
lū trahis·meter pauule ma
tris affricana uera et gnana
progenies·rome p̄aulit beth
leem·et aurorecta fulgrucia
mfoelms luti uultare muta
uit· Non meremus qd̄ talē
amisim⁹: sed grās agimus
qd̄ habuim⁹. imo habem⁹
Deo cui uiuunt omnia: et
quicquid refert̄ ad dīm ī fa
mulie numero reputat·q̄ q̄
amissio illius celestis domus
habitacio sit·Que q̄dm ī cor
pore fuit peregrinata ē a dño
et uoce semp flebili q̄rebat di
cens·Heu mihi quia pegri
nacio mea plongata est·ha
bitauī cū habitantib⁹ cedar·
multū pegrina est anima mea·
fleo me· si planxerit se uer
sari in tenebris· hoc enim ce
dar int̄pretat̄·cū mundus ī
maligno sit positus: sicut te
nebre eius·ita et lumē eius·
luceꝫ in tenebris lucrat: et te
nebre eā nō cōprehenderunt·
Unde et illud arbitrus ifēbat·
Aduena sū et pegrina sicut oēs
pēs mei·et utq̄·Cupio dis
solui et esse cū xp̄o·Quocirca
autē infirmitate corpusculi
q̄ incredibili abstinencia et
diuturnis cōtractat uicium
is uerabat̄·hoc in ore uolue
bat·Subiicio corpus meū et
seruitutē redigo: ne alys p̄
dicans: ipsa reproba iudicar

et bonū est unū nō bibē: et
carnē nō manducare·et hūiba
uī ueluno animā meā: et totū
lectū meū uersasti in infirmitate
mea: et ūsata sū miseria·dū
michi configit spina·Atq; me
dolors aculeos quos mirapa
tientia sustinebat·quasi aper
tos sibi celos aspicēt loqbatur.
Quis dabit in pēnas sicut co
lūbe: et uolabo et requiescam.
Tesbo ihm et sōs angelos eī
ipmq; ppe anglm qui custos
fuit et omnes āmirabil' feminē
me michil in grām·michil īane
laudancū: sed quodquod dic
turus sū pro testimonio dicere
et minus eius esse meritis qm
totus orb' cant·sacrdotes mi
tanē: uirginū chon desiderāt
monachor et pauper turba
deplangit·Vult lectio breuiē
eius sare ūiuites.~ Dñs suos
paupes: pauperi ipsa dimisit·
Nec mir de proximis et de fa
miliola·quam īuitoq; seruī
de seruis et ancillis m fratres
et sorores mutauerat ista p
ferre: cū custodiū uirginē et
deuotam xpō filiā in aiā cōso
lacōne libellus hic audit·paul
a nobili genere sola fide et gra
a diuitē derelicta·Carpam
igit narrandi ordinē·Alq; al
cius repetant·et ab mamabu
lis eius ipsisq; ut ita dicā ex
pūdis: matrē basilicā et ro
gatū proferāt patrē·quor alt
scipionū gracchor; pgenies ē·
alter per oēs fere gentes usq;
hodie et strēnitate et diuitiis
ac nobilitate agāmnons fer
tur sanguiē ferme trahere·qu
drennali obsidione troiam de
leuit·nos michil laudabim
nisi qd ppium est: et de puri
simo sēe mētis fonte proferē·
qm dñs aiaq; saluator ī ciuī
gelio docuit aplos sagacitatq;
quid sibi redditurus sit·q oīa
sua pro eius noīe dimiserit·
ctuplū in pīnaq; recepturos
et in futō uitam etiā·Ex quo
intelligimus nō laudis et pol
licite diuicias·sed pro cristo e
as cōtempnere·non tunc ad
honores: sed pro dei fide cos p
tere·Vere qd pollicitus est
seruis suis et ancill' saluator
reddit in pīsenti·Nam que u
nius urbis cōtēpsit gl'am: to
tius orbis opinione celebrat·
Quam rome habitatrē null'
extra romā nouerat·latentē

m bethleem et barbara ꝛ roma
na terra mirat. Cuius cũ gen
tas hominꝫ ad sca loca nõ ue
nirẽ. Quis autẽ in scis locis
preꝫ. qõ plus mꝫ hominꝫ in
uenit. Et sicut nitet mltas
gẽmas pciosissima gemma
micat. et uibat solis pannos
iguialos stellar obruit et ob
scurat: ita amictꝰ uirtutꝫ
et potentiam sua hũilitate su
perauit. ꝯmunaꝫ fiut mtꝝ
omnes ut omniũ maꝰ esset.
et quanto se plus deiciebat:
tantomagis a xpo sublcuaba
tur. latebat et nõ latebat. fu
giendo glam. glam merebat
que uirtute quasi umbrã seq̃
tur. et appetitores sui desereus.
appetit cõtẽptores. Sed quid
ago narrandi ordinẽ pretermit
dum in singul' meum non ser
uans pcepta dicẽdi. Tali igr̃
stirpe generata unctaꝫ uiro
corpo ꝙnire et uibor altissi
mi sanguinem traxit: unde et
am xpi uirgo filia eius cristo
rum nulla nuncupat: et ipse
ulnus a magno dimissũ no
men tulo. Et hec diam⁹ non
quo habentibꝰ grandia sint.
sed quo cõtẽnentibꝰ mirabi
lia. Secuti homines suspicãt
cos qui his pollent priuleg
is: nos laudamus eos q̃ p
saluatore ista despexerunt. et
nus in modũ quos habẽtes
parupendim⁹: si habẽ uolu
erint pdicam⁹. His mꝫ or
ta maiorib⁹ et feunditate ac
pudicia probata pmũ uno
drindr ꝓnquus et totus or
b testimonio: cũ quinq; libros
edidisset. blesillam sup cuius
morte eam tome consolatus
sit: paulinũ qui scm et admi
rabilem uirũ et ꝓsim et rec
suas: panachiũ reliquit heir
dem atq; sup obitu eius par
uũ libellũ edidimus. cuius
dnum que nunc in sãs locis
ũginitatis et ecclesie monile
pciosũ est. Rubinã que i ma
turo funere puum matris am
mũ constrinauit. et torcatum
post quem pacere desiuit. ut
merligeres eam nõ dum ser
uire uoluisse officio cõiugali
sed marin desiderio q̃ maꝛs
optabat liberos obedisse. post
quã uir mortuus est ita eum
plauxit ut ꝓpe ipa moreret.
ita se comisit ad dñi seruan
dũ ut mortẽ eius uidẽ optaꝛ

se. Quid ergo referam amplę
domus et nobilis et quondam
opulentissime: omēs pene di
uicias in paupes erogatas. qđ
in amctos clemētissimū āmq̄
et bonitatem etiam in eos qs
nūqm̄ uidrat etiaganē. Qs
inopū monens nō illius uesti
mēts obuolutus est. Quis
dimisit non eius facultatib⁹
sustentatus est. Quos auri
olissime tota urbe pquirens
dampnū putabat si quisq̄ de
bilis et clamens cibo sustrahe
tur alterius. Exspoliabat filios
et mr obiurgantes ꝓpinquos
maiorē se eis hēditatē. xpisti
misericordiam dimittere logn
tur. Nec diu potuit apud scīm
ecclesi generis et nobilissime
familie uisitationes et frequē
tā sustinere. Observat honōc
tio et ora laudantiū declinare
ac fugę festinabat. Cumq̄
audiens et audiens episcopos
ob quasdam ecclesiar dissensi
ones romā imperiales litter
contrarias sent uidit āmirabiles
uiros xp̄iq̄ pontifices paulinū
anthiocene urbis episcopum
et epiphanū salamine cypri
que nunc constantia diatur
quor epiphanium etā hospitē
habuit: paulinū in aliena ma
nentē domo quasi ꝓpium huma
nitas possedit. Quor amicia
ubiubę p monēta patriā dese
re cogitabat. nō domus. non li
beror. nō familie. nō possessio
nū. nō alicuius rei q̄ ad seculū
pinet memor: sola si dn̄i pt̄i
comitata ad heremū anthon
ii atq̄ paulii pgē gestiebat.
Tandęq̄ exacta hyeme aperto
mari rēdeuntib⁹ ad ecclesias su
as episcopis: ipsa nouo cū ęsti
derio nauigabat. Qđ ultra
differo. Descendit ad pontū.
fratre. cognatis: affinib⁹. et qđ
ijs maius liberis pleq̄tib⁹
ad clemētissimā matrē ūnice
pietatis cupientib⁹. Iā carbasa
tendebant. et remor ductu na
uis in altū ꝓtrahebat. parui
toreuus supplices manꝰ tende
bat in litore: ruina tūc iā nu
bilis ut suas expectaret nuptias
tacitis fletib⁹ obsecrabat. Et ta
mē illa siccos oculos tenebat
uel trahebat. pietatē in filios:
pietatis in deū supans. nec actus
se matrē: ut dei ꝓbaret ancillā.
Torquebant̄ uiscera: et quasi
a suis membris distrahęrtur am

uolor pugnabat? in ea amictis
āmirantibꝫ qđ magnā ūmcēt
caritatem · Inter hostiū manꝰ
et captiuitatis duram necessita
tem? nichil crudelius est qm pa
rentes a liberis separi · Hoc cōt
tura nature plena fides pace/
batur · immo gaudēs animus
appetebat · et amore filiorꝫ ma
iore in dei amore gręmens · i
sola custodia que et posita et
nauigationis eius comes erat ·
aquiescebat · Sulcabat interī
nauis mare? et amictis qui ea
ea uehebant̄ hostia respiciēbꝫ ·
illa auersos tenebat oculos: ne
uiderit quos sine lacrimis uidē
non poterat · Facere nulla sic a
mauit filios: quibꝫ antepōi pfi
scitur amicta largirē? ul' largi
ta est: exheredans se m̄ra ut hę
ditatē mueniret in celo · Dela
ta ad insulam ponticas quam
clarissime quondam femineꝫ
sub domiciano principe pro con
fessione nominis xpiani clauꝰ
domicille nobilitauit exiliuꝫ ·
uidensqꝫ cellulas in quibꝫ illa
longū martiriū duxerat · sīpliꝰ
alis uicis solimā et sca loca ui
dere cupiebat · Tardi erāt uehi
cula omnis pigra uelocitas · Inter

scyllam et caribdim anhelitu se
ardens pelago quasi p stagnū
uenit nectōne · ibiqꝫ refocillato
paululum corpusculo: et sale
tabentes artus in litore ponēs
p malcas et cycheram sparsas
qꝫ p equoꝛ cycladas et crebris
flexa cōcata cīris · post rhodū
et lyciā · tandē uenit cyprum ·
ubi scā et uenerabil' epyphāꝛ
genibꝫ obuoluta · dece ab eo
dicbꝫ retenta est · non ī refech
one ut ille arbitrabat̄ · sed m
opus dei ut erbꝫ pbatū ē · Sā
ctā insulā illius regionis lustrans
monasteria: put potuit refri
geria sūptuū sibꝫ derliquit ·
quos amore scī uiri de toto illuc
orbe cōduxerat · Inde breui ē
su transfretauit scelenciā · De
qua ascendēs antiochiam sā
confessoꝛ paulum modicū
cursum detenta · media hyc
me calente ardore fidei fēma
nobilis que pius cunctoꝝ
manibꝫ portabat̄ asello sedēs
profecta est · Omitto celestyꝛ
ie et femas uiri · neqꝫ cū ordi
nationi eius disposui scribere ·
ea tantū loca nominabo que
sacris uoluminibꝫ cōmemo
rat · romana · colonia · et anti

qua urbe sydone derelicta in la
reptha luctor helye ē ingressa
turrialam· in qua adoiato
dño saluatore p arenas tyri:
in quib⁹ paulus genua fixit
puenit actho que nūc ptoloma
is dicit: et p campos in aeddo
sic ueas consilos intrauit ē
ram phylistiū· inrata ruinas
dn urbis quondā potētissime
et uersauice stratonis turrim
ab herode rege uidē ī honorē
cesaris augusti cesaream nūcu
patam: in qua comedy dominū
uidit xpi ecclesiā· et phylippi
cōcubinas: et aubiculū quattuor
ignū apheissax· Deinde in
antipatrida semiruinū oppidū
qđ ex patris noīe herodes ue
cauerat: et lydda uersā in
diospolim dolcadis atq; euer
sesurrectione ac sanctate mul
tam· haud procul ab ea ary
mathiam iuculū ioseph qui
dñm sepeliuit· et nobē urbē
quondam sacerdotū nūc tu
mulos ocasor· ioppen fugiē
tis ponti one· et ut aliquid
pstringam de fabulis porta
z relegat ad caxiū andromā
de spectantē· repetitoq; unde
micopolim que pius ēneas

nocabat: apud quam in frac
tione panis dns cognit⁹ cleophe
domū in ecclesiam dedicauit·
Atq; inde ptolomais· ascēdit be
thoron inferiorem et sipotē
urbes a salomone cōditas:
et uaria postea bellor tēpesta
te delectas· a dextris aspicies ha
ialon et gabaon· ubi iheus fi
lius naue cont⁹ quīq; reges di
micans soli impauit et lune
et gabaonitas ob dolū et mi
dias federis impetrati in aqri
os ligniariosq; dampnauit· In
gabaa urbe usq; ad solū diruta
paululū substitit: remordata pec
cati eius et cōtumace in fraudra
duisse: et tribz bēyamin in cer
centos uiros propter paulum
aplm reseruatos· Ad dui mo
ror.⁹ Ad leuam mausoleū hele
ne deuicto· que rabinor⁹ regiā
in fame pplm frumēto iuuerat·
ingressa est iherosolimā urbē
triomnā? ichus· calē iherusalē
que ab eho· postea adriano de
ruinis et antiqz ciuitatis ī eā
siscitata est· Limiq; procōsul
palestine qui famphan ci⁹ op
time nouerat ymmissis appario
ribz iussisset patari pōtifi· ele
git humilem cellulam· et cūcta

loca tanto ardore et studio amauit· ut nisi ad reliqua festinaret a pīmis non posset abduci· prostrataq; ante crucē: quasi pē crucē dīm cernēt orabat· Ingressa sepulchri resurrectionis oscu labatur lapidem quē ab ostio se pulchri amouerat angelus: et ipm corpis locū in quo dīs iacuerat quasi sitiens desideratas a quas fideli ore lambebat· Vnde lacrimaꝝ· q̄tū gemituū· q̄d dolous effuderit· testis ē tanta hierosolima: testis ipe dīs quē rogabat· Vnde egredies ascendit syon: que in aream ul' i spelaeam uertit· Hanc urbē q̄dā expugnauit et edificauit dauid· De expugnata scribit· Ve tibi turres ariel· idest leo dei· et q̄dam fortissima quam quam expugnauit dauid· de ea que edificata est· fundamenta eius i mōtibꝰ sās· diligit dīs portas syō: sup oīa tabernacula iacob· nō eas portas quas hodie cernim in fauillam et cinerem dissolutas: sed portas quibꝰ infernus nō p̄ualet· et p quas credentiū ad xp̄m ingreditur multitudo· Ostendebatur illi colūpna celestis p̄ticū sustinēs infecta aure dne dīs· ad quam uinctus diu flagellatus· Monstrabat locus ubi sup centū ingentū animas scās spūs descendisset: ut tot' lus natiuitū cōpleret· Dein p facultatula sua pauperꝫ atq; conseruus distributa pecunia· p rexit bethleem: et in dextra parte itineris stetit ad sepulchꝝ rachel· in quo benyamin nō ut mat uocauerat monens benom· h̄· est filius doloris mei· sed ut pater p̄iectauerat in spū· filiū dextere protraxit· Atq; īde spelaeum saluatoris introiens post q̄n uidit sacrū uirginis diuersoriū et stabulū in quo agnouit bos possessorem suū· et asinus p̄sepe dīi sui· ut impleret illud q̄d in eode ppha scptū est· Beatus qui seminat sup aq̄s· ubi bos et asinus calcauit· me audiente iurabat cernere se fidei oculis infantē pannis inuolutū· iacentem in p̄sepe dīm· magos adorantes· stellā fulgentem desup: matē uirginē· nutricium sedulū· pastores nocte uenientes ut uiderunt ibi q̄d factū erat· et iam tunc euāgelista iohēs p̄napiū dedicarēt· In principio erat uerbū· et uerbum

caro factū est·paruulos uter
ficlos·herodem seuiciē·ioseph
et mariam fugientes in egyp
tū·nutrisq; gaudio lactus lo
quebatur·Salue bethleem do
mus pans: in qua natus est
ille pans qui de celo descendit·
salue effrata regio fubrima?
atq; carpofora cui? fertilitas
deus est·De te quondā my
cheas uaticinatus est·et tu be
bethleem domus effrata non
ne minima es in milibz iudā·
Ex te mihi egredief qui sit in
isrl' princeps: et egressus eius
ab initio diebz eternitatis·Pte
a dabis eos usq; ad tēpus pari
enti ut' parientis·pariet·et reli
quie fratrū eius cōuertē ad fi
lios isrl'·In te enim natus est
princeps qui ante lucifer? geni?
est·cui? de patre natiuitas om
nem excedit etatē·et tādiu i te
dauida generis origo pmānsit
donec uirgo pariet·et reliquie
ppli credentis in xpm cōuertē
ad filios isrl'·et libere pdicarē·
Vobis oportebat pmū loq; ubū
dei·sed quoniā repellitis illud
et indignos uos iudicatis etne
utr·conuertim ad gentes·Dix
erat cū dns·Non uem insiad
ones pditas domus isrl'·et co
pare cup eo uerba iacob cōpleta
sūt·Non deficiet princeps ex iu
da: neq; dux de femoribz eius·
donec ueniat cui repositū est·
et ipe erit expectatio gentium
Gene dauid turabat·bene uo
ta faciebat dicens·Si introie
in tabernaculum dom? mee si ac
cendero in lectū strati mei·si de
dero somnū oculis meis·i
palpebris meis dormitationē·
et requiem temporibz meis do
nec inueniam locū dño·taber
naculo iacob·Et qd
desiderauit exposuit·atq; oau'
ppheticis iam nos uenisse iam
credimus·ille uentur? ē cui
bat·et ecce audiuim? eū in ef
frata·inuenim? eum in campis
silue·Zoth quippe sino hebra
ice ut a doctore dicta·nō ma
riam matrē dñi·hoc est aytin·
sed ipsum·id est ayton·signi
ficat: unde loquit? cōsidenter:
introibimus in tabernaculū ei?
adorabim? in loco ubi steterūt
pedes eius·Et ego miseria atq;
peccatrix digna sū iudicata de
osculari presepe in quo dns p
uulus magist·orare in spelūca
in qua ego puerpera dei fui·

infantē. Hec requies mea ḡa dñi
mei patria est: hic habitabo q̄
niam saluator elegit eā. Para
ui lucernā xp̄o meo· anima me
a illi uiuet· et semen meū ser
uiet ipsi. Haud paul mōr descē
dit ad turrī ader· idest gre
gis· iurta quam iacob pauit
greges suos· et pastores nocte
uigilantes audire meruerūt·
gl̄a in excelsis deo· et sup t̄rā
pax hoīnūbz bone uoluntatis·
Dūq̄ seruant oues· mutare
nunt agnū dei puro et mun
dissimo uellere· qđ ī aridicate
totius t̄re· celesti roxe cōpletū ē·
et cū sanguis tulit p̄ta mun
di· et extinctionē egipti iuus
fugauit in posthz· Stantq̄ cō
uo gradu orat p̄ uiam uetere
p̄gere· que ducat zalam ad po
tentiā· uel ad diuitias dei· et ta
ta secū uolucre· quomodo eu
nuchus ethiops· genitū ppm p̄
figuratus mutauit pellem suā·
et dū uetus relegēt instrumen
tū· fontē reperit euangelij· at
q̄ inde ad dextera transit ab eth
iur· uenitq̄ esool· que in boty
uertit· Vnde in testimoniū t̄re
sertissime· et in typum eius
qui dicat· uiculat calcatu solus

et de gentibz non fuit uir mecū·
exploratores bostrū mire mag
nitudinis portauerūt· Per post
longū spatiū intrauit sacre cel
lulas uidens in ambulacris
ac et uestigia querens abrahā
ubi uidit diem xp̄i et letat⁹ est·
Atq̄ inde consurgens ascendit
hebron ipse est cariatharbe· idz
oppidulū uiroz quatuor abra
ham ysaac et iacob et adam
magni· quē ibi condidū iuxta
bruū thesu hebrei autumant·
licet plerisq̄ caleb quartū pu
tent· cuius et latere memoria
demonstrat· Soluit pḡe ad ca
riathsepher· idest uiculū lit̄ar·
Repererat spūm uiuificante· pp
ter a cōtēpsit iram omnipotentis· ma
gisq̄ mirabat̄ lupinos i inferi
ores aquas quas othomel filius
cephone piu australi tra erant
da possessiones suscepat· et q̄
ductu suos pōns instrumēti
agros faciebat irriguos· ut re
dēptōr uetes pāor in aq̄ bap
tismi reperiret· Altero die orto
iam sole stetit in supulio caphar
branche· idest ville benedcōis·
ad quē locū abrahā dūm ple
nius est· Vnde latam p̄spitatis
soliudinē· et iram quondā

sodome et gomorre · adame et
seboim · cõtemplata ẽ ballamu
unicas in engaddi · et segor u
tulam cõtinuẽ que ꝑus vale
uocabaẽ et in zoaram idẽ par
uulam syro sermone transla
ta est · Recordabaẽ speluncr
loth · et uersa in lacrimas uirgi
nes socias admonebat · cauen
dũ esse unũ bibere ad satura
tatem in quo est luxuria · et
cuius opus noabitr sũt et ã
monitr · Diuhereo ĩ meridie
ubi sponsa cubantẽ reperit ĩ
sponsũ · et ioseph mebriatus
est cũ fratribr suis · Reuertar
ihrosolimam · et ꝑ cheruũ et ã
mos rutilantẽ montis oliue
di arcẽ aspiciam · de quo salua
tor ascendit ad patrẽ · ĩ quo p
amos singulos uacca ruffa ·
in holocaustũ dñi cremabaẽ ·
et cuꝰ anis expiabat pplm dñi
isrl · in quo turta ezechiel che
rubin de templo transmigran
tes ecclesiam dñi fundauerũt ·
Ingressa sepulchr lazari · ma
rie et marthe uidit hospitiũ ·
et bethfage nullam sacerdota
liũ maxillar · et locũ in q̃ pul
lus lasaneus gentiũ dñi fre
na suscepit · apl̃or stratus uer
tibr mollia terga ꝑbuit · ad sedẽ
dum · Rectoq; itinere descendit
iherucho · cogitans illũ de euan
gelio uulneratũ · et sacerdotẽ
ac leuitas meritis fertaẽ ꝑe
untibr clementiã samarite · idẽ
custodis · qui semimortẽ suo ꝑpo
situ iumẽto ad stabulũ ecclesie
repoztauit · et locũ adomin q̃
mꝰpretaẽ sanguĩ · qua mult⁹
in eo sanguis arbris latronũ
fundebaẽ manibr · et arborem
sicomorꝝ zachei · idẽ bona pau
ce opa quibr cruenta diuũ et
noxia rapinis peccata calcabat ·
exercitũq; dñm de excelso uenũ
merabaẽ · et turta uiam cum
loca qui receptas luminibr uisꝰ
ppli ardentis in dñm sacramen
ta ꝑmiserant · Ingressa iherucho
uidit urbem quam fundauera
hihel in abiram ꝑmogenito suo ·
et cuꝰ portas posuit in segub
nouissimo filiorꝝ · Intrauitq; cal
tra galgale et acerruũ ꝑmanꝰ ·
et sedem ammalsionis mistrã
um · et duodram lapides quos
iordanis illuc translati aluerꝰ
duodram aplorꝝ fundamenta
firmauerant · et fontẽ quondã
legis amarissimũ et sterilem
quem ueterus helyseus sua cõ

diuit capia

dium sapiencia: et in dulcore
ubtatēq; comitit. Vir nor tri
sicrat·frucntissimo estu ucne
rat ad iordanem·quomodo in
medio annis aluco sicca sac
dotes posuerint uestigia·et ad
helye et helysei imperiū stātib
ex utraq; parte aquis utr un
da prebuerit·polluctaq; dilu
uio aquas·et omnis humāi
generis interfectione macu
latas suo dīs mundauerit
baptismate·Longū est si uc
lim de uelle achor dicere idest
a multis atq; turbar·i qua
furtū et anarema cōdēpnata
est·et de bethel domo dei· mq̄
sup mudam humū mundus
paup dominus iacob: et posi
to subē caput lapide qui i za
charia septem oculos habere
describē·et in ysaia dicitur la
pis angularis: audit scalam
ad celos usq; tendentē·in qua
dīs desup innitebat̄ alienē
ab iniquis manū·et neg
ligentes de sublimi papitas·
Sepulchra quoq; in monte
effraym iheu filij naue·et
heleazari filij aaron sacerdotis
e regione ueneranda est·quor
altor ordinis est in chām
nasyssare a septentrionali parte
montis gaas·alter in gaab fi
lij siu finees: sanctq; murata ē
quod distribuit possessionū
sibi montana et aspera delegis
set·Quid narrem syloo in qua
altare durabē hodieq; mōstra
tur·et raptū sabinay aronnu
lo tribus beniamitica planctu·
Transiuit sychem: nō ut plc
q; errantes legunt sychar que
nūc neapolis appellatur·et ex
latere montis garizim ecclesiā
tam arta patrum iacob intra
uit ecclesiam·sup quo dīs re
sidens sanctisq; et ecclesiis sam
maritane fide sanctatus est que
quinq; moysaycis uoluminib
uris certoq; quē se habē iacta
bat errore dolychei detributo ue
rū messyam et uere reppcrit sa
natorem·Atq; inde diuertens
uidit duodecim pīarchas se
pulchra·et sebasten idē samā
riam que in honorē augusti·
ab herode greco sermone aug
ta est nominata·In qua sunt
helyseus et abdyas pphe·et quo
maior inf natos mulier ē ut
fuit iohannes baptista: ubi
multis murmur mirabilib
flamq; cernebat uarijs demo

nes rugire cruciatibꝰ: et inter
sepulchra sōꝝ ululare hoīes
more lupoꝝ·more labꝫ latrare ca
num·fremere leonū: sibilare
serpentū·mugire tauroꝝ·ali
os rotare caput·et post tergū
tram uertice tāgē: suspensis
q; pedꝫ feminis uestes non de
fluere in faciem·Obscurabat
omnium·et p singulos effusis
lacrimis xp̄i auxilium p̄cabat·
Et sic ut erat nuda·ascen
dit pedibꝫ montē· m cui⁹ dua
bus spelūcis pestiferis et fa
mis q̄e abdyas ꝓpha·cruētip
plectas aluit panē et aquā·
Inde aū uenere paleurit na
zareth nutricūlam dñi·et ca
pharnaum·et chanā galileꝰ·
eius familiares: loā tyberia
dis nauigante dño sāctificatum·
et solitudinē in qua multa po
pulorꝫ milia panibꝰ sanctata
sūt paucis·et de reliquijs rel
ctuum repleta sūt cophini
duodenū tribuum isrl'·Scan
debat montē thabor·i quo tūc
figuratus est dñs·aspiciebat
procul montes hermon·et hec
monym·et campos latissimos
galylee·in quibꝫ sylana et oīs
eius circuitus barach uenēte
prostratus est·Torrens cyson
qui mediam planiā diuide
bat·et oppidum iuxta naym·
in quo uidue suscitatus est fi
lius monstratus est·Dicēs me
plus q̄ sermo deficiet·si uolue
ro cuncta pauci: que paula
uenerabilis fide mirabilib⁹ p
nagata est·Transibo ad egyp
tū et in soooth·atq; apud fon
tem sampson·quē de molari
maxille dente pourit sublistā
parilꝫ et arenas ora colluam·
ut trebellatus uidear monac
chum sepulchrū quondā nup
cher ꝓphete mūc ecclesiam: et
ex latere derelinquam chore
os et grecos·marsa·ydume
am·et lachis·et per arenas mol
lissimas·p gentiū uestigia sub
trahentes latamq; heremū tra
uersē·ueniam ad egypti fluui
um·syor·qui mēpretat turbi
dus·et q̄q; egypti transcā cui
tates que loquuntur lingua cana
an et ꝓram gessen et campos ca
neos in quibꝫ deus fecit mirabi
lia: et urbem iō que postea ī
sa est in alexandriam·et oppi
dum dñi nutrā in quo puerili
ma infantum membra fouet lauā
tur omnibꝫ plurimoꝝ·Ad cui

uidisset· occurrentr sibi scō et ue
nerabili cpō ylidio confessore
et urbis inumerabilibz mona
choz e quibz multos sacdotal:
et leuitalis sublimabat grad?
lerabaf quidm ad gl'am dīi·
sed se indignam tanto honoe
faciebaf· Quid ergo narrē ma
charios· arsenios· sciapiones· et
reliqua colūnaz xpi nōia· Cu
ius non introuit cellulam·
Quoz nō pedibz adiolutus ē·
P singulos scōs xpm se uidere
credebat· et quicquid in ill' con
tulerat· cōtulisse in dīm testa
tur· Ipius ardoz et uir femi
na incredibilis sompnido· obli
ta senis et fragilitatis corpoe
inter tot milia monachoz cū
puellulis suis habitare capie
bat· et forsitan auctis cā lusa
picuibz impetrasset· nisi mai
scōz locoz remansisset desiderīū·
Atq; ppter frequentissimos estus·
de pelusio maioman nauigan
one petimus· tanta celocitate
peruersa est· ut auem putares
Nec multopus in scā bethleem
mansiura ppetuo· augusto per
memuī mansit hospicio donec
extrueret cellulas et monaste
ria· et diuisoriū pegnoz uirta
tū condet· in qua maria et io
seph hospitalī non meruerāt·
Hucusq; iter eius descriptū sit·
quod multis ūiginibz et filia
comite pagrauit· nūc intrus
lectus describaf que ipsius p
pria est· et in qua exponenda
do iudice ac teste pfitor me
nichil addere nichil mutare ex
tollere laudan
dī· sed ne rez erredat fidē mi
ta retrahere· et ne apud detrac
tores et grunnio me semper
dente rodentes fingere puter·
et cymice esopi alienis colorib?
adornare· Que pma xpiano
z uirtus est· tanta se humilia
te dicat· ut qui eam audisset·
et pro celebritate nois uidere
gestisset· ipām esse nō credat·
Sed anallaz ultimā· et cū sīr
quētibz chorus uirginū augeā·
et uestr et uoce et habitu et ītel
su mumma omniū erat· sūp
post uiri morē usq; ad diem
dominicū hic cū illo comedit
uiro· q̄nis est scōz et pontifica
li sarte culmine posuī· Salue
as nisi pernicans non adiz?
Molha etiam in grauissima
febre lectuli strata nō habuit·
sed sup diuissimā humū stra

as ahaolis quiescebat·si tam
illa quies dicenda est q̄ iugib⁹
oationib⁹ dies noctesq⁹ iungeb⁹
bat·illud implens de spalterio·
Lauabo per singulas noctes ī
lacrimis lectū meū·stratū meū
rigabo: in qua fontes arderes
lacrimar·Ita leuia peccata ip̄
sa plangebat·ut ipām gēnsū
mos criminū arderes tram·
Cūq⁹ a nobis crebrius moneā
tur ut pareāt oculis et eos ser
uarent euangelice lōom·dicit·
Turbanda est facies quā cōt
dei p̄cepti purpurisso et cerus
sa et fucho deprimi: affligēdū
corpus qđ multas macerat de
licijs·Longus risus ꝓcul cōp̄
sandus est fletu·molta lucre
amma et seuera pernosissima
asperitate alijs cōmutanda·q̄
uiro et seculo placu·nūc xp̄o
placē desidero·Si nec tantas
talesq⁹ ūnores castitatē in illa
uoluero p̄dicare: superfluus iu
dear·in qua etā ciū secularis
esset omniū tunc mandatū
exemplū fuit·que ira se gessit
ut nūq⁹ de illa maledicor⁹ q̄q⁹
audiret fama contingē·Nichil
anuno eius clemēs·nichil
ciga humiles blandius fuit·

non appetebat potentes: non
tamen superbos et glorolam
quēntes fastidio despiciebat·
Si paupem nudū sustētabat·
si diuitem·ad benefaciendum
cohortabat·Liberalitas sola
excedebat modū: et usuras t
bucis excedentem quoq⁹ sepe
faciebat·ut nulli supem ro
ganti denegaret·Facem erubē
nicū: aut in largiendo esset p
fusion arguebam·illud ꝓphe
te apl̄o·non ut alijs refrigi
nū nob aut tribulacio·sed ex
equalitate in hoc tpe·ut ilā
habundantia sit ad illor⁹ mo
piam: et illor⁹ habundāna sit
ad ntām mopiā·Et hoc de eu
glio uel euangelio saluatoris
qui habet duas tunicas det nō
habenti·et prudentiū esse ne qđ
libenter facē semp facē·nō pos
set·multaq⁹ huiusmodi·que
illa mira uerecundia et sinone
patissimo dissolubat·testem
inuocans din se pro illi⁹ noīe
nuncia facē·et hoc habē notum
mendicans ipsa morē·ut unū
nimū filie non dimitter·et in
funere suo alienā sindonē inol
uerē·Ad extremū inferbat·
Ego si peccro multos inuciā·

qui michi tribulant: ille men
dicans si a me non accepit que
cũq; ei possũ de aliena tribuere·
et mortuus fuit· a quo anima
eius requirẽ. Ego cautior in re
familiari esse cupiebam· & illa
ardentior fide toto cõtentionũ
animo impugnabat: et pauperẽ
dñm pauperẽ sp̃ũ seq̃batur· reddẽs
ei qđ acceperat pro ipo pauper
effecta est· Denique cõsenui esse·
qđ optabat· et in grandi ere a
lieno filiã derelinquit· qđ huicul
q; debens non suis uiribz· exple
re fidit misericordia reddituraꝫ·
Solent plerisq; matronaꝝ bu
cinatoribz suis dona cõferre· et
in pauos largitate pfusa ma
nũ a ceteris retrahẽ· quo illa oĩ
no carebat uicio· Ita cũ singu
lis suã pecuniam diuidebat· ut
singul' necessitatem uel necessa
riũ erat· nõ ad luxuriã· sed ad
necessitatẽ· Nemo ab ea paupe
r uacuus tristis est· qđ optime
bat non diuicias magnanimes
sed prudẽs a dispensandi· illud
semp replicans· Beati misericor
des: qñ ipsi misericordiã cõse
quentur· Et sicut aqua extin
guit ignẽ· ita elemosina pec
catum· Et facite uob amicos
de mãmona iniquo· ut cũ defe
cerimus· nos recipiant
in eãna tabernacula· Et date he
lemosinã et ecce oĩa munda
fiũt uob· Et uba danielis
regẽ nabuchodonosor monẽ
tis ut helemosinis redimeret
peccata sua· Solebat ĩ hys la
pidibz pecuniã effundẽ qui cũ
ira et seculo tristitiã cõtrahũt· sed ĩ
nuis lapidibz q̃ uoluntẽ su
per tra· de quibz in apocalipsi
johis ciuitas magni regis ex
truit: quos in saphyro et smara
gdo et iaspidem et ceteras
gẽmas esse uertendos scptura
cõmemorat· Dez her possunt
cõmunia esse cũ pauis· et sat
dyabolus non in cupio animo
ne posita· unde loquitẽ ad do
minũ post amissam ob sub
stanciã post euersam domũ
post cũctam mortuos liberos·
Conium pro uno· oĩa si ha
buerit homo dabit pro ãma
sua· sed extende manũ tuã et
tange ossa et carnes eius· nisi
in faciem benedixerit tibi· Sam
pleroq; dedisse helemosinam
sed de ppo corpe nichil dedisse·
potuisse egentibz manum·
sed a carnibz uoluptatibz suis

ratos dralbasse ea que foris cāt
et intus plenos fuisse ossibus
mortuor. At non paula tahis
que tanta cōtinentie fuit ut p
pe mensuā excedēt: et debilita
tē corpis nimis iciunijs ac la
bore cōtraheēt. que exceptis fes
tis diebus uix oleū in abo acce
pit. ut ex hoc uno estimeē qd
te liquaminē et uino et pisci
bz et lacte ac melle et ouis. et
reliquis que gustu suauia sūt
iudicaris. in quibz sumendis
quidā se abstinētissimos putāt
et si ims uentrē murgitauimt
tota pudicaā sulpicant. Sem
per uirtutes sequūt inuidia:
ferruntq: cūnos fulgura mon
tes. Nec mirū si hoc de hoīb9
loquor: cū eaā dīs nostet pha
risei zelo sit cruciatus. et oēs
sā emulos habuerint. i padyso
quoq: serpens fuerit: cuius in
uidia mors introiuit i orbem
terraz. Insaniuerat et dīs adu
ersus cīi qui eam molaphizare
ne se extolleē: et quasi quodam
stimulo carnis sepius admone
bat. ne magnitudine reuelatio
nis extolleē. Ideo datus mi
hi est stimulus carnis meē an
gelus satane qui me colaphizet
Ego arcbā luxi esse edendū
et dandū mihi locū. qđ fecit
set iacob in fratre suo esau: et
dauid impugnantissimo mihi
z saul. quoz alter mesopota
miā fugere: alter se allophil
tradidere. malens hostibz ꝑ in
uidis subiacē. At illa iuste ref
ponderat hoc dices: si diabol9
cōis seruos dei et amicas nō
ubiq: pugnaret. et ad oīa loca
fugientes premeret: et si ñ scōz
locoz amore retineret. et beth
leem meā in alia repetere pol
sem patrē tuū. Cur eīm paue
da luxoz nō superē. Cur non
humilitate fraugā superbiā: et
pernaciem mariam alteram
offeram. dicente paulo. cūm infir
mor tunc potens sum. Nōne apostō
li glorabant: quando pro dīno
passi sūt cōtumeliā. Nōne ipe
saluator humiliauit se formā
serui accipiens. et factus obedi
ens patri usq: ad mortē. et mor
tem crucis. ut nos sua passio
ne saluaret. Job nisi certasset
et uicisset in prelio: nō accepis
set coronā iustitie. nec audisset
a dīno. putas me alibi tibi locu
tū. ꝑ ut pareres mihi. Bñ
dicunt in euangelio. qui per
secutionē patiunt ꝓpter iustitiam

Secura sit consciencia qđ ñ appt
petrata paganñ: et afflicto ī se
culo materia est ꝑmioꝝ·Si qñ
pcator fuisset mmicus et usq;
ad ũbor iurgia prosiluisset·illd
psalterij dcantabat·Cũ gsisset
adiuisum me pcoꝝ: obmutui·
et silui a bonis·Et rursũ·Ego
aũt quasi surdus nõ audiebã·
et qñ mutus nõ apiens os suũ·
et fy sũ qñ homo nõ audiens et
nõ habens in ore suo redargu
cões·Inꝑpretacionibꝫ dnicoꝝ
my uerba uoluebat: trimptat
uos dñs dꝰ uesꝛ·ut sciat si dili
gatis dñm deũ uꝛm de toto cor
de uꝛo: et de tota anima uestra·
In tribulacõibꝫ et angustijs pla
te replicabat eloquia: q ablacta
ti estis a lacte q abstracti ab ubere·
tribulacõe sup tribulacionem
ꝑter malicã laboꝝ et ꝑ ligniã
maligniã et scripture testimoni
um in cõsolacõe suã dissẽbat·
ablactatoꝝ esse et coꝝ q ad uni
lem etiã ꝓuenissent tbulacõe
sup tribulacõem sustinẽre·ut
spem sup spem merito acqui·
sitores qñ tbulacio pacienciã
opaꝫ·pacienciã pbacõe·pbacõ
spem·spes aũt nõ confundit:
et qđ si is qui foris est noster ho
mo corrũpat ille qui magis ẽ in
nouꝫ·et in psencia: momẽ
taneũ et leue tribulacionis nꝛe
ẽne gle pondus opaꝫ in nobis
nõ aspicientibꝫ que uidentꝫ·sed
que non uidentꝫ·Que enĩ uidẽ
tur ꝙalia sũt·que aũt nõ ui
dentꝫ eterna·Nec longũ fuit ꝑs
ecians si humane impacientie·
tardũ uideat: quin dei statim
auxiliũ affit dicẽtis·oportuno
ꝙe etiandiu te: et in die salutis
auxiliatus sũ tui·Nec dolosa la
bia et linguas mmicoꝝ ẽ me
tiendas cũ dño admuoꝛ leteꝛ·
et ipsũ audire debeam⁹ monẽte·
y pacienciã uꝛam possidebitis
animas uꝛas·Et nõ sꝫ cõdigne
passiones psẽtis scli ad futuꝝ
gl̃am que reuelabitꝫ in nob·Et
alibi·Vt pacienꝫ agam⁹ ī oĩb⁹·
que audiunt nob·pacius enĩ
uir multus in prudencia: qui
aũt pusillanimis est·uehemẽ
ter insipiens·In languoribꝰ
crebra infirmitate dicebat·Cũ
do infirmoꝝ·tunc fortioꝝ sũ uel
potẽs·Et habem⁹ thesaurũ istũ
in uasis fictilibꝫ·donec morta
le hoc induat ĩmortalitatẽ: et
corruptiuũ hoc uestiat ĩcorrup
cionem·Et ite·Sicut suphabim

dant passiones xpi in nob· ita
et p xpm habundabit cōsolatō
Ac deinde: ut sors passionū ēt
tis: ita et cōsolationis eritis·
In nocte cantabat· Quare
tristis es anima mea? et q're
cōturbas me· Spa in deo qm
cōfitebor illi salutare vult' m̄i
et deus meus· In pcessu' loq̄
bat· Qui vult venire post me
abneget semetipm: et tollat c'
ē suam et sequat' me· Et iterū·
Qui vult animā suā salvā fa
cere pdet eam· et qui pdiderit a
nimā suam ppt' me· salvā eam
faciet· Quando dispendia rei
familiaris et civilio totius pat'
mon̄ nunciabat' audiat· Q'd
ēi prodest homini si totū mū
dum lucrifecerit· animā suam
dampm̄ habuerit· Aut quam
dabit homo cōmutationē pro
anima sua· Nudus exiui de
utero matris mee: nudus et
reuertar illuc· sicut dño placu
it ita factū est· sit nomē dñi bñ
dictū· Et illud· Nolite diligere
mundū· neq; ea que in mundo
sūt· q̄m omne q̄d in mundo ē
desiderium carnis est· et cōcupisc'
ia oculor et superbia vite hui?
que nō est ex p̄re patre: sed de
mundo est: et mundus pteribit·
et cōcupiscentia eius· Sed et scp
tas infirmitates grauissimas h
berat· et maxime totum sui q̄
diligebat plurimū: cūq; illud
tantum cōplesset turbata sū· et nō
sū locuta· in hec verba prupit·
Qui amat filiū aut filiā super
me non est me dign'· Et dias
ad dñm loquebat· Posside filios
os mortificatos: qui pro re cotidie
die mortificant corpora sua· Si
ui susurronē quēdam q̄d gen'
hōim vel pmodestissimū quasi
benivolum nunciasse quod pro
nimio feruore virtutū quib⁹ā
videtur insania: et cerebrū illi'
dicerit cōfricandū· Cui illa respō
dit· Theatrū facti sumus mūdo·
et angel' et hoīb⁹: nos stulti
pter xpm· et stultū dei sapiens'
est hominib⁹· Unde salvator lo
quit' ad pat'· ni scis insipiētiā
meā· Quem in evangelio et p
pinqui quasi mentis impotē li
gare nitebant: et adducere q̄
singillabant dicentes· demonium
habet· samaritanus est· et in be
elzebub principe demoniorū eiat
demonia· Sed nos audiam' apl'
totum cohortantē· hec est gloria
nostra testimoniū cōscientie nr̄e

qñ in sinceritate et ſãtate et
gracia dei conuſati simꝰ ĩ mũ
do: et dñm dicentẽ ad aposto
los. Ideo mundus odit uos: qa
nõ estis de mundo. si enĩ essetis
de mundo: amaret utiq; mũdꝰ
qđ suũ erat. Et ad ipm dñm ũ
ba uertebat. Tu nosti cordis ab
scondita: et hec oĩa uenerũt
sup nos. et nõ sumꝰ obliti tui
nec unq; eginus ĩ testamẽtũ
tuũ: nec auersũ est cor nostrũ
retrorsũ. et propter te mortificam̃
ur tota die: reputati sumꝰ ut oues
occisionis. sed dñs auxiliator
meus: nõ confundor quid faciet
mihi homo. Legi enĩ filii hono
ra patrem et matrẽ dñm et cõ
fundaberis: et cetera illũ multũ
nouerus. Hys et aliis testimo
niis quasi armatꝰ xpi et adiu
tũ oĩa quidẽ uincebat. et propue
nstruebat se contra mundiã
seuientẽ et patiendo mirias
furorẽ rabidi pectoris mitiga
bat. Denicq; usq; ad diẽ mor
tis et hinus patientia et ardor
zelus oĩnibꝫ patuit. q suũ rodꝰ
auctorem. et dum enutũ ledẽ
mur: in semetipm ꝓpo furore
bachat. Dicam de ordĩe mo
nasterii quomodo auctor cõ

tinentiã in suũ uertebat lucrũ.
Seminabat carnalia: ut meter
et spiritalia. Dabãt terrena:
ut celestia tolleret. Gretia con
cedebat. ut pro hijs cetera mutu
aret. Post uiros monasteriũ
quod uiris tradiderat gubnã
dũ: plures uirgines quas de
diuisis prouincijs congregauer
tam nobiles qñ medij et ĩfim
generis in tres turmas monas
teriaq; diuisit. ita dũtaxat ut
in ope et cibo separate psalmo
dijs et orationibꝫ iungerentur.
Post alleluya cantatum quo
signo uocabant ad collectam
nulli residere licitũ erat.
& pma uel ma pmas resi
dens uenens ceteras quiebant
pudore et exemplo ad laborem
eas uocans nõ tarde. Hanc
horã tertia sexta. nona. uespe
re. noctis medio p ordinẽ psalte
rium cancebat. nec licebat cuiq;
soror ignorare psalmos: et nõ
de scripturis sãs cotidie aliquid
discere. Die tantũ dñico ad ec
clesiam procedebãt. et cum habi
tabant latere: et mutuo agñ
matrẽ ꝑpam sequebãt. atq; inde
reuertentes instabant opi dis
tribuo. et uel sibi uel ceteris

mdumētis faciebant. Siqua e
rat nobil' non pmittebat de d
mo sua habere comitē. ne uete
r achuum memor et lasciuien
tis infantie errorem refricaret
antiquū: et arbra cōfabulando
ne renouaret. Vnus omnium
habitus. lucheamme ad trigē
das solū man' urebant. A u
ris tanta sepano: ut aspadm
bz quoq; cas se ungēt. ne ul
lam daret occasionē lnguema
ledit. que sōs carpe solliata ē
m solacium delinquendi. Siqua
uel cardion erat uel non ueiebat
ad psalmos et in ope pgrior ua
ris cam modis aggredi, tur.
si erat uacanda. blandi, iuxs.
si pacens: cōtpaone. Illud a
postoh imitans. Quid multis
in iurga ueniam ad nos. an ī
spū lenitatis et mansuetudinis
Errepto uichi amx uestitu nul
lam habē quid pacebat. dicen
te paulo. habentes uictum et
uestitū his contenti sum?. ne
consuetudine plus habendi p
beret locū auaricie que nullis
explet opibz. et quanto plus ha
buerit: tanto plus requirit. et
nex copia nex inopia minu
nur. Jurgantes nr se cinone

lentissimo federabat. lasciuientē
adolescentulas carnē arbris
et duplicatis frangebat ictibus
is: malens cas stomachū dole
re mentē. Si audisset aliquā
cōpatorem. cōtractior frōs
et multus tristicia arguebat er
rantē. dicens mundicā mpis
amx uestr' animē esse īmūn
dicam et turpe ubū amx lasci
uū nūqm de ore ūguento pfun
dum. quibz signis lubrica
animus ostenditur. et p exte
rem hominē interior homo
nuda demonstratur. Quam
lingiosam et garrulā et pra
cem risuq; pperetar delectari
et sepius cōmonita nolle cōmu
nr ultimas et extra cōcentum
sonoz ad fores stridula garra
bat: et separati ubū capē. u
quā oburgando nō corrigeret.
emēdaret pudor. Furtū quasi sa
crilegium detestabat. et qđ mē
sculi hoīes uel leue putat uel
leue putat uel nichil. hoc mo
nasterijs grauissimū docebat ē
delictum. Quid memorē dem
tissimā ul' demētiā et sedulita
tem in egrotantes: qs nutrisob
sequijs et ministerijs cōfouē
bat. Cuiq; alys laborantibus

largę p̄beret oīa et cīi quoq; carnium crinberet·si quād ip̄a egrotasset sibi non indulgebat· et in eo mequalis iudebatur·q̄ m alijs demeritam·in se diuri dam cōmutabat·Nulla nunc nū puellaꝝ sano et negetio corpe tamen se dedicat continentie·q̄ n ista fracto et senili debilitatoq; corpusculo·Fateor in hac re pti nacior fuit·ut sibi non parceret· ut nulli cederet āmonenti·Refe ram q̄d expertus cū·Oīense nul o fernentissimis estibꝰ medio m ardorem febriū: et post despacio nem cū dei misericordia respirat set·et media pduaderet ob refec tionē corpis nimo opus ēe tenu i et parco·ne aquam bibēs my dropē incurrerem: et ego dā beatū ppyhamū rogassem ut āmone ret imo cōpellēr nimū biberē· illa ut erat prudens et solicitus i grim statim sensit insidias·i cō ritus m cū ēe q̄d ille dicēr īmana nit·Quid plura? Cū bānis pon dere post multa hortamēta cru set foras: quicū mihi q̄d egisse· respondit·Tantū profeci·ut sem homem pene pduaderit ne nimū bibam·Hoc refero nō quo mō sidrata onera pbem monente scriptura: sup te onus ne leuaue ris·sed q̄ mentis eius ardorem et desiderū fidelis amice et hac quoq; pbare uelim pceptōia dicentis: sicut in te animame a·q̄n mulcabar ē cauo mea· Difficile est modū tenē i oīb; et uere uirtus philosophoꝝ sen tentiam merito capedinē zyrep boa aykakaraza reputat·quod nos una et breui sententiola ēcere possumꝰ? nequid nimis: Que in cōtemptu alioꝝ tantā habebat pfectam·i luctu mo dus erat: et suoꝝ mortibꝰ frange batur·maxime liberoꝝ·Nam et in uno et in filiabꝰ dominice semp perdurata est· et cum os stomachiq; signaret·et maioꝝ dolorem animus metuit expressi one leuior· supabatur affectu· et credulam meritis parentis? uisceꝝa consternabant·animo q; nimietas fragilitatē corpis ui cebat· Quod semel languoꝝ ar ripiens·longo tpe possidebat: ut et nob inquietudinem·et si bi discrimen afferret·i quo illa latebat p monēta cōmēdās dicer ego homo? quis me libe rabit de corpe mortis hui? Di cat prudēs lector p laudibꝰ in

nuperamonē me scribere. Testor
dñm eu et illa seruuit. et ego se
uire cupio me in uñāq; ptē nichi
l fingē: sed quasi xp̄ianū de xp̄i
ana q̄ sūt uera ꝓferre. idz hys
toriam scribere. non panegyri
cum: et illius uita alios esse ū
tiles. Loquor sedm animū me
um et omniū soror ac fratrum
dsideriū qui illam diligimus
et absentem q̄rimus. Cetez illa
impleuit cursū suū. fidēq; seruā
uit: et nunc sine cōi corona leta
tur. sequit̄q; agnū quocūq; uadit.
Saturatur que cibatur. et leta
trancat. sicut audiuimus. ita
et uidim⁹ in ciuitate dñi uirtutū.
in ciuitate dei nostri. O beata
rez cōmutatio. Sicut ut sepe
ridere. despexit lacus cōtritos.
ut fontē dñm reperiret. Vestita
est cilicio: ut nunc alb̄ uestib⁹
uiēur et dicēt. scidisti saccum
meū et circūdedisti me leticia.
Cinere quasi panem mādica
uit. et potionē suā cū fletu mis
cebat dicens. Fuerūt mihi lacrime
mee panes die ac nocte. ut iēt
num panē angloz uescēt. ca
nere. Gustate et uidete q̄ suā
uis est dñs. et erudiuit cor me
um ūbū bonū. dum ego opera
mea regi. Et ysaie immo dñs y
ysaiam in se cernēt uba cōplen
tur qui seruiunt mihi mādicabūt
uos autē esurietis. ecce q̄ seruūt
mihi bibent. uos autē sitietis. ecce
qui cātant mihi letabunt̄. uos au
tem cōfundemini. Ecce qui cātant
mihi exultabūt in gaudio: uos
autē clamabitis ob dolorē cordis
et ꝑ̄ contritionē spūs ululā
bitis. Dicebam lac⁹ cum sepe
fugisse contritos ut fontem dñm
reperirent: et posset leta cantare.
Sicut cervus desiderat ad fontes
aquaz: ita desiderat aīa mea
ad te deus. Sitiuit anima mea
ad fontē uiuū: q̄n uenā et ap
parebo ante faciem tuā. Tan
gam ergo breuit quomō hēnoc
z enos⁹ deuitauerit lacus. et
cos instar habuerit etymoz.
Quidā uetustior callidus amp
ut sibi uidebat doctus. ac sapi
ens nescientē cepit ei ponē q̄sti
ones et dicē. Quid peccauit ihās
ut a demone arripiat̄ uel cōmi
piat̄. In qua etate surrexit
sum⁹. Si in ipsa qua nouiter
ergo et nutriabit̄ post resurre
tionē opus erit. Si in altera
nequaq̄ erit resurrectio mortu
oz: sed transformatio ī alios

Diuersitas quoq; sexus et na
tis ac femine erit an nō erit. Si
erit. sequent nupiae: et cōiubiū
et generatiō. Si non erit. sublata
diuersitate sexus eadem corpora si
resurgent: aggrauat eiā habita
cō etena sensū multa curantem
seq; minuta et minua dicere aplo.
Seminat corpus animale. surgit
corpus spuitale. Et quibz oīibz
phari cupiebat rationabiles ar
maturas ob quedā minia et āiqua
peccata in corpora esse delapsas.
et pro diuersitate pōz: tali uel
tali cōditione generari. ut ul' cor
poz sanitate gaudeat et parēti
diuitijs ac nobilitate uel īmorta
litas carnes et domos inopum
uenientes penas luerent priscī
noz delictoz. et pīcium scō. atq;
corporibz quasi carcere tradent.
Qd aī audisset. et ad me retulis
set indicans hoīem. atq; mabu
isset. necessitas nequissime tupe
ac monstrue bestie resistendi. de
quibz psalmista cōmemorat di
cens. Ac dabas bestijs animam
cōfitentē tibi: et marepa dñe bes
tias calami que scribentes mi
tare loquuntur cont dīm men
dacii. et eleuant i excelsū os su
um. cōtra hoīem. et oracōnibz
eius quam drape meruat breui
conclusi inrogatione. unū ar
deret futuram resurrectionē an
non. Qui aī se ardē respōdisse
memini. Eadem resurget corpa
an altera. Cum diuisset eade
solicitatus sum. In eodem sexu
an in altero. Ad inrogata re
spexit. et instar colubri huc atq;
illuc tranferre caput ne ferirer
quia inquā tacts ego in pro te
respondebo: et cōsequēcia īferā.
Si non resurget mulier mulier
nec masculus masculus. non
erit resurrectio mortuoz. quia
sexus mēbra habet. membra
cōi corpus efficiunt. Si autem
sexus et mēbra nō fuerit. ubi re
surrectio corpoz. que sine sexu
non constant in mēbris. Por
to si corpoz nō fuerit resurrec
tio. neq; erit resurrectio mor
tuoz. Sed et illud qd de mul
tis obijs. si cadē mēbra fuerit
sequi mirabas: a saluatore dis
solui. Errans nescientes scrip
turas: neq; virtutē dei. In resur
rectione eiā mortuoz non nu
bent neq; nubent: sed erūt si
miles angelis. Vbi dicit non
nubent. neq; nubent. sexuum
diuersitas demonstrat. Nemo ei

de lapide et ligno dicat nō nubēt
neq; nubent· que naturā nu
bendi nō habent· sed de hijs q̄
possunt nubere: et xp̄i gr̄a ac
cipiunt nō nubunt· Q̄d si oppo
sueris: quomodo ergo erūt
similes angl'oz· cū nec āgelos
nō sit masculus et fēa virtu
te auscultā· Non substantiā
nob angelor· sed cōuersacōnē
et beatitudinē repmitt· quoñ
et iohēs baptista anteq̄ decol
laretur angelus appellatus ē·
et homines sē ac virgines di
cam in isto uitam in se exp̄
munt angelor· Quando cūq;
dicit· erūt similes angelor· si
multiplicē pmittit· nō natura
mutat· Simulq; respondē q̄
modo illud nō pretereris q̄ tho
mas dīm resurgētis palpauerit
manus et uidit latus lācra
uulneratū: et petrus i littore
stanti cōspexit dīm· et tamē
melius ac partē piscis assi come
dit· Qui stabat profecto pe
des habebat qui mōstrauit vul
neratū latus· unq; et pectus
uentrē habuit: sine quib; non
sūt lācra uulnera et pectoris
rancia· Qui loquit· est lingua
et palato ac dentib; loquebat

Sicut cūm plectrū cordis· tm līgua
illidit dentib; et uocalē reddit so
num· Cui palpate sūt manus
consequenter et brachia habuit·
Cum igit̄ oīa mēbra habuisse
dicat· necesse est ut totū corpus
habuerit· q̄d cōstat ex mēbris
non unq; femineū sed uirile· id
est eiusdem sexus in quo mortu
us est· Q̄d si obtenderis· ergo
post resurrectionē et nos omne
mus: et quomodo clausis in
gressus est lanus contra natu
ram pinguium et solidor cor
por· audies· Nolite abū resur
rectionis fidem in cultūmā ma
here· nam et archisinagogi filie
fidelitate nullū abum dari· lā
zarus quadruan⁹ mortuus cū
ipso scribit̄ misse cōmunū· nec
surrecto eius uel cor fatalia
putarē· Si aut̄ clausis ingres⁹
est ianuis· et idcirco spūale et
aereū corpus meritis approbat·
ergo et antequā patefiat· qua
cōtra naturā grauiū corpor su
per mare ambulauit· spūale
corpus habuit· et apls petrus q̄
et ipse sup aquas pendulo ten
sit gradu spūale corpus habu
isse credendus est· cū potenti
magis et citius ostendit̄ dī q̄d

fit aliquid contra naturā· Et
scias in signoꝝ magnitudine
nō nature mutacōnē: sed dei
oīmpotentiā demonstrari·q ā
bulat fide: cepit in fidelitate mer
gi·nisi cum manꝰ dīn scōlenat
set dicentis·quare dubitasti mo
dice fidei· Quare autē te obdu
rare frontē loquente dīo· Inf
dignū tuū hinc·et inde manus
meas: et porrige manū tuā et
mitte in latus meū·et noli ē
incredulus·sed fidelis· Et alibi·
Videte manus meas et pedes:
quia ego ipse sum· Palpate et
et videte quia spūs carnē et ossa
non habet·sicut me habentem
videtis· Et cū hoc diuisset·ostē
dit eis manus et pedes· Ossa
audis et carnē·pedes et manus
et globos in stomoꝝ aspera
quedam dyaphanēta cōfingis·
Porro si queris cur infans demo
ne corripiat·qui peccata non
habuit·aut in qua etate resur
rexurꝰ sum·? cū diuersa etate
moriamur: ingratꝰ sis sapies·
Judicia dīn abyssus multa· Et
o profundū diuiciaꝝ sapiencie
et scientie dei·q̄ inscrutabilia
iudicia eius: et inuestigabiles
vie eius· Quis enī cognouit
sensū dīn: aut quis cōsiliarius
eius fuit· Etenī autē diuisitas
nō mutat corpoꝝ naturā·
Cum enī corpora nīa cotidie
fluant·et aut crescāt·aut de
crescant: ergo tot erunꝰ hoīes
quot cotidie cōmutamur· aut a
lius fui cū decem annoꝝ: essem·
alius cū triginta: alius cū qñ
quaginta· alius qua nā toto
anno capite sum· Igit̄ iuxta ec
clesiaꝝ traditiones et apostoli
lī paulī illud est respondēdū·qd in nuꝝ pfm·et ī mēsu
ram etatis plenitudinis xp̄i
surrectiuꝰ sumꝰ· in qua etate
et adam cōditus inde et dīm saluatoꝝ legimꝰ sur
rexisse· Et multa alia de utroq;
testamēto in suffocacōnē hereti
ca p̄ua· Et quo die ita cepit
hoīem deificari·et omnes qui
cuiscē dogmatis erāt: ut eos no
ce publica hostes dīn p̄clama
ret· Et hec dixi·nō ut discutiā
hereticoꝝ cōfutatē aut multis vo
luīnibꝫ respondendū est·Et ut
ut fidem tuā fronte ostēde
rem: que maluit nuncupatas
hominū sibi penas q̄ dei
offensam amantis nostris p
uocare· Dicam ergo ut cepta

Nichil ingenio eius dcalius fuit. Tarda erat ad loquendū: et uelox ad audiendū. memor illius p̄cepti. Audi israhel et tace. Septuies sās uicebat memoriē: et cum a matre hystoriā illud q̄ ueritatis dicēt fundamētū. magis sciebat intelligentiā spūalem. et hoc cū mine edificatione animę protegebat. Denīq; cōpulit me ut uetꝰ et nouū instrumētū. ni filia me edisserente plegēt. q̄d ꝑ uerecūdiam negans: ꝑter assiduitatē et crebras postulationes eius: pstiti ut dicēm q̄ didicerā nō a memetipso. idest a p̄sūptionis pectore: sed ab illustribꝰ ecclesie uiris. Sicubi hesitabā et me nec ire ingenue confitebar. nequaq̄ uolebat acquiescē. sed ugi uerecundia cogebat ut e multis una ipsaq; sentētia que mi iudicē p̄ probabiliꝰ iudicarem. loquar et aliud q̄d forsitan emul' uideatur mirabilium. Hebream linguam quā ego ab adolescentia multo labore ac sudore et parte dimidia: et infatigabili meditatione nō desero ne ipse ab ea deseror. discere uoluit. et cōsecuta est. ita ut et psalmos hebraice canēt. grecīq; simonem absq; ulla latine linguę p̄

priete resonare. Ad q̄d usq; hodie in sā filia eius custodia cernim⁹ que ita semp adhesit matri: et eius obediuit imperijs: ut nīq̄ absq; ea uiuere. nīq̄ p̄cedēt. nīq̄ abiī capet: ne unū quidē nūmū habet potestatis sue. sed et patriā et matrimā sub stantiolam a matre distribui letaret̄ pauperib⁹. et pietatē i parentē hereditatem maximā et diuitias credent. Non debeo silentio p̄terire. quo exultauerit gaudio. q̄d paulam neptē suam a leta et torrido gemitū immoto uoto. et future dignitatis repmissione conceptā. audierit in armis et in arripiendū balbutiente lingua alleluya cantare auuęq; et amite nōia diuinitus dimidiatis uerbis frangē. In hoc solo patrie desiderio habuit ut filium. nurū. neptem. ymmaculato seculo. et xpō seruire cogn̄oscerent. q̄d impetrauit ex parte. Nam neptis xpi flaminico relinquitur desiderio. nurꝰ ecclesia deus pudicitie. socius fidei et hereditatis opa mīc sequē. Iam me conat̄ exprimere. q̄d hierosolime illa cōpleuit. Quid agimus anima. Cur ad mor

tm eius uenire formidas. Ja
diudum proluxit liber auditus
dñi tñem ad ultima pueri-
quasi tacentib nob: et ī laudib
illius occupatis differri potuit
occibus. Huiusq pspitis na
ufragium uentis: et crispãtia
maris equora labentis carina
sulcauit. nunc in sepulcri tur
ri otio: et tumescentib fluc
tuũ montib pisens utriusq mo
nasterij intrat naufragiũ:
ita ut cogatũ dicẽ. pceptor sal
uos nos fac perim: et illud ex
surge quid dormitas dñe. In
adit in grauissimã nauitudinẽ.
immo quod optabat mucrone
ut nos desereret et dño plenius
iungeretur. In quo langore
cuiuscũq fide probata semper
in matrem pietas: magis ois
cõprobata est. Ipsa assidere fla
uellum tenẽ lectulo flauellum
tenere. sustentare caput. pulvil
lum supponere. fricare pedes:
manu stomachum cõfouere. et
molha strata cõponẽ. aquã cali
dam tepefacere: macilã oponẽ.
omniũ anxiaq; curarũ officia.
et quidq; alia fecisset: de sua ni
mercede sublatũ putare. Ob
illa precib quib sanctus i gr

mitu mẽ iacentẽ matrẽ i spectũ
dñi discurrit: ne posset tanto
cõtubernio. ne illa absente iuuc
ret: ut cor̃ feretro portaretur.
Sed o mortaliũ fragilis natã
et caduca: et nisi xpi fides nos
extollat ad celũ. et cõtigas ani
me punctas: cũ bestijs ac iumẽ
tis corpus una cõdicio. idest oc
cubitus iusto et impio. bono et
malo: mundo et immũdo. sacri
ficanti et non sacrificanti: sanct
bonus ita et qui peccat. sanct q
iurat. ita et is q iuramẽtũ me
tuit: simile et hõies et iumẽta
in faullam et cineres dissoluũ
tur. Quid diu differo et dolore
meũ in alijs immolando fatio
longiorem. Senserat prudẽ
tissima femina adesse mortẽ
et frigere alia corpis parte atq
membrorũ solum animi tepore
in suo pectore palpitare. et mul
ti hominũ quasi ad suos peregrec
alienosq; deserẽt illos uersicolos
susurrabat. Dñe dilexi decorem
domus tue. et locũ habitacõnis
glie tue: et quã dilecta tabernacu
la tua dñe uirtutũ. cõcupiscit et
deficit anima mea in atria dñi.
Et elegi abiectus esse in domo di
mei magis q habitare in taber

naculꝰ pñor. Cuiꝙ a me mirꝰ
garetꝫ cur tacꝫ cur nollet respō
dere inclamanti an dolerꝫ aliqꝫ
greco sermone respondit nichil se
habere molestie: sed oīa q̄eta
et tranquilla pspicere. Post hec
obmutuit. et clausis oculꝰ qua
si humana despicꝫ: usqꝫ ad ex
spirationē aīme cōstē reprīmit
usiculos. uir ut aure apposita:
qđ dicebat audire possemꝰ. digi
tuꝫ ad os tenens: arras signū
pingebat in labris. Deferuat
spiritꝰ et anhelabat in monrem
animāqꝫ erūpere gestiens: ipm
tridiem quo mortalium uita
finitur: in laudꝝ dñi cōsumebat.
Adeunt theroslimaꝫ et alias
urbiū epi: et sacrdotū mīstrorꝫ
gradus. ac leuitaꝝ infinita mul
titudo. omne monasteriū uirgi
num et monachoꝝ choꝛ reple
uerant. Statimqꝫ ut audiuit
sponsum uocantē. surge ꝛēi pꝛ
ma mea. speciosa mea. columba
mea: q̄m ecce hyemps transijt:
pluuia abijt. sibi lecta respōdit.
Flores uisi sūt ī tra. tēpus tectō
ꝛum aduenit. et credo uidē bona
dñi in terra uiuentiū. Erinde nō
ululatus et planctꝰ ut mē sēh
hoīes solet fieri: sed psalmoꝝ
diuersis linguis cānuna con
crepabant. manibꝫ et cerūicis ferrum chi
rothecis cū alij pontifices lāpa
des cereosqꝫ pferrent: alij chꝛo
os psallentiū ducent. ī media
ecclesia spectare salutatōis ē
posita. Tota ad funus ciuꝫ pa
lestinaꝝ urbiū cōuenit. Que
monachoꝝ lamentē ī heremo
cellula sua tenuit. quā ꝛginū
cubiculi uel cubiculoꝝ secreta
exercuit. Sacrilegiū putabat
qđ nō tali femine ultimū red
didisset officiū. Dignue et pau
pes in exemplū ducatis uestꝛ
ab ea p̄bitas ostendebant. oīs
mopū multitudo matrē et nu
tricula se p̄didisse clamabant.
Quodqꝫ mirū sit michi pallor
in facie mutauerat. sed ita digni
tas quedam et grauitas ona cō
plectebat: ut eam putares non
monialē. sed dominā. Greco
latino syrogꝫ sermōne plalim
in odinē plonabāt. nō solū ci
dio donec subē ecclesiam ī ui
ta specū dñi cōderet. sed p totā
ul' omnē ebdomadam. Cunctis
qui uenerāt suū fimꝰ et ꝓpias
credentibꝫ lacrimas uenerabil'
urgo filia eius custodiū qua

si ablactatum sup matrē suam
abstrahi a parente nō potrat
ꝺ osculari oculos: adherere mul
tū tonū corpus amplexari: a se
cū matre uelle sepeliri. Tetus ē
ihesus ne unū quidem nūmū
ab ea filie derelictū: sed ut ante
iam diu relictum magnum es
alienū. et qđ hys difficilius est
fratrū et soroy munificam mul
titudinem. quos et sustentare
arduū: et abiicere impium est.
Quid hac uirtute mirabilius?
femine nobilissime familie:
magnis quondā opib; tāta fi
de oīa dilargita. ut ad egestā
tē pene ultimam pueniret. Jac
tu ergo alij pecunias monban
dei ea congesta finalibusq; au
reis dona pendula: nemo plus
dedit pauperib; ꝯ que sibi nichil
reliquit. Nunc illa
diuinis fruit: et hys bonis que
nec oculus uidit. nec auris audi
uit nec in cor hoīs ascenderunt.
Nos uām uitam doleā. et ūui
dere poenus glie eius uidebimur.
si uoluerimꝰ diuinus fieri regi
nauit. Secura esto custodium
magna hereditate dilata es. pars
tua dūs: et quo magis gaude
as. mater tua longo martirio

coronata est. Non solum effusio
sanguis in confessione reputa
tur: sed deuotē quoq; mentis
immaculata seruitꝰ cotidianū
martirium est. Illa corona de
rosis et uiolis plectit: ista de h
lys. Unde et in canticis scribit
canoy. Frater meus candi
dus et rubicundus. et i pace et
in bello cadit prima nuncupatur tri
buens. Mater mea tua audiui
ū abraham exi de terra tua: et
de cognatione tua. et uem i terā
quā ostendā tibi. et ymbē nīa
dūm precipitē: fugit de medio
babilonis. et reseruate animas
uras. et usq; in diem mortis su
e non est reuisa in chaldeam:
nec ollas egypti et nutrimentas
carnium desiderauit. sed choris
comitata uirgineis: cuius sal
uatoris est effecta. et de paruu
la bethleem celestia regna con
scendens dicit ad uerā nocmy.
Populus tuus ppls meus. i ds
tuus deus meus. Nunc libri
bi ad duas lucubratiunculas
cōtē quem ni fallimur dolore de
cani. Nam quotcunq; filiī
fugere uolui. et opus erauit p
mis sum. maeus obrigueruntꝰ
digni? cecidit manus. sensus e

languit: unde et inculta oratiõ uota scribentis absq; elegãcia ulla ũbor: et lepõe testat. Vale le paula: et cultoris tui ultimã senectutem orationibz iuua. Fides et opera tua xpõ et sonantẽ pcis tacitus qđ postulas ĩpetrab. Exegi monumentũ ere p hẽnius. quod destruere nulla possit uetustas: nedi elogium sepulchro tuo. qđ huic uoluminĩ subdidi: ut quocũq; nr sermon ueneris. et laudatam: et ĩ uerbi lecm cõdita lectoi agnoscat.

Passio sã blasij epi et

Imponit martirs

i yanij imperatoris. qui constantini augũ soloecm habebat in uroiem: et ire sũnam mouerat trucbat. dira in xpianos pcepto facta ẽ. Nam ut in tripartita hystoria refertur. lycinius bello a cõstantino fugatus: cũ pius sectator fuisset dogmatis xpiani. mutata uoluntate plurimos sacdotum in suę partis affluxit imperio. Multos quidem et alios papie tamẽ de collegio militari. Erãt autẽ et sebastea plures. qs hui nõis tantus ligabat. et ideo p scutõnis tempestas uoluebat.

Inẽ quos ut in passione eoz legit papiu erant ulli quadragita milites qui sub agricolão cappadoce pfecto. et duce eius lysia famosissimũ pro xpõ martiriũ cõpleuerũt. Hoz exemplo plẽs alij et utiq; seu sciũ nõ solũ uiri. sed qđ magis mire est. mulieres quoq; in dei amore. et in fide catholica in ueritatis cõfessione usq; ad mortem et sanguis effusionẽ pticerũt. Veruntamen omniũ qui eo tẽpore ibidẽ passi sunt. pmus et dux quidẽ et signifer erat bẽs blasius episcopus. Vir antiqũ epc factus. et medicine artis peritissim? fuit. Sed deus cõpotens qui de piscatoribz aplos. et de medico euangelistam fecit: etiam hunc a corpoz medicina. ad aiaz aiã cõuertit dignatus est. Siquidẽ omnes q in sebastea erant tam clerus q ppls: nitc eius sanctitatẽ et morum modestia delectant. unanimi consensu: et uoto cõcordi. eũ ciuẽ ciuitatis epm elegerũt. Factus aũt epc. se sũmũ sacerdotẽ meruisse. et meritoz excellentia et doctrine gratia et miraculoz signis declarauit. Erat eĩ mir mansuetudine humilitatis. mire placabilis

nic pietatis: nemir sanct⁹ comptx
castus · actu innocens · eloquio
purus: uerbis uerax · moribꝰ
modestus · Ita uerus uere dei
ministr erat: ut de sco iob legim⁹
tur simplex et rect⁹ ac timēs de
um · et ab omni penitus malo
recedens · Ueu quia grauis pse
cutio imminebat · iuxta dīnā
uel exemplū uel p̄ceptū pseudo
prophetam declinans in mōtem
quēdam qui aryei uocat⁹ secef
sit · Ubi q̄ uis humana sit quē
ca desolatus cēt · diuina tamē
cōsolatione non est destitutus.
Nam et arboris a dño umbꝰ
fouebat · et anachoritis quib⁹
ad solatij plenitq; dīs cōcede dig
natus est: nequaq̄ infirmor fe
rar: accessione sua solitudinem
cōsolabatur · Unde cū p mōtis
ardui ad eius speluncā qli
dño obsequiū confluebant ·
Et si quidem aliquam ex illʳ q̄
uis molestia et dolore cōtigiss
uerat: ab illo auxilium tanq̄m a
uero medico · mutu quo potiāt
postulabant: neq; ab ipso pulsꝰ
manu imposita et benedictione
eius aura precepta discedebāt · Ea
ibi tempestate agricolaus crudē
pūmae preces erat minus: et
ror · crudelis · et sōm nomē su
um agrestis: atq; xp̄ianis om
nino infestus · Is munera dic
qua munera dant · et honores
tribuunt: agrestes feras ad
spectaculum undiq; plurimas
cōgregari iussit · Cumq; uena
tores quib⁹ capto bestiar⁹ mūc
ta fiat monte pan⁹ qui hys
maxime habundabat cōserui
rint: neq; aliquam ut ita dicā
caperent · sed nec cōprehendē quid
possent: monte circūquaq; per
lustrantes · ad ultimū uenerūt
ad locū ubi sanctus blasius in spe
lunca positus sedulū xpo cotti
die officium exhibebat · Ubi cū
multitudine ferar⁹ ostio quidē
spelunce assistere: nec tamē co
ry aduentu exterritus mone
loco mansisset · cōsternati et ni
mio terore ill⁹ pauore cōterriti:
ad muneꝝ dirunt · Quid nam
nunc hoc est: Neq; enī tanta bes
tiar⁹ multitudo sine causa i u
nū locū cōgregata nos nō terre
rent aduentu · Itaq; ppius accē
dentes · et diligentius rei ueritā
tem perscrutantes · muneꝝ sanctū
sēm blasiū i oratione iacentem ·
Quē nec appellare quidē ausi sū
sed cū tremore et debita reuere

cta discesserunt: atq; ad plidē
negocio reuersi. ea q̄
uiderant reuūciauerūt. Tunc
pses uocatis misit et alios plēs
cios cū illo: ut diligēcius inues
tigarent sicubi aliquos i mon
te xpianos mucrire posset. et
sibi una cū scō blasio exhibēt
At illi iuxta imperiū presidis
monte hunc mdr arrepticiū
postremo ad locū ubi scs blasi
egebat uenerūt. Quē cū more
sibi cōsueto i oratione positū i
uenissent. duxerūt ei. Egredere
blasi uocat te preses. At ille am
mo intrepido et multu sacris hy
lari dixit illo. Si pses inquit fili
oli me uocat. eamus simul. i
in nomine dñi ad eū. pperem.
Nunc quippe mei memor dñs
esse dignat⁹ est: nunc est tēp⁹
acceptabile. nūc dies salutis:
quo a uinculo corporis hui⁹ ab
solui et ad xpm uenire deo.
Terno cū ni dñs hac nocte di
cēs. Surge blasi et more meo sol
to hostias mi offerre meritō.
Et nūc filioli benecuenistis. i
gratū mi ad modū muneri pu
blicis. Eam⁹ ergo festum: et sit p
se nobiscū. qui mei corpis hosti
am desiderat dñs meus ihc xpc

Hijs dictis nichil moratus: et m
dño de sua uocacione gaudiis
simul pcessit cū eis. Iamq; fama
aduentus eius cōtigua loca pa
graucrat: et gregatim in eius
occursū paganos cōtraxerat. ad
uerbaq; hinc inde parūli q̄s
ab eo benedictionis gr̄am consc
qui eroptabant. Jacebāt plan
e oīm p quas iter habebat lan
guidis et debilibz plene: q̄ eius
se meritis sanari et fidenter ard
bant. et supplices eroabāt. At i
le singulos miserat⁹ singul⁹ ma
nus imponēs: et parulos bene
dixit et morbidos sanauit. Igit
pagani uidentes tot ac tanta m
rabilia. que p eius oratōnes dñs
fiebat: nō nulli ad dñm per
scā sua mouita comisi sūt. Neq;
hoīnibz tamē sanct⁹ blasius m
nariis langoribz et diuersis necc
sitatibz auxiliū impendebat: sed
et uestibz et unctis lesis sumur
rebat. et nouis imperabat. Sig
dem ad utriusq; testimonii du
o sūt pclara sacis miracula i pre
senti inuenire gesta. Erat in illis
locis mulier quedam q̄ unicam
habebat filiū: hic dū pscē mar
ducaret osticulū piscis guttur e
ius inhesit: neq; ulla potuit ra

cione sine eius periculo euelli·
Cumq; pre dolore iam mortui
cuius ee uidetur: anxia mater
huc illucq; discurrere·et filij an
gustis suos putare cepit·Quo
se uerteret quid faceret prius nesci
ta manebat·Illa hora cognit
beatū blasiū ibidē cū multitudē
ei ducebant translatū habē·Ita
q; fama uirtutū eius audita·filiu
o ulnis ꝓposito: festina ad eum
cucurrit·et fide plena pedibus
ante eius pedes prouolut·simil
q; et ipsa pedibus eius prostrata·
cū lacrimis ꝓcumbabunda clama
re et ita cum orare cepit·Ohise
re michi sēe deꝰ·misere serue tal
uatoris ihu xpi·misere misseri
bꝰ meis: misere filio misero mor
tis genere pereunto·unicus enim mi
hi est: et si quid ei aduersi acciderit
me magis cruciabit·me inq;n
misera matrem amplius torq;bit·
et si iam quoq; me mater fuisse
tam non existimem·Cumq; et
indicaret quomodo piscis ossicu
lū diuum comedēt guttur eius
infestasset·miseratus mater sēs
blasius: miseratus et puerū:
manū ei imposuit·et guttur do
mina cruce signauit·Post hec
oculus ad celū eleuatis·ita quā
dicens·Dñe ihu xpe qui cū patre
credo: me confitor·pro cui⁹ no
mine diuos ad mortē·de⁹ omni
crauditos et saluatos·tu q; uo
luntatem uincentiū te facis·i re
spicacionem cor crudis et saluos
facis illos: exaudi me quēnus
indignū et peccatorē seruū tu
um tamē pro huius mulieris
orbitate et ultus pueri saluati
one orantē: exaudi me et ossicu
lū guttuꝝ eius infixum·oipotē
cia tua dextera et tua menarra
bili uirtute euelle: ita tamen
dñe ut et alios eius saluacōꝰ pfi
ciam quia tu dulcis es in oīs
qui inuocant nomē tuū: et das
oībus affluenter·peto ut ad tui
glām et audiencium saluti·huius
tue uirtutis testimonium·ipse
uenturus quoq; seculi huius finitus
effectus pateret·Peto eīm dñe
ut siqu aliquādo simulis passio
cōtigerit: siue homini·siue iu
mēto: si qs tui nois
memor·tuū nomē cū fide sub cō
memoracōne et patrocinio no
minis mei inuocauerit·ne subs
trahas opem tuā: sed ad adiu
uandū cū festines·Hac oracōe
cōpleta·puer protinus sanatus
matri suo ꝓpriꝰ reddidit matri suę·Ita cū

uincris pgressu: et opmo eius simul crescebat. Jam nāq; in nycopoli que nō longe a sebastia distabat cognitus erat.:.

¶Erat ibi quedā uidua senex i paupcula. Hec magis ī substā cola nō habebat nisi unū tā tūmodo porcū. Sed lupus de improuiso et silua aduiciens. cū abstulit. et silnas demuo pr tuuit. Illa uidens totū pruc uc tū suū in poza dāpno sibi ab latū fuisse. cū blasij q eodem ibidem monēcto supuenīt. opē cont lupi rapinam supplere pol tulauit. At ipse ut semp ōibz in suis necessitatibz cōpaciba tur: et huī mopiam miserat dixit ei. Noli mulier cōtristaī porcus tuus tibi redd. Ecce cū lupus parū quo ueniebat re currens: porcū tuū tibi illesum reduxit. Hec mota dicto actus sermo illius adimplet. Siccū quippe uerba fuerit ut finie rat et ecce lupus anhelus reuer rit: et porcū illesū ante pedes mulieris posuit. et illico cum festinacōne discessit. Post hec bēs blasius ingressus simul cū multis sebastia quē cap padoce metropol. Illo quē die nō est plidi plenitas. Deprc eū cū nutrim in carcere mul. Altera autē die sedens p tribu nali: iussit sibi presentari. Qm dū exhibit fuisset: pmo blādis cū sermonibz appellare et salu tacōnis uerbo leuire tēptabat dicens. Gaude blasi amice de o. Sanctus blasius dixit. Gau de et tu optime pises. Od tamē tibi gaudiū de celo ita āministr bit ōipotēs: si illos quos duis nō deos sed demones esse dicas. Neq; cū simulachra ista aurea argentea. et cera. dm scīptū: sed demoniū lambula. Et sicut nos ea ex metallo ut eos formare possimus igne cōflamus: sic ipi ut essent etiō meridio parter cū suis artibz armabunt. Et dō pises animalis esse nō possū: ne simul cū eis flāmis gehēna libz uadat. Ad hec sā blasij uer ba preses iratus: iussit eū fusti bus cedi. Cumq; diutissime cet fuisset. neq; mortem timeret. neq; coloiem ullatus mutaret: cōfu ad pliē dixit. Uinci te pises crus timare his me flagell alienari posse ab amore dei: et fide salua toris ihu xpi. Iam licet ut tcrp tor animas simplicibz quib

pluuiam

ꝑuadere · et infirmioꝝ pcis
fidē suā eroꝝquere possis: in tm
mē nō pores · Certus sū cīm qa
neq; tormenta · nec ipsa mors
quidē me potuit separe a cari
tate dei · Habeo enim corobo
ratorem meū et saluatorē dom
nū nr̄m · ihm xp̄m filiū di uiu
Jamq; tortores ordino defraī-
et martir patiendo non defrat ·
Sed cū pīses uider se nichil proſi
cere: sed ipsis quodāmodo ucr
beribus forciorem fieri: dimitti
cū et uer in carcerē redire iussit ·
Audiens aut̄ paupula illa ci
uis porcū a lupo mutilū sanct⁹
blasius sibi restitui fecit · eius
m pcis patientiā: et in fide pa
cientiā · eiusdē porcī omodi fecit ·
et ocio capite eius et pedibꝫ: et
diligenē simul cū cre frugibꝫ in
nasculo reponens cū luminari
bꝫ ad eū ꝓperare cepit: et dum mu
tusculo lacerato in carcerē ad
eū intrauit · et ista ei pro benedic
tione obtulit · Ille uero ei⁹ deuo
tione · et tam pia uoluntate de
lectatus · et in dño gaudens · ita
futura pandens: et sui mīonā
facē petens allocutus est · dum
mei dissolutionem īmittere · et
ne quantocius bona certami
ne certato: cursū cōsūmato · fi
dē seruata: ad dñm ꝑ martirū
esse transitum · Et ideo mei ago
nis triumpho pacto · et luminā
ria in hui⁹ facti exemplū in mei
mei memoriam suscipiat: et siq̄
ad uictum ꝓficiet pro facultate
tua pauꝑibꝫ distribuat et egenis ·
Deus aut̄ meus qui dixit · qd
uni ex minimis meis fecistis · mi
fecistis: qui ad pcs seruu sm be
ne fecit ut nunc illi paupi neq;
farina in ydria deficiat: nec oleū
lecythus minuatur · ipse domui
quoq; tue faciat mīc⁹ necessaria
desse: ac te et in presenti et īfu
turo bonis affatī omnibꝫ habūdare · Insup et si quis tuū exēm
plū imitatus · similia in mei me
moriam fecerit: et ip̄i dñs bono
omniū auctor et hic temporaliter
retribuere: et in futuro uitā et
nam cōdonare dignet · Cū hīs
uel ꝓmissis uel mandatis mul
et dimissa domui suā cū gaudio
reuersa est · glorificans et benedi
cens deum in oībꝫ mirabilibꝫ
et misericordijs suis · ¶ Piscis
uero illic sibi sedo in secretario
tribunal ꝓparari: et ibidem bīn
martirē blasiū presentari · Et ad
ducto dixit ei · Blasi mūi tibi ch

gr̃e dnobꝫ· aut adma dros et ctis
nostr amicis: aut certe si hoc
facr̃e cõtempseris·diuersis et gra
uibꝫ supplicijs subiacꝫ: r mala
mortr mtribus· Sãs blasius
dixit· Jam tibi dixi pses ñ dros
esse simulachra que colitis: sed
lignia·lapdes·crameta·argẽtĩ
et auꝛ: opera manuũ hommũ
sicq; eñ dy esse possũt: qui ab
hominꝫ fiunt·et ipi nõ fecrr̃t
celũ et tram·mare et oña q̃ ĩ
eis st̃· Vnde neq; ipsos adoro:
neq; mometa quibꝫ me ꝛendĩ
putas expauescõ·P illã quippe
ad uitam etiam me pueniturũ
credo· Tunc pses mdrus eius a
mũ in dño fixũ·et mẽtem ĩmu
tabilem esse: mssit cum ĩ ligno
suspendi·et ferreos pectines un
de carnifices solent lanc affri:
et mde dorsum eius·et totũ corp̃
eius discerpi ac dilacrari· Jam
sanguis demũr̃ et carnes defiu
ere cperunt: iam et ipi carnifi
ces ad ãmiracõem et lacrimas
cõmouebanr̃·nec tamẽ in hõ
mortr ullus dolons sensus po
tuit sentiri· Denicq; hõs blasius
cõuersus ad pisidem ait· Fiat
hoc est pses qđ et multo pe deli
rabam: ut mentr a ꝛis suspẽ
sa et corpus simul in altũ sustol
leret· Sic iam caro spiritui con
sentit: spiritus aduersus carnẽ
nõ concupiscit· Jam celo mon-
strosa omnia et uestra nobisq̃
mmẽta despicio· Idcirco nõ hec
mmẽta fomidatr uel quasi ꝛa
ua sentire nõ possũ· qa habeo
qui me cõfortat dñm meũ ihm
xp̃m: idcirco has penas insibiles
nõ ptimesco: quia nõ ẽtne·sed
tẽporales existunt· Nam eoꝝ
mtuum siue bonoꝝ siue malo
rũ: et bona uꝛa et mala prosꝰ
pro nichilo duco· mestabile illõ
m celis bonoꝝ omniũ pmium
exspectans: qđ nec oculus uidit
nec auris audiuit· nec ĩ cor ho
minis ascẽdit· qđ pparauit deus
diligẽtibꝫ se· Itaq; deus pses
cũ audiret tam diris supplicijs cõ
m fide cõstanciã quasi malesuꝛ
re et quodãmo augeri: depon
ẽi de ligno mssit·et iterꝫ ĩ carne
rẽ retrudi· Cũq; letabundus et
dño ymnũ diceꝛs·iret ad cam
rem·septẽ mulieres q̃ ei⁹ mira
culis et doctrina atq; constancia
cõuerse iam xp̃o credidrãt sequ
bantr̃ eum· Nam neq; mometa
martiꝝ mflicta: neq; pisidẽ
tam ĩmitem·neq; ipos q̃ eũ du

cebant reuerte: guttas sanguis
reuertentes manibz et luctheis
suis capiebant·et semetipsas
inde aspgentes: eius passionis
et triumphi se participes fore
optabant· Qđ uidentes q̄ btūs
blasiū ad carcerē ducebāt cōpre
hendentes eas optulerūt p̄sidi
ducētes· Has preses blasiū ad
carcerē sequentes et se sanguine e
ius aspgentes cōprehendimus
et diligenti⁹ inq̄rentes au⁹ pro
fessionis ēēnt: xp̄ianas esse cō
prehendim⁹· inde eas trahentes
uīo cōspectu obtulimus· uīo
iudicio examinentur· Videns au
tē eas preses· mirabatur si ue
re xp̄iane ēēnt· Qđ aī se esse
respondissent· Aut· Nolite inuo
hoc nomine·et bona uīa p̄dere
et uitam·quin potius acq̄sitare
m̄ et sacrificate dīs: quibz parē
tes uestri et sacrificauerūt· sa
crificate· Respondētes mulieres
et dixerūt· Si uis preses ut a
xp̄i cultura recedentes dīs sacri
ficemus: prius purificari debe
mus· Euntes ergo ad p̄ruū
stagnū: sōm more lauemus
tras et totū corpus lauabimus
Pinde iube dari nob deos q̄bus
nos uis sacrificare: ut postq̄m

purificate fuerimus: ibi stati ue
ra ip̄m stagnū mundē eis sacrifi
care possimus· Tunc p̄ses lenta
a repletus: et eas uere ut dixe
rant eis sacrificare uelle crēdi
mus· plura deor⁹ simulachra
eis dari p̄cepit· Ipsisq̄ mulier
simul cū eis qui eas et ceteros:
et redeuntes obseruarēt·et quid
de sponsione sua facēt p̄uide
rent· At ille acceptis deor⁹ simu
lachris miserūt ea in cacos plē
bo repletos· Cūq̄ simul cū mu
lieribz ad stagnū uenisset· ubi ī
maximā p̄funditatē ēē sciebāt·
ibi eos iactauerunt· Vez cū pre
ses hoc factū audisset· mētē pe
ne p̄re ira alienatus est· Dēinq̄
uxorius mulieribz· uxorius et mul
tis dixit· Imanū ut uideo nos
simul cū eis misi· Quare tam
sceleris nō p̄hibuistis· Quare de
os nr̄os in profundū stagni ia
tari cōsensistis· Respondentes
mulieres et dixerunt· Hoc p̄ses
qđ te delusit ut deos nr̄os eis ta
dere uideres: hoc nos decepit·ne
nos mergi p̄hibēm⁹· Neq̄ enim
sciebamus·qđ cū dolo tibi loque
rent mulieres· Siquidē putabā
mus·qđ uere eis sacrificare no
luissent· Mulieres ducentē xp̄c

nost neq; dolū faut neq; patitur.
De eo quippe scriptū est. Qui p
peccatū nō fecit: nec dolus inuē
tus est in ore eius. Stultoes uēo
eius et si dolos plerūq; patiunt
nō tamē faciunt. Et ideo noli pu
tare eū dolo nos tibi locutas fu
isse. sed eū derisione. Neq; enim
putabam te tam stultū fuisse:
ut credē posses nos unq; a xpi
cultura recedē: et ydolis sacrifica
re posse. Idcirco qđ tu uel mul
tos tui decepta cernis: nō mō dolo
sum. sed uestre stultitie ipputare
debetis. Quin potius uestri no
bisecū dn et dolos patiunt et fa
unt. Et de uobis quidē certū est qđ
dolos siue alios facitis: ita uideli
ab aliis patimini. Dn autē uīi
si dolos nō paterent. p̄caueren
ne merg̃entur. Si dolos nō fa
cit. ligna uana. lapides fragi
les. era. argentea. uel aureū?
et auri pro deo uero colere se nō
pluadent. Tunc preces minā
tra repletus. uultu cunctis in cō
spectu eaꝝ fulgendi. et ad mag̃o
rem eis horrem mouendū pec
tines simul ferreos quib; corpo
ra eoꝝ discerpent. et truncas
eneas que eis igne candentes ad
ere aufert uel affert precipit.
Ad ultimū linea cōa se extendi
uens dicit mulieribz. Ia quia
ūbis uob pluadere nequeo: tm
menus extorq̃bo qđ lingua nō
ualeo. Igitur aut ad rectitudinē
pous fidei uestre ostendendam
sup hanc lineam ambulate neq;
ad dextrā neq; ad sinistrā decli
nātes: ut si hoc facē uel noluer
tis uel nō ualuerimus. ista tamē
ta oīa in uob expendā. Vna
autē ex eis que secū habebat fili
os. itrim in martyr agone po
sitos audacter arripuit candēlue
am tulit: et in ignē interni fomi
tis misit. Sic inquit ds ab hac
uita auferet et in ignē eternū mit
tet oīs qui aut xpm colendū
non estimant. aut deos adora
dos crediderit. Tunc paruuli itrel
ligentes matrē hac occasione ad
palmam martyr esse uenturam
uno ambo ore dixerūt ad eā. Ne
nos mat sancta. noli in hac ter
relinquere: sed tecū simul ad reg
na celestia rape. Et sicut nos ter
adhuc infantulos terreno pane
aluisti. sic etiam sanctos pane
reple celesti. quē nob sepius ut
pote filijs alludens reprimisti.
Tunc p̄les p̄ nimio furore
iam semetipm nō capiens nec

ducius ferre sustinens: suspēdi
cas et pedibz ferreis carnes ca
y crurari imperauit. Ostra uul
de res: et manducta et uulneribz
influctis multibz ipis uidentibz.
lac pro sanguine defluebat. sed et
ipsa corpa cay tanq̄ flāma ful
gida: et ut nix dealbata erant.
Angelus aut̄ dñi de celo descēdit
et uulnera eay sanans dixit. Jā
bene inchoastis: nunc ad finem
pducite certaminis. Sicut nāq̄
mercenarius a messe sui labo
ris mercē sumens mercedē a cō
ductore suo accepit: si autē mes
sis finē a labore nō receperit. ita
et uos iam pro xpō dira tormēta
passe. martirij coronā ampiectis.
si in xpi cōfessione perseueraueritis.
Qui cū usq̄ in finē perseuerauc
rit. hic saluus erit. Hys ꝓdictis
fratres pfectis: depom eas quidem
de cruce iussit. neq̄ tamē a cru
ciatus sue sentia cessauit. De
positas namq̄ mox mitti precepit
in fornacē ignis ardentis. Vbi dū
sedm mandatū pfidis misse fuis
sent sine lesione sui. sine adusti
one uestimētor: uinuū dño dicē
tes. huc illuc deambulabāt. mor ig
nis ardentibus est. ita de fornace e
gresse. auro rutilo puriores erat

gento septiplū colato nitidiores
omniū oculis splendentes et nue
candidiores apparuerūt. Omnib
itaq̄ admirantibz. pfes uecordiā
quā mente pandebat multa dissi
mulans. ait ad eas. Hoc magice
artes uire quas xpc uester uos do
cuit. fecistis. Sed iam has uana
tates deponite. et uel sero deos nos
tros adorate: ne qd̄ ultimum ē
capitali uos sentēcia damnem.
Respondentes mulieres dixerūt.
Neq̄ xpc noster magicam artem
docuit. neq̄ serui eius magicam
artē sciunt: sed quia oīpc est p
cultores suos qd̄ nulle optāt. Tu ci
qd̄ nobis minaris: ostende et opb
et qd̄ ꝓdie nil̄ prodē cepisti: qñdoq̄
agonis nri fine adimple. Nobis
quippe dilationes tue ingrate no
bis module omnes longe uidentur
quia iam ad regnū celeste uocate
et ad nri certaminis coronā mu
tate sumus. Tunc pfes agricolaus
uehementi exhorrescēs qd̄ eas exti
pare nō posset. data sentencia
capite eas truncari iussit. Hys fac
mulieres audius gras dño agen
tes. dixerūt. Gla t̄ xpe q̄ nos ad
tuā misericordiam uocare dignā
tus es: pro tuo nōie pati ꝯmisi
mur iam lete imus. ecce mortem

p nū nōis confessionē alacres sus
cipiemus: ut ad te qui es uera nī
ta uenire ualeāmus. Cūq; ad lo
cū ubi deollande eiūs gratulabun
de ppetarent. puerulī quoq; supra
dictionē frenuus eas sequentes ad
matrē clamare ceperūt. et dicē.
Jam mater sca uestra uob occur
sum ꝑparat. Sed quare nos dese
ris uel cui nos derelinquis. Itaq;
cōmēda nos sō martiri et fortissi
mo athlete xpi. patri nro blasio
episcopo. ut quia ei matre nō ha
bem: saltē ei patre ad xpm et ad
regnū celoz ꝑducamus. Hīs pu
erulī querulis uocibz una cum eis
ad locū sue triumpho ꝑfectionī pue
nissent. beate mulieres copiā oīa
di a lachrymis ꝑcepūt. Qua acep
ta floris genibz ei et manibz simul
cū oculis ad celū eleuans: hāc sup
plices ad dīm oratonē fuderunt.
Dīe deus q nos de tenebris: et
utero matrū in hui⁹ mundi lucem
uenire fecisti. tu qui nos per scōm
seruū tuū blasiū ad tue cognitis
notiā de ꝑfidie errore ꝑduxisti. te
laudamus te benedicim⁹. te glori
ficamus. quia nos ad hanc nīe
glorificatōis hostiam ꝑducē. scōz
martyz tuoz numero cōmunera
re dignatus es. Quis enī ē simile
tu deus noster. Quis simil' tu
in fortib; dīe. Quis similis tu
magnificus in sctate. terribilis
atq; laudabil'. et faciens mirabi
lia. Et nunc dīe ds qa me ꝑtā
mirabilia tua. nos ancillas tuas
ita glorificare dignatus es. et iam
tempus est ut ad te ueniamus.
quē cord ardimus: quē ore cōfes
se simul. quem toto semp corde et
tui nōmis cognitōne desideramu
mus: ut nī corpis sanctificatī ac
ceptū habere dignare. Suscipe
nos sicut oues oblationis: ac scē
martiri tue tecū quātus nūmas
et indignas in ecclis cōiunge. Sus
cipe spm et animas nras quas
in manus tuas dīe nūc ꝑ meri
ta et oratonē serui tui blasii cō
mēdamus: q ꝑmuis nos ad tue
ueritatis cognitōnē. et tui nomi
nis cōfessionē ꝑduxit. Puerulos
quoq; hos huic scī martiris
tui solatiū: et simul cū eo ad tu
am misericordiā ꝑuenire. xpe de
noster. qui cū patre et spū scō re
gnas ꝑ oīa scla sclōz.
Cūq; pueri respondissent amen
mox a speculatoribz ꝑfecto sūt de
collate: et ꝑfecto sanguine coronate
ad dīm pro quo passe sūt mis
serunt. ¶ Post hec bātus martir

blasius uen a carne reuocat· uen
ad audiencia exhibet: uen comit
tis subiat· Nam cui sessione pre
ses sibi tribunal ꝑparari ꝑcepit·
Vbi dū scs blasius adduct⁹ fuit·
ꝑses dixit· Ad hoc te blasi iso qre
disci· ut aliqd circa salutem
tractares· Si ergo aliqd qđ ad
utilitatē tuā ꝓpiceat hac dilacōe
deliberasti: accede uel sero et sacri
fica dijs· Qđ si non feceris: iam
te diucius nō feram· Scs martr
dixit· Centrans tue tenebras ꝑses
nō satis āmirari queo· Nouo q
quippe te lumē qđ in apto est· et
oīnibz patet nō uidē· Si em ueri
lumē uidisses: nequaq̄ ydola a
dorares· Si ueri lumē uidisses:
nequaq̄ ligno et lapidi exaīato
argēto· et auro dices· dns me⁹ es tu
Quis namq̄ neciat opa manu
um hominū deos nō esse· Jube
deos ee nesas: mitte ī ignē· et ea
ligna cōflagrata· lapides dilapi
dati argentū et aur cōflan fu
erint· tunc ee ueta que dixi cōpro
babis· Sed iam sino· que in ꝓpter
ueritatis ratione [illegible]
[illegible] ꝑparis commenta· Vndr que
ius mine erretras supplicia· ego
michi hoc xpo me cōfortante nunc
do· Siquidē corpus meū ī potes
tate habes: animā autē nō habes
Sic em ipse xpc dns meus dixit·
Nolite timere eos qui occidūt cor
pus: animā autē nō possūt occi-
dere· sed potius em timete qui potest et
animā et corpus ꝑdere ī gehennā·
potens est em ipse an seruio qui
in celis est deus: et corporaliter si
mihi liberare de manibz tuis· Pre
ses dixit· Et quomodo te xpc tuus
ut dicis deus eruere potest· si te ī
stagni profundū dimergi ꝑpiā·
Beatus blasius dixit· Stulte et
cece· tu ydola immo demones a
doras: et tamen eos in tuis ne
cessitatibz inuocas: et auxilium
ab eis speras· et ego deū uerū colēs
et adorans· uīq̄ dubito de ei⁹ pote
cia diffide: uīqđ de eius adiuto
rio desperare· Et si em dij tui q̄s
dicis ubicm dimersi nō emergi
nō potuerūt: xpc tamē meus ea
am in hoc elemēto sua tibi uirtu
tem ostendē potest· Neq̄ em est
in aquis substancia uirtus ei⁹
insueta· Nam ut omittam quod
aquis ꝑ spm scm mea peccata ab
luunt· et ipe in corpe positus su
per undas maris tanq̄ sup tra
ambulauit: et scm unde aplm
petrū pendulus sup aquas ues
tigijs ad se uenire ꝑcepit· Vnde

qđ aplō cōcessit et multi seruoꝝ
suoꝝ minimo cōcedē potest-Hys
dictis-cū psedē simul et īmme
ra ppli multitudine uēit ad stag
nū-Cūq; dīca crucē signasset a
quam-mox ad sustinenda eius
uestigia tamq; arida effecta est-
et uelut in ria ita sup ipas aquas
curritis: uenit in mediū stagnū-
Vbi residens-iuxta ad psidem et
omnē simul astantē pplm alloq
tus est-Si est in dīs uestris aliq;
potētiaa: uel si nob in eis aliqua
cōfidētiaa est-et nos aquas nō
ite: et in noīe eoꝝ sup ipsas am
bulāte-ut uta dīnā uerā utilitatem
eoꝝ ostendatis-Ad hec sc̄s mīs ui
ba octoginta octo uiri auxilium
deoꝝ inuocantes-aquas audac
ter ingressi mox in profundum
demersi sūt-Angelus aut dīn
de celo descendit: et lux simul sup
eū inenarrabil' resultit-Et oīis
ppls qui astabat lumē qđē uidē
poterat: sed angelū p minimo ful
gore nō cernebat-Angelus uero
ad bēm martyrē dixit-Egredere
iā gloriose-et ad coronā tibi a dō
tuo ꝑparatā festina-Tūc sanc
tus iter sup aquas tamq; super
ficiem ambulauit-Cūq; de stag
no egressus esset-oīis ppls qui
aderat in luce que apparuit sup
eū-et in splendore uultus et aīm
rabat-Preses tamen tot mira
culis nūs: nec ad pauēdū mar
tiri flexit-nec ad credendū potuit
addūci-Denīq; cōuocato co dix
it-Jam uidco blasi qđ dcarnish
ut in obstinatione tua pdures-et
deos nō adores: unde et me sanc
tū decruisse-ne iam tibi parcā-sed
ultimā inre sententiam ferā-Tūc
uocans-dicauit sententiā in hunc
modū dicens-Glasius qui me
contēpsit: et impiali ꝓcepto cōt
dunt-deosq; inhonorauit-et sup
octoginta octo uiros aquis dim
sos interfecit-simul cū duobus
pueris quos magnas arubr sus
trepit capite trunc̄t-Hys sanc
tus martyr audito-de sui agonis fine
iam securus: et dño grās agens
una cū sanctaboe et pueris ad lo
cū sue decollationis prestituū ꝑge
rare cepit-Vbi cū peruenisset-et o
randi spaciū uel facultatē a spūa
tore nactus esset-flexis genibr
et oculis simul ac manibr-oculisq;
ad celū sublatis-in hūc modū
orauit-Dīne ds mīs q̄ me de ydo
lor errore-ad tue religionis dīnū
uocasti: xp̄e qui lux uera es-et
omnē hominē in mundū illūīas

nec quoq; ignorancie tenebras illuminasti· deus iuuenū q̄ sedes sup cherubin et catharactas celi aperiens· das pluuiam sup fa cem tre: et in signū federis tui arcū tuū sup eam extendis· tu qui humanū generis hostē dya bolū pro nob̄ aculeatus sub gasti· et uectem tortuosū draco nem antiquum exstipecasti: ad esto nunc in seruo tuo· et exau di oracionē quam pro tuo nom̄ devotandus ad te ultimā fundo· Adesto oīnib̄ inuocantib̄ te: et iuxta singulor uota pfice· q̄ uel ob mei serui tui glorificacionem nomē tuū glorificauerint· uel ob mei memoriā ad glām nominis tui aliquid fecerint: si cui⁹ guttu ri officiū inhęserit· uel aliquid forte in guttur incommodū pal sus fuerit· et tuā oī fide opē cum patrocinij mei inuocacione posti lauerit· ad cuius ūtutis testimo niū· quam olim p seruū tuū fecis ti: ti ei succurre· et eū ab imminē discrimine sublena· Si quis īfir mitate aliqua pgrauat⁹: si quis in quocūq; periculo positus mei nominis memor fuerit: et tuū aux iliū oī mea intercessione supplex īploauerit· tu et illū ab īfirmita te sana· et ipsū a periculo libera· et oīnib̄ prolixius in suis tribula cōnib̄ te p nomē meū inpellā tib̄ adesse dignare· Adhuc ss̄ martir in oracione iacebat· ecce et nubes lucida infulsit sup eū· et uox simul de nube insonuit· dicens· Ego sū deus q̄ te athleta dilectissime et glorificauī et glorificabo· Pmde oīa que petisti: iuxta singlor fidem et utilitatem ego adimplebo· Ego īfirmitate ego in periculo· ego in qualiber tribulacione positos si cū tuo me patrocinio orauerint: aut ī pce ti liberabo si eis liberari expedit· aut in futuro uitam eis eternam condonabo· Sed et pauperie illi⁹ pro qua me orasti et omnīū pfi cientiū memoriā tuā domū be nedicam: et tam in presentibus tēporalib̄ bonis replebo· q̄ ī futuro etiā eos merced remunerabo· Et hijs dictis simul cū uoce nubes discessit· et ira dei⁹ mi ab oracione surrexit· fler moza a speculatore simul cū duob̄ pu eris suas muros ascendit· cuius is capite truncatus est· Collegit autē corpora eor· quedā mulier nōie helysea· prudens admodū· et timens deū· Et ī eōdē loco quo

drollam sūr digne rpōsita parīt
sepelīur· Jn quo loco mūmera
usq; hodie miracula m diūsar:
mfirmitatū medela·ad gloiam
nōmis sui dīs opatur· Ita et
martir carteris macrationē ibe
r flagell': crucis suspensione per
cussū dilaceratione: aquar: disci
mine·et postremo gladij passi
one approbatus: et plurib; et
magnis miracul' gloriosus·et
r'is ad celos·et homīb; ad āgelos·
et mūdo ad dīm migrauit· Au
diens uero paupcula illa que m
carc' uenit ad eum·gloriosū tam
situ eius·tanta martiris pcepti
et humanaria mendicbat·et cūcta
que uel de carne uel cre fructib;
haberr potrat: paupib; et egr
nis distribuebat· Cuius exemplū
monitis suis plures alij uel ex
parētela eius uel uicinis uel fam
liaribz secūm· multa ex eo tempoe
in eius nomine et memoria pau
pib; erogarr cepcrūt· Et hui' facti
memoria: etiā usq; ī hodiernū
diem pseuerat· Nam semp anno
festiuitatis eius reuersu in loco
martirij eius elemosine et pau
per; refpciones fieri: et lampades
ac luminaria accendi·et ymni in
eius honorem: et dei glām celebri

solent· Passus est autē bātissim'
martir blasius epc in sebastena
uitate sub pīsidr agricolāo die octo
nonar: februariar: regnante dño
nro ihu xpo: cui est cū patre simul
et cū spū scō honor et gla ī secula
seculor: amen De sancta agatha·

Passionē sce agathe que
passa est in ciuitate ca
thanensiū sicilie sub de
cio tyrannie: ipo decio pōsule
die nonar: februariar: scribo ex
plicamus· Quumanus igitur
cōsularius sicilie audiens sācte
opinionē uirginis deo dicate a
gathe: multifaria intentōe per
q̄rebat ut ad eam pueniret· Sin
gula enim animina mentis suc
singulor: in se uiror: exagitabat
affectus: utpote pro gla scī om
nipotis suam opinionē extēdē
nobilissimus ortam natalib; de
famulam fecit arcari·ut q̄ erat
de genere ignobili natus·psona
ret ad aures uulgi qđ tanc' cēt
ac talis·qui posset etiam sublim
ium ul' nobiliū sibi subiugari
psonas ul' spectabiliū· Ut libidi
nosus: aut ad aspectū uirginis
pulcherrime oculor: suor: concu
piscentiā cōmouebat·et ut amar'
ad facultates eius cupiditatis suc

firma lacrabat· atq; ut ydolatra
et demonū seruus sermone ipietatis inflāmatus: xpi nomē audire nō potuit· Hys et huiuscemodi ut diximus furijs cōprehensus
bēam agathā suis fecit apparitorib; tradi· et fecit eā cuidam matrone tradi nomine afrodisie· que habebat nouē filias cpulcherrimas: sicut eaz; fuit mat· Hoc autē fuit ut p dies triginta cothidie blanditijs ut cōmutarent animū eius· et modo promittendo dona: modo ciendo aspera· quibat mētem sācām a bono pposito revocare· Quibz sācta agatha dicebat· Oculis mea solidata e· et in xpo fundata· Verba tua nichil expulsiones uestre nebule sūt· et voces uestre flumina sūt· Que quō nullus impugnant: fundamēta domus mee non poterūt cadere· fundata enim est supā firmā petram· Hoc autē dicens flebat cothidie et orabat: et sicut iacens in ardore solis fluenta sanguinis cōsupiscat· ita desiderabat ad martyrij coronā attingere: et diuersa pro xpi nōie tormēta sustinere· Videns igitur afrodysia mētem eius inmobilem permanere: abijt ad quintianū et dixit ei· Facultas possunt tua dare mollitie: et fere in plūbi molliciem conuerti· q; ab infancie xpiana mea iste puelle retro cari· Ego eā et filie mee sine excusacione noue nuptijs sacerdotibz nil sacrificantes: nocte ac die nichil aliud gessimus nisi ut agere mus quotidie animū ei ad cōsensū boni consilij inducerem· Ego ei eā gēmas et ornamenta insigna: uestimēta quoq; auro texta obtuli· ego domos et pdia et suburbana reparaui: ego uarium ornamentū domus· ego familias diuersi sexus et etatis exhibui: sed ista oīa quasi etiam quam pedibz suis cōculcat pro nichilo cōputauit· Tunc iratus quintianus iussit eam ad secretariū suū addūci: et sedens p tribunali hoc sermone mecum arripuit dicens· Cuius condicionis es? Agatha respondit· Non solū ingenua: sed expectabil' genere ut oīs parentela mea testatur· Quintianus dixit· Et si ingenua pbaris et nobil': cur nobis seruilem exhibere te pſonam ostendis? Agatha dixit· Quia aliella xpi sū: ideo me seruilem habere ostendo pſonam· Quintianus dixit· Certe si ingenua eras et nobil· cur

ancillam te esse cōmemoras: Agatha respondit. Summa ingenuitas ista est. in qua seruit xpō cōprobat. Quintianus dixit. Quid ergo. Nos ingenuitatem nō habem⁹? qui seruiū xpō contēpnimus cōtēpnimus. Agatha respondit. Ingenuitas ista ad tantā seruitutem deiicit ut nō soliū peccati nos faciat seruos: uerū etiam lignis et lapidibus faciat obnoxios. Quintian⁹ dixit. Quidā stimulo ore blasphemauerit: pene potuit uindicare. Die tamē antequā adoremē ta uenias: aut deos nr̄os cōtēpnis. Agatha dixit. Noli dicere deos: sed dic demonios. Demonia enim sūt ista. quos uestigia in cruciato uiuentes: quos marmoreas et gypseas facies inauratas. Quintian⁹ dixit. Eligat tibi unū e duobus qđ uolueris cōsiliū. Aut duras penas mirabiles patieris aut quasi stulta moriere aut quasi sapiens et nobil' qđ tua natura dictauit sacrifica diis cōpotentibus: quos ueros deos cē nostra diuinitas demōstrauit. Agatha dixit. Sit talis uxor tua qualis dea tua uenus fuit. et tu sis talis qualis deus tonans fuit. ul' exstinxit. Tunc quintianus audiens hec: iussit eam alapis īfacē cedi et dixit. In iniuriā iudicis nolī temerario ore garrire. Agatha dixit. Diuisti deos tuos et quos uera diuinitas demonstrauit sit ergo uxor tua ut uenus. et tu ut iouis ut et nos possitis in deorū numerō cōputari. Quintianus dixit. Appareat te hoc eligere ut diuersa tormenta sustineas. q̄ repetito me iniuriis tuis cōmoue cruciatus. Agatha dixit. Oportet me uiri prudentis ad tantā stultitiam deuolui: ut illos deos tuos dicas quos nutum nō cupias tuam cōiugem uel te imitari. et dicas tibi iniuriam fieri si cor: uitas exemplo. Si enī uerū deū scis bonū tibi optauit: ut talis uita sit qualis cor: fuiste phibet. Si autē extraneus cor: cōsortia necū conscius. Die ergo tam pessimos esse atq; sordidissimos: ut qui maledicē noluerit aliquē talem illum optet: qual' fuit et crabil' uita cor:. Quintian⁹ dixit. Quid in uerbor: supfluus curris? Aut sacrifica diis aut uarijs supplicijs te faciam interire. Agatha dixit. Si feras ni pmittas audito xpi nomine maledicum

Si ignē adhibeas: de celo mi cor
salūficū ministrabit angel:
Si plagas et uerbera: habeo me
me ſpm ſcm·p quē unusa tua
tormēta despiciam·Tunc qui
anus agitans caput suū: iussit
eam in carcē tenebroso trapi di
cens ad eam·Cogita tecū agata
et penitere ut possis euadē tormē
ta horrifica·que te forsitā lania
būt·Agatha dixit·Tu minister
sathane tu penitere ut possis euā
dere tormēta et etiā dampnatiō
nem·Tunc quintian² iussit eam
celerius trahi ad carcerē qa nore
publica eam confundebat·Aga
tha autē letissime et gloriantē i
bat ad carcerē·et quasi ad epulas
muntata·ita agonē suū gaudēs
dño ppē cōmēdabat·Sequenti
ḡ die impiissimus quintianus·
ius eam cōspectibz iussit pītari
au et dixit·Quid tractasti circa
salutē tuā·Agatha respondit·
Salus mea xp̄c est·Quintianus
dixit·Quousq; miseri pstabis i
tentionē uanā·Deiega xp̄m·
et deos manu colere: ne uite nec
tuū crudelitē acerrima mortē cōsu
mas·Agatha dixit·Tu nega de
os tuos qui sunt lapides et lig
na: et creatorem tuū q̄ te fecit

deū nec adora·Quem si cōtēpse
ris: etnis penis et ꝑpetuis merē
dis subiacebis·Tunc tratus qui
anus iussit eam in eculeo sus
pendi: et torqueri diutius ad eā·
Relinque animam tuā interitōnē·
ut uitā nec possit esse cōsilium·
Agatha respondit·Ego in hys
penis ita delector·sicut q̄ bonum
nuncū audit·uel qui uidet illū
quē diu desiderabat: aut q̄ inuēit
thezaurus multos·ita et ego de
lector in hys penis corporalibus
posita·Non enī potest animā in
thorace pone·nisi eius theca fon
ter fuerit cōculcata et redacta in
palcas: ita et anima mea nō po
test in paradysum dei mei cū pal
ma intrare martiri nisi diligēt
ꝑcussis corpus meū a carnifab
attractum·Tunc tratus quintian⁹
iussit eam in mamillis torqueri·
et torta diucius eam abscidi·Aga
tha uero dixit·Impie crudelis et
dei tyranne·nō es confusus hoc
amputare in femina: qd nupse
in matre fuisti:·Ego enī habe
o mamillas integras intus in a
nima mea·et quib; mirro omnis
sensus meos: quas ab infantia
dño cōsecraui·Tunc quintianus
iussit eam utr in carcē trapi·et

iussit ut nulli liceret medicos mit
ere ad eā: et neq; panē neq; aquā
ei ministraret. Cūq; fuisset ichisa
cere arca mediam noctem uenit
quidam senex: quē antecedebat
puer luminis portator: ferēs diui
sa medicamina in manu sua. q̄
se medicū esse cōmemorans: eque
cum his uerbis alloqui. Quare tu
minus corpora labe penis affligit
cōsularis insanus. sed tu cū ma
gis gemitibus supplicis uolisti cō
punctionibz tuis. Et hoc ubera tu
a tolsere. et amputari ferrū: ex
illius ubera in fel cōuertent. et ī
amaritudine erit anima eius in
eternū. Tamen quia ibi erā qua
hora hec panchares: cōsidrauit
par nidi quia potes aīā salutis
tue manūlle sustinere. Tunc scā
agatha dixit ei. Medicina carnā
lem meo corpori nūq; exhibui. et
turpe est ut qđ ab meritrice erat
cōseruau nunc poam. Dixit ei
ille senex. Et ego xp̄ianus sū et
nouū medicinā: nolo me uerā
ris. Dixit ei agatha. Et que po
test uerecundia mea arcā te ee:
cū tu sis senex et maior natu. e
go uero iuuenis sim puella: ita totū
corpus meū lenocinatū est. ut mul
nera ipsa nō p̄mittant aliqđ ti
mulari in mente mea unde possit
uerecundia exoriri. Sed ago ti
bi grās dñe pater: qua dignus
ut' dignatus es in sollicitudinem
tuam impendi. Hoc tamen scias
quia ad corpus meū medicamina
ab homine facta nūq; admisi. Dix
it ad illam ille senex. Et quare
nō p̄mittis ut curem te. Agatha
respondit. Quia habeo saluato
rem dñm meum ihm xp̄m. q̄ uer
bo curat oīa: et sermo eius sa
nos restaurat uniuersa. Huic si uult p
test me saluā facē. Tunc subridēs
ille senex dixit. Et me ipe misit
ad te. nam et ego apls eius sum.
et in nōie eius scias te esse saluā
dam. Et cū hec dixisset subito ab
oculis eius ablatus est. Tunc puel
la se in oratione scā agatha dix
it. Grās tibi ago dñe ihu xp̄e qa
memor factus es mei. et misisti
ad me aplm tuū qui me cōforta
uit: et curauit uulnera mea. Et
cū cōpleret orationē respuēs ad
oīs maculas corporis sui. salua
ta oīa membra esse cognouit. nā
et restaurata erat mamilla eius
sicut ante. p totam noctē lux reful
sit in carcere: ut pre pauore oēs
custodes fugerint. et carcerē apti
inquierint. Tunc dicebāt scē agate

qui ibi erat reclusi ut aperiret illa autē diuit. Absit a me ut ego co
ronam meā pdam: et cos q̄ aut
oues sūt carceris tribulacōnib⁹
tradam. Ego autē adiuta a dño
meo ihu xpo: pseuerabo in cōfes
sione eius: qui me saluā fecit
et cōsolatus est me. Factum est
autē post quatuor dies: iussit eā
iterū quīcianus ante suū tribunal
astare cui et dixit. Quousq; furi
aris contra decretū principū iuic
tissimoꝝ. Immola dijs. Sinau
tem cuas te actionib⁹ connectus ēe
aptandam. Sā agatha dixit. Dia
uerba tua fatua et uana sūt: et m
iqua precepta tua aerem ipm ma
culant. Unde miser sine sensu et
sine intellectu es: qui uult ad aur
iuū suū lapidem inuocare. et non
dm suum et ueū. q̄ me dignatus
est ab omni plaga quam in me
exercuisti ita curare ut etiā ma
millam meā integerrimā meo
pectori restituerit. Dicit ei quīcia
nus. Quis est qui te curauit.
Agatha dixit. xpc filius dei. Dñ
cianus dixit. Iterū xpm habes
nominare: quē ego nolo audire.
Agatha respondit. Ego xpm cō
fitebor labijs: et corde inuocare ñ
cesso. Quīcianus dixit. Nūc ui
debo si xpc tuus iuuabit te. Tunc
uestas acutissimas iussit sparg:
et sub uestis carbones tuos imic
ti: et eam desup nudo corpore uo
lutari. Cumq; hoc fieret subito
locus in quo sca corpus uolutaba
tur cōmotus est. et pars parie
tis cecidit: et oppressit consiliarii
udias nōie siluynū: et amicū
eius nōie falconiū. quoz consilio
pretrabat scelera: sed et oīs
ciuitas catanensiū a tu terre
motus exagitata est. Demq;
omnes aues aduolarūt ad sepul
turā udias: et ceperunt mimo
tumultu uociferari. qđ scām dei
famulam impijs cruciatib⁹ age
ret: et idarco oīs populū fuit
mēt. Tunc quīcianus fugiens
ex uno latere tremotu exagita
batur: et alio autē sedicionem
pli formidabat. Igitur quīcianꝰ
iussit eam ueū in carcerē trahi
ipse autē ad posticulam secreta
ry fugiens: in manus populum
reliquit. Sancta uero agatha me
y nigrella est carcerem: expādit
manus suas et dixit. ad deū et
dixit. Dñe q̄ me creasti et custo
disti ab infancia mea: et fecisti
me in uentre matris meę uirtute agē.
qui tulisti a me amore sēi: qui

corpus meū a pollucōe sepal
ti: qui fraſh me uincire tormē
ta carnificū·frēt·ignē et ūincula
qui ñ inter tormenta ūinitē pa
cienc cōtulisti: te deprōo ut iube
as me istud scīm derelinquere
et ad tuam misericordiā pueni
re·Et cū hoc dixisset·et tam
multis ingemi uoce orasset: e
misit spīm·Qd audientes pn
ppli cū mīma celeritate uenerūt
et aut̄ntes corpus eius posue
runt in sarcophago nouo·Facti
est aut̄ ut cū aromatibz cōdire
tur corpus eius: et cū mīma di
ligentia collocarent illud·uenit
quidam unicus seruus uehēz
mdumis·quem sequebant̄ ap̄li
q̄ centū pueri omnes armati et
pulchri·quē nemo umq̄ uide
rat in ciuitate cathanensiū: nec
postea inuentus est aliquis qui
dicēt cū se fuisse·Ille uero unic
nis intrauit ad locū ubi cond
batur corpus eius: et posuit ta
bulam biricem et marmore·in
qua scīptū est erat·Ofert̄ scām
spontaneam·honorē deo et pat
liberatōnē·Posuit ergo hanc
scīptūram ut diximus intra se
pulchrū ad caput eius: et tādiu
ibi stetit·q̄diu cū oīa diligēna
clauderēt·Clauso igit̄ sepulchro
abscessit: et ut diximus non estul
terius uisus nec auditus in re
gione illa uel in tota puincia si
cilie·Vnde suspicati sūt qd ange
lus eius fuerit: et hanc scīptu
ram diuulgantes qui uidērāt
omnes singulos solutos reddide
runt·et tam iudei q̄ etiam et gē
tiles una cū xp̄ianis cōmuniter
uenerari cepērūt sepulchrū eius·
Tunc quidam arripuit ir cū
asino suo ad inuestigandas fa
cultates eius: et ut uidit omes
qui erant de parentela eius·Q
dū iudicio in medio fluminis in
troyt·Demq; cū transiret flum̄
p nauem duo equi fremitū inf
se dantes calcesq; iactantes un
equus cum morsu appetit·et a
lius calce pulsum in flumē pe
cit: et nō est inuētū corpus eius usq;
ad presentē diem·Vnde accepta
mon et uenerando arta scām a
gatham: et nullus umq̄ molef
tus fuit generi eius·Vt autem
euidenter scīptura illa qua āge
lus dei deposuerat firmaret̄·post
anni circulum arta diem natal
eius mons etyna eructuauit i
cendium·et quasi fluuius ar
dens ignis ita uehemēs fera et

terram liquefaciens: appropin
quabat ad cathanēsiū ciuitatē
Tunc paganor multitudo fugiēs
de monte descēdit: et uenerunt
ad sepulchrū eius· et aufertes u
lum unde erat coopti sepulchr
eius· statuerūt cum cōi igne
uementem ad se· et ipsa hora ſ
trat ignis diuinus· Lepta autē
ignis kalendar februariar· et
cessauit die nonar earundem
qui est dies sepulture eius: ut
comprobaret dns nr ihc xpc qd
a periculo mortis et medij me
rtus scē agathe martiris liberet eos
liberaret· Martirizata est autē
beatissima agatha die nonarū
februariar agente quintiano cō
sulari· regnante dño nro ihesu
xpo: cui est honor et gloria ī se
cula seculor amen· De sancta
dorothea uirgine

In prouincia capadocie apud cesaream
ciuitatem· erat quedā puella
nomine dorothea· Hec octodi
anis diebz in castitate et sobrie
tate et puritate deo sedulū exhi
bebat officiū et cū humilitate ꝛ
ieiuniis manducandum et orando
nbz ministrebat· Erat autem ita
prudentissima· ut uix cā pau
nutari possent uiri· Dñs autē
qui eam nosse potebant uiri no
men dñi nri ihu xpi magnifi
cabant· qui talem haberet fa
mulam· cuius et aspectus gra
tus et uita et sapientia īcōparabi
lis erat: et īmaculata uirginitas
Dum ergo crescit ita ī caritate
xpi perfecta: ut ad eius thalamū
pueniret· Duplicauit certami
nis sui palmam· et unā ūgini
tatis coronā meruit· alteram mar
tirij: cū gaudio puenit ad xpm·
Quo autē ordine passa sit· gesto
ꝛ euidens pagina edocuit· Cui
fama sathane eius p aures hōm
curret: peruenit ad presidis pfecti
uis auditū· Qui ingressus ci
uitatem memoratam uidit ce
saream· famosissimā xpianor
perpes dorotheam dei famulā co
artari· Cumq; fuisset illi p tbu
nalibz intromissa: inclinato ca
pite· orans deū suū stetit ante
presidem· Tunc interrogauit eā
preses nōie sapricius dicēs· Dic
que uocaris· At illa respōdit·
Dorothea mihi nomen· Sapri
cius dixit· Ideo exhibe te uolu
ut dijs īmortalibz sacrifices· se
cūdū imperiū principū augus
torū nrorū· Dorothea dixit· Ds
qui est in celo augustus ipauit

michi ut ipi soli seruiam·sic deiq;
scriptū est·dnm deū tuū adorabis
et ipi soli seruies·Et ut ex·Dij q̄
nō fecerūt celū et terram a terra
pereant·Videndū ergo est cui im
peratori obtemperare debeamus
terreno an celesti deo aut homini·
Qui sunt enī imperatores·nisi
homines mortales sicut fuerūt
et isti dij quor ymagines ado
ras·Sapricius dixit·Si vis mor
te euadere·et reuerti sana et im
maculata et illesa·pone animā
tuū et sacrifica dijs·sinalias le
gibz acta amaris dabimonis
exemplum·Dorothea dixit·Om
nibus dabo timoris dei exēplū·
vt hij qui timent deū·homines
rabidos nō timeant·hoc enī fa
cit q̄d canes rabidi·laniant
homines nnocētes:et quia
ao in illo nulla est infamīa de
similū trahūtur·latrant et suis
morsibz nulnerant transeūtes·
Sapricius dixit·Tu quātū vide
o·pseuerare disposuisti in ista m
ptissima pfessione:et ius āi et
teris mou·audi me et sacrifica
dijs nīis:ut euiteri penas quas
Dorothea dixit·Euitet qui pe
ne tēporales sunt:gehēne aūt
tormenta eterna sūt·Et autem
etnā penā michi euadere bea
tēporalia timere non debeo·me
mor fuit dixisse dnm meū·No
lite inquit timē eos q̄ occidunt
corpus:animā aut nō possūt
occidere·sed potius eū timete:q̄
potest et corpus et aiam pdere in
gehennam·Sapricius dix·Er
go timere debes deos ne nati et
animā tuā et corpus tuū pdant
si nō eis sacrificaueris·Dorot
ea dixit·Jam dixi tibi sapricia q̄
nullomodo potueris mi pluadere
ut sacrificem demonijs qui habita
uerunt in hijs hoīnibz uanis
qui sic uixerunt ut cuipe sit eo
am dicā·qui sic mortui sūt sicut
animalia·que cū uiuent nō cog
nouūt eū q̄ fecit celū et tra:et
oīa que in eis sūt·Vox ergo a
nime in igne ardet·quor per
uana metalla adoratis effigies
et necesse erit ut cū ipis eā et
ipsi in igne eternū maneant·q̄nq;
relicto creatore suo·vox voluerit
esse auctores·Cumq; hec audisset
sapa uehementer iratus est:et ite
rius ad tortores dixit·Sistite
eam in catastam·ut videns se q
stantem in penis·uel sic cōsentiat
dijs se exhibere auctrice·Dei ue
ro famula cū se erectam vidisset

in catasta constanc intrepidan
nō interrogata aut ad iudicium
Quid me tritas fac qđ facturꝰ
es: ut possim cum uidere p cuꝰ
amore nō timeo et uincere nō pa
uco Sapricius dixit Et quis est
quē desideras. Dorotheca dixit
xpm filiū dei Sapriusꝰ dixit Et ubi
est xpc. Dorotheca dixit Quan
tū ad omnipotentiā eius pinct u
bique est: quantū ad humanā ca
patatē qua sensus humane fra
gilitatis uanū quidem putat quod
nō in loco esse didicerit: et ideo cō
fitemur filiū dei ascēdisse in celum
et sedere ad dexterā patris cui
ri omnipotentis qui unitatē dei
tatis oēs cū patre suo: et cū spi
ritu sco mutat nos ad paradysū
deliciaꝝ suaꝝ. Ubi uernola omni
tēperantia pomis omanē. omni
tēpore lylia albescūt. rose floresc.
campi uernanē. montes undāt
ur: colles omanē: fontes diluu
ianē. et scōꝝ anime in xpo ioian
dane. Hec ait si audieris sapria le
taberis et ingredieris paradysum
deliciaꝝ dei. Sapꝰ dixit ei. Opor
tet te relinq̄re uanitatē. et sacrifi
care dys et adipisci uitā: et sic
in uita tua: ne taliter intereas
sicut et patres tui pereūt propt
sultitiā suā. Dorotheca dixit
sacrificabo deinonijs. quia xpiā
na sum: nec uirū amplā qa
xpi sponsa sum. Et hec ē fides
mea: qđ me introducat i paꝺy
sum suum. et ad suū thalamū
me faciet puenire. Tunc sapꝰ
iussit eam duci ad duas sorores
suas et causte que nup apostata
uerant: et cōmēdauit eam illis.
sapius dicens. Siatis uos relic
ta uanitate. et superstitione xpiā
na dis sacrificantis multis. et
renunciare uos fec: adhuc me
lioribꝫ domis honorari uos fa
am si istam potueritis ab ista re
uocare. Illiq̄ cā suscepe
runt in domū suā et dicunt ei cō
sentiā istā nudia: et te liberā de
periculo penaꝝ sicut et nos fe
mus. melius est tibi una agē. ut
iuuenē istud nō tōlumas i pens
et ante xpc tuū nō pereas. Re
pondens dorothea dixit eis. O si
audiatis cōsiliū meū. et nos ydo
lis sacrificasse penitet vobis ē
etiā deus et copiosius in misei
cordia hys qui cōsuetē ad eum
ex toto corde suo. Dixit ei tristē
et causte. Jam scitis pernum
a xpo. quomodo potest fieri ut
reuerti possim. Dorothea dixit

Peius peccatū est desperare de dei misericordia: q̄ tanis ydol' immolare. Nolue ergo desperare de medico bono. et peritissimo quia potest curare uulnera tua. Non est aliq̄d nullus q̄d curare se non cognoscat. Sā ideo saluatoꝛ dicitur quia saluat: ideo redēptoꝛ quia redimit. ideo libeatoꝛ: quia liberare nō cessat. uos tantū ex animo ad penitentiā conuertimini. et sine dubio ad indulgentiā peruenietis. Tunc miserunt se ad pedes eius flentes ac plantes ut quatenus per eas quatinus possent penitentiam suā p ipsam deo offerre. ut indulgentiā diuinā acciperēt. At illa eis lacrimis misit uocem ad deū dicēs. Deus qui diuisti non solū mortē pōnis: sed ut cōmutet in melius et muat: Dñe ihesu xp̄e qui diuisti sup unū pōnē penitentiā agentē plus gaudium habere in celis ab angelis q̄ sup nonaginta nouē iustos qui non peccauerūt: ostende penitentiam tuam in istis quas diabolus tibi comatus est rapere. Reuoca oues tuas ad gregem tuū ut exemplo earū redeant ad te. q̄ recesserunt a te. Cūq; hec ihs similia duceret. ecce pīes misit ad domū suam: et fecit eas ad dotheca uenire. Quas ad se uidisset in parte erepit ab eis mīre si dotheee animū inducebat. At ille uno ore respondērūt dicētes. Errauimus et satis miserē egimus timētes penas et dolores transitorias: quia sacrificauimus ydol' uanis. et ideo rogamus eam et fecit nob' penitentiā: ut possimus ad xp̄i indulgentiā peruenire. Tunc sapiens fecit uenire tinctas suas et in furore animo[sus] iussit ut dorsū ad dorsū ligarent inuicē in cupā si statim sacrificare nollent ut' noluissent. At ille clamauerūt dicentes. Dñe ihu xp̄e accipe penitentiam nr̄am et da nob' indulgentiā tuā. In hijs uocibus et in ista confessione durantes. in cupam misse sūt: et mense in conspectu sce dorotheee. Gaudebat enī dorotheea in hora exitus earū et clamabat eis dicēs. Intercedite me fratres de indulgentia animas uri: et scietis quia palmam martiriꝫ quā p̄dicta tis sine dubio inuenietis. et cū ret in amplexu uiri patre q̄ filio p̄dicto et recuperato letantur. Tunc sapiens iussit secūm dorotheā

ueꝝ in catastam leuari·Cūq; le
uata esset tanto gaudio ecstille
rata est: ut ꝓbaret ueꝝ ad dest
deratum puenisse sue deuocōnis
effectū·Dixit ei sapa. Quid est
qđ sic multas tuus simulata leti
cia mendaces ostendis: et in sup
plicio posita exultacōem te habe
cōfingis·Dorotheca dixit·Nūq;
in oīm uita mea letiora fui sicut
hodie ꝑmo omniū de hys aīabꝰ
quas dyabolus p te tulerat l' abs
tulit deo: et p me recepit xp̄c·No
die in celo epule fuit de eis: gaudēt
angeli·letant archangeli·simul
omēs apli et mr̄es atq; pphe exul
tant·Festina ergo sapa: et tuq đ
facturus es·ut possim ad istam
exultacōem occurrere: ut et simꝰ
cōgaudeā aīi quibꝰ hic in tris fle
bam·Tunc sapiens frat lāpades
circa latera eius applicari·At nō
dorotheca magis ac magis suā hy
larem et insultantem ostendēs di
cebat ei·Miser ad nichilū redactus
es cū ydolis tuis·Intr̄ depositā de
catasta: frat eam diu in facie cedi
palmis dicens·Ipsa facies cedatur
que mihi insultat·Cumq; diuꝰ
multūq; cesa iterꝝ gaudēt: cedētes
eam fatigati defecerūt·Hoc audito
sapiens dixit sententiā·Dom

theam superbissimā puellā q̄ sa
crificare noluit dys immortali
bꝰ ut uiueret: sed uoluit absolu
te non ꝑter quem nescio hoīem
qui dicitur xp̄c iustissimus gladi
o peiit·Ad hec dorotheca dicta
bat dicens·Gracias tibi ago ama
tor animaꝝ qui me ad paradysū
tuū uocasti: et ad thalamum
tuū mundissimū·Que cū egrederē
tur ꝑtorū uidua·dixit ad eam
q̄dam scolasticus nōie theophy
lus·Eya tu sponsa xp̄i mitte in
de paradyso sponsi tui malapu
nica aut rosas·Et dorotheca respō
dit plane·quia ita faciā·Cū ue
nisset ergo in ichu palmarum: ro
gauit carnific̄·ut ꝑmitteꝝ mo
dicū orare·Que dum cōplesset
orationē·ecce puer ante eā appa
ruit ferens in ornario suo mala
optima et tres rosas·Cui illa ait·
Obsecro te ut feras ea theophylo
et dicas ei·Eccē q̄ a me petisti ut
tibi de sponsi mei paradyso tīmittꝰ
terē accepi·Ipsa autē puella gla
dio cū triumpho martirij ꝑrexit
ad xp̄m·Cui est gla in scla scōꝝ
Amen·De sancta eula
lia virgine barchinonensi ciuis
et nicola·nobil' grecor·a tenere

ctatis sue tpore dñm ihm xpm
et toto corde amabat. Honorabat
autē ei parentes suos i pdicto
pho: qd erat sibi paulo longius
a cunctis. quam ppt humilita
tē et sapiaiā. que ultra etatem
eius erat in illa. paretes quam
mdulgentissime amabāt. Et ei
in diuno apolito ptitēs nichil
aliud ageret nisi in sequestrata
cellula ei sociabz quas sibi adu
naucrat: in laude dño ymnos
describere. Nec faciendo ei pue
misset ad pubescentes annos: ce
pit nefandissimū primapū seuire
pscruno adūsus xpianos. ut si
quis sacrificare nolusset. diuer
sis penis cruciabz et morte af
ficeret. Damnus igit pfes
aduenies in ciuitate barino
nēsiū precepit sacrificari dijs:
et iussit pquiri xpianos ut thu
ribicarent. De qua re mor fla
grauit opinio: p impiissimum
iudicē. ciuitatē esse turbandam.
Qd audiens sca eulalia hylaris
effecta est. et magno gaudio re
pleta letabatur dicēs. Gras tibi
ago dñe ihu xpe: et gla tua nōis
tui sōo. quia video qd optabā.
et sic credo in te. ut de hoc ope te
adiuuante impleat in nobis.

Quod audiens sca eulalia mirabā
tur helicaonis: qd tam optabile
et inenarrabile audisset. qd nolle
pdere eis solito more: quia quic
p gram dei sciebat. omnia eis pate
faciebat sedm indulgentiā earūm
spectionis sue fidei in qua eas al
locutione sua suauissime edifica
bat. Sca uō eulalia que in corde
habebat nulli dicē voluit: neq
parentibz qui eam inestimabiliter
diligebant: neq aliqui de sociabz
aut familiaribus suis q ea omnis
cup salutem animē habebāt. Igi
tur silentio hora pme galli eam
quiescentibz illi. pfecta est ad omnia
tē. et omni animositate tota mam
dilecta puella infatigabil' cōtem
platiua. Que ei ingrediēti potā ciuitatis
audiuit pomia uoci sonantis et
prcit ad fos. Videns autē dama
sū p tribunal sedentē. irrupens
inter ppli turmas ei officio pmur
mas: direxit se ad tribunal. i uoce
magna dixit ad eum. Iudex im
pie sic in alti sedes: ut dñum al
tissimū nō timeas. qui est super
omnes principes tuos et super te
ut omnes quos ipse dñs magni
et uerus ad ymaginē et similitu
dinē suā fecit: ut sibi soli seruant.
ri. pe opa cathane p afflictionem

penar mou affligas? Dauan
auē cū sup̄bie amm mouēs cī
dicit· Quis es tu qui tam temer
non solū ad tribunal iudicis non
missa accedere p̄sumpsisti? mlīper
in sup̄bie causa furoris rs in au
dacias et cōtrarias impatoꝝ mul
ti iudicis dicer? At illa cū ma
iori constancia animi sine strepi
tu uocis respondit· Ego sum cu
lalya analla dñi nr̄i ihu xp̄i: q̄
est rex regū et dñs dnāciū· nō
confidens in cum michil uerita sū
ad redarguendū te: nolumus ue
ac festinant uenisse· quare tam
inspicie agas ut postponas de
um uez cuius sūt oīa elemen
ta mare et omnia inferiora tu
que sūt in eis? et dyabolū cuius·
et homines q̄ deo uero desiuunt·
ut meream uitā etiam· cogas
p diuisa genera tormentoꝝ sacrifi
care dijs qui non sūt· sed dyabo
lus et angeli eius· cū quibꝫ uos
omēs qui eos colitis ī igne eter
nū cōsumendi eritis? Preses
hec audiens maius insilit cū ira
et a tergo fortiter cedi· Que dīce
bat: preses dixit ad eā· O mise
ra puella ubi est deus tuus? q̄r
te nō liberet de pena ista? Qr
tanta demencia arrepta es: ut tam
illustrem agere rs? Sed dū
to te ignorare inurisse· qō nec
scis que esset potestas iudicis?
et accipies ueniam· quia et ego
doleo sup̄ te· qō nobilissima p̄so
na tam fortiter et grauissime fla
gelleris: cū sis nobil' nata· Sci
lalya respondit· Tenetipm po
cius rideo· nō cū p̄suadeas mihi
ut mēdax: et dicam me nescire:
q̄ta sit potestas tua· Quis enī
hominū ignorat omnē potesta
tem cuiuslibet hominis ēe tempo
ralem: sicut et ipse homo hodie
est· et crastina mouē· Nam pote
tas dñi mei ihu xp̄i finē nō habet
sicut et ipse eternus est· Ideo talem
dicē non possū quia timeo dñm
qui mēdaces et sacrilegos ī gehen
nam ignis cū omnibꝫ iniqe agē
tibꝫ cōburi facet· Nam ego mod
dum credo p̄pter dñm meū plusq̄m
cetis nobilitata sū· Tuas quidem
plagas non sentio: p̄egrior me
ipso dño meo ihu xp̄o· qui te se
cūdū actum tuū in die iudicij sin
eternis uibet penis affligi· At pre
ses maioꝝ ira repletus: iussit eum
leum deferri· et suspendi eam ap̄
uncis q̄diu crungularet· Sci
lalya hylari uultu collaudabat
dñm dicens· Dñe ihu xp̄e crau

di me anallā nā mūlē: qa tibi
soli peccaui. Indulge facinis meis
malis et confirma me ad sustēn
da tormēta que pro nōie tuo sō
mihi adiaunt: ut cōfundat dy
abolus cū ministris suis. Ps
durit ad eam. Vbi est quē damas.
Hic audi infelix et stulta puella.
Sacrifica dijs. ut minuer possis.
quia ecce iam imminet t̄ mors
et nō est qui te liber. Hēc eulalia
a lecta effecta. dixit ei. Fiūg tibi
bene sit sacrilege demoniose pe
rimare. Vis ut ego a fide dñi mi
discedā. Dñm meū quem da
mo hic meā est: quē tu propt
mundissimā mentē tuā. et m
eam animā videre nō meris.
Ipse me cōfirmat. ut quācumq
penā mihi rabidus inferre uo
lueris pro nichilo habeā. Ps
autē furiēs cū ira iussit mihi
ur facules ardentes applicari. et
pendē tandiu scām eulaliā. q
dū flāmar facibz crucirē. Tūc
illa leta cū exultatione et mag
na uoce. psalmū dño dicebat. et
ce cū deus adiuuat me: et dñs
susceptor est anime mee. Reddi
mala inimicis meis: et i ueritate
tua disperde illos. Voluntarie sa
crificabo tibi: et cōfitebor nomi
tuo dñe: qm bonū est. Quia ex
oīm tribulatione eripuisti me. et
sup inimicos meos despexit ocls
meus. Et ecce flāma dei in mē
bris cōtū. Qd iudex sēa eulali
a: respiciens in celū clarioi uoce
orauit dicens. Dñe ihū xpe exau
di oratiōnē meā: et pfer misere
cordiam tuā in me. et iube mea
suscipi inter electos tuos i regnē
celestē. Faciens meū signū i bo
no: ut credentes in te uideant. et
collaudāt potentiā tuā. Et cōple
ta oratione sua: mox extendit se
facile ille ardentes. que infuso
oleo minias glomerabāt flāmas.
Et ministri qui ānoiectos eas
erant: ipsi exurbant. cōtrinc
facti ceciderūt in faces suas. Et
sēa eulalia emisit spm. Colūba
rū ore eius exiens ad celum
uolauit. Qd iudices ppli mira
ri sūt. Inter quos xpiana letabā
tur in celestibz se meruisse hab
pauonā. Damas autē uidens
post tanta certamina penar nichil
il se pfecisse. gemens et ira ac
cēdēs a tribunali. iussit corpus
in arce esse. positis custodib et
cū ministris. dicēs. Pendat in
arce quousq deuoretur ab auib
celi. cū ossibz. Et ecce subito nix de

clo descendit·et cooperuit eā·Qd
uidentes custodes: timore perterriti
amouerūt se a corpe·sed stantes
alonge custodiebant sōm precep
tū nūcios·Qd ubi diffamatū est
p totū in arruim currens mul
ti aduenerūt uidere mirabilia dei·
Sed et parētes et soror eius cum
magno gaudio occurrerūt·et flen
tes nimis tribulabant: qua qd
ciderat nescebant·Post dīe au
tē tūū uiri religiosi nocturno abs
tulerūt corpus eius·nō sine cētib⁹
qd aī linteis et aromatib⁹ inuol
uerunt·Quis autē felix qui cō
fessione unanimis eius fuerat·
aī magna exultatione animi dix
it ad eam·Domina·tu pot pal
mam meruisti·Cui sōa eulaly
a subrisit·Letari quoq; ceperunt
letantes ymnū canere·Clamauc
runt uisi: et dīs exaudiuit eos·
et et oīnib⁹ tribulatōib⁹ eos libe
rauit eos·Et ad uoces psallentiū
multi de pplo cōuenerūt·Et mor
tāi lectica sepeliērūt eā·benedicen
tes dīm pīem et ihm xpm eius:
et spm scm·aui regnū pmanet
in scla sclōz amen·Valentini

Propheta espi et martyris
loquit ad dīm·sedm ma
gnā misericordiā tuā multipli
casti filios hōim·Valentinus
dicit quasi ualorem trīes·Hoc
est in scītate pseuerans·Vel dicit
ualentin⁹ quasi ualens tyro·id est
miles xpi·Miles dicit ualens qui
nūq; cedit: sed fortit ferit·si male
cit defendit·potenter uincit·Sic
ualentinus nō cessauit martyri
um multando·passit ydolatriā
euacuando·Defendit fidē cōmo
nendo: uincit patiendo·

Propheta loquitur ad dīm se
cūdū altitudinē tuā multi
plicasti filios hōim·In ipsa
multiplicatione illi specialiter ad
deū pertinent·qui uitā suā uone
runt oratori: ita ut corpus et am
mam intactissimā xpo faciant·
Vnde beatus uir mediolanensis epc
sanctus ualentinus bene meritō
meruit omnib⁹ adherere·qui uir
tutes letantē hoiem oīm mundo
ordinatū animis tradiderūt·Igi
tur ann[illegible] atheniensis nobilis
mi pro[illegible]nilus ephebus et apollo
nius scolasticus uiri apud grecos
latina studia desiderassēt·apud ē
tonem aucm suū oratorē utriusq;
lingue in urbe romana hospita
bātur·Iuu⁹ magisterio et hospita
o fouebanē·Factū est autē ut u
nus eorum filius eorum nōie

uuicens scolasticus sic mecum
egritudinē· ut mauritanis dolo
caput habeas me germa tua
net· Cumq; omnes pene medi
qui in urbe romana erāt nulla
possent ratione sanare: erat
quidā fontanus tribunꝰ q dicēt
ei· istam passionē suo euenisse
germano: et curatū esse a quidā
sō ualentino ejo· qui est mar
tānc urbe tuus· et horat tranc
mittere ad eū· Denuq; ipe pue
er quo curatus est· nō illū dese
ruit dies· minio bonitatis af
fectu se eē constrictū· Audiens
hec craton· mittit ad illū nobiles
uiros amicos suos: qui illum
rogarent· ut ad urbē romanā
dignaret uenire· Quē cū uen
cisset craton hospitio receptasset:
ostendit ei filiū suū cratonē ul
crymonē· et cepit petere eū ut si
cut curauit germanū sontegij:
ita et ipm sanaret· Cui sāis
ualentinus ejc dixit· Tu si uis
curabitur· Et cratho dixit adeū·
Dimidiam partē substātie mee
tibi dare disposui· si istū ab hac
infirmitate liberare potueris·
Cui sāis ualentin⁹ respondit·
Puto te magistrū prudentē nō
aduertisse que dixi· si tu uis cura

bitur· Nam si credideris xpo mee
fides tua pfecta est deo magis q̄
tu· qui in rebus uilissimis et hu
mis uitam tuam expendis· Credis
effigies malignoꝝ hominū ī lig
no aut quocūq; metallo expressas
aliquam diuinitatē habē· q̄ me
rita hoc optinuerint· Nunc au
tem ut non possimus credi q̄ solidi
dissimis actibꝰ et crudelissimis oc
cupati: nullum tēpus mumme
abscribꝰ habuerūt· sed istam
quam minimo fidē ab hac dēfen
das munia: et ideo illā muisibi
li et omnipotēti deo cōmittas· da
bitur: salus filio tuo quā postulas·
Censum uero tuū cum mi medie
tatē pollicitꝰ uoluisti· offeres
bes pauperibꝰ qui oret pro filio
tuo: mi autē nulla ratione pua
dere poteris ut pro salute ei ali
quid aliud q̄ fidem q̄am· Credo
ergo filiū dei uerū dm esse xpm
ihm: et omnibꝰ rebus similem
chris· et uidebis saluū filiū tuū·
Dixit ei cratho· Licet ignoiem
quo ordine rebus uestra tractā
dum tamē hoc· qd unusquisq;
p fidē suā saluet· nec plus alteri
alterius fides: nec obesse potest
alteri infidelitas alterius· Sāis
ualentinus ejc dixit· Certe cause

sunt cōuersationis humane·que
alios pro alijs nec liberari sanāt·
nec petere·neq; infidelis et dubius
pater·filio potest obesse fideli·In
hijs ergo causis quas necessitas·
flagitat sanitatē querūt·dū petit
pater pro filio: socer pro socro·p
seruo dñs·et filiā patri ēe redditā
et sanē socrū·et seruū legim dño
restitutū·Igitur p cor intuentiū
hm qui orabant fidē integram
accepērūt·ad hoc ut efficiēt unīq;
fideles: et salus temporalis datacōp
pūbz·acq̄rēt animabz uitā etnā·
siant et factū est·ut centurio mouen
tm seruū suū tempet·et filiā mor
tuam archisinagogus ad uitā re
uersam aspicēt: et sorores lazari
am in sepultura quatriduanā ha
bentē quē lugebant et flebāt·no
et dñm sustatū esse gaudebāt uel
gaudēnt·Sunt et multa alia que
in nouis et in ueteribz sacris uolu
mūbz ista affirmant ut fidē alīus
alijs pfuisse·et malicā alterius a
lijs nocuisse·que nunc memorāe
longū est·Nam pharaonis uni
uersus populus infidelitas totū egyptū·
cōdi fecit uarijs plagis quoadusq;
q̄ cū suo interiret exercitu·et fi
des moysi pharaonē uictoriam
ex hostibz tribuit·et ihu naue sci

tas·plūs in dispōne posita plu
rimū triumphū attribuit·Quid
memorē uidue ardēti ab helya·
mortuū unicū sustatū·dolentē
feretro redditū a xpō unicū uidue·
Quid paralitū ul' paralyticū a c'
dentibz cū lectulo suo simbz depo
situ ac curatū·Nonne fides al
terius·ita alijs pfuit·ut fides ar
dentiū diuinā eis laudē acquirē·t
a non ardentibz incredulitatē ei
cēt: et sanitatē languentibz restitu
eret·et uitam in mortuis reparā·
Nec et hijs similia multa·sūt ua
lentino epō psequenti: cratō ora
tor cendit ad pedes eius dicēs·Cre
do qd' iste quē predicas uerus sit
deus: et pter ipm nō est alius qui
impetrat langwōn ut absedat·q̄
ipat mortū ut fugiat: impat uitr
ut redeat·Scīs ualentinus epc
dixit·fides xpiana·nō tamē uer
bis sed operibz demōstrat·Dixit
et oratiōn·Que sūt opa p que
fides possit ostendi·Scīs ualē
tinus epc dixit·Ut abrenuncies
ydol' manufactis quoz effigies
adorant in tēplis·et ab oīi pcō
lotus fonte purissimo dei filius
adoptēris·Oratiōn dixit·Aqua q̄
sordes corpis lauat: quomodo p
test peccata mundare·Scīs

ualentinus epc dixit. Aqua ipsa
p mysteriū mutatē trinitatis ꝯ
cōm spīm in semetipsā reapiet: et
p ipsa uniuersa pīa et ōmia
dimittent. Dixit ei cathon. Dū
disputatio mea longius tenditur
uita mei filij breuiatur. Dixit ei
cāis ualentin⁹. Si audieris cā
nec audire potuisti aliq̄ nec uide
re. saluus esse nō potuit filius tu⁹
Dicit ei cathon. Quid ē qđ ego
nec audire potui: nec oculis ꝑspice
re. Cāis ualētin⁹ epc dixit. Si
quid audisti absq̄ ligne cōtin
pisse. ligne pepetisse. ligne per
mānisse post partū. Audisti al
iqñ aut uidisti simus pedib⁹ unda
s pelagus pmansisse. ꝓcellosis uen
tis. tēpestatis impetu cōpescuisse. pol
remo cruciatū. mortuū: ac sepl
tū. die tīa resurrexisse. atq; in cl̄is
uidentib⁹ ascēdisse in celos. āgel
testantib⁹ ita ut asserendū uētib⁹
asserti esse. Si ita credis facta
accede et baptizare. ut possis ad sa
lutem filij tui attingere: et p ipm ad
uitam ꝑpetuam ꝑuenire. Dixit ei
cathon. Quantacūq; duritis et ui
bou ampliata fuerit multitudo
hoc uno pondꝰ colligi poterit: si
saluetur is pro quo ista dicimꝰ.
Cāis ualentinus epc dix. Quo
mā sapientia huiꝰ mūdi in qua
tu magister esse uideris. stulticia
est apud dm. et nō potes tā pfec
te rede fides ipsa deposita cui cre
dendum est. da mihi fidē tuam
sub hac pollicitatione. ut si filius
tuus p meā fidem saluet. cu p sa
lutē filij tui cū omni domo tua
conuertaris ad xpm. Tunc cathon
uocauit cōiugem suā cū oīi fa
milia sua. et ꝓstratus pedib⁹ eius
cepit ꝑmittere qđ si filius suus sal
uus esset oīs credent xpo. Erant
autē in hoc spectaculo ꝓbus et
ephebꝰ atq; apollonius ꝑs magno
rum⁹ in grecia ꝑfectus ad latina
studia puenisse. Hi itaq; simul
modo oratoris sui filiū cerymonie
capientes saluū fieri se credituros
affirmant. Tunc cāis ualētinus
epc iussit sibi cubiculū ꝓparari
et die ac nocte silentiū fieri dau
sit hostiū sup se et puer cerimonie
qui tno anno transacto. ita toto
corpore implicatus atq; glomera
tus iacebat: ut caput habens in
genua remanēt. et nullā partem
corpis posset liberam in mēbris
habē. Erāt cīi eius brachia simil
et anus cōuicta. ut nullus medio
rū passionis ictus asserēt reptum
esse uocabulū. Tunc cō ualētino

cpo dei fide pleno clauso ostio cu
tocp hui⁹ mãdi ad
cõsueuerat p totam nocte ĩ dei lau
dib⁹ et oratõe manẽti·lumẽ ar
ca mediũ noctis tantũ appuit·
ut hi q̃ in spectaculis etãt arcta ai
bulũ putarent intus flammam
ardẽdi·Sed spacio unius hore t
ranslacto·surgens sanctissim⁹ puer
simul cepit uoce clara in dei laudi
bus modulumis cõcrepare·Audien
tes illũ parẽtes eius dño cane⁹ au⁹
p tres ãnos solũ gemitu audierãt
mugituq; reddentẽ·omis simul gau
dentes fores ut irrumperent eis sci
ũ ualentinũ erogabant·At ille dif·
fusis cõpleuero statutũ numerũ
oracionũ et ymnor⁹ nõ nob⁹ aperi
am·Sed cũ aurora noctis finem
ponẽt·sanctus ualentinus reserari ey
dausta aulicula et cerimoniẽ in
uenem parẽtib⁹ ac si nichil ppetus
fuisset ab omni egritudine liberã
tũ assignat·Tunc oratione cũ cõ
iuge et omni domo sua credidit
et baptizatus est·cerimoniã autẽ
uestigia relinq̃re sanctũ ualẽtinũ nul
lomodo potuit suaderi·Paulus
uero et ephb⁹ atq; apollonius ab
uentes studia humane sapiencie
se cõtulerũt ad dñm·ut ultra pe
nitus nichil humanum legerent ut
retrax: sed conuersi ad dñm spiritu
lib⁹ suis et studijs se tradiderũt et
magistro·cui⁹ non tñ uerba: sed
etiam facta mirabilia pbabantur·
Intra p hos cõfluebat multitudo
scolasticor⁹ ad xpm·ita et habun
dius pfecti urbi filius anno duc
tur·ut tota fidei plenitudine xpi·
se famulũ publica uoce clamar·
Tunc indignacõ pene oĩm senato
r⁹ amissa est·et primus sanctus ua
lentinus epc·atq; uirgis actus·cõpel
lebat sacrificare demonijs·et post
diutina cede ei sacrificare noluisset
eisdem die manupat·Et milites eũ
cõstant⁹ glouari·et omnũ q̃ p ip
sũ xpo crediderant animos con⁹
tinuẽ·medio noctis silencio circũ
dr carne⁹ deuallauerũt nullu furiosi
plausi urbi pfecti·Tunc a paulo·
et ephebo apollonio ablatũ corpus
uenerandi xpi milites ualentinian⁹
suã ecclam intrãte urbi nocturno
tunc translatũ est·ubiq; in suburr
bano empto tre spacio nõ longe
ab eade ciuitate sepulture hones
tissime tradiderũt·Vbi cũ cotidia
nis uigilijs in dei laudib⁹ pmane
rent·trina a gentilib⁹ custodie fe
rauit cõsilium tacito·Quibus cõ
gnitis qd paulus et ephb⁹ atq;
apollonius pplos multos qs cogno

uerant amatores habent: nimis
ne uiolent ei a pl̃o tollent· noc
tis medio suis eos iussit ꝯmali
ri presentari· Quos ai uidisset:
nec blandimẽtis deapi· nec tormẽ
tis frangi: iussit eos capitis sibire
sententiã· Ipse autẽ statim ai offia
o suo surgens: quo pretxit nõ p
misit fari· Tunc pl̃s omis luc
tũ de nece eoꝝ simul et gaudiũ
de martirio habuerũt· Quoꝝ
scõ habundio nõ longe a corpõe
sã ualentini sũt sepulti· laudan
tes dñm ihm· qui uiuit et regt
cũ deo patre una cũ scõ spũ per i
mortalia scla sclorꝝ amẽ· Item
Iuit et alius ualentin⁹ re
uerendus et presbr et mar
tir· quem claudius imperator ad
se addua fecerus interrogauit dicẽs·
Quid est ualentine aut animam
tua nõ seruis ut deos nros ado
ras· supstitionẽ nõ a tuc uanita
tis abiicis· Cui ualentin⁹ Si gnã
dei scires· nequaq̃ ista dices· sed ab
ydolis animũ reuocares: et deum
qui est in cel' adorares· Tunc quidã
qui claudio astabat dixit· Quid
uis dice ualentine de salute deoꝝ
nrorꝝ· Cui ualentinus· Ego de
cis nil dico· nisi qd faciũt homes
miseri et omni ĩmũdicia pleni·
Ad quẽ claudius· Surge ne⁹ dis
est· aut michi nõ dias qd uerũ est·
Cui ualentinus· Verꝰ xp̃s solus
est ds· in quem si credideris aia
tua saluabitur· respublica au
gebit: ois inimicos uictoriat
cõtere· Respondit claudius alti
us dixit· Qui romani audire
q̃ recte et q̃ sapienter loquit̃ hõ
mo iste· Tunc dixit pfectus· Se
ductus es imperator· quomodo de
scimus qd ab infancia tua te
nuimus· Tunc cor claudij im
mutatũ est· Traditus est autem
seis ualentinus quidã priapi
sodiã· ei in domũ mduxerũt· Cui
set ait· Dñe ihu xpe qui es ue
lumẽ illumina domũ istã· ut re
ue⁹ dñm cognoscat· Cui pfectus·
Muor si dicitis qd xp̃s est lumẽ
et si filiã meã dm ceram illumĩa
uerit faciam quecũq; preceris· Tũc
ualentinus oratis eius filiã ceram
illuminauit: et omis de domo
sua credidit· Tunc imperator va
lentinũ ante dm annos ducẽtos
octoginta fuisse: cũ deollari fe
cit ut Iulyane ug' et nũs·
Tempore martiriani im
peratoris pscutionis xp̃ia
ne religionis erat quidã senatoꝝ
in ciuitate nycomedia nobie cleu

lius amicus impatoris·Alibi cñ
legñ qđ fuisset culogius prefect?
Hic desponsabat cuidã puellã no
mine uitaliã·cui⁹ pat⁹ affricanꝰ
cognominabat⁹·qui et ipe xpianꝰ
z plenus erat·Uxor eius dñi mi
one animi sacrilegia maritꝰ p
horrescẽt·neq; xpianis neq; pa
ganis miserabatur·Juliana aũ
habens animũ rationis uerum
prudensq; cõsiliũ·digñ cõuersa
cõnẽ et ueritate plenissimã: cogi
tabat apud se hoc·qñ uerus ẽ dꝰ
qui fecit celũ et tram: et p singu
los dies uocans orationibꝰ curre
rebat ad ecclesiam dei ut scriptu
ras diuinas intelligẽt·Eleusius
uero sponsus eius·dñi nuptiaꝝ
dies cõplẽdꝰ festinabat ad eã·Illa
aũt dicebat ad eũ·Nisi dignitatẽ
pfecture ãministraueris·nullo mꝰ
possũ tibi iungi·Hec audiẽs eleu
sius dedit munera impatoꝝ max
imiano: et sublimit alij pfecto ã
ministranti·sedit q; in carruca agẽ
officiũ pfecture·Translatis hijs
diebꝰ: demũ uisit ad eã·Tũc iu
liana practicans cõsiliũ dicit ad
nutricios·Ite et dicite eleusio·si ex
ideris in dñm meũ ihm xpm·i
baptizatus fiat in nõie pris·filij
et spũs sancti ampliꝰ te mari
tũ·Quod si implere nolueris
quere tibi aliam uxorem·Audi
ens hec eleusius uocauit pẽm
eius et dixit ei oĩa uerba que
mandauerat ei iulia·Pater uõ
eius hec audiens dixit·O mise
rorides et amatores hominũ deoꝝ
qđ si hec ũba uera sũt·tradã cã
tibi·Paucis hijs ũbis·pcessit ad
filiam suã cũ magno furore·et
cõuocauit eã dicens·Dic mihi
filia mea dulcissima·ut audiaꝝ
meoꝝ: quare nõ uis ampe pẽ
tũ sponsũ tuũ·Ego uero cõple
re nolo nuptias uãs·Juliana
cõfidens in xpo dixit·Si coluit
pẽm et filiũ et spũm scũm tuba
illi·Qđ si noluerit tuã non po
terit me ampe in cõiugiũ·Hec
audiens pater eius dixit·O mise
rorides deos apollinẽ et dyanã
quod si pmanseris in hijs uerbꝰ
feris et tradã·Juliana respõdit·
Noli ergo credere pat: quia te ti
mere habeo·p filiũ dei unũ·qđ
si me uiuam meredis: nũq; tibi
cõsentio·Tunc demũ rogauit eã
pater eius ut cõsentiret ei·nec ta
le deus pdet·Ad hec iuliana re
spondit·Non meritꝰ pat⁹ que
a me tibi dicuntur·Uerũ dico
et non mẽtior·quia omnẽ quẽ

tionē et omne iudiciū gratanter
sustineo: ne recedā a dīi mei ihu
xp̄i p̄ceptis. Statim pater eius
iussit eam exspoliari et ad di-
ad eā. Quare non adoras deos.
At illa clamans dicebat. Non
credo. non sacrificio: nō adoro vā
la surda et muta. sed adoro dīm
vērum ihm xp̄m. q̄ vivit et reg
nat semp in cēlis. Tunc pat ei⁹
cruciandā vl' cīatam tradidit
p̄fecto sponso eius. Perfectus
autē iussit eam diuinulo addu
ci ante tribunal suū: et videns
pulchritudinē eius. blandis sermo
nib: eam alloquit dicēs. Dulcis
sima mea iuliana: quare me tan
to tempore delusisti. Quis te p
suasit colere dīm alienū. Cōuerter
ad me. et decima omnes auctas
qui tibi parati sūt. si sacrificare
nolueris. Beata iuliana respon
dit. Et si tu cōsenseris mi. et ado
raueris patrem dīm cū filio suo et
spū scō adquiescam tibi. Si nō no
lueris non in dīnaberis. P̄fectus
dixit. Dilecta mea iuliana. cōsen
ti et credo deo tuo. Julyana resl
pondit. Atque spūm scūm dei. et tu
bam tibi. Perfectus dixit. Nō pos
sū. Si hoc facto audiens ip̄ator
succensus dat mi. aut certe capit
meū gladio amputare fac. Julyana respondit. Tu et si times ihm
mortalem hoīem vl' impatorē ne
gare. quid in multū blandiris.
Non me potes decipe. Deus q̄ vi
dentē cuncta cognita. Ego autē
credo in deū. in quē credidit abra
ham ysaac et iacob. et nō fuit con
fusi: quia est liberare me a tormē
tis tuis. Audiens hec verba p̄fec⁹
cōmotus iracundia iussit eā ligis
cedi. Extensam autē iulyanā in
tra. quatuor ligis nudā p̄cepit eā
cedi. ita ut mutarent̄ membra ser mi
lites. vicissim cedentes. Et post
hec iussit cellari ab ea. et dixit ei
perfectus. Cur principū queris.
Accede et sacrifica magne dyane
et libera te de his tormētis. Quod
si nolueris p magnū dīm apolly
nē non tibi parcā. Scā iulyana
respondit. Noli credē qd tuis per
suasionib: me revocare poteris
a dīi mei ihu xp̄i p̄ceptis. Ego
eū credo p miracula et signa mi
randa fidei omnib: approbatū. Tūc
p̄fectus iussit eam appendi cap̄li
bus. Appensa vero p sex horas cla
mans dicebat. Xp̄e fili dei adiu
va me. Tunc p̄fectus iussit eam
deponi. dicēs ad eā. Julyana ama
de et sacrifica dyis nris ne tormē

tis dñicias: nõ cñi potest te libera
re· quẽ putas dñm te colere· Julyana respõdit· P tormẽta tua:
me uincere non potestis· Ego in nomine dñi mei ihu xpi unico mentẽ
tuã: et exhibescit statim pñs tuũ
dyabolũ· Prefectus autẽ cõmotus iussit et tormẽta cõflari· et a ca
pite usq; ad pedes p totũ corpus p
fundi· Et dñs factum fuisset· nichil ei nocuit· Iterũ iussit ligari
ferrea p femora eius mith· et sic in
carcerẽ recipi· Posita autẽ sca iulyana in carcẽ· cepit dicẽ· Deus
omnipotẽs anima mea in cẽtu posita
est: cõfirma me et exaudi me· et
misereꝛ mei: et subueniat mihi misericordia tua· sicut omnibus his
tibi placuerũt· Dñe deus meus
respice me· et nõ derelinquas me
in tẽpore doloris mei· sed libera
me de hijs oñibus tormẽtis: sicut
liberasti danyelem de lacu leonũ·
et sicut liberasti ananyã azariã·
et myzaci de camino ignis ardentis et custodisti: ita me custodi· et
deduc me in portũ uoluntatis tue
sicut deduxisti filios isrl' fugiẽtes
regẽ et egyptũ· Exaudi me dñe:
et confunde tyrannum inimicum q̃ contra
me surrexit· et hic exhibescẽt dyabolũ cõtra me resistẽtẽ· qñ tu dñe
scis naturã humanã: que tẽptationẽ nõ potest pati· Esto mi dñs
pñs auxiliator: aduuua me in
tormẽtis· que inducturus est in
me ille: qui iudicior tuor pẽpta non seruat· Et dñ tacuisset ĩ ora
tione· apparuit ei demon ĩ carnẽ ĩ
figura angeli noĩe uelual· et dixit ad eam· Julyana mala i pessima tibi tormẽta parat pfectus·
Modo audi me· et salua eris· dñi te de carcere· iussit ei pfectus·
adire et sacrifica dijs· et effugies
tormẽta· Putabat uero sca iulyana quia angelus dei esset· et dixit ei· Quis cñi es tu· Dixit ad
eam dyabolus· Angelus dñi cñi
et ille misit me ad te ut sacrifices
dijs et nõ moueris· Julyana autẽ ingemiscẽs amarissime extendit manus ad dñm: et oculos suos
eleuans ad celũ et dixit· Dñe deus
celi et terre ne derelinquas me· ne despicias me· neq; permittas me
perire animam tuã: sed confirma me in uirtute tua· et ĩnoĩe
tuo cõfidentẽ· Demonstra mihi
sit iste· qui me talia persuadet· Et statim fta est uox de celo dicens
ad eam· Confide iulyana ego sũ
tecũ qui glorificor te· Hic autẽ q̃
tecũ loquitur demon ẽ· Exurge

autem bta iulyana de doloribus
quib; erat cōstricta · muniuit se
signo crucis : et cōtinuo demō ai
fetoꝛe quo digmus effugit · Cū hec
ageꝛent · prefectus iussit sibi bte
iulyanam presentari · Et ai uidi
set in ptoriū : faces eius glosaui
sa est oīnib; · Quam respiciens
pfectus · miratus est et dixit ad
cā · Iulyana dic mi qs te docuit
talia mala agere · Aut quom
talia aut tanta cōmicta supal
ti · Iulyana dixit · Audi me i
pyssime pfecte · Dns meus ihs
xps uiuat patrem tuū sathanā
demones eius · et mslic de sās se
dib; suis angelis suis · q̄ me con
fortauit · te aut cū crubescā semp ·
O · pessime mihonorate · penitere
infelix · quia dns meus ihc xpc
misericors et pius uult omnes
homines saluos fieꝛi · fieꝛi uel fieri ·
Tunc pfectus uanus iussit
uenire rotam ferreā : et in ea
clauos acutos · et sup rotā i me
dio duas columpnas cum cōfigi p
cepit : et quatuoꝛ milites hinc i
hinc trahebant rotam · ut sām
iulyanā cōtererent · Trahētes au
tem milites machinā · eiat co
pus eius immobile · et custodie
batur famula xpi īmaculata ·

Angelus aut dni descendit de ce
lis et cōminuit catastam : et uin
cula resoluta sūt · Sca aut iul
iana glorificabat dnm · et extēdēs
manus suas ad celū cū lacrimis
cepit orare · dicēs · Dne ds omnpc
salus īmortalis · uita oīm qui
cū in te : qui celū extendisti : et
ꝛam fundasti · et ihoīem qui te
crasti manib; tuis nō deseruisti
padysi plantatoꝛ : et uniuersi ar
boꝛ muctoꝛ · humanū generis gu
bernatoꝛ : pereuntiū demōstratoꝛ ·
innocentium defensoꝛ cōfortatoꝛ
unū principiū : deus solus quem
nullus locus claudere pt · gās et
laudes tibi ago dne ds omnīū :
qui mi dignā donare palmā dig
natus es · Esto meū et liba me
ab omni malicia ihius tyrā ·
ut pfecte se crubescat cū pīe suo
sathana · Et hec orante sca iul
iana · clamauit carnifices dicē
tes · Potens est deus iulyane et
non est alius ds pter ipm · Pen
set cū nos qd usq; nunc egra
muis · Jam modo fac qd uis pfecte · Infer nob supplicia ignis :
affer rotam · para malas bestias ·
insidias et cogitationes pīs tui
sathane pfecte in nob : quia nos
legimus bonū patꝛē dnm nrm ihm

ep̃i· Audiens hec p̃fectus hoc re
nũciauit maximiano ip̃atori·
Impator aut̃ iussit oĩs q̃ cõfessi
sũt ip̃o gladio puniri· Decollan
sũt aut̃ uiri et mulieres illa ho
ra centũ uiginti· Tũc p̃fectus iussit
sc̃am iulyanã adire· Audiens hec
bt̃a iulyana extendẽs manus ad
celũ dixit· Dñe ds oĩpc ne despe
tas nequ despicias me· et ne pdas
me a facie tua· sed esto michi ad
iutor et libera me de hijs tormen
tis· et obliuiscaris pcor̃ meor̃:
et si quid peccaui in cõspectu tuo tu
qui pius es misereꝛe mei· q̃a tuꝰ
ds benedictus in secula seculor̃ ãm·
Et ecce subito uenit angelus dñi:
et sepauit ignẽ· et flãmã extinxit·
Sc̃a uero iulyana stans in medio
ignis: glificabat dñm· P̃fectus
aut̃ frendebat cont̃ eam· q̃si fera
maligna· et cogitabat quale sup
plciũ inferret in ea· Et iussit ut
olla ẽ plũbo feruẽte adducꝰ·
et desup iulyanã deponꝰ· Et dũ
ip̃osita fuisset· facta est olla qua
si balneũ bene tẽperatũ· Exãc uo
hora resiluerũt ab ea gutte· et ĩcẽ
dẽdo de astantibꝰ nuncio septu
gintaq̃q· Uer uidens p̃fectus
sadit uestimẽta sua· et ad gemi
tu uituperauit deos suos quare
nõ potuerũt punire sc̃am deã· sic
iussit sc̃ã caput eius amputari·
Et dũ appꝛopinquaret finis ei· de
mon qui ab ea ejectus erat u
dens eam subito uenit currens·
et clamans dicebat· Noluit par
ce ei· deos nros uituperauit: et
oĩbꝰ iniuriam fecit· et mihi ĩ
una nocte diuersa mala obtẽdu·
Et dũ nõ potuisse sustinere plagas
eius· oĩa ei cõfessus sũ· q̃ũq;
fera· Cũq; bt̃a iulyana eleuasset
oculos ut uideret quis esset q̃ lo
quebatur· demon metuẽs ne fo
re apprehenderet eã exclamauit dicẽs·
Heu me miser· uolebam tenere
me uult· Et clamauit sc̃a iulyana
dicẽs· Benedictus dñs qui nõ
dedit nos in opprobrium inimi
cis· Misereꝛe mei dñe· et suscipe
spũm meũ· Et ad hec ĩ oratione di
cẽte· decollata est: et in pace reddi
dit spũm· Post paucũ uero tẽp?
quedam uenerabil̃ mulier no·
sophonya senatrix· trãsiens p
ciuitatẽ nycomediã tulit corp?
bte iulyane et condiens ad aro
matibꝰ· posuit illud ĩ loculum·
ut ueniret ad urbẽ romanam·
Exurgens uero tẽpestas· potuit
ipam nauim in fines campanie·
Posita est ergo bt̃a iulyana· ppe

trionū puerolanū · uno miliario a mari · Eleusius uero dū na
uigaret in suburbano: ueit tem
pestas ualida et demersit naum
ipsius et mortuus est · Passa est
autē sca ulpiana quarto decimo
kalendas martias · sub ipatore
maximiano · regnante dño nro
ihu xpo · Qui uiuit et regnat ds
in secula scloz amen · Passio

Apud af petrue et felicata
fricam in ciuitate tus
turbitanoz · sta pclamone ranoz
sub ualeriano et galyeno ipatoi
bz · coprehensi sūt uenerabiles iu
uenes saturnius et saturnin duo
frēs · reuocata et felicitas soroz e
ius · et petrua que erāt de nobili
gene · que habebat patrē · et mrē
et duos sorores · et filiū ad mamil
la · Amoz eni erat illa uigin · P
cōsul ergo nymucius sedēs p tribu
nali dixit ad eos · Illustrissimi et
inuictissimi pncipes ualerianus
et galyenus iusserūt ut dijs sacri
ficetis · Saturnus respondit · Hoc
nos nō sumus facturi · P consul
iussit eos recludi in carcere · Eadem
hora erat pnita · Audiens nō patre
petrue eam esse coprehensā: cucur
rit ad carcē et rudes eā dixit · Ad
hoc fecisti filia · Dehonestasti ei

generacōem tuā · Illa eni de gre
mio aliquis missus est in carcē ·
Petrua uero dixit ad eā · Patrem ·
At ille respondit · Quid est filia ·
Petrua dixit · Cur ubi gna uides
iacens · aut fictile aut cuiuslibet
generis · At ille respondit · Video ·
Quid ad hec · Petrua dixit · Illa
aliud nomē potest habere q̄ qd ē ·
At ille respondit · Non · Petrua ā
dixit · Sic nec ego aliud nomē pos
sū ampe: q̄ qd sum xpiana · Tūc
pater eius cōturbatus audito hoc
uerbo irruit sup eam: uolēs oc
los eius eruere · Et exclamāte ea ·
cōfestim egressus est foras · Quāto
uō spās sue cessatione ei essent in
carcē · uirtus diuina uigil cōfor
tabat eos: et timorē futuri iudi
cij · et amorē nominis xpi sensib cor
roborabat · ut nec pēna timerent
et ad etia ardentius festinarent ·
Quoz etiā membra tantis ardo
fidei tribuebat · ut uidelicet in
hortatione mutua ad martiriū
matarent palmā · Nec diffidētia
ulla aderat de cōscientia · ei pfecto
cognoscētur in ope · Quadam
ergo nocte uidens unū uel unio
nem petrua · Alia die retulit spās cō
martiribus suis · ita dicēs · Vidi in
uisu hac nocte scalam ereā mira

bñ alnnomc usq; ad ecl̃ erectã-
que angusta erat: ita ut nisi unus
p eam ascẽdere posset. Dema uẽ
lentq; meranr fieri cultri et gladij
fieri: ut nullus extra se nisi ad ecl̃
respicẽ posset. Sub ea uero tabula
latens draco terribilis nigrũ foz-
ma· ut pix metu eius quilibet aspi-
cer fugiebant. Vidi eñ ascẽdẽ
p eam sanctũ usq; ad cacumẽ· nec
piacentẽ eñ ad nos et ducentẽ· sed
reuertimini hunc draconẽ qui hic la
cet· quamuimo cõfortan gra ihũ
ascẽdit et nobis timere· ut meñ
partẽ habere possitis. Vidi eñam
extra scalam hominẽ nigrũ copi
osissimũ et amictũ: et in medio
orbis sedentẽ senem in habitu pasto
rali et mulgentẽ oues· et in gyro e
ius stantem multitudinẽ candida
toz. Et respiciens ad nos et uoca
uit nos ad se· et dedit nobis omnibus
de fructu lactis· Et cũ gustassemus
turba candidatoz respondit amẽ.
et sic pre clamore uocẽ sñi expergefac
ta. At uero illi cũ hec audissent· gras
agentes sufficientes dño· cognouc
uerũt se ex reuelatione hũ pcesse
martirij coronis dignos esse effectos.
Post hec nõ tardans nuntius p
consul· et sedens p tribunali· eos ex
hiberi precepit· dixit ad eos· Sacrifi
cate dñs· Sic eñ iusserũ principes· Sanctus respõdit· deo
magis oportet sacrificare qñ ydolis·
Pcõsul dixit· Tu inique respon
des· an pro oñibz? Sanctus dixit·
Pro oñibz· Una eñ in nobis est
voluntas· Pcõsul ad sanctum mi-
reuocatũ et feriatẽ· et precia dix-
it· Vos quid dicitis? At illi respõ
derũt· Vere est· una germus uolũ
tatẽ· Pcõsul nõ uultis uiros· a·
mulieribz separari· et ad sacrifi
dum· Sacrifica iuuenis et nec me
liorẽ qñ principem iudices ee· Sanc
tus respondit· Melioꝛ eo me iudi
co ee· apud uere principẽ pisces et
fluuium sicci· si colluctando pan meñ
cro· Pcõsul dixit· Suade
tibi· et sacrifica iuuenis· Sanctus
respondit· Hoc ego nõ sñi facturus.
Procõsul ad sanctum dixit· Sanc
tifica uel tu iuuenis· ut possis eua
dere· Sanctus respondit· Ego
xpianus sñi· et hoc in me nõ licet.
Pcõsul ad reuocatũ dixit· Fortis
es tu sequeris uolũtatẽ eoꝝ· Re
spondit reuocatus· Eoꝝ plane pre
cepta sequor desideria· Procõsul dix·
Sanctifica ne uos mortificã· Re
uocatus respondit· Deũ adoraui·
ut hoc meream· Pcõsul uero eos
remoueri precepit· feriatẽ et pcia

am sibi offerri iussit· et ad frīatrem dixit· Quę dicturus·~ Respondit frīatras· Pconsul dixit· Virum habes·~ frīatras respōdit· Habeo· quē nunc cōtēpno· Pcōsul dixit· Dō genus est·~ frīatras respondit· Plebeū· Proconsul dixit· Parentes habes·~ frīatras respōdit· Habeo· Reuocatis uō cōgnatus uicus· Veruntamē ab his maioꝝ parentes habere nō potero· Pconsul dixit· Miserere tu puella· et sacrifica ut uiuas: maxime quia te infantē in utero habere uideo· frīatras respondit· Ego xp̄iana sū· et hec omnia p̄ter deū cōtēnere scripta sūt· Pconsul dixit· Dolco ego de te· cōsule tibi· frīatras respondit· Fac quod uis· mihi psuadere non poteris· Pcōsul ad pcniam dixit· Quid dicis pcnia·~ Sacrificas·~ Pcnia respōdit· xp̄iana sū· et nominis mei seqr̄ audoritatem ut sim pcnia· Pcōsul dixit· Parentes habes·~ Pcnia respondit· Habeo· Audiens uero parentes eius pater et mater et fr̄es et maritus simul cū populo eius qui erat ablatās uenerūt cū essent de nobili genē· Et uidēs eā pater eius stantem ante pconsulis tribunal· cadens i faciē suā et dixit ad eam· Filia iam nō filia: sed dīa: miserē etatis mee patris tui· si tamen merero dū pater· miserere matris tue que te ad talē flo rem etatis pouxit· miserē fr̄ibus: et huic infelicissimo uiro tuo: certe uel parūlo huic· qui post te uiuere nō potuit· Depone hanc ob stinationē· Nemo cīn̄ iterū post te uiuere potuit: quia hoc ḡtis meo nūq̄ contigit· Pcnia uō stabat immobil· et respiciens i celū dixit ad patrem suū· Pater noli meri· Pcniam uero filiam tuā si nō obtineris· Pcniam filiam possidebis· Pcōsul dixit ad eam· Reuocauit te et exterruit ad dolorem lacrime pa rentū tuoꝝ· Pcnia respondit· Mouebūt me lacrime eoꝝ si a conspectu dīe· et a cōsortio eius cū qubz pulsio nem meā fructibz bonis sū copu lata fuero alicna inuenta· Pater uero eius lactans in fauces ifātē in collo eius· et ipse cū matre et uiro tenētes manus et flentes sol labant dicētes· Miserere nostr filia et nunc nobīs· At illa pueris infantē colꝝ repellens dixit a me operarij mutans quia nō nouit uos· Non cīn̄ potuo ma iores et meliores uos facē deo· q

nc ad hanc sonctam ꝑdūc digna
nus est· Videns uero ꝓcōsul cor ꝑ
secutanā: data sentencia saluū
saūnū et uocatū flagellis celoſ.
ſtuatē et ꝑcuā ꝯalapatas ī car
cē rapi ꝑcepit: ut in cesaris nata
li bestijs mitterēt· Et cū esset in car
cere· iter uidit ulsionē ꝑcuā· cyp
ri quendam hordū et nigrū la
trem: et uolutantē se sub pedib
cor· ululatq; sās fūb; et cōmilitō
suis· At illi nichilgentes grās eg
rūt dño· qui prostrato inimico ge
neris humani: eos laude martiri
dignos habuerit· Contristatus nō
cas de felicitate qđ esset pregnans
nūlib; octo: statuerūt unanimit
pro ca ꝑcem ad dīm fundē· Et dūo
latrat· subito cepit infantulum
nuū· Quidam uero de custodib;
duxit ad eam· Quid facturā es am
uenenis in amphitheatrū que talib
uenenis uomitis: Felicitas resꝑ
pondit· Hic ego patior: ibi uēo p
me dūs patietur· Facta itaq; die na
talis cesaris: cōcursus ingēs fiebat
ꝑpli in amphitheatrū ad conspecta
culū cor· Perdens uero ꝓcōsul· cos
in amphitheatrū prodiū prerepti·
Simulq; nō eis· sequebat et felicitas·
Que et sanguine carnis: ad sāguiē
salutis ducebat· et ab obstetrice ad
gladiū: et de lauacione post partū
balnei: sanguinis effusione meruit
dalbari· Acclamante uero turba:
posita sūt in medio amphitheatri
nudi ligatis post tergū manibus·
Et dimissis bestijs diuersis· latro
nus et ꝑcua a leonib; sūt deuora
ti· Saturninus uero ab ursis cen
tus gladio est ꝑcussus· Reuocat·
et felicitas a leopardis gloriosū a
gonē implenerūt· Vos ergo fa
mosissimos et bēssimos mrūm·
sissimi fīs qui passi sūt sub ma
liciano et galyeno impatoribz a
pud affricam in ciuitate thurano
u sub mynucio ꝓcōsule die no
nas martias fideliter meminis
cōmunicantes: et actus cor mei
clesia ad edificationē legentes· ꝑ
cemur de misericordia· ut oratio
nibus cor et oīm scor mor mise
atur: atq; participes cor efficiat
digneī in glām et laudē nōis: qđ
est benedictū in scla scor amen·

Gregorius Interpretatō
diatur a grex
et goge quod est ꝑdicare
sine dict· Vnde gregorius qđ gregis
ꝑdicator· Vel dicitur gregorius qđ
egregorius· a gregius ꝑ et goge qđ
egregius ꝑdicatus et doctus· Vl gre
gorius in nra lingua dicit qđ uigi

lans sonat: qua ipse uigilauit libr-
deo et gregi. Sibi p mūdane cōserua
cōnem. deo p interna cōtemplacē
Gregi p assiduam ꝓdicacōem. Eius
iuta cōscripsit paulus longobard
e hystoriographi? quā uolues dyacō
nus diligencius postmodū cōpyla
uit. De scō gregorio papa

Gregorius urbe romana pa
tre gordiano matre silu
via ortus: nō solū spectabi
bili senatorū prosapia. uerū etiā re
ligiosam originē duxit. Nā felix
apostolice sedis antistes uir magne
uirtutis et gre. in xpi ecclia eius
actatus fuit. Sed tamē hāc gre
gorius tante nobilitatis lineam
moribus extulit. ꝓbis actibus decora
uit. Denique ut post in ꝓpatulo c
claruit: nō sine magno ꝓfecto
tale sortitus est nomen. Gregori
us namq; et greco eloquio in nostra
lingua uigilator seu uigilans so
nat. Re ueriū uera uigilauit libi
dum diuinis inherendo ꝓceptis.
laudabiliter uixit. uigilauit et
fidelibus ꝓlis: dū doctrine affluē
tis ingenio eius quo tramite et
lectia scandenit patefecit. Disci
plinis uero liberalibus. hoc grāmatica
rethorica. dyalectica ita a puericia
a est instructus ut instructissimus eo tpe hic potissimū floreret
studia trāx. multi in urbe hac pu
tarēt esse scōs. Iuerat ei in parua
adhuc etate maturi iā studiū. ad
herere saluari ductis maiores: si qd
dignū ponisset auditu pape non
segniter obliuioni tradere. sed te
nacius memorie cōmēdare. Jam
ricbatq; iam tunc sitibundo cor
ne fluenta pectore. que post ōgem
ti tēpore melliflua gutture eructarz.
Hic in adolescentie annis in quib
solet hec etas scōlia ingredi. ō
cepit deuotus existere. et ad supne
urbis ꝑriam tocis desiderijs anhela
re. Sed cū diu longeq; cōtemplacōis
grām differre. et postq; celestis
afflatus desiderio. scām habitu ō
tegi melius putauit: uelleq; ꝑfec
ti mūdo quasi spernenda deserui.
Ceperūt multi cum eū eiusdem
scī uite sectari. ita ut nō iā sinu
posuerat spene. sed in eo remedi
et mēte. Tandem aī patrimū tam
diuū obtu disponēdam rei suae
haberet facultatē. qd mente pri
gestabat apparuit: qdq; tam mi
rum erat obtutib; hominum eis
am uisibz ostendit insibz. Hoc
ergō cuncta que habere potuit ad
pietatis opus distribuit. ut xpm
nobis factū egenū. egēs ipe sequi-

Sex in sinalis

Hex in sicilia monasteria cōstru
cus: fres illuc xpo seruituros ag
gregauit· Septimū uero mr urb
muros instituit· in quo et ipe p
postmodū regulari tramite mr
ns sibi socians frib; sub abbans
mpcio militauit· Quib; mōs
steriis tantū de redditib; predio
y delegauit: qntū posset illic cō
morantib; ad cotidianū uictum
sufficere· reliqua uero cū omni
domus predio uendidit ac pau
peribz erogauit: nobilitatēq;
illam quam ad seculū uidebat
habere: totam ad nanciscēdā su
pne glām dignitatis diuina gra
largiente cōtēnit· et qui ante se
rico cōtectu ac gēmis nitentib;
solitus erat p urbē procedē trabe
atus: post nili cōtectus tegmine
ministrabat paup ipse pauperib;
Etēn mutato repente sch habi
tu monasterū petijt: et ut ex hy
huius mūdi naufragio nudus
euasit· In quo tanta pfectionis
gra cepit cōuersari· ut iam tunc
in ipis initijs pfectoz nūo posit
deputari· Iniciat denq; ei tanta
abstinencia in cibis· uigilancia
i oracionib: strenuitas i ceteris
mis· ut infirmato stomacho uix
sistere posset· Sustinebat ptr
rea assiduas corpis infirmitates·
marimeq; ea pulsabat molestia
quam medici greco elogio stomapī
uocāt· cui⁹ incōmodis ita uitaliū
cruciabatur mansione: ut arctis
intreptus angustijs p singula pe
ne horas momenta ad extrēū app
pinquaret· Qualis autē i monas
terio fuerit· q̄q; laudabili studio
uitam duxit: et ipius possim⁹ iuv
colligē· quib; ipse in pontificatu
iam positus· dñi cū petro suo collo
quentē dyalogo· flendo usus ē di
cere· Intrat quippe animus mis
ericordis sue pulsatus subito
meminit qualis aliquando i mo
nasterio fuit· quomodo ei labēna
cuncta subierant· quātū trib; que
uoluūtur cimmebat· qd nulla i
celestia cogitare consueuerat· qd e
iam retentus corpe ipsa iā carnis
claustra cōtemplatione trāsiebat
quod morte quoq; que pene omnes
os pena est· uidebat ut ingressū
uite et laboris sui premiū ēsse
amabat· At nunc ex occasione cu
re pastoralis sclārū hoīm negoci
a patitur· et post tam pulchram
quietis speciem· tam aspectu pul
chre fedatur· Perpendo itaq; qd
uolero: pdo quid amisi· Cuiq;
merito illud quod pdidi· sit hoc

grauius quod potio · Cur etenim
nunc maris magni fluctibz q̃tior
atq; mutam menias · tempestatis
uastidis procell' illidor : et aũ paul
lute retrolo · quasi post tergũ retor
tis oculis : uiso litore suspiro · Qđ
q; adhuc est grauius · dũ mundis
fluctibz turbatus fero · ut iã pos
tũ ualeo uidere quem reliqui · Hec
autẽ ipe de se nõ p̃fectũ iactando fi
tutũ : sed deflendo potius defectũ
referre consueuerat · quem se pasto
ralem curam minime metuebat ·
Sed quãus de se talia magne hu
militatis intentione dixerit · nos
tamen ardere deuit · nichil eũ mo
nachice p̃fectionis p̃uidisse occasio
ne pastoral' aut · imo potiorẽ tũc
sumpsisse profectũ · de labore cõsili
oris multor : quam de p̃pa q̃dã
quiete meditationis habuerit · Sed
qualit' inde sãctus uir ad diaconatus
officiũ : et post ad pontificatus culmẽ
ascenderit · subsequẽs sermo decla
rabit · Denique tertius romanus
pontifex · qui nunc ecclesie preest
tũ uel quantũ gradibz gregorium
alta conscenderit · eũ abstractũ a mo
nasterio : ecclesiastici ordinis officio
sublimauit · leuitãq; socium sepimũ
ad suũ aduentũ assumit · Nec mi
to post respõsis ecclesiasticis ad ur
bem cõstantinopolim apocrisiarii
um duxit · Fuit tamen ille quam
uis in tanto cõuersationis palatio u
te celestis intimus p̃positũ · Sem
nãq; sũt cum multi ex monasterio
fres sui · germana drimuch caritate
qđ diuina tactũ dispensatione cõ
spiciunt : ut cor uidebat exemplo
ad orationis p̃sidiũ latius q̃si an
chore fune restringẽt · ut dũ causa
q; seculariũ mestabili pulsu fluc
tuaret : ad illoq; cõsonũ uelut ad
tutissimũ portus sinũ cursum achis
uolumina fluctusq; refugẽt · Et li
cet illud cum ministeriũ et monas
terio abstractũ a pristine q̃tis uita
mucrone sue occupationis crimine
ut · inter eos tamen p̃studiose lec
tionis alloquium cotidiane aspiratio
cõpunctionis animabat · Hoc er
go cõsonio nõ solũ a tantis est mu
nitus muribz : uel etiam ~~ecclesie~~
ad celestis uite eternitatis magis ma
gisq; sumentius · Tunc ab eode fribz
obnixe rogatus : marimeq; a leã
dro uenerabili uiro spalensi epo · q
pro causis ui uisigothar legatus co
tpe constantinopoli aduenerat · cõ
pulsus est ut librũ bti iob multis
mudi nysteriis enodaret · Quẽ
ille negare potuit opus : qđ fibri
tate mutuemente amor fraternus

multis utile ponebat fructu: sed e
undē libri quomodo iuxta litterā i
telligendus·qualit' ad xpi ecclie
q sacramēta referendus quo sensu
uncuiq; fideliū sit aptandus·per
trigintaquīq; librorū seriem mira
ratione prosequit·In quibus libris im
de uirtutibus mihi usq; disserue·ur ñ
solū uidet'ur eadem urbis exponē
sed forsis modo aliqua uisibili
bus demonstrare·Unde nō ē dubi
um cum pfectionem ipsaq; assen
tiē esse utilitatē·quaq; ita efficaciter
intimare ualuit effectū·Qui cū
adhuc esset in eadē regia urbe posi
tus: nascentē ibi nouā hereſim de
stanti mīe resurrectionis·cū ipso quo
erecta est initio·iuuante gīa cath
olice ueritatis arcuit·Siquidē cuius
cuius eiusdē urbis epc·dogmatizabat
corpus nīm in illa resurrectionis
gīa impalpabile: uentis aereq; subti
lius esse fructu·Qđ ille audiens·i
ratione ueritatis·et exemplo dīnē
resurrectionis probauit hoc dogma·er
roneū esse fidei omnimodis esse cō
trarium·Catholica etenī fides habe
qđ corpus nīm in illa īmortalita
tis gīa sublimatū·subtile quidem
sit q effectū spiritalē potentie: ex pal
pabile q ueritatē nature·uera ex
emplū dīnū corpus de quo a mortu
is fuisset·uidit ipse discipul·palpa
te et uidete·quia spiritus carnem
et ossa non habet: sicut me uidetis
habere·In cuius assertione fidei·
uenerabil' pater gregorius mīm
contra nascentē hereſim nouā la
bolare cōtendit tanta hanc illāta
iuuante etiam pīssimo imperato
re tyberio constantino ita cōmunit·
ut nullus eande sit inuentus·qui
eius resurrectionem crederet·Igit' post
quā romam uenerandus leuita re
gressus est·aliquanto tēpore int'
iecto·tanta inundatione tyberis flu
uius alueum suū egressus est·tan
tāq; extendit: ut eius unda super
urb' muros influeret·atq; ī campar
tem partē regionis ompart'·i
ta ut plura antiquar' edifīa mina
retur·Qua etiam aquar' mole
na opera ecclie subuersa sūt·ī qb'
nonnulla modior' trina mlia pe
rierūt·Tunc siquidem multitudo
serpentū aī magno draconē mo
dī trabis ualde p huius fluuij al
ueum: in mare descendit·sed subito
cate bestie inter salsos maris tur
bidi fluctus: nec moza litoris eius
te sūt·Subsecuta est e uestigio fa
des: quam ingumariam uocant·
flam medio mense undecimo adue
niens pmīs omnīū iuxta quod m

ezechiele legē· a sanctuario meo
incipite: pelagiū papam ptulit·
et sine mora extinxit· Quo dēū
to tanta strages ppli facta est· ut
passim subtractis habitatoribus
domus in urbe uacue remanere
rent· Sed quia ecclesia dei sine
rectore esse non poterat: beatūg
gouiū licet totis uiribz remorē·
plebs omnis elegit· Quem ille
apicē assumere fugere tēptauit·
se omnino esse indignū tāto ho
nore clamitabat· uidebat enim
ire mūdi gl'a quā pius abierat
et sub ecclesiastica colore regimi
nis aliquomodo subripe possel·
Vnde factū est ut epistolam ad
ipatorē mauricii dirigēt· ou⁹
filiū ex lauacro sō susceperat·
adiuuans et multa prece depos
cens: ne unqm assensū pl'is pre
bēt· ut se huius honoris gl'a sub
limaret· Sed pfectus urbis ger
manus nomine eius nūciū
anticipauit· cōprehensūq; ac dis
ruptis uinculis epistol' cōfestim quē
populus fecerat mpatorē duxe
rit· At ille gr'ias agens deo· p
annūcia dyacon eo qd' loco dese
rendi et honoris ut apicē ac·re
perisset: data illico pceptione ip
sū mstitu precepit· Cūq; in hac
re staret ut benedicerē et lucs·
plin deuastaret: nec dū ad plcs
pro agenda penitentia hoc mod
exorsus est· Oportet fres dilectis
mi ut flagella dei que meminere
uenitura debemus· cautē psentia
et expta timeamus· Conuersiōs
nob aditū dolor aperiat: et cordis
nostri duritiam· ipsa quā patim
pena dissoluat· Vt enī pphe testē
predictū est· pcutit gladius usq;
ad animā· Cur enim cūcta ec
clesia plebs ut mutatione pauca·
et repentina singuli rere uastāt·
nec languor morē pmouet: sed
languoris moras ut eternos mor
ipsa pāturit· Paulus q̄sq; ante
rapitur: q̄ ad lamēta penitē
tie cōmutatur· Pensate ergo q̄
ad cōspectum districti iudicis per
ueniat: cui non uacat flere qd fe
cit· Habitatores quoq; nō ex pte
subtrahunt· sed pariter corruūt
Domus uacue relinquūtur· filio
q̄ funera parentes aspiciūt: a suis
eos ad interitū heredes pcedūt· u⁹
quisq; ergo nīm ad penitentie la
mēta cōfugiat: dū flere ante pas
sionē uacat· Reuocem⁹ ante oc
los mentis quicquid errando cō
misimus: et quod nequ' egim⁹
flendo puniamus· Pcutiamus

faciem eius in cōfessione·et sicut
pheta āmonet: leuemus corda
nra cū manib; ad deum·Ad deū
quippe corda cū manib; leuare
oationis nostre studiū cū meito
bone operationis exigere·Dat p
fecto dat tremoꝛ nro fiduciā: q
p ipham damat·Nolo mortem
peccatoꝛis·sed ut magis cōuertat
et viuat·Nullus aut de magni
tū suaꝝ munificentia desperet·De
ctosas namq; minuitur culpas
riduana penitencia abstersit·et
conuersus latro·uite pmia cā
in ipsa sentencia sue mortis cōse
cuit·Gutemus igitur corda: et
plumamus nos iam peccasse qđ
petimus·Cicius ad pcm iudex
flectitur·si a prauitate sua pec
toꝛ corrigit·Imminente ergo tam
te animaduersionis gladio: nos
importunis flectib; insistam·Ea
nāq; que ingrata esse hominibus
importunitas solet iudico ueritas
tis plebet placere: quia pius i mi
seriois deus nullt a se penitb; ex
egi: qui quantū meretur ñ nullt
trasa·Vnde etenī p psalmistam
dicit·Inuoca me in die tribula
cois tue: et eripiam te et mag
nificabis me·Ipse ergo sibi testis
est quia nuocantib; misereri de
sidrat: qui āmonet ut inuocē
pronde fris kīm cōtrito corde et
correctis operib; ab ipso fere qr
et difficilo sepafoꝛmis leramꝰ
deuota ad lacrimas mentē nēa
mus: ut districtus iudex cū aul
pas nras nos puniꝛe cōsideret·
ipse a sentencia possit dāpnatō
onis parcere·Quam exhortatō
onē beat gregoꝛy·ideo huic op
culo inserendam putauim: ut a
quanta pfectione predicationis
munus susceperit monstraremꝰ
Igitur dū magna multitudo sa
cerdotū monachoꝝ diuersiq; ser
us et etatis: iuxta pceptionē bī
gregoꝛy die constituta dīm roga
ta uenisset·intantū lues ipsa
diuino iudicio deseuit: ut intra
unus hore spatiū dū noctes plebs
ad dīm supplicationis conuerꝰ
octoginta homines in ora omni
cum spiritū exhalauerit·Sed
nō desiuit sacerdos tantis ppōp
dicare ne ab oratione cessarent·
donec misericordie diuina pestis
ipsa quiesceꝛ·Cuiq; adhuc fluxi
rus amistes fuge labulū ppa
ret urbi sollicitudo et portis uigi
lie deputant·donec opportunet glo
riose ut ordo sacer exposcit eo di
uina munia cōplentur·Quanc

tur a negociatoribꝫ: ut ī cacterā
occultatus educetur ab urbe. Sic
q; per latebrā triduo se occultauit
donec illū ieiunijs et orationibus
populus romanus p colūpnam
luas terrā sup eū nocte ēditus
emissam obtinuit: que nō par
uo noctis spacio a sūmo cel usq;
ad cundē ipsū linea recta effulgens
effulgens· quibꝫ uotū optabi
le demonstratur. Sed et quidam
anachoreta urbi contiguo angeli
ascēdentes et descendentes p phatā
colūpnā sup illam sūt uisi. Qui
mox felix sacrūq; limicēs auspi
cātū de ea quam uidit sāctis iacob
scala· ibidēq; domū dīn dixit fo
re· rectorē domus dei que est ec
clesia: ymmo ipm dei templum
ubi esse absconditū exclamauit.
Tandēq; electus et dilectus do
mīn inuenitur· capitē· tradi
et ad beati petri apostoli basili
cam ducitur· ibiq; ad pontifi
calis gradꝰ officiū p̄consecratꝰ
papa urbi efficitur. Quo ī pce
dīi a iohanne rauēnatis urbis
episcopo reprehensus fuisset· au
se a pastoralī officio debitecēdo
subducere tam ydoneus uoluisse.
Hac occasione cōpulsus· uolumē
egregiū qui pastoral' appellatur
cōposuit· in quo manifesta luce
patefecit: qualis ad ecclie regi
men assumi· qualiter ipsi rectō
res uiuere: qua discretione sin
gulas quasq; psonas audientiā
instruere· quantaq; cōsideratione
p̄pam cotidie debeant fragilitatē
pensare. Sed et omelias euan
gelior numero quadraginta cō
posuit: quas in diuob; codicib;
equa sorte distinxit. Libros etiā
dyalogoꝝ quatuor cōdidit· ī q̄bus
rogatu petri dyaconi sui uitutes
sōꝝ· quos in ytalia clariores sa
re nosse uel audire potuerat: ad
exemplū uicinaū posteris colle
git. Vt sicut in libris expositionū
suaꝝ quibꝫ sit ūitatibꝫ mīstrādi
cdocuit: ita etiam de sanctis sōꝝ
q; miracul' que uitutū causē sit
claritas ostendit. Primam q;q;
et ultimā ezechielis p̄phe partē
que uidebant obscuriores per o
melias uiginti et duas quantū
luas mihi habeant demōstrauit.
Scripsit p̄terea et alia nō mulla
sed et epistolas q; plures que sin
gillatim enarrare breuitatis
studio omisi. Ad eo magis mi
rū est· tot eū ac tanta uidere:
uolumina potuisse· qui omni fe
re uite tempore ut ib

plius loquar arbris uulsor dolo
ribꝰ cruciabaꝫ·horis mometisq;
omnibꝰ fracta stomachi unite lac
tescebat·lenis quidē·sed tamen
cōtinuus febribꝰ anhelabat: sic
quens etiam cum grauissimi dolo
ribꝰ uehemēt affligebat·Dei mi
sec dū sollicitus penſaret: quia
scriptura teste omnis filius q re
apitur a dño flagellaē·quo ma
lis presentibꝰ diutius pmebatur·
co ꝛ eterna certius pfiipōne rei
pirabat·Fatigabat eū pterea de
ordinandis urbis uigilijs ne ab
hostibꝰ caperet̄ sollicitudo cōtinu
a: urbanū quoq; mortalitaē eius
animū filiorꝰ hinc inde disarm
na nunciata·Sed tamen ille in
ter tot et talia depiensus icōmo
da: nūq; ocio indulgebat·quin
aut filiorꝰ utilitatibꝰ inseruiret·
aut aliquid dignū ecclesie scribe
ret: aut p cōtemplacōnis graiā
ab scriptis inciſſet·Denicq;
ā ꝛ tota pene italia longobar
dorꝰ gladios metuentes plurimi
undiq; ad romanā urbē confluē
erant·solerter pro omnibꝰ auā
gerebat: et inuisis ei ubi pabu
lo corpus subsidia ministrabat·
Intimū namq; eius animū mi
serordie amor deuorarat: ut nō
solū hoꝰ quos presentes habebat
necessitatibꝰ occurreret: sed insup
longe positis opem sue largitatis
impendēt·adeo ut etiam i monte
synai dei famul' constitutis q;q;
erant opportuna transmitteret·Nā
alij quidem pontifices cōstructis
quandiuq; auro uel argento ec
clesijs operam dabāt·hic autē
et hijs insistebat·et quasi hijs o
missis: totis erga animaꝝ lu
cra uacabat·Et quidq; pecunie
habere poterat: sedulus dispēsē
et dare pauperibꝰ curabat·Ut iul
tina eius nascerēt in scīm scī·a
comu eius exaltaret̄ in gla·Ita
ut illud beati iob uerissimē dicere
posset·Benedicto peritūm super
me uenebat: et cor uidue cōso
latus sum·Justitia indutꝰ sū·
et uestiuit me sicut uestimēto
et diademate iudicio meo·Oc
lus fui ceco·et pes claudo: patri
eram pauperꝫ·et causam quam
nescebam diligentissime inuesti
gabam·Et paulo post·Si con
medi buccellam meam solus·et
nō comedit pupillus ex ea: quia
ab infancia crciuit mecū miseri
cō·et de utero matris egressa ē
mecū·Ad cui⁹ pietatis et iusti
cie opus ptinet·qd anglorꝫ gen

genitem p ꝑdicatores quos illuc
direxit·dr deinde antiqui hostis
eripiens· eterne hbitans sent esse
participem·Etenī er qui deo not
tro fideliter adherer semp ex ei⁹
largiflua munere ad pmoia cō
scendit: dū sāis iste ardens studi
o p colligendis particulatim fi
deliū animabus satageret·dona
uit illi pius dñs: ut totā pariter
anglor genē cōuerteret·Cuius cō
silionis ut putat⁹ facta diuinit⁹
hec occasio fuit· Dum die q̄dā
aduenientibz nup mercatoribus
multa uenalia in foz rome col
lata fuissent: multiq; ad emēdū
hinc inde cōfluerent·cōtigit et gre
gouiī ante scilicet q̄ pontificale
decus haberet p foz transitū fa
cer: ac uidisse inē alia pueros
uenales positos·lactei corporis
ac uenusti uultus: capillos q; q;
papuli candoris habentes· Q̄s
eī aspicer·mirogauit dr qua re
gione uel tra essent allati· Dic
tūq; est ei·q̄ dr britannia insu
la· cuius incole tales·tā oneſ
decore uiderent· Rursū mirogā
uit utrū idem insulam xp̄iam
essent· an paganor⁹ erroribz im
plicati uel implicati·Dictūq; ē
ei q̄ essent pagani·At ille mu
mo ex corde longa trahens suspi
ria·heu prochdolor inquit·q̄ tā
lundi multus hominēs tenebra
r auctor possidet· tantaq; fron
tispicui gracia: mentē ab intus
gaudijs uacuam gestat·Rur
sus ergo mirogauit·q̄ esset us
tabulum grems illius·Respon
sū est ei quod angli uocarentur·
At ille· Bene inquit·nam et an
gelicam habent faciem: et tales
angelor in celis deet esse coher
des·Iter ait· Quod habet īquit
nomen ipsa prouincia dr quali
ti sūt allati·Responsū est ei·q̄
deira uocarent⁹: idest pruincialeſ
At ille·Bene inquit deira·dr ira
eruendi: et ad misericordiam xp̄i
uocandi·Rex ait prouincie illi⁹
quomodo uocatur·Responsū ē
ei q̄ alle uocaret·At ille audiſ
ad nomē aut· Bene alle·ia alle
luya idest laudem creatoris·illis
in ptib; oportet cantari·Amodūq;
ad pontificem romane et aplice
sedis: rogauit ut genti anglorū
in britanniam aliquos uerbi di
ministros p quos ad xp̄m cōuer
tentur mitter·asserens et scīpm
in hoc opus dño cooperante pti
cipiū paratū esse· si tamē eidē
apostolico pape hoc ut fieꝛ ppla

cerer· Qđ cũ ꝑmo ei minime pũ
ifex concedẽr: postremo infan
gabilẽ eius ꝓbẽ uultus· assen
sit· Qui ciuiẽ ꝓfectionis sue ce
leris negocii: qñ si id nossent
nullatenus illi quoquo pacto ac
quieuissent· quanto celerius po
tuit ter cũ apostolico benedicti
one arripuit· Hec mira ad noti
ciam populi ueniunt· unanimi
conducto omnes urbia et suburbia uel quiq; audientes ocur
rer potuerũt· sese in tres partes diuidũt: et ꝓfectum apostolico
pelagio ad ecclesiam sã petri· ter
ribili uoce cõclamant· Heya· a
postolice quid fecisti: Scũ petri
offendisti· romam destruxisti· gre
gouii non tantũ dimisisti· ꝙ etiã
am expulisti· Hijs ergo uocibus
horribilẽ ꝓnotis pontifex· popu
lumq; uehementissime metuens·
post cum sũma cũ festinatione re
obligationis ut quantocius romã
rediret· intribichone direxit· Hi
antes̃ missi cum adissent· trium
diez iam cõfecto itinere: dũ idem
uir dñi gregorius ut uter agẽtẽ
mos est· cura sertam horã in qdã
prato: soliis quibusdã ꝓcerẽtibꝰ
alijs autẽ illi assistentibꝰ ut ꝙdui
dam rebꝰ necessarijs occupatis·
sedet et legẽ· uenit ad eũ locusta
et duris saltũ pagine quã pau
rebat insedit· Letusq; cã uiꝝ
gregorius tam mansuete loco q̃
assederat pmanere: cepit cõlectas
sodalibꝰ ipsius nomen requirere
quasi mipretari· Locusta mihi
hec· dia potest quasi loco sta· Et ꝙ
ungens· sanus inquit nõ pgre
sius nos uter ceptũ uiꝝ prosequẽ·
Veruũ surgit· et uinculta sterm
te· ut quantũ uiderit quo tendi
mus ꝓperemus· Dum aũt hinc
mutuo confabularent̃ et sepiũ
quereretur: puenerũt missi aplici
equis sudantibꝰ et ad modũ fati
gatis: stratiq; illi cũ magna reue
rentia epistolam quam detulerãt
ponerentur· Qua lecta· ita ẽ inqt
soci ut ꝓturram romã celerius re
meabimus· Talisq; ordine mutuo
dilato sue deuotionis affectu uel
effectu: mox ut ipse pontificatus
officio functus est· opus diu desi
derati ꝓfect· alios quidẽ ꝓdicato
res mittens: sed ipse ꝓdicationem
ut fructificaret suis exhortationibꝰ
ac ꝓbẽ seu muneribꝰ fulciens:
Denique durexit ad eandẽ insulam
seruos dei· melitũ augustinum
et iohannẽ cũ multis alijs deum
timentibꝰ monachis q̃ nũc uirtute

tempons spaciū regē illū q̄ in capi
te mille molabatur cū suo ppło-
cōuertertūr· Quibus deus tanta
sanctor miraculor gram cōtu
lit· ut ibium fidei qđ ore p̄dica
bant signor efficacia cōfirmaret·
Unde factū est· ut paucis elaben
tibz annis: totam ferm mille p
sius reges cū hijs qui eis etāt sub
iecti· ad xp̄i dñi fidem accederent·
De cuius gestis omissionecimul
et miraculor p̄digijs que ibidem
fiebant· ita bēus gregorius i libris
moralibz phibet dicens· Ante bn
gua britannie· que nichil aliud n
nouerat q̄ barbaz frendē· iā di
uinis in diuinis laudibz hebraice
put uerba sonare· Ante quondam
nudus iam substratis sōlz pe
dibz seruit oceanus: cuiusq; barba
ros motus quos ferm principes
edomare ferro nequeant· hos pe
diuina sonmdne sacerdōtio ora si
plicibz uerbi ligant· Et q̄ catenas
pugnantiū infideles nequaq̄ me
tuerat: iam nunc fidel humilit
lingnas timet· Quia enim pcep
tas celestibz ibis clarescentibz quoq;
miraculis suis ei diuine ogniōis
infundit· cuiusdē diuinitatis fōte
referunt· ut prauc agere metuat·
ac tonis desiderijs ad etnitatis glām
uentre cōcupiscat· Quod totū ut
fieret ita eidem bō gregorio gra
diuina cōcessit ut merito ab āglo
z pplis debeat apostolus appellari
quia et si abijs non est apls· sed
tamen ill' est· Nam signaculum
apostolatus eius ipsi sunt in dño
Jam uero utrū aliquibz uir iste
tanta merita miracul' dauerit
supfluo queritr· quod hinc datur
constat· qđ is qui intuitū signalis
is meritis nalitr alijs quoq; ppo
largiente acquirere: si exigisset opz
tunitas facilius poterat hec etiā
ipse promereri· Sed ne hijs q̄ cū
ctis signa insibilia ad obtendā
dam ~~cuitatem~~ ul' sānate expetūt·
satisfacto desit· et ill' qui sōlz ex
cuplis ad melioza amicidi et pro
uchu queritr· edificatio plit· Quēdā
autuno referenda que p eū dñs·
ad exercendū et improbandū mē
ritis tpoiem· Et ut sic ductū
sit· fouit infidelitatē populi· igno
rantiam fieri et manifestari dem
nit· ¶ Paterfamilias quedam
nobil' erat· in hac ancillaz roma
na· que religionis et deuocionis
studio oblationes facere: et die do
minica ad ecclesiam deferre· sūmo
q; pontifex ecclesiastice cōsuetudi
nis et familiaritatis cuiusdē gra

offre solebat· Quę cū quādā die
ex more ad cōmunicandū de ma
nu apostolica ordine suo accedēt
illiq; pontifex· idest offā· p̄cio
lam dñica corpus porrexisset dicẽ-
Corpus dñi nostri ihu xp̄i pstet
in remissionē p̄cōꝝ et ad uitam
eternā· Subrisit illa· Qđ un
dñi cernens· illi cōmunionē sa
cram retraxit· et separatī super
altare posuit· eamq; diacono cu
standam usq; dū cēteri fideles cō
municarent tradidit· Expleto ue
ro sacro mysterio· interrogauit eā
beatus gregorius dicens· Dic rogo
quid tibi nuo emersit· cū com
municantibus risisti· At illa· Re
gnum inquit potestatis illā
ex eadem oblatione fuisse quam
ego manibus meis feci· et tibi ob
tuli· et cū eam ne intellexerim cor-
dñi appellasse subrisi· Tunc sanc-
dñi pontifex sermonē eandē fecit
ad plm· et hortatus est eā ut sup
plicater dñm exoraret· quatinus
ad multoꝝ fidem corroborandā
palam carnis oculis ostenderet·
quid infidelitas huius mulieris
meritis oraū· et fidei lumini-
bus cōspicē debuisset· Qđ cū fuisset ora
ta· ipse mox cū plō· et eadē muli
er ab oratione exsurgēs· ad alta
re cunctis cernentibus et sese ad cer-
nendum celeste spectaculū cōpri
mentibus corporalem pallā retrā
hat· et inuerso populo ipsa ex
mulieris cōtuente parte digna au
ralaris sanguine cruentatam
inuenit et mulieri dixit· Dilec
tiss̄a uestram uel modo credere
contestans· panis quem ego de ca
ro mea est· et sanguis meus ue
re est potus· Sed p̄sens cōditor
noster infirmitatis nr̄e· ea potes
tate qua cuncta fecit ex nichilo
et corpus sibi ex carne semp ig
nis cooperante spū sc̄o fabricau
panem et uinū aqua mixtū ma
nente p̄pria specie in carnem et sā
guinem suū ad catholicam pacē·
ob reparationē nr̄am spiritus sui
sanctificatione conuertit· Indeq; uni
uersos iussit diuinam p̄cari clem̄
tiam ut̄ potentiā· ut in formā pris
tinā cunctā reformare misti
quatinus mulierem ad sumēdū fa
cilius possibile· Quod et factū est·
Unde reperta mulier plurimū
in scā religione ac fide p̄fectus·
participatione dñica corpis cōsecra
ta est· et omnes qui hec audiāt
in diuino amore et orthodoxa fi
delitate feruentius exarserunt·

Quidam quoq; nobilissimus

sedin carnis plapiam: et potētis
simus iuxta regiam ī suo modo
magnificentiā· cū per inf nūcios
familiaritatē apostolice sedis a
deptus esset· et frequenti ānom
none epistolaꝝ etiam a beato ꝑ
gorio transmissaꝝ instructione:
ciga dei et sōꝝ cultū sufficienter
fuisset imbutus: misit p strēnuos
et deuotos missos cōdigna xcma
ad sedem pontificalem· petens re
liquias bōꝝ aplōꝝ ac martiꝝ sibi
transmitti· Cuiꝰ legatos cūis a
postolicus honorabilit et gratāt
susapiens· aliq̄diu secū morari
fecit· atq̄ imelimenti sōꝝ aplōꝝ
memorias ad cumulterra mūm
et more prisco ꝑ huiusmodi ne
gotio missas celebrando: et reli
quias in eoꝝ ueneratione conse
crando arriuens· pfatosq̄ legatos
sibi comites semp habens· Cū ex
plicuisset eoꝝ celebrationes quo
ꝝ reliquie petebant· partialati
culdam pannos consecratos· sup
quibꝫ sancta celebrauerat duxit
et singul' singillatim uiris ipo
sitis: munitisq̄ eis sigillo sue sē
auctoritatis· petentibꝫ usu cele
brandi tradidit· Qui debita cū
ueneratione petita benedictōne
petita· et accepta susapiēs· pfec
ti sūt uiam suā gaudentes· Sed
ꝑ aliquantos dies regressionis
sue iter capere: et qui ꝑius ter
ris habebatur· amica humāta
ti subripuit curiositas· dicens so
dalibꝫ se multa miracla audisse la
borem: cum nescirent quid pro
si dño suo referrent· Pedetēptī
autē arrectis collatione uerboꝝ
et curiositis suggestione socioꝝ·
cōfractis aplice dignitatis sigil·
que sūt uirtute: et in singul' sin
gule pānis repti sūt portiuncule·
Horaq̄ cū indignatōne romā re
gressi: archidiacone adeuntes
quiritantes· Ut quid inquiūt dñs
apostolus tam uilipendit dñm nos
trū: qui tantam grām se obtum
isse apud eū sperauerat· quo sic
uoluerit illi ubidere· et nos dño
notatom et offensionis sue addu
cere· Estimauim⁹ siquidē nos
ossa aplōꝝ uel martiꝝ pnosalim
ferre· sicut decuerat tūc nūc uti
sium dñs nr est· a tanta mul
titudine sacerdotū tam lōgo
et difficillimo latis uenere· et da
ti sūt nob pānni modici pauci
uiculi· ac si huiusmodi pānni
culi grmus apud nos nequisset
inueniri· Nisi eū cauta collu
tudo nob subuenisset· ut qd gr

rchanus cognoscimus: et sic ad
lit ad nām dīm nob conuenisset
uenit· dubiū nō est peruulum
honous et gratie sue nos debuisse
manere· Quos archidiaconus
modesta marpadone redarguit
ar in tantam pūpationē ceperē
runt· ut aplica sigilla contēperēt·
hortans eos ut redirent· et q amē
perant dño suo eū honore deferē
rent· Sed ipi nullatenus mon
tis eius acquiescentes· usq; ad
ompin gregoij uenere pūlēnā
factoq; cōpto· pacientissime col
lulit stultitiam· colq; sacrosās
missas sollēpnis pcepit mirarē·
Vnde cū ad loā suu sermonem est
uentū· suadet pūlo dei et sōz gn
an erigare: quatinus in hac re
dignetur apertissime sic suā po
tentiam patefacere· ut quid me
reatur fides euidentius mīnar
dui et ignorantes possint cognos
cere· Et data oratione accepit ab
eo auitellū qui tenebrauerat sig
na· et sup altare corpous sā petri
ampham unam pcidā p
medīū pungens scindit· Ex qua
statim sanguis deuluit· et om
nem eandem pcidam cruentauit·
Videntes autem sūpōtifices uel sup
stipendū et arthanum fidei sanc
miraculum· credentes pm ī ciam
adorantes dīm et dicentes· Ois
rabil' deus in sās suis· ds isr'l ip
se dabit uirtutē et fortitudinem ple
nitudinis deus· Et facto silentio ī
ter alia fidei documēta dixit ad
eos bās gregorius· qui antea
has ueneradas reliquias par
uipenderant· Scitote fres quia ī
consecratione corporis et sangui
nis dīi nri ihu xpi eū ob sācticatio
nē reliquiaz in honore apl'oz ul'
mīrim ipsius quib; specialiter assig
nabantur· sup sacrosāc altaris
bamma offerebant· semp illoz
sanguis hos pānos intrauit· qui
effusus est pro noīe ihu xpi d'ni nri·
Et edificatus in fide amicis q nid
rant· munitisq; urbs burtul' signo
suo· tradidit eis imōpabilia mu
nera uon siu· Et eū gaudio trisi
lyer p oidinem dño suo mīanue
runt· et sui desiderij cōpotem red
diderūt· Qui pāola pauoniar
uenter suscepit: et honorabiliter
in loco uenerabili condidit· Et in
quo frequentia ff in sā petri
desia miracla operari dignat'
est deus· ad laudem et glām nois
sui usq; in hodiernū diem· Pa
ter michilominus famulas erat-

rome ualde rebz dutissimus: sed
rchogione minus egenus. Qui
non uiaſs minus plenus q̃ rebz
ã uxoz sua ei displicuisset fecit
ab ea contra p̃cepta salnatoꝛis
nr̃i diuoꝛcii. Res uero beatum
gregoꝛium latere nõ potuit. qa
et magnitudo mali: et agnõ
ꝓsonaz se facile ꝓdidit. Quem
beatus gregoꝛius multis et sua
uissimis monaõnibz seu dis
trict diuin examinis ꝛoꝛibus
studiosissime et sepissime ymo
indesinenter ꝓsuadere contendit
ut uxoꝛem suã gnã pagatã rei
peret: a qua quoquo modo diuel
li nisi morte. aut ambaz cõsen
tiente nequiret. Sed is dy
abolꝰ ea ꝓcentus irremediabili
ter ptinacia: mentis eius spre
uit. Quẽ btus gregoꝛius aplica
uicte ab ecclesia sub anathema
te nisi resipiscẽt sequestrauit.
Quam excõmunicationẽ idem
egre admodũ ferens: et peccata
peccatis accumulans. duos ma
gos pecunijs ex placito locat. ut
in scin apostolicũ ad uindictã ei⁹
apoduren eius artis siue arcendi
Qui cũ fatue ignoꝛantes. dum
quadã die ad ꝓcessionẽ ex more
soluto ꝓgit btus gregoꝛius. illi e
minus secus transitũ stantes sibi
cũ rogant insinuari. Quibz re
ponsũ est ipsũ esse. qui solus põ
tificali dignitate equitans. ꝓce
rem et subsequentẽ cleri ecle
siasticoꝛ uiroꝛ habet. Et intuen
tes. repente equũ illius malefici
sius a demonijs uexari aperiũ
ul' fecerũt. Signumq; btus gre
goꝛius inuocato nomine dñi
nr̃i ihu xpi: et edito signo cruc
ab equo prorumbauit demoniã
Respiciensq; in patrẽ mox ultio
gos est cõplantatus. ih arari et
ab eisdem demonijs pnasi cecidit
retroꝛsũ. Vnde intellexit ur dñi
coꝛ id ꝓpetratũ nequicia. Et cum
uississet eos ad se duci. interoga
ri ordine ꝓcurauit. Quibz re
ponsum btissimus pontifex. De
tio cen esse debetis. ne uidentes
ad consuetam puersitatẽ redire
temptetis. Jn nomine autẽ dñi nos
tri ihu xpi. operante bõo petro. li
beri a uexatione demoniõ sitis.
Qui confestim a demonibz mu
dati ul' emũdati et credentes. fon
te salutari pfusi sũt. et pmanẽ
te cruce dampnati. iubente be
ato gregoꝛio de cetero sũt stipe
ecclesiastica alti. Sed et tyrãi
quidam multam oppressionem

cum pene importabili ꝑturbatione quietem ingerebat sce romane ecclie: possessionesq; eidē i mā pia ꝓtinentes · crudelissime deuastabat · Qua de re bñ pontifex p mltōrum ānominōe correptus maiori exarsit insania · adeo ut urbem depopulandam aduersus aduenerit bñis gregorius ut colloqueretur occurrit · Tantāq; in uiri diuino eius uerbis mitesse ceptus fuit: ut cū humillima indulgentia religioso apostolico satisfaceret · et se deinceps sibi subditum et sce romane ecclie deuotū famulū spospondisset · Is deinceps usq; ad extrēū infirmatus: uenerandi pape oratione ꝓpulsat · Atq; in respōsū acepit · qđ ei dñs adhuc spatiū penitentie largiret · et ut plenius conualesceret: ill' quibz misericors fuat abis indulgere studet · Qui illis obtemperans conualuit: et in reliquū deuotus fuit · Idem uero pfectissimus et acceptabil' deo sacerdos cū quadam die ꝓcessionaliter in quod opus mirificū constat esse construendū ꝓderet: et insignia misericordie eius conspicer · mēoriabile aliud ꝓpetrauit · uidelicet quod cū idem olim princeps in expeditionem armatus ad multitudinem aureis ꝓgred · ibidē obuiā habuit uetustissimā uiduam senoli multoz dolore ac paupertate ꝓfectā cuius lacrimis atq; uoce sic ꝓpellatur · Princeps pissime traiane · ecce hic sunt homines q̄ mihi unicū filiū senectutis solatium et mee hereditatis et omne solatium ademerūt · neq; cū eo uolentes ꝓsequi: dedignant eā michi ꝓ eo ratione aliquā reddere · Cui ille festinato ut res exigebat pcedens · cū rediero inquit dirato michi et faciam tibi omnē iustitiā · Et illa · Dñe inquit: et si tu non redieris ego quid faciā · Ad quam uocem subsistat · et reos secum se addux fecit · Neq; cū suggestu · a cūctis accelerare negotium · gressū a loco mouit · quousq; et uidua fisco quod iuridicis sanctionibus debitū est ꝓsolui pro re fecerit · de inūq; supplicationi ꝓbuerit et flentibus sup facto suo penitentes · misericordi clemencia flexus · nō tāmē potestate · q̄ pietatis et lenitate · iniuctas pmissalibz cathenis absoluit · Huius rei gratia cōpunct' pontifex uenerabil' · caput lacrimosis gemitibz sciā inter uerba pcantia · Iccirco siquidem ꝓphetica i ecclīa

gelica reuolueꝛ oꝛacula. Tuꝺo
mine ꝺiuiſti. Juꝺicate pupillo
ꝺefenꝺite uiꝺuam. et uenite aꝛ
guite me: ꝺimittite et ꝺimitte
tuꝛ uob. Ne mmemoꝛ ſis q̄ſo
peccatoꝝ ego mꝺigniſſimus ꝑꝓ
nomen gl̄e tue fiꝺeliſſime ꝓmiſ
ſiõis tue m hyu⁹ ꝺeuotiſſimuꝫ
ri facto. Ꝓcumbenſq; ad ſepl̄chꝝ
bũ petri ibi ꝺiuinus oꝛauit. et
ſurꝛexit. Atq; ueluti ſõpno coꝛꝛep
tus in ecꝛaſim eſt coꝛꝛeptus: q̄
ꝑ reuelacionem ſe audiꝛi ꝺiſſe
ſet ne ulteꝛius iam talia ꝺe quo
q̄m ſine bapt̄ſmate ſacꝛo ꝺe
functo ꝑſumeꝛet peteꝛe ꝓmeꝛu
eꝛit q; caſtigaꝛi. Qua ī ꝛe hoꝛꝛ
animus ꝓfecto fiꝺei et auꝛoꝛis
quꝺam ualeant queꝛi. et plura
ab hijs qui aꝛꝺũt ueꝛitati fiꝺeli
teꝛ ꝺicenꝺa. que apuꝺ homines
ĩpoſſibilia ſũt uel uꝺeꝛi. ſua
lia ſũt apuꝺ ꝺeũ explanaꝛi. Tu
ius tamen uiꝺet̄ m hoc actuꝺi
uine pietatis et poteſtatis uꝺi
cũ ueneꝛaꝛi. et a nemine ꝺiſcꝺu
ti. Denq; a fiꝺeli et ꝛeligioſo uiꝛo. ac hyuic nr̄o patꝛi ſanctiſſimo
pꝛo ſue ꝛeligionis et nullitatis
merito. ualꝺe familiaꝛiſſimo fiꝺe
liteꝛ poſt obitũ eius nob̄ naꝛꝛa
tũ ꝺiꝺicimus. q̄ cũ ꝺe⁹ uas elec
tionis et habitaculũ ſc̄i ſpiritus
uiſionẽ ultimã ꝓphete ezechiel
inſpiꝛaꝛetur. obpanſũ uelum
inteꝛ ipſũ: et eũꝺe ecꝛeptionem
tꝛactatus ſui. illo ꝑ mꝺialla ꝑ
liꝛius ꝛetꝛaxit: iſꝺe mmiſteꝛ
ius ſtilo ꝓſequeꝛet. et eueniũ ꝑ
ſpiamen conſpiceꝛis. uiꝺit eꝝ
lũbam mue cauꝺioꝛẽ ſuꝑ
eius caput ſeꝺentem. roſtꝝq;
ipſius oꝛ ꝺiu teneꝛe appoſitum
Que cũ ſe ab oꝛe eiuſꝺẽ amoue
ꝛet. mpeꝛabat ſc̄is pontifex lo
qui: et a notaꝛio gꝛafio ceꝛis
mpꝛimi. ſũ uero ꝛeꝺeꝛebat ſpe
ſc̄is oꝛganũ: mmiſteꝛ eius ou
lũ ſpiamm ueꝛs applicabat. eũ
q; ac ſi m oꝛatione leuans ade
lium manꝺ; ſimul et oꝛat. co
lũbe roſtꝝ moꝛe ſolito cõſpica
batuꝛ oꝛe ſuſcipe. Qꝺ tandem
eoꝺem ſpiritu ꝛeuelaꝛe pontifex
ſc̄is cognouit: et uehemẽtiſſime
uultus effectus. mtimaꝛ ẽ auc
toꝛitate apoſtolica miꝛaculum
m m ſe ꝑpetꝛaꝛi conſcii. ne ī mi
ca ſua ꝺ aliqꝺ quoquo modo
patefaceꝛet. Qꝺ is mteꝛ ſeꝛꝛ
tũ cuſtoꝺiens. poſt ꝺefunctionẽ
ſanctiſſimi ſacꝛꝺotis cõpulſus quo
ꝺam mundia qꝺ obtꝛectabãt
uiꝛ beatiſſimũ ꝓtũpaconis tumo

re·tanta ac talia de electiõ archanor mysteriis locutũ·hec ita sepe per omnia uidisse fidelit reuelatur· Ingrato namq; ad dñm sepedicto reuerentissimo pontifice: cũ fames uehementissima nõ modo in hac ciuitate romana: uerũ et oñibz arta regionibz latius inualescebat: et is qui et in sede pontificali successerat·hortatur dilecte emendabz frumenta aperuit et ill' quos bãus gregorius p monasteria et xenodochia seu dyaconias uel hospitalia stipendijs alẽdos ecclesiasticos ordinauerat dandaret·reperiũt oĩs famis cõpellẽte inopia: aplica auctõ mãdatare dicentes· Dñe aplice quos nost' pater decessor tuus sãus gregoriꝰ hactenus studuit pascere·tua sãtas fame nõ sinat perire· Quos uehementi clamores idem molestie ferens respondit·Si gregoriꝰ ad famã siue laudis cũctos plos amauit sepe: nos omnes non possumus pascere·Sicq; uacuos sinit abire· Que iuba responsionis cũ sepius ad se clamantibus iteratis reddẽt·apparuit ei iuuenis sãus gregorius tho·illiusq; cõ blãde increpans sup sua detractione et ipsius romana: seu misericordi

digentia admonuit atq; corripuit· Qui nec cui ad misericordiã flexit: nec cui ab obtrectatione uel obtrectatione adhibere custodiam uoluit·nec manũ ad largitatem extendit· Vnde illi quarto apparens bãus gregorius horribiliter cũ redarguit: et cõminãs i caput passit· Cuius dolore uexatus i breui defunctus est· Hec breuit de uita uel actibz bñ gregorij dicta sint·Sciez q̃ diu mundi huius obita uoluitur: eius laudabile meritũ semp accipit incrementũ quia ipsius sine dubio gle assumitur·quod hec romana ciuitas una cũ sãs aplis eius pabz cõsta re uidetur: et q̃ angloz ecclesia noua semp sobole fecundatur et q̃ illius doctrinis p orbem uniuersum·multi de peccato elongati ad xpi clementiã reuertuntur est q̃ bonis quibz eius suasionibus inflãmati celestẽ patriã desideranter inquirũt· Qui bñ illius pontificis· posthñ sedem romane apostolice ecclesie annis tredecim mensibz sex·diebz decẽ gloriosissime rexit·ab hac luce subtractꝰ atq; ad etiam est regni celestis sedem translatus·Sepultꝰ uẽro est in ecclesia bñ petri aplõrũ

scortariū die quarto · iduū maij
aug · p̄sidante dño nr̄o ihu xp̄o
qui ū p̄re et sp̄u sc̄o uiuit ⁊ regnat deus p oīa scā scōr amen
Legitur eiā alibi m sius mira
culis q̄ bās gregorius adō lar
gus fuit ū adhuc monachus
esset dū oīa q̄ habuisset pauperibus erogasset · demū angelus
dñi ad eū in habitu peregrini
nit elemosinam rogando · Cui
bās gregorius ū nichil pl⁹ ha
buit q̄ argenteā cauellā dedit
ū qua mater sua abatia misserat sibi · que tamē postea āgelo
reuelante restituta est · Passio
In kalendis quadraginta mar
tyrum pontus regis tirannorum
erat psecutō magna xp̄ianor
et omnes qui pie uiuebāt ī xp̄o
cogebant̄ sacrificare dys · Agricolao agente in sebastea p̄sidatū
impium · et crudelē exercente · a uc
locem dyabolū āministratorem ·
Milites uero oīs qui erāt ī mi
litia constituti · cogebant̄ sacrificare · Erant autē multitudes quadraginta de cappadocia regione in
numero uno uiuentes uenerabiliter scōm deū · multi et fortissimi in bello · Hy cōprehensi a p̄
side · cogebantur sacrificare demonibz · Cepit autē p̄ses dicere ihis ·
Consensū ūrm ostendistis ī bello
oīnibz · p unanimitatē cōmodi et uictoriam oīs nos uniuerso
exercitu p̄uisus · Obedite ergo
et nūc consensū ūrm · et cōsentite
legibz regū · et sacrificate dijs ātr
tormēta · Respondentes sā et dixerūt ad p̄sidē · Pro mortali re
ge pugnantes uincebamus · sicut
et tu nosti · qđ tomagis p̄ īmortali certantes uincemus mā malignam uoluntatem · Agricolaus
dixit · Unum e duobz p̄posuī est
nobis · aut sacrificare dijs et honorem magnū habere · aut nō sacrificantes amoueri a ciuitate mea · Cogitate ergo et eligite quod
uob expediat · Sā respondentes ·
Quod nob expedit dīs p̄uidebit · P̄ses dixit · Nolite in multiloquia adducere · sed matutina die
accedentes sacrificate dys · Et iussit
eos uinci in carcerem · Intrantes
autē sā in carcerē · flentes gemebant deprecati sūt dñm dicentes · Exp
nos dñe a tēptationibz et ab scandalis operantiū iniquitatē · Cum
autē sero facti fuissent · ceperunt
psallere hunc psalmū · Qui habitat in adiutorio altissimi · in protectione dei cli cōmorabit · Dicit

dño susceptor meus es tu·et refugi
ũ meũ·ds meus spabo in eũ·Et cũ
Et cũ cõplessent psalmũ dixerũt
et exsurgentes mane psallebãt usq;
in mediã noctem·Prior aũt con-
erat sãis quirion·ad responsum
autem reddendũ erat bãis candi
dus·Et apparens eis sãis candid²
dixit·Positũ nãm bonũ est·sed
qui pseuerauerit usq; in finẽ hic
saluus erit·Omnes autẽ audie
runt hãc uocem·et facti sũt ĩ timo
re·et sine tompno pseuerauerũt
usq; ad lucem·Conuocans autẽ
pses omnes amicos suos·iussit
adduci sãos·Et uenientes omnes
quadraginta steterũt ante pside
et cepit eis dicere pses·Quc habe
o uob dicẽ·dico in faciem sanctẽ·
Quicũq; mitites sũt sũt sub ispa-
le·nõ sũt sicut uos·nec sic lauda
ti·nec sic amiabilim nob·Solute
ergo amorem in odiũ uertẽ·Hoc
cũ in uobis est·utrũ uelitis odisse
an diligere·Sanctus candidus dix
it·Aduersus mores tuos et nomen
tuũ impositũ est agricolaus·hocẽ
reus blanditor·Dixerũt pses·Aũ
quid non dici in uob est utrũ uel
tis nos odio habere an diligẽ·Cã
didus dixit·Eo qd̃ m nob ẽ odire
et diligere·te cũ odim²·et deũ di

ligere diligimus·Tu ergo aliene
deo·tu oderis ne uelis diligẽ·ipse
inuide nec nominande·Audiens
autẽ hec pses·rugiens tanq̃ leo
iussit alligari eos·et tractos diui
in carcerẽ·Sãis quirion dixit·
Non accepistis potestatẽ iudicandi
di nos·sed interrogãdi nos tm·
Tunc timens pses iussit eos duci
in carcerẽ·sapiens camiculario
diligẽt custodire eos·Expectaba
bat enim et dias aduentũ·Die
autẽ et nocte docebat eos sãis q̃
rion·Dicebat autẽ·Secũdũ dispo
sitionẽ dei amici sumus ĩ multa
a hac temporali·non ergo separa
mur ab inuicẽ·saluet sicut uic
inus unanimes et concordes·sic
martirizemur·et sicut hic optĩ
mi sumus et parium² regi quali·
sic festinemus inueniri in cõspec
tu regis dei·Cũ transissent autẽ
dies septem·et sã essent in carcẽ
sipuenit dux a tesaura ĩ sebastẽ·
Et considens aũ pside octauo die·
iussit adduci sãos·Et cũ adducẽ
tur·amonebat eos sãis quirion
dicens·Fratres stem² uiriliter·et ad
uincemus nos inuicẽ·Sicut enim
in bello uincimus inuocabam² dñm
et ipe nob auxiliũ prestabat et ũ
cebamus·Cõmemoratiõ quãdo

cōmuſimus in maion bello roſy
fugerūt· et nos ſoli in medio co
y inimicoꝝ ſumꝰ nos tantū quadꝝ
ginta: et cū lacrimis multorum
dīm et dedit nob̄ ſalutē· et q̄ſdā
eoꝝ occidimus· quoſdā in fugā
uertimus· et unus ex nob̄ nō eſt
leſus a tanto ꝑſlō· Et nūc ores ad
uſarios habemꝰ qui nos impug
nant· ſatanan et ducē et ꝑſidem
et hoſtes unū ſūt: et ab hoſte trāſ
habemꝰ unum· Absit· Nolite ob
ſecro nos: inuocemus ergo ſanctū
ſemp et nūc dīm: et nō dīſabūt
nobis tormēta· neq; pene neq; ūl
la· Nōne ſemp cū irem ad pug
nam dicebamus hūc ꝑſalmū· dſs
exaudi oratiōnē: auribꝰ pape ſua
os mei· Et nūc itaq; dicamus
hūc ꝑſalmū· exaudiet nos et ad
iuuabit nos· Et cū ducēt ad ty
rānū· hunc dicebant ꝑſalmū· Et
cū omnes uenſſent ad ſpectaclū
et ſteriſſent ante ꝑſidem et diuti
aſpiciens ad eos dux dixit· Non
ſuadere uolūt ut maiorē honorē
conſequamur· Habetis a me ho
nores magnos· et dona multa
pluſq; alij· De cetero unū de duo
bus ꝑono uob̄· aut īmolantes
dys dona multa et honores cōſe
qui: aut nō obedientes amouen
a regno et a milicia· et tradā pe
nis· Beatus audiens dixit· Sul
ape angelos nros et uirtutem
nem habemus honorabiliorem
aut dignioꝛem xp̄o· Tunc miſit
dux lapidibꝰ ſanctos cor eoꝝ· Au
diens dixit· Dux tenebraꝝ de
us omnis mutatus mape hoc
facere et uobis penā tuā ſtruxꝰ
autē ꝑſes aduſus milites q̄ mul
tabant dixit· O mali miniſtri
quare non celerius ſanctos q̄ nob̄
uidentur· Tollentes autē lapi
des miniſtri ſeipſos edebāt· Cū
autē fruſſet factū: ſū dei fiduciā
acceperūt in dño· Cōmotus aūt
dux in furore· tollit lapidē ut per
cuteret aliquē de ſūs in facie· Et p
cutiens maxillam ꝑſidis dux
confregit illi faciem· Et aut ſūs q̄n
on· Dīe qui expugnant nos in
imicī mī: ipſi infirmati ſūt et ca
decrūt· Ecce gladius cor meum in
corda ipſoꝝ· et arcus eoꝝ confrin
gatur· ꝑſes dixit· p deos ma
gica ars ꝑualuit· p nimidias cū
fantaſias loquunt· aduerſꝰ dīos
ſuos mutauit: et ignominia ſple
uit nos ut non ſeruiant tormēta
ſua: ſed ad noſmetipſos reuertāt
Reſpondentes ſū· Obſcurate dya
bole et alienē ab hereditate xp̄i

cit ad cōmissor scandalor capit
dyabolū·Tu es agricolae cauda:
et siluarchus dux qui cū illō est·q̄ am
bo ministri ēius sathanę·Si autē
nō cognouistis ab initio tōmētor
ūsumite nobi et alia·Ministri au
tem dixerūt ad sōs·Scitis q̄m
benignitatis deor: mmia·q̄r nō
sanctificamus dns·Et sōis quirion
dixit·Nos unū dū nōm⁹ et ihesū
xp̄m filiū eius et sp̄m scm·q̄ potēs
est os nr̄m dirigē ad ueritatē utae
apiamus coronas imarcescibiles
uincentes uarū malignā aduēn
tionem·Tunc dux iussit eos duci in
carcerē·ut cōsiliaret̄ quid de ipsis
faceret·Illi uero in carcere cepit sēr
quirion psallere cū cōmilitonibus
suis·dicēs·Ad te leuaui oculos me
os·q̄ habitas in cel·Cum sint ocli
sōr in manib⁹ dnōr suor·et sic
cauli amalle in manib⁹ dnē suę:
Et que sequūtur cxquientes psalm
mū p ordinē psallebant·Et nox fuā
est ad cos·et manifestauit se eis xp̄c
saluator et dixit·Qui credit in patrē
et filiū et sp̄m scm·si mortuus fuit
uiuet·Confidite et nolite timere pe
nas eor· temporales sunt enī·pau
cites estote modicū ut coronemur·
Agebant autē ipsam noctē in exul
tatione et delectatione xp̄i·Mane au

tem facto: iussit eos dux duci de
carcere·Et adducti stantes ante ty
rannū duxerunt ei·Que habes fa
cere fac·Apparuit autē et dyabo
lus·in dextera manu tenēs gladi
um: in similitudine draconē·Dicebat
autē ad autē agricolas·Quis es
tu·uirilitr certare·Tunc iubet p
ses alligari eos: et funes mitti in
circuitu singlor·et addux omnis in
stagnū habentē aquam multam·
Tempore autē illo quando sēa nu
trizabantur habebat glacie mag
nā·Adducentes autē sōs·statue
runt nudos in medio glacie·Erat
autē et uentus frigidus: et hora
noctis proxima·ad uesperū autē e
rat·Et cōstituerūt sup eos milites
et clauiculariū uirta stagnū·Erat
autē et lauacrū de quo calefiebant
quidā cor si uoluisset pūaricari
refugiēt ad lauacrū calous ut calc
faceret se·Hora autē p̄ma noctis cō
fringebat glacies sōs·et minuti
tim carnes eor dilacerabantur·
Unus autē de numero ipsor defi
ciens animo dubitauit·et refugi
ens ad lauacrū·cū attigisset calorē
statim dissoluta sūt membra eius
et cōfestim reddidit sp̄m·Sā autē
uidentes illū quia defecit·dixerūt
tamq̄ ex uno ore·una uoce·Acm

fluminib; trascaris dñe nob aut
in fluminib; furor tuus · aut in
mare impetus tuus? quia qui
se separauit a nob sicut aqua et
cus est · et dispsa sūt oīa ossa
eius? nos aut̄ non discedimus
a te doner uiuifices nos · ꝙa tedo
mine laudat omnis creatura dra
cones uel traones et omnes abis
si · Ignis grando niz glacies spūs
procellar que faciunt uerbū tuū ·
Qui ambulas sup mare sicut p
arida · et cius fortitudinē spūs ma
nus tue minuas? et nunc tu ꝙ do
mine ꝙ exaudisti iacob orantem
te · cū fugeret manus eius minas
Qui cū ioseph uenundato fuisti
et saluasti eum? qui exaudisti
moysen cū dixit signa et prodigia
in pharaone et in pha oīm pplo
eius · et disrupisti mare et ī deser
to transhulisti pplm tuū · Qui et
audisti sōs apl̄os tuos dñe exau
di nos · ut non nos demergat tē
pestas aque · neq; absorbeat nos
profundū? quia pauper facti su
mus nimis · Adiuua nos deus
salutaris nostri · quia estimati
sumus in profundū maris? et
anchi sūt pedes nri ī sanguine
tuo nīo · Relcua grauitudinem
et acrbitatē eius hui⁹ turgoris do
mine deus noster? ut cognoscāt
omnes qui ad te damauimus?
et saluti facti sumus · quia in te
speranimus? et nō sumus cōfusi ·
Et cū facta esset hora terna nocte
sol illuxit sup eos sicut in estate
calida? et soluta est glacies · et
fūs est aqua calida · Omnes au
tem qui eos ausodiebant a sōp
no tenebanē · solus aut̄ damna
larius erat uigilans? et ausul
tabat omnia cū quierent · et co
gitabat in semetipso quēadmo
dum ille qui resurgerat ad lau
dandum statim motuus est ī ca
lore? et illi qui in glacie manabāt
uiuerent? et uidens lucem orta
cos · respexit in celū ut uideret
unde lumē lucet? et uidit tres
nas descendentes de celo mine
ro trigintanouē · et cogitabat ī
tra semetipm dicēs · Quomod
cū sint quadraginta milites · u
na minus est corona · Et cog
nouit quia ille qui refugerat
ad laudandū expbatus est · et nō
est ānumeratus cū eis · Et iusta
tans ausodes · pitens eis res suas
saluuit inuicens in stagnum:
et damans · Ego xpianus sum ·
Et uadens stetit in medio eor ī
durit · Dñe deus credo in te ī quo

et hm credūt· et me āmunera me
cū ipis et dignū me fac ut pter
te pacar tormēta pacar et temp
tationes: ut ego pbatus ūēar
in te· Sathanas aūt uchis cō
uertens se in hominē alligauit
genua sua: et uenit damans i
dies aūt omnes· De michi mi
serabili uchus sum a sās: et fac
tus sum derisu· non habu ute
les numstros· Et nunc conuerto
me iudas ut cōbibar corpalcō
& et in flumine pcipitor· et uel
hoc faciam ut ne rehāe cor: mur
mur· Sās quirion dīt· Os
deus sicut ds noster· aut quis
dās sicut dās nost: aut q's deus
ptr deū nostrū· Tu es deus q
faas mirabilia magna solus:
et adisarios nros deduristi ad
nichilū· et sathanan confudisti·
Et cepit placere· Saluū me fac
dne· qn defecit sās· et octa· osa
ne aūt facto uenerūt mpnty
rum et uiderūt clamulariū i
medio cor: stantem· et cōqrebāt
a mulīb; dicentes· Quid iudit
quia hoc fecit· Dicunt mihi
Nos uelut montu oppressi sum
a somno· ille aūt p totā nocte
uigilabat: et subito suscitauit
nos· et uidimus lumē magnū ę
arca eū· Ille aūt statim pcep
uestimēta sua: introiuit ad eos
in stagnū damans· Et ego xpi
anus sum· Iussit aūt pses trac
tos eos educ ad littus: et arura
cor: confringi· Unus aūt cor:
mat' astabat uxta eos· erat au
tem filius eius omniū unus
nomine multon· et timebat e
eo ne forte trepidaret: et ad eū
manus suas expandens trahebat
dicēs· Fili dulcissime ad hūc pu
sillū cursum: ut pfectus fias· Ti
li timere· cere xpc adians adiuuat
te· Cū aūt conplingēt' anīa eo
y· et ammas reddeient dño di
cebāt· Anima nostra sicut pas
ser erepta est de laqueo uenan
tū· laqueus contritus est· nos
liberati sumus· Adiutoriū nos
trū in nōie dīi: q fecit cēlū et t̄
ram· Et omnes simul dicentes
amen· reddiderūt ammas deo·
Iunior aūt qui monebatur a
matre sua nomine multon· ad
huc respirabat· Et nullū est ut
adducerimur uehicula· et ipo
nentes corpa cor: attulerūt et
mposuerūt iuxta fluuiū· Reli
quentes aūt iuuenem spectan
tes uidere eū· mater eius iudi
eū derelictū solū· placuit mihi

brem nfirmitatē· et accipiens uirilem sexum et uirtutē volens filium suū super humeros suos· uiriliter sequebatur uehicula· ubi erant corpora sōrū· Et incendentes flammā ministri cōbusserūt corpora eorū: et cōsilium fuit adimplere dicentes· Nas rehqas tollent cristianā· et totū mundū replebūt· Venite ergo precamur in flumine cadentes pauimentū scopis· Et tulerūt rehqas sōrū: et proiecerunt in flumine· Collecte sūt autē rehquie sōrū ad gurgitē unū fluminis et nichil eis potuit fluuius· Post dies autē fere reuelatū est epō ciuitatis illius· Venientes ad fluuium saluas inuenientes rehqas nāsi tali loco· nocte ergo eduxerūt eas de flumine· Et accipiens quisdā ex clericis suis et uiros religiosos uēit nocte sup fluuiū: et ecce lucebant rehquie in aqua fluminis sicut luminaria in celo· Et ubicūq; rehquiarū aliquid rehctū fuisset splēdous magnitudine manifestabat· Et sic eductes rehqas būssimouū mīm posuerūt in loculo· Simplices tantes cōsuetudinem· luxerūt sicut luminaria in mūdo· credentes in patrem et filiū et spm scm· Complecterūt autē martiriū suū sco octauo kl

marij· regnante dño nro ihesu xpo· qui uiuit et regnat i secula seculor amen· Nona scōr mārtm·

Claudius· Domicianus· Dyanus· Quirion· Valens· Venerandus· Alexander· Elpidius· Hyacinthus· Valerius· Hellenus· Eutychianus· Ollocrinomus· Gybianus· Fractuosus· Hylimachus· Claudius· Flauius· Johannes· Helius· Scantinianus· Cadonus· Dominus· Leonatus· Lauius· Athanasius· Secretianus· Candidus· Aurillus· Ethus· Sacerdinus· Euchianus· Achatius· Gorgonius· Eunuchius· Vrchalius· Theodorus· Theophylus· Hilion· Hic

Aput plogā i ruā sācti herbati ecclesiā· et accepit ī sancte romane ecclesie· et uniuerso orbi terrar· unitatis filijs uniuersalis ecclesie· metropolis agrippina colonia dono pficit· omne datū optimū· et omne domū pfectū a patre luminū· Opatus est deus o membra xpi· et operatur apud nos sua gna magnia et mirabilia que licet iam dudū agnouerit xpianam lucia· Nam multiplex datur gestor materia· futuris tamen eadem ordine pcipalū consummus de

amma

anima· Exaltauit apud nos o
riens et alto sacrdō excelsum
suum herbertū de plebe sua elec
tū· qui quō habuit bene uiuēdi
simam· adeptus est beneuiue
nū glām· Sepultus est autē ī
cenobio suo quod ipse a funda
mento fundauit· pfecit et dedum
uit: ubi tot et tanta p eū dnā
re deo acta sunt mirifica ut im
mensa rēferrent uolumina· si
describēntur singula· Cuiā scri
bendi cōmuni ~~uni ipsius mōste~~
rij consensu uni ipsius monas
terij fratri cōmisimus: qui mi
nistra obediencia nichil aliud
scripsit qm qd audimus· aut a fi
delibz audiuimus· Nam p eū qm
plura facta sūt in cctis et lon
ge positas gentibz: quc solo au
ditu ab ydoneis cōperimus· Sep
simꝰ hec ad ualitatē legencium
ut in omni terra nobilcū gaude
rent: cōgaudentes transferbeāt.
et septēdecimū kalendas aplis
ī pcenū diem festū habent· hec
autē sēpta sunt mpante hērico
rico· hermanno metropolis
nē archiepiscopo cenobij ipsius
in quo requiescit cū abbāte we
ribaldo· Ne ueto sinpresso dic
tantis nomine causet mutata
pagina· tutulctur ob scōidātis
nob fratris nīi bambti nomīc
et memoria· Incipit uita scī
simi herbert ī
Clementissimus autē epī
archiantistes oriundi
ri rex· Herbertus autē tempo
secularia in sapientia dei prec
lectus: clarissima woumacen
sīū progenie mundo edidit:
natales suos deo auspice meri
tis illustrauit et monbz· Patri
cius hugo in dicta urbe germa
nie multo celebris nomine· ma
tre uero christinidis alto alemā
nie comitū insignis pfluit· a·
sanguie· Habens et ipsa genit
rem Immiā genealogiā ab ingenu
o trimbaldo comite· Que cū so
mbz suis geminis sui muni
ta psidio: indigo dei ab inigꝰ
captiua abduntur· facto castro
ipsius exilio· Quibz woumac
ne horas attingentibz· et ut in
chronicis legitur absq; misera
bilia cuncta diripientibz· pu
siola lugubris uenalis exposi
ta a quodam probo et spectabi
li uiro redimitur: et post tot
discrimina diligenti cura refi
citur· Nulla eam deinceps re
cuperandi spes maiorbz ei cāt

et pater eiusdem ad palatiū p
mi ottonis pro re publica dec
rebat: cū honesto pthoan u
ri uxoris domicilio mō memorā
dū filiam agnosat causa spec
et colloquio · Exoui ingens uti
q; tripudiū · magnificatur sup
ne clemencie beneficiū: q̄ mer
tes pijs consolacionibz attollu
ne habundancior tristicia eius
modi absorbere possit · Statim
conseruē sōm apostolū · casti co
bilis et īmaculati thori legitimū
connugiū · datur a patre filia et
dem patrifamilias in matrimo
niū congeriē dos · ritus · familie
a · et patrimoniū · sicq; cū letica
pficitur oīne bonū · Dns mato
nie pmulata dilectiuidis erudi
tur · et feliciz adulta fructibus
legitimis sponsalibz et dote dīp
no hugoni contradituz et iūgi.

Post dies festus sobol' fructuo
puerpera · dispensacione diuina
fit grauida · Incedebant ambo
mariti et omnium in mandat
tis et iustificacionibus dīn sine
querela · quemadmodū eiuan
gelizatur de zacharia et elyza
beth scā · insistentes reuerendis
egenis: insudantes refouendis
et egris · Oracionibz et fructuo
sis operibz uacabant · Atq; altaria
domus et honorē cumulabāt · qm
nus de germine uentris sui sibi
et posteris fieret gaudiū · ad de
mentem operaretur salus omni
um · Instabat partus exoptatus
mensibz · quem pperunt reuela
cones p fideles congruus uisio
bus · quibz indebatur plus solis
radijs infundi pregnantis obu
culum: edituz eodem uehi et mo
mento saluatrice terre subsidiū ·
Nec defuit uisioni rata ueritas:
cū cura bīa mater benedicti
puerperiū erripuit in laudē dei et
gīās · Obstetrices quoq; huic per
fruunt̄ melliflua · utpote ubi u
re īmunitatis celebrat̄ augeri
ca · Perdūt stupentes et pterrite
ancille dīno suo obuiam · et mu
mant tantam uocunditatē · et i
exptam letitiam · Domus tota
uocibz et plausu omarpat mi
tum nomen herberti ingemu
nando cōcelebrat festus dies in
nubilo diuitur: omne onus et
opus remittitur · mensa copio
ri peregrinis pro rudimētis pu
eri extruitur et apponit̄ · Nec tar
datur ab hinc p manus sacdo
tū lauacro sanctificacionis m
nouari: in quo tanta spūs sa

merunt multiplicate repleri nō
secrari· ut nūq̄ in reliquū ab eo
offensus recederet: sed immolabi
le pectus eius pioteḡs in eternū
et ultra in eo quiesceret· Suscipiē
de fonte a uiris ecclesiasticis et re
ligiosis· et ab auctoritatis et decem
mentibz matronis: ne qd omi
eclesti deesset consilio· que meo cō
mendari uoluit semp uirtuosa reg
nans dignatio· Tum dīne mān
pandē scole plurima educat̄ sin
ceritate et mundicia que fieri ha
bebat in scā sōz: uirens scā et dō
placens hostia· Amoto eo ab ubē
parentū augebat̄ desideriū i deuo
to: qui dilectissimā prolem que
in arcbant etate et literali studio
et pro hoc uniuersale idoneis plo
mis contradiit eī in domo apl̄oz
principis: ubi cū exteriou disciph
na uarieq̄ testamenti imbuerē
pagmis· Patent illi p̄ppere q̄ūq̄
obscura germinē in poemate· nec
latent cum fuge et nodosi auctoz
tus in socrate et aristotele· et quo
libet alio famoso rethore· Quibz
interim ministroliū postpositis
adeo eminuit in sacro dogmate·
collato diuinitus ecclesie
ut p̄enodiū totū agnū ualeret e
mendare et parū restaret qd̄ ignem
oportet absumere· Jam adultu
non sufficiebat natalis regio: i
qua sitienter haurire posset· que
diuinitatis consolamē seruico·
sed tua regia et angusta anima
batur ad ardua: donec iuuenili
dentia infantia· triumphali uiri
tū potiret̄ victoria· Floiebat iā
dudū in gotzia districtis cenobi
tar feruor: et ab eis ubiuis fra
diffundebat̄ bom odoris diuersa
por· quod essent caritate et religi
one ceteris p̄stantes· et honestē
petitae auditoiio redundantes·
Qd̄ ubi fid̄ fidelis adolescētis
aures serio attigit· omni istāna
eo puenire satagit: nec desistit·
donec uotū effectui p̄fiat· Nor m
suo habitu cor admittitur colle
gio: cōponendus ab eis ut dyade
ma florēz exemplo et mutando
p̄posito· Perpendebat in eis q̄n
deū sinceris· anima pius timore cō
pungit̄: post amore accendit̄ mi
rabatur in illis rebz impleri· qd̄ i
sola dilectione teuebat· quomō
alter alterz uigilys et abstinēna
p̄cedebat· Utq̄ ille hunc humili
tate et obediencia p̄currebat·
Et cū ut dictū est in eis floreret
diuisiones gr̄az· in uno spū abs
q̄ mundia consūmatū p̄fectionis

conflictebant gradū. Vniuersa
hec mirabilis heribertus ut pru
dens apes in se opere cōgerebat.
et supior omnibus inferiorem se.
alijs prestans: omnes sibi i dis
solubili familiaritate deuinciebat.
Clarius quam in desideriis pēt
calcauerat: mundo pmnes ei
conspiciebant. et bre
ui discrimine a seruis dei nō am
plius cenobitam morpresbyterum re
uerētur. nisi ad transcendū prēn
missis legatis expectētur. Quum
ta sentētiam apli dicentis obedi
re patribus per oīa: ppo
sitoq; benedictione. et subditos re
greditur hierusa. Statim cōpto e
ius regni. hyldebaldus wormā
ciensis episcopus: in agendis mo
nitis sanctionis nunc principibus.
cōtinuo cū ceteris sui pfectū obse
quij: disponēs ipsū post se i sig
nibus sublimari pontificij. Dei
qui non est in homine uia eius
breui post defunctē: et pter opti
onē suā alter loco suo substituun
Otto uuluo dē et tuus i salabe
monarchiam regebat: et ultra a
nos seruos dei passim regebat.
requisitos amplectebat et exole
bat: et iuxta traditionē antiquā
dignitatibus extollebat. Is ad se p
nobilioē carbunculo heriberti ami
citi archicancellarii: et seruili iu
uolui esse primū. Hec mota pmo
tice consecratione presbiterij: ut qñ
tum ab homine sine offensa tām
tractaret cōmemoratione mise
rij: et ut celitus sibi saluus illab
atur consilia. quib; facto aug⁹
tus acquieuit cū romana curia.
Vocabat eo tpe wurzeburgensis
uel herbipolensis ecclia. pūcta
sui pastoris sorte uidua. et celar
hunc scīm cīe coeptabat precia.
sed eruius uultus. germanum
heinricū se uultorem obtinuit ch
gi. iuuigi. sacrificuli: magni ue
sacerdotij. Ipse uero lateri primā
pis indiuiduē adhebat. et dei p
monitu et plebi acceptissimus sūe
nuc cōmissa gerebat. Quotiens
cū imperatore romam ierit. et re
dierit. atq; augustus arte imperij.
res italie moderando disposuerit.
pocius regie indē inscribendum
chronice. q̄ in laude sū uolentes
inflectere. Illum aliquando ipa
tor tacitus reliquerat ob reōn
liandos sibi industria sua disc
des. ipse romam contenderat ad
cōpimendos ui et armis ue
belles et hostes. Hic supabat ad
iisancia māsuetudine modificā

te· et iustitia illi potestas nul
la restabat cō traria· manes
tare pfuta. Iuxr hec colom
e metropolitanus a seculo mig
uit: et post exeqas dcms et pls
de substēndo uestigat· nec ōmo
scōm causam plata maiozi t
dita· Et uoato utrīq; hjs et ill
parti sue fauentib; diuidit cuilia·
Tum ciuslē aplice sedis ꝓpositus
et ipse a suis electus· medium se
offert in utroq; sasmate· ūmeritū
se et inutilem ꝓstans tanto re
gime· Hic ordatis oīmbz sanam
ait sibi uideri· et appbādā sentēti
am· dompnū herbertū archican
cellariū eligendū· et ab augusto
expetendū· p eandem cōmodiam·
Cui? iuxr mundicia singularis·
sapiencia radiaret· et ūmitū luce
ōim pre cunctis huius mortali
tatis· Hec dum ponderat· cum
ab ore loquentis uniuersa mul
titudo conūbilat· acclamens i ex
celsis uoces: deo grās· deolaudes·
qui respexerit plebem suā et ui
sitauerit· si ꝑsulem talem ab eo
ꝓmeruerit· Ordinantur maior
meliozes ex deteris· q̄ cōmune
deuenū uotum cū pastoiali ban
lo ꝓferant ad solū cesaris· cum
quibz pro totius in idūm assen
su milicie destinatur comes her
mannus uir ꝓbus et nobilis·
Nulla fit dilatio ꝓcrastinū: ne
quis malignancū fraude ꝓoc
cupet salutē diuum exspectan
cium· et qua moris est princi
pum: accusare moras tardan
cium talia portancū· Post tot
igitur emensos uie labores tan
dem ad augustū iam ꝑē roma
egressū ꝓcumunt: insignia pre
sulatus ipsi ꝓstrauerūt· legatio
nē suam et suoz clementē expetūt
Acceptam· quam sine uulo et mo
gra fide constabat ordinari· Re
leuat eos ꝓpatoi benigna con
solatione· et in spem sue petitio
nis nduat fira ꝓmissione· Et si
qui essent qui obuiare ꝓpta
rent· huic unanimitati: paldu
bio: importunitate sua iure re
pudiati· Talis a conspectu eius
egressi sumedimt hospicio· uter su
um et causam cōmittentes indi
uise trinitatis arbitrio· Impa
tor subtristis quidem ꝑ morte
pōs: gratulabatur in desidera
ta sibi restitutione herberti:
mox futuri successoris· q̄ ut dic
tum est raucime positus ꝑ cohi
bendis sedulis totam regionē
tranquillā effecerat forma et ō

modrammne sue omissionis.
Ad eū ꝑia manu scribit epistolā
in hec uerba domo pollicēs am
pallio coloniam. Dicto ꝑatoi
sola dei grana. heriberto archiepo
gotere graciam et coloniā ac pal
li ornatū unū. Obstupuit repē
te oi uiri dei sup inopinata di
prouidencia et exemplo omīdi
ctr ingressus ꝓia reuerencia cir
cūibens nomē eius benedicebat
et sup exaltabat laudabile et glo
riosum in sua magnificencia.
Deinde in crastinum assūptis
suis cū episcopo loci ꝑgit ad pa
lacium. et in oratorio suis solito hu
militor multi cōtigit sue exaltati
onis ꝓdire misterū. cōmunicat dū
taxat apicus ꝑlatis agrippinēsis
recreatē obtulit. Puncticus itaq;
ad principē mirifico exhilarat
more. amplectitur osculat. fam
iliarissima deuocione. utpote de
cuius integerrima fide pene tot
pendebat: et cui specialius aīe su
e salutem ulterius cōmittē ha
bebat. Eduxitq; ad medium lega
ti animum. et in consensu pontifi
cū ul' concessu pontificū et mag
natoꝝ. cōsonam electionē fatetur
suam et suoꝝ. seruū dñi heribert
cū donari et tūsmodi expectari

bū petri in sede ipsius uicariū.
Annuit au gustus cor: pru
uotiua demen tia: fauet mo
ipsū tota mea consequencia. pru
dentissimū hunc et emeritū in cal
cus animay pontificio: in quem
distillari iure debēt a spū pacifico
ꝑis et filij benedicto. Dic autē
sēs e diuerso actus suos amula
re. nota sibi conscientia nil cor:
se que oporteat episcopū cōmēda
re omus uite sue sibi grauissimū
uereri se ꝑ ꝑpē ꝑli dei lapsum i sā
dalum. O pia humilitatis defe
sio que alto cuehitur alas: remi
gio. Euitatur ab oīnibz obedien
cia: qua neglecta contrahuntur
offensa. et qua ꝑfecta reatus oīs
abolentur et pena. Deferē ob id
a roma ipse petri baculus et ꝑse
te papa ꝑ eum uas electionis he
riberti agrippine colonie creat
archiepc. Et decernit matres ecle
sie que unius erant patrocinij
mirabili unius confederabantur
tenore partiapij. Inde paulopl⁹
duobz mensibz agit cū eclare. pa
ab eo absoluitur cū multo mu
tue caritatis fede. Cum ad con
fessionē ecclesie hospitij ascēdit
a dompno aplico pallū expos
at et accipit. et sic cū auctoritate

ctus ad sedem suā gressū dirigit·
Explet virtu prolixum nic spaciū
pspes fiant vter ei ds salutariū·cū
cōpatriote pontifices cōpto ipsius
introitu·longe ilh occurrūt cū pli
mo obsequenciū ambitu·Jam in
proximo erat metropolis sue ui
ma: cū pmicat pallij insigne
et reliqua sacerdotalia·Ipe paul
ab urbe nudis pedib; ī ac
prima hyeme: et illo igne amēl
quē dns misit in tris prius cale
bat frigore·Mens eius cōmodo
supnis infra flagrabat·os ymis
·psalmis·et oracionū uacabat·tūc
figuras in se quas exercituras e
rat uires xpi·quantā sacerdotem
curam habere decet gregis sui·
Hoc actu·hoc sermone·a armilatro
a armilatro pfidiū agmine pmu
tur fidē samuel ad petri limina·
ubi ecclie cū pcessione plenaria
et eo modo inductus in domum
dñi·sublimat in sua cathedra·
ipsa natal' dñi in gl'a·Laudat
ds sōm multitudinē misericor
die sue·in choro et organo·cor
nis lampadibz·et oīm decore suo
ornato sanctuario·Non fuit similis
letitia in colomensiū pplo·nec
frustra qui tali rectore pregi ha
bet pectus·Jnungitur a suffrag

ganeis chrismate principalis ole·
redimit ecclesiasticas sponsabus·
in doctrin catholice fidei·Signata
ihu xpi in eius corpe immersa ca
nonice pficiuntur·chorus et relig
multitudo letanijs et supplicacōb
accingunt·Consonabant et in
dita boni testimonij·ut cū ab epō
aperiretur textus euangelij·ille
ingereretur lectio ysaie prophete·
Spiritus dñi sup me pter quod
unxit me·euangelizare pauper
bus misit me·Quis expediat
qualis post consecracōnē uixerit·
quantū pro conservandis ī pace
subditis pōtificum mugiauerit·
ut pauper hospitū subuenerit in
opie·ut delongē et deprope mestor
et egenaū consolande instituerit pe
nurie·Vigebat in eo una lec
tio·oculus fui ceco·et pes claudo·
pater eram pauperū·osti ineum
uacuū patuit·sinistre opus·et
cor dextrans ecclīe·ut decretis um
quā quibz pmittitur et benedic
tione datur regnū·Erat interim
ybi lippa·et martha laboriosa·ut
p has postmodū fieret rachel pul
chra·et maria parte que nō aufē
tur ab ea electa·Merces et fructū
cuius non est finis·pcertim cū soli
deo placere desideramus·uitā suā

abscõderit et amicis: timẽs ne oleum pcõis impingiaret ca put eius·et lingua adulãcõi mmutaret glãm conscientie e ius·Ac p hoc ut bta cenlia et si auratis et mollib; delip terege batur: mitis ad carnẽ alacio ute batur·Et si necessario occupat exteriorib; semp circũspectus·et siu bene memor nõdũ mouebat a spũalib;·Nouissime augu stus ytaliam non reditur? ingre ditur: et undiq; ualida collecta manu uelz insurgentes inse ri ripere et cõterẽ nitẽ·Quũ dei ad eundẽ comitatũ secũ ũnitat qđ ut dictũ est de salute sua ĩ eũ cunctis uberius cõfidat·Et si qñ armis deficit: cõsulto hmõi et pce placet·Inter uiandũ utq; de cõmuni anime cõmodo adiũcẽ ptractãt·quđ memorabile secũ dium dñi post se posteris relin quat·Placet ambobz ut quibz cor; solpes reuertẽtur·quocũq; casu alter decidet: de rebz hẽdita ris edificaret decens cenobium· nulatũ dei genitrici matri et i gni uirginũ·Protinus ad id opis eidem archpũli cõtradit· celat optima maioz suoz pdia legibz·rem certa et atramento roborans sub assignatis testibus·Deinde tonc primans·et dimisso exercitu aduersantes strenẽs i po pulans: non multopost in pa tyrna castro p mulierẽ ueneno perit: qđ in gestis eius si qua sit plenius inuenire ci quis addiscẽ uelit·Inter optimates statim de subrogando exoriẽ controuersia unde et henricũ tunc bauarioz ducẽ eligunt·et substituũt rata comoda·Senius dñi heriberti huic adeat consilio·qñ et spenali mentis turbatur p̃pio dño·et qđ uiuens cum adiuuauerat ut aq̃ grani delatus ibidẽ sepeliretur·ac per hoc sup ipso ompabat· quem admodũ id efficitur·Deus dedit ei deus ĩtuitum et fortitudinẽ et inuictis et insequentibz romanis transire cadauer seniores p ferr et hostium sanguinẽ·donec aquis delatũ ut uoluit·in choro sce ma rie ut in promptu est tam terre reddidit·Impatia que penes se erant regnis electo principi cõsu lit·et optimatũ in hoc optimatũ inanimitati resistere·et si ad mo dicũ uoluit·omino nõ ualuit· Laborabat eromperi ulterius auris uitr huius·quibz cum sa lubriter ompabat ocionis ame

pfulus: ac p hoc solis cerliar ītē
rebat cautis: in eis destructa f̄ōn
mans dr reddibz suis: dr rsidu
o pauper rerrans miscerib: pis.
Perdurabaē fame depressa gal
lia et germania: dñi seruus he
ribē magnope instabat ut eor
medicaurur ōpia: adeo ut colo
nia infinito talū replerē ppl̄o
et oīs uidrnur cōpassionis o
culo: et p fideles ipsius alcerit
uestitu: abo et pocnlo. Sc̄z sum
cis hospia dispoluit: et p uarie
tate languor ānonā instituit
et ut singul' cōpetebat sollicitu
dinē adhibuit. Ipse secreto pna
tus ad eos descendebat: et pedes
eor ābluens et extergens ībeal
litatē eor uehemēt cōdolebat
dominos et frēs eos nominans
si quo indigēt ab eis prudenti
abunia pquirebat: et sic erga ip
sos exercitatores eor mīstros
faciebat. Q alias ēiā urbes fa
miliarissimos amme sue deri
os idoneos habebat: quib: et
arte pecunie q̄ntitatē dam di
rigebat: ut inimiles usus ab
eis fidelit expenderur: et ea exp
sita idemtidē ab eo alia repetē
tur. Cuiꝰ sequētib: ānis emē
data fra in sua qui posset redi
rent rogabaū a benigno patre
ut ab eo qd̄ uellent petēnt: et m
uenirēt. Actū est et alia tē
pestate ut messis ōino deperir
pre siccitate: et alter helyas sal
uo iohanne baptista admota p̄
sidia cōfugiens a deo monuitē
quēdū: et clez et ppl̄m hostatim
triduu affluctione lacr̄ymār.
et ut pariē cochdie uotiua sōl
frequētarēt patrocinia: ut cōsol
catos et humiles eor adiuuarēt
merita. Sic pastor emerit̄ gregē
suos ante se ducebat: ipse subse
quens sua et eor pcā deflebat
obsecrans ut ab altissimo ipetra
rent miserordiā et miserationes
et ne despiciatur tot gemitus et
orationes. Sedo persionis duc
a sō severino egredientibz: ad
egregiū panthaleonē marurē
duerrentibz sacerdos magnus
in finoie dñi ut monis ē seque
batē: et colūba capiti arbitus i
minēs candidissima a q̄busdā
uidebatē: quibz a deo dabatē. Ut
autē eo puentū est ubi sōs seue
rinus beati martini uidit alcen
sū: et angelor p̄ exultatōe eius
audiuit cantū: ter uertice illi⁹
circūuolans apparuit: et alas
repetens denuo nō cōparuit.

Circūbat⁹ et ferebat⁹ in hoc mgēs
figūm misterīū· ut familiam sibi
hōibz ante· ips scīs suū ꝓdet sacrariū·
Tū missas illa sua nobili assidu
itate cū eis terēs: et eis finitis:
frequētā cū benedictione dimit
tens· domū regressus cū domesti
cis ad mensam discūbit: et inter
prandendū totus eius et suoz ser
mo de cronimitate mūdi erit pūm·lo
h sibi imputans qđ nō exaudiūt⁹
alij: et mēpiem acris sio affari
bebat ratiu· Ego manus ilcēs
digitis caput in mēsa posuit· et
ad dīm cōmissus sufficienter īgemu
it· sed quid eius ips cū deo locut⁹
sit· nemo unq⁹ scire potuit· Mox
a mensa cū sua scolastica capite
leuato mundana pluuie crep-
et ciusdē ām frugū fermulas im
mensa fuit· Hoc nūq⁹ laudē ap
petit nec recepit: sed in oīb⁹ hijs
actibus nomē magnificari ꝑdi
cauit et erat· Preterea recolēs
pater cū ottone augusto fidei pro
fabrica ecclie· diligenti mēma
ꝑscrutabat⁹· suū in loco habili· si
bat res molesta et in scandalū
querēti et nō inuenienti· cū ei mi
sa est ipsa mater dīm post pten
sas ecclias pax· quid amit dilu
culū quietem· duces preces ei sup
hoc admissas intra sacrariū ex
auditionis· ac ꝑ hoc iubēs m di
uersū castro monasteriū eedem
i· designato ordine cuiꝰ habita
tionis· Continuo uenerandus pr
familias compto exuuiū· dei filī
et eius genitrix ab eo adorat⁹ et be
nedicat⁹: et acterius officialibz lo
cus idem mūdari ꝓpit⁹· et cuncto
publico horreo spaciū cōplanat⁹·
et in largū distendat⁹· Et ubi anq⁹
tus colebat⁹ area demonū deus
erurgēt dei et scōz oīm· Jactalo
cant⁹ fundamenta· ꝑfiat in altū
operosa mercēa· et ocius ꝙ ꝙsꝑ
ratus erat opus ipm plurimod⁹
tu cōtract⁹· sed in sclabz auspi
cōsūmat⁹· In uno dīnx cruas ce
mentū ꝑ oībz que sibi tribue
rat⁹ et ferebat⁹ in hoc mgēs
figūm misterīū· ut familiam sibi
ante· ips scīs suū ꝓdet sacrariū·
Tū missas illa sua nobili assidu
itate cū eis terēs: et eis finitis:
frequētā cū benedictione dimit
tens· domū regressus cū domesti
cis ad mensam discūbit: et inter
prandendū totus eius et suoz ser
mo de cronimitate mūdi erit pūm·lo
h sibi imputans qđ nō exaudiūt⁹
alij: et mēpiem acris sio affari
bebat ratiu· Ego manus ilcēs
digitis caput in mēsa posuit· et
ad dīm cōmissus sufficienter īgemu
it· sed quid eius ips cū deo locut⁹
sit· nemo unq⁹ scire potuit· Mox
a mensa cū sua scolastica capite
leuato mundana pluuie crep-
et ciusdē ām frugū fermulas im
mensa fuit· Hoc nūq⁹ laudē ap
petit nec recepit: sed in oīb⁹ hijs
actibus nomē magnificari ꝑdi
cauit et erat· Preterea recolēs
pater cū ottone augusto fidei pro
fabrica ecclie· diligenti mēma
ꝑscrutabat⁹· suū in loco habili· si
bat res molesta et in scandalū
querēti et nō inuenienti· cū ei mi
sa est ipsa mater dīm post pten
sas ecclias pax· quid amit dilu
culū quietem· duces preces ei sup
hoc admissas intra sacrariū ex
auditionis· ac ꝑ hoc iubēs m di
uersū castro monasteriū eedem
i· designato ordine cuiꝰ habita
tionis· Continuo uenerandus pr
familias compto exuuiū· dei filī
et eius genitrix ab eo adorat⁹ et be
nedicat⁹: et acterius officialibz lo
cus idem mūdari ꝓpit⁹· et cuncto
publico horreo spaciū cōplanat⁹·
et in largū distendat⁹· Et ubi anq⁹
tus colebat⁹ area demonū deus
erurgēt dei et scōz oīm· Jactalo
cant⁹ fundamenta· ꝑfiat in altū
operosa mercēa· et ocius ꝙ ꝙsꝑ
ratus erat opus ipm plurimod⁹
tu cōtract⁹· sed in sclabz auspi
cōsūmat⁹· In uno dīnx cruas ce
mentū ꝑ oībz que sibi tribue
polendo patulo quedā difficul
tas erat· et in quocūq⁹ ligno dola
rent artifices nō ꝑcebat· ut ei
hoc mentū sā ꝓdeat: dū ꝑ cū
congruū nucūrchū· Hinc dyocle
os quosdam fīs uisitandi gra
pessent aliquo· nō multū a suc
sedis confinio· cū ad mensā resi
dente eo in pomerio ānosa puls
oalis eius obiat⁹· a cui⁹ tumu
extensis indurchū brachijs figu
rata ungueremus arte cernitur·
Qua curiosius inspecta īgēm
dei crūpit ꝑ oībz que sibi tribue

et amputata dolatoribz cōposite fu
mandā dirigit· que ut in palam ē
ultra nō deferāt· et oī sua cōpage
pfecta puenit· Precta ī eade ec
clia cumulatis sōz pignoribus
altius educat· ut pfectu muroz q
sentacio adhibeat· Archisacdos dīn
pnū abbatē solbtū loco ponit· fi
deiussores anime terij octonis· et
sue cenobitas ibidē ponit· et ī ulis
quadraginta sm̄ habundantem
oīm ge· stupē dispont· Verū sine
qm̄ īuidia dyaboli mos nouū
ī orbem tirā· seu qm̄ ī hac terū
mutabilitate nichil est īmutatū·
flocte una finis matutinis et e
gressis frīz eadem fabrica in unū
ruit acerui cuersa fundit· Qd
sacrdos egregius certa relatōe cō
perens· et auersos cultus ei⁹ summi
colere ꝓpiciens· a pmordio repetēs
eccl̄ animar̄ opem· et poces a loco
lapides efferens extruendis dilmat
officinis monasterij· Inde ad modū
naualis mali in altū effossa fir
mamēta firmat insolidam per
plures periciores architectos ab ert
mis finibz exq̄rens· et eis disciplinā
totius structure cōmittēs· Quapp
ter mirabili uelocitate pficit ꝓpō
ceratur· opifex· et q̄to nouas
mat· decimauit in lenae et exulta
cōis plenitudine· In muris ill⁹ et
in domo illa oīm tpe trinus et
unus d̄s sollēpnit̄ honorat̄· scā ui
go ignū cū sās oīb⁹ uenerand⁹
ut eis nutrientib⁹ puēiam⁹ ad so
cietatē eoz· ibi ꝑpetuo laudem⁹
dīm uiuentē et regnātem ī scla
scloz libanur· possessus a dño
Et ituitz ne ꝑ dīm scām r c
scā· hȳ· quas in uita sua ꝑ eū d̄s
operat⁹ est aliqua sūt pbanda
quar̄ attestatione nō sarpta cō
pbanda sūt· et cōmendanda·
Dnica scā palmar̄ clero pretio
et sequente plō ad basilicā scē
marie deueneras· ibi ī eminen
ti stans dispuare gregi suo de
creuerat· de pdicta ꝓphetaꝛ
ti in obediencia et de spe resur
rectionis et gl̄a· alonge ī plebe
catmatū uidet demoniacū· qui
suoz ductu dū p ciā lustraus
sōz parcamys nullū admisit
solacū· Intendebat miserū·
homo totus affluens pietatis
uiscerib⁹· et ꝑdicatōne mīrūpēs
soluebat̄ in planctū et gemit⁹
cū idem uinculatus cultodes ex
orare capit ut ferro et nexibus
exoderet̄· et sinone sancti liber
pasceret̄ et reuocaret̄· Exqū est
ab eis et optentu herberta ī re

liquid sane mētis. Notata est fi
dei hora cōpunctionis: et ipsa
inuenta est mentis ubertatis.
Memoratus qdā abbas fulbē sa
nat abbas fulbertus diuitensis eccle
capitis et odōr molestia labora
bat iōmode. Is ipso dolore cō
pulsus ingressū ad archiepiscō
pū. simpliciter petēs se p eum
consequi posse remediū. asse
rens se p uisū āmentū. si aq̄
manibus elapsa capiti īfim
deretur. qua in sacramentis
uteretur. Repellit a se hoīem
cū munera: sperans eū nō be
atū uirū respuente mīllanias
fallas et mania. sufficere totius
corpis lauacrū pleno renus
alueo. Sic quippe ut scriptū
est. metuebat humilitatis sue
cursatē pderet: quēadmodū so
lent amari diuites penitās diui
as ausodure. Repulsā suam
patienter ferēs ab-bas. et si ad
modicū cribuit. tamē aqm
dam a ministris obsequij ob
tinuit. lauit cōualuit. Quid
Simile quid mulier illu
et mulieri ce cōtigit. nmat
que dū se uno manuū eius
post sacramēta medicandam
in uisu cōspicat. uidet mox ut
expunctū fuerat. Quālē mul
er paralitica curatur.

Paralitica quedā omni
membroz compage so
luta. officio uite et utilitate
destituta: sanari se cū bñdic
one dominicus audet: et cōpo
sitis p amicos saltus fue
negociū explet. Transeuntē
sibi facit se obuiū. et auras da
more rapiens ingeminat se
ab eo respici. sicut bīa chana
nea rogabat dñm pro filia.
donec intercessoribz apis cedu
la est dyaboli nequicia. pter
erat nō despiciens quantem
sed turbā ciuitās sibi p talib;
fauentē. Unde et a pedissequis
exquirens quid petat. quod uel
aginita causa emmus signū
crucis fecit. edidit. et sic egra
uemens solpes erigit: et nullo
opitulante alacris regreditur.

Qualiter capellanus sancti
Persona per cum curatur

Nobil quidam dericus
ipsius uice dōpn? aī eo gradie
batur ad palaciū: cū repente
acerrime occupatur a tu febri
ri. Erat languor fortissimus.
ut nō remaneret in eo habitus
et oīm modo uita eius desperē

er de fine et exequias tractaret.
Ingredit ad uisitandū eū sacer
dos altissim suppont manum
ex mandato iacentis capiti mu
nic eū munifice aquis signado
et potat eū aque salubri poca
lo. et mox egrediens acūgitu
pro eo nullaū misterio. Ob
finitus intime cōpaciendo et re
uertit. et meliusaule ualentē
muenens consolacone actol
luau. atq; utrq; egressus et pate
mense actūbens transmittit ei
de sibi appositis. quib⁹ ubrime
refectus: lectū relinquit esti
dmis. et pauperes ex more uicy
sui exequebat ministeriy: in a
gendis que tanto debebantur
pontifici. Priuilegiū humilita
tis eius et progatiua. aut ut
dignū est exprimet lingua.

Puer medic⁹ a sco bap
Genuus tizā defunctū ab
erat peculio pagano is
onustus infantulo. quē p uota
urbem baiolans a nullo sacer
dotū potuit exigere. ut aq̄ sa
lutis eū dignarent̄ mergere
qd hij sui pompā penurie hui⁹
nō attendentes: ista dissimula
tū ipsi quesitū ampent. Mir
quod qui mendē debet expel

lende sue necessitudm: ei⁹ obli
tus fidelit filio fontē exq̄rebat
lauacri. et qui pro sui despcū
pmo aditu poterat defic. ipor
tune instabat. a se nō remati
culpam euelleret. Videtur ergo
si nō summrenatur alys spena
le. pdenti herbido oīnibus oīa
facto obuiare. difficultatē qua
sinebatur immanare. solū eū q̄
sibi subuenirent restaur. Venti
est. dicti est. Descendit promp
tissime ad fontes. dat huic p
baptismū filio albay uestes.
intergit eū baptisterio. eundem
suscepit a baptisterio. Delegat
ambobz stipendiū: et dū unus
subuenitur. fit duoz solacū.
Et ut totū sup code concludat.
pterens de mēsula eiusdē pau
pis se inuitantis cora oīnibus
libare nō dedignatur. Sic mū
di redēptor ad filiū regulj non
descendebat. ad centurionis fi
lii ul' filiū pat⁹ ire paratus
erat. Exemplū q̄li clerici pcū

Item gallia diebz a morte h
huius scā arcabat batur
famis angustia: et p tēmas
dispgebantur quocūq; audie
batur sua fecundior patria. p
cipue ad paternū herbitū gre

mū·tam ꝑdē ꝯcptū sibi fami
liarē et domesticū·Sup hoc i
omn̄ tra celebre nomen eius
īnotuit·ac ꝑ hoc nudus fame
licus: et siccus ad eū confugē
disposuit·cū quib; et derelus
mendicans uenit colonia: ut
ꝑ eū suam exhaurirēt īo
piā· Ammisceꝫ agapē qucun
q; nec eū quesito aut moza
ciebat ingredi uolentib;·sed
despectui sibi erat: et qđ habū
dabat ī turba populosiore·et
qđ ꝑuato nō ꝯripiebat honō
re·Quo arta multerioꝛē īpel
litur saxoniam heribertū mich
li habens elemosinā: et tēdēs
in altū cadit ab alto·et nllō
se cauente fit pessimus latro
Sanctuum uiolat·sacrileg
um ꝑpetrat: et dū ꝓcelā mar
garitam fugit·ꝑdā demonū
mare subit·Noctu aī fluctus
carinul' fugam init: nō do
mitat·nō loco quiescat·fugere
tamꝫ calcitremus ꝓsequat nō
desistit·ut dū male usurpatas
distrahere: et scellas: qī tāmē
quocꝫ petēs ad fores pulsat
extinas·Sed dū euadere mat
utinā: mauult in udicio
et ꝯtiguus colonie deꝓhēdi

a quodā negotior ꝓpositū·a ci
tū custodie manupat·pubi
ce sublato latrocinio·Insequi
tur amissor possessores ꝓdito
ris uestigia: nec quoꝰ obsis
tunt·donec ad nemus cathena
ti ꝓueniunt ꝓ indicia·Expoli
te res agnoscunt·agnite repe
tuntur·repete reddunt: red
dite referunt·De sola cruce ti
sabat iudicū·nec erat spes
euadendi piaculum·dilatō nulla
m crastinum·qī deficit ꝑ sus
pendiū·Negocia gestor dōmū
adierat metropolitanū·cū sibi
uber sisti iudices et iudicatū
aduersionē suā simulās se
ī cum intendit: aliud osde
ꝓtendens ueritatis fame·Addu
citur·sistitur·de arte disquirit
disquisitus·sꝙoꝛē se fatetur
et īt uerba ꝓ uerba cyrat
ut sibi misereat·Non multum
uo sunt te uiuere·qui fedissi
te subegeris infamie: et deri
cale decus ad dedecus uoleris
mutaueris·qui modo tuo cōte
tus superflua appetere nō debu
eris·Traditur igitur eū suam
dū egenor procuratoꝛ·ipe ul
ta hora ad mensā discubit·qđ
ro facit senū consilio ꝓcauꝫ

alaou· cū ut moris est mea fir
quentia alia auramtibz amicto
ut asserato custode dam mā
dat ut copiose rcfinat dcrias
inde data ei argenti libra ābu
latorio cpi cū ponat· ipse scā
comitans donec cū tute libans
libans huc reponat· Sic de fi
lius dauios miris soluebat
a tenebris: sic pcuā hoīem re
dēpū restituebat superis· Vnde
et is q̄ iure mori poterat p mi
q̄tate· penitentie seruat est ha
bundanti caritate· Qui hēnco

Decidū ad ultimū rebellia
ab hinc quam obrē an
henricus augustus xpi gusto
multum diu suspectū et infelū
habuerit· indicat ut aiunt qd
primo electionis sue tpe inpij
insignia ei cū dilatione concef
serit: et qd in alterū dyadema
transferre temptauit· ostansit
me seruos dī simulate pacis
longa discordia· et maiora mi
nore plus iusto deportabat in
uicta patientia: qd ab eo ar
bra pmetur cōmutacia· ipone
do dona et mandata· ad rem
nō actinentia· Ad ultimū co
lonam eade natus minui de
uenit· que officiosissima ur
dei assūpcone erepit· ppositu
rat nāq; seuerus cū arguedū
et ut sibi iudebat certe infidi
tatis causa affligendū· cū in
mincte nocte periculo sopora
te oblati plona sacerdotalibz
insulata tribulis apparuit: et
cū cū auctoritate· ne quicq; si
nistri ulterius in seruū sumu
heribertū moliret minando
extinuit· Petrū hūc fuisse co
nacio: et si neq; dictū neq; scp
tū inuenio· Sic alexand mag
nus cū iherusalem conaretur
irrūpere: tristis est a simul pō
tifex ueteris ymagine phibē
te ne quam in suis miseret a
uibz· nisi gratus sibi eēt plēs
uite exitus· Sequenti die cum
poēdit ei iadus pontifex cū sto
la· de curru exiliens adorauit
eū reuerenda pria· dicēs· in hūc
adoro· sed cū qui in p uisū in
sius est eodem modo· In crastī
nū ignē sedit augustus et in
dustria grauī facie· et p inter
nuncios exigens īmēsā pecu
niam a bīo pīsule· deum inde
laudabat: qd ab ignorancia
sua et indiscretione meruerit
uiari: et cōdignū cel sacdotē
didicerit uenerari· Stabāt q̄ī

multis falsis mstant amulatz
eum: et uir dei nō amplius fe
rēs pscuciōms hui⁹ flagellū:
suffusus lacrimis mgredit ad
principem: quam cōquerēs pas
sionis sue molestā ītemperiē.
Delictū suū in eū se nescire:
neminē ad id sibi posse obicere
et ex uero diffinire sanus sibi
de reliquo pculatu abstinere q⁹
tot malis urgeri: et nūq⁹ requē
habere. Ad hec augustus de tyro
no prūpit: et m amplexus ipsi⁹
exosculando reuocēt meumbru
se reū dapnatū miquor: cōsilio
confitēs: et cōmissi uenīā suppli
citer expectēs. Non erat iste labor
in herbito: sicut nec in martino
difficilis: et euuangelico more:
ex quo indulget omnibz offensis.
Tū uno federant osculo: sub tri
nitatis testimonio: adulantis su
is exubescentibz: et p prona fuga
rehorrescentibz. Deinde uiri dei sin
uxta se cōponunt solio: uniuer
sūma tractantes sup statu rei m
pūi negocio. Eadē nocte explē
tis matutinaz uigilijs: unus
dei hostia solus pnoctabat psal
mor: et oracionū exuuijs. cū
imperator decimo uno comite ora
tozij ostiū pulsat: et apto sibi sile
ter solus subintrat. Duobz mu
nū ita positis: imperator clami
dem abiit remotis arbitris: pe
dibus sā aduoluitur: se peccasse
se reū prosequit: rememoriam
remittat: serio sacris: qđ negri
cū deuotps aliquā suspicionem
habeat: neq; amulacōnē alterī
admittat. Erigit p̄ ppere psul
a fra dīm: stupet humilitatis
eius animū et habitū: pteritas
hesternam reōnhacōnē suffert
se: uestigia in se pūte offensiōis
nulla resedisse. Addit etiā post
discessionē ab inuicē ulterius se
nō uisuros: ut meo adiutores p
phane oculos futuroz: sacros. Per
ut acta uere credant ab eode re
lata sunt ut uere dicant. Quī
qđ sā ab alterutro aliquotiens
dissentiunt sicut ī actibz apl⁹
paulus et barnabas et scōz in
scripturis q̄ plures faciūt. De
puersis et iustis michil mirabi
le. si uni nō miserant cōmodie
qui nulla cōuencō xp̄i ad beli
al. nec societatis lucī ad tene
bras. neq; pars fidei cū infideli
Dei iher sunt incōprehensibiliā
dei iudicia. et inuestigabiles
uie eius: et occulta cōsilia. ei
cui quis nouit sensum dīn

et consiliarius eius fuit: et obtu
dit ei· et post decessum ei· et retribuet
illi: quia ex ipso et per ipsum· et ipso sunt
omnia· ipsi honor et gloria in secula seculorum. A
men

In isto hoc exercitio sit attendenda
miranda: magis egypti et operatis
tis inquitatis communia· exclusis
a regno dei tales: dixit in nomine
tuo prophauimus· demonia eiecimus:
et virtutes multas fecimus· Et tamen
e iugines a beatitudinis aula re
cludimur· vel secludimur: que et virgi
nes dicimur· et tamen non repimur·
Tot et tanta scripta sunt· ut ad fidem
eius merita sufficiant· que si sin
gula visa et audita de eo scribantur
tur modum excipiant· Erat ei ut
nichil sup familiare et sollempne
in commemoratione dominice passionis
missas tenere· ut eo hactenus in cre
tior: optatus eius infigeret: quo a
beatis mundo corde contemplatio di
uina uideret· Ubi aliquotiens a
deo interior rapiebatur spe sua sub
limitate: ut quod nunquam aut raro
auditum est a paucis uix exterius
ipsum posset in ipsa fatici sue hu
manitate· Beato martino sacramen
ta offerente· globus igneus sup ca
put eius uidebatur· et fragor gemitus
ad muros colliendum in digitus ei

audiebatur· sed de facie eius nos nu
lla simile quid notauit· Et quo
niam ut cuique est consuetudo mar
no: consideranda quo admodum
conferendus sit magno laurentio
cuius usibus manet in scrinio sibi
quod dispersit et dedit pauperibus· et p
eum ecclie facultates in celestes
thezauros manus pauperum de
portauerunt· Quis meros et de
solatus herbis leuamine non est
consolatus· Quis quilibet indi
gens necessario ipsius promptissi
mo non est fultus subsidio· Famo
sissimus nominis altitudine· stupa
tus obsequentium condensa multi
tudine· deterebatur uno contentus
puero dum ad salutanda egrotos
et matriculam· sicut ordinatus
Laurentius inualli nocte illuminatum
uisitabat et cyriacam uiduam
et pauperes pedes qui in domo eius
conuenerant· cui lacrimis abluc
bat: et ecclesiastici census eis li
berrime expendebat· Ita lux mun
di et sal terre heribus· contemnus
presentibus uiris sui temporis: nunc
nusquam scriptus liberalitatem in no habe
mus dispergebat usus· Ardebat
quam eo ardente in luce et filio
luas per noctem clara luminaria· que
cesebantque cum eo deria uiri pbi in

oñn castitate et mundicia·qui
cius meffabilia ſimuñ uiderūt
et agnouerunt: et p eos mundo
innotuerūt·Contigit aliquādo
negligētia ut eādē calu extin
guerē lucerna·et aubiculū: et
omnientes remanēnt ī tenebris
ſed uir dei in artutu suo clari
tatis pfundetur radijs: et ī stra
tu suo requiebans·dñm pfulis ero
zaret pabz: dextris in celū oculis
erectis manibz·Qd unus eoz
qui interant sompno exact' ui
dit et expalluit: et uera dicens
testimoniū phibuit·id non se
mel prestans amdisse·qd multo
ciens constabat eum amdisse
ul' uidisse·Sic archileuita um
cena' uidouoso magnific' mar
turio tenebris horrendo dauius
orgastulo: celitus emissa luce il
lustrabat a dño·et uenerādo an
gelos fouebat obsequio·et mul
cebat alloquio·Sic benedictus
pac' substratis sibi transitorijs
speculacione cuctus in altā ma
chinā unicam habuit subcu
lis·quando et seruandū dyaconū
magne pfessionis uirū·mire u
sionis testē adhibuit: et germā
animā in spera ignea ab āgelis
in celū deferri uidere pmeruit·

Quoz uirtutib; et cōsolatione ī tā
positus nō effulgeret·qui sic ōipo
tenti et eius milite placet· Plō
exrpacōm quoldam quisq; cum
cōparauerit: qui spū oīm ultor
plenus fuit·Equipcrandus mq;
est pīarchis et ppbis·iustis etiam
ante legem sine sub umbra legis·
qui licet fidē pudent in figuris
et enigmate·tunc ignorabant
qñ uenturus et apparens ueritas manifesta facie·Qñ
hui' oculi qui uidebant quod illi
uidere nō potuerūt: et cōsummatū
audiebat qd' illi nō audierūt·ac
p hoc non immolabat ī columba
et turtur hyras usq; ad tēp' cor
rectionis ipositas: sed in labioz: uitu
lis·et oziis cōtriti sacrificijs·In
terpetabil' mq; est sermo ad duen
dū ut pfecto uiderit sodim umq;
testamentū·Unū in eo cōplendū
erat ut iustus adhuc ulsificare
tur·et sanis sānificaret: qd et ipe or
bitus suspirando in sua īmolabat
oratione dicēs·Vnā petij a dño
hanc requiram·ut inhabitē ī dmo
dñi oīb; diebz uite mee·Et situ·
anima mea ad fontē uiuū·quā
do ueniā et apparebo ante faciē
dei et uidebo eū·Et cū paulo au
pio dissolui·et esse cū xpo·multo

cñ meliꝰ· qñ cōmūicato mā mi
cl' est· Apperebat ardēs uerā re
pmissionis trā· tiam uuicenariū nō
eam quam moyses aaron et ma
ria nō amperuīt p̄ sortis sue sim
ilitudinē· salno qđ filij eoꝝ leuite sa
cerdotes deseruierint in sedis ta
bñaculo· et ipse dñs hereditas eoꝝ fu
erit et possessio· Ergo pulcꝫ misca
sedit eius obitus· et sepulchro eius
memoret· qđ traditū teneāt a ma
ioribꝫ· Omis quibꝫ ibidē erat mul
tumulus· unus semp̄ aspicit gen
tes· et ab omni prius sedit at re
mundissimus· ut olim in eo illius
aperiret sepulchꝝ· qui ni cl' pre
meret· cum gemmis fructū· Hōne
eius semp̄ uirent herbidi odores·
et gratissimu cū ueritate repsentant
flores· cū in ecclia ad edificatiōnē
audiencū renarrant uita eius· actꝰ
et mores· dū fideles ppli beneficia
reputant p̄ ipius orationes· qđq; a
bat egri sanitate donant· et ab
obsessis demonia fugant· Et pla
ne patribꝫ diligēs fuit sepulture
cura· et filijs suis sup ea ipiose ꝛ
mādauerūt sicut restat ubiqꝫ scp
tura· Et legit de abraham ysaac
et iacob exhortatus ꝛndi
in tra egyptī· Joseph quoqꝫ adiu
rauit fres suos efferri ossa sua ab
ea· Per breue dauid potest rel
ligi numerositas tanoꝝ· qñ et
frequenter legimus· sepelies me
cum sepult' est ille· et ille ī sepul
chro maioꝝ· Et nō ab re cōmen
dat' de dño· qđ sepultus sit ī mo
numēto nouo et lapide excisso· ī
quo nondū quisq; positus fuit·
quomodo post partū bēt̄ maria
semp̄ uirgo pmansit· Potat
longa series mirari sānctis tue·
uenerande pat' heribte ī cōpatōe
bton̄ ante legē· sub lege· sub gra
in mandatis dīn decurrꝰ· si mire
mirarer fastidiosa icōmoditas
auditoꝝ· Verū bonū certamē
certasti· cursū consummasti· fidem
seruasti· in reliquo reposita est
tibi corona iustitie· qua iā pfrue
ris pfecte visci plenitudine· et
pfruens numerosa dieꝝ longi
tudine·

Sacerdos magn̄ dñi herberte
gla et honore ueneranđ· sci
eius sibi tanquā suū diē nnm
nere· cōsummatōis sue opa vo
luit augere· Sōꝝ loco attingēs
sōꝝ corpa et eoꝝ patrocinia re
quirit· oues suas antiquaꝝ re
uisit· adiutus lupoꝝ insidias
arcuit eas p̄dicatōne· docte
dens sacerdotali munimine bene

dictione· ꝓcupabat sibi sūptꝰ
abiturus peregre: ut et sufficerē
m uiuere et habundarent īpuē
one· Applicerat portū missie·
celebrē quum nūs merito et
nomine· cū importuna febrium
ui sensū cepit pulsari: et ūuales
cente molestia in dies acri dolōe
fatigari· Statu suo rebans:
celo totus īhiabat· et indefinēter
ab oratione spm nō relaxabat·
Senescus autē se corpis uiribus
repente destitui: inflexibilē retī
nebat uigorem animi· asserens
exemplū pōm filijs relinq a me
tropolitano· si quod sibi deesset qđ
ecclia debet oīm xpiano· Unde et
legatos festinanter colonīā mitit·
seruū dei ꝓpuū dompnū abba
tē helyam ad uisitandū se ꝑsen
re depōsat: a fribz urbis ꝑas sue
implorat auxiliū· ut tali ꝑpugna
culo suū tueretur ecclīā· Aduenien
dictus pat' iacentis cubiculū in
gredit· sermo spūalis ad īuicem
de cōsolacōe anime cōseritur· qđ si
princeps mūdi ad filiū dei uenit·
et suū in eo nichil inuenit· cuīdū
est uiā unīuse carnis īgressuris·
ne eius obstaculo fructu sue ꝑe
tur salutis· Addunt etiā qđ euāñ
gelista iohes dilectꝰ et electꝰ a dño
uirgo: et in eiū ꝑmanens uirgo
ī ipsa dormicōnis sue assūpcone·
ne princeps tenebraz sibi occurrez
ꝓcatus sit cū oratione· Sāis ꝑ
seuerimus in nauisitu sū martīm
comitanti archidiacono exposuit
quid uiderit· qđ inimica paryth
obstando obuiare tēptauerit: et
nichil suū inueniens confusa re
cesserit· Pro hijs oīnibz pudēn
dū qītū sunt hec mortalitas m
firmitas: ut ante horā obstruat
cuiqz aditus adiutus illius uesti
gas· et ideo archiv p euangeliū
monuerit dīs uigilare· ne domi
cilia patrefamilias effodientes
fures domū possent intrare· Pm
de hortatur epistola iacobi apī· ut
ad infirmū inducant ecclie presbi
teri et orent sup eū unguentes
eū oleo in nōie dīi: et saluabit
infirmū oratio fidei· et si ī pōs
sit dimittent ei· Quappē inquit
archipresul· ni pat' in a deo destī
natus· ꝑfice in me huius auctori
tatē unctionis exoratus· ut qđ
nonnū cōtractū est a meis sensib·
hijs sacris cuacietur domo sū spē·
Induitur abbas uestibz huic ap
tis officio: defert' oleum cū hono
re debito· more suo confirmat' ī or
pore sancti· dei saluatoris unctō·

et m ōclusione ipius ostiū ꝓcu
patur orpore· et sanguine dñico ·
Deinde manu mulcet· rheno colo
nam transportatur· et m multa
cers pueris iubet ut domui sāc
ti petri cū grabato ante crucifixū
inferat· Ibi diutissime caulā aīe
sue deo cōmēdauit· et cōmissū gre
gē sibi ip̄i et petro sepenumero cō
mittendo ponauit· Quanta mal
tū p excessū raptus fuit subtilita
te· au meris excogitare· au lingua
ualet fonare· Refert post hec in
aibilis sui refectionū secretorum
mentiō sepe tēperat spe mercedem
aīūstamanū· Osemundū abbatē·
et alios uere filios ecclie· nō pauit
se deserere· suadens eis ꝓ cōsolatōe
sua de scripturis sās et patrū ecl
moms sermonē cōserere· et ali
quotiens ꝓ se oratiom mādare·
Corruptionē hanc despiciens frā
iam dedignabat respicere· unū ha
beis desiderū tibi omnū cōdito
assistere· Intimauit certe seruis di
uelationes· ppe diem assumēdū
sum nr̄ superoꝝ cōgregationes:
nec celantur ei nisi caritate uoti
ua· Unde et mox exponit ad me
dū· qd thezauri eius erat reh
quum: distribuiturq; in oculis
eius ad dei seruicū· ne post se alu
cius auaricia male usurpando
habet in eo dominiū· Dans q
dam sās ī ecclie sue ornamentū·
nōnulla conferunt pauperibus
et amicis: in ultimū familiarita
tis et amicie mommentū· illa do
nectas heulanūb; attribuunt
amplioza xp̄o et pauperib; suis se
ponunt· Reputabatur apli dic
tis· nichil in mundū intulimus·
sed nec auferre quid possumus·
Et iob· Nudus egressus sū de u
tero matris mee: et nudus reuer
tar illuc· Erat memor et luctus
ōim· uox una plangentiū·
inter quos germanus eius uem
or· et ipse comes īcōsolabili mesti
cia torquebat: et ꝓtinus in fletu
u et tactus dolore oculis manuscr
mollerabilit affligebat· Audicat
et uiderat fīi et suis· angustiū sem
p infestū· et idcirco metuebat ne
amisso hoc dupeo in se ultionis
retorqueret ictū· Nunc germanat
dolor amarissimos emittebat
fletus: quib; mutuaū cōpassio
do mouebatur affectus· Tū senior
motus eius lacrimis· decima in
quit fiat mi a malis: et de hijs q·
tibi a deo collata sūt bonis· hones
tis et egenis esto liberal· et ñ for
midabis homīē potestatis· nec

unc cū nō multo post facto co de
medio alter⁹ maneat honor pīn
palis · Stantē quoq; respiciens
et dispensatorē egrotantiū rogat
an aliquo dñi sui et animi indi
geret ppter occupationē sibi inser
uiendi · Deferat air pat mi cou
hortium et pecunia: nec ē relidu
i quod ab hodierno dē inceptē
da col⁹ penuria · Obtestat illuc
maiores quibz curam cōmittebat
episcopi: ne quid eis deesset pspi
ceret usq; ad subrogationē alī⁹
dñi · Nec quicq; secus actum ē
ab eius mandato · quolibet inci
sionis sue uerbo īmutato · Cūq;
a quibusdam ꝓpositus rqrirē
quis col⁹ sibi substituerē · Nullus
air michi hoc⁹ sumedet: sed pel⁹
grinus colonie post me nō īlō
gū pūdere habet · Hijs itaq; cōpo
sitis in ordine suo: apponendus
ꝓlo suo erat · expectantibz angē
lis · Ergo astantibz patria benig
nitate saluatis: et de hijs que di
sunt plenius informatis ultimū
malefactoris eis ingrediē officiū
egressionis moras iam posius di
lacōis: quibz remoraretur ab
aspectu diuine uisionis · Huc sca
anima illa cunis soluta ergal
tulo: in multitudine pauos obdu
ctis in dño · Assumpta est igi
tur margarita que iacebat ī
sterquilinio: et posita ī celestis
regis ornamento · Sterquilinū
hanc ipsam corruptibilitatem
appello · et abiectionē humane
infirmitatis nonnullo · Jā me
cupinos ciues emicat · iam īcor
ruptos lapides etiā dyadema
tis chonsecrat · Descendat be
ata ugo maria et obuiam cī
choro uirgineo: ut cū etiā ta
būnacla exapicus repsentarch
lio · Sollempnē eas admirā
est oībz quoz emtuit uita
et ūnitibz · Priarchas ꝓphas
exultat collegio · apl⁹ medio
locatur numero: nichomsa m
signatur manu: laura · cōfes
sor m mandatis dñi fidelīt
pudiat uisitata: et pcepta ihu
nū floret mundicia: agnū se
quens quocūq; ierit · et in cal
culo candido nomē nouū scrip
tū gestans: qđ nemo nat · nsi q
accipit · O ꝙ bta sōr et agmi
na · quibz o sanctime pat⁹ heri
bertē tua beata sociat⁹ anima
in etrna gla · Migrauit ad
dñm septimo kalendas a
pl⁹ ordinacōis sue anno nat
trigesimo ab incarnatione:

ucrv dñi anno millesimo u
gesimopimo·Ipsa nocte sue al
sumptionis: longe positus epis·i
uris religiosis·manifestata ē
uentas sue dormitionis·Trans
latū est autē corpus eius
et illatū est scē dei genitrīs qđ
ipsemet fundauit cenobio: et
ī maximo cleri et plebis honoē
humatū ante altare ī codē ora
torio·Ubi quid miraculi eius spē
egerit: testatur caro monialiū
dū p eū ibidē tot miranda sig
na fiunt·et miracula·Nam
mox ad sepulchr eius traheban
tur languida diuersor corpa·et
salutis redintegrata·utrum·a·
defuncto accipiebant: redibant
sanissima·Unde et cōsuetudi
nē fecit ciuitas p totā tricesimā
quidie eū adire: et eius frequen
tare memoriam·et p mirabilib
dei celebrē memoriare letaniam·
Pro quibz oīnibz benedict dñs
et pater et filius et sps sanct·
qui facit mirabilia magna so
lus·cuius regnū etnū·salus p
pes·honor plenus·finis pma
nens·benedictio indeficiēs·gla
petua·cuius essentia nec mu
tat·nec deficit in scla amen·

Ethymologizacio

Ambrosius dicē ab am
bra quod est spēs nal
de redolens et speciosa
Ipse eñ cerlie valde pfectus fu
it: et in dictis et in factis valde
redoluit·Vel dicē ambrosius
ab ambra et ihos qđ est deus
quasi ambra dei·Deus nāq
p eum quasi p ambrā ubiq
redolet·Fuit eñ et est bonus
odor xpi·ī omni loco·Vel dr
ābsi·ab ambor qđ est pat lu
minis·et ihos qđ est parul
qđ pat mlōr filior·spūali ge
neratione·luminosus in sacr
scripture exposicōne·et parus
in sua hūili conuersatione·Vl
sicut dicē in glosario·ambro
sius est idē quod odor ul sapor
electus·ambrosia esca āgelor
·ambrosiū·celestiū·melliflui·
Fuit eñ celestis p odoriferam fa
mā·Sapor p cōtemplacōem in
ternā·celestr melliflui p dulc
scripturar exposicōnē·Esca ā
gelica p gliosam fruicionem·
Eius uitam cōscripsit nolan
ps ad augustinum·Incipit

Orans pfacio
uenerabil'
pater augustine
ut sicut beati uiri

athanasius epūs et hyc
nimus presbiter stilo plenu
sūt uitam sc̄i pauli et ātho
ny in heremo positi: sicut
etiam martin uenerabil' epi
turonensis ecclie seruet' cius
dei sermone contexuit: ita e
go uā ambrosij epi mediola
nensis ecclie meo plequar ti
lo: et ego ut meritis tantor
uiror qui nunc ecclias sūt
et eloquentie fontes: ita etiā
sermone me ipare nolui. Tam
quia absurdum esse opinor
qđ papis dehonare ea que a
probatissimis uiris q̄ illi ante
me asserūt: et maxime a
sopore eius uenerabili mar
la didici: uel que ipse iudicā
ipse asserē. Vel que ab hijs
cognoui qui illū in diuersis
punctis post obitū ipsius se
uidisse narrarunt. Vel que ad
illum scripta sunt cū adhuc
obisse nesciretur. admō oīa
omibz nus et meritis tāt uiri
uert in alto sermone. breuit
strictiq; describā: ut lectoris a
nimū. et si sermo offendit. nī
bretitas ad legendū pducet
nec ūbor fluis uenustate obdu
cam. ne dū scriptor elegantie

pompā respic. Lectori tantarū
tuū amittat sacietā. quē non
magis uerbor fallcias pōpasq;
simonū: q̄n ūtutē rei grām
spūs sc̄i spectare cōsueuit. Sicut
nouerim? uiatores grandore ha
bere aquam breui uena stillā
tem forte cū sitiunt. q̄ pfluctes
fontis riuos. quor copiā sitis
tēpore repire non potuit. et or
dinarius panis dulcis solcat esse
etiā qui centenis uicib; ferulo
y. cotidiam cōmunis copias nu
tare consueuit: sed et hominū a
nimia miramur herbe agres
tes placē consuetū. Quōbrem
rem obsecro uos oēs i quoscūq;
manib; liber iste uersabit: ut
credatis uera esse que scripsim⁹
ne me quisq̄ putet studio a
dulis aliquid quod fidē curat
posuisse. q̄n melius sit penitus
nichil dicere q̄ falsi aliquid pfer
re. cū sciamus nos omniū ser
monū nostrorū reddituros esse
rationē. nec dubitē et si non ab
oīmbz oīa. tamen a diuersis
diuersa sūt. et ea cognita nō
nullis esse. que etiā ipse minus
audire. aut uidere potui.
Vnde a natiuitatis eius dieꝝ
narrandi initium sumā. ut ꝑ

aa iiii ab

aa uri ab mamabul' que fiuit
agnoscatur. Explut pfacio:
Incipit uita:
Iutur posito
in āmnistraōnem
pfectur gallie: patre eius
ambrosio: natus ambrosius
est. Qui mfans in area ptoy
mama positus cū dormiret ap
to ore subito examen apū adue
nens: facē eius atq; ora cōple
uit: ita ut ingrediendi in os e
grediendiq; frequentaret uices.
Que pater qui ppter cū matre
uel filia deambulabat ne abige
ret ab anulla: que cura nutri
endi mfantis suscepcrat prohi
bens: sollicita cū erat ne ifan
ti nocent: expectabat patrio af
fectu quo illud miraculū dau
deret. At ille post aliq̄diu cu
lantes in tantam altitudinē
eleuate sūt: ut humanis oculi
minime cernēntur. Quo facto
territus pat aut. Si uixerit ifan
tulus iste: aliquid magni erit.
Opabatur cū iam tūc dīis in
seruiti sui mfantia: ut ipleret
quod scriptū est. Eau mell' ser
mones dom. Illud cū examē
apum scriptor: ipius nob gra
bat fauos: qui celestia dona an
nūciarent: et mentes hominū
de terris ad celū erigerent. Poste
a uero cū adolcuisset: et esset i
urbe roma constitutus cū mire
uidua et sobole que dignitatē
fuerat iam pfessa: omnia alia
igne cui? soli candida uocaba
tur: et ipsa eiusdē professionis
que nūc karthagine degeret: iam
anus: cū inde sacerdotibz a do
mestica sororis uel matris ma
nus osculari: ipse ludens offebat
dextrā: et sibi id aebat fieri op
tare: siquidē se epm esse memo
rabat. Loquebatur cū in illo
spūs dī: qui illū ad sacdociū
nutriebat. Illa uero ut adolef
centem: nescientē quid ducere
respuebat. Sed postq̄ edoctus
liberalibz disciplinis: ex urbe e
gressus est pfectusq; ī aduntu
um ul' mauditoz pfecture ptoy
ia splendide potauit: ut eligēt
a uiro illustri pbo: tūc pfecto p
toy ad consilium tribuendum.
Post hec consularitatis suscep
signia: ut regēt liguriā cui
uisq; prouincias: uēitq; me
diolanū. Idem tpe mortuo

aurencio arrianę ꝑfidie ep̄o:
qui dyonisio beate memorie
confessore ad exilium destina
to incubebat ecclesie. cū ꝑplś
ad seditionem surgęt in pet̄
do ep̄m: esset qꝫ illi cura sedā
de seditionis. ne ꝑplś quitatis
in periculū sui cōmitterent per
rexit ad ecclam: ibiq; cū al
loquerē plebem subito uox
fertur infantis in ꝑplm sonu
isse ambrosiū ep̄m. Ad cuius
uocis sonitū. totus ꝑplś ora
cōuersus est. acclamantes am
brosiū ep̄m. Ita qui antea ē
bulentissime dissidebāt: quia
et arrianū sibi. et catholicū epc
opū optabant: superatis al
terutris ordinari repente sibi
hunc unū mirabili et ineffabi
li concordia consenserūt. Quo
ille cognito. egrellus ecclam
tribunal sibi parari fecit. qđ
pe mox futurus eps alacris as
cendit. Tunc contra cōsuetu
dinem suam. tumēta ꝑsonis
iussit adhiberi. Qđ cū faceret
ꝑplś nichilominus acclamau
penatū tuū sup nos. Sed nō
similiter hic ꝑplś tūc clamau

sicut ꝑplś iudeoꝝ. Illi cū noab
sius sanguinem dīn effuderūt
dicentes sanguis eius sup nos
ili uero catheczumenū sōcres
fidei uoce remissionē omniū
pēoꝝ p baptismatis gr̄am cō
mittebāt. Tunc ille turbato
rerūtris domū. philosophiam
ꝑfiteri uolui scenus. Se ue
rus philosophus xp̄i. qui cō
temptis secularibz pompis:
piscatoꝝ secutus esset uestigia
qui xp̄o ꝑplos cōgregauerunt
nō fucis uerboꝝ: sed simplici
sermone. et ueri fidei ratione
missi sine pera: sine uirga. e
cam ipsos philosophos cōuer
tīt. qđ ne faceret reuocatus e.
Publicas cū mulieres publi
ce ad se ingredi fecit: ad hoc
tantū ut uisis hijs. ꝑplś īcita
o reuocaret. At uero ꝑplś ma
gis magisq; clamabat. pēn
tuū sup nos. Ac ille cū uideret
nichil suā intentionē posse p
ficere. fugam parauit. egrel
qꝫ nocte medio de ciuitate cū
ctanū se pgere putaret. mane
ad portam ciuitatis mediola
nensis que romana dicit nunc

nitur·Deus eñi qui ecclesie su
e catholice mos parabat ad
sus inimicos suos·et turñi er
gebat dauid contra faciem da
masi·hoc est pfidiã hereticor
fugam illius impediuit·Qui
mucinus eñi assodoret a plo
milla relatio est ad demenci
simũ migauit nunc ualentin
anũ qui sñmo gaudio accepit
qd audiit a se directus ad sacer
dociũ petitur·Letabat etiam
pbus p̃fectus·quia uerbũ ei
mpleret in ambrosio·Dixe
rat enim profiscenti eñi man
data ab eodem darit ut no
us est·uade age non ut uide
sed ut episcopus·Pendente ta
q relatione·ueri fugam pau
atq in possessione cuiusdam
leonis clarissimi uiri abp̃di
latur·Sed ubi relationem res
ponsũ est·ab eodem leoni p
ditur·p̃cepit eñi erat uicari
o·ut ministreret rebus pfectis·
Qui mundu sibi eñi uellet m
plere·ppositio edicto ñuñciat oñs
ut sibi uellent consulere rebq
suis·pcim uix·Postus itaq
et adductus mediolanũ·eñi in
telligẽt erga se dñi uoluntatẽ
non se diutius posse resistere
postulauit non se nisi a catho
lico episcopo debere baptizari·
Solliate tamen cauebat pfidi
am arrianor·Baptizatus ita
q fertur oñia ecclastica bene
officia impleste: atq octauo di
e epc est ornatus eñi sum
ma gracia et letitia cunctoñ·
Igitur post ãnos aliquot ordi
nacõnis sue ad urbem roma
nam hoc est pñm solũ pyre
ibiq scam puellam quã sup
memoratum? cui manũ offer
re solutus erat in domo pñia
eñi germana sicut rehqrat ine
mic·iam matre defuncta·At eñi
illa dextram illius osculatum
subridens ait illi·Ecce ut dice
bam tibi·manũ sacerdotis
oscularis·Postea epc cum
transyberim apud quendam
matronã clarissimã muitat?
fuisset·ut sacrificiũ in domo e
ius offerret·quedã balneatrix
que parabatica in lecto iacebat
eñi cognouisset ibidẽ esse dñi sa
cerdotẽ: in cellula se ad eandẽ
domũ·ad quã ille muitatus

aduenerat portari fecit atq; ois
tis et imponentis manus nec
tinenta adegit. Quo ai exosa
lare. statim sanitati suscepta
ambulare cepit. ut impleret illd
dictai qd dictu est ad aplos. ois
maiora hijs faciet. credentes i
nomine meo. Qd tame signu
sanitatis ut mirabile sint. ita et
am nec omittu. Nam ego hoc
cade regione post annos plmos
scis uris recentibz positis iur
be cognoui. Sirmuum uero ai
ad ordinandu epm anemu p
rexisset. ibiq; tunc tpis ustuc
regine potentia et multitudine
cadunata de ecclia pelleret. ut
no ab ipo. sed ab hereticis arria
nis epc in cade ecclia ordinaret
ecteq; constituto in tribunali. et
nichil curans eoz que a multe
re exercabant: una de dignitbus
arrianoz impudenter ceteris
tribunal conscendit. appetitoq;
uestimento sacerdotis. ai illum
attrahere uellet ad partem multe
z ut ab ipsis relictis de ecclia pel
leret. aut ei ut ipse solutis erat
referre. Et si ego indignus tato
sacerdotio sm. tamen te no quem
uel pfessionem tuam in qualemq;
sacerdotum manus mee. Vnde
debes uerbi dei iudicium. ne tibi
aliquid mali deueniat. Qd dum
ceteris confirmauit. fla abo de
e montium usq; ad sepulchrum
deduxit. grauiq; contumelia repe
dens. Sed hoc facto no leuem
aduersarijs maiestie metu. pacis
q; magnam catholice fidei ac
ecclie in ordinando epo tribuit.
Ordinato itaq; catholico sacer
dote mediolanu reuocat. ibiq;
iustine supdicte mulieris innu
merabiles insidias sustinuit. q
muneribz atq; honoribz adiuis
scin uru oblatis plos ecclesiast
Sed infirmor animi talibz pro
missis crepebant. Promittebat
enim tribunatus et diuersas alias
dignitates: hijs qui illu de ecclia
raptu ad exilium pduxissent. Qd
cu multi conarent: sed deo plu
le profecto no ualent. unus inf
limor ceteris nosse cupimus ta
to fauore exercitatus est. ut iuxta
ecclam sibi domu costrui uel
parare. atq; in eadem caru
constituere. quo facilius raptu
suppositu carpento ad exiliu de

ducēr· Sed mātas eius· ī ucrū
cem eius descendit· Post annū
etēn codē die quo illum rapē-
se arbitrabāt· in codē carpento
impositus: de eadē domo ipe ad
exilium destinatus est· reputās
sibi iusto iudicio dei id mīe cō
uersū· ut in eo carpento di
rigēr ad exiliū· qđ ipse para
uerat sacerdoti· Cui nō mīm
mū solacij sacerdos pbuit· dā
do sūptus: uel alia que erant
necessaria· Sed her cōfessio ho
minis: nec muberis furorem
nec uesanor arrianor ītamā
suppressit· Maiore etēn accensi
ynacia· basilicam portianam
inuadere nitrbāt· Exercit' eam
armatus ad custodiendas fores
ecclie est directus· ut nemo au
deret eadem catholicā īgredi·
Sed dūs qui de aduersarijs suis
ecclie sue triumphos donare
cōsueuit: ad ecclie sue mum
mentū custodias miluū cōuer
tit· ut auersis sanus ecclie fores
seruarent: nec egredi dimitter
sed ingredi eadem plebē catho
licam minime phibent· Hoc ī
pse· Sed nec hoc satis est· mi-
sis multis: nisi ut eadē p ca
tholica fide cū plebe pariter ac
clamarent· Hoc in tpe pmū
antiphone· ymni et uigilie
ecclesia mediolanensi cepit
celebrari· Cuius celebritatis
deuotio· usq; in hodiernū die
non solū in eadē ecclesia· ue
rū eadē pene p omnes prouin
cias omnibus manet· Per
idem tps sē mrīs· ptholius ī
germanius· se sacerdoti reuela
uerūt· Erant enī in basilica
positi· in qua sūt hodie corpa
nabons et felicis· Sed sē mrīs nabor et felic cele
brime frequentabant· ptha
si uero et germani martir ut
nōīa· ita etiam sepulchra īcog
nita erant· in tantū ut supra
eor sepulchra ambularēt oēs
qui uellent ad cancellos pueni-
quibus eor nabons et felicis
martir ab munia sepulchra
defendebant· Si ubi eor mar
tir corpa sunt elevata· et in
lectulis posita· miror ibi tanta
te egritudines pdocent· Lec
etiam seuerus nōie· q nc usq;
in eadē basilica q dicat ambro

ciana in qua martyr corpa sūt
translata religiose seruit: ubi
uestimenta mūm attigit: statim
lumen oculor recepit. Obsessa
etiam corpa a spūtib; īmūdis
curata. sūma cū gra dominū re
petebant. Sed hijs beneficijs
mūm in qtū crescebat fides
ecclie catholice. intantū arria
nor pfidia minuebat. Dem
qr ex hoc qpe sedari cepit plem
no que ustine furore accēdeba
tur: ut sacrdos de ecclia pelle
rent. Tamen qn mt palaū
multitudo arrianor cū ustia
constituta esset. dicebat tan
tam dei grām. quā ecclie sue
catholice hic dūs meritis mar
tyr suor cōferre dignat. est ac
nerabilem uirū ambrosium
narrabat. pecunia cōparasse
homines qui se uexari ab im
mundis spūtib; mentirentur.
atq ita ab illo sicut et a mūbr
se torqueri dicent. Sed hoc u
dauo ore loquebantur arria
ni. subpatres saluet eor. Illi
cū de dño dicebant. qm i beel
zebub principe demonior hic
eiat demona. ista de dño mūbr
uel de dño sacrdote loquebāt
quod nō dei gra que p ipsos o
perabat immundi spūs pellen
tur: sed accepta pecunia se to
queri mentiebantur. Clamabāt
cū demones: scimus nos mar
tires. sed arrianam dicebāt nesci
mus esse mres. Jam hoc et m
euuangelio legim? ubi dixer
demones ad dñm ihm. scim
quia sis filius dei: et uehemēter
bant. hic aut unde sit nesci
mus. Sed nō hic testimonij
amplum. sed confessio. Unde
et miseriores arrianam ul' uide
ut qd' confitent demones: illi
negent. Dūs tamen q grām
ecclie sue augere consuetu
non passus est diu insultare a
pfidis hīs suis. Unus itaq
ipsa multitudine subito a spū
immundo clamare cepit. ita to
queri eos debere ut ipse torq
tur q negarent mres. uel q nō
crederent in trinitatis unitatem
quam docebat ambrosius At
illi hac nocte conclusi qui cōmu
debuerant. et dignā tali cōfessi
one agere penitentiā: i ipsa
dimersū hoīem necauerūt. pū

die homicidiū adiungentes·De
dixit cūm illos ad hunc fine tā
ma necessitas·Scīs nēo Ambro
ius epc maiorus humilitatis ui
fact⁹? donatam sibi a dño grā
cōseruabat·a recedebatq; cotidie
fide et amore maiam deo et mā
hominū. Quidam tpe erat qda
ui de hereli arrianor acerrim
disputatoi et durus atq; mō
uertibil' ad fidē catholicā. Is cō
stituus in ecclia· uidit tracta
re epo ut ipse postmodū loq
batur angelū ad aures epi uer
ba tractantis loquentē ut uba
angeli pl'o epc renunciare u
deretur· Quo uiso conuersus
fidē quā expugnabat cepit ipe
defendere· Fuerūt etiā duo ar
bitrantes cunc tpis gratiani i
patoris de hereli arriano: qui
tractanti epo questionē ppone
rent: ad quam audiendam al
tero die ad basilicam poniamā
se affuturos promiserant· Erat
cūm questio de incarnacōe dñi.
Sed alio die miserandi hoīes
superbie tumore cōpleti· nec me
mores promissor contēptores
dñi in sacerdote ipsius· nec ple
bis expectantis cōsiderantes in
iuriam? immemores etiā dicti
dñicor dictor· qñ q scāda
lizet unū de mīnis ihis· oport
uit mola asinaria collo eius h
gerui· et demergat in pfundū
maris? considerentes recta qi
gra gestandi ciuitatē egressi ex
expectante sacrdote ul' plebe i
ecclia constituta· Sed hoc mō
tumana qui sinus sūt· hoc re
co referēs· Subito etiā papita
ti de recta animas emisserūt· at
q; corpa eor sepulture ex reddit
tradita· Scīs uero ambrosius
cū ignoraret quid factū erat· nec
diucius posset plebem tenere:
ascendens pulpitū de eadem
questione que fuat ppositū ser
monem adorsus est dicēs· De
bitū uideo soluendū: sed hesi
nos meos nō multo creditores
et reliqua que in libro cōscripta
sūt· qui de incarnacione uerba
tur· Dimisso itaq; gratiano īpa
tore de trapiendi corpis causa
sed'am ad maximū suscepit le
gationē· apud quem q; constanti
egerit qui uoluit cognoscē ipi
legationis eplam ad ualentem

anū uuiqem datā cū legēt
approbabit. Nobis cūi alicui
a promissione uisū est illam
inserere. ne aduncte epistole
pluritas fastidiū legendi aff
ret. Ipm uero maximū a cō
munis consuetudo segregauit,
āmones ut effusi sanguinis.
dīi sui. et quod est grauius m
nocens agēt penitentiā: si sibi
apud deū uellet esse consultū.
Sed ille cū penitentiā dubitat.
superbo spū non solū futuram
sed eā presentē salutē amisit.
regnū quoq; quod male arri
puerat femineo quodā timore
deposuit: ut procuratoē se rei
publice nō imperatoē fuisse con
fitetur. Postea uero iustina.
am quodam uero aruspex m
nocentius noīe nō tamē ope pu
causa malefactoz a iudice req
rēt. aliud p̄ alio requirebat face
re cepit. Clamabat cūi ab āge
lo maiora tormenta sibi adhi
beri eo qđ calcodisset ambrosi
um. qm̄ iustine tyrānie ad eri
tanda odia ppōz in epm̄ eccl̄ie
meā tecti ecclesie cōscendēs me
dio noctis tpe sacrificauit. Ex
quanto instantius et sollicitō
opera maligna exercebat: tā
tomagis animoz ppli arta fidem
catholicam et dīm sacerdotem
cōualescebat. Ostulisse se etiam
demones q̄ illū necarēt luctabā
tur. sed demones renūciasse si
bi se minime nō solū ad ipm
appropinquasse. uerū etiā
ad fores domus i qua manē
bat eps: qm̄ ignis insuperabi
lis oīne illud edificiū cōmu
niret. ut etiam longe positi u
rerent: atq; ita cessasse arres
suas quibus adiutus dīm sacdo
tem se aliquid posse arbitrab
tur. Alius eā gladiū ferēs
ad cubiculū usq; ut interfice
sacdotem pueīt. Sed cū eleuas
set manū districto gladio dex
tra obrigescit remansit. Tunc
se missū a iustina postq̄ cōfes
sus est. brachiū quod minime
cū extendēt rigiebat sanatūe.
i ipsius cōfessione. Puer tpe
eī ut illustris probus puer
suū notariū qui spū īmūdo
grauiter uexabat. direxit ad
epm̄ egressum urbe dimisit
dyabolus timēs ad unū sāū

ꝑdia: amꝑ ita puer ꝙdm me
diolani apud eꝫm fuit nulla
in eo dñatio dyaboli appaꝛu-
Sed ubi egressus est de medi
olano·et ꝑe urbē ꝓcit idem
spiritus qui illū antea habu
erat uexari cepit. Qui cū mꝝ
rogaret ab exorcistis aut ꝙdm
fuisset mediolani non nullo
apparuisset confessus est dya
bolus simulasse se ambrosiū
et ideo recessisse ad tps atqꝫ ex
spectasse in illo loco ubi ab eo
recesserat donec reuerteꝛ. quo
reuertente uas qđ deseruerat
repetisse. Exinde itaqꝫ max
imo: posito theodosio impa
tore mediolani ambrosioꝝ
uero epo constituto aquileie
i partibꝫ quentis in quodam
castello a xpianis uuis syna
goga uidet. et lucis ualēti
nianꝝ incendio cōsumpta est.
ꝓpꝛea quod uidi uel ualēti
anꝰ insultarent monachis xia
nis. Valentinianꝝ cū hēlis
triginta dies colit. Sed de hui
modi facto. comes quentis ad
impatoꝛē relationē direxit.
Qua accepta impator ꝓcepit
ut synagoga loci ab epo cre
dificaretur. in monachos uēo
uindicaret. Sed huius ꝓcepti
tenoꝛ cū ad aures ꝓuēisset ue
nerabilis uiri ambrosij epi. di
rexit ad impatoꝛē eplam. qa
ipse in tpe exercere nō poterat.
qua illum cōuenit. ut id quod
ab eōdē statutum est reuocare
tur. seruari sibi debere ab illo ē
audiencia. Quod si dignus nō
esset qui ab illo audiret. dign⁹
eā nō esset qui pro illo a dño
audiretur. uel cui suas preces
aut cui sua uota cōmitteꝛet. nec
paratū se esse ꝑ tali negocio mor
te subire. ne dissimulatōe pua
nicatoꝛem facet impatoꝛē. qui
tam multa cōtra eccliam pre
cepisset. Postea uero qꝫ mediō
lanū reuertit. posito ipatoꝛe
in eccliā de eadē causa tracta
uit in pplo. In quo tractatu i
troduxit dñi ꝓlonā loquētis
impatoꝛi. Ego te ex ultimo im
patoꝛē feci. ego tibi exercitum
inimici tui tradidi. ego tibi o
pias quas aduersū te exercitu
i suo parauerat dedi. ego inimi
cū tuū i potestatē tuā redegi.

ego de femine tuo sup̃ soliũ regni constituã· ego te triũphare sine labore faciã· et tu de me de inimicis meis donasti triumphos.
Cui descendens de exedra ipera tor ait· Contra nos posuisti hodie episcope· At ille respondit non se contra ipm̃· sed p ipso fuisse locutũ· Tunc mpator· Celera inquit dure ꝓperã contra eccl̃m de synagoga expiatam· m monachos uero iudicũ dñi esse· et a comitib; qui i pe adeuntes dicebatur· Quib; ait eps· Ego quidẽ cũ mpatore nõ ago· uobiscũ uero aliter agendum est· Atq; ita obtinuit ut illa que statuta fuerãt irrita rentẽ· nec ꝓius ad altare uoluerẽ accedẽ· nisi fide sua mpator illũ agere deberet testaretẽ· Cui eps· Ergo age fide tua· Respondit mpator· Ago fide mea· Qua responsione iterata· sciuꝰ ygur sacerdos diuina misteria celebrare· Hec autẽ scripta sunt i epistola quam ad germanam suã fecit· In qua tractatũ misit quẽ eodẽ die habuerat de baculo nuncio: q̃ a ꝓpheta iherem a uilius esse describẽ· Ꝑ idem tpe causa thessalonicensis ciuitatis non minima suscepti bulatio sacerdoti· cũ pene cõpe risset ciuitatẽ delectam· Permiserat eĩ illi mpator se uenam dantes· ciuibus supdicte ciuitatis sed agentibꝫ comitibꝫ occulte cũ mpatore ignorante sacerdote usq; in hodiam terrã ciuitas ei eis donata· atq; plurimi mercenarii sunt innocentes· Quod factũ ubi ut cognouit sacdos copiam ingrediendi ecclam denegauit· nec ꝓius dignũ iudicauit retro ecclie uel sacramẽtoꝝ communionẽ q̃ publicam ageret penitentiam· Cui mpator dũ asserebat· dauid adulterium simul et homicidiũ ꝑpetrasse· Responsũ illico est· qui scientes eẽ quẽ· sequere exemplũ· Quod ut ubi audiuit demẽtissimus mpator· ita suscepit aĩo gratẽ· ut publicã penitẽciã nõ abhorret· Cui corpoꝛis ꝓfectus· solam ubi patuit ruborem· Ꝑ idem tpe duo potentissimi ꝓceres uiri ad sacrdotis famam uenere mediolanũ· defen

us scīi primas questiones · uter
vis phauit sapiemam uir ·2
cum quo ab hora diei pma usq;
ad horam fere tertiam noctis per
mpretem disputauūt · et quel
nonbz cor uere rationis finem
ipositi · ammiantesq; discesse
runt ab eo · Est ut se phauēt nō
ob aliam causam uenisse · nisi
ut cernus nosceīt uirū quem fa
ma cōperiant: alia die ualeta
cientes impatori · pfecti sūt ab
urbe romā: illic uolentes cog
nosce potiorem uirū illustris
probi · Qua cognita ad pria re
uertunt · Sed egresso theodosio
de italia · et constantinopolī con
tento: ualentiniano augusto
intra gallias posito · aurelia est
legatio sub nomine senatus a
symacho tunc pfecto urbi de rep
tenda ara victorie: et sūptibus
cerimoniar · Sed ut cognouit
sacerdos misso libello ad īpato
rem · postulauit ut a se relatō
nis exemplaria dirigeret · qbz
ipe pro ptate suus responsurus
esset · Qua relatione accepta · p
clarissimū libellū · ut cōe michi
unq; audierit symachus uir e
loquentissim' respondit · Ex post
qm̄ auguste memorie ualenti
nianus in mediolanēsi ciuitate
que est galloꝝ ciuitas nata fini
uit · eugenius suscepit impiū
Quo ut ubi imperare cepit · nō
multo post perrubz flauiano
tunc pfecto · et arbogasto comite
arma uictorie et sūptus cerimo
niaꝝ · qd̄ ualentiniano augusto
memorie adhuc in uisionibus
ānis constitu t̄ perrubz denega
uerat: oblitus fidei sue cōcessit ·
Hoc ubi ut agnouit sacerdos:
derelicta ciuitate mediolanēsi
ad quam ille festinato uehebat ·
ad bononiensem ciuitatē in
gressus · atq; in fauentiā usq;
rexit · Ubi cū aliquamdiu degeret
diebz · mutatus a florentinis ·
ad tusciam usq; descendit · dedi
nans magis aspectū sacrilegi
uri: non formidans imperan
tis iniuriam · Nam eplām ad
eundē dedit: in qua commeīt cō
scientiā illius · et qua pauca de
multis ponenda diuxi · Et si ī
patoria potestas magna sit:
tamen considera impator qm̄
sit deus qui corda oīm uider·

cōscientiā [illegible] interiorem
introgat: nouit oīa antequā
fiant· nouit interna pectoris
tui· Ipse fatḡ nos nō patimur·
et deū multis clarū· Hoc nō ce
dit in animū tuū quūp· si illa
agebant tam pleuerant· Nōne
tuū fuit impatoī pro dei cūm
et ueri et unū ueneratōe pleue
rancius obsistere· et negare qđ
munera sacrilegis· Et iterum·
Dīn meis uocib; et apud deū
et apud oīs hoīes silere tuneo·
aliud michi nō licē ītellexi· ali
ud nō oportē nisi dedinando cō
silerē tū: quia nō potui tibi
In supdicta itaq; ciuitate floē
tinoī: cū in domo auidā darif
simi uiri dementu et quod ē am
plius xp̄iam maneret· filiꝰ eius
pannibus nōie ad modū pue
lus cū spū immūdo laboiatz·
sirquēn oratione et ipositōe ma
nus ipius sacdotis sanatus est·
Sed post aliquos dies subita m
firmitate correptus infantulus
exalauit spīm· Cuiꝰ mat̄ ualde
religiosa et plena fide ac timo
re dī· ablato illo de supion ptē
domus ad inferiora descendit·
atq; in lecto sacerdotis ipso abse
ti cōposuit· Quem cū reuertens
sacerdos in lecto inuenisset· cat
cūm illo tpe extra domū posit·
miseratus matī et fidē ipius
cōtēplatus· helyseo simil· supra
corpus infantis seipm cōposuit·
atq; orando meruit ut puerū·
redderet matri· quem mortuum
inuenerat· Ad quē cā infan
tulū libellū cōscripsit· ut qđ p
etatis infantiam scire nō pote
rat· legendo cognosceret· necessaiñ
a se factū scriptis suis nō cōme
moratur· Sed quo affectu de
dinauerit cōmemoratre· nō est
nūm iudicare· In cadē etiam
ciuitate basilicam constituī
qua deposuit reliq̄as martī
uital' et agricole· quoꝝ corpa in
bonomensi ciuitate leuauerat·
Posita cūm eīāt corpa nūm sī
corpa iudeoꝝ· nec erat cognitū
pl'o xp̄iano· nisi se ipm mīes
sū sacerdotis ipi' esse fecerunt·
Quē cū deponēnē sub al
tari qđ in eadem basilica cōsti
tutū est: magna illic toā ple
bis letitia atq; exultatio fuit·
pena demonū cōfitentiū nūm

merita· ¶ Per id̄ tpe arbogastes comes aduersus gentē suā· hoc est francos bellū parauit· atq; pugnando nō paruā multandi nē manū fudit· cū residuis nō pacē firmauit· Sz cū in cōuiuio a regibz gentis suc interrogaretur utrū sacrā ambrosiū· et respōdisset nosse se uirū et diligi ab illo: et frequēter cū illo cōuiuā solitū· audiuit ab ipis· Ideo uinas comes· quia ab illo uiro dilgeris· qui diuit solita: et stat· Quod ego uro posiu ut aut fame fuerit uir sāis cuā apd barbaras gentes legentes agnoscerent· ¶ Nam et nos refert uuine quodā arbogasti ad modū religioso cognomiū· qui tūc interfuit· erat cū in tpe quo hec agebant· uun ministri· ¶ Presbyter atq; sacerdos de tusc pūcie mediolanū triūat· iam inde egresso eugenio comite theodosiū· ibiq; xpiani imperatoris prestolabāt aduentū· scimus de dei potēa qd non tradit credentē i se hoīb; inuitis: nec deterriqrit uirgā pōz sup sonē uisoz· ne extenderet iusti ad nūqtātē manū suas

¶ Nuntiat cū arbogastus comes tunc· et flauianus pfectus mediolanū egredientes· cū uidissent stabulū se esse factu ros in basilica ecclie mediolanē sis· atq; clericos sub armis probantes· Sed miscendi hoīes cū demonibz suis male arduli sunt· et aperiunt os suū i blas phemiā apud dm: spem sibi nec tou adeneriūt· Causa aut cō motōis hec fuit: quia nunca impatoris qui se sacrilego mis cuerat ab ecclia respuebantur, nec orandi cū ecclia sociatas ē buebatur· Sed dūs q ecclām suā tuet cōsuetus· de celo lacri latus est iudicū· atq; omnē uic tou ad religiosū impatorem transtulit theodosiū· Extincto itaq; eugenio sacrilegoq; eius cū scripta ampet impatoris· nō illi alia maior cura fuit qm ut p ipis inuenirent quos reatus mi nuerat· Obscenius est ergo p mo scriptus impatoē missio dy abolo· Postea uo qm ductus ē iolyes tunc tribunus et notari qui nūc pfectus nō est ad tuitio nē eoz qui ad ecclām cōfugiāt

etiam ipse aquileiam pretē-
platurus pro reis: quib; facilis
ime impetrata est· quia tm̄
anus impiam, priobitis ad pe
des sacdotis: tractabat meritis
et oratiomb; eius se esse cuātū·
Cantes itaq; de urbe egressi
se: uno die pcessit imperatorem
Nec diu demetissime mōnie
theodosius imperator suscepto
filys in ecclesia et traditis sac
dotī in hac luce fuit· Post cui
obitū· fere triennū supuixit·
Quo in tpe sc̄i nazarij mīs
corpus qđ erat in arto positū
extra aquileiā leuatū· ad basili
cam apl̄oz que est in romana
cōstituit· Vidim⁹ eūm i sepulchro
in quo iacebat corpus mīs· q
quando sit passus usq; in hodi
ernū diem sanū nō possumus
sanguīē mīs ita recentē· quasi
eadem fuisset effusus· Caput e
tiam ipsius qđ ab impijs fuit
abscisū· ita integrū atq; mōi
ruptū cū capill' capitis atq; bar
ba· ut nob̄ uidebatur eōdē die
quo leuabatur locū atq; cōpositi
ōnī in sepulchro· Et quid mīrū
quando quidē dīns hoc i ewāge
lio ante pmisit· qđ capillus de
capite eoz nō peribit· Quam
odore tanto repleti sum⁹· ut om
nīū aromatū munerē suauita
tem· Duo leuato corpe mīs·
in lectica cōposito· stāt ad celsū
mīrem qui in eōdē oito positus
erat cū sōo sacdote ad oratonē
pretrim⁹· Nūqīd tamē illū ātea
orasse in eōdē loco cōptū habem⁹
sed hoc erat signū reuelan mīs
si sānis sacdos ad locū ad quem
quē nūqīd antea fuisset oratū
isset· Cognouimus tamē a nob̄
nobis loca ipsius qđ ill' a patē
tib; suis traditū sit nō discedere
de loco illo p omnē generatōnē
et pgeniem suoz· eo qđ thezau
ri magni in eōdē loco positi es-
set uere magni thezauri· qs̄i
erugo neq; tinea exterminet· ne
q; fures exī effodiant et furēt·
quia custos eoz xp̄c est: et locus
aula celestis est· quib; nūc xp̄c
est et mox luxū· Translato i
taq; corpe mīs ad basilicā apl̄ō
z ubi p̄die sōoz apl̄oz reliquias
summa oīm deuotone posite fu
erant· cū tractaret epc· quidā
de pl̄ō repletus sp̄ī īmundo da

mare cepit se torquere ab ambro
sio. At ille cōtrarius air ad eū. Ob
mutesce dyabole: quia nō te tor
quet ambrosius. sed fides sōz et
iudicia tua: qm̄ illo iudex hōes
assēdē. unde tu electus es. nam
ambrosius nescit mentiri. Quo
dicto. ille qui clamabat obmu
tuit. prostratusq; mortua est. nec ā
plius uocē qua obstrepe posset
emisit. Per idem tps cū cōsu
latus siu impat honorius in
urbe mediolanensi ludicrum
feraz exhibēt munus. ppō illuc
cōcurrente. data copia ē missis
mihiabz tunc ab stilicone comi
te hostatu cuiusdā ppetui ar
mentarii quidam de ecclia rapet
quem fugientē ad altare dñi sc̄i
ambrosius epc̄s cū clericis qui ī
tpe aderant defendendū curāde
dit. Sed multitudo minimē que
dures duos habebat de plebia
arrianor. ꝓualuit adiutis pau
cis. atq; ablato carcere. erui
tantes ad amphiteatrū cucurrēt.
ecclie luctū nō modicū relinquē
tes. nam sacerdos prostratus
ante altare dñi. factū diu fleuē
Sed in tpe cū reuertissent. et
reuocassent hys a q̄bz fuerāt
destinati milites. dimissi leop
di saltu celeri ad eundē locum
in quo sederant qui de ecclia tri
umphabant. ascendentes gnū
lamatos reliquerūt. Qd̄ ubi
tunc uidit stilico comes. pen
tenna motus est. ita ut p mul
tos dies satisfacēt sacrdoti. cū
ieiū quidē illū qui ablat⁹ fuerat
dimitteret. sed quia gnūssimor
animū erat tetus. et aliter emē
dari nō potrat. ad exiliū dest
nauit. nō multopost mouil
genuam consequens. Per
idem tpe cū ad palatiū pgeret
cuiq; pro loco officij mī sequē
remur. theodolo tunc notario
qui postea sūma cū gra mun
tensem rexit ecclīam. cum ma
su quidā pedē lapsus cēt. atq;
prostratus iacēt in tra ruente
factum. conuersus sacerdos ait.
Et tu qui stas. unde ne cadas.
Quo dicto. statim is q̄ alienū
lapsū riserat suū doluit. Ꝛ
Pidem tpe frigidi q̄dā regina
marcomannor. cū quodam
uiro qui ad illam forte de ital
e partibz aduenerat refe

sibi audiret famā uiri: cristo
credidit ac eiꝰ ulli seruulū re
cognouerat· missisq; numeri
bꝰ ad eccl'am p legatos: postula
uit ut scriptis ipsius qualiter
ared' debet informaret· Ad qua
ille epl'am fecit pueriliā i modū
catechismi· in qua eā admonet
ut suaderet uiro romanis pa
cem seruare· Qua accepta epl'a
mulier· suasit uiro ut cū pl'o ry
suo se romanis redd'et r'tradet·
Quo cū aduēisset mediolanū·
plimū doluit qd' scm sacdotē
ad quē festinauerat minime
reperisset· Jam enī dr hac luce
migrauerat· Tempore uero
gratiani ut retro redeā ad p
uinciā macedoniq; nunc magistri
officioꝝ pro quodā mō'dū
prexisset· atq; ex p'cepto sup'dī
uiri fores muenisset clausas·
nec copiā ingrediendi adeptus
ēet aut· Et ni quid' uenies ad
eccl'iam· nec clausis ianuis m
uenies qua ingrediaris· Qd'
sm̄ est motiuo gratiano· Con
fugiens ecclīm macedonius ad
eccl'iam· patentibꝰ ianuis adi
tū reperire nō poterat· Ipe au
tem uir uenerabil' epc cāt mīe
abstinencie· et multaꝝ uigil
arꝝ· cotidiano ieiunio macerās
corpus· Cui prandendi nūq; cō
suetudo fuit nisi die sabbati et
dñico· uel cū natalicia celebrō
e mīm ēent· Orandi eā assi
duitas magna die ac nocte:
nec operam dedinabat scriben
di pp̄a manu libros· nisi cū ab
qua infirmitate corpus eius
attinēbat· Erat enī in illo soli
citudo omnium ecclīarū mīe
mendi eā magna assiduitas
et constantia· In reb; eā diui
nis implendis sollicitus labo
m tantū· ut qd' solus implē so
litus erat cum baptizandos:
quīq; postea epi tpe q̄ dereliq
uit implent: solutus eā cū
pro pauperꝫ et captiuis mīm·
Nam in tpe quo epc ordinatus
est aurū amq; argentū qd' habē
poterat: ecclie uel pauperꝫ con
tulit· Predia etiam que habe
bat reseruato usu fructus ger
mane sue donauit eccl'ie· nichi
il sibi qd' hic suū duxit relinquēs
ut nudus atq; expeditꝰ miles
xp̄m dñm sequerꝫ· q cū duos

esset: propē nos paup factus ē· ut nos ipius inopia ditaret̄· Erat ergā gaudens cū gaudētib· flens cū flentib;· Siqđ̄ q̄erulā q; illi aliquis ob perpiciendā penitentiā lapsus suos cōfessus esset· ita flebat ut et illū fleri cō pellēt· Videbatur enī sibi cū iacē te iacere· Causas autē criminū quas illi confitebant̄· nulli ni si dño soli apud quē nō erubat loquebat̄· bonū relinquens ex emplū posteris sacdotib;· ut ni tentiones magis apud deū sit· q̄ accusatores apud hoīes· Flā et sēm aplm· ama huiusmodi hoīem cōfirmanda caritas est· quia ipse sui accusatōr· nec ex pectat accusatorē· sed preuenit ut confitendo sui abluat ipse pīm: ne habeat aduersarius qđ arguat̄· Itaq; scriptura dicit· Justus in principio sermonis ac cusator est sui· nocē enī cripit aduersario: et quasi debitū quod dam paratos ad predā animā nacīs infestū· pīm· suor· cōfes sione confringit: dans honorē deo cui nota sunt oīa· et qui mult magis uitā pīm· q̄ mor tem· Flam et ipsi penitentia nō sufficiat sola confessio: nisi sub sequat̄ emendatio facti· ut pe nitens penitenda non faciat· Humiliet etiam animā suā sicut dauid· qui postq̄ audiui a.ppha· dimissū est pīm tuū: humilior factus est m emēda cōe pīm· ita ut cinerem tanq̄m panem manducaret: et potū suū cū fletu misceret· Flebat· etiā amarissime· quotcunq; q; fore nūciatū illi fuit· fuerat de quocunq; sā obitu sacerdotis· tantū ut nos illū cōsolari ui deret̄· ignorantes pīi affectum iuri: nec qua ratione ita defle ret intelligentes· Quib; ille huiusmodi responsū reddebat non se flere quia reatū erat q̄ suā mortuus nunciat̄· sed qa se pīm fecerat: nec quia difficile erit meritū talem unū q̄ sum mo sacrdotio dignus habēt̄· Ipse autē de sua morte ante p̄ dixit qđ usq; pascha futur· no bisci esset· quod quidē meri· dño obtinendo· quo maturi us hinc liberaretur· Ingemi scebat enī uehemēter cū uidet

radicē oīm malor aūaritiam
que copia neq; inopia minui
potest magis magisq; increscē
in hoīnib; : et maxime in his
qui in potestatib; erāt cōstitu-
ta ut mīuendi illi apud il
los grauissimus labor ēet· et
quia p̄no distrahebant· q̄ res
omne malū p̄mo mouent ita
lie: et eēndē oīa uergūt in
penis· Et quid dicam. Si in
huiusmodi p̄sonis ita rabiem
suam exercet qui solent aut fi
liol aut p̄inquol causas pre
tendere: ad excusandas excusa
ciones in p̄nis· q̄q̄dē plerosq;
reperit eā ecclies sacdotes uel
leuitas: quib; p̄no ds ē· ut il
lam ipsi eā appetant. Et ne
misero mī· quia nec sine mūdi
p̄uocatiōe ut tam grauī ingo
uitatis liberāri uelimus q̄d di
mergit usq; in profūdū infer
ni· ut faciamus nob amicos
de māmona iniq̄tatis· ut cum
defecerim· q̄ nos recipiant ī eter
na tabnacula· Attamē beat⁹
ille qui q̄q; cōuersus disrup
tis uinculis: atq; pedo ingo
huiusmodi dīaconis exuerit
et adhesit ad xp̄m· q̄ secōm apli
petra est· que omnes ad se al
lisos interemit· ipsa autē īmo
labilī p̄manens: nec reū fa
ciens eum qui se allisit nisi
simi uteri deteriores partus· &
immocentē: ita ut semius pos
sit dicē· ponito mea dīs· q̄a au
nichil m scō est· ubi uere poni
tio xp̄c est· Et qui cōtempsit
parua multa p̄pet: minq;
uita etiam possidebit· Ante
paucos uero dies· q̄ lectulo de
tinebar· cū quadragesimū tem
ū psalmū dictarem me exper
te et iudice· subito m modū
soni brevis ignis caput eius
cooperuit· atq; paulatim pos
ipsius tamq̄ m domū habi
tū ingressus est· Post q̄ tñ
est facies eius sicut nix· postea
uero regressus est uultus eius
ad speciem suā· Q̄d cū fieret
stupore paulus subrigui me
potui scribere que ab illo dic
bant· nisi postea q̄ uisio ip̄a
transiuit· Dicebat enī in ip̄e
stimoniū scripture diuine·
q̄d ego optime intuebar· ut
Nam scribendi ut dicendi p

so die finem fecit. Siqđ ipsum
psalmū explere nō potuit. E
go uero id quod iam uisū fu
erat honorabili uiro casto de
mono sub cuius cura degeb̄a
statim retuli. At ille repletus
gratia dei. spūs scī aduentūme
multo uidisse docuit lectione
actuū apl̄oz. Simonibz autē
diebz cū studiosius circa cor
seruus qui demonio labora
bat l' laborauerat: cū in am
brosiana basilica iam sanꝰ
manet. cōmendatis a dōno
suo. ferebatur eum qđ libenꝰ
ab eode habeꝝ. facet falsas e
pistolas tribunatus in tantū
ut teneant homines qui ad
ministrandū pgebant: ita
cū est dño suo. Sed ubi ad plo
nā sui seruu puenit confes
tim. ipse in seruo noluit iudi
cari. homines etiā q̄ decepti fu
erant inuenit sacerdotis di
uisit: de ipso uero seruo. sacer
dos questus est. Quē uir sanꝯ
cū de basilica ambrosiana ef
ferri requiri fecit. atqz ad se p
duci. Quem cū introgasset re
prehendisset auctore tāte flagi
tij aut. Oportet illū tradi sata
ne in interitu carnis. ne tal
a quilibet in posterū audeat a
mittere. Quem eodē momen
to cū sermo adhuc esset in ore
sacerdotis. spūs immūdus ar
reptū discerpere cepit. Quo uiso
non minimo timore repleti
sumus et admiratione. Ipsis
etiā diebz ipsis imponente illo
manū et imperante. ab immū
dis spiritibz uidimus ee purgatos. Per idem tpe mulier
quidam ex tribuno et notario
qui ita pedū dolore tenebaꝝ
ut raro in publico uideretur.
cū ad altare accessisset ut sacra
menta peteret. calcaneusqz casu
a sacerdote exclamasset. audi
uit. uade et amodo saluus es.
nec se amplius doluisse pedes
tempore quo sacerdos de hac luce
migrauit lacrymis testabatur.
Sed post dies hos ordinato sa
cerdote ecclie nauensi. iacuit
in infirmitate. Qua plurimis
diebz cū detineat in lectulo. o
mnes studio duxisse ferē. qđ tāto
uiro reddere de corpore seruꝰ
immunet uale. unde conuocatis

ad se nobilissimus uiris illi²
ciuitatis quos diligi a sō
sacerdote cognouerat: parū
incūmatus est illis· partim
blando sermone pliabit: ut
pgēnt ad sūm sacerdotē· sua
dēinq; illi ut sibi uuendi pe
tēt a dño cōmeatū· Qd ille
ubi ul' ut ab ill' audiuit resc
pondit· Non ita mī uos uixi
ut pudeat me uiuere· nec mo
ri timeo: qua bonū dīm ty
habemus· ¶ Idem tpe cū i
extrema parte portaus iqua
iacebat mortuo posit· castus·
polemius· uenerius et felix·
tunc dyacones sctī tractuī
uoce ita pressa· ut uix nuīc
audirent qui post obitū illi²
ordinandus esset· atq; ann de
nōie sū simphoriani loquēt
tanq; interesset tractatui am
longe positus ab ipis iacere
approbans exclamauit terti
sencr et bonus· Erat enī sim
phoianus eu maturus· Qua
uoce audita· expauescentes
fugerunt· Defuncto tamen
eo non alius ibi successit in
sacerdocīū· nisi is quem ille
bonū senem trina uoce sig
nauerat· Cui simphoriano· uene
rius quē supra memoraui
successor fuit· felix uero usq;
nunc bononiensē regit eccle
siam· castus autē uel polem
ius nutriti ab ambrosio· bo
ne arbous bom fructus· ī ec
clesia mediolanensi· dyacō
fungunt officio· In eodē tam
loco in quo iacebat sicut ue
rente sō basiano epo laodi
cis ecclesie que ul' qui ab eod
audierat didicimus: ad quā
una cū supdicto sacerdote ue
nerat dīm ihm uenisse ad se
ad requirendum sibi· Non multo
post dies nob' ablatus ē· sed eo
ipse quo a nob' migrauit ad
dīm: ab hora circiter undecima
diei usq; ad illā horā qua e
iusit spīm· expansis manib'
in modū crucis orauit· Nos
uero labia illius moueri ui
debamus· uocē autē nō audie
bamus· Honoratus etā sac
dos eccle uercellensis· cū ī supi
ora domus se acquiescendum
cōposuisset· tertio uocē uocan
tis se audiuit· dicentisq; sibi

·R·

Surge ferina qua modo est
rersurus· Qui descendēs sān
corpus dñi ei obtulit· Quo
accepto ubi ut deglutiit emisit
spm· bonū matrū semi fratrēs·
ut iuuate esse anima refecta:
angelor nunc consortio quor
uita uixit in cīs· et helye sone
tate letaret· quia ut helyas ꝑ
nūq̄ regib; uel ullis potestati
bz: ita et iste pro dei timore lo
qui ueritus est· Atq; inde ad ec
clesiam maiorem· ante lucanū
horā qua defunctus ē corpus ip
sius portatū est· Hucq; eadem
fuit nocte qua uigilaumus ī
pascha· quem plurimi infan
tes baptizati ōi a fonte ueīssē
uidentur: ita ut aliqui sedentē ī
cathedra tribunali dicēt· alij
uero ascendentē suis patrib;
digito demonstrarent· Sed illi
uidentes uidē nō poterāt· qua
tam mundos oculos nō habe
bant· Plurimu autē stellā sup
corpus eius se uidere narrabāt
Sed lucente die dñica ōi corp⁹
ipsius pactis sacramētis dum
ms de ecclesia leuarēt portan
dū ad basilicam ambrosianā
in qua positū est· ita ubi dmo
nū turba clamauit se ab illo
torqueri: ut cruciatus illor ēt
nō possent· Quē grauia sacdo
tis non solū in illo loco· uel e
tam in plurimus pūcijs uc
q; in hodiernū diem manet·
Jactabant etiam turbe mulie-
ac mulier ornata uel semian
na sua· ut corpus sān ab ipis
aliquatenus contingēt· Quar
eīn excrcāt turba innumera
bilis totius dignitatis· totius
q; sexus: omnq; pene etatum
nō solū xpianor· sed et iudeor
et paganor· maior tamē gra
pcedebat ordo cor q̄ succurrit
baptizati· Eadem tamē qua
obijt die· sicut textus ipi⁹ epl̄e
loquitur· que a successore ipi⁹
uenerabili uiro simpliciano·
suscepta est de partib; occidu
ad ipsū tamq̄ adhuc nobiscū
uiuentē directa· que nūc usq;
mediolani habetur· in mōste
no quodam uir sā appari-
ans ōi ill: et imponens ill
manus· Habet eīn die epl̄a q̄
directa est· Qua lecta· iuenim⁹
diem esse quo ille defunctus ē

Jnna nisiam etiam in ciui
tate florentina ubi nūc tpis
uir sāis zenobius fuit epc⁹
qua pmiserat ul' se petēti
bus illos sepius usitauīt:
frequēt ad altare qđ ē i bali
lica ambrosiana que ibidem
ab ipso constructa est· uisus
est altare· ipso sō uiro sacerdo
te zenobio retēnte didicim?
¶ In eadem etiā domo in qua
ordinauis eugeniū· manser
tpe quo ordagysius supdictā
ciuitatem obsedebat· ni iam
de se penitus desperassent ci
ues ciuitatis ipsius· p uisū cui
dam apparuit: et pmisit ali
o die salutē ul' ad futuram·
Quo retēnte ciuīs annus ē
circū· Jam altero die aduēi
ente stilicone tunc comite cū
exercitu· facta est de hostibus
uictoria· Per pansophia re
ligiosa femina matre puer
pansophij retēnte cognouim?
¶ Basilicam etiā respectu de
salute sua uel exercitus quē
ducebat comes gildonē· dextin
trinsecus manu in usu nocte·
apparuit· atq; cū pmoueret·
ad pedes sā uiri mansionē pau
cens tam senex baculo qui
regebat cito: hac cū ibi spe
cie appariuerat aut· hic· huc de
signans loci· deinde mirabi
tum uiro· quem usitatione
dignū fuisse arbitratus· ut
agnosceret se in ipso loco in quo
sāe dei uiderat sacerdotē die
ctia uictoria adeptus· atq;
ta secutus belli uictoriam
cōsummauit· Jn Mos tamē eam
diolano posita ipso masazel
lo retēnte cognouimus· Jā et
in hac prouincia in qua nūc
posita sarbinus· plurimis hoc
ipm retulit sacerdotibz· quibus
etiam retēntibz securus nobis
ante cognita: huic libro adiū
gere arbitrati sumus· Jsimm
etiam et alexandri mīm q̄ nūs
tpibz· hoc est post obitū sā ābro
sij in cāmine partibz plequēb
gentibz uirtus· martirij cronas
adepti sūt· Cum reliquas eccle
diolam cū cūma deuotōe sulpe
ritus· aduemente quodā eccō
et retēnte didicimus· qui eodē
die tacto loculo in quo sōe reli
quie portabant hūmē recepit eo

qđ ꝑ uisum nocte nudisse nauē
appinquantē lucon·m qua cū
multitudo uirorū albatorū· Qū
descendentibꝫ ad eam cū unū de
turba interrogaret qui essent uiri
audierat ambrosiū atq; comites
eius· Quo audito nōie: cū
expauisset ut lumen reciperet·
audiuit ab eo· Dge mediolanū
et occurre fribꝫ meis·qui illo uł
illuc uenturi sūt: designans die
et tempus lumen· Erat eñ uir
ille ut ipse asserebat de ludone
dalmatino· nec se ante uenisse
in ciuitatem asserebat·priusq;
recto itinere reliquiys sōrū occu
risset nondū uidens: sed tacto
oculo uidere cepisset· Hys ita
q; dictis non arbitror graue
uidetur: si paululū ꝓmissū nrī
metas excesserimus·ut dñi dic
tū qđ ꝑ os sōrū ꝓphetarū est·iple
tū ee doceam⁹·uel qđ ꝑ os sōrū
ꝓphetarū locutus·impletū ee doce
amus· Sedente inquit adhuc
fratre suo· et detrahente hunc
ꝓsequebar· Et alibi· Noli diligere
detrahentem ne eradicaris· Dē
q; autē huiusmodi cupitus ē
consuetudine· cū legerit quali
ter in hys qui sōs uiros detrahē
antiq fratre fuerit iudicatū·ipse
etiam in alijs emendet· Igitur
donatus quidam nacione afer
presbiter tamen mediolanen
sis ecclesie: cum in cōuiuio po
situs in quo erant nōnulli in
uitati uiri religiosi detrahēte
mente sacerdotis·aspnantibꝫ il
et dicentibꝫ linguam nequam:
subito uulnere ꝓcussus grauꝫ:
de eodem loco in quo iacebat·ali
enis manibꝫ subleuatus in lec
tulo positus ē· atq; inde ad sepl
chrum deductus est· In urbe
etiam karthaginensi cū apud
sortunatū dyaconem fratrē
uenerabil' uirū aurelij epi ad cō
uiuiū uenissem una cū uenerā
dissimo epo· murano etiam
epo balitano·sed et alijs epis et
dyaconibꝫ·tunc murano epo de
trahenti soo uiro·retuli exemplum
presbiteri supra memorati·quod
ille de alio dicti de se manifestum
matiuo siue exitu cōprobauit·
Nam de eode loco in q̄ iacebat
cū subito uulnere ingens esset
ꝓcussus·abeuns manibꝫ usq;
ad lectū portatus est· atq; inde

ad domū in qua hospitabatur reductus diem clausit extremū. Is finis uitor illi detrahentiū fuit: qui uidentes q̄ tunc ad erant admirati sūt. Unde hortor et obsecro omnē hominem qui hunc librū legerit: ut inuitetur iuram uiri laudet dei gratiā: declinet detrahentiū linguas: si unlt magis consolatiū habere cū ambrosio in resurrectione iuste: q̄ cū detrahentibz subire ſ supplicū. qđ nullus sapiens ñ declinat. Iuuam etiā pro beatitudinem patrē augustinē ut pro humillimo et pōre paulino: cū oīibz sās qui trāi inuocant nomen dñi nr̄i ihesu xp̄i in ueritate orare dignetur: ut quia in adipiscenda gratia cū tanto uiro nō sū dign⁹ hanc gratiā ul' consolatiū adeptus me ore ueniam pōre sit michi fugisse supplicū. Quia si nō esset auditor: nō esset detractor: et c̄

Etymologizando sū gorgius dr̄ gorgis p a gros qđ est thomus terra: et ago quod est colere ns quasi colens terram: dest carnē suam. Augustinus autem in libro de trinitate dicit: qđ bona terra est altitudine montiū pacto collū planicie p̄a cāpor. Prima cū bona est ad uites herbas. Secūa ad uineas. Tertia ad fruges. Sic beatus gorgi⁹ fuit altus despiciendo infernā Et ideo habuit humilitatē puritatis ſperatus p discretionem. et ideo protulit fruges bone operationis. Et ideo habuit mōte exaltatus planus ul' planacem p humilitatē. et ideo protulit fruges bone operis. Vel dicitur a gear quod est lacrū. et gyon quod est luctamen. Si lacrimis: quia luctatus est cū dracone et carnifice. Vel a gear q̄ est lacrū. et gyon arena. Si lacrima arena. Fuit cū arena. quia pondrosus gravitate mortis humilitate. et sicus a carnali uoluptate. Vel dicitur gorgius a gros quod ē peregrinus. et gye pressi. et ius cōsilium. Ipse cū fuit peregrinus in contemptu mundi: passus in ōna martyr. et cōsiliatus ī p dicatione regni. Eius legenda

mē sept

nt scripturas apocrifa in nice
no consilio cõmunicat· ecce q
eius martirii certas relacões
non habet· Nam in kalenda
rio bede dicitur· qd sit passus
in persida ciuitate dyospoh·
Alibi legit· qd ꝯcesserit in ciuita
te dyospoh· que prius lyoda
nocabatur· et est iuxta ioppē·
Alibi dicitur quod passus sit
sub dyocleciano impatore psa
z presentibz septuagintaꝛ ygi
bus regni sui· hoc fuit ꝯ da
ciano preside imperantibz dyo
cleciano et maximiano De
inpore cuncto gen
quo dyocle gio mr
ciano mr
romani urbis ul' orb gubnan
dū suscepit imperiū· cū indiq
respublica multis ac diuersis
quatieretur mõmodis· carau
sio uidelicet p id tempus ī brita
nis sūpta purpura rebellante:
adullen quoq egyptū inuadente
cū qnq gentiam ciam affrica
uastarent: narseus quoq rex
pla: orienti bellū inferret· cū
itaq ad tot romane republice
pericula sedanda se solū mul
sufficē uidēt· herculiū maxim
anū sibi quondam cõsubstãtiē
et ocare augusti creauit· con
stanciū et galeriū maximianū
ī eius locū ocare substituit·
Dyocleianus ita obscuro sang
apud dalmaciā loco ortus·
nā anulī senatoris filius erat·
ut publica continent gesta· cal
lide moratus fuit· Sagax ꝑcia
et ad modū subtilis ingenij· et
qu seueritatē suam aliena ex
plere uellet malicia· Sed non
mediocriter claruit principat'
monarchiam uix ignobil' ob
tinuit· Porro herculius qui et
maximian' quem sibi collegā
pro tuenda republica assump
se iam dximus· palā ferus ī
moribus ingenij· asperitatem
suam etiam multus horroꝛe ī
clarabat· Hꝫ duo igit̄ uelut qdā
tempestate bestie· cū tuendum
gubnandūq orb l'urb roma
ni suscepissent imperiū· īma
nissima in seueritate· atq atro
cissima acerbitate actū studi
etiū in eo· Vel maxime qd eos
omni nisu exterminare pen
itus et abolere catagerūt: qui

diume maiestati seruire eligebant uocat xpianos. Quos tanta rabie plenos furore ut in toto fere orbe quascuq; crudelitas cori edicta pfana punire potuerant. credibz plerisq; ambz sup plicijs antea maiditis. atq; oi modo mortis genere omnes omnino usquequaq; dampnare tur. Qua tempestate omnis fere orbis sacro mari cruore infectu est. adeo quippe certati gloriosa in certamina ruebatur. nec ullius tunc magis erat conse quende gle auiditas xpiana. q; ut gloriis morib; palmam martirij ad quam cothidie pue quisq; alter festinabat adipisci meruisset. Nullis unq; bellis magis mundus exhaustus est. neq; gloriosiore triumpho mundi pricipe q; eo qui uicit xpiam. qui p decem cotinuos annos cotinuatis cede stragib; uina non potuerit. Siquide tam acerbissima tamq; atrocissima tunc plecuo flagrabat ut me unus spacio mensis ad decem et septem milia pal sos diligentissime tradat hystoria. Iraq; oi ad deuastandas undiq; ut dicim? ecclesias dyocletianus iudicuit i oriente. maximian? in occidente. uz dissimulatz moruz cotinuitatem sententias conspirasset ad exequendu tam crudele mune. nullu sacrilegiu. cuius co peterim uotis sacrilegiu crude q; crudelissimu haud difficile reppererut ministrum dacia nu: scilicet qui per id temp? ty rannice sue crudelitatis ampe uelamie atuas erga amicos: et popue xpianos rumorem sparsciat orbem romanu. cu ram diu cruptata uelut fame lico et oblatranu sciendi ira nos tandem offula crudelissimusq; impiissimus uoris cu cilla aspirare potestas. nullas usptam uel differe aliquan tulu scelere patiens moras. et iussit uoce pconaria. ut oim undiq; ppls ad sacrificandu ut ipse asserebat dis: ir autem uera demonis cofluerit. Sol lecto ergo in hmodi edictu ex diuersis ciuitatibz i unum ro diuerse etatis ac sexus ppl

et m unū congregato: uisit ꝺ
ijs quos id officij erat ut ūm
nera tormentor: genera que
xpianis uarie mfenda pauāt
pferrēt m medū. Que cū illa
ta fuissent: impijssimus dac
anus sedens ptribunali ut lo
fiendus m hanc nefariā no
cem mferimur dicens. Omīs
qu non sponte uel amatō
genii uel ponus oīm pstrato
cupe m ram deos qs pmptey
olunt adorauerit supplicater.
oīna hec tormenta m cū expē
di facam: insup et lingua et
atq; aures absdam: et oculos
eius eruam: totāq; facē mē
bratim euellam. Simulmodo
p plateas et cōpita ussis pre
conibz denunciari fecit: ut im
quisq; in suis duersoijs simu
lachris deoz deaz q; eligerent
ac singul' hostias cōpetentes
immolarent. Talibz igit mi
ns imo furijs adeo cunctos
mouit: ut plerisq; etiam xpia
noz hijs minis atq; tormētis
cedentes semel ceptam delere
rent fidem: atq; sōm sacrile
gi ussa tyranni ydol' imola
rent. ut tam saluari occasione
functus est dyabolus: ut dum
sue congruū fraudi atq; mali
ce haberet exercitiū: mercīa
tagēt quantos posset xpianis
suis irretire in laqueis. Cōti
git eodem tpe illuc aduenisse
et partibz cappadoie quendam
uirū illustrem nōie georgiū:
qui in sua ciuitate aliquante
dignitatis honore pociebat: sed
cū esset ingenio alacri: et pbis
moribz: atq; affatu suauis: et
ob hoc nō solū cōciuibz suis ue
rū etiā oīnibz in cōmio carū
quaq; manentibz gratus et ca
rus: ut pfectonem sup eos ac
cipet dignitatem omnes uno
assensu cōmuniter expetebāt.
collataq; ex cōmuni pecunīe
idem offerebant: ut si alie non
posset ius potestatis a diīs p
pecunias ipsoz conseqret. Is
cū infamiā ac auersam cognō
uisset iudicis tyrannidē: omnē
q; collecti multitudinē ppls p
fanis sacrificioz ritibz omni co
namine cogente tyranno ifi
tem: cū etiam plerisq; ueneratī
dū atq; cunctis tremendū xpi

nomen tam publice q̃n ꝑua
tim blasphemare. Quida ꝺ̃ꝺ̃
coach quodam cñ̄ uero uolũ
tarij nõ uereñ̄: grauissima ꝯ
uentus auaricie tortus mire
mur·atq; interno cordis suspi
rio lacrimabilit̃ ingemuit·oios
q̃ omnẽ quam ꝑ cuncidis ter
renis hominibz scãi ex cappado
cia attulerat pecuniã·i mchio
rem cõtulerut ulñ·cãq; egenis
distribuere oĩ omni festinant
alacritate: quatenus abiectis
impedimentis·ad destinatum
sibi certamen expeditior ꝑcur
re posuisset·Itaq; erutus cla
midem frem imperij·qua pro
opportunitate rẽpublicã ob insig
ne dignitatis urbat: idutusq;
co habitu·quo se xp̃ianũ iam
diu⁹ nõ erlaret·diuino affla
tus spũ: in medium saltãs
ppli sese iecit·atq; in cõspectu
fiorentis ꝓlijs talẽ in uocem
prupit·Dñs dñ̃ gregoriꝰ dñs
mia·ds autẽ eius fratrũ·ꝓ
ro exterminio diabolus ꝓdeliũ
corda·ut nõ cognoscant sũe
tam suũ q̃ oĩm arcanum·flã
ma tui pectis quibz mbes in

seros homines sacrificare·siue
sint auri·siue sint argenti:
seu ligni·uel lapidei·opera sũt
manuũ hoĩm: a quibz etiam
nigi custodiunt̃ uigilia·ne ꝺ̃
lemo nocturno rapiant̃ a fur
bz·Dns audito impijssimi⁹ da
mnus in iram furoris exarsit
et intra semetipm horribiliter
fremere cepit·Tunc dirit ad be
atũ gregoriũ·Que tam mira
nata ac famosa moliuntur pre
sumptionis audacia? an animus
officij mumimne·ista fremere
prosequi audes·ut no solum
nobis audacter insurgas·ue
gres? uerũ etiam et uenerabiles
deos nros qui omni mundo
subueniunt·demones ex dim.
Patre tamen ex qua ꝑuia:
uel ex qua auctate huc adue
nisti·uel quo nomine noiatr
ris:· Seruus gregorius dñi xpi
ni ego sum·et fri seruus gre
gius michi nomen est·genere
autẽ cappadocus sum·Patre
nece cognatũ gressꝰ huc uenis·
sed nunc rẽpotates hui⁹ seculi
dignitates honores atq; diuna
as parupendo ac penit⁹ grem

no·ut hys exutus possim dei
mei oipotentis expeditus adhe
rere impio·Cui respondes da
manus dixit·Eras georgi·sed
nunc tandē relinque·atq; tu
punus amede·et īmola multi
simu apollini·qui poterit tue
ignorantie ueniā condonare·
teq; sibi gnū ad hoc exhibere·
Cui hūs georgius respondit·
Qui magis diligendus ē aut
an pocius debem⁹ exhibē aut
tuam·dño ihu xpo redēptori
omniū sclōz·aut apollini ōi
um auctori demonioz. Quo
audito dacian⁹ ira replet̄ iuſ
sit sēm georgiū in eculeū leua
ri·atq; extensū membratim
unguibus corpus eius lacerari·
Deinde ꝓcepit lampades ardē
tes eius lateribz applicari·ita
ut uiscera eius uisceri appa
rerēt·Cuiq; has penas mutu
pro xpo sustinuisset·ussit eū
depom·et extra ciuitatē eiu
atq; ad uerbera extendi·ac ꝑ
diuersis plagis cruciari·Sal
quoq; ussit in multicia plaga
ꝑ fricari ei⁹·Sed in hys oīb
pens·que in sēm dei famulū
exhibebāt·manebat sēm
corpus eius illesū·Tūc dacia
nus impiissim⁹ uidēs quod
eiusmodi penis sēm di supa
re non ualeret·immo qđ eū
illate pene fortiore atq; ī fide
xpi robustiorem efficerent·iussit
eū in una carceris trudi·usq;
dū diligenti⁹ cogitaret quo
ingenio uel quibz artibz eius
constantiam euincere potuisset·
Iuxta mittit ꝑ uniuersas ciui
quasq; prouincias ac ci
uitates ad ꝓhibendū
si ubi nuciam possit aliqs
magice artis peritus·talem duc
to eiusmodi quis ad eū cum
ōi festinatione ueniret·mag
nis ab eo muneribz ditaret·
Tandē itaq; reptus quidam
magus famosissim⁹ nomi
ne athanasius·ad presidem
ꝓductus est·Qui dū in ꝑsen
tia eius astaret·ad quid uo
catus esset salsitanus ē·Cui
dacianus·xp̄iam inquit su
is magicis artibz omnia tor
menta genera que eis ꝑ suos sa
cerdotes atq; sacrificulos ꝑpen
dim⁹·ita iudificari·ut non

solū principū ussa· uel eriā
ob nūos ceremonias deridendo
cōtēpnant· Quapropt̄ a nobis
nunc uocatus: si cor te pstigia
supare confidis edicato· Ad hec
magus· Demat aut quibz de
his quos dias xp̄ianos cē· et pt̄
ēm cum uidero· si nō potuero sol
uere magicas eius artes reus
sim· Ad quam sponsionē lerg
factus pses· iussit ministris ut
eductū de carcere sācti grogiū:
sic q̄uocatus exhibēt
psentie· Qui cū fiuc ser p
sentatus dicit dama n· Geor
gi hunc quem uides magū per
multas lustrando animates que
sitū· ac tandē inuentū ppe te huc
adduxi· Nunc ergo qua nō im
mimū de tuis artib⁹ psumus:
in quib⁹ etiam et multū ualē
utpote id in multis exptū nō ne
gamus· solue magicas ei⁹ artes
si potes: ut ex hoc artes tuas di
uinas potius ēm maliciosissimas
esse ꝓbem⁹· aut certe si hoc facē
diffidis· dū ille tuas solueret· ma
nifestū patebat omnib⁹ ēm iuste m
te maleficia uindicent· Sanctus ge
orgius respiciens uidit

dicit ei· Video te paulatim cōpre
hendē grām dei· Tunc furiens
atq; altius cahōē maleficijs ple
nū: inuocauit nōia dēmonum
sup eum· deditq; sō grogio bibē·
Quem ille accipiens: arcus xp̄i
signādo minuit· atq; inuocato
eius nomine qui cunctis ipetat
dēmonib⁹ inuocātē nōiū cbi·
nichilq; ei nocuit· Quo cō· die
ad pālem magus· Dnū sup est
qđ faciam in quo si ei nō pualu
ero· constat ꝓfecto: quia magna
et insuꝑabil est uis xp̄ianoꝝ·
Unde consequēs erit· ut et ego cō
uertar et credam i cruciū· Et
atq; ita cahōē· inuocauit no
mina sonoꝝ dēmoniū· quoꝝ fa
cta erat ꝓmissū atq; potestā exhiba
bat pontorem· Cū illum sō dei
pourrisset· atq; ille sine ulla re
pdatione constanter ab illo bibe
ret: nec quicq̄ lesus fuisset· ti
magus uidens quod ei in nullo
pcualēt· ꝓstratus se coram ip̄o
tyranno ad pedes sācti grogij· orans ut baptismū xp̄i
pape mereret̄· Quo facto· ut
cū ipsissim⁹ damnatus ext̄ urbē
ea· et caput eius abscidi· Sanctus

uero groigiū custodie manci
patū tradidit· Sequenti autē
die· iussit sibi sessionē i aphi
tratro parari: sōn uero di gre
gorii iussit couchi de carcē su
is aspectibz sisi· perpuq; mūdy
uc votam eneam afferrēt· gla
diosq; bis acutos in cā affige
rent: atq; sōn mēm sup eam
ponentes ex alto dimicterūt·
Hoc cū audisset sānis groigius
otauus dicēs· Deus i adiutori
um meū intende· dñe ad adiu
uandū me festina· Et hec dicēs
positus est in rotā· Que cū uol
uēret· cōmuta est· manu at
tñ illesus pmansit· Qd' facti
cū audisset dacian? dixit adsōn
groigiū· Quousq; te tuo pacy
tiel quousq; malefica tua pe
ualebunt· P deū solē atq; p
omnes deos imortales: qa di
uersis te facā cruciatibz mori
re nisi obedieris michi· Cui be
atus mr respondit· Bjne tue
quibz me tiren estimas tpales
sunt· Unde non timeā ad quosūi
q; michi cruciat' impendi uolu
eris· Corpus quidē meū nō ne
go· hoc iam habes in potesta
te· in eo q; tibi placuerit exerce·
flam animam meā q; etna e·
solus habet in potestatē q' cōm
didit eandeus· Ad hec dacian'
furore repletus· dixit mūstris·
Afferte sartaginē eneā· camq;
plūbo replete· et dū effervue·
tunc groigiū cōtumacē i bulli
ens plumbū pone· ut ex hoc
etiam pbemus si quomodo pol
sit eius stultitia superari· Cūq;
et hec pena finisset· ppata· ses
groigius clemātis mētis' otau'
otauus dicēs· Dñe ihū xpe fili
dei uiui· qui me licet indignū
ad sā tui nōmis notitiā pduce
dignatus es: quiq; in cōstātiā
m roborandis animabz· quos
pro eiusdem tui nōis cōfessiōe
crudelissim' in tyrānū mutauit·
condonasti: atq; in tor crimi
nibz hactenus mācasse atq; p
seuerant' agonizare fecisti· ex
audi me nunc famul' tuū· et
cū intimo cordis rugitu īuoca
tem· atq; ab illatis mortibz tor
mētis tue potentia maiestatis
eripe· bul lientis sartaginis
omnem feruorem extin
gue· ut dū illesus te pregēr ex

ictro: semiat pfidus dauam ñ ꝺꝺ̄
se suosꝑ non dros: sed rnicrad
mones com̄ tuos fideles aliquꝺ
pro suo libitu posse· quin pꝺ
te qui es auctor conditor aiam
rum: eisdem quas arasti dispo
nere ac ordinare pro tuo arbi
trio araturas cognoscat· Dꝫ ac
cessione cōpleta: filo sc̄e cruis
signaculo constans et īterpidus
in sarragine bullicione ībibat
Staīqꝫ sermoi pl ībi natur
sue obtimus orator assit īpsi
atqꝫ ad nutū dei sc̄i mīm re
fouebat potius qm̄ crurbat
ta ut in eo rpausare suauiter
uideat· Qꝺ cū audisset īpsi
mus dauam saluari cuiusmodi
pena sūmo conamine erogi
tata ac ꝓpata sc̄i dei nō solum
nō torquen· nec in di laudib
multo habundantius exultan
do tripudiare: astu nequissimo
dyaboli ꝓcussus· sc̄i misit ad
uentre groigū· Qui cū audisset
durie ei dauam· Gorgi munꝺ
nefas qm̄ū pacientissimu dyi
nū ꝓ te laboraī: atqꝫ pria
salute tandiu pacientes si
ut audiret ea que patrem· pr
ignorantiā gessit· da michi
si tuncu rclipueris indulgēs
et hoc ideo ut tu diuinā mihi
sua pietate clemeī misereāt
rqꝫ sibi dnoū auctorē lucrifa
ciant· Quamobrem te filiū
genitiuū āmonco et exhorto
quatenus remota xpianoꝝ su
spitiōne nauissima michi q̄
fidelissimo patri: ac tue salutis
cupidissimo tuom assensū pbe
non recuses· Amꝺ itaqꝫ mi
nistratus et sanctifica dys īme
tissimus et ꝓpiue deo apollīn
quo possis et a dys et a nobis
magnū consecꝙ honorē· Sāis
sero georgius spū sō repleꝝ
tus ualde subrisit et ait· Et si hu
mana mens supnis uoluptā
tibꝫ dedita contra nis diuinū
cogatur uelle· qꝺ diuine uolū
tati reluctatur· et quāhbet re
dire pro xpiana lege· cū usqꝫ
ad nūmanone mortis oīm
modis phibeat· tamen ne nu
tus alterationibꝫ diuinꝫ labora
re uerisse ~~neresse~~ sit· ea q̄ suggeſ
ris a me iam nunc īcōcutanter
exhibebunt· ac deinceps īmota
li deo sacrificiū solue nō mora

bat·Tunc damanus hijs asserti
onibus delusis: nama spe esti
mabat inuictissimū xpi agoni
stā tot iam penaꝝ atq; cru
atuū insuperabilem triūphato
rem suis uel minis ul' blādi
ijs cessuꝝ et cedens festinus
sāc georgiū amplexatus ē·Et
cū caput eius uellet osculari·
non admisit eum sāis dicens·
Non polluas caput meū·Pri
mū est·ut dijs tuis digna exhi
beamus cultūram·Ad hec da
mianus depositis oīm malina:
qñ ex diuturna cū sō dei cōuer
satione cōceptat mestitudine:
gaudio repletus ingemu·iubet
ministris oīna templa atq; aras
dorꝝ·et pōpue in quibꝝ apollo
inpuꝰ uel hercules colebantur
uarijs ornamentis decorari·pla
teas quoq; ciuitatis cū tapetis e
dificijs uetera sūmo ambitu
statuit parari: parietes quoq;
templorꝝ laminis argenteis fe
ri uestiri: sed et cameras uchs
serias pcepit ornari·sacerdotes
quoq; templorꝝ omnes oīno ad
esse impauit·Quibꝝ oīibꝝ ad
nutū eius institutis: iussit ut p
oīs ciuitatis plateas atq; sub
urbāna pōnes hijs constanc
insonarēt uocibꝝ·ut si quis ad
constituta dijs sollēpnia festa
uenire non acceleraret·reus ñ
solū oīpotentis dei·uel cra-
et ipsoꝝ maiestatis·primapū
sentiendam in se pōe dāpnari
oms ipse indicet·pter georgiū
scilicet qui relicta xpiana cul
tura: in qua diu pmanere
sacrilegus detinebatur·ad pla
candos congruis cerimonijs·
quos multū exasperauerat de
os pcianꝰ festinat·Itaq; ad
cōdictū occurrē diem·nulla quē
piam mora detinuit·non
senis fragilitas: no mulie
bris pudor·non senectus·non
puerina: non necessitas domes
tica·non reipublice occupatio·
non illa condicio: nō postrēo
illius quāmlibet altissime
āministrationis dignitas quē
qñ retinere potuit·qñ oīs
ad illud certatim pperarent·
spectaculū·in quo uidēt geor
giū tandiu reluctantē·totq;
penis sibi illatis·insultātem
tandē cedere·atq; ad negata

xpiana pfessione suis ritib⁹ re
nunciare. Quid plura. In
stante hora sacrificij: iussit sa
cerdotes damanus adesse scīn
uitum xpi georgiū. ut thura
dijs offerret. Qui non anctanus
uenit. festinus ad destinatū
pgebat locū. Vbi dū mīrit:
uidereq; simulachrū apollī
nis. fixis in tram genib⁹: do
minū deprecabatur dicēs. Dīe
deus ōipotēs. qui te solū uepo
te omniū creatōe creaturarū
spectaberis adorari uolusti. qui
ad declarandam omnib⁹ gentib⁹
tui notitiam. imāgī filiū tuū
ad tras de celo misisti: ut
relictis ydol⁹ te unū uez dm
ōipotentē colere atq; adorare ī
apēnt: te nunc supplicī exoro
ut exaudias preces serui tui m
hijus spectaculi studio cōstitu
ti. et oīs has non deor. sed de
monior aras atq; effigies: q̄s
uario delusa errore gentilitas
in uice tui scī nōis colit et ado
rat: dextera potentie tue ni cō
spectu indigi ppl⁹ ita cōteri
iubeas atq; euanuari. ut ne uel
tigiū quidē cor⁹ ulpiā relidere
uidrat. quatenus dīi hec oīs
multitudo ad cor⁹ cultū famic
collecta nichil esse q̄d hactenꝰ
colunt. intellexerit ad ueram reli
gionem. et si nō oīs. saltē qui
p̄destinati sunt conuertantur.
Hac oratione completa. subito
ignis de celo descendit. atq; om
ne simulachrum simul cū sacer
dote et sacerdotib⁹ templi ac cō
pariam multitudinē pagano
r cōbussit. tracq; consequenter
dyoscorus. ita combusta ē simu
lachra cū suis cultorib⁹ absorbu
it: ut nullū cor⁹ penitus appa
rer uestigiū. Hec audiens ipe
rator⁹ damianus. q̄ saluet dn̄m
cōmunitm et m pulueri fuissent
redacti: iussit scīm georgium ad
festinatione addu. Et cū duc
tus a militib⁹ p̄sallebat dicēs.
Sepe expugnauerūt me a iuue
tute mea: et nō p̄ualuerūt adu
sum me. Dominꝰ ue⁹ iustitie
cōtrit cervices p̄cor⁹. Et cū i cō
spectu furēs p̄sidis stet: ait
damianus. O. apostata carni
fex. o. illecebr malefactor tuo
r in quib⁹ detestabi
le facinus oīb⁹ antea seculis

dijs

mandatū·atq; mittit in deos
georgi cōmisisti·Cui vōs martir
respondit·Mequaq; arcdas pre
ses compagisse vos tuis·qi pos
ut eos conspicias illesos·sicpe·
ut una tecū pgam illuc·q; pos
sim sub presencia tua denuo im
molare·Cui dacianus respōdit·
Iuvligo meritas tuas quibus
cūq; atq; elaborare contendis·
ut sicut dij in puluerem redacti
sacerdotes et cultores eor absorti
sūt·ita et meipm cita absorbeat·
Cui georgius cōtinuus ad eum
dixit·Et qui sūt dij quos nos ado
rare? et quibz sacrificare hortā
baris.~ Dic atq; miser que est
ista insania: que te fallacia tue
ad decepcōis ultimū·qui te exagi
tat error mandatus.~ Qui scip
sos iuuare non poterāt·qui in
puluerem redacti nullo effecte
sue uspiam relicto uestigio pēi
tus interierunt: quo pacto credis
eos te siue a tuo interitu·siue a
quocūq; incōmodo posse libera
re.~ Sed respice tandē miser
rime·et desine eos diuinus cole·
quos uides nec sibimetipis nec
alteruz suis in aliquo posse cō

uenire·Ad hec dacian' nullum
quidem responsū dedit·uerum
ministris scōm dei ad sodiendū
tradidit·donec tractaret sentēcā
diffinire·Sedens itaq; p tribuna
li: hmōdi aduersū scōm dei·
martirem dictauit sentenciā dicēs·
Georgiū oīm sceler sigmfer·ōi
mq; auctorem cōmunū·q; de
cius et lumen deor tūor per
magicas incantationes i puluc
rem redegit·quicq; oīns sacerdo
tes deor·ac non paruā multitu
dinē hōm fundatus extinuan·
precepo in faciem pstratā per
omnes uicos et plateas urbis
sacrilegū et uere homicidā atq;
reū maiestatis trahi: ac dein sic
tractum gladio perimi·Cūq; a
ministris diutissime trahēretur·
tandem ueniens ad locū supplī
cij: ubi scalicet dragollandus erat
pcepit a lictore·quatinus sibi de
ad cōcedere indumas horas·In
quas spacio·fletis genibz dīm
dicabat dicens·Gras tibi ago
dne deus ih ū et fr·qui michi fa
mulo tuo victoriam contra immi
ci furentis rabiem donare digna
tus es·Nunc itaq; supplex exoro

nia ōipotens dementia·qui in hac hora supplicationis mee ubeas largū nūi benedictionis imbrem uenire: qui aridā cor sanē uberē celestib; fluentis irrigare sufficiat·cunctos quoq; in te credentes ita de tyon scā tuere: et de celesti hierusalē protege·ne lupus rapax gregi tuo scō semp infestus: nullū eis nocendi aditū inueniat·sed a tuo scō ouili longe repulsus ip̄e pnam de tuis unq̄ lacerare formidet. Et cū hec et alia multa hys similia sanis potuerit gregorius: monuit spiculatorē·ut mucronem sibi pagere nō cunctaretur ministeriū·Qui iuxta gr̄e signaculo sēr cruis i nōie dñi nr̄i ihu xp̄i·ab spiculatore perfossus est: corpusq; eius i eode nr̄i loco sui relictū est·Tūc uenientes ex p̄ cappadocia xp̄iani· qui in eius agonis certamine p̄sentes affuerūt·scō corpus eius nocturno silentio absconderunt· et pauois condituū aromatibus in eade ciuitate in qua nr̄iū sumauit sepeliuerūt·Deus uo quippe ut ostenderet sū nūs p̄ces sibi gratas atq; acceptas·apiens cataractas ex omnē tre aridi tatē uberrimis ymbrū fluctibus habundantissime sanauit·Pro uo impiissimū tyrannū ut crudelē hostis siue quem uel ī scō christi nūe gregorio·uel in alijs q̄ plurimis exercuerat·debitam quādoq; ruperet uindictam·dū de loco spectaculi cū suis ministris ad palatiū properaret·repentino ecce turbine ignei currus armigerū·simq; in uno paruo momento flammeo globo deuolati·At uero scūs gregorius cū gloriosissimo triumpho martirij·ad mitatur cum celestis militie cuneabili exercitu·ī celesti curia a gl̄a et honore coronandus ascensus est·cōmunis splendidissimū mūdi chaos·cū quibus ingi ac p̄petuo letat̄ tripudio·laboris sui digna ꝛapiens mercede absq; so·cui nullus unq̄ manet aut infructuose militauit rege regū ihu xp̄o dño nr̄o·q̄ cū deo p̄re et spū scō uiuit et regit ds ī s·s·a·ē·

Iurnmo

Arius imperat sublimus mandato·certus·dextratus: et amarus·sublimus mūdatione p̄fectionis·In cuius et non solū seruanda mandata cōmuna·

sed etiam sublimia· sicut sunt ōsilia· Certus inde
certitudinis industriam: qua doctrina euangelij
sui certam tradidit· vtpote quam a bō pr̄ magi
stro suo hausit dicens· Discimatus inde
profunde humiliatus· Nam propter nimiā hu
militat̄· pollicem sibi amputasse dicit· vt lac
dono reprobus habeatur· Amari⁹ ratione pe
ne asserimus· Quia vbiq; per cuiusq; tractus
fuit· et inter hec tormenta spm tradidit· Vel
marchus dicitur a marcho· qđ est malleus maior· q
quidem eodem ictu ferrū domat· inclodiam gene
rat· maiorem firmat· Sic marchus· vincta doctrina
sui euangelij domat hereticor̄ perfidiam· dilatat
laudem diuinam· confirmat ecclesiam· z cet̄a

De sancto marcho
et apostolo et euā
gelista.

Idem qđ
quo displi
cuit apli in vno
orbe fratr̄: contigit bātissimū
marcū ad egypti regionem
diuina voluntate pangē·
Vnde cum euangelistam
sā canones catholici atq; apli
certicerunt· pter quod primus
in tota egypti regione: in lybia
marmarice· et amoniace· et pen
thapolim predicauerit euange
lium· et aduentū dñi et saluato
ris nr̄i ihu xpi· Erant etiā omnes
qui in his tr̄is habitabant fur
ciosi· et idolis seruientes: reple
ti immundis· suffocata edentes· i
diuticula et delubra: et simulach̄
domestica fabricabant· Exerta
tiones etiā nefandissime ac ma
lefica oīa que contra sūm dñi
ti apud eos ingrebant· que dīs
sūm ihūs xp̄c· aduentum suo dispar
dit· atq; destruxit· Cū ergo ve
nerabil' marcus pentapolim p
uenisset· erant etiā illic sedim ge
nus eiusdem regionis indigene
ius· aplis sanctis exosum· dum
ni sermonis· infirmos sanabat·
leprosos mundabat· spūs malos
et nequissimos p gr̄am xp̄i· solo
sermone pellebat· Plurimi p
eum in dīm nr̄m ihūm xp̄m ere
dider̄t· et destruentes ydola su
a luboq; succedentes· baptizat̄
in nōie p̄ris et filij et spūs sancti·
De hinc etiam vocat̄ et p spm
sc̄m ad ciuit̄ alexandrie pgens·
et serere bonū semen diuini ser
monis· Igit̄ bātissim⁹ euange
lista marcus vocat̄ athleta for
tissimus: ad certam̄ prompta
mente gradiebat̄· maledictisq;
tribus air· Dīs meus locutus
est mihi· ut alexandriā p̄dicem·
Qui plenus fuit cū usq; ad na
uem· et manducantes cū eo pa
nem: dimisit eos dicens· Do
minus ihūs xp̄us prosperet fac
tum vestrum· Venerabilis ergo

marcus alexandriam uenit de
c sotta pcessit. Egressusq; de na
uicula uenit ad locū quēdam.
Et mox ut ingressus est in ciui
tatē. calcamentū eius dirup
tū est. Et bēus apls intelligens
ait. Vere uter meū expeditū est.
Et quidā conspiciens q̄ sutor
uetera solutus est. ipm calciamē
tū tradidit corrigendū. Quo l'q̄
cū traxisset: sinistrā manū suā
sibi uulnerauit. et exclamauit. Vnus ds. Bēus autē mar
cus audiens q̄ dixit unus deus
ait intra semetipm gaudēs. Pa
trū frat deus uter meū. Et ex
spiens in dextram. uidit manū
uiri dictus. In nōie ihu xpi fi
li dei. Et confestim sanata est
manus eius. Sumpt autē uete
ra considerans in bō marco tā
tam potentiā. et efficaciā ubi
eius. uiteq; eius continentiā.
dixit ei. Obsecro te homo dei
ut uenias et dormies in domū
serui tui. et comedas panem
quia scisti hodie misericordi
am meū. Beatus autē mar
cus effectus ait. Dēus det tibi
panē uite de celo. Homo autē
ille uegit aplm: et introduxit i
domū suā gaudens. Ingressis
autē domū uiri. sēus marcus
ait. Pax huic domui. et bene
dictio dīi hic. Oremus fr̄es. Et
orauerūt simul. Cumq; gratu
larent: ait homo. Interrogo te un
de es. uel unde sermo iste tā fu
tis in te. Respondit ei bēus mar
cus et dixit. Ego seruus sū dīi
nīr ihu xpi. At ille ait. Dellē u
dere eū. Respondit sēus marc⁹
Ego tibi eū demonstrabo. Et ce
pit mecū facē euangelū ihu x̄.
et ostendē ei que a pphetis de eo
fuerant dicta. Dixit autē homo
ille. Ego scripturas quas tu di
cis nūq̄m prorsus audiui. sed a
lias audiui quibus egyptior sibi
pro sapientie studijs imbuunt.
Tunc cepit bēus marcus eum
grizare xpm dīm. declarans
q̄ sapientia huius mūdi stul
ta sit apud dm. Credidit autē
homo ille in dīm. dormiente beato
marco. et signa atq; pdigia fa
ciente. et baptizatus ipse. totaq;
domus eius. et magna multi
tudo loci illius. Vocabat autē
homo ille anyānus. Cūq; plu

mi facti essent credentes ī dño-
audierūt uiri ciuitatis qđ galy
leus quidam ibi uenisset·q; cor
sacrificia destruēt: et plybēt cru
monias eor·et querebāt mīcē
cū·ponentes ei plurimas īsidi
as· Bās autē marnus agnos
cens eor consilia: amyanū ibīē
ordinauit epm·et tres presbite
ros·idest melliū·lamynū·et cerdo
nem·et septem dyacones: et ab
os undecim ad ecclesiasticū mīs
terū ptinentes·et pentapolim
prexit· Commoratusq; ibīē duo
bus annis·confortauit fres qui
illic ante credideranē·et ordinās
epos p regiones illas·et deinde
hīt alexandriā uēit·et reperit
fres multiplicatos in gra i fide
dñi; ecclamq; cōstructā ab eis
in loco qui uocat buuih uxta
mare sub rupibz· Et letatus est
iustus ualde·positisq; genibz do
glam dedit· Cumq; autē ia ple
rent tempus eius·et xpiāi ml
tiplicarent in fide·simulachra
subsannantes gentiliū·cogno
uerunt idem pham aduenisse
scīm: et repleti sūt lumore pter
miracula que facē eū operant

infirmos sanabat·reddebat sur
dis auditum·eos iusū condo
nabat: et querebant apprehen
dere eū·nec potrant tmere·
Fremebantq; dentibz suis īsis
tentes ydolor suor festis: et ī
comessationibz suis damnat·
Magna ius huius magi·fon
est ut bātissima festiuitas nostra
paschalis·idest dīnus dies scīs
ocurret uicesimo die mensis par
muthi·qđ est octauo kalendas
maias·quo tpe eor serapiaca
agebat celebritas· Hac igitur
opportunitate aduenati pagan
insidiatores ptinus dirigunt·
Qui reppererunt scīm marcū
euangelium ministrantē ad missam
et oblationē diuine maiestati
sanctissimā celebrantē·tollen
tesq; miserūt funē in collo ei?
et trahentes dicebant·Trahamꝰ
bubalū ad loca buuih· Scīs
autē marcus cū trahet̄ gras
referebat salutatōn xpo dicens·
Gras tibi ago dñe nr ihu xpe
quia dignus habitus sū her p
nōie tuo pati· Eranq; carnes
eius defluentes in terram·et sax
a rubricabant sanguine ei?· Cūq;

uespa facta esset: miserũt eũ
in carcerẽ usq; dũ pararent
quali eum morte pderet
perderẽt: Circa mediã uero nocte
clausis ostijs et custodib; ante
fores domicilij: ecce ãgelo
tus factus est magnus. Angls
autẽ dñi descendit de celo. q; tri
git eum dicens. Famule dei
manete. princeps ac ppagator
sanctissimor p egyptũ decreto
u. ecce nomen tuũ in libro uite
electus assumptũ est: et memo
riale tuũ nõ derelinquet ĩ sclm
socius eũ factus es supne ur
bis. Nam et m ce spũm tuũ
colligũt: in te requies nõ pe
bit. Hanc uisionem bñssim
martis inspiciens. manꝰ suas
ad celum extendẽs dixit. Gras
tibi ago dñe ihu xpe quia non
me dereliquisti: sed cõmunicasti
ti cũ sãs tuis. Obsecro te dñe
ihu xpe suscipe aiam meam.
et ne paciaris me a tua gracia
separari. Hec cũ dixisset. uẽit
ad eũ dñs ns ihc xpc. ĩ habitu
quo suat cũ discipul' suis et in
ea forma antrꝙ pacꝭ. et ait
ei. Pax tibi marce. ñr ecclesie
grcista. Et ille respondit. Dñe
mi ihu xpe. Et abijt. Hiane
autẽ sto: cõuenit multitudo
ciuitatis. et carnifices eũ de cus
todia. miserũt uinctũ funem in
collo eius. et trahebant eũ di
centes. Trahite bubalũ ad lo
ca biculi. Sãs autẽ martis
cũ trahẽtur. gras agebat dño
ihu xpo dicens. In manꝰ tuas
dñe commendo spũm meũ. Et hec
dicens bñssimus martis tra
didit spũm. Immanis autem
multitudo gentiliũ succendens
ignem in loco q; uocatur ad an
gulos uoluerunt reliquias sãs
cõburere. Tunc prouidencia dei
et saluatoris ñri ihu xpi. tanta
tempestas exorta est: et procella
uenti facta est uehemẽs. ut q;
subtraxit suos radios. et cõtra
a fuerunt grandia. imber quo
q; plurimus. a mane usq; ad
uesperam. ita ut habitacula in
ta conturbarent: et plurimi more
rent. Hientesq; custodes dimi
serũt sãm corpus et fugerũt. Ali
quidentes dixerũt. q; bñssimꝰ
seruus ihu ñr in sua hodie festiui
tate hunc uirũ uoluit miserr

Tunc religioſi uiri uenientes et
iuſti corpus collegerunt: et detu
lerũ ubi oratones ſolitus erat
dño ſine ceſſatone celebrare.
Fuit autẽ forma bñ mani hui'
modi. longo naſo. ſubducto fu
pallo. pulcher oculis. rotundiuſcu
plua barba. uelox pedibz: habi
lidinis optime. cruris medie ca
nos aſplius: affectu continẽs. ḡ
na dei plenus. Factis igit̃ oran
onibus ſepelierunt eũ ſuiſ cum
tatis conſuetudo poſcebat. et po
ſuerunt in loco lapidis erecti ñi
gla. uenerantes memoriã eius
cum ſobrietate et precibz gra
tulantes: et qua pretioſiſſimũ
alexandrie metuit ꝑmus thro
nũ. repoſitus eſt in parte onẽ
tali. Domuit autem hic idẽ
bñſſimus martis euangeliſta
ꝑmus dñi nri ihu xpi. apud a
lexandriam egypti martir. põ
tifex die uicesimoquito qd̃ ẽ ap̃
nonanos ſeptimo kalendas ma
i. Imperante gaio et uuno. ſeg
nante dño nro ihu xpo. cui eſt
honor et gla in ſcla ſclor amen

Interpretatio nominis ſecũ e
thimologizando

Iacobus ſupplantator dñi
ẽ. uel ſupplantans feſtinã
ter uel ſparans. Vel dr̃ Iacob'
a ia qd̃ eſt deus. et tobar qd̃ eſt
onꝰ uel pond⁹. Vel Iacob' a iacolo
et cole qd̃ eſt celio. qui celus iacol.
Dicitur ergo ſupplantator mũ
di ꝑ contẽptũ. ſupplantans dy
abolũ feſtinanter. ꝑparans cor
pus ſuũ ad omne bonũ. pond⁹
dumũ ꝑ grauitatem mor. Ia
colus celus ꝑ martirium. ẽ ẽ

De ſancto Iacobo minore apoſtolo.

Iacobo aplõ preſidente cathe
dre eccleſie ieroſolimore
Orta eſt ꝑturbatio inter Iu
dam et phariſeos. Et cõprehen
dentes Iacobũ poſuerũt ſuper
pinnã templi dicentes. Quam
te uirum optime et iuſtiſſime.
quem ad dicem uobis ſcõm paſche cõ
uenire omnis multitudo popu
li ſtri. non ſolũ de ciuitatibz ua
nis. ſed et alijs que longe ſũt
poſite. qui omnes hanc habẽt
de te aſſertionem. qd̃ ſis ita iuſ
tus: ut par iuſtitie tue ſuerim
non potuit uel poſſit. idcoq; fac
ſermonẽ ad omnes ut nõ erret di

crutes· ihm nazarenū xpm ēe
dei filiū· Tunc iacobus accep
ta occasione uoce magna cla
mauit ad omnē ppl'm dicens·
Fily isr'l Oni israhelite ad hoc
in sublimē locū leuatus sum
ut testimoniū dicam de ihesu
nazareno· quem crucifixerūt
scribe et pharisei dicentes quod
magus esset: et nō esset uerus
filius dei· Ille autem est uerꝰ
filius dei· qui est auctor celi et
terre factor· et pater gen
tis· Hic nostris temporibꝫ ex se
mine dauid· ex uirgine hebre
o· homine natū assumpsit· qui
natus est sub herode rege· pas
sus quoq; sub ponctio pylato p̄
side· Hic tercia die resurrexit a
mortuis· et dedit nob discipul
suis potestatē in suo nōie· ut
eos illuminare· dēmones effugare
curare omnes infirmos· et
mortuos suscitare· Cuiꝰ pro
basset nob se in ueritate sur
rexisse a mortuis· cōmēdauit
omnia docuerat ante passionē
suā· ita ut abū sumeret: et i
manus suas signa clauoꝝ cru
ostenderet· ac memoraret quod
esset assumptus ad patrē suū m
celis· nos uero eius discipli cō
fortabamur· Ille prohibuit
christianā nrām dicens· Gaude
te quia uado ad pātem· et mit
tam uob spm scām paracletum·
Igitur· uidentibꝫ nob· post qō
genita dies resurrectionis sue
ascendit in celos· Cumqꝫ illū
stupentes eumē· apparuerūt
nobis duo angeli dicētes· Uir
hic qui ablatus est a uob· sic
ueniet sicut uidistis eū eumē
in celum· Post non multū
uero dies sedecimꝫ nob et dic
tis ppls· qd uere sit ds: et de
o natus: subito uenit super
nos spūs scūs sicut lux de celo·
et unūquemqꝫ ita inflammauit
ut omniū nobis gentiū liguas
aperiret· ut unusquisqꝫ gēti sue
lingua loqueremur magnā
lia dñi nri ihu xpi filij dei uiui
Tunc ascendentes ad eū phisei
dixerunt· Nos te rogauimus
ut errorē ppl'm tolleres de ihesu
tu autē amplius· Quibꝫ iacob
dixit· Ego errorē tuli· et ueritā
tē ostendi· Sed cū hec agentibꝰ
et uidentibꝰ omnes gratulari m

ꝓdicacone eius ut credẽt ī ihm
ꝓpitauit eĩ ex alto. Et cotidiẽ
stabat fortis. et nichil letiꝰ habẽs
meliꝰ predicabat. Tunc tradꝰ
quidam ex phariseis ꝓcã fullo
ns arripuit: et dedit fortiter in
caput eius. et exiit cerebriũ eiꝰ
Cuiꝰ ꝑpli nollent eos cõprehẽdẽ
qui hec fecerant fugerunt. ꝑpli
autẽ eĩ oĩi honore sepelierunt
eĩ ibi iuxta templũ. credentes ī
xpm filiũ dei uiuũ. In quo loco
olitur scã passio eius. usq; in ho
diernũ diem. Alibi tamẽ legit
qꝺ illa ꝓpinatione adeo lesus fu
it. ut ꝑ multos ãnos postea dauid
ciuit. et nõ illo tpe paulus: sed
postea spũ exalauit et cetera.

Philippus Incipiunt

Diuidit os lampadis
uel os manuũ. Vel
diuidit a phylos qꝺ est amor
et iper qꝺ est super. quasi ama
tor superior. Diuidẽ ergo os lã
padis ꝑter suam humilitatẽ ꝑ
dicationem. Os manuũ ꝑter
assiduam oꝓationẽ. Supernum
amatorꝑter celestẽ cõtempla
tionem

Passio sancti philippi apostoli

Philippus apls dñi nri
ihu xpi. Post ascensio
nem saluatoris ꝑ ãnos
triginti instanter ꝓdicauit.
p scithiam gentibꝰ euangeliũ
xpi. Vbi aũ centus esset a genti
libꝰ. et adductus ad statuã mar
ti ut compelleret ad sacrificandum.
exit de tribunale in quo statua
martis stabat draco niger. et p
cussit filiã pontius q̃ mãstrabat
igne sacrifici. Percussit eã duos
tribunos. q̃ ꝑcant prouincie ci
uis officiales tenebant m unum
lis scõi philippi apli. De statu
autẽ draconis omnes morbi
reddiũ. uehemẽtiꝰ egrotare cepe
runt. Tunc scãs philippus dixit
oĩibꝰ. Audite consiliũ meũ. et
temperabitis sanitatem. sed cui
q̃ mortuꝰ fuit sepultabiturdra
co quoq; qui nobis ẽ noxius
in dei mei nõie fugabit. Dixerũt
ei omnes. Dic nobis quid faci
mus. Dixit eis apls philippus
Deiate hunc martẽ et crucifigi
te. et confringite. et in loco ī quo
fixus stat. crucem dñi mei ihesu
xpi affigite. et hanc adorate. Tũc
illi qui credebant cꝑerunt de

mare. Reuꝑtur in nob̄ uirtus
et trinēnus martyr. Factoq
q̄ silēcio aplus dixit. Pāpiot
draco. in nōie dn̄i nr̄i ih̄u x̄pi exi
de hoc loco: et uade et mora ī
loco deserto. ubi non est ameꝰ
hō̄im. et nulla uolucris humāis
cōmodis ministratur: ita uadaꝫ
ut neminē noceas. Tunc draco
ille seuissimus exiens: ceꝑit ire
festinus. et ultra nusq̄ cōparuit.
Filiū aut̄ pontifis qui ministra
bat igni sacrifiū. et duos
tribunos q̄ mortuu fuant suscita
uit: omnēq̄ turbā que mor
bidata fuat draconis inflatu:
sanitati restituit. Unde factū ē
ut uniuersi qui philippū aplm
psequebant̄. penitentiā agē
tes. deum hunc clamantes ado
rarent. Ipse aut̄ p̄ uniū āmum
docebat eos. quomodo perditā
a mundo aduentus dn̄i subue
nisset: quomō natus ex uirgine
q̄m passus. q̄m sepultus: die
tertia resurrexisset. quomodo
post resurrectionē cad̄ q̄ atera
passionē suam docuerat ueral
set: quomodo uidentibz aplis
in celos ascendisset. q̄n missū
set sp̄m scā quē promisit. q̄ uēi
ens sedit sup aplos duodecim
et oīm linguas et simoniacō
nes membr aplor suor locu-
tus. Ex quor egomet numero hui
missus. scire uos fecit idola ui
uana esse: et auctoribz suis mi
mica. Hec et his similia doce
te philippo aplo. audierūt mā
ti multa milia hōim baptiza
ti sūt. Ordinatis aut̄ decanis
epis. presbiteris et dyaconibus
atq̄ ecclīs multis instructis:
ipse p reuelationē ad asyamur
uersus in ciuitate hierapolim
cōmoratus. hereticam malignā
uoluntatē extinxit. q̄ dicebāt
non uere hōiem natū de uirgine
dei filiū assūpsisse. sed aut̄
due filie eius sacratissime uir
gines: p quas ds multitudinem
uirginum lucratus est. Ipe au
tem b̄tus philippus ante septē
dies migrationis sue. uocauit
ad se omnes presbiteros et dy
aconos: sed et uicinar urbiū
piscopos et dixit eis. Hos sep
tem dies michi dn̄s. in ista uita
concessit. Memores estote doc
trine dn̄i nr̄i ih̄u x̄pi. et stabi

uuliter· Dñs aut̄ cōplet p
missa sua· et cōfirmabat ecclesiā
suam· Hec et hijs similia pre
dicans apl's dñi amor ocfogī
talesq; pcepit ad dñm: et in ea
quitate positū est sēm cōp̄ta?
Et post aliquantos annos duc
tacissime uirgines· filie eius
dextera leuaq; sepulte· ubi pres
tant̄ beneficia dei: orante apl̄o
philippo oñibz qui credūt regi
num pris et filij et spūs sā regi
nare· in scla sclōz amen

Ostq̄ deo cara angloz
nacio p memorandiḡ
gom pape apostolatū·
a gentilitatis errore ad xp̄ia
nitatis ueritatem conuersa est·
multa illoz ob celestis spei remu
neratione: ex eoz ultra marti
ma patria· usq; ad hoc fanoz
pullulauit impiū· Ex quibz bo
nifacius dum huc in peregrinā
puenisset prouinciam: q̄si nas
uam adeptus est p̄dam· dum
nogonacensis p̄sulatus ob
sua merita adeptus ē cathedrā
Ex eiusd̄ quoq; anglensis ītu
le silua prorupuit· huc ad nos
tres fecundissime arbores duo
uidelicet mirum fīs wilibol
dus et winnibaldus cū oro et
hominibz soloze carissima wa
lburga· quoz pot wyllibold?
soluit ordinante illū p̄sulatu
bonifacio ad heistensis eccle
motus est pontificū· Ibiq; ā
gelicam pduc̄s uitā· tandem
bñissime abiit non obijt· Alter
uero totū se xp̄i seruitio mans
pauis· mundanaq; oīa fūdi
tus spernēs· loca q̄ diuī heid
nem sibi ad inolandū elegit

Ibiq; continuis oracionibz mu
nitus: spe roboratus · fide armā
tus · eandē quam ei fr̄ē monas
tica suscepat cōuersacionem stre
nuissime usq; ad extrū anime
finem · multos post se ad bene
uiuendi regulam p̄nus exhor
tatus est · Qualit̄ walburga
La sit facta

Post obitū soror fr̄m abbatis

Post hoc uero discessū sororē
eor̄dē totius femineī sexus de
post scām mariam walburga
cunctis quibuscūq; potuit se i
mitabile prebens exemplū eide
puellaris catervule monasterio
m p̄fato loco heydanem p̄stitu
ta est · matremfamilias ad omna
que a xp̄o semp poposcerat effi
cacissima · q̄l̄ lumē fuit negatum

Contigit quondam ibidē hora
uespertina pacta reuertente hac
ipsa de ecclesia ad suū habita
culum: ut quidam eiusdē eccle
sie gremeradus nomine custos
ingruentibz noctis tenebris pe
retū walburge lumen sibi pre
uium stultus denegaret · Ad
quam murmur insuperabile
retinens pacientiam · renata c
sanctimonialiū catervula pacte

q; diuinis laudibz dominicā
adijt · Tunc nox mira modū
ibidem tanta luminis fragili
ta emicuit · ut eiusdē dominice
pauimētū penetrare uideret̄
et sic usq; ad matutina pmā
sit p̄conia · Stupentibz hic ci
bus deo sacrātis et cerulāntib⁹
et ad religiosissime matutinas
nuias lectulū cōcurrentibz illuc
celestis fulgons immēsitatē insi
nuantibz · Illa prorūpēs in la
crimas · sublevans ad de
um oculos et manibz · dixit · Tibi
dñe ihu xp̄e cui hymnus ānalia
tua a cunabulis seruire dinosci
de hoc collato munere gr̄as re
fero: qui ad exercendas ānalia
tuas michi cohercionē mētes
et me indignā luminis tui ad
uiuamme consolari dignatus
es · cetrisq; horarius caligine de
nenae tue radijs euacuasti · et
id nequaq̄ meis · sed fratrū meo
rum tuor̄ uidelicet famulor̄ ac
scribo meritis · Qualit̄ cuiusdā
diuitis filia per eius nūtiū
Post obitū sanctam sit reddi
tā ipsi scē walburge tra
ctis wynnboldi · cōtigit illam

walburga et aliarum plurimarum sanctarum per totum

siaur femmei sexus natura esse
ꝛgnoscatur mollerabil exinde
fuisse impacientie. Tunc quodã
nespano qꝫ nullo ex illa ꝛgnos
cente familia: de monasterio e
gressa·uenit ad quandã diuine
domũ: et ante fores eiusdẽ ꝙsi
quedam pegrina et ignota so
la constitit. Quam uidẽs dñs
domus ignarus que esset·ãi u
nuersis suis domesticis edixia
bat·ne rabida suoꝝ canũ an
dacia eam lanando deterpe
rere posset que esset oaus indicat.
Tunc illa·ꝑ lequiaꝫ inquietme
nio quos in uicinis canes me
posse crudeli contingẽ dẽte·nec
walburgam sic eñ nũquapor
mordere ualebunt. Ipse enim
qui me huc ad tuã domũ per
duxit·mecolumẽ: ad locũ unde
uem potuit me reducẽ illesã
et ipse domum tuã conferet me
diante solamen·si tota fide eũ
tm credideris esse medicũ medi
cũ. Quo audito illustris
tur a loco quo sedebat illico pli
bit·animoq; consternatus ꝙr
ad ostiũ suũ tam nobil puella
et ꝯpotentis dei ancilla cõstitit
requisiuit. Tunc illam ãi oñm
uenerationc suscipiens·omnem
illi debite seruitutis famulatũ
exhibuit. Hora uero nocturne
requietionis introgata ubi req̃
escere uellet·respondit se mulꝯ
alibi uelle pausare·nisi in aubi
culo quo filia eius·ut illius ul
ꝗ ad mortem ualida egꝛuidme
ꝑducta iacet: cui funebria iam
a patre et matre ꝓparabãtur.
Quibus ꝑ minimo labore cũ
lacrimis mixtam in cubiculũ eiꝗ
dictorum ad dñm ꝓmansactã
noctem profulis: in crastino
puella in colomitate integerri
ma cõualuit. Quo uiso pare
tes mirãculo·deo oꝯpotẽti qui
omdu et uiuere facit·potuit et
sanat·multimodas ꝓsoluentes
gras·amantissime deo et hõi
bus uirgini plurima cõtulerũt
xenia·seseq; eius sanctissimis
cõmendauit oracõibus. Illa
aute domoꝝ ꝓpositate refutas
xpmq; solũ ante oña diligẽs
ad monasteriũ regressa ẽ. Et
quomagis in se diuinã cõpta
est uigere clementiam·tanto
ad animas uite excellentiam se

mctipsam de die in die coaptatur. His duobz miraculis nuper alia nob cognimus in sua ultrapactis bñissima virgo: cui i dro mirobolata mundum cū eius cōapiscentijs penitus superasset omnibz sequacitatibz ad omnē religionē mutabil' facta. tādē ex hoc mundo triumphans obiit: et ad paradysū sui cōphibrauit susceptura bñissime advt: et in eodem quo semp xpō ancillabatur monasterio cum maxima sepulta est honorificentia.

Anno ex hinc tpe deorsum eiusdem ecclie pasbopus nō iuualburga cōdebat. cuiusdam organū venerabilem virum heystatensis ecclie cathedram obtinuisse. Qui dum munon dō rario deposcēt honestate idē monasteriū in quo beate virginis corpusculū humabatur evoluisset. quadam nocte per uisionē ferē talia ūgo huiusmodi verbis illum cōpellasse. Cur nequit organi pfūl dō dignus monasteriū quo corpe sū reondita sic negligent habe

nus habere voluith. Illā cuoz illuc cōuenientiā cernulēs cotidie calcei pedibz. vulgaribusq; uestigijs cōpūnor. Sato ergo cognoscens. qñ tale aliqd' indicium tibi pandam. quo ñ recte ire erga me et domū dei egisse cō perias. ut si te nec: ul' reū iā existimde esse cognoueris. veniā mē ueris. Quod non falsū esse visū post non multū tpe cōpbauit eventus. Nam statim i primo diluculo cum essent parietes eiusdem fabrice pminentes. rabi unusq; cōpagō sequentis diei sup naris paries subito usq; ad terram corruit. sic haud minimū tam domestius q̄ cunctis ornū quaq; consulentibz mansit. Facto autē mane cū ad hmōdi spectaculū omnes pauidi cō uenissent. custos eiusdē ecclie noīe reginfridus. pfatpto pfuli otgano pulcherrimū hoc i

timauit mē nuncū. Q' hoc audito. mox visionē quam viderat esse cōpletam intelligēs illuc accelerauit. atq; cū omni festinantia ecclesiam cū deuo

tissim

ssimis restauraut cōpunctā
ubr: atq; dedicauit· Transacto i
gr̄ anno memoratus epc suos
archipresbiteros wualtonem et
adalungum cū quadā sc̄monā
li lybula nomine mūcipatui
luc transire p̄cepit: quatinus cu
pusaltum sc̄e wualburge cū sum
ma diligentia effodientes: et cū
nolas: campanis: ymnis: q; con
centib; oīmq; reuerentia ad ycclā
tense deportarent monasteriū· Qd
cū oīm populari exultatōne in
undramo kalendas octobris p
fecerūt: sicut et eiusdem āntistes
ussit fr̄is wualburge mēbra: post tres dies· id est
octauo kalendas octobris· ex ea
dem ecclia collentes ad eccl̄e tūl
tulerūt locū

Sed postq; b̄ūssima
wualburga haustatenses fines
p̄ semetipsam uisitare dignata ē
cōtigit ut memorata sc̄monial
lybula a suis ꝓpinquis sibi ml
tūdinibus ita coartaret: ut
tam uiolenē q̄n ingeniose a su
a eam mansione ꝓpe expellerent here
ditate· Sed salubrimo auxilio
to consilio petijt ab ycclā sc̄is

ecclesie ordinario antistite ut
sibi concederēt sc̄e wualburge re
liquie: quatinus si illa in obti
nenda sua pristinā mansione hē
ditate hanc xp̄o suscep; signum val
burge unde ꝓtinus condonaret·
Quod quia a deo sumpsit mā
tum: ab ipso cuncta terminū mēsu
ra habere fr̄ebantur· De inglu
uie fritheradi q̄n mirifice illi
hoc uitium sanabatur

Anno ab incarnatōis dn̄i
octingentesimo nonagesimo
regnante rege arnulfo aptū est
sepulchrū b̄ūssime wualburge·
in basilica in qua tpe otgarij
ep̄i fuerat collata· atq; ex sepul
tura illius ab eode ep̄o minus p
curata in usione ut ita p̄scriptū e
multū crudeliter macerabatur·
Contigit miraculū a seculo in
audiū multiplicabi atq; mani
festissimis cōptū miracul' testi
monijs· quandam fuisse cuiul
dam famule anallam nomīe
fritheradam· dū familiarius
ceteris in obsequio sui dn̄i nōie
eccl̄ām· sueq; uxoris assidue ā
ellarctur· subitāneo egritudinis
molestia carpebat· In qua dū

miserabilis biduo uexaret pau
lisp cruciatus sed tanta deinde
sibi cumulat inguinis ut nō
saturari ullatenus: sed uix re
foallari potuisset. Cui dū plu
mam cius ppiquu uictus opi
am in pmis āministrasset illa
q; de die in diem maiora semp
subsidia concupiscēt. quid de ea
faciūt: solliate tractare cperūt.
Nondū enim messis fruebat
sed scabellulis flebiliter irrepebat.
Tunc suo suoq; parentū cōsilio
domnā petit: ut pfate ūginis
oratoriū adire mereat. Quo p
missa dum ueneris instanter
supplicant. tertio die debilis pedū
adepta est sanitatē. Quod audi
ens pdicta familia. dñs uidelic
cuiusq; dñā nimis gaudentes ac
celeriter illuc pcurrit. candēq;
ancillam scē walburge in pro
prietatem ibidē ingrē ad seruien
dum. Sed abbatissa pfata lup
lila hoc renuit: ideoq; illā aliquā
diu manere prohibens. post pau
cos dies suis dominis adpetitū
mobilitatem remisit. sed mox ut
regressa est. pristino languore
correpta est. Dies autē pdicta
abbatissa nō bonū fuisse uidit
hui qd ullomodo a monasterio
post sanitatē abduceret. ōi festi
natione eam reducentes. celle
m pīum tradiderūt famulatui.
Statimq; conualuit. sed gule i
llecebrib; appetitu fatigabatur.
Sed dum minus inde laborans
uerecundaret. intimo consilio pru
dens confessa est. hoc cuidam pbi
tero ciusdē monasterij proui
denti. quatinus eius oratiōib;
ab hac infirmitate languine sub
leuaret. Que eius afflictione
cōpassa salubre erroganti cōsili
um. fertur eam ampe benedicti
panis potionē. a quodā uenera
bili presbitero nōie mundo. Ut
ergo ex eo gustauit. ita paulatim
mirumodo decrescere cepit et an
nichilari. ut antea semp cōsueu
augmētari. ut tandē nichil edere
nisi caseū. et bibere nisi lactis mo
dicū cura fere diminuū po
tuisset animū. Postea uero ut
nullus illi corporalis nutrimenti
defert desiderium. ut si aliquādo ēp
tauit de alio gustare statim eo
nauseret. Cum uero sibi oīmo
sine celeri uomitu nichil posse

gustare ernuisset: rogauit pōdictā
dei famulam vt medium ad uictui
il uictualis stipendij illi impedēt-
ū omne qđ impendat ponderet.
Tunc rem a seculo inauditam
stupefacta illā quippe corpus abs
q; alimento tandiu posse uiuē
quid de ea agēt minus estuabat.
Tandē ad alteram illius monas
terij ecclesiam ubi ppe posita eam
direxit: cōmendans illam cuidā
ex fratribz eius que ibidē pauxil
fuerat constituta. Quā suscipies
ea omī diligentia obseruauit
seruz ebdomadibz fere sem̄ denun
it: in quibz nichil eam māducas
se cernebant fuit. Quibz expletis
uent pfata uirgo hanc uisitare
quid factum fuisset cōperit. Tunc
dei ancilla uerbis diuisis mo
dis et blanditijs cepit exhortari eā
dicēs. Noli mi carissima filia:
noli hmōdi obstinatione te
seducē: sed potius ad meliē ani
lera redire: et aliquid alimonie
ubimetipsi conferens pape. Si
uero quolibet falleris phātasma
te fatere filia fatere: et noli eru
bescere: credo p certo si feceris qđ
mox dīc mīe pabz admiceris:

Vnis audiuis ob nimiā obiurga
onē erubescens oracla tēptabat
aliquid gustare nec poterat. Sz
ne exhortantis dei ancille suaso
ria contempnē uerba uidereturpe
nit de actum si acria porrigere
ex qua dū p modicū mitra degus
tasset: mox p nares et p oculos
id pariū quod degustauit eru
pit: ita ut mox recta efficē. Hūc
ad monasteriū reducta. ī post
multū tpis usu recuperato. in
eadem qua pius amicis obstupē
da denūciabatur abstinencia per
duranit. Cūq; mater pdicta fa
milias. totaq; illa puellaris con
gregacio de hmōdi laudibz
unqm̄ causa. nunus obstupes
cens: imo consilio pfidem ne
candū ad cuius dyocesim id
monasterij subiacebat adierūt.
tunq; p ordinem ab mō gesta
narrauerūt. quid eius prudēti
ac sup hoc miraculis signis mā
tur esse discernendū et statuendū.
Ille uero hoc audito obstupefactus
nullomodo credulus uerebatur
ne aliqua illusio nos dyabolica
astuta delusa usus hominum
falleret: cuq; alimonie reuocatā

m ceremonijs posset quamcūq;
arte ãministraret. Tūc cū suis
nito consilio uocatoq; de mõste
rio sc̃e walburge ualde religio
so presbitero auctoritate põtifi
cali uetitq; uetrūq; mandauit ut e
andem de qua loquim̃ a nalla ī
suam susceptam custodiã: ne
aliqua astucia humanos fallẽs
obcutus cautissime obseruaret:
qđ et fecit. et ut pius narratũ fu
erat a se diligentissime cõptum
cpo numeauit. Tunc ꝑsul omẽ
dubitatione detersa quasi iã cõ
pulsus credidit. Sic denicq; adh
tucmo a sã martino missam
q; ad illum consistebat die. Ope
rabat̃ tamen uir facultatis mo
dulũ quodquid illi fiiat ñ̃ichil
Eucharistiã uero quoties sum̃e
nebat̃ nisi cũ omi festiuitate
dominica ãret. mox nonnullis
constat. Quid ergo nunc hu
mane uidet̃ impossibile ee mbe
allutã omimodis diuine facil
limũ esse credat̃ maiestati. Ar
chanboldus missis suis ar
chipresbiteris corpus bte mal
burgis effodere uisit.

Postea igit prudentissim ī oib;
rchanboldus missis illuc cũ suis
alijs bonis meritis uiris archipret
biteris corpus bte uirginis uisit
effodi: mucitũq; diligenia cõtrec
tari. Quod omnia trepidatione
cũ diuinis laudib; adimplentes
effodiendo meruerunt reliquias
sissime uirginis immũ adamã
das: quasi ferru humore mad
factas. que quãus tamẽ essent
solide: nullo tamen pacto salt̃
unus pulueulus ualuit mãb
attrectantiũ adherẽ. Sublata et
ex hey statim̃ monasterio corp̃
culi sacre uirginis pomone pue
cpc dictatũ habuit. turbulentiss̃
meroz et speculatis heystatẽsibus
quasi totam sibi matronã abla
tam deflentib; cunctis ẽ.

Incta dñi tãta
dium obtatu muneris
patrocinia. cũ magna exultatio
nis gla ad locũ qui dicit̃ mõsh
heim adducunt̃. quidã soror
pceptatis. i. caduci morbum
patentis. puer sacri ponderis ferro
obuians. sub cod̃ se mirabilis
ipsam quam quesiuit sanitatẽ

recepit. Tunc subito ut cōmeātes
omnes testati sūt tanta in eodē
loco odoris redolentia cōflagrauit
ut nares pfectaū uel subsequē
tium feretrū uix sufficere potuisset.

Qualiter willibaldus epc lu
ha ī uisione admonuit ut ad ec
clesiam pergeret. et ut de pe
dolōr dum suos infirmita
ergo sācte ignis te sanare
pgnera supra scō pōtifi tur ī
nonasterij altare locata sunt.
sequenti nocte contigit abbatis
sam lubulam affuisse. Dūm
q illic tribus detenta noctibz gra
ui podagre morbo laborās se so
pori tradisset. astant ei quidā ue
nerande canitiei dicētis willibol
dus ut ardui epc walburge fra
tr au in eodem loco suā pcātē
hereditario iure longe ante dona
tam habuit. cauq ita cōpellās
ait. Iuybula aut domus. Qre
nō surgens ad ecclīam pergis.
Ad quem illa. Vt quid nunc ad
ecclīam eūdū est. cū necdū pul
sata matutināha signa sonuerīt.
Ego quippe nec illic mortuipedū
ullomodo pgere ualeo. misi alio
ꝝ manibz deducta fuero. Dua

ut. Vade celeriter ne moreris.
qm bōis uuillibaldus eandem
cū magno agmine mutauit ec
clesiam. qualiē scām sororē su
am reconditam habeas a te cu
riose pquirē uolens. Que stim
ac si michi mōmodi pterēs fur
rexit. et de loco ad locū exiens
basilicam ad quam tetendit.
sanctissima ingressa est. diuine
clemencie atq beate uirginis
que actiones p adepta sospita
te rependit. De quodā cōtrac
to quali scā walburga illi
apparēs monuit ut ad ecle
siam repente pergeret.

Quidam namq pauper a na
tiuitate contractus quasi qddā
cernet monstrū. dū mē pluris
ad scē walburge patrocinia cō
fugientes. uictus pietate ipse
dū solacia querēt. quadā nocte
sibi dormienti apparuit ei bēa
tissima ugo walburgis et ut ad
ecclīam pgēt impauit. Quo
respondente se algons aspitatē
pterisse. idcoq nec a loco de
ris audere se saltē erigē. Ad quē
illa blandis respondit uerbis.
Vade misselle celeriē. qm ego te

ab huius frigoris austeritate:
qua nunc afflig̃ris pigrēs ca
lida membra administ̃abo·
michiq; post pro reddite sam
tātis meritis scabellula q̃
adhuc manuans uteris arcu
bus ad ecclesiam suspendē debe
bis· Qui quātus pgrinus ad
ecclesiam pgens· ibiq; paulu
lum cōmolans ad suū arcus
ueē redijt hospitiū· Sanc au
tem facto ueē regressus ē illuc
et ante sc̃e uirginis feretrū se
pr̃ens: orta trinā horā subi
to palpitando se capit uolita
re in pauimento· et prendere·
et scabellula sine quibꝫ nūq̃
se de loco transferre potuit· ac
si diuinitus e manibꝫ emissa
ante altare proiecta fuit· Sicq;
mēbris oīb; cōsolidatis erec
tus ambulauit: et cōualescēs
in eadem ecclesia ad dies uite
sue ualidus et incolumis post
modum administrauit· De
quadam muliere paralitica
qualiter ante altare sc̃e uirgi
nis sanitatem adepta est

Allata est ad idem monaste
rium quedā mulier nomine
reginlindis ita mēbris oīb;
debilitata: ut nisi aut uehiculo
aut duobꝫ eam inferis nec
se brachijs portantibꝫ ullomo
do ubiam transferri potuisset·
Que ante altare sīpq; uir
ginis feretrū cōmorabat a suis
exposita celerimā adepta est
sospitatem· ita ut sine alteri⁹
ductu efficacissima quoadiq;
uellet pgēret· usq; xp̃m et sanc
te uirginis semp glorificās men
tis· De quadam muliere ei⁹
infesta contrimpnente·

Quedam etiam mulier de
uilla nuncupata stofenheim
uocabulo grila: cū aduenisset
festus dedicationis illius ecc̃le
sie annuus dies oīb; in illaq;
regione solēpnizantibꝫ: illa
sola procax animo parumpen
dēs suam hyemalē ingressā
tatem· arnboldū quē ad tex
cidū prius ecc̃lie habuit fer
re cepit terere digitis· Sed cū
duabꝫ manibꝫ et glomere sine
manca quam manu tenebat
in telam transponēt· cohesit
illi miserime miser⁹ manus
glomer intumescēte toto lacer

to. Sed que affuerant mulier
nule cemptauerunt inclusum
glomicem singillatis dissuere
filis. Quadam quidam p mul
tas ebdomadas nichil gustare
ualens ad comestionē et bibi
tionem optime est sanatus.
Quidam nōie
ertanboldus iam expletis
uigintiseptem ebdomadibus:
dum nullius generis abo uel
potu aliquatenus uesci potuis
set. nec tamen pedū morsu fe
fraudaretur nisi languidus pge
ret quo uellet: tantū onoz rarus
medialibus modiis simoq; legu
minis suffragio uix pendulam
reuolabat animus uitā gerens
maxilentissimū et imbecillimū
cū uita sibi ingrata corpuscului:
et uim uel sitere gustū oze nulla
tenus contingere detestabat. Tūc
sibi egre dormienti uoz blanda
ta cum affatur. Cur inquit de
sidia languescens negligedo tue
ualitudinis remedio de tua uita
sic omīno desperas. Agr ergo
qđ moneo iam de tui status re
operatione securus. ac ad mo
nasteriū monachem uade fes
tinus. ibiq; benedicte ūgtus ad
inuaberis meritis. Cūq; illuc
celerius uenieris: inuenies
ibidem tres sāmoniales seruis
altare stantes que tibi cōsecratū
dñi sanguinem de calice ppinabūt.
Quod dū ab ill' amperis. mox
edendi bibendiq; absq; ulla du
bitatione delectano tibi assona
bitur et prosperabit. Hoc igit
salubrimo uocis impulsu exp
gefactus sūma cū celeritate ad
dictum monasteriū addutus est.
Qui illic ab oratione se erigēs
cōptis iuxta altare tribz matro
nis astantibz: uisionē quā ui
derat exsoluit. Oblatq; uc de sō
calice gustauit: affuit illi mag
nū edendi desideriū atq; bibēdi.
Dictq; cōmestionis et bibitōis
uotusq; corporee ualitudinis
remedio acquisito. cū mira ce
leritate monasterii redijt. et
in eadem uoluntate usq; ad
finē pseuerauit. Quidam di
ebz cuntis pauperibz tertius
supuenit. dicens se ad scām
walburgem ire uelle. quem
dno in eodem itinere dorm
entem interemerunt.

Contigit nimiū mirabile· et
nisi plurimor approbarē cog
nitione valde incredibile· sed dīui
ne maiestati nichil constat īpos
sibile· nup contigit inauditum
a seculis signū· Dū igit̄ max
ima undiq; confluentiū ploz
ad sc̄e walburge basilicā turba
cōueniret: affuit inter illos q̄d̄
incognitus exul peregrinꝰ habi
tu stans uel latens inter ceteros
attentius et instantius oīauit·
Quem abbatissa lugubila īuīs
inter ceteros flebilius pcucurā
causq; oīasse admirata ad se eū
dem uocari precepit· et quis ul'
unde esset nimiū curiosa mi'
rogauit· Ad quem ille· Grās
inquit deo oīpotenti agēs qui
me sānissime uirginis walbur
ge meritis de maxime cōfusio
nis scandalo indignissimum
pōrem liberare dignatus est·
q̄d tam nos hic modo presentes
q̄n oīs a me pocius q̄n ab
alijs q̄n mirificā sit· audire
oportet· Et ut me aliquis diu
nam fallere conscientiā uelle
suspicet: testor deū cui omnia
nichil latere est posse· ante cui
assisto indignus altare et wal
burgā cuius numium cōpulsus
suffragia requisiui· me nichil
ficto· sed uerīdica in hoc mira
culo relatur narratione purius
mane possibile est fragilitati·
Anno quoq; p̄ou quo famis a
cerbitas multos afflixerat· con
git duos pauperes candē famis
acerbitatē de loco ad locū de regi
one ad regionē confugē· tunc
contigit quendam terrā de lō
ginqua patria punctē ill' assoua
ri: quē ubi et unde pgeret uelle
respondit se sicut plures uelle
cognitū est sc̄e walburge pa'
cima quesitum· Tunc illi dixēt
si illuc eundi est desiderium· habe
to nos eiusdem itineris et cōfa
bulationis consocios· ut simul
multe longinquitatis periculā
transeuntes· mutuis cōfouerēm
auxilijs· Iam et nos ad eandē
locū disponentes uictus inopia
nimium constricti: et adhuc re
mum gradientes uix uacillando
ambulare gressu ualem· Ob
simplex cōuiator eya fr̄s īquit
plus itineris longinquitatē dīno
ihu xpo cōmendantes āgustias

dponâmus: et qñ meridiane
refectionis imminet tempus· si
tantus ubi discumbendi modus
et paulandi apus muenri pos-
locellus. Quo muento cũ discũ
bẽt: et cũ pces comsoy nichil
cõmeatus secũ habẽ cõqrentur
aut q sequẽt cõuiatoi terminus.
Jam nunc lassi cõquiescentes de
meis prandiuri abusalis· post
modũ ea racone dommamus
ut nim terra⁹ semurã uigilia ex
hibeat duobz· ut sic gemma re
fouallacoms et paulacoms re
aracoms relcuati: cptã i dño
pficiscẽ pficiam⁹. Quibz hoc
bonũ esse consiliũ insidiose ap
probãtibz· cũpsit alter de duob;
comsocijs cõpnũ ymaginariũ:
sed terrous qui cupiebit mortis
et atqz nouissimũ· flam pauus
omẽ innocentem consurgentes
nefandissime interemerũt. Q°
Quo pcrato quid de mortui
ti cadauere impijssimi ãgerent
wangustantes? tandẽ cog: alter
horribilem sarinã. pris wapta
uit humeris· capitqz pscrutari u
bi in quoliz deuio uel abdito
mortificatũ exposuisset locũ· Ta

dem hoc muento dũ ãplexũ a
se corpus comaret̃ deponẽ cept
unus a mortuo manus con
stringi: ut nullo comamine id
pondus humeris a se potuisse
disiungere· Quid facẽt ifelicis
simus anxians· quocũqz pgere
studuisset indelectabilem sui fa
cinoris ponere ad se trahebat
congluminatã horroiem amicis
minacens cõportauit· Cum mira
fatigabiliter de loco ad locũ ua
gantĩ· quidã sibi cognitus ob
uiauit· sed conspecto tante hor
ripilacoms onere pene exani
mis expallescens· tandẽ animo
recuperato· aut tam horrifico mo
lis baculus extollet pcussat̃ e.
At ille ut sibi famulari animo
credulus auctũ hmus cõmach
nacõnis ordinẽ referebat· et ut
sue calamitatis cõmiserius ge
uedinẽ qua miserime cõpime
batur a se excludere quodãmõ
cõpbaret· Tunc ille suo facile
posse succurrẽ animo arbitras
arrepto gladio quẽ secũ febat
mortificati corpis brachia gre
tantis anima exuit̃ uiuanter
cõplexanua articulati si aliter

nequisset absolvi volens qua
mus suū ab hui⁹ maudi lu
dibrij violencia cruciet amī
si. Sed tres mira et stupenda
et in dño ihu laudanda mor
ut manus illius cohercitis mor
tui lacertos attingeret absol
vendos. Absolous corpus qua
si remanssimo vinimine cōglu
tinabatur ill' duobz. Sz statī
diuina miseracione cōpūctus
suoz sorciz collacrimando re
minisceus p̄cabat quatinus
īmensa dei clemencia p beate
walburge suffragia sibi mi
ti⁹ mmiūq; famoroso mi
seret dignaret. Cui hūmo
di suspirans. suaq; ad scām
walburgā vota multimode
pollicitans: multū q; hemlan
ti. deinq; dilexum est corpus.
et libere nimiū cōsolat⁹ iterba
tur moestu erectis i celū oculis.
et manibz deum semp et ubiq;
scāmq; glorificans virginem.
Tunc paul⁹ tribus carnatum
ponderē usq; ad imis hyrim co
mitabat. Ibiq; dū aliquantu
lum constitissent. p̄sarpt⁹ misel
tanta oneris gravitate et dedo
ris confusione afflictus malen
montis interitū subire. q̄ detest
tabilis et ingrate vite fastidiū
diuinus fustine. hyrim alueū cō
scindens quatinus sic sibi suoq;
cadaueris coagulati ponderi ig
notam amoueret sepulturā: cū
omīn impetu se p̄cipitauit i illū
abyssi voragine. Sed hyrim tā
nimius īmundiā sua p̄dam
nō esse p̄sumens absq; ulla i
nouula paurendam cū suo mo
numo unū ad imis reuomit.
Scupefactus aut̄ mmiūq; ex
itus eiusdem cōuiatoz: et de
eius dirēpacione nimis cōgratu
lans sicut de alterius calamita
te collacrimans. tandē misera
bilē cū miserabili onere derelī
quens: ad scē walburge mōste
riū conato cursu aduenit. ibiq;
geste seriem p ordinē uerídico
ore ubiq; cūctis narrauit. cūmq;
approbacione affirmare ip
mittetur libentissime noluit.
Ferunt namq; p̄fatus funeris
captiuitate detentus vite ulgus
p̄sidia sepe noluisse adire. sed
nūq; illius ecclesie confinia pos
se contingere: ut nullus liquid

monstraret quãm reatus ũtaulo
ligatus esset: qu sic paul ne ad
sc̃e unalburge ullomodo ptingẽ
posset uereẽtur. Hunc multa ñ
iam sepedicti oneris mole q̃ tunc
pris exstiterunt uiderunt. Unde
constat nequaq̃ esse falsu q̃ tã
plurimor attestatione cẽ nec ro
roborat. Hec uasq; signa et pro
digia ipe nunc scripto cõprehẽsa
que diuina maiestatis nulla no
uitates sublenationis ex monu
mento compulsauit deo et hoñibus
amande uirginis pegit multum
laudanda et ãmiranda fuit. Sz ad
huc in duñis p totũ fraucor reg
num plurimis que eiusdẽ ũginis
reliquias pignoribz illustrare cõ
stituit cotidie plura excellentiõ
q̃ ꝓmio digna efficiunt̃ p ihesũ
xp̃m dñm nr̃m. cui ī pr̃e et spũsco
est phemus gl̃a in scl̃a sclor amñ.

legenda de exaltatione sancte
crucis q̃ fuerunt fi
erexit et p iudam ī
uēa helena ad ihrlm:
et quesiuit diligenter
locũ in quo sanctũ corpus
dñi. et saluatoris dñi nostri
ihu xp̃i. patibulo affixũ pẽdebat.

ut pependerat. ab modl' loa illi.
Qui idem ad inuenciõ dic
tialis erat. q̃d ab antiq̃ ipatorie
adriano plenitor fanor simu
lachrũ in eo loco uenieris fiat
affixum. ut si q̃s xp̃ianor ī illo
loco xp̃m adorare uoluisset. ue
nerem uidet adorare. Et ob hãc
infrequentiã pene obliuiõm da
tus fuit locus. Sed regina fide
lissima. funditus euerso templo
pariter et ydolo memoriam iuxit
antiquas subt̃ ruere moles. Ar
bus et militũ et rusticoꝝ ad
hibita multitudine exinanire fe
cit locũ omnẽ ab hijs que fuerãt
illic a tpe passionis dñice iuda
ica emulatione facta. Post hec
cõgregauit multitudinẽ mag
nam. de impiissima iudeor gẽ
te. et dixit ad eos. Cognoui de
de scis libris et pphetis q̃a fuistis
dilecti dei. sed quia omnem re
pellentes sapienciam. eiq̃ uo
lebat de maledicto uos eripere
maledictus. et eiq̃ uolebat de
sputo oculos uros illuminare. i
mundis spuris et fabul' mun
dis: et eiq̃ mortuos uros ui
uificabat. in monte traditistis

et lucem tenebras existimâstis
et ueritatem mendaciũ: puĕit
in nos maledictum quod est
in lege uĩa scriptũ. Nũc autẽ
eligite ex uob̃ uiros q̃ diligẽt
sciant legẽ mã̃m: ut respondẽ
aut ñ de quib; mĩ rogauero
eos. Qui abeuntes ñ tñóc
et multas questiões mt̃ se
ipsos faciẽtes. inuenerũt
legis doctores numero mille
et adduxerũt eos ad helenã:
testimoniũ pbẽtes eis. qd̃
legis sciẽciã multã haberẽt.
Helena autẽ dixit ad eos. Audi
te mea uerba. audiẽs patre ẽ
mones meos. Non eñ itellex
erant pres uñ: neq; nos i ser
mone; pphaz. quemadmodũ
de aduentu xp̃i pphauerũt. q̃a
prius dictũ est. puer nascetur
et mater eius uirũ nõ agnos
cit. Et ysaias nob̃ dixit. Filios
genui et exaltaui: ipsi autem
me spreuerũt. Cognouit bos
possessorẽ suũ et asinus pres
pe diñ sui: israhel autẽ ñ cog
nouit me. et ppls meus me
non intellexit. et oĩis scpt̃a
de ipso locuta est. et nos q̃ sic
cẽtis legem erratis. Nunc autẽ
eligite ex uob̃ uiros qui diligẽter
nouerint sciẽciã legis: ut adĩ
rogatiões meas respondũ. Grã
uabit mihi ualde ut audirem eos ñ
sũma diligẽcia. Consilio autẽ
hõ mt̃ se. elegerunt optimos le
gis doctores uiros numero q̃ngẽ
tos: et uenientes steterũt in cõ
spectu helene. Que dixit. Quid
ẽt. At illi dixerũt. Ecce sũt qui
optime nouerũt legem. Et apt
ire dixit ad eos. Vos stulti estis
filii israel. sedm scripturas q̃ patrũ
uestrorũ creatorem sequi estis. qui ni
mis ñm nõ esse filiũ dei. qui ea
que legistis non intelligitis. Illi
autẽ dixerunt. Non quidẽ legi
mus et intelligimus. Q qua
causa talia dicis. Dña mani
festa nob̃. ut nos cognoscẽtes re
spondeamus de hijs que a te dicũ
tur. Ipsa autẽ dixit iterũ ad eos.
Adhuc eligite meliores eligite
legis doctores. Qui cũ irẽt deliñt
inter se. Pro qua causa putas
hunc laborem facit nob̃ regina.
Vnus autem ex eis nomine
dixit. Ego scio qua questionem
uult facere de lignio ĩ quo ihm

suspenderūt pīes nostri. Vadite
ergo ut nemo ei contradicat. Hā
uero destruere paterne traditō
nes: et lex ad nichilū redigere.
Zacheus autē audiens me
morauit pri meo. et pat me⁹
ei monere ammonuit in dicēs
Vide fili mi quecūq; facta fuerit
de ligno in quo xp̄s suspendē
tur pīes nr̄i manifesta cum
autē crucifixus fueris. Jā enī
amplius hebreor⁹ genus ultra
non regnabit: sed regnū eor⁹ e-
rit qui adorant crucifixū. Ipse
autem regnabit in scīm seculū.
Ego autē dixi ei. Pater si sic
bant pīes nr̄i. quia ipse erit xp̄c
quare manus suas misericōrdit i
eum. Ipse autē dixit mi. Audi
me fili. et cognosce eius ineffabi
le nomen. quia nūq; cōsiliat⁹
neq; cōsilium eī⁹ est. sed multotiēs
contradicebam illis. Et qa argu
ebat seniores et pontifices nr̄os
ideo cōdēpnauerunt eū crucifigi
putantes mortificare īmortalē.
quem deponentes de sepulchro
de ligno sepelierūt eū. Ipse autē
sepultus tertia die resurrexit. et
manifestauit se discipulis suis.

unde et credidit stephan⁹ frater
tuus. et cepit doc̄re in nōie eius.
Et consilio facto pharisei cū sa
duceis cōdēpnauerūt eū ut lapi
daretur et tollens eū multitudo
lapidauerūt eum. Sed beat⁹ ille
cū traderet animā: expandēs ma
nus suas ad celū orabat dicens.
Dñe ne statuas ill̄ hoc ad pēm.
Et cepit ad me pat. Audi me fili
et doceo te de xp̄o et pietate eius.
quia et saluus qua et sancte tē
plum fecebat. et exercebat artē
scenophatorū et erat p̄sequens
eos qui in xp̄o credebāt. q̄ cōtra
ut pl̄in aduersus fidem tuā iste
phanū. pietate ductus sup eū do
minus: unū de fīs suis frat eī.
Propter quod ego et pīes nri ce
dimus in eum. quia uere filius
dei est. Et nunc fili noli blasphe
mare eum. neq; eos qui in eum
credūt. et habebis uitam eternā.
Vere mi cōtristatus pat⁹ meus sy
meon. Cui omnia audistis quod
nobis placet si mirogauerit nos
de ligno cruis. Cetri autem
dixerūt. Nos talia nūq; audi
uimus. qualia a te dicta sūt
hodie. Si ergo mḡstro tuā fuit

uide ne ostendas manifeste q̄
hec dicas et locū nostr. Per eis
dicentibz: ecce uenimus milites
ad eos dicentes illis. Venite uo
cat uos regina. Illi aut̄ dum
uenissent indicabāt ab ea. et
nichil ueri uoluerūt dicē. de hoc
unde putabant. Tunc beata
helena iubet illos omnes igni
tradi. Qui cū audissēt tradi
derūt ei iudam dicentes. Hic
uir iustus et pphete filius ē. et
legem nouit eum
Hic dīa omnia que desiderat
cor tuū ostendet tibi diligent.
Et omnib; simul testimonium
phbentib; dimisit oēs. et te
nuit iudam solū. Et cōuocās
eū dixit ad illū. Vita et mors
posita sūt tibi. Elige tibi q̄d
uis. uitam aut̄ mortē. Judas
dixit. Et quis in solitudīe po
situs. panes sibi appositos der
linquens lapides manducet.
Beata aut̄ helena dixit. Si er
go et in celo et in tra uis uide
re deū michi ubi absconditū ē lig
nū p̄ quod crucis. Judas dix.
Quemadmodū habet̄ ignotus
sunt anni ducenti plus min?
Et nos cū sim̄ uinces quomō
possum̄ hec nosse. Beata he
lena dixit. Quomō ante tātas
generatiōnes cū iudeis et troiā
factū est bellum. et omnes nūc
rēmemorent̄ qui ibidē fuer
tui. et monumenta eor. et loca
scriptura tradidit. Judas dixit.
Scripturā dīa quia scripta sūt.
nos aut̄ nō habemus hec scrip
ta. Beata helena dixit. Quid est
quod paulo ante confessus es
a tripso quia scīt gesta. Judas
dixit. In dubio locutus sū. Be
ata helena dixit. Ego quidem
habeo beatū locum eum in
quo loco crucifixus ē ipse
dīs. Tantū ostende m̄ q̄ uocat̄
caluarie locus. et ego fabricā mū
dari locū. forsitan inuēio desi
derū meū. Judas dixit. Nesciō
nouī. quia nec eram tūc. Beata
helena dixit. Per crucifixū uos
quia fame te mactabam. nisi m̄
diceris ueritatem. Et cū hec dix
isset. iussit eū mitti in lacū sic
cū usq; in septimū diē sine abo
mente. et ut custodiret̄ a mi
nistris. Cūq; transissent aut̄ sep
tē dies. clamauit iudas

ꝛ laui ducis. Obsecro uos edu
ate me ꝛ laui isto: et ego ostēdā
uobis ligniū. Cumq; ascendisset
iudas ꝛ laui: pcrit usq; adloāi
et nescims ceruus ubi iacet cru-
leuauit uocē suā ad dīm hebra
ica uoce et lingua. et dixit. Deꝰ
qui fecisti celū et pugio tuā mē
suraste. qui sedes sup cherū
rubim: et ipsa sūt uolatilia ī ae
re cunctis in luce īmensa ubiqu
mana natura transire ñ potest.
quia tu es q̄ fecisti ad ministeriū
tuū sex animalia que habent se
nas alas. quatuor quidē ex ipsis
que uolant. ministrantia ī cella
tua
hui uoce dicentia. Sanctus sanctus sanctus
dominus deus sabaoth. Duo autē ex eis
posuisti custodire ligniū uite. que
uocant seraphim. tu aūt dñator
ōm: quia tua facturā sum. q̄ m
ndulos angelos in pfundo tar
taro tradidisti. et ipsi sunt sub
fundo abyssi: et a facie dracōnū
cruciant. quia tuū pceptū cōtra
dicere non possūt. Et nūc dñe mi
si tua uoluntas est regnare filiū
marie qui missus est a te. misi au
tem fuisset ex te. nō tantas uirtu
tes fecisset. nisi uero tuus puer
esset nō susciperet eū a mōtuis
fac nobis dñe pdigniū hoc: et si
cut exaudisti famulū tuū moysē
et ostendisti ei ossa patris nri ioseph: ita et nunc si est uolun
tas tua ostende nobis omnipotēs deus
sanctus. fac ab eodem loco simum
odoris aromatis et suauitatis ac
cipiam. quia ego credā omnipotēs xpō.
quia ipse est rex israel. et nūc et ī
cta secula seculoꝝ amen. Dixit dñs
iudas statim cōmotus est loc⁹
et multus sanguis aromatis ac
cepit de loco. ita ut admiraret⁹
iudas plaudēs ambabus manib⁹
suis et dicēs. In ueritate xpc tu
es saluator mundi. Gratias t̄ ago
dñe ihu xpe. qui cū sum indignus
non me fraudasti a gra uel mise
ricordia tua. Sed deprecor te dñe
ihu xpe. ut non memoreris peccatoꝝ
meoꝝ que aute gessi: sed ānume
ra me cū fide meo stephano q̄ est
assumptus in actibus apl̄oꝝ. Dixit
cū dixisset. amplexus sollonū et p̄
misit se et uiuificauit eum. Cū
autē fodisset pallius uigintī cu
nit tres cruces absconditas. quas
terens obtulit eas in ciuitatem
Incertus autē de cruce dñi. qua

ctere due latrones fuit qui cū
eo crucifixi sunt: ponētes eas ī
media ciuitate exspectabāt glo
riam xpi. Et ecce circa horam
nonam ferebat mortuus mo
tuus in grabato. Judas autē
gaudio magno repletꝰ dixit ad
btam helenam. Dña mea re
gina modo cognoscis dilectissi
mū lignū et uirtutē eius. Et
tercius iudas grabatū fert de
pom mortuū. et posuit super
eū duas cruces illas ubi uel ī
quibꝫ duo latrones affixi fue
runt. et non surrexit. Impositꝰ
ta autē tria sup mortuū statī
surrexit: et oīs q̄ aderāt glo
rificabant deū dicētes. Honor
laus. glā et grātz actio ihū xpo
ihu filio dei uiuo ī sēcla sēcorū a
men. Sed omniū bonorū sēp
inuidus diabolus cū furore
magno ingemebat in aere
dicens. Quis uterꝫ hic est q̄ nō
~~permittere~~ permittit me subsipere
animas meas. O ihu naza
rene omnes traxisti ad te. ecce
lignū tuū manifestasti adūsū
me. O iuda quid hoc fecisti.
Nōne ego plus ꝑ iudā tradidi
nē feci. et ꝑplos cōtaui impie
agere: et ecce nunc ꝑ iudā ego
hinc ciaor. Innemo et ego q̄d
faciam aduersū te. Insectabo alī
um regē qui derelinquat cruci
fixū: et meī exequat furorē. et
ipse te arguet minus tormētis. et
tunc arguatus negabis arguisse
um. Judas autē fremēs in spū
sco dixit. Qui mortuū suscita
uit xpc. ipe te dampnet ī abys
sū ignis eterni. Per audito hēc
helena. admirabatur fidē inde.
Cum magno autē gaudio collo
cans ꝓcessum crucē auro et lapi
dibꝫ pciosis faciens locauit argē
teum. in ipso collocauit crucem
xpi: et ecclīam constituit in ipso
caluarie loco. Judas autē acci
piens mercedem baptismū
in xpo ihu: de ꝑcedentibꝫ signis
ostensus est fidelis. Et cōmēdatꝰ
eī epo qui illo tpe ibi erat. q̄ et
baptizauit eū in xpo. Cū autē
cōmoraret bta helena ī ihrlm
factū est bīn epim dominicē
actpe in xpo. Bta autē helena
conuersata est epim rome urb. et q̄
dimauit iudā epim ihersolimc
ecclie xpi. Mutauit autē nomē

cius: et uocatus est quiriac. Be
ata autē helena repleta dei fide et
intelligens scripturas ueteris et
noui testamēti: instructa reple
ta spū sō: uirg reput studiose req
rere qui in cruce confixi fuerant
dani in quibz impij iudei salua
tōē crucifixerūt. Et cōuocatis iudā
qui cognominatus est quiriacus i
dixit ei. Quod arca ligni cruis
erat repletū est desiderio meum
sed de fixuris qui in eo cōfixi sūt
munimet tristitia. Sed nō recef
sam de hoc: donec dns cōpleat
desiderū meū. Sed amode adhuc
et de hoc deprecabor dnm. Scis uero
eps quiriacus nemens ad saluari
deoā una cū multis sibz qui in
dño ihu xpo crediderūt p uisionē
sce crucis: et quod in mortuo fac
tū est signū. eleuans manū oculis
manibz simul pauimēto pcidit cum
clamauit toto corde ad dnm cōfi
tens pprie ignorātiaz: et bēdicās
omnes qui crediderant in xpo. et
qui credituri sunt adhuc. Dum q
autem eo orante ut manifestare
tur illi signū aliquod. quēadmo
dum et in fixuris. in fine oratio
nis cū dicent omnes amē. factū
est tale signū quod omnes q ade
ramus uidimus. Magna autē
choruscatio illuxit de celo. i loco
ubi inuenta est scā crux. datior
solis lumine. et statim apparue
runt dani illi: qui in dño con
fixi fuerant corpe. tamq auri ful
gentes in facie. ita ut oēs simeon
uo credentes dicent. nūc cognō
uimus in quē credidim. Quos
ampleus cū magno gaudio. et
optulit eos uenerabili helene.
Que figens gemmis et capitibus
uni inimicis adorauit eos. i
Repleta autem sapientia et scā
ta multa ualde. cogitabat quid
de ihs faceret. Que cū i semetipa
posuisset cogitare uia ueritatis
ips sōis inmisit in sensū eius
ut eos faceret ad cōmemoratiōez
gratiaz quas ppie prenūciauerāt ante mi
tas gratiōes. Cōuocatis autem
uiris fidelem et disciplinatū cau
testimoniū phibebant multi
dixit ei. Regis mandatū custo
di. regale sacramētū exercere. Ac
cipe hos clauos. et fac eos salu
uare in freno equi regis. erit
autē armatura inexpugnabil

mutra oīns adūsarios · uictōria uero regū et pax belli: ut id qđ dictū est p ꝓphām impleat. Et erit in die illa qđ est in fręno equi scīm dño uocabit. Beata autē helena que in xpo ūm fide confirmata fuit hierosolimis omnia ꝓficiens · plenioꝛes uideris misit · quia mortuus fact fuit · et minabat eos a uidere. Et tantum grām cōsecutus est quiriacus epc · ut demones p oratiōnē eius effugaret, et omnes hominū sanaret īfirmitates. Beata autē helena dona multa derelinquēs scō epo qriaco · ad ministeriū pauperū dominuit in pace qđ octauo kalend septēb · domādans omnibꝰ qui xpm diligūt uiris ac mulieribꝰ celebrare cōmemoratiōnē diei · in qua inuenta est scā qnto nonarum maii. Quicūq; uero memoriā fecerint scē crucis · ampliꝰ ptēm dño nro ihu xpo: et ei⁹ gentrix maria. Prestante eodē dño nro ihu xpo · cui est honoꝛ et gloria in sempiterna secula seculoꝛ amen.

Post hec constantinus ī patroꝛ et augustus būchelene filius · habuit bellū cū sarracenis gente, qui pugnando uictoꝛ existens: et uictoria celebrata cū esset in patribꝰ tranquillitate que bizancū uocabat · uidit uisionē magnificam dominicus in stratu suo · hoc modo · in qua ei oblata fuit mulier una anicula iam mortua · et dicebat ei ꝑ uisionē scs siluest papa uester. Fac oratiōnē et suscitabit eam. Diante autē constantino imperatoꝛe surrexit illa anicula et facta est iuuencula pulcherrima · et placuit oculis constantini casta contemplatione · et mutuo dauit sibi fidem suam · et dyadema sui quod optimū habebat posuit sup caput ipsius. Helena autē mater ipsius dicebat ei · Heu heu a erit non moriet nisi in fine mundi. Euigilans autē constantinus imperatoꝛ · de somno suo narrauit uniuersa animi sui et eis qui et latere erant uisionem · et omnia que ei ostenderant nō erant ampliꝰ ante oculos eius. Tunc posuit se cōsi

tinus impator ducēs ad dēū. Non
cessabo ieiunare et orare te ihesu
xpe fili dei: donec visionē quā mi
hi famulū tuū siluestrū ep̄m os
tendisti edisseras. Septimo autē
die ieiunij fin· adest uen: sanctꝰ
papa siluester dicens· Anus de
cepta quam uidisti· iher est ciui
tas in qua tu iam consistis nūc
byzantiū· cuius et muri pro ue
tustate consūpti sūt· et pene oīa
eius menia corruerūt. Ascende
itaq; illū equū tuū in quo bap
tizatus in albis sedisti in urbe
roma· et aplōz et mārtīn limina
amplexi: et ex auro et gēmis et
picturis ecclias deaurasti. Hoc la
bat tuēs in dextera tua· dimit
te frenū equi tui· et quocūq; eū
duxat angelus dei illuceat. Tu
autē fuco cuspide labari in terra
sic trahes ut semitam faciat cū
tu labaris· p quam semitā co
stru faces muros· et hanc uete
ranā ciuitatem et pene mortuā
in nouellam uitā reuocabis· et nōis
tu uocabulo ornabis· ita illa ut
illam reginā facias oīūm urbi
um· Erit cū in ea nomē domini
nī ihu xpi magnificū· et erunt ī
ea templa dīi ad honorē omni
um sōz: et filij filioz tuoz reg
nabūt in ea· Cuigilans autē
constantinus imperator statī ad eccle
siam pgit: indicatq; ep̄o omnibꝰ
uisu sō sydonio sōpniūq; p̄us
uiderat et sōdo· Optulit quoq; d
deo munera: et cōmunicās sac
mēto dīnico· Ascendit equū et p
rexit quocūq; eū p̄duxit angls
et p semita labari fundamenta
fecerūt· et appellata est cōstā
nopolis· idest constantini ciui
tas usq; in hodiernū dē·

Passio sanctoz alexandri· e
uentij et theodoli

Quinto loco a beato
petro aplō romane
urbī cathedrā sedit
alexander· sānitate cōpabil
nuentis quidē etate· sz fide
senioz· Cuius autē pdī uez
affectū gra ei diuina cōtulerat
flam et sensatōem maximā p̄ē
cuīat ad dīm· ita ut p̄fectū
quoq; hermen cū uxore et sozo
re et filijs baptizaret cū mille
ducētis quīquaginta cūctis sui
et uxoribꝰ quoq; eoꝝdē et filijs
Quos oīs in die sce pasche p̄us

frat fieri ingênuos · et ita bap
tizari postea · quibꝫ ẽtã mlta
cã ingenuos facẽt dona ẽcel
sit · Vnde cũ her opa eius ad ẽ
iamũ pncipem ul ipatorẽ pei
uenissent · misit aurelianum
comitẽ utrumlꝫ multe deleu
la ysaurie · ad interfectionem
omniũ xpianoꝝ · Vnde mun
dei codẽ anno · defunctus ẽ ẽ
ianus · et ingresso urbe aure
liano omnis senatus ita famu
latus est ei · ut ipm pncipẽ ar
bitr esse mauanũ · Statim uero
ut ingressus est ciuitatẽ · uene
rũt ad eũ temploꝝ pontifices
et ea que facta sũt nuntiosis
uocabꝫ et suggerentes · ita ãmũ
aurelianũ ad macũdiã puoca
uerũt · ut hermen pfectũ i um
bria misisset · sed et sõm alexã
drũ papam cartri mãupau
Vnde orta est grandis sedicõ p
pulũ romanũ · Nam alij clama
bãt unum ardrat alexander ·
alij dicebant · hermes debet u
nus uocari · qui tot milia hõ
minũ a dolꝫ cultura auũt ·
quos sepe sepla derelinquere ·
et deos singulos in suis sedibꝫ
unũquẽqꝫ constringere · Igit dũ
hermes pfectus urbis habẽtur ·
nũciatus apud ꝓmũ tribunũ ·
dicit ei tribunus · Que ratio ẽ
ut uir illustris uice sacra ut
cans · non solũ ad ista imuta
te credi uelis · uel tamẽ pfectu
re honore · in uenal' tamq̃ pri
uatũ exhonorari te equanimi
ter feras · Sãs hermes dixit ·
Ego pfecturam nõ pdidi · mu
tau · Nam dignitas terrena · a
rmis tollitur ac mutat · digni
tas uero celestis eterna sublimi
tate subsistit · Dixit ei ꝓmus · Fac
et me pbare si ita est · Dixit te
pudenter urũ ad tantã stulti
am deuenisse · ut credas te ex
tra istam uitã aliquid habitu
r · postq̃ cineres humani cor
pis ad nichilũ redigant · ut ne
ipsa ossa subsistant · Hermes
dixit · Et ego ante hos ãnos de
ridebam illam · et istã carnalẽ
ẽ uitam dicebam uitam · Dixit
ei ꝓmus · Fac et me pbare ut
si ita est sicut tu credidisti · et e
go credam · Hermes dixit · Sãs
alexander qui habet in uũbulis
hoc me docuit · Audies hoc ꝓmus

nus· maledicē repit alexandro dicens· Domine nu uir illustris hermes· rrape pfecturā tuā· rredi ad mentem tuā· rrape patrimonium tuū· rrape familiā tuam· nec domus ornatū· Ad hoc enī misit me dns meus comes aurelianus ut te mitrogam dicens· fac me probare iuste te credidisse· et tu nō noiasti hoiem magū quē ego in manu habeo· et in cartera una conclusū· et ideo mox ut nomē sceleratū hoīis nominasti p quem deceptus es· iā te audire non potui· Video enī te iam captiuatū· quasi a lamardino īdutū· qui et te· et se decepit· homo miserrimus in uinculis et tenebris constitutus· et forsitan pro suis sceleribz ecrudendus· Sed si quid potest liberet te et se· Hermes dixit· Dño meo ihu xpo ī cruce posito uideri dicebāt· Si potest descendat de cruce et credamus· Ille autē si nō cōuertisset plenū squalore pfidie· et uidisset uere eos uelle credē sine dubio descendisset· Quid dixit· Si uere dias ego uado ad eum et dico illi· Si uis ut credāt te uere dei esse pmē· et uere dominū esse quem colis· aut te ad hermen· aut hermen ad te mittam· et omnia que ñi dixerit faciam· Hermes dixit· Fiat· Dicat ei quicunq· Vado ego ā modo et sup eum uincula ēplicabo et custodes· dicāq· illi· ut eū ad te iniciam ad credēdū horā· et si hoc potuerit facē credā quod me potuerit edocē· Cūq· isset et hoc dixisset tribuno sō alexādro et triplicasset ei custodes et claustra· mittens se alexander i oratiōnē dixit· Dīe ihu xpe q̄ me ī cathedra apli tui sc̄i petri sedere fecisti presta michi ut salua passione mittas ad me angelū tuū· qui me hodie uespertino tpe ducat ad familiā tuā hermen· et uere matutino huc reducat uel remittat· nemine sentiente· usq

dñi ego hinc rideam. Primo g̃ nocturno silẽnio ãffuit puer faculam ferens ardentẽ i cui dixitq; sñe alexandro. Sequere me. At ille respondit. Viuit dñs meus ihs xp̃s. quasi nõ meũ flexeris genua et oratio nem dñi mĩ ihu xp̃i dixeris. ñ sequar te. Puer autẽ qui mittebatur non amplius q̃ quĩq; annoꝝ. flectens genua sua oratiuit dimidiã fere horã. et surgẽs dixit dñicam orationẽ. Et apprehendens manũ eius puer. adduxit eũ ad senestram q̃ erat clausa. et quasi ostiũ aperuit eam. et pduxit eũ ad hermen in domo quorum intra clausũ cubiculũ. Et uenens post q̃ nus tamas aperuit. et ĩuĩtẽs eos simul extensis manibꝰ oãtes. et faculam ardentem inter extritus est. Cũq; uidẽt eũ illi ancilarem effectũ. dixerunt ei. Qñ ex fide. hanc difficultatẽ habuisti in christo. ut si nos qui fuimus sepati corpibꝰ: animo tamẽ eramus cũiuncti. eia si corpore nos sociatos uideres. arderes: ecce uidisti. nunc arde-

Sed ne putes q̃ nre cuasionis causa nos tibi a ñris absolutos ostendimus. quos ut ex mane mientes ut ipse uidisti. sed tue magis liberationis causa fiũ ẽ. ut credas xp̃m filiũ dei esse uerũ dñm. qui exaudiunt credentes se. et quicquid ab eo petis postulatis ampies. Dixit ei petrus. Hoc potuerũt facere artes magice. Respondit ei hermes. Si tua uoluntas precipuus extitit. Sed ideo quia ni diuisti te credidisse si nos in unũ uideres. eremus nos quos tripliciꝰ nostrodijs mãcipasti. Nam ipse dñs nr ihesus xp̃s beneficioꝝ se manifestauit indicijs dum illuminaret ceros. mundaret leprosos: curaret paliticos. effugaret demonia: multos suscitaret. Denique ideo fuimus ut ego ihu sñe alexandro crederem pape. Vnicus enim eius fuit filius in minio languore positus q̃ adhuc ambulabat ad literas. Hunc in capitoliũ ductus est a me et a matre sua. Et cũ salutassemus omnibꝰ dns. omnibusq; pontificibꝰ p̃mia dedissem. mortuus est. Tunc mater me et

pt matr eius dicens· Tu si cum
ad scm petri limina duxisses erat
uidisses m xpm filiu tuu habes
moltumē· Cui ego respōdi· dū
nupsa sis crta· et non sis auata
quomodo filiū meū m reddet
moltumē? At illa dixit· Sic q̄
modo sum amic ihos q̄ nos
si credidissem xpo redderent m
oauh· Cui ego dixi· Vade et ore
de· et si tibi oculos aperuit alex
ander: credam q̄ et m possit u
meū restituere filiū· Tunc abiit
ad ipm cota cata hoīa terrā· et
ecce hoīa dei sctā uersa ē ad
me sana· imponensq; mortuū
filiū meū humeris suis· cepit ē
curē sic· ut uix eam uiuentes ac
pueri sequerentur· Hanc cū uēisset
iactauit cū ante pedes eius dicēs·
Domine redeat ad me ocitas tā
tūmodo ut istr resuscitet ad uitā·
Tunc dixit scūs alexand· Sic uo
stū resuscitabit xps· ut semel q̄s
tbi donauit nō auferat oculos·
Cumq; facta oratione sanasset cū
et ipse puerens ad me· reddidit
ser filiū meū iuuentē et sanum·
statim misi me ad pedes eius· et
rogaui eum ut me faceret xpianū
et ex eo credidi xpo· Constituit
si filio meo tutorē· et oēm patri
monii matris eius· ipe cōtuh:
aliquāta etiam de meo addidit
terra uero oībus seruis meis q̄
mecū facti sūt xpiani simulcū
libtate donauit· quicq; uero sup
fuit pauperib; erogauit· Hunc in
expedito positus· nec cōsiliū nec
timco: nec offensam hominis
mortui expauesco· credens me
partem habere cū his q̄ pro xti
nōie ad coronā martyrij puene
runt· Audiens hec quidam
dixit· Iuuet aiam meā per
uos hoc modo xpc· Habeo filiam
adultam· et uolo eam uiro dare·
cuius aspectū quidē pulchrum
do condecorat: sed colliū ei⁹ stru
ma arripiat· Hanc uos sanam
facite· et confitear ei oīa· et
uobiscū xpm confitear· Dixit
ei scūs alexander· Vade et adduc
eam ad carcerē ad me ato· et tol
le bonam de collo meo: et ipone
ei· et fac eam simul manere cū
bona· et mane illam inuenies
sanam ul' saluā· Dixit ei q̄d·
Et cū tu hic sis in domo mea
quomodo te inuenā i carcere·

Respondit ei alexand. Festinã
ter uade. qñ qui me huc addux
it. pusqñ tu uenias redua me
ibi faciet. Vbi cũ diuisset egres
sus est. et cepit uelle apcũ diuit
tere locũ ubi clausũ tenebat ju
uen. Dicit ei sãis allexander.
et sãis hermes. Claude moze lo
luto. Et cũ nollet. cogenũt illũ
et claudit. Et cũ sibi maledice
rent oantes. ille. ente infamu
lus ille cũ facula paratus ape
ruit ei fenestram dicẽs. Seqũre
me. et unra unũ puncti hoc
reuocauit eũ in carcẽm. eqz re
posuit uincula. et abscessit. p?
uniam uero hoiam. uenit ad
custodes quatuoz uiros qrin?
quos ante carceris posuerit. et
cũ inuenisset eos negligentes. et
claustra oĩa integra assignata
sicut dimiserat. apicys ia
nuas et carcẽm uidit sãm alex
andrũ. Ad quos petes ꝓdẽs.
cepit clamare dicẽs. Petre dñe
ut dices p me. ne ueniat ira di
sup me? cui ait es ips. Cui res
pondẽs sãis alexander ait. Ds
meus non uult perire quẽq?.
sed conuerti penitentes. Hãc cũ
in cruce positus esset. p crucifige
re se orabat. Tunc prostratus
se q̃rimus dixit. Ut iustificẽ ego
uualla tua filia mea. Dixit ei
sãis Alexander. Quot sũt in isto
carcere clause plone. At ille. p
pe uigintí. Et dixit sãis alexã
der. Require si sũt aliq hic pro
nõe xp̃i clausi. Et cũ requisset.
inuenit ac renũciauit ei dicens.
Est hic quidam presbiter nouat.
et theodolus qui dicunt de quen
te uenisse ide presbiter. Dixit
ei sãis alexander. Vade cursim
et cũ honore adduc eos ad me.
Tamen cũ uadis et uenis tolle
boiam de collo meo. et impone
collo filie tue. Statim tollẽs ei
oĩa uincula. osculari cepit pe
des sãi alexandri dicẽs. Iuxta
nibus ipone eam. At ubi posu
it. ungere cepit sãis alexand
quidam ut uret. Qui dum intr
asset puer ille subito cũ facula
apparuit. et uenit ad puellam
dicens ei. Salua esto. et in ũgi
nitate pmane. et ego te faciam
uidere sponsũ tuũ. qui p amoz
tuo suũ sanguẽ fudit. Vbi cũ
dixisset. abscessit. Veniens aut

pater puelle q̄rimus cū cuēno et
theodolo presbuteris · mittit filiā
suam sanam · et cepit clamare
dicens · Exi de ista custodia dīe
ne forte dum hic tricas ueniat ig
nis de celo: et consumat me · dix
it sēūs alexander · Si uis in pris
tare beneficiū · suade oībus q̄ se
in carne baptizari · ut fiāt xp̄iā
Respondit quirinus · Vos xp̄ia
ni sūt eius: hoc autē · q̄a exhac
tores sūt · alij adultri · et maledi
ci · ac diuersoꝝ criminū rei · Di
cit ei sēūs alexander · p̄ p̄ncipiū
dei filius dīs meus ih̄s xp̄c de ce
lo descendit: et de uirgine natus
omnes uocat ad indulgentiam ·
Noli dubitare · sed omnes hac ad
me uenite · Tunc q̄rinus dixit
oībus clara uoce · Quicūq; nolu
erit fieri xp̄ianus ueniat · et qui
baptizatus fuit: nadat lib̄ quo
cūq; uoluerit · Cumq; uenissent
oēs ad sēūm alexandrū · aperuit
ius os eius et cepit dicē · Filioli
audite et credite · Deus q̄ fecit ce
lū et tram · mare et oīa que īeis · ·
qui fulgura mittit et tonat · qui
mortificat et uiuificat: au sūm
unt sol et luna et stelle · et serui
tates et nubes et pluuie · hic fili
ū suū de supna celoꝝ misit per
uirginis uteꝝ: ut ex hōīe nasce
tur et mapet nasci · qui micū
nascendi nūc̄ habuit cū eo qui
nascebatur ex ugine · Hic cepit
ad fidem suā inuitare omne ge
nus hōm · Qui cū diu ecm au
dei ad credendū · et nollēt ei ac
dere: hoc signū fecit ut prandēs
cū eis · dū unū in cōuiuio defe
cisset · aquā uertit in unū · Ite
cogitatōes hōm singulis cepit
exponere · Item ceꝝ oculos ape
rire · mutoꝝ ora soluere · reddē
claudicantib; gressū · fugare de
mona · saluare languentes · ac
frenaticantes · sed et cuā mortu
os suscitare: imperare uentis ·
tempestates arere · sup̄ mare pe
dibus ambulare · Cū hec oīa
facta · et innumerabil'ei credēt
multitudo · zelo ducti pharisei
atq; iudei cruciferūt eū · Quo
facto · tertia die resurrexit a mor
tuis · et cuā multis testib; asseru
dit in celos · data potestate dis
cipulis suis eadem exercere uiru
tes · uel maiores · Hic post finē
scī uenturus est iudex · ut uidat

bonus bona·et malis mala·Vi
dit ergo nos qui credimus·et date
nobis nam: ut unusquisq; efficiamur
xpiani·Cumq; universi credidissent
petrus cuenio et theodolo ut ma
nus eis imponerent·et baptizarent
nos eos fecit·Postea simul e
gam quidam cū filia sua bal
bina et omni domo sua bapti
ti sūt·omnesq; qui simul erāt i
custodia·Et omnibus iā baptizatis
aptus est locus: et cepit esse quasi
ecclesia·Tunc abiit cōmentariensis
ad aurelianū·dixitq; ei universa
que gesta sūt·Unde iratus iussit
ad se addiri quidē·et dixit ei·Ego
te quasi filiū dilexi·tu autē resi
stis mihi deceptus ab alexandro.
Dixitq; ei quidam·Ego xpianus
factus sum·Suus ordine aut
sublegare·nus incendē me·aliud
non ero·Nam omnis q̄ erant in
carcere sex fecit xpianos·et dimisit
eos·et noluerūt usq; ad·Sacerdē
autē alexandrinum papam·et mi
rum illustrem hermen rogauit
ut absolverent·et noluerūt·Quicq; ei
omnes in carcere dicentes·Si p
cummbę nris non habuimus
peccat? quomagis pro xpi nōie alias

nras offerimus·Ego ucro oēs
rogaui eos ut crederent q̄ baptiza
ti sūt·et uestibz candidis uestiui
os·quia hoc exigit religio xpiana
Sed ad mīiū omnis usq; nūc assi
stunt·parati ad necem suā·sicut
eburiens paratus ad epulas·Ja
bi quod placet inope face·Tunc
fecit linguam abscidi·dicēs·Lin
guam tuā aufero quia non ti
muisti sic audacter tua in pāde
secreta: et ut tacentē te torquen
iubeam in caulco·Quidnā dice
ret et misericors libera aīam tuā
ne eterne pene te suscipiāt·Qui
totus in caulco·dum i aurelia
ni non cessaret muros: iussit
ei manus et pedes abscidi·a sic
cū devollari·et pia cumbę·cuius
eius xpianī in uia appia sepeli
erūt·in cimiterio pontiani·fili
a uero eius balbina in sua infi
nitate pmansit: cui sepe oscu
lanti boiam p quā saluata fue
rat·Dixit ei sōs alexand·De
sine hanc boiam osculari·sed
potius require dūm inci petri cu
cula·et eam osculare·et boiam
meam osculari desine·Tūc dum
sibi opa cū studio ac desiderio i

magno: puenit ad illã scã bal
bina: dedux eam theodore rel
giosissime femine soloni sñi her
menis pfecti urbis. Cuius ab au
relliano corpus arcessiri corpus
soloni eius theodota collegit: et
salaria uetera sepeliuit nõ lon
ge ab urbe roma: sub die quin
mensis septẽbris. In carcere ueb
baptizatos aũ nauí uectus tam
altũ mare deuia: et illuc colla
lapidibz mergi in pfundũ maiꝭ
fecit. Deinde scñm alexandrũ pa
pam uiuũ sibi exhiberi: dixitq;
ei. Exquiro a te pius q̃ obrẽ op
timus magis omnipotẽ uiuũ. Scñs
alexander dixit: Non licet sñm
dare canibz: et margaritas po
nere ante porcos. Respondit au
relianus. Numquid canis ego
sñi. Respondens aũt scñs alex
ander dixit: Vtinam canis esses:
sed quod tibi pernis est: etiã ca
ne es deterior. Canis enim ignẽ
etiñ pro factis malis nõ mich
nit: sed semel moritur: et cor
pore mortẽ et flatu. Is enim qui
ad dei similitudinẽ creatus es: re
us erit eterni supplicij. Cuncti ille
reus est tibi: qui similitudinẽ
sue ymaginis tue sine statue
tue auctus fuit mutare. Sed dñi
tu pal' cis: pales hominibz deos
penas: deus autẽ qui eternꝰ est:
eternas perennibz penas inferet
et eterna incendia. Aurelianꝰ
dixit. Si interrogationibz meis nõ
satisfeceris: penas te uerberibz
actrectandum. Scñs alexander
dixit. Aureliane tyranne quid
est quod tanta temeritate auctu
requiris et hoc a me: qui preter
regẽ meũ qui est in celis. alte
rum nõ timeo. Erras si te
putas non credendo: sed damna
endo a xpianis hominibz erudiri.
Aurelianus dixit. Artificiosa
loquacitas tibi est. Non enim ãte
iudicem qualemcũq; loqueris
sed ante eũ cuius potentiã tot
mundus exptus est. Scñs alex
andꝰ dixit. Noli de potẽtia tua
gl'iari. que est eiñ ut desinat esse
potens. qui in tua potẽtia gl'a
tur. Aurelianus dixit. Ido q̃
nititeris loqui miserrime qui
a uano tormẽtoꝝ genere aio am
ma tua extinguenda ẽ. Scñs
alexander dixit. Nichil nouiꝭ
sñis l'factiuus es. Quis enim i

nocens manus tuas cruentas. Sed
h illi apud te uiuunt· q̃ negare
uerunt se seruos esse dñi nri
ihu xpi· Ego autem qa certus
sum me nũq̃ mei dñm negatu
rũ· necesse erit ut a te interficiar
sinas hermes sanctus q̃ modo
uere illustris est· et quinnus
qui modo uere tribunus ẽ· sed
et omnes qui nup illuminati
ingrauerũt ad regna sydera·
Aurelyanus dixit· Hoc est qd a
te exquiro· que tante rei causa
est· ut optes magis occidi q̃ uiua
ri? Sãis alexander dixit· Jam
dixi tibi· non licet sciñ dare cãib
Aurelyanus dixit· Sũiq̃ ego cãis
sũ? Cessent uerba tua· qa libe
ra presto sũt· Sanctus alexãd
dixit· Ego non timeo libera ista
que tpe transeunt et in celesti re
sidem inuenimus: sed temnita
timeo eterna que tu nõ times·
Tunc iratus aurelianus· iussit
eũ leuari in equleo et torqueri
et unguibus ferreis lampadibus at
trectari· Cũq; diu hoc facerẽt· et
ille nullas emitteret uoces· dixit
ei aurelyanus· Quare taces?
Sãis alexander dixit· Qa tpe
oracionis homo xpianus cũ deolo
quitur· Dixit ei aurelyan· Respõ
de ad oĩa que interrogo et cessa
re facã uerbera a te· Sãis alexã
der dixit· Stultissime ego te ex
pos? quia de tua crudelitate nõ ti
meo· uel amo· Aurelyanus dixit·
Confide quia triginta annos e
tatis es· Quare ergo tuã uis pdere
iuuentutẽ? Sãis alexand dixit·
Uiuam tu tuã animã nõ pdes
Et cũ esset in equleo sãis alexãd
misit ad tyrannũ aurelianũ ut
ei cius diceris· Libera te et dimit
te mihi alexandriã: qua tu ma
la morte morieris· et
me uiduam derelinques· Aure
lian⁹ dixit· Nomen amicus tuus
est· et ideo ista iuba pro ipso loq̃
ris· Et depositio sco alexandro mi
sit applicari eculeũ et theodulũ
quem interrogans dixit aurelian⁹·
Dic mi alexand⁹ ista qui sũt· Et
respondens sãis alexander dixit·
Ambo uni sũ· ambo presbiteri·
Applicato itaq; scõ eculeo· dixit
aurelyanus· Quis uocaris q̃ dice
ris· Sãis eculeus dixit· Non
ne carnali eculeus dixi· Non
ne spũali xpianus· Aurelian⁹

dixit. Quando factus es xp̃ian? Scīs eucratius dixit. Ante hos annos septuaginta. quia dū ani nos essem undecim baptizat sū et iam dū ānos essem nūgīti pbr ordinatus sū. nunc uero ago octogesimū et unū etatis ānū. sed ut tum unū in carcere habeo et ī nullis gaudeo. Dic ei aurelian? Consule senectutē tuā. Nega xp̃m esse deū tuū. et amicū meū te faciam. et diuitē comitem q̄. Scīs eucratius dixit. Ubi est sensus tuus? Ubi est intellectus tuus? Putabam te sapientē. vl̄ saltē tu autē certus esse non potes uidere que dei sūt. nisi q̄ deus ē. Unde miser uel tarde intelligis q̄ homo mortalis es et age penitentiā. et credē filiū dei uerū deū esse. ut possis eius misericordiā inuenire. Tunc amouere fecit aurelianus hymnū. et iussit sibi theodolū applicari. Cui et dixit. Tu es q̄ uulsa mea pro nichilo computasti? Scīs theodolus dixit. Et p̄ nichilo p̄ oīa tempꝰ computabo. q̄ scīs dei hys supplicijs maceras. Quid erat scīs alexandr̄. ut tantis tormentis eū affligeres? Aurelianus dixit. Quasi tu animas eis. Scīs theodolus dixit. Credidi misericordia dñi. qua nō separor a societate mātyr eius. Tūc aurelianus iussit incendi fornacē ferream. iussitq; scīm eucratium et scīm alexandrū deduci ad dei sū ydolū et sic in furnū proiici ardentē. Scīm uero theodolū ante ipm furnū sisti p̄cepit. ut cum ire pallione ad sacrificandū ydol̄ cōsentiret. Scīs uero alexandꝰ clamauit ad eū dicens. Frater theodole festina uenire huc. et age nobiscū. quia ille quartus q̄ mīc tres pueros hebreos apparuit. huc uocatū est. Et ecce ignē theodolus ingressus est furnū. agēs deo grās et dicens. Igne nos examinasti. et nō est inuenta in nobis iniq̄tas. Quod cū ānūciatū fuisset aurelian̄o. irat̄ ignemuit. et angustiatus est p̄ furore. Tunc iussit scīm eucratium et theodolū deuollari. scīm uō alexandrū pungi p̄ uota membra precepit. Cumq; eis mortuis insultaret. uox facta est ad eū dicēs de celo. Aureliane istis quibus insultas aptus est padyl̄ deus

ar: ubi autē apūs est tartarus i
nfernus. Ad hec uerba tremor
corripuit aurchanū: et cepit adse
uerā uxorem suam dicere.
Uenit ad me quidam iuuenis
cū uirga ferrea ignita: et punxit
eam ante pedes meos dicēs. Uc
aurelyane quid fecisti. Uc. Uae
aurelyane qđ egisti. et ex illa ho
ra totus tremui. et in febre sum
uoluntus. et quid faciam nescio.
Ora pro me dīa seuerina deū
tuū. ut indulgeat mi. Seuerīa
dixit ei. Ego uadam et p me sepe
liam eos. ne et mi similiter contin
gat. Vadens autē in septimo i
miliario de roma urbe iua mu
mentana. i prdio suo. scōm eue
cū et scōm alexandrū i uno posu
it monumento: scōm uō thadeū
in loco altero sepelunt. Omēs
uero deuin romam. et religiosi
uiri. qui ad exequias corpoꝛis ue
nerūt. ibidē remanserūt. Seue
rina autē festinans rediit. et iue
nit aurchanū loquentē alienis:
et tandentem febribꝰ. et sibi omīs
miserias reputantem. Cui seue
rina dicebat. Nolui sic audire
uocem meā. cur tu mala mouis
monuerus. et me uiduā derelinquis.
Qui mox expirauit. mādatas
linguā suā. Seuerina uō uxoꝛ
eius uestiuit se silicio. et tam
diu iacuit ad limina scōꝝ qs ipa
sepelierat. donec ab oriente ueīsꝫ
scōs surrus epūs. a quo impetrauit
seuerina. ut in eode regni ipsius
ab eo ordinarē epūs. qui omni
die que fuit sca mīrib celebraret.
Itaq: ludus ipse habet. ppū sacer
dotē. usq: in hodiernū diē. Sōꝝ
autē ipsoꝝ natalis est. qđ uo
bis mala. Ac p hoc benedictus
deus in scla sclōꝝ amē. Passio
sancti quirini mīris q̄ cruē do
cui in ppia natura semp mi
dem consistit deus.
qui ante creaturam mūdi
eius finē cognoscēs. et ante
plasmationem ade: que p̄pīn
futura erant. et actus et cogitan
ones pīcipis. solus rex etn. oīb
sīs semp pia prestat dona. ipe
et sā et bñ inde naturaliter m
uero sīficauit. Verūtamen cū
uocatur anima. que hūc gemu
it: et in hereditatē suscepit sācte
anime oīna quo aduxit in finē

cū suo filio palla est. Post ōllā
tum ergo finē cū impius iulianꝰ
in regno succedens. contra ꝓlas
stamm exiret ad bellū sā ꝗrācy
fama ꝓcurrens usq; ad eū audi
tum: in scām ihrlē ꝓcēit
auraē. et statim bīn ꝗrantum
expulsum. Qui cum uenisset
iulianus impator interrogauit e
um. Quis diceris. Epūs dixit
Judas quidē a parentibꝫ cogno
minatus sum: qui autē miser?
est mei deus. et uerus dūs nost
ihs xp̄c. et cū essem indignus e
pscopatu: is michi donauit dīn
mentū. Venerabilis uero helena
ꝗrantū me uocari ꝑcepit. bīo epo
cusebio urb' rome sup me pōne
ordinē faciente. Julianꝰ impera
tor dixit. In corpore sunt adhuc
parentes tui. Epc dixit. o mater
sola. Julianus dixit. Vocē ma
tr eius. Cum autē uenisset. iuly
anus impator dixit ei. Qd nom
est tuū. Illa dixit. Anna. Julya
nus impator dixit. Quā sectā co
lis. Anna dixit. Ego colo regē
celestū ihm xp̄m. qui in mānifesta
tus est ꝑ dilectū filiū meū iudā.
Julyanus impator dixit. Vbi nūc
est filius tuus iudas. Anna a
dixit. Qui ante tribunal tuum
stat ꝗrātus epūs. ipse est filius
meus. Julyanus impator dixit.
Substancias ppono uob. et mag
nū honorem acquiescite in et sa
crificate deo magno ioui. Qui
ratus epūs dixit. Ego nō ō mag
no ihu xp̄o regi scōz. mōtamī
natas cochdie offero hostias ac
sacrifica. Julianus īpator dixit.
Et ego istas nullū tales exēcra
mentas. et nichil mi ꝓfuerūt.
Quiratus epūs dixit. Bene dixis
ti. quia michi ꝓficuerunt.
Exercitatus autē cū eēs i diuinis
scripturis. et omniū earū notiā
accipiens negligenth. et diuina
secreta cognouisth. et indignus
cū esses: misericors dūs tradidit t
regnū. et nō solū gessisth i diuini
tate. apostata factus. uerū etiam
sed et pietatis xpisth ꝓsequi cul
tores dei exercuisth. idcoq; celeriter auf
tur elatio impie anime tue. Ju
lyanus apostata dixit. Quid in
xp̄o confidentes. malis penis de
seculo transierūt ꝙ exercuit. Vnde
si non sacrificaueritis cōsentien
tes michi. uariis argumētis pe

nau nos mutuam. Quidam
epūs dixit. Non potes talia tri
menta ꝑpare ad dolore carnale.
qualia xp̄s ꝑparit animabꝰ q̄
cum negant. Caro quidē ad mo
dicū torquetur. tamē terra que
ab aratro scindit frequenter. ut
duplicē agricole fructū reddat.
carnis autē a carnalibus solu
ta anima cū lenia nadit ad ꝯ
sorem suū. et cū fiducia accedit
ad dīm suū. tamē quę ꝑ ipō
corpus tradidit in mortē. Julp
anus dixit. Quid ergo dns q̄
ait. Dilexisti pro crucifixo ꝯ
mori. et non sanctificare. Qui
anus epūs dixit. Nescis quomodo
dicat sacra scriptura. quia dij q̄
ecclīi et tiam nō fecerūt pcēt a
terra. Et iterū. Simulachra gē
cīi argentū et aurū. opa manu
um hōm. Et iterū. Similes illis
fiant qui faciunt ea. et omēs q̄
confidunt in eis. Ecce ergo et
tu similis es simulachrorū ma
norū. cū quibus dampnand⁹
es in gehennā ignis. Iratus
autē julyanus misit dextram
manū eius abscidi dicēs. In
hac manu multas multo tre
quentius scribens epīas. mul
tos a sacrificijs ꝓhibuit deorū.
Quidam epūs dixit. Tu quidē
ignarus insanis canis. quale
ꝓpatus es bonū. Ego nō igno
ro. quia ꝓpter cognitionē nre
xp̄i dīm. eram scribens ad sy
nagogā iudeorū. ut nemo acce
ret in crucifixū. Scandalū ergo
corpus mei abscindis: nisi cito
nam mihi punitū. sicut scrip
tum est. melius est ut pereat
unum ex membris tuis. q̄ tōtū
corpus tuū mittat in gehennā
ignis. Julyanus imperator fal⁹
et uerus apostata dixit. Tamē
exterminē corpus tuū hoc. et ui
deam quis est qui liberet de ma
nibus meis. Quidam epūs dix.
Dīns ihūs xp̄s. qui hodie insensa
te a te iniuriam pati. ipe ī cruā
gelijs mandauit dicēs. Nolite
timere eos q̄ occidūt corpus. aīam
autē non possūt occidere. Ideo tē
pno tormenta tua. ut etiā ig
nem effugiam: et uerā uam.
Julianus imp̄r dixit. Ecce ma ig
nis supterijcit. et ut uideā si libe
ret te ille galyleus de mambus
is. Quidam epūs dixit. Impiis

immemor omnis bonitatis dei
inconstabilis et ferocissime cam
quomodo non es rememoratus
immaculati et purissimi altaris
gloriosi et supercelsus a quo absco
sus effugisti temporalē punitio
nem mortis: cū tyrannicā tibi p
simulabas misericordiā. Quomodo
non timuisti immundissimum
tuū extollere os: et uerba blasphe
mie proferre aduersus uerū dīm
ihm xpm. Julyanus dixit. Si
uero ignem cōtempsisti. iudica
bo te intolerandis tormentis:
ut non solū corpus tuū igni con
sumā, sed et animā. Et iubet
plūbū in nullam regulam. et ex
tendi bñ quousq; et fortiter fer
ra aperire os eius. et infundi illi
plūbum. ut interiora uiscera ei
conflarent. Talem a sacerdote sus
tinens penam. spem habes i de
um aspiciebat in celū. Et cū duo
hore transissent. omnis cū opera
bant iam mortuū esse. Ille uero
clamans uoce dicebat. dicens.
xpe lumen eternū. inextinguibil
splendor. mortuor uita. pfector
proficiens. eternum splendor et
lux. Benedico te dñe q̄a digni

me fecisti participari sās tuis. q̄
ymaginē auream contriuisti. et
impiū regē ab hominibz expulisti
asti. et cū feroabz bestijs poino
nem eius posuisti. et septē tpa
sup eū mutare cepisti. usq; dū
cognosceret te uerū deū. qui p ser
uū tuū bñ danielem aureā
babilonior destruxisti. et sacer
dotes mendaces bestijs ad esā
tradidisti. qui ad exemplū tēm
tatis tue p̄nos nūes tres puos
tuos in fornace ignis ardentis
saluasti. qui terribile mare rubz
diuino simasti p̄cepto. et pedib
sicis pplm tuū transire fecisti. ut
iussisti. et aduersarios eoz opem
isti fluctibz. p figurā gl̄ose tue
as tue sibilū serpentū i deserto
extinguisti. et eos quos mordebāt
p eam sanasti. qui pplm tuum
isr in tenebris columpna ignis
illuminasti. et a solis radijs es
tuantes refrigerij nube protexisti.
Qui aduersarios tuos amicoz
uidno montis dampnasti. qui
es qui potestatem pacuntē trā
quillus es portus. qui in altis
montibz riuulas fontes. ut bes
te desem sacientur potu. de oīb

eñ est cura· Deprom te dñe ihesu
xpe· transmutte michaelē archāge
lum lumins· et libera me de ma
lo operario isto: ut non me inn
cat clacio eius· sed tua sapiēa
confirmet me· qui glouficaris
in scla sclōr· Et ut cōpleret ora
nonē iter iulyanus dixit· Euc
quace qñq̄ dimisi te ibolari
frequent audiui talia· Veruī
nemo contradicens mi de mamb
meis qui unus recessit misi con
fessit et sacrificauit· Nam et ego
eram olans crucifixum· Et michi
michi placuit: sed et postea pen
tui et cognoui immortales dros
qui salutē prestant hys qui dili
gunt eos· Quiriacus epc dixit·
Sno qua cognouisti patrē tuū
dyabolū· et ministros eius· et e
os qui credunt in illis trahunt
in gehennam ignis· Et hec tu
unus consistis mutte· Iulian
dixit· Sacrifica dys q̄ nace ātep
punaris pessime· Quiriac epc
dixit· Ego non sacrificio demon
is et lapidibz uanis· Iulyan dix
it· Propter dementacionē uanam
ego statuam nō erexi· sed sacrifi
ca mutibiliter· et dic tūn mag
nus est deus tous· Quiriacus
epūs dixit· Ego ei qui uere ē uēo
deo credidi· qui te destruet ab hac
supbia tua· Tunc īmūdus iulia
nus uolit grabatū ereū afferri
et in eo extendi sōn quiriaci et
subtrim carbones ignitos uig
nis: et sal sparsi sup eū sal et a
dipem· et desup uirgis cedi· ut uē
tre et interiora uiscera assumt
ab igne· et dolū eius desup cpim
nari uirgis· Clemens autē bēa
tissimus quiriacus noīe suā· heb
ice dicebat· Deus meus immēse
et ppter nos mensus es īuisibl
et ppt nos uisus es· qui dns uita
omniū credentiū in te: q ppham
onam in figuram triū dieū re
surrectionis tue ostendisti nob
misterium· qui electū tuū hebyam
ppham· in curru igneo i babylō
rapuisti: qui mitti oculi tui con
teres adamantinas feras īfernū
cum dñe et in hoc uidimo· et auf
a me multitudinē doloz· Tuc ei
ppter nomen tuū hec patior· Hec
eo dicente āmirabat tyrannus
sup nigritē patientiā eius· et iu
bet eū in quodam domicilio
diri domino· donec cogitet qua

mont cū pdet nl' quā mortē ci
ipendet. Cū aut̄ trāsisset duo
dies· vīa alma mat̄ pīssima q̄
nāq uenies dixit ei. Benefili
mi certatus es· et agonizasti p
nōie dñi nr̄i ihu xp̄i. Ostendē
vīa nl' cōdēpnati p̄r̄is tui· quam
indaismo mortuus est. Redime
fili pīa patrū tuoz: cōloys frs
tu primo mr̄e stephano fratre
tuo. Memento et mei matris
tue: que genuit te. Lachryma au
tem fili mi cōsumeris. Ministri
aut̄ sathane statim tyrānio de
ea retulerūt· et nullū cā exhibe
re. Adducta autem interrogauit
eam iulyanus dicēs. Cōplacet
tibi anima sacrificare? ut nl' tu
inuas. Insensatus aut̄ filius
tuus· elegit magis mori. Anima
dixit. Vitam magis cupiēs ce
lestem· non sacrificauit demo
nijs. Hec autem uita qual' est.
Iulyanus dixit. Quid ergo tu di
cis. Nec tu nis sacrificare nul
lum. Anima dixit. Sine deo i
humanissime: et omnis mūdanus
princeps· nō me tenet iuba tua
flam dñs ihs xp̄c deus nr̄. pro nr̄
nobis effudit sanguē: ut ab oī
mūdane mundū redimet. Quā
to ergo magis nos p̄r̄es debem
pro ipso mori. Iratus aut̄ iu
lyanus· iussit eam capill' suspē
sam ungulari. Cū aut̄ ungula
ret̄ pene tribus horis: et ōino ni
loquerentur iulianus dixit. Ubi
est anima. Dic tr̄e aperiunt
ungule. Anima dixit. Insensa
te et omnis iniquitatis operie· q̄
modo non intellexisti: quia nō
sensi dolorē ex toto. Sed si ha
bes maiora tormenta inferpa
ta cū sū certaue adūsus patrē
tuū sathanam· quem spero me
cū uirtibus obtendere ppt nom̄
dñi nr̄i ihu xp̄i. Habeo cū qui
me confortat dñm. Iulyanus
aut̄ iussit lapidē magnū flam
me ardentē latri eius applicari.
Anima aut̄ exclamauit dicens·
Dñe immaculate· qui igni ex
tinguibili iniquos q̄nq; ciuita
tes tradidisti· et nostū lothy salu
uasti? qui nonne angelus tuus
tos iherico destruxisti· et ama
lech expugnasti in manu fortī
qui p̄ scām iudith holofernē
occidisti· et tuū pl'm liberasti·
eripe me precatricem· et fac

me placde hunc aursū aurē·ut et
ego exultans in thalamo tuo in
trem cū filio meo· Et hec dicens
bīssima tradidit spm· Tollēres
autē eam transtulerūt ī partē·
et iussit iulyanus bīm quianum
addiu· Adducto autē eo· āmira
tus est tyrannus qū tantas et
tales tamdiu sustinuerit penas·
et hylari multū astabat·et dixit
ad eum iulyanus· Dic mi quia
re· quibz malefciis oīmbz nob
caligīe induisti tamq nō se
cetis penas et nolēs īmolare·
Quiriacus epc dixit· Anathema
tibi canis indigne·q ūnitem di
comitus m malefcia· Iuliamus
dixit· Si non uis sacrificare ut
dic nō sū xpianus· Quiriacus
epc dixit· Propter quod et tu exti
disti a ueritate·uis et stellas ex
equari splendentes tenebris tuis·
Sed nō locū nec habebis umq·
Ego uero certus sū·quia post
non post multos istos dies pu
cieris celesti plaga· Ascendēs eīm
ter tuū nō reuerteris amplius·
quia exacerbasti dīm unū· Iul
sit autē iulianus follam fieri
altam· et uocauit incantatores
pentū plurimos· et iussit eos ne
quos serpentes afferri· et mitte
eos in follam· Et miserūt omnu
tas et aspides· et uenenosos spē
tes multitudinē marmā·q iuss
sit sīm quiriacū nichil mīe cas·
Cūq duceretur autē bīssim· dice
bat· Vem dīne mi ihu xpe·q uide
agonem theatri huius et nebli
tatem· qui ioseph liberasti de la
cu·et salutū eū fecisti· q magos
tuos quesisse· qui contriuisti pa
pita eoz sup aquam· Et nūc dīne
dona· ut quescant serpentes ve
tores· ne qī dicant gentes ubiē
deus eoz· et mundus me pua
lui adiūsus eum· Et hec dicens
missus est in follam· Serpētes
autē angelica manu mortifica
ti sūt· ut bīs exultans dicit·
Nunc cognoui dīne ihu xpe qa
non solum in tepo cōplesti pro
phetiam dauid· sed et ī nos hu
miles et miseros hanc dignat
es cōsūmare· Cui eīm sup aspi
des ambulamus· et cōculcam
leonē et draconē· Hec dicēte bō
quiriaco· iulyanus cōbiuit bestī
as iubet· Iussū autē ascendētem
de fouea mīrogare eū nec uole

bat. Incantator autē por
ammon nōie dixit. O rex magna
demonia repletus es. uolens mul
cē uirū hūc. Non confundaris ad
tendē mentiatur: quia neq; male
fica. neq; aliquis ex uanis hys
tha potuit facē mirabilia. Et
ex quantas ei minabis penas: et
non potuisti unicem eius cogita
nonē uincere. In ueritate certus sū
quia xpianoꝝ dūs magnus ē tyra
nus autē uides quia ex toto cor
de credit. uellit eū reuellere. Am
mon autē nec āmiratus uadēs
ad loc̄. dixit ep̄o quinam. Dza p
me. Et cū peruenisset ad loc̄ dixit.
Dñe ihu xpe in pace suscipe aiam
meā. Et hec dicēs extendit collū. et
cōsūmatus est gladio. Postmodū
iter uocatus tyrannꝰ sūm q̄rati. i
dixit ei. Plega tantū armaturā. et
dimittam te ire. Quiratus ep̄s
dixit. O cor puerile et sensū certū
tum. tantoꝝ bonoꝝ prestatorem
dūm meū regē negabo. ppter te
miserabilē. ut effinar similis ubi
nuque. Iratus autē iulyanus
uellit cacabū magnū impleri o
leo calefieri. Intantū autē fue
bat cacabus. ut non posset stāres
ul' circūstantes naporē ei' sustī
nere. et p̄cepit eū mittere i cacā
bū. Appropiantibꝰ autē ministris
dixit ill' uīs q̄ratus. Foras lon
ge recedite filioli. nec ullus ex uo
bis cōflet. a meipso ingrediar. Et
faciens scē in fronte sua signacu
lū crucis. intrauit in cacabū dicēs.
Qui iordanem sanctificasti xpe. et
antecessorem tuū iohem sapiēcia
replesti. qui donasti in lauacrū
p aquam misericordie tue. et
ex utero matris meę oleo baptizari. Jam
uero habeo martiriū. cum lauacro
sanguinis p̄fessionē. quē ante multo
tpe exspectabo. Tunc furore repletus
tyrannꝰ uellit eū de manu comito
ne pectore p̄cīn. Peculius autem
dūs q̄ratus. uīā cepit uocem
dñi et regē imitatus. pcepit ut ce
leriter tuederēt de hoc scō. Et sic cō
sūmatus est martirio in dño. i
bonū certamen certatus assūptꝰ
est in glā die sabbati. hora octaua
mense maio intrante. regnante
iulyano tyrānio. āno scdo. Nobis
autē regnante ihu xpo dño nostro
cui ē glā in scla scōꝝ amē.

De sancto Donato martire.

N ducte dyocletiam et maximi
patoꝝ facta est psecutio xiano
ꝝ: qñ diuersis agonibꝫ ꝯcer
tantes xpiam deuota mente
pro dño supplicia sustinebāt·
ut pmissionibꝫ xpi ptupes ef
ficerē· Cum uenisset ergo sanc
legoꝝ piapiū ꝓpago apud ne
romcam ipensem· Amministrā
te aquilino pside· uenientis in
castrū lanonacēsiū· arpit ne
hemenē mgrē xianos· Et comp
hensi sūt sōr nō minus qua
draginta· qui diuissime con
certantes: multis supplicijs ma
cerati· missi sūt in carcerē· Ad
quoꝝ confessionē· bēus flonia
nus gaudens cucurrit· Audiēs
autē tanta fieri in lauriaco· ir
cepit uidē· pro nōie xpi diuersa
supplicia sustinere· Cū autē ue
nisset ibi ad cōmilitones suos
cū quibꝫ antea militauerat?
ut audiuit ab eis qđ xpiam ad
sacrificia ydoloꝝ querebantur
dyuteis· Quid aliud qritis?
Nam et xpianus sū· ite et nū
ciate pside quia hic sū· pōes
autē aquilinus audiens de co
uocauit eū ad se· et iussit dns
carnificare· Qđ cū ut fac
ret· non potuit cōpelle cū· iussit
cum fustibꝫ cedi· Iter utrq; ꝛ
pmansit fidelis· Cum quoq; pre
ses iussit scapulas eius adhuc
ferreis ungi· Qđ bēus flonia
nus totū cū gaudio suscepit·
et glorificabat dm· Tunc mag
nus pses cū se supatū uidit·
iussit eū duci ad fluuiū anesū·
et ibi ꝓpitari de ponte· Beat⁹
uero flonianus data sup se sen
tentia mortis: gaudēs et exult
tans ibat ad montē· quia ad ui
tam se credidit destinatū· Cui circū
ligato auree lapide magno ad
collū eius· uinculis quidā seuis
simis precipitauit eū de ponte
in fluuiū: et statim oculi eius
erpuerūt· Fluuius autē suscī
piens mārem xpi· expauit· et de
uatis undis in quendā cumu
lum saxeum corpus eius depsuꝫ
it· Tunc iussu dei aduenies aq
la expansis pregebat eū alis· et
bēus flonianus in uisione appa
ruit cuidam matrone· deuote
te· indicauitq; ei quo loco ꝯde
ret eum hymno· Iubet autē
hac uisione cōmonita· statim

uuxit et uixit aīahiola et ad flu
uium prexit· Et pre timore gēn
ium in uirgultis cū uuoluut·
deuctēs ad locū ubi cū sepeliret·
lassans autē aīahiolus·mulier ꝑ
tremens otauit dīm·ut subue
niret ei· et statim in eodē loco ef
fluxit fons uiuus ul' largus·et
refluens aniahiola pduxit ad
locū et sepeliuit· Inquo loco fie
bant uł fiūt sanitates multi·
oīm qui ex fide petierut·ꝑcra
buut mīam dei· Vita et ꝑ sānis
et constancia fidei·athletas cristi
mōnat: et cū palma martirij·
ad uitam eternam pduat·aux
iliante rege ctino dño ihu xristo·
qui uiua cū patre et spū scō uiuit
et pmanet deꝰ uer· i scla sclōr amē·

Gordiam et epima
Imperatoꝛ cū mar
tyam ipiissimi uī
mpatoris·diuulga
n sunt multa xpiam· Cuqꝫ hec
audisset ipiissimus iulyanus
uacundia plenus iussit eos rene
ri· et in custodia publica mitti·
Erat autē inter eos qdā xpian⁹
nomine ianuarius presbiter senex·
Post tertiū uero die ipiissimus

iulyanus ipatoꝛ misit et nomiat
ad se gordianū nepotē suū·missq;
ei ut ianuariū presbiterū sue au
dientie ꝑsentaret· Cuiꝰ gordia
nus iussit nepotus sibi sicut ꝑ
cepat illi rex ianuariū presbite
ꝑsentari· Cui ita dixit· Quis uo
caris: uel ex qua natione te esse
ostendis festinime dato· Edi
ato nobis· Respondit scīs ianua
rius presbiter et dixit· Siquid
quem diserit uis antiocen⁹ sū·
si uero natione· ex patribꝰ xpia
nis·xpianus sū· Cui gordianꝰ
nepotus dixit· Quid nos mul
tis uerbositatibꝰ fallere cōtēdis·
Nunc ergo audi me·et elige de du
obus unū· Respondit· aut sacrifi
ca dīs īmortalibꝰ: et ego amice
mitissimi principis nī iulyā
ni· aut certe si usque sentēciā ne
phandoꝝ criminū· Respōdit
autē scīs Januarius presbit·
et dixit ad gordianū· Si mi cri
steris· ego quidē meipm opto
deo meo offerri sacrificiū plan
cōnis: tamen quidꝫ in ꝑ pīis
meis adhibueris dignus sū ira
pe: uerūm ut dni ꝑ pīs me
is non pro uictima· Respondit

godianus et dixit ei. Si propter
pcta tua oīa supplicia mēris
sunde dns libamina ut sic me
rearis a nob expiatōne salua
ri. Respondit itaq; scīs ianu
arius pbr et dixit. Ego quidē
in nōie dīn mei ihu xpi sem
per saluus fui: et semp saluus
ero. in sup et alios saluos fecī p
baptisim pcpationem q delide
rabant salui fieri. Tu eīm si ha
beres sapientiā. toto corde unq;
quereres eum et contipisceres.
ut mereres requiem anime
tue post tantam tempestatem.
et haberes pmanentē uitam
eternam. Tunc godianꝰ uica
rius iussit eum in domo sua
sub custodia manupatū tene
ri. Quem nocte cōuocās alle
rebat. qd eius uellet uerbis ob
lectari. Cui scīs ianuariꝰ pbr
dixit. Fili noli pdere tempꝰ tuū
sed magis age pentiā pro
cupa scōr quos infecisti: et
baptizare ut possis mereri
requiem sempiternā. et īgne
eterno non cremari. Godianꝰ
uicarius dixit. Et quomodo
fieri us sīt si hoc fecero: quia
cuado uomēta. Respondit
scīs ianuarius prebr. et dixit
ei. Ego tibi promitto in nomīe
dīn mei ihu xpi. qd si toto cor
de credideris et baptizatus fue
ommū criminū tuoꝝ delebis
soides: ita ut te immolatū do
mino ihu xpo offeras. Godi
anus uicarius dixit. Da mi
mensuram ordei. Scīs iani
arius pbr dixit. Vt confitearis
in nōie pīs et filij et spūs scī.
unam deitatē: et penitentiam
agens offendas te peccasse. Tūc
godianus uicarius cū lacrimis
introiuit ad uxorē suā nomīe
mariam: et enarrauit ei oīa
mōnta scī ianuarij pbri. Tūc
uxor eius in ipsa hora noctis
tremens manū uiri sui: uenerūt
simul ad ianuariū prebrum
et cadentes in terram miserūt
se ad pedes eius. rogantes eū
ut baptizarentur ab eo. dicā
tes se peccasse dicētes ad eum.
Redime nos a pīs nostris.
Ad hoc respondit scīs iania
rius pbr dicens ad eos. Vide
te si ex toto corde credis: ne
quod uelamen in abscondito

uel absq̃ dus treatus: da sno
nos ab impatore honorari. Et
respondens marina dixit. Vñ
similitudinē nomis datam ab
impatore habemus repositam
pro qua sñ orabamus. sed q̃
faciemus de ea modo. Tunc
diuulgabo dño meo. p̃ quem
et nos mḡamur omniā uite
adipisci. dñi conflata a nob̃ fu
erit. Facm aut̃ hoīa mḡdux
it marina vñm ianuariū p̃sbi
terū in cubiculū suū: et ostēdit
ei simulachrū nomis ei⁹ deau
ratū. et tripodam eream. Ad
simulachrū cū ara apphendēs
vñs ianuarius: accēso igne
inflauit. et posuit in doliū. i
sic cū magno gaudio cathezi
zauit goidianū cū marina ux
ore eius. et familia eius. plus
minus sexus numero q̃nquagī
taribus quos omēs cū dñmo
suis baptizauit. et posuit i dolio
Eodem uero q̃e post dies q̃tu
ordinem misit ad goidianū nu
merum vlpianus ipyssim⁹ ce
sar tribunū suū nōie demen
tianū dicens ei. Vade et inde
si dcimauit ad sacrificandum
deo magno iouī. ianuarius p̃sbi
ter aut si non psuasit ei: tūc subuo
ce p̃omia in foro traiani fusti
bus cedatur. Et sñ est hoc q̃
p̃cepit impator demēciano. Et
respondens aut̃ goidian⁹ de
mentiano ait. O demēcia
ne si cognoscis esse dñm ihm
xp̃m. et mnas et tortores hōis
mortalis nō timebis: et mag
nidebis uirtutem etiā. sicut ego
uideo iam patrem mi. sñi sacer
dotē sñm ego honorabo. nō mi
nuabo. Quem ego uidens me
reat pedes eius osculari. p̃ q̃ē
et saluatus sū. Tunc demēcia
nus ygens ad palatiū uoci
rando dicebat. Sūmū magū
ianuariū. qui uicariū tuū goi
dianū dcimauit suis magis
artibus et uxorem eius q̃s etiā
baptizauit: et deos publi
cos cōflatos in ignea mas
sa abscondit. Tunc uidamus
ipyssimus ipator uacundia
plenus. iussit in scorpiōnib⁹
dampnari sñm ianuariū p̃s
bitez et vñm goidianū. Cui
etiam et successorem dedit de
mentianū in loco eius et ita

rūū: ipm uero gordianū pcep
ut custodie publice mancipare
tur. Vrozem aut eius mari
nam in quadam uilla quem
catur aquas libinas i seruitio
rusticoz optimi sert. Et uisit
ut gordianus sub iudicio de
mentiam esset audiendus.
Eodem tpe pcepit demeāri
in cellure templi sibi cōmal
pari. et uinctū catenis bōm
gordianū ante se psentari iul
sit. Quē demēriamus ira mul
rogauit dicens. Gordiane sic
despexisti pcepta principis nri
semp augusti q te honorauit
et dignitatis ordinauit offici
um: ut et tu magos arubus
contra rempublicam et nutu
tuli nri principis nri deos cōfla
res et absconderes. Respōdit
bōis gordianus et dixit ei. Ego
magis p salute republice hec
feci. Iam si habeā omnia ydo
la manufacta cōfingem si cō
flarem. Tam quē dias adeā
dū qui fecit aut qui fingitur.
Ego uero ipm adoro q fecit
omnia. Clementianus uicem
dixit. Et ps ē qui fecit omnia.

Beatus gordianus dixit. Xpus
filius dei nūm. Clementianus
uicarius dixit. Si ipse fact cōa
quam a principe republice
iectus est. Beatus gordianus
dixit ad eū. Magis a deo iulia
nus piectus est. qui diū nō ti
muit: sed adorat ydola demo
nium cū quibz perditurus est.
Tunc dementianus uicarius
dixit ad gordianū. Sacrifica
dijs īmortalibz nam facā te
capite cedi. Cui gordianus dixe
it. Nunq̄ tibi bene sit miser.
ner principi tuo iuliano q in
tenebris est decapitatus. Tūc
tra cōmotus iussit eū plūbatis
cedi. Et cū diu cederet gordianū
bōis damnabat dicēs. Gras tibi
ago dñe thu xpe. Hec audiens
impiissimus demēriamus ius
sit eū capite truncari. ante tē
plum minerue. Cui cū corp ius
sit uerti ante templū palladis
tractari in loco supradicto: ut
nō sepeliretur p dies quinq̄
sed canibus derelinq̄. Ac ubi
uenerabant canes. ululatus e
mittebant. et nō audebant cō
tingere eum. sed magis custo

uebant eū· Tunc unus ex eius familia eū alijs xp̄ianis nocte silencio uenerunt: et rapuerunt uenerandū corpus bn̄ uel sc̄ī mr̄is gordiani· Et ueniens in uia que latina nuncupatur non longe ab urbe roma miliario plus minus uno· illuc posuerunt eum in arcta· sexto ydus maias· ubi nam p̄dm sc̄ī epi machij sepelierant· in quo etiā loco benefitia cōtinue fiunt· usq; in hodiernū diē· Ad laudē et gl̄am dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i· Cui est gl̄a honor cū deo p̄re in unitate spūs sc̄i in sc̄la sc̄ōr amē·

Incipit passio sc̄i pancratij martiris

In illo tpore
Romanis pncipatū facta est xp̄ianis· ut cogerentur thurificare dijs sub dyocletiano et maximiano sceleratissimis imperatorib· Factū est aut̄ in ciuitate frigia post mortē decij et collegę eius q̄ erant de nobili genere ort̄· quor· filius erat pancratius: et cū unicus esset parentib· cōmendauit eū pater post mortem matris sue germano suo nōie dyonisio· admirās eū p deū oīpotentē· et magnā uirtutē eius: et p oīa deor· noīa: ut oēm patrimoniū suū· sine ubi sive in urbe roma quicq̄d facultatib· habēbat uendat· ut mille denarios erogaret· et cū ibidē moraret· experiri habitatores loci· ea me ma in alto monte cū oī familia sua in suis p̄dijs· q̄n̄ cernunia pfectio erat xp̄ianis· In illo uero erat quidā papa romanus nōie anicetus· lamentabat in uino dyonisij et pancratij· Et cū audiret dyonisius inimicas uirtutes quas anicetus papa romanus faciebat· quomodo uniuersū pl̄m ad' tura ydolor· amouet· et ad uiā rectam· et uitam eterna p̄ducit· Ita fūm est ut dyonisius una cū suo nepote pancratio ad ei

notitiam puenīret· Et uenerūt
ad regiam sc̄i omeli quā cul
tobiebat eusebius ostiarius uir
tuus sc̄atus: et rogant ut mē
rēnt notitie eius sublimari:
Qui eusebius ingredit ad sc̄m
omeliū dicēs· Dñe pat̄ p fon
bus sūt nesio qui clarissim
tum· et rogant ut mereantur
ad tuam benedictionē ingre
di· Ad hec bt̄us omelius cepit
gaudio magno repleri· et pro
strat̄ se in oratione dixit· D
rex regū dīe ihu xp̄e grās t̄ ago
et dīs dominationū· qui meul
tuū seruū tuū p spm sc̄m re
uelare dignatus es· Et actus
tulit eos introrsus· Cultores
autem se dyonisius atq; pāca
tius ad pedes bt̄i omely roga
re cepērūt ut talem dīum qua
lem ipse colebat talem illi mi
nistrent colere· Et erigens eos
sc̄is ut cepit amplecti eos· et
declarans eis et instruens eos
omnē diuinitatē celestē· post
dies uiginti baptizati facti sūt
xp̄iani· et ita feruere cepērunt
in timore dei· ut seipsos ultro
neos pestilentibus offerrent·

Et post paucos dies ab̄ ad dñm
dyonisius cū p̄mis celestibus
carus et dignus deo· Et cum
mia infamia esset paganor ad
uersus xp̄ianos cepit uno
furore clamare· Dignissimi
et pessimi impatores tollite de
hac urbe magos et nudeles
xp̄ianos p quos omnis mundus
decipitur· et omne regnū uri
Tunc indignatus et ira cōmo
tus dyodemam talem dedit ut
si quis huius sedis inuenire
nauditus puniret· in quibz
uenet et pancratius· Et cū audi
issent pestilentes qui cū tenue
rant quia magnis natalibus
ortus est· her dyodemano nun
ciauerunt· quem uisit cū om
ni celeritate addūci ad palati
um suū· Et cū uidisset faciem
pancratij: cepit obstupescē dy
odemianus de tali infamia· que
sic perseuerando non magis
uellet propt̄ xp̄m potius q̄ ido
lis immolare ut̄ deseruire· Et
dixit ad eū dyodemianus· Ado
lescentule ego tibi suadeo sac
rifica dys ut non incipias mala
morari· quia etas tua ut fa

tis apparet non est plus mm̃
q̃ terquum amm· Et quia no
bli gne natus es et parte de
domo m̃i satis amantissimo et
caro· et hoc a te uolo extorq̃re
ut recedas ab ista nfama xp̃i
anoꝝ: et recedas te natalibus
tuis· et te magnificũ nouẽ et di
torem faciam: ut a latere meo
nõ sis alienus· sed uelut filius·
Qd̃ si tibi displicuerint pietatis
mee uerba· uideo te interfici·
et corpus tuũ incendi· ne forte
ueniant xp̃iani et ipm te martyrẽ
faciant· Cui pancratius dulci lo
li frustra erratis dñe imperator· ar
das me sacrificã aut sensũ mum
me habere· Dñs eñ nost ihc̃s
xp̃s talem intellectũ nobi donare
dignatus est· ut ad omnẽ terrẽ
principũ uel uidelicet uirorũ tantũ
sit apud nos· q̃ntũ si uideamus
picturam istam· et factis non·
Nam deos et deas tuas q̃s me
tu erroneas ut colam· demones
sunt deceptores qui parentib?
suis non pepercerũt· et g̃manos
suos stupratores polluerũt· Ta
les deos imperatores· minor q̃re
non sit tibi deformatio colere

Quod si hodie seruos tuos fu
gas tales· iure tuo maledictos u
beres omittere· Tunc iussit eum
deponi· et duci in uia· et occidi
am· et ibi capitalem subire sen
tentiam· quia nupe illi fuit a
puero cupam· et dehonestam· Tunc
corpus eius ab ocanilla sublatũ
est· nocte occulte· et conditũ
aromatibz in sepulchro nouo·
quarto pdie mart· Eodem
ipe passa est sanctissima virgo
sororis· nobili genere orta· de
oceano nouo· et maximiani
octauo imperij anno· Regnãte
te dño nro ihu xp̃o· cui est honor
et glã in scla sclorũ amen·

Passio sanctorum nerei et achillei·
et aliorum sanctorum·

Inter studia catholicorum
securitatis sue som
no quiescẽt· nulla
possent ratione ipi
erantis hereticos limites mutare
pietatis· Sed ad ingentium
nos animus suus exulceratũ· et
tamen rex: quadam cuiusdam
ac fastidiosa cura strenuus· sol
licitus obuiantes negligim?
agnos· quos p certo de oliuio

amicissimus hujus modi libri deuotandos. Vnde eos sollicitudine
qui ante nos fuerūt orthodoxe
& pudice nre matris ecclie
sis colligens de greco translati
in latinū: dans exemplū hoc
diuicas prouincias studiosius
sicut nos in nra. tabernacula in
suis prouinciis transferant cō
sūmata martyria. ut pli excole
tes: et uenerantes eos quos pro
nōie dñi nri ihu xpi passos ag
nouerunt: laudent quo studio bellī
uictoriaz: triumphos portantes.
ad regem suū ouantes angelica
tes pueriles meruerunt. Pmā
itaq; ad edificationē oīm quod
est studiū placendi deo sumam
domicellam nobilissimā ingine
nempe domicellam impatoris.
Per habuit nereū et achileum
subulatos eunuchos. quos
bīssimus et scūs dei petr apls
lucratus fuit xpo. Vt dū uide
rent dñam gēmis ornari. et
purpureis uestibz atq; auro tex
tis indui dixerūt ei. Quanto
studio ornaris ni corpe ut filiū
principibus aureliani hominē
mortalem maritū acquias. ita

ti studio ornares animā. filiū
dei īmortalem maritū acquires
si tali studio ornares animam
filiū dei immortalem regē pol
les adipisci sponsū. q etiā tempz
etiam faceret. et nūq̄ tibi nec
ornamētis tuis finē poneret
aut terminū euenire. Respon
dit domicilla et dixit. Quae pote
potest esse melior caritas q̄ ha
bere uiri. suscipe filios. q̄ quos
posteritas dulcissima possit pa
gāi: et tam generis dignitas
q̄ memoria nominis nō deleri.
Postremū q̄ aspera est delectan
ones ipsas carnales cōtēnere.
et uite ipsius suauitate nō plūi
i. et quasi qui non sit natus si hac
nunc quecūq; sūt dulcia corpis si
amare. Ad hec nereus respō
dit. Tu delectationes unius pūc
ti uides. et que semel q̄ annū
tu perenula nō uides. Primo
cū tu te ab integritate q̄ tenuit
nata est separauerint pdito nōe
uirginis. mulier nuncupāris. q
que nūq̄ ingenuitatē tue dīa
ris passa es nec parentes. pare
tis dñm tui corpis extraneū ho
minem qui te quasi uilissimo

abuta manupio: ut nulli tibi confabulationem sine his periculo uel discrimine ordat. ñ non non affines: non matrices. non uernaculi qui tecū nutriti sūt tibi affabiles erunt. Perchtatus uisus. perchtat auditus: et q̄p simpliciter egeris malis suspitionibus contrahabit. Respōdes domilla aut. Ego matrē meā possum patrē meū zelotypū hac nutrita p longa tpa fatigatum. Sumq̄ nam ego talem habebo. Achilleus dixit. Omnes sponsi anteqū sponsas suas ampliāt. humiles esse se et māsuetissimos fingunt. postea uero quales se ostenderint pandūt uel pdūt. Et si luxuriosi fuerint amasias duxit: easq̄ dotas suas cōtemnere. superba et iracunda uicissim deserunt: et hoc non tm ubis. sed etiam uerbis ostendūt. Et cū iracundus sermo a pia matre dicitur sustineri potuerit. pugnis et dentibus ictibz unch calcibus infertur. Sed esto neq̄ luxuriosus sit neq̄ zelotypus: sed potius pbet lenis et blandus. Videam nūc que p certo mulierē cōmoda ob sequant. Concepti cū in utero pondus die noctuq̄ portabit mulier. quo pondere efficit egra. tristis pallida. uix suis pedibz incedere ualens. et aboz multi pferēs fastidia. ubis noctis delectatur. Nonnūq̄ etiam sinus pectoris aut habundantia sanguinis mestruate. aut timoris nimietate algefacit: aut similiter manci constringit. aut pinguedine coartat. ex quibz causis utero scissa concepti oēs moz in nascunt: ex quibz solent debiles nasci. curui et claudi. pleriq̄ etiam in ortu suo positi. a te noz recto ilsant: et non solum mulieres. oculis feminas occulta manifestant. sed cā uiroz ignotoz pro arte medicine mutātur. ita ut soleant planctibz pro ferri membra concepti. q̄ matrē suam anteqū nascatur mutant. cū et ipse pius nutriat omniq̄n nasci. Solet etiam aut strabus aut mancus. aut plenus uulneribz. aut etiam cū demonio procreari. ut pius queri exoratā necesse sit qui nutriē. Respōdens autē nereus dixit. O qui

beata est scā uirginitas que ab
hijs oīnib; necessitātib; est alie
na. et est ideo amabil' et oīnib;
angelis cara. Quam q̄ habet
simulis est deo. qui autē non
habēt similitudinē dei ideo nō
habent. qm integritatē p̄didit
et corruptionē incurrit. Cuius
quidē reatū mulier p penitē
tiam euadere potest. ipam uero
integritatem reparare iam non
potest. Heu quante amentie est
uelle subdi libidini alterne. heu
q̄ inmane considerationis est. ut
qui poterat cū gaudio et laudi
bz hoīm et angelor integritatis
expectare p̄mium. et coronā pe
tiam cū planctu penitētie pro
ipsa pollutione querē. ut ad in
dulgentiā possit p̄uenire. Omis
nanq; sānas cū p aliquā uolū
tatem aut necessitatē amissa fu
erit. ad statū suū p penitentiā
ad suā gl'am reuocari potest. ſ
Reatus autem eius p lacrimas
penitētie expelli potest. ipa ui
uero integritas ut dixim reuo
cari non potest. ita ut statum
pristine sānitatis attingat. Dīa
ergo p̄ota recuperari possunt

sola uirginitas si semel perie
recuperari non potest. sicq; ei
mulier cū ad indulgentiā facili
ter puenerit. potest eā adhoc
attingere ut uirgo fiat. q̄ cre
ata est. cū semel amiserit integ
tatē in qua nata est. Sanis a
mica deo patri et filio et spūi
scō. et sanctaris p̄bat' ee uir
ginitas. Nam sicut irgne p̄so
na oīm nobiliū et illustrium
matronar p̄sonis anteferun
ita uirginitas oīm uirtutū digni
tates excedit. ita ut sedm loquu
post mīres treuat. et sit inter uir
tes ceteras prima. Seruiūt ei
illi uniuerse uirtutes. et q̄si au
gustē cubiculārie sue. ita obe
diunt imperijs eius. Blandit'
et fides. amplectit' eā spes. osi
latur eam caritas. Et omnes q̄
astant in conspectu regis celor
patientia. p̄seuerantia. cōtemptus
mundi. uigilantia. constantia.
hospitalitas. misericordia. sobri
etudo. scientia ueritatis. p̄but'.
tolerantia. Omnesq; iste q̄ sūt
memorate uirtutes famulantur.
et inter frondes paradysi ut eter
na immarcessibiles flores intr

uictoria anglor

nemoza angelôz et prata ābro
sa et sās odoūz exhalancia-Vbi
uita eterna naūz assumīt-ubi
et ipsa hanc haber odoramenti
tūitē-ut qui eam naūz suis as
sumpserit: ultra tristis esse nō
possit: Nulla in eā ulā possit do
minationē exercere infirmitas:
nullus dolor-nulla tristicia-sed
semp tristina erit gaudens de uite
sue perennitate secura: Adhec achil
leus-Hec que frater meus com
memozat parua sūt-et quasi q̄
de fluuio immenso unā sentari
ā sumat-aque īmense signū
tenens-Ipsius autē aque mēsu
ram colligere cōputandō nō pre
ualēs-ita ute ullius que suturā
est gaudia et delicias-deinarī
mullius sermo explicare sufficiat
mulla cogitatio mucnire, nulla
disputatio comprehendet-Solo au
tem et hoc non inūnitter qd e
tiam hic in isto sēō uirginitas
non pōt ingenuitatē suā-Non
timet uirilem audaciā-non est
subiecta homini corruptori-qui
cōmūnat mundum-designat q̄
signatam-si angit integrā: cap
tuat liberam-et ingenuā a deo
factam et ipsi deo-et sās nōibus
cura libidinis sue-facet uolen
ter amplam-post hec mī paric
tes domesticos quasi in p̄uato
carcere continet dausam-Sahu
tari non sinet-uideri emā a suis
parentibz phibēt-mutatores et
mutatores et ad fines quasi hos
tes a consolatione et cōfabula
tione exhidit-nec ipsa mātū
alloquia libere loqui patī-dū
timet p̄ eos agnosci a parentib
suis quas gerret in mulierem
murias hic qui habuerat mū
gnē falsissima blandimenta-
Denique si mūp est sacti-et nō
magis immoza sans memoratur
rum mala que solet exerē mul-
tiplia angente angelo de sēō ui
ginitatis patrono-qd hanc a se
exhidi p̄misit pia de p̄dio suo
quam nascendo a creatore suscē
pit-et locū eius sent immunem
corruptionem mutādē-ūi cuius
mde integritas que semp ibi erā
nata est manstit-et introducē
que mūqm ibi exquo uitiē cep-
corrupto amisit-Et qm ut dix
imus patronū habet scā ūgini
tas angelū dīi-q̄ mulierē fac

tam obiurget et increpet. Fama
mus nostr eius rationabilit obiurgantis. Dic mihi o homo
in quo te lesit virginitas. ut illā
a te pellas. et in locū ymmicam
eius admittas. Quando te utq̄
nūc matris extitit: tecū lactata e.
tecū semp fuit. et a tuo cōsortio
nō recessit. tecū fuit mē fletus i
fantiū: tecū mē blandimenta:
et iuuamenta lactauit. tecū ca
bata: tecū tediata est. cū ānsietis
infirmitatū tuar. tecū ānsiata
ta est. tecū vigilares vigilauit.
tecū cū dormires dormiuit: cum
surgentē surrexit. cū sedentē sedit.
cū incessuris incessit est. cū ornā
tioris ornata est. cū clamante e
iuxit. cū epulante epulata est:
Tecū litteras didicit. tecū gēnati
ō magistrio erudita. tecū oratō
ris. tecū facta catheruminia. tecū
baptizata est. tecū xpi sanguīe
consecrata: simul tecū venit ad
nuptias xpi. et ecclie vbi thala
mus eius gēmis virtutū istruct
in ornamēto mundar mentū
cothidie pulchrescat. Tecū de cor
nuptijs. cothidie innumerabilis
nascit multitudo infantū cum
sit pat nascentiū xpc. et mat filio
rū ecclia. tamen thalam nō le
sat. quia xpc pat sponsus essen
cessat: et ecclia mater sponsar
non desinit. Semp cū xpc et spō
sus. et pater est. Semp ecclia spō
sa et mater est. que pare nō desi
nit. et virgo esse immaculata nō
cessat. In amplexu cū xpo. ap̄li
atur potius integritas q̄ fugat.
et in partu ecclie arcat potius vir
ginitas q̄ deserat. Vnū omniū
to mario gēmar splendore chorus
cant. Vnus ore prodiit melliflu
e legis eloquia: et pcepta signa
bus blandimenta. O fecur et sā
virginitas que adhuc mē hoīnis
pōtes in tra posita magnis tem
plis fruens. Quales putas inter
angelos post hec habitura eris
in celis: q̄ carissima eris āgelis
q̄ omnibus pōtissimus ge
mis. Omni hora habes tecū nup
tiem pulcherrimū xpm regis oī
potentis filiū. deadrmatū auro
mū splendidū. et fulgente chorus
cho celo potentius. Iam cū sol
eius pbet. et famulus. quāta po
test esse pulchritudo dñi: si tāta
est pulchritudo serui. Hic semp

trū erit o sīa uirginitas · trū mē
ōīs sōs tuos m blandimēt⁹ etē
ns et spūalib⁹ pfruerat? trū
semp mē angelos letus exultat?
Fuge nunc quē uelis · ubū ꝗa etē
nus est · cū eternis deliys · aut ho
minē mortuū · cū quo sīt simul
et ipse deinde pfruere. Hec et hys
similia pfūtib⁹ nereo et achilleo
domitilla ūgo prudentissīa dīē
Vinam ad me olim her dea sanc
ta puenisset · et ego nūquā nec
nomen sponse suscepissem · sine
labore tuū hūc assumerē ut si
ut baptizata y dolor cultūras
deseruī · sic instructa carnāle hoc
cōmercīū cōsumplissem · Nunc
autē qm̄ nob⁹ deus aperuit os u
ad lucrandam ammā meā · plū
credo quod aperiat nob⁹ cōsilium
ut possit p uos hoc qd̄ p ea amōe
cupimus adimpleri · Tunc nere
us et achilleus prexerūt ad sām
demētē ēpm · et dixerūt ei · Mer
gl̄a tua in dīno nro ihu xpo sit
posita · et non de humana digni
tate gloriaris · Scimus tamē dem̄
tem consulem p̄is tui fuisse ge
manū · Nunus soror plautilla e
nos infantulos cōparauit · a tūc
quando a dīno petro aplō ubū mte
audiens credidit et baptizata est
nos simul secū et filiā suā domi
tillam sīo baptismate cōsecrauit ·
Eodem āno et dīns aplus petrus p
coronam martirij p̄perauit ad x̄m
et plautilla corpus tūmū deseruit ·
Domitilla uero filia eius cū aure
liānū illustrem habēt sponsū · a
nra paruitate didicit sermonē
quē ex ore aplī didicim⁹ · quia ūgo
que p̄ter amorem dīni nūginita
te pfecerauerit xp̄m merear habe
re sponsū · cū quo in etnis deli
cijs et gloyis pfruerī p̄petuis · hec
et hys similia audiens a nob⁹ cu
pit nūc ūginitatis sue uotū man⁹
tue uelamēto sanare · Quib⁹ de
mens ei⁹ dixit · Tempus ē ut
uideo in quo et mea et ura et ip⁹
uocando hac occasione ad marti
rij palmam attingat · sed quia p̄
ceptū est dīni nri ihu xpi · ut non
timeamus eos qui occidūt corp⁹
cōtempnamus hoīem mortalem
et p̄cipi uite eius totis uiribus ob
tēperare nitam⁹ · Tunc sūs demis
ueniens ad domitillam · cōsecra
uit eam · Et quia longū est per
ordinem scribere q̄ mala spon

cius ꝯcrauit aurchianus arra do
mullam furys plenus hmc arti
culū ad rez exaū transferam. Im
petrauit itaq; a domiano pīnpe
ut si sacrificare cōtrimpnet: pōna
ne insule subiret exiliū. in quo ex
ilio posse arbitratus est. ut a ppsi
to pseueranie animū sc̄e iugus
reuocaret. Igit̄ cū esset in ponua
na insula exhiata. simulq; ibi es
set cū ea nereus et achilleus erāt
ibi exhati duo malefici discipuli
symonis magi. quoz unus erec
uocabat̄ furius alius prisus. hm
ergo duo pene modas insule fal
lendo magias signis fecerāt simo
nē magū p dei filio adoari uene
rari et credi. petrū uero minimū
ei sine mula fuisse. Cuiq; obsiste
rent eis nereus et achilleus dicēt.
Marcellū nostis mara pfecturb
filiū. Responderuīt. Quis hunc
nesciat. Dixit eis nereus et ach
illeus. Huius testimoniū admir
tatus de symone et petro. Resp̄
deruīt. Grandis stultus est. q tanp
sone non credit. Qui respondēn
tes dixeruīt. Presbiter ergo salui
ure quoiusq; litteras mīas ampli
at. et referat nob̄ tm de hīs pe
tro apl̄o. qp̄ eaī de symone magō
et tollite nos a doctrina eoz. Facta
epl̄a mīa elegit unū et nob̄ q ad
eum deferat quam nos i cōspectu
uro aptimus remisi. et dū ille re
scripserit uro conspectui. michi om
nis hoc dictū remanbunt. Et cum
literis sc̄oz direxeruīt. Tertius au
tem epl̄az ille est. Nereus et achille
us seruu xp̄i ihu. et condiscipulo mr̄
cello etiam salutē. In ergastulo
ponuane insule ppt̄ nomen dn̄i
nr̄i ihu xp̄i gaudemus. sed gaudi
um mīm frangunt furius et pris
cus discipuli symonis q̄ p magi
as artes hic exhiati sūt. Asserūt
eīm quod nuocens fuerit symon
et apl̄us petrus sine mula certa
tus sit eū. Cumq; dicimus omīb̄
ut nemo in eis credat. asserunt̄ vo
bis ea et illustrem fidei tue plonā
qui possit eos informare scriptis
que et qualis fuerit uita eius. qm
eū fueris eius discipulis unitus eas
eius agnoueris actiones. que pe
timus ut ea sciere moueris. ut
possint nocētes ab eoz fallacia
liberari. Gra dn̄i nr̄i ihu xp̄i teū

Qanē. Rescripta marci
arcellus seruus xp̄i hīc

177

sanctis confessoribz nequeo eradicil
leo. Lectis litteris tuis gaudio ñ
repletus: cognoui eñ uos cõstan
tes esse in fide et sollicite p uerũtate
pugnare. Et qñ memoratus obiec
tũ uob hoc, qd̃ symon ñnocẽs fue
rit retexam ex parte aliqua uitã
eius. ut ex paucis cũcta noscatis.
Ego enim cũ eius essem discipul⁹
malignũ et infatuandam et ma
lefican exactorem agnoscẽs. deser
uiens et adhesi dño meo ihũ xpõ pe
tro aplõ. Quem cũ symon ma
gũ diceret. et ppl'm romanũ ĩ eius
odiũ exurgeret. subito ĩ eo loco ĩ
quo petrũ symon arguebat. tñ
siebat uidua cũ ingenti ploratu
mosis uestib; luctuosa afferens
afferẽs unicũ suũ filiũ. Tũc pe
trus ait ad ppl'm. qui credebat sy
moni. Accedite ad feretrũ et depo
nite illũ. qui mortuus dicit. et
qui eum susceperit uera fide
esse credatis. Qd̃ cũ fecissẽ ppl's.
dixit symon. Quodo si eũ suscita
uero. interficiens petrũ. Respõ
dens oñis turba. Viuũ eũ ĩcẽ
dim⁹. Tunc symon mundatis
demonijs ministerio eor: cepit
agẽ. ut moueret corpus exanimi

Qd̃ ppli uidentes. experiunt da
mare malaũ symonis. et ĩ p
riacem petri. Tunc petrus uix
impetrato silentio. aut ad ppl'm.
Si uiuit loquatur. ambulet. et
accipiat abũ. reuertat̃ ad domũ
suam. Qd̃ si hoc non fecerit. sci
atis sciatis uos fallacẽ esse symo
nem. Ad hec ppls una clamia
bat dicens. Si hoc fecit symõ
penam quam petro proposuit ip
se patiat̃. Symon uero fingẽs
se uatiñ. fugam petebat. ppls
uero tenuit eũ cũ ingenti expro
bratione. et custodiebant eũ. Tc
petrus expandens manus suas
ad celũ dixit. Dñe ihu xpe ñ no
bis discipulis tuis dixisti. ut ĩ
nõie meo demonia eiicite. ĩmos
undate. mortuos suscitate. etiam
puer: ihũ. ut oñis hec turba
cognoscat. quia tu es deus. et
nõ est alius pter te. q̃ cũ pre et
sco spũ uiuis et regnas in scla
scloz. Exurgens aut̃ puer ado
rabat petrũ dicẽs. Vidi dñm
ihm xpm uidentẽ angelis adi
centem. Ad petitionem ami
mei petri. restituat̃ hic orphan
unicus uidue matri sue. Tunc

oīnis ppls una uoce clamabant. Unus est deus quem pdicat petr. Symon uero transfiguravit se i capite cānino: et cepit fugere Populus autē tenuit eū. et dū uellet eū in ignē mittere. misit se petr. et liberauit eū dicens. Magister nost hoc nos docuit. ut p mala bona reddamus. Etiam satis li bi est ad confusionē tuā. ut cognoscat se esse demonū. Cū ergo e uasisset symon uenit ad me: et putans me nescire qđ factū cāt. canem īmanem quē uix cathena ferrea uinctū tenebat. hunc hgra uit in ingressu duēs. Didymus si petrus qui solet uenire ad te potu erit ingredi. Sed post unā horā uenietis petrus. facto signo eis solui canem et dixit ei. Vade lo quere symom. Deinde ministio demonū deaque pplin. p qđ xpc suū sanguinem fudit. Videns autē ego tanta mirabilia: cucurri ad pe trum. et genib; eius pmolutus cepi in domū meā. symonem uero expuli oīno. Canis autē oīnib; blandus effectus: solū sy monē plequebat. Quē cū uidisset subtus se. cucurrit petrus da mans et dicēs. Principio i nomi ne ihu xpi. ut monstū figas i alīq̄ partē corpis eius. Canis autē nul lum quidē eius contingē potuit uē brū. sed uestimēta eius ita mosli bz attredauit. ut nulla pars corpo ris tecta remanēt. Populus autē oīnis et pōpue puer simul cū ca ne post eum tamdiu cucurrerūt. q̄diu illū cū ululatu quasi lupū p muros ciuitatis egerūt. Post hec autē. obprobriū huī pudorē non ferens. p amicū nuscquā cōparuit. Postea uero inuenit unū q̄ eum uerum cesarī insinuaret. simplex tū est. ut homo malignus malig num. immo priorem se suis am nuis copulauit. Post hec etiam apparuit dīs petro aplō i uisione dicēs. Symon et nero plem dō nis adiisum te cogitant. non g timere. qua ego tecū sum. et da bo tibi seruū meū aplī paulū sola cū. qui cras romā ingredet cū. quo post septem menses simul habebuis contra symonē bellum. et postq̄ uincens et deiectus eū in infernū. simul ad me uenietis ambo uictores. Quod et fm̄ē. Nā altera die uenit paulus. Quo autē

qdme se uiderint·et post sepē mē
ses conflictū habuerint cū symone
qñ hic fluctus et uidelis oriūtur
supfluū habui uos doce qđ nol
uis·ptēa cū sēis unus grecꝰ omo
ne omnē textū passionis cor ad
ecclesias orientales scripserit·De
petronilla uero filia dñi mei pe
apli·quis eius exitus fuit·qa me
rogastis solhate breuit intimabo

De obitu petronille et passio festiuale uirginis

Petronillam itaq; ut nol
tis uoluntate petri apli
dominam fuisse apud ipsum
cū p̄mū discipli eius efficiā·cō
git autē ut tytus dicēt ad aplm
Cum uniuersi a te saluent·petro
nillam paralitica iacē p̄multis:
Aplus uero ait·Sic ei expedit·ne
existimet impossibilitas eius
molestiis meis sermonibus
irrisari·aut ad eam·Surge pe
tronilla et ministra nob·Et statim
surrexit sana·Ministerio autem
cōpleto·iussit eam redire ad gra
batū·At ubi in dei timore cepit
esse p̄fecta·non solū ipsa saluata
est·uez etā plurimis remp̄auit
mebus suis oracionibꝫ sanitatē·
Et qñ minus spetiosa erat·uenit
ad eam flaccus comes·cū multis
ut eam sibi uxorem assumeret·Cui
petronilla ait·Ad puellā iecunē
cū militibꝫ armatis uenis·Si uxo
rem habere me uis·fac matutinꝫ
uirgines honestas ad me post ꝺs
dies uenire·ut cū ipsis ad domū
tuam ueniam·Factū est autē ut
trīū dierū spacio ieiuna sācta
ieiuniis et oracionibꝫ occuparet:
habens secū sūm ignē sedulā
cōlectaneā suam in dei timore p̄
fectam·Tertio itaq; die uenies
ad eam sēis nyconiedis presbr
celebrauit mistria xp̄i·Virgo
autē sacratissima mox ut xp̄i sa
cramentū accepit·redimans sci
lectulo emisit spīm·Factūq; est
ut oīs turba matronarū et ui
ginū ignū que fuerant a flacco
adducte·exequias funeris sce ui
ginis celebrarent·Flaccus autē
uertens animū·dixit ad sedulā
Vnū tibi e duobꝫ eligo:aut esto
uxor mea·aut dis sacrifica·Cui
sedula respondit·Fiet uoluntas
tua ero·quia xp̄o sacrata liben
ter īmolabo ydolis·qa xp̄iana

sum. Tunc flamis nadidit eā au
dam uicario. et frat eam in tene
broso claudi cubiculo. sine cibo p
septem dies. in quo diebant ei
uxores custodiū. Quale uis ma
la mortē mori. Ampe unum
nobilem diuitem. unicū ele
gantem comitem et amicum
impatoris. Audiens feluula:
nullum sinonis reddebat ōno
responsū. nisi hoc ūgo xp̄i sū. q
p̄ter ip̄m nullū ōuo ampio. E
uerta autē post septē dies. ducta
est ad uirgines uestē: et ubi per
alios septē dies sine cibo pmansit. Nulla eiū potuerūt ratione
eam ad hoc adducē. ut de earū
manu albū ampet. Post hec
leuata in celū. clamabat di
cens. Ejodo xp̄i uidere amato
rem meū xp̄m: in quo amor
meus fixus est. Diebant autē
ad eam oēs. et ipsi q̄ uidebāt
eam. negare xp̄ianam esse et
dimittere. Felicula autem cla
mabat. Ego non nego amato
rem meum. qui p̄ter me fecit
cibatus. acto potatus. spinis
coronatus: et cruci affixus est.
Post hec depositā est. et p̄paua
ta est in doacā. Sōis autē nyco
medis presbit̄ inspectis posuis
occulte liberauit corpus. et p̄uoca
ter in uirore p̄duxit. ad cacellulam
suā septimo miliario ab urbe ro
ma uia arenaria. et ibi eā sepeli
uit. in quo loco fructificant ora
ones eius usq; in hodiernū diē.
Fecit autē ad flaciū hoc fecisse
nichomedē prebitez. et frat eū te
nere et adduci ad sacrificandum.
Qui cū dicēt ego non sacrificabo
si deo ōipotenti. qui regnat in cel
non his qui in templis quasi in
carceribz clausi custodiunt̄ plūba
tis diutissime celus migrauit ad
dīm. Corpus uero eius i hybernī
papuatū est. Clericus uero eiusdē
pbri nōie et ope iustus. collegit
corpus eius et posuit in uirore su
o. et duxit ad oratorellū suū iuxta
muros uie numentane. ibiq;
sepeliuit illud. In quo oratorio do
minū consequunt̄ que postulāt
p̄ intercessionē martiris eius. qui
passus est pro nōie dñi nr̄i ihesu
xp̄i.

Auctores uichomus et ma
ro serui dñi nr̄i ihu xp̄i
marcello. Sic uenerūt

lucere tue ad sōs nereū et achilleū
Jam transierant triginta dies qō
puenerant ad cōsonam flauiaet
cū domicilla uirgo illustrissima
immo xp̄iānissima·cū ish suos
nuch doluissent eam arde ī xp̄o:
et ip̄i suam ⁊guinitatē seruare au
rehanus sponsus eius cōcēptus
ab ea fecit eam pro xp̄iānitate
tulo in hanc insulam relegari·ip
se uero aurelianus uenies hinc
cepit sū nerei et achillei animum
cōmouere·sū uero seruantes do
na eius·et magis domicille fidē
coroborantes in deo·uerberib ab
eo ⁊giissimis adhrctan sūt·atq
ad extremam deposita·mēmo ru
fo tradita sūt cōsulari·A quo cū
eculeo et flāmis compellebāt ad ī
molandū ydolis·et dicēbat se a bō
petro baptizatos: nulla ratione
posse ydolis immolare capite cesi
sūt·Quos coepa rapuit auspici
us discipulus eor·nutritor seruo
rum domicille·et in capua ave
naria sepelluit uia aretina: a
muro urb miliario uno et semi
uncta sepulchrū in quo sepulta ę
fuerat petronilla apli pet filia
Per nos ipso auspicio refouere:

cognominū·qui eos coepa rapuit
et sepeliuit·Erue ergo cariratis
tue solliatr arca nos agē·et ali
quem ad nos talem dirigē qui
et nos de tua·et te de nra solepna
re facier lectiones·Dies natal eor
quarto ydus maias·Accepta h
hec sarpta marcellus ginanū
suū misit ad insulam·qui finit
cū ihys confessoribz xp̄i p annū
postea uero ad marcellū reuersus
hec retulit·Cum aurelianus
post martiriū nerei et achillei i
ter agerer ut ad domicille posset
peruenire consensū·ducū est illi a
quodam qō maiorem habēt ca
ritatem cū eunuchis et uidoimus a
rone·qō habuerat cū eunu
chis suis nereo et achilleo·q eā
doctrerant xp̄o arder·Unde et
fōn est ut a principe nerua pe
teret eos donari sibi ō sacrifica
ri noluissent·Qui cū uinci
agerēt ciuices uidoimus a ma
ro? amp; minas aurelianī pēr
non timuit·deposuit eos de
insula: et quasi seruos p sua p
dia diuisit·cuidā ī sexto decio
ab urbe miliario uia numēta
na·Vicdoimū uero ī sepulcri

mū ua salaria: maronē aūt
m crudelissimo tyrannissimo m cast
salaria ua· ut sumpt eos tram
sodere p totū diem· ad uespertī
uero cantabriī manducare· &
deus ōipotens dedit eis grām
m loas peregrinus· ſlā cuncts
conductous loa filiā a dyabo
lo liberauit· Ductoumus aūt
uxorem mū loa· pauncā per
tres āños de lecto nō surgentē
fecit orando mobilimē· Maro
uero morbo ydropis laborātē
curatorem ciuitatis septē pedē
liberauit· Innūera facinora ī
monē ad ppīm· docuerūt mul
tos xpo ardē· et facti presbite
ri: ppīm ordinatī ampliarūt·
Tunc dyabolus repleuit ma
rinetrem auriyam· et misit q
uario genē penaē: mcluderent cor
pam et cuncta m media nia
tandiu ussit et redi q̄dm spi
ritū exalauit· Cuius corpus
rapuit ppls xpianor: et cū ho
nore magno sepulto· m arsh
noīe sup illud basilicā fabrica
uit· Ductoumū uero apud eum
locū qui cotilias appellat· ubi
putentes aque emanāt· et sul
phurē· mplis capite deorsū p
horas tres treuī ussit· et ues
suspendi· Hoc triduū p nom
ne xpi passus sūis uidentī m
grauit ad dīm· Iussit autem
auriyanus corpus eius nō se
peliri· et cū una die apud cobh
as iacuisset· uenerūt mulier
ses ppli xpianā· et rapuerūt illud
et m suū territoriū transtulerūt·
atq; ibi sepelierūt· Maronem
uero misso amico suo· nomīe
turgio ussit uiuū· et sano īgen
ti oppīmi· Unde factū est ut im
manissimam petram· quam
uix ad tredecim pensare· septu
aginta hoīes potuerūt· sup hu
meros suos ponerēt· Ipse aūt
sūis manib· quasi leues paleas
portauit eam· p duo miliaria
a sanus· et in eo loco posuit ī
quo diutius ōfucuerat· Factūq;
hoc omnis ppls puncte ām
ratus· credidit xpo et baptiza
tus est· Consulatus aūt accep
ta ab auriyano pmissa uxore
ut eū· ppl'i aūt exinanuerūt
petram quam humeris porta
uerat· et ibi in eadē sepelierunt
eū· et ecclīam xpi fabricauerūt

in nōie eius· in qua prestāntur
beneficia dīi· ad glām nōis eius
usq; in hodiernū diem· Itrm
unde supra redeundo ad ppsi

Actum est tum·
autem postq̄m omnes
dei sōs tulit a solacō do-
micelle aurelyanus· dixit ad sil-
piaū et seruilianū iuuenes illus-
tres uiros· Deo esse collectaneas
domicelle eufrosinā et theodoiā
uirgines sapientissimas· Cū er-
go domicellam deponi fecero de
insula ad campaniam iste ad
illam uisitandi gracia uadant
ut suasione reuocent animū ei
ad grām meam· Cum ergo depo
sita esset domicella de insula pō
tana ad rōmā· et uenisset ad e
am eufrosina et theodora inui
cem habuerūt gaudiū magnū·
Intēa ad cōuiuium dīi uēissent
prandentibz illis· domicella re
uniys et oratoribz uacabat·
Tunc dixit ei collectānee eius·
Modo quia nos prendimus et
maritos accipimus· nō possu
mus colere mariū tuū deum·
Dixit eis domicella· Cū habe
ris sponsos nobiles uiros· et si
uellent uos ab amore cōi ali
que ignobiles reuocare suppre
me plane ut ipse uos maritos
accipeat nūquid consentiretis·
Respondentes dixerunt· Auer-
tat hoc ds a mentibz nostris·
Quibz domicella ait· Ita et
a mea mente quia magnum
sponsum habeo· filiū dei qui de
celo descendit· et promisit ūgini
tatē diligentibz se esse sponsū ue
ru: que propt amorem eius· ui
ginitatem custodierint dare
eis uitam eternam· Ita ut pe
ctūi animam introducat eas
in thalamo cēlo in celis· et fa
ci eas gaudere cū angelis· et in
floies aromatū in medio para
dysi gratulari semp· et sine fine
in cōuiuys epulari· Cū her pro
mittet filius dei· et nullus uelit
ei credē· cepit ceros illuminare·
leprosos mundare· oēs infir
mitates curare· etiā mortuos
suscitare· Sic factum est ut se
ptē dei filiū ostenderet· et oēs
credēt in eū· Dixit ei theodora·
Fratē habeo iuuenē heredem·
Hic ante āmūsticū oculos cete
tatem meruit· Si uel duas·

in dei tui nõie salua eã· Diate
ram et cufirosina· Tu fratrem
rome reliquisti cruã· ego autem
habeo filiolam hic mutuasmee
que in egritudine muta facta ẽ·
Auditũ quidẽ integrũ habet· ꝯ
nox et sermo fugerũt ab ea· Et
hec dixẽs· fecit eam in eius adhi
bere conspectum· Tunc dõialla
prostrinens se in oratiõe diuꝝ
sime fleuit· Exurgens autem
expandens manus ad celum
dixit· Dñe ihu xpe qui dixisti
nobisũ sti, oĩbz diebz usqz ad
consũmatiõem scli· offerte uez
ẽ testimoniũ meũ· Et ai hec
dixisset· fecit signũ oculos super
os mutę· et dixit· In nõie dñi
mei ihu xpi loquere· Et statim
emisit uocem magnã dicens·
Verus deus tuus donnalla· et
oĩna uera sũt· que tuo ore pu
blicã· Tunc miserũt se ad pedes
eius· et ardentes misteriis xpi
consecrate sunt· Frater etiam
theodote adductus cecus domi
alle prenbz recepit lumẽ mẽus
et corpis· Vniuersi autẽ uiri
et mulieres qui pagani ex ur
be uenerant· sine scrurisue m

genium· uidentes hec crediderũt
xpo· et baptizati sũt· et facta ẽ
domus in qua manebãt qua
si una ecclia· Factum est autẽ
post hec ut ueniret aurelianus
cũ duobz sponsis· ipse uero cũ
cũ tribus organaris· et quasi u
no die trium ꝯginũ nupcie fie
rent· Sulpicius autẽ et cuha
nus· uidentes mutã loqui· et
herodem theodote fratrem illuminã
audientes etiam oĩa que dicta
et facta et facta fuerant credide
runt· Quos cũ aurelianus itaq;
ter hortaretur· ut una die acci
peret sponsas suas· sulpicius
seruiebamus prudentissimi hoĩs
dixerũt· Da honorem deo· qui
iussit ceciũ illuminatũ conspicere
et mutũ loquentẽ audire· Au
relianus autẽ non curãs dicta
que illi loquebantur· fecit p potẽ
tiam suã· includi in cubiculo
domnallam· ut securus faceret
uiolentiam· Et postea organis
post etiam· cepit ipse saltare
inter eos· Cui saltanti mox so
luto impetu· oĩbz admirãtibz·
ille mirabiliter saltauit tandiu
p duos dies et duas noctes ꝯdu

Passio sancti Vergilii mris

Venerande
memorie beatissimi Vergi-
lii egregii confessoris
xpi et martiris adest lectoris mi-
randa: que licet omnibus precipue
sit uenerabile et colenda illis
tamen est propius deuotione cole-
da amplectenda quos priores m
eius ueneratione dignissia red-
dit affectio. Hic cum est specialis
eor patronus et certa protectio:
quos pregit meritis uirtutibus
illustrat. Qui post portas mur-
tutes et exempla in ultimis em
nentis ipsor imitatum exultes ue
lim uibat splendidissimu in orbe
refulsit: et in secular habitu in
finitus ad spiritual agonistu
cumum peruenit: contra antiqu
hostis cptamenta decertauit ui
riliter: et post tanq miles emc
ritus et diuina exercitatione m
structissim plator: cu triumpho
bone operations celestis patrie se
natu possidet laureatus. Vere
felix uere gloriosus cui contigit
est ut mundo iam ad deteriora
lapso: et plurimis a uia ueritatis
erroribus p semita mistice i

omnes exspirauit. Viderunt am
tem que cucurrant omnes cedi
derunt. Frater autē aurelyanus
inme luxurius pcepit ab impera
tore traiano ut hos omnes ad sa
crificandū cōpellēt. ul' impellēt.
Qui si non consentissent pens
cos quib; uellet interimēt. Unde
et fm est ut sulpitiū et surianū
pfecto urb' ammiano traderet.
Qd' pfectus factus qd' nup fact
essent xpiani. nolentes penit
ultra ydol' immolare. deolla
ri pcepit. Quor corpa xpiani
posuerūt in pdio cor via latina
miliario sexto. in quo loco ex
berat uirtus martyr cotidiae
in presentem diem. Post hec
luxurius abiit ad tigines xpi:
ad tramensiū ciuitatē. et nolē
tib; penitus immolare: ablatis
omnib; que habebant in eodem
arbitrio in quo simul morabā
tur clausit. et ignē supposuit.
Altera itaq; die ueneris sīt dy
onisius noīe celarius. uidit
corpora igniū immaculata. que
undens in sarcophago nouo.
et in profundo fere mīodicis se
pelunt.

dresse meredr. et arcē fidei super
xpm fundatā merito sue actio
nis nobiliter extollēt. pueher.
sublimaret. Iure ergo eīi equa
lem extris sīs possidet rhum
quibz in cris adhuc positus mē
te nsepabilit extitit sonat. Hz
et de isto nob specialit sermo a
gitur: cuius tota conuersano
bonoz opez spectabum facta ē
mundo. Cui iuxta aplm unic
xpc fiut. et non lucrū: et car
ne ut diximus nunus detentus
animo semp in celestib; usaba
tur. dissolui cupiens et esse cum
xpo. Quaz scīm qđ nates dum
nus papt spirituale cantacū in
tuba ductili. et uoce tube conuer
deo iugiter modulatus est. Tu
ba quidem ductil. que crebris p
cussionib; ex metallo massa p
duit. mortificationē carnis de
signat. Et ille in tuba ductili do
cuit. qui carnē suā cū uicijs et
concupiscentijs crucifigat. qui cal
tigat corpus suū et in seruitutem
redigit. ut paulum extenuatū
ex disciplinis celestib; supnā pos
sit continere melodiā. Tubaū
uero comea celestē cōsolationē
figuralit expnit. Caro quippe de
carne nasit. sed carnē exuēs ca
rnem mollitiem deserit. et ossea
pfiat firmitatē. In tuba ergo co
nea deo placuit. qui in carne am
bulans non sōm in carnē uiuit.
qui ea que sursū sunt sapit. et q̄
rit. non que sup̄ ficiam. Talis
sū cōuersano: talis eius tota u
ta fuit. sancta innocua: celebs.
gratiosa fide integra: spe robus
ta. caritate diffusa: omni pos
mo bonitate conspicua. De qua
quia nichil est. qđ digne satis
ualeat dici. Idcirco hec breuiter
pstrinximus. et uelim qualdā
conuisationis eius lineas diuīa
quia qđ non sine magno cordis
dolore diximus. nusq̄ ea septā
reperire ualemus. Et quidem
tanti uiri miracula nō dubita
mus sine causa fuisse scripta.
Esset quippe inhumanissimū.
immo impiū subpmu silentio
que p famulum suū ad pfectū
multoz ds operari dignatus est.
Sed meandescente cotīdie ecclesiā
paganoz immanissima pseu
cione. adeo ut plurimis uel fu
gientibz uel in nectem amībentibz

maxima caritas supellet xpiano: et ut noster poeta dicat. Vacabat tunc tpus potribz oppimépondz rapc: piratis pdere. miserisserc. Et hoc modo sunt et alioz sõz multoz. sic etiam uita beati huius de quo loqmur greguli pditum in coniugio. dum unusqq; cogitabat magis qualiter uitã moriam sãpz imminenti crimcret: q̃ in custodiendis pceptisq; libris opam daret. Atq; ideo quem pmeua etate gessit quas diaboli tẽptationes ptulerit hanc plenior sanus. Sed quedã ad nos p sumedmodũ reuelationem fidei narratione contigit emanasse. De quibz oñibz quasi quodam breue compendiũ colligẽtes que de sõ nob̃ cõpta sunt. ipi ad unu pfectz cognitiõ explicant.

Qui atq; dñi gregulius: alto parentũ germine. i supbi sanguis nobilitate burgũdie exiit oriundus. et disciplinis xpianã dogmatis a parentibus apime eruditus est. Qui puerilius adhuc: et pclare indolis summa ornatus. assuescebat orbis uicisse pcor: couentibz: et suos diuum eloquiis ab eor ore lustri pcens catholicas rimmare sẽtentias: et in uentrẽ memorie traxerc non desistat. adeo ut in tenero ip̃a pectoris impressã cer neres ymaginem sanctus. Et h cet secular cẽt toga pectus. scripturas tamen nomine ecclesiastice sanctimonie pcurabat pectore. studiebat pfecto ouritatis occulto iudicio. nequid minus pfectionis postmodum meret bñissimo uiro. Erat cum reuerendus in multis affabilis eloquio. prudens in ope. facñdoie. unusquisq; mor prelati ho nestate. Iudicia nichilominus religiosor spectacula uehementi bauatri pfunda respiciens. obscenas uitare studebat uniuersum. fabulationes. que animu pumtẽ solent suis illecebris detrahere atq; euangelice admonitionis non surdus auditor. cũ scripturine prudentia altitudine colũbine simplicitatis mansuetudinem nõ amittebat. Ejusq; ut pdiori amplitudo qua nimiũ pollebat et patrimonij census dispensatiõ elicit: quantũ arta egenos dep

filius dispensator exhibitrat nō est
nīr facultatis euoluere ꝙ nr
ta exemplum dñi Job · oculꝰ fuit
ceco · et pes claudo · ossibꝫ eius
malon patuit ·

Dehinc decursus adolesce
ac mētis metis · cū i vi
bur urule euasisset etatis gene
ōsimilem sortitur uxorē · Que
licet nobilissimus affloret ora
natalibꝫ : dissimilis tamen ex
stitit moribꝫ · ut postmodū nr
narationis monstrabit text⁹ ·
Quam idcirco occultus arbitr
pmisit degenerē ut remur esse ·
ut in illa bti nri patientie expi
retur pmiū · et innocentis ui
te ꝓbaret simplicitas · qua ita
inuitū suaꝫ merita studuit oc
cultare : ut ab illis qui bonis pa
rati sunt inuidere merita qua
dam animi dicā torpere · Dena
nom ꝙrea solitus erat operam
dare : quia predia illius quibꝫ
īmolari ꝙ ceteris cōsueuerat · fi
liaꝫ opulētie densata erāt di
uersoꝫ ferāꝫ gie cumberabāt
qd hodieꝙ demonstrat locus · q
sacri eius sonatus crimine habē
tur recondite silue nemorosis ·

Siquidem ꝙ mouet cur tantis
ac talis uir impendiū laboris
sui in hijs sepissime noluisset
occupationibꝫ expendē · sciat p
ceptō quia sunt quedā negoci
a · que si animo simplici exerce
at aliquis · nulli exinde detri
to bone cōuersationis subiacet
uir · sicut cnā et alia que uxi
aut nullatenus sine pīo exer
ceri possunt · Sicut legim⁹ ieiu
gio bti petri post sui ā dño
nocationē passionēqꝫ saluato
ris ac resurrectionē · spretis tā
sci actibꝫ · abiuratāqꝫ mundi
gl'a piscationi insudasse · Aliud
eiī sicut btūs gregoriꝰ dum luc
tum ꝙ piscationē querē · Aliud
thelonei pecunias augere · Ita
et hic btissimus ac deo dilectus
genugulfus · ceteris inuitū mīg
nijs ornatus : ne ociositate tor
peret · quia ocii inutes enerua
et uicijs alimenta ministrat · o
ciositas inimica est animene
delidia segnis redderē : causa ex
ercitationis lustra ferāꝫ arcuit
et eas aut cauti sagacitate aut
celsiū nobis minabat murice
a tempestate regni fiamouii

pippinus rex strēnue gubnabat
cui hic scūs mr-militari officio
cōmunibus inseruiebat. Qui pp
pinus aurēq; regalibz insignitur
tur fastibz maior domus ido cog
nōiabatur: quia qui palatio ad
hēbant-ac p̄ pmissas iura dabāt
cū eius consilio que agenda erāt
regni gubnacula āmnistrabāt.
Pe bātissimū hunc de quo loqr̄
gengulfū inter fortissimos exer
citus sui deputabat: quia erat a
er animo-fortis uiribz-strēnu
us in armis-et oīi militari ex
ercitio instructissimus. Cui⁹ rei
mdicū patebant insignis cusa
matura-que hodieq; cōseruatur
in ecclia eius in hōore i nōie
dicata-quam sacratissima ei⁹ il
lustrat psentia-ubi habentur
rpositia galea-lorica-gladius ei⁹
et brachialia. Qui licet exteri⁹
taliū uidēt habere armoꝝ
muminima: interius tamen in
pectore eius refulgebant fortis
sima arma fidei-habet galea:
iustitie torax-ymo mexpugnabi
lis equitatis clipeus-gladiusq; ū
bi dei-qui mentis illius secreta
tura ac penetrabili acie auerso
ministrauerat. Quodā itaq;
post pacta expedicione in regali
seruitio cū in patriam regredi
ēptauerat ul' ēptaret: amoꝝ
ei ure agere p̄ loca que frāci cā
pania uocant-qua sunt ibi
prolixa telluris materia, frō
dibus minime densata: nec sal
tibz nemorosa. Cumq; quodā
die ab mnere diuertendi cū su
is peter ut gentilitū sumeret
et equor famem passione solua
releuaret-ducunt ad quēdā fon
tem-q̄ puras atq; pspicuas cen
nabat aquas. Qui locus opta
te refectiois habul' usus est-tam
sibi q̄ animalibz suis-qa ierāt
etiam ibi herbar gramina. Cui
q; ut cibos ceperūt una conse
dissent-hominio in omnis her
gerebant predicto-cuiq; bīs ut
ut erat plenus animo ad cōuer
tendū imitant. De hinc inter
prandendū athleta dei gēgulfus
nouum hospitem alloquit-ne
mis fontem sup omnis insedrāt
maginibz tarato primo sibimet
uendicet. Per ille audiens cepit
cū tante irridere-non considerās
puritatē mirorem eius-sed pre

stolidit̃ate ista ab eo dicta puta
bat̃. uel arbitrabat̃ cepitq; m
tra se cõmutata. utriũq; sibi ced̃
et q̃itatẽ ꝑ̃ posse retinere. et
quia translmutatã de loco ad locũ
non poterat fontem de reliquo
possidere. Non em̃ aãduertebat
ille cupidus possessor fontis i fa
mulo dei ĩtutem illã refulgere
quam dñis aplis immo p aplos
fidelibz ceteris ꝓmisit inquiens.
Amen dico uobis quicũq; dixe
rit huic monti tollere et mittere in
mare et non hesitauerit i corde
suo. sed crediderit. q̃cũq; dixerit
fiet ei. Quid plura. ~ Cernũ so
lus q̃itatẽ uendidit fontis
ꝓfitturus dan uisus. Pactis ite
rum que ad refectionẽ necessaria
erant. ascensis equis cepũ ite
rũ suus carpere studuit. tñ mul
taq; mi capedine uiaꝝ. ad sue ꝓ
prietatis diuertit habitacula cõsti
tuta in loco qui uarennas dici
tur. ubi ena sã ipi nunc basi
lica habetur. Tunc uxoꝝ q̃ iam
socian cõnubij copulam illicite
ipso ignorante fedauerat. tunc
que egerat retulit. et ꝓ sũmã
quam pro superius dicto fonte
dederat indicauit. Tunc illa ut erat
animo lubrica. que; sinistra i
terpretatione puertere laborabat
quicquid ab eode gestũ fuisset. dã
eundem uiꝝ. suũ hebitudine pec
sũ. et sua ꝓdige dispensatiõe cau
tando conqueri cepit. nichilq; u
tilitatis papie posse. ex hoc q̃ tã
ti emerat. In illis diebz uisendis
cta loca domũ sue contigua ar
cuens baculum quẽ manu ferre
bat solo infixit. coq; relicto redit.
Postera die cũ surrexisset mane.
aqua abluendis manibz et facie
deferri. Tunc sõis ille plenus fide
uni ministroꝝ iussit ut celeriter
ꝓgeret. et dictũ baculũ humo de
ferum abstraheret. et limphã que
subsequeretur q̃tocius ad lauan
dum deportaret. Mox famulus
sapientis obtemperans imperij
ut lignũ a tra subtulit. maxima
aquaꝝ mundancia ab imis tellu
ris uisceribz ꝓfluxit. colonẽq; pi
tinũ quẽ in loco unde diuina uir
tute translmutata fuerat habuit.
quasi representando ostendit. Si
quidem naturale est fontibz regi
onis illius. ut sub albidũ rubeat
colonẽ. sicut quadã tem hum-ũ

184

unde nidenē oīm. Sic auara spes cupidi uendicionis fonte puata ē· quem possidendū estimauit· Nā nunqm postea in loco quo prius fuit· aqua usa est emanare· Dus sunt o dīe ihu xpe her opa: q̄q̄ dam per herimi uasta de sari du rina larga fraus profluere flu enta· unde sanasti sitibunda ura hebita plebis pectora· Qui fons hodieq; salubrime crundās per bū genuflū suffragia· diuina ui tute crebr marima languētib⁹ prebet sanitatis beneficia· Dus uaq; deuersis: pfata mulier bū uri cōiugio renuncia· antiqui serpentis suasu· qui in paradyso cuam fraude seduxit malignā amore cuiusdam deria illecta· uepharia cōmixtione se macula re non est reuerita· Hic autē nō est dericus cognominandus· sed apostata pfidus: qui a uia iusti ce et a fonte dei aberrando deui auerat· et in scīm dei talia cōmit tere pro nichilo duxit mente ob stinata· Et p̄mo hoc damnabile ē gestū· de hinc p multos ora mul gatū· ad cuius de quo loquim̄ scīa postremo puenit auditum·

At ubi ad aures sācti⁹ eius hu ius sceleris platū est eloquū: dui sos reputt cogitatus aumpti usa re in animo· Depius cū cordi eius inherebat· ne eam diua⁹ uiuere sineret· ne arbro ihu⁹ nobilitabri crimo denolata· deus nobilitatis eius grauī dehonest taret infamie nuptiudine· Sin autē moti addiert· homicidy re us effectus· pterire ute sue īno centā alienī sceleris reuo cōmacularet· non īmemor scripture que ait· Qui chi maledictam· ego re tribuam dicit dīs· Dus autem et huiscemodi cogitacionum tu multus defangatus: indigno dei hoc reseruandū ee censuit· q̄ nichil multū relinquit nisi penitēte remedio delectū fuerit· Quadam igitur die fidelib⁹ suis diuisis obse quio· suuchomb⁹ mphatis· ī sola cōuge cuiusdam pdy finibus lustrando aggressus est arma re· At ubi ad quendam pctūē fontē aque eandē mulierē talib⁹ studuit uocib⁹ cōpellere· Multa inquiens ō cōiunx de te nostra atq; dicti hostia arcūquaq; p cuncta uulgatē cōpita q̄ tuus sē

natabilꝫ contraria: et ignoraſ
utrum uera ſūt an falſa. Tūc
illa more mulierbri erpit lacry
mis multomodis aſſerere
ſe a cunctis detrahi miſtr: et
nūq̄ infectam eſſe contagio
polluc̄onis mee. Tūc ille. Di
mquit pudicicia quem nulla
latent ſecreta nl' occulta: certa
dabit denegate rei oſtenſionis
ſigna. Tue fons in ꝑpatulo ē
poſitus: quem non ultr̄o dū
algidum reddit algor frigid?
nec feruentē minuit fauor ca
lor feruidus. Immitte igitur
manū et lapillū ſine cunctac̄o
ne abſtrahe in imo eius pōtū.
Ds uero qui abſconditor: eſt
conditor cognitor. qui ſat oīa
anteqū fiant: ſi ita ē ut aſſeris
nullam paciet ut ſufferas ca
lumpniā. Sin autē falſitatis
nebula tua manet obuelata
ſentencia: diu tuā nō ꝑmittet
latere ſine iudicio nequicquam.
Illa uiri dei mente ūba depu
tans ſicut et cetera: ſine ābi
guitate manū mittit ī aquā
non eſt cunctata. Morq̄ ut la
pillum tangēs manū ad ſeip
ſum traxit: ſtatim manifeſta dei u
tute uideres ſine tergus man⁹
et brachij: quantū ī eo unda
tegit retro cedere: ita ut ſūm
tate digitor: pendens carnē ce
neres undatam aute. O ſcī
q̄ iſta miraris: attende quātū
humana a ſupnis diſtant iudi
cijs. Ille fide plenus cuncta di
uidicio potestatiq̄ cōmiſit illa
manitati ſubiacens: et ſpem in
dño minime ponens q̄ cuncta
conſpicit. penas ꝑſūptionis et
mendacij ſui luit. Cernens il
lam pre ſtupore quodāmodo
oīnib⁹ mēbris obrigeſcere. Et
manifeſta dei oſtentatione de
ꝑpenſa. nichil q̄n̄ īnocentem
ſibi mīrīū adeſſe ſuſpicatur.
Tunc ille. O praueram īquit
ſi fidē debitam ſeruaſſes: et in
lege ambulaſſes. oīa tecum
ſcī diſcrimina ꝑferre. quecūq̄
proſpera. quecūq̄ aduſa cui
giſſent. collato tecū robore ſuſ
tinere: ſimul paciē mitere.
ſimul delectabiliter mori. Ec
go hys qui a hys te ſeclerib⁹ in
uoluere non timuiſti. mori
quidem eſſes digna: ſi nullo

meis nutrierer manib⁹· Et quia
nō est in hominis potestate uim
eius· sed in illius qui cū tranq̃lli
tate iudicat omnia: illius te relin
quandam· iudico censeo· Et si q̃
dem fructus dignos penitencie
egeris: indulgemā ab illo cōse
qui poteris· Sinaute hys neq̃
ays terminū non ꝓposueris· cū
autore uitetue puersitatis dya
bolo gehennalib⁹ armaberis i
endijs· Illud denique qd̃ tibi in
dotem sponsalicio iure dedi ut
habere possis habeto· nā de cetō
mihi⁹ meo fructus aspectu· Dic
or itaq; finem faciens· cōuoca
tis suis assensuq; uehiculi· pdia
procul posita in australi terri
torio petijt: pietatis et misericor
die uacans· nullūq; a solita bo
nitate temptus uacuū ꝓmittēs·
Quulier interim illa infelix sibi
cōscissam· a bō uiro possessionē
adiens· iam quasi libera utriq;
potestate cū illo detestando cteri
a infanda petrare luxuria nō
scelera non omisit· Veretes im
q; ne forte zelo mundie sue
sus bīis gengulphus repētino
ambos interitu necaret: omni
conamine experiunt cōmuni: de
quomodo ei nefariū inferrēt· Tūc
ille clericus furia mentis agi
tatus· a deo alienus· et dyabo
li uas electus uel effectus· loca
quib⁹ dei famulus īmolabat·
oīs more impatiens effrena
ta mente aggredi nitit· Et qui
a optime secreta illius domici
lij nouerat· nullumq; erat ad
tū qd̃ cognicionē eius nō pate
latenter· studuit operiri tempꝰ
quo famulos dessent obsequia:
et ipsam qua strato iacentē cōp
uoq; pressu inuenire quisset· ut
ei famulo mortem inferēs hū
ani fugeret· Quod et ita cōtigit·
Nam ut tēpus aptū sacrilegij
atq; facinoris sui uidit· cubicu
lum eius ingressus· gladium
qui capiti illius cōtiguus erat
arripuit· cōq; cogitato ut ca
put domicilius amputaret:
dū manū in alto uibrauit ul'
tibrauit· athleta dei expergefac⁹
de lecto prosilire uoluit· Et licet
ictum sū appetere malusset·
tamen aliud amisit· quia dum
ictū bīis ictum ferientis ī partē
declinare studuit· mucronis sū

mitas in oram eius delapsa
graue uulnus inflixit. At ille
Ephanus nichil motat: petra
to fasmore gladiū manu pro
tiens armatus. ne deprehendē
tur exyt. et pede ursū sum
pedem ascendens aufugit. hē
gulfus itaq; dei famulus pos
tea sequutus aliquot diebus
moxq; ut ultimū sibi iā iāq;
diem imminere uite sensit:
extitū suū dñi corpus et sanguis
nis munuit. Consūmatoq;
uiatico presentis ens amulo.
ul' aurīculo. felici cursū diuū
et optato transitu sāis gēgul
fus migrauit ad dñm. Illicq;
ut uere fatear non delyt. et
uuere cepit. cruius mūdite
nebris: celesti est claritate uesti
tus. Hunc ergo assistit ul
tui omipotentis dei: ampiens
de manu eius stolā candidā
anime dno incorruptionem
et indefectuam bēatitudinem
Prestolatur autē stolam du
plicem: cū resumpto in fine
mundi corpe carnis simul et
anime gaudebit īmortalita
te. Deue uero anime eius
nuldetrudis atq; uullegosa q
constituit in loco possessionis
eius superius nominato una
rennas sēmone atq; castita
tis studijs inseruiebant. cōpto
bū uiri obitu. sāpus senū deuo
tū oydimus: atq; adunata religi
osi apparatus frequentia. comū
ter nichilominus nō modica ple
bis caterua ubi positū erat corp
eius cramine appetere matura
uerūt. Siq; inde leuatū cū stau
rophonia. ac sertostata. cū yuno
rū diuinor melodia. ad pfatum
locū miraculis choruscantibus
deportatū est. Sepultusq; ē ab
illis dei ancillis in sua ipsius ba
silica in honore principis apłor
petri dedicata: quas gemma in
diuersa dispositat affectio. qū
quidem illi letandum esse nouē
runt: sibi dolendū. illā cōgaudē
dum glorificationi. siue īgemis
cendū desolationi. Cura quem
locū sāis dei antecessū tanta deuōti
tanta se benuolentia et largi
tate. ut eum summa dilectionē
coleret semp. ut necessarios ei
reditus habere possent. q ibi
dem deseruirent. Et qa nefas

erat mundanis tenebris hūanā
obumbi syderam· et ipsa p se ueri
tas montarum sup montē posita
non posse abscondi, prestata est:
ad cōmunē omniū utilitatē amp
ptrum· placuit diuine potētie:
hunc sc̄m suū ut ut cōtēplatiōne
auctis innotescē atq; diuulgā·
ri quē apud se glorificatū in
celo: apud homines magnifica
ri in mundo· Qualis interea fi
gentou ulno sculpta sit· non est
mōgruum huic narrationi īse
rere· Ōfatus namq; clericis quē
diximus post pcharū factum
fugam arripuisse: ad illā deo odi
bilem mulierē comito puolauit
adulterii· quasi maximū mū
anus gaudiū de amissi sceleris
contagione: nesciens repentinū
interitū sibi immineri· Illā post
q̄ tripudio mentre letate sibimet
applauserūt· ut uentrē purgarent
secessū petit lacinas· Horrux
diuersor natura debitū pstituere
ept· instar unde pditoris xp̄i ar
ri hereticorum· quor alt humā
nitatē xp̄i extinguere: alter mise
rabilem trimembris unitatem
misus est diuidere· diffusa st̄ ul

cera eius· et sicut erat macilen
ta: sic macies quoq; uentri re
manst· Sicq; infelix negatiui
bi spacio penetrādi: in cloacam
descendit inferni· Illa uero īpu
dens femina ait subiacentē pe
ne· non est mentū licet sit hom
dū dictu huic pagine miscere· Illā
dei famulo uiam uniuerse car
nis ingressio: p loca quibz corpis
sanī nebebat gleba multa mes
sabilis dei pietas largiebat per
meritū eius populis benefica·
Cuiq; ad huius exoptati mune
ris largitiua dona capienda ī
parua plebis cōuenit frequēta·
cōquaq; diffundebant mēto
r eius insignia· Tunc una exil
lis que predicte mulieri uidebā
tur amallari puellis· pnx ītēs
ad dompnam suā hec inuitat·
Domnā grisildi corpus ī ātro
tumulandū sepulchri maxima
impartīt nuptis gaudia sanita
tis· At illa funali debachata a
mentia ait· Sic optatur gēgul
phus ūnites· quomodo aī mē
statim ut hec uox nefanda a
guttur exit: a parte abstrusa
corpis obscenus sonus prodit

Illum diem quo hec acta sūt nos
xp̃ianus fernam sertam uotiuæ
consuerunt: taliq; postea sibi acu
obprobrio· ut per omne uite su
e tempus qđ eo die ꝑtulit ibat:
quasi uot ꝑdicrunt ꝓba abilla
parte corpis cu uiri dei miracu
la eq̃uperare ul' uinperare nō
est uera. Cuius rei fama ad̃
p totius regni diuulgata est cō
fima· ut ꝑfatus rex ludouuic?
p eadm loca trānsitū faciens:
aliquos salutandi causa direx
erit: qui oīa hec ꝑcundaret:
uirū uera essent. Dū ueritatē
subnixum cōprobantes: regi
procerib; que auditu et uisu co
perrant· intimare fideliter stu
duerūt. Nec ociosū ꝑmittendū
esse quibus signa et miracula
intantū grata sunt? ut nichil:
putent deo placē· nisi qđ eoz
exhibito cōmendauerit: cū ille
potius bone uite meritū· q̃ sig
noꝝ copiaꝝ requirat effectū?
Ut etiā au euangelium poēn
merito ostendit bono· miracla
nil sint? que faciunt plerq; ma
li. Et ipse dns aplos docuit· ut
a se non signa et miracula· sed
mansuetudinem discerent· et hu
militatē· inquiens· Discite a me q̃
a mis sum et hūilis corde· Qua
pter et si būssimu gregulph mi
racula que in corpore positus ge
serit non legimus: non idco im
par ceteris sās habendus· quib;
partē fide et sēctate cum fuisse nō
dubitamus· Sed et hoc diligēti
qua et si miracula que p se fecit
parū ignoramus· at qua sōr
exempla ad spūal' exercitiū studi
a imitanda scimus sit nobis?
Et quidem nō dubitamus cum
multas dū adhuc uiueret fecisse
uirtutes· sed uel segni scriptoꝝ
negligentia non sūt litteris ma
date: que res nō minimū sōr
proꝝ ꝓfecto multū detrimēti
Vel certe si qua opera ei? scripta
fuerūt? aut sim diuturne uetu
tatis consumerūt: aut que ibi
dem monasteriis et ecclesiis de
populatis· rebusq; oīb; pro
fligatis: et ꝑ uis· illa nichilomi
nus ad nichilū deuenerūt· q̃pe
hoīb; quasquauersū fugiētib;
et sibi tantū sicq; uite cōsulēti
bz nullamq; de custodiendis ar
chiuis curam habentib;· Dicat

uaq; q̄ uolet nulla in uita ei⁹
exhibisse miracula: dum sanat
cum iam mortui inmunera
fecisse: et facere miraculor sig
na. Deus enim q̄ ab eterno
sua sapientia cuncta p̄ordinat
caq; ex archano diuum cōsiliy
locis quibusq; placita inuisibili
manifestat: acceptissimū sibi
famulum eo potissimū tēpore
miraculis choruscare noluerit
illustrare: quando superato
omnium tēptationū luctamine
fas esset uictū exultare in
dño. et rectum secula decret.
collaudacio: nec iam exinde cē
per laudis emula tuicrī cla
do. Hec breuiter diximus pro
memoria sācti confessoris:
et mirantis dñi greguli. idig
num arbitrantes tamē ac ta
lem uirū silentij modio cōtegi.
et non ad p̄fectū atq; utilitatē
omnium pie memorie publi
cari ad laudem et gl̄am sācte
trinitatis et nec uerecundi
et dñi nri ihu xp̄i: q̄ cū deo pa
tre et sp̄u sco uiuit et regnat
et benedicitur in oīa loca et
gentes et tempora nunc et per

infinita secula sēlor amen.

Incipit uita sancti
Ad seruandū episcopi.
illuminandum ī
humanū genus
multas in hoc mundo spe
ciales lucernas dns nr dignat
est illuminare: ex quib; hanc
memoriē sācissimū seruandum
urbi turonensi pietas diuina
concessit. Eo tpe quo scs sīa
cus regimen tenebat cathedre
sē marie semp uirginis dei
urbis turonensis. ī tpe ejusdē
patris fuit multe siquidē here
ses ecclesiam dei impugnabāt.
sed plerq; ulcio data ē diuina.
Nam et athanaricus rex gothō
rū magnam gessit pullacionē.
qui multos xp̄ianos diuersis
afflictos ac penis gladio detrū
cabat. Unde factum est ut mi
minerit iudicio dei pro effusi
one sanguinis iuste a regno de
pelleretur: et esset exul a p̄ria
qui dei ecclesias ip̄pugnabat.
Erat autem hunc temporis
apud turonicos oppidū senia
nus nōie exinde sēratus epc
qui uigilijs ac ieiunijs uacās

arbro lacrimar: mibi p filiis
dei misericordiā deprecabamur.
ne unq̄ gentē marcellā si
biq; semp indignam i gallias
uenire permitteret. Sed sentens
p spm scm p dilectis ppli sibi ꝯ
hoc non fuisse concessū. cōsiliū
habuit expetendi urbē romā:
ca scilicet causa. ut aduēto si
bi aplice ītuitus patrocinio: qđ
humiliter dei misericordiā fla
gitabat. mereret facilius opti
nere. Accedens ergo ad bī petri
apli tumulū: deprecabat̄ auxili
um bonitatis eius. in multa
abstinentia maximeq; media
se abstinens. ita ut biduo
q; sine vllo cibo potuq; manē
ret esset mīrialiū aliqđ ī quo
ab oratione cessaret. Ubiq; ibiđ
p multos dies spacia in tali af
flictione mouaret. fert̄ hoc a scō
petro aplō accepisse responsum.
Quid me saepissime uis īquietas?
Est apud dīm deliberatione
prorsus sanctū ē. hunos ī gal
lias aduenire: easq; marina
temeritate debere depopulari.
Nunc igitur sume cōsiliū me
um: accelera velociter. ordina
domū tuam. sepulturā cōpone: q̄
re lucheamina munda. erit enī
ingrabis a corpe: nec videbunt
oculi tui mala. que facturi sūt hu
ni in gallijs. Et sicut locutus est
dīs deus noster. dicens hoc cōpe
tro aplō. non remansurū esse uitē
in gallijs illesam. pter oratorium
unū in metensiū urbe propīq
noia bī stephani p̄mi martiris.
Pontifex uero scīs seruatus re
posito accepto iter accelerat. gally
asq; velociter repetit: uenitq; a
ad urbem augustā que erat near
sana scōrū actus leuat. valedicēsq;
sacerdotibz et levitis ac clericis. et
osculans eī lacrimis. et salutē pre
dicando et docendo et cōmonendo
in oīmbz ut parati essent ī salutē
animar suar: ac totam ciuitatē
et plebem sibi aggregatam inec
clesia scā catholica bē marie sēp
virginis in urbe eadem. ipo tēpore
quo egressus ab urbe roma multa
eas docendo predicabat. ut ī pcep
tis dīi sine intermissione pseuerā
rent. Post hec cepit uir dīi mag
no eī affectu. et eī multa lamenta
tione deplorare dicens. Iā hoc
nobis clare non possū. qđ dicti

tus sū nobis. Ab hodierna dīe
die ultra faciem meā nō uidebi
tis: nec amplius me ī hac urbe
ullum conspicietis. quia ego iā
uiuus sum uiam uniuerse car
ne. et in huic loco nūquā reuisi
tis. Jam enī fui ad sanctū sepul
chrū sī petri principis aplōz. et
multū eī flagitauī ut bonitas
sue causa esset mihi in auxiliū.
et dīm simul pro uobis et p his
prouinciis pcarerur. et ut pis pe
naomībz a dño impetrare possem
ieiunando et flendo sōz corpora
animaū. et priolutus gemībz aute
sepulchz sī petri audiui talia p
me. Quid me mōctas sāsīc
ut. Apud dīm iam diffinitū
ut cuncta gallia destruat. et in
manus hominū tradenda hostili
ferocitati uastet. et uniuerse ciui
tates europe. et castella igni cre
manda. et cuncta sanctuaria erūt
combusta. excepto altare sī stepha
ni urbis metensiū ubi sanguis
eius pullulat. et ideo nō possum
rogare deū ut ista nobī orando cō
cedat. Sed tu ut sāsime seruan
di mihi filii mei. et uelociter
ge ad domū tuā. et ad pplm tuū.

et ube parari sepulturam tuā.
et quere pura linthiamina ad
tegendū corpusculum tuū. qa
cito migrabis a corpe cū pauo
dolōre. et ocui tui nō uidebūt
mala que facturi sūt hijs in
galha. sicut locutus est dīs ds
noster ad me. Ideo tam cito ab
urbe roma egressus festinauī
aduenī ut animarum oīa q
uentura sūt in galha. et ob hoc
notū uobis facio. qd si uiuus
in carne precando pro uob ista
obtinere non potui. credo qd iā
defunctus in spū pro animabz
uris apud altissimū q me ad
regendas animas uestras pasto
rem esse instituit interuenam.
et hijs qui me monente ei mā
data cōpleuerint. requiē sēpi
nam pmitto. Deinde adiūxit.
Et has oues dīe quas redemi
sti et in manus mi tradidisti. et
me et has oues tuas hodie in
manus tuas trado. et tibi com
mendo. Sed deprecor te altissīe
uidex hijmih et flebili uoce. ex au
di me ad te clamantem. ut si
gregem tuū lupi rabido ore di
lanient iacentes carnes cor

tu dñe ihu xpe qui animā tuā
pro ouibus tuis posuisti te oro
ut animas omnī meaꝝ ab oīe
ore eripias: ut possim de eis tibi
portare manipulos· ut sint mi
cum in ouili tuo cō gaudētes si
cut promisisti: ut ubi sum ego:
ibi et minister meus sit· Hijs
dictis mox irruit magn' dam⁹
et luctus in turba: et ceciderunt
gemitus immus in imos· i plo
ratus multus in femmas: et
omnes uoce fere abant in plāctu·
At uir dñi sanctus erat ab ur
be nugros extra portā quātus
pgressus ad orientalem partem
pgrus pedester ad uiā que respi
at ad oppidū traiectensiū· cum
ciulatu magno et ululatu: ac
lacrimis: omnisq; ppls plenes
foras ciuitatem post eū et cla
morosa uoce nimis dolens sup
plicabat humili uoce dicēs· Ne
derelinquas nos pat̄ sc̄e· ne obli
uiscaris nostri pastor bone· qa
nos sumus ppls tuus et oues
gregis tui: ne nos dimittas in
fauces lupi· Alij uero mona
chi et puelle exeuntes de mona
steriis et plangentes pedes post
eū sequentes et osculantes uel
tigia pedū eius uel illius· clama
bant dicentes· Cur tam cito nos
deseris pater: quia ad te gaudē
tes uenimus· qd̄ ad nos cōsilius
es de tam uel quo uadis nunc:
Educ nos tecū: quia ad te gaudē
tes uenimus· qd̄ ad nos cōsilius
es de tam longa peregrinatione
et iam sperabamus qd̄ apud nos
esse dignaueris: et nunc nec tres
dies nus mansit nobiscū· Quic
nob⁹ misers quid factur sum·
Quid ergo erit de nobis· q sine
te uiuere non possumus· sed in
pessimam mortē tradendi sum·
Te obsecramus ut uel uno mēse
aut una ebdomada· uel hac noc
te maneas nobiscū· Et senescet
clodi uel claudi seu paupes amp
peregrini sup nos· Hec flentes et lu
gentes post eū ducebant· Quis
nob⁹ datur⁹ est uictū: uel qs
nob⁹ tribuet uestitū· Fluctuū sum
et orphan· et uidue quis conso
lator noster erit· Sed cū eum
flentib⁹ reuocare non posset· amp
ta benedictione cū osculis redie
runt· Ipse uero ad traiectensem
urbem accedens· modica febre

pulsatus recessit a corpore. ablatusq; a fratribz iuxta ipsū aggere publicū est sepultus. cuius scā anima dñs angelor; comunicia sine fine letatur. Corp? autē honorifice in sarcophago posiū est: spūs etheream celi conscendit in aulam. De lapide marmoreo membra cōtegūt. et cū iustis surget qui in gloria sine fine. cuius scām corpus reuolandū est: ut dignas stolas iuxta opa recipiat. Ipse scās seruans a uerbis impior; nō timuit fundatus enim erat sup firmā petram. Dignus de generosa stirpe. decus gessit pontificale. et existat pastor omiū. ex cui? oculis trones non gaudebūt de spoliis suis. nunc muris ulli dñi gra dicta uit dñs. depositio corpe. spūs ei? excelsa pmia recepit. Vir magnus simulq; sacerdos existat. qui in diebus suis placuit deo. et inuentus est iustus. Hic pausant membra clari doctoris in antro: quem ds meritoi ulnis scor; angelus suffragijs sue fulti. ad aulam celi pduxit. ut in etnū cū xpo regnans. beate sortis pretio fruat gaudio. et nanq; ut credo deo dante in etheris arce nitrauit domū oī poterius: auctor; q; bonor; sine fine fruē. uuar cultos celicolas amator pietatis angelico multu splendebat. Vir uenerand? toto iam corpore pulcher: sedm apli dictum sobrius et castus. ubum dei multū fundebat. celicis rerū conscendit cubicula celi. cuius bōn corpus post multoū tempor; spacia translatū fuit. qd deo reuelante in libro miraculor; scripsimus. Igitur hunc post transitum scī sergiani episcopi nastauerunt ciuitatē nongē sem. reuersiq; inde egressi sunt ad urbem metrensem. in sancta uigilia pasche. traditurq; omnem urbem meridio. ipsos dei sacerdotes ante scā altaria trucidabant gladio: et nō remānsit ullus locus inuictus. nisi tantū scī stephani pmi mīris et leuite. De ipso aute oratorio qd audiui ab hijs qui uiderunt nō tacebo. Dicebant enī antecp hostis de urbe tungrensi ad metrensem ciuitatem peruenisset uidisse se in

rū fidelem quasi cū sūs aplis
petro et paulo loquentē dicē
tem ad illos. Oro dñi mu-
ū non pmittatis uīro iuua
mine uel auxilio urbē meā
sem ab inimicis dei eruī: qa
locus est in ciuitate ista de me
is paruis pignoribz ut certe
cognoscat ppls iste: aliqd me
a deo posse impetrare. Sed
tamen si tale pondus est de
peccatis ppli qd non possit de
leri nisi ciuitas ista eruat:
deprecor uos ut hoc oratoriū de
incendio liberetur. Cui illi dix
erūt. Dilectissime frat nrā de
m pace: de ciuitate ista nō pos
sum apud deū optinere quia
iudiciū dei est sup eam. Iam
cū possit sententia dei ciui
tate ista. Inualuit cū peccatū
populi: et clamor maior cor
ascendit coram deo. Deoq; ciui
tas ista incendio tradet: sed cer
te oratoriū tuū saluū pmanet.
Unde sine dubio p auxiliū sū
petri oratoriū sū stephani ille
cum pmansit. Sed de istis sa
tis est dictū. ad aueracta rede
niamus uel rideamus. Gtūs
ugit seruatus bone memorie
epūs: sicut pdiximus in hac ur
be trajectensi cū sūmo honorē
sepultus. iuxta ipsum ponem
aggeris publici arta cui sepul
chrum quamlibz nix defluxisset
nūqm tamen marmor qd sup
positus sū seruato erat positum
ulla tempestas inuehebat. et
cū loca illa nimij frigoris gelu
dmiant. tamen glacies et nix
usq in trium aut quatuor pe
dum altitudinē tam operit
et sepulchrum sū nuī mollat
ius attingit. Possumus arbi
trari hunc esse uirum istaje
lucum in quo dolus non fuit:
cuius oculi regem in decore u
debunt. Nam arta hui⁹ sū tu
mulum nix cadens e celo non
est causa humoris sed saltus
quia magnus honor apparet
sup tumulū eius. Et qd dictu
mirabile est. videas in arduis
montes eleuari riuos. sed tam
non possunt attingere ad tu
mum sū sepulchri. Et non mi
ramur fīes bām si ita nunc op
ritur: sed hoc multū est mira
bile. quod attingere aqua nō est

ad sepulchrū sīm sacerdotis
ſlam sepe dnoad et studiū fide
liū fratrū sup sā pontifas cup
atoīū construebant de lignis
leugatis tabulisq; pctis īpositis
sed anus aut rapiebant a uēto
aut sponte ruebant ad terram
Et erte ideo ordo ista fieri: qa
digna tanta non fuerūt ista ad
memoriam sā seruandā: donec
ueret nullus a dro qui dignam
fabricam glosi in honore glo
rosi ausus erit. Postq̄ uero
tempore aduenis in hac
urbe sūis monulus ejus: tēplū
magnū in eius construxit hōre
in quo cū multo studio et sum
ma uenerone sēpulcrum ejus col
latum est. Ibi nunc magnis ui
tutibus pollet xp̄c: ibi conditor ds
p se suosq; multa fiunt mirabilia
maiestatis sue. Unde ab urbib⁹
ad hanc ciuitatem peregrini et
pauperes p catervas concurrunt
pia mente pcantes a sō pontifi
ce cantatum. Pacta autē solēp
nitate missarū q; celebratione:
omnes gaudentes redēūt in sua
sam gratiaꝝ actiones dō psol
uentes. quia talem meruerūt
patronū habere apud dēū. Iste
erte in medio ecclie aperuit
os suū. et implenit illū dūs
spū sapiene et intellectus. sto
la glie induit eum. Jocūditā
tem et exultationē thezaurizā
uit sup eū: et nomine eterno
hereditauit illū. Iste erte me
ruit audire nosē dīm dei sui:
serue bone et fidelis. quia pau
ca fuisti fidelis: sup̄ multa te
constituam intra in gaudiū
dīi tui. qua bene ministrasti
in tempore tristi melioratū.
Huic igitur bō seruando post
diuturnum triumphatūq; mū
dum. nunc dnō reddita est
corona iustitie: et inde possu
mus nos magnū gaudiū ha
bere. qd̄ digni sumus talē pa
tronū habere: qui amicus est
angelis ꝑplens et apls. et qd̄
nos ardimus oīnib⁹ sāis illo
grege uictor: et cōiunctus est
illis qui stolas suas lauerūt
in sanguine agni. Sā luctā p
se tpe transitus sui p mariam
palmam non migrauerit de
mundo: tamen gla nūm nō
carebit. Sed nobis fīes karī

uel dilectissimu est magna ī
spes mīe · qō nra fragilitas ob
tinere non potest: saltē mitte
dente pro nobis bō antistite
seruando · uetranmus deo dnā
te partē aliquam cū electis
dei habere · et uidere claritatē
illius glie uere dei et saluato
ris nīi ihu xpi: qui cū patre
et spū scō uiuit et regnat nūc
et semp · et p infinita scla se
culoz amen · Passio sancti

Urbani pape i mr

Urbanus epūs tus
natione romanꝰ
et nobili plapia
ortus: cuius pater ponciaꝰ
dictus est · bō petri apli octa
uus decimus uicarius extitit ·
Postqꝫ bātissimus kalixtꝰ epūs
tpe maxīmi impatoris p tri
umphum nūꝫ ingrauit ad
xpm · Sātissimus urbanus sā
scepit cathedram romane ur
bis infulāqꝫ suscepit · Qui et
am tante dignitatis fastigio
sublimatus: multis calam
itatibꝫ ac tribulationibꝫ hui
modi pro xpi nōie afflictꝰ e ·
Nullus est usus ꝓsperis: cū
aduersa omnia ob xpi potuerit
noxiam · Hic ante episcopatū
pbabilis fuit confessor: et me
piscopatu nichilominꝰ semel
et iterꝫ sepeq; pro noīe salua
tor⁹ examinatus atqꝫ diuidi
catus est · Hic fecit nasa plum
ma sacrata: sacris altaribus
apta · Denicq; sua ꝓdicatione
multos ad ardentiorē xpi cōfes
sionem et ualerianū nichilominꝰ uxo
rem cecilie et tyburtii
fratrem eius ad martirij palmā p
duxit · quiq; fecit ordinationes
quinq; p mensem decembrē ordi
nans presbiteros nouem · dya
cones quinq; · episcopos quoq;
p diuersa loca instituit · nume
ro nouem · Sedit annis octo ·
mensibꝫ undecim: diebꝫ duode
cim · Igitur pontificatus sanctis
simi urbani cepit tpe maximi
impatoris et filij eius · Qui a
principio urbis nutrito almach
o multas supplicijs angustiatꝰ
est · cum illis qui infra habē
qui omnes capite plexi sūt · sā
zelo dyaboli et mundia ducis
almachius · exquirēs diligen
cius si tandem aliquando inuē

re potuisset receptacula xpianoꝝ. Hinc ibꝫ ob hoc plurimis
dans obstinacius prestolabat
ut carnes dilaceraret ferꝫ. Pa
tus itaq; multis diebꝫ qbꝫ huc
atq; illuc circuentes appetitos
ut eduum expleret tyrannꝫ q̃
dam die dum sollicite ab eis iq
iret quid fecissent. ꝓposuit se q̃dã
nicanus nõie carpasius: qui et
ipse cruditꝫ erat et aut ad eum
Dic illustrissime dñi mĩa adꝰple
re satagens missa: arm̃quaq; il
lustrando uagaret. subito occur
rit antrũ magnũ aspectu meo
in quo dum mspicerꝫ: apparue
runt aspectui meo tres xp̃ianꝰ
numero ser. cantantes et psallẽ
tes. Hec uerba turgius almach
us nõ audisset. Vade inquit cõa
te ne fugam meam. et frustrata
cassetur mea uoluntas. Profectus
est itaq; carpasius nicanus nclo
atur. Et nõ puenisset ad locũ ubi
erat sãs urbanus papa. oraꝝ nõ
nullis dyacomꝫ et duobꝫ presbi
teris: cepit eis dicere. Vnde estis:
et quid huc agitis. Sãs urba
nus respondit. Nos oues sumꝰ
romanã. Causam uero nullam
habemus nisi dñm ihm xp̃m:
cui famulamur die noctiqꝫ.
Carpasius dixit. Ergo qa xp̃ia
ni estis: ob hoc nichil moliendũ
sed ad iudicem usq; pgendum.
Sãs urbanus respondit. Puto
forsasse qd tuncamus iudicem
tuũ. Parati sumus illi astare
in nomine dñi: ut a nobis qd
solidum est pñ. abstergam.
Et dixit ad deꝰ suũ. Quia sum
nasa dñi filij ihñi: egrediamur
ad iudicem secum. Hec audiẽs
carpasius nõ irrisione cepit cla
mare dicens. Testor deos deasq;
quia insanam capitis uestitus qui
loquamur. Tunc dñicus sũr ad
stadiũ uespasiani: in quo erat
almachius exspectans aduentũ
carpasij. Factũ est autẽ nõ ingre
dente bãs papa urbanꝰ apiens
os suũ dixit. Omnes dij gentiũ
demonia. dñs autẽ celos fecit. Et
cũ introduct essent ante conspec
tũ dñi almachij. aperuit os su
um iohannes bãs urbanꝰ presbi
ter dicens. In tuis iustificatiõibꝫ
meditari siuuis dñe: ne obliui
scamur sermones tuos. Quos
minicus almachius dicẽs. Nõne

iste est urbanus seductor hoi-
qu iam in pscripcoib' semel
et iter dampnatus est quē xpi
ani suū papam cōmemorant
Cui bti epūs dixit. Ego non
seduco homines. sed ut uiam
iniquitatis respuant et ad uiā
ueritatis pueniant docco. Al
machus dixit. Uere uiā ueri-
tis non docers. quia nec deos ti
mes nec uultis imperatoris ob
temperas. Ad hec bti papaur
banus respondit. Ego nec te ti
meo nec tuis pceptis obtēpero
fac quod facturus es. Ad hec al
machus dixit. Uiser sacrifica
et uiue. Nam si non feceris ni
cris crempti omniū xpianor.
Respondens carpasius dixit ad
almachum pfectū: et ad omc
tū ppli. Quid uobi uidet de is
tis hominibus. Almachus dix
it. Uidetur mihi ut ducantur
ad pagū iuxta templū iouis.
et ibidem in ergastulo mācipē
tur. Hoc alacri effectus car
pasius cōprehendit bti urba
nū ai dero eius: et in pfatu er
gastulo ubi pceptū sibi fuerat
mancipauit. Hō audietes mlt
a xpiani gauisi sūt mde. quia
et ipsi ad coronā martirij pue
nire desiderabant. Hac tamen
de causa tristicia animis cōplex
rat. quia ille erat ab eor psen
tia sequestratus: qui eos pcō
suetuerat consolari. Venerunt
itaq; nocte usq; ad carcerē. et ac
cepto ab eis munere carcerari
oīe annoluus introduxit eos
ad bīssimū presulem. Quē
uidissent cum. experūt altius
gemere et pstan ab eo benedic
tionem aplicam expetebant.
Quib; dixit. Surgite filii amp
diuina pugiles extipite uerba
ne dormientes nos inimicat
ille hostis qui pennicere semper
eos conatur. Per totam igitu
nocte non cessabat exhortans
eos in fide xpi. Quia adhuc in
carpisculo. omnes xpi athlete
orationib; se bti urbani cōmen
dantes. cū fletu magno gratias
agentes deo. unusquisq; tribus
est in sua. Transactis itaq; mlt
is diebus. iussit almachus ue
nire ad se carpasiū. cui et dixit.
Adducatur urbanus sacrileg?
simul cū dero ante cōspectū nos

trū· Tunc carpasius cū eo ad ur
su ibat ubi scī martires tūnu
lis detinebant· In illa hora ur
banus cū clero suo laudes deo
solitas reddebat· Stantesq; de
carcere egressi ante conspectū
utrūq; almachij ducti sunt· Ec
placens autem almachius ur
bano urbanū et m dex eius agi
tans caput dixit· Jam deponit
pfidiam magice artis· et sacri
fica dijs quos impatoz adorat·
Jam cīn usq; ad qnq; mlia ho
minū pestiferū pereriūt uestra
dogmate· de quoz miserabili ī
terim eā uos rei estis· Beatus
urbanus respondit· Nō ut tu
dicis pereriūt· sed ad celestia ꝛ
regna feliciter migrauerūt· Ad
hec almachius ira repletus dix
it· Et unde hec credendū est quod
ad celestia migrauerūt· cū eaam
corpora eoz bestijs derelicta sūt·
Sed quomodo p anules fabulas
quas profers estimas te a me
relaxari posse· dum et illud reti
neam quod· qđ ceteram illam sa
crilegam tuis magias arrib' ur
rasti in catacombis· simulq;
cū ea illustres uiros ydolorū et

valeriani male uexasti et male
petite fecisti· Ideo a me non e
gredieris· donec iussionē meā
adimpleas· Cui papa respon
dit· Quodquid tibi uidetur fac·
Ego enim tuis ꝓceptis mllom
obedio· Tunc almachius zelo
dyabolico exstatus dixit· Osti
de thezauros ecclie antequm au
ferris· Beatus papa respondit·
Dum pecuniam requiris tan
ta intentione non ob ueneran
dē deoz xp̄ianos sacrificare cō
pellis· sed omnipotentem malo
rum uchis· Almachius dixit· P
deos drasq; iuro· quia te duci
sis penis affligam· ut in tormen
tis posius agnoscas mllam ma
ꝑtatem in nob uersari· et ma
gis ob deoz honorē cōtinuos cō
monere· Cui urbanus dixit·
Aurū et argentū pro nichilo du
cimus· Almachius dixit· Xp̄s
uester hoc nobis ꝓcepit ut aurū
et argentū respuatis et pauper
bus erogetis· Ad hec cui papa
sciam· Et prefectus· Ergo the
zauros ecclie et toto tribuisti
pauperib;· Ad hec cui mamili
anus respondit· Minister dya

G 2ª

boli quare nos p̄ simulacones
affectas. Tunc indignatus al
machius duxit ministris. Pli
batis afferte. et tandiu cōtu
max urbanus maceret cū suis
clericis donec ordinat. Et illuc
uisit ad se uenire carpasium
cu et dixit. Ampe ubi sacrile
gū urbanū una cū dero eius
et in custodia p̄uata mācipa
Et ille duxit eos in carcere. Her
audientes xp̄iam. uenerūt ad
eos nocte cū tubis tribunis. f.
salutio. caluxto. anonio. Inter
hos aut̄ erant duo presbiteri
fortunatus et iustinus. Qui
cū uenissent pulsauerūt ianu
am. Et audiunt marcionalis
dyaconus nunciauit pape. et
papa fecit ad se uenire anoly
nū camerariū. et precit ut eos
ad se introire p̄mitteret. Et ingr̄ss
si uenerūt ad pedes sc̄i urbāi
cū fletu dicentes. Ora p̄ nob̄
pater. Quibꝫ ip̄e dixit. Noli ti
mere. nolite flere. Videns her
anolinus misit se ad pedes be
ati urbani. et cū lacrimis ex
orabat ut in xp̄o baptizaret.
Cui sc̄is papa dixit. Vide fili.
ut ex toto mde credas i patrē
et filiū et sp̄m sc̄m. Respōdit
anolinus cū fletu et dixit. Cre
do dīum dñm xp̄m esse salua
torem meū. Et baptizatur cū
et susceptus cum fortunato p̄bro
et fonte. Audiens almachius
quod actum erat. misit carpa
sium. ut urbanū ep̄m una cum
suo clero p̄sentaret. Qui
cū uenissent. ante p̄fectū una
cū anolino camerario. subdi
p̄fectus ad auchanū dux. Suc
cine urbane huiusq̄ p̄duras i
uerecundia. ut non solū temp̄sum
timores a stultitia. uer etiam
quantoscūq̄ potes ad xp̄m cō
uertas. dissq̄ subtrahas. Ep̄c
respondit. Deo mei tanta esse
misericordia. ut cuncta te si uelis
ad eius attingere agnitionē
subsperet. Tunc ad anolinū
camerariū conuersus almachius
dixit. Anoline uerūne decep
isse. et xp̄ianam religionē ac
cepisti. Anolinus respondit.
Vere. Almachius dixit. Ecce
quod dure ferunis sic iste ano
linus. Anolynus dixit. Ego
xp̄ianus. Iudex dixit. Si iste

estimatus non fuerit: maxiꝰ fuit error. Et primus data sẽtẽ
na ductus est ad templũ diane
et dum sacrificare nollet iuxta
templũ decollatus est: sexto kalen
das iunij. Post hec introduc
tus est urbanus et dictus eius
ante conspectũ almachij. Qꝫ
interrogauit dicens. Dicat mi
hi quę est ista fidutia: ut po
tius optetis mortem q̃ uitam.
Cui respondit sanctus urbanus.
Non mortem q̃ pro nomine
xpi patimur. sed magis uitam
amittimus ad gl'am sempiternam.
Almachius respondit. Nullo
modo michi mea capere uales
quod dicis. Sanctus urbanꝰ dixit.
Benedixisti non ualere te intel
ligere ueritatẽ: quia pena ad
uersũ te mortalis sententia p
testatur. Impedit tua animũ
ne possit discernere uerum. Et pau
lus de quibusdã dicit. Anima
lis homo non capit ea que sũt
dei. Almachius dixit. Jam iam
michi uestre simplicie locutionis
renuntiatio. Sacrificate ergo
deo uoui. Respondentes sanctꝰ. Tu
sacrifica ei fili dyaboli. Videꝫ
almachius qđ nichil proficeret
percepit carpasio uicario dicẽs.
Duc eos ad templum iouis
ut et sacrificent. At ubi sanctꝰ per
uenerũt ad locũ qui uocat pa
gus: cõpellebantur ab alma
chio ut thura dis ponent. xpi
uero athlete detrectabant ei et
dicebant. O fili dyaboli pu
tas nos immutari ut adore
mus ydola uana. muta et
uana surda. Tunc almachi
us iussit eos uerberibꝫ affici.
At illi dixerũt. Impissime:
quales nos inuenisti in prima
interrogatione: tales et in ce
teris examinationibꝫ. Unde si
uis aperiemus tibi confusam
ueritatis: et nomina uestre pro
fectus dixit. Solute in uanas
ambages opponere. Tunc sanctꝰ
urbanus expansis manibus
oranit ad dñm et dixit. Deus
trine et inseparabilis trinitas in
unitas in unitate et unitas
in trinitate: deprecamur te altissi
me rex prege nos famulos tu
os. ne unquã offendam ad la
pidem pedes nostros: quia ad
te leuamus oculos nostros q̃

habitas in celo donec misereā
ris nostri. Et facta oratione
respacius ad stadiū uocis dice
te. Dextruat te uirtus dñi nr
ri ihu xpi. Et statim cecidit
templū cū simulachro. et mi
serat de sacerdotibz numero tri
gintaduos. Tunc ingens tre
mor inuasit almachū et ceci
dūos qui cū eo fugerāt ad pa
lanū uespasiani. Et sequenti
nocte uisus est sibi tribunal par
et sōs uenire ad se. Et illi uici
entes ibant cū exultatione. Vi
dens almachus exultātes sōs
uisus extendi in cruce ut sum
ter cedēntur. Cū aut esset diu
tissime fuissent. gras deo refe
rebāt dicentes. Gloria tibi xe
dñe ihu xpe. q̄ dignos nos fe
cisti propter nomen tuū mori
ri gloriose agonizare. fac nos que
sumus ad uictoriā puenire. Et
cū orarent sū mīres. unus ex
dyaconibz emisit spm. Surgē
tes aut a cra. cepit eos exhor
tari sōs urbanus et dicē. O
ssimi martires nolite formi
dare hostes seuientes. q̄a ne
mo monabit nisi q̄ legitime
certauerit. Respondentes sū
dixerūt. Scissime pat orta pro
nob ad dñm. ut custodiat nos
usq in finem examinis nostri
Psallebant igit tota nocte dicē
tes. Respice in seruos tuos. et
in opa tua dñe. et dirige nos
et opa manuū tuar. ne despi
as. At ubi illuxit reperunt sū
clamare adūsus gentiles. Pre
cepta principū uolum⁹ p nichilo
ducimus. sed pati cupim⁹ mor
pro noīe dñi. Ad hec almach⁹
ius nimis iratus precepit satelli
tibz suis ut scorpionibz cedēti
sōs. Illos aut gaudentes dice
rūt. Dramus te dñe ihu xpe.
ut mittere digneris angelū tu
um qui nos roboret in tri
umphibz que inuenerūt nos in
nis. Absalio capitis nri fiat o
ramus ante te sacrificiū uespti
ni. et da nobis auxiliū ut im
pleamus uisum. Et dū explef
sent uerba. ecce ministri dyabo
li lactauerūt corpus bīssimi lu
cam de tribunali mortuū. Q̄
dam aut uenerabil⁹ pbr fortu
natus nōie nocte uenientes subt
corpus bī luciam dyacon. et

195.

sepelivit illud in cripta ī amuto
rio ꝓxtatā xv kl' iunij. Igna
almachius ꝓcepit apparitorib⁹
suis ut sācīssimū urbanū ād de
ū suo ad templū dyane duce
rent. Qd' si sacrificare nollēt
capitalem protinus acciperēt
sententiā. Sācīs autē urban⁹
corroborabat sōs in dīno dicēs
fīēs mei usq; nūc sicut optimi
milites pugnauim⁹ ꝓ fide dīni
ñi ihu xpi. O filij karissimi uidi
mus eū usq; nūc quasi p speculū
in enigmate: ꝓpe est ut uideamus eū facie ad faciē. Cūq;
ēent pduci ad templū dyane
narrabant ā ꝓphanis ut ydo
lis immolarēt. Tunc expergīt
sā damare et dicere. Vnus ē
deus creator oīm uisibiliū et
inuisibiliū: ipsi soli sacrifica
mus. ipsi mactamus nosmet
ipsos hostiā cū contrito corde
et hūiliato. Et cōspuentes in
figmenta demoniorū dicebāt.
Maledicti oēs qui spem suā
ponunt in ydolis. Tunc btūs
papa urbanus erectis ī celum
oculis dixit. Deus angelorū et
oīm rex sōrū. cuiusqe ī hō. hyac
anthas nās: et ānumerans⁹
inter choros sōrū in uitā ēternā.
Et cū hec dixisset respondērūt
oēs amen. et mutuō sibi dan
tes osculū pacis: et muniētes
se uexillo crucis. fletis genibus
aebant ad carnifices. Qd agi
tis. Facite ad quod uenistis.
Assunt angeli dei q nās suscī
pient animas in celo collocan
das. ut gaudeant cū agnīb⁹
sōrū: et uideant regē regū ī se
cula seculorū. Carnifices uero
extractis gladijs. capita corū
amputauint. Deuollati sūt au
tem sī nūres pro nōie dīni nri
ihu xpi. octauo kl' iunij. q⁹
corpa iacuerūt ante templū dy
ane dieb⁹ quīq;. At ubi recog
nouerūt quidam orthodoxi
dei cultores eo qd sī fortē ago
nizantes testimoniū xpi sus
tinuissent. uenerūt et cū
eis tribuni fabianus. kalixt⁹
ānonius et tulerūt corpa sōrū
et humauerūt ea in cimiterio
ꝓxtatū. Corpus denīq; sācīssimi
pape urbani ibīdē in suppon⁹ cr
naculo sepelierūt. Hys itaq; ꝓ
actis abyt carpasius uicarius

ur thura dis imponet: & sta
tim a demone arreptus e. Hoc
cū mīciatū esset almachio tre
mor eū inuasit: et iussit eum
sibi p̄sentari. Cū autē a mil
tibus introductus esset ante
almachū: cepit eū demon a
criter uexare: et quoslīq; at
tingere ualebat rabidis dēti
bus lanare. nichilominus q̄
confitentes q̄ ineffabilē glā
ob gloriosa certamina sū ur
bani et sororis eius paterne
ruissent. Videns autē alma
chius q̄ insania mente loq̄e
tur: putauit eū xp̄ianū esse:
et iussit eū amoueri a se tris
tissimus quia eius malignio cō
silio inuisa p̄ualuerat scele
ra. Dicebat enī dyabolus pe
os carpasij quodquod alma
chius uehemēter egerat: et dete
gebat crimina paganor. Et
prosequēs aiebat. Si tantus ista
ni quid docuit xp̄ianos diuī.
Scimus quia nichil ē ydolū.
et q̄ nullus neq; in celo neq;
in terra est nisi unus. Cūq;
hec dixisset. suffocatus a dya
bolo mortuus ē. Hoc cū cōspex
isset iudex: nimiauit uxo ei
ius. Et audiens marmenia
uxor eius carpasij q̄ uir suus
taliter interisset: uenit nocte ad
bēm fortunatū et uultū p̄s
biteros et misit se ad pedes eo
simul cū filia nōie lucina q̄
tes. ut lauacro xp̄i eas regē
reut. Qui grās agentes deo p
cas catezizantes mouerunt
eis unus ebdomade tenuū
Quo finito baptizauit eas
in nōie sc̄e trinitatis. Interea
marmenia cū filia sua cepit
queri a sō fortunato de sōr
oribus quid factū fuisset: uel
quomodo sepulta esset. et sō
fortunatus indicauit ei. Dic
grās agens deo omnipotenti
postulo mām bēatudinē tuā
confessoi ut reliquias sōr ei
ramus: et ut dignū ē optime
remondamus. Hoc dicto plan
it bō fortunato: et ait mi
dicit ad aures iustini. Tunc
surgentes sū uenerūt pariter cū
marmenia uidua ad locū in
quo sc̄a corpa erant humata.
psallentes ac dicentes. Tuā
dasti mandata tua custodiri

mmis. At ubi audit bta mar
mema corpa sõr plorant cp
ac dic. Rogate athleta nrm
urbane. ut mea dignetis pe
pe nota: et impietas crudelissi
mi carpasij in ulaonẽ cõ me
metatur ergo. Hulta tabi
bys filia nonstrantes marm
mema et huma lugebãt. De
mde lauerũt ai magno hono
re corpa sõr. et adduxerũt ea
in domũ marmeme. Ibi bta
marmema sepulchr nuo ap
mut modo. in quo recõdide
rũt ai aromatibz corpus sãch
urbani pape. et mamthiãi
presbiteri. Sup quod ingẽs au
rũ cõmentauerũt. et i eo corpa
sõr iohannis et romani: et
dyonisij. et trũ dyaconor sa
luar martal' et eunichi et hua
ani condiderũt. Ad quor mone
rabiles sepulturas multa pa
tranť miracula usq in pñtem
diem. Ad honorẽ et laudẽ dñi
nr ihu. qui cũ patre et spũ scõ
uiuit et regnat ds p oĩa scla.
sõr amen. Dim bñ mar
mam maximm archipic
opi

Quamuis urbis aq
tanie pictauor idi
gena clarissimus est
ortus natalibz. Siquidẽ anti
quam plapiam a maiorib;
senatorij ordinis deducta eius
parentes sortiti: maximum
atq hunc maximũ felici
auspitio procreauerũt. Quo
bibit educati sa . cris pari
bus instituebant: futuri q
ptam dogmatis egregij defẽ
sores. Sed processu tpis pic
tauor ecclia marmanũ sibi põ
tificem uendicauit. eãq idem
postea floretissime gubina
uit. Maximus autẽ dum
no instructi genitale solum
relinquens: atq in belgicam
gallyam cõmigrans i treui
ror urbe subsitit: et spectan
pbit' agrij magisterio se in
formandũ submisit. In quo
tanta ubitas grate spũs in
mebat. ut apud dignitatis
tus titulo sanctis ornaret. Cu
ius rei fama tum et alios di
uersis ex ptib: tũ etiã hunc
maximũ amerat. Ego ad
notiã tam uiri deductus.

et ecclesiasticis moribz adhꝫ di
u diligent assuefactus: deni
catus honore donatus est.
Cumqꝫ augmenta ymmo in
crementa illi parauit cole
cũi dignitati. quibz quidem nisi sanctitate potius bñ
cuchary ecclam nocturno tẽ
pore oratiõi de more nigrell⁹
obuiãte ⁊ sibi angẽlum no
p̃ quietẽ sed ingulando inuẽi
promeruit. cuiusqꝫ uocẽ cor
poribz hausit atqꝫ papiens
ut maximmũ ex diuina uisione redderet ermore. qd ag
no epõo ad supna gaudia m
nonsso: mox esset ipse pas
toale ministeriũ subiturus
Id quoniam ꝑ ter dñi cõple
uisset: bñis maximus hu
ic honoꝝ modis oĩibz se in
parem fatebat. Ita quẽ ia
ceteroꝝ inspectu ꝓbaucat
fragilitatis ꝑpe rigidus esti
mator. de se nulla sentiebat.
Hoc unũa hõies nũc mtue
ri uellent et mutãr. ꝑfecto
nũsqꝫ in ecclesiasticos honores
qui sãs et eruditis mutuũmo
do cõpetũt. corrupte uiuẽ

obtinẽt oratoꝝ. qꝫ celestiũ ci
ui pcuma meritoꝝ uẽt. hu
meriscꝫ suis ac si non uelut
grauem seqꝫ oppressiuã sar
nam nolentes ac reclamãtes
nequaqm̃ prorsus imponent
Deꝝ ut ab hys quo paululũ
deflexit nra tenuit oratõ qd
semel bñ maximũ dñm
ns immutabile consiliũ ꝓ
suo ꝑficiendũ dirrumpat ex
ordiat. Denicꝫ ut preductũ ẽ
agricio ꝓ ministeriũ reuelat
angelus: ut sibi cũ mistetur
successorem. Dñi absqꝫ dubi
one diuino paruus impo-su
isqꝫ benedictionibz confirmatũ
post se futuꝝ: designat pontifi
ce. Nec multo post agricius quid
momentanea mortẽ sempiter
ne uite felicitate mutauit: et
in confessoꝝ gloriosissimoꝝ ordi
nẽ migrauit. Bñis autẽ mar
tinus consensu cleroꝝ ordi
nũ populiqꝫ plebis annuente
nus ejus pontificali est cathe
dra sublimatus. Jam uero
qꝫ strenue sit eo functus offi
cio: sum auctoris hieronymi
testimonio qui aut ꝑpetuã

ca tam et si puer fuit aut pxi
me illius etatē accessit: licet
cognoscere. Nanq; is ī pdam
nonice ope cū a secūdo anno
constantij atq; constantis au
gusti arrianam impietatē
prefati constantij regis fultā
presidio plenitiq; scribis· ar
rij et aliis afflictionum
modis ꝓmū achanasiū· dein
de omnes non sue patris epos
declarasset: paucis interiectis
sexti anni si que forte fuissēt
res memorabiles notaturus
maximus inquit arriorū
eps clarus habebat· hic siqs
inspiciat insanā arrianā pri
cipis· tū q̄ maxime ī ferbuis
se facile intelligit: plenicōb⁹
que vulgo veris ī portabant
prelijs· sūn quoq; maxim
mū alacriter participatū: ac
violate fidei non declinasse m
contagia· sed etiam asserto: e
ius puerilis ac violentis mol
limonibz obuiasse· Nec a deo
fuerat operosū eas celeriꝰ pē
tusq; subuertē· nisi merito ex
ecrabilis impietatis miserab
liter extincti· illius necessij ce

leris uel muscipulos uel defe
ctus lumen rationis nequa
q̄ admittere consensissēt· Nā
quis umquā queso de cōsubsta
tialitate patris et filij uel per
quietem sit ausus dubitare· n
qui illam eiusdem substantiā dei
sententiā surda pūrierit au
re· ego et pat unū sum. Q
nū dixit se nō profecto voles
intelligi quantus pater esse
cognoscatur· scilicet cū misce
rium baptismatis in nomi
ne pris et filij sp̄c tradi
iubens fidibz eque ut patri
sōq; spūi sibi quoq; nobilis
deferri· Nec quis illos fieri
non minus cultos q̄ ipos.
Denicq; cū ipse filius dicat· ut
omnes honorificent filiū· si
cut honorificant patrē· itaq;
impiissimi hoīes principā
audaciā· ut minore patre fi
lium esse contenderēt· Hij talli
bus arguuntur cōmentis·
sua nitebantur asserere· cō
tra p achanasiū atq; maximi
mū ceteros q̄ impugnatores ac
duces clarissimos aplice doc
trine semp supabat auctos

tas. Iabonose mendacii ex
quisitis omnibus sentiebat
p se sans dedza simplex ueri
tas eminebat. Postremo p
restas humana fortissimus bi
latoubz turbulentii. minaxq
bellii conflauerat: diuina ma
iestas animii uires. arma qb
illi uincit ministrabat. Ex
hijs que primisimus bñ iherō
mm uerbis et si pauca sint.
tamen satis maximum sānas
potest estimari. Sed eis ille
non contentus. iam intuitur.
maximus in eo iudicii laudib
prosequendam. A quo mgt
hant diuinii quin maximino
athanasius alexandrine eccle
sie epc oī a constantio qrer
ad penā: honorifice suscepto
est. O uirī bñissimi sumisq
principibz ecclie merito nequā
dii qui regie potestatis iussui
spreuerit impetii: et oī pclo
si non uite certe dignitatis ā
pleris sit custodia mandate
diuinitus caritatis. fac etiam
ipatoiē firmata mente pdīc
ius pīma. ponentē si opma
ri potuisset fore aliquē q oī

ualeret non solū anasiasii
athanasiāsiii minime proderet.
sed etiā studiose eclaret. quas
proscriptiones que exilia. que
tormenta immaturus fugeret.
deprehensosq postmodū illatur.
et liquido apparebit quantū
pondus iustice tribui debeat
huic sā maximum constantie
Pfecto fidutia et diuinis elo
quijs concepta docuit. quatenī
sit secularibz potestatibz obsequ
dū. Nequ enī deus sibi usurpā
apientii: haut alie meritii cō
tēpnendis hoīnibz aut quāqm
impatoribz iniusta inbendi
audiendi potestatē tribuisset. Nā
et si pscripsit ut eclari que sūt
eclaris et deo que sūt dei red
damus: quod tamē idoneis in
olationē suoz fieri uoluit mā
dator: apls declarauit. qui dic
turus regem honorificate deū
timete pmittendū animaduer
o iūris tpibz moles degrauet
Omnes pene iam meriti pri
mum roborus inuadrūt. leuib
troubz fracta cessit constantia
pluris pecunia q̄ iustica est
matur. Quis iam impatoīb

ras labonose mendacii ex
quisitis ornabat sentiebat
p se sans dedza simplex ueri
tas eminebat. Postremo p
restas humana fortissimus bi
latoubz turbulentii. minaxq
bellii conflauerat: diuina ma
iestas animii uires. arma qb
illi uincit ministrabat. Ex
hijs que primisimus bñ iherō
mm uerbis et si pauca sint.
tamen satis maximum sānas
potest estimari. Sed eis ille
non contentus. iam intuitur.
maximus in eo iudicii laudib
prosequendam. A quo mgt
hant diuinii quin maximino
athanasius alexandrine ecclie
sie epc oī a constantio qrer
ad penā: honorifice suscepto
est. O uirī bñissimi sumisq
principibz ecclie merito nequā
dii qui regie potestatis iussui
spreuerit impetii: et oī pclo
si non uite certe dignitatis ā
pleris sit custodia mandate
diuinitus caritatis. fac etiam
ipatoiē firmata mente pdīc
ius pīma. ponentē si opma
ri potuisset fore aliquē q oī

ualeret non solū anasiasii
athanasiāsiii minime proderet.
sed etiā studiose eclaret. quas
proscriptiones que exilia. que
tormenta immaturus fugeret.
deprehensosq postmodū illatur.
et liquido apparebit quantū
pondus iustice tribui debeat
huic sā maximum constantie
Pfecto fidutia et diuinis elo
quijs concepta docuit. quatenī
sit secularibz potestatibz obsequ
dū. Nequ enī deus sibi usurpā
apientii: haut alie meritii cō
tēpnendis hoīnibz aut quāqm
impatoribz iniusta inbendi
audiendi potestatē tribuisset. Nā
et si pscripsit ut eclari que sūt
eclaris et deo que sūt dei red
damus: quod tamē idoneis in
olationē suoz fieri uoluit mā
dator: apls declarauit. qui dic
turus regem honorificate deū
timete pmittendū animaduer
o iūris tpibz moles degrauet
Omnes pene iam meriti pri
mum roborus inuadrūt. leuib
troubz fracta cessit constantia
pluris pecunia q̄ iustica est
matur. Quis iam impatoīb

dnumor p̄petuo reseruare salu
tarē seueritatem nō reformi
det. Quis eis sua periculaze
lo diuum timoris amplius abs
q; fuco adulationis aperiat:
ego plane non sū dubius aut
nemine aut rarū nūc ee· qui
si quidem ut quidam magni
ficat athanasius· nuquos mo
nus imperator fuga dilapidatē
uidisset ei ut maximū gremi
um carnis dei filius aperiret
mundo latebram prestaret· nel
remotissimus quisq; refugeret·
ne dum aliū regē moliretur·
semetipsū laqueis calamitatis
expedisset· Et maximus i ec
lesiarum cathedris nunc regia
nitate fortissimū emptes con
fessorem: dū eius ingressu cō
municant periculo: quippe q̄s
peperit gle semp̄ine· Quanto
ar studio p conseruanda mis
gritate fidei exhibuerit· alias e
ā demonstrauit· cū agrippine
synodali euocato comitū cui
tam enim hereticā prauitatem
ruptū· cū hys qui frequentes
conuenerant pontificibz gradu
mouit· ecclesiasticis usus cri
mi-

nis cū missus ambrōs hoc
tuas· ihm xp̄m nō esse nec de
filiū p̄dicabat· Ser miraculoz
gra defuit sō maximo· q̄bz
editis sue p̄dicatōis fidē tardi
orib; faciebat· Siquidē ariā lu
cem infundebat optatā· et pa
triarchis solutos arrius in pris
stinū reformabat ingore· et
eos qui demonū pstigionibz
maniam mentē excrāt· sed
protinus domino liberabat·
Dd si cui incredibile videat·
ex his que multa adei" me
moriam hactenus fuit potit
confirmari· Erat ei solleps
consuetudo sōz lustrare me
tropolas· eozq; opem submis
sis pab; flagitare· Cuius rei
gratia cū romam venisset· opi
matissimū confessorē martis
nū conuenit· uicissq; suum pō
tificis diuinis rebus mutuā
laborem itineris nō ut alys se
rebant· Illis itaq; i ulteriora
pgredientib; forte asellinas
carinas bizo ursus offendit·
eisq; ptinus deuolauit· Hic
maximus in nōie dñi se
re dicitur impasse ut qa in

mentiū nō abegrat·sed con
siūpserat: ipsa uumeiu onus
assumēt· Quanda ualde res
est·illa euangelio suaresisse o
neri: et quo adtuersi ad loīū
qu ursaria nulla diat deuēi
rent subuectiom mansuetis
sime famulatā· Ibi denq; a
sō uiro prisinam uagandi
potestatem rerpisse: pius tū
lucrosa quēquā ledendi erep
ta· Dez: quia ut prauū ōnet
sūt graues: ita bonū suo semp
delectant cōsortio· Sēs mar
tinus bēn marmū treuro
z urbē senū uegit miserer:
suoq; ppō duplicata benedic
tionis uberta cōmerua· Ibi
martinus spūalē sibi tyadi
filiū habenaū maximuo eru
diendū cōmisit· Cuius ille pa
trius uoluntat·et cū sanis i
structuribus: et imposito g̃
du presbyterij munere cui cui
no uocabulū est p̃sens· Ipse
autem pie memor ppinquo
patriam repetuit·suoz;q; ul
cōtubio nō multopost ibi ui
ta exercuit· sōz;q; labor suor
fructu cumulata mercede a do

mino est consecutus· Suerdēs
in epatū paulinus qu fidelis
e uestigio ecclij ppositone firma
uit: cōmunicato cū dero et plō
tructor: consilio·sēn maxim
mū ab aquitania ubi sitis fue
rat treuchendū constituit· Itaq;
sō agmine clerus ppliq; aquitan
am uersū tendentes: eneuspe
ditis uiaz spacijs· tandem haut
longe a loco ubi ille claudebat
thezaurus ad modū fanganē
substituīt· Ibi ceteris corpa ui
rantibz quidam senior: pstra
dīio supplicabat ut illius erupta
uil' loca quē ipse cū sociis pcur
ignoiarēt·aliquod mererentur
indultū· Vir magnus iuba fue
rat: cū puer gregē omū sequēs
nomine bēn maximum nuncu
pe assūpto·ouem si quo ipe nol
let accedere: ictu repellendam
minatus est· Hic senior stupe
factus: ubi nam quē nōrasset
maximus requiesceret pauitat·
At qui puer uastissimā q̃dā esse
qu tam dan uiri memoriam
nesciret ānexiando paucis·p
quīs reciuit aliunde aduectanq;
cū ad locū desideratū usq; pue

Jta illi laudantes deū beatū q̄
maximinū · etiam angelica re
uelatione ornatos effecti sunt ·
illic ubi monstratū fuit mue
niendū quod querebāt · Verum
ausos extīc suspicatus id qđ
euenit: ut in eadem ecclia exce
dēt qui aduenerant · et euen
tū reclauerant imperant ·
Mox celerrima fama rē diffi
pante īmanis erratica man?
aquitanor treuiros molieba
tur lōgo arcere: potuissentq̄ om
nibi facinus pessimū i treue
rī xp̄ianitatis fraternitatis op
petentes · diandū tñ studiose
conuenisse firmassent · Aqta
ni treueros siu timore paulos
arbitrantes: hinc remissi let
na animo indulgent · et qđ erat
consequens sompno grauor
solubant̄ · Intra vtō lubenno
cui? est mēdo supius facta im
perat angelus: clauē ecclesieq̄
ad caput custodis capiat · et abi
q̄ strepitu ecclam introgred?
cooptatū thezauri aspectaret ·
Ille cetu alior? presbiteror? ad
modo sūma cū ppetanea · ac
pspero comitante successu da
tis unde supra fiat oro refer
tur · Treueris abitu maturā
te: aquitani pmos eos me
tu discessisse dictant · At ubi
rei ueritatē cōperiūt · maiore
rratu recedētes · triduo inse
quunt̄ · Cumq̄ intra mutuū
conspectum utriq̄ pls consti
tisset · aquitani crebris chor?
chanonibq̄ tonitruoq̄ amp̄ ·
frequenti emissione fulminū ·
quor? nichil treueros cōtingre
bat repulsi · non sine rubore ·
ad ppa rerēt̄ ul' redire · Treue
ris ceptū iter carpentibq̄ · cuiq̄
quidam spe recuperandi uisu
redditū se flagitabat ad ferre ·
Cumq̄ ut cū umbra tenguere
pente caligo molire cecitatis
absorbuit · Ita unius īcolumi
tate · gaudiū multiplicauerūt ·
Cumq̄ mosomago castello ·
peruenissent · palatinis quid ā
vtō maximo sanand? offe
rur · flet urrita nota fidelium
animq̄ ut sine dilatione op
tate reddit̄ sanitati · spectacli
simū spectaculū intuentibus
prebuit · Vnde grām referre
nidēntur · loco eius habitato

res ecclam deo sub honore be
an maximm ubi eius sacre
suant reliquie posite condide
rūt· Euonuī uocat quoddam
castellū: addionē iam ptiēs
treuiros· Hoc ingressus ex
equus: bauus quedā femia
malignio spū obsessa ḡrbat
quid ita treuiros pls beatum
illuc maximmū deportasset· nī
ei possent sufficē sā dei eucharī
us· ualerius et maīnus· necī
agricius quos demones ut ui
olentos patēntur totoes fler
diu trīmus hostis misera ī
felicitate letatus est· Siquidē
post p̄missas meritis bī mar
timm exire cōpulsus· iudiciī
sui potestate p̄uatus est· Ind
ad castellū quod harlōms dici
tur sī plācis reliquis duo ac
cedentes leprosi· iam quātum
ualerent maximū fcha fama
edocti· eius implorauerūt ce
dula mente suffragiū· Nec
spes eos sua fefellit· Deiginor
diuinam expti medicinā· adep
ti sūt integram sospitatē· Tot
ac tantis diuinis celebratissi
mis· treuiros quondā pon
tifex maximus tunc autem
apud dīm cristinus tā patro
nus urbi quam olim egregie
rexerat ppinquabat· Jam uē
nit credibile fuerit: tanta cū
ad eum multitudo confluxit·
Obuiam prosili tota se ciuitas
effudit· rusticos ex agris trep
turba cōuenit: multi quoq; ex
tionis urbib; occurrerūt· Cō
pulerat hec agmina in unum
uenerado maximmi· que pauli
mus tonus significer pectans su
a glosa deuiauit presentia· ce
mabant pceloli ordines· arī
or copia resplendebat· diuinis
sacror: aures odmū festiua cā
tica psonabant· Ita excepti de
duchunq; sanctissimū maxim
mū: insignis confessor pauly
nus in ecclīa bīlsbm cuiāgr
uste iohis magnifice sepultu
re mandauit· Huc postea ce
cus quidam a natiuitate ex f
rituo beneuentano deductus
archon nocabulo· moniti se a
principe aplōz petro dū esse
esset spe recuperandi lūminis
moratur apud eius mēoriā
fatebat· ut bellicam gallicā pe

tert· ubi scīs rejecerit maximi
nus: qđ illius meritis posset ei
optatr sanitatis gaudia pueire·
Qui pgens uenit ad locī· et dū
custodi narrasset cuīe nōie goz
berto: ad sepulchri penetralia in
troissus· ubi se confestim lung
cōmeatū reperisse mutatus est·
Poterat bēatissimus petrus rei o
sūma felicitate quod petebatur
prestare· Verum· gām miraci
lis ferre ad maximū maluit·
ut meritor eius euidenī omnibs
panderet qualitatē· Preterea in
cripta ubi ossa ueneranđi pontī
fias condita fuāt: in tectu tpis
aqua ad latitudinē unius cubi
ti erat· dubiaq; mirabili ira
sepulchr: omne suo ambitu anx
it: ut tamen ab eius arcuatōe
abstinens non paruū intectus
stupōrem inīcr· Igitur uenera
bilis epūs hildulfus clemens atq;
gozbertus cōuenientes in unum
et quod euenerat diligenī exam
inantes transferenda bī uirgi
ne ossa ex memoriata cripta: et i loco
ubi nunc sita sunt rdicauē po
nenda· Qđ qm ex diuina uo
luntate decreuerāt· pdēs exul
tantes· indicauit· Quis ut omnī non
inōuenienter addat· qđ qđa
femina franca natione· dum
q; nobilis rodaca nocabulo:
cui tibiam atq; pedem humor
noxius arserat· ad memori
am bī uirī accessit: ibiq; pcs
magna cū obstinatione cru
ciatus· ita ut a suis ad despe
rationem obtinendę sanitatis
impulsa ut inde recedēt mone
ret: desiderata diu sanitatem
stupentibus cunctis recuperauit·
Jam uero illud qđ est mirabi
le: qđ karolo principi obtulit
Namq; is cū longa febrium
uexaret molestia· et ubi pos
q; fastidio uite pernulū iam
misset: et bīs maximū capiē
ti somnium apparuit· ut ad
suam adiens sequeret memo
riam demonstrauit· Expgefis
karolus· sacrarium qui sibi tū
assistebat pandat· si uideret
bīm maximū· qui secū pau
lo ante colloquisset sermonē·
Illo uero negante· modo inq;
foras egredit: atq; imperauit
ut se continuo sequeret· apud
eius tumulū salutis cōpos fa

nirus. Ita illa lectica deportatum. et in soporem resolutis sanis maximus uerr ipsum alloquitur: seqr p illo deum postulasse clemenciā ostēdit. illū uero ne se ultra dedat uitus admonet. Dor igr ut eum glauit karolus exsurrexit ac pro uotis promissis in sacrū secessit: sibiqr offrendos ibos poposcit. quo triginta diebus proximus sumendor alimentor sibi possibilitate sublatā uix uitam solius aque haustu retinuerit. Eius itaqr supplicis amissas reddere uires placuit: huiusqr non immemor beneficij crebriū sū maximum predijs auxit. quor unū petri asala: aliud initiandis ecclesia. tertiū cōmunalis uocat. Sō autē petro andaclauam obtulit nullam. Apud sepe dictam memoriā ena due femine quar altera weldrudis altera dicebat elphildis olim manuū atqr pedū debilitate inutiles interiecta gloriosissimi confessoris cōmunia officia reperiūt. Dur quidam oriundo frisio. cui nomen ibbo fuit. se suāqr substantiā beato maximino donauit. Quo sū cū suis ualitudine defunctus: fuit necesse ut negociandi gratiā nauem peteret regionē. Ita classi sex nauiū sociatus: ingressus est mare. In altum itaqr cū peruenissent. tempestas repente oborta easdē sex naues quassauit. ac unde tumentes solutas plenus inuoluerunt. Hoc ibbo deprehensus necessitatis articulo: nautas hortatus est. Quibr ut par erat ob submisse agentibr: ibbo uirū ipsum sol' splendrē et sup mare ambulantē non nubilis pedibr fluctus aspexit. Qui fiduciā obtinere nullus. cū suum dne uocem pepulit: tū etiam sua presencia tranquillitatē reduxit. Sic facti reduces audito tum manifesta salutis deoqr maximo laudes summa cū exultatione fuderūt. Dec ma sunt hec et deo que p seruos suos opat digna mirada atqr celebri ptona ad posteros trāsmittenda. Dec alio scripu

lotius est considerandū· qđ ꝑtr
tantam vibratem uirtutū ꝑm
de quasi speciali gra fugandor
demoniū potestas bō maxim
no ꝓmissa est· qđ ex consequen
tib; facile apparebit· Dixerunt
hinc melius alij· quos uite sin
cerias ecclesiū frui constios ar
chanor· Ceteꝝ mee tenuitati vi
detur hunc uirū ea causa ad pre
mijegiū meruisse· qđ diuū cōmu
nem utilitatem ageret: ab hys pre
cipue fuerat unus alienus· q̄b⁹
potestate spūs elegerūt mōnā
bilem manipari· superbia inde
ficeret: atq; mundia· equūq; nulli
fuisse diuino consilio: ut q̄ sup
biam hūilitate dicerat· mundi
am contritione curtate· dīuum
possideat illos: qui suo depurati
arbitrio ad memoratas ultro
nūq̄m aspirare consentiāt· Ita
q; rex pippinus magni karoli
genitor quendam suū clericum
qui bruno uocabat· impuris
obsessum spūbus p ecclesiū ar
chidyaconū ad tumulū bō mar
tirum destinauit· Is p diuersas
reliquor sōr ficerat oraōduc?
memorias nec illa horribili pal

sione meruerat liberari· Por
ro ut bō uirū uirtus tenuit illo
purgatus: dei erga se clementiā
glorificare· et sc̄ā maximam pote
stam cepit ꝓdicare· Ideo pippī
denuo herticū genere alaman
nū eadem passione laboriantem
qua sup̄ diximus· Que cū cathe
na uinxerant ul' uinxisset· eā
q; p quam facile aliens uiros
coniugasset: nec arte cohibitum
clarissimo confessor obtulerūt
curandū· Ita diu scīs ꝓmisce
re ꝓfanis· ecclesiis· quadam
die cū rem diuinam ageret· ille
confracta cathena ꝓripuit se ad
tumulū Cari antistitis: et nō
nullis inquiens aduersariosq;
me sibi uendicauerāt· ut i fugā
uersos bōis maximus pleq̄t·
Hic ei finis possit misanc· Eius
dem pippini regis et filia nepos
nōe ambertus atrocter a demo
nio uexatus: multis ante locis
orantis· ultimū ad scī martini
ꝓfuchis: tandem ab ea peste p̄
gatus est· Et ut a singulis ad
turbam liberator transeamus·
quondam ad festiuitatē bō pon
tifis· siquidem maior tunc ci

tus est solvo et deprimit potentiam · triginta quatuor homines
oppressis demonibz confligerere
qui omnes eodem die curati sunt
Ex eodem numero feminā illā
fuisse asserimus que ferebatur
quadraginta septē annos pol
luto subiecta spiritu · Per tam
tam diutina cruciatus possessiōe
ipse uero curandus ign simu
latū omnibus astantibz obicit iem
duū: ita ut putarē tota domus
conflagrare · ac dignosse odore
hoc est sulphureo templū respersit · Tam spinosa huc pūcta me
ritoq; momenta · pdarus ille
angelus derliquit · ¶ Sequēti
anno eadem sollēpnitate nigr
dduo mundatus sūt · Porro tno
duo redeuntes a sō uiri cenobio:
salutis gaudia retulerūt · Nys
ut arbitror legere uolentes satis
superq; instruximus q̄ efficax in
sacratissimo uiro pellendi spūs
pditos sit gīa: et cōmunicat semp
potentiam · Ceterū si uelim et
hac et multiplici alia: uirtutū
specie quoniam floruerunt usq;
ad hunc annū quo scribim · hoc
est ab incarnatione dñi octigē
tesimū tricesimūnonū sub offi
o designare · nec modū libri teneb
bimus et erudito lectori minus e
rudimus gratū: dum sumhafie
quenē narrabimus · In fine igr
nostri opusculi in cōmune beati
maximum demēnā flagitemus
ut qui subinde ab alijs infirmita
tes depulit corpor: multo magīs
liberare nos dignet a languorib
animar · ostendēs eā in hac p
te quantū ualeat: quo nūc per
cator ueniam consecūm · quando
q; illius glām conspicēt gaudēs
cnam q̄a sorte meremur amē

Vita sancti symeonis monachi

Igitur uir dei symeon patre
greco antonio dicto: matre
calabrica in sicilia ciuitate
siracusana progenitus · a nobil
simis xp̄ianis parentibz xp̄iane
est educatus · Cum uero bone in
dis puer septē annor esset · a pīe
qui mihi natus erat constātino
polim deduct · ibiq; eruditissis
uiris sacris imbuendis litteris t
ditur · et in timore dñi diligēter
enutrit · Adultus itaq; in aetē
to uirtutū in dies cepit augmen

cari: uidensq; quosdam et nostris
parentibus desiderio infatigabili ce
rere ad sepulchrū dñi: desiderabat
et ipse pro nōie xpi peregrari· Del
pectis igē auctis mundi uanita
tibus: abiectis desideriis carnalibus
domū·patriā· parentesq; reliquēs
paup pauperem xpi sequi cupiēs·cō
xq; gra loca hierosolimā uenit·ubi
desiderio infatigabili quo uenerat·
loca passionis·resurrectionis atq;
ascensionis·sepius frequentando
aliquandiu mansit· Post hec
ad hylario quodam scissimo uiro
qui pro hoc negocio ibidē habitabā
p septem ānos ductor peregrinor fu
it· Jam iam quidē totis i amore
xpi fundatus: requisiuit si in illis
partibus aliquis inueniret p nomine
xpi seruaretur: cuius instructionibus
suis subdi ualēt dogmatibus·
Audiuit quendam sitp rupā flumi
nis uolentis in quodā recessione
turris cōmorari: ituriq; ptransire·sci
tate conspicuū· Illū ergo tota men
tis intentione sitiens·illius alloquio
atq; consortio frui cōcupiscēs·requi
situ reperit: inuentū dilexit·cuius to
ta deuotione ihesu·et in quātū po
tuit deuotissime ministrauit· De
illo xpi seruo uir dei symeon mi
ra solitus erat narrare: et qđ pro
phetice spūs habuisset hys uerbis
edicere· Cumq; quadam nocte in
inferioribus cuiusdē turris pariter habi
tarent·et mulierculas q̄ camelos
et cetera animalia in flumine:
ad aquare uenerant manuū et
lasciue p fenestram prospicere·per
spūm quidē uanitatis reputauit·
quia deus in inferiorib⁹ manēs
et me omnimodo uidere non ua
lens cognouit·factoq; signo i lo
co quo uerba loquentis audire
possem euocauit: michiq; stupē
ti que egeram uel cogitaueram
manifestando retulit·atq; talibus
me dulciter corripuit· Quid tibi
dest fili patria bona reliquisse·si
mūdi desideria et carnis illecebras
in corde uis remittere· Si ergo ue
ris xpi discipulus fieri: ñ debes
dem⁹ mundi uanitatibus ꝑpli
cari· Decet ei dei seruū spiritualis
uitute esse armatū·ne callidus
tēptator decipiendi inueniat aditū·
Cumq; inter has et alias sermo
nes uersando me uidet nube
ptulisse·non fili inquit timere:
bonā spem p dei gram habeo ad

te. Tuū eīn est contra hostem
pugnare. dei est auxiliū pbere
ut possis eunde. Credo ido me
o quia maiora tibi parantur
certamina: sed confide quia di
uina presens aderit clemēna.
Et mter arcta. Deus retribu
at ubi knīe seruicū qđ in per
hos annos impendisti. ego ue
ro frequentiā ppli non possum
pati. Credendū est in alio. ubi
secretou possim mterr loco.
Inter turbas eīn frequentāciū
meū nō valeo mplere ppōsitū.
Eīnq; multis lacrimis illū ro
gauim ut quocūq; uret seq pos
sem non assensit. sed me ad a
lia occupatū aufugit. nec qq;
ignorantr quo abiit occultr re
liquit. Igitur symeon dei famu
lus tanto patre uidua cogita
re cepit quid ageret. anxiaq
se uerret: nec erat q mitantem
animū consolaret. unde magis
magisq; turbabat. Iam tūc he
remiticam et solitariā uitam
concupierat: sed quomodo ia
peret fas non erat. Igit uitas
patrū frequenr legens et vele
gens: intellexit millū i hémo
posse sibi preesse: nisi prius i mo
nasterio didicerit fubesse. nec p
fectū aliquem fore in cōtempla
na. qui exercitatus nō fuerit in
nita actiua. Consolatus ergo
bethleē natiuitate xpi pclaram
ciuitatē adijt: seq; in mastrio
sce marie monachū fieri expe
cit. qđ et optinuit. In omni g
distinctione mōstrij c pbat. at
q; dyaconatus officio functus.
Post duos annos ad alnidno
nasterū qđ est situ ad radices
montis synai. in eo solueri loco
ubi sōis moyses ardentē uidit
nō ardere rubū secessit: ubi ab
abbate receptus. p aliquot an
nos in seruicio fratrū mansit.
Crescente siquidem desiderio ab
batē humiliter rogauit. ut lice
ret eīn in aliquo secretion gna
cere loco. et impetrauit. Sup
ripam igit rubi maris pui
lam sibi spelunciam in quadā
ripe inuenit: ubi p duos ferme
solus habitauit annos. De mo
nasterio uero sedm numer die
r numeratis sibi oīm dīnica f
pabulis ministrabat panū. Aq
stillans de ripe. sinceri hausti

ꝑbebat·Hoc pastus est edituo⁹ ī
cōdrm ꝙdm manſit loco·Cumq;
a nauigantibꝫ: uel etiam ab his
qui propter uarios usus cautra
tum olei colligebant· qđ de fis
petra ꝑ spelunca illius fluebat
frequentari expulsset·Fratē ꝙq; q
sibi paulē deferbat·frequentatione
et longitudine itineris fatigari u
disset: sciensq; se hoīes amplius
latere non posse·ad monasterium
repedauit·et iuxta cuiusdam uiri
cōhabitatione·cellam sibi acquisi·
Cuius fidei se totū cōmendans·
et magistrum eū post labores ad
optans: illius utebat imperio·
quippe ab oratione lectione·uel
que nocturnē pater reprehendebat:
et quasi nouitet conuersū militē
arguebat·In uectute autē mōtis
synai·eo uidelicet loco quo moy
ses gl'am dīi uidit·et legē ī ta
bulis lapideis scripsit·aluid mo
nasteriū erat: ꝑter qđ īcursātes
arabitas·qui ꝑ illū heremū sem
ꝑ uagantur omni habitatore de
serti remanserat·Vbi post hec ex
emplo uir dei symeon mittitur·
et ubi ut ibi moraret ꝑcepit·Im
plet quod iubet·et noua machina

nem antiqui hostis ꝑcutit·noc
turnus hostis missam ut celebret
hortat·Ipse non plene dormies
nec ꝑfecte uigilans·contradixit
non debere sine presbiterij ordi
ne aliquem hoc sine mysterium
implere·Contra minimus cepit
stare·dicit se legatū esse xp̄i
hoc uelle: nec debere sīne loci
ministerio tali diuinus ꝑsu·
Sententiē ergo et contradictē
aduersio sibi consono alterius
dyaboli de lecto eiciunt·ante al
tare iam uigilantē statuunt·al
ba induunt: de stola utrīq; alt
catur·Hostis more presbiteri·sy
meon uero more dyaconi cōten
debat sibi impon·Tandem dei
famulus ad se reuersus inuite o
rationis et signaculo sēe crucis in
micū repellit: sepq; delusū īgemi
cat·Post hec ad monasteriū re
greditur·suo magistro uere subi
dit·Cui confitens pessius dya
boli insidias: distinctionē cōmen
da se constituit·ꝑ aliquot ebdo
madas in die dominico tantū
cibū sumens·Regula autē mo
nasterij talis erat: ut nō ꝓhibēt
quicūq; remanere uellet·Dignū

ergo diuri huic operi adungē
qđ suus trimphū in eōdē mōsti
o michi tribuit sibi contigisse:
P totam egyptum orta ē fames
ualida: ita ut in sola ciuitate
babiloma monimor copia mu
neraurit-usq; ad centū milia·
aurū referris auro·gēmis·cete
risq; ornamentis monentibz p
mopia pauis· Fratres igit mo
nasterij hac tempestate cōstric
ti: ex toto oīe deū inuocantur
ut qui filios isti in eōdē deserto
pauerat pane celesti·seruis su
is dignaret miserari· Siqz sūo
cōsilio·cū psalmis et oracōibz
ad modicū cumulū qui super
fuerat frumēti accedūt· Et qa
ab abbate in mandatis acepe
rant· ut unusquisq; quo abire
uellet licentiā haberet·unani
miter consolant· ut q̄dū gra
nū ibi inuenirī possent:
nullus recedēt· Opra res· Ab
ipsa die usq; ad nonū fructum
non deerat illud frumentū·cū
cotidie sumēt· et nō solū nu
tui fratrū pararet· Deū etiā
arabūs qui cū mulieribz et
paruulis dausinā monasterij
obsedrant habundantissime o
distribuerctur· Sed ad ꝓpositū
redeamus· Vir itaq; dī sine
ui omnes suos labores quasi
ad nichilū ducens· et amore so
litudinis interius ardens: de
monasterio cauit exiens here
nū pregatur· et ubi sine hūa
no auxilio solus uiuere posset·
inquirit diligenter et speculat·
Inueris equidem siu uestigia:
molli sabulo impressa atq; qua
portrat distribuebat·ne inequi
uel ab aliquo possit inueniri·
Panem quē portabat lassus
frequēt reficiebat·sed rogitās
se diu non posse uiuere sine ci
bi sustentamine: gaudens refi
ciebat· Laudem dī altissimi tu
pibz prospectans: paruissimam
plaminē contra moiem herēmi
rare gramine uirentē respicit·e
qz illuc non sine magno piculo
deponit· Parumq; fontē reperit
deo grās reddidit·ibiq; manere
disposuit· Debile quas secum
detulerat crant psalteriū scīm
cuangeliū: uas ad potādū:
semma ciuliū· Preter pauca
uestimenta: nichil aliud possi

ebat·Sata femina post dies tri
ginta iocundū sine igne p̄buerūt
nidum·Cum capreolis et alijs he
rem bestiolis ne sibi caules auferr
rent nō ad potandū ueniret·cuius
habebat̄ prehū·Post multos q̄ di
es ab abbate requiritur·ubi fra
ter symeon haberet̄·Responsū
est a quodam fratre: in heremo
illū esse se scire·se ubi locus nes
cire·Ad requirendū fr̄es arrum
quag; mittunt̄: et ut ad monas
terū reuertat̄ p obedienciā man
datur·Diu requisitus·nix post
aliquot dies inuenit̄·et secūdū
abbatis p̄ceptū ad monasterium
regredit̄·Interea fr̄es aliqui pro
necessitatibz loci in omodatibz
partibz durch monuit̄·Decima
pro qua fr̄es habebant que de ter
ra richardi comitis normanno
monasterio debebat̄·ab ipso dili
genti conseruat̄: utq; aliquis fi
delis frater mittēr·qui eā mo
nasterio deferret p legatos man
datur·Comuni consilio ad hanc
obedienciā famulus dei symeon
destinat̄·Ille plus timere aliud
animo dr̄s messe·multū sibi
obesse nauitatibz hyems sci dr̄i

ceps nunciem: ppositū qđ tenue
bat in oīe non licere implere·q
bus potest uerbis humiliter exp̄
cām·Cum uero p̄dicaret̄ non
suam uoluntatem: sed p̄posito
z sequi debere missionē assensū
prebuit·dicens se p misionem au
disse illud uer mutile fore·multa
se aduersa in ma pati debere:
qđ et contigit·Nam cōparatis
que ad nauigandū necessaria
essent babyloniam uenisset: a·
portarijs trucid̄·et quasi ignotus
et patrie relator cū sua supelleg
tili ad palacium ducitur·capitur
calūpniat̄·Expurgat̄ igit̄ de oīb
criminabat̄: liber abire iubetur·
Postatus qđ iuxta monasterium
ad sedem imperialē adduxerat
tundit̄·colaphizat̄: pellit̄·Igit̄
famulus dei symeon libertati do
natus·p aliquot dies in ciuitate
moratur·Interea nauis de uenecia
a illuc cū mercibz uenerat·hanc
cōpositis rebus cū quodā fratre
monacho intrat·Cum igit̄ p̄spe
ris p̄silū nauigat̄ forte alie na
ues obuiant·in illis et illorum
paratas ad predam cōgregatos
nunciant illoz gladios euadere

nō posse nisi p aliquot trinp?
dium segregent habeat eis nau
gantem exspectare. Cuiq; alte
alieq; naues eadem frequentare
et nauta contisius in sua cimite
et armis non attendet famul?
dei symeon ꝓpe eum nocūs no
mine dixit. Si tibi fiat dīna de
clo xp̄e anglm misisset tu ter
rimus aspectū illius ferre nō pos
ses. Nunc uero qua hodie hesi
et pheridie non unū et plures
legatos misit tui cōsimiles: le
gantem dei non negligent?
suscipe deberes. Credr consiliis
meis et uel p istos tres dies ex
specta: fortassis ab isto puncto
liberabit nos misericors diuina.
Quod si non feceris: et tu nos
omnes pdis. Ille ergo nō acquie
cens oīnmodis: sequenti die ī
cidit in latrones. ab hora diei ter
tia usq; ad horam ꝓpe nonam
utrimq; debellatur. Sed cū latro
nes uiderent se pugna nichil
ꝓualere. ad dolos conuertunt?ur
in nauim rapiant? pugnatum
aduersus alios latrones hūiliter
exposcunt. Contradicente syme
one famulo dei in nauim reci

pium? depositis armis et oīnib;
quasi post laborem quiescēb?.
Piratones nouem erant: unam
inter insurgūt gladios impe
tumgunt: fortiter undiq; ferūt
inimica ordes exercet. Ipsi quoq;
nauclero ꝑmū caput amputāt.
ceteros crudeli? mactant. omnes
pariter occidūt. et iugulāt. Sol?
xp̄i famulus in puppe stat. illūq;
non deserit sperantes in se exo
rat. Ab oīnib; acclamat? ut in
micus consilium? perimam?. ut
caput amputaret. ferus gladia
tor adest. Ille iniecta uestē pro
icit se in flumine. Multa post
illū uerba iactum?. sed ī potest
petere quē xp̄c uult saluare. P
profundū gradit?: psalmus in
corde ruminat?. In manꝰ tua
et semite tue in aquis multis.
Ergo p uices natando pueros in
profundo gradiendo. in lubrice
ualde lassus tandē undis expo
nit?. Post hec ad uitā q̄ prom?
erat tendit. sed si homines illi
xp̄iani an pagani essēt sciri
potuit. Instructus eīn egyptia
ca. syriaca. arabica. greca. et
romana eloquentia. linguam

illius gentis intelligere nō po
tuit·Biduo itaq; medius mā
sit·Terna die quidam ex illis
hoīnib; miseratus·nobilissimū
uestrūm illi promt·Quo īdu
tus p multas tribulationes et
angustias antiochiam uenit·
Ubi a fidelib; caritatiue susceptus·induitur amplexat̄: et ho
norifice sustentat̄·In breui pīn
cipe et ipsis principib; habet̄
notissimus·Omnes eīn qui eū
nouerant: quasi dulcissimum
patrem ueneraban̄ et diligeba
ant·Ea tempestate contigit ri
chardum abbatem uirū pfec
tis uiris immutabilem·pie deuo
tionis gr̄a sc̄a ierosolimā uel
le inuisere loca·Dum ergo ā
tiochiam uen̄ haberemus:
ibiq; necessitate temporis aliq̄n
diu moraremur·familiaris di sy
meon mihi est nobis ī amici
cia·p̄dicti rychardi abbatis
adoptans sibi in patr̄·Cui eī
exposuisset p ordinē que sibi in
iuncta essent·uel que contingere
adhuc in illis periculū ul' angu
stie se remoueri posse·quin abba
tis mandata impleri posse·ī

ergo et redimus: eīq; nobilissi
mi uenire parati inuenim̄·Cūq;
in comitatu nō esset frequenter
murmur̄ atq; flagellatus·quasi
mutissima bruta patient̄ sustinu
it ut' posset·Pueniens itaq;
ad ciuitatem bellegradā que est
in confinio bulgarie atq; hūga
rie: a ciuitate inferiorissimo pīn
cipe phibitus est nobiscū īsire·
Igitur flens et deo gr̄as reddēs
reliquit nos tristes atq; flentes·
Per multas denīq; angustias
et latronū insidias peruenit̄ usq;
ad mare·Quo transito prospere
aduenit in franciā·A quodam
igne sibi noto comite guilhelmo
benigne susceptus·et apud eum
aliquādiu moratus·In illo ergo
pbi; quidam monachus nobi
lissimus qui sc̄i
de antiochia adduxerat mour̄·
Unde multū contristat̄·eū reco
gnosset quia nichil sine dispo
sitione dei: post multas lacrimas
consolatur·Destitutus nō omni
humano auxilio·totam spē su
am ponens in dño: solus uen̄t
ad hommagiū que est ciuitas no
bilissima·nobilissima eī audo

cm confessoris corpe et meritis
ualit papua. Vbi cū richardū
comitem mortuū reperisset et
de pcinia et tensu qui de terra
illius pro elemosina suo mō
terio debebat nullus sibi respō
sa daret: mestificatus aliquan
tulum non pro suo labore sed
qō locus montis synai frustra
tus esset tanta utilitate: tor
cuit conūsus ad dīm quid a
geret querit consiliū. Demum
autē animo: ut suū carissimū
richardū scilicet abbatē nostrū
os comites miserent qō et fecit.
P longū autē tempus moratō
est nobiscū: et ut breuit cōclu
dam qđ apud nos mansit
irreprehensibil uixit. Interea
dompnus archieps sēr tenere
sis ecclie strenuus pulsor au
dens deuote p pphām de xpō
dicentē et erit sepulchrū ei glo
riosū: grana oratonis hēdo
bimam uit. hunc dei famulū
eundo et redeundo secū comita
tum habuit. cuq post reditū
in suo episcopatu quocūq uelit
manendi facultatē optulit: et
libentissime concessit. Ex tene

lacone igit dei pspectans sibi lo
cū idem famulus xpi: ubi solus
potuisset uacare oratonī i cuni
que antra nigra porta uocabat
parululū tugurū expeuit. ubi dō
mus presul presentū dero et plō
in festiuitate sī andree illumi
duxit. et quasi mortuū ut uere
erat sēlo deuotissime sepeliut.
Recedens igit ut uere credim
ur sānissimus. silencio et multis
lacrymis attenuauit corpus suū
in primis aliquando solo pane.
aliquando uero refrigeris aqua
infuso legumine. In mā siqdem
ira ppter infirmitatem stomā
chi usus est modica potacione
in. Illo cū tpe non defuerūt ī
nes tēptatores insidie. P noctes
cū audiebat rugitus leonū. ulu
latus luporū. grunnitus porco
rumq duras infestationes bel
luaq. que quasi impetū faceret
ut cū deuorarent. Illud tugurū
ut uerius dicam sepulchrū īmē
sis clamoribus replebant. cū siqđē
uoces audiret et impetus ferret
nichil cernere ualebat. Expānis
demq manibus stans i oratōne
cū se nec mouere nec cōuertere

auderet: nec etiam compuñi ca
pere posset· sidch mente conuersus
ad dñm: etiam dicens· Dñe: si
corpus meū est traditū hys feris
ad deuorandum· credo tamē qa
tu miserberis animę meę· quā
redemisti tuo pretioso sanguine·
Confidenter ergo in te· loo quia
animā non me extrahent ex ista
reclusione· Quodcūq; ergo dispo
sita de me· fiat mihi secdm multi
tudinē miserationis tue· Respec
tu ignē diuine clemencie liberat⁹
ab hac tempestate· sensit sibi in
proximo adam adesse· Videbat
nempe sibi qd̄ multitudo· corui
aquile· milui· et omnes volucres
celi congregate ad ipm p fenestr
ram irrūpere vellent· Sed cū se
pius facto impetu· nichil pmale
rent· ingens clamoꝛe ipm locū
replebant· Voces cūm audiens:
nichil penitus videbat· Certus
tamq; qd̄ dyabolus hec monstra
immitteret· ut eroicem sibi mone
ret: attencius orabat· et sup̄ in
ces ieiunabat· Liberatus etiam
hac tempestate· quadam nocte
cū pugil in oratione iacet ma
neret· sensit totam fabricā illi⁹
turris fundicus ebmam· i qñ
pro facto frenum in phundum
mergi· Recognoscens uero insidi
as dyaboli: sidualiter cauere
cepit· Si ascendero in celū tu il
lic es: si descendero ad infernū·
ades· Si sūpsero pennas meas
diluculo: et habitauero in extre
mis maris· etenim illuc manꝰ
tua deducet me· et tenebit me
dextera tua· Et sic illa cōmoa
o quietus· Alia quoq; nocte ex
pergefactus· cū oculos aperuisset·
vidit rutilam ipsam ī medio lu
mine refulgere: et pinnū mira
tus· cū recondatus fuisset aplm
dicentē· qd̄ satyan transfiguret se
in angelū luos· dñe ihu xpe aut
non istud lumē querendum tris:
sed tuū qd̄ est mentibus lucem
cis· sicq; clausis oculis ī oran
one usq; ad diem mansit· Cog
nouit quidē oculis ipsū anti
quū hostem terrarumq; et multi
formē frequenter aspiciebat· quē
seuciorem multimodis arguēn
tis oratione et signaculo sancte
crucis repellebat· Sed cū ipse
nimicus nullatenus p se nale
ret nocere· ipsius aduersus

ri familiū p mēbra sua cōmu
tur mor cruētā. Tunc sīdē
tus peccatis pro meritis ī
mis: mīma aquar inundan
na incrunt scīs. Causa pen
culi huius symeōn imputat
ab oīb⁹. Dunc malchū esse
pro suis sceleribus: hoc malū
modo nunciat. ut deponā
tur a pontifice. ppls acclama
bat occidat. Ex urbe tandem
concursus agit. ad cellulā uiri
dei pcurrit. Sara in altum
proclamat. augurij feriatas
obtinuit: symeōnē laudare
contendūt. Vidimus fateor fe
nestras fractas: sed arrecta
xpi symeon fundatus supra
firmam petrā īmobil' persiste
bat. atq; deo grās reddens: p
plentibz suis gaudēs ait.
Quas postea cures. quātas
inde passiones paterit: quis
nosse valeat. quis digne scri
bere queat. Solus hec non
scrutator cordiū: ipse eīm fuit
sibi iuuere. et non humanū. In
terea nolentibz ānis. ut di
resolucionem sui pandit corpis.
Denq; reso dōmū episcopū
rogat: ut expensas et apparos
qui sibi lectū cōponāt mittat.
Ipse eīm in parte sui diuersori
locū sue sepulture parat. hec ī
quiens requiens requies. requi
ruca in scīm scī. hic habitabo
qm elegi eam. Paucis ptīno
dum transactis diebz. ipsū ego
ad vocatus: et qui pedū illi
osculo eram indignus. ab eo
in cellulam suam intromissus.
Post oracionē amplexus. oscu
la et fletus consecuimus. Sed
mmur in pmis multa de the
sauris scē scripture. de ortho
dora fide: de salute anime.
Postremū reuelante deo mor
dissolucionē mei cognis in pri
mo adesse cognouit. Deo hu
militer ut hoc compleatū me
um his uestibz exuas: ibiq;
quas mihi ad hoc paraui or
dinatim reduas. et in hoc
loculo diligēt componas. Cu
cū obstupefactus respondere:
quid pater si dōpnus pōtif ad
domū sā petri uel ad aliud
monasteriū te mulr sepelri.
Respondit. Judica illi et par
te nostra. ut pro xpi nōie hec

peregrina membra consencias-
hic putrescere. et me putridat hic
hic dicm dñi expectare. Igitur ad
uerz interrogauē quid si presens
non fuero. Ens inquit ens:
et sicut dispositu de me ordinabis
Cumq; valde tremens adtendens
in illum attentius: sensi fragor
odorem de corpe eius fragrantem
omnibz aromatibz suauiorē om-
nibus multū. alia secreta ex illi
us ore audiui: que hic ni scribe
non libuit. Infirmatus ergo tertiū
et viginti diebz quinq; in octauis
pentecostes infirmat. stephano
qui ei seruiebat mandat ut sibi
p aliquot dies requiem daret:
quatinus plus solito cōtempla
tioni vacare posset. Ille unum
diem exspectat. in terna feria ad
uesperam signū fact. cubiculū
pene suspendit ad fenestrā. ma
ne facto sicut dimiserat intrauit
reperit. quiētē animus ad eum
attendit. Interrogatus hoc solū
respondit. Quid uis. Vade i
pace. Ille timens zelum de
mo qui uno dei satis familia
ris fuit certus p ordinē pandit
qua dominus symeon valde
infirmaret: nec sibi fuit solu-
erat loquere. Clericus i feria
quinta illū visitat. famulus di
nullum responsū dat. sed tamē
de manu eius potū suscipit. sep
in lectum revolvit. In die octa
uo diem clausit illū valde dilu
culo in extremis reperit. mul
q; noti fact: omnibus quorum
infirmus toto corpore. et maxi
me debilis pedum manibusq;
quasi sanus assurgit sine dolore
Cepere adhuc nocentē. et iam
ultimū spm trahentē: exequias
que pro absolucōne animē de
bebant. Cū solus duobz fratrib
nocti venerant. aut potius
expectamus. Sicq; animam
scām hora terna in kalendis
iunij benignissimo cui semp
seruierat reddidit creatori. Su
bito fit concursus oīm. mona
chi. clerici: deo sacrate multus
plusq; seculi quicūq; audire
poterant ad tanti uiri funus
properabant. Igit sicut ipse dispo
suerat animo et predixerat om
pusillū mole sue patrie cōpo
nimus: et cū psalmis et lau
dibus dei in sepulchro collocā

unus. Quod aptū dimittēre
qui uigilys et obsequijs deſiu
uit deputamus. In crastino to
ta ciuitas quasi unus con
gregat: nutrior domus omniū
ns ecclesiasticus demiat. Dum
ergo exequie cōmuniter celebrā
tur: sancti uiri corpus sicut so
lent homines in caldissimus b
balneis sudare cepit. Stupent
omnes: aliqui sudorem extrige
bant: uidere eum credentes. Si
cū multis modis pbarī esset: ita
non de uno corpore ille sudor
profluerit: et hoc sine puden
da dei non fierit. uisū ē omnib
ut illud tam uiri corpus nō neg
gligeret. sed a decimas ut mons
est triginta dies maxim custo
diret. Deputatis igit custodi
bus. post horam nonam sepul
chrum diligenter claudit. Cū igi
tur decima nocte sua in cellula ubi
humanū erat corpus psalmos
canēt: unus negligentior dor
mitare cepit. Qui grauī somno
depressus: audiuit quasi de celo
ingentē uocem sonū supuenī
se ipsi loco. Quo territus alijs
exclamauit est expergefactus. Q
cubus igit aptus uix sensū rece
pit: sed p aliquot horas offici
um linguę pdidit. Annonit
ergo ab alijs ut qua nō potat
sermone confessionē faceret in
corde. ante sepulchrū uiri dei
ueniam petit. pectus tundit. lac
rymis eius meritis absolutionem
lingue recepit. et que sibi con
gerant narrant. Cumq; eade
sibi contigissent dominū oīb
immo timore pterritus ext cel
lam ad pedes scilicet uiri dei
morps psallere placuit. Credi
mus siquidem angelicā ibi ui
sionē aduenisse. quam corpa
non potuerūt ferre. In crasti
na itaq; obitus uiri dei symeo
nis die: multus pplus cū clerq;
atq; abbis domus. ad sepulchrū
uiri dei cepit confluere. Quid
ergo anus de ciuitate que per
plures annos surdā moerebat
et se erigere non poterat. cū re
liqua multitudine uenit. et re
teris ascendentibz ad sepulchrū
uiri: et ipsa si ascendē posset:
temptare cepit. Erecta igit cor
pore ascendit. uiro dei symeo
ni gras reddidit. Itaq; nullā

bus ambz qui eam nominat·sa
na et mollomis[illegible] ad domū
reneantur· ¶ Nulli enī mīnu:
nariis doloribz et infirmitatib
detenta in ipsa die sūt liberati·
Ex hinc sepulchrū iuri dei a po
pulo frequentat et uenerat
Dum ergo cōmodus ascen?
in edificio pararet turris qdā
lignū trahebat: et cū iam in al
titudine eleuaret rupto funi
cpit multitudim que cōuene
rat et subtus stabat mortem
minitari· Exterius uero oīb:
atq; ut uir dei symeon admir
acclamantibz mirabile dictu q
si manibz sustentaret· Aucta
do paulatim deponit: atq; p
territe multitudim utriq; loci
dam ad ēram sine periculo ac
dinatur· Qui periculū euase
rūt· laudes xpo retulerūt: et sy
meoni tanti miraculi ministro
gras reddiderūt· ¶ Hic duo mirac
ula placuit inserere que idem
ipse qui sanatus sūt retulerant
eius uita contigisse· Cū p lon
gū tpe quedam femina cecu
a dicta uahda multitudine cu
pons uexaret: et pre nimia
grauidine nisu oculor cōmodus
ppiare: quadam nocte i sōp
nis uidit· qd si de manu uiri
dei symeonis obū sumeret ab
eo ipso moxbo libera fieret· ofa
cto· maritū interrogat quis
symeon esset diceris se illū per
uisionem uidisse: et si de pa
ne illius gustasset sibi salutē
promissa esse· ¶ Ille salutis uxo
ris congaudens cpit diligent
inq̄rere de uiro dei symeone:
Dictum est sibi a quodā gozo
lom clerico· qd is esset q cū dop
no epō de hierosolimis aduēis
set: et cū eo maneret· Deo grās
ille refert· uisionē sue uxoris p
fert: et ut de manu eius obum
ampere meream· humilit̄ petit.
Clericus p omnem uiro di mi
rat· et ut qd petebat implet·
multū rogat et uix impetrat·
Cū uero panē et pisē a uiro di
cū benedictione transmissū tan
desperata et pene mortua mul
ti suscepisset· panē comedit· de
pisce oculos linxit: atq; ita ob
dormiuit· ¶ In galli cantu expge
facta et cū lumine odor plena
corpis sanitate recepta ad op?

rclebat: et mitantibz annis
ihu xpo grās reddidit-qui p
merita famuli sui symeonis
pfectam sibi sanitatē cōtulit.
¶ Quidam puerulus bezeh
nōie hydropis morbo mira
miserabiliter districtus: cū e
clam a medicis desperaretur
ueniter et urina et quecq; mi
cula ita minuiuerant-ut nu
quidete stare uel sedere vale
ret: petit se ad urnā dei syme
onē deduci dictis-qđ medici
illum non possent uuare-Ad
ductus ergo per tres dies-illi?
potu potatus: quarto demū
die caput inclinauit-Sup q
ratione urn dei symeonis re
tinctus est prisine sanitati-
¶ Quedam mulier de metensi
pago progenita que manu
dextram digitis in palmo ad
herentib; aperire nūq; potera
ad sepulchrū urn dei symeō
uenit manū cū fide supponit
morq; digitis extensis sanam
urn dei meritis retinuit-¶ In
festiuitate que dicē ad uincla
sci petri-alia mulier que simi
trium brachium cū manu con
trachum habebat ad sepulchr
um dei sy... meonis uenit-q
extensus nerus et rupta omn
sub omni celeritate medelā p
meruit-Eodem quoq; tpe q̄da
mutus ad sepulchrū urn di sy
meonis adductus: officiū lin
gue est celeriter restitut-¶ Alia?
similiter mutus cuiusdā adel
hardi plbri puerulus-dum ad
urn dei symeonis sepulchrum
mutat: in uia loquit-domūq;
reuersus sinit antea mutus effi
citur-Item: cū uotis ad sepulch:
reuersus remissis pfecte sana
tur-¶ Quedam dūca die dū
quedam puella cuius brachiū
uentri adherebat ul' iherebat
ad sepulchrū famuli dei syme
onis uenisset-brachiū qđ extrec
cente carne tam nre uidere po
terat-presente ppl'o exiluit: et
pfectam sanitatem quā petre
bat promeruit-¶ In alia dūca
quedam mulier de nulla fa
milia que dicitur maderiniū-cū
parvula filia que cera a natiui
tate fuerat-uenit ad urn dei se
pulchrū-dum ergo missa cele
brat- puella illuminatur-Ha

trum ignē respuat: sed nō cognouit. Illa interrogans quid sibi esset cognouit quod filia sua luderet. Causa facta in se misericordiā ppō innuat. ppīs ī nutū xpī īnerms unū dei symeonis laudat. Sed nī dens magnitudinē tanti miraculi nō crederet: subito parentes mulieris illius et ministeriales illius pro nunce aduenerunt. qui illam a natiuitate ceciam testificati sunt Ex hoc tota ecclia xpm laudat: q̄ famulū suū tot miraculis glorificat. ¶ Quidam adalmann presbiter ciuis treuerensis ueteranus hospitalis est in domo cuiusdam hominis qui filiū habebat ceū. Suadet ergo quasi illū ad sepulchrū unī dei deduceret. misericordiam nuncuparet. Ille uotū fecit ceteris q̄ quotiens unus dei pretulit: mox in domo eius puer lumē recepit. Videntes itaq; ad sepulchrum unī dei adeunt. et gras deo reddidit. ¶ Quedam mulier de pago treuerensi p multos annos usū oculor: p̄diata. dū sepulchrū unī dei p aliquot dies frequentaret: meritis illius illuminata est. ¶ Ad sepulchrū unī dei quedam demoniaca q̄ quos potuit dentib; mordebat et manib; laniabat. sup nocte ligata manet. Hanc facto a demone liberata molomus remeant ad ppa. ¶ Quidā ciuis palatini comitis habuit ancillam. cuius una manus anchilosibus: et tam parua erat ut ad nullum opus ualeret. Ille ergo illi non prodesset ipsam ancillam tradidit ad sepulchrum dei symeonis. In ipsa autem nocte mulier in modū ppe manus mirantib; crescit. atq; sana nata est. ut alteri dissimilis nō esset. ¶ Quidam miles bonus nomine. quādam ī seruicio habuit famulam. que ita paralisi toto corpe dissoluta ē. ut de lectulo surgere nec in latus aliud se conuertere posset. In cophino igitur ad unū dī sepulchrū deposita. p aliquod cbdomadas ibi ppe est hospitata. Illa igitur in quadā sollēpnitate ppīm uidet ad missas festinare. et ipsa subito de lecto ex

lieus cū eis repit ambulare ad
Ad sepulchrū igit̄ dei uenerīs
iuri · et sua uota uiam ꝓpō p
mittens: que depositis fiut ari
or: manib; sana et molomis
ꝓpis ad ꝓpa repedaut pedib;
¶In kalendis nouēbris cū pla
uisset dompno epō in edificō
turris ubi corpus iuri dei sepl'
tū erat ante altare unū in ho
nore oīm sōr; consecrare · mul
tus ꝑplūs undiq; cepit cōfluere ·
¶Dum ergo fit apparatus et dōp
nus presul expectat̄ · quidā pu
erulus contractus ante sepl'chr;
iuri dei erigitur · ¶In eodem du
c quidam iuuenis cū ad tātā
letitiam ascendē uellet · cū trh
qua multitudine multomodo
uallet · Impingit̄ ergo a ꝑplō:
trahit̄ · atq; portat̄ · sed uires
portantiū defecūt · et ipse tam
toto corpe sanus: magis magq;
fit ponderosus · Consultus
igitur confessionē de pīs su
is facit · et tandem ad uespam
letus factus ascendit · emēda
tionem uite uiro dei symeoni
promittit: sicq; letus domū re
dijt · Alio quoq; tpe · cū quedā
mererix ascendē ad sepulchrū
iuri dei uellet · quasi a quodā
repellente repulsa de gradu ce
cidit: et cruminis facta · cū pu
taret̄ a populo statim mouen
ta foras extrahit̄ · Sed cū de illo
edificio expoitata esset q̄si mi
nali passa · impedes confusa
et de illa ciuitate cruenta aufu
git · ¶Quidam rusticus gode
fridus nomine · cū debile corp?
ac pene dissolutū manib; atq;
genib; rependo miserabilē p
quinq; menses iuri dei sepl'chr;
frequentaret · quadam die pro
fusis lacrimis iuxtā dei hūc mo
dū interpellare cepit · Ego fa
mule dei symeon q̄ durus et
inmisericors mihi factus es
condire te reqro · condie te tuom
tu ad misericordiam nō flecte
ris: mihiq; soli denegas id
quod alijs impendis · certe
dimitto ad te uenire renuo · tā
desperatus domū redeo · Si q̄d
dicam uanus amicus et ꝑiquus
meis · ¶Noli noli sīr̄ dei tam im
misericorditer me miser dimit
tere: uel quantulūcūq; tue be
nignitatis inuisceribus mi egen

ñ concede. Toto ergo anno cō
turbatus. ad hospitiū se retūlit
ordinaturus in crastinū qualiter ad patriā reportari posset.
Igitur pre nimio mestore gūi-
somptio depressus: post gallicā
tū quasi in extasi factus: uidit
quēdam uenustū multū cum
magno lumine sibi assistē. hyc
q; uerbis delectabiliter fari. Ad
uacuū homo. Surge uelociter.
et ad tūm dei symeonis sepul
chrū comitatus pcede. Cūq; ille
respondēt non possū ire. sepius
illuc uenisse et nichil pfecisse.
Ad hec ille. Ego inquit te adiu
uo: ego te sustento. iam nunc
noli tardare: presto sū tibi aux
iliū prebere. Exultatus itaq; sē
sit membrorū sibi uirtutē redu
se. sicq; mundatus qui solebat curuus atq; prostratus
mus repere manibus ad tūm dei
sepulchrū murante quidē pō
toto corpore crebris resolutus
ascendit pedibus. Q Ecce repentine
dñi uirtutū omnitas tantis pol
leret miraculis. ad dompnm sy
meons sepulchrū deportatus
puer sep[illegible]tum annoꝝ. qu
natiuitas ambulandi negauit officiū. pro quo iam per
triduū symeonē inuocauerat
deuotio parentū. Fuit erat
apud nos de alemannia mo
nachus non modice habilitatis
studijs imbutus. uerū tamen
non bene ordinis uirumq; q
etiam nunc pīs adeptat. cum
ibidem tanta dei effulgēt mi
racula. et crebrabile symeonis
meritū uotis aspirat parentū.
Puer utrumq; manibus altū
inhereebat appensus. donec
membrorū absoluta cōpagine
sano assistit erectus in corpe.
Diuini nititur pedibus. sed tre
mulo uacillans incessus. quos
nondū natura donauerat usus.
Tandem sanus sanus redijt.
isq; de quo diximus nisis ar
dius. deū laudauit. hyeroq; cō
memorans. letus abscessit.

Passio sanctorum
marcelini et petri

Inguitas
saluatoris nostri
martyr pclarā
cōprobatam eo usq; pcessit:
ut et fidei animos cor ex ipis

inferos claustris cruciet?
Denuq; dum teneret petrus
cyrenaste officiū gerens mul
tis unda; inclusq; fuisset in
obscurissima habitacōe. amp
lo in uinculis ferreis mane
ret immobilis: et custos car
ceris nōie artemius unicam
habens filiam. nōie paulyn
nam uirginē quam unicā
habebat affectu: cū a demōe
uexaret. et cochodie plangeret
eam. dixit ad eū nr̄i petr̄
cyrenaste. Audi consiliū me
um arthemi. et crede ungēti
tū filiū dei uiui dñm ihesū
xp̄m. qui est hēator omniū
in se credentiū. Si uere credi
deris mox saluabit̄ filia tua.
Cui arthemius respondit.
Auroi prudentiā cōsilij tui.
Te deus tuus liberare non
potest cū illi credas. et cochodi
e pro eius nōie plagas t̄ cū
cula pt̄eras. quomodo pote
rit filiam meā liberare. si ego
ei credidero. Et petrus dixit
Deus meus potens e liberare
me de istis uinculis: et de cū
bus penis. sed non uult ipe
dux coronam meā. Vult cū
ut cursū meū pficiā p passio
nem ihalem: ut possim adi
pisci gl'am sempiternam. At
themius dixit. Si me uis credē
deo tuo: ecce ego hodie dupli
cabo sup te cathenas et clausu
ras. te autē ip̄m in ipa ma
tenebrosa solum includā. si
de hijs oīnib; liberauerit te de
tuus: credam illi. Et hoc tūc
tunc faciam. cū liberatā mihi
filiā meā. Tunc beatus petr̄
subridens ait. Infirmitas fi
dei tue potenit omari: si hoc ip
sum quod asseris facies. Arte
mius dixit. Credam illi si te
ex istis uinculis liberauerit. pe
trus dixit. Vade in domum
tuā. et p̄para mihi mānionē
et te non apparente nī. neq; a
absolucente me ab hijs oīnib;
neq; nī te ducatū prbente ibi
ad te ueniam in nōie dñi me
i ihū xp̄i. At ubi ubi uenero?
palpabunt manus tue. et p
babunt me oculi tui. et cōsē
sermones tuū loquar. et si sic
credideris: saluabit̄ filia tua.
Hoc autē fiet nō ad hi

nis ecclesiasticis nec sed ad declarationem veritatis dñi nostri ihu xpi. Tunc agitatus caput archemius dixit. Iste homo passionibus nimis fatigatus: aliena loquitur. Et hec dicens abscessit. Et veniens in domum suam: cepit cum uxore sua candida nimis candide. Cui candida dixit. Video te existimare causam qui nobis sanitatem nre filie sue attulit. Sunt quibus longa tpa constitit. Archemius dixit. Hodie se veniturum asserunt. Candida dixit. Si hoc fecerit: quis dubitet ipsum esse deum xpm qui mundum. Archemius dixit. Vouco tibi sanitatem tuam. Si de ipsi de celo descendant non eum absolvant a vinculis. cum si ipse iupiter ad eum nadat: aperire ei non potuit. Respondit candida. Utique ideo magnificabit deus eius. et credendum illi erit. si hoc fecerit: qd fieri non potest ut asseris iupiter ipse. Et hoc dum ad vos loquebatur: clausis diei huius subito die nox medium sumeret sum splendore stellas: demonium ret: adest homo dei petrus: archemio et candide indutus vestibus candidis. tenens in manu sua triumphum crucis. Ad cuius vestigia corruerunt archemius cum uxore sua candida: et exclamaverunt dicentes. Vere ds unus est: et ver dns ihs xpc. Statimque filia cum nomine et corpe ligo paulina: a spu immundo vexata. et ipsa diu confessa. ante pedes ei corruens purgata est. ita ut clamaret ipse demon dicens. Virtus xpi que in te est petre ipsa me fugauit et separauit. a virginitate pauline. Et cum hec fecerit: omnes qui in domo archemii erant baptizati sunt. et credidernt. Nuncius ergo accurrit ad eos qui in urbe eum monebant: ita ut fieret aph? sp? tercentor uiror multitudo mulier? vero habundantior numerus. clamantium omnium et dicentium. Vere xpm no est alius deus omnips. ante cuius spectum eius cor demonibus obsessi liberabant infirmi. Cumque omnis multitudo in domo ar

cem; qui uenerant cupiebant
fieri xp̃ianu· abiit uir dñi petri
et adduxit eis sc̃m marcellinu
p̃brm: a quo oēs unanimi
ter baptizati sunt in domo ar
cem; Qui arcemius cū cēt
custos carceris· ingressus est
ad eos qui erant in uinculis
et dixit eis· Si quis uult cre
dere xp̃o exeat liber· et uēiat
ad domū meā· et fiam ego x̃
xp̃ianū· At illi omnes pro
mittentes se xp̃o credē· egres
si sūt· atq; uenientes ad do
mū arcemi: a sc̃o marcelli
no presbitero baptizati sūt·
et consecratione illuminati·
Interea dū hec agēnt· pesti
lentissimus uulcer ferri nōie
inuasit et infirmitas et om
ne spacio egritudinis ei⁹ dat
tp̃c· Baptizati sūt autē per
sermonē cotidianū marcel
lini p̃bri et petri· in fide con
fortabant̃ p̃ quadraginta et
amplius dies· Post hec con
mentarienses misērūt ad ar
cemiū carcerariū· ut nocte p̃
presto esset cū p̃sonis q̃ erant
in carcere· Illi autē oēs qui
baptizati erant· osculabantur
manus eor· et dicebant· ut si
quis uellet ad martiriū uēire
intrepidus iret· si quis autem
uellet exredere abiret illesus·
Cū ergo p̃mo pullor cantus fe
cerit ferreus uicarius et iube
ret audiendas mitromith p̃so
nas· ingressus arcemius dixit·
Petrus exorcista xp̃ianos quē
castigatū et seminudū i carcere
esse precepisti· hic in nōie dñi ih̃u
i uinculis solutus oēm· et ostia
omniū patefecit· atq; omnes
faciens xp̃ianos· erat eos abire
quo uellent· ipse tamen cū mar
cellino p̃bro multū abscessit· a
sua uoluntate· Iam quoq; cū
cūq; uolu cū custodire· multū
cōparuit· Tunc uicarius ferri
furore nimio accensus· uisit ā
bos marcellinū p̃brm et petrū
exorcistā mitromith sub uoce
questionaria· Quibz minime
ferreus dixit· Cum meis car
nifices uobiscū agēnt· ut facile
gnū xp̃ianitatis uīre annitēris
nunc etiā et nostros et omnino
sos de carcere egredi frustris·
Marcellinus p̃br dixit· Tam

dm crimnobus m suo crimne
est: ꝙdm ihu xpo non credit·
At ubi crediderit: statim oim
culpa absolutus suum di filiꝫ
nuncupat· Cui hec et hms sibi
dicit marcellinus pbr·nullit e
ium pugnis ordi manibus am
babus· At ubi deferunt ordi
nes: pcepit eum separi a petro
et mitti cū nudū ubi uitrū frac
tū uidit aspgi·et ibi frent clau
di unguib· et hume ei et aquam
ipsam negari· Petrus eroata
ta comisus ad serenū dixit· Cui
us serenus nōie tuo·totum te
nebrosum et nubilū te ostendis
in factis: et cū sis homo mor
talis penas promissis·mmis
et fremib· conturbare te cristi
mas ihe immortalem fidem
que regnat m membrib· xpiāis·
minp sacerdotem dei summi
marcellinū pbrm quē debue
ras eroare pro te ut omnib·
miredulitatis tue poenis fini
res absolutus: pugnis cedi fe
cisti·et grauissime mācipasti
custodie·de quo facto ille ꝙdē
glātur et gaudet·tu autē i ēter
num luctum et lacrimas se
pnas eris· Tunc serenus iuf
sit et petrū m unculis rcapi:
et pedes eius in appo arctissimo
constringi· Factum est autem
cū separati essent in custodijs:
et marcellinus pbr in uinis a
cinis muteret· petrus uero ero
ata in ferro et appo·apparuit
angls dīn marcellino pbro o
ranti nudo·et monuit eū uestim
ta sua et dixit ei· Sequere me·
Et dū sequeret angln dīn mar
cellinus pbr·ingressus ē cū eo
ubi petrus eroata erat in appo
et ferro: et hunc absolui dixit
ad eos· Sequimini me· Et dū
sequunt eū· puenerūt in do
mū in qua erant oēs q̄ bapti
zati fuant·et omnes unanim
iter orantes· Quib· dixit angl?
dīn·ut p dies septem cōfortaret
pplm·qui p eos ordinat·a pri
scptem dies ostendent se uicari
o sereno· Postea autē die mit
titur ad carcerē·et nō muen
unt petrus neq̄ marcellinum
ab inquisitorib·et dū nō esset
inuent·nūciatū est uidia·Et
uidex uisit mihi ad arcem
um et uxorem eius candidam

et filiam eor nōie paulinam
ignem. Quos cū audisset-ro
artari fecit ut sacrificarēt dijs
Arcemius et uxor eius candi
da unacū filia sic dixerūt fos
dūm ihm xpm confitem filī
um dei unū. et ideo millaria
nome sanctitor possim pol
luere. Quib audits. ui
carius. omnes simul uolūt
mundo ponere ruderum
obruu n ulla aurcha. Facūē
autē hora qua ad passionem
pgebant in eod loco cū oīs
xpiana occurrerēt sō marcel
lino pbro et petro exorcistem
dentes officiales tantū populū
fugerūt. sed post eos ibāt ui
riores de pl'a dei et minuerūt
eos. et blandis sermonib; ex
perūt eos exhortari ad fidem.
Illi autē dū nollent credere.
tandiu a pl'o custoditi sunt.
quousq; milias faceī sōs mar
cellinus pbr in crypta. i qua pu
niendi ueniebant sā. At ubi cō
pleta sūt. que sūt dei. absedit
sub pbro oīus pl's. Cūq; sile
cū factum fuisset. marcellin'
cū petro steterūt ducentes ad eos
qui credere nolebāt. Ecce in po
testate nra sunt ut ledere nos
et non frāmus. in potestate ut
tollerimus nobis aurcmiū. et
candidam amp urgnē eor. s;
nec hoc frāmus. Nunc autē
nra potestate sunt facere di gē
cia ut absedimus nec hoc fram
Quid nob ad her. Alij frenen
tes in dei homines. aurcmium
gladio pcusserūt. sām uero cā
didam amp urgnē paulinam
p papinium. idest p luminare ci
ripte ladantes lapidib; obrue
rūt. Marcellinū uero pbrm et
petrū exorcistam alligauit ma
nib; retro ad arboreū. et requi
runt ut custodirent quousq; hī
nūciarēt nicano. Cumq; nūcia
rus oīa que gesta fuerāt cog
nouisset. misit eos dua i silua
nigra que hodie in honore sce
silua candida appellat. et i eod
ambos pariter decollari. Cūq;
ueniū fuisset in media silua.
ipsi sibi manib; suis nuudare
rūt locū ab spīs. in quo orā
tes et dantes sibi pacis osculum
genu posuo decollati sūt. Hij au
tem q decollabāt eos tribuebā

tur se uidisse animas cū ereum/
tes de corpore quasi uirgines ornā
tas gemmis et auro splendidissi
mis uestibus indutas: atq; āge
los manib; subleuatas ad celos
per auras ferri gaudentes. Erāt
aūt duella et firmina xpiano
rū femine parentes sū tyburti
nis ortus nobilitas et in urbis
inter senatores magna fuit: et
inter mrēs magnificēnor phabāt
in actis. Hec diu amore paren
tū mrīm a sepulchro eius non re
cedēt. et sibi construxissent cubi
culum. atq; ibi die noctuq; psene
tarent. apparuit eis in uisu sāc
tyburtius sū hys duobz uerbz.
et extinxit quasi ambularent.
et corpora cū de silua auferrēt.
atq; ibi iuxta se in inferiori pte
in crypta sepelirent. Duobz abhi
nio fuerūt duo acoliti cecilie ro
mane. Hec oīa damasus sū lec
tor esset puerulus didicit ab eis
qui eos decollauerūt. et postea ip
sis in eor sepulchro hys uisum
declarauit. Marcelline nos pu
nosse triumphos. p quos pau
lus tenuit sū essem puer. Hec
sibi carnificē rabidū mandau

dedisse: sentiz in medijs uestrīs
diuī colla secarēt: ne numinū
uīm quisq; cognoscē posset. nos
alacres uīis manibz mūdasse
sepulchra. Candidule occultē
posq; iacuisse sub antro. poste
a cōmonita uīa pietate humila
Per sibi complanta se mortua
clausit in urna. Ipse aūt qui
eos decollauit nōie dorotheus
publicam penitentiā gessit pa
ganus sub sōo epō. et oīm ppō
nduans que uidisset. baptiza
tus est in senectute sua. et per
bonam cōfessionē puenit ad mi
sericordiam salutaris. aue ho
nor et glā in sēla sēlor amen
Quor corpa bōz martirum
pbri et petri extracte mrīm colle
git humilla: et posuit i uestibulo
nochi et adduxit uia lauicana
miliario ab urbe tertio. et sepe
liuit sub die quarto. ii. nonas pa
ce amen. Passio sā hermetis e

Acta est plenio pisropi
xpianor a dyocleta
no imperatore. ut si
quis mientis fuisset non
sacrificare dys. multis sup
plicijs interiret. Hoc audiens

bñs heraſmus hémñ petuit annus ſeptem: ubi mita mi racula fecit in monte q̃ diach bamus · die ac nocte dñm dep cans · Nam et eſca ei p̃ coñi uenichat · Multas eñ iniures p eũ dñs faciebat · ita ut ãgeli cũ eo loquẽt̃ · Diuerſe etiam fere uenichant in cellulã ei? et p̃ternichant ſe ad ueſtigia eius · Et facta eſt uox ad eũ de celo dicens · Heraſme deſcen de ad nã ciuitatẽ · Et ſtatĩ deſcendit ad ciuitatem ſuã · Cũq̃ deſcendiſſet: multi q̃ uexabã tur ab ſpiritibꝫ immũdis occ̃ rebant ei · Tunc bñs heras mus ꝑonebat eis manꝰ in hõc dñm: et ſtatim ſalui fiebant · Multi eñ p̃ baptiſmũ cõfu gabãt ad dñm · Hoc audiens dyoclecianus imꝑator: iuſſit bñm heraſmũ teneri · et ꝑſen tari ſibi · Cumq̃ introduc̃ ſedente pro tribunali · iuꝝ gauit eũ dicens · Quid nis eſſe? aut de quo genere es? Tunc bñs heraſmus dixit · xp̃ianus ſũ · et ipm xp̃m ue rum eſſe dei filiũ cõfiteor · Cui

autẽ bñs heraſmus nõ ſolum ſpũ · ſed et corpore pulcher · mꝰ tus eius angelicus: oculi eius ſicut radij ſolis · loquela eius ſine ulla offenſione · Securus reſpondebat · et non trepidabat Ad quẽ aut imꝑator · Noli ſacrificia dijs meis · ut ñ male moriaris · Dixit ei bñs heraſ mus · Hoc imꝑator nũq̃ ego faciturus: ut lapidibꝫ et ſolu tilibꝫ quibꝫ tu ipſe ſimilis es ego ſacrificem · Sed ego ſacri fico deo uiuo qui fecit celũ et ter rã: mare et oñia que in eis ſũt · ipſi ſoli ſeruio et anima mea: tibi uero nũq̃ conſento Tunc imꝑator furore repleꝰ iuſſit miniſtris plũbo tundi latera eius · Qui dũ cederent reſpexit in celũ · et dixit · Gras tibi ago dñe ihu xp̃e qui es uia in te credentiũ · qa pulci ad deſideranda anima mea: adiuua me ſeruũ tuũ · ut nõ abſorbeat me abyſſus mons Tunc imꝑator ait · Heraſme uideo te iuuenem et pulchrũ conſule animę tue · et ſacrifi ca dijs meis · et dabo tibi au

·zle·

et argentū et uestē festimabi
lem·et famam te nobilem ī pa
lacio meo· Dixit ei bīus hera
mus· Lupe rapax·seductor aīa
rū non prīma tua separabīt
me a caritate xp̄i· Nam auri·
et argentū et uestes tuas festi
mabiles sunt tibi in die ꝑdicio
nis tue· Ego autē habeo loricā
fidei quam infernus superare
non potest· tu uero cū patre tuo
dyabolo eris arsurus in ignem
eternū· Impator furore replet?
iussit bīn heraimū fustib? mac
tari ter nouos carnifices mum
ri·et in dorso eius nulla macha
ra debat· Vniuersa uero plebs
clamabat dicens· Vere ḡa mag
nus est dūs xp̄ianor: q̄ tantam
iniuriam ꝑpatur in illū· Impa
tor dixit· Eriatis ꝑpter arte ma
lefica? ꝑpatur iste· Dixit bīs
heraimus· Homie et tu dyabo
lus es· similis illi q̄ ꝓthoplasti
de paradyso eicit nupte cuiusq
armifex· draco maḡnus: dux
maleficoꝝ: maleficia mea xp̄c
filius dei uiui· quē ego genui
maria· ex uerbo dei quē ꝑpheti
uerunt ꝓdixerūt· q̄ soluit pēn

mundi· illuminans tenebras
ignorantie tue· qui te paciet
in eternū· nu tu rationē reddi
turus es· Impator furore re
pletus: iussit bīn heraimū car
nes unguibus ferreis effodi· ille
iam gratulans et ipsallens de
cebat ꝓphetiū psalmū canendo
dicēs· Posuerūt mortalia cor
pora tuoꝝ bestijs terre· Tūc īpator
furore repletus· iussit mūstris
plūbum· pīc· sulphur· se resi
nam cū cera et oleo solui· et be
atū heraimū perūdi· Stabat
autē angelus dīn cū eo· ostē
dens digitū ꝓtestabat ei· Tūc bīs
heraimus dixit īpatori· Vbi es
nunc tu? et furor tuus mag
nus? Ecce corpori meo presti
tisti magnū refrigeriū· Omnis
ta uero plebs clamabat dicēs
Dimitte hominē nostrū ne cīm
nuamus te· quia deus xp̄ia
noꝝ ꝑpatur cū illo· Et ecce su
bito factus est terremotus mag
nus· tonitrua et choruscatiōes
ita ut pene tertia pars popli
moreret· Angelus uero dīn cum
bīo heraimo stabat: et eos
homines ad xp̄i fidē deduc

bat. Impauit autē fugiens ipe
rabat ciuitatem ab ira dī pur-
Qui locutus est ad pplm dixit.
Istū quē uidistis. deū blasphe
mauit: ideo talis est cōturba
tio. Tunc impator repletus fu
rore: iussit būm heraclīū īmr
cīm introduci. et sexaginta pō
dera ferri in structura ut mā
bus ei īponi: et precepit mi
nistris ut si quis murū fuiss.
uel aquam ei dare. nouit no
rere. Impator autē annulo su
o signauit ostia carceris. et ma
ta mediam noctem exclama
uit būs heraclius ad dīm di
ces. Dīe ihu xpe audiera et e
ripe me. ne gletur nimicus
ni seruus tuus: ne dicāt gentes
ubi est deus eor. Et ecce subito
carcer illuxit et flagrauit ignis
fuisset aromatibz plenus: et
ussa sunt uelut duodecim can
delabra ardentia ante būm he
raclīū murū et ipm. Angel⁹
eī dīt ingressus fuat ad eum
ducens. Heraclie. ecce ego uen
ad te. Et statim liquefactum ē
ferrū tanq̄ cera: et in medio e
or stabat plallens et būdicēs

dīum dicēs. Benedictus es dō
mine qui fecisti celū et terrā:
cui assunt cū tremore et mis
numerus mūm qui passi sūt
pter te. qui fecisti misericordi
am cū seruus tuus sydrac misa
ac et abdenago: et liberasti eos
de medio fornacis ignis ardēs
et de manu nabuchodonosor re
gis: et danielem seruū tuū de
lacu leonū. oblato ei prādio p
abacuc pphām. et susannā de
falso crimine liberasti: et mei
fecisti misericordiam. Et ecce ā
gelus dīi dixit ad eū. Heraclie
exurge et ambula mecū ī uah
am: et ibi tibi dīus etiā uitā
buet in scīm scī. Tunc quali
cōliba xpi plaudens sequat
angelū: et pcinit in ciuitate
lucrido. Alio uero die impa
tor curens ad carcerē signum
rum aliquē sui inuenit. Cuq de
signasset. pcepit ministris. dicēs.
Adducite magū qui deos meos
p nichilo fecit. Ingressi autē
in carcerē. nullū eī inuenerūt
ferrū uero sicut cera inuenū
est. Et factus est clamor mag
nus dicentiū. hōiem nō inue

·zh·

mmus· Nam et ipm ferui mis
nab nuciat esse· Qd audiens
impator· alapam sibi pi fron
tem pcussit dicens· Ve tñ· dñi
sñ est regnū meū· Quid dicti
mus sum ppl̄o· Venerūt aut̄
quasi quadraginta mīa ui
ror et mulier ad spectaculum
miltis xpi· Turbata est uero
tota ciuitas· et in timore grā
di posita· xpianu xpianū quere
bant· nduc et orphanu epm re
quirebant dicētes· Quo fensti
hoīem uisti· Tunc impator
timore pterritus dixit· quod
a dro eius m celo raptus fuisti
et p pruniū magnū se redimi
set· Et cū bñus heralmus hum
do uenisset· multos in xpm no
mine baptizans· oīs ciuitas
opabatur· Nam infirmos q
cos suis oratonib; sanabat·
Erat ibi quidam nobilis et pri
marius ciuitatis noīe anatha
sius cuius filius mortu fuit·
et corpus eius ad sepulchrum
ducebat· et mlti fuit a dño
dño bño heralmo ut eū suscita
ret· et redet parētib; suis· Et
apprehendens bñus heralmus
dextram eius dixit· Anathasi
fili credis in dñm ihm q̄ nat⁹
est de spū sco et maria uirgine
resupes filiū tuū saluū· Ost̄a
uero ppli turba mirabant ad
hec uerba· Anathasius dixit·
Et tu potes filiū meū a mor
tuis reuiuscare· Bñus heral
mus dixit· Non ego· sed dñs
ihc xpc cui ego seruio· Anatha
sius dixit· Si filiū meū m sal
uum reddideris· credo ego· i do
mus mea et ppls uniuersus·
Tunc bñus heralmus misit su
pus eius depon· et sepeli patre
rem et matrem iussit stare· i
deus gemb; suis corpus dixit·
Puer surge· Cumq; surrexisset
exclamauit uoce magna dicē·
Uere magnus est dñs xpianor
Pater usq nunc crauimus·
Dñ cū quos celebrauī nichil
fuit· nidi cū eos in infirmi:
non habere requiē a tormēt·
Deus aut̄ unus famuli he
ralmi magnus est· Et credid
anathasius et domus eius
tota· et ppls uniuersus q̄ ibi
illa hora fuerūt· et baptizati
sñt quadraginta mīa hom:

2+

Tunc bñs herasmus exclama
uit uoce magna dicēs. Gratias
tibi ago dñe ihu xpe. qui cōgre
gasti pplm tuū. in una ueritatis
ueritatis: tu eñ dixisti. Petite
gelica uoce. petite et ampietis
querite et inuenietis: pulsate
et aperietur uobis. benedic po
pulum tuū quem acquisisti.
Et facta est ad eū uox de celo
dicens. Herasme serue bone
qui pro me laborasti in tra
omne quodcūq; petieris dabit
tibi. Et bñdixit dñs pplm hūc
qui audidit in illa hora. Dia
idola que colebant euertebāt
P septem uero dies bñs hera
mus docens pplm. et cōfirmās
in doctrina xpi. ducebat. Cus
todire mandata eius. et q au
dictis magnalia dei. que fecit
in nobis: induite fide. et ia fide
les estote. Audiens her mar
mianus impator que facta
fuāt in lucrido cuntate a
probo iniquissimo hōie sanc
tego ducente. impatori irgniū
tuū delusū est. et dū iñ uelao
a quo hōie anthiocho subuñ
si sūt. ut subuersi. q cōfitetur
ullū alīm xpm q crucifixus est
ab hoīb; in iudea. uisit be
atum herasmū uenīr. et pa
tum tribunal asendit. Et in
gressus est bñs herasm. Ad
quem impator ait. Dic mihi
lerate homo. que tibi ē relig
o. Tunc bñs herasmus tacu
it. sed oculis suis in celum re
pexit. Impator dixit. Auditio
queris. Et iussit maxillas ei
contundi. Tunc bñs herasmi
dixit. Lupe rapax. pleuus in
quitate malicie. quid pleqris
seruū dei. Impator dixit. ih
Quem confiteris. Bñs her
rasmus dixit. Ihm xpm filiū
dei. Impator dixit. Nōne ipe
ipe est qui crucifixus ē ab hō
bus in iudea. Tunc bñs her
rasmus dixit. Ipsius seruus
ego sū. Impator dixit. Tal sis
qualis et ipse est. et sic mona
ris. Tunc bñs herasm subri
dens ait illi. Impator. optime
et bñdixisti mi: ut illius ego
merear sequi uestigia. Flam
et effusio sanguis ipsius mar
tra illuminato est. Quem
uchs agnosce et in illū crede

·Z16·

saluus eris · Impatw dixit · Tu
in illum crdas et omne gen⁹
tuū · Bīus heraclimus dixit · Op
time dixisti in plane · qua sicut
diuus es et hostias laudis et mu
nera offerimus et
quia saluantur mundū sinū · a
pūs cor · Impatw dixit · Cōsole
tabi et acquiesce : et sacrifica dīs
meis · Bīus heraclimus dixit · Si
uelis · fonte sano · Tunc gaudio
repletus impatw · cū uniuerso
plō uenit usq; ad templum di
uus · et uidit hōiem dei deum
ad unitatē sermonis et pcepta
agnita et omne genus musico
rū in templo parari · Hoc uidēs
bīus heraclimus ingemuit cor
de : et oculis suis ad celū respx
it dicens · Xpe fili dei esto pūs
in ista hora · et mitte angelum
tuū qui mihi auxiliet : et cōfir
met me in ista pugna diaboli
quam in ꝓparat · Cuq; uenisset
in templū · bīus heraclimus dix ·
Vbi est deus quem me uides
adorare · Impatw aut̄ apphē
dens manū eius · ingressus est
templū · et ostendit ei statuam
auream magnitudine cubito
et dinodecim · in qua draconta
rius erat inclusus · et dix · Ecce
adest deus noster cui ego seruio
Statim ut diabolus aspexit in
faciem nīs xpi · fudit terra
pars templi · ppli · Impatw uī
dens se esse delusū · ascēdit equū
et ad palatiū ꝓgebat · pauens
pedibus suis et dicēs · Ve mihi de
sū est regnū meū · nescio a quo
hōie antichristo · Media aut̄
pars ppli clamabat · Sēr serue
dei ora pro nobis · ut nō ꝓeam⁹
ab isto draconte · Tunc bīs hera
clius dixit · Credite in deū i quē
ego credo · et saluemini et noli
te fedum · Tunc bīus heraclius
impauit draconta · ut ulī quēq;
hominū non cōtaminaret · Vi
dens autem uniuersus ppls ma
gnitudinē uirtutes operabat
deus p seruū suū : magnificā
bāt deum · Tunc bīus heraclius
dixit · Ecce quales uirtutes ope
ratur · qui credit in illū · Et bapti
zati sūt quasi quadraginta mil
lia hoīm · Tunc bīus heraclius
exclamauit uoce magna dicēs
Glā in excelsis deo · et in terra
pax hoīnibus bone uoluntatis

Et qui conuerti fuant ad dñm
responderunt angeli. Conturbata est autem omnis ciuitas
yrmitana. Conterritus uero
impator misit armatos: et
iussit omnes qui ad dñm conuertebantur gladio puniri. Baptizati sunt autem trecentos triginta hoies: cõmendantes se oratoribz sancti mris heraclii quibz et ait. Ite in nomine dñi
feliciter. ad sanctam ciuitatem quam preparauit nobis dñs: ego post modicum ipse ueniam ad uos. Erant autem angeli uultus p nubes ceh suscipientes animas eoz et ponentes usq
ad ceh. triumphantes p gloriosam passionem. Et audita est uox psallentium in ceh. una uoce recta facta est. et uirtus spiritus est. Videntes hec heraclius gratulabat ut bonus
pastor. pro ouibus suas quas
tradidit xpo. Tunc impator
furore repletus. iussit bonos heraclii interfici: et diuersis suppliciis torqueri. Et iussit fieri
fornacem ereum ad staturam
eius. et ignitam fortiter eum
uelliri dicens. Nunc uideat si
deus tuus eripiat te de manibz
meis. Tunc dñs heraclius dixit
Carnifex plenus iniquitate filii
diaboli: uerecundia tua laudo: qui deterior es cane. Dixi
tibi et nunc dico. nõ timeo animas tuas: si amplioria facias
mi mali non trepidabit. Et signans se sancte crucis uexillo:
uestiuit se tunica ignita psalteris. pphetarũ psalmis et dicens
Transiuimus p ignẽ et aquã
et induxisti nos in refrigerium
Et uere. tamen aliud in fornace
probasti omnis qui in te credit. et
fecisti holocausta hostie suscepisti eos. Statimque tunica ignita qua indutus fuiat. facta
est frigida sicut nix. et nullam macula sup eũ inuenta est. Tunc
dñs heraclius dixit. Ecce imperator inclitus: et cũ patre
tuo diabolo eris in igne eterno
arsurus. Nam dñs nr ihesus
xpc filius dei liberauit me. Populus autem clamabat. Vere
quia magnus est dñs xpianorum
qui tantas uirtutes operatur illo.
Impator dixit. Aures ut male

finoz·ut ign imperat·et deos nos
tros defendat· Tunc bñs hera
mus dixit· Stulte imperator q̄
putas malefica.· Nesci ē xp̄s
filius dei·ipse ign imperat·et
deos tuos defendit: lapides et e
mulcta surda ab hom̄ib; con
flata· quibus tu ipse similis es
Nam dñs meus ih̄c xp̄c unus
est et uirtutibz unuat· Impera
tor dixit· Quōdiu manas tuas
tollerare possum.· Tunc bñs
heraclius dixit· Etiā et ego mi
mi uerēdiam frontis tue· qa
non erubescas. Tunc imperator
furore repletus: iussit ministris
suis ollam ponere ureaz: uigi
ti·et plumbū et pic̄ simulaum
era et oleo solui et replere·succ
endi· Et fecerūt ministri sicut
p̄ceptū eis fuat· Et feruefacta
est olla· fluctuans sicut mare·
Tunc bñs heraclius dixit ip̄a
toti· Ista olla meū est refri
geriū· Et facto signaculo xp̄i des
cendit in ea· Statimq; uox dñi
ihu aquas deus maiestatis in
uit·et effudit unā undā ex ol
la·et ustulauit imperatorē· Om
clamauit·ardeo·homo dei ora
pro me· Tunc bñs heraclius dix·
Ve tibi lupe rapax·et gehenne
ignis filius quam tibi paraui
dñs et patri tuo dyabolo·et mi
nistris eius· Deo quia tot mū
obduratū est·sed p̄pter p̄plm si
tū circūstantem erat tibi bene·
Et quesiuit ih̄ dolor· Nulli au
tem in illa hora ardiderūt· Im
perator autē uidens se liberatū ee·
iussit mūdum dei rumpi et ī arma
custodia haberi: et ingentia fera
ponderis colligari· Cumq; quasi
apparuit ei iuuenis simul' filio
dei·uocans eum et dixit ih̄· Ve
tasme surge·ego sū michael ā
gelus missus ad te·ut te duc̄ ī
campanā·puncā que uocatur
fourcas ad docendū p̄p̄m· Et
apprehendens eum·ducat de ci
uitate sirmitana·uenerūq; ē
racū·nauiculam a dño p̄tā
inuenit· et transmigrauit eū ī
cāpaniam· Alia uero die turba
tus est imperator: qō eū nō inue
nisset diens· quia ds erupuit
eū· Seruus aūt et nūc dñm ue
nit et sedit in ciuitate fourca
nam·et y septem dies rehelce
bat· Angelus aūt dñi panem

ei occidie nunciabat. Et facta
est ad eum vox de celo dicēs. Be
nasūe iacē et requiesce in ani
tate quam ꝓparauit deus fidēs
tuis mūdꝫ et ꝓphetis. et recipe
laborē tuū. p te eīm honorat⁹
sum in celo et in terra. Et vel
pexit bōis heraclius i celo. et
vidit coronam mestimabilē
occursū suū: et chor apl̄or et
ꝓphetar. et inclinauit caput
suū et dixit. Dñe suscipe am
mam serui tui. Et cōpleta o
ratione sancta reddidit spīm.
Et visa est anima eius cādi
dior nive. ab angel' deduct̄ū
gloria magna. et cū ill' celū
penetrabat quarto nonas iu
nij. Ante vero q̄ rediret spūs
hanc oratiōē fudit ad dīum
Dñe unigenite dei pris. qui
me famis requiescere i loco me
o. qui est locus habitaciōis tue
concede ut qui meminerit me
i sabbato. vel dīnica recipiat
mercedem suā in nōie tuo:
tui est honor et gl'a i scl'a scō
r amen.

Passio sancti bonifacij mar
tiris

Tempore dyocleciā
ni et maximiani i
pissimor ip̄atorū
orta est secūda maxima adūs
xp̄ianos. ut omnes dei cultores
ad mandata eor̄ cruciarent
fandissimus idolis sacrificiū.
Qui cū tyranni miserit̄ ex p
sona sua una cū duus literis
suis iudicē atrocissimū mens.
atq; astutū nimis nōie simpli
cium: in partibus thasci cuius
tem que est metropolis olim
ꝓuīcie. ut ibidē oīs q̄ xp̄m cō
fitentur utriusq; sexus et eta
tis per publicam audientiam
interrogaret. Ipseq; p diuersa
genera tormentor̄ macerator̄.
p sue uelamina mentis q̄nto
cius uicinaret. In illis igitu
tpib; erat quedam in urbe ro
ma mulier magna. nōie agla
es: filia quidem alacij quidam
consulis. Hec ergo egrat a
pud urbem romā prefecturam
habens sub se septuaginta et
tres procuratores. et unū ma
iorem qui erat sup oīs nōie
bonifacius. qui eā cōmuste
batur cū ea in pōn. Erat au

tem hic ebriosus et adulter: et
omnium amicis que odit ds.
Tria autē habebat redemptor
opera· hospitalitatem· largita
tem· et misericordiā: qui si ali
quando uidet pegrīū· aut de
siderē uehementem· cū oīi fes
tinatione et alacritate adhor
tans in hospitiū suū introire
mūstrabat et· sternebat autē
strubat plateas et uicos cam
ratis: tribuens ea que necessa
ria erant· Post annos uero
multos· gratia dei cōpūgente
aglam aglaen· cōuocauit pu
erum suum bonifacium et dīt
ei· frater bonifacii nr sas īqū
ta peccata cōsolum sum· nō ex
istimantes nos deo assistere:
nu habemus et reddere tanto
nem cor que gessim malor
in hoc mundo· Et nūc audiui
quosdam xpianos dicentes· q
niam si quis āmūstrat suis
cis· qui propter nomē dīn nr
ihu xpi agonizant· et ea mīn
sūpleriīt apter eīi: cōsors cor
fiet in die illa terribili iudicij
dei· Et nūc ut pōtui· didici aq
busdam· eo quod seruu di ago
nizem aduersus dyabolū īpar
tibz oientis: tradentes corpa
sua carnificibz· ut non abnegēt
xpm· Dge igitur mihi pres
et affer mihi reliquias idz corpo
ris uīri: si quomodo sueīes
amz āmūstrantes eis· memō
et oratorias domos edificātes
eis dignas· p sās passiones
cor saluetīn· tā nos q̄ et alij
multi· Arripuit autē puer bon
facius aux sanis multū ad cō
passionē sōz corpm: et ad mi
nistrationē egrorz· et duodecī
equites· et tres basternas· sed
et unguenta diuersa ad hono
rem sōz uīrm· Cūq; rediisset
puer bonifacius egredi· dixit
dñe sue granulanter· Dña mea
si uenero ad cōparandum
reliquias idest corpa sōz mar
tz· affero mecū· sin uō mecū
corpus uenerit in nōie mīs
suscipis illud· Dixit autē
dña sua ad eū· Absit absit
cubitatē et stultiloquiū· i sic
nade quasi securus qd corpa
sōz uīrm potuisse habebis·
Ego autē peccatrix uere sim
indigna· tamen exspectabo te

cinus · Dñs autē et ds oīm re
gū qui pter nos et ppt nrām
salutē formam sū accipiens:
ppium sanguinem effudit ppt sa
lutem humani generis · ipse
angelū suū mittat ante faciē
tuā · et purget gressus tuos in
sua benignitate: et implcat de
sideriū meū delicta mea obli
tus · Egredient autē puer
bonifacius: in uinea sua me
ditabat dies · Justū est uere:
ut neq; carnes contingā · neq;
uinū potuam · quia licet pec
cm et indignus · tamen corpa
lem nrm potuare habeo · et ex
tendit in celū oculos suos · dix-
Dñe deus omīpotēs unigenitū fi
lij tui pt adesto in adiutoriu
um in famulo tuo · et dirige
uiā meā in qua ego ambulo
ut glorificet nomē tuū scīm · i
scla scloz amen · Cūq; finisset
oratonē: ambulabat pt suū
gaudens · Adueniens igit per
dies aliquot in charis thasiū
ciuitatē · et cognoscēs quia sci
xpi athlete agonizarent in mar
tirio: dixit ad eos q cū eo uene
rant · Uiri fres · cuntes reple
nos hospitiū · et ibi reperiet fan
te animalia: ego autē nolo ui
dere eos quos ualde desidero · Cū
ergo iret ad stadiū ubi sci mrēs
erant certantes · uidit eos inter
tormenta positos: et quēdā eoz
suspensū capite deorsū · et igne
subtus cum stipulā: aliū enim
natum habentē fame · aliū extē
sū in quatuor ligna et diutissi
me macratū: aliū unguis lace
ratū · alij manus absolas · ali
ū stupitem in collo eius infixū
et exaltatū in terra · Aliū inci
natū ex aduerso · idest retro ma
nus et pedes habentē: et sicut
tibi a ministris celū · et ita erat
obscuritas pessima his q mar
bant hec tormēta · Magis au
tem erat uidere diabolū uictum ·
Fideles autē xpi sustinr certātes
Ameris igit puer bonifacius
cepit osculari suos mrēs · ut esset
in tormētis requisitus · erat · n ·
omnes uiri fere nigri · et da
mans uoce magna dicit · mag
nus ds xpianoz: magnus deus
scloz nrm · Obsecro uos fami
xpi nutrimēte p me: ut et ego
dignus efficiar consors ut mar

mus certamis adiutus dyaboli· et confidens pedib⁹ sc̄oꝝ mārtⁱ amplectebat̄ mimula eoꝝ oscu lans et dicens· Certate athlete et mīres xp̄i conculcate dyaboli modicū pfectate· Parua ꝙd labor· sed multa est reqes· minor est tortura· sed meritabit̄ laborē sup ciam tolletur corpus a mi nistris· in futuro aūt scō a sc̄is angelis ministrabit̄ illi· Aspi ciens aūt simphonius iudex ad pfin· et cū cōtemplatus fuisset eū dixit· Quis est ille qui ob con temptū meū deoꝝ quinquā hec gerit· Applicet̄ igit̄ ante tribunal meū· Cūq; adductus fuisset· iu dex dixit ad eū· Quis es tu edu to nobis· qui contempsisti splē didissimū meū· Beatus bonifacius dixit· Ego xp̄ianꝰ sū· et dīm meū ihm xp̄m habēs· cō tempno te et tribunal tuū· per auxiliū dei mei· Iudex aūt ait ad eum· Quid nomen̄ē nomī tuū· Beatus bonifacius dixit· Jam dixi tibi quia xp̄ianꝰ sū· Si aūt uis scire cognōie nomī meū· bonifacius nomen· Iudex dixit ad eū· Antequā tangā late ra tua· accedens sacrifica dys immortalib⁹· Cui⁹ bonifa cius dixit· Dixi tibi multoci ens· quia xp̄ianus sū· et nō sacrifico demonijs· neq; neq; dissimilis idolis· Quod ergo uis fac· fac· et noli morari· et essi oppositū est ubi corpꝰ meū Cumq; hec audisset iudex· ira tus est uehemēt· et iussit sus pēdi eū· et diuinus corpus eiꝰ unguis radi· In tantū autem rasertūt cum ministri dyabo li ut ossa eius apparēnt· Beatus autem bonifacius nichil res pondebat· sed habebat oculos suos attendentes ad sc̄os di mīr tres· Et iussit iudex lenari eū a terra· Translato quasi unꝰ hore spacio· dixit ad eū iudex· Iussi te sacrifica dys īmortali bus· et miserere tibimetipō· Be atus bonifacius respondit dicens· Non erubescas ter mi serrime sepe dicendo īm sacri fica· nolens audire de picturis tuis simulachris· Et cū ira tus fuisset iudex· iussit ut ca lami adhiberentur· et eos affigi sub ungula manuū ei· Cūq;

hoc fiet: aspiciens sčis martyr
in celū alacriter dolores tollēbat. Videns autē impiissimus
iudex qđ minime sentiret tormenta: iussit aperire os eius
et plumbū bulliens effundere.
Sčis autē athleta xpi bonifacius aspiciens in celū: peptanus
est dicens. Grās tibi ago dne
ihu xpe fili dei. adesto mihi auxiliū tuum famulo tuo. et eleua
me a labonbz ihis. et ne pmittas me a profanissimo hoc iudice vinci. Tu enī nosti qa pter nomē tuū hec oīa pasor
Et cū cōplesset oratiōē exclamauit ad sčos mrēs dicēs. Ob
serno uos seruiri xpi: orate pme famulo uro. Sā autē mrs tm
qm ex uno ore dixerūt ad eū.
Dns nr ihs xpc ipse michaī ā
gelū suū. et eripiat te de pfanissimo isto iudice. et pficiat
cursū tuū velociter: et assurbat nomē tuū cū pnogenitis
Cūq; cōplesset oratiōem et dixissent oēs amen. factus ē
ploratus a turba et confusione maxima dicentiū. Magn⁹ ds xpianoz. magn⁹ ds sčoz
nūm. Xpe fili dei. adiuua nos.
Vniuersi enī tibi credim⁹ et ad
te confugimus. Pereant omnia simulachra gentiū. Et ipsi
sicut oīs plebs: et destructa
ram. et iudex lapidauerūt et
exurgēs iudex: secessit paul⁹ tu
multū timens turbas. Diluculo autē residens iudex pro tribunali: iussit assistere sibi sčm mrem
bonifacium. et dixit ei. Vt qđ mihi
sic visum: in homine xpo habens. et in ipo crucifixo cōfidens
ipm: Dixit ei sčs mr. Obmutesce et noli aperire labia tua
contra dnm meū ihm xpm. ob
scurissime mentis serpens. ne
tentare deū malore: anathema
tibi. Nam dns meus ihs xpc hec
oīa sustinuit: volens saluare
genus humanū. Et cratus iudex iussit afferri ollam. et eam
pice impleri: et bulliente pice i
mitti in eam sčm mrem inuito
capite. Sčs autē xpi mr. fudo
signo crucis. missus ē in ollam.
Angelus uero dni descendit de celo et tenuit ollam. et pax⁹ liquefacta est sicut cera a facie ignis
et sčs quidem nō est molestat⁹

Incidit de astantib; uiros mul
tos. Tirmekachus aut̃ iudex i
nuit xp̃m insurans: et tollerans
am sã mãs. iussit ut gladio ca
put eius absideret dicẽs. Quem
legib; imperator non obtẽperan
tem reperim? hunc iubet mã
potestas capitalem subire sentẽ
tiam. Speculatores aut̃ tulerũt
eũ. cũ festinatione de medio ui
dui. Sãs uero xp̃i mãr sũo sig
no crucis. roganit speculatores
ut largirent ei paruã horam do
nec oraret. Et stans cum̃ ouen
tem deprecatus est dñm dicẽs. Do
mine deus omnipe pater dñi mei
ihu xp̃i. adesto in adiutoriũ mi
famulo tuo: et mitte angelũ tu
um. et custodiat animã meã i pa
ce. ut impediat me pestifer. et
interfector draco in sua malig
nitate: et ne suadeat me in fal
lacia sua. sed confundatur hec eã
in choro sororũ suarũ: et esto do
mine ppitius tuis de tribulatione
impior. quia tibi debet̃ honor
et potestas in secula seculorũ. amen. Et cũ cõplesset
orationem. prolatus ẽ a speculato

re. Et factus est tumor magnus: ita ut omnes clamarent
dicentes. Magnus ds xp̃ianor. Et crediderũt multi in dñm nos
trũ ihm xp̃m. Conserua autem
bñ bonifacij cruciabant ubique
quirentes eum: et nõ inuenien
tes reperũt qui ad muier. Ille
modo in taberna erat i adulte
rio potius ebriat. et nos cruci
amus et requirimus eũ. Cũ ergo
intr se fabularentur. contigit
ut obuiaret eis frater de cõmen
tarib. et dixit ei. Vidisti ne ali
quem peregrinũ xp̃ianũ roma
nũ. Ille aut̃ dixit eis. Heri
na die uir peregrinus martiriza
tus pro xp̃o. et absolutus ẽ capite.
Quo dixerunt ei. Et ubi ẽ ille.
At ille dixit eis. In stadio ubi
passus est. Et iterũ dixit eis. Qua
lis erat aspectus eius. At illi
dixerũt ei. Vir est quadratus.
crassus. robusto capillo. comme
a arinclausia indutus. Et dix
eis. Ille quem quaritis: apud
nos heri die martirio est fi
nitus. Illi uero dixerũt ei. Ho
minẽ quem nos ipsi adulc
est et ebriosus. Dixit aut̃ eis

ille. Quid eñ nobis nocebit ire
mur ad stadiñ et videre eum.
Illa autē sequa sūt eī usq; ad
stadiñ: et ostendit ill' p̄cōsum
ptus ei⁹. Et dixerūt ei. Que
simus te: ostende nob et ptus
eius. At ille curens attulit e
is p̄cōsū ptus eius ptu-
Cum autē contemplan tur̄et
ptus sñ mūris conseru ipi?
risit in spū sō. Et ingemiscen
tes puer: fleuerūt amare duē
tes. Ne memineris mīi ī p̄ūm
quia male locut⁹ sum⁹ ad te
famule xpi. Et dixerūt ad offi
ciales. Iste est quē querim?
petimus te da nob eī. Dicit e
is ille. Ego gratis ptus eius
dare non possū. Illi autē dan
tes ei solidos quingentos. acce
perūt sñ mūris ptus: et hoc
ungentes eī aromatib; et m
nolentes linteaminib; p̄cō
sis. posuerūt illud in unā de
basibus: et sic p̄seuerabāt
ter sunt gaudentes. et glorifiñ
tes dñm sup dictionē mūris.
si. Angelus autē apparuit do
mine sic dicēs. Aliquādo sūt
sui: nunc autē mīm fratrem
suisape sicut dīxit: et reuoluit
um bene. P ipsius eñ mise
ricordiā: uniuersa peccata nu
a relaxabuntur nobis. Et cōsur
gens aglaes. cōfestim accepit
señi clericos et uiros religiosos
et sic eī ymnis et canticis spū
alib; et omni ueneratione ob
uiauit sō ptui: et reposuit ill?
ab urbe roma miliario quinto
in uia que latina nuncupat. ed
ificans ei domū dignam passiōi
eius. In quo etiam loco exhibēt
benefica p oratiōnē sñ mūris usq;
in hodiernū diem: ita ut etiam
demones expellant. et oēs mala
infirmitates curent: a quib; de
ducitur hoīm genus. Mamzatus
est autē btūs bonifacius qīnto
die mensis iunij. Beata autē
aglaes abrenunciauit mundo
et pompis eius. uniuersa que
possidebat distribuens egenis
monasteriis quoq; et cenodochiis
relaxans uniuersam familiam
suam. diuersi sexus et etatis. ti
uigo seruitutis. simp; oī pauas
puell' eī ea abrenūciantib; fa
mulata est xpo. et sic facta est
magna ut etiam gr̄ām a deo

mart̃ ampe: demonia expellere
et diuersas infirmitates auare
Suppuxit autē bm aglaes ī habi
tu sanctimonialī ānos duodecī: et
sic obdormiuit in dño·et ī pace
sepulta est· Huc quoq; detestā
et gloriosus martir bonifacius·
udonie matronā assumptes ī glām
et laudem dei pīs·et unigenīti fi
lii eius·et spūs sc̃i·nūc et semp
et in omnia secula seculoz amen·

Domnis suus
et uere ī xpo karissimus
fratello et negotiozum co
epis·willibaldus in dño salutē
principio pie paternitatis uestre
affectu pariter et uotu nō ꝑuelan
dos litteralī societate confidēs: sed
debitī obedientie obsequiū nr̃e
impendens sanctā habent pau
ardūiq; qđ suggestis exiguus ui
lis opus inchoaui ad ꝑfectionis
terminū finiremus·q; finiremus de
ueris; sed obsecro ut si quispiā
alter sc̃e nr̃e expetierit uoluntas
proueneri·infirmitatis mee ī
alium trem: operisq; ꝑpolim sub
limitate equo animo sustinetis
qñ maximū mei est reuerē

indigū est·cū nr̃e sublimitatis
imperio obedientie operam non
denego: quia si digni aliquid
et nr̃is ꝓbis ꝓficuum conferrem·
diuino utiq; numeri ac precepti
uī desiderio conferendū est·q̃nā
pia quoq; desideriorum uoluntas·
et manū mittat̃ unitat̃ communi
onis: et impressionis sue uiole
ta·uel minimā quandā delide
tate societatis dulcedinē parat·sa
nctitatisq; impedimento uel ī perdi
endo relinat· Decernit eñ sanctas
nr̃a insipientibus sapientibus et mi
nimis edoctis prudentibus coequari
ac preferre: et qđ sine uestro iudi
cio certaī prudentiū simone ine
ptū potuistis·hoc ī uobis ignoro
imponere· Sed deprecor ut quē
precepti uī tonitrū dēmit·pcatoꝝ
assidue diaconis infundat·ī mē
tem ignauie caligine obtusā
uoluntas spiritualiter dulcedinis
nr̃e uel e sōpno resuscitet·ut ad
ea que ingrauibus nobis iniuncta
est·trianon uinum sermonum
narratione reddat· Copulasse
nim me ut ad nomiā eoz quoꝝ
aut uite cōtinentiā·aut mori
gnās·sc̃ā paulinā pīes

elegantī uerborū ambage mi-
tis miserendo traduerīt peren
tibꝰ religiosis ac catholicis uiꝝ
quibꝰ uel in nostre partibꝰ uel i
gallie terminis: uel in germa
nie aditibꝰ aut etiā in britan
nie limitibꝰ sā bonifacij mar
tiris fama: miraculorꝫ q̄ mul
chano ꝓstrepuit: sicut dispul
cius sc̄ī dñi cōmonitibꝰ uel
nobilissimis relatibꝰ cōperim
phemiī: mediiꝫ aut prius
quā fine uite eius quā male
am indagatione hꝝ inserā
et quēadmodū fine prefati
monis resolutio cyrographo
et uere lucis radio illustrante
egesippus sub anastasio romā
uenisse ferē: ac quīq; ecclesiow
r libros actuī ob utilitatē le
gendī edidisse ꝓhibet: eusebi
usq; cesariensis nominatissi
mus hystoriographoꝝ sōpro
cum pamphilo mire et admiro
re sno: suoꝝ sibiq; antedecessī
tempoꝝ hystorias mira eloq
dissertitudine texentes: nihil
ta scripta uolumina ediderīt
nection et gregorius q̄ erat
uir bē memorie hac studijs
eruditissimus: glorioso sedis ap̄
ce culmine presidens: hūc scribēs
cōfessoꝝ uitam: dyalecticā miro o
rnatu logica expressit ratiocinatiōe
libros qui hucusq; ecclie inseru
bibliothecis eximiā posteritati
ue asserūt dignitatē: in hūiusmo
di uirtutum: excelsaq; eius uirtutes: et
cultū pietatis: atq; abstinentie ro
bur presentibꝰ ac post futuris scire
uolentibus demonstrare. Sed q̄nius
ad demonstrandam tuitatis ueri
tatis ratiocinii: cuiusq; me paruiꝫ fieri
auctoritatem cognoscā: tuum exigentē
uoluntatē: hoc ꝙ
de mandatis uob̄ minimꝫ fuꝑ
ꝓfuturis solemnia fratris sci
assertōne catholicoꝝ consilius aggr
diar: neq; ex paruitatis mee fidu
laudis premiū requiratis: sed ex
tuute rei relatione ꝓfuturis legentiꝫ
ꝓbens exemplū. Dum hinc q̄sq;
instruī formulis: et ad meliora
ꝓfectus sui ꝓmptior ꝓuocī.

Illustrem ac uere btām sī
bonifacij uitam: mo
rtus sui: magnopē imitatione la
tatos: licet equanimiter ꝑpetui sōne

ctis tamē opusculū hui⁹ stamine
inuehere: ac simplici hystorie tex
time·quemadmodū religiosis in
is reuolutis cōperimus·qui cōti
nuo cuius colloquio et religionis
cōuersatiōi sedulo prefuerūt?
ea que audierūt uel uiderūt·i ex
emplū posteris tradiderūt: cōgre
gam uerboꝝ tantarū terendo in
uuit emodare: et ab exordio usq;
ad finem quanta possum⁹ inda
gatione diuine cōtemplationis
eius sūmoniam reuelare·Cum
ēm primeuo pueritie etatis deu
re multa ut solet materne solli
uidinis cura ablactatus atq;
nutritus esset: magna immu
derationē delectatione ceteroꝝ
positum amore filioꝝ affectat⁹
st a pīe·Sed quia iam labēta
nucta animo subierat: et eter
na magis q̄ p̄sentia cogitare dul
ebat: cum esset amor q̄uis
uel quisq; ardenter·dei seruitio se
subiugare studuit: nūq; mētis
animine de monasterialī uitę
uita insudare·et ad eam mentis
ulcione

esse infantie actuam · q̄ rutum
monasterialis milne cōtēplatiu
uam multiplin sermonū adula
tione p̄uitur: ut uel sic a p̄posi
ti hui' cōtumacie eū cohibēt: et
ad mundam luxus mollitiem
mutaret · Sed ut iam deo ip̄i
ciua plenus · quanto ē a patre
plus phibitus: tanto mēs arp'
ta fortitudine celestē sibi amplex
thesaur · et sanctis se cōiungere
uot studijs auxius anhelabat ·
Fluxe mur mimodū sanctū semp
diuina agere solet misericor
dia: ut suo mbenlhoris etatis
anno dū et cepte rei solacium
sauxie nobilitatis augmentū
obstantisq; repentina patris
infirmone mentis p̄uidēs cō
dolauit: ita ut uno eodemq;
tpis spacio · et festina p̄fm
egritudo subitanea iam imm
nente mortis aruido surripet:
et pia quātocius puer mag
no tpis intervallo p̄pedim no
lunitas sanctissēt · dūoq; dū adu
uante sanctissendo impleta ē
atq; p̄fecta · Postq; uero mira
dispensationis dei iudicio · car
nalem sū unū patrē arripuit
langor · depolita mox prisua
primaua mentis puer ap̄pio
r · facta cōuersōe ad monasteriū
qd prisco municipat nocabulo
adscamundre · spontaneus ad
mimo quidem corruptis duxit
fidei uiro mnolfhardo · q̄ et ab
bas extitit illius monasterij · p
fidelis sue legationis munos
redditū cōmendauit: quē puer
ilibus adhuc in annis positis
sapienter suis sensū superabā
as allocutus est · et quod uidel
ret ipe monasteriali se regule
subiicere desiderasset · rationabi
li plata petitione · sicut a patru
ne edoctus erat indicauit · su
p̄nus pat' monasterij iuxta
sūm consilium: et cor' amplexū
regulans uite ordo poposit bñ
dictione consensū p̄buit et ef
fectum · Sicq; uir dei carnali et
batis p̄tr · ad optatū uite redēp
tionis semitis est p̄fm · hemisp
sdi remuneris huius: merito
rum eterne hereditatis amplex
re satagebat · ut iuxta meritū
ueritatis uocem relinquendo
patrem et matrem aut agros
aut alia que huius mūdi sunt

cumplū ampet: et uitā cūctā pos
sidet. Expleto igr̄ hoc sūmatim
primordiali expositionis mr̄e ordi
ne: qua quali se mente studio
se nouissimorum sermonia sūdi
mit breuit̄ pulsimus-ut fabri
ca a nobis fundamento cōstruc-
structur paulatim sublimitas
ad summa alcius erigēt̄. Postq̄
cūctas et mira in eo scientie fo
mendo prevalluit: infantiq̄ sep
tem puerilis aduenerit dempec
tus euoluunt̄ animi magnali
quidem mentis et ineffabili g̃
nitate celesti inspirante gr̄a sūc
subsequentia hymnis opis dom
menta declarauit diuinis est-et
multas salsimonia unitū mr
a ostensū sēm exemplar prete
dentū et uenerabilū mihi patr̄
patrū subditis-declarandis ac
demonstratis est. Adeo etiā diuino
crescit ingenio: ac lectionis ad
plne se subdidit exercitio-ut sin
gulis quibusq̄ additis typis
momentis atq̄ horis. amor-q̄
auctoris augmentū crescit in eo
supm adumenta diuinaq̄ do
ctor mentem proficuus-i quā
do pastoralis pedagogio magi

strū est puerilis: tanto ad pro
fectum eterne beatitudinis sancti
fideles confamiliarentur illius mi
ri pcerto testatū sūt-cū cotidia
na illius studia tuga laudis lu
cralis meditatione de noctu
q̄ manuere: et cum̄ ifestas by
abolice suggestionis plenitudes
que tenet se apud mortalis mi
nentius flam̄. cui nebulose q̄
dam errantis caligine obtegere
solent mirabiliter preuere-ita
ut etiam ppter indefessam dili
tume sollicitudinis curā et se
pcinam scāe legis examinan
dē: illecebrosa in eo adolescē
tie incentiua-et carnalis deli
derior impetus primitus ipm
gentes: dño deo auxiliante-mor
tua ex parte sedauerit-magisq̄
ac magis ad cōmune profec
tum ppl̄or doctrinā-q̄ in milio
transacto temporis mensallo-se
cundū pontificale officiorum
decretū inchoauit-dilatauit ac
perfecit. Qui igr̄ iam cadentibus
huius mundi contemptis omnimodā
in monasterialis mire normam
in infantia rite ac regulariter
sub moderam pcepti p̄ris sub

nacone annos qñ plurimos ad
uenit· donec puenit ad etatem
lasciuia: et pubertatis michi ante
adolescentia: ardentior ingenioli
sui illū uoluntas accendit: ut ad
summa quoq; monasteria ma
gisteriq; ac lectionis ꝓuocatus pe
nitria ꝓuocatus: nō consensu
atq; consilio seruor: fideliū ꝑis
q; monasterio ꝓficeret· Cuius
uoto simul et mente ōipotentis
dei sibi adesse nō desinat magna
ꝑcōi mistarum suffragiū postu
laret: tandem diuina ꝓspirante
gra· ad monasteriū qđ usq; ho
die dr uehementer ꝓficit· a beati
memorie wmbō abbatis q ue
nerabiliter ꝑdicti sub regulari
disciplina regebat disciplinatio
nasterii· spiritali literarū doctri
na ꝓuocatus elegit magisterii·
fratrūq; cetū in dño uiuendum
contubernū: ac sic suoq; dei nūc
tus consono· deuotū dño deo
seruitiū: et laboriosā uigilia
rum instantiam lectionisq; diuine
operam ingenia meditationis
studio exhibuit· ita ut maxima
demū demū b̄ate eruditionis:
tam grammatice artis eloquen
tia· et metrice modulatā fan
die modulatione: ꝙ nā hysto
rie simplici exposicione· et spiri
talis tripartita intelligentie ī
pretatione imbutus: dictādq;
peritia laudabiliter fulget· ut
etiam alijs demū patriarchis
terit pedagogus traditionū· et
auctor magisterij: qui et disci
pulus antea subiector esse nō
recusauit· quia sacre mos est
institutionis: ut ꝑfecte mens
se ꝓficiat· qui subdi alijs ī
mittit: quia et recte obedīe
operam subiectis impendē nō
ualebit· quā supna ꝑclaris dispē
satione iuste non exhibebit·
Hanc cū ita oīmb; in cōmune
uiuentib; et maxime suo sub
regulari uigebat disciplina ab
bati monachis subditis obedi
entia prebebat ut labou manu
um cotidiano· et disciplinabi
liq; officior; ādministratione ī
sedim ꝑfectam bñ ꝑis bīdic
ti recte constitutionis forma ī
teret: oīmbusq; exemplū bene
uiuendi in uerbo et in cōuersa
one· in fide et castitate se ꝑbens
ut omnes de fructu eius ꝓfi

rēt: et omnīū meritis cūcep
se putet posse ōnē· Sed et hūmi
tas quoq; eius et caritas ex
cellentiam: solus qui ocl'oz
agnitor est deus intime īspec
tionis eius cōsideratōne nouit
qua omnes sibi cōmunitones
solerti cura subiungebat· ut ab
eis timori pariē et amori habē
tur: et quem diuina dilectōe
habēt socīū· mutuo apostoli
ce āmonitōis honore p̄uenī
ēt ut patrē· Tanta quidē īeo
affabilitatis ergā fr̄es et celestis
doctrine sucreuit magnitudo
ut rumore sē exhortatōis ei⁹.
arbitrēt: fama eius multis
p̄ monasteria tam uirōz q̄m
mā uirginū xp̄i aptissime da
uerit· Quoz quidē q̄ plūmi
mis sexus robore cōfortati· et
lectionis instantia nutati ad
eū confluxerūt· et salubrium
sacrae fontē potantes nunc
ipsa scripturar uolumina le
gendo reserauerit· Quibz ergo
infirmior sexus ībecillitas fī
erat: et assidua pagendi absē
dabat facultas· tantē sibi sapi
entie uirū diuinū inflantē spi
ritū amoris p̄sentari fecerūt
pagmar⁹q; seriem transcurrē
tes· celesti ingē scrutinio īhesc
rit: et sacramentoz arcana·
mysteriorq; abdita instanter
meditanē· Quem ita supna
subleuauit gr̄a: ut nostre egre
gij p̄ceptoris exemplar et gēn
ū doctoris nosē· formā habens
sanoz uerboz in fide et dilectōe
ihu xp̄i: solliciti curans septē
probabilē exhibē deo oparīū et
inconfusibilem recte tractanē
uerbū ueritatis· Ad generalē
ingē cotidianē cōtemplationis
eius formā et diuturnā pacti
monie continentiā· sermo a no
bis directus aliquantul⁹ dilata
tur: ut p̄ singulos quosq; asē
tus· sublimia sē uiri· ppetuus
cōpendiosa uerboz parsimonia ex
equanē: ut et equa libertatis
studiūq; uite p̄ omnia uenerabi
lis sē bonitatis subtilius īdagā
do p̄sequanē: ut et equa libra
mina moderatōe exempla nob
ēmanatis et patrīs fiat aplīe
eruditionis norma· qui p̄ suor
exempla arduam celestis īteli
gentie semitā frīnat scandens

ac ꝑnull ꝑlis dnatū prbēs: pa
tam dñi nr̄i ihu xp̄i quam insti
tuerabunt· ipse ingressus aperu
it: et ab infantia sua usq; ad de
crepitum etatē ut senectute· ꝑfec
tus non mediocrit patrū sapiēa
imitatus est: dū ꝑlixat: ingt et
ꝑlox: stilo sūctus consumpta et
glosam nr̄m passionē literar
apubus inserauit: sed et cwāge
liam dñi nr̄i ihu xp̄i traditionē
cocidie cōmēdabat memorie· et
sedm aplm siue manducaret si
ue bibisset: siue aliquid aliud e
gisset· laudis semp ꝑconiū et de
more salutis ubilationis: tam
mente q̄ etiam ore ꝑsoluebat do
iuxta psalmographū· Sēdiam
dñm in oī tpe· semp laus ei?
in ore meo· Intantū cū sūpl
crarsit desiderio: ut oīm se mē
tione eat: intuitum et audiū
sepius cōmūget· et ob doctrinā
ꝑfor conspm sit: ipe quippe
ꝑlis nuta eloqui diserticudine
et sollertissima parabolar asser
tione efficaciter ꝑdicando retexu
erit· Cui male distrectis tēptatiō
tū meat: ut et uigor ꝑdicationis
manifestidm non deesset· Eq̄le

zelus accendat ingenis: mālue
rido mingabat amoris· Diuiti
bz ergo ac potentibz libertatē c
uis· equalem sē exhibitionis cha
rit disciplinam: ut nec diuites
adulando demulcet· nec seruos
uł libertos districtione ꝑgrauaret
sed iuxta aplm omnib; omnia fac
ct· ut omnes lucrifaceret· qui de
trine celestis documētū nō suo an
te tempus arripuit arbitrio nec
obstinationis sue rapina usurpa
tū acquisiuit: sed sē hūilitatis
profectu magisterialē ac summi
am sublimatus electione trigin
ant ed amplius ānos habēs cā
tem· iuxta canonicā constitutōs
regulam suscepit: et ad sacerdo
talis offiū gradū· diuersis dono
rū diuinis muneribz ampliat· ita
ut clemosinis quidē misericordie
q̄ ogbz quantū sub regulari mo
nasterialiq; ꝑfulsit disciplina·
opere penitus ac nobilitate deser
uiret· Sed et nocturna uigilan
ꝑana oīnib; bonis ꝑficiens· ora
tionis sese sollicitus laborosa o
peratione exercuit: cuius pau
latim nec ira surripuit· nec lōga
infirmitas suis cōmouit· nec

ubido continuā expugnauit
nec abstinuisse constat aliqn
a molauit· sed ita omīi se ieiuniū
frugalitate subiugauit· ut neq;
uinū et siceram non bibēs· ut
usq; testamenti immutus ē mā·
ut ñi egregio duct̄ gestaū docto
re· Castigo corpus meū et seruitu
ti subdo: ne forte alijs p̄dicās
ipe reprobus effiar· Collecta
q; sparsim cuiusq; sublimita
te sā hymnis nun uirtutū· silēcio
que subleuāt· nimiū p̄mutē
da estimauimus· que et fideliū
didicimus relatione uiroꝝ: et
manifesta equidē scriptura pate
factione exerere curauimus· q̄m
suaue p̄seuerauisse uiris et reptis
bonis meminerat: et ad alia q̄q;
festine properando animū mutta
uit· Cuiq; diuinus meritē supra
enumeratis uirtutibꝫ edomatꝫ·
et de die in diem ad altiora bono
rū documenta sub predicto se p̄s
byteratus gradu p̄fecisset·
iam regnante in west saxonū
rege· Ecbone· subintrauit quedā
nubecula· nouā quadā sedi
tionē creauit necessitas: et sanctā
synodale a p̄latis ecclie· ñi cō

filio p̄ducti regis: seruari dñi fidelē
cōsiliū· morq; omībꝫ in unū cō
uenientibꝫ: salubrius de hac re
certi dissensione consilij· quesitū
inter sacerdotes ecclesiastici ordi
nis gradus sapienter exortā· pru
dentiori usi consiliū: fideles ī
dñio legatos archiepi cantuarie
ciuitatis noīe berchtualdum
destinandos deputauit· ne cuiq;
p̄sumptionis aut temeritatis adscri
batur· si quid tanti pontifices age
rent consilio· Cūq; omnis senat⁹
et uniuersus clerus ordo· tam
prouidum pacis collationē cōsen
tirent: cōfestim rex cuidā xpi fa
mulo allocutus est· et cui hui
p̄sentis legationis munus īpone
ret sciscitabat· Tunc respōdit il
lius in xp̄o archimandrita: q
p̄dicto p̄erat monasterio nom
ine wombrecht p̄fidebat et petro
nille· qui diuina erudiū gub
natione q̄ antiquior mūdiq;
nomibulo glestingabury ygelnu
ccrnon et aby multa hymnis sā
ctis posita p̄fs: sāq; hymne uirtutis ac
tus adiuuerunt ad regē· audi
ens rex et legationis notā
dam imposuit: et adhibitis sen

sonis duxit in pace. Dum eam
numero sibi imposito uxorem man
dauit seruos pspero uenere pueri
ad eum: et archiepo sūmi pontifi
catus mitula pdito. sapienti uiro
m sicut edoctus erat agē p ordīē
renelauit: et sic accepto responso
post non multos dies reuersus
est ad prīam. pfatoq; regi ac p
dictis seruis dei assistentibz a ue
nerabili archiepo spontaneum
facienter detulit responsū: et mag
nū uniuersis contulit gaudiū:
et deinceps mira dispensationis
dei benignitate. nomē ei' diffa
matū est: et celebre apud oēs
tam seculares dignitates. q; ecā
clesiam officij ordines habebat
ita ut amodo iam in sinum pfi
ciens: synodali sepissime con
uersset institutu. Sed qa mens
eius deo dedicata: saltuibz non
attollit humanis. nec laudibz sub
leuat: operat ad alia multa sol
licitudinis cura attractus. prra
te: et parentū affectuosq; mōsor
ia suor; deuitare. et pegrina ma
gis q; patrie hedumis cras loca
desiderare. Sed cū sic longe tpis
mūtallo secū sollertissime deli
berāret: ut prīam parentesq; de
feriret. Tandem arrepto beate
memōie et bū pris cōsiliu. cuius
animū sui secreta intra cōscientie
antra abscondita patienti' ut pa
trui' aperuit. et magna prēs i
stantia ad consensū sue uolūta
tis sū uri animū puocauit. Q'
dum eā magna pmotus ām
ratione obstupefactus: postea
sane supplicauitq; deliberandi ad
tempus cōcedat uir. ut tpi p
posita sedaret industria. Sed ad
extremū inualescente sūpotēs
dei puidentia: cōmouebat etiam
seruo petentis. et tanta abbatis
fratrūq; suor; secū sub regulari
disciplina uiuendi deuotio ad
optatum inchoauerat. uir. dīno
q; deo dispensante cōpleuerat. ut
ei etiam humani sūptus solan
a libent' impenderēt: et magna
cordis cōmotione. lacrimar; dul
cius infusiones. orationūq; sup
plicationes pro eo ad dīm funde
rent. Hic etiam dū spūalium
formatus armatura: et secularī
sublimatus sūptura. utriusq;
uite stipendijs imminet. meret.
quos corporali spūalibz indige

.226.

bat sustentaculo·pfectus est: ac
sic inensis pagianis tre parnis
prospero cursus sui comitatu·p
uenit ad lonū ubi erat sor: rex ne
staliū·et usq; hodie antiquo āglo
x saxonū; nomine appellabat
lundenuuich: ac non multo p̄ tēp
acto limitio nauim·nauiū no
mis quidē cymbam: consecutus
nauclero aggressus est nauī·nau
lox impenso: pspero uentor; fla
u pucunt ad dousset·ubi; aliq̄n
u cōmoratus·debitū dño deo suo
exsolvit die noctuq; p̄sentiū·Sed
q̄n grauu ingruente paganoꝝ
impetu: hostilis eorum dissensio
nter karolū principem gl̄osū;
uū fratrem: et rabbodū regem
frisonū plōs ex utraq; parte con
turbabat l' p̄turbabat·maxima
q̄ iam pars erat xp̄i ñ fratrem
prius in frisia subiecte erat ip̄o
rabbodi incūbente p̄sentiā·ac ser
uor: dei facta expulsione·nasam
erat ac destructa·idolor; quoq; ce
tera exstructis delubror; fanis:
lugubrē renouata: nī ut di per
specta puersitatis nequitia puēit
ad fidē·ubi; aliquātis exspec
tatis diebz; aduenientē regē rab
bodū allocutus est: et multis
illat; orationallatus ac conspectis
frat; partis uerū sibi in futu;
predicationis uspiam patesce
tionis p̄quisiuit: p̄monesq; ēo
ut si qua uam in parte hui ppi
atius daresce·uerbi quidē di
semina ministraret·Qđ cum;
multis transactis anor; curri
lis·gloiosa martiꝝ cuius festi
uitatē cōpbauit·Sed quia sōr
singulare munus est sācte:
ut ad tempus cuiū fine spiritali
cui rore germinis laborē imi
me pollentē p̄spiciunt·ab alia
protinus loca fecundo labori fi
ducia migrant·Dona inqsi
inhabitentur lonis·si et fructus
deest sānitatis: scis ut dñi fidelē
aliquādu frisonū fra inhabita
ret·et cibatus autūniq; aliquātu
lū tempus p̄teriret: iam aridā
lentis rore fecunditatis reliq̄rat
arua·et ad natale suis seni sup
tis cōmeatibz; sibi migr:
ut: ac monasteriū sui secessu pe
tens·cū ibidē sodi siquidē anni
hyemē tripudiantiū frē amore
susceptus hyemando trāsegerat·
et ut aplicam gentiū doctoꝝ

rem imitaret dicentis. Ibi enim constitui hyemare. Transactis iam ex parte sñi uni⁹ tenuibꝫ subsequentia eius quēadmodū rem rumigerulis referentibꝫ gestam cōperimus patenter ꝓferimus. ut aperior in ꝓtinū nitor monstrꝫ et ad nostram sñe conuersationis illius tendentibꝫ pateat calbs. Cuiꝫ magnis pegrinationis exegisset discrimen: gurgutiꝫ maris euasisset dispendiū. et fratrū suor⁹ iterū: reuersus se sodalem dedisset. eo rogante cōtubernio dies denide plures transisset: grauꝫ demū mentis arreptus est morbo. et rebus opprestus annus nestricus. diuersa membra iam magistri membra infirmari conspicit. extremū adhibere monachor⁹ congregatione. obuiat. Cui dicenti languoris cōualescere intensitate vibrando palpitare oculos imminere: et tandē deposito corpus ergastulo. sub tristi mentis aspectu sñm ultimū afflare sñm uidentur: quia i sōlo fere quenq; morbo cōpassionis speculator condolens refulget pietas qua ad uitia sedulo solet contristari. sed aplica inhibentes precepto: in dñs iugiter consolantes. iam blande adolescens ē fr̄s. i spiritalibꝫ eos colloquijs patenter mentis tradicionis hortat ut regularis iugiter cōstitucionis formā et ecclesiastice disciplinas normā in oībꝫ cōseruarēt: et ut p̄ris cuiuslibet spiritalis se subiugarent magno instruxit. Tuc omnes unanimiter consonis iubilauerunt. et sñm ysac unū qui illo ducebat i tpe wynfrid quoq; pcabant: ut pastorale sup eos abbatis subiuper magisteriū. Sed re fluxus mos p̄ris faciliter: et primatu regiminis abiecto. ad p̄destinata iam promptus ac patus solerti se cura exulauit. omnemq; phe redū substantiā abnegando reliquit. Cū uero hyemale iam tps ꝓterret: et calor estiuus candesceret. prisinaq; labentis anni remouat⁹ intentio. omnisq; quippe sollicitudine tūc omissa: iterando renouare studuit. tuis eā cōmendans a bē meo rie dauyheic speculatore plebis dei acceptis. ad limina apl̄oꝝ romam uenire ꝓtinuit. Quē tñ resistentiā aliq̄diu sñm obtam ꝓ

pñs impediuit nequissimus: cuius
q̄ eulamaū: ac cōpassio utrobi
q̄ dolendū ad tempꝰ obliuiscebat:
ita ut magno quasi mētis ægrore
punctꝰ: et in quam se uertēt pau-
ignorabat. Metuebat enī ne gr̄
grex magistro cōmissus. ītā sine
anglanū pastoris custodia eo de-
serente lupoꝝ insultib; pateret. i
non pgrē p̄fiscendi anīmale
sibi deīde tempus fore fundabat.
Cūq; oīpc dñs sōlita nō īmemor
patris sue clementia seruū suū
tanta animi pressura perturbari
et amplius uelle dolore crepare. i
dū gregi p̄sidere magistrū. ītā
p̄sul auctus ecgfrēs īrsciua
facta est incursio: et bone īdol
uū nōie stephanū huic p̄sidere
fecit ecclie. et sēm hūc uirū p lō
gas pegrinatōes uias ire uolen
tem ad loca incolomē destinata
duxit. Qui p̄mus quidē male
dictus fuit p̄fectus ē. locūq; per
longa trax spacia quā iam pdic
to duce nōie lundemunich nomi
pos adijt. et uelocis ecclesie mar
ginem scandens: aptis ignotas
maris tentare uias. impudā
busq; nautis. īmēsa chaos flātc
turbata consurgebāt. et plenos fe
to prosperoq; cursu: ostia amnis
fluminis qd dunā cluit. omīa ca
ptes periculi naufragio aspi
nunt: et ad aridam solpites trā-
pucinunt. sed et castra metati
in eiemmunich: donec fratres
se collegū multitudo cōgregasset
Omīb; ergo collectis p singulos
quosq; dies imminente hyemis
frigore profecti sūt: multasq; sō
p ecclias orando adierūt. ut tan
opitulante a luthuino alpinam
montū uiga transcēdunt. Longo-
bardos q; erga illos humanita
te mitius sentirent. minimeq;
malignam supbie ferocitatem
fratribus exhibere. Cūq; sōr; suf
fraganee uīc suffraganie patro
cinio et dīno deo nro dispensante
omīs quippe cohors cōtribunali
ū comitatu hui⁹ sē nri ītrepi-
limina bī petri apli prospe aggr
sus est. immēsas statim xpo pro
solpitur cor; grates psoluunt.
atq; ecclam sē petri principis a
plor; magno cū gaudio ingressi.
abolitionē peccaminū postulā
tes. diuersa quidē munera cor;
q; plurima detulerūt. Trālatis

autem dicit non multus·ses ssr
ur uenerabilem sedis aplice pa
pam vñ memoue gregoriū a p̃
mo sc̃m et nouissimo p̃onem
affatus est· qui et uulgarium ro
manor lingua dicit nunq· om
nesq; sibi p ordinē uiueris su
arq; ad uerbis occasionē mani
festauit: et q̃ animus deliberā
diuus desudasset aperuit· Sēq;
itaq; papa· repente hylari multa
arridentibusq; oculis nunquis i
cū· inquisiuit an literas cōmē
datitias ab epo suo detulisset· At
ille· Etiam· omnibus exemptis
pallio curtam ex more euolu
tam literasq; promit· deinq;
mirabili sē reuelandis uiro·
Qui statim acceptis vbis ami
ci eu ut aduert· Apostolicus nō
papa plenis vbis: et irrenisira
cōmendatione consarpsis cur
su· sedulum deinceps cū eo habe
bat cotidiane disputationis col
loquium· donec p̃fectendi re
deundiq; estuū mitigaret tēpus·
Cū uero nisan mensis qui est
apribus p̃teriret· et iam q̃ et ma
ius porte pateret· cū eā pos
tulata et accepta aplice sedis be
nedictione et literis a bōe papa· ad inspiciendos finitimos
germanie ipos diuersus ē· iram
multa modū arma cum agmine
arata nec numere fidicinum·
rempe semen uoluisset· ac sicer
tipo collecta innumerosa reliquar
multitudine: reapto suor redu
ctione· et agros· Longobardor rege lut
brandū pacius salutatū mune
ribus cōpellauit: et honorifice abo
suscepti· lassata ex itine mēbra
reficerbat: et sic remuneratus ar
dua ac plana agroz pagos spa
na· p̃cepta aliū iuga transce
dit: incognitos bauuariorū fi
nes germanie cum eos aggre
dens· in ratisbonam urbem mā da
tū aplice sedis considerando pro
gressus ut aggressus est· ad ista
uidebat apis que suetim cōpos
sessionē violat arua· et numerosam
dolentium herbar copiā peragre
ris mollit plerpens alis animal
lat: carpentiq; rostro p̃ripuat mel
liflua· ubi nectaris latebat dulcedo
et suis eam oīm primus monstr
ri sua amaritudine cōpta alue
aris inuehit: et sedm quēdā apli

ꝛ ratiocinationis eloquij subtilitate pbat omnia· et qđ bonum est
tenet· Satis itaq; uir in turba
iurta insitū sibi mandatū apli
a pontifice: senatores denique
plebis tonuisse ppli principes si
bi spiritalibꝫ affatus ꝛ· colaꝑ
ad ueram cognitionis uiā· et re
ligionē huc ꝓuocauit: quā
olim ante maxima liquidē ex
parte prauis seductis doctoribus
poterūt· Sed et sacerdotes· ac
pīros quos olim religioso dei se
ōpotentis cultui inobuerūt· ab
quidem fornicaria cōtaminati
pollutione· castimonie cōmenā
ꝑ sacris seruientes altaribus
seruare debuerūt amisertē ser
monibꝫ euangelicis quātū po
tuit a malum prauitate admo
nuit emendationis rectitudinē ex
pressit: ām̄onuit atq; instruxit·
et frāmā deinde tribꝫ secū com
meantibꝫ ingressus est· Statim
ergo ut audiit robbodi frisonū
regis mortē· alacrem quidē ani
mus magna gaudiis gaudio
nauigio ascendit· optans qđ
nam fieri posset sibi dei
et ad multos celesti ꝓdicatione
fras pueniꝫ· iamq; arua cessā
te ire regis rabbodi plenissime· don
ne celestis semina ministrari·
et uerbū dei fame expulsa· fa
melica paganice superstitionis
multitudine etiā ꝓdicationis
refert pabulo· Cuiꝫ desideran
tis repentē mentē spontaneis·
opis sequerē effectibus· et uotum
ꝑfectionē doctrine lux dño do
dispensante clarescit· karolus·
dunas gloriosi regis frisones robo
rari esset imperiū· iam diuina
celestis uerbi arripuit ex ꝑdica
one l' ꝑdicatoris ore· adiectis
supni roris fertilitate· nostro
mur deo· etiā ꝑ multiplicandum
nurū uenerabilem· ac cooperā
tores eius ꝓpagatus est sermo·
Sed quia messe quidē multa·
operarios in sr patuos circha·
sēs etiam dei famulus cooperā
te cōpactus est ꝑtres istauerā
tios willibrordi archiepi· mul
tiqꝫ in xpo laborans· nō pau
dño ꝓpīn destructis idolorū
fanis· et erstructis ecclīarū
uentis· ꝑfato pontifice optimulan
te acquisiuit· Cū uero summus
hic sentiret pontifex· et cunctis

plurimis grauabat̃ animũ decre
uit cuggrite discipl̃or ordi: ut so
lacũ tanti ministerij cui derepti
te senechin fuderet: et fidelem de
prauia congregatione uirũ eligi
ret: qui tanto presse potuisset po
pulo. Acuto ergo huic fidi ri fa
mulo: salutari cum instructiõe
admouit: ut episcopalis quippe
regimnis susciper gradũ: et ad
regendũ dei populũ sibi subuenti
ret. Qui cũ humiliter repente
respuens: nimme se dignũ epis
copatus gradu referbat: et ne sibi
tante dignitatis fastigiũ adole
scens adhuc mãnis cõstituto
imponer deprauatus est: et q̃nã
q̃nquagesim iuxta canonice
rectitudinis normã: nerdũ ple
ne reciperet etatem tristanis est
ut omnis se penitus exulatõis
te guerlacone ab hui⁹ gradus
celsitudine arcinaret. Predicti
tragi tam sñi p̃cessoris pontifex bla
dis illum uerbis mulcauit: et
diligenti cũ cura ad hui⁹ apostol
gradum instigauit. ppter subier
ti maximã magnopere paupiem
p̃dicabat. Sed cũ nec sic mulcep
tus ad suscipiendũ hui⁹ celsitudi
nis gradũ consentiret. iamq per
longas tractatonũ moras spiritl̃
inter eos orta est contentio: et cõsto
na pulchre discretionis facta dissen
sio. hic uero grandi prudentis hu
militate. tanti gradũ contradixit
honoris. ille autẽ pristinam appetiti
uam uirtutis. Cumq sic diuersa cõtractũ
mũ uerba unusquisq pulisset: et sãis
sime dei seruus uerbum in spiritali q̃
dam statio positus placide prolixe
excusationis exordia sermone aur.
O sñme sñctus pontifex. o spiritu
lis p̃tor agonis: ego cũ a beato
sñe recordationis gregorio papa q̃
manus mandatũ gererem: rem
ego aplice sedis legatione fungẽs
ad occidentales barbaror regiones
spontr tue me gubernatõis dominio
subiunxi. et q̃e uoluntatis arbitrio
ignorante dominor sublimatu
copulaui. quor usq in hodiernũ
diem sponsionis uoto constrictus
sum seruitiis ac subiectus. Quap
pter sine aplice sedis consultu
et auctoritate uisionis mandatũ
tam p̃clare sublimitatis ordinẽ
suscipe non audeo. Sed et alia q̃
rationabili petitionis supplicatõe

uerba proferat dicēs· Obsecro igi
tur ut me ꝑ sponsionis mūchū
cacheus: ad has quas ꝓmitto ca
a sede aplica missus sum· tus de
uinando· ourigas· Cui ꝓmus ut
dei audita tante ꝓfessionis causa
pata et benedictione· licenciā dedit
abeundo· Qui cū statum ꝓfec
tus· pueni ad locū qui nomē ise
bitur amanaburg ubi a doctoribz
eruditus uerbis fidei: et bone doc
trine quam assecutus est· Per sin
gulos eīm a ꝓfecto gradus uiru
tis documēta et labous in dño cō
stituam hiuus sī uiri ꝓtrītem
ur sequenta subtilius bonoꝝ ex
empla cōglobatim ad memoriam
reuocemus· Cumq; ingrīte ꝓfin
in fidelis acquirē multaq; abeo
spiritali doctrina edocta: ad agni
tionē ueritatis irradiantibz ueri
bus radijs puenīt· Huc quippe
dño deo patrocinante: alias gēna
tie ꝓdicandi causa partes adijt·
et supdicti locī· ubi gentium ꝑcō
gruam tunc inuenit et deuotē
auxiliante dño optimuit· cōfe
stim a sacrilega idolox cultura· qua ꝑ
quodam xpianitatis nōie· male
abusi fuit reuocauit: ac plenam
recta facta intelligentie mia erro
depositio horore· a malignola gen
tilitatis superstitione retraxit· mo
nasterij collecta seruox di cōgrega
tione cellam cōstruxit· Similiē
et iuxta fines sacrorū· hellonum
ꝓfin paganos adhuc multos ob
errantem a demonox cultu angli
ca ꝓdicando mandata capitula
te libauit· multisq; milibz hoīm
expurgata paganica uestimenta
baptizatis: idoneū quippe ac fide
lem suax literax portatorē noīe
bilmam romā direxit· ꝑq; uene
rabli aplice sedis pontifica· inui
sa que erga illū dño donante fir
sunt munera quidē libenter p oīa
reuelauit· Et ut magna siquidem
hoīm multitudo diuino illus
trante spū regenerationis ꝓpcret
sacramentū manifestauit· Sed
et de rebz que ad ecclesiasticā cultū
dei nouellitus pullulabant· plura ob consulti sedis
aplice mirogando consarpsit· Cui
cīi aliquantos dies ꝓfatus hic
mansisset· ꝓdicto manēt loco· ꝑ
reditus sui triumphus mansuet· tūc
eīā a ꝓfato sedis aplice pontifice mutuī legationis sue respō

sū accepit: et statim retibus· car
nem sedis aplice conscripsimis
sam nō multo tēsacto tpe mag
gistro attulit· Cūq; sūs nr al
latas legisset literas: carpsit se
nmutatū ad romā intellexit:
festinusq; sūmū obedientie ma
dū implent ipleri tēptauit· di
cūmq; confestim supatus inter
ua: et fratrū arctiseptus agmi
ne· francor et burgundor ua
ticq; iam collibz alpū transcē
sis· hmtū fines: mutuūq; tam
nos transmigrit· et romane
urbis membz conspectis· alter
penite throno condignas grā
laudes rependit: et ad bū petri
mox cellam pueniens· diligē
ti se oratione munuit· Cūno
lassata paulisp mēbra q̄euisset
iam bō gregorio aplice sedis pō
tifex nūciatū est· qđ hic dī famu
lus aduenirt· Qui etiā bene
suscepts· xpodochiū addur
tus est· Aduenienti itaq; opor
tuno colloquionis die: ad basi
licam bū petri apli aduenienti
glōso sedis aplice pontifici hic
dei famulus inuitatus ē· Et cū
pauis ad ingrē ac paribus se
salutassent uerbis: tā de symbo
lo et fidei ecclesiastice traditione
aplicus illum pontifex mḡstrat
Cui mox hic uir dei hūiliter re
pondit dicēs· Dñe aplice nomi
ne imperitū· etiāq; peregrinum
uīre familiaritatis sermone sed
queso ut omnū nr tēpusq; fidei cō
cedas· ut mihi tantū litteram
am rationabilē fidē aperiat· Cui
etiam ptinus consensit· et ut
festine hanc scripturā deferret
peruit· Cumq; aliquando tps
euoluto spacio sē trinitatis fidē
urbana eloquentie sententia cōscrip
tam detulisset· reddidit pfato pō
tifici· Expectauit quippe nichilo
minus dies adhuc aliquot· cūq;
saltem renuntiatus est· et latra
nem introduchis· humiliter pro
no multū ptinus postulatā bñ
dictionē· pedibz aplici pontificis
aduolutus est· Qui repente e
leuauit eū a terra· et cartā i qua
integra et incorrupta fidei pa
ginas· hunc dei famulo reddi
dit: eūq; consedē fecit: et saluta
ri eū āmonitōis doctrina īstruxi
it· ut hanc sine intermissione in
temeratā fidei munitionē cōser

uaret: et abys mstanē suoꝝ p
possibilitate uerū pōcurret ñ ē
ꝟsulta quoꝝ alia de rebgione
sānans et fidei ueritate cusatā
do pfert: ita ut omnē pene pa
tuer colloquendo alternatīm du
cit·et ad extremū quadā ppli p
denia pius sacmoꝝ obtentantes
fidei documenta sua p̄dicatōne
paucis saluatus est· Et cū pro
cto ōperisset: qd maximā q̄dē
multitudinē plebis a sacrilega
demonū cultura ad consortium
sē ecclie assereret· mirmauit
quippe ei: quia episopatus sibi
imponere gradū uoluisset· plic
q̄ pastoiah pius sollicitudinē p̄
uans: et iuxta sentrnciā dñi di
ñi iacentibꝫ sicut oues nō habē
tes pastorem p̄ferr· Sed q̄a con
tradicē huic tanto pontifi apli
o non auderet: consensit etiā et
obediuit· sicq; sūmus sē auctō
ritatis pontifex constituit· diem
ordinatōis idest p̄die kalendā
rembriū· Cūq; sēis sacre sollep
nitatis dies· et natalicius sē a
dree et p̄mitte ordinatōis illuc
isset: iam sacer sedis aplice pon
tifex episopatus sibi et nostis
q̄ est bonifacius imposuit dig
nitati· eiq; libellū in quo sacra
tissima ecclesiastice constitutōnꝫ
iura pontificibꝫ sūt digesta con
uenibꝫ accomodauit: et ut ex
hoc uicōmunia apud se pontifica
lis her disciplinatē institutōis nor
ma p̄manet· populiq; subiectis ad
mīnuant exemplis imitent· sed
et familiarius sē sedis aplicē
sibi q̄ oīnibꝫ sibi subiectis ex hoc
in finibꝫ ordinauit· et karolo
cis gloꝛi suis sacratissimus hūs q̄
regni numine ac deuotōe sēm
huic unū episopatus gradu pollē
tem subiugauit· Nam quam per
longos uiar anfractus īgenū
ppl̄or adisset confinia: iam quid
ad prefatū francoꝝ principē uenit
et uenerabiliter ab eo susceptus ꝙ
literas p̄dicti romani pontifis
sedisq; aplice karlo duci deuite
cuiusq; domino ac patricio sub
iectus· ad obsessas aute hestoni
metas ōi consensu karli ducis re
dit· Cum uō hestonū iam multi
catholica fide subditi: ac septifor
mis spūs gracia confirmati· ma
nus impositionē aspexit· alij q̄
dem animo confortari firmiterq;

fidei documēta integre pape rē
nuerunt: alij autē lignis et fō
tibꝰ clamculo · alij autē apte lac
ficabant: alij uero aruspicia et
diuinationes prestigia atꝙ īca
tationes occulte · Alij quidē ma
nifeste exercebant · alij quippe au
guria et aruspicia intendebāt·
diuersosꝙ sacrificandi ritus m
oliuerūt · Alij etiā quibꝰ incen
sum nerat · omm abiecta gē
tilitatis pfanatione nichil hor
cōmiserūt · quor consiliu atꝙ
consiliu roborem quēdā mire
magnitudinis qui ipso paga
nor uocabulo appellabaf robu
ris · in loco qui dicf germere
serus dei sedi astantibꝰ simil
ceptam · Cumꝙ metus cōstan
cia conuitatus arbore sumdu
set: magna quippe adeā cupi
a pagano · qui et numinum
deor suor mira se diligētissē
denotabant · Sed ad modiam
quidē arbore pcisa · cōfestī ime
sa arboris melos diuina dcīn
p flatu exagitata · et palmitū cō
fracto culmine corruit: et quasi
supni nutus fabrica i quatuor
partes distincta est: et quatuor
ingentis magnitudinis equali
longitudine trunci absqꝙ fratrū
labore astantiū apparuerūt · Q°
uso denotantes pagani · et iam
ysaace benedictionē dño · pcipa
abiecta maledictione ardentes
reddiderūt · Tunc autē simone sā
tus antistes consilio mito cum
fratribꝰ: ligneū ex supducte ar bo
ris metallo oratoriū construxit·
eiꝙ in honore sī petri apli dedi
cauit · atꝙ uniuersis que pdixe
rus complens: et supno suffi
gante nutu pacis · ad turingā
profectus est · et seniores plebis
pliꝙ principes affatus · cosꝙe
licta ignorantie execratae ad ac
ceptam dnīi xpianitatis religi
onem ueraudo puocauit · Qua
facellante suor regū domino·
magna quidē eor: comitū multi
tudo sub theodbaldi et heneday
riculoso pnatu: qui lugubre su
p eos tyrannia ducatus et īfestū
nationis pondus sp deuotius
optinebant impiū: uel corpora
li p eos pcussa morte · hostili
eductione captiuata est · Intem
tūꝙ diuersis constricta mal' ut
ocra quēqꝙ manebat residua·

ppi urba saxonū subiecit principatu: qn cessante religionis ducū dominatu cessauit etiam in eis sanctitatis et religionis integritas et falsi seductores pplm introduxerūt sectas: qui sub nomine religionis maximā hereticā pravitatē introduxerūt sectam · ex qua est machumme et berechitar · et amkerahit · et humrat · fornicatores · ad ultimū · quos iuxta aplm maledictus deus · qui validissimū aduersus dei hominē extaurierant cōflictū et ueris ploratu opprobriosis confusionibus dignam retributionem recompensando finis sortita sit sententiā · Cuius ruinatus p pplm fidei illustrissimi candor · et plebs ab ingenti errore ereptus esset laqueo: ita expulsis pfanis hostis armis · et infestis populi fidei ductis seductoribus · messē quā multam cū patris admodū incolumis mouit: et magnā partē huius mundi penuriā ac fragilitatē sustinuit · magnis tribulationū angustijs coartatus uerbi dei semina spargunt · Sed cū ordinatū paulatim polleserit multitudo · predicatur q: multiplicatus et catalogus · Cuius cū repente ecclie instauratē · et pdicatio eius doctrine multiformis emanauit · monasteriaq; congregata seruoz dei unitate: et monachoz summa sanctate constructiē in loco qui dicitur ortorp q pris sibi more aplico manibz uictum uestitumq; instanter laborando acquisierūt · Sunt cē rumoz pdicationis eius diffamatū · intātūq; moleuit · ut p maximam iam europe partē · fama eius pstrepet · et ex britannie partibz seruoz dei plurima · ad cū tam lectoz q; etiam scriptoz aliaz q; ad cū eruditoz iuuenū congregandos conuenerat multitudo · Quoz quippe q; plurimi regulari secundū eius institutionem subdiderunt · pplmq; ad erectam genuinitatis pfectionē plurimis in locis exornauerūt · Et alij in pīma hebdomadā · alij etiam in tertiam · alij in quartam · aliq; p pplm pagos ac uicos · ihesum dei pdicabant · Cuius igēs utilitas pplī multitudo fidei sacramēta multis nubz hōnm baptizatis pepet · iam defuncto bīe memorie gregorio sedo sedis apostolice papa · et gloriosō pfate

sedis gregorii immote aplicæ
minis cathedre presidentem denu
o romam munus eius uenerit.
sedimq; sedis aplice pontificem
allocutus fuit: eiq; pcus amicicie
federa que miserrimditer ab an
tecessore suo sō bonifacio eiq;
familie collata fuit ministraue
rit. sed et deuotam nram inclu
tus humilitatis aplice sedi sub
iectionē narrauerit. et ut fami
liaritatem ac communitatem omnium
ami sē pontifcis atq; totius sedis
aplice ex hoc deuote subiectis cō
municaret. quēadmodū erant
pcatur. Statim ergo sē sedis
aplice papa pacifici pfert rescrip
tū. et suam sedisq; aplice familia
ritatis et amicicie cōmunionē.
tam sō bonifacio q̄ etiam sibi
subiectis condonauit. suptoq; ar
chiepatus pallio. cū muneri
bus diuersisq; reliquis legatos
remisit ad priam. Adueniens
ergo inuenis. ac spontaneam
apta referentibz responsa. ia gra
tulabundus aplice sedis immu
nem confortatus deuotis suis
gis. opeq; diuine miserimdie
inspiratus. duas inclusit ecle
sias dño fabricauit. una quip
pe in frideslare. qua ī honore
sē petri principis aplor consc
crauit. et alteram ī amanabg.
hanc eā in honore sē michae
lis archangeli dedicauit. Duo q̄
monasteriola duobz muniuit
clerys. hysq; non minimā ser
uiciū deo multitudinē subro
gauit. ita ut usq; hodie glā et
benedicto et gra. actis dño deo
deuote conseruant ōferat. hysq;
oīnibz rite confectis. bauiarior
tibz. hugoberti ducis admit ter
ras. predicatōnisq; studiū apō
eos diligentissime exercuit. et
multas considerando arma et
delias. tantoq; diuine bonitudi
nis zelo armatus est. ut quēdā
quidē sabinatū heretica pra
tate deceptū nōie ermenulfū iux
ta canonū decreta dānauit atq;
abiecit. et ppīm a puersa secte et
ydolatria conuexit. et ad fīes sub
siue dyocesem gubnatōis consti
tutos rursus migrauit. nutui
lud apli. cupiditatē habens uēi
endi ad fīes. Igitur huiusmodi a
liquantisq; meritor. dominēta
exurpauimus. ut quanto se reh

gonis regimine: p quosdā eccl
as siue gradus indesinenter rex
it breui iudicari ꝓtransmisi ser
mone. q̄nquidem diuinus sō
e ulius est. ut ꝯtidie alios per
exempla ad melioza se ꝓuocant
et nocturnis diei ꝯcalculo: orel
et in eis diuini ītus amoris
cunq; cordi: esset nō minima
in hastis et in turingia nūbti
do extructa: et singul' singuli
pulsantur nisibus. tum tertio
per sanctarē sū aplica tocius
q; dericatus cōmunionē dilapsi
los reuocauit ortu romā uenit
ut aplica uideret patris salubri
uerē alloquio: et sicut se iam
inde ꝓuectus ad cōmēdauit
dauit cōmēdaret. Ac ubi post ī
mensam uineris nocturnā diu
aplim gregorio uenori sedo ꝓfe
turē: benigne susceptus est ab
eo. tantaq; a cunctis. tā roma
nis q̄ etiam aduenis ueneratio
ne habebat: ut multi ad salu
tem doctrinam ad salutarē ei
dochiā confluerent. Francos et
et bauuarios. nec nō et britan
nia aduenarū sacerdotū. alia
q; plurima. ingens sedulo ei
affluentia inhebat multitudo
cuius non minimū ītus spacii
ī his moraret regionib; i sō
e pagrando et oiando armis
set reliquias: tunc quippe rela
lutato uiro ueneranda ac sedis
aplice pontifice. cū muneribus
et reliquijs sōz honorifice dimi
tus remeauit: italiāq; ꝓcedēs
none urbis ingressus ē menia
et apud honorandū longobardo
e luitbrandū regē iam semi
fellis membris reliquescebat. et
reuersus non solū nullatenus bal
lator ab eodē uir. sed i spō
taneis uisitauit molas. māsit
q; apud eos diebz multis ꝓficuas
et euangelizans uerbū dei. ueri
fidei. ac religionis sacramenta
renouauit: et destructoies eccl'ar
aplicq; ꝓsecutores abigebat. quor
ali prisce falso se ciuitatis gradu
uerūt. Alij enā presbiteratus se
ordine deputabant. alij hec atq; a
lia innumerabilia fingentes:
magna et parte ꝑplm seduxerūt
Sed quia sūis uir iam deo ab ī
fancia deditus. dīm sui ītuitum
nō flectens: supdictū cūctiq; mul
gus ab inuista heresim secta. et

fomicaria sacerdotū detinone
cohercuit: et primā bauuario
et adelone duce consencientē te-
rā quatuor diuisit parochias
quatuor ex his presidē sicut epos
quos ordinatione scilicet sacra
epalopatus gradū sublimauit.
Quor primus nōie iohes-erāt
in oppido qd dr salzburg epat
cathedram suscepit-sed's eccm
brecth-qui frisingensi ecclie sup
speculatorus remisit principatū
Terrius graybalt qui ecclie ciui
tatis regime pastoralis exhibuit
us subiit magisteriū-Quib; oīa
confirmato xpianitatis odie
rne agnitur-et canonū sic in
ra in bauuariis remperata-ā
ad ppas reuocando redit ecclas
pplis sibi cōmissi cura gerens-
exulasq; gregū arcūspiciens-
cerubias plebis pastoris ouis
a nefandis hipocr morsibz eri
puit-Cumq; karlo gloriosi ē
pore finitū esset regnū-filioz
karlomanni et pippini robia
tū esset imperiū: tunc qppe dño
deo nro opitulante ac suggēn
te sō bonifacio archiepo relig
onis xpiane cōfirmatū est tes
timoniū-et orthodoxe patrū
sinodalia sunt in fratrus cor
recta mistrata: auctoq; canonū
auctoritate emendata et expur
et tam latoz: iniusta cōdēna
riaz copula partim exhortāte
sō uiro separata est-qm eā dei
cor nefanda cū uiroz cōiucio
se iunicta ac segregata-tāmisq;
in supradictis duabz diuinea
ritatis p doctrinā sī bonifacij
fertor extitit-ut plebē quidē
a puerla mōlitr consuetudims
cruina multū liberauerit-p
o implicata arbitrio et hēreti
ca repta suggestione ius eccle
hereditatis amiserat-Ado cū
spiritalis in pplo doctrine lucē
hereroz suffocuerat secta: ut re
nebrosa hereticē depōmis cali
go-magnā siquidē plebis obti
erat partem-Ex quib; hilarit
ti et demens-a uia ueritatis
pplm prorsus pernitiar cupi
ditate seduch iuga auferrent
studio: sed a sō bonifacio archi
epo consentientib; karloman
no et pippino gloriis diuinis ab
ecclie unitate expulsi iuxta sīm
aplm-Tradin sūt sathane mī

·zzz·

trinū carnis: ut spūs saluus fi
at in diem dñi · Conuocatisq; in
unū epūs ac pbīris dyaconib⁹ atq;
cleris · omniq; gradu ecclīastico:
quos inclite recordationis karlo
mānus dux sub regni sui tpio:
absalerat fratr· quater synodale ꝑ
fectū est consilīū: in quo beatis
simus archiepūs magnitudine animi
pis karlomānio consentiente ac
donante pontificatu plidēs roma
ne ecclīe sedis apl̄ice legatus: ꝙ
uos primitus principalīū synodo
rū numerosa canonū constituta
primū missus a scō et uenerabili
sedis apl̄ice pontifice gregorio su
mule cū primo tercio iuro honora
bili · ob salutare doctrine celestis
augmentū admonuit conseruan·
et quemadmodū in nicea cōstā
tino augusto orbis monarchiā
gubnante arriane euersa ē pfi
dia blasphemie · et trinū quoq;
gesta patrū theodosio iuniore con
stantinopolim imperante: congre
to quēdam macedonii · spīm scīm de
um esse refutante cōdempnauit·
atq; ducentor epōr⁹ iuncta sub
iuniore theodosio apud ephesinā
urbem adiecta: nestorii gem
mas in xpō plonas pfitente·a·
catholica uidz anathemate se
gregauit ecclia: necnō et calce
donensis synodi sexcentor tri
ginta sacerdotū condemnatio eutī
chen constantinopolitane urbis
abbatem et dioscor⁹ defensorem
eius catholice fidei inimicitie re
bellantes: iuxta pfinitā patrū
sententiam anathematizauit·
Ita equidem apud francā oīm
fundit⁹ eradicata hēresū per
fidia: et exturpata iniquor⁹ con
uiuio legis diuine augmēta
mamēta: et synodales gene
ralīū canones conciliū recipien
tur: synodalisq; spūalis cōsi
lij congregatio epōr⁹ iuxta pfi
nitam auctoritate constitutōm
definitionē pariter conuenerat·
que ob cotidianas bellor⁹ suspi
ciones et infestam arrīuallen
cū barbaror⁹ gentīū seditionē
qua crebrior⁹ alicui francā
pl̄or⁹ pdones atrocit⁹ demoli
ri conabant· Vel minime facta
est · ul' cā tanta erat oblīuio
ni tradita: ut oīm penitus ob
literata pr̄sentīū sedis memo
ria iam nulla esset ratione cog

nica: quia mundus cochdie m
se naturalit̃ sui detrimẽtũ omn
nicõms saltim eaũ renegatus
pantur· non renouat̃: ꝙ oĩa
suo tuaniesse dispendio· sed ad
ꝑdestinatũ anhelando fine̅ festi
nat· Quapropter si que in hac
mortali huius pegrinacõnis uia
ad cõmune̅ infirmãnũ pfectu:
ab spiritalibz medicinalibz sũt
cõpta auctoribz etiam si qñz hu
manis miseris fuerint meritis
magna sũt tamen mundanis
sollicitudine a catholicis cõseruã
da· et prefixa metis ĩmobilitã
te tenenda· ne uel obliuio hume
na obrepat· uel eaũ mundane
delectationis illecebrosa delectatio
dyabolo instigante ꝓpediat· Qm
obrem sãctis huc dñi antistes hac
solertissime sollicitudinis cura
inspiratis: plebem a pestifera
uitiosi serpentis ꝓsuasione cri
pe curauit· et karlomãnũ duce̅
ad cõgregandũ supdictũ synodũ
z cõuentũ sepissime monuit·
ut tam presentibz qꝫ posteris spi
ritalis sapientia pateret
ret: et a uera animar̃ redẽtio
ne cognita ĩpiantis uino
trahet· Cũqz qdã canonũ rec
tudinis specialiũ oĩbz ad exem
plũ gradibz breue uiuendi oppo
nere: et eadem multis uerbis
tus uestigiũ ouet̃ sibi suscꝫsse
mutatã longeuo etatis senio dur
pius· salubre elegit consilium·
et iuxta ecclesiar̃ dispositionis
nouulam pastoralẽ ꝓlis ꝑsu
dit magisterii: ut sine uitio
illo· sine etiam mouente media
nali plebs pastor offino nũme
careret· et duos bene industrio
uos ad ordinandam ecclesiasti
mouit uuilhibaldũ et burchar
dũ· eosqꝫ in intimis orientalium
francor̃ partibz et bauuarior̃
mus ecclias sibi cõmissas ꝓ
uendo distribuit· et uuilhibaldo
sue gubnacõnis prouinciã cõmẽda
uit· in loco cuius uocabulũ eberg
stat· Burchardo uero ĩ loco q̃ ap
pellat̃ wurzaburg· i· herbipol̃ dig
nitatis officiũ delegauit· et ecclas
in confinibz francor̃ et saxonum
atqꝫ sclauor̃ suo offino deputauit·
et usqꝫ ad glosium exitus sui diem
messanẽ rectam regni celestis uiã
plebibz patefecit· Cum uo pippin
dño donante regale francor̃ fel

·xxx·

supra germanū suū regnū
suscepit. Etiam aliquāmulū se
dante ppōr ꝓturbatione in regē
subleuatus est. cepit auxius no
ra dño deuote ploluere: et sinodā
ha solesti reuocare instituta-
ac canonica a germano suo mi
ta exhortatōem sē bonifacij archi
epi fideliter michoata īstaurare
mysteria. cuncq; habitu simul
et honore preferre: et suis i dño
parere ꝓpōsuit. Sed quia iuxta
infirmitate corpis pregranatis
modalia maiora cōuictualia
ponia adire non potuit. tam cō
sulto atq; gloſi regis ioncti ꝑpo
uere ministrū supdicto regi dirri
muit: et lul suū ingeniosi mdo
lis disciplīs ad eruditēdā tante
plebis numerositatem cōstituit.
et in ꝑfatus gradū ꝓficisci atq;
ordinauit. atq; hereditate quam
ꝑpo nostrāti acquisierat labore
implicauit: qui et fidelis dño co
mes peregrinatōnis eius erat.
et tedis utrobiq; passionis et cō
solatonis. Cū aut̄ seruū suum
dñs de hui⁹ mundi uellet tēpan
me erpe: et ꝑfatis uite ꝓcellā
nis sublenare. tunc eā dño dis
pensante diffinitū est. ut ad fratū
olim corpore non quidē nēte simul
tam seruus dei secū magnanimus
pueniret: ut ubi ꝑmittis ꝑdecēs
ssimis suis ingredicus premoniū
incho auerat mirmicta. Etiam
a sēdo redicns sūptus reperit ir
numeratōis. Sed modo quodam
modo uatinum preſagio sequēte
obitus sui diem ꝑdicto ego ꝑmun
dauit: et quali mundū sine de
nū relinquere nūmiauit. eqr
de ordine ecclē structura et popu
li doctrina ꝓsiuit dicens. Ego
cū ꝓpositū ꝑgredi corpo tūc com
plere: ego me a desiderato ꝓpo
si inter remorare nō potero: iā
cū instat instat resolutōis mee
dies. et tempus obitus mei appro
pinquat. Jam cū deposito corp
ris ergastulo eterne tribulatōis
reuertar ad brauiū: sed fili hāc
structurā in turmgia a me cep
tam ecclē ad ꝑfectionis culmē
deductā ꝑdīn ab erroris tumul
tuosis me reuocare. atq; eccliam
nomē habilē tam michoare ade
studeas cōple: ubicūq; me mi
tis animis animalibus corpus tue
tradidū ꝓsui. Deinq; cōpletis

sermonib; adhuc ampliora huiꝰ
cemodi addidit uba· et ita ihēs
aut· fili tu amicta prudentissimo
proude consilio: que in hoc nro
sint usu itmere ꝯpulanda ꝯpu
landa: sed et intheū quo meū
decerptū mundiat corpus: i the
ca libror meor repone· Cumq;
ꝑfatus ii tantep religositatis
antistes suspma non ferēs· sed
stantm se in lacrimas dedisset iam
cō bomfacio finito colloquio:
ad alia redijt: et diebꝰ ii multis
intpositis· amepto se nimime in
ueit retraxit· sed cūptis senū con
matonib; nauim ascendit: amq;
rhenū fluminis alueū penetrās
nocturno portū nauigio ingressꝰ
loca· donec aquosa frisonū ar
ua ingrediens: nauim qꝰ
dā ciuem solpes puenit· ifrūdā
q; diuino germine luctuā inspi
rando animauit· Cumq; perti
losū fluminū marisq; et īgētī
um aquaꝝ cuasisset discrimen·
in periculum iam sine periculo
mundi· gentemq; pagana frisō
nū uisitauit: que nūiantib; a
quis in multis agror dūdiū
pagos: ita ut diuersis apellata
nominib; unus tamē gentis spe
ciem ꝓtendit· Sed qua longi
est ut per ordinē cuncta replicē·
cos tantū de noīe denudare stude
mus: que ad narrationis nostre
seriem ueraciter proferimꝰ· ut lo
cus et lingua relatam a nob; bñ
uiri sūmonia equali ꝓdat: et ꝗ
hunc mundū fine deseruit agnat
Omnem igit fresiam pgressꝰ
bum dīi paganico et tyranico gen
tilitatis rore destructo instanꝰ
ꝑdicabat: ecclāsq; numine con
structo dedicari: ingenti studio·
fabricauit· et multa iam milia
hōim uiroꝝ ac mulieꝝ· sed ꝑpau
loꝝ cū cōsultione suo archi
epō coepō baptizauit· quem ad
subuencendū sue senilis etatis
debilitatis frisonis minuto sibi
episcopio in urbe que uocatur u
trecht subrogauit· et ꝑ̄bris et ho
mib; quor hec fuit nōia· win
trungus· et wathericus simul
hesellcherus· sacerdotib; hanū
dis scarbaldis et bosa· leuitarū
obsequio deputatis· wacarius·
gundacherus· illeheruis et bato
uulphus monasterialī mōcho
rū ordine subtractis subleuatis·

·ccxxxv·

eñ in cantū uite eñe semen eī
ſō bonifacio late y ꝑplū diuul
gantes dño deo patrocinante
diſſamauerūt: ut quib; uigta
aplice inſtitutōis normā uide
rat una et anima·eademq; pal
ma martyrij·et remuneratio tri
umphi·Poſtq; igit̄ fidei ut pre
dximus per frīſiam illuxerat·
ſplendor: et felix ſē huius uite
finis appinquaret: iam quidē
fossa ripam fluuius q̄ dicitur
bourde q̄ eſt in confino cor: qui
ruſticali lingua nūcupat̄ olduc
et weſterecke ſuor: tantū ſupat̄
dentū numero creuit tentoria·
Sed quia feſtū confirmationis
neophitor: dieꝫ et nūq baptiza
tor: ab epo manus ꝓpoſitōis et
confirmatōis ꝑ̄ ꝓduxerat iam
longe latep; diſplo: ad ꝑ̄am un̄
quisq; reuerſus eſt domū·ut ſe
cundū diſſinitum ſē epi ſeruā
tam immensi ꝑdeſtinato conbi
natōis eoꝝ die ꝑſtaturus·
Cum aut̄ ꝑductis dies illuxiſ
ſet·et aurora lucis orto iā ſole
ꝓmīperet·nunc eccl̄a uerſaute
pro animis uinea et nouū dī
ſ̄ luctꝫ pro nouicijs fidei nulo
rib; admixtam hostiū nigra ī
castra uibrantib; arma·haſtu
ta et ſcuta irruerat multitudo
Tunc repente ex aduſo puer de
castris ꝓſilientes un̄ubiq; se ar
mis impediūt: et ſōs contra ī
ſultātū poſtmodū mīes furen
tis ꝑſi exercitū gestiunt defend̄
Sed ut dei ſpiritū audito tunk
manus turbe impetū·animo ad
se diuerſo uerbo ſuppreſſis ſoꝝ retuq
is quas ſecū moderamē habere
conſueuerat·e tentoriis prodiēt
et confeſtim pueros mutuando
pugne interdīxit certamē dicēs·
Ceſſate pueri a conflictu·pugne
q; deponite bellū·q̄n capturi·e
teſtimonio ueraciter credimur·
et ne malū pro malo·ſed etiam
bonū pro malis reddam̄·Jam
eīm dīu optatus adeſt dies ſpō
nacī reſolutionis nre ꝑpetīnet·Confortam̄ igit̄ in dño·et
ꝑſſionis ſue gr̄am gratanter
ſuſtinete·Speraū in eū·et liber
bit animas nr̄as·Sed et ſacers
tam ꝑbros q̄ etiam dyaconos·
inferioresq; ordinis uiros di·ſub
iectos ſeruis·ꝑ̄a āmonēs no
re aut·Vni trēs fratres eſdem ād

et ne ſpēm ab hijs qui oderūt
corpus: qm̄ animā sine sine ma
nentē necare non possūt: & gau
dere in dño et spēi mē ancoram i
deū defigere: qm̄ et in templo pēn
o reddet nob remuneracōis mer
cedem: et celsus aule sedem cum
ſuis angelor cuneis cōdonat.
Nolite nos nane hui⁹ mūdi acler
tacom subire: nolite cadunt gē
tilū adulacōib⁹ delectari: & su
bitaneū hō constanē subire nos
tis animis: ut regnare cū xpo m
eruū. Cūq; tāb doctrine hortām
to discipulos ad coronam marti
rij affabiliter inflammaret: cōfestim
furens ſuis cos paganor tumul
tus cū gladijs cuncta q; milite
armatura irruit: et felix sōcie
di corpora cruentant. Stantq;
mortali ictor multa carne tri
pudians gentiū turbas: nichī
sue damnacōnis preda arripi
castraq; depopulans: inanibus
ruripendo impingit. Sed et the
cas in quib; multa metāt libr
uolumina: et reliquias caplas
abstulit magnas: et ita tā auri
q; argentiq; copiam credens ad
naues quib; cotidian⁹ erat deri
uat ac puerop uictus: et aliqñ
nullū adhuc rebellionis causā supē
di⁹ unū: obscuratis in crāt u
nilor claustris aspectantes de re
pente cōpto adamato hujusmō
hausu: caput gulosam uentris
sanare inglubiem: et uino ma
dūi inebriare stomachū. Lā
q; de ereptis prede spoliis mu
consilio: mirabili dīpotēs de
dispensacione tractare: et quā
nō usum auruū quidē ul argen
tū inter se mutuē disputare cōsu
lere. Cūq; plurimis de tanta pe
cuniar estimacōne cōmouant
tur: iam iamq; furgior discep
tacio eroita est: et tante discordi
e demū mutuna inchoatur
furore cruā uesanie insaniēs tu
ba m duas diuisa esset factōes:
et ad extremū arma quib⁹ suos
antea mūes ingulauit. Plusq;
cruōr: pugnando uertuntur.
Tunc inq; maxima insaneu
tis turbe arte pstrata: iam qui
supuixerant ad lucrū animar
uite dampno acquisitū iactib⁹
aduisantis qui sibi sup desidera
to cupiditatis thesauro obsiste
bant gaudentes nutrierūt: et

confracts

·230·

cultrachis libror repositoriis·cuā
pro auro uolumina·et pro argen
to diuine sacrae cartas reperiūt
Sicq; prehoso alii argentiq; pō
puali odores quos inuenerunt·
alios y campi plaīnē displicūt
Alios quidem paululum arun
dineto infūtes·alios cuā in diū
tis quibusq; locis absondentes·
protenūt·sed tamen ōipotētis
dei gīa: quam cuam prenbr sīi
bonitatj sūmi pontificis amq; p
nostris ulteri et intemerata mag
no postea dilapso tpis spacio rep
n sunt·et ad domū in qua usq;
hodie animaz prosūt salutē·a·
singulis quibusq; inuentoub?
remissi·Carnifices autē super
stitate penitus amissione con
tristati domū reuersi·maioīē do
mestican rex post triduanas dieī
indutias dampnū: sed et uite dis
pendiū moris reciprocā talionē
ceperunt·Quia omnipotēs mun
di conditor ac reformator ulasq;
se uoluit de inimicis et fidei pro
se cōz sanguinem cōsuete miseri
cordie zelo punire·ac diu pecla
tam ydolorz cultoribz nā nouo
rerum malicie furore prouocis

publice offendē·Cumq; ppositō
z mūm temporalis interemptio
cum p pagos ac uicos omnē ex
punctam uoluisset·repēte xpi
ani corporali cōpto mūm mox
maximam congregantes exerci
tum cum exercitus: confestim ter
minos prompti·postmodum
future ulcionis bellatores expe
tunt·Et reuoluta diei supputa
tione in fidelū hospites: sed inde
uoti hospites ingrediuntur terram
ac paganos ei se diuerso obuiā
tes ingenti strage prosternunt·
Sed quia pagani primi ppli xpi
ani impetu obsistere nō ualebāt·
in fugam sunt·quide ibi magna ei
ani clade cecidēt et terga uer
tentes uitam simul cū mestissima
cor supellectili et heredibz pdide
runt·Sicq; factum xpiana super
stitiosorz tam uxorib; q̄ eiā filiis
liberis et seruis et ancillis depōda
tis ad ppa redierunt·Sicq; modo
mirabili ut supstites gentilium
animi presentibz conflicti malis
eterna potius tormenta subire sul
gore illuminati deuitarūt·et si
cut antistitis doctrine documen
tis·ad eo inuicte permanerunt·

etiam nouente diuine inspirationis moderamine ptermittit
repperiri. Corpus uero bñ pontificis prosperis uchs uentoq; flatibz transferri qđ diuñ elimere-
et alioz mirm post dies ñ multos
pauctum est ad supdictā urbem
que diuñ utrecht: ubiq; cōditū
ac sepultū donec a magūncia:
religiosi et fidēles in dño fratres
a huillo epo sumessore quidē huius
sñi pontificis et mris xpi. diuchi
natūgio ad pduccndū bñ uirum
dauer. ad monasteriū qđ eo ui
uente construxerāt: et locis ripā
fluminis qđ diuñ ilde finum ē
aduenerūt. Quoz unus qui et
auctor miraculi comitatusq; alios
ex utroq; singulariē sāmonie
cōmemoraq; gerebat uitā nomine
haddo. au priuatim prefatique p
sul legationis huius sñi mūdi
sāq; corpus aduectionē ñi fribus
senī pfatis impositi: ut
maioi sñe reuēre uiro deuotō
ius impenderūt honoi: et plūs
ex ampliis relatibus in hys q
audiui uel uisu patent pualēt
Cūq; honorabiles tam sñe sone
tatis fres ad pdictam urbē pue
nerūt. nunc quippe aliquantula
eis obuia ppli erat congregata
collecta eiusdem urbis prefecti
cis audientib; qđ ad modū a glo
so rege pippino edictū exiuit. ilo
mut interdictū. et ne mdr pdicti
pontifias corpus amouēt interdictū est. Sed quia oīpotēs ma
gis sñ hoīm cōsulesse nouisse
mirabile statim ac memorabile
cunctis astantib; angelica magis
sñ humana pactum cognitōne
auditū est. ecclesiq; doctū illig
mū āmoniacis sñi corpis hu
mana nō contingente manu
cōmotū est. im ut omnes repen
tino timoris pauore pauli. atq;
maximo tremore obstupescerent
et uelut hui⁹ rōdendū esse cop⁹
et a pdictis sñe recordationis fri
bus cū psalmis et ympnis ho
norifice ablatū. et sine remigū
labore tacitissimo obitus siu die
pductū est ad ciuitatē magūn
tinensem supdictam. miraq; di
oīpotentis pudenda factum ē
ut uno eodemq; statuto pfini
quis tpe quasi ad statutū pfi
nitōis die pfectionis ñi legati
sñi defuncti corpis. sñ etiam de

longinquis regionibz·longe la
pp multi utroz ac mulieꝝ fide
liū ad tanti uiri monꝰ obsequia
ꝓcurrerūt· Sed et supdictus do
min antistes tam uenerande
ꝯtatis confessoꝝ sumꝰ: qui re
gali illo in tpe pīs erat palatī
huius ōīno ignarus causse ad
uentusq; sī corpis ad ciuitatem
quam ꝑdiximus uelut subito
cōq; hoc momento ꝓcit·tā
tisq; oīnb; aliunde aduenientib;
uel eā eiusdem urbis ciuib;: et
dolous inibuerat medicina: et
gaudij exuberabat letitia·ut eā
cum ꝓfecta ꝓspecta pontificis
ꝓpinqua corpoꝝ mortē·tamē
sī carnaliter doleāt: et fletuꝫ si
bi suisq; in posterꝝ ꝓcurādē pau
mū ardēt· Quapter hijs gem
mis causis exstructis· cōpunc
tis dīs pbris et dyaconibus
omnisq; gradu ecclīastico ad eū
quem uiuens ꝑdestinauerat lo
cū ꝓduxerunt· et nouo in ecclīa
cōfecto sarcofago ex more sepe
lientes posuerunt: oīnb; q; inte
pacis redierunt· et fidei robore
confortati ad ꝓpa ꝓcesserūt· Ꝺz
in loco ubi sācī depositi sūt cor

pus: diuina deinceps beneficia
redundabant· et sī uni ꝑsonꝰ
hij qui ad eundē diuersis īfirmi
tatib; obsessi ꝓcesserūt loci· salubre
tam corpoꝝ q; etiam mentiū re
medīū cōsequunt· Ita ut alij
iam toto corpore premortui: pe
dibq; p oīa extremes· ulnisq;
tamen nitrim exalantes spīm·
pristine reddant sanitati· Alij
uero humanū remanse pīsi· suū
recepisse usū· alij quidē diabo
li laqueis astricti· et aīaq; mente
capti et insanientes animꝫ post
modū dimittunt integritatē: et
pristine deum salutē laudantes
glorificant dīm· qui suū dignat
est seruū tanto honore decorare·
dignat et honore honorare· et pī
sentib; ac futuris sācōz ꝓbis
monstra miracloz patefactione
ostensa quadragesimo pōtifi
catus eius anno reuolutō glorifi
care· qui et incarnationis dīnicē
trigentesimus quinquagesimoq;
tus annus· cum indictione octa
ua computat· Sedit autem in
episcopatu annos triginta sex·
menses sex· et dies sex· et sic qui
ne supradicto die nonas iunias

ꝛ mūy triumpho remuneraꝛ? migrauit ad dñm: cui ē honor et gl̄a in scl̄a scl̄oꝝ amen. ℟. Ē Enumerans igit̄ bñ uni gestoꝝ quoꝝ in infancia et puericia aut adolescentia et iuuentute aut etiā in senectute floruerat: ad ea post emensam huiꝰ mundi metam et felicē uite hui⁹ cursū mirabiliꝝ immensāq; mortalibꝫ bñ unus uite sēmite dño cooperante pacta sit̄ redam? et memorabile q̄dā miraculū pplisq; mirabile ad memoriam reduximus. q̄ et a gl̄oso rege pippino sicut ipsis sibi referentibꝫ qui huic persentes erant nra nulo cōpti est. et ad nos usq; p uenerabilem uirū hillū ep̄m delatū. atq; ita ipso mundante intimatū. q̄ in loco ubi quōdā pretiosus sñ mr̄is effusus ē sanguis cū consilio plebis atq; īgentis patris pplī ferentiū structura cuiusdam tumuli immensaste domus ac maxime irruptores que diuerso inter se ordine maris estū oriq; aurium: sed et aq̄ ꝛ diminutiones influentesq; mouent. ab imo in excelsū usq; construēt. sup quem dum ecclesiam sicut postea gestū est ex struere cogitabant. ac seruos dī habitationē in eōd̄ loco collocare. Sed cū prefatī collis opus iam ex integro edificarent: et omne quippe edificiū ipsius structe complerent. et iam ad se reuersi quod modo habitatores q; loci illius de insule penuria limphe que p oēs pene ferebam maxima tam hoīb⁹ q; etiam animalibꝫ difficultatē gg nit inter se nunc disputarunt. Cum demū unus dño miserāte qui officiū p̄ncip̄ p̄fecti indutum glosi regis pippini. sup pagum loci q; gerebat. et princeps ipsius erat opis nōie abba. sūptis secum collegis equū ascendit: ac ornatum agrato colle tumuloq; insperato: repente cuiusdā caballus puer ex impulso tantū pedibꝫ ire ip̄e nunc pennis alarū rep̄tabatur. antrorsumq; humo infixis crurib⁹ uolitabat. donec hij qui aliquoq; solerciores q; erant currentes. decretis suis ꝑpere caballis equū ire ip̄m tem ~~arripuerant~~ extraherent. Sed stupendū statim et spectādo dignū hys q̄ aderant ostensum est.

stenſim̃ē miracl̃m· et lĩpidiſſi
mus extra conſuetudinē ẽt illi
ſons mire ſuauitatis gultu ĩdul
catus pfluebat· ita ut rivus tã
maximus uidẽr· Quo obſtupe
facto miracło· et ultimates amp; a
lares domũ reuersi ea que u
rũt· plebibꝫ diuulgauerũt· glo
rificantes pr̃em et filiũ et sc̃ũ
spm̃· qui uiuit et regnat ĩ scla
sclorꝫ amen· Prim et sebaam

Tcmpbꝫ martꝫ pas
dyocleciam sioatꝫ
et maximiam uim
imperatorꝫ· seua ẽt
fuerat xpianis ora tẽpestas· ut
quosq; inuenirent fiuslet xpia
ne uite sectatorꝫ· et idol' nõ colẽtes
nolusset· diuersis ac nouis
penis punirẽt supplicijs· Vnde
uir xpianissim primus et se
bastianus in dño pdicãtes· a
templorꝫ pontifibꝫ accusat ẽt
dyocleciano et maximiano dñis
bꝫ· Dn̄i nob̃ responsa dãe cõ
tẽnũt· dicentes· Fuli pmũ ẽt se
bastiañ sacrificare cõpellere no
luerunt nulla nos benefica cõ
sequi poterimus· Succurrite ita
q; nob̃ et impio nr̃o ne pean̄

Tunc dyocleciañ et maximiañ
iusserunt milibꝫ· ut inq̃rẽtes
eos diligẽcius cõprehendẽt· e
rant em̃ ciues romani· Cũq; in
quirẽt eos cõprehensi a milibꝫ
et adducti ad imp̃atores· q̃q; iu
serũt eos ferro uinctos ĩ carcẽr
cludi· Cũq; pro xpi nõe uincti
fuissent· affuit eis angelus dñi·
qui eos consolarẽt· et absoluit
eos a uinculis quibꝫ cõstricti fu
erãt· Et dixit ihũ mĩes· Te be
nedicimus dñe ds nr̃· quia con
solatus es nos seruos tuos· et dis
soluisti uincula nr̃a y angelum
tuũ· quẽadmodũ bt̃o apl̃o tuo
petro· Et te petimus dñe ihesu
xp̃e· ut ab eius meritis nõ nos
facias esse alienos· Post aũt
uero dies iusserũt eos imp̃atoꝛ
suis aspectibꝫ p̃sentari· Cũq; ĩ
missi fuissent ihũ mĩes p̃mus ẽt
sebastianus et offino dicti ẽst· Af
fuit· Et dixerunt eis ip̃atores·
Vos estis qui nulla nr̃a cõtẽpsi
tis· et et pro nichilo cõputatis·
Respondẽrũt ihũ mĩes et dixit·
Et pro nichilo cõputabim̃ tem̃p
Imp̃atores dixerũt· Patienter
ferimus iniurias nr̃as· Sacrifi

cate deo hercule et iouī et nolite
pdere uīi generis dignitatem.
Cū nūes dixerīt. Nos hostias
placabilis et laudis īmolemī
suauitatis offerimus deo. a nō
consentimus quib; tenebraī
quor uos pncipes ecclie. Impa
tores dixīt. Accedite et sacrifica
te deo hercule et ioui īuictissimo
sin aliud fortiter uos carnifices
lanabunt. Cūs pnus et sch
dauus dixīt. Sic meremur
pro xpi noīe hec pa. ut ad ro
manam mīam nos famūl pueni
re. et pmissionē eius pncipes
esse meeam. sed in qd pmisit
se datur his qui pro eius noīe
oīa blandimenta hui⁹ mūdi
respuerīt. et semē agnū di q
cūq; ierit. Quomodo ergo pos
sumus lapides et ligna ad aurī
lū mutare. nō diam deor. et
demonior uīor. Nam et ipsi
dñi uīi. et iudex in quanto sit ob
probrio redacti. ut mihi ferro et
plūbo fuerint strictius confixi.
nullo modo stare possint. et nisi
a cunctis custodiant. a furibus
nocte rapiunt. Ut quid tam ceci
estis. Tunc indignati hyocles

anus et maximianus. iusserunt
militib; ut ducerent eos ad famūher
culis. ut si sacrificare nollent fo
rtiter eos penis affligerent. Et ampi
entes eos milites. duxerunt eos sen
dū iussionē impatoz ad famūher
culis. Et cū nulla possent eos ra
tione mouere. sed pro xpi noīe
optarēt mori magis q̄ uiuere
extenderūt eos mlites et uirgis
eos fortiter macerāt. et dixerunt
eis. Quare nō obeditis decretis
impatoz. et sacrificatis dīs cūn
potentib; sicut uos natura do
cuit. Christicole dixerūt. Impe
ratori celesti deo obedire debem
qui potestatē habet corpus et am
mā pdere in ignis gehennā. nō
impatores uīos qui tollit simu
lachra uana et mania. gehenna
ignis inextinguibil' suscipiet.
Cūq; impatoribz milites nunta
uerunt que gesta sūt. irati ualde
iusserunt eos tradi. primo pli
di cruciatus inūētare. ut eos
fortiter dilaniaret. et si dīs hba
mina ponere noluissēt sic eos
interficeret. Et ampientes eos mi
lites duxerunt eos in uia q̄ dicit
numētana miliario octauo

·230·

ferro nunctos·et miserunt eos i
carcerem uincta fortitudinis·Ce
an uero mīes ꝓmus et felicianꝰ
ab oratione et ymnis nō cessabāt
psallentes dño et dicentes·Pter
honorē nominis tui dñe libera nos
et ꝓpitius esto pīs nīis ꝓter no
men tuū·ne quando dicāt gētes
ubi est deus eoꝝ·Lotidie uo ab
angelo dñi cōfortabant·et bñ
dicebant dñm dicentes·Nam
si ambulem in medio umbre
mortis non timebim mala qm
am tu mecū es·Post multū
uo tpis iussit sibi ꝓmotus ꝑses
in foro fortunatus municēpalē tribu
nal ꝑsternere ꝑari·et sedes p
tribunali dixit·Introducantur
psone·Cumq; introducti fuis
sā ꝓmus et felicianus·dixit ad
eos preses·Sdm ꝑceptū dñorū
nīoꝝ principū sacrificare dijs qs
magnos esse diuinitus dictauit·
Dā mīes dixerūt·Nolumꝰ dño
re sed dic impio·qui mittunt
in xpm credentes·et colūt lapides
et ligna·que ūne audimi cē nol
untur·Quomodo autē uobis
aliquid prestare possūt·q loquē
tes non loquūt·audientes nō au

dent·nec aliqm uisum cōfe-
runt eos
qui colunt illos ignis ꝑsumet et
uorabit·Audiens hec preses:
iussit eos ab mutuē separa-ri
mans eos per penā posse mutā
ri a consensu·et sic sanctificare et
seperatu ab eo bño ꝓmo dicat beato
feliciano·Consule senectutem
et sanctum muchilimo deo tuo
dm iussionē dñor nīoꝝ·Respō
dit bñs felicianus·Consulat do
minus meus senectutem mee·qui
me ex iuuentute mea in fide sua
nominis sui sustinuit·et sustinere dig
netur·Nam mine me terroꝝ
ne possunt uincere·sensū uo me
um nullomodo possūt immutare·
Iratus uero preses·iussit eū fo
ras·ne blasphemus tuus·Postea
uero cretio·dixit ei·Ut quid non
deponis istam īsanā pertinaciā
tuā:et elige dies bonos et tuos
ut non tormentis diuersis corpus
tuū macretur·Felicianꝰ
dixit·Ego iam habeo octogīta
annos:et sūt anni triginta elap
si ex quo ueritatē dei cognoui
et elegi bene uiuere in xpo·qui
de manibꝰ me crudelissimis libe
bit me·quia nichil de blandim

tus hui mundi cogitans eleg-
uiuere eterno creatori meo omi
potenti deo. Et cū ymaginē hys ci
milia duceret: iussit eū preses ad ci
pūr ligari. et ictibus in manibus
eius ac pedibus figi cepit. Et dice
bat ei pses. Insane. mundū fir-
stabis: q̄ndo immortalibus debi-
debitū reddas officiū. Ad hec scs
felicianus fortis in dei amore: le
to animo multa. pedibus in ligno
fixus psallebat dño dicēs. In de
speraboō timebo quid faciat
michi homo. Dixit ei pses. cur
depone hanc vanitatē mētis tue
et nega te esse xp̄ianū. et libera
te a tormentis diuersis q̄ tibi pre
parauī. Cui respondit scs felici
anus et dixit. Infelix homo. ac
miserrime hoīm oīm. creatorem
meū denegabo. qui fecit celū et
terram. mare et omnia que in eis
sūt. Quomodo possū hunc ne
gare. et adorare deos tuos et
uanos? Tunc furore repletus
preses: iussit eū diu tortori. Scs
uō felicianus dixit. Gras ago
tibi dñe ihu xp̄e. unigenite filie tue
te. qui a mortuis cōpunctum modo
in cor sanctum qui pro nōie tuo
ad mēm monasterii preterūt. Ita
uero preses iussit eū tribus diebus
tribus noctibus in ipso ligno manere
et neq; aquā neq; aliam creatu
ram ei ministrari cepit. et dixit.
Vel sic deficiet. Cumq; cōplen iu
issent tres dies. et tres noctes. et
scs felicianus permanebat deo lau
dibus. sanatus celesti cibo ducebat
Adiutor meus esto ne derelin-
me. neq; despnas me ds salu
tis meus. Et rursus. In eo dū cōgre
garentur oēs simul adūsum me
ut aperent animā meā cōsiliati
sunt. ego autē in te spabo dixi
adiuuam. dixi tu es ds meus. In ma
nibus tuis tpa mea. libera me et
erue me de manibus inimicorū
meorū. et a psequentibus me. illu
mina faciem tuā sup seruū tuū
et salua. Da michi auxiliū de tri
bulatione. et uana salus hoīm
hōis. In deo faciemus uirtutem
et ipse ad nichilum deducet tri
bulantes nos. Et rursum. Fac
misericordiam cū seruo tuo dñe
ut possim superare humanū ge
neris inimicū. Preses uero
furore repletus. iussit eū flagel
lis cedi. et sic de supine depōni-

·Zlo·

et in custodiam reclusi· et iussit
ut nullus ad eū penitus ingre
deret· Alia uero die· iussit s̄ be
ati p̄mi p̄sentari· Cūq; adduct⁹
fuisset· dixit ei p̄mōtus p̄ses· Cur
frater tuus iam consenes ip̄a
me decretis· sacrificauit dis om̄i
potentibꝰ· et modo est amicus
augustoꝝ· et dīs mira palatii
Unde et tu similiter si consense
ris et sacrificueris dis o̅ipotē
tibꝰ erius ambo augustoꝝ amī
a· Respondit s̄cis p̄m⁹· Et si fi
lius es dyaboli· tunc̄ p̄numas
michi· quia frater meus consen
sisset imperatori celesti· et nō ho
nōibꝰ nauissimus· qui spem su
am in deo ponere noluerunt· et
in exterminio erit anima eoꝝ in
terna· et quasi ad suadendū me
talia meditaris· Nichil eī ignio
rare possūt hij qui sp̄m s̄cm am
plexi· Nam btīn felicianū que
tu supplicijs sanguasti· et eū a p̄
posito suo mutare nō potuisti· iam
ire esse festi· ubi ille pro nōie
dn̄i· quasi in padyso ita letatus
Uermen quantaslīqꝫ penas
et uerbera intulisti· hodie in per
auglin dn̄i āmunciata sūt· unde
mēar a passione eius nō separari
Tunc iussit eī fustibꝰ mahdustis
redi· quousq; sacrificijs o̅sentiꝫ·
Cūq; redīret respondit b̄tis p̄m⁹
Et si corpus meū in potestate ha
bes· animā aut̄ meā nō habes
in potestate· nisi solus ds q̄ eam
creauit· Interim dixit ei preses·
Amode et sacrifica dis· S̄cs p̄m⁹
dixit· Tu sacrifica dis et omnes
assistentes tibi· ego aut̄ sacrifico
deo meo sacrificiū et hostias pla
cabiles· Dixit iter preses militi
bꝰ ut cū lampadibꝰ latera ei cremā
rent· Cumq; lenissent eū i creū
leum· et lampadibꝰ corpus eius
cremarent· psallebat b̄tus ac glo
riosus martir xp̄i p̄mus dicens·
Igne me examinasti sicut igne
examinat̄ argentū· et nō mo
ar· sed tuā et narrabo opera
dn̄i· Et b̄tīnus ait dn̄e ihu xp̄e·
quia in te confidens michi sen
sum que michi ministri dyaboli
intulerunt· Et cū hec audisset
preses dixit ad suos· Puto q̄a
dy aliter suas ostendere hō
nōibꝰ· aut p̄ maleficia superat
me oīa· Ad hec s̄cis primus
dixit· Cessa p̄ses maleficijs im

putare: que xp̃e ad laudem sui
nominis seruus suus confite dig
natus est. Et nullū ei p̃motus
de crucis depom: et precepit regi
vegetari pluuiū. et extenso eo i lec
to. bulliens in ore eius fundi p̃
cepit ut oīa mēbra eius comfu
mēntur. et sīm felicianū adelle
p̃cepit: ut quasi finis passione
eius sacrilegis cōsentiret. Cui q;
extensus erat bīus p̃mus. q̃si aq̃
frigidissimā ira omne pluuium
bibit. quod ei fudcrūt. Et psalle
bat dño et dicebat. Exit q̃ bonū
et q̃ iocūdū hītare fres in unū.
Et ut ex. Quā dulcia faucib̄ me
is eloq̃a tua dñe sup mel ori mo.
Et dicebat bīus p̃mus pūdi. Et
ne non est sepatus a me de quo
p̃mittebas et dicebas in. q̃a dis
uīis immortalib; consentisset.
hic autē est cōsidens in dño.
Ipse nos liberabit de oīnibus pe
nis. p au. noīe her patīs. quia
oīna que uidentur ad tēp̃ sunt.
que autē non uidentur eterna sūt.
que p̃auit deus hīs q̃ diligūt
eum. quia ere adunati cum
in gl̃am redemptōnis. ut nulla
nos mutuus fraude decipiat.
nec aliqua nob̄ tenebrar caligo
surripiat: quia et tu si uelles cr
dere in dñm ihm xp̃m. potes ag
nosere creatorem tuū. et magna
hoc uides. Dum ei preces. Sanc
ficate dns et libamina pone. nā
ferax nos famam moribz aruna
m. Cū mīes dixerūt. Audite nos
et mutabīte. et recedite ab idolis
magnus et pernuus. et credite in
dñm uiuū et uerū. et in ihm xp̃m
filiū eius ut saluentur anime ue.
quia bīus erit qui animā suam
a pena ꝑpetua liberauerit. Tunc
preses amentius furia dixit. Fur
ane quid in infama ꝑduras: si
nil et hic ꝑnus. Audite et im
molate dns. Sēīs felicianū dixit.
Non est cīm ꝑnus. sed si acquie
cas uerbis eius. meriberis intro
ire in porticus dīi. Sed q̃a ob
diuasit te p̃ tuus dyabolus in
troitū habebis in ignē eternum
qui pregratus est tibi et omnib;
consentientib; tibi. Cui; ī ānis
tia animi positus esset preses.
iussit eos ad amphitheatrū diu
cī. q̃ est iuxta for. animans iumē
tum. Et sedens ptribunali iuss
it eis dimitti duos leones ingētes

·zq·

quor rugitus omnis pls nunciatā
ne cpauescebat· Cumq; omnes fu
issent: curretes cū impetu ad pedes
plor se uoluere cperūt· et q̄ patre
filiū post multū tpe uidens ira cū
cum gaudio et mansuetudine con
gratulabant eis: et ad uestigia eor
se uoluebant· Cumq; crepuisset le
ones· misit ad eos ursos ferocissi
mos· qui et ipsi pacē cū omnib
fuissent pse deposuit omnē seruata
tē quasi agni blandientes effecit se·
Sed et ipsi uoluere se cperūt pni
ad uestigia sc̄oz mr̄m· Et dixerūt
bī mres· Preces nr̄as cur fe
re agnouistis oratorem suū· et nos
tm adeo indurati estis: ut nō cog
nosceremus dm qui nos ad imaginē
et similitudinē suā creare dignat
est· Tunc ppli femineū mō se dabāt
et infinitos clamores ad celos· ce
ciderunt in dño plusq̄ mille quin
gentū uiri cū omnib suis· Conue
nerunt aut̄ multitudo uicinaū ad
conspectaculū quasi duodecī mil
a cruptis pueris et parulis ac
mulieribz· Videns aut̄ preses
quia non potuit eos separare· q̄a
multi p eos credebant in dño· ius
sit eos capitalem subire sentēnā

Cumq; ecclī fuissent extra ap̄li
tratrū· ibidem iuxta deollati
sūt: et corpora eor pcelli sūt ibi
mata canib· et non fera uesq; a
ues uesq; tinus corpora sc̄oz tan
gere potuerūt· Facte uō a xp̄ianis
fidelibz rapta sūt corpa sc̄oz: et
potuerūt ea ad arcus nunci
mos intra arenariū· ubi fecerūt
planctum magnū· et inuoluen
tes eos in sindones nouas cum
aromatib iuxta arenariū posu
erūt eos: et in ymnis ac psalm
mis p triginta dies in dei nomi
ne ptinabant· ubi mlta bñficia
ostenderant· usq; in presentē die·
Et si quis egrotor ibidē ptulit
sūt· salutis fuit a quacūq; sūt
infirmitate detentus: qđ factū
xp̄m nullus ambigat· usq; in ho
diernū diem· Et dum post aliquā
tos annos cessasset plenū xp̄iano
z paganor· multi xp̄iani in hōie
dñi nr̄m p̄mu et felicem ba
silicam in nōie ipsor cōstruxerūt
spantes se misericordiā cōsequi
p eos in nōie dñi nr̄i ih̄u x̄i· Est au
tē basilica ab urbe romana mil
lario quadragesimo· q̄ natalis est
q̄rto idus maias· regnante domino

nro dñu xpo cui est honor et gla
in sdā scdor amen. De sancto
barnaba apostolo
Redemptor et mun
et saluator nr ihc
dns annex de mun
cathaie triumphans victor cru
cifixus penetrauit regna celo
polor sanm cordiam qua pciosio
suo sanguine acquisiuit p hos apos
apostolicosq uiros immobiliter
fundatur: mirabiliter corrobo
rans psolidauit. salutet nr ipsa
mutilata semp et gliosa manet
et illor fidelissione nouā sibi pro
genicm plurimosq filios aggre
gauit. Ex quor consortio et col
legio extimus bmūs barnabas
tanto deuotissime pro ipsa decer
tare studuit. quāto diuinitus p
ipis sā gram cū bro paulo apło
ad aplatus glām vocatū se esse
cognouit. Ergo cū sol' aplorum
talium celebrand' dignū equidem
ad que salubr videtur nr cus sol
lempnitatē deuotissime celebre
mus. quinquid et si nō ē ī ordīe
diuodenario aplatus cor. non ta
men deest de catholago fidelīm
ms et excellentia miraculor que
cū bmūssimo paulo sicut hums cuāg
gelista refert in actib; aplorum ma
bulter patrauit. a pte scilicet quo
p vocationē et grām sā ihs tri no
dum post dñi passionē ammonī
ipso ad aplatus celsitudinē ac pre
dicationem diuinitus electus est.
nomine illos cōdē spū sō atq; di
cunt. Segregate mi barnaban et
paulum saulū. in opus ad quod
assumpsi eos. Sed qualiter nr ihc
dñi barnabas deuotissime fidem
catholicam predicando. et coda
infidelū ab errore mundatus dñi
do. obprobria et contumelias pro
xpo animose sustinendo. ac deinde
p palmam mrij ad omnā glorie
premia per autenticam seriem
et auctoritatē pīam huc euāge
liste. et iohannis cognomēto mar
ci discipli. atq; ex adelfi eius gdic
tes. fida relatione pandit' quam
Denique iste est ille barnabas sā
ctus. qui et ioseph unus ex sep
tuaginta duobr discipulis salua
tor. qui sedm nomīs sui plagi
um. nam barnabas hebraice:
latine autē filius consolationis
dicit'. communiter cū sās aplis de
gebat. et cōsolationē maximā

pbebat· mter eos nideret quib' erat cū uxī et anima una· nec quisq' eor que possidebat suū ee dicebat: sed erant illī omnia com munia· Et quotquot possessiōes agrōr ac domōr erant· uendentes afferebāt pcia eor· et pōebāt ante pedes aplōr· Sic etiā sch ūi ē· Joseph autē q cognōiat' ē barnabas ab aplis qd est filius consolacōnis leuites cyprius ge nere· cū habēt agrū uendidit il lum: et attulit pcia et posuit ante pedes aplōr· Postmodū: uero cū bīus paulus conuersus est ad fidē grām· eode anno quo dīs passus est et resurrexit· ste barnabas in ipso initio fidē ei illī apprehendē dignus fuit: et duc' ad aplos· Sic namq; bīus euangelista refert· Barnabas aut' apphensū illū duxit ad a postolos· et narrauit illis quō in uia uidisset dīm· et quia lo cutus est ei· et quomodo in da masco fiducialit' egerit in nōie dīi· Plane et diligent' cōsidera re ac admirari cōdecet· quātū il li diuina grā dilectū· quantūq; amabile atq; dignū habuit· qū mter tot discipl'os· cateruas non alū ad instruendū et docendum suū noū misit· mter multos qui consolacōnis filius dicebat· scilicet ut illi saulo qui nouus tyro· nouamq; tyronum grām perperat· dulcem sue fidelitatis fo tum sagaciter ministraret· De mq; dubit' deo· dare que nō ualeat· penitr unq'· quantū eius constructio in nouū xpi milit' fructificauerit· quātūq; ī eos glōsus emicuerit· replet' spū sco audiamus· Ducit autē sermo ad aures eccle que erat ihrosolymis tūc· ipis· et miserunt bar nabam anthiochiam· Qui cum uenisset et uidisset gām di· gnus est· et hortabat' oīs ma nere in dīo· quia erat bon' uir et plenus spū sco et fide· et appo sita est turba multa dīo· ñ qa illū cognouerant sū aplū ee uir bonū· et nō quīmō bonū· sed qd est glosius atq; bīs· plenū spū sco· ideo illū ad pdicandum mittere studuerūt· Itaq; et ips sūs ei turbam multam subiec' atq; ad cognitionē dīi nī ihū' mirabiliter pduc' dignatus est

Sed quia non solūmodo ilios
dño acquirere cupiebat·nec non
nouum tyrōnem obliuioni ē
didēt· inhiauit studio illū sibi
comitem ad p̄dicandū assumē
profectus est inquit euāgelis
ta tharsū ut quereret saulum·
Quē cū inuenisset ptulit an
tiochiam·et annū totū con
uersan sūt in ecclesiam: et do
cuerūt turbā multā· ita· ut
cognominarent̄ p̄mū antio
chie discipli xp̄ianos· Verū quia
non tm̄modo in predicatōis g̃
cia: sed etiam in hospitalitatis
misericordia benignitas exti
tit·ei apli ydeinosinā uoso
limis destinare curarēt·illū
oēs ubiq; eligē statuerūt· Sic enim
asserit euāgelista· Discipli
autē putq; sp̄ habebat̄ in
ministerio·ppositū mittē habi
tantib; in iudea frib; qđ et fe
cerūt mittentes ad seniores p
manus barnabe et saul· Iure
tum q̄tū talis obedientia tales
ydeinosinas uirtutis dño do pla
cuerit· q̄ntumq; utilitatis ecc̄e
exinde postea· uenerit· in āthi
ochiam perpetuo sequētes lecho
demonstrat· Barnabas autem
et saulus reuersi sūt hierosolim
expleto ministerio· Erant in ecc̄a
que erat antiochie· pphete et doc
tores· in quib; barnabas et sau
lus· Ministrantib; autē illis dño
et ieiunantib; dixit sps̄ scs· Se
gregate mihi barnabam et saulū
in opus quo assūpsi eos· Tunc be
ati uiri barnabas ap̄le dixit
in ihu xp̄i· q̄m tibi prebuit di
uina gr̃a dona pro digno mu
nere quod dignus ritu patrash
solueret ut sp̄is alimonias et de
uote uocabule· nutrirēt ad ppm
ecclesia dicta scripturam· Sequitur
bū euangeliste ad declarandū
eius miracula diuina lecho· Et
ipsi quidem emissi ab sp̄u scō·
uenerunt seleuciā· et inde pre
nauigantes· Repletus namq;
sp̄u scō bñissimus barnabas ꝓ
dicit: agereq; cū dilecto collē
ga· mihi illud qđ nemo mortā
liū· nemo sine sp̄s sc̄i gr̃a pos
se ualet· sicut i p̄ntu lectionem
manifestissime declarat· Hā postq;
illū barieum magū qui et hely
mas uocabat̄ lumine p̄uarunt
et sergiū paulum proconsulē a q̄

bñis aplis de saulo paulus uocatus est ad fidē catholicā cōuersus plurimā gentiū multitudinem ad lucē ueritatis pduxerūt. Sic nāq; sacra scriptura denūciat. Secuta est inquit multitudo inde oz et colentiū aduenaz paulū z barnaban. qui loquentes suadebant eis pmanere in gra dī. Et sequenti sabbato. pene uniūsa ciuitas cōuenit audire uerbum dei. Audientes aut gentes gauisē. et glorificabant dñi. et credidērūt quotq; p̄destinati z ordinati erāt ad uitam eternā. O admirabile misteriū diuine dispensacōnis. o ꝑdicandū et glorificandū sacramentū dñi saluatoris. q̄ sic recte famulantibz tanta grā cōfert ꝙ uatus est. ut resistentē hūc p uarent: et hūiliter famulantes ad dignitatē pene dīuinitatis p duxerint. Sed quia superbi unde re sipiscere debent. inde inflamāt ad iram. seditionē faciētes. eiciūt aplos de finibz suis. Illi aut gaudentes repleti spū scō. et ꝑdicantes cōuertebāt ad dñm unde oz et grecoz copiosam multitudinem. Interea quia unus erat spūs in eis et una fides sicut in ceteris aplis. ne miracles ēe iudicētur. in miraculis qui erant equales in amore sē religionis congruū fuit ut sicut bīs petr et iohes claudū ex utero matris curauerūt. bīus paulus et barnabas similiter agēt dispēsā te deo. Jta pactū est. Quidā ēt ex inuitis. claudū ex uno mris curauerūt. altero ut tale miraculum turbe inspicentes deos illos estimarent dicentes. Dii similes facti hoīnibz descendērūt ad nos. Et uocabant barnaban iouē. paulū uero mercurū. q̄n ipse erat dux uerbi. Sacrdos q̄q; iouis tauros et coronas ferens uolebat sacrificare. Ūde itaq; hoc. Quare tauros. quāue coronas sacrdos deferebat. Ppter hoc namq; barnaban iouē uocabant. quia sedm ethnicā fatuitatē defensoē suū illū esse credebant. paulū uo mercuriū. quia ipm credebāt eloquiū linguāq; prebere hoīnibz uocalibz. Unde mercurū hoc est medium currēte inter aures linguasq; credebant. Tauros uero ad uictimā. coronas

aute ut quasi dys sacerdos iouis
illi ponet. Sā nāq; apli reminis
centes pcepti dñi ducēres. qui se ex
altat humiliabit. et qui se humi
liat exaltabit. tale sanctus abho
minantes prorsus expulerūt. et
saltis tumas clamabāt. Vim nō
hoc sanctis. Et nos mortales sum
siles uob hoīes annūciantes ut cōu
mmum ad dñm uiuū. qui fecit ce
lum et trā. Exinde in orbem per
uenientes euangelizabāt et doc
bant multos. Vere digne uē mi
te xpi gīa dispensante multos doc
bant. ut qui se in mundanis reb
humiles fierent. in diuinis glo
riosi existēt. et plurimos
docūt. et tenebris detentos
ad lucem ueritatis pduxit.
Plurimas namq; pagrantes p
uincias. ubum dñi annūciando
tandē puenerūt ihoslimā. Qui
suscepti a sīs aplis. annūciabāt
gaudentes. quanta ds cū eis mira
biliter fecisset. Nec utiq; ñ tris
tes sed gaudendo annūciabant
quia promissū habebant. gaudē
te et exultate qm noīa ura scpta
sūt in celis. Orūtū ī anthyochia
quesho exorta erat de circūcisione
ab impijs. Consilio mto sī pau
li quos ordinare curauerūt. ad
tale sanctus extirpandū. ñi hūc
carissimū atq; fidelem dñi barna
bam filiū scilicet consolationis.
cū collega fido bñssimo paulo q
consolando ac pdicando ehlose
ligēt ac pdos renouaret quodō
dominice ura parasū est. Pris
qūam dilectionē erga hūc bñ
simū barnabam sī apli habēt
qūamq; benignitatē sīs eum
gehsin demonstrat. Placuit iōes
nob electis collectis in unū eli
gere uiros et mittere ad uos cū
bēnis nris barnaba et paulo. q
tradiderūt animas suas pnōie
xpi. Vere dignū est multū equū
et salutare dcrtū. quia illos des
tinare curauerūt. quos gīa hec
sī iam pdem elegerat. Nāq; an
tiochiā cū aplica epla. pcātes
et pdicantes impiam hereſi des
truxerūt. erantq; docentes et e
uangelizantes ibū dñm nost
ihū xpi. Porro quia omnē sol
licitudinē erga sanam religionē
habebant. ne in aliquā hēmi
dem. placuit ut reuitentes ui
sitarent ecclesias. ī quib; pdicā

uáu úbū dñi· Sciebant eñ callidā
ee astutiam sathane· ideoq; pnūde
bant ne uoluntatis semen pestife
ro germine zizaniorū fœderet· p̄mo
dñi uero ait euāgelista· Visū ē eis
ut bñis paulus reuiseret ihoseph
barnabas autē repetēt aprū mstu
lam de qua exierat· Assūpto p̄
dicto ioh̄anne cognomēto mar
cū· bene utiq; p̄uidentes· bene in
telligentes ut unus ygē ad ustiā
dñi fundamentū sc̄e religionis· alt
ñ ad p̄dicandū et libandū crucifi
xus a uere p̄dicans· Ergo ñ omñs
sequestrano mala· sed illa prauis
que irrationabiliter agit· nullo iusto
negotio flagitanter· Diuisi namq;
ad modū omeri erant· Dñe itaq;
dñi illos cuiusmodi uarietatis urce
us habebat ille qui eis precepat·
in hoc cognoscent omñs q̄a discipli
mi estis· si dilectionē in uob̄ hūe
ritis· Defensione autē hui⁹ sācti
mi apli barnabe nemo inscriptio
nibus mandat· ut nō sedeat
cū dño sicut et ceteri apli iudican
di· p̄eo q̄ non est in duodenario
numero cōputat· Ergo paulus
bio sedebit et cū sāctis aplis et mūib⁹
glosū exhibebit· quia q̄ modo ñ
erūt de cathalogo p̄dicatorū
ta non erunt a gl̄a sessionis· igit̄
quia sermo exortus de sessione illa
us rationabiliter discretus est· ope p̄
cū uidet̄ cruciabile [redacted] ·ut hūdi
mutuligamus q̄· quot sūt partes
illoꝝ qui iudicant̄· Ergo sācti pa
tru documēta sequentes· uidentes
mus· quia due sūt differē
tie uel ordines hoīm in iudicio· hoc
ē cloū et reprobatoꝝ· Que tamen
iste partes diuidunt̄ in quatuor·
Probos eñ unus est· q̄ cū dño iu
dicat· et alius qui iudicat̄· utiq; cū
cū dño regnabūt· Similit̄ odio et
probos parit̄ in duabus partibus
dum hij qui extra sācam ecclesiam
sūt mali iudicandi sc̄ et dāpnādi·
Qui uō extra ecclesiam sc̄ inuenie
di· nō sc̄ iudicandi· sed tūmodo
dampnandi· Hos ergo interim
tres dñi hec considerantes· hui⁹
sācti et gloū mūs barnabe uitā et
deuotionē admirantes· ei⁹ uestigia
sequentes· in hac illius festiuita
te sācti uocabulum iocunditate ce
lebrem· quatenus illo imitatore a pec
catoꝝ malis exuti· in iudicio
dñi inter iustos mereamur· et cū
eis uitam etnā pape mereamur·

Hucusq; bñissimu barnabe glosii
agonē · et uenerāda magnali
a declarantes: et autentica aūcte
luce euāgeliste · ut p̄dictū est bre
uiter de [redacted] floriare curauī
mus · Sed qua idem lucas
sequendo dñm apl̄m paulū sāctū
barnabe sine cernē non ualuit
Cetera que secutē et quo ordine
ad coronā mīm puenerit et gre
cloquio p̄dicti iohis cradelli cuius
tūsferimus sensū potius q̄ uerba
sequentes fideliter declaratuus ·
Johes igit̄ qui et marcus frumi
lus dñi nī ihu xp̄i · discipl's uēo
sūt apl̄orū barnabe et pauli
misticā dei opa que diuinit⁹ in
di: et diligenē cognouit gradien
do · scilicet cū p̄dīs apl̄is · et famu
lando in ministeriis eor⁹ omīb⁹
fidelib⁹ in xp̄o ecclīa cōgrantibus
cōmolantibe · p gr̄am dñi fideli
ter predo · Denīq; cū ēem ethi
opis · et famulatoi idoloz cō
molando scilicet in ministerio
archi quondam pontificis nefā
dissimi templi ionis · conuēte gn̄i
a dñō nī ihu xp̄o baptizatus sūt ·
p bēm paulū et barnabam · qui
dem facti sūt nomine dei · loco
qui dicē p̄conii · Postq̄ uō sacr
baptismā suscepi · mōi īnsione
mirū splendidum atq; mirabilē
amictum stola candida qui dixit
mi, Constans esto iohes · et arde
fidenaliter q̄nquidē amodo nō
iohes sed marcus · idest excelsus
uocaberis · et gl̄a excellentie tue u
biq; p̄dicari et glorificari oportet
pro eo scribere · quia tenebre que
hactenus fuerūt in te · penitus ef
fugate sūt · et dam est igne grana
et intellectus tibi · ut cognoscas
misticā dei oīpotentis · Cernens
itaq; hanc reuelationē · obstupu
facto · et cuigilans p̄dī ad pdi
cē barnabe · ac seriatim illi oīa
que dicto cognouit professus fū ·
Interea dñus paulus ibi nō erat ·
q̄n hec secreta dī cō barnabe pā
dere studebam · Postq̄ uō idem
bēatissimus barnabas diligenter
animadiuerit mīam reuelatio
nē · cōmouit me dicens · p̄mue
diligenē et pone custodiam ori
tuo · ne aliqua uirtutē mysteri
quam uidisti euulgetas · Nam et
in hac nocte apparuit dñs ihc
dicēs · Constans esto barnabas ·
credens uerissime · q̄n p̄ scā dextr

none qua reliquist generationē
tuā: et tradidist ānimā tuam pro
nōie meo· mea pclamando pmia
eterna papies· Attamen cōuoca io
hannem ministrū tuū· qñquidē
et ipse similiter audit ꝺñā misteria
Interim cōsilia omnia que audist
et audist· quia uēiet tempus qñ
manifestus appareas· Hanc om
monitionē ab illo papiendo com
motus sum· in pūcto ymmio per
des aliquot· in quo erat quidam
homo iustus et timoratus· q̄ nos
recepit et hospitalitatē benigne
exhibuit· Cuius domū bīs pau
lus plande benedixit· Deide ue
nimus sole[illegible]nam· in qua insāsi
mus dies tres· Deinde nauigā
tes uenimus cipri· eramq; in mi
nisterio cum doner et cypro egre
dimur· Exeuntes autē de cypro
uenimus pgentes pamphyliā·
Illis autē abeuntibus ad pdicādū
cōmotatus sum ibi mensib⁹ du
obus· Cumq; disponerē me cum pa
tribus ordinatis· plibuit sps scūs·
Igitur cū audissem qd idem scī
apli barnabas et paulus ādhy
ochie essent· cōmuno pretexi ad illos
inuentusq; bīn paulū fatigatum
et timere: amq; in grabatū reclesī
tem· Qui cū me cerneret gauisus
est· sed arguere me cepit pco qd
moram feissem de pamphylia
uenire· et detimuissem libros pdi
cationis· Retram autē exiuit·
reperit ibū dñi pdicare· A quo
pdicatione plurimi iudeoꝝ atq;
gentiliū illīātur· credidernnt in
dñm xpm· Explem nāq; pdica
tione· statuerūt ire ad pdicandū
i futurum· et tunc demū reuerti
tur ad cyprū ut uisitarent eccl̄as
in quibus ibū dñi pdicauerant·
Sed bīus barnabas exhortabat
ur pius ret cyprū ad uisitandos
patrentes suos· et postea cōmu
niter ihrlm cōmunit pgerent·
Inter hec autē angelica uisio per
nocten facta est bīo paulo apło
durus· Celerius ppera ihrlm· i
motam suam· qñquidē fratres
ualde pstolerunt aduentū tu
um· Ad cū bīo barnabe pandi
ret aut· Quia uoluntas dī mō
dum non expedit· fiat uoluntas
dñi· Tamē obsecro interrede pro
me ad dñm· ut determino meo
fiat acceptabilis in conspectu
eius· sedm demonstrationē quam fa

nullam sumus in ministrio qđ
datū est nobis. Nunc autē ppe
ro ꝑfici ibiq; finē cōpleto. ꝯfi
us faciem tuam. heu phdolor
corpalē non uidebo. Her prolo
quens cecidit ad pedes eius. et
fleuit diu amare. Cui dolore
bīus paulus compatiens. noli
inquit frater mereri nō enim
sine mistio diuino agit. Nāq;
apparuit mihi hac nocte dīns dices
Ne phibeas barnabam ut cum
qđ illic ꝑfata est ei gr̄a dei ad
illūiationē mlōr et sanctū mag
trū ꝑficiendū. tu autē ꝑge hie
rusalem ad sacra loca uisitanda
uel uidenda. Tunc positus gen
u orantes. et osculantes nos ad
inuicem ualefecim. et nauigā
tes descendimus leodicā deve
nientes ut ꝑgerēmus cyprū. Inde
de ueniemus in ciuitatē que uoca
tur antemonia. in qua inuenim
quosdam uiros quidē cynicos
tamen sagacitate pollentes. Q
Qui nos cernentes sagaci nos
interrogare ceperūt dicētes. O ui
ri qui estis. Unde uel res audi
uobis. Animadūertens autem
bīus barnabas illoꝝ sagacitatē
sagaciter eis respondere studuit.
Si nos inquit cupitis scire qui
sumus. unde uel quo uel ob qđ
rem uenimus. scitote qđ famuli
sumus dīni nri ihu xpi. creato
ris celi et tre. Venientes ab ihe
solymis ꝑgimus ubiq; ad pre
dicandū nomen eius. quia ipe ē
filius dei ōnipotētis. et q̄ credidit
illi non confundet. sed uitā ꝑpe
et sempiternam. Verūtamen si hoc ue
cognoscere cupitis exuite uos uesti
mentis que uetere scīt et perunt
et induimini uestib; que nō pereūt
sed gl̄osa et splendida ꝑmanēt in
eternum. Her audientes admi
ti nimis. cōpiti modo admirantes
et dicentes. Mira res quā dicis
Quis enim deus ꝑotens talia ꝑ
bere ualens. Adhec bīus bar
nabas. Si enim consequi uultis
que dicimus. confitemini pīm uestra
credentes in dīm xp̄m. ꝑcipietis
sacrū baptisma. et ꝑdonū
ampetis que uob̄ ꝑmittimus.
Cumq; illi respondere nō ita pa
rare. breuiter sē trinitatis mis
terū exponendo. descendit cum
illis in fontē. et baptizauit eos
in nōie pīs et filij et spūs scī. Qui

·xlo·

imp cos uctibr sñ religionis·Cum
autē se cognouisset xpicolas et i
nitium arripisse sps sñ experīr gau
dere et glorificare dñm xpm·Con
fēstim autē quedam subsidia·cō
uocatis apls pauplis·distribuit il
li quib opus erat·mbrucns et
cōmonens·ut pmanerēt in gra
dei quam perpant·Haugantes
autē puenim ciprū: ibi iuenim
thymonē et arisonē famlos dñi
Thymon autē urbat magnis
fcribr: cui cū manus īposuisset
bñs barnabas·et sancū euangli
zasset p inuocationem dñi salua
tus·statim febris fugata ē: et
ideo curatus est·ut cōtinuo nos
cū gaudio susciperet·Ex doctrina
autē sēz apl̄oz barnabas euā
gliū sñi matthei apli secū ferebat
et ubiqz inuenit infirmos pone
bat illud sup eos et cōtinuo sa
nabantur·Exeuntes autē inde iuen
imus uirū nōie eraclū·quē bñs
paulus cū bto barnaba baptiza
uerat·et irepto sermōe suū sēz epm audi
uisset ad cognitionē fidei uenit·
Hic nos cū gaudio excipiens·hos
pitalitatem pcepit exhibuit·Post
hec autem inuenim uirū nomi
ne iadonē·qui nus eunuchis tē uisus
atq benigne·huic cū apls sēm
fidem exponēt·continuo credidit
in dñm·et baptizatus secutus est
nos: Hijs im gestis: obuiā habu
imus mulierē et malefica nōie barieu·quē obm bñs pau
lus lumine priuauerat·Hic cū ag
nouisset bñm aplm·malum com
motus phibuit nos nuntiare pa
phū·Unde irruentes·mulierem
in locū in quo eunuchus et frē
ludendo nudi currebat·Hoc cum
uidisset bñs barnabas·indigna
tus sup nr̄e facimus maledictū cō
tinuo cumplū·Statimqz pars oc
ulus funditus corruit·magnaqz cō
tricio et cecitas facta est·Quā sub
itina mortis sūe·cernēs autē qui
euaserūt fugerūt in templū apol
linis·Senio itaqz mutē ad pōdus
baricius postq̄ a bto paulo aplo
liūe priuatus fuit usū recepit·cū
non illū pcuiat·sed ut cōuerteret
ad xpm pmisserit dies usqz ad xpc·
Ergo liquido constat ut ad pcem
sergij pconsulis p bñm aplm cōfes
tim̄ crepit·Postmodū nō sine
ille symon magus apostatandus
transgressor fieret·Inuocauit

uagi nob in salomona · micimus
synagogam uideri: qua bis apls
exhoutair reput · et y cuiusglin sacdi
matici apli xpi grām introducere
Hoc dū pfatus cōperisset barcelus
et qua plurimi uidor: recipisset
pdicationē sū apli: omnē malicia
inquietatis sue ostendens. sedulo
ne sm cui apli cōprehendere nit
eū · et querebant tradē eū supplicijs
et cruciatib. De hinc eū iā macē
ratū et quassatū pcis ducerent
ad iudicandū · audit ut deuenit
in carcerē nisibis cypro quidā uir
magnus et pbotrus nōie cuiusdā
sculptor de pgrine neronis ipato
ris · Cōpicientes autē uiri adue
tum eius · uenientes mimū ne illū
ciperet de manib. cor · ligantes fu
nem in collo eius · nocturno tēpo
re dilacrauū a synagoga in ypo
dromū pcraxerunt · et deinde fos
sam · Post hec autē arrīdātes
illū igne crudeli cremauit · Sanc
tus apls post multos agones:
et diuturna certamina pro xpi
amore adustus migrauit ad do
minū · Impij autē uidi ii sanctā
de uere illius · zelo odij cōtra iu
stū · sanctissimū corpus eius ·
loculo plūbeo recludentes · mā
cipitare disponebant · Interīg
pfatus iohes qui et marcus una
cū sanctis thymone et rodone ac
cultus nocturnis horis tulit illō
et collocauit in cripta · que olim
fuerat habitatio reuisceri sui ·
unus · hoc est undecimo die mēsis
Petri hanc itaq; occultam collo
cationē plurimis annis ignorabile corpus ipius ipsius la
tuit · nec mirum a xpicol malis
Sed ds omipc qui non patitur
gla omittere sōs suos · tēpore
zenonis impatoris · et sū gelasij
pape · eodem sō apli reuelauit ·
iuentū est · ad honorē et glām do
mini nri ihu xpi · qui cū pre et spu
ritu sco uiuit et regnat ds · p mīa
nia scla sclōr amen · Passio

Tanch nuti inīs
tempore
quo ualerianus
ipses sub dyocleciano
et maximiano impatorib. perse
cutionem xpianor in tota p
uincia exercuit · erat ibidē cis m
ros multa signa in nōie dīi fau
ens · et die noctuq; misericordiā
diuinam implorans · Cui hoc

est a deo responsū· Fuam trcuuuite ut petiſti misericordiā· Pater autem eius hylas indignus· sed sa nctus· cū eū ad diuinum cultū no mare non posset: cathomus ordinat sit· atq; papam eius modestū amito im pūrpit· Vide ne aliqn hic puer huiusmodi uerba loquat· Appa ruit autē angls dñi infantulo· ambulanti cum et aut et· Datus sum tibi custos: ut custodiam te usq; in diem exitus tui· et omnia que preteris a dño dabuntur tibi· Ducitur igit ad eundē ualerianū ꝙ dūs uitus nobilissimi uirgi las filius nim xpm dñm dñi colet et adorarit· Tunc pūles uocati pūm eiusdē uenerabil' puer: et dixit ei· Quid est qd audio de filio tuo· qm dñi quē xpianam colūt ado rat· Si uis eum sanū et iolumē hīe: ab hac ei stultitia iangere uocare· His audiis hylas a pūli de· uocauit ad se filiū suū uitū et dixit· fili dulcissime audi patris tui utile et salubre tibi consilium et ab istiusmodi cultus inspicien da· cuius ritu nescio quē hominē mortuū uenerando misso sedulus recedere studelabore· ne forte ira principis secūm potestatis sue furo rem in te ad primum tui et aug mentū dolous mei misceiat· Cui dūs puer respondens dixit patri suo· Utinam im pīr qual' et qnt' est is· quē mortuū hoiem appel las· xpc uidelicet ds filius di nun uelles agnosce· et in meus uetia cone et cultu consensū pbere· Ipse est enī agnus dī· qui tollit pcā· mundi· Hylas dixit· Ego scio ꝙa xpc quē tu dicis dñi apud pylatū in iudea flagell' esus· et ad crucē figendū tradit's· et a iudeis et eiusdem pylati ministris crucifix us est· Scūs uitus dixit· Vt asse ris im est· sed hmodi rei magnū et āmirabile est sacrūq; misteriū Hylas dixit· Quantū ad re spec tat· dicendū ponus supplicū quod uolueris fore michi· Scūs uitus dixit· Pateat' audi pat· et uen tris tuis suscipe rationē· Tradito et crucifixio ihu xpi dñi nr· redemp cio et salus nra esse dinoscitur· Audiat' autem certissim' ecclo pat· quia nemo quantūq; tribulacōne ullata me unq; poterit separare· Multi siquidem ex p dūm uitam diuina gra illuminabant· mih

canabant egrum: sed et multa de
monia uoce publica ipius pdam
nerim fatebant. Hec audiens sa
lemanus preses sedens pbunah
pare bti nti coram omnibz his
ibus aggredit. Jam manifestius
hyla nr illustrissime audio: qd
filius tuus illi crucifixi. que m
undea passu. xpm sui cultores no
minant tota deuotione adorat a
exolit: et deos nros contempnit.
Quapropter dignu duxi illum
mis presentari conspectibz. Cui
btus uirus uenerabil' puer tra
hali sisteret. interrogabat eu sale
manus dicens. Quare dis imor
talibz non sacrificas. An nescis
qd principes mi miserut. ut si quis
inuentus fuit illi xpm colens: di
uersis penis infinat. Bts uir
repletus spu sco non timendus:
neq; ut hmoi etas puerilis
re est aliqua timoris signa habe
signado sco xpi filij dei. aperuit os
suu et dixit. Ego deorum nō co
lendo: neq; sculptilibz aut lapidi
bus uenerationē ullam impendo.
Habeo eu dnm deu unu. qui fe
cit ter seruit anima mea. Tunc
hylas pater eius heroulanus uoce

magna. ad animos eius dic. pla
gite meu quero. quia uideo im
ui filiu meu perire. Hoc uirus
dixit. Non debeo perire. si possu in
congregatione istor intrare. Tunc
Tunc hō malemanus bō uirū dix
it. Quia nobili genere natus es. q
amicus pris tui hactenu me tem
it. ul' retinuit. ut in te nulla pri
piu un in sacrigelu non explerem
nunc aute quia uideo te obstina
ta mente in tua uelle pmanē sen
tia. correptione increpabo: si te a
capto omnino potero removere.
Et iussit fustibz matere puerum
Cumq; diu mactatus fuisset dix
et preses. Acquiesce mihi et sacrifi
ca deis. Bts uirus respondit et
Semel tibi dixi preses. xpm ado
ro filiu dei. Tunc natus malem
anus iussit infante cathomo te
di. et ministri aute mox ut i infan
tem mittere tēptauint: brachia
eor arefacta sūt. sed et manu presi
dis arefacta est. Tunc exclamauit
preses dicens. Heu manu pdidi
et dolore torquer. Et aduocans pa
trem eius hylam. dixit ei. Et tu
deos non habes filiu. et magnum
Bts uirus dixit. Non hn ego nu

gus[illegible]

gus·sed xp̃i dñi mei famulus:
qui me docuit mandata sua?
cuius doctrina et ope sū replet?
qui et mortuos suscitauit: et pue
ros sup mare ambulauit·ip̃aut
q ei et cessauit a furore suo· cuius
ego tam sernus: et in cui nomine sa
nam pollū fac manū tuā·Vale
rianus dixit·fac ut te nō magī
esse: sed uere dī ut asseris famulū
q̃ubem·Cūius uerbis etiās ad ce
cū oculos duxit·Pter eos q̃ astant
dñe·ut uideant et credant ī dñm
nr̄m ihm xp̃m filiū tuū uer: et om
nipotentē dñm·in unitate sp̃s sc̄i te
ū regnantem: in ipius dñi nr̄i ihu
xp̃i nōie sit nunc manus p̃sidis
sana·Et statim manū eius sanā
reddit·Tunc p̃ses tradidit pue
rum p̃ri suo dicens·Vade et cū
da hunc p̃ filiū tuū·quatn̄ acqes
cat et sacrificet dys·ut nō pereat·
Pater autē bñm puerū uitā sulci
pens: introduxit eum in domū
suam·et multis delicijs ac mollib̄
eius uerbis suadebat et·Cymbal q̃
et cymanis demulcere rēpabat ei·
et affectabat ancillas suas saltare
ante eū qualiter placet ei·et ut a
nihi dei sui recedet facili p̃suade
ret·Ille aut̄ nichil aut̄ ei aspi
ciens·dicebat nihil se·Cor nr̄m ī
et hūanū ds non sperns·Iussit
denq; pater eius subtrahi oīb;
quib; poterat ornare ornatus·et ser
m pallys: ac deorsum lapidib; p̄ci
sis·et introduxit in thalamū filiū suū
unicū·Introductoq; eo: iussit clau
di ostium·Cūius uero unus flec
tens genua: dñm deprecabat dicēs·
Deus abraham·ds ysaac·ds iacob
ds ut iacob·deus patrū dilecti filij
tui pueri ihu dñi mei·respice ī me
et miserē mei·et conserua me in
uirtute tua·ut non p̃ualeat draco
iste nequissimus et malignissimus spi
ritus p̃ualere in seruū tuū·ne insul
tent gentes fidelib; tuis·et dicant
ubi est ds eorū·Subitū aut̄ ī ip̄s
tenebris claritas fulgebat·et ui
debantur in eo quasi duodecī la
pides nimio fulgore splendētes
resplendq; est suauissimo odo·re
ita ut pater bñ uite omnisq; fa
milia ei ingenti admiratione da
marent dicentes·Pape·nūq; ul
li deorū templis tanta mirabilia
a uidimus·Qua admiratione
attonitus hylas pater bñ uite dix
it·Dñs uenerit in domū meā·t

ad filiū meū. Cepitq; curiose atte
dere ad astiū ꝓpiciens in cubicu
lum. uidit septem angelos stātes
alas habentes more aquilax. ielt
timabilis pulchritudinis. et splē
dore fulgore radiantes. et cāta
bant agyos. agyos. agyos. atq;
splendore reuerberāte oculos ei?
cecatus est. priuatusq; oculox cox
porali lumine. didicit secreta
celestia non nisi puro mentis ac
ri posse inuiriu. Cuius siquidem
iuuenis pietatis ductus affectu pro
patre suo orabat dicēs. Ds rchet
dñe ihu xpe. filii dei uiui. q̄ nat⁹ es
ex maria ꝓpria uirgine opauit
spū sco. ne me separes a pre meo
sed cū meū aggregare digneris
in aula tua. Verūm dñe nō
uoluntas mea. sed ꝓpria fiat
gratie tue. Pater autem eius
pre nimio dolore clamabat. heu
inquit fili. pdi lumē oculox
et ingēm dolore ac angustia t
torquem. Seruox michi omniū?
et amallax plurima mixtuid do
minū suū plangebāt. ululanb
et ululātibz nimis uexatū. Ad
quē damoxem adeo cōmota est
ciuitas. ut etiam ualeriānus ad
uocex ppli ad domū hylas cū festi
natione accurrēt. Cumq; introisset
domū et uidisset eū inter manus
seruulox suox cecatū. et ingemi sno
re clamātē. hoc quomodo ei ac
cidit inquirit. querit solliate cepit.
Cui hylas respondit. In cubiculo
filiū meum curioso ocu mirari in
tuitu. ut uidi deos quox oculi erāt
ut stelle. et aspectus ut fulgur. et
splendoxem tamē non ꝓualens
luce reuerbrante oculos meos. lu
men michi nimis ademit. Valeri
anus dixit. Vij mihi ut asseris fue
re potentes. Tunc apphendēs hylā
maū seruus eius. et duxit eum ad
templū iouis. Et positus āte aram
hylas. dicebat iouī dicēs. Ds iuic
tissime iouis. si me saluū feceris
lumēq; oculox meox reddideris iu
mas innumerabiles offerā tibi
et taux conflatilem cū omnib; au
reis. et uirgines sacras o dea uesta
tibi dicabo. cū uestro fiero potius
solacio. Sed nullū remediū nisi
trans. actiou semp angebātur
supplicio. Interea bēus īsaus cer
tus gēma. dīm deprecabāt dicēs.
Deus tobyam illuminasti dñe. tu
fac misericordiam cū pre meo. ut

bi consecuti sunt. Dunus deus hylas
manus ante aras demonum cla
mans. tandem ad domū reuertit
qua ut quo vīus uyrus sacrificium
laudis dño sedule īmolabat. Duo
cū predictus fuisset pductus hylas
pndit ad genua vīi uiri dicēs. O fili
saluū me fac. Cui⁹ uirtus dixit. Et
uis sanus fieri pater. Ad quē ille
Volo. et inhianter desidero fili ip
so etiam uoluntatem dolore cogen
te. Cui⁹ uirtus dixit. Si sanus uis
fieri. abrenuncia ioui hermih uno
in: immemue neste atq; appollini
Hylas dixit. Et quomodo abrenū
no. Cui⁹ uirtus dixit. Ilō dos illos
sed demones esse dicas. et simulas
quas habemus colunt: nichil hīe
finus ōfitrans. Et si ita eis abre
nūnauerit ex ore. mox lumē ocu
li tui rumpes. Hylas dix. Abre
nuno eis. Cui⁹ uir dix. In hac
abrenunione tua intelligo. quan
durauit est oz tuū. sed ppter pfin
assiat: ut credat et glorificet nom
dñi nīi ihu xpi. licet nō mearis sa
nam tamen tenū misericordiam.
Et impanens manus sup oculos
eius. orauit dicēs. Domine ihu xe
q̄ uno nato lumē q̄ natura nega

uerat. tua potentia tribuisti. quat
fides eius non meatur. tui nē. ppter
glām nōis tui. illumina oculos hui⁹
patris mei. ut uideant et confidāt
omnes mirabilia tua. et letent omes
qui nouerūt te dñe. Et statim re
aderūt quasi squame de oculi⁹ eius
et sanus factus est. Et respōns ui
dit dare oīa. que se presentia ex
hibuerant eius obtutib⁹. Exclamās
q̄ nocte magna. dixit cū uno. Ec
as ago dies meis. q̄ me saluū fe
cerunt et non deo tuo. Et cepit ca
tagere cū omni studio: quō pens
interficet filiū suū. Angelus aūt
dñi apparuit patri eius religioso
uiro nōie modesto dicēs. Tolle pu
er et descende ad mare. quo iuctes
nauigulam. qua transfretabō una
cū eo in regionē quā tibi mōstraio
Cui⁹ modestus dixit. Dñe
uiam quam dias nescio. et
quo ibo. Angelus dñi dixit ei.
Ego uos ducam. Erat aūt cui⁹
puer ānter annos septē. Exens
uo angelus dñi. deducebat eos. Et dū
puenissent ad mare. inuenerunt na
uiculam quam eis dñs ꝑparauerat.
Cū uero ius angelus dñi. deducebat eos. Et dū
ce nauiden ad infantē. dixit ei. In

quam regionē festinatis. Hīs
uitus dixit. Quo nos dīs duxe
rit. prompti sequēn et hylares
Dixit ei angelus dīn. Et nauis
tuus ubi est. Hīs uitus dixit.
Cuius nos seruu fuisti dabit tibi
incolumē. Et ascendentes nauicu
lam. appulerunt in locū q̄ dicit
Allectomus: et subito is qui eos
nauū deposuit non apparuit. De
mentes aūt uxta flumē qđ di
citur sylet. requieuerunt sub ar
bore ubi dīs per brīm uitū. mi
tas operabat ītuites. Cibus uō
eius ministrabat p aquilā ochi
tus. Et cū concursus ph multo
fama signoz uulgante uirtutem
dommi ad eos fieret. clamabat
demona. Quid nob et tibi iste.
Venisti ante tpe pdere nos. Be
atus uitus mititer docebat
ppm p̄cepta dīi. et multi cō
uersi baptizabant. Hīs quoq;
puer grāz actiones dīo refer.
dū p̄dicaret ppō diuinā clemē
tiam atq; demētiam cōpotēnā
deuotissime deprecabat. Credidi
ppter qđ locutus sum. ego aut
humiliatus sū nimis. Et ite. Si
cut cervus desiderat ad fontes
aquāz: ita desiderat anima mea
ad te deus. Iuxta filiā dyodenam
impatoris uexabat spū immūdo
et damnabat p os filij dicēs. Si nō
uenerit uitus humanus. hunc non
cribo. Impator dixit. Et ubi pos
sumus hūc hoīem mittere. De
mon dixit. In tritonio est transe
to. iuxta flumē siler. Tunc dyode
mus impator militēs armato
misit. ut cū festinatione p̄ducerēt
hoīem qē demon nōie designa
uerat. Cumq; uenissent ad locum
quem demonis mdino audierant
inuenerūt xp̄m athletam uitūorum
flumen dīm egredientē. Ad quem
milites dixerūt. Huic tu es uitus.
Hīs infans dix. Ego sū. ofilites
dixerūt. Impator es necessarius.
Hīs uitus respondit. Et ego tāl
lus homuncio: ad quid impatori
sū necessarius. Ofilites dixerūt.
Filius eius a demono uexatur.
et ideo te ad eum p̄duci rogauit.
Hīs uitus dixit. Eamus in nōie
dīi. Cumq; pruenissent romā. nun
ciatur dyodeciano impatori aduē
tus eius. Quem mox ad se intro
duci iussit. Vultus aut sū uide
retur speciosus nimis. et flāmeus

·250·

sanat ignis· et oculi eius ut radij solis: utpote quia gra xpi eat re plenus· Cui dyoclecianꝰ impator a it· Tu es unus? Ille autē tacuit· Tunc celar modestū de quibusdā que ei usa fuit· cepit interrogare· Cur uero modestus senex· et natura si plus· nesciebat impatori cōgruū dare responsū· quapropt dyoclecianus senem exprobrando conturbabat· Unde sūs unus dixit· Cur interrogas senem ut unumquem· Vel propter eam· debueras ei dare honorē· Dyoclecianus impator dixit· Unde tibi tanta psumptio· ut contra pceptis mē audeas sic furiose respondere audeas? Sūs unus dixit· Nos mundi sumus· quia simplicitatis spm apo largiente accepimus: quapropter columbe mansuetudinē imitamur· Magister enī noster q nos docuit natura bonus est· potestate magnus· et simplicitate modestus· et ideo qui eius discipli uolūt fieri: mites et humiles corde· nō uanum di et furiosi ut demones nos esse debent· Tunc subito demon per os ipsius sibi dyocletiani impatoris damatur horribiliter dicēs· O uir quare amici xpi crudeli torquetes nos? Cui sūs unus nichil rel pondit· Dyocletianus impator q dixit sō uito· Potes hunc filium meū sanū facē? Sūs unus mō· Sanitatem quidē reparare illi possibile est· quam ego illi non possū reddere: sed q me xpc filij dei uus ego sū famulus· si uult eū ab hoste pessimo liberare facillime potest· Et ūi deprecante dyocletiano impatore accessisset ad eū· manū suppositit capiti eius dicēs· Spc immunde in nōie dñi nri ihu xpi re cede ab hac creatura dei· Et statim recessit ab eo demon: et ondit pli mos infidelū· Videns autē dyocletianus filiū suū sanū· et plimos infideliū qui sō uito illudebant a demonio pcussos· et sibi ī clegā na puer cōplacēs· blande et affabiliter portatus est sūm unū dicēs· Consenti michi mi unice karē· ut sollēnodo sacrifices dijs· et dabo tibi maximā partē regni mei· et cumulabo te multis diuicijs auri· et argenti pciosarū uestiū· amplius multiplicitate supellectilis: familiarissimū aut carissimū non immerito te habebo· Cui sūs

tutus dixit. Regnū nuū et uestes tue arsz dumc mihi necessarie sūt. Habeo enī dūm meū. qui si pseuerauero illi adhuer. ignē eternū mihi parabit. quā tenebre cōprehendere non pūt. Dyocletianus impator dixit. Non sic agas uite. sed consule uite tue et sacrifica dīs. ne diuersis penis mereas. Cūis uirtus dixit. Inestimabiliter quidem hec tormenta que pro uobis desidero. quo ad illā palmam pīngē possim. quam dīs electis suis dignat est repromittere. Tunc pcepit dyocletianus ministris suis ut bōm uirū tractū modesto retrudēt in obscurissimū carcerē. Et cū retrusi fuissz in carcerē. ussit unūquēqz eor uinciare ferro appendente pondera octogīta. et carcerē annulo suo signare. quatinus nemo eis uel aquam potuisset porrigē. Et cū nocti fuissent. subito claritas magna resplenduit in carcere. ita ut ipsi custodes fūm mirarē tur. Cūis uero uirtus exclamauit uoce magna dīcēs. In auxilium nūm tu intende dīe. accelera et li bera nos ab hac pena. sicut libe rasti tres pueros de camino ignis ardentis. et Susannā de iniquita te falsoz testiū. Ad quam uocem bī uiri. repente cremotus factus est in carcere. et lux inēstimabilis radiauit. ostiaz metuibil resplēt est in carceris habitaculo. Apparuit quoz eis dūs nr ihc xpc. dīcēs bō ui to. Uire exsurge confortare et esto robustus. ecce ego tecū sū omnibus diebz. Et sic recessit ab eis per ui sio. Ferrū uero quo uincti erant et ponderati dissolutū est sīc cinis et erat una uox spūalleluiā āgloz et ml'tor cū eis in carcere dicēs. Benedictus dūs dīs isrl. qa uisitauit et fecit redēptionem plebi sue. Et erexit cornu salutis nob in domo Dauid pueri sui. Hoc audientes custodes carceris. pre timore pene eran tes essent. discurrerūt ad palatiū uoce magna clamātes. Imperator pyssime surrexit. ciuitas omnis perit. nullusqz interpopulus. Qua uoce cōmotus ipse rator dyocletianus. dixit custodibus. Qd est tm flagitiū. ut sic pturbationabile planctus. Custodes dixerūt. Uirum quē nob pcepisti ligare in carcere. claritas maxima

·xxv·

audiẽdum: et obij anchimabus in
uia dauidico resperlus ē· et est ho
mo ñ ill' faluet uito et modesto
nu' aspectum nullius hoim ꝑualet
tolerare· cosp alloquiꝫ· et mirando
candidatoꝝ uirtutẽ in laudes hyla
rissimas ibidem uoscerat· Hic dyo
denamus furore sumptuosus· uisit
armariũ ꝑare diuinis· Bestijs fero
cissimis tradam illos· ut uideat si
ips cor possit liberare eos de mañb
meis· Et ñ mardoch sustinent in
amphiteatrum· sãs uitus amonet
patrem suũ ut non expauesceret
dixit ei· Forsis esto pater ne timeas
gladiũ dyaboli: qm̃ ego hic appa
rebit corona nostra· Gaudet autem
in hoc spectaculo plusq̃ quisq; mulie
bris uirtutis: quoꝝ erat multitudo ie stimabilis· Cuiꝫ sustinetur ante ei· dyocle
tianus dixit sũ uito· Vide ubi te ui
des· Sãs uitus eleuans ad celum
oculos nichil respondit· Et ꝑcussor
repetito sermone: dixit ei· Vbi te ui
des uite· Sãs uitus dixit· Video
me esse in amphyteatro: uerumtamñ
hic celerius qđ facturus es· Diocle
tianus dixit· Consule uite tue ui
te· et sacrifica dijs magnis· Sãs ui
tus deus· Vnq; non bene hic dyabo
le rapax lupe decepisti animas·
Nunc tñ frontem tuã maiores
cernens tũres· nõ erubescis her
mi ꝑsuadere· Cum uero xp̃m ha
beo cui hactenus uotũ pectoris m̃i
sacrificauꝝ· et nunc qđ sup est me
ipm sacrificio· Tunc pre nimio ꝫ
furore ceptũ non implens ipator
iussit ministris ꝑare clybanum
et mi eo relolui plumbũ· resinã
picem· Feceruntq; ministri sicut eis
ꝑceperat mpator: et repleuerũt m
eũ bñ athleticum xp̃i nimũ· Deũ
ponẽtur dixit mpator· Ecce m ui
deo si deus tuus potent liberare te
de manibꝫ meis· Sãs ẽm uitus
dum cõsignaret se signo crucis
uiuifice iactatus est in medium
clybani· et estuabat fornax sicut
mare· et subito apparuit angelus
dñi qui omnẽ clybani feruorem
extinxit· Sãs autẽ uitus i me
dio clybani stans· ymnũ ducebat
dño· Deus liberasti inquit filios
isti de ira egypti ꝑ moysen de iu
go durissimo· et fortiore ferrea· tu
fac nobiscũ misericordiã· ꝑ no
minis tui gl'iam sã· Et uocãs dy
ocletianũ mpatorẽ et dixit ei·

Hōras tibi ago dyodeciane mi
nistras tuus: quia mi lamachyrum
plandū ꝓpasus · etiam sabana p̄
pate · Omnes aut̄ ꝑs uocey
dabat ad ihū dicēs · Tanta tua
bula tuū ꝙ uidim⁹ · Vere ēn uer?
et magnus est ds infantis ihu?
Et exiens hūs uitus de dyabo
lo · nullam maculam habebat
in corpore: sed refulgebat corpo
ris tuiꝰ nix · Vnde et psallens
dicebat · Abalu me dñe sicut au
rū · ignie me examinasti · et nō e
inuenta iniquitas · Imperator
uēo murmurans dicebat · Erubes
ce dyabole ai sathana patre tuo ·
uidens quanta uirtute fecerat d⁹
minus meus in seruo suo · Im
perator deinq; magis ac magis i
tram ferendēs · uisit adduci leo
nem: cuius rugitum eas hoies
uix poterant tollerare · Qui ai
adductus fuisset · dixit ꝑpator
sō uitu · Numq; et hic ꝓualebit
magice artes tue · Sōs uitus
dixit · Insipiens stulte · insulse
et sine sensu · tur non attendis
quia xp̄c ihs dūs meus meā e-
cuius iussu me angelus ei de ōib⁹
penis et de manib⁹ tuis potēti

me liberabit · Et cū dimissus fu
isset leo · sōs uitus signū sce c
as fecit sup eū · et statim leo cen
dit ante pedes eius · et p̄acta lī
gua lingebat a plantas ei · Tūc
sōs uitus dixit dyodeciano · Em
ipsissime ipsa aīalia reddūt ho
norem deo · et tu non agnoscis
creatoꝛē tuū · Cui si cređ uolue
ris · adhuc tibi ꝓmitto qm̄ saluꝰ
eris · Imperator dixit · Tu illa arce:
et omne genus tuū · Sōs uitus
rides dixit · Benedicatur ꝑpator ·
Ego ēn et omne genus meū qđ
ex deo natū est · p fidem qua ego ꝛ
natus sū: petuam mansiō fiet
et ego deliberat in paradyso · Inulla
aut̄ hora crediderūt in xp̄o qua
si mille hoies · Dyocletian⁹ ꝑpator
dixit · Vide mi hec tua gesta u
dentes credunt artibus tuis · quib⁹
igni et feris imperas · Sōs uitus
respondit · Ignis et fere nō artib⁹
mgant̄ · sed quia creature sunt ·
creatori suo reddunt honore dño
meo ihu xp̄o · Vnde tu plus omniū
di potes · quia qđ res insensibles
et bestie rationabiles fecit · ni
qui rationabil es creatus · ratio
nabilibus es deior · Tunc dyocle

ZXZ

annus uulit mmistris ut beatū
uitū una cū sō modesto papatesu
o et arsenna que pmatone vtū
un xpo credidit in cathalia extēdit
sāis uitus dixit mpatori. Cadu
losam et imbecillem ostendis ciuitā
tiam: qua undiqꝫ cotidie ruinæ
Coquebant autē in cathalia sā dri-
im ut dissipatū ossa cor: atq; u
iscera apparent. Et in hac tortura
damauit ad dīm sāis uitus dicēs.
Dne ds saluos nos fac et in iniuit
tua libera nos. Et statim tremotus
factus est magnus et chomotiones
ones tribules. et ceciderunt templa
idolor: et magna pars pli mortu
a est. Impator quoq; cū festinatiō
ne fugiens pauebat fron
tem suā manu cū ingēti clamore
dicēs. Ve mi. quia a tantillo mīa
tulo turpit supatus sū. Descendit
aūt angelus dī et leuauit eos de
cathena. et subito murum cīt iuxta
fluuiū qd diuī fluit: et requeuit
sub arbore. mansuuit sō uito do
mino et dicente. Dne ihu xpe fili
dei uiui. pfice desiderū tuoꝝ cor:
qui in tuo sō noīe uolūt glām. et
passione mīj mei. Custodi illos
dne ab oībz perīcl' hui' sēli: et
pduc eos ad grām et glām magni
ficentie tue. Et p dies quatuor na
talis mei. musca nō appareat que
mago est demonū. in hoc loco mar
tyrij mei. Et cū cōpleret sāis uitus
orationē: facta ē nox de celo dicēs ad
eum. Vite exaudite sūt orationes
tue. Et hijs dictis bte sōz anime
earis egressis corpib: egresse si
militudine columbar: huc eundi
dioles. comitantib; eis angelorū
psallentiū chorus. celū cū gaudio
penetrūt. P triduū aūt supernō
mine. aquile custodierūt corpora
eor. Tercia uero die dū floriana
quedam illustris femina seuis lo
cū gestaret in basterna ab eqs sup
ripā fluminis fluuij subito exilien
tib; eisdem equis quasi pauore cō
cubet tritus. rapta est modo mira
bili in medium fluminis. Et cepis
sē cepisset mergi. apparuit ei sāis
uitus ambulans sup aquas. Ad
quē floriana nigrum clamore dix-
it. si angelus dei es libera me. Cui
atus uit respondit. Ego sū uitus
a dño saluus humane audore et
pulore trānissus ut liberem te
quo sepelias corpa ura. et qcūqꝫ
nomine saluatoris cū orationib;

nīis penetris ñpetres· Et hoc ꝙ
sidme ab ñpeni fluñis erep
ta floriana· collegit corpa sōr
et aromatib; condiens· sepelinit
ea in eodem loco qui dicē mar
tirs ubi requiut· regnante im
perio dei filio dño ihu xpo cū pa
tre et spū scō saluatore nīro
p cuius scīa sōror· amen· Explic
passio sancti iun martris· Jnci
pit passio sanctorum gerualdi
et prothasij mārtiū·

Ambrosius serius xpi
p omnē italiā fidē
in dño etnā saluten·
In diuinis uoluminib; reus ac
cusarē· qui nō studuerit dare gra
tis qđ ipse gratis accepit· Dū ꝙ
enim dīn ecclie ꝓfectus eā sub
traxisse arguitur· cū uoluerit
tradē oīnib; qđ ipe nō celandū
accepit· Unde et psalmigraphꝰ
uates ait dicēs· Justitiam tuā
non abscondi in corde meo· ueri
tatē tuā et salutare tuū dixi· nō
celaui misericordiam tuā et ue
ritatē tuā a concilio multo· Et
pro hoc ope quasi uicissitudinē
a deo postulans adiecit· Tu aūt
dñe ne longe facias auxiliū tuū
a me· Quasi dicēt· Sicut et ego fe
ci alios misericordiā mecū· ita
et ipse non patiaris longe fieri mi
sericordias tuas a me· Apiam⁹ ḡ
cur ista ꝓmittimus· et uīros aīos
qui pie de deo sentiūt et credūt ꝛ
mutatione sōr corpor ad eternā
mutatē· Jn diebus translacōis nup
quadragesime cū dīs in domo
ut ieiuniorū et orationū me fa
cer esse ꝓpens· in oratione po
sito· ita in somnus obrepsit· ut
nec uigilans aperē· nec dormiēs
integre· uidere aptus oculi mei
duos iuuenes ephebos uestibus
candidissimis· ideſt colobio· pal
lio indutos· talibus admodū
imbz extremis orantes· Nullā qđē
grauedinē patiens loqui nō ꝙ
potram· sed ut dixi pars īme sōp
ni mihi debat· que me ad eor inter
rogationē ubi proferre nō sinēt·
plene autē cuigilans uisio eor ab
oculi meis elapsa est· Unde fm
est ut rogatē dei misericordiam
ut si ludificans demonū cēt abste
derer· si nō uerius esset· plenius
apparerēt· Ad ꝓpetrandū neō que
poscebam a dño· augmentum
unū· similiq; canente gallo ora

·252·

tes meū uumes apparuērunt·
Terna uō nocte defecto ieūnio
uoce non dominicū sed supeīm
nū quadam nī terna apparuere p
sona que sibis eēt bīo paulo·auuc
multū me pictura doluerat·īmūtū
ut ipe meū ull' uerbū loquerē
tur. Ista fuit quappter mōita me
a respuentes p̄na et diuinas·secu
ta sūt dīm nr̄m ihu xp̄m uestigia·nich
il frenū·nichilq; carnale cōcupiscē
tes·in media hac mediolanensi
urbe p decem āīos in dei cultu p
duximus: ad hoc p̄tingē meruerūt
ut xp̄i mr̄es fierēt. Quor corpa in
eo loco inuēies in quo stas et orās
Duodecim pedū altitudine fr cō
ptam l' coptā archam inuenes.
Quam archam cupiens exaltabis
et in nōie eor ecclesiam ibidē fabri
cabis·Cuiq; ab eo nōia eor requirē
dum nī. Ad caput eor libellum
scriptum inuenies·in quo oīa eor
et sīms cōscriptus est·Conuocans
itaq; oēs p ciuitatē fr̄es et cepos
urbis uenias·retens uniuersa q̄
uidisti et audisti·ipis coram
positis p̄ſ. ego fr frolli aurelii
ani xp̄i plenus fui·Fodientes p
uenimus ad archam qua fr̄is p̄mo
ferat paulus. Quā aperientes·i
uenimus quasi ipsa hora positos
fr̄es nuo modo l' odore fragrātes.
Ad quor caput libellū inuenimus
in quo erant hec p ordinē inuen
ta conscripta. Ego seruus xp̄i phi
lippus intra domū meā sacros
corpa cū filio meo regui et seplchi
ui: quor mater ualeria·et pater
uitalis dicti fuit·quos uno ortu
gemmos genuerūt·et unū ptha
siū·aliū gemellū uocauerunt.
Quor pater uitalis erat militāris
consularis. Hic cū fuisset cū pau
lino iudice suo ranennā ingress·
et uidēt in conspectu uiduas sue
xp̄ianū nōie ursinum·arte medi
cū·nacione ligurū·post minima
uomita capitalem arripuisse senten
tiam·Ipse autē ubi detollabāt
xp̄ianū hoc habebat uoluntatum
ut uidetur ad palmam·eo qđ ar
bores antique palme illic essent·
Cū g̃ ut dictum post minima tem
pora ursinus detollandus ueniret
ad palmā·expauit·et dū uellet
male euadere·exclamauit uita
lis dicēs. Noli noli ursinum medi
cum qui alios curare consueuisti:
tēpm esse mortis tacito multa

re: et qui per passiones inimas
uenistu ad palmam: coronā pōe
uobi a dño: tibi ꝑpetuam. Audiēs
hec ursinus genu flexit posuit
et speculatorem ut ferret ostat
est: et ageus penitentiā qđ expa
uisset xp̄i mārem se fecit. Stati
q; ipe uital' corpus mōris rapiēs
intra rauēnatiū urbē sepelui-
cū omni honore mōi debita ex
plens obsequia: et ad iudicē ulc
uenire cōtemplit. Quē paulin'
consularis ideo maxime teneri
mandauit: non tm quia cōtēp
sit ad cū redire: quantū ob hoc
qđ ita xp̄ianus esse detectus est.
ut etiam uolentē ursicinū sac
ficare: ne periret ita instituit
reduxit ad coronam mōy: et deo
reddēt margaritam ꝑpetuā: quā
uape dyabolus rudebat. Pau
linus igit̄ uisit cū leuari i ceu
leo: ut p tormenta potuisset ei
sensū ad sacrificandū idol' cō
uertē. Cui uitalis ait. Infima
tibi dūiatur stultitia: ut puer
metum deipe: qui alios a pe
riculo deceptōis libare studu-
Tunc paulinus consularis dix
ad officiū l' officiatoꝛ suū. Du
cite cū ad palmā: et si carnifice
cōtēpserit: nolite cū deuollare:
sed fouee foueā in ira q̄aduspq;
puciatis ad aquā: et ibi cū supi
mū deponite: et fra atq; lapidib'
obruentes diuidite. Qđ cū fēm
fuisset: ds sibi uitalem ua mer-
cōseruauit. Sacerdos aute apol
linis qui hoc consiliū paulino de
derat: a dyabolo repletus t-ma ut
p septem dies energumenus ibi
clamauit ubi obrutus erat sās
uitalis dicēs. Incendis me sācte
uital' mr xp̄i: et cruciās me. Dr'
septem aute dies ꝑpetuatus a dy
abolo in flumine expirauit. Sōs
aute uital' gloriosus mr xp̄i sepult'
est iuxta ciuitatē rauēnatum
presbis oratōibus suis multa
benefica oīb; hoīb; credēb'
in dño usq; in hodiernū diem.
Valeria aute cōiunx ei' cū uel
let corpus sū uital' auferre a
xp̄ianis prohibita est: et ī uisio
bus sepe āmonita: ne sū corp'
a malo hoīe bene positū uiolar:
Ipsa aute cū reduceretur ad urbem
mediolanensiū: ... idolatras
siluano sacrificantes inuenit:
qui eam deponentes de camino

habitabant cecū epulari. At illa
uicebat. Ppiana sum. nō licet
mihi de simulacris uestris sacrificia manducare. Illi uero hec audientes
tanta eam rede maledixerunt. ut ei
nec seminecē siti hoīes ad medi
olanensem urbē pducere tm nō
inde triduū migraret ad xp̄m re
cumq; in testamento germanus
et pthalius parentibus successissēt
domū ppriam et res parentū et ce
llulas uendendantes dederunt
pauū omne pauperibus: et familia
le sue q̄n etiam ingenuā fecerūt
ipsi uero in uno cenaculo se con
clauserunt. et p deū amos ler
nobis et uigiliis ac ieiunijs
cantantes: hoc ordine in āno co
pleto ad palmā
nū puenerūt. Supueniente
comite asmano. qui ppositus erat
ad bellū. qđ amoto cōmanis sit
tentatū. occurrerūt ei templorū
custodes cū sacerdotibus suis dicen
tes. Si uis letus ad augustos
nos reuti et uictor: germanum
et pthalū sacrificare cōpelle. Ve
hementē eis dñs nr de eor cōtēpu
cōmotus dare nobis responsa cū
tempnit. Audiens hec asmasi cōes

comes iussit eos teneri et ad se
addui. quibus et dixit. Hortor u
uos ut a deor nr̄or iniuriis ce
santes ad īmolandū eis deuo
ti studeatis insistere: ut expedi
o mea nouitas celebret. Germa
nus dixit. Victoriam de celo de
bes a dro oīpotente rep̄e. nō de
simulachris mutis et uanis. q̄
oculos habent sine lumine. au
res sine audiendi. nares sine odo
ratu. os h̄nt sine sermone. man⁹
sine tactu. pedes sine gressu: et
uentrē sine interioribus. pdūtur
h̄re. et sine flatu esse nolantur
Tunc indignatus comes asma⁹
iussit eū tamdiu plūbatis con
tundi. q̄diu exclamaret xp̄m. Quo
amoto: iussit sibi astare pthā
lium cui et dixit. Miser uel tu nūc
stude. et noli blasphematus fieri si
cut et frater tuus. Cui pthalius
respondens ait. Deus est miser
ego qui te non timeo. animū q̄
me time p̄baris. Asmas comes
dixit. Ego te quomō timeo. P
thalius dixit. In eo qđ te times
ledi a me. si non sacrificauio. Si
enī non timeres te ledi a me:
ad sacrificandū me nō cōpelle

bas. Ego aũt te non timens
cõtẽpno mmas tuas. et oĩa ud
la tua uehit sẽtẽcia cõpumẽ-
dm solum q̃ regnat in eẽ ipsũ
adoro. Audiens hec allan mẽs
iussit eũ fustibz cedi. Postea uõ
erecto eo dixit ad eũ. oriser hõ:
ur quid tam sipbus et tam re
bellis exstis? Vis petre sicut
pbam tuũ germanũ perisse?
Othalus dixit. Non ubi mal
con nec ego nec ipsa iustitia: q̃
niam tenus oculos tui cordis at
tendo. Incredulitas eũ que i
tuis sensibz regnat. nõ te pmit
tit uidere qd̃ dei est. Sã dñs
meus ihc xpc crucifigentibus
eũ nõ maledixit. sed potius ut
eis indulgẽtiã orauit. adeñs
hoc quia nesciunt quid faciũt
Vndc et ego tui miserer. quia
nescis quid facis. Nunc ḡ age
qd̃ cepisti. ut in possit eũ fratre
meo hodie beningnitas salua
toris mri ocurrẽ. Tunc ipsi
mus comes allanus iussit eũ
capite cedi. Dũ eũ sanctũ sanctũ
ego philippus abstuli arma sibo
meo furtim nocte hec corpora
sũa in domo mea. et deo solo
testẽ in ista arcba marmorea
sepelini. ardens nic oratõnib
eor cõsequi misericordia dñi
nri ihu xpi. qui cũ pre et spũ sco
uiuit et regnat i scla sclor. ãn.

Pallio albam ci
cumpibz tunicis et so
lempnissimum ornatum
honorij regis eius.
ysay atq̃ medoz iuxta dalor
gentis dũ orta foret magna al
tercatio inter xpianos arrianos
q̃ ex fide sce trinitatis. scribitur
in xpianos pcessisse erorta ẽ. Vbi
dũ carthagini synodus cõgrega
retur. tam fideliũ q̃q̃ et arriano
rũ a pfato honorio. sexcenti sep
tuaginta epi ibidẽ cõuenerunt.
Vbi cũ plurimi a suis sedibus ex
pulsi. exilio dampnati sunt. Int̃
quos uir valde egregius theo
nestus a philippis expulsus. et
ppa sede priuatus. pcerto fidei et
indubitate sce trinitatis pugna
tionis causa romã uenit una
cũ discipulis suis albano et ur
so uenerabilibz uiris. et thabra
ham et thabrathã apliciũ exse
quies exemplũ. dũ pegrinam̃ a
dño cõpunẽ. ut nõ cũ hoc mũ

·xxx·

do dāpnciñ· Sed nō tā aliq̄ diu
ad limina apl̄oꝝ petri et pauli
morarent unanum lxma bñdi
ni pape qui tunc tps uicarius
bñ petri apl̄oꝝ pncipis ee dinoscit
nūam figuraūq; pagrās· imi
anq; ultro pgrediens· ciuitatem
mediolanensiū adiit· que tūc tpis
metropolis erat· Ubi sñm ambro
sium inuenies· ab illo be
nigne suscepti: multa sōra ar
rianos conatus fuit· Sed ipse
aiutante dño armatu fide scē
trinitatis sōm ueritatē i oñibz
nubes exstiterunt· Sed dū hec
ita se habēt· uir bñdus ambro
sius theodosiū imperatorē xpianis
simū adiit· denuntians illi aduen
tū dñi theonesti: immensoq; labo
rem atq; certamina que p fide
catholice religionis atq; indiuidue
trinitatis habuit· diuisq; ad
huc ista non sufficē: nisi etiā se
ipm pro xpi amore ultro ad mar
tiriū uellet pferre· Ubi ab ipso
benigne suscepti· altissimo polo
regi cōmendans· ut uiā eius
in pace dirigē dignaret· absceſſit
in pace· Et dum p angusta uallis
tum atq; p diuersa montiū: al
pes appeninnas transgredi me
retur· uenit ad augustā ciuitatē
rene· ubi etiā a pfidis multa p
pessus· collegam suū in urbe mediolanensi
reliquit· Qui tantus ab infā
bz in eodem loco martirio co
natus est· ubi usq; hodie multa
pbāt dñs mirabilia opat· Sz
uerendus uir theonestus pfatas
alpes transgrediens usq; lygeriū
dū regem pueniūt· Sed ipse dum
esset uere catholicus causā sui i
tineris dinoscens· optime co nō
per suos legatos misit eū ad be
atū paulinū treuerorū epm· qui
tunc tpis ueris miles atq; pro
pugnator exstitit catholice atq; a
postolice fidei· arrianorūq; feruen
tem expulit· illoq; magnifice de
functo atq; ad eos ait· Ut quid ad
nos uenistis fres karissimi et delica
tissimi· Quia maximam
et ueheme nimis p fide xpi
certamen adiistis· et ab impijs
martirio sitis coronati· nūq; uos
ad nūm coronā pferre uultis·
Cui illi aiunt· Si deus pro nob
quis contra nos· Non ēt timem
quid faciat nobis homo· Am p
le dñs in euāgelio cōmemo

rans dicit. Salue time eos q̄ om
dūt corpus. aiam aut nō pīt
ocidē. sed poi eū timete q̄ pt et
aiam et corpus pdere i ignis ge
hennā. At ille. Bonū mgt po
situ habetis. ds aut dignet uo
bis subministrare pseueranā
cū coiona mīy. Et cū aliq̄ diu
apud illū moarent. maledicens
eis dimisit eos in pace. Indeq;
uer aggressientes. uenerūt ciuita
tem nogomnā ul magūciam:
que sita est sup̄ rhenū. que et me
tropolis est ytterioris galliē. ubi
etiā cū sōlustius arriano. atq;
gothor adusmuret: ipsiq; fidue
riatē exponēt. ut sīe trinitatis
glām agnoscēt. eosq; flamīs
in publico confundēt. arreptū
albanū educētes foras cumatē
ictu feriens caput ei? absulit.
Atq; ipse statim caput suū arri
piens ābis manib; deportauit
ubi nunc ꝓsente dño corp? ei?
simul cū capite requiescit. ubi ab
illo tpe usq; nūc plūma et mul
merabilia miserante dño p illi
intercessionē fiunt miracula.
At dū būssim? theonestus nauī
gandi uīā dīscipul' suis tha
birachā et thabrahā turbe go
thor. et arrianor. circumdātes
eū. nudentes nauiculam eius
ꝓsequunt illā. et ipm īuitētes
in eam. discipulosq; eius. nolu
erunt eos in pfundū flumīs
immergi. Tunc būssim? theo
nestus leto animo. hylaūq; mul
tū. cū nauicla sua ad litus usq;
puenit illesus. Et dū uestimēta
sua detergēt. secūq; cogitaret q̄
illū agere oportet. uer illi tha
mfaelitū irrūpedit. et tenētes
eū duxerūt uer ad horā flumī
nis. et īmiserūt illū i suā nauī
quā aurea ꝓsequūt. et dixe
rūt illi. in medīū sup̄dicti flu
minis cū ꝓfatis uīris: et dimi
serūt eū. ut medijs fluctib; illū
perimēt. Sed būs theonestus
clamidem suā misit in idolū
fontanū. oculosq; suos eleuans
ad celū dixit. Dñe ds meus qui
fecisti celū et trā fundasti. et in
ebriasti eam. et dedisti eis oī
carn. et clausisti aquas abyssi
uehementis: qui mare creasti
et siccasti. et arīsti. usq;
hūc uenias et nō ꝓdeas āpli?

gredi. una cū discipul' suis tha
birachā et thabrahā turbe go
thor. et arrianor. circumdātes
eū. nudentes nauiculam eius
ꝓsequunt illā. et ipm īuitētes
in eam. discipulosq; eius. nolu
erunt eos in pfundū flumīs
immergi. Tunc būssim? theo
nestus leto animo. hylaūq; mul
tū. cū nauicla sua ad litus usq;
puenit illesus. Et dū uestimēta
sua detergēt. secūq; cogitaret q̄
illū agere oportet. uer illi tha
mfaelitū irrūpedit. et tenētes
eū duxerūt uer ad horā flumī
nis. et īmiserūt illū i suā nauī
quā aurea ꝓsequūt. et dixe
rūt illi. in medīū sup̄dicti flu
minis cū ꝓfatis uīris: et dimi
serūt eū. ut medijs fluctib; illū
perimēt. Sed būs theonestus
clamidem suā misit in idolū
fontanū. oculosq; suos eleuans
ad celū dixit. Dñe ds meus qui
fecisti celū et trā fundasti. et in
ebriasti eam. et dedisti eis oī
carn. et clausisti aquas abyssi
uehementis: qui mare creasti
et siccasti. et arīsti. usq;
hūc uenias et nō ꝓdeas āpli?

·256·

te dēpcor fili dei uiui· ut cōfirmes
hanc nauicilam meā· in q̄ nūc
ab infidelib; uideor pdicare: q̄ in
chana galylee de aqua uinū fecis
ti· q̄ ceco nato oculos aperuisti· q̄
surdos audire fecisti: q̄ mulierē
a fluxu sanguinis liberasti· q̄ mor
tuos suscitasti· et sup aquas mās
ambulasti: exaudi me dñe et mi
sere mei· et da mi potestatē salu
tēm: ut cognoscāt oēs gētes q̄a
tu es dñs ~~tuus~~ et unus atq; bñ
dictus unanī pī tuo et spū scō:
tuus et unus p oīa sēcla sēcor
amen· Tunc uox facta est ad eum
de celo dicens· Theonestē noli ti
mere quia exaudita est oratio tua
et restaurata est nauicula tua·
sicut prius· quia in oībus mihi
adiuuabitur tibi: et ipe dux
mi tuus erit· Pgit ergo quecūq;
te uia duxerit· quia in oīb dīs
misericordē tibi tui· sanas quoq; i
primo uocatione tua adeē· At
ille ad litus pueniens· infidias i
fidelī deuitans: p medias gallī
as transeans· ad mare usq; puc
uit· Vbi mercator: nauī alienē
alta maris penetrans· ad odō
tum grecie ciuitatē· q̄ regio pen
tapolis dr usq; pruenit· Vbi uer
bū dei pdicans atq; multitudīs
multū p illū dīs magnificā opz
tari dignatus est· Iterq; nauī
ascendens· sicilīāq; uentēs· inu
merabiles pplōz turbas p suam
doctrinā dño acquisiuit· Atq;
uehemēs uenens et ubi uentus
tis animans· usq; in altum ēp
uenit· Cumq; ibi pdicare cepis
set turba pma infidelīū ce
pīdere cīr cū pfatus abbās
sus· egredientesq; ciuitatē uer
sus turba pplōz eos plenum est usq;
ad pontem marmoreū· q̄ ē sup
ramū fluuij silea· ibiq; sunt
marmoro columnarū· ita ut thabra
ham in capite ponris deuollat
sit· et sānus theonestus i medio
ponte· et thabrathan ex alia p
te ponris· ita dīmittat ut omnes
inter capitis abscisionē sint colu
nati· Et ipe bīus theonestus ca
put suū pīs manibz deuulit us
q; ad locū ubi postea corpus ei
a religiosis uiris unanī capite
humatū ē· ubi et corpa discipu
li eius thabrathā et thabrathā
simul cū ipo requiescūt i pace·
Ad quoz tumulū p multa miracula

nem ipsoꝝ multa et innumera
bilia omnipotens dñs opari miracula
presentie dñi nri nri ihu xpi
qui cū patre et spū scō unus et
regnat unus deus p̄ immortalia
secula seculoꝝ amen· Pallio sororii
Johannus et paul
vo cōstantino ii et cō
augusto galliano
duce romam exac
plax gens que syriā invaserat
victa est· et utriusq; subjugata·
Qui cū triumphabit insulis
sublimatus amplius esset augu
sto et carus· filiam eius sanctis
simā uxorē constantiā sibi pol
cebat uxorem· et hoc nō medi
ocri instantia flagitabat· tunc
quo imminebat gens scythica
que et dacias et traciās occupa
verat· Et qm erat bene potens
omniū potestatū comites ac p̄
fecti cū oīm romano pplo ut id
fieret postulabant· Constantius
vero augustus contristari cepit
et esse mestissimus· sacris filiā
suā potissimū in mali proposito scō
sanctuus posse omodo q̄ iuncta·
Que cū p̄fis solicitudinē stu
dio sōlitus conaret excludere· dix

patri suo· Si serenissimū nō ha
berem qd̄ me non deseret deus
rede formidini mee· et solicitu
dini mee locus aliquis cederet·
Cum uero certa sim de deo meo
depone omnē solicitudinē tuā·
et te datus me illi cōiugē p̄mitte
re dignetur ut dum sociabor supe
rauerie gentē: me victori simul
et consul acquisat· Hanc autē
sponsionis gra· duas filias ur
gines quas ex amissa coniuge
natas habebat habet· meam
usq; ad nupcias die esse p̄mitta·
scō uō p̄posito meo iohannem
et p̄uerem paulū esse gratam·
admittat· ut ille me p̄ meas fa
miliares alloqui et cognoscere va
leat· et ego illius p̄ eius filias su
os mores institutiq; cognoscā·
Facta sunt hec omnia sicut virgo
disposuit· et uelut sub arrationis
loco dant duo fres eunuchi exla
tere auguste· et due sorores gal
liam sibi p̄ auguste traduntē
ira liberalib; studijs erudite· ut
uix illis pares scientia in virgi
mineo sapientiā inueniri equa
les potuissent· quas una acta
et altera arthemia ducebatur·

257

Quas ñi constantia ad se uenire
egisset · expandes ad dominū
manus sic orauit · Dñe ds ōnipo
tens qui me oratorib; tue mar
tris agnie a lepra mundasti · et
semiñi ñi timoris tui ꝓpiū ostē
disti: et uirginitatis thalamū re
seruasti ubi tu sponsus · tu filius
manifestatus es: tu genitus ex
maria · tu genitor phatus ꝯ ma
tre: tu lactatus uberib; matris:
tu omne sēm nutricis · tu infan
tulus crescens · simul coram illā
a qua lactatus es et nutrit? tu
infantibus crescens erat · tu om
nī sēo maremē contedēs · tu sa
pientia profectus · tu sis ipe tot
sapientias · tu um magnus ut te
magnificemus nichil sit · tu uō
homo fr mīe ex ipe editus · tue
rus deus ex patre sine matre ge
nitus · ds fr deo fratri qui ñi erat
ex matre sine patre carnali edi?
que lapsū naturā reparasti ·
Tu fulgus in luce illuminatus es
ñi sis qui illuminas omne hoiem
uenientem in hunc mundū · Te de
precor credens ut tuipe iustifi
ce quesso egens qđ ipse promisisti
ñi mereor · Amen dico uob ꝙ oīa
que petieritis a patre i nōe mo
dabit uob · Deo inqt dñe ds ut
has gallinā filias tu luceris
ipm quoq; gallinaceū q̄ me ꝯ vo
lere conatur · tue fidei applaudere
digneris · Aperi dñe os meū ad
ribz cor l' cant: et aperi aurib;
dis cant sermonib; meis et ꝯsen
sus cant in animā pande · ut tuā
libis meis iuuē mirabilia: ut
carnis ōmemnū exemplaribz tibi
consecrari deleāt · et ex ipo de
sidero tuoz amoz i cant modi
bus crescā · ut feruentes ad tha
lamū illū tuū celestē pueire deli
deāt · quē plenis oleo lampadi
bz et tue caritatis fulgētib; flam
mis adiungant · ut lono sibi ma
sapientes uirgines dans de tua
misericordia gloriantes michil
firmū deleāt · et te solū mag
affectu suoz uisuz ꝯtemplent ·
Hanc uero oratiōē fuisse ōi
manifestum ipsa narrante didicim?
quam cuam ab ea legim? scptm ·
Qualiter autē ad dīm actionem
artificiumq; ꝯuerterit · studio re
leuet narrandi martirii gal
lum pterro · Igitur uenientis
gallicinium quas · a ꝯsuetudine

et constantino et constante augus
tis suscipitur·et ab omi comita
tu et senatu·qui non pius ingres
sus est roma·ꝙ ad sacra pet apli
mina pretulset·Cui constantinus
ait·Cum ad bellum pgeres·ca
pitolii et templa ingressus dco
rum hostias immolasti·unde uictor redeas
xpin et eius adoptas aplos·Unde
quid rei sit cupiens me nosse·
pande per ordinem·Que gallu
canus adoptans ait·Cu scythica
gens me in tranau: phylippoli
urbem concluserat·et stragem
primas mihi fecerat·metuen
ti confligere cu eis·eo qd exigu
a pet in multu manu·hostiu uo
esset innumerabilis multitudo·i
sistebam sacrificijs et marinas
uictimas offerebam·Sed milus
immolor·Ad ultimu tremit ob
sidio·et uniuersi tribuni mei·
ac milites se hostibus tradiderut·
Cuq; aperet fugiendi aditu repe
rire·paucis et nobis ex quibus
ppositus unus est·piisime ac
bus dne mee pietatis uire filie ꝰ
stantine auguste·dixerut·ut·Hac
uobis deo tuo·qd si te liberauit
xpicola fias·et tris uictor mei
us ꝙ iungi finisti·Fateor lactis
sime imperator·mor ut hoc uobis
meo est ore platum·apparuit
iuuenis statura excelsus feres i
humero mihi dicens·Sume gla
diu tuu et sequere me·Quo ego
dno sequerer·apparuerut mihi hinc
et inde milites armati ocinam
tes me·et dicentes·Nos t pcep
mus officiu: tu ingrede castra
et dextra leuaq; tenens gladiu
magnatu respice quousq; pue
es ad regem cui nomie bardan·Qc
cu puenissem ad eis·uenamsim
sanguis prostratus meis pedib
postulauit·Ego uo mihi pcu
ex eis occidi gladio·nec sen nec
missi·Hunc ergo regem bardanem
duobus filijs unctos ab illi mihi
bus accepi·Ita imperiose sum tra
ne liberate a gente q fuimus·fact
aute tributary facti sut·Tribum
omnes qui ad me missi fuerunt·
ad sus multitudine reuerti nobuer
nisi fierent xpiani·a me recipi
minime potuerunt·consentien
tes uero gradu sublimiori effec
non consentientes primu mihi
a meipm facti xpiani·ita deo
deuoui·ut ena a congio mihi

pmiserim abstinendū· Cui ha
bes quadruplicatū cecrittū· ha
bes et omnes gentes sathitas
subiugatas· ac tributarias: et
totas tranas habitas· Quib nō
sufficit uibere ꝓpm: ut libē uide
am religiom nascare quā dolui·
Hec dicente gallicano· omnes q
constantia cū fibulis ipm gallica
m· fundebant lacrime grandes
plene· Nec ꝓmittitur ad domū
reuerti ꝓpiam gallicani· sed quasi
genet augustor in palatio simul
sit: considerans filias suas ilaui
dus dei flentes· Dum nō uellet p
natus adsedere· rogatus ab au
gustis· consul porrexit: et ibidē
posuis quoq; multa seruos libe
ros romanos fecit· quib; pdia
domosq; donauit· omnibusq; fa
cultates suas exepto unic filiar
distrahi ac donari pauperib; uide
ac se in ostiensi nulla urbe ma
nere· sed uico quodā hylarino
nōie socianit· cuius habitacin
fecit ampliari fecit ad ꝓgnosti
suscipiendū· quam ipse plurimis
impendebat· Huic adhesernt
multi ex seruis eius· qs liberos
fecit· Et diuulgata est fama ei
per totū orbem· ita ut ab oriēte
et occidente uenientes uiderent
unū ex patricio et consule ꝙ eēt
amantissimus augustor· lauāte
pedes· ponente mensā· aquam
manib; effundente· largientib;
sollicite ministrante· et cetera
exhibente sic seruientis officia·
Hic ꝓmus in ostiensi urbe uel
ulla exstruxit ecclam· et diuī
offica celebrat· Hunc sps leuita
laurentius se reuelauit· adhor
tans eū ut in eius nōie ecclam
fabricaret in porta que nūc usq;
laurentina nuncupat· Rogat
autē ut ibi leuare epc nō ōsen
sit: sed ex sua uoluntate ipm q
ordinare elegit· Cui ꝓtinus ei gn
am contulit ds· ut demonibus
plem· nox ut usu fuisset ab
onē eius ꝓmus mundarentu·
multaq; in eo erant sanitatis
insignia· Sed cū constantinop
crederet iulyan apostata exar
sisset· dedit legē ut xīam
nichil in hoc sēculo possiderent·
Cum gallycanus habens ī ostē
si pagu quatuor casas quarum
pensiones hys opib; qb diuinū
ministrabat· ita dū habe me

rnur defensore· ut quicūq; ingredi
ebat in eas ponere titulos fisci· a
aut exigere pensiones statim· a·
dyabolo replebat· et quicūq; ac
tor eius esset exactor· lepius fie
bat· Tunc interrogata demonia
determit responsū· qđ si non sac
rificare coactus fuisset gallienus
exactores reddituū eius ista per
cula nō uitarent· Et qm̄ nullus
audebat conuenire de hoc scelere
gallyenum· mandauit ei uulya
nus cesar· Aut sacrificia dijs· a·
discede a finib; ytalie· Statim
relictis oīnib; alexandriā pe
it: et ibi unctus est confessoib;
xp̄i p̄ manū cōmunionis· Postea
eūs seruitur mhēnū· ubiq; a co
nite romano templor; cū rogē
tur ydol sacrificare· et stēpe
ret· pulsus gladio in corpe xp̄i
se mīrem fecit· atq; ita p̄cepit ad
dīm· gaudens cū triumpho· ꝛc·
Tuc etiam basilicā sū nomīe
construxerūt· in qua exhibeāt
benefica mūra eius ex eo et nūc
et usq; in sēcla glor; amē· et ē
Hylarinus mīr q̄ quondam
gallicanū m obtentu urbe sui
rpat· cū rogētur a pfectoib;

fidei xp̄iane sacrificare et nolle
fidelib; cetus mīrū supplit· Cuius
corpus xp̄i am uenerabiliter se
pelierūt in ostia· Preterea uiba
nus cesar· uptus nupdiale sa
crilegū· duarum sua cuiāge
by testimonio colebat· Aā fa
milates ac patrimonia auferēs
xp̄ianis dicebat· xp̄c uelter dic
in euāgelio· Qui non renūci
at oīnib; que possidet· nō potest
meus esse discipulus· Ducit
ex ad eū qđ paulus et iohānes
oīm die turbas xp̄ianor; paup
per reparent· ex his opib; qs
sanctissima ugo construxerat· et misit q̄ eos conuenit
dicens· debere sibi eos adherere·
Ille uo dixerat· Vos xp̄iani fi
mi augusti pie memorie con
stantius et constans et nepos
eor; constantinus cū augusto
dignamini apīē ornari: et
fermos se xp̄o gloriarent· nos q̄
gloriabam nupio eor; pgēies
exīm in exl'am· exuito dyade
mate dīm se ad adorandū pro
nos ni fanem pternebant in
fine suam· Postea mundus nō
fuit dignus habere tales augul

os: et ibi eos inter anglos suscepit
runt· Remansit autē nepos com
stantini constantinus· Qui ex quo
ibi soliū regni tradidit· reliquit
religionem ūtutibz plenam· et le
queris ea que optime nosti a dō pe
nitus non possidem· D hac mihi
te a tua salutatione detinui· et a
sodalitate imperij tui nosmetipsos
omnino subtraximus· Sum enī nō
falsi xp̄iani· sed ueri· Quibz iuly
anus imperauit hec· Ego eaē de
mentū optimū· et si uoluissem ad
pmū gradū ecclie· sed considerās
uanū esse relictis rebus necessari
os et ubiubz mortem sectari eo
rum· uelluos rebz animū tradidi·
et dijs fluctibz sacrificium· iussit
ad imperij fastigiū puenire· Unde
et uos iderare debetis quia et uos
regia aula nutrit· nō debetis de
esse latere meo· ut habeā uos pri
mos in palatio meo· Dō si cōtēp
tus a uob fuero· necesse mi erit age
re cōtēpti non possim· Tunc pau
lus et iohes dixerūt· Non t fraudē
hanc uolumus ut ꝓponam t ꝑdā
ciaq; ꝓmissa· dum tibi ꝓmittim· ꝑ
fidē ei et fidem· mare et oīa que
in eis sunt· Timemus enī tuas a
minas hoīnis tpalis· ne nim
cias minemur eternū· Et
ideo te scire uolum· quia mihiq̄n
ad salutationē tuā· mihiq̄ ad cul
tum tuū· mihiq̄ ad palatiū tuū ne
mini· Quibz iulyanus aut· Deum
diebz a me nob datū mdiue· ut
animū uīm oponentes pruden
tiū consiliis non coach· et ultro·
ad me uenire maturetis· Si uēo
hec fecerimus· coach post hec face
re· qđ facere non ꝓperamus spōte
Paulus et iohes dixerūt· Jam i
dudum nob deē extima ꝓtrisse
dies: et ideo qđ post deē dies nu
merus te facturi· hodie ꝑfice· Julia
nus dixit· Putatis quia mihi ꝑ
suos sibi famam xp̄iani· Et cum
hec dixisset· statim surrexit diens·
Decima transacta die spōte ad
me uenientes· uenientes amicos
nos habeam· non uenientes nō
tanq̄ hostes publicos puniam·
Tunc sti mart iohes et paulus xp̄i
anos ad se nuntiantes· ordinare
re de omnibz que iniūgere poterat
ac p totos deē dies mestam· die
noctiq; elemosinis insistebant·
Die uo undecima sūt cōstricti mi
litū suū· Hesius est nāq; tere

anus mupi ducbi ad eos ñ im
lubi hora ueniendi. Qui ingress
iuiẽit eos orantes. et dixit illis.
Dñs ih̃u iulyanus statim mihi an
tequm iohis ad uos misit ut adore
tis illud. et thura incendatis ei. qđ
si non fecissetis. feritis. ambo gladio
ferianñ. Non ẽñ decet uos intra
aulam uiuentes. ut publice omda
mmi. Johes et paulus dixerunt.
Julianus finis est dñs. habebi
partẽ cñ dño tuo. Nobis aute do
minus alius non est. nisi unꝰ de
pater et filius et spñs scñs. quem
ille negare non timuit. Et qua le
uel a facie dei pectus est. uel et
alios señi in interitñ deuenire.
Hec et his simulia multa tu dice
rent: et terminamus eos ad adora
dñi iohem. et thura incendenda cõ
pellẽt: terna hora noctis tra sacra
terẽnamus uolens placere iulya
no. sicut ductñ illi fuat. ut sine fa
me sui pitu puniret eos. fecit fieri
foueam intra domñ eoꝝ. Et cum
detollari eos iussisset. stati inuol
ui eos et repoti iussit. Fames hanc
famam qđ iussu tesaris milli ef
fecit in eruitñ. Sullñ ẽñ signum
interfectionis eoꝝ misetñ e sup

fram. Statim aute inhiando pla
ce in bello mfecto. et inuictissimo
facto xpianissimo impatore. apte
sit ecclie. et repit religio xpiana
gaudere. Demones aute ex ob
sessis corpib; mr domñi iohis et
pauli eiciebañ confitentes sñam
passionem eoꝝ. ita ut unic filiꝰ
terentiani qui eos nocte detolla
uit uenirꝫ intra domñ eoꝝ ac
cesꝫ. et clamarer p os eius dem
qđ paulus et iohes incendẽt eñ.
Tunc terentianꝰ ueniens pstrauꝫ
se in facie clamans. qđ nesciens
quid faceꝫ homo pagnissimus
iussñ tesaris adimpleret. Unde
factñ est. ut dato nocte suo proxi
mo die pasche pugnet giam ariti
qđ ñ fecisset. et post baptismñ pe
tuisset. assidue oians et flens ad
locñ illñ in quo sñoꝝ corpa reqes
cunt. a sñs dei. filius eius imun
datus est. Et ab ipso terentiano de
scripta est passio ista sñoꝝ ad laude
dñi nri ihu qui cñ pre et spñ sco
uiuit et regnat in scla sclorꝫ amẽ.

Passio sanctorum
uum petri et pauli a
uenisset paulus plo
romam conuenerũt

Lectiones in festo apostolorum.

ad eũ om

ad eum omnes iudei dicẽs·Nos
tram fidem in qua natus es ipsã
defende·Non est eũ iusticũ ut om
nis hebreus ex hebreis uenies
gentiũ te magistrũ iudices·et ĩ
circũcisoñ defensor factus·tu nõ
sis circũcisus·fidem circũcisionis
euanues·Cum ergo petrũ uideis
cuiuspe contra eius doctrina·qa
omnẽ obseruationẽ nre legis e
uacuauit·Excluſit sabbũ·et ne
omenias·et legitimas ferias ex
mauuit·Quibus respõd paul
us·Sic uideñ esse et uerũ uideñ
hinc potius phari: nõ et sabbatũ
obseruasse·et circũcisionẽ ne po
uerius aduertẽ·Nam sabbato
requieuit ab oñibz opibz deus:
Nos habemus patres et prãcipes
et legẽ·Quid tale põsit petrus
in regno gentiũ·Sed si forte ali
quam uult introduce nouã dor
minã sine conturbatione et sine
tumultu·et sine strepitu mũdane
ri ut nos uidean·et in nõ tospet
tu ego illũ cõuincam·Quod si
forte doctrina eius fiat no testa
mio ex hebreoz libris munita:
deret nos et omnes obedire ei·
Per et hys silia docente paulo.
prerant iudei ad petrũ et dicunt
ei·Paulus ex hebreis uenit·et ro
gat te ut uenias ad eũ·qũ hyr q
eũ adduxerunt dicũt·non se posse
dimittere ut uideat quẽ multan
tes cum cesari miserunt·Audiẽs
hec petrus gaudio gauisꝰ ẽ mag
no: et statim surgens perrexit ad
eũ·Videntes autẽ se pre gaudio
fleuerũt: et in amplexibz suis di
utissime morati·mutuẽ se lacrimis
infudiunt·Cũq; paulus illi oẽm
textũ suum laboz: indicasset·et q
liter nauigij fatigacionibz aduẽis
set·et petrus audisset illi qs symo
nis magy patẽtur insidias·absces
sit petrus ad uesperã: mane die al
tero reuisurus·Cũq; aurora dies
daret mutuũ·cum petrus aduenies
inuẽit multitudinẽ iudeoz ante
fores pauli·Erat autẽ ex iudeos
xpianos et gentiles infinita con
turbano·Iudei eñ dicebãt·Nos
genus electũ et regale·amicoz di
abrahaam ysaac et iacob·et oĩm
pphaz: ñ quibz locutus est deus·
quibus dedignatur secretũ suũ·
Vos autẽ ex gentibz nichil in se
mine magnũ uño·nisi in idolis
et sculptilibz inquinati exercabiz

ẽstitistis· Dec et hys silia diam
tib; iudeis· gentes respondebãt
dicentes· Alos mor ut audiuim
uerittẽ· reliquim errores nros
et secm eam sum· nos autem et
patres nros iustes sanctis· et plu
r signa uidistis: et legẽ auerle
tis· et mare pedib; sicis trasistis
et minimos ũros demersos u
distis· et columpna nob; ignem
in nocte apparuit· et ignis p noc
tem· et mãna nob; de celo datũ
est· et de petra nob; aque fluxerũt
et post hec oĩa idolũ nob; inno
li fabricastis: et adorastis sculp
tile· nos autẽ nulla signa uidẽ
tes credim; dñe hinc quẽ nos
nõ credimus deliquistis· Dec et
hys sili a cõtendẽtib; dicit apls
paulus· non debere eos hys cõ
tentiões mẽ se suscipe· sed hoc
magis attendẽ quia cõplebat
ds pmissa sua que iurauit ad
abraham patrem nostrũ: qd
in semine eius hereditarentur
oĩs gentes· Non est eĩm plena
r scripto apud dñm· Quicqd
eĩm in lege permittẽt· sedm legẽ
iudicarentur· qui uero sine lege
deliquissẽt· sine lege perirent·
Est eĩm in humanis sensibus
tanta sanitas· ut bona laudet
natura· et puniat mala q̃ mi
se inuicẽ cogitatiões· aut actu
santes puniat· aut reminiscẽt
es increpantes· Dec et hys tribus
paulo durante· factũ est ut mul
ti essent et iudei et gentes· sed
principes iudeoꝝ insistebãt· per
uo hys qui eĩ arguebãt qd sy
nagogis eos interdicẽt dñe· Audi
te fres sanctũ spũ· pmittentẽ pcar
che dauid· qd de fructu uentris ei
ponẽt sup sedem suã· Hunc ergo
mi dixit pater· ~~ego hodie genui te~~
de celis filius meus es tu· ego ho
die genui te· hinc crucifixerũt p
mundum principes
sacerdotũ· Vt impleret autẽ redp
nonẽ necessariã sdo· placuit se hec
oĩa sustinere· ut sicut de costa
ade fabricata est eua· sic ex latere
xpi in cruce posito fabricaretur ecc̃a
que non habet maculã neq; ru
gã· Hinc latus aditũ aperuit oĩb;
filiis abrahe· plane et iacob· ut sit
in fide ecclie· et nõ in infidelitate
synagoge· Lomittim ergo et in
trate in gaudiũ pris uri abrahe·
quia qd ei promisit adimplenit

Vnde et ꝑphia canit· Iuranit dñs
et non penitebit eū tu es sacdos
in eternū sc̄m ordinē melchi-
dech· Sacrdos eīm in cruce factꝰ
est· cū hostia corpis et sanguis sui
pro oīm seculo sacrificiū ꝓbuisset·
Hec et hys silia dicentib; paulo ꝛ
petro· pars maxima ꝑplō; credid-
et ꝑphiam fuerūt· qui et ip̄i simula
ta fuerunt fide· non tamen aperte
possent cor; negligē mōnia uel
p̄cepta· Videntes aut̄ maiores sy
nagoge et gentiū pontifices per p̄
uasionē cor; suā spēnalē fieri: e
gerūt hoc ut sermones cor; īmur
muratiōnē ꝑplī ueherent· Vnde fm̄
est ut symonē magū neron ꝓfer
ret: et illos aubaret· Immunera
biles eīm ꝑplī dū cōuertēt ad do
minū ꝑ ꝓdicationē petri· contigit
q̄ eīm uxore neronis ipiam libīa
et agrippe ꝓfecti cōiuge noīe agrip
pinam ita cōuerti· ut a latere se suor
maritor; auferet· Ꝑ pauli uo ꝓ
dicationē multi desciscebāt a mihīa:
adhēbant deo· ita ut eīm et ex ci
biculo regis ueniret ad eū· et fac
ꝑphiam nollent reuerti ad mul
tam uerꝫ ad palatiū· Hinc ꝑplis
sedulosā murmurationē agēbꝫ
symō magus exinanitus ē in zelū
et repit de petro multa mala dice
bans eū magū et seductore esse·
Credebāt aut̄ illi· qui mirabāt
signa eius· Fiebat eīm serpēs
eneum mouē se· et lapideas sta
tuas ridere et ciras et moueri
sepīm aut̄ auē et subito īaere
uidebā· Cont̄ hec petrus īfirmos
curabat ubo· cros unde faciebat
orando· demonia multis fugabat
mirica et morbos fusanabat·
Docebat eīm ad ꝑplm ut ab eius
seductione nō solū fugerēt· sed e
ā integrēt eū: ne uidēt̄ dyabo
lo cōsentire· Sic fm̄ est ut oīs
religiosi uiri exanimites symonē
magū· et sceleratū eū asserent· sy
mon uo adhērentes petrū magū
q̄ ip̄i erant eū symone falso re
ferro affirmarēt· Qui sino usq;
ad neronē relatū fuit· et symōe
magū ad se ingredi ꝓpit· Qui
ingressus cepit dare ante ne
rē· et subito imitare effigies· ita
ut fieret subito puer· et post hec
senex· alterā uo hora adolescē
tor· Mutabat sexū et etatē· et ꝑ
multas figuras dyaboli debāc
chabat· Qđ eū nero uidē· uere

hunc esse dei filiū clamabat·Petrus apls docebat hūc ee fure· mendacē magū· turpē· sceleratū· apostatā: et oīb; que sc̄i dei adiuersarium ueritatis· nichilq; timere· nisi ut iussu di cuius inquisitus manifestatus oīnib; pateret· Tunc nigrestes ad neronē symon dixit· Audi me bone imperator· Ego sū filius dei qui de celo descendi· Usq; modo fui petrū qui se dicit esse apli impedebat· nunc uo geminatū ē in malū· Paulus denīq; qui eripe cadē doctrīs cum me sentit similē dānē cū eo pdicare· Ex quo costat quia ipsi de mutua cor cogitatione ris: regnū tuū stare non potest· Tunc nero solicitudine plenus festinanter ad se eos iussit addūci· Alia autē die cū introisset ad neronē· symon magus et apli xpi petrus et paulus· symon dixit ne roni· Isti sūt discipuli illius nazarei quib; nō est tam bene ut sint de plebe uidear· Nero dixit· Quid est nazarei· Symō dixit· Est cultus in iudea· quē semp adiuui nos fecit· hec nazarethē ex ipsa fuit magister cor· Nero dixit· Deus omnē hominē mouet diligē· tu quare eos psequeris? Symō dix· Istud hominū est genus· qui totum mundum pulcritudine sua decepit· Nero ad petrū ait· Quare tam pfidi estis uos ul'gemus uīm· Tunc petrus ad symonē ait· Omnib; placere potuisti michi autē nō· Ipsos autē quos tropas· p me ds de suo errore reuocauit· Et cū expti ē sit qđ me iuuare nō possis· miror quia from te in conspectu regis te iactas pariem tuā magnam xpi discipulos iuuare· Nero dixit· Quid est xpc· Petrus dixit· Ille est quē hic symon magus se esse affirmat· hic autē est homo nequissim· et opa ei diabolica· Si autē uis scire impotor que gesta sūt in iudea de xpo· accipe litteras pontij pylati missas ad claudiū· et ita magnates omnia· Nero autē iussit eas accipi· Cū conspectu reuulsi· Pontij pylati claudio salutē· Iuuenit aliquid eo tpe pbatu· iudeos p inuidiam se suosq; posteros· crudeli dānatione xpm peremisse· Denīq; cum peracta hora sit pēs cor patres ad ds cor mittēt de celo suū filiū qui cor rectā uitā docēt· et hunc se po

miserit p uirginē missum ad tēm-
plū tragit me ꝑfidē in uidea hebreo
rū dō nō uellet. et uidisset eū ceros
illuminasse leprosos mundasse pa
ralyticos curasse. demones ab hoīb⁹
fugasse. mortuos etiā suscitasse. et
imperasse uentis. ambulasse sic
cis pedib⁹ sup undas maris. et mi
lta alia miracula fecisse. cū omnis
plus uideret hūc dī esse filiū dicit
mundiam cōtē eū passi sūt principes
sacerdotū. et tenuerūt eū. et alia p
alios in de eo mentientes. dixerunt
eū magū esse. et contē legē eos a
gere. Ego aūt credidi ma ce. et fla
gellatū tradidi eū arbitrio eor. Il
h aūt crucifixerūt eū. et sepulto
custodes adhibuerūt. ille uō mi
hi⁹ meis custodientib⁹ die tertia
resurrexit. Iudīn aūt exercit nrā
na eor. ut darent eis pecuniā dicē
tes. dicite uob dormientib⁹ ds da
pulo eius corpus ip̄i⁹ rapuerūt.
Sed cū acceptissent pecuniā. qđ fūm
fuat facere nō potuerūt. Nam et
illū resurrexisse testatū sūt se uidi
se. et a uideis pecuniā accepisse. Ne
ūro nugrelli ne quis alt⁹ mēnat.
et estimes credendū mendacis eor.
Cūq; plena fuisset epla. nero dix-

dū in petrū ap̄lū gesta sc̄oꝝ
Petrus aut. Ita bone imperator. nō
te fallo. Hic symon plenus mēda
cijs et fallacijs armōiat⁹ ut putet
se cū homo sit pessim⁹. hoc enā ēt
qđ deus est. In xp̄o est cūi sūma
nichonia p dīn̄ hoīem qđ alīp
fuit illa maiestas incōprehensibil
que p hoīem hominib⁹ dignata est
subuenire. In isto aūt symone
fuit due substantie hoīis et dya
boli. qui p hominē conat hoīi
nocere. Symon dixit. Si uis te ī
pator bone hūc te alium mōnē
ti estimare hoīem īperitū. pisci
cem mendacissimū. nec in ubo
nec in grue aliqua p̄dictū potestis
te. Sed ne diuinus hūc panat in
mundū. modo p̄cipias angelis meis
ut uenant et mundicēt me de ci
to. Petrus dixit. Non timeo ange
los. uh aūt me possit timere p
sūtem et confidentiā ihu xp̄i dīi
mei quē te esse mentiris. Nero dix-
Non times symonē q̄ diuinita
tē sua ubi affirmat. Petr dix.
Si Diuinitas in eo est. q̄ cordis ui
mat⁹ arcana. dicat in hāc q̄d
rogico. aut quid facio. Diuina
cogitationē mea. pius tuus au

rubz mſimus·ut nō audeat mēm
ante te· Petro dixit· Audi hūc et
dic ei quid cogitas· Petrus dix·
Jube ei panē afferri ordeaceū et
omulte dari· Cumq; missū fuiſſ;
afferri panē omulte et dari petro·
dixit petrus· Dimt nunc qđ co
gitastī· quid dicti; quid ne sit ſ
factū· Petro dixit· Vis g̃ ut ore
dā quia hec symon ignorat qu
mortuū suſtinuit· et sepīm de
collatū· post diē tertiū se repſentau
et quidq; dicēt ut faceī fecit· Pe
trus dixit· S; coram me ſi fecit·
Petro dix· Sed me absente hec
oīa fecit· Jam et angelos misit
ad se venire et venerūt· Petr
dixit· Ergo si qđ maximū ē fe
cit· quare qđ minus est ſi fecit·
Dimt quid cogitauerī et quid
fecerim· Petro dixit· Quid dix
symon· Ego me nr nos nō co
nemo· Symon dixit· Petrus di
cat quid cogitem· Petrus dixit·
Quid cogitat symon me scire q
docebo· dū fecerim qđ cogitauit
rim· Symon dix· Hoc solus bōc
impostor· quia cogitationes hoī
nemo nouit mihi solus i mō de
clarē· mentē petrus· Petrus dix·

Tu ergo qui filiū dī te esse dic
dic quid cogitauerim ut' quid fe
cerim modo in oculo· si potes ex
pme· Petrus cū brachiū panē
quē attulerat deaceū· et stregh
et in dextra aīt in sinistra ma
num collocuerat· Tunc symō
indignatus qđ' dicē non posset
fecerīt apli· exclamauit dicēs·
Pereant omnes magi· et dum
rint cū in conspectu regis rema
ris· Et subito apparuerūt omes
mire magnitudinis· et ipetūſ
fecerūt in petrū· Petrus nō ex
timens manū in oratione· ostē
dit manib; cū quib; benedixat panē·
Quem ut viderūt omes subi
to muſ; disparuerūt· Tūc petr
dixit ad neronē· Ecce ostendi ſ
fecisse me quid cogitauit symō·
non verbis sed factis· Jamqm
angelos premiserat qui me ē
uenturos· omes exhibuit ut se
ostenderēt nō. duinos angelos·
sed omnino habere· Tunc nero
ad symonē dixit· Quid est sy
mon· Ut puto nichilum· Sy
mon dixit· Hic et in iudea et
in tota palestina et ceſarea ſ
tu in fecit· et sepe mecū certā

do·ideo dixit· quia hoc erat in cō
manū·sic ergo ut crederēt dixit
hoc·Nam cogitationes hōm ne
mo nouit nisi solus ds·Et petr⁹
ad symonē dixit·Terre dīm te esse
mentis·Quare ergo nō manī
festas cogitationes singulor·Ec
conuersus nero ad paulū sic ait·
Tu quare michil duris paule·Pau
lus respondit·Hoc satis erat si
si dimiseris ihū magū tanta mu
la agē·magnū malū patre tue
amisisti·et regnū tuū a manu su
o deiecit·Nero symoni dix·Qd
duis tu symon·Symon dixit·
Ego mihi apte demonstraui me
dīm esse·nemo in uerisimilem de
bitam exhibebit·Nero dixit·Et
in quid moraris·ut ih̄s puniat·
Symon dixit·Iube in turri altā
fieri ligna·et ascendā sup eam
et nocte angelos meos et ꝓpu
am eis ut cūctis uidentib⁹ i celū
ferant me ad patrē meū·Hoc
ih̄s dum fieri non posset·ꝓba
bis eos hōes esse miserios·Ne
ro autē petro dixit·Audisti pe
tre quid symon dixit·Ex hoc
apparebit quātam ītuitē habeat
uel ipse ut deus tuus·Petrus
dixit·Omnine impator si uelles
posses intelligere cū quia dmo
nio plenus est·Nero dixit·Quid
in uobis ambagibus arguimus fa
tis·Crastinus dies nos ꝓba
bit·Symon dixit·Credis bone
impator ꝙa magus sim·cū mor
tuus fuerim et resurrexim·Ego
ut cīn ꝓdius symon pretulgo
sio·ut dicēt nerom·nube me dimi
lari in obscuro·et ibidē omnib⁹
omīb⁹·et si non tria die resurrex
ero·scias me magū fuisse·Si au
tem resurrexero·si me ee filiū di
uas·Et nī hoc fieri nullisset ne
ro in obscuro egit ꝓ artes magi
cas ut aries decollaret·Decolla
tus autē in obscuro·nī sanatus
fuisset is qui eū decollauerat·i
mput eius ꝓhibuisset ad humen
inuenit caput uerietinū·Sz nichi
l uoluit regi dicē·ne scirēt dece
ptī qui uisus fuat hoc ī abdu
ctione ꝓtrare·Hinc ergo dicebat sy
mon se die tertia resurrexisse·
quia caput et mēbra uerietis
tulerat·Sanguis uo ibidē con
gelauāt·et tertia die ostendē se
nerom et dixit·Fac sanguīē me
ū qui effusus extat estergi·qua

cur ego qui deollatus fuam fi
ar dur terna die rsurrexi. Cū
ergo dixisset. nero cruelissim⁹ dns
nos ꝓbabit. ꝯuersus ad pau
lum ait. Tu paule quare mlto
queris? Aut quis te docuit aut
quē magistrū habuisti aut ꝑ
quas auctoritates docuisti? ut quales
existimēt ꝑ tuā doctrinā. Pu
to eni nullam te habē sapiēnā
nec ullū aliquā posse ꝓficere.
Paulus respondit. Duas mc
contra hominē ꝓfidū et despe
ratū magū qui animā suam
morti destinauit. duas nutri
tus et ꝑdoctus ato adueniet debe
loqui. qui fingit se esse quod
nō est. et ꝑ artem magicā ho
mīb⁹ ad ꝑditionē illudit. Hui⁹
iba si uolus audire ul' fore
ei ꝑdes animā tuā et impiū
tuū. Hic cū homo pessimus
est. et sicut egyptij magi ānes
et mābres qui pharaonē et ex
ercitū eius secuti ī errore quib⁹
demergentur in mare. sic et hic
ꝑ pris sui pernā dyaboli hāb
ꝓficiet. et multa mala fiant ꝑ
ingressionā et retā mala si
quis sint apud hōies. et sic ml'
tos minutos mdiuit et seduit
ad tēptationē impij tui. Ego q̄
autē tibi dyaboli qđ ꝑ hunc
hoīem diffundi uideo gemitū
roris mei ago cū spū scō. ut a
to possit ostendi quis sit. Nam
spūi se exaltari putat ad celos
tantū ī profundū demergē
mūsterū inferioribus. ubi ē fle
tus et stridor dentiū. De doc
na autē magistri mei. de qua
me instrogasti. nō ea arguunt
nisi qui fidem mundis pcto
ribus adhibuerūt. Nam quēadmz
sē pacis et caritatis ea docu
et ꝑ aruum ab ihrlm usq; īl
lericū repleui. Docui ut hōies
se diligant. et ut minus se ho
nore preueniāt. docui sublimes
et diuites non se extollē. et nō
sperare in incerto diuitiaꝝ. ſ
in deo ponē spem suā. docui
mediocres mihi et uestimi cō
tentus esse: docui paupes ī si
a ecclesie gaudē. docui patres
dare filios suos disciplinā timo
ris dñi. docui filios obtēperare
parētib⁹ et matris salutarib⁹.
docui possidentes redde ꝓximī
ni collumnidie. docui negotia

·Zoc·

tes redē nechgalia ministris
rapublice. Docui uxores subie
ctas et timē eos quasi dñas·
docui uiros fidē seruare cōiugi
i. sicut illas sibi cupere pudicē
cōmodis uolūt. Qđ enim pu
nit maritus in muliere adul
terio. hoc punit in marito adul
terio ipe pater et condītor rei
ds. Docui dīas ut minus cū
seruis suis agāt: docui seruos
ut fidelius et quasi deo. ita seruāt
dīis suis. docui ecclias nedēniū
unū et ōpotentem colere deum.
Hec autē in doctrina. nō ab hō
nibus. nec p hominē absqđ diui
ne est. sed p ihm xpm et pīem gle
qui ni de celo lapsus ē. Et dū
me mitter ad pdicatōne dīs mi
hs xpc. dixit mi. Vade et ego cō
tecū in te habitās et ipis uite
omnib; credentibz in me. et omīa
quecūq; dixeris aut feceris ego
inspirabo. Hec hys auditis
obstupuit. Et cōfestim ad petrū
pergit. Tu quid dicis ad hec. Et
petr' ait. Omīa quecūq; locut'
est paulus uera sūt. Nam nō
n ām sūt elapsi ex quo accepi
stis ab ipis uīis q̄ sē ī uni
uerso orbe romano et pene ī
mundū cum ipi scripserunt ni
hil fās et dictis eius. Nam nō pfe
ctus est legis xpi. nec cū de ce
lo uocatus et docuit ueritatē
quia nō erat p inuidiā mun
dus fidei mē. sed p ignorantiā
fuerūt cū aute nos pseudo ē
sistit est symon. sūt pseudo a
postoli fuerūt pseudo pphete
qui cont' sanctos apostos uēctes
cuncturi studuerūt ueritate
et cont' hos necesse est agere
hūc uirū. qui ex inuidia sua
nichil aliud studij gessisse mi
dicitur legis seruatā ministeria
in quib; hoc didicerat. ut dete
ctor uitatis et pfidie existeret
falsitatis. Quia ergo pfidiō
eius non ex emulatione fiebat
p fiebat. sed ex defensione legis
ipa ueritas cū de celo allocuta
est dicēs ei. Ego sū uītas qđ
defendis. Cessa me pfequi. ea
ego sū ipa pro qua iudeis di
micare cont' inimicos uitatis
Ergo cū cognouisset ira ce de
seruit qđ defendebat: et cepit
hanc quam pfequebat sem
tam xpi. q̄ ē pure ambulāb

ua uerimas: et una credimus
semp uera. Symon dixit. Boe
impator intellige conspirationes
tos: audisti me. ego cum fui uitus
et ish audisti me sapiui. Petrus
dixit. Nulla uitas in te. sed ex
solo mendacio oiua ista duas et
tres. Nero dixit. Paule tu quid
dicis. Paulus dixit. Quia pe
tro audisti hoc a me dicti credi.
Unu cum sentiam quia unu habe
mus dnm ihm xpm. Symon
dixit. Putas me bone impator
cum his habe disputationem. ad
uersum me consensum feceris. Et
conuersus ad aplos di dix. Audite
paule et petre. Si hic uob michi
il possum face. uidemus ubi nos
oportet nic uidumur. Paul dix
Impator uide quales nob mi
nas minuit. Petrus dix. Cur
no irrideas hoiem et alicui in
pitis: qui ludificatus a demonib
putat se manifestum non posse.
Symon dixit. Ego nob parum quic
q ostenda uirtute mea. Paulus
dixit. Quasi tu hinc exiturus
sanus. Petrus dixit. Nisi uide
rit symon uirtute dni mi ihesu
xpi. non credit se xpm no esse.

Symon dixit. Sacratissime im
pator: noluisti credere quia hyps
qui arrianidum et arrianidum.
Paulus dixit. Nos autem ue
ritate cognoscem⁹ arrius arria
sione tenuim⁹: at ubi uitas
apparuit. coram arriasione et
arrianidum⁹ et arrianidum. Petr⁹
dixit. Si mala est arriasio: tu
quare arriasius es. Nero dixit.
Ergo et symon arriasius est.
Petrus dixit. Nec aliter potui
denique animas. nisi se indeni si
mularet: et legem dei se doce osten
deret. Nero dixit. Tu symonist
nudo zelo diuersis. et ideo istos p
sequeris. Est enim ut uideo zelus
magnus inter te et xpum cor. et
ueor ne ab eis communans a mag
nis malis comptus esse uideas.
Symon dixit. Seducteris impera
tor. Nero dixit. Quid est seduc
hoc qd in te uideo dico. cuidam
aduersarium esse te petri et pauli et
magistru cor. Symon dix. Pau
li xpc magister non fuit. Pau
lus dixit. Qui petri plenis do
cuit. xpc me p reuelationem sua
instruxit. Nam qd nos amulas
arrianos. dic mihi quare arri

Zoc.

anus ſis. Symon dixit. Quare
me hoc interrogans. Paulus dixit
Est mos ut ex interrogem. Nero dix
Cur mecum respondē ille. Symō
dixit. Ideo quia a deo ꝓpta est
annuntio. illo tpe quo eū attemp
Paulus dixit. Audis impiator
symon dixit. Si ergo bona ē an
nūcio. quare tu nuntios tradi
disti. et fraudi eos sapientiā ondi.
Nero dixit. Sed nec ex nob bene se
no. Petrus et paulus dixerunt.
An tu ex nobis sensus bene l ma
le. nō ad rem pinet. Nob cūi neces
se est ut qđ ꝓmisit magister im
fiat. Nero dixit. Quid si ego no
luero. Petrus dixit. Non qđ tu
volueris. sed qđ nob ille pollicit
est. Symon dixit. Bone ipator
im hoīes inuenerūt clemētiā
nā. et obligauūt te. Nero dixit.
Sed nec tu adhuc mihi de te confir
masti. Symon dixit. Latis tibi
rebus bonis et signis a me demon
stratis. nunqđ adhuc dubitare
uideris. Nero dixit. Ego cūi du
bito nequ. nequ enim uerū nō seno
sed magis qđ mirogo respond
si. Symon dixit. Fiat tibi sic
respondeo. Nero dixit. Ideo hoc
dicis. me nescire. Et si ego te mi
posse facere. ds qui potens ē fac
et. Symon dixit. Nam tibi res
ponsurus nō sum. Nero dixit.
Sed nec ego te rogare aliquid
ut eū semio fallax es in oībus.
Sed quid plura. Constrs iō
stabilitū animū ūrm offerim
et me in dubiū nō mittas. sent
tis. ut nūm imitatiōm tui credere
possim. Petrus dixit. Ego unū
esse dīm patrē. et dīm ihm xpm
ūm spūm scm. creatorē oīm rerū
co. qui fecit et firmam mare et oīa
que in eis sūt. qui uerus rex est.
et regni eius nō erit finis. Ne
ro dixit. Quis est rex dīs. Pau
lus respondit. Saluator mūdi
et oīm gentiū. Symon dix. Ego
sū quē dicis. et si nris petri et
paule nō mihi contingeret qđ ro
gus. ut mortuo uos dignet.
Petrus et paulus dixerūt. Sīm
q̄ bene tibi sit symon mage et
antichristime plene. Symon
dixit. Audi cesar nero. Et scias
istos falsos esse. et me de celis
missū. crastino die ad celos as
cendam. et eos q̄ mi tradiūt bros
faciam. in istos autē quia me

negare audi fili, iram meam obliendam. Petrus et paulus dixerunt. Nos olim vocauit ds ad gl̃am suã. tu aute a dyabolo vocat' es. et tormẽta pessimas. Symõ dixit. Cesar nero audi me. Jubs istos a te sẽpari. ut diligenc to ad patrẽ meũ in cel' possim ubi esse ppinius. Nero dixit. Et unde hoc ꝓbam? quia in celũ unquã. Symon dixit. Jube turrim excelsam fieri ex lignis et tabulis magnis ut ascendã in illã. et cũ ibi ero ascendero ꝑcipiã angelos meos. ut ad me acc' veniant. nõ enim in tram mitti permittor ad me uenire ꝓhibẽt. et deferant me ad patrem meum in celis. Nero dixit. Volo videre si impleas ꝙd dicis. Symõ dixit. Jube ergo fieri ut videas. Tunc nero ꝑcepit in cãpo martio turrim excelsã fieri. et ꝑcepit ut omnes ꝓli et alios dignantes ad illud spectaculũ cõ uenirent. Altero uõ die i oĩi cõcentu uenit nero paulũ et petrũ ad hoc spectaculũ ꝓmittri. Quibus sic ait. Nunc habere uelitis apparẽ. Petrus et paulus dixerunt. Nos cũ nos deregim? sed dns ihc xp̃c filius di quẽ hic se ipsũ mentitus est. Et cõtinus paulus ad petrũ dixit. Scio cũ est grauis positis exonare dimittã est impar. si quid uideris limo nem tenere. qm̃ tu ꝓpe electus es a dño. Et positus genuflectebat paulus. Petrus aute ad symonẽ mentitus dixit. Imperq̃ dixisti. Appropiquat cũ tua deiecto. et nra uocatio. Video enim xp̃m me uocantẽ et paulũ. Nero dixit. Et quo modo estis contra meã uoluntatẽ. Petrus dixit. Quo nos accersiuit dns noster. Nero dixit. Quis ẽ ds ur. Petrus dixit. Dns ihc xp̃c quẽ ego iudeo nos uocauit. Nero dixit. Ergo et nos in celũ imus eths. Petrus dixit. Quo ꝑplacuit q̃ uocat nos. Symon dixit. Ut cras ꝑpetuo nos facias esse. mox ut in celũ ascendero mittam ad te angelos meos. et faciã te ad me uenire. Nero dixit. Fac ergo qđ dicis. Tunc ascendit symõ in turrim quam oĩibus. et extẽsis mãibus coronatus lauro cepit uolare. Nero ut uidit petro sic fuit de

ras homo est iste symon: tu autē es paulus seductor eius
Cui petrus ait. Sine mora sacy nos uenires esse xp̄i discipulos. hunc autē nō esse xp̄m sed magū. Nero dixit. Adhuc pleuerans in blasphemia. Ecce uides eū celū penetrare. Tūc petr' aspiciens paulo dixit. Paule erige caput et inde. Cūq; paul' eleuasset caput. lacrimis plenus et uidisset symonē uolantē sic ait. Petre quid cessas. Perfice q̄ cepisti. Jam enī nos uocat dñs ihs xp̄c. Et nero hec audiens. insurrexit et dixit. Jam isti uident se uictos. modo et debuit. Petrus dixit. Modo pbabis nos nō deserere. Paulus aut petro. Fac iam q̄d facturus es. Et aspiciēs symonē petrus dixit. Adiuro uos angeli satane qui eū meā ferris. ad decipiendā hōm infidelē. corda. p̄ dñm creatorem oīm. et p ihm xp̄m filiū ei' q̄ē sua die a mortuis resuscitauit ut eū ex hac hora non feratis: sed dimittatis. Et cōtinuo ē dimissus. cecidit in locū q̄ sacra uia dicitur. et fractus quatuor partes. quatuor sibices adiuuāti qui siūt ad testimoniū uictoriē apostolice usq; in hodiernū diē. Tunc nero reuera sensit paulū et petrū in uinculis. corpus aut symonis iussit tribus diebus diligenter custodiri. putans eū resurgere in die. Cui petrus dixit. Vic iā non resurget. q̄m uere mortuus est. in eterna pena dāpnatus. Cui nero dixit. Quis tibi promisit tale figmentus fuit. Petrus dixit. Cōtemptus eius. Et si uerbigratia mihi est ei preiudicium ut periret. ne tantas de ad multiplicationē supplicia cui inferret blasphemias. Nero dixit. Suspecto animo me esse feristi. ideoq; nos malo exemplo pdam. Petrus dixit. Non q̄d tu nus. sed q̄d promissum est nob necesse est cōsumari. Agrippa ~~pfectus dixit~~. Nero dixit ad pfectū suū agrippā. Homines istos irreligiosos nimis est male perire. et ideo mirabiliter fieris artibus iube eos tormentis cōsumi. et oīs huiusmodi hoīes male cōsumari. Agrippa p̄fectus dixit. Non congruum exemplo iubes eos puniri. Nero ait. Quare. Agrippa dixit. Quā

paulus innocēs uidēt̄ pen̄ nūc̄ hominē reus ē· nisi⁹ irreligi osus· Nero dixit· Ego quo exem plo peribūt· Agrippa ꝑfect⁹ dix· Vt ni uidēt̄ iustū est paulo ut ꝑ religioso caput amputari· petr⁹ autē cū qđ nisi⁹ hominē ꝑ tranſat nube cū magnā letitiā· Nero dixit· Optime iudicast· Et dicti sūt petrus et paulus a con spectu neronis· Paulus deuolla tus est in ua ostensi· pen̄ autē dū uelles ad aurē aut· Dominā dñs meus ihs xp̄c de celo ad hāc descendit· reliq⁹ autē quē de hac ad celos uocare dignat· crux mea caput meū in hac debet ostēdere· et pe des ad celū dirigi· Ergo qm̄ nō sū dignus ita esse in cruce sicut dñs meus· grate cruc̄ meā· Ac illā trāſit cruc̄· et pedes eius sursum fixerūt· manus uo deorsū· Cōue nit autē innumerabil⁹ multitū do maledicēs cesarē nerōnē: ita furore plen· ut uellēt ipm̄ cesa rē mactare· Petrus autē ꝓhibe bat eos dicēs· Ante paucos dies rogatus a fratribꝫ· absedebā· et ec ccurrit mi dñs ihs xp̄c· et ado rans eum et dixi· Dñe quo uad⁹· Et dixit· Sequar me qm̄ uado mā uter crucifigi· Et dū ſcēdere um· redij romā· Et dixi mi· Noli timere quia ego tecū sū· quous q; introduxā te in domū patris mei· Et ideo filioli mei nolite me pedere uer meū· sicut pedes mei uiam celerē ambulāt· Nolite mē tristari· sed congaudete mecū· qa hodie labor meor⁹ fructū coro nā· Et cū hec dixisset ait· Vbi ego pastor bone· qa oues q; mi tradidisti cōpatiunt̄ mecū pe to ut parcat̄ mecū de grauā tis· Cōmendo tibi oues quas mi tradidisti· ut non sentiant me esse qui te habeat· ꝑ quē ego gregem hūc rexi· ponā· Et hec dicēs· emisit spm̄· Statim appa ruerūt ibi uiri ſci· quos nūq̄ me mo uidera⁹ antea· nec possem u dere potuerūt· Nā uerbā se ꝑ ipm̄ de hierosolimis aduenisse· et ipm̄ magnum magnello uiro il lustrissimo qui credidera⁹· et re liquias et symonē magū· pe tū sentus est· eāt· Abstulerunt corpus eius ascule· et posuerūt cū ad cherubinū iuxta rauma

chiam·in loc̃ qui appellat̃ natu
mus·Ipi aut̃ mm q̃ se de ihco
solimis dixĩt aduenisse·dixĩt
ad cõmunẽ ppm· Gaudete et ex
ultate: qm̃ patronos magnos
meruistis hr̃e·et amicos dñi nr̃i
ihu xpi· Scatis aut̃ hũr neõnẽ
regẽ pessimũ post nerõnẽ aplõr te
nere regnũ nõ posse· Arbitrat au
tm post hec ut odiũ exercit̃ suu
et odiũ ppli romani mitigar̃ cre
ret·et ita statuerũt·ut publice cũ
thomis tamdiu ludi̇·quousq;
ut erat meritus exspiraret· Qđ
ñ placuisset ad eũ·irruit i cũ h
mor et metus intolleranbil·i ita
aufugit ut ultius nõ apparuerit·
Exierũt aut̃ alq̃ qui dicẽt
ꝓm filius dñi errarẽt fugiens·
et frigore et fame immo dirigu
isset·et a lupis cẽ deuorat̃· Alq
diuit tempm uenisse ẽ· Petr aũt
apl̃or corpa dñi a gr̃is tollent̃
ad urbẽ fenda·exiit fremor
immus·et ruerũt ppls roma
nus et cõprehenderũt eos in lo
ñi qui dr̃ catabulũ cathacũba
ma appa miliario tño·et ibi mul
titudo ꝺ corpa cor̃ animo uno et
uerũt ꝺ corpa ap̃or petri et pauli·Explicit passio sõr apostolor
petri et pauli·Incipit passio
Quum sancti pauli
uenisset·apostol
romam·luras·a
galatia·ytaq; a mal
mata·expectauit pauluũ in urbe
Quos cũ uenens inuisset·lem
tus est valde·et conduxit sibi i
ll' hospitiũ publicũ· Ubi cũ esset
et cũ alijs fr̃ibz de ubo ntr tract
aret·cepit colligẽ multitudinẽ
maximam·et adiuchant̃ p eũ
fidei·multiplicabant̃ anime saluandã
tur aptante gr̃a dei·ita ut p tota
urbẽ sonus pdicationis sanctis
pauli fier·et exiret fama per
inuisam ista regionẽ de illo·
Jam cũ innotuisset ubi roma
no signis et ꝓdigijs et doctri
na multa·atq; mirabili sanatõe

cursus quoq; multus de domo
cesaris fiebat ad eū. Erat mihi
tot imperatoris adeo illi ē familia
copulatus. videns in eo diuinā
sapiaiā. ut se a colloqs illius nūq
tepare posset. quotiens si os ad
os illū alloqui nō valeret. frequen
tius datis et amplis epīs ipius
dilectione et amabili colloquio
fruerē. et sic eius doctrina agēte
spū sō multiplicabat ē et amaba
tur. ut hinc iam doceret. et a nīs
libentissime audirē. Disputabat
siquidē cū ethnicor philosophis
et reuincebat eos. unde et plūi
cius magisterio manus dabant.
Nam et scripta illius quidā ma
gistri cōā eo legerūt. et i nīchis
se admirabilē reddidit. Senatus
cā de illo alta nō mediocrit sē
piebant. Quadam autem die
cū hīs paulus doctrine mīsteēs
cuta uespim in cenaculo edīcōi
turbas alloquēt. quidā paulus
patrocliis religiosus et primeria
regis. ipsius se duces aspectibus
abut ad horreū ubi paulus hoc
pabat. ut audiret doctrinā atq;
documēta uite ppetue. Inuitat
cūi ad hoc animo ductus fuat.
iam a consodalibus suis. et ceteris
amicissimis. qui de eius familiari
obsequio pauli monita seruabāt
Sed cū si multitudine ppli ad eū
trouit nō posset. ascendit ad fenes
tram celsiozē. et sedis
ut ibi dei cōmodius audire pos
set. Delidrabat namq; flemma
tismo pauli cimone retin. Sed cū
in longū paulus. pteriisset sīmo
nē. et uicinis sōpno fatigarentur
dyaboli maligni inuidia dolens
sup dilectione ībi di et ipsius apli
qui studiosius adolescens habebat
sedit iuuenē paululū dormitare.
caderisq; de fenestra sans celsa
spīm exalauit. Ad cū mox ueīm
reuertenti a balneo fuisset nūcia
tū. quia multa frequentia dilec
tī sibi iuuenē rapuerat. unde et
contristatus est rex usq; ad mortē
sup morte patroch. statuitq; ali
um pro eo ad unū officiū. ut ei
poriget poniū. Paulus uo cog
noscens qđ gestū est p spīm scīn.
dixit ad plebē. Viri frēs. uēit ma
ligius ut nos tēptaret. sed dns
ihesus xp̄c more solito ei' nefaria
cōuertet ad sua glām. Ite igitur
foras et uicinetis iuuenē uelūs

dehuāū et alto rndisse·et iā nūc
iacere exāiuīā quē leuantes ad
me hūc afferre satagite·Illi uero
tanto gradu pgentes: cōfestim
iuuenē athlerūt mortuū·Ostra
bant aūt turbe·quoīn paulus
tam gestā et adhuc cogitauisset:
sibi ne mīne nūciante·Dix· mag
paulus ad turbas·Hunc fides
nra apparebit erga dīm nostrū
ihm xpm·Tempus est ei ut semē
nite cine in bonā tīrā deuēiens
multiplicata fructū faciat·Ac
cedam ergo plena fide ad dīm
dm nīm et deprecē illū ut iuuē
iuuenile reddatq; restaurat aīa
cius·uiuatq; melius sp uixit·
Et nī negemuissent nunsi pro
sibentes ozanoīn·aut paul? Ado
lescēs patrocle·surge et mane qñ
tu tibi fecit ds·A quam horam
mox patrochus tanq; a somno
surrexit·et cepit glorificare dīm
qui dedit tale pātē hominib?
Similiter eī paulus nī cessauit
nare et domo exiens·et ibant le
tantes et gaudentes oīs ī dño·
qui fecit uolūtatē tuētū se: et
depcationē eoz exaudiuit·Cum
aūt cōtristaret nero sup patro
clū et unus haberet in manu:
dixerūt amīci ei ad eū·Ado
dīe magnanimus nīa grauē
molestia super mortē adolescē
tis nam uiuit et est sous·Cum
uō eī audisset patroclū uiuere
qnē paulo ante didicerat mor
tuū·expauit uoce et refusabat
eī intrare et alloq eius cōspec
tui·Sed eī plusiū illi fuisset·
ab amīs plurimis·iussit eī i
trare et iudex eī molimē·a
nulla motus sigīa habēte obtu
puit·et ait ad eī·Patrocle ni
mis·At ille respondit·Letar
mus·Nero dixit·Quis te fecit
mne·Cui patrochus explana
tus ordē·et attentius ei loq fidē
dixit·Dns meus ihs xpc: rex
omniū sclor·Et nero cōtristat?
de nōie iesus dr dixit ad hunc
modum·Ille ergo debet regnare in
scla·et resolue oīa regna mūdi
di·Et patrochus ait·Ena relan
destruet oīa regna mūdi q sub
celo sūt·et universa seruitutī et
et ipse solus est rex regū et dns
dīantiū·Nero aūt dedit alapā
ei dicens·Ergo tu militas ihu
regi·Patrochus exultās ait·

Enim. Nam cruciauit me a mor
tuis. Cum barnabas et iustus
et quidā paulus et aaron capad
nis et festus galatheus qui erāt
ministri cesaris et cū ingē assiste
bant. dixit mihi. Cur cesar
certa sapientē et prudentissime
atq; uerissime respondentem
puto iuuenē. Nam et nos ih
unitatē regi nostro dño nro
ihu xpo. Nero aūt cū audisset
hunc sermonē. coepit sentire
dicere illos inuicē regē ihm et
misit eos in carcerē. ut inuicē
illos torqueret. quos minus an
te amauat. Et iussit mēbra magi
ni regis illius famulos. poluit
q; eorū ut sanabi inuicē finxē.
sine intrōgatione oīs xpi mili
tes p tormēta uaria puniēdo.
Vnde multa seruatōne a mīc
tis reipublice. et a malignita
tis fautoribz serui dei quesiti.
et inuēta sūt multi. pduci st ad
pīcam cesaris. inter quos pau
lus consuetō uanas. p xpi nōie
gestans cathenas ductus ē uin
culis. ad quē oēs simul uinciti
tendebant. ut sine alicui⁹ indutō
fraude nero potuerit cognoscere
ipm magni regis militē. pfidē
Intelligentiq; illi duxē. et ipse
uoci magistrū. aut ad illū. Ho
mo magni regis sum. in aīe
meū. quid tibi uisū est ītro
ire regnū romanor. et ni cōtra
here. tibi aute collige milites de
mee milice principatu. Paulus
aute repletus spū scō constanter m
aure oēm qui potuit adesse dixit
ad cesarem. Nero. non solū de tuo
angulo colligim⁹ milites. sed etiā
de toto orbe terr. Hoc cū pōtū
est mi. ut nemine ex oībz gētiz
militare uolentē eterno regi repel
lam. Potens est cū oīm dñs nīc
tis larga manu sedm cuiq; me
ritū. dona dignissime dispensare.
Si cū et tibi uisū fuit ī illū arte
et si fideliter obedire. non te pēni
tebit. Certe non poti⁹ ea diui
nc hui⁹ sēti splendoi et glā salua
re te debemus. sed et si subiecta illi
fuis. in pēniā saluus eis. Cum
cū uenerit iudicare uiuos et mor
tuos. deuastabit hui⁹ mundi figu
ram p ignē: et ante mūdi cōsumā
onē parata et a scis omnia omni
bz suis donatiua. que nūq; defici
ent. et que omnē exhibēt ingē

aã largiet. Nec audiens nero
ra sumentius quin p ignẽ mĩdi
paulus figuram durãt resoluen
dam· iussit omnes milites igne
armari: paulũ autem senãtus
consulto tanq̃ maiestatis reũ
quite scom romanas leges trũ
cari· Tradidit eũ longino et
megisto pfectis amq; amesto cẽtu
rionibus illũ cum mrbẽ ducẽtes
et ppõ spectaculũ de eius omnio
ne fibentes decollari ꝓpecit· hõ
paulus sine intermissione ihũ p
durabat salutis· Ministros cuñ·
et apparitores p omnẽ ciuitatẽ
ora regiones cũ celocitate nero
diabolica exercitus operãte dire
xerat· qui summa diligẽtia plu
rimũ lamentes· et manifestas
simul nocturnas xpianos· Vnde
tam multiplex orta est turba
xpianor· ut pls romanã palatiũ
subite irrũpent· et seditionẽ cõt
cesarem cruarent· atq; proda
rent· Pone modũ cesar in
uehemẽtissimã ultionis rempta furo
rem irrationabilẽ· sustinat scie
re qd crudelius metã transcen
derit· Flebates hoĩes sẽ quos
pdis· romanã ciuitatẽ magnum

Auferis cesar romanã ciuitatem
que militũ maiorẽ frequẽtia·
tribꝰ cũctis gentibꝰ exultebat·
Tunc nero clamores ꝓh exper
rexerus· aliud edictũ ꝓponit ne
mo audet contingere xpianos
ner quicq̃ eis inferre molestie·
donec cesaro plenissime omni
bus ex elcthone cuncta referrẽt
ad cesarẽ· Quapter paulus
ueꝝ eius est oblatus aspectibꝰ·
Flero autẽ ut eũ audit· uehemẽ
tissime exclamauit dicẽs· Tol
lat tollat malefici· decollatꝰ
ipostor· ner sinite uiuere ar
matorẽ· Pdux senatuũ albem
torem· auferte de superne terre
menaũ iniquitorẽ· Ad quem
paulus air· Flero ipe modo pa
rar ego· sed uiuã in ppetuũ do
mino ihu xpo meo et regi eterno
qui uenturus est iudicare orbẽ
terrarũ in conflagratione ignis·
Flero dixit longino megisto et
amesto· Auferte cicutus ab illo
capite· et sic sibi de uita ꝓpera
blandiat· Cruciatꝰ me regẽ in
uitũ· qui eũ iuuet et ordinato
rem· Paulus uo air· Vt scias
nero me post decollationẽ meo

regi mundo etialiter uiuere·
re autē uidū quē putas mihi
uiuere· cū in absentiā fuerit ma
gis· uenus tibi apparebo· aut
cognoscē potis quia mors tua
m famulantē dño meo ihu x̄o·
anus ē ois regnū· et au uo
luit dabit illud· et omīs turbo
ria est illius· et quē uult uincē
fecit· et ipse solus mundus est
rex regū in etermū· Et hijs dīs
ductus est paulus ad supplicū·
Cū autē duceē longinus· me
gistus· atq; amestus dicūt ad
illū· Dic nob̄ paule· ubi ē rex
ille· et ubi apparuit nob· et q̄l
cognouistis eū· et quid nob̄ cō
tulit· aut conferet bonī· ut sic e
um ardentissime diligatis nos
x̄pianā· quatin⁹ nullo pacto re
ligionē uīā uelitis accommodare
ad cōsensū ut uiuatis· ac bonis
hui⁹ uite fruamini· sed potius
omni delectamēto contēnatis· p
illo uidelicet q̄ uenturus est et ui
ctimus diuinis· Magnus eī
nob̄ uidetur error accommodatem
odisse huius uite· et toto desid
rio penas ac mortē amplecti·
Paulus uō ait· Dū uiui uidam

atq; sensū bono nitentes· relī
quite tenebras ignorātie et er
rores· quas caligine obnubilat
intelligentia uīe nobilitatis in
ueriū qđ in nob̄ latet uidere pos
tis· et cōtemne mentis oculos ad
etēnā et ueriā huīe· ut ualeatis pu
ris nostros cognoscē· et sic ad cog
nitionē regis illius uīi letitia pue
nire· atq; ab igne uniuerso orbi su
piendio saluari· et illesi pma
nere· Non eīi sinit nos putare
aliquid regi ēterno nos nolentes?
sed deo uolente regi celoq; et oīm se
culoq; qui ppē mortales q̄ sūt i
hoc mundo uenit iudex· et iudi
cabit scām p ignē· Felix autē ho
mo est q̄ crediderit in eūi· habebu
eīi uitā eternā· et uinet in oīna
scla· Et infelicissim⁹ ille quo nō
infelicior illius· qui non cōtēnit
ad tēi· nam peribit in etīnū· pp̄
hoc namq; de celo ad terā descēdit
qui celū et terram fecit· et ad hoc
factus est homo q̄ fecit hominē
ut homo comissus ab magistro su
a relinquens uana et multa sy
mulachra· que satis nefandissīe
pro deo colunt· seruiat et q̄ illum
fecit· et adoret eūi· quē tremūtem

·270·

gru et omnes potestates celoꝝ adu
rant·quod cū factū fuit·sanctꝰ illū
ueꝝ adoratoꝝē·atq; cultoꝝē·et sin
gulariter·et soliꝰ anglōꝝ suoꝝ·
et spūtuū uidelicet solꝝ ac bōꝝ·
ffactōꝝ īmento qua spūs est ds·et
ēt qui illū in spū et ueritate adꝝt·
et adoꝝat·sā spūs sctī sanctꝰ illū
nō qui in eū credē reuelauit·sctū
et cōplacē redet māꝝ dei nomoꝝ·
in tm̄eto eterni iudicij·i cōtē
mptoꝝē atq; ignem ꝑpetuū trans
mittet illū·nec effigiet ignē nec
turū·p quē ds oibē iudicatuꝰ est·
Quapter uos sapientes apud se·
sapientiaꝫ uīa diiudicet·quis fuit
iniquū·qui sine factoꝝe non ꝓdi
it·ꝓpendite quis fuit hoīes·qa ut
diuina testant oracula·nō se fuit
ipe·Attendite quia ymulachra
uana sūt·et hoīm factura et demōia
in eis facturis esse lapidea·q uere
in hoc cōcordaut iudauī·quia u
nanimiter pmonē humani gnis
supuīt·sibi tamē mutuē modis di
uersissimis dissidet·Nonē ecce un
pus pax dicat dūs·In causa nāq;ē
aliud·aut hoīes festinēt ꝑdē·et sibi
solos in penis habē·quia i celes
tem habitatiōnē homines alienū

ros fuisse ꝑ dei gram·unde ipsi
nequissimi reddeꝝūt ꝑ suā superbi
am·Vbi urbem sensit agricola
ri·qua deuus nomē ꝑ plures
nequaq; diuidit·qui unus a quo
omia·et unus dūs ihs xp̄c ꝑ quē
omia·et in ꝰ ips sis in quo cōsis
tunt unusa·nu fidei obtenpant
omia·et non est talis in diuinis
qua mater pluralitas·Attendite
ciues romani unde discordia mala
fuit·et qua ratione amisertis·sic
longe latep adoleuerit·et cur tam
multiplicata nō imminuta·sed inse
rabilioꝝ emersernt deoꝝ potesta
tes·uidetur qua multi reperiunt
uelle fieri principes·ac tyrānī et do
minatores non minoꝝ·sed hōmī
sue nature consortiī·Vnde igno
rantie tempestate diuersi et bara
tro errorum sue deuti·inuisq;
potestatis sue dīa aut minuta ātē
statuit·Vnde et dicē·qa primus
neroth in orbem creauit ds·deus·
Ad tantā cēn miseri hoīes uene
rit demētiaꝫ·ut sic miserrimos
hoīes sibi deos statuerit·quibus
sicut silēs ut morte pessimā non
deuitarent·Sed et quidam eoꝝ
qui nō ꝓbauit diu hre i memoꝝ

tradn sūt in voluptatib; suis? ut exterminent illa opa que legis romane primum cū exercitōe. et ꝑpletū est in illō qđ ꝑdictū est ubis sānctis. Simules illi iqt fiant q̄ fauūt ea. Ferrūt ei sibi deos muteos: et fact sūt ipsi muti. atq; mutantur ꝑsanctē deuotiō ut trunco hgn dicunt ds nr̄es. et lapidi adiuua nos. malefactū adorant. cui⁹ st alui malefactū. Ad hec mlte audiēcū turbe. clamantes nocē ī planctū dirūpūt. Errauim⁹ peccauim⁹. iuste egim⁹. Doctor saluus sit ne pereamus. eterne uite ostensor. miserē nr̄i ut eruam⁹ a laqu ꝑcō q̄. ut possim⁹ euadē igne quo exurit⁹ mund⁹. et quo cruciabi tur nfidlis et iniustus. Tūc paulus ait. Quid fles quor cor ds aperuit. et suo spū tetigit. sic ne iuuiter in fide. Nam ministri eterne salutis aderunt a quib⁹ baptizabimini. et bene plene rantes in caritate dūi nr̄i ihū xp̄i salui eritis in eūm. Longinus ait et negistus et arestus sere ius alloquētes aplm. dixerūt. Cognim⁹ te dūe fac nos assentiri in mihia regis eterni. ut possimus uentū ignem euadere regni pctm principes fieri. et dimittimus te quoniā deereuis ꝑgere et eximus tu uiuens comites usq; ad mortē patimur. Quib⁹ paulus ait. Fr̄s mei. nō sū ꝑfugus. sed miles legitim⁹ regis mei. Si eīm scirē quia moriere. et nō ponus ad uitam et glām p hāc morte ꝑuenire. non solū facerē que rogatis. sed ego hoc a uob⁹ deposcerē. Nunc autē non īmanib⁹ multas passiones animi mei sine causa pacior. nam restat in mea uictoie qua reddet mi cui credidi et de quo certus existo. qm̄ ad illū nado. cū ipso in claritate sua et patris ac scōr angelor iudicare orbē terr. ꝑtea morte ista cōtēpno. et uitam pctionē ut abstrusa non obtundo. Illi ergo flentes dixerūt ei. Quid ergo actum sum⁹? Quo modo te ꝑmitto uiuere? et ad illū in quo nos credē ꝑsuades ꝑuenire iam ultra nolem⁹? Et cū hec ille loqueīt. et pēs multis uocib⁹ in altū dare. misit uox patheniū quēdā et ferūā mulierē uidēt. Iam paulus omissus est.

Qui aduenientes reperierūt eū adhuc uiuentē· et turbas diuinē alloquentē· Quos paulus ad se uocans dixit· Viri credite m dñm uīrū qui me et oēs q̄ m eū credunt a mortuis suscitabit Illi respondentes dixerūt· Ad re surē pius ibimus remanentes ū pfidi fiūt ap̄ō nō missi sum?· et ū mortuus fuis et resurrexis· tūc credimus uo regi· Eū autem mortas explica quibus uisionē differis· et uade ad destinatū locū ubi sententiā uito dictam suscipias· Paulus quoq; dixit eis· Cū mortalitatē meā in carne pl? uos indigetis si credē multis ōp e go· qui ad uitam p̄ morte uadō· Sed iam pgam? exultantes ī nomine dñi nr̄i ihu xp̄i· Cūq; ad locū pgerit passionis commūnibz turbē ppōt nūmeris· uenerūt ad portam urbis rome· ubi olim abinam· ubi habuit obuiā nobilissimā matronā nōie plautillam ap̄ōt feruentissimā dilectrīcem· Quae flens· eius se cepit amplexibz commendare· Ad quam paulus ait· Vade plautilla et nc salutis filia· Accommoda mi panmī quo utar uiatis· et serde tu paululū ppter plebis ipedimēnū me hic experimus donec reuertar ad te· et tibi statim bñficiū· ligno eū in aur oculos meos nec sudarij· et nec uiechoms amplexibus in me p xp̄i nōie pigris ubi ad illū pgrus relinquam· Quae fetinans pānū porrexit· et ut ap̄ō uisum fuerat obedmuit· Insuluam mūt ei parthenius et fetus dicentes· Quid credis ī pestem et magū· Cui pōis panmī optimū· non tū pulū ī sceō luramus· Paulus uō dixit ad illam· Etiam filia hic pstolare aduentū meū· et signa mortis mee in pānnulo tibi offerā· nō xp̄o uictimus· Interea longinus negotius et amicus dñi ibatur pro salute sua· obuiosus mqrentes modū quaer ad urbē uiam ponuissent attingē· Ap̄ō aut ad eos· Fres et filij mei· mox ut ego fuero decollatus· et uos ac urbem muniti uitrefectionis nec· a loco in quo me dñs uocare dignatus· recedetis· uri fideles recipiet et sepelient corpus meū· Vos autē uocate locū sepulchri

mei·et oras valde diluculo illuc
ueniunt· ibiq; inuenerūt duos mul
ctantes hymū et lucam· quib; dix
tis· qua de causa uos misit illi
uob dabūt salutē in dño· Solli
te ergo dubitare exequi qđ nob
est imperatū· qñ statim ut arden
tes sacro fonte fuimus mundi· et
diuinor misteriorū illuminatione
sacrati· ab omnib; pene contagijs·
et ab hoc etiam qđ reuerenū ī me
sterer peccato mundante pur
gati eramus et sup nutē dealbati ī
sere xpi militū assumpti· et celeb
regni efficeremur coheredes· Et
hijs dictis pcēpit ad passionis lo
cū destinatū· Vbi ad orientem
uersus· tensis ad celū manibus
diutissime cū lacrimis orauit·
hebraice· et gras egit deo· Cuiq;
hebraico sermone cōsummatto o
ratione· valedictis fratrib; benedixit
eos· et ligatis sibi de plātille ma
phoria oculos· in tra utriusq; genu
flexit· et collū extendit· Spatula
tor uō brachiū in altū eleuauit·
cū ultore pcussit· et rapuit ei⁹ ab
scidit· Qđ postq̄ a corpe pcisum
fuit· nomē dñi nr ihu xpi hebr
ice clara uoce pclamauit· Statimq;
de corpe ei⁹ unda lactis ī uestim
ta milites exiluit· et postea san
guis effluxit· Stola uō qua sibi
ligauit oculos· nō ea quidā uellēt
rapere· non cōparuit· Tanta eā
luces mirifica et odoris suauita
tis in momento illius decollan
dis celitus ibi emicuit· ut mor
talium oculi splendore illi⁹ fre ne
quiuerint· et flagrantia ī beato
apło· Vnde mirati et valde laudā
tes et confitentes p duas horas
dñm ihm xpm etiā et suscitū
regē· quē pdicauerat magnifi
cis doctor et magister geminum·
Reuertentes uō qui missi fuant
ameterare misticonē ei⁹ puenēt
ad portam ciuitatis· ubi lucrēt
plantillā laudantē et glorifican
tem dñm in omnib; que audiu
y ei⁹ apli· Et interrogauit eam
cū ursione nr caput suū non
peruert de māphoria qua pcessit
rat suo paulo· Que ametsa mo
re fidei· cū magnanimitate re
pondit· Quam et miseri q̄ arde
rentis que oculis indelebilia ma
nēt attendatis· Vere habeo eam
dem que illi pauperrimam pannū
de mulsione sanguis pcessi· ita

de ecclo

rcio uēiens innumerabili mu
dauoꝝ turba comitatus illum
in ueraniam rcipit-et respōs
grām pro benignitate i eū hab
ta dixit-Tu in plamilla i terris
obsequiū ꝑparasti-ego tibi qñ
uenis ad celestia pgrina deuotis
sime obsequar. In proximo nā
q̄ pro te reditur-et tibi regis in
uicti glām demonstrabo-Et ex
trahens plamilla pānū a suu
uisco pfusū sanguie illi ostendit
Qui inmo pauore correptus gres
su conato pretereūt ad cesarē que
rebāt et audiciā nūciantes
At ille cū audisset horrifice-et in
grui stupore attonitus-cepit de
his que nūciata sūt et cū phylolo
phis et amicis atq; ministris re
publice-seu et cū his quos habe
potrat et senatu conferre atq; cū
fabulatonis sermonē cū timore
et tremore atq; confusione scire
habere-Dū autē hec nūciē in
uenirē et secū quererēt-ueūt pau
lus arma holam nomā iauuis
dauis: strenue aute cesarem et
aut-Cesar ecce ego paulus regis
cim et multi miles: uel nunc
arde quia non sū mortuus-sed
uiuo deo meo-Tibi autē miser
non post multū tpe mala tēta
bilia īminent et supplicū max
imū-atq; eternus restat minis
pro eo qđ nunc tāta flagitia pes
sima-multū sanguīē multor effu
disti nuuste-Et hec dicēs repēte
disparuit-Nero sūdem his au
ditis-ultra ſ dari posse timore
pulsus: et uelut amēs ē factꝰ
et ignorabat quid agē posset:
Quadrimbꝰ uō annis iussit pa
trociū ac barnabam et qui mēch
cium cū illo colūq; atq; quo uellēt
abire. Longinus drungꝰ et magis
tus atq; amicus sicut cōstituerat
eis paulus-puo mane uenientes
ad sepulchrū eius-uidetūt duos
uiros stantes-et in medio eoꝝ
paulū stantē. Quo pmeditēs
in uisu āmirabili-timuerūt ne
uerū sūt acrē ꝑius-Tytus au-
tem et lucas in se ab extasi ora
tionis reuisi-uidentes ꝑfectos atq;
remunerones q̄ ministri fuerāt
uenis pauli ad se ꝑmanes-hu
mano timore subrepti-in fugā
uersi sūt: et pauibus cruentis ex o
culoꝝ-Ju uō post eos dama
uerūt dicentes-Non ut suspica

mum bñ dei homines ideo uēnire ut nos psequant ad mortē. sed ut credentes nos p aquā baptismatis ad uitam transferant eternam. sicut nob uerus doctor paulus psuasit. quē ante modicū in medio nrm stantē et oranté conspeximus. Nec namq; audiens ab eis. tytus et lucas steterunt. cū multa letania et gaudio spūali. Imponebantq; eis manus. et dantes significabāt eis pcepte. sicq; demum uespere pauperes. baptizari se in nōe dñi nri ihu xpi. cui ñi patre in unitate spūs sci est honor et gla in scla sclōrum amen.

Item passio sōrum petri et pauli tpus rome petri et pauli doctores xpianor sublimes operibus et dan magistio. qui ante suor oculos neronē auersū fecerāt. captum magi symonis delirāmēta. q sibi animū eius comabant. cui adiumētū uidebāt subiectiones gentiū. uite longeuitatē salutis custodiam fratribus arbe polliceba. atq; illi credebat q unum re rum nescirent examinare. Deinq; simū apud cū uidebat animositatē. quidem eius cum pculē sue salutis utrēq; custodē arbitrabatur. Sed ut petrus eius uanitates et flagitia detexit. et spes illū irremediū. non solidū aliq; aut uere esse demonstrauit. ludibrio habitus. et digno est merore cōsūptus. Et q uis in alijs tyrannis partibus pfecisset expulsis potissimū tamē pncipē romanū. ausus est se iactare ñ modios sustinere. Defuncto erat eo tpe rome adolescens nobilis. pñs quus nerus. cui immisor dolore. Ammoneri plenius experiendum uirtū possit resistentia. Celebrim in hys opibus petrus habebatur. sed apud gentiles milla fuit huiusmodi detrebat fides. Dolor erga remediū. pcliū est ad petrū. fuere eā qui symonē exterminandū putauerūt. Uterq; affuit. At petr symoni. qui de sua se iactauit potentia. pares partes mutuare ut si posset motum sustineret. si ille non sustineret se nō deficere xpc opem ferret defuncto. quo posset resurgē. Symon uō q putauit apud urbē gentilē plenū

suas ualeir artes ondicõē ꝓpoſu
it· ut ſi ipſe reſuſcitaret mortuū·
petrus omitteret· q̄ui magnā potē
tiam· ſic eñ appellabat· lacrimedo
minus rogaret· ſimo ꝓualu
iſſet petrus in ſy monē pati grē
uindicaret· Acſcuit petrus· Ado
ſus eſt ſy mon· acceſſit ad lectum
defūcti defuncti inmutare atq; in
mutare dira carmina cepit· Vi
eſt ꝑ agitare capit· q̄ mortuus
erat· Clamor ingens grimbū q̄d
ſanauiet q̄d loquerē eū ſymone
um et indignando ī petrū q̄d nul
cēt conferre ſe tante potestati· Cū
ſaūs poposcit ſilentiū· et ait· Si nu
uit defunctus loquat· Si reſuſcita
tus eſt ſurgat· ambulet· fabulet·
fantaſma illud eſſe non ſuſtinē
q̄ uidebat· caput mouiſſe· Dein
q; ſeparet· a lectulo inquit ſymō·
ne tunc ne id quidē oſtentui fiat
i· Abduat· a lectulo ſymō· manet
ſine ſpeme motus alicui· q̄ mortu
us fiat· Abſtitit petrus longius·
et mitis ſe oratioui paululū intē
tus· eū magna uoce ait· Adoleſcē
ſurge· ſanet te dñs iſus· Et ſtatim
ſurrexit adoleſcēs et locutus eſt·
et ambulauit et tibi ſimplū· et

dedit eū petrus manū ſue· Cui eñ
ū ut ab eo non diſcedēt rogaretur·
ait· Non derelinquet· ab eo· q̄ illū
ſcit ſurgē· an nos ſerium· Scru
ta eſto mater de filio· non uēaris
habet cuſtodē ſuū· Et ū ꝑs in ſy
mone ſurgēt· ut lapidaret· ait pe
trus· Satis eſt ad penā eius· q̄
cognouiſti ſuas artes nichil uale
re· Quiat· et xp̄i regnū celeē inde
at· uel mutus· Loquebat· ſymō
apli gla· collegit ſeſe· atq; omnē
ſentiat carminū potentiā· Cōgre
gat ꝑplm· offeruſcū ſe dicit a gabie
is· relictis urbē quā tuebi ſoleret·
Diem ſtatuit· poſſet· uolatū· q̄
ſupinus ꝑ ſedibus uehēbat· amici
ueller celū petet· Conſcendit ſu
mmo die capitolū· et ſe de rupe de
mens uolaturū cepit· Omnī ꝑplſ
et uenerari plerīq; dicentes deū eē
potentiā non hoīnis· que cū nequ
uolueret· nichil tale xp̄m fecīſſe·
Tunc petrus ſtans in medio ait·
Jhu xp̄e dñe· oſtende ei uanas ar
tes ſuas eſſe· ne hac ſpeme ꝑplus
ſit qui credunt· eſt deceptat· De
ndat dñe· ſic tamē ut nichil ſe po
tuiſſe uanus cognoſcat· Et ſu
mm in uoce petri impetus ſimi

gus alax quas sūpserat cōmuni
ter cruciatus est. sed fracto ce
bilitatoq; cruce arcuam cōcessit
atq; ibidē mortuus ē. Duo cōp
to deinde sē uicto et destituī do
lens tuis ensu animā. sublatūq;
sibi unū unde. et necessarium re
quibus indignatus repit quer
rulas quibus petrū ondet. et ia
tempus adesse. quo sē nouerit
apostolū pet' et paulus. Deinq; da
to ut cōpiendinē p̄cepto. rogaba
tur pet' ut sese alio conferret loco.
Resistebat ille diēs. nequaq; se
facturū: ut tandē uictu mortis
timus redet. bonū esse pro ouib
pan. ꝯ pro oīb; ad mortem se
obtulisset: non mortē illam. sed
immortalitatē futurā. qui indig
nū ut ipse fugēt passionē suorū
pis. qui multos doctrina sua cō
pulerat hostiam se p̄ xp̄o offerre
deberē. sibi sōm dīm uocē. ut ipe
in passione sua xp̄o glām atq;
honorem daret. Ocr et alia petr'
obtrectat. sed plebs lacrimis ꝯri
ne se trinqueret: et fluctuantē
ecclām mtr' p̄cellas grauiuꝫ
destineret. Victus fletib; petr'
essit. postq; se urbe egressus.

prima nocte salutatis fris. et
celebrata oratione. p̄strata solus
repit. Vbi uentū ad portā. uid'
xp̄m sibi occ̄re. et adorans cūdix.
dñe. quo uadis. Dixit ei xp̄s ihc.
Iterū uenio romam crucifigi. Et
intellexit petrus de sua dicti pas
sione. qđ in eo xp̄s passur' iudē
qui patī in singulis. nō utiq; do
lore corpis. sed quasi misericordie
cōpassione. aut gle celebritate:
et conuersus in urbē redijt. cuiq;
a plentibus cruci adiudicat' po
posset ut inuersis uestigijs cru
affigeret. qđ indign' esset quis
mihi crucifigetur in ut passus ē di
scipulus. Duo impetrato. uel quia
ra debebat ut xp̄s p̄duxat. l'qua
plentiu non minus indulgri pe
nas martiriu: et xp̄s et paulus
alter mucr. alter gladio necati sūt.
Decretus igit' nero nō postrinsec
tum dies ab oīb; suis fugit cru
bē. ñ quantor liberis suis. Et cum
se urgueri imminentib; cōtrarus
aut agmine adiso uidet. Christ
bannū damnato conuersus. discipulis
et dilacratus lenib; dñi sonitū
aquodam uidit. ne prodet. Dein
de ñ se carnificis. intelligit: ne

genues pene exigent. Maugnanū
qdam sibi de ligno parauit ymā
nibus cōpoluit suis · quo se mat
ret: et ad uberos cōuersus · o qua
lis inquit artifex inquit. Im aer
bissimi parrinda dignū nitis suis
ure exitū tulit. Petrus itaq; ap
paulus apli dei passi sūt sub die ui
o kalendaū iulias: regnāte dño
nō ihu xpo cui est honor et glā
sēcl sēcloz amen. Dim sāssimi
marnal' apli discipli
uidi sancti petri a
mante dño postoli et
nō ihu xpo retrina
apud indeā in tribu bēiamin
confluebat ad eū turba infin
indeoz: referens ei que nerissara
erant ad manducandū et bibē
dum · simulq; audire desiderans
que ad aīaz pinent salutē. Im nū
medio ueit ad eū ex supdicta tbu
ur quidam nobilissim indeoz
nōie marcellus cū uxore sua no
mine elyzabeth: et filio unico suo
marnali · qūdam aīoz etatis.
Audientes autē pdicante dñm et
dicente · penitentiā agite appīq
bit enī regnū celoz · et nisi quis
renatus fuit ex aqua et spū sco nō

potest introire in regnū di · mr
taq; alia salubria uite precepta:
cōpūcti corde reperunt efflagitare
eius īmēsam clemētiā · ut sicut ip
se pdicabat iuberet eos fonte bap
tismatis regenerari. Vocant aūt
dūs ad se · suspectū marnalē pce
rū · et aut ad eum. Pmane fili me
ū · et esto seruicus mi · et noli mi
pe uxori: sed totus in studē et per
mane uirgo et paup · et scīpr me
cuiq; pfectus · et ego te remunerā
bo in regno prīs meo. Tūc inben
te dño baptizat sūt · a bō petro
apl̄o marnalis sabbati · cū uxore
sua elyzabeth · et exinde nidelis
marnalis cū filius. Zacheus q;
et ioseph qui postea dīm sepelū
multiq; alij indeoz quos longū
est reuoluere ne īmēsū series re
censita tedē inducat. Ceterū
nō omnib; ad pfa · bone spei mar
nalis non ē reuersus ad patriā
domū · sed totū se dño cōmendās
et eius discipulatui inge ihēs
sociauit se apl̄o petro · qui ei prox
ima affinitate consanguinitatis iū
gebat · eiq; instinctu dīi ac magi
stri ihu xpi in omnib; obsequēdare
cupiebat salutaribus precepts: et

seruiebat ei die ac nocte. Post
mi'iū uō ipis sustinuit dīs q̄
q̄rduanū lazar in bethania:
ubiq; sūmū marthis cū dño fe
fiut. Consūmata uō salubrima
dñi nī ihu xp̄i p̄dicatione q̄n cū
discipul' corpali' remanut. ac mi
nia eis corpis et sanguis sui ī pa
nis et uini sacramento cōfidit.
pedesq; eor ab ipsis sui gēs dapi
bus lauit et lintheo detersit. usq
sūmū uir ad seruiendū fiut de
putatus. cū cleopha et multis a
lijs discipul. ut ea q̄ tali appa
ratu necessaria erant. ip̄i supple
rent. ubi uidebat et ponis cop
iam. aquā ac linthemina ad
discipulor pedes abluendos. et
detergendos. Post sacrā quoq;
ac uenabilē resurrectionē. quan
do ip̄e dns ihc xp̄c nō ī enigma
te. sed in eo habitu et forma q̄
pro hoīnib; assūpsit apparuit ag
natis est discipulis suis et dixit
eis pax uob. Illi uō turbati exi
timarent se spīm uidere iuxta
mē. donec dñi iussu papa das
manus et pedes uiderūt. et ip̄e
manu eis partē pisis assi. et fa
uū mell' comedit. sūmū mar
natis simul et alij discipli pacē
relictā a dño atq; meruit.
Cui uō apli sēm q̄d sibi a dño
fuat imperatū in galileā uidēdi
dñm causa. pergerēt in montē
ubi ipse fuerat. dns marnal'
utpote nullo alio uel ad mōn
tū pene recedens loco post sacri
baptismatis p̄ceptionē nisi quo
dns speciali amore cōsanguin
eis p̄ceteris et unicus degut
cū ipis. Hoc ordē bō petro
pirxit. ac potestatē p̄dicandi cēn
geliū regni dei ab ip̄o dño sicut
ceteri apli sic̄ept. dicente dño:
data est mi oīs potestas ī celo
et in tra. euntes docete oīs gen
tes. baptizantes eos in noīe p̄ris
et filij et spūs sc̄i. Quando em
iamuis clausis ad discipulos sal
uator intrauit. ubi nō erat nis
thomas. dns marnal' adest
ac potestatē ligandi atq; solue
di sicut ceteri apli accepit. dicē
te ad eos dño. Accipite spm sc̄m
quor remiseritis p̄cā. remittū
tis illa. et quor retinueritis re
tenta sūt. Cui ascensionis in
celū die quadragesimo post re
surrectionē edixisset aplos dns

·ZZ·

sonas bethaniam· ac eleuatis ma
nib; fr̃e in eũ et benedixit eis·
memoratus uir marcal' apl's cũ
alijs aplis a dño bñdcn meruit·
et cũ ipis in celũmis et discõmb;
pstant: cotidie mirabis cũ ill' et cr
ens·laudans et benedicẽs dñm·q
usq; die dnice ascensionis x̃ ad pa
trem·spũm scũm ĩ igneis lingnis su
p se uenientẽ audit· ac cũ alijs dis
apul' edoctus oñib; lingnis tmu
sibil' resurrectionis xp̃i certus tes
tis· Demũ post prepotẽ scũm spũm
apli dñi in fide matroboran· passim
p regiões dispti: unusq;sq; prin
cipatũ ac regione q̃ salubrima pr
uidone diuini seminis illustra
ret delegit· Tunc bñis petr' aplor;
princeps et bñis marcal' cũ discipu
lis eius et appinquus·anno nugesi
mo sexto imperij tyberij cesaris·hoc est
quinto anno post passionẽ dñi·an
tiochiam simul petierũt cũ multis
sibi donatis discipulis·patrãtes pb
lice euangeliũ regni celor·ac p
dicantes debere agi penitentiã om
nib; pcõy· Cognouit autẽ bñs pe
tr·bñis marcal' mirabilẽ pdica
bat libũ dei· Proximantibz uõ di
mittã gram contulit dñs·ut ĩnu
merabil' ppls ad xp̃m cõuerter·
et sicut xp̃iana multas cõstruxit
in loas quibz non erãt basilice
Ordinatis autẽ epis ac presbite
ris cũ diaconibz ac p̃fectis omnib;
cuius quas construxerant monu
erũt eos memoran ambo apli di
ui audita a se salutaria p̃cepta ad
memoriã reuocarunt· ac mente
deuota permanent ubi sol mihẽre
a quo redempti essent p̃iosa un
da sanguinis: ac assignata fonte
sacri baptismatis· Inter hos ri
te pactis·bñis petr' aplor; princ;
anno sexto impij claudij cesaris
ab antiochia in qua p̃sedit annos
septem·romã pgens scũm adire de
siderauit scũm marcalẽ aplm·ut q̃
tumũ erat sanctis studiũ ac dilec
tionis insigne meritũ·cor eius
fieret cõmune remuneracõnis p̃mi
um· Tunc in sede antiochene ec
clie quidam a se cõsecratũ et ordi
natũ epm nõie euodiũ· Pgentib;
uo petiit romã simõnis aplis
comitan sitr eos idem e discipu
lis ab antiochia·inter quos fu
erũ alpmianus·et austrodmia
nus·et multi alij· Ingressi uraq;
romã rexpit x̃ in hospitiũ a mũ

cillo consule romanoꝝ·et habitauerunt in domo eius·multis diebꝫ ꝑdicantes publice salubertinam iuit ꝑceptā: ac demū ammonentes se a dño xpo missos ut relicto eorꝫ simulachroꝝ ueriū dm̄ i tbꝫ ꝑsonis exhibitū agnoscerent et cognitū colerent·ac eius se suoꝫ sanctē qui in cruce suspensus·ꝓ eos mortuus est cruoꝛe·cōmotā tibꝫ ait eis illic·apparuit dñs bto petro anno secūdo postq̄ uenerat romā·et monuit eū ut diriget bām nauale ap̄lm ad p̄dicandū ꝓfectus gallias·ut ꝑs q̄ a dyabolo tenebāt captiuas·tandē audito eius nutu ꝑmissa: deserēs ꝓhamū errorē·xp̄i se mā ꝑpetuo tradit seruitio·atq; ad ueram religionis fidē a superstitiōso cōuertit errore. Cui bīus apl̄ꝰ ꝑ princeps petrus·amerlitu bīssio nauale p ordinē narrauit illa oīa·que sibi a dño fuerāt ꝑpetrata. Quo audito scs̄ naual̄ grauiter cepit flere·quia nolebat discedere a bto petro·qui ab initio idiotis omnes fuit·similiq; patiebat longinquā regionē·homines dñi ignorantes·et nimīꝫ prorsus nescientes. Cui bīs pet̄ blande cōsolans est dicens·Fratissime noli contristari·quia dñs et magister noster semp erit nobīs·sicut xp̄s nob̄ pollicitus est dicēs·ecce ego uobīcū sū oībus diebꝫ usq; ad consūmationē seculi. Ꝑcepit eā nob̄ post resurrectionē suā dicēs euntes in mundū uniuersū ꝓdicate euangeliū omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuit·saluus erit·qui uō nō crediderit condēpnabit. Ad hāc bīssime frat̄ uris nob̄ expedit conseruare·ut p̄cepta dñica nō simus īmemores Qua re age o nr̄ ꝑsanissime·meis amplexib⁹ cōsolans·quo fiat ut nr̄o ꝓcepto efficacius consolemur. Accinge lūbos tuos et absq; retractione aliqua quātocius festinare ne differas·ut ꝑdicēs qui demonstratur deseruire·ad ueram et uiuā dīuinā cultus religionem famas ꝓducas·ut amoto errore gentilitatis xp̄m ualeam confiteri. Est namq; quedā ciuitas īperialis gallie ꝓxima nomine lemouix·quā tibi xp̄s commendat·ut tua ꝑdicatione ab ipo sublimet. Et quia tibi longa rel

mi tua ne ancteris meis parere
ōnoniby quib; mone tue mag
nū assumas brauiū. Sume te
nū duos ep̄os qui et comitatu tu
o mitant: et tibi obsequiū p̄beant
et mone p̄miū non amittāt. In
tantū age ut si tibi gladiator occ
rerit pro nōie dñi pauciem colla
submittas. et qui te exspoliauit
tunica. dimitte ei et palliū mittī
cpio anno esto. Acc mona sac
tissimus uir marinal. fanēs. aduīc
tis scīs duob; ep̄is alpinano atq;
austriciniano. utr qđ ei fiāt per
bñ petrū a dño ī manū arripuit
Et nū cpti mineris maturiore mā
suescent. contigit ut bñus austri
cinianus unus e comitib; migra
ret a sdō in locū q̄ else nomē. Quo
uso bñtissimo marinal uelocissimo
gressu romā repedauit. nūcians
bō petro oīa que sibi ī uia acci
derant. Quem ille p̄cipiens dixit
ad eū. Quantocius p̄pera sūpto
baculo meo in manu tua. Cūq;
ad locū p̄uenies quo fr̄em eum
me reliquisti. inuge ex ipso defūc
tū sepultum. et ego tecū dño fundan
te oratione. stim̄ ut. q; uelut a sōp
no exp[illegible] gisceī. et cōtinuo tuo
comitatui adhēbit ul' inhēbit.
Cui' ubis celsius idem bīs aplis
sūpto baculo in manu sua pe
uēit ad cpm. Quo tacto mem
bra que maloz sanguis fuāt in
duāta. extemplo reuiuiscere reddī
tur. et lucē quam amiserat no
uendo. Mus repit hominib; ini
ci. Quid uero fūn quis ambigat
ut bñ petri fides claresceī exhor
tantis. et bñtissimi marinal' hys t
antecē exemplis quib; coronat
ē et meritis. Igit bñus mīnal
cū discipul' suis p̄uentio tā mag
no fructu spiritu. erat ubiq; p̄dicās
semina uitē ubi dei. Ingressus unq;
lemouicū uenit ad uillā castelli. t
ibi receptus hospitio ab armilla
diuite. mansit ibi diebus mēsib;
In quib; diebus nō cessauit a p̄dica
tione diuina. sed semp̄ fidē ibi
di oīb; ad se uēientib; ānūciādo su
duit. Erat uo tunc annū et triginta
habens etatis ānos. tuo imperij.
claudij anno. Multus uō popul'
audiens tam salubria monita
et uidens signa que dñs p̄ seruū
suū operabatur cotidie ad eū cōflu
ebat cupiens tam p̄dicatione ill'
ministrū q̄ et miracul' reuerēti.

Dirsmus autē arnūlfus habēte
unicam filiam · que a demonio
cotidie uexabāt. At ubi nigr'es
ē bēūs marsalis domū · exclama
uit demon dicēs · Sno egressiua
me de ista puella · quia angelū
reā sūt me grauiter torquent.
Sed aduro te p crucifixū quem
pdicas · ne me in abyssū mittas.
Tunc bēūs marsal' dixit · Per
ipm crucifixū te aduro · ut exeas
de corpe istius puelle · et amplius
non reuocas in eam · sed uade i
loā desertū · ubi nec aues uolat
nec habitatio hoīm est · Ad hāc
uocē ejiciunt puella spūm immū
dū · et quasi mortua facta ē. Tūc
apls tenens manū ei' erexit eā ·
et reddidit pri matrī sne. Sānas
autē et benignitas et magnalia
mirabilis erat in eo · et quasi alii
dies · sicut dns precepat illi · et alios
discipulis suis docens · quate oīm
hora · sicut eūi unūq; alios do
cuit · qđ ipe prius nō fecit · et que
implebāt. Aliud sr nō minus
miraculū p eū opat' est dēus in
eode loco · qđ pterea audiū non ē.
Princeps nāq; ipi' castelli nōie
nerua · consanguineus erat nero
nis imperatoris. Contigit autē uni
ligis eius suffocatus esset a dyabo
lo · qui et mortuus est. Venientes
autem parentes adolescentis pa
sabat et mater · et oēs q̄ aderant
plorabāt se ad pedes bēi marsalis
cū lacrimis dicētes. Homo di adiu
ua nos. Corpus autē adolescentis
pcessūt ante eū · cū planctu et ulu
latu oīm. Condolens itaq; apls
lacrimis ppli · flebat et ipse magno
ululatu cū discipul' suis. Et cū ad
hoc spectaclū plurimi cōuenirent
ppli · sic bēus marsal' dixit. Dīs nos
tru xp̄s est et pagana deprauā
dēm · ut resuscitare eū dignetur.
Ipe uō et duo discipuli ei' · et pau
ci xp̄ianī q̄ adcāu dēm exorabāt
ut eū resuscitare uoluerit. Simple
ctus marsalis exorabat dēm · d.
Deprecor te dne p unicū filiū tuū
et p bēm petrū quem tuū adiu
tōrem · ut resuscites hunc adolescētem:
ut isto resuscitato multi p me tra
hant. Tunc cū fiducia tenēs manū
ei' et dixit · In nōie dñi nri ihu x̄i
quem iudei crucifixerūt · et tertia
die resurrexit · a mortuis sur
ge et sta sup pedes tuos · et ut ppl̄ō

que nidisti in inferno. Qm statī surrexit atq; ad pedes bī mar sc pinens cepit clamare dicēs. Baptiza me homo dei et cōsigna me signo fidei q nō salvus ēt nisi quia aliter potuit esse salvus nisi fuit baptizatus. Et adiecit dicēs. Duo angeli ad me venerūt cū magno impetu dicentes qd pōt bus marnal' subitanea esse. Infernus nullam habet mensuram ubi est fletus et ululatus ubi est tenebre mugitus et gemitus atq; nubes magne frigus et ignis magnus et horribil' nimis dentes nocentis serpentū et fetor intolerabil' putredo et miseria ac tenebrosus ita non finit. Ibi sunt mercenarij infernales qui animas miseros quas rapuūt diversis flagellis cruciant. Cūq; hec et hys silia diceret dīnis pl's clamare cepit. Non est alius ds nisi qui predicat hic homo dī. Baptizat suos atq; in code castello homines utriusq; sexus tria milia sexcenti. omnia numera bto uiro obtulerūtq; que omnia iussit dari pauperib. Post hec abyt ad similitudines idolorū et cōfregit omnia sculptilia simu lachrymis et in michilī redegit. De inde omnibus fratribus pacis venit cū suis btis apls ad agendum uicū in quo pagani multa sculptilia idolorū colebant. Diabolo et vote decepti. Quo ingressus cepit pdicare euangeliū dicens. Nemo potest intrare i regnū dī nisi renatus fuit ex aqua et spū scō in remissionē pcōrū. Cumq; hec et hys silia pdicaret. Adiici entes sacerdotes idolorū pmitte bant grauiter btīn marnalem et eos qui cū eo erant. Vir autē dī cū discipul' suus benedicebat dīnm. Qui a pro nōie digni estimati pati. Reputatis est autē btis marnal' amonitōis beati petri apli. qui dixerat ei. si p̄ te possent in dextera maxillam. prebe illi et alteram. et si q̄ gladiator obtulerit colla submittas. Cūq; grauiter ederent btīssimū marnal' expansis manibz sic orabat ad dīnm. Tu es refugiū mum dīne a tribulatione q̄ circūdat nos. erue a plepicientib' nos. Confestim atq; hi eos paucitatem fuisse trahentesq; se manū ad manū venerūt ad idolū

nicrum· et cū sōm moē omnū
leūt eū· mulū dedit ul' rspōsū·
co qđ ab angel' dei rlugatus cēt
ignis cathenis· Euntes autem
ad aliud ydolū qđ eāt in honoē
ionis· in alo loco dixūt ei· Deus
tūr unus nob· und nult nobis
dare rspōsū· et ideo uenim ad
te· ut mones nob quid fac debea
mus· Quib; ille rspondit· de⁹
tūr non potest nob dare rspōsū·
quia ab angelis dei relugatus est
ignis cathenis· et ea hora qua ibi
apls dei marual' ingressus ē· et a
nob munitus est· Tunc uenēt
sacerdotes qui gaudendo bām mīr
nalem eu fuāt facti· pcepūt
sp se ad pedes sōr penitendā posti
lantes· Ihūs uo apls rstituēs eos
uisū· uisit eos ut ad statuā ionis
nī oīm ppl'o· et oīb; dixit·
Adiuro te demon inique q̄ in hac
statua habitas· p dīm nr'm ihm
xp̄m· ut exeas de illa· et oīa omn
ppl'o eam confringas· Qui ista
pfectus confregit eam· et facta est
quasi pulus· Baptizati sūt aūt
in eod' loco in noē dñi hōm utri
usq; sexus duo milia sexēti· Et
mbrit apl'o oīma sculptilia demo

nū confracta sūt· que erant i eodem
loco· Audiens hoc miraculū pal
natus quidā qui iacebat i grabato
deferri se fecit ad apl'm· Erat enim
ex magno gne· et diues multum
auri et argēti et possessionū· Cū
q; ētes ante apl'm di sūdet· ille
tunicas manū eius et facta oratōe
sup oīb; qui ibid' adeūt dix·· In
noē dñi ihu xp̄i· quem inde crucifixūt· sta sup pedes tuos· Quo
tim sanus factus est· et glorificabat
dīm· Obtulit eū bō multa·
sed ille noluit ea accipe· sed oīa
paup̄ib; iussit dari· Cōmorāte au
tē bō marīale in eod' loco· appa
ruit ei dūs in uisu· et dixit ei· Le
tunicas descende ad urbē lerusalē
cū· quia ibi te glorificabo· et sem
per ero tecū· Tunc bīssim' apl's ad
uenit sicut oīs qui fuāt bapti
zati· et indicauit eis q̄ dūs dixāt
ei· Et cōtendens eos dño· ad di
scipul' suos pcessit ad urbē· Ingressi
aūt ciuitatē· recepti sūt hospitio a
nobilissima matrona noīe susan
na· que habebat unicā filiā noīe
valeriam· Sequenti uo die cepūs
marialis publice p̄dicare dīm·
In domo aūt susāne erat homo

278

frenetis multis cathenis cōstrictus: quem nemo audebat solue
Audiens ergo bn̄ fusanā multa signa et innumerabilia miracla p bn̄ nrū fieri· deprecata ē cū ut ipm̄ quoq; sanet alios sanaret firmū· Cui dixit bn̄s apls· Surge adens urbis glām dei· Et facto signo crucis sup eū· confracta est cathena et sanus factus est homo Ad cuius ineffabil' fusanna· p cidit ad pedes eius postulans ut baptizaret· Tunc bn̄s apls baptizauit eū cū uxore filia sua baptisteria: et oīa pro eis dīm re plete sūt ambe spū sco· Baptizati sūt quoq; oēs q̄ in domo ei' erāt. tam ingenui q̄ seruuli inuicem sexerim· Cui prexit apls cū discipulis suis ad theatrū p̄dicare regnū dei· Quod pontifices idoloꝝ indigne ferentes· grauiter eos flagellis cesos miserūt in carcerem· Sequenti uo die circa horā tertiā orauit beatus marcial' ad dīm dicēs· Dne ihu xpe lux indeficiens· da nobis lumen q̄· luceat nobis ī eternū ne gaudeant filii tenebraꝝ· q̄ nos ī hoc obscurissimo carcere p̄ter morē tuū retruserunt· Cuiꝰ hoc dicente· dixisset· cōtinuo lux magna refulsit in carcere· quasi adesset ibi splendor solis· et cūctos cathene cōfracte sūt· et oīa aperta· et oēs q̄ ibidem aderāt· ceciderūt se ad pedes beati· rogantes ut baptizarentur· Cumotus ergo factus est magnitudine· et fulgura et tonitrua cōmouerūt· ita ut oēs pagani fugerent ad templa idoloꝝ ibidē se saluare putantes· Nam pontifices temploꝝ qui pulsauerant sōs dīcti fulguris uerum sūt· Condoluerat eīs dēs impune talia suos suos pati· Tunc oēs unanimiter fores pulsi prexerūt ad carcerem· et cernentes inde sōs discipulum sūt ad pedes bn̄ martialis et clamabant dicētes· Si uos sumus ciuis o sce apl'e xpi qui mortui sūt in nōie dei tui· oēs credimus ī eū· Bn̄s igit apls expānis manibus in celū dixit· Dne q̄ dixisti nob· si habuerimus fidē sinapis· dicis huic mōti· trāsi hinc· et transibit· fides nra talis est· ut iubeas eos reuiuiscere p manus angeloꝝ tuoꝝ· Hec dicēs peruexit ad corpa mortuoꝝ et ait· In nōie dīi dn̄i ihu xpi qui ē in

dei crucifixerint et tertia die resurrexit a mortuis · surgite et date huic ppło quid illi expediat agere · Cum ergentes · quem sc ad pedes suos ducetes · Certissime nos nescientes quid agere debeamus · Hec dicente ei ppli cū pontifice templo auresa no salutet et audiret · q fiant re sponsum · una uoce clamare cepe runt et dicē · Non est alius deus nisi ihc et nra · unū quē p̄dicat iste homo dei · Secuti uero die insi sit bñis marmal' cōuenit omne ppłm a minimo usq; ad maiū · ac baptizatur eos in noīe p̄ris et filij et spūs sc̄i · in remissionē p̄cor · Mulieres nigrimdine mihi a · Denud cū omī ppło uenit ad templum idolor · in quo erat statua iouis · mercurij · dyane · et ceteris · confractis idol' dedicauit ibi ecclīam in honore sc̄i stephani pthomartis · Beata autē sussanna relinquēs hoc crūpnale solū susceptā ab angel' felicit' migrauit ad xp̄m · sepultaq; e ac condita aromatibz a bto marmale cū magna reuerentia · ul' ueneratōne · Multa enī dona et ī numera ibi uerisa contulit bto uiro iudicij

anni et argēti · possessiones · uineas · ac tre copiam · Seruos etiam dedit multitudinē · ut qui ipe ab hoc sēlo ad xp̄m cer transiturus · in loco sepulture eius ipi p posse digna exhibēt seruitia · Post nu nus discessū bīssima filia ei male ria abiens ad sōm marmalē noto se ministrigens · dño p̄misit p̄ma turā se uirginē · Ad uotū ī plēre gestiens · cotidie ad p̄dicatōnē bñ rum p̄grebat · et ida salutis audit · ut bona fia retinebat · et templum fructū ex se xp̄o reddebat · Erat eñ replem spū sc̄o · p̄manens die ac nocte in orationibz · ieiunijs · in ceuunis · et in oīnibz bōis opi bz se p̄babilem deo exhibebat · ut cotidie puro · et corde casto ligo per maneret · Audiens aūt ad sponsus sanus stephanus uenit ad urbem lemouicā : et sanus eñ gnū fuit ad uotū dño fecit se uigilē p̄dicā turā · omīs diuinas suas cepit pu plis erogare · Audierat eñ pre dicante sēm xp̄m et dicēte · qui a dīs nr ihc xp̄c · ut eñ quidam mulieris interrogaret · quid facien do ut uitā eternā possideret · respon dente ille · p̄cepta nosti · nō occi

des non furaberis · nō falsū tes
timoniū dices · et illo respondēte
her oīa nosti dixi · a mendacio
sua · dixisse illi dñs · ut si ueller p
fectus esse · oīa que habebat nē
dens distribueret et dare pauper
bꝰ · et aperies thesaurū in celo scīpt
tur illū · Quam pulcherrimē bēssi
ma et gloriosissima ego uideri
a uobis · et ad illam pfectionē
uenire desideratis · ad quā cōtemp
tus · uenire debuistis · oīa que
cūq; possidetis in thesauris habē po
tuit · aurū uidetur et argentum
ac multiplicia uestimentorū ornā
ta · lapidesq; pciosos pauperibꝰ dis
buit · Possessiones eīm et mā
pia ac uernaculos iam dudū am
ueritabili matre sūa matrimoniō
resecat · ut postea uos dissimilis
sīm illi timularem membra · Nec
possū · gressū · ingredies stepha
nus sponsus denominate ego me
dux tuus principatū a fluuio
eufrate usq; ad mare occeanum
et totam firmi cordis ingressum · om
nēq; aquitaniā et uasconiam
atq; gothoꝝ gentē regredi habēs
potestatē usq; ad montes pirene
os · Iouinianū autem sponsā suā
de uoluptate ad se uenire pcepit ·
Ex cuius colloquio ac multorum
simonio cū audisset ac pcepto
pbasset non eā sibi cōmendā cōmu
gio · frendens minus · non eā dum
us passus est semī fabulari · et fu
rore repletus · extra ciuitatē ducē
aquitanie misit iubens sententiā
Cuiꝰ ductus ad decollationē dix
ad tyrannū · Stulte hac nocte tu
maneris · ea que pparasti cuius
erūt · Et expansis manibus in
celū sic ait · Dñe tibi cōmendo
aīam meā · pter hoc eīm ego ad
decollationē · quia uelis te · Cu
cūda famulā tuā dñe gra tua · et
mitte auxiliū meū multitudinē
angelorū tuorū · ne ualeat appēre
dyabolus aīme famule tue ego
dicit de corpe · pter hoc eīm non
nupsi ut uno sponso · ut tuus nup
tus sectarer · ac tuo thalamo pu
ram · fidem pfessionis mee amit
terē · Iterum tibi dicam ad decolla
tionē · quia malo mori q̄ a tua fi
de separari · Hec ea dicente audita
est uox de cōlo dices · Noli timē
re ualeria · quia exspectamus te ā
geli in claritate · que nullo fine
claudit · Ad hanc uocē leta effecta

est glosa ligo · et elevans i celū
oculis dixit · Osie in manū tuas
cōmendo spīm meū · Hec affata
ultro collū extendens · uno ictu
lamine truncata est · Cuius aiam
de corpe egressam fulgida nubes
solis uiderunt omnes tm xpiā
ni · sz et pagani cū ymnodia cō
centu angelor et igneo globo de
ri in celū · psallentib; interim a
gelor chorus ac dicētib; · Bīa es
uialeria martir xpi · quia mādā
ta dñi bñ custodisti · eris uigil
pmanens in conspectu ei · i splē
dore luas que tenebre tenuē
non nouit · Hoc audēs et audi
ens armiger stephani q̄ ea de
collauerat · cū summa festinatōe
pgens ad dīm sanū · et exposit
ei oīa que uiderat · quecp audi
erat · Et dicta cōplens ad ultī
ultimū sententiā replauit · qm
bīa ligo pgens ad decollatōnē
illi dixerat · qđ ipa nocte moreret
Qđ dictum statim ut pfecit ab
angelo pariter ad pedes
pijus et mortuus est · Lumen a
et tremor magnus inualuit ur
bē et cūctis exercitū eius · et idu
ctus rogabat ad se uenire beatū
martyrem · Qui cū i presēta
rius uenisset · pstratus se adp
des eius cū magno fletu · atp
dicē ad eū · Petram o uir sāctī
me fundens sanguīē uictū · sed p
cor te ut resistentes armiger me
um · et me famulū tuū · Ad quē bīus apls dixit · Sicut to
te mihi credideris · dīs resistē
tibus eū · Tunc uomus ad se omnē
ppl'm xpianor · salutet eos alloq
tur · Omnes pariē deprecemur
dīm · ut uideat resistentē huic
hoīem · Et facto silentio dixit · dīc
ds omīpotēs q̄ sine numeri cōsilii
nouē filii tui cū patre et spū sco ·
et uenisti in mundū ut homīes
q̄ erant in tenebris · uenirēt ad
lumē ueritatis · deprecāt magnā
gliam tuā ut resistentes huic ho
mini: quatīn omnes gentes te
cognoscāt · et nomē tuū i omīes
homines manifestet · Cūq; hec
dixisset · abiit ad corpus · et tres
manū eius et dixit · Resistentē
te dīs omīps quē uidetis cruci
cūt · et ita de resurrexit a mor
tuis · i nōie ipsius sta sup pedes
tuos · Qui illico surgens · prolu
tus pedibus eius dixit · Petram

·Z80·

o felicissime et sanctissime aplē xp̄i
de effundens sanguē in sum-
sed da nr̄i observo baptismi pe
nitentie · Stephanus etiam diu
dens hoc signū pontēs ad pedes
eius deponebat indulgentiā et re
missionē pro cōmisso facinore ·
Cuius autem maternal' indices ci
pūiam · p interfectione virginis
et mr̄is baptizauit eum · et oēs
omites eius ac duces · multitu
exercitū · et omnē plēm utriusq;
sexus · numero quidem mille ·
Perfatus uō dux multa munera
aum et argentū dedit hominī dei · ut
fabricaret exinde ecclias i honore
dei · Perdia etiā magnifica et nō
parua benefica cum omnes vici
nis uicinalibus quāmūq; habu
in primitiua hominicide ipsi
sanctissimo uiro tradidit · ut faceret
exinde nobilissimam ecclām · quas
ēt fabricaturus · et supplerent oēs
indigentiā clerici · qui in eisdem
deo essent seruituri · Post hec
iussit hospitale pauperū fieri · in
quo omnī die constituit trecentos
pauperes alendos · in elemosina p
bē mr̄is et virginis maleve · Alu
ud quoq; cōstituit hospitale pau
peꝝ pro se et pro bō uiro mar
nale · in quo decreuit omni die
pauperū colligi turbā ac refi
turbā sexcentorū numero · Dep
catus est etiam bōm maritalem
ut post egressionē animē eius
de corpe · tumulus sepulture ei
iuxta sepulchꝝ bē mr̄i ponerē
Sup̄ tumulū uō glose virginis
mr̄is materne · p̄cepto sē apli mor
ichoate iussit fabricari ecclīam ·
ubi eā postmodū mīra dona
contulit ad ornandā ipsam do
mū · Iuxta uero imperatoꝝ pīno
mio impij sui · mittens litteras
p uectarios ad Stephanū pī
cipem galliaꝝ iussit ut pgeret
italyam cū quatuoꝝ legionibꝫ
phatoꝝ ad seruiendū sibi sex mē
sibꝫ · Simꝫ p̄cepit ut pgēret dila
ta facultatibꝫ ut nullius aliquo
indigeret · aut raperet · talē sanc
tionē p̄posuit scribi · ut si qs ali
quid raperet · capitalē subiret
sententiā · Dux autē Stephanus
congregato exercitu cū tali con
stitutione · sciēs qđ ei fiēt ip
sū italyam pcessit · Et cū sanctū
imperatoꝝ peg̃isset · accepta hāc
ra irruendi · dix̄ ad militē cū

tū suū · Omnes pter romā pergamus · ad bīm petrū pncipem aplōr · sicut misit nob dns mr̄alis · postulantes bñdictionē ab eo nobis tribui · simulq; ut remissionē pctōr ab ipso valeam cōsequi · Cūctus aūt exercitus eius a beato marciale fieri baptizatus · et placuit hic sermo oīb; · Jugressiens uo romā · inuenerūt aplm in lodo q dicit nasamono docēte multas turbas pdicāt · Quē uidens dux et oīs ei⁹ exercit⁹ · cū magna humilitate discalciatis pedib⁹ et in cilicio ueneruīt · prostrauit se ad pedes eius · Tunc bīus petrus uidens tam pclarum gladiū dixit · Vade huc aduenisti · Respondens dux dix · De partibus galliar huc aduenim⁹ · cupim⁹q; ibo fidei a bō marciale illuminari · Aplūs aut · Quomodo cecus illuminat · Dux dixit · Cuius gr̄ia dei sum⁹ edoct · et in remissionē pctōr baptizat · Quo audito bīus petrus · gr̄as agēs benedixit dīm dicens · Sis dñe defensor et adiutor et consolator · qui propter nomē tuū abiit in regionem longinquā · et a te missus obediuit uisioni tue · et ē in magna tribulatione · Petr noīe cū tuū ferro fuit constrictus · et ī mare missus · nisiq; et flagris gutter cesus · Da ei dñe benedictionē gr̄am tuā que permaneat cū eo in sempiternū · Tunc consilius ad dux interrogauit eū · Qualiter cōsolatur apud uos ille crucifixus · Respondit ei dux · Multos mortuos apud nos in noīe dñi resuscitauit · et quicq; a deo postulat celeriter consequit · Hec dicēte pncipe · prostrauit se in terra ante pedes bī petri aplī · postulans indulgētiā et absolutionē p bīe valere uigilius interfectione · Tunc bīs aplūs intuens in eū · et tanquā fontē lacrimar⁹ ac humilē multū absolut eū a uinculis delictorū · Post absolutionē uo obtulit dux bō aplō auri libras ducentas · quas a nerone impatore donatas · Cui⁹ uo petrus pncipe ducis · ut memoriale nūq; suū sō marcialis deferret · quatin⁹ exinde ecclias p gallia cōstrueret · ubicūq; populi crogaret · Accepta aūt bīs benedictione dux stephani⁹ a bō petro aplō · cū oī exercitu suo rep ad

ppa rmcam· Cūq; ꝓuincias galli
as ingredēr· sic allocutus ē omēz
ctantū suū· Audite me comites ꝛ
cōmilitones· et oīs ctus ꝙ me
cū estis· Nullus uīm ad ꝓa dere
rit· quousq; uīciam oīmes ad
pīm uīm bīn matrimoīm· qua
eius intercessione dedit nob dīs
pces uict· Hec dicens· cepit ihue
ns impedire uiā· Et cū iter face
ret· contigit ut deuenirent ad qd
dam regale palaciū uocabulo io
uiniacū· Fuerūt aut tentoria
papiliones omnes principes et co
mites ē diuersis regionib; coad
unati sup unuscuiusq; fluuiuin·
Ermantes aut ualde solebant
ad fluuium· ardorem patis sudo
rē; uidit cupiens· Iuit ds hyl
debert⁹ filius archadij comitis puc
mucinsis uēiens ad locū qui dic
gurie⁹ a dyabolo suffocat· iterū
Cūq; oīs ꝓgēr exer⁹ ad requiē
cū· nequaq; reperiebat· Tūc archa
dius pater eius· cū oīi exercitu sū
a uino ardentis meroris affec
tus· lacrimis uenit ad bīn mat
ualem cū magna humilitatis de
uōne· Oborabat aut tūc ꝓtis bīus
apls leuabimus· pdimus assidue

ibū dei oīb; qui ex diuersis pti
bus et regionib; cōfluebāt· ibū
salutis audire cupientes· Cōue
niunt aut tūc ad eū multe gen
gothoꝝ· et uuasconū qū archa
dius comes pro filio rogatum
aduenat filio· cupientes ab eo bap
tizari· ac sacramētis uere fidei par
taipes fieri· Cūis uo apls archa
dium matrimal· uidens archadiū sol
la uestē uemente ad se· dixit ei
ꝙ archadi noli lugere· noli flere·
qm ala filij tui ab angelo sū rep
ta est· Cūq; archadi⁹ et oīs pplus
precesset se unus pedes eius cum
magno fletu· cepit flere· cui apls
Omnes cū cū archadio deprecati
sūt famulū dei· ut ꝓgēr ad loc;
ubi adolescēs fuerat raptus· ac dem
uebat⁹ in fluuio mersus· Tūc cū
oīm ꝓco cōsilium apls ꝓcessit ad lo
cū· discalciatis pedib; et indumē
talio· Dixitq; uo oīb; dīs bīs
matrimal· Adiuro uos demones
nequissimi qui in hac fouea tan
tus ad decipiendū genus humā
nū· ut corpus adolescētis quē in
qua ꝓsumptione ordinastis: ad ripā
istius fluuiinis ꝓiectis· talit;
apparetis ut uos inde possit oēs

qui huc cōuenerūt ꝓli. Cumq; hoc dixisset. statim corpus pcr
tū est ad ripam fluminis qua
si sex stadia in simū. Visi sūt aūt
demones in potiori silitudine.
Tunc omīs ꝓs depont ē aplm
ut uideret eaue demones de flu
mine. atq; apparere in ea forma
qua eos uidere posset. Et bīus
marcal' sic locutus est. Vob ꝓ
cipio angeli sathanae ꝯ ꝓfundo
ra ishus gurgitis reueris loc:
ut in conspectu ishus ꝓli tali fo:
ma ueniatis. qua uos cūcti uide
re possint. Ad hanc uoc statim
demones cū magno impetu an
te pedes apli uenerūt. Erāt au
tē quasi ethiopes nigriores fu
ligine. pedes eor magni. oculi
horribiles et crucia. aquilo totum
corpus tegebant. atq; pos eor
et uiris sulphur' emanabat
ignis. Loquentes uo eorum i
uicem audiebant uoc. Quib;
dixit bīus marcalis. Dicite i
conspectu oīm quib; nūc apparē
uobis. Vnus ex ipis dixit. Ego
uocor milleartifex. Aplūs dixit.
Quare tu uocaris milleartifex.
Demon respondit. Ea mille
habeo artes ad decipiendū gen'
humanū. Tunc uocauit alīū et
dixit ei. Tu uero quo uoīe uocaris.
Qui respondit. Neptunus. Aplūs
dixit. Quare tu uocaris neptun.
Qui respondit. Quia in hac fone
a multis putatus hoīes. et decīs
in mortalib; pcis. Scīus ait dix.
Ut quid gestatis cathenas igneas
in manib; uīis. Demones dixe
runt. Oīm ꝓi aias hominū decipi
mus. cū hijs cathenis ducimus ad
magrm nīrm. Scīus mūnalis ait.
Quomodo uocat magr uīr. De
mones dixerunt. Berosalus. Be
nus aplūs dixit. Quare ergo uoca
tus est ryoaldus. Demones dixe
runt. Quia semp ruinam desiderat
et oī ira et indignatione ꝓximor
Tunc depont se aplm demones di
centes. Deꝓcam te dīc ne ultralo
quaris nob latino sermone. sed heb
ream aut qualemcūq; uolueris lingua
quia tu oīs linguas sis. Et ei
hoc tua deꝓcam clemētia. ne nos
mittas in abyssū. uel in mare oc
eanum. Tunc bīus marcal' he
braica lingua dixit. Adiuro uos
per dīm nīrm ihm xpm quē in
dei arundine fixerūt. ut exeatis in omni

alienū· ubi nec aues uolat· nec
habitatio hoīis est· et ibi sitis usq;
in diem iudicij: nullam habēs
creaturā· Ad hanc uoū p mare
uolantes· nusq; cōparuerūt demo
nes· Dux autē et omne uulgus i
nuchusq; exercitus· ex diuersis p
uincijs congregatus· peruenit ad
pedes apli· rogantes ei lacrimis
ut animā quam nequissimus hostis
subdole a corpe exire coegerat· re
uerti in pristinū corpus iuberet· ne ān
quus hostis talem in hoc mundo
gauderet· Cōfestim autē apls mi
sal· cōmotus ploret lacrimis dixit·
Omnes patres deprecemū dīm· ut
aiam quam a corpe exire iussit· re
uerti in pristinū fanat habitacū
lū· et mox mater eius dixit· Hild
berte in noīe dīi mi ihu x surge·
Qui statim surrexit· et oībus
dīm glorificantibz unus appari·
Hoc mirantes dux et oēs pls· ce
perūt glorificare dīm· in quo tā
tūt· benedicentes nomē ei· qui se
culis oīa tribuit· nullumq;
uanū sm numeros esse pmittit·
Post hec nouit beūs marial·
hildberti· q; sanat sanctus et dix

et· Dic nob quomō a demonib⁹
rapt⁹ fuist· Respondit· Cū fa
tigatus ardore solis· et sudē co
pus meū abluere· cōtinuo demo
nes in foueam pfundissimā cucur
rerūt me· Cumq; ambabus ig
neis constringere me uoluissent·
continuo astans angelus dīi· i
abstraxit me de eor manibus di
cens· Non adhuc erit in uīa po
testate· Cūq; ad orientē pgē repe
rimus· duo nimici dēmonū cōtra
nos uenientes· unus autē nos p
grebat et alius retro· sagittas ig
neas iacientes· Ast ego nō paulo
ante pauis fuissem· dixit in agls
Ne timeas quia dīs defensor est
tuus· et qui me i admonitionē tuā
uenire iussit· Per diuinis angelus
dīi sonora uoce ac dulcimoda ce
pit modulatione dīno mihi dicēs·
Benedic aīa mea dīno· et oīa que
intra me sūt nōi scō eius· Qui
propitiat⁹ oībz iniquitatibz tuis· et
redimet de interitu aiam tuam·
Sic mutando pauimēta ad ignē
purgatoriū· Et cepi mihi mecū
tacite dīm esse infernū· quem te
timendū oībz o cōsulē pa
tre audieram pdicare· Per ni

uolucrum · respondit subito an
gelus · Nequaq̃ iste est ut nu pi
tas inferni · sed est ignis purga
torius · Noueris pro certo · quia
oīs postq̃ baptizati · ad pce
tū sanctus postea remittē · tū
uersi demo p clemosinas lar
gitatem · aut lacrimas · flumina
demo baptizati penitētiā p om
missis egerit · sanctorū sola gr̃
tuita miseratione dī habēt nō
suo merito · salui facti · sed ipsius
qui oēs homīes uult saluos fi
ri neminē ex omib; quas redē
ptio segregari omni · abstracti ab
miseriali igne mundant̃ · hoc ꝑ
uides purgatorio igne · Sz quia
te baptismū diuisis criminib;
implumi meruisti · et hibernis
et uanus exhibisti · sed quando
ablutus sacro fonte baptismā
tis a sco marinale aplō sanct̃ · ñ
uale criminalibz pīis ipsum
sanct̃ · sed scrupula et ūbis oīb;
minimum debut · illo uideris ig
ne purgari · Subiungit ꝙ ad
lesēs · exponēs qual' ēt purga
torius ignis · Iste purgatorius
ignis flumus est et pons sup
positus in quo me duēs angls
dīm · ac sanctus illic · apprehen
sa manu mea dixit · Hic tuꝰ
quisq; ab oīnib; pīis emūda
tis · electis regni meatus ē p
tuꝰ · His expletis ad portam
paradysi · iuxta quā ego
multitudinē reperim̃ dēmonum
cōgregatam · Qui dixerunt ad
angl'm ducē mei muneris si
dīs iustus iudex est · hic homo ·
nr̃ est · quia cuius opa sentis
dignus est filius apellari · Cūq;
hoc dicent · audita est uox de celo
dicēs · Sciatur ea puer huius
in misera eius · et uiuat anos
uigintī et sex · Tunc ego ad āgl'm
qui me ducebat · Obsero dñe ut
lo uita ad scām · quia timeo ne p
fragilitatis mee cōtagione · tā le
uiter quenq; hinc rediat · Dixit
mi angelus · Non erit ut tu uis ·
sed sicut ille iubet · q̃ arbē totīus
lo cōtinet pugillo regit · et statū
tuū equo libramine pensans gu
bernat · Angelus autē dñi q̃ me
gubernabat uel ducebat · mirabi
lis erat pulchritudinis · et hūa
nā excedens naturā aspectus
e uisionis · Et ego dixi ad eum ·
Iudicium mi quelo dñe · qd meritum

bñissimus doctor noster martialis
obtineat in celis. Respondens
autē. Scriptū est in cal' possidet
magnū. quia postq̄ ī unctionē
te regit dñs seruus. et bō petro
adhesit. non est reclusus ad pñā
hēditatem. sed ligo primitiue
manipularis fruimur. est. et esse
adhibeant. ideoq; oportet ut simus
a manipularis carnali nostre
alienis. ita a dolore mortis fiat
extraneus. Angelū enī se ei a do
mino deputatū. qui semp cū
eo gradientes nō patiūtur eum
fatigari. non esurire nō sitire:
sed ab omni malo eū seruantes.
ab oīb; prorsus reddūt ētagio
ne doloris extranei. Dixerūt
ei. Ego sū angelus qui nullū
de cultoribus iob de dyabolo tēp
tatōnibz. et crucis ab oīnibus
malignantibz hēditatē puniēte
dño phēnis nitē repulsionibz.
Quorsūq; dirit ait. Turbatus ī
ruere. sed time ne ultra stagnū
sis et labrinis existas. ut an
tra fiunt. et ne timeas hunc ig
nē quē paulo ante formidasti:
flamigerū eas post manipulum
nas tuas. quia vidisti quātum

seueritatem contra se exercere
demones contra. Deus autem
iudex est. q̄ oīs hoīes cupiens
salvos fieri. et neminē ex his q̄s
quos redemit velit perire. q̄ oēs
ab mundatibz cultos minime
tā voluit perire. ītam. p quia
sui pignoris fidē sanguinem.
Hoc audiens apls et stephanus
dux. cū oīa ordinato pro do
mino exorantes. gratiā et lau
des pro collatis bñficijs reddi
dit. cuiusq; nomē gloriosū. q̄ est
bñdictū in scla glorificauerunt.
Tunc venientes ad basilicā bi
stephani protomartyris xpi. cū mag
na pcū melodia. obtulit beatus
martial' sacrificiū deo. celebrās
missaz solēpnia. Adolescēs nō
qui erat resuscitatus totondit
caput suū. promittēs nūq̄ se re
cessurū a sō uno: sed semp ei
oīi obsequio famulaturū. Tem
pit itaq; monita angeli sibi pdic
ta. et semp ei famulo di pmā
sit: indefinenter illi adhesit. ni
mi nō bibens. et mulē non co
medens. indumētis pedū non
usus. sed solūmodo pane et a
qua contritus fuit ī abo ac

lino indumēto. Erat cū deditis assidue orationib; ī frequētatiuis ieiuniis. ac uigiliis bonoꝝ operū exhibitionib; Die ergo apparētib; accipiebat panē ab eis et indigentib; distribuebat. nichil sibi in crastinū reseruans. Archadius autē pater eius copiosa dona omnibus seruientibus basilice sū stephani. et quib; et supplementū habebat. et penurias sublenabat uestitus. Hilariū ī uero exemplū multa ꝑ is ꝛc uiuentes. uoluntatib; mdū ma fragil' sēi postponētes gaudia. soli deo placere optantes. a primis uite cursib; quoties se inuicem patru cōuictores. ab omnis ad prospera reuocātes cōuertebant. cū ipso regnare optantes. q̄ ꝓmanet. q̄ est nichil non esse habet ꝓmanens mdi ciens. Hys itaq; gestis. cōstātinopolitanus mauriale iubente misit Stephanus dux nuntios ad omnē tyrannidē maritimā. et ad omnes gentes gallicē. q̄ diuini cultus subiacebāt. ut oīa templa ac ydola que colere uidebātur pagani minutatim cōfligerēt. ac igni cōcremarent. et sciāt oēs potestatē uestrā. ꝑ ipsā seruire studeāt. Si quis autē hoc decretū cōtemptim̄ uiolare ꝑsūpserit. uestrum se maiestatis ipī pro nullubio dnoscēt esse futurū. Accepta autē benedictione ipse et oīus ꝓl's eius. a gl̄osissimo apl̄o marciale. reuersi sūt unusquisq; ad ꝓpa benedicentes dīm. Habebat autē dux iste sinus dyonisius ītra principatū a fluuio rodanis usq; ad mare omnē possidens omnē ultra ligerim regionē. omnēq; aquitanianā seu uuasconū. et gothoꝝ gentes. Hic tamen nō nominat̄ hoc ī potentissimus galliaꝝ esset. sed ī medio tunc ueniebat. nisi uero solūmodo. q̄ romanū ipm̄ principatū tenebat. Omnē itaq; tyrannidē quē uiris illius ꝓpōm liberat. dīm uere colere ꝑcepit. ac oīa fana et ydola deluba igne cremari iussit. Euchgionus ꝑterea sicut a magistro didicerat insigne gerebat cruciatū. quarta et sexta feria uinū nō bibens. et carnē nō comedēs

Deinde

De oñib; eñ illi allatis delectabilib; alimentis nichil prorsus oretingebat· aurea demum pars eor dispartiret· Erat eñ deditus in elemosinis: et m oñib' mire ferue posse anhelans religiosis opib;· In vidua sedens mullus psonam pro munere ampiebat· sed semp paupm et peregrinor uidua; et orphanor inopia sollicitus relevare curabat· non ime mor illius sentie ne quam bñis apis martal' ei sepissime inulare solebat· qua psalmigraphus canit· Bñ qui intendit iudicii et faciunt iustiam in oi tpe· Si quis autē xpianus indigeret aliquid indigentie: ex suis facultatibus di ei' et eius pibus remunatis alimentum et indumenta ministrabat· Sacerdotib' et oñib; dei ministris· sicut ab apostolo fuat edoctus· debita exhibebat reuerentia· Quatuor uicibus solebat p quatuor ani tpa oi anno ad bñi pgrus martalem ai oib; sibi subiectis pplis· tribus dieb; in ieuniis et oratonib; in ecclia bi stephani protomartis· salutifera uba audiens· qui in cinere et cilicio uere solitus erat· ni gaudio ad pia trucabat· xpo eiam cotidie cedulii exhibebat officii· elemosinis et orationib;· et ifidelii paganor mentes diabolo detrahens· ad xpi religionem trahebat· Erat eñ prudentissim' ingenio· pater xpianor: ac fervidissim' psecutor xpianor· paganor· Denig; ex eo tpe quo sancti baptismatis meruit regnationē· oī fria nō est pollutus· et nens abstinentie et castis usq; in die sui obitus Sed ista interim omittentes· ad ea unde paululū digressi sumus reuertam' miraculor signa· que xpi gra dignata est p bñm martirem ipo in mortis adhuc uite tre opari· In burdegula ciuitate erat quida comes nōie sigebutus· qui grauiter a morbo paralisi torquebatur· Cui audiens qd stephanus dixit· oīa templa idolor p omnem gallia perpassus sibi· et eccias longe xpo dño construxisse· uenit ad se comitatu suo· ut benedictam· et dixit ei· Cur non pgis dulcissima domina ad hoīes dei· ut' orationib; nō solū sue infirmitatis et dolor gratia·

uer: cuā ipſi mortui ab inferis
reuoca·postea uiuunt· Dij tñi
non pñt hoc facē· Vnde audi con
ſiliū meum· et uiri libras trigi
taquīq; ampe· argentīq; ſiclos
cis et perge ad aplm di· ſoſtenes
ppinabitur ti· Quod ut audiuit
uenerabil' benedicta· cū ſumma ue
locitate ampens que ſibi iuſſum ī
pata pficere ſtuduit ad hominē
dei· Et ueniens in conſpectu eius
dixit· Deo die non te latere pri
onē meā· quia ut audio cōſci
entias hominū eruditē ītelligis·
Cōſtinus martal' dixit· Deo
arte petitionē tuā· quia lex ām
ſunt· quo palſi laborat uir tu
us· Cōdicta dixit· Ita eſt die ut
tu aſſeris· nullius membroꝝ uir
potis habet poteſtatē· niſi ſolū
modo lingue· Vnde te o paſtor
bone cū fiducia deprecatura exi
ui· ſciens pro certo qa cū oīs ab
humanis corpib; depell' langue
res ac mortuos ſicut tu nūa rīg
one audiuim' ab inferis rūoꝝ
ad ſuperos· poſſis cuā et hīc uir
meū a ſuoꝝ ſanare dolore meū
broꝝ· Quapropter deprecor te ne
fides illius et tua fruſtret· ſed

tuo uultu mollomitā reſtitue·
cū oīm domo ſua ad te ueniat
ſacri baptiſmatis unda purifi
candus· Tunc aplūs ardens ei⁹
fidei ſinceritā deuotionē· dixit ei·
Dñi hanc uidco eſſe fidē tuam·
et uiri tui· pgens ad domū tuā
pone baculū meū ſup uultū tuū
et ſanum ſanabit· Auxit et aggē
tum qđ bñdicta matrona ei⁹ ha
berat· ampe nouit· memor illi⁹
ſermonis · quē dñs dix· gra
tis accepiſtis· gratis date· Im
uitate autem uir regia· colebā
tur· diuerſa idola demoniū per
diuerſa templa pagano· Erāt
autē ibi templa cōſtructa ī hōre
iouis· mercurij· diane et ue
ris· et erat ibi templū dei igno
ti· Ignotū autē dīm dicebant·
quia qſi eſſet uenturus neſcie
bāt· hoc tamen ſciebant quod
regnū eius non eſſet finiendū·
ſed in ſcā ſcōꝝ pmanſurū· Igi
tur maior ſacerdos temploꝝ
qui pontificatū tenebat ſup oīc
tos ſacerdotes idoloꝝ ī pdicta
urbe nocabulo ſigebutus· cū ad
tremanda thura ad templum
iouis uenſſet cū oīm pplō cui

·285·

mus · locutus est ad eū demonū
illud fanū consecratū cāt · Sras
qua egressum fuim⁹ ab hac urbe
y quidā hebreū ydolem · ulc̄ ma
nus ptra hui⁹ aduentatū · q̄ om
ia nostra destruu ꝓpc̄s nrīa
mū dix̄ubet nob · qui celū condi
dit et tram · Pontifex dixit · Et
quis est ille hebreus · Demon
respondit · Barnabas nom̄ · Pon
tifex dixit · Ut quid nos cū time
tis · quos deos esse arbitr̄? · De
mon dixit · Dñs noster est dei
ōipotentis · et semp cū illo pgit
migrā a dño deputata duodecim
ad suam custodiam · Postq̄ cīm
de antiochia cū principe aplōr cū
uenit · nunq̄ non bibit · nisi i ho
locaustum dñi · manducē cū conuiuā
nunq̄ non induit · balneis non ē
usus · uerba otiosa aut risū mo
uens · non solūmodo loquitur ·
sed nec audire cupit · Semp cūi
tote cius laudes di ōipotētis re
sonant · et quotq̄ dies sanū posti
lat · absq; ulla turbatur ōfectu ·
Pontifex dixit ad iuuenē · Dñs
tua benedicta cū magno gaudi
o ab ipso recepta est in pace · De
mon dixit · Ego cū omni populo
hui⁹ ciuitatis milies et exiui obuiam uenienti · Appropinquā
te autē matrona benedicta · ac
ingredienti ciuitatē · processimus
cū cantionibus ꝓpli · et dicēt
es omnia uba que ab ore audie
runt · Tunc uocauit ad se nobi
les benedictā ꝓlem ydolor⁹ pon
tificem · et ꝑcepit eis ut ꝓgēt p omnia
tēpla ydolor⁹ · et minutatim ea cō
fringēt · erepto dei ignem · Bapti
zatis etiā fiāt uenerabil⁹ bene
dictus a sācto marcialē cū oībus
se omnibus cpiunibus duobus
milibus · octingentis · Introiens
autem ciuitatem · conuocauit ad
se ciuitatis suū exercitū xpianoꝝ
et dixit ei · Obsecrā rogo di cle
mentiā ut iuxta ꝓmissū eccle
sie marcialis dñm meū ydolom
tū restituere dignet̄ · Per dies
pauci ad lectū eius · et ꝓposito
sup eū baculo apli · quē ab ipso
suscepat · arripuit · uerbum ꝑ con
tractione uerboꝝ ac minoꝝ fe
brū compagine fiāt sanam
ex tūplo in ecclesiā sanata · acti
uis fuissent ꝓpria uirtute ꝓsta
tim · Tunc ipse ꝑfatus comes sigē
tus · cū multo apparatu ꝓpli ad be

atū marcialē pūcat ac ab ipsa
ri baptismatis ampe merut
regiaēnē ōi oīnb; suis sequa
ab; copiosa preū et grām xem
a illi refens pro collatis sibi di
uinitus celestia beneficia. Mul
tis postea frūter uixit annis
primicerius in dei seruicio deuo
tus. ac monitus sibi saluberri
mis cristeris assiduus. Ex
plicimus et aliud miraculum
a dño p btm marcialem oplm
in eadem ciuitate operatū. Cum
egritudine hominū in solēnis
denōiata ciuitas ignis ferendio
iam cōsumanda cremaret: ac
pene siu interitū arsura mura
ri uidetur. ampleus religiosa
beneficta basilii ad uim sui
sibi inexpugnabilē restituendā
a sō apl̄o ammodatū contra
ignem opposuit et dixit. Deus
xpianoz que pdicat bs mar
cial' apls cruc nos ab omni
ti periculo. et ostende tua sup
nos clemenā. qui oīb; ac
deūtib; auxiliū implorātis pro
missis te affuturū. Adhāc no
strum magnum meritū benedicte
ta sopitum est incēdiū. ut nec
gna ignis nullomodo appare
ret. Cum hec agerēt ānonus
est btissimus marcial' ppe sup
garonnā fluuiū in loco q dic
matricama. ubi multis undi
q confluebat ppl's: cupiens fie
quicq eius exhortatione ple
nius instrui mystīs fidei. cū mi
tuplia ostensione signoz: ac sepi
ssima exhibitōne miraculoz salu
brima spei etne iam oī perpe
rat rudimenta. Videns autem
apls multū pplm deo crede pa
matis ibi uibz mensibz. Erant
pter noticiā demonum a patri
bz ex burdegala ciuitate mthēs
constricti. atq illuc reuperandi
gra deducti. qui ante conspectū
uim dei nescientes: pcth si ira
et iacebant uehut mortui. Expu
lerat nēpe obsessores cor; demō
bus marcial' a supdicta burde
gala urbe. ac pter uram illos in
uadentes. inima in cor; corpib;
grassabant insania. Parentes
autē illoz: ut ante presentiā uim
di eos mthēis constrictos stati
uissent. expetunt cū lacrimis rogāt
ut pietatē quam oīnb; impendit
solitus erat. illos quoq; uexatos

a demonis nuntio nō abnegā
rit. Tunc finita oratione nī oīm plō
bus aplis huiusmodi ad dīm fud
orationē. Dñe qui dixisti nob ser
mus tuus hoc gemus in nullo alio
posse cui nisi nisi in oratione et re
mo: nam īmensam depimur
demētiā: ut nullu potime nec nī
nefandi demones a corpoīb nos
pellant plasmatī: et famulu tu ī
volumtate rebellem nomē scīm tuū
indefessa primus laude benedicam
Ita cū iacebant exanimes facti:
ut oīns plus mortuos eos arbit.
Apl's uero facta oratione exurgēs
manus sup eos dixit. In nomine
dñi nri ihu xpi quem nudi cruci
fixerunt pmptio nob infirmissimi
demones ut egrediamī a corpibus
uos hōm. nec in eis ullā habe
atis mīserendi licentiā. si nullā
ledentes arcturā. cras ī abyssū
mittendi usq; in diem iudicij. ad
hanc uocem. p ora eoz cū sāguine
egressi. nusq; cōparuerūt. Facto
terrundū uidē aliud miraclm. q
in eadem ciuitate a dño p uenera
bilem aplm suū opari consueuit. Si
gebertus comes burdegalensis:
nudicus ipm bīssimū aplm de

mentissima cōmotionē. ac copio
sa pluia: grauem xpō cōtra hos ex
hortandis: acquirit. cū magno tu
mū exercitu: ac frequenti nboz
et potis apparatu ad eū uēre cu
piebat. simulq; doctrina nē mis
sionis suā olim ab ipo didicit
veram deliderans. Pgressus au
tem uersus illius immitis pfidi
gīa mirabilē mare cū nauibus
ac diuersis rebus multos generis
congruis impendis plenis. Cūq;
multa secū deferres pfidū genus
optima cupiens muscir lebetas si
bulo crepitas cydia in mari ipis
intentū et nauib; cepit immanissimū
fragum. Longe quippe a cīa pos
tu. uix tertio fladio: arripuit
metum. Erabat autē ois plus
pfan consuet cū uenerabili bene
dicto secus latus maris. ampleq;
exspectantes tam metuendū pe
riculū. q sibi ceteris uidebant
īminere. Cūq; iam iam; mergi re
pellent hoīes. cū nauib. ampleq;
uenerabil benedicto famulū apostō
li quē p thesauro pauloso apud se
reseruabat. ptendit illū cū manib
in altum. et exclamauit uoce mag
na dicens. Ds famuli quem bīo

marmale audiamus·libera cu
cures tibi de tam ingrata piculo
mortis· Continuo dormit sedu
ta trepidate· cū omib; pisob;
et nauib; uerūm ictib; ad hr ma
ris pcuiunt uehimes· Quo
uidentes nauch qui adcāt·con
gregati ceperunt gloriarī dcīq
quis tam mirabilia seruus su
is prestat beneficia· ut etiam ubi
corporaliter non sūt· mentē a fide
tibi mirabili dicto mens eius
uiuificāt· atq; dēmoniū iota illi cele
riter deferūt· Nam quo uidentes
et irgiantur in sdā scelis amen·
Post hec btūs marcal' a mari
tima reuersus· Temporū solū
pedauit· Stephanus aūt dux
illustrat ut pdictū est fabricā et
declam sup bōr ualerie uirginis
sepulchrū· in qua etiā multa mu
nera contulit· que in sequentib;
numerabim· Quam apls basi
licam cū decentissime consecrare
in honore btī stephani pthomar
tris uolūtate sua uoluisset
eode modo quo ecclām suā et se
dem suā dedicauit· petit pūm
ad quendam uicū uocabulo mi
sianū· in quo erat idolū uenus·
statuū· qd' pagani multū uene
rabantur· In quo loco iacebat ī
multitudo magna laborantiū·
ac diuersis oppressa infirmitati
bz· At ubi pcepit sācām marma
ris ad pdictū uicū· aperūt dēmo
illū ūpī' loci incole· ut ipsū idolū
uiderēt loqui· quia audierant ab
ipso mathematis constrictū ignibz a
comitatibz bōr marcalē angelis·
Tunc apls subridens ait· Adiuro
te demon inimice qui in hac statua
responsa dare decepto hōibz con
sueuisti· ut exeas ab illa in nōie
dñi nri ihu xpi· et confringes ea·
mihi multa et horrida oīmodis hic ad
mittibz apparas· quia uideri atq;
cognosci ab oīb; possis· Ad uocē
uocem egressus de statua· mīs ma
re ante eos· Erat aūt quasi niger
puerulus· obscurior fuligine· ca
pilli eius crispi et densissimi usq; ad
pedes· et p os eius ac nares perq;
oculos ignis cū fumo ore emanab
bat· Quem mathematis uidētes· ad
dei apls· conuersus ad pplm dixit·
Ecce uidetis quē diu colebatis·
Despicite· quia nec sibi nec nobis
quicq; pdesse ualet· Tunc cōuer
sus ad demonē dixit· Propter tē nōie

bñ·ut sunt iam dixi eas exas ab
hac statua et confringas eã usq;
ab piluerem·pgasq; in locũ de
tum·nullum ledens hoiem·& ibi
manens usq; in diem iudiũ ñ
Ad hanc uocem confracta statuã
redegit in piluerẽ·et postea nul
q; cõparuit· Gallim dei famul
marial' cadin hoia cõgregauit
ut ad se cunctos egrotos ac diuer
sis infirmitatib; languentes: et
sũ signo crucis sup eos cunctos red
didit sanos· baptizatis omnib; q
ibidẽ cõmanere uolebant· Inde
discessus·insignis meritis aplis
ad ppam remeauit sedẽ· Cumq;
uisione dei cognita iterum pposi
motu scõz aplõz petri et pauli·
suasq; uoluntate pfecta·cõfestim
uisus ut sub omni celeritate pfice
ret oratoriũ qđ fuat inchoatũ ab ip
so·et a stephano duce ĩ possessio
ne bte uirginis·in quo
ad orandũ tumulariã sibi sta
uit sepulturam·et retro ĩ alia
rupta·tumulũ posuit stephani
dux·sicut eũ ipse fuat deprat
In solario uo qđ sup sepulchriũ
eius medium est altare in honore
bñ stephani pthomartis cõlaugu
neq; sui consentaneũ·qđ ut sup
memoratum dispositum pmu
pone sup sepulchr bte uirginis·autẽ mirum petri aps
pauli in uisione dicta cognouerat·Totũq; ipm altare bñ stephi
p circuitũ lãpadibus aureis ornauit
is·ac totas in circuitu ex-po
sitas aureas cũ totid lampadib
aureis ad luminaria cõmanda·
Constituit et supdictũ aliud ora
toriũ ante sepulchrũ suũ ut esset
honore bñ petri aplõz principis
ac pncipis sui·totũq; altare p
circuitũ uestiuit laminis aureis
frisi et pretiosũ aureũ sup al
tare·habentẽ p quatuor ãgulos
quatuor columnas aureas·Ante
altare uo sepẽ posuit lampadẽ
ex auro purissimo·ut ibi mane
uespe oleum cremaret· Fecit
etiam fieri candelabra ex auro·
quinq; et thuribulũ aureũ unũ
et crucẽ ex auro similr fieri pce
pit·ad ornamentũ ecclie·ac offici
um altaris pagendũ· Que post
q̃ gesta sunt·nouum ad se egre
gius atq; pnobilissimi dei aplõs
stephanũ ducẽ·et dixit ei·Cõse
cremus hanc domũ ĩ oipotẽtis

dei et sōz ei honore: ut ipe no
bis egredientib; a corpore pus
trū buūi et magnificis oc
currat remunerato. Hoc audi
ens dux. pcepit p uniuersas rg
ni sui plateas sufficiens trucī
et habundans congregari mul
titudo eiā pinguiū ac macre
et alterius ordis: ut carnū mul
titudine copiosa congregata fest multitu
dine. In crastinū aūt nuptias
pcepit construi umbracula in
numera. atq; tendi plurimarū
specieī papliones: talesq; cōstru
ctis pcepit. ut ciues ei domina
tui leti et alacres forent. et cum
tantis animis festinanter ded
icatis basilice nuptie celebrarent.
Diuinis diuinis et pauperib; atq;
pegrinis habundanter dari iussit
quicūq; deesse indebant. Cūq;
sanctus aūt marcell' omnia
dīna ppō dixit. Egbert pa
dictum crastinū ut purificati et
mundati oīe mysteriū dīne
trinitatis ei angel' et sīs suis. Hic
egressuros a corpe ille suscipere
dignet. ac ei eisdem angel' sīs
sedē ppetuo habitare pmittat.
In crastinū celebrante ipo bīs

simo viro marcelle missarū so
lempnia. ecce subito quidā iu
uenis nobilissimi comes turo
nice ciuitatis arucensis nomine
cū sua uxore xpiana arreptus
a demonio. Nam diu pallius ei a
postolus hanc sustinere illos fa
tigationē: sed cū grauiter eos nec
ui audisset ad se uenire pcep.
et dixit demonibz. Cur mihi illos m
mundissimos demones ingredi
mihi fecistis? Qui dixerūt. Ma
nuentes eos non obtēpantes
pceptis tuis. quib; hesterno pce
pas ut usq; hodie casos et mū
dos se nosceremus. Sed nō hoc nō
egerimus. sed carnali immundi
ac turpi lasciuia semetipos co
maculantes. totam hanc noctē
duximus. Hac occasione arrepta
ingressi sumꝰ in eos. Qd audiēs
ppls dei dixit. bīssimū marcell'
rogare cepimus. ut eos q uexabā
tur homines a demonū libaret ill
dus. Cuius bīs marcell' cōmi
ad demones dixit. Adiuro vos
p dīnum nīm ihm xpm ut exeatis
ab hominib; istis. nec ulterius meis
ingrediendi licentiā habeatis.
Qui missa cōplentes illos quos

mnaſerant relinquentes abierũt
Vir autẽ ille ñi cõiuge ſua ſa
reddit: cepernnt glorificare deũ
Tantum autẽ grãm contulit dñs
bõ uiro· ut in die cõſecrationis ba
ſilice· qñ p ſe et pro pl̃o ſacrificiũ
immolatur· miſſam ſolẽpnia pe
gebat· tantam claritatẽ ſplendo
diuina pietas in eadẽ baſilica re
linis emitteret· quo lux quam ſæ
ne alter⁹ ſibi primũ uidere· Sup
ipm uo aplm· et in ornatu ei gla
dñi· et tanta lux diuina ac ma
eſtas eius refulſit· ut nullis ẽ
ſermo explicare queat: nullusq
ſufficẽ poteſſet aſpectus· Cõſe
crata eſt autẽ eadem baſilica ſa
pri ſexto nonas maii mẽſis· ip
bus neronis impatoris ãno q̃to
denuo· hoc eſt ultimo impij eius
ãno· quo eã veſpaſian⁹ romanã
impiũ pimpatũ pro eo ſuſcepit:
eadem dedicationem ſtephano diac
aſſtante· Hijs tur pactis cõſti
tuit bñs marcal ñi ſtephano
diac ſacerdotes in eadẽ baſilica
qui ondie ibidẽ dñi officiũ pagẽs
et religioſe miniſtres· deo ſe de
uouerant militare ſtudent· ãdre
am ſalaet ſociũ aurelianũ quem
ipe a mortuis ſuſcitauit· et hil
debti filiũ arthadij comitis pic
tauiensis· qui ſimiliter ab eo fue
rat ſuſceptus ñi ab⁹ triginta
ſex dieb⁹· qui aſſidue ibidẽ do
ñipotenti ſeruierunt· Diu uero
ſtephanus ex ſuo reddit⁹ abmo
nam ill⁹ conſtituit: et ueſtitus
copiam· ut abſq; indigentia ac
penuria alicui⁹ rei· ſcõ uiuẽs
mbi conuerſarent· Conſtituit
eã cuſtodes ad ecclam· et uaſa
cuſtodienda cuſtodiam duo de
cim· quib⁹ etiam unde habere
poſſent uictus et ueſtitus ne
ceſſaria tribuit· Hoſpitale quo
q; pauper⁹ uiſit fieri· ĩ quo co
tidie ſuſcepit qñgentos pauper
es recipiendos ſuſcep· et abundã
uictus et ueſtitus neceſſaria tri
buit· Die autẽ octaua poſt ded
icationẽ triũph cõuocauit ap̃s
omnem pl̃m· q fiat congrega
tus a minimo uſq; ad maxim⁹
et fecit illis exhortationis ſermo
nem· prohibens illis a malo uſ
q; ad bonum ordinem· Octaua
autẽ hoia offens ſacrificiũ pro ſe
et pro cuncto pl̃o· dedit eis hãc
benedictionem dicẽs· Dñipotens

ds sua gra benedicat·et ab om
m malo defendat·amē·Et ꝙa
pro eius amore tāt honore ad
dedimndū mplū aduenistis·
fanat nos ꝓficere ī bonis o
peribz·amen·Et qñ ipsi' illu
de hoc sclo migraturis·tā pfi
ciendum·ut cū gaudio sco
r trib; aggregari mereamū
amen·Quod ipse prestare dig
netur·qui' regnū et imperiū si
ne fine pmanet in scla sclorū
amē·Dimisit' ꝑplū·et abiit
unusquisq; in domū suā cum
pace·Dicta pontifex ēplor
qui quondam flagellauerat a
postolū cū discipul' suis eram
nidemenē adhcentes illi·dedit
ī ieunijs·ī uigilijs·ī orationib'
assiduis·et in oīnb; bonozū
opm exhibitionib;·Nam; q
tidie usq; ad uesperam ieiuna
tes·milliū oīno abū ꝓpiebāt
ꝑter panē et aquam·Beatis
simus uaq; aurelianū bīssim'
martyr' ordinatur eū et prece
nt post suū discessū urbi ieno
uensiū·audiram uero ꝑbim
ꝑsentialiter qua ipse sepultus ē·
Tantam aut grām īmensa x'
xpi bonitas aureliano contul'
ut multa ī nomī sigla exercē'
p eum·et quamcumq; eius multa
languentiū membra manu
ꝑ tetigerūt·Apls aut dñm per
gens ubiq; ad ꝓdicandū p singu
las ciuitates in gallia·ac p uicos
et castella ad euangelizandū:
seu ad exhiam p totum leniō
sem et aquitaniam ꝓuīā·ī loos
in quib; non erant edificandis
non equo uehebat·nō asino·nō
quibz; uehiculo·nec calciamen
ta ꝑis induebat pedib;·Et uum
dñi ac magistri sui ihu xpi sem'
nam·quā ipe tam illi q' alijs a
postol' mandare solebat·ut per
gentes de ciuitate in ciuitatē·non
sanū sensū tollerent·neq; peras·neq;
calciamenta: nudis inedēs gref
sib; imitatoꝛ xpi atq; bñ petri a
postoli consanguinei sui·ī oīnb'
que idem dñs ill' ꝓcepit exhibe ni
tebat·Si qñ uero ad scām sedē
suā sñ stephani scholas exhiam
uertētur·nō ymnis et orationib;
reuertebat'·omni qe reuertebat be
nedictus dñs·et laus cū' in ore
sio continuā ꝓmanes·Sermo
nem quoq; dñi et magistri sui·q'

ipse illi et alijs discipulis diceret
de omni ibo anolo qđ locuti fu
issent hoīes · rationē de eo reddi
turos esse in die iudicij · sepissīe
oīnibꝫ p̄dicabat · ac ardentiū ·
gameliendū oīnibꝫ suadebat · cō
stituit eā male decretū idem bis
apls in oīn lemonitēsiū p̄ncipa
et p aquitanoꝫ ornamentiū si
mma lom · ut omni āno quatr
sacerdotibꝫ sibi mutuis tpibꝫ ad
ecclam in honore bī stephani p
thonūs cōsecratā uenirēt · quo
mī mma delatum · et depicto
mī nota in cruce et alio oī ob
lationibꝫ et luminaris nota of
ferenda · Simꝫ uenientes ad lo
cī quo uenabil' eius tegit' urna
sepulchri · trib; diebꝫ ibīd' plenā
ris manebāt · benedictione accepta
simulq; p̄nor; remissione p fide
ab eodem apl̄o sācissimo impetrata ·
post trīū dieꝫ uenerabilia reli
quia reuertebāt' ad p̄pa · Tanta au
tē gratia illi diuis cōtulerat · ut no
stratibus hōm plenit' agnoscer; ·
ac oīnibꝫ ad cōmunionē sanguī
nis et sanguinis xp̄i · uenire cu
pientibꝫ postq̄ · a dyacono ex more
clamatū fuisset · ut si quis ī pec
cato esset cōmunicare ab ecclia exiret
Ipse oīnibꝫ a quibꝫ impulsante
temptacōibꝫ patebant patefiebat
ut qđ quisq; cogitacōis uel īmī
de pollutionis eadē nocte passus
fuisset p̄dicaret · ac eucharistīā
corpis et sanguinis xp̄i p̄hiberet
ampe dicens · Non debet quisq;
fidelīū corpus xp̄i et sanguinē am
pe mī mundus · Erat eīm diui
na eruditione repletus · religione
insignis · mor; probitate pollens ·
miraculoꝫ exhibitōne mirabi
l' āmirabil' · Erat cōceptor sanctā
amatoꝫ dei et proximi · cui et ui
ctor xp̄c erat et mox lucrī · do
rebat mī diu in trib; psonis ·
existere · ingentiū patris sibī
mariē ex maria uirgine assa
salutis humane assūpsisse · īfir
mitis naturalibꝫ corporalibꝫ usq;
ad pfectam etatē puenisse · Mo
rabat' ut ītuitib; insisteret · ab oī
bus uanis et p̄nis oīs hoīes cū
omni diligentia se abstrahē cu
rarent · Dicebat bonā esse mas
tatē cōiugalē · melioē cōtinēnā
uidualē · optimā et angelice dig
nitati consimilē · uirginitatē me
ritē ingenitē · Et cū hec p̄di

mno a nullo potuisset omitēpm
magnitudo miraculoꝝ cogebat
que in xp̄i noīe fiebant. Red
bat etiā ut sepe iam dictū om
nium: surdis auditū-claudis gs
sū: mutis loquelam: ac mortu
os reuocabat ad uitā. Sūt aut
et alia multa: que cōmemoran
one digna p eū xp̄i gra cognos
cunt opa que si literis scribēt
a non arbitrabr apocriphya dic
rent. Ego uō arbitrabr licet nō
oīa cognouerī: nec plene didi
cerim ea que ab ip̄o gesta sunt.
auteꝫ ab illo sacri baptismatis
unda regnum meruerī: tamen
postꝫ ab illo ab inferni claustris
sū iste redditus: quecꝫ audire
relatu discipuloꝝ suoꝝ: ut xp̄i
ore: licet ipse uix illa referret: et
multa ac maxima de se celare
uellet: uel uidere ip̄o potu uilu
necessaria tantūmodo retulit mi
nime curauit. Sed hactenꝰ de no
bis et cōuersatiōibꝫ illius loquē
tes: nūc qualiter de hoc sēculo ad
desideratum puenerit gl'am bre
uiter reducam scribī. Anno qua
dragesimo post resurrectionem
dīi nr̄i ihu xp̄i: imp̄rij uo uespa
siani cesaris tno: olimpiadis ac
diuinitus duodecime mihilo
min⁹ tricto: oians erat solito hꝫ
apls mariaz: et ecce apparuit illi
dns nr̄: ihc xp̄s cū indicibili splē
dore claritatis: et dixit ei: Pax t
sit fidelissime frater. Non obe
dias uoci mee: cris inuiter meā
ī claritate: que nullo fine claudi
tur. Hoc audiens bīssim⁹ apls:
repletus gaudio magno dīc: Dīc
ndens fame tuā in letus sū qua
si a sepultura fuerī suscitat⁹. Tu es
etiā dns et magister meus ihesꝰ
xp̄c filius dei uiui: que uidi que
cognoui: que credidi et dilexi: ꝑ
senq; cernere desideraui. Vox tua
plena dulcedinis: omniū unguē
tis fragrantiā aromatiū. Deprecor
dīc ihu xp̄e pastor bone ī mensa
dilectionis tue: ut uideas me tu
ꝑ in claritate: quam in et oīnb⁹
te diligentibꝫ promisisti. Et dns ad
eū. Quotidiana die uenia ad te
frater karissime: et triumphū te cū agelis
et apls et mūribꝫ ac turba uirgi
nū et cōfessoꝝ: et statuā te cū fra
tribus tuis: et coronā te cū ill⁹ reg
ni mei heredē. Hoc audiens fe
lix apls: cōuocatis fratribꝫ indicauit il

dem obitus sui nunnullis similiq;
rentibus eis quali hoc ipm a dño
xpo rogatus fuisset. Et mittes nũ
os p uniuersas regiones orbis ter
ac pũncias gallie quas ipe dño
predicando adierat. oĩs perpe
diuinã. ultimũ eis malefactus
utrusq; seruet ordinis. similiq;
benedictionẽ et pñiã absolutionẽ
sicut ei petro et alijs aplis a xpo
ampliat. eis datur. Audientes au
tem uniuersi ppli. quos ipe ab er
rore ad ueram reduxerat uiã. qq;
illi uidere meruerãt. uel cognitis
ni insignia conuersionis ei gratia
midit ponerent. ei ciuitatem mag
no ad ei uenire nequiret. ppls sali
m pchauensiũ ac binarrensium
et arruerorũ seu nuasconũ ve
gothoz et aliaz multaz gentiũ q
ad eũ p aruniũ. napienses salub
a ꝑdicationis eius uba ac bñdic
tionis munia antea. ab illi suscep
rebat ampe. Itaq; bñissimus aplus
postq; a dño cunctis se iussum
gnouit absolucionẽ omnib; p
seuerauit mansuris ꝑ. i affluctio
ne positus. in ieiunijs assiduis
in ꝛationibus uigilijs. et multis
lis orationibus. Statuto tpe noc

tis post modicam pausationem
quo sumeret paululũ sessos reparat
artus. surgens ad hoꝛationẽ usq;
ad horam sedam primã et tandiu
dño rogabat uota. Tunc deinde i
ipa hora sedã offerens sacrificiũ dño
pro se et pro oĩb; quos xpo acq;si
rat. postea predicabat assidue usq;
ad uesperã. usq; pernoctabat in orãe
nam noctẽ arduam sibi ipsius ia
nuchis abrenũciã paue solebat. et
aquam. Appropinquante uo obitus
sui die rogantib; se oĩnib; q ibidẽ
erant congregati. ut exhortationis
uba illi ꝓferret. Aurũ. ab hoc scio
ad regnũ transire eternũ. Pro
it foras ciuitatẽ ad portã q dicit
mlmica. ibiq; sermonẽ oĩb; ꝓpo
it. qualiter eũ colere debent. tũ
nudauit in ꝑsonis. unũ i essentia
deitatis. patre scilicet nigenitũ. fili
um a solo pre genitũ. spũm sanctũ
a patre filioq; procedentẽ. Narrabat
magistri sui dñi xpi dñi baptismũ
ieiunijũ tẽptationẽ quã a dyabo
lo ferre uoluit. Enarrabat ei doc
trinã quã ab ipo audierat. ꝛpha
rabat miracula que illi fuerat vide
rat. et quomodo p oĩa actiones
ium dñi. uerũq; hoiem se mõstra

ueras declarabat · ꝯtinuo ꝯtinuo
ꝑ mlē docebat qualem in lege
et pphetis scriptum erat̄ esse me
ueras p omnia · et euangelizans
alios apl̄os approbabat ī omnia
qui a dño fiunt docb · indicabat
ut ds diligēt̄ toto corde · tota mente · et hoc unusquisq; impendēt
proximo · qđ sibi uellet impendi
ab illo · Ostendebat qualis esset
humilitas: quia p humilitatem
illuc pueniēt̄ unde angelus lapsus
erat · qui similē se ēē uult
altissimo · Explanabat quomō
filius dei carnē et uigne assumēs
humilis et pauper factus est: ut
nos sua paupertate ditaret · et hu
militate celestia mereri · Per ei
nitas idest humilitas merebat ōg̃
gratias ī nitas conseruat · Animo
uult eā hanc esse quā p̄dicabat
sanā doctrinā et aplicam · et ipsā
eandē que erimos apl̄os ueritatis
p mundū p̄dicare · quo erant dīc
dispsi · et ut hospitalitatis munus
obliuiscēt̄ ab oīb; admonebat ·
quia p hanc dicebat placuisse
multos dño placuisse · eā āgel
hospito receptus · Dicebat quali
dās post resurrectionē a discipulis in emaus eundē ad
uespam usq; die hospitio susce
tus · atq; in panis fractione est
agnitus · qui aperuit ill̄ sensum
intelligendi scripturas · In uidu
um quoq; uentur dñm hanc om
pensationē suis fidelib; repmisse
se dicebat · ut se in hospitiū et pe
grinos habitu dign̄ fuisse suscep
tū · ac p hoc parum remuneratōe
ill̄ rollatura · Exhortatus p̄ea · ut
maritus opa eius amare studeat
quia mariteē opus altruebat mi
nisterē p̄mū · et sine hac aliqđ
bom fac̄ nō ualeat · quia hanc
esse ītutē dicebat · in qua tota
lex pendet et pphe · et qui illam
debīt · reū et pphaz et legis ac
scriptū esse testabat̄ · Docuit eās
qualiter · mane et sē unē debēt
de oīb; opib; suis equissimo iu
dici se rationē reddituros cogno
scīt · Auaritiam quoq; execrādā
oīmodis detestatus est · precipiēs di
uitib; non sperare in incerto di
uitiaz · sed in deo ponē spem suā
semp̄ debere illos ad memoriam
reduceē testabat̄ exemplū pupi
rum diuitis et mendici lazari qui
mimus negando panis · illā nō

ꝑnerunt aque. Nec ei ultra alia
ꝑ totā die cū dissertissēt· urgueā
te iam illū nimia ui febriū: de
dit ꝑlo benedictionē dicēs. Dñs
tuus deus sua uos clemēcia bñdi
cat· et sensū in nob sapiēcie sa
piēcie salutaris infundat amē·
Catholice fidei doctrinis eruditi
at: et in bonis opib: ꝑseuerabi
les reddat· amen· Gressus uros
ad uiam dirigat· uiāq: uob pa
cis et ueritatis ostendat· Cūq: re
posuisset oēs amen· iterū dixit
ad eos dicēs· Bñdicat uos dñs
et custodiat uos et misereat uri
omnipotens multū sui sup uos·
det uob pacē· qd ipe prestare dig
net· q uos de huius ꝛe fornacis
et ꝑnoso sanguie redemit· cuius
potestas ꝑmanet in scla sclorum·
Cūq: uicissim oēs respondissēt
amen· conuersus ad dñm dixit·
Dñe ihu xpe pastor bone· cōmē
do tibi oues quas bñssimo pet
mutante in tradidisti· et nunc
ꝑ ipm eas tibi cōmendo custo
diendas· ut p mei ministerium
habeant ipm cōmunē pastorem
et ꝓpriū pascendas oues tuas
tradidisti· Dñe ihu xpe q ipm
sāū tuū· de cetis a patre nob mu
sisti· iterū cōmendo tibi ꝑ tuū
nomē tibi gra tua ꝑ aqm et spūm
sāū regenerandū animū· quemq:
gloso redemisti sanguie· ut sit tibi
plus peculiaris· et ni sis ei defen
sor et custos malignis ꝑ nimi
ta secla sclorū amen· Completa ꝑ
benedictōe· similq: pdicōe· ꝑ
mi se in oratorio qd ipe in hono
re bti stephani ꝓtomartiris costan
tinus construxat atq: dedu
xat fieri· ibiq: extū suū inhu
mari iussit et ei cuncti genibus
flexis et manib: inclinato· mānibus
q: in celū extensis· intentis oīo
nib: mentem curauit· hmōdi fi
dens oratōem dño· Tu dñe ma
gister meus ihu bone xpe q dixi
sti mihi· ut tibi seruiens uxorē non
acciperem· sed totus tibi uacarem
et usq: in hanc horam custodisti
corpus meū et me meū ab omni
pollutione· qui me hanc ꝓpter te
am ꝓpter te ipm filiū dei uiui·
ad ministrandū me misisti· et in
tribulacōib: non me derelinquisti·
et pauperem me uolusti ee in cris
ut a te remunerari et in celis
quia indigens et pegn in labo

bus et pernil' habemus sñi comu
nionis·in loco quo me ueñr inue
nim·ut fides mea non pereat·et
spes in te habita non cõfundat.
Observam pmã et sedam et
tñã vigilian·ut a te minimus
trñi ad supnas epulatrr·ac per
petuo gaudeat posse gaudio.
Dñe dirige iter meñ ad te·tu
abolis non mendat in me·ex
lumine tuo obscurñt̃ omia ei?
et obturent os eius·ne ad me
valeat appinquare·uel retrum
meñ ad te pgenñ suo commu
ne pturbare·Aper in tamum
unde pulsum magister mis xpc.
et arcñda me gla tua pastor be
ingne·ne de me pñmat hñmñ
humanu grus gaude·Per dñm
ad ultimñ hñmñ ad dñm et
finem uen·Dñe ihu xpe mgr
bone·quem semp dilexi i mea
tras cõtendo spñ meñ·Cur
tus aute pls e diuis pumus
cõgregatus·Flebat hinc et illinc
et diabat: ac gemitibz et lacrima
z singultibz usq; ad ultñ nocte
rans·discrimen sibi pro amisso
pastore affutu: pmiserabat·p
se aute omnibz flentibz inuenis

manu ut solent dixit·Tacete·Nñ
quid non audistis quante uen
iant laudes de celo.·Certe dñs
uenit sicut promisit·Ad hãc ue
rem apli·cõmuno hic magnare
fulsit in cede loco quasi septẽpli
citer lucem sol ibi resplenduisset
Et nox audita est dies·Egredie
benedicta anima de corpe·ga de
longinquis regionibz aduenit:
et non mee obedicus parẽtes et
patriam derliquit·et me seru
tus fuit·eius uigz z longitudi
nẽ diez meñ in clamore·q̃ nullo
fine claudit̃·O hanc uocem ab
omnibz audiñ simul oñ spo sple
dore pdiit in celñ·ꝫ·kl' inly in
trinitz omnibz q̃ aderant ac deñ
glorificantibz·Angelor eñ con
centus audiñ est mirñ dicens?
Cñs quem elegisti et assñpsi
ti dñe habitabit in tabnaculis
is in scla sclor·Cñq; dies hoia
in tantñ aduenisset tñ·ut
git sepulcrñ eius parabñt̃ q̃m
nullius membrez sinz potesta
tem habens·et statim factus ẽ
sanus·Dñ audientes omnes q̃
aderant·glorificabñt dñ·q̃ fi
delibz suis tam mgẽs cõtulit be

nchaū ut mine solūt ī mine po
sūs saluent·ac male sanos sim
ī nihilū ut·Cū uero ad sepe
liendū corpus eius deferret·m
hoia ygressionis a basilica sācti
stephani cū apti fuit·mīc oīb;
apīone sua ostenderūt·q̄ mēb̄
bī apli humilanda deferri debu
issent·Semp cū ill' pgrinb; ac
cebant usq; ad locū sepultē·Qui
illic flentis·q̄ īmunerā pl'or luc
q̄tus dicor; et layor; erant gē
tis·nec si mille haberē lingua
dicē ualerem·Commouebāt pte
rea ad exequias sepulture eius
multa demonū et ceū·ac diuer
sis infirmitatib; oppressi·qui ad
cū indendū ex longinquis regi
onib; aduenerant·licet illū nūc
uidere potuissent·Quos autem
alpmanus antistes ampiēs si
dariū apli·tangebat infirmor;
corpa·et ad xp̄i notionem
cunctos sānam restituebat·Nulle
cū infirmā sudario bī apli fuit
tactus qui non continuo recte
pit sanus·Inter reliquos uero
infirmos qui e diuisis partib;
affuerunt·non debem̄ silentio tra
dere ydroponi quē ex maiorana

urbe aduectū·comitantē se seno
rum numero eū demonians q̄
nior·sequenti die post obitū bēā
tissimi apli ad sepulchrū eius repē
sentatus·Quos uidēs bēatissim
manus·more solito accepto sudā
rio sū manuale et impositio sup
eos·cunctos restituit integre sānā
te·Multa uō et innumera pecu
liosissimū apli post tumu
lationem meruit sepulturā·artis
dementia opum est miranda·q̄
si scribēt multor; uolumina·nō
cōprehendent singula·ac p hoc ab ī
firmis intellectib; apocrifa dicun
tur·Nos uero q̄dā necessaria hec tā
ad cōfirmā roborandam silentio
tegere nequimus·licet nō oīa
ad liquidū p̄senti fuerim̄ que de
tanto p̄claro et magnifico apl̄o di
cenda fuerūt·Sed forsitan ani
ta non sufficiunt·nec amplioria
scribēt sufficiunt uolumina·
Assit nob̄ ille de se loquentibus
qui in urbe Lamonetesi existit
pastor prius·ut oraculo ei⁹ mūn
ti·hereditatis eterne meam̄ par
tem̄ apostolor collegio·Regni
mi dñi nri ihu xp̄i·cui ē gl'a m

scta scłor amen. Passio sancto-

Ti proceßi et mar-

cipone tiriani.

Quo symon

magus crepuit medio

et impissimus nero tradidit bñ-

simos aplos petrñ et paulñ pau-

lino uiro clarissimo magistrie

potestatis. eodem tpe mãpauit

bñssimos aplos in custodia ma

mertum. et ueniebãt ad eos mul

ti infirmi xpiani. et curabantñ ab-

firmitatibz suis. atq; alij a demo

nibz obsessi liberabantñ p oratiões

sõz aplõz. Erant autẽ custodi

entes eosdẽ bñssimos aplos mi

lites multi. inter quos erãt duo

magistriani uicelo primipi. pro

cessus et martinian. Hi cũ mi-

rent mirabilia que fiebant p bñs

aplos suos dñs ihs xpc. mouit

apertñ dicentes. Viri uenerabi

les. nobis quia hic impatori re

ro iam in obliuione uertit ip-

sum uitã. Ecce cũ nouẽ men

ses sint qđ in custodia estis. Ro

gamus uos ut nobiscum subue

niatis nobis

ut nos regionem fac̃ uitã

magnas. baptizate nos. Tunc

dixerunt eis bñssimi aplí petrus et

paulus. Vos credite ex oi corde

mente uña in nõie trinitatis. et

nosq; potestis fac̃ que nos fac̃

regionastis. Hoc audientes oẽs

qui in custodia erant. clamauerũt

uniuersi dicentes. Donate nob

aquam ipa hora perficiamur. Eadem

autem hora bñssimus petrus aplus

in ipa custodia manentium dixit

esset dixit ad oñs. Credite in dñm

oñpotentẽ. et in dñm nrm ihm xpm

filiũ eius unigenitũ. et in spm s

scm. et oia ministrabunt nob

Eadem autẽ hora bñssimus petrus

aplus miserit se oñs pstrati ad

pedes aplõz. rogantes in baptis

mũ ab eis fieri. At ubi bñssimi

apli audierunt in cadẽ custodia p

cus. Cũq; orassent: dixit bñs petr

facto signo crucis in nõie ihũ

in custodia manentium. eadem

hora exierunt aque de monte.

Tunc baptizati sũt bñ processus

et martinian magistriani mil

lo primipi a bño petro aplo. Hoc

dum audissent cũcti q in custodia

erant. prostrauerunt se ad pedes bñ

petri apli. et baptizati sũt pmi

ni sexus et eius innumera quã

gintalepte Tunc obtulit p eis
sanctionē laudis: et participant
uyge et sanguine dñi nri ihu xpi.
Tunc uidentes bī petrus et pau
lus magistrum diuinū ad
suos aplos xpi petrū et paulum
Quit quo desideratis: qua obli
tus uero desperauit de uob. Exe
mites autē de custodia sū aposto
li petrus et paulus uenerunt p
uiā que appia nūcupat. experū
pueire usq; ad portam appiā. Tūc
bēatissim⁹ petrus dū tibiam demo
linam habēt de cōpede ferri. cōd
a famola ante sepem uia no
ua. Eodem autē tpe uenit uir
in portam appiam. et uidit dñm
ihm xpm. Quem cognoscēs dix
it petrus. Dñe quo uadis. Et
dñs. Romam uado iterū crucifi
gi. tu autē redi romam. Et redi
it petrus roma. Cūq; rediret ua
le. ecce milites tenuerūt eū. et cō
fuluit eū sicut p̄dictū est. Eode
tpe nūciatū est paulino magi
stro officij. eo qd̄ petrus et martini
anus magistrum xpianū effec
tum fuissent. misit milites et tenuit
eos. et iussit eos in custodia re
trudi. Alia autē die p̄cepit sibi
eos p̄tari. Dum ei adducti fu
issent ante conspectū paulynū
uirū clarissimū. dixit eis paulu
inus. Sic stulti facti estis. ut de
seritis deos et deum. quos tantis
simus p̄nceps colūt. et antiquitas
nra adorat: sequentes uanam
audaciam uīam: ut et ipsimet
in mutuā uīe amittatis. Re
spondit martinian⁹ dura uoce
et dixit. Nos modo cognouim⁹ habē
tes euangelium mihi celestis:
Paulinus magister officij dixit.
Deponite iam amentiā cordis
uri. et adorate deos īmortales:
quos a maioribus uri uenerari es
tis. et colutis et nunc estis. Re
at uri petrus et martinian⁹
respondentes una uoce dixerūt.
Nos xpiani facti sum⁹. Dixit ad
eos paulin⁹. Audite me omnes
homines mei. et facite que dico: et e
rit amici mei. et fruamini mi
ca uita. et erit pacati p̄nceps:
sanctissimq; dns imperatorib; et
amice. Respondentes ambo
simul iuuen⁹ et iuno hec dixerunt
et. Sufficiat nos declarare tibi
quia xpianu uerace sum⁹: et c
ui deo et dñi nri ihu xpi. quem

bñissimu apli eius pdicauerũt·
scilicet petrus et paulus· Pau
linus magister offici dixit· Ja
dixi uob et audistis? et nũc ite
z dico uobis· audire consiliuum
meũ et ũuuite· Illi autẽ tanue
runt· Iter autẽ ante uer inter
rogauit eos paulinus· et tunc
iussit ut ñ lapide os eoz cõtũ
derẽt· Cũq; diu ederẽt· clama
bant amba pariter dicentes:
Sta in exelsis deo· Paulin⁹
magister offici dixit militib⁹
suis· Pferte modo tripodam·
ut thurificent maiestatib⁹· Cũ
igitur mĩes pressus et uarmu
atus hoc audirent dixerunt·
Nos nouemplos semel obtuli
mus deo dipoĩti· Et allam tri
poda· dixit eis· Facite que dico·
Et detulerũt iouem aureum·
Hoc autẽ cũ uidẽt· irsũ fauẽ
tes expuerũt ĩ iouem· et ĩ tripo
dam coram paulino magistro
offici· Iter autẽ idem paulin⁹
cepit eos in eculeo suspendi: et
adrahi neruis· et cedi fustibus
Illi autẽ multu alacri gaudẽtes
dicebant· Gras tibi agim⁹ dñe
ihu xpe· Paulinus magr offi
ci mimio furore amẽsus: iussit
flammas poni ut ura latera
eoz· Illi autẽ nonstrabãt dum
tes· Benedictũ nomẽ dñi nosti
ihu xpi· quẽ bñissimu apli ei⁹ pr̃
et paulus pdicauit· Erat autem
ibi matrona quedã nobilissima
femina nõie lucina que strabat
ante eos· que etiam confortabat
eos et dicebat eis· Nolite xpi cõ
fessores esse· et nolite metuere
penas que ad tps sũt· Paulin⁹
magister offici dixit ad eos· Que
est ista audacia in uob? Illi ãt
corroborati dicebant tormẽta·
Tunc iussit militib⁹ scorpionib⁹
eos appensis in eculeo castigari·
sub uoce pconia dicentes· Pcep
tu principũ cõtẽnere nolite· Ea
dem hora paulin⁹ magister offi
ci amisit oculũ sinistrũ· Tunc
penitentia ductus· p dolore cepit
clamare et dicẽ· O carmina ar
tis magice· Et pcepit eos poni in
eculeo· et diu maceratos eos re
trudi in custodia· mulierem ma
tronam uero quedam uenerabil
nõie lucina: mirifice nutriebat
bat sãs in custodia· Post triduũ
uero autẽ subito paulin⁹ arrepto

A sancto ap

a demõia caſpiamur· Tunc filius eius pompinius noĩe regis nomine rando clamare· ad palatiũ arſais pergens· Dñorum ac gubna tus ꝛi publice uestre ſubuenite· ut extinguant artes magice ĩdu n· Hoc audiens p̃fectus urb̃ noĩe arſacius: nutriuit neronis augu rũ gestum· Nero aut̃ imperato p̃pue· dies· Non tardent· ſi celeri extinguã[illegible]tur· Pompinius uero· filius paulini magiſtri offici regis fortiter iugulet p̃fectũ urbis arſacii· Tunc p̃fecto data i tus ſententia iuſſu eius etiam de ciuitate: et duct foras muros urbis rome in ua que aurelianã ꝓpatur· ibi gladio mpit ſũt am putati· Beatiſſima aut̃ lucina ñ hoc uiderit· ſequebat eos ñ fa milia ſua· uſq; dum puenirent iux ta fontanam aqueductus· ubi eã decollati ſunt· et corpa eoꝝ relic· ta ſunt trinoctia· a canibꝫ deuo rauda· Tunc ſanctiſſima femina lucina collegit corpa eoꝝ· et lauit ea aromatibꝫ pciosis: et ſe pelliuit in predio ſuo in arenario uxta locũ ubi decollati ſũt· Sub die ſexto nonas iulias, ua aur

lia: ubi preſtant̃ beneficia coꝝ uſq; in hodiernũ diem· Gaudian te dño deo atq; ſaluatore nr̃o ihũ xp̃o: qui uiuit et regnat cum deo patre in unitate ſp̃s ſc̃i· p omnia ſecula ſeculoꝝ· amen· Vita ſancti

Audalrici confeſſoris

Gregius et epiſcopi xp̃i confeſſoꝛ et reũ dalricus· ex alamã nor̃ pꝛapia extitit oriundus· cui patrues hucbaldus ſaluert et thi eburga· ambo quidem ſcõm ſũ hium dignitatem dari et nobiles ſed fide atq; diuina religõne ml to clariores fuerũt atq; nobiliores· Quibus ac tantis pꝛoſapie cunabulis dominus diuti· mox candida cuidã fidei ad alendum ut nos eã cõmendauit nutrici ubi inter ipa infantie primordia· ecclie non deficiet auſpicia· Nam licet blando nutrimẽto affec tu: freta tamen manes quedam apparebat in uultu· Qua ex mu ſa dum infantem triſtes ei efficiũ tur parentes· ac ni anguſtia al ioꝝ perſonis cum iſaurẽt ingen tes· quidam hoſpes pegri· offi cio derit· ſedm qd illoꝝ oſtium

scmp uiatoꝝ patuit benigne
ab ipsis suscapiꝫ· et p aliqđ ipis
spaciꝫ humane tractuꝫ· dñs in
terim quadam die hora refcto
ris residens· pdictꝫ miñulꝫ
nondꝫ duodenꝫ ebdomadaꝝ
dies ab ortu ad plenꝫ habentē
audiuit inf uagitus uocem e
mittentē· Ex qua prudus hinc
rolꝫ· tale oraculum edidit· mi
nquit infans iste celeriꝰ fuerit
ablactatus: non potuit ee sal
uus· Cuiꝰ semel ac sedo ānio
nis nutus tuti pōnus dicta
uellent exequi· Terna demum
die sñ pdictꝫ ac sepedicendꝫ
familiꝫ adhibita aure pclisꝫ
adhuc infirmore· hanc pfa
ram omam oñibꝫ intulit vo
cem· Sanctis pro certo qđ mi
continuo a lacte fuit suspen·
hac nocte erit mortuꝰ? At uo
si eo quo dixi ordine mota cō
tractus fuit: magnus i suis
oram dño erit· Quos ppheti
e mistria qualiter sint adim
pleta· non nostri sñi egrt of
fico designare· qđ tam assidu
e ad nuus sepulchrꝫ choꝝ mu
tibꝫ miranꝺ· poterit pbare· Ta

drim igiꝫ amotus a lacte rep̄ mi
pore et animo· i admiratione di·
ta pfiē· ut cuiqꝫ manifē
bꝫ· tamñ de suo puerilꝫ gaudiꝫ
conferre· ut id qđ de ysaac cuiꝰ
patre abraham scriptꝫ est· Cre
uit igiꝫ puer et ablactatus est·
fertqꝫ abraham grande cōmu
um in die ablactationis sue· nō
incongrue eius persone pos
sit aptari· Ozeri to tam
pharcha ꝺ̄ i ablacta none fi
hy quem ex promissione a deo sul
cepit· grande cōmunꝫ fecit· Spe
rito patre celestꝫ sic matris eccle
sie filius in istius ablactatione
cōmunꝫ fecit grande· Tantꝰ eos
humodi mos· Comedit annꝰ
et uebriatum fuit· Hic trans
mutatoꝝ dei dispensatoꝝ futuꝝ
tam solido cibo opus habebat
confortari: ut in mensa altaris
xpi uelut ad celeste cōmunionis
dogꝫ conuiuas· posset in spe
tuta mensam dare cōuiuis
suis· Incipiebat cum tuus nutri
culos modeste cōuersari· ti
morem dei habere· honore pa
rentibꝫ deferre· a lasciuia abs
nare· ac in quantū possibile ta

·zhr·

h adhuc erat cum· in corpis motu
gestu· incessu suis offendē· qualis
habitus formabaē mēs in mēte· Vi
dentes autē huius pueri parentes
nutum dei gr̄am in eo fulgere
cōmendauīt eū in monasterium
sē galli fratrib; religiosis: ut eo
magisterio tam scīarū litera
studiis· sp̄ celestib; instruerē disci
plinis· Ubi inter egregios regu
laris discipline magistros dulces
theorie capiebat cotidie fructus· eē
uerba que in sacris codicib; legeb
bat· mox in opera uertebat· Jam
sūmitatem illius iacob scale ūti
tē gradib; ascendendo peregrabat·
Jam a saluatore audierat· unde
uende oīa que habes et da pau
pib;: et ueni sequere me· Ēnātē
monachice cōuersationis habitū
suscipisset: in diuina frequentione
āmonitis delectet· Erat nāc tps
in eodem monasterio quedā ānilla
p xp̄i nōie inclusa· Diligebat mul
tū pā: que die noctuq; rarissimis
oratōib; ac uigilijs uacans· mēti
in arcano pectoris sui dño p̄be
bat p̄habat templū: in quo gr̄ā
meritoꝝ oīm maxime semp ho
locaustū· dicēs ēē psalmista· Ju

ne sē deus uota tua· que reddā
laudationes tibi· Hunc sē adole
scens dum sui desiderij ferrem pā
derem: illa rem a deo querendā
statuit· ac trīū dierū inducias sup
hoc postulauit· Post triduū uo
spū instructa diuino: huiūmodi
usa est responso· Non inquit re
ligiose diuine est uoluntatis
ut hoc in loco demoreris· sed est
in plaga occidentali locus· ubi fl̄m
fluuius duas diuidit regiones
in quo deo subeunte episcopal' ap
tum dignitatis deces cōsecrideris·
Et licet mīm tuū a paganis· sp̄
a malis xp̄ianis sis passur' adu
sa· tu tamen in eo confidis qui
dixit· Confidite ego uici mūdū·
Cupabis missa dicēs cū psalmis
ta· Ju deo salutē meā· et ip̄ ad
huc puer deduxit innumeros mōs·
Nec auditu pigneus ac mente
piraturus· quibusdā qui sibi fa
miliarius amicior musa adhere
bant secreto pandebat: et ut ēē
tum silentio regerit āmonebat·
Ipse uero p diuersos sacros libr
campos seu prudentissima apes
flores sententiar' carpēs· ac m
pectoris sui alueario referendis

ſſima caput ape mh ut ſpiritalia potuiſſet mella comſicē: que poſtmodū in pplōs ubi oportuit eructuare-illud pſalmiſte. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua dñe ſup mel ori meo et ſauū-et ad̄ de pdonatoribus dī-memoria habundantie ſue auctus tue eructabūt-de hīc ad uigilē inſtructus: ñi oīm ſīm̄ conbersa reuocauit ad p̄pria-Parentes uō de ei puerpu nimium gaudentes-ac deo gr̄as agentes-iter cōmendauit eū adelbertum augustensis ecclesie presulū uenerando-uiro fideli doctr-ac uite merito mlto p̄frīdo-quatenus reuerende illius presentie iugiter assistēs-ueluti in quodā discipline ſpeculo conſpicet-ſi quid in ipſius moribus adhuc corrigi deberet. Quem ut p̄dictus dei pontifex fide firmū-ſpe robustū-caritate radicatū-et fundatū-omniq; morū pbitate decoratū agnouit familiarius illū ſibi assumit-et ad̄ dom̄ ſecū in oīb; uice filius erat-quatenus ei p̄uidā-tocius epatus disponēdi negocia-tam pubblica q̄ priuata libuit interim uiri dei animo romanam pgere-aplor limina uisitare-ut ſe suaq; omnia ipor aboriq; p̄cibus cōmendare-Quo cū uenisset-et ab aplice ſedis p̄ſule nunc marino-apud dñm et hominēs magnifice et gloriose offino ſuſceptus-ac requisitus quis eſſet-aut unde uenisset-Respondit ſe ex alamannorū stirpe pgenitū-atq; ad elbertū augustensis ecclie ſuiſſe derū Ad ver aplicus-Ac dum inquit filii ſuſcipias que dico-quia ut de quo retributo tuus pontifex adelberto tam ingratus ab hoc ſeculo: ac dei ordinatione opportune hui regimīs curā ſuſcepit-At ille ape conſcius infirmitatis immo non immemor illi mādati-q̄nto magnus es humiliare in oīb; iudicauit ſcipm̄ digni fore-ut manu ipoſitionis pōdus poſſet ſubire-Tūc ppe diuino ſpū repletus ait-Si nō deliteſcendo ſubterfugis q̄ minus in hoc pauis ac tranquillitatis tpe ecclie mauī gubernes-

ueniet dies in qua nullomodo sa
nata dei ꝑficere ualeb· uerū etiam
inter multiplices ac fluctuantes
uarij labores·meros·mixtosq;
indas ingrediam suscipies: ac ꝺ
ꝓcliue ad finis placē quietis ac
si minuī fessus ꝑueres· Dus au
dus ad memetipm ꝓtraxit·atq; mi
sana oationū balbutia mea se
q; defuncti seruoꝝ animā ni la
crimis deo ac suis aplis ei⁹ cōmē
dauit· Sicq; postera die nesciēte
papa latenter discessit·cui in hoc
uince actionis exemplū sequens
de quo suis iohes euangelista
refert· Quia ni uoluissent eum
tape et ingrem cōsistere·statim
fugit· Sed mox ut bone memo
rie adelbero ex hac luce migrauit
hylangri in episcopatu successit·
Quo post quindenni amor: nar
rata ab hac luce subtracto: no
lens dns hoc qd de seruo suo per
uia suor fidelium antea ꝑdixit adi
plere· totus cleri ac ꝑpli uoto i u
num cōcurrente: et henrici regis
uoluntate in idipm consentiente
idem ut suis in cathedrā epalē
hac i urbe est sublimat·· Adepto
uero tante dignitatis honore·ꝙ
lis quantuluscunq; exhiterit·nullus
sermo ad integrū explicare ua
lebit· Totus erat semp i oratōe·
totus in lectione: et maxime at
tendens quib; uerbis omnipotēs
aplis destribat cōm decoratū esse
deberi ubi sic ait· Oportet ei cōm
sine crimine esse·sicut dei dispen
satorem· non superbū non iracūn
dum· non uinolentū·nō ꝑcusso
rem· non turpis lucri cupidū·sed
hospitalem·benignū·sobriū·iustū
sōm·continentē·amplectentē eū
qui sedm doctrinam est fidelē ser
monem: ut potens sit exhortari
in sana doctrina·et eos q̄ cōtra
dicūt arguere· Dat duas: ultra
tum im summa utebat cautela
one·ut nisi in extremis articulo interdic
ti·nullū ꝛpe transire sinerit on
osū·quo minus aut oratiom i
sistere·aut lectiom operam daret
Sicq; pene diu ad optatis rachel
amplexibus uēnit·nisi hyc īterp
sione interim a tante sedulita
tis diuturne suspendēt· Sbeīat
ei aute maxime de reparādis do
mor: ab ipsius cunctis edifi
que sub ante oculor: suor ꝛpibus

aut nimia uetustate dilapsa
aut igne fuant consūpta: sed ei
familia maxima et patre a pa
gānis occisa· et pars ꝑ ermanse
rat egestate miserā erat afflicta·
Inter hec uenabil' heros uelut
ante et retro ocilatus mēte auc
hās actū oculos· rept animi men
tis intuitone circūspic· putā
dū cuncta gere: ac sapiēs ne
cōsilio· materialibz quib' edifica
ris prudentes· ac idoneos magi
stros preferat· ipse uō qui sapiēs
architectus cūcplo xp̄m fundā
mentū posuit· sup quo edifica
ret aur· argentū· lapides p̄ciosos
et cetera hūiusmodi· ut sārtag
dāq; edificando ꝑ eius p̄dicatō
nē construeta crescēt in templū
scūm in dño· Et quoscūq; ad in
le edificiū ubo et exemplo ꝑpa
rabat: cetera humanitatis offi
cia· put illi facultas suppetebat
p̄bere non desinebat: non solū
vis qui p̄sētes aderant manū
misericordie p̄bendo ut porrige
do· uel etiam eis qui egritudīe
p̄cumbz: ut carnalibz medici-lō
ge aberant mīstrando· Alimoz
nauius· omnibz exstitit larg⁹ im

ut illud bī iob posset dic· Bene
dicto pectum sup me uenebat
et cor uidue cōsolatus sū· i pau
lopost· Oculus fui cecis ipse clau
do· pater eram pauper· Et ue
Flebam quondā sup eū q̄ afflic
tus erat· et cōpatiebat aīa mea
pauperi· Unde in refectione q
tidiana semp eius mense cura
sibi inferat pauper turba· qui
et michi panit· et indumētis uel
tiunt: seqm uero uestigia manda
done cōsignant· ita ut mense cō
mandūcent· et intrinsecus super
mudā cutem lanea uestē portent·
Illud apli ope p̄clamans· Castigo
corpus meū et in seruitutē redigo
ne forte cū aliis p̄dicauerī ipse re
probus effician· Ad nocte quidē
i oratione pugil sepm i ora mo
dis p orationis studia manebat·
Die uero sup altare uisibili salu
tarem hostiam immolabat· qui
eius sacrificiū redēptou oīm esset
gratū et amptū· Die cū martha
dño· in membris suis ministrā
nocte uō cū maria sedēs semis pe
des ihu· audiebat ubi cū illa· sacris
scripti· qui appmquabat pedib⁹
eius· ampiens de doctrina illius·

erat et sollempnis consuetudo pr̃
cipuorũ ut ubi aut potus hũe
silemio studeat. sacris a dño dictũ
Ex uerbis tuis iustificaberis et ex
ubis tuis condẽpnaberis. Unde
iugiter a dño postulabat. Pone
dñe custodiam ori meo: et ostiũ
circũstantiã labiis meis. Sed si
quando necessario et loquendum
fuit. erat illius sño sapiẽte sale
conditus. modestus. humil. et ad
pſuadendũ util. et ut quidã sapi
ens dicat. In sermone ponderat
in uerbis modus. Quãdo uero
mẽbra in dei ſuuio fatigata uere
se habuit quere aliqua refectio
non hoc in plumaz molliciẽ: sed
subẽ positus plastris. tapete ut sa
go. pariũ quid indulgebat sõpno
Et ut breuitatis cõpendio utar:
sic erãus grẽbat officiũ sacerdotis
ut nihil nõ omitteret religionem
monachor cõuersationis. Erat enim
ei moderata uber parcitas. ac ꝑ
singularis abstinencie modꝰ. quo
solebat religiosa arte sẽsũ cõmuni
ter attemperare. Septus eñ spanti
e. qd̃ nõ ut mandducaret. ipse ab
lata cenali epulaz mẽsa. surgens ad ordinem rediit. ac missaz
sollẽpnia celebrauit. Unde adhuc
quidã testis fidedigni memoria ore
ipsoz refert. qd̃ quadam die ipe
uenerandus pater. cũ cõmorado
diue memorie constantiensis ec
clie epo ad prandiũ apud sanctam
afram missam cõcelebrasset. sed pp̃
occupatis ubis ab utriusq; discessit
e. quedã mulier extitit que pedes
pontifex ad uriũ dei debuisse mu
nere. Ad quem cũ legatus ipi uehe
mẽter illũ sacro altari assistere
ac salutarẽ hostiam deo imolã
tem. Duo pacto unanimi studui
rent ad dñm suũ pmisit. Iste
rursus interrogauit an mandu
casset. respondit quia nondum
mandu expectasset. donec missaz
sollempnia peregisset. At ille
ipm ibiũ ab illius ore arripiens
missaz inquit sollẽpnia celebra
uit. Tunc quasi subridens ihũ
et uere melius illo sanuior ad
mensam altaris hodie accessit.
Sed uriũ nam uoco. an ferro hoc
potuit: mane nec fuit qd̃ ꝑdixit.
Libauit namq; illi dñs panem u
te et intellectus. et aqua sapiẽte
salutaris potauit illũ. ita ut ue
te posset cũ psalmista dicere. Eruc

mum cū meis ubiq; bonis. Et inter
et poculū meū inebrians q̄ pcla
ra est. Vox psalmodie tā ingis i
llius ore dulciter resonabat. ut nō
solum ipse. sed et illi qui solito e
rant cū eo pura mentis attentione
mutare tantam odis immundā
ex ea compescit: ut quedā ex re
uelatione diuina cognouerit: q̄
alijs ministrarent. Unde exem
pli causā quedā sibi notabo: q̄n
mis uera esse p̄b cōprobauit q̄ dico.
Quodam tpe cū artifices ecclie
ciptam in melius reparare uel
lent. erat quidam clericus nōie
ramb⁹ cū uni obsequio dedi
tus. Hic quadam die in exercitu
meius positus. uidebat sibi cū
dño tpo solito more psalmos
cantare. uenit adelberone quidā
ut pdictum pontificē ad aplone
cuiusdā scripte plagam sacerdotalib⁹
indutū uestib⁹. ppe assistē sibi q̄
ut ad se ueniat inuocet. At ipse
uicine pulsus. ac inter immū
merabiles q̄ agēt diuinis. tāq
in unumq̄ pariens sigit obtu
tuit sacerdotis quid ēet facturus
Cui ille. Ut quid ait mi me om
nos inuocas. Cui ille respondēs
dixit. Ecce dñs meus adalberot
pontifex ad celebrandū dñi dominī
ministeriū paratus assistat. et me
ad se uocat. Cui epc. festina ī
quit uenire. cuiq; ille statim ob
audire. Qui mox ut pius ac
cessit. hec ab eo audiuit. Cam
bere die dño tuo. quia magnā
a dño mercedem habebit. p ora
tionib⁹ et eleemosinis quas pro
me exhibuit fideliē. et hoc illi sit
signū. q̄ ego et fortunatus
in prima cena dñi communicabo
sanctissimā crisma cū illo sabbatinā
mus. Insup edificium ipius cru
ens ruet terribiliter. ipse autē pri
hoc ab incepto non desistat op.
quin illud firmioribus studeat fū
damētis stabilire. Fili q̄ audi
uere uerbo. quia orationes quas
pone tua se facturos. p me spo
spondisti. nequaq̄ simul pmi
sum implesti. et nisi hoc stu
duerit emendare. sciant se. p
hoc ante conspectū dñi rationem
reddituros esse. Ego autē ante
te reuertente. iam tūc ipius ibi
mouebat. ita de crypta egressū
reperit simul p uisionē rapto
obtutibus fuit. Tunc ille spiritus

more non cessauit a labore: q̄ omnia in statū meliorē reparauit Fuit alia nocte cū pōtifex rābē in oppido maringa iuxta more cū soo uno psalmodiā decātaret· cepit animo tristi cōtra ac reflexus oculo deo digna ātistitē intuēri· A quo requisitus quid nam sibi esset· respondit se monstrum suū adalberū adelberonē cōtra quo et ante omnia paratū uidere: sibiq; papę ut illi sacra alimus mysteria celebrāti solue seruitutis officiū impendat· Implem est uere i eo ap̄hena q̄ dixit· Cū soo sanis eris· et nō uiro ire ante inimicos eris· Nec p̄tercū dū putes: qualiter celestis signi uisione· ipm cras dns uoluerit mirificare· Nam in ipsa sollēp in die paschę multa sibi mira assumite· dū sanctis sacerdos diuina celebraret mysteria· dextera quedam apparuit supna· que cū ip̄ dextra sōficauit sacramenta· Expletis uero missaru sollēpnis quidam heinric⁹ p̄br̄· qui eo die mutonis officiū agens tāto interfuit miraculo· sequiq; ep̄m usq; in cubiculū· ad cui⁹ pedes se cadit: atq; in presentia popula riū plorans· eandē uisionem minus ante explanauit· Cui uir dei· Ecclesiā inquit tibi cōmittere· q̄ tibi in aures multi pferre· Egressi ille uidere pfusius cepit: et in uestibulo cubiculi sedens· tantas lacrimas emisit· ut ex illarū suffusione rogēmur luctus huius dispendia sustinere sustinere· Vir autē di memor sue fragilitatis· humanę laudis famosam fugiens ne cadēt i p̄ntiū clamoris· semp gemitus agens deo sup mensam rabii domi ci· Sicut cū de sōis scriptū est· Ibunt sci de uirtute i uirtute· Dehinc celeste animal ante sanctę suā gradiebat: ut eo mente cō sequerēt· quo cū impetus spūs ducēt· Vbi initiū gradus ad alta p̄figens· Quadā nocte q̄ antecedebat diem sōm· quē die i dulgentie uel cenā dñi xp̄iana religio nomine solet· uox quedā bto uiro sic ait in uisu· Vade ite episcope· scias te hospitē suscepisse· Expergefactus: cepit secū āmirando tractare· qui nam illi hospites esse po

nuissent. Non enī erat mirū
sopor ille. qui solet aliquotiēs
mentes hominū illudē: si tal'
potus quasi se sponsa diat in
amoris mutuo obdormire. E
go dormio inquit: et cor meū
vigilat. Talis igit̄ sōpni dūur
dei fruerēt̄ quere. nec noīe me
rint in hec uba audire. Dran
ones tue et elemosine ascen
re. deo sī ampte. qui bonis an
terrestribz tuis fortunatu inde
bitū amp adelberonū te cōmen
dauit. ut tibi hodie et posth hīc
sacra misteria celebrantū assis
tat: et ea tecū benedicāt. cha
ne autē sēo hora qua inclitis
misteriarches diuina sacrū
ta celebrauit. quibusdā etiā
qui ad videndū talia digne
rant cernētibz decora dūi de
mo apparuit. qui eīs epo sēo
signo crucis imponendo cathē
consecrauit. Idem ipe eū ad p
cipiendā sacram cōmunionē
ad sēm accedēt. et sēis dī illos
secreti conscios esse nō ignora
ret. qui patrē eas dūicū ponere
it an singulos digitū suppsitu
ut p hoc intelligēt. quod misa
minime diuulgare debēt. qi
eisdem expleto sacrū. officio ad
se uocatis. relatū sibi in nocte p
tim misteriū ordinē exposuit. et
ut eam hoc ip̄m. qd ipe uiderant
alicui ne dicerēt. donec ille ī car
ne maneret mādauit. sub mīm
tatione pīnus mite. Alio uo
te dum iret sub eadē noc
tis silentio mēbra quiete cōpe
dant. sēm afra martir. hanc pul
chra uestē aurea. tritum sumēs
in apparitu eis dixit. Surge
et sequere me. Et statī eidem
illi in campū. qui ex nōe flu
minis ibidē dicitur lechfeld
ducit. ubi sēm pcipuū aplorū
principem uelut humillimo col
loquio sedentē inuēit. ei mag
na cepit altercatione. multimo
de. uel quos olim ī carne iu
dicit. uel tunc pīnū reuelāte sibi
gīa diuina cognoscē nequit. In
ter alia que tractabant sunt
olim in apocalipsi sō iohānis
audita est uox animaz de sub
terraneis uindictam expe
tentiū. ut tunc clamor ortus
est sōz. de arnulfo duce non
noz. adhuc uiuente. ob destru

nonē ordinē: atq; monachior· q̄s
res distribuit in beneficia laycor.
Quapropt̄ dubitare oīm sentē
tia damnatis est pena· Pferē
bant̄ in medīū etiam cuiles du
o· unus quidem cū capulo· alter
aut̄ absq; capulo· Hoc ꝯb̄ princ̄ps
apl̄oz aut ad dīm mīm· Dic hem
mo regi· Ensis absq; capulo sig
nificat illū qui sine ministone reg
nat in pplō· at ille capulat̄ illū q̄
p sacr benedictionis ordinē dum
mus fuit coronat̄· Juuito scīm· ꝯ
silio· p̄dicta dei nr̄ sīssima mō
strant illi adhuc lom in ꝯb̄ oth
ris postea mistra posuit· et grue
rale colloquium cū suis habens:
berengr regē longobardoz cū
multis alijs presentatū in suum
suscepit dīm· Pdixit etiā effre
natis ingratoz irruptionem du
rissimāq; eī mīam; cōgressionē
uictoz et loca certaminū· et hec
eī magno simoz detinentio· tan
uictorie triumphū p̄misit pplo
xp̄iano· Ad dīm mīm celesti bene
dictione ministone dignū· i tabulis
etiam frīs aplis petro iudicet
et paulo confidū· quoz alt̄ in
limbo celit̄ dimisso· ecclesiem
gentiū p ministeriū didicit· alt̄ uero
sine in corpore sine extra corpus
usq; ad tertiū celū raptū se allēn
tibi et archana dei audiuit· Ille
uero in adventione dextre sacr·
sup altare· et in hac ministone: et
postmodū in alijs ut ante crebrī
mīs sermonis satis patebit· et ar
cana dei uidit et audiuit· nec
salutationē non solū sue gentis·
sed multoz pplōz cognouit· Nec
non passim tunc multi animoz
se manifeste inclinido diuulgauit·
sed pauos quos ad hoc dignos
duxit· certo manifestauit· Ipse
uero sciencie se multo diuine gr̄e
e dono p̄dentū non se erigebat
in altū· sed omnia referebat ad illū
a quo accepat· q̄· p· bom habebat·
nec ipse esse poterat· dicēs· ñ aplō
Gr̄a dei sum· id· q̄· sū· Cepit igi
tur de hinc cōmissi sibi gregis
curam gerere· talentū sibi credi
tum· non sudario illiberalī terre
cōmendare· sed ut bonus verbi·
dei dispensator ad usurā animo
dare· Unde sue apostolos tūm
mos septus lustrauit· ac cōgre
gatis coram se clericis ac laycis
pluribus studuit sua ministeria

In primis quali ipi ecclaz pbrīi
suis ministris uiuebat si pplm
recte ac sobrie mthodum doctrinā
docerent ac qđ pdicabāt opibz
adimplerent: ne forte alijs pdi
centes: ipsi reppbi efficerent. Quod
a suis auditorib; contemnebatur.
Deinde disputabat si laycā edu
dactus obedirent si in dīnis
dictis et alijs sūis festiuitatib;
ab ope illicito uacarent: si ecclā
z limina ea qua debent deuo
nore frequentarent aut recte
decimas darēt et alia multa
exhortās: quoq; ex hijs emnt
rata et bene ordinata laudaū
et stabiliuit: que uero abūmo
dum et emendauit. Synoma
mu heresim quasi quandam
pnciosam pestē detestat ānō
nuit: asserens ppter traditos
pene qui huic heresi nefandē
studerent animos inclinare.
Fecit unā p clericos ordinacō
ne ut ecclie conseruarent:
quippiam munera accep sed
sicut misera christianis uicho
ne p impositionē manūm spūs
scī gratis dedit. Imo et ipm con
stat. sacris a dīno preceptis gras
acceptis gratis date. Nec īmo
mucius omīa detinebat. nisi
ut ipi ecclie fundatores aliquid
caritative offerēt. et hoc ultimo
pro gīa: actione pcipue rogabat.
Jus uo legitimū suū ne se ma
ne ab auctoribz suis auferret
conseruandū. Per quē ipe sibi
potestate degeneri leui punit.
oppressione ppositoz: et in oīe
quitatis ac iustitie norma cor
rexit pspiciter. ut nullī alteri
aliquid inferre liceret. qđ ipe
ab alio fieri renisaret: iuxta illd
Quod tibi non uis fi. alteri ne fe
ceris. Cum in hijs et huiusmodi
uitutū gradibz sēm unū semper
ad alcora conscendit oīm bono
rū inuidus auctor diabol. oppu
gnare qua potuit satagit eius
animū a bona intentione ali
quid impedire. Amore igit tūc
pris ut mitis Ludolfū oībus
magni imperatoris filiū qui al
tissimoz genus ducebat et eius
patruū heinricū nouoz duē
ouret. his odiūz p instigatō
nem sathane: et ex maligno
hominū suasione. Quos ut

patri ad cotidianu numme ir
uoure ponuller. fri adiutorio
contra filiu suu. Tunc quida
arnolfus comes palatinus ar
nolfi quonda duis filia exhine
nuis fidei ꝑdictus dux henri
cus totam baioa — riam cu
ipsa metropoli radispona com
mendauit. ac in saxoniā ad im
patricē se contulit: ubi eo mora
facente. ille uelut ꝑfidus trans
figa se cū ipsa ciuitate et multi
tudine ppli ludolfi subegit po
testati. Ver cū sco pōtifice optia
uisset. relicta militū custodia
in ciuitate augusta in saxonū
regionē ꝓpere contendit ꝓgre.
ubi tunc imperatorem cū exerci
tu suo audiuit consistere. Quatus
uō tyrannus augustam adue
ac antiquaq; diuitis rebz ꝙbz
dam epi militibz raptis. preda
bouistus. et qđ uerus est pōn
dere grauatus. i baioariā re
uersus. Interim uō ipm dei
famulū postq̄ cōperit a regia
seruitute reuersū. i castello qđ
mautachinga dicē obsidere ni
tuit. Sed non uellit ei. ipse
rū. qđ talia ꝑsūpserat contra

dei seruū. Nam primo mense
dicti spatio a comite adalberto
ac frē epi theotbaldo ab obsidi
one cū detrimento suoz uacuus
est recedē. et cū debita reuerē
tissione in priam redire ci
am ubidem capto ciuslē fratr
hermanno. Sed et fortissimus
ꝑpugnator adalbertus uelut alt
machabeus pro ecclia di acer
dimicando erdit i eodē bello
et ut ueracius est credendum
ꝑ martialitatis dispendiū. adep
tus est immortalitatis cōpen
dium. Cuius corpus sōis mul
tis augustam deferis. i ecclia
sē marie semp uirginis cōdidit.
spūm uō ꝑ sanctā īmolatōis hosti
am duo cōmendauit. Ex hoc.
mutus oīm mentes amoz iua
serat. ut nullus de rebz ecclie
sē marie uirginis ad augustā
ptinentib; aliquid usurpare ꝑ
sumeret. quia nullus eoz in
de abq; uoluntate inuste ablule
rat: uel in sōis dei debitum
ipunitus euasit. nisi qui ꝑ dig
nam satisfactionē. et ꝑ miseri
cordiam dei epo interuenīte
promeruit absolutionē. Vt cū

er plibz pauca exempla musa p
feramus · unus ex hijs uicinis
in uritate cõtestantibz · tãdiu
pdito sensu ppas manus lauerã
uit · quousq; uitam finiuit · A
lius uero libri quendam de ci
uitate ipsa rapuit · cũ quo cabal
lum emit · quẽ cũ domũ pduxi
sset · uxori sue ait · Obsecro ut
fiat · ut istũ tam pclaris for
me equũ emissem · ꝙ ut hbui
cũ quo illũ cõpaui in augusto
dimisissem · Cui illa · Otiosus
inquit tibi ut puto fuisset · si
nũq; manus tua ipm libri te
tigisset · Ille uero dũ molli at
tactu p posteriora dorsi ut agi so
let equo blandiri uoluit · mox
ab eõdem pedibus mutilat pt
multũ uo tpis ab emulis pro
nunciis quas uiro dei ingessit ·
cuam ipse nisi nudus irã sen
sit · ¶ Obsessus namq; i ciuitate
radispona paratus ad pliũ ex
it · ibiq; amissis intrauit · ¶ Q'dã
homo de episcopatu ꝙ eligitur de
dicat̃ partem nobilissimi mẽsal
de supdictis rebz munere sibi u
surpauit · et senũ domũ repor
tauit · sed mox a demonio ob

pctus nullũ nec intra ecclesiam
nec extra · loci abscondendi fu
gie potuit · nec benedicta aq̃
aqua mergere ualuit eũ pfectũ ·
quin semp iuxta eũ nudatus
omnes uidentes uidentur · dñi au
xilio redditus reatum
et ablatum reddidit · sceleris emen
dari obnixe rogauit · Cui ẽpc ut
pius erat et misericors indulgẽ
tiam p xpi amore tribuit · et ad de
monio habitũ redire ad pristi
pristit · Inter dum contra eo
inter odone imperatore pr̃ fran
ci hemmũ ut supdixim̃ et filiũ
ei⁹ luitolfũ exercitus mutuũ ame
uisset ut non aliter nisi fr̃o finiti
potuisset · iamq; pacis ante uisq;
ordinata ut nonnũ cõmuni
deberet pugna · athleta di ualen
tinis locis quia pedes pontãs
pacẽ beati sunt · et qđ meritis ait
Bti paulus qui filij di uocabunt̃
Assumpto habitu monachis ec
clesie epo religiosissimo se medi
tent · ac multa eos arte suadẽdi
aggressu fuit spũ pris i ambonũ
ore loquente · ut facile pacis fede
ra in cor: perturbz cõsolidarent ·
Non alter tunc odo penitẽtem

Inuolsū: qñ ille cū angelis pū
olim suscepit reuerenter filiū. Dē
q; eñ filius mortuus fuāt i re
uerti perierat et inuentus ē. Fit
gaudiū ingens et exultatio i ce
lestibus choris. Iaus et gīay acho
rsonat in ore oīm. quia p suos
suos liberauit dñs pplm suū. Se
quenti uo āno. idest dñice ascen
sionis nongentesimosexto gens
ungarorū oīm bestia crudelior.
uxta qd uidi dei electus āte fuit
uulatū. cū innumerabili multi
tudine erupit. oīmq; nouerca ge
ton a danubio usq; ad sagrā
siluam que ad montana pinet
et partē alamannoz usq; ad hy
starum fluuiū deuastando occu
pauit. Que hoī transitus erdiq;
se afre igne cōflauit. amq; a
uitatem augustam obsidione c
ūdedit. Sois dī pontifex uenien
ti tot lupis uisis. uite metuenti
ni sui gregis custodia fugiendo de
reliquit. sed ex aduerso se oppo
suit. et totum exercitum dīo cōmēda
uit. At militibz carrīquaq; per
uenerū et ante portam ciuitatis cō
tra hostes dimicantibz. ille sup
ernū sedens. non clipeo pectus
aut galea. sed sola mentis lapidum ac sagittaz imbres ic
debat ferreus. Videres nouū ō
ne archam dñi cū sacerdotibz bīnis
uis cōcrepare. nisi qd ioslue ille
extra muros urbis iericho. ita
uero intus erat cū dei pplo. Sed
merito noster ioslue iā choruscā
te xpi gra intus in domo raab
ad dñm cōuersa hoc est ecclie ma
nebat. et animā diabolo furo
mamentem expugnabat. Ioslue
duīt sacerdotibz qui archam dñi
ferebant bīnis clangētibz ac
nunctis pplis nonnullis. mu
ri iherichō fundituis corruerūt.
Sto archam dñi in pectore mū
do gerentes. et cū sacerdotibz et
leuitis nubis idest ymnis et can
tus spūalibz sonantibz nunc
q; pplis maxima fide ad dīm.
ad eius genitricē mariā semp
uigilē pro sua corruptione damā
tibz. ungari qui erant ciuitas
diabolī corruerunt. Cōpto nā
q; octauus gloriosissimi ipato
ris aduentu. retracta obsidione
obuiam pugil. armisq; decenter
se contexit. Iuxta pichū. deo
uxta uiri dei plagiū uictoriā

pplo xpiano dom̃ar: multm mi
lia tungarox crudelit̃. Quos
xpianox expertus tandiu pse
ctus est credendo: donec prin
ceps eox cũ multis alijs uinc
pcrauit. Amp rndisponũ pduce
trit̃. et ad ignominiã sue gen
tis postmodũ suspensi sunt ĩ
cruceis. Dns imp̃ grchs: pre
sul uenerandus in oĩb; grauas
agẽs uelut ex arce quadã men
tis arma conspicit. ac subditoũ
necessitates pruidere. non sibi
ratũ estimans si solũmodo ea
que sua essent quereꝫ. suox; ꝙ
cussus negligeꝫ. Juxta illud a
postoli. Qui suox et maxime
domesticox curã nõ habet fidẽ
negauit. et est infideli deterioꝛ.
Unde suoꝝ congregationes de
ricoꝝ que ex hostiũ depredacõe
ad tantum fuerũt ĩopiã redac
te. ut ad custodiam reliquoꝝ
usum mĩ possent habere sufĩ
cerunt. ac mq̃ntũ potuit ip̃e
paup pauperib; p̃ius uite necẽ
saria ministrauit. nõ solũ
uis. sed et oĩnib; se petentibus
put habuit miserĩcordie manũ
porrexit iuxta illud dñĩ ꝑcp
tũ. Omni petenti te tribue. Eo
tpe ãnotet̃ in uisione. ut ecc
clam sũ. asit que a paganis fu
erat combustam non tardaret
reparare: nemõ et sindpn ejꝰ se
pulchrũ qd̃ sibi erat uxta gd̃
in choro monachox. pararet ter
tio. Ex hoc cepit di familiaris ĩ
timis et preabꝰ cũ coldis dñi
nouit. alijs quoq; uiris religio
sis assũptis se deo machinis sup
plicans deuote. quatꝰ ꝺ̃ opoteꝫ
ds p̃ misericordiam sua dignare
tur sibi manifestare locũ ubi sã
ctissime martiris sue corpus eet re
conditũ. uel si in parte ecclie
corpus eo loco esset edificandã u
bi ei suadebat uoluntas ꝑ. Er
go ut dñs uerũ cõprobaret qd̃
ꝑ os sũ dauid dixit. Cor ondi dñi
supᵉ me. et renoua in uisceꝛ
coꝝ. Et alio loco. Voluntatem
timentiũ se faciet. et deprecationem
coꝝ exaudiet. Quadam nocte
in uisu ei sua ecclia apparuit. et lo
cũ mensionis sue in ea dñs
strauit. Erectum uo illo in loco
fieri p̃cepit. Quo facto. Ille in pace quieꝫ.
aduentũ uere uite expectat.

Hac relatione edoctus · cepit deside
rato opere ungulam̃ insistere ·
edific muros restaurare · cripta
in occidentali parte construere ·
nec aliter a labore cessauit · don̄
in breui oīa pfecto deuotem̄
simauit · Dignū est eam hic
demonstrare qua ueneratione
dignus sit locus ille · in qua sc̄a
martir cripta plebuit fieri · pre
sens qui ibidem exspectant diem
iudicij · Erat quidam oriolan?
qui mi gramma ibi drābulādo
spelunc̄ quandā reppert · i qua
transformatā edicula imaginē
sub ara cōspexit: et uehemens cpo
municauit atq; dixit · Si tue pla
cet sanctā hic oleā mea et alia q̄
in ē necessaria possūt reperiri?
Cui ille in spū sc̄o dixit · Si hoc fe
ceris · mox sensu et membroz sol
pitate morbis · Sed miser hec pa
uipendens · supplicibilem suā in
precibus spelunc̄ cōgregauit ·
statimq; sensū oīs uisus pdidit · i
Qui ad sc̄m dei pdiens: ut ira
tū suū cognouit · ueniam petit ·
et cū sanitate indulgētiā pme
ruit · Ostia locauit sū · Ex illa ho
ra nūq̄ ab oriolano spelunca se
ipsa non potuit reperiri · Ex co
pe cepit tur dei scīm loc̄ illū ma
gis frequētare · sibiq; sepulchrū
ibi ꝑparare · ubi oīa sexta feria si
dom erat solebat uenire · et sa
lutarem hostiā deo īmolare · In
cepta orationis causa romā pr
rexit · ubi et capit sū habundi
nis amisit · sensuq; religiosa
deuotione augustum reportauit ·
Solebat namq; loc̄ scīm causa
orationis uisitare · ac pīnde sū
gall monasteriū · ubi nutritus
erat et eruditus · Inde nī quoda
pe ad aream sū migrauit · ad
uidendū seruū dei eberhardum
uenire · post sacra orationis li
bamina · post diuina fraterne col
lationis colloquia · cū iā phibe
tis oculis · sēis cpe disposuisset
redire in sua · et ea mente desperā
te pdicti dei famulū nō ampli⁹
ce uisur · immq; ne repisset · fel
licato michelus eberhardus di
scipulus cucurrit · atq; utrisq;
oculis mirabiliter i hanc uocem
lacrimando prūpit · Ex hac ho
ra non uidebim̃ nos amplius
in hac uita · donec corporibus
exemptis uidear nos uerecūdē i

presentia dei. Cui cū dix. Pa
uendande. sas mihi p certo qz
nec resolucionis mistare. Cui
ille respondit. Finis quidē ue
nit ad hūc nondū: sed uere
que dico eius rei sūpbab. Cui
discessū est. Sed antequā qz cu
dem uillam ingrederet ure. ille di
scipulis eberhardus ab hīs sol
ad dūm migrauit. Postea qz
pius ioānē agaunensiū ubi sanc
mauricius cū sacra legione pec
ti martyrii gra adipt. ac nō modo
mas tyrebeor: miratur reliquias
acquisiuit. Quas cū summo ho
nore ad augustam detulit. ac ī
oratorio sce dei genitrius ma
rie cū hymnis et psalmodiis re
ligiose collocauit. Quia qz
diebz uenerabil' heros ad mo
nasteriū insulanense qd augie
a dicī uenit. ubi tūc p tēporis
dūm gregis ut uenerandus no
mine alemannus ouā gessit. q
cū digno ut decuit honore sus
cepens. multiplices sue rebz
ac quasi gra illuc aduenerat
pigrioribz donauit. sicq ad pa
tiā redire permisit. Per pīe
mundū est qd p ipius uitam pri

rima prestabant benedictiones et
maxime q ordinē grauabātur
morbo. p eius benedictionē ad
uo libabant mōmodo. Ad hmi
humillimis causa studuit oī
mare. ut si forte aliqu ex eis hāc
sanitatis gra palam postulaz
benedictionis donū subtraherz.
asseueris hoc magis aplice dignū
tati. q sue congruere parutati.
Per oleum ab eo in nra dūi ō
seratū uarijs langoribz detēp
pristine restitui sunt sanitati. n
non et oculoz caligine obtenebz
tis. sū olei unctione uerebā
tur illuminari. Que pīa est in
serere. qualiter ipe ma p eiusdē
dem hmōi liquoris cōsecrati
gra sospitatis. Quoda itaq
ipe ad monasteriū sanpdonen
se ueniens. tanta infirmitate
uebatur. ut non nisi ma manu
alioz sustentatus quoq posset.
mouere gressū. uel ubi alq pa
rerrationē uirū rempe. Tūc ob
omni celeritate augustā uisitā
oleū ab eo cōsecratū defert. quo
in ipsa sū penetrales ingressa lo
ra dei nona delibut. infirmū p
gra dei contra spem omnium

sibi to mīnabat·ut se reficeret
abo·ac mī fīde uespertinali offi
no uel ymnis modulamis interce-
tomur subsequentē missaꝝ
solemnia·Quem mī spūalī iocū
dante celebrarēt·Simꝫ omnibꝫ
mmune gratulantibꝫ·ipse solus
in suā sedē est reuersus· Quo
dam tpe mī uir dei undiq; flumi
um mī equo erat transitur·Cum
aluei sui cursū superare nitēt·
ut nullus sinus audiret p illū fi
ri·Cumq; socijs sui itineris ad
mmibꝫ ut et nadū sinibꝫ posset
rpetur ad transeundū remigibꝫ·
pe mī uno clerico solus remāsit·
ac p̄dictū fluuiū sine trepidan
one aliqua in nāue dū p̄cliu·
Et ut magis mueris clerꝰ al
nāe raballo residens·a singulo
deorsū se totū sensit aqua ībibi·
De epō autē socius sagaci actus ꝑ
pter frigus habebat indutos·
ner saltē pilū unū pspexit mad
factum· Cui valde sup hoc ām
rans·mmatus est dicēs· Cur
me adhuc in carne manēte ali
qui dicē·Humiliatus magistr
sequens, qui de semetipso dixi
pul' suus ꝑcepit· ut misionē quā
uidissent neminū dubitāt·Donec
filius hominis a mortuis resur
geret· Tua sc̄a o xp̄e hec opa·mi
a·q̄ gra·z insignia: qui in sīs su
is cū mūc antiqua rhomsmare
tans mirabilia·Qm cū illo a
liquo hebreoꝝ ꝑplo quondā uso
mari rubro aridū iter ꝑbuisti:
ui hunc famulū tuū p idē clemē
tū sims uestigijs transduxisti·ā
mule mirādū offendēs mi hor·
misi qđ illis aque pro muris a d̄
dextris et a sinistris·ut sims
uestigijs p medū mare tūsiret
sic nō p medias aquas trāsies
undas: in nullo madefactus
te diue pueit ad huius· Alio ge
nit tpe dum rudispoma nauigio
p danubiū trudēt·et unam ma
nus nauis sup quādam ꝑmgr̄
ligniū·ex quo patrimꝰ remus
cepit paulatim mpleri aquis·
Timore p̄rio nauis·ad hr̄ cō
tendit ꝑcer·Quo pcipientes
oīb; que in nauī erāt sanc
portatis·obtulit se cū in pupi re
sidentis·Tunc unus ex clericis
trahens suspiria ex intimo cor
dis ait· Ve nob̄ miseris·quan
multo periculo obtulimꝰ nostr

sermõus. Et ter dñs ueloces
cucurrit et humeris ipositi ad
huius exposuit. Quo egresso:
nauis in posteriori parte imer
gitur. Et nisi tm modii nauis
que plena hominib; extrisq; sup
pellectilib; sup aquas natauit
uno dr cũ suis egredientib; non
potuit diucius sup aquam na
tare quin mergẽtur. ut ex hic
colligẽtur quia hanc oĩpotẽs
sua manu temperat. qñ uir dñ
cũ suis in ea manebat. ¶ Item
alia nice. uir dei roma pgẽ de
siderans. uenit ad fluuiũ tar
ronatũ. quẽ tam periculose et
reppert inundatione refusũ
ut inter equo uect; uadigio ali
quis ulli posset transire. Ex
tunc pontifex romanꝰ habitus
in dño. in ipius fluuiis ripa
missa: collectisq; celebratis
pontifi fluuiũ transnadauit
cũ uniuersitate omniũ suo
rũ. ¶ In diebꝰ illꝭ electus dñi
tifex. sanc religionis studio
mirabilis. ac diuini amoris
igne fumentius. erpit ẽ ecclesia
bñ stephani prothomartis xpi. q
extra urbis media mensa est

sita. religiosas feminas cogre
gare. quatinus in suo gñe
tanto liberius ibidẽ dño ser
uirent. quanto longius a mũ
dane actionis laborare dis
cerent. Ad quod monasterii
dñi quedã matrona ad obsio
nem uenire: et a congregãte
fuisset suscepta. erpit in di ser
uo maniere deuota. Et cum lit
teras faciem minus strictã.
tamen ad exteriora prudenta
lis erat idonea. Vnde soloẽ
ei uoluerũt ei officiũ celleran
e cõmendare: sed illa uolutõ
sentiꝰ. Tunc res ad epm defer
tur. Qui cũ eide iuberet. obe
dire noluit. sed in obstinatõe
mentis pdurauit. Sequẽti no
cte. huiusmodi ulcus corrup
tur in compnis. Quia imper
non obedisti epi pcepto. tãdu
ambulandi usu carebis. qui
q; ab illo absolui merearis. ẽ
pgressa ois pmansit debil:
et claudꝰ. Que reuersa ad a
nimã epo ante eius pñam
in lectulo est deposita: a quo
de inobedientia est corripta.
paruit. et sanata. Ipsa autem

ut se sensit sa

ut se senſit sanatam aurēdo
anteqū epc̄ ueniret ad eccleſi
am·pſilit eū laudans ac bene
dicēs dīm· ¶ Quodā igit̄ tpe
dum ap̄otolus dei famul⁹ ad
synodum ep̄or: que in millaria
gla in gretenheim dicta ciuitō
gregnida pgēr·quēdam pau
per nūptū nomine obuiū ha
buit: qui uestris sūu mitrioq;
fons prolapsa in sinuu gestau
Quem ut conspexit·miserico
dia motus et denariū dari uſ
sit dicens· In nōe dn̄i ampe-
uade in pace· Qui mox clemo
sinam ampicns·ut pcē·ac
meliorem paulatim repit·itō
ut post aliquod tps spatiū sos
pitem redderetur ad integrū ¶ Item
em̄ post mortē uirū dei alius ue
ſpcupatus infirmitatū generi
bus ad sepulchrū eius uenies
sanari meruit· sicut lector ī sus
cepit· ¶ Igitur sōis dei eccleſie
rtio affatus·cepit ea que sūt hu
ius mundi fastidire·ſtenaq; re
linq̄ xp̄i amore postpone·et hec
hic retinēre cupe·celestib; tamē
conuersabat mente· ut merito in
illo censeretur numero qui dicē
possūt nō ap̄lo·mra autē cōuſsa
tio in celis est· Unde zchī dei ha
bens licet non sōm sanctā·re
pit tamen apud fratres potesta
tes totis uiribus agere·ut q̄dam
deinde adelberto nōie suo soro
ris filius totus ep̄atus curam
susciper: ipse autē sub monasti
ce religionis habitu soli deo ma
neret q̄· et impetrauit· Sed ille
miserandus nescius·aut fare
nolens a salomone sapientissi
mo dictū· Heredium ad quam ī
principio festinat̄ in nouissimo
benedictione carebit· multisq; ip
tōq; famulis statim sacramē
to sibi subnectebat·ac iurā pas
toralem publice manu gestabat·
¶ Quod ceteri ep̄i indigne ferens
tes·ambos ad synodū nomine
runt·atq; p̄dictū adelbertonem
heretice arguunt p̄sūptionis q̄·
dño suo adhuc superstite talia nō
ptemisset usurpare· At ille dīs
de obiectis [redacted] sibi crimenibus
se uellet purgare· ab oīb; mue
rī est id aliter non posse fieri:
nisi allatis sūe euangelior:
in medio libris sacramēto fir

manet se uelasse hereſim fuiſſe
qđ mha ꝑſuꝑſiſſet fac̃. Quib̃
oñib; que ad hoc ꝓmebãt ne
gocii expletis· in ſua redierunt
ambo epi et adelbero mh a ſcã
ſynodo conſolatione ꝓpria: ut
decernit ab hac uita epo· nullꝰ
alius eſſet ordinandus niſi ipe
adelbero· Sed non ẽ ſapiencia
nõ eſt prudencia· non ẽ cõſiliũ
contr̃ dñm. Nam eodem anno
poſt aliquot menſes dñi quidã
die iam ad ueſpam indicantꝫ
ꝑdictus clericus ad menſam cũ
uiro dei nouiter ſeconuiuat̃ re
ſediſſet· ac ꝑdam moleſtie ꝓ
miſſionẽ uene ſuſtinuiſſet· e cõ
ſeſſu medio ſurgens conat̃ cu
bitũ ut prius· ſtatimq; in ipa
nocte ꝑtus uite terminũ dam
uit· Qđ epe mox ꝑ ſpm cognoſ
cens: cum qui ad iudicandũ
ꝓtus monẽ ſibi intimat ꝓuẽi
endo dixit· Sao quia adelbero
mortuus eſt· ſtatim et hac uc
hiculũ ꝓpar· : ut poſſim
illũ auguſtam deferre· Mora
batur autẽ tunc tps i caſtello
qđ dilinga dicit̃· Corpus uero
eius examine a ſõ pontifice
ad auguſtam platẽ· in eccleſia
ſcõr aſre eſt humatũ· Jn cetera
miſericordie bona que pro rẽpe
anime ſui nepos agebat eã
abbatiã uuitenburra dicta quã
ille dñi uuiceret in benchiũ ſibi
aſſumit· mundu temnit· quiſq;
ipius ſtudio donam̃ libẽs
ꝓuilegio· ¶ Quadam autem
die ſõ uiro dei uiri agente: ho
mo quidam aduꝫ· qui anima
di conſtantienſis epi obitũ cernẽ
ſime nouerat· Illius uero qui
aderãt putauerũt qđ ſtatim ꝓ
illius reple ſolita exequias officia
uellet celebrare· ille ꝑ ſecretum
nuntiũ ſibi adeſſe ſolitũ ſciens
quid ex hoc eſſet uer· aut eas ſta
tim interim antequam:
mane ꝑpiens quid nũc ar
dere debeamꝰ· Craſtina die
lo quidam de conſtantia uenit·
qui ꝑdicti uiri ſoſpitatẽ ãnũ
nuit· At ꝑpositus dei famu
lus licet ꝑ reſolucionis ſue ñ
ignoraret iam miſſar· tamen
ſ̃dum potuit uehiculo ſuppoſit·
diuum uerbi ſemina i audiẽcũ
corda ſpargit nõ ceſſauit· qñ
equitandi uſũ dñi adhuc ſanus

39r.

esset habebat · ut quocūq; sibi e
undū fuisset soho sup quadrigā
posito solus sederet: nonne mo
munū dctrimo · nō quo absq; impe
dimento alior: posset liberā ma
nū dmissionē psalmor · sed
nabat suā quantoc augustre
animus mea ingredi · ut ibi
siat bonus mercēnarius prec
volaret finem opis sui · Quo nō
pcinisset · q̄diu iurēs suffinebāt
inter cotidiana missar: solemp
nia salutarem hostiam deo do
mino exterius immolabat: ac
sepm interius uictimā in ara
widis machinat · Ad mensam
nō alias sedis nī manducātib
et libentib · ipse manebat pene
iciunus · Erat ei cibus aut dul
ns psalmor suauitas · aut sāc
lectionū assiduitas: inter quas
maxime delectabat audire i q̄
to libro dyalogor sā gregorij · q̄
liter multa e corpoub exempli
in spū rapiebant: ac uelut rumi
nabant · Inter hec pcepit suaui
e pauratoub · ut in cūctis ōmo
dos ad suū usū pte pcūctibus
quecūq; munere possent · i tres
portiones partirent · et una ex

hys uō adhuc multe pbis:
pauptq; largiuit · Ipse autem
quadam die · se ad audiendam
missam in ecclesiam defert uit
sit · Qua audita · unū impetr
uiā sūā cruce signare sibi · se
cepit sup hoc in oratiōnē dedit
et quasi post dimidiā horam
surgens quicq; supellectil' ha
bere potuit · in pēsionā sui por
tari pcepit · pter patrimā unus
domus · ac mensar · et unū o
ptimū q̄ dimisit ad sui suc
cessoris seruitū · Letera nō pēt
sex pertransisset · ingemiscendo
dixit · Ach quid michi hec ōia ·
fuerūt cū tm paucā amisi
a et septem uel octo mensalia ·
duo sarcina: et de argento de
cem solidi · quos statim p ma
nus pposiū pcepit mī paupes
diuidi · attra dictus crogan:
sicq; uigilauit · dedit se ad hoc
pare · ut pulsanti cōfesti posit
aperire iudici · Talia medita
do aliquotens ad simplia rapi
ebat in spū: ac quedā audit
et audiuit que cū ex parte si
bi assistentib narrauit · Sā
marinhario siddensiū abbati

se iustum iudicauit. si dño in
electione eius criteris cõcordauit
sibi in ẽpatu successisse. Ite
alia huic quasi de grauu sõpno
entatus. ac cõtra oẽs. Heu
heu qd illũ alberonẽ nepotem
meũ unq̃ audi: qua pro qd
ei cõsentiebam sedm suũ desi
derũ nolunt me impunitũ in
suũ trape cõsortiũ. Legimus
huic simile sco gregorio libro
dyalogoz: referente. qd quidam
pisanus nõie nunc satanas a
postolice sedis dyaconus. qui
post mortẽ dalmatiam furto
eius suppositus demonũ retri
git. et liberatus est. Iom penah
deputatus est. ob nichil aliud
nisi qd in ipsa contentione que
int simmachum papã et lau
rentiũ facta est. Laurentium
elegit ad pontificatus honore.
et oẽs post unanimiter su
patus in sua tamen sententia
usq; diem exitus sui pstitit. il
lũ amando atq; pferendo. q
ẽpor: indigno presse sibi cele
bia refutauit. Qua in re qa
similis pena ambor: fuerat
culpa estimo. Nam sicut ille
laurentiũ etiam simmacho or
dinato: ita et iste se adhuc in
carne uiuente. licet simplici
culo animus rectum intuẽdo
uoluit contra statum patrum
adalberonẽ fieri cpm. Hoc de
sentire possum de hoc uro sã
cto: qd ille de paschalio. sã
petro sup hoc questione mo
uenti. qd is qui unte sãtus
existimat cuis fratri uesti
migi potuit. et malignus spc
ab obsesso hõie fugari. post
mortẽ ad penalem loum de
ductus est. Hac in re magi
na dei ẽporum debet dispen
satio et q̃ multiplex sit agnos
ci. cuius iudicio actum est. ut
ipse ut sãctissimũ paschalium
nitus respexit aliquantũ ipse
quod permisit. et nunc ante
humanos oculos nra pu
pus suũ post mortem facere.
qui ante mortem eis quoq
ognoscẽdis pia opa fraudet
ut nec hi qui eius bona iu
dicauit de heleemosinarũ illius
estimatione fallẽtur. nec ip̃i
sine lesione laxaret culpa q̃
quam nec esse credidit. et idc

300.

o flentib; non eſtimant. Sic ſic
quondam dux ille magnus ſil
rahebant plebis moyſes cum
quo ſicut ſcriptura refert loqu
ebatur dñs facie ad faciem ſi
cut homo loqui ſolet ad am
cum ſuum. et tñ frater eius ſa
cerdos aptr culpam merendi
latis a dño audire meruerit
quia non credidiſtis mihi ut ſcri
ficaretis me filius meam ſtr
non introduxeris hos plos i
ram quam dabo eis: ut ſtr
mores pendāt quam pena in
ultimo examine diſtrict" index
delinquentes feriat. cū enā cog
ſic murgit. quos in electoz nu
mez aute p̄destinauit. Sed de
his hactenus nunc ad inter
miſſa redeamus. Aderat nā
q; toto olim uenerabil" dies u
ruert p̄cursus xp̄i natalis?
et ur dñi grauu infirmitatis
oppreſſus langore: quasi de
ſompno cingulans repit aſtā
tib; dic. Induite me uestibus
et calcamenta pedib; meis p̄
bete. Qui uert illū ſuert per
exercitū meritis mha p̄cepe ni
ſtudiuerūt obedire. Inſup cū
pontificalib; indutus omniū
as: cū omni ut mos ē decto
r: officio contra ſpem omniū
p̄eſſit in publicū: et ſic ad ec
deſiam bti iohannis quam
ipſe conſtruxit uenerus. tādiu
ſine aliquor ſuſtētatione hoi"
multis ptitit. donec ea die
ut ſtatutum eſt bis ſacra miſ
ſas ſolleptia celebraret. Qb"
rur expletis conſedit. atq; cū
omnib; clericis dixit. Vnus
celebrationem officij nō mea
r murmurū ul' murū. poſſibilem
re: ſed ex diuina ꝑ ipſi miſſi
one. Nam hodie cū dula ꝓceſ
rem ſompno. aſtiterūt mihi
lectulo meo iuuenes duo. al
pectu formoſi: quor unus di
xit. Quare non ſurgis. De
bes enī hodie ad ſcī iohānē
bis celebrare. Cui reſpondit
altr. Quomodo poteſt hoc
fieri: quia pr infirmitatem mu
rui nr unam explebit. Cui
ille qui p̄mus. ſurge aut. et ſe
cundū meū ſuadē i p̄ſentē ec
deſia diuinū miniſterū feſti
na: quia preter te nullus ibi
manebit. Hijs dictis ad cubi

ailum redijt· atq; imminen
tem nomonis sue diem lex
erspectauit· atq; illud psalm
iste sepius iterando dicebat
Quando ueniā et appārebo
ante faciem dei.~ Interrndū
ab eo qui oiam se lenius of
fendo fungebatur interrogatus
fuisset· utrūnam p infirmi
tate qua detinebatur se de hoc
migraturū scīo speraret respō
dit· Certissime seo quia ī bre
ui transiturus sū de hoc mū
do· Cui cū mestus dicer· qre
ejus uellet ad corpus suum
sepelicndū uenire· maxime
cū multis cōpatriotis ī ītā
sisset antistitū qui non esset
inuitatus ad regale in frāna
colloquium air· Nolus me
terre cōmendari.~ Vos cū
tempus fuit qđ ūtm ē suade
dei est potestatis cōmendato
rem corpous mei prouidere·
Paulus uero diebus nīposing
in uigilia aplōr· que illo an
no quarta feria euenit· spe
rabat se migraturū de hac uī
ta· Qđ luce nominatim nō
expmēt uerbō· tamen qbzdā a

pertit· ac signis eudentib⁹ de
clarauit· Sane signis oīb⁹
ubiuisquaq; ad uesperam simi
lantibus ipse balneatus· la
cris uestib⁹ in hos usus par
inditus huic se straut· ad
hoīa eadem moturus esset·
Finita igit̄ sinaxi uespertinā
alior· adiutorio se leuauit· et
quasi quodāmō consternat⁹
mente seuero dixit· Qd sē pe
tre nunc non fecisti sicut ego
estimauī· Qd bñ uix omni
laude psequendū· animus spūs
quidē promptus erat· caro
autē infirma· an unde xp̄c est
et non lucrū· Vnde mutuo
corpore inhabitationis molē
uelut carcerem quendam ob
horrens· aspirabat dissolui· et
esse cū xp̄o· Ita· reuocatis in
spū pauidos quinq; dies per
mansit quietus· ab oīnibus
indulgentiam petens· et bre
uem cohortem tribuens· donec fi
nem quintā feria ac uespera
lucescente in sextā sabbati· au
rora iam diei latitudinē fer
illuminante· clerus cuncti
pariter et fleminī in manus

dñi spm suū cōmendans: A no incarnationis dñi nr̄i ihe su xp̄i nongentesimo septua gesimotrio: nonagesimose cundo etatis sue·ordinatōis sue quinquagesimo: uchit i mi bilco·hoc est plene remissiōis anno: uersus hebreus transiit de huius mundi egypto liber in eternū mansurus cū dño suo. Transiit autem quarto nonas maij: tpe ottonis scdi imp̄atoris augusti· Cuius corpus cū ex more esset denudandū ad lauā dum: tanta de eo manauit odoris suauissimi fragrantia: ut omnes: ibidē assistentiū per funderet nares et pectora· Cuius odoris tandiu pmansit fra grantia: quousq; lotū ac uestitū in ecclesiam fuit deportatum· Post hec autē aduenit ciuis wolfangus radisponēsis ciuitatis epūs uenerando·sanc tum corpus in ecclia sē afre mīs in magna ē gl̄a humatū· ubi ipse dum adhuc uiueret sibi sepulchrū p̄parari fecit. In quo loco multa p̄cibus me rita fiunt assidue miracula·

multa infirmis prestant̄ bñ ficia: donante xp̄o gr̄a: q̄ cum p̄re et spū sō uiuit et regnat per infinita secula sēlor: amē·

Vita sancti goaris confes
ri dicti soris

Childebert regis francor: filij dodonei· erat uir q̄ dam uenerabilis nomi ne goar homo aquitanicus cuius pater uocabat̄ georgi us·et mater eius ualeria·Hic erat uir gloriosus·aspectuq; decorus: mente humil· corpe castus· p̄fectus in fide· egregi" in ope: in uirtute sūm· i p̄dicis clarus· cognitor secretor celestiū· p̄scius futuror: qui cōmunis ieiunijs et oratio nibus instans futura p̄noscere merut sacramenta·Hic i germanor: oppidis cōuicinis sup flumen rhenū in suburbano treuerico: ubi tpe uir di uinarum consensu epi qui tūc tpis treuror: presul esse dñi dinoscebat̄· qui uocabat̄ rus tinus· ecclesiolam fecit: milior q: ibi reliquias sēor: collocauit Idest sē marie matris dñi:

sñq; baptiste iohis et diuoꝝ
aplor; xpi: et alior; multoꝝ
sanctor; ibidemq; ipse ur dei
sñs goar die nocteq; deo sñ
uebat· in ieiunis in uigilijs· i
multa patientia: in longani
mitate· in castitate· in pura p̃
dicatione: in oratione assidu
a· in caritate non ficta· uerbo
apli p̃cepti a dextris et a sinis
tris in armis dei· Hinc dñs
tantam gr̃am contulit dignita
tis fuit: ut multi quoq; pa
ganor; p uerbū ipsius ad sa
lutē animar; suar; pueniret·
qđ assidue manifestat· i loco
ubi idem ur dei sñs goar ī oꝝ
requiescat· Ibi cñ ora illiñanter
surdi auditū recipiunt: demo
nes effugiunt· et a febribus uel
ab alijs infirmitatibus mḷi ui
tant· multiq; alie p̃dare am
magne uirtutes ibi ostendunt·
pro seruis xp̃i qui custodiunt
p̃cepta eius· unde ꝑfecte dici
tur in psalmis· Omnis homo
qui timet deum diuitias con
fortatus est principatus cor
Hanc quoq; uenerabil' ur di
habuit consuetudinem ut oī
die exceptis paraseue missaꝝ
sollẽpnia celebraret· et psal
teriū omni die cõplet· Pegri
nos quoq; qui ibidem p̃sen
tiarum pgrebant libenter sus
cipiebat: et alebat eos ibidem
uoluntarie cū hylaritate se
cundū uires suas· iuxta do
minicū p̃ceptū· q̃diu fenestis
mi ex minimis fr̃ibus meis:
michi fecistis· Dumq; ī hys
uel alijs huiusmodi uiris
bus studeret famulus di· ad
uertit gr̃a dñi ur̃i ihu xpi·
mundus oīm bonor; dyabol?
in hoc ualde dedignabat· qđ
tam p̃clara gr̃ia uel marga
rita in oppido germanor; on
siste: et per uerbū di multos
ei animas assidue auferret·
et ad dei cultura; reuocaret·
Sed quia p multas tribula
tiones ut ait apls oportuit nos
intrare in regnū celor;· Con
git quodam tpe p insidias ī
imici ut quidam legis xp̃i
peritus qui uocabat nistic·
ad cellulam ur̃i dei adueni
sent· non simplici more· sed ꝑ
speculatores· ut ibi aliquam

rim nouam nel manē ine
nire potuissent qđ suo sensu
ou remunarent·quor: uoca
bula sūt hec·Unus cor: dice
batur albinus·alter uero
adalbinus·qui ibidem nō
pro dei amore uenerunt·sed
pro uana opinione: ut ali
quam occasionem in sermo
dei inuenissent ul' inuenire
potuissent· Dicebant se lūi
naria parnbz sū petri trucia
re querē: sed in semetipis ma
gis tenebras habebant q̄ lu
cem·Cūis autē goar quodā
pro alia aliqua re·nisi tantū
pro amore dei omnia faceret
erat sedin consuetudinē suā
sicut solebat mane cursū su
um complere: et missar solēp
nia celebrare·et aī pergens
ac paupēs: non pro aliqua
gula·sed pro amore dei pfec
tam et deo acceptabilem face
cartatem·iuxta qđ scs iohes
apls dixit·qui manet in cha
rite in deo manet et deus in eo
Et pfecta caritas foras mittit
timorem· Hec fuerint ānno
ogitantes illi insidiatores ī

semetipos repetitū ibis pinē
qđ mente tractabant ac pub
lice dicebant·qđ eum amica
re debēnt ad suum epm·qđ
et fecerunt·putantes miseri
qđ aliquid de substantia ei?
luctari uel acquirere potuis
sent se cum uidisse sine ce
remonia mane edentem et
bibentem· Qđ cū uir di spi
ritualiter faciebat· hoc illi mi
rum mala cū consuetudine
agere estimabant·Cumq; di
ce legati non simpliciter ad su
um epm: omnia ei narrant
que uenerioso anno cōfixant
similiq; asserunt se alia atq;
alia multa reprehensibilia
disse·uel qđ ad partē parro
chie michi pfecisset tarditer
nisi ad malum exemplū· Et
falsa et manis erat cor: loqla
Hec audiens epc tractatum
statim et sine mora iubet ip
sos legatos ad di hominē re
uerti·et uirū dei scīm goarum
cū omni celeritate sibi presenti
dicens qđ inquisitionē de cō
tra se uoluisset· qua de causa hī
hec ageret in sua parrochia·

regredientes ad hoīem dei di
cūt ei dolose. Epe nosti rusticū
Laborem ubi mandat. Et qua
si illam occasionē arctā habē
potuissent. addebant cā ista
Jaudat te festinanter ad se p
gere ne teneris aliunde. ut tuū
possit colloquiū. Audiēs hec
famulus dei sāis gaar. cum
gaudio dixit ad eos. Festinat
nequit dīis ut sine mora cō
plere possim obedientiā quā
preparat dīis meis epe. Mo
re autem illa fecit eis omni
uolūtē sōm uires suas. et
ipse in dei laudib; sicut soli
tus erat pmansit. Mane ū
uero postq̄ psalteriū ul'ra
sum completur. cepit etiam
missar solleinpnia celebrare.
Cumq; totū officiū suū com
plenum habuisset de die illa
dixit ad puer suū. Fili fac
nobis de paupmtula nra ali
quid mdc meritē isti legati
dompni epi simul nobisq̄
fiant. qua in itinere sunt
et forsitan nob ds aliquem
pauperē uel pegrinū adduc
ut nobisq̄ fiat caritatem

Quod audientes illi q̄ fictum
missi fuerūt animo nō po
tuerūt malitiā quā gēbāt
in corde absondere dicentes
ei. Fier tu bene fatus q̄ uti
agis. nec nos tibi in hoc cō
silientes erimus. Sēq̄ goar
dixit. Mala domus est mq̄
dīis non timet. Si diu mo
retis forsitan caritatē nō re
cuperetis. Intēa ista sibi īui
cem colloquentib; uēit puer
et dixit. Ecce pegrinus stat
ad regiam mānū. Qđ cū au
disset famulus dei. cū gaudi
o dixit. Fili uoca illū. Qđ cū
uocatus uenisset dixit. Ecce
q̄ bonū et q̄ iocundū habi
re fres in unū. Alius pegri
nū. et erat cū eo caritatē. Ve
rūdentes illi legnū. cū mag
na lenna straverunt equos
suos dicentes intra se dolose
Nunc manifeste uidemus:
quid epo nro nunciare possi
mus. Et cepērūt rogare sibi a
liquid largiri unde manducādū uel ad bibē
dum. qđ cū gaudio uir dei fa
cere pcepit. Quod cū factum

fuisset· illi cū uoluptate oppe
runt cogē illū· ut festinanter
itinerare debeāt· Vir autē dei
cū hec audisset· statim et sine
mora stratur asinū· et puerum
suū imponit· et puero suo ait
uel ꝓpter sternere mihi sinum
et operiunt ambulare· Cū autē
ambularent· uir dei in psalmis
et ymnis meditabatur· Cūq;
multa loca pambulasset ubi
pauli campus munitur· dixit
albinus ad alumnū· famis
in est ualida· et sitis nimiam
opimat· Et alumnus dixit· Si
ego eternus non bibam· forsā
modo moriar· Hec dicentes nō
se festinant ut operūt ad aliq̄
multum· ut ibi refician̄· Cū
aū puenissent ad locū· ubi mul
tus decurrebat· gutta aque nō
inuenerūt· Obstrinxit manus
ad famulum· ut apprehenderet
aliquid quod mandūcaret· et
nichil repperierunt· ibiq; ꝑ apli
a uerba cōplem· Obsch iudic
tum et ego retribuā dicit dīs:
Sed si clamauerit mihi cras
aba illum· si fuit· potū da illi
hoc etiā facies carbones ignis
congeres sup caput eius· Noli
uinci a malo· sed uince in bono
malum· Ptūs autē goar se
quens cor uestigia paulatim
uidebat cor eius labore· et
hanc sententiā mē se mente cō
siderabat· Intra labor eorum
manq; et pbrion orabat· Et
dixit albinus ad alumnum
Talem famem et sitim nūq̄m
habui· Et hec dicens· credit
de equo suo quasi moriturus·
et alumnus dixit ad uirū dei
goarum· Suscipe nos pbr
ter dos· qua fame et sitim mo
do morimur simul· Quis goar
cū hec uerba audisset· dixit ad
eum· Fili reuidari oportet·
qua deus carnis· et qui ma
net in carnate in deo manet·
et deus in eo· Hodie fili quā
do audistis me indignū ꝑ pec
catorem murmurare· nō de
buerans recusare· Nunc aūt
ad cumplendū uos fame ista
dīs· Intrata ista sibi inuicē
colloquentib; uenerūt ursor
ne mire magnitudinis uehe
n scām trinitatē ꝓfigurantes
que steterūt alonge· Quas

cum audisset ur di sc̃s goar
et inuocasset sc̃m trinitat̃
iussit eas stare. Que cũ sensi
sent apprehendit uasculũ su
um et mulsit eas. Qđ cũ fac
tum fuisset iussit eas ur: et
de ipso lacte lambebat membra
illor. Statimq; in se mutum
dolorem senserunt. Egressũ
mamus ad famulos et ũenie
runt ad mandumdũ et adbi
bendum usq; ad habundãn
am et aquam similiter et re
perunt expulari. Gurantibus
aut̃ illr tumentibz: dixit ur
dei sc̃s goar ad illos. Filiq̃
est ingressũ uel que est causa
pro qua me eps ad se uenire
iubet. Ego enim qđ factũ
audistis non est sine causa:
uel qđ dns hodie p bestias
ostendit nobis. nisi forte fiat
ad exemplum credulitatis eo:
qui in ipso confidit: qa pcs
est dns patitur uenisse me de
serto. At illi timore et timo
re subito non fecerũt aliq̃ respõ
sum ei dare. sed prostraverunt
se subitaneo motus mentis
simplicio. Et reperit ambula
re. et uenerunt ad uiros suos
trin. Vir aut̃ dei sc̃s goar
diando ecclesias sc̃as sicut so
lebat erat ambulabat. et ubi lega
ti festinant̃ uenerũt ad eps
muicaverunq; ei in quanta
sederint in solio suo magi
stero: et nunciauerũt ei oĩa
ea contigerant. uel qđ factum
uiderũt de ipso sc̃o uiro. Que
cũ audisset: cũ tranquilla eps
dixit. Non est her alia causa
nisi pestiginans: qui sic ma
ne comedit et bestias mulgit
Inquirr debemus q̃ sit causa
uel religio qđ her fiant. si ex di
parte sint an ab aduersario. e
diabolo. Cumq; her uerba fi
nisset. ecce ur dei sc̃s goar
tranut in domũ ubi eps sede
bat. Qui cum intrasset. eps
uidet locũ ubi discipulus su
us stare posuisset. uel ubi eps
pam suam pendẽ uel absco
dere debuisset. et uidit de ãgu
lo domus p semestrem crur
aduũ solis et ulsũ est ei l'pu
cro suo quasi fustis esset tabo
rius. ubiq; pependit eps pã su
am. et ministrũ suũ ibidem

stant pcepit· Qđ cũ audisset
ristinus epc̃ mulierẽ dero sic
dixit· Videris nunc qđ sint:
non est hec causa a deo· Si
ex deo fuisset· tam manè nõ
comedisset nec bibisset quia
antiquores sũ p helemosinas
et ieiunũ introierũt in regnũ
dei· et anima dei facti sunt·
nunc autẽ ista causa que sit
nescio· Quare comedit et bi-
bescias mulget: cappam suã
in radio solis pendet· ameat
prius et reddat rationẽ si ex
dei parte ista omnia fiant·
an ex aduersam· Cũq; mirogn
tus fuisset nur dei sũs goar-
dixit· Deus iudex iustus et
fortis ni sus omnia· ni noshq
a de aduersam parte michil cõ
sensio nesc consentire cupio·
nesc cappam meam in radio
solis pendentem seo· si cũ fuis
it roboze· Et bestias illas per
nulla malefica mulsi· sed m
ipsa hora translata dñs in eo
ordinauit· ut miraculũ suũ
ostenderet incredulis istis quos
misit ad me· Quare hoc uerbũ
qđ mane comedi nl' bibi dñs

qui inspector est omniũ non
quia non pro gula· sed p tan
tare hoc fen· ipse eñ nouit q
dñna iudicat· Quer quoq; ñro
uiro dei dicunt uenit puer de
clero trucior· nõe leobgibus
portans in brachio suo ifãtẽ
tres noctes habentem· q; sine
comactatus in illa cõmuni
nolea aute ostium ecclesie
am est consuetudo trucio-
ur pauperule femine infantes
suos solent lactare· Quer aũt
erat consuetudo illor· ut quã
do aliquis homo ipsos ifãtes
pectos quos nutricarios no
cant· ab ill' matribus sũ
petri emere uolebant· ep ip
sum infantem pcurare de
rent· et postea epc̃ auctoritas
ipm hoiem de illo matrimo
confirmabat· Videns autem
ristinus epc illum infantem
potum dixit· Quodo inuẽire
possimus si ex deo ẽ goaris
sapienta· aut murmures quas
fiant an ex aduersam parte sit·
Si ex deo est fiant nob̃ cogni
tũ quis sint pater istius ifãn
tuli· uel matrim eius deum

cet nobis · et credimus quia
non est eius causa maligna ·
Et si hoc facere non potest · ca
pitali uetetur sententia · Intrā
mine ut sciamus que ē causa ·
reddat nobis racionē · Hō cūm
hoc dixit propter hanc causā ut
ipse tunc cognitor de scelerib⁹
fuisset · sed quia scelera eius
uel crimina principalia iam
latere non potuerant · Qui dix
it ad scīm dei gōarum · Sīr go
ar respondit · Ecce adsū · Aut ei ·
Quātum te audiuimus · simul
q; et uidimus · non ego solus
sed et tota plebs huc congrega
ta · modo ostende nob⁹ opera
tua · si uera sint an falsa · Si
uerū est · p obedientiā tibi ē ·
ut famulas istū infantē nouel
cet genitricem suā similiter
et genitricem · Si hec fuer⁹ pa
tes credimus tibi et tuas ut
tutrs · similiter michi tibi cre
dere habemus · Dō audiens
uir dī bīus goar suspirabat
grauiter et lacrimas sine cel
lacione fundebat quare pon
tifex suus ei tam mane atq;
inceptum obedientiā fuer⁹ pre
pisset · et dixit · Xpe fili dei uiu
qui trinitatis existis · et
hominem seruū ampe digna
tus fuisti · fac mecum p̄ tuis
indignis dicentulo tuo mise
ricordiā tuam · ut cognoscat
ep̄c iste uel plebs eius q̄a te
dilexi te adoro · tibi seruire p
pio creatori et redemptori me ·
Et hec dicens accessit ad illū
hoīem qui infantē in brachio
gerebat · dixitq; ad illū · Quot
nostres habet iste infans · Ille
respondit · Tres · Vir dī sīr go
ar dixit · Trinitas scā te iuue
ro · atq; te infans in nōie tri
nitatis conuuro · ut in grīcio
tu nomē pandas simul et
genitrix tue · Respondens
autem infans dixit · Ille ē pa
ter meus rusticus ep̄c · et mat
mea aclara nuncupat · Dō
audiens rusticus ep̄c cad ad
pedes scī goaris dicēs · Nunc
scio uere quia goar sīs uir ē ·
Ego cūm ista scelera sic absco
sa esse putaui · ut nullus ho
mo alius scire debuisset · nisi
ego et illa femina · et tu puer
tor meor · Hec audiens uir

dei sñis goar stabat obstupefactus· atq; in exessu mentis positus dicebat· Heu dñe mi quare p me miser publicanus es. Quidnus fiat antra absconsa confessio· sp̃ principalis publicano· sermo cñs diuinus non potest ĩmutari· ubi dicit· nichil optñ qđ non reuelet̃ur: et occultum qđ non scietur· Nunc nó amplect̃or consilijs meis· et amplexuram et pluram penit̃ẽã: nudato sacerdotñ· et male pẽitenciã ut non solñ sit in ũbis sed et firmã radicẽ trahat in corde suo· ut dyabolus q̃ absconsa opera tua malignia exgaudebat· de tua publica confessione et digna penit̃ẽcia sathanas ingrimiscat· Noli esse desperatus· sed fideiũ attende dñica p̃cepta· qui dignatus ẽ dicere· non uelim mortem mortis sed peccatores ad penit̃ẽciam Ideo audi consiliñ meñ et cõsidera sentẽciã quã uobis e uangelista dixit· Age pẽitẽciam et opa tua prima fac: et superiora dimitte· Et dñs p

ephiam exclamelem dixit· In quacũq; die ingemuerit peccator et conuersus fuit· omnia p̃cta eius in obliuionẽ trahuntur· Ipse est dñs ad diuitendũ· nos uero oport̃et esse paratos ad obediendũ· Ego cñ sodin paruitatem meã: in quantũ pietas diuina me exaudire dignata est· deo uitam mi condonãte· per septem annos penit̃ẽciã facẽ cripio· Uel quantũ parum mea sufficit· nõ qđ re p̃ces uel penitencia mea tñ necesse est· quia multos amp; magnos annos pro re peccatrice sua: sed considero qđ dixit uñis iacobus aplus· Oratr pro inuicem ut salueminis p̃cis uñis· Quam ego fac facẽ cripio· xp̃o mi opem ferente· Hanc denq; famam audiens· Stannum et sine figebatus rex francor· Stannum et sine mora transmisit legatos suos rogans sñm uirum dei go ad se uenire· Quidam uenisset mirogantur cũ uniuersa p ordinẽ que gesta fue

rant·tam de legatis epi q̄ de bestis·sed et de epo et de mancipio loquentur·Hec re ge interrogante·bus goar nichil ei respondit·Tūc rex sigebutus cōmotus dixit·O obedientiam regi et principi seu epor uel sacerdoti tibi cōmendo: ut omnia in p ordinem pandas·que dicta uel que facta sūt mihi re·et epm treueror uri uera sit an non·Tunc respondēs ur dei sis goar dixit·Xpe fili di qui remetipm exinanisti·et humiliari dignatus es·et re demere et eradicare genus humanū·miserē mei q̄ nis indigni tamen de tua miseri cordia non desperamus·Et ar rdens ad regē dixit·Quid uis ut tibi dicā·aut unde papis ut tibi reddā respon sum·At ille respond·De hoc q̄ audiui contigisse: inter te et legatos treuero rū·uel que ipsi epo cōtigerit· Cui goar dixit·Dicā q̄ liter tibi dictū est·ut audiā et p obedientiam de hoc q̄ precipis dabo tibi responsū· Tunc rex sigebutus·omnia sicut contigerant uel facta fuerat universa ei p ordinē disposuit·Tunc respondens sūs goar regi dixit·Ego de dicenda negligere nō debe o·tamen aliud tibi nō fin dicturus·nisi q̄ tu ipse dixi ti·Veruntamen ab⁹ sic erra fuisse·quomodo tibi dictū e Durante autem rege atq; di cente universa miraculaq; facta fuerant·ipis omnis cla mabat ad regem·ut ipsum sūm urū goarem constitue ret regem epm treueris cum rate·Quod audiens rex gra tum animo voluntatē ppli seu clerum uolebat ipleri famulum dei·et una cū om senatu sacerdotū dixit ad sūm goarem·ut epc fieret treue ri·Statim autē ut hoc urbi audiuit dixit·Melius ē mihi si ipe epm adhuc manentem ministrum illius ampe·i per rate in conspectu dñi·Consi dera nunc o rex sententiam dominam·qua non ē dispu

·xz·

ius sup magistrū· nec sius
sup dñm suū· Et si patremfa
milias beelzebub nominauerūt
quanto magis domesticos ei·
Ainc igit dimitte illi ep̄m·
peniā nūquā amp̄ plectum
agere· nec ēsimauit· dicēs do
mino· dimitte et dimittet̄
nobis· Et si deus te regē sci
uisti· suas te regē sempi
ternū habere in celis· Ido di
mitte iustū penitet factio
nis sue· sinit ius ut diis dimit
at tibi facta tua· Hec ubi rex
audiens· amp̄ ex animo cor
suspiriū trahens dixit· P sa
lutem principū· nobiliore
obedio consilijs tuis· Alamū
dus noster hec uoluisset· per
te tanta inimicula nō ostēn
disset· Et adiecit· Deus aliud
non fiet· nisi ut ep̄s ordines
ministros animat· Cū audisset
ille dei sermones regis· suspi
rans grauiter et dixit· dimit
te me ad cellulam meā ut me
ā· et reuertens dabo tibi de
hac re responsū· Respōdēs
rex dixit· Vade in pace et sup̄
ueniens dies· ut reuiſ ad nos

meus animat· Hec quoq;
cogitabat rex· ut ibidē sūm go
arem ordinare deberet ep̄m·
sed ut dñi aliud cogitabat·
Considerabat cū ut dñm sem
piternam diuinam: quia qui
se exaltat humiliabit̄· et qui
se humiliat exaltabit̄· perge
bamp̄ ad cellam suā· Cumq;
ibidem uenisset· cepit tristis
esse· et a febre uehemēter affligi
corpus suū· die noctuq; dep̄
cans dñm· ut ei diis donā
ret auxiliū et aduentū: et
cuicret cū de tam grauī in
go· qđ sigebertus rex ei īpone
rebat· Diis aut̄ exaudi
ens preces famuli sui gōdus
et qđ sigebertus rex illi supra
ueniens mortes ad se uenire
precepit· nec in septem āos
illi postea uidit· Trāsactis
aut̄ septem annis rex me
minerat̄ de eo p̄cepit legā
tis suis ut ip̄m ad se uenire
faceret· Sed ut dñi diis go
ar pro se et pro alijs cotidie
magna munera deo offerebat
et cotidie orationes ac posti
lationes faciebat pro oībus

hominib⁹ pro regib⁹ et omnib⁹
qui in sublimitate posin etiã
ut tranquillam uitã agerẽt
in omni pietate et iustitie Il
us autem septem ãnis trans
actis sine cessatione lacrimas
fundebat pphã dicente In se
minant in lacrimis i gaudio
metent Ideo cũ ista fleret
ur dei quia sciebat die exi
sui appropinquare Qui dix
it ad legatos sigebti Filioli
mei dicite regi uro sigeberto
her ubi mandat quat ultimã
oim seruor dei quia finem
meam non est ulturus ãpli?
nisi forte ad cellulam mã
ueniat quia a febre ualida
sum corruptus et nõ mihi ad
huc quantũ sunt mentis me
e Her denq; audientes illi le
gati nunciauerũt regi uni
sa p ordinẽ qđ rex audiens
repit ad eos dicẽ Illo est pleb⁹
istã digna milem presulẽ ha
bere neq; ego milem possidẽ
dominum Iter transmisit
alios legatos rex ut ipm ro
garent ad se uenire At illi i
uenerũt cũ multomagis et
plenus febribus totẽ et in di
laudib⁹ psistentẽ Qui dixit
ad illos Filioli mei nolite fa
gari neq; dñm uñm regem
quia nec in aliquo uehiculũ ulẽ
ascendam Confido enim in
misericordia dei quia nec de
hac cella alicubi exiturꝰ supr
spacio triduy unus michi
te ad sepulturã meã Her q̃
illo dicente legati qui fuant
missi mirogabãt cũ quid sibi
uellet ut regi de sua causa in
terrogati l' rogati debuissẽt
Et respondens ill' bñis goar
et dixit Rogamo et petimus
a her est ut de loco isto ãplũ
monem sibi in regno orto
migrat et qñ in extrema di
es finisq; aduenerit auctori
tate sua transmitti in ubeat
agrippinã sacerdotẽ et cuscu
tum ad sepeliendũ corpusculũ
meũ qñquidẽ deus uoluerit
ut me ubeat migrare de hoc
seculo Post her legati regressi
ad regem nunciauerũt om
nia que ab eodem sacerdo
te audierant uel uiderãt Cũ

·313·

ꝑ rex hos sermones audisset
ingemuit et immutata est fa
cies eius· uidensq; agrippinū et
eusebiū sacerdotes ad se uēire
precepit eis ut ei summa diligē
tia hoc prouidēt qđ uir dei go
ar postulabat· Factū est autē
post annos tres mensesq; tan
dem· ut ipse uir dei a febre ua
hāli corriperet· et in senectute
bona ueniente ad se agrippinū
et eusebiū ēt alios multos sacer
dotes et seruus dei in ipso oppi
do germanor: ubi cellulā sibi
construxit· obiit in pace pridie
nonas iuly· Cuius ſm̄ corpus
agrippinus et eusebius et alij
multi sacerdotes et seruꝰ dei cū
summo honore sepelierūt· i ipso
loco ubi fluuius womba nōi
natur supra ripam rheni fluui
nis· Ibiq; dns noster ihc xpc
hus dei beneficia cōtra oēs aduēn
antes ibidem petentib; prestare
dignatur q̄ cū eterno pre et spō
sco uiuit et regnat
i scla sclor: amen·

Sallio kyliā

nūm epi et confe
ssoꝛ· Hic kyliā
nus ex hibernia
ad amorem dei et
uerbi predicatio
nis ductus· cum
duodecim aliis
uiris ad ducem
thuringie· gallo
quoq; uenit· Qui
cum ad memoriā reuēr
tentis mentem ardore gra
tie compūgit· Quo fit ut fra
trum eorum multitudinē i
pende· qui nūm hybernis in
locis studiis memorie cōmendaret
et quāmis nobis retardantibꝰ
uix recludimus assequi non
ualeat: uerumtamē tam ꝑ pa
triam uenientis tamq; ꝑ mon
strat· Quocirca misericordi
ter nauganti si fuerit
portū salutis· qui patrē damp
na periculose nauigationis·
Dominū bñssimū nūris hyber
nie sonor: cuius gratia· qui possu
mus literis· notis assignare
curauimus: ut fructuosa studia·
ad amorem boni operis īstrue
Quia cū fidelem fidei doctorē ī
possimꝰ latium natū· quem
Cuius hybernus sonor gra
nobilibꝰ ortus parentibꝰ· dum
ne matrem grauis factus ē no
bilitate clarissimā· Scotia que
et hybernia dicit· insula ēma
ris occani· femina quidē gle
bis· sed sānctim̄ doctoꝛ uiris·
Ex quibꝰ colūbanus grauet i
talia· gallo dicit alemāna

kyliano trutonica nobilitat
franca. Quis ut dicam nobili
prosapia editus a puericia li
beralib; studijs traditus. simi
li litera; imbuendis. diligen
tiam adhibuit indagare ne
glis. Et tandem puericie se
gra dei: spretis humanis
literis; studijs. omnibusq;
huius mundi illecebris. mo
nasterij penit. Abnegauit
semetipm sibi. tulitq; crucē
suā. et secutus est xpm. In
monasterio igit positus. quā
te obedientie. quanteq; frugā
litatis. sit et quante fuit ingē
nij. et diligentie. nostris tem
poribus testatum. Quotus enim
ny palma p gram magis q̄
p meritū constet: bonis tm
adimpletur operib;. Videa
tes igit fres monasterij in i
tijs pfectib; bñ iuuj pseuerā
tiam. pmo cū p ecclesiasticos
gradus. ad presbiterij offi
cij pcessib; ascendē. Deinde c
uisdē monasterij regulis cum
sumē vegetauit. Ille aut̄ fa
cris pfectionē omnibus sine
proximi dilectione consistere ñ
posse. passus est in pīs aliq̄
nullū minorari. ut fratrū pro
desse posset utilitati. minatus
aplm anathema fie
a xpo p fratribus ac cognatis
sodim carnem. Veruntamen ñ
fama bñ iuri longe latequa
birsert: nichilus ipse. ne po
pularis fauor mentē sibi mu
gnum infigeret: caput meditatu
qualiter notos et propinquos de
relinqueret. peregrinaq; longe lo
positas oras: ubi obscur⁹ sem
per fama. et nullis gratie pos
set haberi. quo liberius diui
nis nitib; posset vacare. de
liberatione itaq; recepta pa
tre. collectis sociis in quoddam
montis; eremi. idem fratres dilecto
nis ardebat. ad nostrā scotā
britanniam pergere. quam
non longa navigatione petens
gallias pervenit. Cathegit qua
piscatam in provincia germa
nie fluvium. qui ab incolis
illius oucinalis francia nomi
natur: ibiq; in oppido nō mul
tis greci sermonis; sed
uero lingua utor; latina

·xlv·

ꝑm̃ potest austrilii hꝫpole:
motam se fructu: dispositi-ñ
uentus mirdnle grauis fer
uorem: eo qđ nutrpidus roto
nam optauit mñy. Sed mine
a ubo ꝑdamnoms mtrī absti
nuit· donec se romano pont
fice presentauit· quam apud
romanā sedē et integrū xp̃ia
ne religionis dogma· et ueri
tam predicandi accepit· Hinc
ma siquidē olim pelagiana fe
dam hereli· aplica; auctoꝛitate
dampnata: que nisi romano
rudino solu non potuit· Ioan
o uir sanctissimus sedā primate
aplice sedis existimaꝫ: mmit
tus· ut sibi semina diuinoꝝ
o diuum amoꝛis capeꝛet· Hic
autem ꝑerat romane ecclie
mon pontifex· humanis di
uinisq; ꝛbus polleꝛs· pontifica
li officio congruus: in ordinā
dis ecclesiasticis rebꝰ discretꝰ
idoneus· Qui audita fide ꝑfe
ctionis animus nexibꝰ illigatꝰ
deo gras retulit· cuꝫ sese am
plius amoꝛe impartiꝛet: cui
us semina diuina cloꝛi ab
insulanis ac longe positis do
ctoꝛibꝰ augeꝛet· Erat igit̃ apud
egregiū pontificem nō modi
ꝰ exulmos: qui a ructabat
paulatim exactam fraudem
antiqui hostis· arcebatq̃ in
ustris diuine opationis· Hic
ex conscisu tocius urbis bāsi
nui uiri in presulatu offiō
constituit: qui et ecclesiā cō
sue· et errores deuitare· et sa
cros ordines conseruare ꝛrep
hensibiliter ualeret· Hꝰ igit̃
ubi pacis diuulsit eū· mo
nens ut repo operi insisteret·
a dño paratꝰ sibi primo erro
ne retribuꝰ· Cuius igitur
kyliani⁹ urbe egressus pac
to uincit eū colonato presbi
teꝛo et romano leuita ad loꝰ
sibi destinatū pcessit· colum
bano ui malia reliquo· Nam
romam pgens· gallū in ale
maniā febre grauatū dimi
sit· Veniens igit̃ ad ꝑdictum
oppidū oriental' fraucie herbi
polis· i· wurtzburch· nō eū
quē in eadem prouīcia dimi
serat inuenit· sed alū
nōie gozbertū· Porro ueue

rabulis nr paulatim repit pa
bula diuini uerbi mordulis
plis ministrare. Tantū etiā
gliam dūs ei contulerit: ut in
breui que gentis loquelā per
discurrit. et eis ꝓpo sermone se
mina uerimus erogarit. Quā
bauē autē omnes non solum
nouitē doctrine. sed etiā
mutatā quoq; eloquēcie. Fuā
diā etiā sermonis commutat.
efficaciam iurauit. Impletūē
in illo. qđ uerius apls pmisit
Ego inquiens dabo uob os et
sapiciam. Et iterū. Opaque
ego fano et uos sanctis. Si aī
tam seuera diuini sacrificii
cloquij. et plebs gradatī in
uicerint errore gentilitatis:
usq; ad principes ꝑpli sū iam
fama pueuit: ut diuē ꝑ pīi
ne nō latuit. Quā cū dūs
iurū sibi presentari: experi
ri picius que esset hec doctrina
quam ꝑdicabat hactenus sibi
incognitam. Erat uero idem
princeps naturali ingenio p
ditus: licet gentilitatis errore
fedatus. Ad quem cū a beato
uiro pueniū esset. cōmunicare
dogma religionis inuitare
repit. docens unū dūm esse
sibilis et inuisibil creature i
trinitate auctorem ꝑsonar. p
que rationabil inoffabiq; ar
atura mundi hostis fraude de
cepta. sic miserabiliter ceciderat
Persanus autē princeps adm
rans tantam uiri constantiā
sermonū inexpugnabilem uiuacē
quia ut diuinus naturali pol
lebat ingenio. uerus se superā
ri sentiens nudus. ad tempꝰ
eius distulit audientiā. uolens
frequentiā apud se tractatuum
ri: utrū que hylarium docebat.
an dyane cultus prefrendꝰ esset.
Dyana namq; apud illū i su
ma ueneratione habebat. Deni
egregius uir ingressus ministeriū la
bolabat. ut deo redderet animas
quas dyabolus ꝑdere conabat.
Lucerna igit in candelabrum
posita. omnibus resplendebat. et a
nimas in monte constitutas ab
omnibus uidebat. Porro ꝑpo
situs dux. oratis ꝑficiamus
gregi uri. sentio uenit ad ci
picis doctrinis eius instru
quantus magnus tramite ut

·3n·

rinitis? abigere ualeret ãfrac
tus erroris. Sed a bñissimo in
ro catholice fidei documẽtis di
ligẽti instructus· proximo di
e dñice resurrectionis cũ mul
tis aliis dato nomine· añ lot⁹
baptismatis· absolutionẽ pris
tinã meruit erroris· Sicq; est
factum· ut pene tota prouin
cialibus francie tenebris demo
nũ cultui· diuine religioni op
tam daret· O bñissimũ uirũ:
aplice dignitati cõparandum·
Ad iudicũ nãq; dño uenient⁹
petrus iudeã· andreas achaiã
ceteriq; apli scẽi diuersa reg.
na trahent· inter quos bñs Iu
hannis tritonitanam francam
duxit· Quanta erit tũc ceteris
ro patris et pris in patre· quã
do omnibus mundi cõtemptis pri
mitiis nequ; memoria restabit t
ribulationis· Sed iam tẽpus e·
ut ad bñ uiri sonoꝛ⁹q; eius
martirii sumamus ygnauiã· ta
men ut moderatam breuitas
et studioso lectori satisfaciat:
et desidioso fastidiũ tollat· Pre
dictus dux gozbertus mõtri
assiduo bñissimi pñtis· ad me
lioza de die in diẽ proficiebat·
Erat ille tamen omnibus sodã
gentilitatis ritũ· que quoda
tẽs ipius cõtagio fuat copia
ta· nec gratia nõie decorabatur·
Declarius igit̃ uir di uerbo
in primo fidei nouitie die pñi
bere contagii: ne ipetuidi
tem ardentissimus grauiter
monitus pñbatis pñcipis
diceret· Et hoc est qđ apls in
fide nondum pfectus dicebat·
Tanq; parulus in xpo lac
uobis potũ dedi· non esam
pfectos cũ est solidus cibus·
Docoq; egregius mr qđ gra
uius nouerat differri in futu
ꝝ· Similiq; diuino irradiatꝰ
spũ· sactus in hac re sibi et so
cijs suis mutuam constare mr
tem· ut multis mortem pdes
set· mirum omnibus male dãp
nare cõtagiũ· hoc aspect⁹ dis
solui· et esse cũ xpo· unitatis
aplice· qui in spoma p mun
di finibus admissus est· nõ qđ
mortem timeret· sed ut mul
tis ante mortem prodesset·
Verumtamẽ dñi quodã die
uenerabil⁹ presul ducẽ fran

liarter alloquerer: dixisse i
ter extra fertur. filium quem
p euangelium genuo. gaudo
valde in pfectu fidei tue. sed
multū mouet me qua illu
tis nupcijs deniteris. ut nec
minus ne a recto itinere mali
cōiugio remideris. Legi cū
sapientissimo viro dicente. q
in vno offendit multa bona
perit. Jacobo aplō attestante
qui air. Qui totā legē seruā
uerit: offendat autē in uno.
factus est omniū reus. Pri
ma in baptismate nouat
homo: et nō ex parte. sed tot?
Vt autē totus innouari pos
sit. nichil pristini erroris re
tinere debet. Audiens her pi
ncps. primo hesit cogitare. dein
de alta suspiria trahens. val
de cū dolebat eā. quā habe
bat uxorē. deinū male fecisse
dedisse responsū. Audiui pa
ter te docente. quod. dīc̄s ihc
nouet nichil pferendū suo
amori. non patrē. nō matrē
nō filios nō uxorē. et idcirco
ipsius unice dilexi. nō ut
uxorem. sed ut unicā. ne
amicam. Sed nūc nō adēm
ociū inquirendi. qualit̄ eam
dimittā. qua contra hostes
reipublice nre festino. ci au
tem fido reuertens. inueniam
portunitate dimittendi sepa
bor ab illa. Her vō cū ad au
res gentile puenissent. qs eam
fallere posset amenit̄. Era
to mandauit ut. cū minus
raptis lecte. diuq: secū bacha
ta. et eo cepit querere opor
tunitatē. quomodo suos uiros
extingueret. Hesp: cū absen
te marito. multo essaret ma
gne rei. Felix kyliane. q te
lye et iohanni dignus es cō
parari. Helyas namq: zeza
belis insidias. herodiadis fe
mine. iohes mīrū ardentis
gentile zelo tumentis. Tribus
mensibus una est mensa labō
tes. hic uidelicet uiuentis.
Helyas non nupcias. phibu
it. sed mulieris nupbium dā
nauit. ideo tumens exasperā
dns cū abscondit. Iohes et
kyliānus quia nupcias illa
tas uenerūt: femineo vene
no mortē ptulerūt. Nulla si

quidem ferinas bestias in hoc
mundo similis mulieri ma
le. Ad huius rei exemplū du
o omnibz alijs mirabilem
ium. sampson multos robos
dux israhelitice plebis. et salo
mon merchausta sapiēcia lau
dabil'. quor' uterq; frumeris
fraudibz cessit. hic idola colen
do. ille p̄uam fortitudine pos
set monstrando. Nulla igit̄
bestia in hoc mundo similis
est mulieri male. Igitur ad
positum redeamus. Nefanda
mulier de qua nob̄ est sermo
callida meditatione p̄parebat
qualiter sine populari strepi
tu et vulgi cognitione suos in
tos p̄ficeret. Arridebat̄ namq;
impatientia. ut et libidinis
furore. et qua diabolus in
quia cupientibz fomēta mali
a subministrat. mitti sibi
duo ministri crudelitatis. q̄
punirent se satisfacturos gra
le desiderijs. datis sibi mune
ribus miserime. Atq; ita ē
factū. ut accepto primo nefādi
operis. properarent ad notā
feminee crudelitatis. Solebat

namq; bīssim' tyrius' mariti
post patriā dominationē uerē
simus. ad studiū regulare p
pense oratonis. Quadam
uero nocte. cū leues somnos
carpet. ita ut nec dormiret in
tegre. nec regulare apte. appa
ruit ei uir habitu formaq;
pulcherrim'. qui dixit. Ami
ce kyliane surge. nolo te dia
rius laborare. diutius ieria
unne tangeris. et sic uicto
regiter meam. His dictis ab
scessit. Euigilans autē exper
gius uir. nichilq; rei diuinā
adesse intimationem. cōuoca
tis fratribz inquit. fratres uigile
mus. Ceto adest dñs. et pul
sabit ianuam. Lucidum
nobis est. ne nos somnio de
cipiens inducat. Addam'
oleum lampadibz dū tremp'
est. ne si forte deficiat. tunc
mapiamus quicq̄. quando
nō poterimus inuenire. Illis
itaq; ita medijs noctis ora
tionem narrantibz. armiferes
strictis gladijs locū in q̄ ora
bant prestrauerunt. Quos cū
satis uir intentus esset. ar-

Annis ad qđ uenistis. Im
plebius ꝑpetū. ōsūmabus
ursum. Hys dictis. mīstri
sunt. ubiq; terre mandau. ne
quis scire posset quid factū
foret. Defunctum quoq; cū
quib; diuina officia peragē
bant. sacriq; libri cū eis de
fossa sunt. ne qđ indicū ne
as cor deprehendi posset. sed
dam discessisse putarēt causa
solute peregrinationis. Erat
tamen quedam nobil' mu
lier burgunda nomine. que
a principio ꝑdicationis cor
sūs adhesserat uiris. habens
cellulam iuxta oratoriū sc̄ō
r. quo fratres diuinis lau
dib; interesse valerent. Hec
intrita uigilijs. que facta
fuerāt diligenti studio inue
stigauit. recedentib; q; mor
tuis de hoc mundo fuisse:
sc̄ōr sanguinē collegit. ac re
r diligenti infodit. uigilijs
et orationib; uigiter uacās
ubi sc̄ōr corpa obruta fuer
rat. excolebatq; locū uenera
tione qua poterat. Hoc silen
tio. ne sicut postea factum est.

grale uisū remouerūt. Ead
quoq; sceleratissima mulier
strans planus strabulū eq;
m locū ubi sc̄i mīrs huma
ti fuerāt. fieri uisit. ne quo
mdiano sacra mysta ꝑderent.
Frem̄t mirū ab his q̄ tunc
fuere posteris relatū. qđ mul
a ibi strabulum sup sepulchra
mīrum nec stercora nec urinā
iacere. honorem mīrib; exhi
bemus. ne qđ de capite ꝑpha
nammatis est. hoc ī ca mē
bris reperiret. Cognouit m
quicis bos possessoē suum
et asinus presepe dñi sui. sic
me non cognouit. Taliq; mo
re dictum est. sc̄ōr corpa hōi
bus pene ignota fuēr. mīs
fata burgunda in extremo
uite posita. quibusdā fidelib;
ubi posita essent reuelauit.
Contigit autē ut dux patria
milana reuerteret. ad locū ubi
sc̄os uiros dimiserat. quos
cū non inuenisset. studiose
rpit quere. quando et qua
musa recesserunt. quo ue ab
ierunt. Cuius cū uxor ne
cessario mulier fedata. aliquā

37.

do ruboꝛ pfusa · aliqñ palloꝛe
xpressa · aliqñ cõfidentia vo
luntas · diuersos anhelantiũ
quisq; sue fraudib; pstrudebat ·
dictis non se eos nisuros esse ne
q; nisuros adhibuisse · quãdo
uoluerunt uenisse · nñ sibi pla
cuerit reuelasse · quo pgressum
suus sue seruauerit ppositum ·
Quem frmissima uerba non e
mouerunt · Quem a statu
rectitudinis non retraxerunt ·
Cyrillus inq; uerbõ cõgis
princeps · aliquantulũ cpta
ab inquisitione quieuit · Sz
iuxta dñicam noctẽ · nichil o
ptatius qđ non truncet · et oc
tũ qđ non stat · nñ ea que tñ
fuerant paulatim oblimom
dantur · unus eoꝝ qui sanctos
uiros mactarat gladio · cũ
to dñone arreptus nigrãti
nocte clamare cpit · Ryhane ·
arripe me psequeris · Sudẽ
igne cõsumor : qđ fra clama
re non possum · Vidro mmu
nere nñ gladiũ · sanguine tuo
respersum · Talia diu nocte
rans · et pñs se deinde lam
ans · a presentia migrauit m
eternam penã · De talibꝰ qpr
scriptũ est · Diuphin cõtricõe
contrix eos dñe · Alter ũ mor
tis soꝛ meminus · in rabiẽ ilꝰ
gladio semetipm perist · effu
sisq; uiscerib; p uomitũ pre
sentis tpis ad etna pcucurꝛ ·
Quis grila ubi erimẽ talia
sensus nunc erat miserꝝ · Cu
natibꝰ aucta furebas · Hõmꝰ
to post · et ipsa bestia de qua
loquimur dñonibꝰ arrepta ·
quanta potuit uoce clama
bat · Juste torqueoꝛ sus uuis
toꝛtoꝛibus adhibui · Recte ama
oꝛ : que amatus paraui · A
ctiꝛ nostras lyhane · ignem
amoꝛis colonaꝛ · fouentia
ministras totiane · Suffu
at uob̃ uinsse : minus uras
uinsorum uuinas · Ac
te lyhane dicꝛis · sed ualde
amara in pocula infundis
Hys dictis miserabiliꝛ uexa
batur · ita ut a uinis uixe
ri posset · tandẽ cũ magno
armatu ad armatũ dyabo
lo paratũ pugnat · Cernꝰ
impletũ qđ uerus ẽ euãgelio inquit · Dñs nõne ea

act mundiam electoꝝ suoꝝ
clamantiū ad se die ac nocte
et patientiā habebit illis.
Amen dico uobis: quia cito
faciet uindictam illoꝝ. Uis
unq; gestis. aunt gozbtū
a pis scriptis nutrimentū:
filiūq; eius principatū dilec
tū. cognatos affinesq; cor-
a contribulib; tantū pressos.
ut nix ex eis aliqua reipubli
ce dignitas in eade pūcia
remanserit. Curauit hec
prouidentia uirū qa fidē
rectam seruabant. ab his
qui abea deuiarant talia
passi sūt. an qua ūm post
obitū sōr mūm a tramite
ueritatis recesserant. iudi
cium hanc a deo illatā sibi
prouiderunt. iudicit ipse quē
nullū latet secretū. dūmo
do nil mihi nos audeam?
fatcri ignoriāa rerum. ✠

Passio sancti agilolphi episcopi et martiris

Situr apud francoꝝ
gentē pippino rege in
ter exemplo. karolus
filius eius deinceps ac
robustus. successit in regno
Qui licet puerili etatis
cuo: gloriosus tamen habe
bat in triumpho. Huc cons
lio sapientū sūmm archi
presul' urbatur agilolfi
sapere ea que sunt dei. dili
gere et opari. ecclesiastica
et secularia negotia arma
tuen. monere. emare. legib;
emendare. In hunc regali
a sceptra nutu tenente fran
cia malignis odijs exarsit.
damelenq; quondā deinī
mutato nōie hebreicī no
cuis in regno sublimatu
quem cū tyranno regnā
do contra pīū principem di
rexit. et ut cum uia simul
et regno pīuaret. insidia
simulante suggessit. Eo
tempore leo pīus impera
tor romanus urbē: sūmꝰ
et unīsalis habebat papa
gregorius. Hic bonifacii
catholice fidei dogmatibus
imbuitū. genere britannū
ordinauit epm. qui aggre
di nisit partes galliarū. et
expetere sacrū antistitē agi

·318·

lolfū: pcucrat eñ ad aures
ipius fama uirtutū· ut ad
imanitr prudencia illius fi-
lio· spargens in germania
diuina uerba semina· fratris
a suis prauitatib; reuocaret
rebellioñ oīa· Cuius aduen
tu prius archos antistes tach
mopinabili gaudio· suscepit
cum oī omn honorificentia·
cum quo postea trin trāsme
ans litora· germanor; gen
sedulit in tenebris eiuāgeli
ca luce pclustrauit· Intra pe
fati tyrāni multas annos· at
q; impia castra monentes:
et longe lateq; semina sue
tyrannidis arduenna pcu
nerunt· deinde menia colon
ensis urbis in manu gran
septi tristib; armis penetrant·
Romana spernunt iustitie:
pacem pturbant ecclie· non
aliter uero· q; turbant acta
uenti· irrūpunt ouilia sacer
dup· multa mirantur i oie gla
dij· Haut secus agnor; quā
turbam turba lupor· dissipat
et predam predo rapit nec au
cto· Itaq; pacta ecclie uelūda

spoliam crudeliter urbe· sub
latis etiam sanctis ecclesiasticis
et regnis thesaurus· reddunt
se arduenne montib; ardu
is· Veniunt ad loca densis?
amnichum nemorib; excelsis
muntiū collib; amblauam
uocatū a pter fluentis nomīe
flumms· cui plurimū com
modi et amenitatis confert
opia grammis· Planus ill'
lon fines· ideoq; manentes
ibi distribuerūt ea que rapu
erant int' multos diuersa na
tionis satellites· francos etia
nos· diuersi etiam ritus ma
los xpianos· et gentiles pessi
mos· Centarum uo gentilium
repellens gēna presulū agi
lolfus in germania· pagenta
opus euangelistē· illuc celes
tem fiducia flauerē uellem
cū reuelatū est ei de sue sedis
exspoliatione: de cuncta dis
pendio· de thesauris ab eccle
sia sublatis· Qui primus i
grimit· strenue animū·
pictatis imago· et q̄ q̄ cepti
simularet cura laboris· dis
non distulit· sed ad urbē re

lociter redijt. Jam ma ret
tio putrabatur. qua desola
ti consolarentur. et turba
ti confortarentur. Ingredi
tur solomam dulas conso
lacio. plangit dulcedo. ocur
rit qz ei auiū dolencū lacri
misqz manantiū multitu
do. Illoz tristes pulsabant
aera uocis. tal' clamoi erat
quem turba gemēdo frēat.
Te presidente pio pastoze ca
roqz magistro. Tem fit no
bis rebus fortuna secūdis.
sed ut retrodens a nus oub
aplin te dedisti gentibz. p
timus illa sinū. mutari mu
bila multū. Eur circūde
dit nos luctus. et miseria.
tempestas grauis inundau
sup capita nostra. Aues o
culoz nīoz lacrimis mersę
pene obrigarunt. p uere caro
z. p pdicone carore bonoziū.
et pro mulieribz que tot per
sopnis habemus. Consolā
illos hys uerbis admoneri he
ros. Tergite fres oculos lac
rimis mundantes: deredam
dr uob uīo mm uoces. q

Quid uos in meliuā tm
mm deiect. An apud ipo
bos moles ustionū mue
pmū periculis esse lacessiā
censens. Nichil est qđ ām
remm. si in hoc uite salo
rūflambz agitem pcellis
Ipse dns probra et illusio
nes tollerauit: subintqz to
mentā crucis. ferte cruce xpi
feret hec nos trahimus remū
di nauis. que cunctas sedu
sipatqz pcellas. Fundamē
tum domus uīe maneat f
solidum: ne ui uentozmo
ueatur. aut inundatōne
fluctuū. Nolite timere dum
no uitu fiant omia. si ips
stabiles uīrqz uris. hec om
pons nubiera fiant anime
medicina. Itaqz ad dīm f
fres cōuertite mentes. ut pe
scens grauius det ueri gau
dia risus. Absit dolor a oz
dib uīis: attendite uba sa
lomonis. Quem cīm dilig
dns castigat. flagellat aut
omē filiū qē recipit. In
seruatur mentu uīe uba dīn
m: in patientia uīa possid

bus animas
dter tristine
nulas: cor: wil
animos. Iter
timus ter beatu
nibustrius et a
s: agnum irgi
me. facta bar
ne. ollachs cop
nis: untulat sin
ui pha cōmuchi
nem turbam.
pstint in sin pi
uebant agilolf
ueteris in oīm
barbara rabi
sal ad pugnā
pud agrēdū
salut. Nelpri
i cōtē ine dir
pubus immi
ingor tyrann
mere fue pfidi
ugū ferre rem
seuā hoc
ir experta: nū
is crudelius es
ulatu. Ale pe
uare uolentr
os. Nunc cā

bris animas uras· Haut
alitr tristine dissolucris ne
bulas: cor collegit innires
annos· Iter agrudii clarissimus rex karolus elegens·
industrius et armis strenu
is: regnum regni depopulatione facta barbarol: psupone collectis copijs colonemb: intulit sui presentiam·
ut pha cõmitter adiuuis hostilem turbam· qõ negotium
posset in sui psonis beatri
ficare agilolfi iudico· uiolens in oĩb; eius cõsilio
Barbara rabies inquit dñe
psul ad pugnã nos conatur·
quid agrudii sit uira idustria
nescat· Helprudii et magistri
dñi cõtine me dirent franca·
quibus ministrat animam·
augeri tyrannidẽ germania·
mirre sue psidie nolẽs· dimq;
ingũ ferre reniciens· Hoc
scirent hoc omnis gallia
sit experta: nisi tamẽ dyoc
sis crudelius est ab illo depo
pulata· Me petunt insidijs·
pugnare uolentes honoribz re
gis· Nunc eã cpatris uir
fines occupant· pplio; factis
tis rapinis et deuotat· Nos
bello ñi quantus potero agg
dicris: supare conabor· Nam
uel nobiliter moriar· uel li
bera uita uiebor· Ad illos·
uolo legationem meã ferra
tis: quia nisi regni fines e
grediantur· confligere adui
illos potestate regal· Hec m
deo dixit· non in hoĩe ẽi nõ
multo superantur multe pa
tris duris regalibz sacrdos
fidelissimus· ut maledix· fi
lijs· patrimq; dedit omnibus:
ibat in xpi noĩe· martir fu
turus sanguine· Cũ multis
tisq; sui comitatibz muneris
ut transiit pagũ rebuiense
gaudens habebat uir aust
ri deo· p ardueimense· Exul
tat omnis psuna· tanta sa
cerdotis presentia: psulau·
sania ad notitiam cetus m
mabmundariensis: aduci
re suũ deuis· suũ presulem·
suã glam· Gaudere seues
ñi unionibz exultare pusil
li ñi maiorib;· Vidras popu
los iudicq; confligere· ut m

trescent tante lenge. Dia
ferebant instabant omia
uotis. Hinc diuites hinc
paupes uentis resonabat
sim clamore ferebat. Tan
amoi sō: tanta est deuotō
mulgo. Ingredit monastiū
principis apl'or patrocinio
diantū. cū fribz psallentibz
et plis gaudentibz. Sed la
ter eius immmere lamen
tabile fimus. triste mmar
quetuhī. lacrimabile pro
digiosū. D lacrimis mur?
pro luctu psonat ymnus.
Post oratonē imq flens
pre gaudio ruit m oscula
frīm. atq ab eo sic est pera
tū. Monco uos fres carita
tis igne feruere. oratōm m
sūbere frequent. obedīe
bonū maionbz exhibe. pa
cientiam que miseriar pa
tis est amplecti. platos no
bis uenerari. lumbos nr?
precingere: castitatē dilige.
patrem pre oīnbz. et inuam
mimis tonuidiā fugere. m
undir flāmas nīis a mundi
fugare. ut meream gratī
diuinis oculis aspici.
Ante oculos nros habeam
diem migrationis ab hoc
sēlo: quia non est hic nobis
manens habitatio. Labunt
cūi anni fugaces: et die ue
lut unda preceps trudimur
dies. Omnis homo quasi
flos: transit uelocit? ut ros
Sic simus mfemndi arbo
res. ignis comburendi. sed si
mus in domo dīi plātatō
frūtus: et ornata floribus
sine fine. Regal' emanat
auctoritas: ut regalē fera
legationē barbaris regi
bus inasonbz. i loīs sa
tis hinc unimo monastio
cōmanentibz. Ibo reūsu?
nosq; uisurus si dederit dē.
Dixit. seqr pontifical'ib? m
finis deuotauit. ad recolen
dam dīne passionis mēo
am: mimis ad sue passiōis
memoriam. Celebratis igit
missar sollempnijs: it pus
ad seruos sūr. Interrutha tyra
nos: ut dextra ferat querr
gia missio mandat. Trans
ferat seīs uenoia. iāqr app

pinquians hostiū armeis·ibat
per prata nitentia·Illi repti
mūnt custodes·et speculato
res quos de suis habitaculis stru
dioseq; nouerant·et callidio
res· Quū eum conspicerit sac
dotem xpi uehementē frendebat
ut leo frendent·sibiq; uenire
predam tanq; lupus gaudēt·
Profundunt totas·animo furo
ris habenas·arridūtq; cruen
bus mundicīāmas·Sanctum
cuius sanguinem fundē·cunctq;
scelia rede permittere·Cur uenit
inquiunt colomensis pontī
fex·prudens karoli piusq;
et opifex·Hic est ille famosus
insignis et uenerabil īomni
galha·cuius sapientia regni
disponuntur negotia·Cōspi
remus ergo ad arma·ut ua
mus in eum manu dura:
cat in terri discrimina·de ter
ra tollatur eius memoria·
Post regni fundē corpus sup
rabimus omne·Cōpit ita
q; ire nec frena sanunt cohibē
Magna fragore ptū rumpit
infestis cōminus armis oc
currunt· Prochdolor cruce

petunt·patrem·trucq; lacer
sant·Undiq; ferro redditur
mortisq; sanguis cuius ef
funditur·Prosternitur terre
nitus impulsu armoz: et
mens deuota pmanet·ad re
gem celos·Illi parere non
erant·sed fontem inhibe īstā·
Hic extremo spū palpitans·
supplanter dñi postulat·ut in
pace suū spūm suscipiat·Mer
mota prestandi·quia nō ter
rena magistri: spernit pri
matrem pro nostra passione·
O martir fehr·ex illius ore
uehit nix·candida perstrī
ad astra columba uolans·
Lacerat ire ptrahū martyr
corpus crannie·herbaq; pul
lulabat eius roseo sanguine·
Spūs migrauerat ad xpm·
cū quo gaudet·et uiuit īcē
mum·Gaudeat adhuc lon
ge non abesse pontifēm mal
mundariensis actus·quip
pe promiserat se reuisurū·
si deus daret·Sed subito eo
gaudiū in meroē cōmu
tatur·cū ab inquis pempt
esse nuntiat·nec immori

est omnibz grauitas gemit⁹
et dolous · qñ paulo ante
magnitudo fiat ẽuitatiõ
nis · Turbant⁹ et tristantur
fideles ppli · omnimqz lac⁹
mis crudant oculi · Pulsat
acta magnis querendo cla
moribz: et quid agant igno
rant penitus · Patris eruã
gues armis cernere deside
rant · sed hostili secunã tre
pidant · Tum ire cogitatio
tum fuge cohercet timor ·
Sz unus tamẽ constãtia di
lectionis formidinẽ demo
vebat omnẽ timorẽ · Tan
ta multos roboratione ma
nias: tanta constantes et
firmat pietas · ut quia pñs
pastorem nouerãt omnibu
isse · non formidarent ma
nibz reprobor necẽ subire ·
Conturbat turba monacho
r · cõmolat ex agris et ur
bis multitudo pplor · Ve
nunt ad ambulatiam · cruẽt
humo iacentẽ corpis sac gle
bam · Vidrunt⁹ gramina nr
tris illita cruore · nunqz
uotuit⁹ ora pallore · Cogit

illos dolor omnis sẽtimos
mere · aliqz suspiria de pro
fundis pfundere · tãtoqz me
rous affectuũ uulnere: ut
ni oculis eximie deberent
lacrime · Omnes unanimi
ter conqueritur · proripiunt
m has uoces · Heu miser⁹
agimus: qui nobis patrem
nos amisisse dolem⁹ · Quis
nobis medebit⁹ ultra: cui ipe
solus omniũ fuit medicina ·
Que tutela restat omnib⁹ · cũ
pastor peremptus sit a lupis
rapacibz · Heu nudatam ni
to pastore colonia · cui lan
guine rubet tellus arduen
nia · Ecce quid actũ sit pa
ter · cur omnibus fundat lacri
mas rudet · Cernens exani
mis: lacerat⁹ mille plagis ·
Talem⁹ animus meminẽ da
matur · sepulcr⁹ clamor ingẽ
mat · Per auditum⁹ tyrã
m · regnifragus et helpricus ·
qui et damel cũ suis satelli
tibz turbati sũt animis et cõ
tritis · cristinantibz se mag
nũ de suis ferre dispendiũ ·
non erubuer⁹ fugã · et sic

ctuū non leserūt agnimā
patrē pnſſimū dēſle innocē
tem ſuo ꝓcīptum gladio de
ſtruxa. Hunc ꝓcīdere poſſi
mus bñ nūi merūm·q̄ ſūm
ceptus abrahe·ſuos ama
tores ſua tirannis funera
ab hoſtilis cnſis mucronē
ſua protexit interuentione
Annis itaq; ut diximus ā
pte fidelū clamatur·ſepiꝰ
clamoꝫ ingeminat·Amato
ribꝫ nati famen et ſapientiꝫ
ribꝫ tandem uix impetratur
ſilentiū·ut dicāt quid eſſet
agendū·Noſtre inquiunt in
quiuit ingemiſcendū ē dolo
rem·cuius congaudendū ē
glorificatiom·In martyriū
conſortio fulget cius anima
gaudens in celeſti regno per
ſcla·Amplexamus ergo ſacrū
corpus eius·ſepulturaq; ho
norifice mandemus·cū tāta
veneratione: quanta uene
rande ſt mēs exigit·Dixe
runt quid eſſet in affectu·cō
plexerūtq; ꝑtinus illud ī ef
fectu·Athlete dñi corpus in
uolutū lintheāmibꝫ ferētro le
uauīt·et cū laudibꝫ maximi
dario tulerunt·cuiusq; de
more celebrantes exequis ī eccle
ſia bñ laurentij martyris ſūq;
honore conſecratā·monaſ
terio ꝑ ꝓxima ſepeliērunt·
Eo poſſimū tpe ſeruabatur
in ſublime mēs patris glā
fama volante·p urbes·urbes·q;
oppida·Certatim nāq; mari
is dolorē affecti·cōfluebāt
ad eius patrocinia·nec ne
gabantur eis optate ſalutis
munera·Licet quid plura
enumer·quia ſūm mētem tu
lat magnificare·

Mulier quedam cui dex
tre manus deerāt mi
nus martyrum palmam
reuerēs·ſecū misere addūt
dolorem: ceſſerūtq; omnes
infirmi ꝓgreſſibꝫ integres·
ſtructam intrinſecus lamina
bant aurē·Iam quoq; per
foſſam lauabant ulcera pal
mam: quot cīm in manu
reuerūs erāt digiti·tot pal
mam ungulas ꝓfluabant
aquarū·Aegros quidam die
uxta martyris tumbā nu

missa: sollēpnia·dño sup
plex fundebat preū uota:
cum subito ānunciatum ē
nerus meritus bñ mīs ab
animam erepta discrimine
amisse rerepit officiū deme
que mflexibilem usū: mira
fuerat rrnoata ordine·Ergo
late patuit hoc miraculum·
quod ad mīm therapthe sanī
contigisse tumultum·Dum
enam ꝙ plurib; alys signis
mirificauit dñs sēm suum·
adhuc quesierūt ei mēbris·
ubi fuerāt tumulata pnīa·
Dex: hys pmissis·ferā am
mus ex hys aliqua dice·qd
translato de loco pme repo
sitionis eius corpe·rrondi
tor uenerabiliter i monas
terio ppter sñ saluatoris al
tare·dignatus ē mirabilis
ds athletam suū gloriosme·
Quidam burgensis no
mine m layco: mune
ro dignitatis pollens dñe·
catis fidelis et utilis·malm
mundariensiū ftm iambe
bat officiis·Hunc amisit e
grotando tam ualida·ut oīa
pene membra rebdēt exāga
exangua·Cernens ola pal
lore notari·ocules mitente
fine spe uite magnis angō
ribz artari·Cerne·Non erat
egritudinis modus·que p
sistebat uelut insolubil'no
dus·Ingrutem namq; ca
lor et frigus fatebāt mixta
dolorem: nullaq; medela·
poterat tantū plamir dolo
rem·Febris erat·febris reg
nū p corpus habebat·aiam
q; labide sua sede cogebat·
Hic cuius dubiu pendēs m
finiens arto·salutis subgr
lidis ardebat uita periclis·
mentis in compus oūi
git ad suffragia mīi pīe·flā
sustentante baculo bmoq;
ducente famulo uēit ad mī
ris tumulū·rrepit optare
salutis auxiliū·Cernīs sup
arcuū sacri corpis glebam
continentē·simeons mira·
lenante pulueē·ppinauit
sibi potū salutarem·imag
nas febriū ppulsionē·Et
go dabit oīb·qđ magnus
sit hic scīs·Ad tumulū ac

nus febris langore ḡuatus
uenerit et oppreserit· grandens
sospes recessit·

Alium quendam grauio
rem corpuñ sñm exer
cuñ fidelit: dolor deiectum
stimulis urgebat amaris·ut
remedialiter· calx uis adeo
dominetur uile robur· ut ne
cesse nec potius· nec sopnus ab
eo capetur· Et ip clamabat·
assidue· affluentiñ sua non
ualens exprimere· inde abor
tebaf refectio· inde mei corpo
ris detrimentu fit et defectio·
Terui inde terebam· primo·
unde plangebam· moesti unde ro
rabam· Et quid faciã· Ad
te sapientes consiliu· quo tñ
possit pelli supplniu· Cõsigi
endu est ubi inquiã ad hereẽ
dez· ad cohereden xpi· ad sacer
dem magnu· ad nupcias filiu·
ad patrem pdonẽ· ad uenig
nu recolem· ad hierarchã
cissimu· ad athletã fortissi?
Virginea ut quinquagintae
sti ei munera tui capitis ornẽ
tu reduca dimissione signã
na· Cereum pulchr fer ad ce?
pulchr· uenerand pontifex
tibi sit opifex· egregi presul
tibi sit consul· Nec mora du
ctus paret· effectus affectu p
bentur· Datur et fertur· redit et
refertur· Datur commutãte fide·
redditur commutãte salute· Ho
gaudiu hoiis· o uirtutem
mris· Iuxta ptiens is q fa
mulabaf infirmus fribun
te mris sepulchr· uidit cõ
cupiuit sup sacratẽ cereum
pulchrũ· Capiuit ergo later
ter· qd reddidit patrẽ· Vi
namq datoi muneris redi
erat commutãte salute· sic
raptor eiusdem ppt mde
commutãte dolore· Itaq rap
tum ut suis intulit locuis·
animis rapit arman stimul·
Torquetur dente· turbaf me
te· exclamat o miserabilis·
amentia e heu lamentabilis·
Fit cõcursus plurimoz· co
pertur causa doloz· Redi
tur et refertur ablatu· inde
as hominẽ sanatu· Sospi
tas redit mox· querula silet
nox· Sublata reddunt ali
a conferunt· pes fundanf·
sepulchr· uenerand pontifex
tibi sit opifex· egregi presul
tibi sit consul· Nec mora du
ctus paret· effectus affectu p
bentur· Datur et fertur· redit et
refertur· Datur commutãte fide·
redditur commutãte salute· Ho
gaudiu hoiis· o uirtutem
mris· Iuxta ptiens is q fa
mulabaf infirmus fribun
te mris sepulchr· uidit cõ
cupiuit sup sacratẽ cereum
pulchrũ· Capiuit ergo later
ter· qd reddidit patrẽ· Vi
namq datoi muneris redi
erat commutãte salute· sic
raptor eiusdem ppt mde
commutãte dolore· Itaq rap
tum ut suis intulit locuis·
animis rapit arman stimul·
Torquetur dente· turbaf me
te· exclamat o miserabilis·
amentia e heu lamentabilis·
Fit cõcursus plurimoz· co
pertur causa doloz· Redi
tur et refertur ablatu· inde
as hominẽ sanatu· Sospi
tas redit mox· querula silet
nox· Sublata reddunt ali
a conferunt· pes fundanf·

nubiera pellunt. Eya rdere
deuotes dolore carentes. lospi
tur dnm. merito nr oronia

Nu.

Anbis sanch iohis bap
tiste a fidelib; fidei exoluitur
deuotione. et sedm pmissu ei
dnm̃ns per angelū mihi
meus gaudent nanmte.
Vnde fit. ut singlor: ānor: re
uolutione ad ipius anniuer
memoriā: ut qua ille pcla
mauerat. agit penitentiam
peratoz. obtineat indulgēa
p bone opationis ustantiam.
Hmodi consuetudines
bemoleuna ad malmīda
riuise monasteriū pmisit
multitudms confluxit nu
merosissms: intantū ut pre
pūn nl aliud uideas. q cō
pm quoq; plantas. Interea
huic tripudio nubes suoz
aduerla studio. que tm mē
bror deformis animame:
utroq; eā dolor: curbat in
time. Frater quidam hugo
nomine: sō dr mor tredes
mistria uite. sō abbat al
tari: au non uesti mmma

pcio dīna lign. sacros mīy
nistros ptr habeni. ejulet
a suis pcibz pr ipis gradib
sacrdoi abbat ipius. Jam
sextā diebant sextus: et
plebs ai mīstrus dīo se mac
tabat in pcibz. cū tāo mar
moris sepulchro oia lumine
micabz: repente illa claris
exclamat uocibz. En mdo in
do: sit laus et gla xpo. sur
ripiex murmur in astantib;
letitia cum pauentis. mndi
pmanens suppressa nor. dū
ēmmarent̄ officia misse. Cū
uero omnes pruipit ad dn
nas laudes sup facto hymo
di obstupefactes diuinitī
cōmune cōmuni exoiāt pcā
mine. ut uīus ostensa in re
staurations lumms ostēdat
in reparatione reliqu corporis.
Aer defuit humbū supplica
ntiū: qui se tamen semp
adest uolentib. Nam subo
lis omnium qui aderāt com
pages reflexum subito rapuit
arida sumū: officia et rigidit
mēbra officia neruo. atq; mē
dū repetunt uestigia flexum.

333.

Quilicet turrent molimis argentrijx monile collo dependens: almus p mine in posiur gaudens. Credo si tot arbores affuissent pondera quot arboribx nisu folia: deo sospx martir libens omnibus se mersa. Eia res tm possit admiratione: quanta multiplicatas in cuis nomine affuit opamine.

Aliud quidā relatu dignum. qd erat sipnis diei. sed fur a memoria lapsu. quia hodiepx audiri plenu: patens absolue uidetur cognitu. Locus in quo cōpletu est prophetu sortis athlete. uiridimaq; sua pcio nō seruat gramine. ut nec estu no exuraf. nec hyemalis admanat frigore. sed mirabil manet usq; hodie: et ut testā tur incole. arbor p noctem micat lumine. Pendatq; pfidelu. quantu ualeat apud m ds. cu mundi gr̄e collatu est in fine. ad laudem et glām saluatoris qui ē qd nō est a principiu et finis

Patricie: mar tir nisime leue nisima et seruida. Due soroles uirgines nues romane. patre clarissimo genite. asterio: matre clarissima aurelia. Cum feruor plenus nonis mensis ualeriani gallien augustor: tunc turbe roma seuiret. contigit ut sponsi earu armentarii ueritatis a fide xpiane nos reuocent: nec hoc obtinu quod petierant. misit etiā has dei famulas detestabili persuasione ut eos mutuo sibi hominibus. Dic qua re nobis leuitas ordinair cor pulsationes insanas. ad pdictum finē qd in nuptijs pbis unde bant habere baptisme prohibebant uehemēter. Quod audientes armentarius et uerius statim comitu archisilao suggesserunt dicentes. Sponse nre repudiantur ad infamiam decoris. qui dm unu in deos uolunt. uerū xpm ihm ēe testantes. et omnia temploru

mysteria nebuit contagione
phorresait. Qua de causa ur
bem hodie egresse fugerunt.
Tunc sceleratissimus archi
laus cū malitijs suis equest
bus ire agris. sūs dei uirgi
nes in una flāmula nullum
nubilario quartodecimo cōp
hendit. atq; reuocans eas. i
ad urbem romā unio dona
to pfecto obtulit dicēs. Istas
sacrilegas uirgines contra
legē uiuere. deos negare. sa
pla deserē. contra salutē pri
ncipū agere. sponsis eas ami
sarubi dicit. et quia hanc
curam in dompm sūi mise
rissimi principes cōmiserūt
eas fuit ut fugientes cōphen
derem. et ure magnificē
dismittendas adducerem. Hic
indignatus donatus pfec
tus fit eas in custodia redigi
a se mandat sequatur. et die
tenia in secretariū eius ad
duci. E quibus cubiculū ingredi
tur. dixit ad eam. Cum
sis nobilis nata. quid est
quod ignobilitatē deuotionis
es. et cupis esse captiua i ma
nibus magis q̄ libera cū ma
rito gaudere. Eufina res
pondit. Captiuitas illa tem
poralis: etiam captiuitatem
excludit. et umbula tēporalis
pena immanior: ignominia
dissoluunt. Perfectus dixit.
Istas uanas et inanes fabu
las abice. et sacrifica dys im
mortalibus: ut possis sponso
tuo cū gaudio pfrui. et usq;
ad senectutem cū gaudio de
uiuat: attingere. Eufina q̄
respondit. Duo sunt uitā
q̄ quis optat. unū diuitijs
ad pmodus. Alia dius me
dolis sacrificare ut in pcti
um perram: et postea man
dum ampe ut gloriam mee ui
ginitatis amittam. Post
ista duo mihi aspera mihi
contraria pmodus quousq;
ad senectutem cū gaudio de
uiuat attingam. cū de tripo in
certus sis quod ad diē crastini
nū fuerit attingas. Pfectus
dixit. Tellam ista uerba q̄
parata sūt uerbera. Vide
ri bonū uidet. ut mihi o
medicos uirgas cū nū. et

·zzl·

ab his inimicis fugias: et
tempus quod tibi superest po
nit non amittas· Eufyna
respondit· Jam aliquantulū
turpis sermone tū duas·tēp?
quod superest· Dicendū tū
mihi est homīs esse mortem
que immerito est potius· Sed
ego illam unum amplector·
que in eternitate consistit: et
nichil mortīi suis amatoribz
promittit· quam unum xp̄c
magister veritatis edocuit· cū
tū dura videor: pectora dubi
tatione sua annos denega
runt· mortuos ull' de monumē
to excitans· hos rubebat sue
assertionis edisserere testimo
nium· ut ipsimb; crederet· q̄ ubi
credere noluissent· Junius p̄
fectus donatus dixit· Jsta in
uloquia habet· et rube uxo
rio· Archisilaus comes dixit·
Jsta sacrilegia vera est· et nō po
terit in matrimonīū soror ad
mitti· Eufyna respondit·
Sicut tu dicis in matrimoni
um sorte admitti nō possum
quasi ego homīs uxor esse de
siderem· cū constet sigmundī

micam xp̄o dei filio dei filio
deuouisse· Unde audi mihi
archilae: nunc me queram
tumorem minuunt· me aut
a virginitatis palma nec ir
nomine potestis· nec ab amo
re et cultura xp̄i dei filij sepa
rare· Tunc iussit addum se
cundam· ut eufyna soror ei⁹
in conspectu ipsius flagell'
retur· sperantes sacrilegi ꝑ
tore dicta secunda cor: per
suasionibz consentiret· Si
cū audisset sororē sua flagel
lis cedi· clamare cepit ad iu
dicem· Quid est quod sacer
rimus· et regni vestri mi
nistros· quid est qđ sororē
meam gloriamur· et me ex
honoras· Dicat ei preses·
Ut video insanit soror tua
es· Secunda respond· Ver
soror mea insania ē· nec ego
insano· sed ambe xp̄iane
sumus· Et iussū ut simul
cedam· quia simul xp̄m
dīm confitemur· Ista cū no
minis xp̄iani nomen audisset
amphabitum· et tot cōpul
sionis penas· quot tum

peralia susceperit uerbera ꝫ
flagellor·· Dicat et prefectus
Volumus potius solotem tuā
ut uos ab omnia libēs·ut
sponsis uris cū gla nobilita
tis uīr restitui possitis· Secū
da respondit· Vanus frivole
agris· et frivolis ꝓmissiom
bꝰ agitaris· Nobis uirginita
tis im est dignitatis im ē dig
nitas cōprobata· ut magis
optimus omni· ꝑ unū· Di
cit ei prefectus· Et si omnis
uobis ablata fuit uirginita
tis integritas· quid eius fac
tum cū xpo· Secunda res
pondit· Virginitas in corde
puro xpo dei filio exhibetur·
Non potest uirgo integritatē
suā ꝑdere· si non consentiat
a uestra deflorare· Violen
ta cū passionē indicat· et
passio ꝓparat palmā· Tu cō
sentiū mihi ut arma cūpisci
ri· ut cogas nos qđ nolumus
uelle· et qđ exterrari tam cru
delis delectari· Applicui igne
gladios· flagella· saxa· fur
res· et uirgas· Quot tu pe
nas minaris· tot ego glas
martyrii mei numero· Quot
uolucras irrogaueris tot
ego martyrii cōpendia pal
mas· Omnis etiā nob gla
mundana est pena· qua ꝑ
amore xpi suscepim· nec ul
tra do diu potest· quę ꝑ ing
tur uenias non timet sin
gulos subire iacturā· De
consensu etiā apud dīm iudi
catur· qđ ꝓfecto dilexit uolū
tate· Tunc iussit eas ꝓfec
in tenebroso loco includi·
simul ferrei fieri· Sed cum
hoc fuisset factum· simus
ille quasi humanus exala
bat· qui non frenet· & magis
delectatione narib mundā
bat· Illa autē obscuritas qi
media die uidebat nec po
terat ibi dominari tenebre·
ubi tenebrosus a deo lumi
ne uidebat· Iterū iussit
eas inde tolli· et in suis bal
neis includi· atq; in doliū
oleo feruentem iactari eas·
Vbi cū fuissent post duas
horas ingressi qui coꝛpora
ea tollerent· miserunt in
doliū frigidū et uapoꝛante·

·xxv·

Quod audiens pfectus ob
stupuit· et iussit eas duci m
mediū tyberim· et uno ign̄
i saxo ligato m collo ābas
ibidem precipitari· Cū quo
saxo p dimidiā ferr horam
sup aquam natabāt· i tbis
astantibz in supion flumi
nis parte suos uestibz indu
it apparuerūt· pdictores tri
umphū dñi: et xp̄i glām de
nantes· Quod cū audisset indi
a nuntiauit: dixit pfectus ar
chilao comit· Istas quas mi
tradidisti· aut magum art·e
nos superant· aut uera in eis
sanctitas regnat· Unde simul
ni eas tradidisti· ita eis ego
tbi reddam· ut tuo arbitrio
uel sententiā ampliare uele
uādam· Tunc archilaus co
mes iussit eas duci i siluam
p uiam cornelia ab urbe ro
ma miliario decimo i fundū
qui uocatur buxo· et illic una
mpite redi: et sic eor· ihuma
ta corpora derelinqu· lupor ñ
molestiz comedenda· Sz dñi
gra non defuit in xp̄o credē
tibz defunctis· Deinde plau
tilla matrona in cui predio
hoc factum est· audit eas i ui
su sedentes gemantes i thala
mo· et dicentes tibi· Plautil
la desine a flagicijs ydoloū·
et ab nephandissimis impia ces
sa· et ordens xp̄o· uenī i pdiū
tuū· et corpa nra inuenies ibi·
et ubi inuenire potueris se
peliens· Exurgens aut̄ plau
tilla pcessit ad locū· et inue
ens sanctor ossa sine ig̃nū corpa sine
fetore et sine aliqua lesione
adorauit et credidit· et fabri
cauit sepulchrū uirginibus
xp̄i· In quo loco beneficia ca
pit oracionū fructū magnū·
infinitū ostendūt· ad laudē
glām dñi nri ihu· q cū pre
et spū sco uiuit et regnat in
scla sclorū amen· Vita sanc

Tilium alexii cū
uir frissulis·

Fuit uir
magnus· et nobi
lis eufremianus nomine·
dux ualde· et primus
in pallatio imperatoris· Erat
q; ei uxor nobilissima· quidā aliquos quinq; mila

seruu qui zonas cingebant aureas · et seruos induebat uestimentis · Hic nāq; erat iustus et misericors · elemosinas multas pauperibz erogans · Ters p singulos dies mense pascebantur i domo eius orphanus · uiduus · peregrinus · et uere agnoscebat ipe uero ad horam nonam comedebat cū uiris religiosis · Habuit aut̄ eius aglaes nōie religiosa et timens dn̄m · et n̄ erat alius filius eo qd̄ esset sterilis · Vnde mestes erant et tristes · qd̄ nutrix substantiam ac familiam nullū haberent heredē · Et ideo īmensas orabat largiebant elemosinas · orationibz quoq; assiduis obsecrationibz īsistentes · dīm deprecabant ut daret eis qui succederet eis · Quorū ds sc̄m bonitatē suā intuitū nem aspiciens · exaudiuit eos et dedit eis filiū · Qui nimis letantes gr̄as egerunt deo · atq; statuerūt ut dem̄ceps castū et sc̄m reliquū uite suc

tempus diuerterent · ut ds granderet de illa et de filio quē dederat eis · et ut ultra ad mulierem non accederent · ki mlti mode pleuerarent · Puer aut̄ ut ad etatem discipline congruam puenit · tradiderūt eū erudiendum · sacramēto · ac liberaliū disciplinarū magistris · et ita deo largiēte edoctus est · ut in oīmbz philosophie et maxime sp̄ualibz floreret studijs · Cum autem ad tempus adolescentie accessisset · et cum nupciali bene filiis aptū iudicasset · elegerunt ei puellam ex genere ipsius · et copulauerūt thalamum et imposuerūt eis singule corone in templo sū bonitatis p manus honoratissimor sacerdotū · et sic cū gaudio et letitia letū duxerunt diem · Vesperi aut̄ sō · duxerunt filiam suam filio suo · Intrauit filius in cubiculū · et uisa sponsa tua · Vt aut̄ intrauit cepit nobilissimā mulierem et in xp̄o sapientissimā instruere sponsam suam · et plura

ci sacramentum differrit. Ide
mde tradidit ci annulū suū an
rium et rndam idest capit
balei quo cingebat. īnolutū
in prandeo et purpurco sua
no diuitē ci. Suscepit hec. et
coluerua usq; dū dño placue
rit. et dūs sit inter nos. Post
hec arripit de substantia sua.
et discessit ad mare. assūptaq;
naulen deo ꝓsperante pucrū
laodiciam. Et inde arripiens
iter. abiit ediſſam syrie antio
chiā. ubi sine humano opere
ymago dñi nri ihu xpi in sin
done habebat. Quo pcipiens
dñm qui sciū nuncupat pauper
es erogauit: et indutus se ci
nereis cū cilicio pauper ad
atrium sc dei ingrediens ma
ne. Sōm quoq; dei ministra
bat singulis diebus ampliebat do
minus. et de elemosinis que
ei dabant. q̄rūdā sibi sufficere
reseruabat. cetera ꝛō paupe
ribus erogabat. Post cui⁹ dis
cessionē facta est rome mis
sio magna. Et nō immēi
mores cū. misit pater pueros

ipsius suos ut per uniuersas
mundi partes inquirent cū.
Quos aliqn dum uenirent e
dessam. uiderūt cū mē cetera
pauperes sedentem. et dantes e
lemosinam discesserūt. quia e
um non cognouerūt. Ipe aūt
homo dei cognoscēs eos. glori
cabat dñi dicēs. Gras ago
tibi qui me nouisti: et fecisti
ut propē nomen tuū amplī
elemosinam de seruis tuis.
quesso ut ꝓpē digneris quis
in me quod cepisti. Cū ergo au
tem pueri innotuerūt non
innotuisse cū. Mater quoq; ei⁹
a die quo discessit filius sum
mens sanctū in pauimēto
tabuli sui. sedensq; sup illud.
hesitans et lamentās dice
bat. Viuit dñs quia in ma
nebo: donec cognoscā quid
actū sit de filio meo. Spōsa
ei dixit ad socrū suā. Nō cogi
tat de domo tua. sed simula
bo me furere. que omnino
alteri non nupsit. dū ei sem
per uis fuit. Sic et ego fama
quousq; sciam quid factū sit
de dulcissimo coniuge meo.

Ille namq; homo dei in cōde
nio ductū est atrio pmansit
in sancta conuersatione et mīe
austeritate per dies et septē an
nos moguntus. Postea uero
uoluis deus triuiare amicum
suum: ymago que ī honore
est dei genitricis marie ibidē
erat paramonario emē dix-
it michi hoiem di: qa dig
nus est in regno celoz et spē
dei requiescit sup eū. nam et
opinio eius sinit mirabilem ī
conspectu dei ascendit. Exci
it paramonarius quesiuit
eū et non cognouit. et reuersus
intro reputt depcam dimit os
tendet eū ubi. Ait ipsa yma
go ait. Ille qui sedet foris in
ostio ipse est. Tunc paramona
rius uocat ad se ecclesie fratri
bus egressus cognouit eum
et pedes ad pedes eius ro
gauit cum ut in ecclesiam in
traret. Quod ille dū nō uis
set monstrare. et isdem homo di
ab omnib; uenerari repperet
humanam fugiens gloriam
omnino erat de cellula exisse
et uenit leodicam. ubi; na
uim ascendens. uolebat m
thariā aliqua ire. et in templo
sē paulū qđ ibidem ē manet
magnitus. Deo itaq; dispen
sante. rapta est nauis uento
et ducta est ad romanū por
tum. Ut autē ipse homo dei
se illuctuauit prospexit du
in mare dicēs. Domine dī respice
in me. et fac mecū misericor
diam qua pauperē et peregri
nus. et nube me sicut mo
mo tua. ut dns benedicat an
nos tuos. et ei quē habes in
peregrī misereat. et ut mos
meus fuit me nutriri panis
ut tu quoq; peregrinū digne
tur dns misereri. Pater uero
eius hec audiens irremeabi
lis est de filio suo et cōpūctus
stetit et misit eū uenire ad
se. et ait pueris suis. Quis

327.

ex nob curam gerer istius hominis. Dixit dñs ad illum cum faciam: et dominica ampliet hereditatē. Et dum ministro ei-usdē ciuitatis et facē ei grabatū in quo domus sue. ut intrās exeuntis videret cum-pspicuis ut de mensa eius pascerē. Suscepto autē pficiabat in austeritate vite sue. orationibz continuis. ieiuniisq; et vigiliis indefessis. Quem quoq; expertus deridere cum et aquam qua discos l'auabant sup caput ei fūdebant. et multas iniurias ei inferebant. Quē omnia homo dei ppter amorē dñi libēter sustinebat. Sciebat enim quod antiquus hostis humani generis multas has ei parabat insidias. Sicq; fluxerūt domino pīus sui nouē illis ad decem et septē annos. Cūq; autem cōpletū sibi tempus vite sue cognouisset postulauit a deputato sibi ministro thomū cultrē cū atramento et calamario. et scripsit p ordinem omnem vitam suā qualiter respuerit iniurias et qualiter comisatus fuit in comisatiōne pegrinatiōne. qualiterq; contra voluntatē suā redierit romā. et in domo pris sui opprobria multa sustinuerit. Quo pacto nolens deus manifestare eum nisi atq; luctuosam eius. diuina die post missam sollēpnia completa: nox celitus insonuit in sanctuario dicēs. Venite ad me omnes q̄ laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos. Qua voce audita omnino timore perterriti ceciderunt omnes ni simul clamantes kyrieleyson. Ita et secūdo nox sua est dictus. Quem vir hominē dei ut erat prouisa. Illuxerūt cū die parasceue omnes ad ecclesiam implorantes dei clemētiam deo spīm reddidit. Et hīc egressi quesierūt eū. et non inuenientes. congregati sūt die parasceue omnes ad ecclesiam implorantes dei clemētiam. ut ostenderet eis

ubi esset homo dei. Tūc facta est uox ad eos dicens. In domo eufemiam quere. Conuersaq; ad eufemiam dixit. In domo tua talem gratiā habebas: et non ostendisti nobis. Ille quoq; dicebat. Uiuit dūs nesio. Et statim uocauit puerum domū sue: et dixit ei. Sas in domo mea aliquem talem grātiam habētem. Ille autē se nescire respondit. Tunc impatores archadius et honorius qui eodem tpe regebant romanū imperium. iussum ponunt querere in domū eufemiam. et diligenter exquirere de homine dei. Eufemianus autē priuauit eū pueris suis. ut seruos ordinaret. et eū lampadibus incenso quoq; et thuribulo obuiam impatoribus et pontifici exiret. Et cū illuc peruenissent. facta est silentii magni. Quia ministri autē hominis dei. accesserūt ad dūm suū dicentes ei. Dñe dñe ne forte sit ille quem assimilasti michi magna eni et laudabilia uidi cum operantem. Omnem enim dīnicam die sūm dūm impetrabat sacramentum: et uenisset semetipm crucibat et miserias multas atq; molestias a seruis suis illatas libenter suscipiebat atq; sustinebat. Audiens hec augustus eufemianus. festinus accurrit ad eum: et inuenit eū ad dīnicham. Et aperiens discooperuit faciem eius. et uidit multū ipsius uultū lāpadem lucentē: uel sicut multū ageli dei. habebatq; in manibus scripturā. et uolunt eū ab eo amplexari. sed non ualuit. Suspectatus atq; timore pulsus: ato retrorsus ad impatores. Quem querebamus inuenimus. Et narrauit eis: omnia que ei retenta fuerant de eo ministro: et qualiter de sinu eius accepisset. et cum requisset ab eo amperet. Tunc impatores et pontifex precepūt eū eufemiano ad locū ubi iacebat. sepelirūt

q: aū sabbatū

q̃ aute grabatū eius et dixerunt. Quāmus pmittes fi
nus. gubnacula mutri regi
ni grimi. Ite aute pontifex
pater uniuersalis t. Da no
bis mrtyrū: ut sanamus que
m ea sarpta sūt. Et accedens
pontifex. accpit mrtū de ma
nu eius. et dedit cornuto
sē romane ecclie uoce ctho
o ut legēt eam. Et facto silē
cio magno. lecta est coā oī
bus. Exhortamus aute pa
ctus ut audiunt uerba mu
factus exanimis cecidit i ter
ram. Et surgens sudauesh
meritā sua. cepit crines ca
pitis sui euellere. barbā tra
here. atq; semetipm discerp
Et uoluens sup ipm oep?
clamabat. Heu me dñe mi
quare mi sic fecisti: et quare
ma contristasti aiam meā.
et p tot āios sustinia et gre
mitus mcussisti mi. Ego cū
sperabam audire aliquādo
uocem tuam. et te agnitū
habere ubiq; esses. et nūc
uideo te custodem senectutis
nece in grabato iacere. et
mi non loquentē. Heu mihi
qualem consolacōnē i mpr
meo ponam. Pater uero
eius her audiens. quasi leona
rūpens retia. in sanis uesti
bus coma dissoluta ad cēlū
oculos leuabat. et cū pr mi
nia multitudine ad scām cru
pis adire non posset. clamā
bat. Date mi uiri dei aditū.
ut uideā consolationē aīme
mee. ut uideam filiū meū q̃
suxit ubera mea. Et cū pue
misset ad corpus. manibēs su
per illud clamabat. Heu me
fili oculor meor lumē. quia
re sic nob fecisti. Quare cū
crudelitr nobisc egisti. Di
debas prīm tuū et me misc
rabiliter lacrimantes: et nō
ostendebas trīm nob. Sen
ui tu te minabaris. et sic
timebas. Et iter aīe uer. pro
sternebat se sup corpus. i ne
bracha sup illud expādebat.
nunc manibus multū angu
stiā contrectabat. osculansq;
clamabat. Ploratē mentum
omnes qui adestis. ea dicm
et septem āios cū i domo me

a habui et non cognoui qđ
iunctus filius meus esset t
serui eius minabant ei
alapis pcutiebant et spūm
in faciem eius iactabāt.
Heu me quis dabit oculis
meis fontem lacrimaꝝ: ut
plangam die ac nocte dolo
rem animę meę. Spōsa
quoq; eius indutā uestē
adrianam cinxit ploās
et dicēs. Heu me quia ho
die desolata sū: et apparu
i nidua. Iam non habeo in
quem aspiciā: nec ī quem
oculos leuē. Nunc ruptū ē
speculū meū: et perit spes
mea. Amodo cepit doloqui
tuē nō habet. Pōs autē
uidens her. lacrimabiliter
flebat. Tunc pontifex cum
impatoribz posuerūt corp̄
in ornato feretro et duxerūt
in mediam ciuitatē. et nū
quātū est pp̄lo inuentū esse
hominem dei. quē cuncta
tota querebat: et omnes
currebant obuiā corpi sō.
Si quis autē infirmus illō
sacratissimū corp̄ tāgebat
primus curabat. Cęci uisū re
cipiebant: demonia eiciebāt
et omnes infirmi quacunq;
infirmitate detenti. tacto co
rpore sō curabant. Impato
res autem tanta mirabilia
uidentes. aperuerūt y se cum
pontifice lectū ipi' pomit q̄
primus et ipi sanctum ab il
lo. Et iusserunt copiā auri
argentiq; in platris spargē
ut turbe compārent amore
pecunie: et sinent eū pduc
ad ecclīam. Sed plebs amōe
pecunie se posito magis aut
magis ad tactum sanctissimi
pōris irruebant. Et sic cum
magno labore ad templum
sū bonifacij uix pduxerūt.
et illic p septē dies in di lau
dib; psistentes. opan si'mo
numētū de auro et gēmis
pretiosis in quo sacratissimū
corpus collocauerūt die septi
mo decimo mensis iuly de
ipō quoq; monumēto in su
ausissimus odo; singulariter
si ecclīe ornatus: pleni
mum. Tunc ppli iocūdantur
maximas dño gras agentes

220.

qui tale ꝓlō suo cuiꝰe dignatus est subsidiū · ꝙ quod omnes quōcūq; sinistra mētis intentione deprimat sui pcessus effectū sine dubio consequetur ·

Vita sancte prax
edis virginis
uenerabil
praxedis habuimꝰ
in titulo supdicto · afflicta ꝑ
ter transitū germane sue ꝑ
potuanne · Ad quā multi
nobiles xp̄ianꝝ ueniebant
et consolabant eam · imasi
līe ꝓ epō · Veniebat aūt ad
eam germanus eius nouā
tus nomine · qui est frat̄ ūr
in dño : et consolabat eam ·
qui etiā multos xp̄ianos ꝑ
pauꝑes domus suus refinebat
et ministrabat de facultati
bꝰ ꝑis · in honorem sc̄e virgi
nis praxedis · rogatus ꝑ ep̄m
ab ea ut oīationib; ei⁹ indul
geriā a dño mereret̄ · q̄ nos
frequent̄ cū b̄tissimo ꝓ epo
ad altare dñi cōmemorabat ·
Post annū uero et dies iii
gintiocto · egritudine detēꝰ
est nouatus · et ablens eāt
a conspectu b̄e virginis ꝑ
praxedis · Pio autem epō
cogitante de omnibꝰ xp̄ianis
unctū uirgine praxede uno
uatur ut dei · Et cū audiūt
fuisset qua egritudine de
tinet nouatus : cōfestim
simus oīis · Cum aūt
praxedis dixit ad ꝑīm nos
trum sc̄m ꝑm epm · Jubeat
sc̄itas uī ut eam ad
eam · et ulsimodo uīa una
cū oīationib; uīis saluabꝰ
eam · Et facta cōstitutione
nocte una cū pio epō cū uir
gine dīa praxede ꝑrem
ad unū dei nouatū · Quod
cū audisset ut dei nouatus
omnes cōgregatos ad se ue
nisse · gras ꝛepit age deo · ha
uerunt a sc̄o pio epo et uir
gine dīa praxede unaīm uīm
deuotione ulsimi · Fuit⁹
eīm in domo eius diebꝰ ac
noctibꝰ octo · Hys aūt diebꝰ
cū ibi essem⁹ placuit eaut ꝑ
nobis una cū b̄a uirgine ꝑ
praxede omne substantiam
suam derelinquere · Qui ꝑ

post hec ꝯmodernio die tran
siuit fidelis ad dñm. De q
ſſõ. lras nras ad hui rei
testiõ ad uos direximus una
cũ bõe pie ep̃o ſcõ ſedis aplice
nec non et uirgine ꝑaxedẽ
in dño ad uos direxim⁹: ut
qd̃ nbi placuit de substãcia
germani tui nouati nos fa
cias certiores. ut tua ordina
cio in oñibz custodiat̃. nulla
lra p eusebiũ dyaconũ scẽ ro
mane ecclie. Rescripta ꝯmo
thei presbiteri urbis rome. Ly
motheus presbiter scõ fratri
pastori presbitero et sõlime
scolon praxedi i dño salutem.
Nos familiaritatẽ nr̃am i oĩbus
preuẽientes. optamus sãmo
nium nr̃m ut nos comme
datos habeatis in xp̃o. Ro
gamus etiam ut nos cõmen
dare dignemini memorie a
plis scis. et scõ pio ep̃o scãe
sedis aplice p̃sidi. et oĩbz scis.
Ego humilis frater uester ite
rum scõ gaudio repletus hoc
audiens qd̃ mi scribere dig
nati estis: mea uero semp
uoluntas fuit. et est cõsuetudo
erga uos: unde cognoscat ca
ritas ura. quia quod germano
meo placuit nouato. nob̃ cum
ctis uris p oĩa placet. quam⁹
omne patrimoniũ qd̃ scr̃ ãgus
ti mi dereliquit: uro ordi arbi
trio. libereq; disponendi ha
beatis facultatẽ pauperib⁹ et ĩdi
gentib⁹. Igitur acepta hac epla
gaudio repleti sum⁹. et tradidi
mus eam legendã scõ pio epo.
Tunc bõis pius epis gras ego
deo patri ꝯpotenti. Eodẽ tpe
ego dñi praxedis acepta pis
tate rogauit piũ ep̃m ut ther
mas nouam que iam in ruinã
non erant pro ecclia dedica
ret. quia edificiũ i eisdẽ magni
ficũ et spaciosũ uidebat̃ ee. qd̃
et placuit scõ pio epo. et dedi
cauit eccliam thermas nouas
in nõie bẽ uirginis praxe
dis in urbe roma in uico qui
appellatur latricius. ubi osti
tuit et titulũ romanũ. in quo
loco et baptisteriũ cõstituit.
sub die iiio ydus mai. Post
annos uero duos. et dies dece
et octo. facta est ꝑsecutio mag
na xp̃ianoz. ut trahẽtur ad

330.

ydoloꝝ cultura. et multi martirio coronati sūt. Virgo autē dīn prauedis feruens spū sō. multos xp̄ianos omittens in eodem tenore quos et ubo pauerbat et uerbo spūs sō. Tūc diuulgatū est anthonio ꝑtaui eo quod multitudo xp̄ianoꝝ cēt in tenore prauedis. Quibus deum misit et trauit multos: mittit quos etiam trauit symeonē presbiterū: cū alijs uiginti duobꝰ. quos sine mīa gladio puniri ꝑcepit. i codē tenore. Quoꝝ corpa nocte būa ugo prauedis collegit et sepeliuit in cimiterio prisalle sub die septimo kalendas iulias. Tunc afflictione constricta beata ugo prauedis ingemuit et oranit ad dīm ut trāsiret ex hoc mundo: cuius oratōes et lacrime ad dīm ihm xp̄m pueuerunt. Post dies autem triginta et quattuor post martirū sup̄dictoꝝ coronā migrauit ad dīm ugo sacrata sub die duodecimo kalendas augusti. Cuius corpus ego pastor ꝑbr sepelui iuxta patrē suū i cimiterio prisalle. ubi hodie floreūt oationes sōꝝ ꝑ eū qui uiuit et regnat i scla sclōꝝ amen.

Passio sū apli
Tiburtii episcopi et mar-
dicbus martiris
claudy cesaris uenerūs petrus aplūs dīn nostri ihu xp̄i nazarini ab anthiochia in urbem romā. et multi eū eo xp̄iam āministrātes et simul romā uenerūt. Quumq; ad synagogā hebreoꝝ ascendentes docet eos notum petrus dicens. qd̄ et ipse esset hebreus et a iudea ꝑ fratrū carnalem aduenisset. Cum uero p multos dies sermonaret eis iudeis nitebatur de nōie ihu. qd̄ uere dicēt filius: qui salui fratrum carnis humanū. indignus illius qui tam opare et uirtutem in uita ei fecisset. reuisset scīdū pphetas uoces. Quia nō ex iudeis agnitus penitus nam pro ignorantia sua credebat in dīm ihm xp̄m. ꝑdicante petro. Et non solū iudeis. sed etiam romanis suscipientes

nerbium di·et gnuli sit quod
uisitasset ds genus humanū
mittens filiū suū redemptor
mundi· et credentes i ihū bap
tizabant. Post multū uero
tps aut bns petrus apls apol
linarii discipulo suo· Quid hic
sedes nobisc̄ū? Cur erudi-
es de oīnib; que fecit dns ihc·
Surge et ampe spm scm atq;
simulq; pontificatū·et pege
ad urbem que nomē mucu
nacū·ibiq; dm cū populi
illic morat. pdica eis de nōie
ihu: et ne formidaueris· Con
stat enim apud te qđ uere sit
dei filius qui mortuus uitā
reddidit· et egris uitulit ubo
medicinā· Et post multa do
cumenta dans oratione bēdic
petrus· Et ponens manū su
p caput eius· aut illi· Orchat
dns ut ihc xpc angelū suū
ꝑ patri uer tuū· et que postula
ueris adimplet· Et osculās cū
emisit a se· Cūq; pcessisset ap
pollinaris non longe abiit
mucinā: mansit apud quē
dam militē astanū nomine
hermetū· Cui cum nudasset
nūde aduenisset aut quid age
ret· ait ad cū ille miles· O hos
pes filius meus extremis ē·
sed si qua uirtus est ꝑ dmā do
mus tue· adhibe mediana ut
uideat et sequat dñi tui ordi
nem eius· Quem puer alacer
mox apollinaris ad se appel
lari iussit· Et uidens eum
tis qui aderant nichil aliud
bēdis apollinaris q̄ signū cru
cis sup oculos eius fac̄s dixit·
Deus qui non lomburi sed u
biq; es· mitte magnificētē
filiū tuū dñi nri ihu xpi· i istā
animam· ut non solū istos
oculos corporales illuminet· sed
etiam interiores oculos cor
dis eius· ut cognoscat ubo
tuos· et ꝑcipiat· Et uidens
eum ihm xpm filiū tuū suū esse
dñi· Iocus in quo demonstra
batur cū magno affectu· Et
pleno his sermonibus uidit e
os· et protinus pedibus bē
apollinaris uniuersi parentes
eius credentes in xpo baptiza
ti sūt in flumine non longe ab
urbe mucina· Statim ho
minis cuiusdam tribuni militum

nõe tecta ꝑ annos plurimos
grauissima tenebat infirmi
tate· quam nullis medico-
põtuit curare· Post hec factũ
est ut miles xpianus assum
mit tribunũ: et ortꝰ fabula
tribuni de coniuge nfirma·
ait miles· Est apud me quidã
peregrinus puerꝰ cantus· qui
cuã filiã meã absq; illo me
dicamine ulnmquam· si per
mittas mox ut illã uiderit cõ
ualescet· Ait ei tribunꝰ· Et hic
unde aduenit· Qui respon-
Ab urbe roma· Tribunꝰ dixit·
Ergo romanus genere· Ref
pondit· Assero· Plus tamen
gratus tñ esse uidet· Dixit ei
tribunꝰ· Scire uis quid ci uo
luntatem meã: ut cognoscas ueracẽ
que dicas· Cuiꝰ nigritiis fuis
set urbem rauennam scis apol
linaris· annuẽ signans se dixit·
Deus qui operaris cũ magistꝰ
meo petro: operare et mecum
ut clarificet nomẽ tuũ· fiat
uoluntas tua· Et nigritius
domũ tribuni· officiosissime
suscepꝰ est· Et ait ad cũ tri
bunus· Bene aduenisti mi
hi· Et quid uultus ꝑ estu
ans frigida aqua· Cui beꝰ
apollinaris respondit· Ubi
est in uob pax dñi et di nri
ihu xpi· Tribunus dixit· Qs
est de quo dicis· Apollinaris
respondit· Filius dei uiui: q
scim potuꝰ resuscitare· Tribu
nus ait· Ut uideo tu galile
es· Apollinaris respondit·
Nichil fine nõe ihu· Tribunꝰ
ait· Et que nr̃us est in ihu·
Apollinaris respondit· Con
uoca hic uiduas tuas· et or
tis undecunq; agnoscas ihuꝝ
dñm mei ihu xpi· Cuiꝰ omes
adunauit· Ait tribunꝰ· Ecce
mulier mea lecto tenet infir
ma annis plurimis· cui oĩs
medicina contraria existit·
si qua uero iuuis cũ te operꝰ·
Cui apollinaris respondit·
Aperiat dꝰ oculos cordis tui·
ut uideas mirabilia cuiꝰ
credatis in eũ· Cumq; appro
pians manũ mulieris ait·
Surge in nõe dñi et di nri
ihu xpi· et crede in illũ: et
ut ampliꝰ diuitis qd alius
similis sit illi· Statꝫ surgẽs

mulier descendit sania de lec
tulo clamans et dicens qđ
non est alius deus p̄ter ih̄m
quem p̄dicas. Videns uero
tribunus et milites obstu
puerūt dicentes. quia uere
hic est deus qui talia fac̄t.
Potens est eīm si dilgat̄ eū
am inter bella p̄stare auxi
liū. Intēa ipse tribun̄ cum
uxore et filijs et familia sua
credentes in ih̄m baptizati
sūt. sed et multi alij ex pagā
nis qui interfuerūt rapt
ūt fidē ih̄u xp̄i. Habitauit
autem in domo tribuni m
tra urbē miliariū b̄ris apol
linaris: et cotidie uenie bāt
ad eū multi ex pplō et doc
bat eos secrete dicens. Cre
dite in ih̄m qui ipse est deus
celi et terre. Et credētes bap
tizabant̄. Multi uero nobi
les dabant filios suos b̄to
apollinari. ut ab eo sacris
litteris erudirent̄. Hijs uō
qui iam xp̄o credebant. mul
tas et baptismata i domo
tribuni b̄ris apollinaris a
gebat cū discipulis suis. In
q; nutra diodorum ānos duos
p̄sbiteros adhesrūt et mo
ri ordinauit. Marianum
uero nobilissimū iuuē. et
leucadiū philosophū dyaco
nos fecit. Sex autē dieb⁹
statuit cū quib⁹ die noctuq
psalmos canebat. Cūq; ar
cesset optimo b̄ō apollinaris
de p̄dicatione ih̄u xp̄i. et mul
titudo p̄li credidisset in fide
p̄li xp̄i. iam non poterat la
tere. Inq; nunciatū est deo
rudio sanctissimo. Qui p̄di
cans cū statuit ante pontifi
ces capitolij conuocatis. et
interrogauit eum dux quid
uellet esse. Cui b̄ris apollina
ris respondit. Xp̄ianus sū.
Dux ait. Quis est xp̄us.
Apollinaris respondit. fili
dei p quem omnis creatura
uiuit. que in celo et que in
terra: et que in mari ē. Cui
dux ait. Et ip̄e te misit ad
nos ut cultum tuū deo
r nr̄o. Au ignoras sacrū
nomen ihesu. qui magni
est habitator capitolij hiuus
ciuitatis. cui te oportet hūi

hari. ℣ Cui apollinaris re-
spondit· Quis sit habitus
vel ignotus: et quale templum
habeat non nouit· Ait pon-
tifex· Vide et uide magnū
templū· et mire ornatum·
ubique aureis simulachrīs nu-
tantibus iouis· Cūq; mira-
ret capitoliū vīs apolina-
ris· subridens ait pontifex·
Hec tanta ornamenta aure-
a et argentea melius pos-
sunt pauperibus erogari· q̄ ān
conspectum demonū appēdi·
Tunc irruentes pontifices
paganor· cū pl̄o sup eū immi-
serūt cum eo machinantes· et ei
entes eū ad mare· semiui-
uum reliquerunt· Quē mul-
ti discipuli eius· abscon-
derūt in domo cuiusdā mu-
lieris uidue xp̄iane· adhibē-
tes ei curā· Et post menses
sex· nobilissim⁹ uir nomine
pontianus eius claustris sibi
to obmutuit· cui plurimi q̄
medicor· nichil prodesse po-
terant· Indicatū est autē ei
q̄ famulus dei apollinaris
adhuc uiueret· et apud uidu-
am latere· Pontius ergo ad
eum nuncium suū obseruabat
ut ad uirū eius uisitandū
suam impendēt· Cūq; puer
set ad domū eius· puella de
ipsa domo habens spūm im-
mundū exclamauit dicens·
Recede hinc serue dei uiui·
Nam tuam te pedib; ignis
de hac trahi cernitur· Cui sic
apollinaris ait· Obmutesce
diabole et exi ab ea· et ne ul-
tra in hoīe loquaris· Quum
tum reuersus ab ea· Ascendens
uero būtūm⁹ apollinaris do-
mū pontiani: uidit eū iacen-
tem mutū· et ait· Die ihesu
xp̄e· qui dixisti os tuis
hominis· ne simplus īno
cuere idola in auxiliū suū:
aperi omnipo os eius ut ui-
uus nomē q̄ est benedictum
inuocet· et credat quia tues
deus unicus in sēcula sēculō·
Cumq; a xp̄ianis dictū fuis-
set amen· eadem hora solu-
ta est lingua eius· et lauda
bat dīm dicens· Nō ē alius
deus preter illū quē būtūm⁹
p̄dicat apollinaris· Eadē die

ampliꝰ ꝙ quingẽtꝫ hoĩes
crediderũt in dñm xp̃m· a
gentes gñas deo et bẽ apl
mam famulo eius p quẽ
illuminati sũt· Non post
multos autẽ dies ifirma
ti sunt aliqui ex paganor
ab spũ immundo· suasq;
facientes uoluntatẽ· tenu
erũt eam· et diuinus cessi·
sset ab· phibebant ne de no
mine dñi mentionẽ aliquã
facerẽt· Qui iacens in terra
clamabat· qd uere ipe ẽ de?
qui sponte p hominũ salu
te pati uoluit corporaliter·
Et non ferentes pagani hoc
testimoniũ· bẽatissimũ apol
linarẽ manibꝰ pedibꝰ super·
positas manꝰ fecerũt· Ipse
uero amplius xp̃m confes
sabatur· Impijssimi autẽ
pagani ex urbe eũ ppellẽt
dicentes· Quisquis amator
nes nostras: urbẽ nr̃am i
gredi noli· Erat eũ bẽatis
simus apollinaris uices so
ras muros et pdicans de
nomine dñi xp̃i morabatur: et
ueniebãt ad eũ multi de ci
uitate timentes dñm· et ma
nebant ei· Non eñ parua
erat plebs xp̃ianor· maxie
xp̃ianor nobiliũ· Habebãt
eñ xp̃ianũ tugurũ nõ lõge
a muro ubi missas faciebat·
Baptizabat autẽ in nomi
nõie ptris et filij et spũs scõ· oẽs·
Post plũmos autẽ ãnos bẽa
tissimus apollinaris ad emul
ation pterit docendo secrete p
pulos quos poterat attrahẽs
uerbo· Interea ualoriã pbi·
gubinabat emulam que erat
uicina latenter· quã ma
nas iniuriis in nõie dñi xp̃i so
post multũ uero tps regres
ab urbe emula bẽatissimꝰ apl
linaris· a xp̃ianis cũ omni
gaudio suscept̃ est· Eodẽ
tpe rufus patricius et cons
sul diuitiũ habebat uicinꝰ
nus unam filiã infirmabã
tur· Indicatũ est autẽ ei de
nõie apollinaris bẽatissimi sa
cerdotis· Quem mox iussit
ad domũ suã duci· ut sa
naret filiam eius· At ubi in
gressus est domũ ei dicitꝰ
sus· statim defuncta ẽ puel

la. Cūq; lamentationes au
disset bēatissimus apollina
ris: cognouit quia nāliter.
Tunc rursus cū lacrymis ex
patriauit. Vtinam domū
meam non intrasses. Do
cūm magnā indignatiōnē sūt et
noluerūt filiam meā salua
re. Tu uero in quo potuisti
eam curare. Et omnes q̄ ade
rant flebant. Cui bēatissimus
apollinaris dixit. Fiducialiter age pater: et una mi
salutem operaris q̄a properas
puellam sequi saluatorē su
um: et mox cognoscens ūnitē
dīm nr̄m ihū xp̄m. Cuius pa
triarcha respondit. Deo quia
mortua est puella et non mi
rū. mirum si uidero eā stan
tem et loquentem. laudabo
ūnitē deū meū. et nō phirebo
eam sequi saluatorem suū.
Omnes uero multatudo fle
bat amarē. Ipse uero habēs
fiduciam in dīnū ihūm xp̄m
amouit et retigit puellā dicēs.
Dūc ihū xp̄e ds mis. q̄ ma
gistro meo petro dedisti lo
cū impetrandi apud te quic
cūq; desiderasset. tu resusci
ta hanc puellam quia tua
creatura est. et non ē alius
deus preter te. Et respicēs
ad puellā ait. Surge et con
fitere creatorem tuū. Que
statim surrexit. et loq̄batur
uoce sana dicens. Magnus
est deus quem predicat apol
linaris famulus eius et nul
lus est p̄ter eū. Facti ē autē
in illa hora magnū gaudi
um omnibus xp̄ianis: et mag
nificatū est nomē dīnī nr̄i.
Baptizata est autē puella
cū matre et familia p̄missa
q̄ sexus femine triplum uigin
tiquattuor. sed et multi alie
ri pagani credidērūt xp̄o:
cui est honor et gl̄a i scl̄a scl̄o
rum amen.

Igitur post hec rufus
patricius tunēs ersam
occulte diligebat bēatissimum
apollinarem. et ministrabat
ei. Filia uero eius cōsecrata
est xp̄o: et p̄mansit uirgo.
Sanctificatū est autē hoc ersā
a pagānis q̄d quidam uir
uenetus ab antiochia ma

gias mamonabꝫ nomen
ihu introduxit in urbē rauē
nam: et magna multitudo
obedit illi·etiam domuꝫ tuā
patrum· Cū cesar mittēs suc
cessorem·scripsit ad senatū
nōīe messalinū·ut ꝑsūptuē
huiusmodi aut dys ītimarz:
aut longe in exiliū mitteret·
Accessit itaqꝫ messalinus ui
cinus·et in ꝑtoriū suū bōsfi
liū apollinarē sibi ꝑsentā
uissit·ducens ad eū oīa sacr
dotibꝫ capitolij· Quis dicis·
Respondit·Apollinaris di
cz· Messalinus uicinus rcl
pondit· Unde huc aduenit·
Cui apollinaris rspōdit·
Ab antiochia· Messalinus
uicinus dixit· Quā artem
agis· Apollinaris rspōdit·
xpianus sū: et discipulus a
postolox xpi· Uicinus dix·
Et quis est xpc· Apollinaꝛis
ndit· Filius dei unu qui fe
at celum et terram·mare: et
omnia que in eis sūt· Mes
salinus uicinus dixit· Tu
de illo xpo dias qui ante
paucos annos dū se filium
dei dicēt·a iudeis mortuꝰ est·
Utiqꝫ si deus erat·nec potu
mori·nec contumelijs affli
gi: sed cupide agens īmolat?
est·et nobis traditus est· Hic
tu qua ratione in mundo de
os ōīpotes ignoscem· Cui
nius apollinaris respondit·
Uic de quo loquim·hic erat
deus et est in eternū· et uole
genus humanū a seruitute
eripere demoniū· exinanuit
semetipm·et incarnatus est
de spū scō· natus de uirgine
que uerū non cognouit uirū·
Messalinus uicinus dixit·
Audiui est hoc apud nos·sed
difficile credi potest· Cui
apollinaris respondit·Audi
iudex que dico uerba· Deus
erat in corpe humano mūdo
mundo·faciebat mirabilia
et signa· Quod cū a iudeis
tentus est·siue crucifixus·m
ro que ex uirgine sūpta est
patiebatur·deus uo ipassibi
lis permansit·et īmortal' qui
ciam ipsam carnē terrena di
e exuens a mortuis·et ap
paritus multis·ascendit in

rdium ũde descendãt deus·
Tantum uero tribuit ĩ se ar
dentib; ĩuitem: ut in nõie
eius demonia eiciant·ĩarm
conualescant·mortu resur
gant· Quotidianus numerus
dixit·Tu ni phibere nõ po
tes ut ego deos sequar igno
tos·qui a senatu reiecti non
sunt·Sed ista postpona ma
nitate·atrde ad capitoliũ·et
manib; tuis pone thura deo
magno iouĩ tonanti: ut pos
sis uincere·Nam p salutẽ ce
saris uerberatũ ac diuersis
penis in exiliũ datũ·Quĩ
tianus autẽ apollinaris rei
pondit·Tu nequaq̃ ni phi
bere potes·ut ĩponã demo
nib; thura·sed dño meo ihe
su xpõ offeram sacrificiũ lau
dis et gratiarum·Exclamã
tes autẽ pontifices dixerũt.
Ignoras iudex·quia hic sibi
nomen pontificis ĩposuit:
ut sub nõie uno seducat tur
bas.ˆ Sed tu crastina cũ
de pũipalibz suis·Diony
us dixit ad officiũ·Exuite
cũ et ad[re]ctes fustibz·diute
rescipisce·et ĩmola dys·Quĩ
ad[re]ctur·clamabat diues xpi
anus sũ·fac q̃d cupis tibi iudi
catur·Dum hec autẽ agerẽtur
multũ dei gemitũ·unus de
pontificib; dixit ad iudicẽ·
In crucẽ appendat·ut tor
mentis det honorem dys
immortalib;·Quĩtianus autẽ
apollinaris dũ requireretur
dicebat·Dñm ihm xpm de
um unum esse confitetur·ĩ
non aliũ·Deinde comes ei
messalinus dixit·Qualis ir
rogatio tibi est pro hys
penis.ˆ Quĩtianus apollinaris
respondit·Scriptũ e·qui si
quis pseuerauerit in finem
hic salvus erit·et si quis in
xpõ mortuus fuit·uiuet·hec
est irrogatio xpianorũ·
Tunc uniuersi xpiani qui
aderant audientes hec gau
debant dicẽtes·eo q̃d fortior
esset bũissimus apollinaris
dũ patereturˆ his qui mul
tabant et torquebat·Iudex
dixit uerubz·Demo uer
berẽ·et sup plagas aqua·
bullientis mittatur·deinde

sub uoce ꝑsone ad nauꝫ
ducatur grauꝫ ponderꝫ fri
uunchus: et in exiliꝫ ad par
tes illiricę relegaꝫ. Quidam
uero qui seruꝫ suꝰ i familiꝫ
dei arreptus a demonio
subito exclamauit. Cumq;
leuatus fuisset bñssimꝰ apol
linaris aut uicarius. Impiꝫ
sime quare nō credis i filiꝫ
dei. ut ꝙ possis euadere etna
supplicia. Tunc indignatꝰ
tus iudex. iussit ut ei lapi
dibꝫ os eius contunderetur
Videntes autē xp̃ianꝰ tantā
impietatē. cōmoti sūt. Et ꝛ
ruentes sup paganos tanta
allisio fiunt. ut subito ap̃lus
q̃ discretos homines ipsissi
mos interficerent xp̃ianꝰ. sed ꝛ
uicariꝫ permittere cogebant.
ul cogitabant. Perturbatus
uero iudex recluſit se. Apol
linarem autē bñssimꝫ ei
grauissimo pondę fri iussꝫ
in carcę horribꝫ retrudi.
et in ligno extendi. nichilq;
ei ministrari ut sic deficeꝛ.
Angelus autē dñi nocte ue
niens ad ei. uidębꝫ auſto
dibꝫ pauit ei. et misericors
abiit. Mane igit̄ die cog
nōscens iudex quia adhuc
uiueret. secrete michaelid
ei nauꝫ imposuit. et i exiliꝫ
um direxit. Secum sūt autē
ei tres uiri de clero eius. qui
ministrabant ei. Interac
debiam que erat rauenne ꝛ
regebāt presbiteri et dyaco
ni. Reſerbat uero miner
xp̃ianoꝝ. Cumq; hiems o
rnithi maris naufragiū. su
bito orta est tempestas. et da
ta nauꝫ in fundo cōminutē.
et cecidit sūt in litus. Bñssim
autem apollinaris ei dero
sius et duobꝫ militibꝫ unus
euasit. ceteri uero mortui
in mari. Aurit autē ad be
atissimū apollinarē milites
Dīc pater quo ibim⁹. aut
quid faciemus. Quibus
ait bñssimus apollinaris.
Baptizamini in nōie ihu
xp̃i et uiuetis. Illi statim
renuntiantes idolis. bapti
zati sūt in nōie p̃ris et fi
lii et sp̃us sc̃i. Tunc operū
ygrire de loco in locū. et nā

335.

ſeruũt hſtram predicãtes
deũ ibi ũbũ· et nemo eos re
cipebat· Cuidam uo primu
et magnũ uũ frater leprosus
effectus est· Cumq; audisset
eũ vtus apollinaris dix· Vis
fieri sanus? Qui respõdit·
Volo· Gũssimus apollina
ris dixit ei· Crede in dñm ihe
sũ xpm· At ille ait· Qui me
sanũ fecerit ipse est ds meus·
Et mox ut audiuit apolli
naris nomen dñi nri ihu x̃
tetigit eũ· et statim sanus fact?
est· Qui etiam ipse credidit
in dñm ihm xpm renũciauy
simulachris et baptizatus e·
et mansit apud eũ dies plu
rimos: et inde pranshyt ad
ripas danuby· et multos lo
cauit xpo· Cumq; innotuisset
paganis qd vtissimi apollina
ris nutritus esset idoloz cu
lebant eũ odere· Qui fugi
ens declinit in partes traue·
et mansit ibi dies multos· I
Erat autẽ ibi in ciuitate tem
plũ seruus· qui in ipsis dieb̃
nullũ responsũ suus dare no
luit· Sed dũ multa ilh offer
rent· uix tandẽ aliquando
spiritus immundus locut?
est dicens· Nesciis qa discr
pulus petri apli ihu xpi· ab
roma hic uenit· et vtquid
me predicatis ihm? Hic si
expulsus non fuit ex hys lo
cis: nobis responsũ dare nõ
possum· Facta autẽ inquisi
cione· inuentus est vtissim?
apollinaris· Qui discumen
tes quid faceret in illis finib?
narrauit eis qua xpianus
sum· et pro xpi noĩe ab ur
be romana hic in exiliũ mis
sus sũ· Qui exultantes eũ di
uinis fruebãt eloquiis· usq; adma
re ppin ferebãt· rogantes ut
totem provinciã ut nauẽ
curreret ad italiã apollina
rem vtissimũ cũ suis ciuibus
imponeret dicentes· Quis
est ut ibi unde uenit habitet·
et ppin fruatur· et hic ciuiũ
et cultorum deor nros· Itaq;
post tertiũ annũ· in patri
am ingreditur·
Quem suscipientes xpiani
gauisi sũt gaudio magno:
glorificantes dñm· q̃ eos suũ

patrem et doctorem reuoma
Hulm cū p eū dns mirabi
lia in libye dalmacie: dū
reuertere opatus est. Con
git uero post multū tpe dū
apud xpianos missas tenet
in sub urbano arnici scriad
ris. subito sedino orta est m
ultitudo a paganis de nomi
ne apollinaris. Et irruētes
ppli sup eū ligatū ad for per
duxerūt. ardentes et uulnerā
tes eū. Quem uidentes pon
tifices capitolij. indignati sūt
dicentes. Non est dignus iste
putari magno deo ioui. qa
sirquetes eū illusit: et dum
ad templū apollinis ibiq;
cognoscat unusq; deor; mor
talū. Cumq; pduct' fuisset
multi nobiles uiri ē pagā
ni q; xpianā uitā pro scelā
ti sūt eū. Dicebant ergo pa
gani. Videamus si homo
iste iam respuerit. Et dum
uenisset ad templū et uidis
set simulachrū apollinis:
aut būtissimus Apollinaris
adorauit. Numq; iste de est
in quo augurauim. Resp

derūt pagani et dixerūt. Et
am. Primus est inter deos
et custos est ipse omnibus. Be
atissimus apollinaris respon
dit. Numq; sit huc bene. sed
eo destructo. erit custos xpiano
r ōmniū. In isto loco dis
ite xpe. qui uere es dns. Et dās
oracionē. simulachrū solutū
est. et templū dyaboli destruc
tū est. Pagani uero uidētes
que facta sūt. damnabāt dicen
tes. Scierit impius mutuat.
p quem omnia cōmunia sūt
xpianis nō gras deo referr
bant dicentes. qō uere ille est
deus qui nos p hunc prēm
mīm optatur. Et cōmota pas
paganor; tradiderūt eū indi
gno nomen erat murus.
ut eū mortificet. Qui congre
gans omnes nobiles urbis
in p̄torio suo. his uerbis ap
eū alloqui. Cognamus q̄ pe
nobis in qua uirtute tuam
exerceas. aut ubi finis cōgre
gationē et ligniū ut tuum si
nis se sequatur. Beatiss
apollinaris respondit. Ver
ba non est. q̄ dñi nri ihū

Domū cū dei m̄ oīb⁹ nostris habeīmus · tamen si fabrimm̄ quer⁹ · nō ē lōge ab urbe · Nūc cū tradimus eloqua diuina xp̄ianis · Tau⁹ iudex dixit · Sūt ibi alii qui adiutores · Gallimus apollinaris respondit · Ita dñe plurimi · Taurus iudex dixit ubi sūt modo · Gallim⁹ apollinaris respondit · Jam dixi tibi ūnus signa dñi m̄i ihu xp̄i · Taurus iudex dixit Ite apud me est filius naturalis ceus natus · innoca nomē ihūs quē crucifixū a suis asseris et apert⁹ oculos cius · et audim⁹ qui a uere deus ipse est · Sinalias igm̄ tradim⁹ ad cōbiuendū p scelerib⁹ tuis · Gallim⁹ apollinaris respondit · Demat ad meduī ceus · Cūq; ueīsset aut ad eū gallim⁹ apollinaris · In noīe dñi m̄i ihu xp̄i apert⁹ oculos tuos · et uide · Qui statim aperiens oculos receptu lumē · Stupefactus autē oīs pp̄s q̄ erat plen⁹ dicebat · quia uere hic est de⁹ qui talia operat⁹ · Quida autem ex eis credidert̄ in dñm ihm xp̄m · Tūc taur⁹ iudex erut eū deplo · et mīsit eū nocte i predū suū qui custodiendū · et mānsit ibi dies quatuor · Erat autē ab urbe miliario sexto · ubi conuenebant ad eū omnes xp̄iani · et docebant ab eo · Quidā quocūq; ad eū egerp · duchus fuisset · sanus reuertebat · quicūq; infirmitate fuisset detentus · Igit⁹ ipō uespasiam augusto · tam inuidiosa relatio pontificū in p̄uinciā peruenit · q̄ erat sup per annos trecentos quinq; rome a diuisus gallim⁹ apollinarem · ut dicūt · ō hunc seductorem apollinarē nō mittimus · qui contra uīm regni salutē et pp̄li uīm romanā p̄dicat · romanas cerimonias uituperat · Non cū parua mīt tuide in mutuā deor⁹ cultū bachatur · Iste enim magus arripiat templa destru

sed modo sobis apollinaris
nequaquam erat una pnet
et romanū nomē ymanet.
Direxit mox vespasianus
cesar milem mssionē vrbē
ex dys irrogasset mutila
pro ipsa pacencia deor aut
satisfaciat. ab aut ab urbe
pcedat. Non eīm iustū est
inquiens. ut nos dros um
dicemus. sed ip nūmos
suos vlasq; poterūt si vol
amē. Bene valete. Hoc
eīm data mssione pcepit de
mosten illustris vir atq; pa
tricius. sed omīno pagāis
simus. missa exencōe apl
imarē sibi exhibeī. Quic
eīm iam mpiratis mma
crate et diuersis passionib
staret in conspectu vidas.
clamatū est a pagānis.
Quid ab eo inquimus. dū
scimus xpianus quia est
et destructor templor. aut
pumi eū iube. aut lōgi
pcit ab hac urbe ne pcam.
Demostren patricius dix.
Dic nī antiq; seductor
eius condicōnis es. Ec
atissimā apollinaris dix. Ab
denego gle vīr. sed nec dio
xpianis fīl. et crudelissi
mo petro aplō. et ab ipso m
hanc felicissimā urbē dire
tus sum. ut p nomē ihu xpi
salutem cōsequi merear
credentes m eius. Demos
tren patricius dix. Quidni
m. Tempus est ut a vana
tate tua recedens satisfacia
dys. Ōīsimus apollina
ris respondit. Sacrificium
meipm offero pro salute fili
or meor. quos acquisiui
mihi. Si quis nō recesserit
a deor vror. et nō adorave
rit dm meū et dīm. et mari
que eī dīo ihu xpo regnat
in eius. eat cū tormentis
igni pretio. Qui audī
dermt et baptizati fuerūt ha
bebunt requiem eīnā et di
uinas mōmutabiles. Tūc
iudex admisus furore ma
dixit eī in custodiā retrudi
omis. qui et ipse iam xpia
erat occulte. cognitis qui
cruciatib eī pderet. Ipi
eis autem eī certuro dix

dix ad dassim in domū su
am. Post aliquos uō dies
aut scriptuio sō apollinari.
Dñe pater. noli te tam cito
morti tradere. qua nita tu
a nobis necessaria ē. sed e
gredere noctu et uade i unā
in qua infirmi habitāt. do
nec finiat ppli conquiescat.
Et medio noctis silēcio lar
uat eā ut aufugiat. Cui q
cognitū fuisset a pagānis.
cenin sūt eā. Que appropiē
sū non longe a porta mādi
orsus est. spōm exhimair
mur mortuus relinqui. Ex
inde autē hinc collectus a dis
cipulis suis. pductus ē in u
ranum ubi leprosi morabāt.
et ibi inter xpianos tactus
septem dies supuixit. āmo
nens eandem ne a fide xpi
discederet. annuntians eis qđ
multe future essent pcussiō
nes pro noīe xpi. & post.
plinas tēptationes eam pri
nipes ad fidē xpi attrahē. et
omnia mirabilia deor eiusdā
ait. et li. bere i toto orbe
terre hostia a xpianis dō ui
no debere offerri. Si qs au
tem pmanserit in fide ihu x.
uita uiuet et non morietur.
Hys et alys multis expla
tis eloquijs. defunct⁹ e bēa
tissimus mār et cōfr ihu x apol
linaris. et sepultus est foris
muros dassis. in area sac
ta a discipulis suis. Que
archa sub terrā missa est.
propter metū paganoꝝ.
Gubernauit aut ēcliam
sua annos uiginti octo. di
es quatuor. Hunc aut hic
in loco nobissimum dissolu
tum. i. mutatis nolūtatis
reliquie eius requiescunt.
Ravennatensis est autē beā
tissimus apollinaris sacerdos
dñi et mār xpi sub uespasi
ano augusto. die decimo ka
lendaꝝ augustaꝝ. regnā
te dño deo atq saluatore
nro ihu xpo cui patre i spū
scō p oīa scla sclōꝝ amen.

De passio de scā xpina
tina uirgine.

Quedam
sca et sancta
puella de tyro noīe xpina

spem dei habens i ũginitate
custodienda· nondũ amor
undecim· Erat aũt̃ pater
eius de genere magno dig
nitate magister militum·
Erat⁹ is et mater eiusdem
puelle de genere amaor re
gali· Habebant aũt̃ hanc
puellam unicam nomine
xp̃iniam· et erat pater eius
turrim altam· et includit
eam in turrim cũ duodec̃
ancill'· et erat deos aureos
et argenteos et statuit eos
intra turrim· ut adorarent
eos xp̃inia· nec unq̃· desi
deret inde· ut despicerent ab
hom̃ib⁹· Magn cũ deoꝝ
erat· et multa eam volebãt
desponsare· Pater aũt̃ ei⁹
dicebat· Nemini prius fi
liam· Quid cũ sola p
manet ego filia mea· et
veneratur deos·~ Multũ
cũ diligit misericordia dei
nũs· Erat aũt̃ xp̃inia eãt
in dilectione dei posita· et
ampliens humilitatẽ ad offe
rendũ in altari incensum
idolor· et ponebat illud i
fenestra que aspiciebat ad o
rientem· et alius ad fenestr
am aspiciebat in celũ ituẽs
stellas que erant in oriente
et diabat in orde suo et ĩge
miscebat fontes et flebat·
et non offerebat incensũ idol'
p dies septem· Et dixit ad
eam ancille· Domina nra· ecce
iam septem sunt dies ex quo
dñi sacrificiũ nõ accepimꝰ·
nec incensũ nec libamẽ·
ne forte irascat̃ sup nos i
pcamus· xp̃inia aũt̃ dixit
ad filias suas ãcillas· Quid
talia cõ dicitis·~ Dolitus
et sine anima non offerꝝ
sacrificiũ· oculus et surdis·q
non loquit̃ nec sensũ hã
bent· Ego aũt̃ habeo dñi
septem offeres sacrificium
ueritatis et incensũ deo ui
uo· qui fecit celũ et terã· stel
las et mare et oĩa i eis sũt·
Ancille aũt̃ eius prodẽtes
ad pedes eius dixerũt· Do
mina nra regale habes·
magnificum et liuit̃ regnat
et quid est hoc· qd̃ terras
et deũ alienũ col'· quẽ nos

nō nouum. ℣ Quod si audie
rit pater tuus dñs nr̄ ihc̄
pdere vos · et gemis nimi-di
nens quia eam domuisti vo
luit deū qui a pylato mor
tuus est · et quo fugiendi
a facie eius. ℣ Christina aut̄
dixit ad ancillas suas · Quid
sedulitum a diabolo et ido
lis. ℣ Accedite et vos ad om̄i
celestem · et ad filiū eius ihm
xp̄m: et liberabit vos a dy
abolo · Et cū adhuc ista loq̄
retur introiuit pater eius
urbanus ut videret filiam
suā · et adiuaret deos suos.
Dolens aut̄ cū gaudio
magno urbanus adiuare
deos · et ut offerret eis sanguinē: exspectabat filiā suam
christinā sed in contrarium: ut offerret mortuis dys suis
Et non videbat xp̄inā ad
ydola: sed in fenestra ianuā
deus intrabat ad celū · et ad
iuuabat eius · di · Ancille au
tē eius venerūt et dixerunt
p̄ri eius · Deprecamur te dñe
om̄m nr̄m potestatē habeat
filia tua dña nr̄a ire habet
dies nocte ex quo non sanguinat dys sacrificiū · sine
ex mortuis neq; libamē po
nunt · neq; oblationes offerunt · Pater aut̄ dixit ad eā ·
Dña mea filia christina q̄
est q̄ tibi placuit · aut quis
error in te introiuit · ut deū
colas qui a iudeis crucifixus est: qui nō potuit semp
sibi adiuuare. ℣ Dña mea
xp̄ina filia mea ama: ignoras quia pro te laboro ·
et multū ferrum · et aurum
vanus miserrimus deos
meos petentes · ut clementes
te nobis. ℣ Accede ergo mūc
et adora et immola celesti
bz dis qui te fecerūt ihanc
errorem vomere · ne forte ira
ti pdant te. Dīa aut̄ xp̄ina
dixit ad p̄rem suū · Noli me
vocare filiam tuā · sed ei me
dic filiam eius dixisti modo
offerre sacrificiū celesti deo ·
et offerre sacrificiū vanitatis et sōbriacōnis:
q̄m ipm decet gl̄a et honor
et magnificentia · Et gratius est pater ei? dicente ea

hec uerba. Putabat autem
pater eius. quia de ds ei
diceret xpīna. Et omnīs
ibat osculari eam. Et ecce
mauit scā xpīna. et dixit
pri suo. Non polluas me.
quia munda uolo offerre
immolationē celesti deo.
Pater autē eius cernens i
uerbis eius dicat ei. Dīa
mea xpīna. noli um deo
offerre sacrificiū. ne alie.
trasmutur tibi. Scā autē
xpīna dixit ei. Bene locu
tus es multis uerumtem
offeram autē et pri et filio
et spū scō hostiam ut trin
tas unitas glorificetur et
magnificetur. sup omnem
substantiā orb̄ tre. et cheti
matis et oīm que in eis sūt.
Ipm benedico. ipm adoro. i
pm glorifico ipi offero sa
crificiū absq; sanguine in ue
rumte laudis. et mōmnīa
tū meritū pri qui ē in cel.
o quo credidi et credo. lūn
men meum in eo est qui est ue
rus et salus. Pater autē
eius respōdens dixit. xpīna
filia mea mōmmmata.
cet tres adoras deos. duos
quare non adoras. Scā au
tē xpīna dixit. Non erubesc
homo fme sacrata. quia cū
cupiu adorare celestem dm.
Trinitas autē una deitas.
Et quare in unum cras ado
rare deos alienos. Affer
mihi munera immacula
ta ut adorem patrem meū
celestem. et offeram ei sacri
ficiū sine sanguine. et īcensū
ueritatis ei. qui me plas
uit in ueritate. Pater autē
eius seduebatur in uerbis
eius quia putabat eam de
dys eius loqui. et nīsimsit
ei dīna quercūq; pcepit ei fili
a sua. Ire. dixit xpīna. Ire
et dicite dompno uro urba
no. Transmittat in tumū
mōmmmatam. et mundā
latam ut exhorians me cū
q. macōms pollucione hi.
m. duam me tumam sine
dolo et offeram mōmmmu
nata meritū. et me mun
dū celesti et creatori omniū
regi ſdōz. qui nos nomu.

in sanctissimū veritatis ut in
dulgere dignetur pēm mea
que fm̄ quia seducta sū ab
impijssimis hoīb; t ablio
nimaēonem y dolor. Sācta
autem xp̄na mdiū tuū
et uīcōmmatam et lota sāc
sua et mamb; introuuit ī cu
biculū: et includens se offert
bat sacrificiū et mūsū celesti
deo et saluatōr et oīs ñ fle
tu durbat. Dīc dñu xp̄e fili
celestis et mmisibil' dei q̄ ab
mmortali patre missus es
et descendisti sup mundum
tuū quem tu fecisti: et ihuc
a mane humanā. et sustinu
isti mortē ab impijs ut nos
cognoscamus tuā gl̄am. et
tuam maiestatem. et tuū reg
m ūturum. Et nūc oro et de
precor tuam clemenā ego
peccatrix et infima ancilla
tua xp̄na quia multū pec
cau p ignoranā. et volu de
mona Indulge ergo pecta
mea. et dele iniquitates mea
quia in te spero. Adesto mi
hi pcis que in spūale sūt.
ut p tuū nomen tuā omes

qui non cognouerūt nomē
tuū. ut omnes timeāt et ō
trementur timorem tuum
magnū dīc. Per auē dū
te sancta xp̄na. angelus do
mini sancte mee suē sumū
dicitis. Immaculata et in
cōtaminata sū xp̄na emu
diuit diis ds oratōnē tuā.
Viriliter age et cōfortetur
cor tuū contra inimicos: ut
glorificetur nomis dei. Et
dixit sca xp̄na ad angelū
dīm. Dīc mihi da mi etūum
signaculū salutatōis ihesu
xp̄i fili dei mmortal' i me
mmem timebo. Angelus
autē dīm apprehendēs cam
dixit sup caput eius. i de
dit ei signaculū dīpotentis
dei. Sancta autē xp̄na dex
tra a dextris mee sue pare
positū mundissimū manū
lac. et dulce sup mel i fauū
et ampleus dedit angelo. et
dixit. Dīc mihi amice pare
hunc. et benedic. et da mihi
etiam unum. et remissionē
pēcor meor. Ecce ego sū duo
dum dies ex quo pare non

gustum. Angelus autem
dñi ampiens panē bñdixit
et fregit et dedit ei mādu
care. Et ampiens sñi xpīna
diarit et mnomuit patrē
et filiū et spīm scīm. et sic o
rans dixit. Dñe ds pat dñi
nri ihu xpi. gras tibi ago qa
dignatus es me ampe panē
mouripnonis. Et ampiens
panem gustauit. Facto autē
uespere. ampiens bña xpīna
dos pñs siu ionē et apolly
nem et uenerē et fregu cos.
ampiensq; singulos deposi
cos p tres scalas et soluens
fasciam sua ligauit in fenes
tram. et descendens p eā con
fregit idola. et dedit ea patr
tibus. Et uniersa uxi. adem
dit p fenestram. Die autē sub
ueniit pater eius urbanꝰ ado
rare idola: et audit quia nō
sūt idola ibi. cōuocauit amal
las maledicebat dicens ihs.
Quid fecit tuus dñs. Pueri
ter autē ancille ad pedes ei
dixerūt. Deponatur te dñe
stra. filia tua cōfregit eos
proiecit in platrā. Pater autē

eius urbanus male tractat
ciens sām xpīnam. ussire
am palmis ubi in frontē. et in
frogauit eam dicēs. Ubi eos
absondisti. Dic in xpīna.
Si autem nolueris in dicere
p misericordes deos ita mem
bra tua feruentissimis bestijs da
bo. Audit ergo et adora celestē
deos ne tradam tibi et male
peras. Sām uero xpīna dixit pā
tuo. Juste locutus es ut adorē
celestem dñm. et eius filiū ihm
xpīm et spīm scīm. Iratus autē
pater eius pcepit alligari sām
xpīnam et in platea ubi. et
post hoc uerberari. et multas sim
sup eam diuersas hoīes crede
bant eam. Pater autē eius ur
banus ignorante filia sua mor
bet faciebat filie sue. Hy autē
qui credebant eā. defendentes ad
bant in fram uelut montē.
Sām autē xpīna dixit pī suo.
Impudice et sine honore abho
minabil deo urbane. cur qui
me credit iam non habēt
tutrem. et idola mia que adiuas
nō possunt dare uitam hijs

·300·

qui me creauit· Pater autē
eius urbanus in magna an
gustia erat: qui uolens filiā
as pacificare a filia sua· i uit
in uilla eius multi bonas· i pe
des eius in nuciatus religari
et mitti in carcerē· Videns aūt
pater eius urbanus ī domū
suam nolens manducare neq;
bibere: proiecit se in strā ppē
filiam suā· Audiuit aūt uxo
or eius de filia sua quia mi
a ppetia suā a patre suo: et
confundēs uestimenta sua· et
ponens cinerē sup caput suū
abiit in carcerē ad filiam suā
christinā: et cepit ad pedes ei⁹
ei lamentis dicēs· Filia mea
christina miserē in matri tue·
quia ppter te moior: qa nul
lum te habeo· et oīa mea tu
a fuit filia mea xp̄ina· lumen
oculor meor· Vas quia ego
te genui· et meas mamillas
suxisti· Quid hoc ē qđ factū
est tibi: ut alienū dñm colas·
Ōra aūt xp̄ina aperiēs os su
i dixit ad matrē suā· Quom
me uocas filiā: aut quis ex ge
nere uro aliqñ xp̄ina uocata
est· Beata aūt eius dix· Ne
mo· Christina uero dixit· Nō
ergo dicas me filiā tuā· Nec
as quia nomen habeo xp̄i re
ligiosi saluatoris mei· Ipe ē
qui me sibi ppauit ad mihi
nā suā celestem· qui me ar
mauit et dedit in uictoriam
ad uincendū eos qui non ue
nerunt dñi: et ad deponēdā
abhominationē uanā et ido
la in quib; seducti estis· Pa
ter aūt eius audiens hec re
uersa est in domū suā· i an
nunciauit oīa que audie
rat uxo suo· Urbanus aūt
ira cōmotus adūsus filiam
suā: dixit ad milites· Ite i ad
ciuitē xp̄inā· Et adducite
eā ad pretoriū· Omnes aūt
mulieres uidentes beatā xp̄i
nam uinctam et quo
modo trahebat ad pretoriū· uo
ce magna dicebant· Dñs hui⁹
mirantis christine· adiuua eā
que ad te confugit· Et uidit
urbanus pater eius adduc
ante tribunal et dixit ei· Ego
seruus tuus xp̄ina· quia filia
mea es· Accede ad deos· i ado

ra eos: ut ꝑpm nbi fiāt: et li
berent te ab errore quē pa
ti es. Si uero noluerus acce
dere ad deos nubeo te inlus
tonnēms mrtrfin. Cristina
autē respiciens ad celū ait la
crimis dixit. Magnas mi do
mine gīas pstas. Et dixit
O impudice et tyranne in
bane: quid me iam uocas
filiam dyabole. Ad autē
a te natū est dnomiū ē. nec
cum es pater meus. Urban⁹
autem repletus furore ꝑcep
cam exspoliari et cruciari:
et disrumpi membra eius
tenera. Ojulos autē hoīs ē
nabat ꝑ beam xp̄inā. Erant
autē qui cum torquebant
duodecim hoīes. et deficiēt
torquentes eā. Pater autē
eius urbanus nō sane
batur: sed tristis cum ap̄ius
torqueri. Cū ergo torqrentur
aceptū de membris suis xp̄ina
et proiecit in faciē p̄is sui.
et dixit ei. In die mala mor
et in amara hora tibi dico
urbane. qui pereuntis es m
sdo uenturo. Deliderasti me
ne mādūcare filie tue. cor m
te oculos tuos fiāt posite. mā
dūm cōfessionē multis tu. pa
ter autē eius dixit. Christiana
cre et adora deos: iam enī nō
te uoco filiā meā. Si autē no
lueris. infrīā tibi seuissima.
et nō te eripiet ille qui omnes
est a tuis: quē tu cohs. Sā
cto xp̄ina respiciens in celum
et iocunda facie ridens dixit ad
urbanū. O mm̄ malina ple
ne et īpudice et miser: ignio
ras quia filius dei unū luū
uerumus. saluator mūdi. ido
descendit de celo. ut reuocaret
omnem mahinā et saluaret
nos. Et nūc ꝑter eū q̄ me
saluat xp̄m hic sustineo: ut
nām ānimē tuā. et exstinguat
lumē tuū. Pater autē urbani
nō ferens mutriā. iussit affi
xorē et alligari sācām xp̄inā.
et sub rota uidi flāmā ascē
dē sub ea ligna et oleū īfūdi.
ut celerius moreret. Cristina
autē alligata est in rota. Et
cū girarēt rota. cōquassant
tota corpus eius. Cū autē
cristina respiceret ī celū uidi

dictis· Benedictꝰ tu deus meꝰ
qui in cbis es· gras tibi ago
patri ihu xpe· Nolo me derꝛ
quere in hoc ei mamme· si ex
trax manū tuā: et pugna ig
nem hūc: et extingue cū qui
exsurgit sup me· Et her dixꝛ
sca xpina· exiit ignis subito
et interfecit animas idola o
lentes mille quingentas· Et
erat sca xpina irpansans su
per rotam uelut sup lectum
stratū· Erāt autē angeli dñi
astantes ei· Urbanus autem
misit eā depone de rota· et ue
niente ea ante tribunal· inter
rogauit eam dicens· Dic mi
xpina· quis te docuit hec ma
lefana· Confitere mi· Quod
si confessa fueris ī tuos·
Sca autē xpina dixit ad ur
banū· Absit fieri te ab omni
nidoso cultu: qui me docuit
hanc confessionē· Nōne tibi
dixi mmūde urbane cessa
fac· quia pater meus xpc et q
me docuit hanc patientiā·
ipse est lumē cor· qui sūt in
tenebris· una carnificū· gau
dia tribulationū· spes cor· qui
mundi eius· Ipse est cui q
me docuit omnē substantiā· et
timorem dei mum· et ideo tū
o tua scelestissima tormenta
et mundo omnes ūtutes tuas
cū patre tuo dyabolo· Pater
autē eius urbanus nichil a
uerbō filie sue· metuebat quē
admodū finiret eā· Et iussit
eam mitti in carcerē· Ipsa
autē bta xpina in carcere·se
debat et eloquia dei medita
bat· Et aperuit in cōspectu
eius ters angeli astantes ei
principiū salutis· et ponentes
manus sanauerūt totū cor
eius· Sca autē xpina respon
sis in celū· dixit dicēs· Do
mine deus meus rex celestis
medice nullius· omnipotēs·sno
et cognoscо quia nō me dere
liquis· sed memoratus es
mei: et misisti mi principiū
de excelsis tuis p sōs āgelos
tuos dñe· quia de multo cr
tamine erepta sū· et misisti
mi esam redemptōnis· Nocte
autē misit urbanus pat ei
quinq; pueros· et iussit alli
gari lapidē in collo eius: et

muth cam in mari· Et statim
suscepit eā angel⁹ dī· et de
ambulabat cū eis suy aquas·
Et respiciens xp̄ina ad celum
dixit dicens· Dñe ihu xp̄e q̄
nobisc̄ū es· et non deserueris
meritis tr· ostende tua mira
bilia· et iube me ampli in hac
hora· quia in hys aquis sig-
nasti tuū signaculū· quatu
ambulasti suy hoc mare: et
benedixisti illud· Et nūc iube
me remitti· et atque locutus
est regrinationis: et emundari
a sordē que in suppositi ē· Illu
mina me ihu xp̄e illuminatio
one tua sc̄a: et nūc me ido
neū tuū eternū ueritatis· Et cū
hec dixisset bn̄a xp̄ina nocte i
medio maris· nox de celo facta
est ad eam dicens· Christina
exaudiuit dñs deus deprecatio
nē tuā· Et statim uenit de celo
nubes candida sup caput eius
tue· et audit cristina glā xp̄i
et coronā sup caput ei⁹ i stolā
purpuream uestē· et angelos di
centes inter se cū suauitate
odoris incredibilis· et inquisit: et
cū ymnis cantantes· Christi
na aut̄ ingemiscēs dixit di
cens· Fili dei uiui iusticie xp̄e
ihu· incorruptibil· imaculate· q̄
hodie descendisti de excelsis tuis
suy has aquas maris cū mi
ra gloria et uirtute· et exercitu
angelor: et donasti mi gl̄am i
mortalem triumphatoris· i nc
die redde· urbano in hac nocte
scdm q̄ gessit in me anillā
tuā· qui in uanitatis est me i
terficē· In crastino die et nunc
ne facias cū requē atque her
dicens bn̄a xp̄ina p̄uenit ad lc̄
maris· et mutauerūt cū uestē
et reduxerūt cū usq· i carcerē·
et ministrabāt ei angeli· pa
ter aut̄ eius i eade nocte cum
multis tormentis et cruciatibus
reddidit animā· Bn̄a autem
xp̄ina audita p̄is sui morte
exsurrexit et dixit dicēs· Gra
cias tibi ago dñe ds patrum
nr̄or: abrahām· ysaac et ia
cob qui eripuisti animā tuam
xp̄inā· et misisti urbanū in
tartara· inferior: alienū a tu
a promissione· Tempore au
tem aliquanto transacto· uēit
alius iudex in locū urbani· nōe

dyon· et ipse ꝑsecutor xp̃ianor
Optulit aut̃ ei offiõ gestu
bñ xp̃ime· Legens autem hec
dyon iudex· cogitabat int̃ se
dicens· Hec que tanta tolerã
ta passa est et non se subdid
dit· quid faciam ego ut eam
adducam ad cultur̃ deorum·
Et iussit dyon addiu ea ante
suũ tribunal· Et cũ adducta
fuisset· iudex ea iudex quã
speciosa erat nimis· dixit ad
eam iudex iuxta se· et blandis
sermonib; cepit ei dic̃· xp̃ina
bene nata es· et de regali gñe
oriũdis· et magnã tribulaõe
ꝑpessa es sicut audiui?
Quis igit̃ error inuenit· ut
derelinquas misericordes deos·
qui diuit̃ omn terr· et ipsi
sũt qui diuit̃ omn animã·
Accede ergo et adora deos· ne
li sedere in hominis malefici
is· et scribens. refrenam dño ob
terre dece· quia de gruere am
ator es tu· et tradet te imperi
uro potenti· et gloriosiss oĩm
illustriũ ris· Si uõ nolueris
audire que tibi iubeut̃ a me
p̃ multos deos grauiter et pe
nie te iudicabo: et non te eri
piet deus tuus quem col· Ega
aut̃ cristina respiciens in celũ
dixit dicens· Adiuua me xp̃e·
et dixit ad iudic̃· Immũdis
sermonib; tuis nõ me poteris
seduc̃ neq; tu neq; rex tuus:
ut derelinquã celestem deũ et
dñm meũ ihm xp̃m· q̃ in ad
est· et liberabit me de omnibus
oĩb; et nequissima manu
tua· Iratus aut̃ iudex dyon·
ppter uerbas eius· iussit eã
turgis cedi· Ega aut̃ cristina
dixit· Horribil multu et abho
minabilis ei dns tuus· nõ ere
besas quia uehementa pena
tũ mi obtulisti· Blandies mi
penas adhibe· ordo eñ in sal
uationem meũ dñm ihm xp̃m
qua confunderis et habebo q̃
admodũ frem tuũ urbanũ·
Iudex uõ dixit· Cristina sacrifi
ca tibi aras uerbas et misericor
dia· ut inuenias ad deos· et
misericordiã consequaris· Ega
aut̃ cristina dixit· Quod est
nome tuũ mihi dic· Iudex
dixit· Nomen meũ dicit̃ dy
on· Ega cristina dixit· Bene

dicris dyon: idolor: cū ortor: et mutor: nomē habes. Jnt aut̄ iudex: iussit afferri cam nā ērā. et subtus incendi ignē copiosū. et mith i eā puē et resinā et oleū. et mulieres ad armucrūt cam sedē sup cāmā erā. et stabāt quatuor ex hijs et uohebāt animā cū sā xp̄i na. ut celeriter deuolaret cam ignis. Cūq; aut̄ xp̄ina orare dicris. Te laudo tr glorifico dñe dñe ihu xp̄e q̄ dignā me fecisti. et ecclām mīam matrimo me defendisti. et alienā me fecisti ab hijs pe nis. Judex autem dixit. Nō tr timuit hec tormenta. Cūq; aut̄ xp̄ina dixit. Non seruo tor menta maledicta. Dyon dix. Non attendis quomodo tr sul tinent dy. Et ideo tr nō timuit ignis. Accede ergo et adora dos: ut libeat tr a pēs que fecisti in eis. Cūq; xp̄ina dixit. Impie et impudice fili dyabo li nō timeo iudicia tua. neq; minas tuas quas in minis. Spero aut̄ in dñe ihu di mīq; qua tr trāsmutare habeo i te nebras tibi aduenat̄ turbatus furor tuus. Tunc iudex iussit iudi mpur eius. Omnes aut̄ mulieres mulieres eius mudauit et qua mlia ppessa est. excla mauerūt omnes una uoce dicentes ad iudicem. Iniuste iudicas et cōfundis grecum lex. Cūq; aut̄ xp̄ina respon cris ad eū dixit. Quis tr ago dñe ihu xp̄e: qua dignā me fecisti in hac die notā fieri cōb ut cognoscāt oēs qua tua sū ancilla. Et deponentes ea mulieres. dixerūt in carcerem. Jussit aut̄ sūs: iussit iudex addu cam in ptoriū. et stetit cam ante tribunal suū. ait et dix. Cristina ueni ad tēplū et ado ra magnū deū apollinē: ut misericordiā consequaris. Be am aut̄ xp̄ina aperiēs os suū dixit. Quid erras dyon. Im pudice et insensate cōsimilem animā. et consimile tr idolo r habes. Non timebunt me uerba tua: neq; time bo minas tuas tēpestates. Judex dixit. Cristina quare me sic

nihonolas. Sustinco enim
omnes inimicas amas: nolī
errare in viam deo. sed acce
de ad veriū deū celestē et offer
illi sacrificiū ut misereat tibi
qua multū te supplantat. xpīna
na vero dixit. Impie et scele
rate. ego offeram sacrificium
deo meipsa dīnatou orbi terr
et oīm hominū: ipe enī me
custodiet ab oīm malignantiu
a operatione. Judex autem gra
tulabatur īuerbis ei. primus
qua accedēt ad apollinem ut
adorarēt eum. Eleuans autē
būa xpīna manus suas ad ce
lū. orauit dicēs. Dīe de" celi
pater meus ihu xpe q̄ vivo fe
cisti oīa: qui descendisti su
per aquas maris et me illu
minasti p lauachrū regenera
onis. audi me ancillā tuam
et pape exire istū dyabolū de
templo: qua multas animas
seduxit in pditionē. Statim
autem sca xpina ātr apollinē
et exclamauit voce magna
dicens. Tibi dico idolū sine a
nima in noīe dīi mei ihesu
xpi exi de templo hoc. et confu
sa quadraginta pedes. et sta īloco
quo ꝓprio tibi. Exiuit ergo de
templo et ābulauit quadraginta
pedes et stetit in loco ubi ꝓprie
ei sca xpina. Quod videns mirā
batur tristis credit in hac sua
et statim surgens oī tremore
magno clamauit dicēs. xpina
malefica tua in oīnb; ꝓuali
cruit. quia et p maleficia tua
movisti apollinē dīm nr̄m.
Sed multū et ipse misericordi
am habet super te. ideo audiui
te et deambulauit et exiuit de
templo ut videret creatura sua.
Cum autē xpina contristata est
in ūbis eius et dixit. Lyranne
et mimice veritatis dyabole. nō
cognoscis timore dei celestis qui
que antea fecit. et nūc facit in
hoc mundo. Confundit et ali
cui a hac veritate. ut dias dīi
esse apollinē qui ab hominib; fis
est. Credo ego misera in deū
unū patrē dīi mei ihu christi
qui nob prestat vitam luas. in
quo credidi et credo. quia citius
faciet hoc ydolū in conspectu
oīm nr̄m. et fieri pulueret. Et
orauit dicens. Deprecor dīe ihe

su xp̃e in hac hora idolū istud
cōuerti in puluīm. Statim ꝙ
factū est pulus sicut rogauit
sca xp̃ina. Et multi ex gētib⁹
credidūt. et exclamauerunt
una uoce dicētes. Dñe ihesu
xp̃e ubi sup nos uerissīe dei
tatis tue uenire. quia et
tuum adorantes idola iusq
in hanc diem. Credidim⁹ au
tē in illa hora tua multa uir
tꝰ. Et finitis est iudex ꝙ apol
linē quia tardius exāmat⁹
est. et intra semetipm dixit.
Hoc si audierit rex q factus
ꝙ maleficia xp̃i nec in apolly
nē dñi suū. me male perdet.
Et statim angustiar⁹ morti⁹
est. Et reducta est vīa xp̃ina
in carcere gloriantes dñm. Cū
pace autē aliquāto tēpore facto
aduenit alius iudex. et ipse
ipissim⁹ adiutarius xp̃ianor⁹
nōie iulianus. Veniēs ergo
in p̃torū. offerūt ei gesta ois
tue vīe. Et cū lecta fuissent
ante eū. iubet iulian⁹ statim
adduci xp̃inā ante tribunal
suū. Et ait iulian⁹ xp̃ina an
dini quia multa gessisti per
maleficia et carmina. sed nisi
amēdi et adora deos ētnos.
et offer eis sacrificiū. Si uero
nolueris iussiones meas fac
et adorare deos meos. pessima
tibi supplicia tormenta. et non ad
iuuabit te xp̃s quē col. Cui
nō xp̃ina respōs os suū dix.
Vt quid talia loqueris miserabil⁹
et misere dei. Nō timebo
me uerba tua. Ego cū sīa
cella xp̃i. nō timebo ea q mi a
te inferēda sūt tormēta. Iulyanus autem iussit accēdi for
nacē p tres dies. et mitti eam
in fornace. Erat autē sca xp̃ina
in fornace cū angelis gloriā
tibus dñm. et nox magna erat
in fornace. Audientes autē mi
lites noctē terrā fuisse nubē. et ce
nites nuncauerūt iuliano:
dicentes. Dñe magnū damo
rem audiuim⁹ in fornace. Ad
audiens iulyanus iussit aperiri
fornacē. Et inuenerūt vīam i
nam cum⁹ de lauacro perdē
tē. et laudantē dñm. Et adducta
est ante tribunal. Et dixit ad
eā iulyanus. Dic in xp̃ina

·xxx·

confiteri ñi oīa malefica· quib; omnē naturā subdidi ti. Si autē nolueris ñi cōfi teri: dñola miserā tibi tomē ta· Dīa xpīna respondit Jub ane pessime nō timeo minas tuas· habeo deū meū adiuto rē· Si autē ūtutes habes ali quas: fortiora tormēta adhi be ñi· Julianus iussit addu ci marsū· et dimitti sup eam duos serpentes· Et dixit ad eā iulianus· Dic ñi xpīna nūc has bestias malefactor potis· Dīa xpīna respondit· Incōtu le et insentate et sine intellēc· ego credo qua dns nīs ihūs assit ñi in oīnib; tormentis· Julianus autē iussit dimitti bestias· que collocauit se ad pedes sē xpīne· et lingebant plantas eius· Cristina autem respiciens in celū cū lacrimis dixit clamans dicens· Gras tibi ago dīne ihū xpe· tumē mise ricordiā cor· q tuā et nōīa tuū· quia dignatus es me ex reptibz nostrū fieri· Julian autē ad marsū dixit· Fiunt et tu magis es· Ferula ba tas ut tangunt eam· statī autē irruebat eas cū īmanita nomīe suus· Ille autē bestie impetū fecerūt in ipm mar sū et occiderūt eū· Et nemo eis erat audere· Dīa autem xpīna oratiōnē faciens dixit serpentib· Vobis dico reptili bus in nōīe dñi mei ihū xpi ut ad loca vīa nemīnē nocen tes· Et statim recedētes abie runt in cubicula sua· Et respiciens xpīna ad celū clamat dicēs· O Deus celi et fir qui misisti fi liū tuū ihm xpm et suscitasti lazarū a mortuis· exaudi me ancillā tuā in nomīe tuū sīm et in brachio tuo excelso· i sus cita hunc hominē de morte· Et apprehendens eius manū dīa xpīna dixit· Adiuua me dīne· ut omnes audientes glori ficent nomē tuū· quia tu es deus meus et omnū ūtutū opator· Et facta vox de celo dicens· Confide xpīna· et ui riliter age· ego cū sū tecū· et q̄q̄ postulaueris a me dabi tur tibi· Tunc dīa xpīna con sigillans mortuū et clamau

dicens. In nõie dñi nri ihesu
xpi. surge tu qui mortuus es.
Et statim surrexit et pedens
ad pedes eius dixit. Gracias
ago deo tuo. qui me liberauit
a mortuus. Julianus autem
dixit. Cristina sufficiat mod
uem et cõmitte ad dñm nos
trũ qui te patitur. Cui aute
xpina dixit. Insensate et abs
q; dei timore. et sine intellectu
nõ uideris oculi tui timere ffi
lium dei celestis. et ihc xps
filius eius. qui liberat suos
suos ab oĩi malo. Julian
aute ira cõmotus. iussit ma
millas eius abscidi. Tũc bta
xpina dixit ei. Juliane lapid
o cordis et ab oĩi ira ueri
tatis expulse. iussisti mamil
las meas abscidi. Respice
insensate et impudice. qa pro
sanguine lac egredit. Et respa
cius in celũ bta xpina dixit.
Gras tibi ago dñe ihu xpe q
rex oĩm seculoz. qui a dignanis
es me ab oĩi impedimento cor
poris liberare. Sto cũ qui
tam parata sũ sumere certam
men. et ampe ꝯumpcõnis
mona. Vere cũ diuisset beata
xpina uultu ei ũdex i mente
mutauit. Et uiderũt omnes
matrone uidere ei. audierũt
tribulacões quas sustinuit
frates scũ multa de bonis
suis. ut blandiret ei. et cõ
solarent eam. Et inuenerũt
btam xpinã sedente. et ne
dum ore eloquia dñi. Et ĩgr
euntes se matrone prostrauerũt
ad pedes eius. Bta aute xpina
consolabatur eas. Ille uo admi
rabant in sufferit ei. ex q
bus septe credideriũt. Mane
aute facto. iussit iulian ad
duci ea in ptoriũ. et cõno
cans ea ante suũ tribunal
dixit ei. Cristina regius mã
datum plectũ est. conuertere ad deos
meos. ne mane aute uitã ãiã
tuã a te. et ex hoc no pereã.
Bta aute xpina dixit. Ano
do nõ erit tibi ĩquies. neq;
in hoc scło neq; in futuro. sed
pmanet in etnũ. Julianus
aute nõ frens eius minam
iussit lingua eius abscidi.
Bta uero xpina iussit lingua
eius absc respiciens in celũ

dixit·Deus meus q̄ non dēlī
quisti me·creator oīm̄s bom
tus: respice sup̄ āncillā tuā·t
ribe me finem in hoc certāc
quia appinquauit tempus
ut requiescam·Et ecce de celo
facta est ad eam dicens·Im
maculata et incontamina
ta xp̄ina·que multū laboras
ti propt̄ me·ecce apt̄ sīt tibi
cli: ueni et accipe coronā tuā·
qm̄ oīm̄s uirtus celor glōriant
et benedicat dn̄m̄ ꝑ ꝑ te
quia in mansuetudine tua tantū ī
iudicū sustinuisti ꝑ me·
Omnes cīm̄ angeli exultāt
tes tuū certamē·Et ecce
ta facta est dicens·Veni
accipe eternā requiē·et cōnū
confessionis tue·Hanc aut̄
nōm̄ delatā de celo audiēs iu
lianus ira cōmotus·iussit ur
ꝑ absidi lingua eius·Beata
aut̄ xp̄ina accepto spōsuā
lingue sue pcīsit ī faciē iuly
ani·et protinus oculi ei⁹ et fa
cies exarsit ei·Et uox mag
na exiuit de ore xp̄ine dicēs·
Iulyane impudice et cōdemp
nate in tenebris·si desideras

ti mandauit organū cor
pis mei: et absidisti līguā
meā que benedixit nom̄ dn̄i
mei ih̄u xp̄i·et ob hoc iussi
disti humē tuū·Eloquium
cīm̄ dn̄i dei mei ih̄u xp̄i celestis
uenit in faciē tuā·et tenebre
lumē oculor tuor·Tūc ira
uianus·duas sagittas mi
sit contra eā eius·et una cecidit
latus eius·et ita cruciat spūs
Venit aut̄ quidā de genere
eius·qui et ipse credidera ī
dn̄m ꝑ beatā xp̄inā·sed ualu
xp̄iana et nutrierat corpus
eius et mōre·et collocauerat
eam in optimo·Impleuit aut̄
martyriū beata xp̄ina sex
to kalendas augusti·regnan
te dn̄o nro ih̄u xp̄o cui est ho
nor et gla in tus et potestas ī
scla sclor amen·

Passio sci
Iacobi apostoli·

Apostolus
dn̄i nri ih̄u xp̄i·
Iacobus frat dn̄i
iohannis apli et euāgelis
te ꝑ omnē iudeā et samariā
am ambulabat·et ubicūq
ingrediens ꝑ oīs synago

gas: et sicut scripturas sās
ostendebat oīa uerauiter
ipleta que de dño ihu xpo a-
pphetis erant pdicta. Ammon
aut ē ut quidā hermogenes
magus discipulū suū nom
ne phyletū mitteret ad eū. Q'
eū aduenisset eū aliquantis
phariseis ad bēn aplm iacob
bū. conabat asserē qd ī uer-
dei filius esset ihc xpc naza
renus: cuius se iacob aplm
esse memorabat. Iacob
aut in spū sō cōfidenter ages.
oīus simōnes eius cuaniau-
ostendens et scripturas sās
hūc esse uerū filiū dei. Petr
aut ad hermogenē filethus
dixit ei. Iacobū q se seruū xpi
nazarenū asserit. et aplm eius
esse. sanas superam non posse.
Nam in nōie eius uidi eū de
mones et obsessis corpib; eis
exisse. uidi eū eos illūinan
tem. leprosos mundantē. Ac
scripsit etiā amicissimū mi. m
disse se iacobū mortuū fuis
tamē. Sed quid multis īmo
ror. Omnes scripturas sās
memoriter retinet. et quibus
ostendit non esse alīū filiū dī
nisi hūc quem iudei crucifix
erūt. Placeat ergo tibi cōsiliū
meū. et uem ad ipm et posti
la tibi indulgentiā ab eo. Q'
si nō feris. sanas tibi arte magica
magicā in nullo permis pro
fundā. me aut sanas ad ipm
remeare: et pcre ut eius mear
esse discipulus. Hermogenes
aut hec audiens repletus ē ze
lo. et iniuit phyletū ita ut se
mouere nō posset. et dixerat ei.
Videamus si iacobus tuus sol
uat te ab hīs uinculis. Tūc phy
letus misit festinanter puerū su
ū ad iacobū. Qui cū uenisset.
et nuntiasset ei. statim sidari
ū suū misit ad eū dicēs. Ampli
at hoc et dicat. Dūs ihc xpc ex
git clusos: et ipse soluit cōpedi
tos. Statim aut ut de sidario
eius exiuit eū is qui eum
actulerat. resolutus a uinculo
magi. curris ueit ad iacobū
insultans maleficijs ei. Ymmo
genes aut magus doles qd ī
sultaret ei. arte sua ceptauit
demones et misit eos ad iaco
bū dicens. Ite et ipm iacobū

·xxx·

in hac addunte·simul etiã fi
lenũ disciplinã meã·ut me um
dicẽ in eo· ne in aliẽ disciplã
mea taliter inũpiãt insultare·
Vementer autẽ dñones ubi
iacobus orabat· nihilomin hab̃
in acie crperũt dicentes·Iacob
apostole dei nr̃i·qa au
trp̃ uexat turpius nr̃m nũ
iam ardẽt· Dixit eis iacobus
Vt quid uenistis ad me.· Di
cũt ei dñones·Misit nos her
mogenes ut te et philetũ adip
sũ p̃ducam· Non aũt ut ingre
di sum· Angelus dei sũs irrũpa
nt nos cathenis igneis·et mi
serabiliter· Dixit eis iacobꝫ. In nõie
p̃ris et filij et sp̃ũs sc̃ exsoluat
nos angelus di·tus ut reuertẽs
ad hermogenẽ nõ cũ ledatis:
sed nullũ illũ huc ad me ad
ducatis· Qui cũ abissent·ligã
uit ei de ferreis manib̃ post tergũ
et ita cũ adduxerũt ad iacobũ
dicẽtes· Misisti nos ubi miserui
sum· et tota·et mollerabiliter
constrinxit· Intrata cũ ad iacobũ
fuisset adductus hermogenes
dixit ei iacobus apls̃ xp̃i· Stul
tissime hõm·cũ minimas gra
hymnam rationẽ te habẽ nõ
uerens· Quare nõ cõfundere
ras quẽ rogasti ut mitter tibi
angelos suos ad lesionẽ mea
quos ego adhuc nõ p̃mittam
furorẽ suũ tibi ostendãt· Cla
mabant quoq; ipsa dñonia
dicẽta· Da nob cũ i potestatẽ
ut possim· et tuas minas ui
deam et tua minacia· Dixit
eis iacob· Ecce philetus adhuc
hoc stat· nihil cũ non tractis·
Dixit ei dñones· Nos ñ pos
sum· nec hominẽ contingere
quem in tabulato tuo est· Tunc
hijs iacobus dixit ad philetũ
Vt cognoscat mundꝫ solam
dñi nr̃i ihu xp̃i hanc ẽe ut et
discant homines bona p ma
lis reddere· ille te ligauit uin
culo· ille te iussit a dñonib̃
adhe quatus est adduc· ut cũ
libet a demonib̃ ut p̃mittit·
At ubi absoluit eũ philet· cõ
fusus et humilis et derelict̃ erat
stans· Dixit ei iacob· Vade li
bet quo uolueris· Non est cũ
disciplina nr̃· ut minus qs
timeat· Dixit ei hermogenes·
Ego non uis tras demonũ· nisi

in dederis aliquid qđ meriti
habeã tribuit me·et duas
penas inferent. Huic dixit
ei iacobus· Ampe ubi vadim
inueris mei: et ñi eo pgr sc
ariis ubiãq; voluis· Et ac
piens baculũ apli hymogr
nes: abijt in domũ suã· ipo
sunt sup ceruices discipuloꝝ
suoꝝ: zabulas plenas rodinb
et adhuc ante aplm·et cepit
eos ignibꝰ cõminare· Dixit ei
iacobus· Ne forte ode ĩcendy
cor uexet meaꝝ·mitte co
dices intra zabulas et petras
simul ñi pluuio: et fac ea de
mergi in mare· Quod ñi fe
cisset hermogenes· reuersus
retulit cepit plangere apli· ro
gans et dicẽs· Ammax libe
ratio ampe penitentie·quẽ in
uidentiã et detractionẽ habeo·
sustinuisti· Respondẽs iaco
bus dixit· Si uerã penitẽtiã
deo obtulis: uerã eiꝰ indulgẽ
tiã cõsequeris· Dixit ei hymo
genes· In tantũ deo uerã pe
nitentiã offero·ut oĩs codi
ces meos in quibꝰ cãt illoꝝ
pstigia abiecerim· et oĩbꝰ
simul renũciauerim artibꝰ
inijs· Dixit ei apls· Huic va
de p domos eoꝝ quos euisti
ut per te reuoces suo dño qs
nisti·et dote hoc esse uerꝰ qđ
dicebas falsũ·et hoc esse falsũ
quod dicebas uerũ· ydolũ qđ
adorabas et diuinacões tibi
putabas ab eo responderi con
fingere· Pecunias quas de o
pere malo acquisisti·ĩ bonis
opibꝰ expende·ut sicut fuisti
filius dyaboli imitando dya
bolũ· sic efficaris filius dei·i
mitando dñi· qui omnibus in
iam ingratis prestat benefi
a: et se blasphemantibꝰ exhi
bet alimenta· Si eĩ ñi qui ma
lis esses apud dñi· bonꝰ arra
te existit deus: qñto magis
erit erga te benignus si malꝰ
esse cessaueris·et bonus cum
operis opibꝰ placere· Hec et
hijs similia docente iacobo·ĩ
omnibꝰ obtemperauit hymogẽs
et ita cepit esse in dei timore
pfectꝰ: ut eã ĩimicus p eũ pu
nire fieret a dño· Videntes
autẽ uidei hũc magũ·quem
multũ putabant·in diuisũ

ur eaã oēs discipuli et amici
eius qui solebant ad synago
gã cõuenire ihu xpo credidert.
obtulerũt pecunias cõtrariõb
diuob; qui putant hierosolimi
mis·hisie et phoarisie·et scribu
rũ eũ et miserũt i custodiã
Facta autẽ a pho secundõ me.
dictũ est debere eũ edũc·et se
cundũ legẽ audiri·Tũc phari
sei dicebant·Vt quid põdicas
ihm hoiem qẽ nr̃ latronẽ
crucifixũ fuim?~ Tũc iacob
replet⁹ spũ scõ dixit·Audite
uim fres·et oĩs qui uos fili
os abrahe esse dicitis·Satis
est abrahe a dño dictũ·qđ in
semine eius hereditabũt oĩs
gentes·semen autẽ eius nõ e
ysmael sed ysaac·Ysmael
eũ cõ matre sua agar eiect⁹.
a pcione seminis abrahe ex
clusus est·et dictũ est abrahe
a dño·in ysaac uocabit tibi se
men·Amicus autẽ dr abrahã
pater noster appellatus e autẽ
ꝑ circũcisionẽ accepit·ut legem aliquã diuine cõstitu
tionis faceret·Amicus autem
factus est dei·non circũcidẽdo.
sed credẽdo in dñm·hoc e qđ
in semine eius hereditabũt
oēs gentes·Si ergo abrahã
amicus dei factus est credẽdo
constat mundũ dei fieri·qui
non credit deo·Dixerũt aũt
iudei·Et quis est qui nõ cre
dit deo?~ Iacobus respõdit·
Qui non credit qđ i semine
abrahe hereditabũt oēs gẽtes·
qui non credit moysi dicẽti
sibi locutabit dñs nobis ꝓphetã
uerũ magnũ·ipm audire eũ
ꝙ me·p omnia que ꝓcepit no
bis·Hoc ꝓmissũ ysaias pre
dixit quo ordine fieret·Ait ei·
Ecce uirgo in utero cõcipiet·i
pariet filiũ·et uocabit nomẽ
eius emanuel·qđ mr̃pretat
nobiscũ de·Ieremias aũt
de dño nr̃o ihu xpo dic·Ecce
uenient redẽptor⁹ mus ihrl'm·
et hoc eius signũ erit·Cecor
oculos aperiet·et surdis reddet
auditũ·et uoce sua exultabit
mutus·Ezechiel autem
assignat dicens·Veniet rex
nus syon humilis et restau
ret te·Daniel autẽ ait·Sicut
filius hoĩs ita adueniet·et

ipe obtinebit principatus et po
testatis. Dauid autē dic. no
te filij dei dicemus. dīs dīe ad
me filius meus es tu. Et pa
tris uox de celo sic aut. Ipe in
uocabit me pater me es tu
ego pmogenitū ponā illū:
excelsū apud reges tre. Adip
sū uō dauid sermo dei loqē
dicens. De fructu uētris tu
ponā sup sedē tuā. De passi
one autē eius dixit. plalas.
Sicut ouis ad occisionē duc
tus est. Et dauid in ploratu
eius dicit. Foderūt manus me
as et pedes meos. dinume
rauerūt oīa ossa mea. Ipsi
uō cōsiderauerūt et inspexe
rūt in me. diuiserūt sibi uesti
menta mea: et sup uestē me
ā miserūt sortē. Et in alio loco
idem dauid ait. Dereliquit ni
ēstam meā fel: et in sitī meā
potauerūt me aceto. De mor
te autē eius uel resurrectiōe
dicit dauid ita. Caro mea re
quiescet in spe. quia nō dere
liquies aiam meā in inferno
nec dabis scīm tuū uidere cor
ruptionē. Vox autē filij ad
prem dicit. Exurgā et adhuc
tenū sū. Et iterū. Propt mise
riam inopū et gemitū pauper
um nūc exurgā dicit dīs. De ascē
sione autē eius dicit. Ascendēs
in altū captiuā duxit captiui
tatē. Et iterū. Ascendit deus in
iubilatione. Ihē anima mea
scā tabernaculis dicit. Dīs ascē
dit ad celos et tonat. Et multa a
lia inuenimus in lege de ascen
sione eius testimonia. Nam
quod sederat ad dexterā pris
dem dauid dicit. Dixit dīs do
mino meo. sede a dextris me
is. Et qđ uenturus sit iudicare
terrā p ignē. dicit ipsa. Deus
manifeste ueniet deus noster
et nō silebit. ignis in cōspectu
eius ardebit. et in circuitu ei⁹
tempestas ualida. et oīa in
dīo nro ihu xpo impleta sūt
que tradita sūt. et necdū
facta sūt ipleb̄untur ita sicut p
phetata sūt. Dicit enī plalas.
Surgent mortui. et resurgēt
qui in monumentis sūt. Si in
terroges quid erit cū resurre
erīt. dicit dauid audisse se de
um loquentē. Nam ut proue

·Xl8·

ns ita esse· Audite quid dicat
Deus et hominis est ds duo hec
audiui· quia potestas dei est
et tibi dñe misericordia· quia
tu reddes singulis secm opa
sua· Vnde uim fies· ut nullus
um penitentiā agat· ut nō re
cipiat secm opa sua· q se sen-
partuapē esse cor· q crucifixer
ēi· qui mundū tōtū a cruci
bus liberauit· Nam quito oc
los cm nati aperuit· ut proba
ret ipm esse qui de limo terre
ēi formauerat hoiem· Lutū fe
cit de limo fre saliua sua· et i
posuit sup loca oculor· quos
non creauit infirmitas sed
detulit p factura· Quo facto
ai interrogasse dñm ifirmi
thm discipuli· quis peccauit
hic an parentes eius ut cec
nasceret· Respondit nobis
dñs· Neq; hic peccauit neq;
parentes eius· sed ut mani
festent opa dei in illo· idē ut
manifestus fieret artifex qui
ēi fecit· ēi ipe facet qd nullus
fecerat· Nam et hoc qd p bōs
mala reputus esset· pdicti ē
in psona eius p dauid ēi dicit
rumbebāt in mala p bonis
et odiū pro dilectione meā·
Denuo postq palmos aura
uit· leprosos mūdauit· cmos
illūiauit· fugauit dēmones·
et mortuos suscitauit· omēs
una nocte damnauit· tris est
mortis· Et qd a suo discipulo
tradendus erat· p dauid hoc
ordine pdicti est· Qui edebat
panes meos· amplauit adu
sū me supplantatione· Hec oīa
fres que dixi filij abrahe pdi
cauit de xpo· loquente p os
cor· spūs scī· Nunq; si hec nō
credim⁹ potim⁹ euadere pe
nas gnis supplicia· Aut nō
merito puniendi crim⁹ ōi gē
tes credant nobis· phas· et
nos non credim⁹ pphetis et
phis suis· Subsequenda cor
factis scribe animia latro
sis nobis legam⁹· ut penite
am nrām pius indultor ac
cipiat· ne illa nob⁹ eueniant
que ōcreptoribus euenerūt· sic
in moyse et in dauid legim⁹·
apta est terra et deglutiuit da
than· et operuit synagogam
abiron· Exarsit ignis i sym

goga cor: flāma cōbūlit p̄
catores ¶ Hec et hys similia
dicente bō iacobo: cantā gra
tiā apl̄o suo contulit dīs: ut
oēs una nocte damnarēt. Per
cuum⁹ muste eum⁹: da re
mediū quid faciam⁹. Quib⁹
iacob⁹ ait. Vni fīēs nolite de
sperare. audite tamē et bap
tizamini. ut deleant⁹ peccata
ūra. Post aliquanos aut⁹
dies abiathar pontifex amm
illius audens tamē pl̄m dīo
credidisse. repletus zelo p pec
oīas exclamat sedītionē m
pl̄o grauissimā. ita ut unu
mus scriba ⁊ phariseor: mit
tēt sīmē in collo eius. et per
ducēt eū ad p̄torīū herodis re
gis. Herodes aut⁹ filius arch
elai regis cū iam molier⁹ in
sidias in discipulos dīn. cupi
ens placere iudeis. iussit eū
decollari. Cūq; ducer⁹ ad de
collandū. audit paliuā uocā
tē et dicentē sibi. Sōr iacobe a
postole xp̄i ihu. libera me a
doloribus quib⁹ oīa membra
mea arcuant⁹. Tūc ſrs iacob?
dixit ad eū. In nōie dīn nost⁹
ihu xp̄i crucifixi. pro cui⁹ fide
nado ad decollandū exsurge
sanus. et benedic saluatorē
tuū. Qui protin⁹ exurrexit
et cepit gaudēs curre et bene
dicere nomē dīn nīn ihu xp̄i.
Tunc ille scriba phariseor: q̄
sīmē ei in collo miserat. et tra
ctat eū. mittens se ad pedes
eius nōie iosyas. cepit rogare
et dicē. Obsecro te p illū i cui⁹
iussu hoc fecisti miraculū. ut
dones mi indulgentiā. et fa
ces me nominis sui ꝓpagē. Hil
ligrus aut⁹ iacobus ait ei. in
stanter a dīo dixit ei. Tu credis
quia dīns nr ihc xp̄s. qui⁹ in
dei crucifixerūt. ipse sit uerus
filius dei uiui. Et mox ꝯ
fidenter ait iosyas. Ego credo
et hec est fides mea ex hac
hora. quia ipse est filius dei.
Tunc abiathar pontifex fem
et tremens. dixit ei. Si n̄ dis
cesseris a iacobo et maledix
eris nomē ihu. cū ipo deco
laberis. Dixit ei iosias. Ma
ledictus tu. et maledicti oēs
dies tui. nomen aut⁹ dīn ihu
xp̄i qui⁹ iacob⁹ p̄dicat. ē bene

Leo.

dictū in scla. Tunc abiathar
iussit pugnis cedi os ei⁹ et
missa de eo legatio ad herodē
impetrauit ut simul cū iacō
bo decollaret. Deinde est aūt
ad locū ubi decollandi erant
duitq; iacobus spōnlatou.
Obsecro te autrq; decolles
nos. fiatq; nob aquā dam. ꝗ
cū; allata fuisset lagena
plena aqua. dixit ad iohan
Credis in patrē et filiū et spūm
scūm. At ubi dixit iohannes cre
do. pfudit eū iacobus et dixit
ei. Da in oscula pacis. cū
q; osculatus esset eū posuit
manū suā sup caput eius
et benedixit eum. et frat sig
nacūlum crucis xpi in fronte
eius. atq; ita pfectus in fide
dūi nri ihu xpi. cū aplo una
hora simul martir effectus
pervenit ad dūm. cui est honor
et gla in scla sclōr amen.

Passio sancti cristo
fori quo dagnus mis-
rigmabat in montā
te samos. ubi ille homo
ab insulis maris grecie ca

nancius. nōie xpoforꝰ. hic de
um nō nouāt. sed ostri
si est ei. qm̄ multe grecia
nes p eum credunt esse.
que uocauit filiū dūi nost
ihu xpi. Ipse aut̄ sanctus xpo
forus ex toto corde orabat ꝙ
dūm. et ecce nubes de celo
descendit et illuxit eū. ac ue
lut nox de celo dicens. Serue
electe dei unus. cui accepisti
baptismū in nōie dūi nri
ihu xpi. et sce trinitatis. Et
ingressus intra syriā ora
bat dicens. Ubi ubi deus ꝙ
omnis ignorantes. et ad
dictus ad iram mutans. et
mutas linguas frāx. et
das eis linguā humanā.
Et ingressus intra ciuitatē
orabat dicens. Dñe deus ꝙ
fecisti adam. et dedisti ei sci
entiā ut agnosceret suā mā
tis. da in seruo tuo uirtutē
ut doceam ihūm ppīm ꝙ erras.
Et orante eo ecce mulier cu
iut de ciuitate ut adoraret i
dola. Et videns ipm̄ cōtre
muit. et facies eius immu
ta est. et currens ad ciuitatē

clamabat et dicebat. Vēnite
et videte mirabilia q̄
adhuc nullus unde potuit.
Et exierūt turbe multe et
viderūt ipm sōm stantem
iuxta ecclesiā. Et respōns
ad ipm̄ dicabat dicēs. Dīe
deus omnpotēs da huic pl̄o ut
credant p me nomīn sō tuo
et teneas urgā in manu
sua. fiat cum ī tuā et dic.
Dīe fac urgā meā florere
et ramos bonos habere. et
folia formosa. quomodo mu
tasti in aqua galilee aquā ī
unū. Illi autē videntes
quia illa urga florebat. ce
diderūt in dīo. credentes deū
et octo milia. et amne cētū
quindecim. et baptizati sūt
de manu ipsius xp̄oforī. ī.
Audiens hec dagnus ecclam
sit ad eū ducentos milites ut
eū faceret ad se venire. Vide
tes autē illū milites dicentē
timuerūt appmquare ad il
lū. Et transmisit ad eū rex
alios ducentos milites. i. ue
nerūt ad illū. Videntes aūt
illū dicentē. et ipi dicere cepe
runt. Cū cōpleret autē xp̄ofo
rus hās oratiōnē suā surrex
it. Et dixerūt milites ad eū.
Dīe. rex desiderat te videre.
Respondit sōs xp̄oforus et
dixit. Si voluntas mea ēt ue
nio: et si non est mea volū
tas non venio. tamē venio
nobisc̄ū. Ingressus est autē
sōs xp̄oforus antr cōspectū
dagni. Videns autē eū rex
qui magnus erat. statim
surrexit de consistorio suo ubi
sedebat. Ac postq̄m surrexit
sedit pro tribunali. et inter
rogauit eū dicens. Quis es
tu aut unde venisti. aut q̄
vocaris nōie. Respondit
sōs xp̄oforus. Ex natiuitate
mea reprobus dictus sū. et
post baptismū xp̄oforus nom.
Respondit rex ei dicēs. Cha
nanee facies mala. nō sanc
tificas dīs meis. Respōdit
sōs xp̄oforus et dixit. Vere
bene vocatur nomē tuum
dagnus. quia tu es p̄ mon
tis. et filius p̄is tui dyabo
li. Dīs autē quib; me sanc
tificare dignus sū. neq;

qui

quid ipsos qui adorant eos
iuuare possit. Dñs autē qui
nō fecerit celū et trā peribit
et ipsi qui adorant eos. Dñe
nā audires me et adorares
dñm qui fecit celū et trām: qui
potestatē habet liberare te de
igne etno et dimittere pēa
tua. Ipse autē rex tanquā
stultus rogitans intra se di
cebat. Quomodo istū qui
inter feras nutritus est su
perare possū? mihi exquisim
omenta ministrabo. Et cū
sit cū rex reclusit in carcerem
Tunc illi quadringēti mīb
tes uenientes ante cōspectū
dagon. iactauerūt arma sua
ante illū dicentes. Et nos
credimus in dñm sū xpōfo
et adorauimus eū. Et dix ad
eos rex. Stulti et nos male
fici estis. Stulti ipm multis
sequi. Venite et adorate de
os meos et dabo uob aur
et argentū: et mi honore maxi
mo uos cōstituā. Respon
derūt mihres. Argentum t
aurū tuū sit tī in pdictione
nos autē nā baptizati credi
mus in sanctam trinitatē. Hoc nō
tantus iussit eos decollari: q
mox cōpleuerūt martiriū su
um. Tunc iussit rex ut uenirēt
ad eū. et iniecerūt in sūo xpōfo
ro mota et aquilina. et pmi
sit eis aur et argentū ut face
rent eū petere. et sanctificare
dns suus. Que ingresse ad
famulū dei. ubi uiderūt fla
mem eius tanq flammam
ignis. cadentes ad pedes ei.
ab hora tertia usq ad horā
sextā. Cumq cōplesset ora
onē suā sanctus xpōfonus dix
illas. Leuate uos filie mee
et nolite timere stare habet
ante iudicē iudeū qui uos tīs
misit ad me. Et interroga
uit eas dicens. Quod t arti
ficiū uīm? Responderūt
ambe dicentes. Ora p nob
famule dei. ut dimittat no
bis deus pēa nra. Opera
cīm nostra meretricū sunt
et qd aspicimus de corpore
nro pauperibz erogauimus. cū
rientes saltuarium? nudos
uestiebam. captiuos redīe
bam? Dixit eis sanctus xpōfo

Negate ergo ioue et oīa ido-
la ura et cōmunicate meū-
m oratione: spero de ms̄ēm
dia dei· qua dimittat uobis
peccata uestra· Respondeūt
ambe dicētes· Credim⁹ in de
um tuū· quia tecū pferem?
martiriū· Alia autē die ms̄
sit illas rex extra de carcere
et interrogauit eas dicens·
Nicea et aquilina feristis xpo
fer sacrificare dijs meis· et
negare dīm suū· Ille autē
dicebant· Otinā audiremꝰ
et adorares dīm sū xpoforū·
Respondit rex et dixit· Ny-
cea et aquilina nūc· i uos
maleficate estis ab illo ma
lefico ut negetis deos meos
magnos· Cognatæ de pul
chritudine uestra· et sacrifi
cate dijs meis· Si autē no
lueritis male fama uos pe
rire a facie tre· Respōderūt
ambe dicentes· Si uis ut
sacrificem⁹ dijs tuis· ube et
mūdari plagas tuas: et ex
eat prex et clamet ut oīs
congregem⁹ ad templū· qui
a nicea et aquilina sacrifi
cature sunt dijs tuis· Hic cō
gregatus est pplus magn⁹?
Et dixit rex mee· et aqlme:
Sacrificate dijs meis· Vene
runt ergo et respiciebant ad
carcē ubi erat scūs xpoforꝰ
meliꝰ· et clamabāt uoce
magna dicentes· Dia pro
nobis famule dei· ut liberet
nos deus a dyabolis· At ubi
intrauerūt in templū clama
bant ad idola· Dij pagano-
audite nos· Et non erat ulꝰ
in illis· Et dicebāt rex· Ne
forte sompnū ceperūt· et nō
audiunt· aut aliquod aliꝰ
cū opant⁹ et nō illis nocet·
Tunc nycea soluit angulū
suū· et posuit in collo ioue
et traxerūt ambe· et iactare
runt eū in facē suā· Simile
et apollim fecerūt dicentes·
Si dij estis leuate et adiuua
te uos· Et dixerūt regi· Audi
rex quia nicea et aquilina de
os tuos contruxerūt· Dixit ad
illas rex· Ego uos rogaui ut
sacrificaretis dijs meis· ut
colluderēs· Respōderūt
ambe dicentes· De⁹ stultr

351.

nam nos lapides nō colimꝰ
Tales eīm sūt dy tui: ut aiam
lierib; colidant. Respondit
rex et dixit eis. Sīm illi ma
lefico credidistis et elisistis de
os meos male nos delebo
de hoc sc̄o: ut aly videant
pdicōnē uīam et sacrificēt
dys uīis meis. Iussit itaq;
reas cathenas m manib; et
m pedib; aquilne mich-i iuꝰ
sit eam suspendi et mēbra
eius particulatī distrūpi. Ipa
autē leuans oculos suos ui
dit sīm xp̄oforꝰ oantē et cla
mabat ad eīm dicēs. Famule
dei oia pro me. qīm m nōie
dīm dei tui ampliā meā coro
nam. et m nōie sūi xp̄oforꝰ.
Postmodū autē audiuit uo
cem sibi dicentē. Aquilina:
ampe coronā certamuꝰ tui
et intra in gaudiū dīm tuꝰ.
Qd cū mcra audiret dicebat
Dīne ihu xp̄e noli me sepa
re a sorore mea: sed fac me
participem passionis eius:
Tunc rex iussit uenire me
am ante cōspectū suū: i dixꝰ
ad eam. Adhuc et tu insul
tas pseueras? Audi me et
sacrifica dys meis. ne tormē
ta que passa es soror tua ni
quoq; paciaris. Illa respon
dit. Tormenta mea m dulcia
sūt. et mors talis uita eīna
est. Tunc rex iussit ligare ei
peds et manus. et dentes ei
singulatī expelli. ut p dolore
respondere non posset. Ipsa
uero amplius clamabat et
dix. Ego uero tormēta tua nī
timeo. habeo eīm aduocatum
qui potest me liberare de ma
nib; tuis. et de tormētis tuis.
Iratus autē rex iussit exhibe
ri ligna multa. et fieri pirā
magnā. et iussit ea ibi cōbu
ri. Ipsa autē m medio ei
flāme stabat et clamabat.
dicēs. Dīne qui multis āgri
lū tuū m carmelū tuū puer
ꝰ. et liberasti eos de flāma
ignis. mitte angelū tuū ad
me. ut liberet me de igne ist
o. ut erubescat tyrānus iste
cū ira sua. Dūm solutis ma
nib; et pedib; eius stabat in
m medio ignis. et facta est
flāma illa tanq̄ ros qui de

celo descendit. Videns autem
tyrannꝰ qꝫ nichil poterat no
cere famulꝫ dei. iussit eꝫ de
nollari: et cōpleuit marturi
ū suū aī sozore sua in testi
nio magno. Multi aūt pli
murabant gloriosā passionē
ipsaꝝ. et insultabant tyran
no illi. et credideruīt in deum
sū xpoforꝫ. damnabantqꝫ duc
tes. Magnus est deus xpianoꝝ
ꝝ. Iratus autē rex dicebat in
corde suo. Si non deleuero il
lū maleficū a facie tre. i ma
leficijs suis totū seculū trahe
habet secū: ut oīs credant
in illū. Et precepit rex uenire
scm xpoforꝫ ante cōspectū su
um et dixit ei. Charactere stul
te et facies turpis: usquequo
in hac fide stare uis. Quo
modo te possū sustinē. Sa
crificas dijs an non. Scis
xpoforus respondit. Ego nō
sū stultus. sed sū seruus dñi
mei ihu xpi. Tu aūt stultus
es et insipiens. quia nō cog
noscis dñm. sed confiteris sata
patrem tuū dyabolū. Et dixit
rex. Adhuc in hac stultitia ma-

Scis xpoforus respondit. Et
ego uolo adduc et te in fide
bona: ut relinquas dimōia
et adoras dñm meū. qui pote
statem habet in uita tua et i
morte tua. Et iratus rex iussit
ligari manus eius et pedes.
et ordi uirgis ferreis. et multi
in caput eius callide igneam
Tunc dixerūt tres uiri ex ꝑ
filiis. Beatus esses dagnel. si
natus non fuisses. qui talia
tormenta uisisti fieri in fa
mulū dei. Iratus ergo rex ius
sit eos denollari. Tunc scs xpo
forus dixit ad eū. Si ꝑhibuit
in tormēta poteris facē fac.
qua in cunc dulcedo siqꝫ mel
et fauū. Tunc iussit rex fieri
camminū ferreū iuxta statū eꝝ.
Et uenerūt artifices et tulerūt
mensurā secm statū eius ut
delicet cubitoꝝ duodecī. et fece
runt secm iussionē regis. et po
suerūt illū in media camino
Et iussit rex scm xpoforū addu
ci. et ignis multus operiri eū
igneꝫ cupiens: et simul qua
draginta arcas olei mitti su
p flammā. Respondit sanct

·3ꝛz·

xpofor· de medio ignis et dixit
Tormenta tua que in ignis
ti tua turpitudo est· et dns tu
os consumet· Ego cū semel
tibi dixi· non timeo tormēta
tua· nec iram· Cū autē hec
dixisset· de multitudine flam
me cumulus ille factus ē tā
quā cera· Videns autē rex Ioā
xpofor· in medio ignis stāt·
erat cū facies eius tāq̄ ros·
cendit in facē eius p timore·
magno· ab hora prima usq; ad
horā nonā· Postq̄ autē fuit
rex dixit ad eū· Fera mala
non tibi sufficiūt peccata ala
q; quas sero fenum decollari·
non permisisti sacrificare dis
meis magnus· Omnes po
pulos traxisti ad te· Respōdit
Ioānis xpofonus et dixit· Adhuc
multe anime credere habent
p me in deū· et tuipse blasphe
mauit· Respondit rex tamq̄
stultus et dixit· Cristofore· et
me uis maledictus tuus perire·
Iratus ergo rex aduersus Ioān
xpofor· ait· Sic in faciant dn
mei et sic in reddant· si non
crastina die in ista hora pdi
dero animā tuā· et ad exēplū
oīm fanā perire· Alia autem
die iussit rex addui Ioān xpo
for· Et ueniens ante cōspectū
dagni dixit ad eū· Iam sacri
fica dīs meis· et mirabilia tua
mea· ut non multos homines
tos perras· Ioānis xpofonus res
pondit et dixit· Ego deos tuos
abhominari fuā· quia fidē
meā habeo quā p baptismū
accepi· Tunc iussit rex lignū
magnū secūm statū eius pōi
ante palatiū· et uocari sūt mi
lites· et dixerūt famulū dei·
ut ipm ad lignū ligarēt· Et
uenerūt milites ut secūm ordi
nē suas sagittas iacerent sup
eū· et ut omnes miserēt eū·
Et dixit rex· Videam si potest
uenire dns eius· et liberare eū
de manib; meis· Et sagitta
uerūt eū ab hora prima usq;
ad horam duodecimā· Et pu
tabat rex quia omnes sagit
te in corpore eius infixe fuis
sent· at sagitte suspendebant
a uento a dextris et a sinistris
eius· nec una sagitta tetigit
corpus eius· Et post sol' occa

sñ uisit rex ut ligatū aiscodi
rent eū· ne subito a xpianis
nocte solueret· Multi autem
ppli exspectabāt corpus eius
Alia uero die uisit rex mul
tis suis· et dixit eis· Eamus
et uideamus illū maleficū·
Et uenit rex ad eū et dixit ei·
Videat deus tuus et ueniat
et liberet te manib; meis· Et
ecce ens una sagitta delata
est in aulā regis et cecidit
eū· Et dixit sās xpofor ad eū·
Libi dico tyranne stulte crede
que dico· Ego crastina die ac
cipiā meā coronā quam ni
dignatus est dñs ostendere·
et uenient xpiani et accipiēt
corpus meū· et ponēt illud
in locū orationis· Tu autem
ueni in illū locū· et fac luctā
cū sanguine meo in nōie ihu
xpi dñi· et pone in capite tu
o et saluus eris· Et cū appro
quasset hora ut coronaretur
sās xpofor· data sentēna
uisit eū rex decollari· Ante
qm̄ autē miles eū interfi
ceret· pfudit sās xpofor ora
tionē suā et dixit· Dñe deus
qui eduxisti me de errore gen
tilitatis· da ut in quācumq;
locū posuerint corpus meū·
non ibi ingrediat grando· ni
ra nō flāma· nō montalitas
mala· et in ciuitate illa aut
in loco illo si fuerint ibi lan
guidi aut demoniaci et uene
rint ut orent ex toto corde· et
propter nomē tuū nouū me
um inuocauerint· i suis ora
tionib; sanitū fiant· Et uenit
uox de celo dicens· xpofore·
ubicūq; corpus tuū fuerit et
quicūq; memoriauerint nomē
tuū in suis orationib;· q̄dcūq;
q; petierint impetrent· Et com
plens sās xpofor orationem
suā· sicut ministris pceptum
fuat decollatus est· Erāt aūt
qui crediderūt in nōie dñi
nri ihu xpi p sām xpofor q̄
dragnita mira· Alia aute
die dixit rex· Eamus et ide
amus ubi posuerūt eū· Et ue
niens in illū locū· clamauit
uoce magna dicens· xpofore
ostende mi uirtutē dei tui· ut et
ego credam i eū· Et mox ter
ram ubi passus est· cū modi

353

m sanguine: et posuit i oculū
suum et dixit. Credo in deum
sā xpofou. In ipsa hora aper
sūt oculi eius. et exclamauit
uoce magna dicēs. Glā ē de⁹
xpianor: qui talis uolūtatē
tuentibz te. Et ego ab hodier
na die ponā precptū meum i
ommē pplm et lingnā. ut qcūq
q blasphemauerint dñi xpia
nor: gladio pereant. Et hanc
diationē constituit sūs xpofo⁹
ducis. Dñe deus omnpotēs
mercedē presta scribentibz le
gentibz passionē meā. Passus
est autē sūs xpofonus octauo
kalendas augusti. regnante
dño nro ihu xpo cū patre spi
ritu sō: cui est honor et glā in
sēla sēlor: amen. Vita sancte
Multa glodesindis
iam diu virginis
prece sānatus nūe
soiores in xpo karē. paulo in
moderatius me purgaui. ne
quid nro denegarē amori. ad
demū effent. quia qđ petreba
tis non modicū l'modo honef
tū. uerū dīno constabat reli
giosū. ideo me remittere nō m
dignū tum cnā seruiebā pcnu
losū. Et si eā uires aliquātulū
reputabā ponderare negociū
turbus animū subibat qđ cari
tas que non ficta. sed que prox
imor: sūt cogit curare. quo dif
ficultatibz eius causa instanr.
eo facilior: surrexiū nouit adu
tus ministrare. Neq; in causa
dei uerendū eā cui res agit. pro
se operanti deesse. tantū fide nō
infirmari contingit. Impelli
tus itaq; ut sacratissime virgi
nis xpi glodegundis cui deuo
tus continue adherebā. ex ribus
que tribulationis mee. q me
dij actus in finē usq; felicit cō
sūmatū extiterīt. quantū ex
scriptis que ad turā etatē qli
bzq; literis adnotata pdu
rant. que ammadūte stilo qq;
possibile fuit studeā ptēperare.
Qđ tanto ipe. tantaq; instan
tia flagitatū: quia indecens
uidetur obmitti. opem eius de
prestantissime virginis deo spi
ritu mundo uiuentis iuuitā
tum uīs patuit fretus ora
tionū subsidijs. et si nō sine
quodā rubore uix q parūtate

ꝑi gendā nigrim· nō diu per
longa molatus exordia actus
narrationi accedam·

Cumpibz hilderic apud h
hystoricos celebratissimu
regis francor: in gallia belgi
ca que ex gente postea francie
nomē mutauit· virgo omni
in glodesindis· exima satis
nobili genere scemmate pare
ata: patre illustrissimo eodēq;
duce clarissimo cui vocabulū
wintro· matre godila· huic ge
nerositatis non dispari· ab in
cunis etatis ingressu· multa
iurniū dote insignis· mirisq;
exemplo in una castitatis fulgu
ra· uita et moribz clara emicu·
Dec cū in domo parentū quo
ad puellares ānos excrcit nec
gre: et sub omni esset educta
diligencia· ubi iam ꝑfecte quo se
dignis natalibz despondi debe
ret agnouit· unicum ciuitatis nōie
obolensis a parentibz ex more
sponsa decernit· xpo uero se
ubiq; prefente: nō minus me
pore q̄ mente seruat̄ intacta·
Et q̄n semp mira i electe huius
custodia dei misteriis· cū ꝑpe
despōsionis exacto numeris
virgine ut sic a parentibz suis
expulsa· domū cū grandi frequē
cia nuptias paraturus deuenit
Sed quia sca virgo celesti spon
so iam corpus et animā suam
consecrauat: eode fere ꝑdicto
sponso consilio utriq; diuulga
tis· uisu regio euocato· palā
tium iuuenis sine mora cōscendit
Quo cū peruenisset· multis et
nefariis et ingressis sceleribz q̄
inter regalis in eū est mensa
sententias· Ira arta retrusus
custodia· amoq; integro ibi
se digno squalore confectus co
exacto eductus iudicali damp
natus sententia· capite dem̄
natur· Sic virginitas sca· dū
toto insu carnali oblectamen
repugnat· cuiuscunq; gle qualis
pompā nichil reputat· dūo ihe
su xpo quē omnibz rex labentiū
preferebat delicijs pro se decer
tante: ei unū qđ semp optauc
rat coide meretrix de manus iā dampno
rum ꝓfectus triumphat· Nec sic
quoq; adiuse potestatis defec
re dolī· Pater nece sponsi pri

·35e·

ous audita: puellam uenera
bilē rursus cogit ad thalamū·
Illa que iam sponsū xp̄m cordis
medullis imbiberat·uoris mūdi
resultare: nec in eā labē iam
u semel fixū animū ꝺouchone
qualibet mūdare·Die ītera
nuptas: ex condicto parentū i
stante·bēa uirgo pre cunctis spon
e quē oculis mentis īcorrupti
bilē·īmarcessibilem·īmortalē
conspat·hunc post paululū:
putredinē et filiū hoīnis uer
mē attendens patre pio cōtēp
to: deū ac sōr mīris celestis cōiu
giū petit·Erat patri soror me
morande sānctis rotundis nōie
treueris fama religionis opīa
tissima·Ad hanc eā senī addu
ce cōptabat: ut saltim ei" suasu
animus puelle emolitus·pa
tris nō renisaret obtemperare
consilijs·Sed quid cor" limē
etinitatis cera mobilē resistam.
Sēa uirgo patris nullis animo
rum fluctibus obluctatus: urbē pōtis po
tentia ipsaq; antiquitate terra
marīq; memorabilē medii seu
medio matrimū mabuit expetē
dū·Est in eadē urbe basilica
bēatissimi pthomārtis stephani q̄
quā multis sepe opacto diuina
mirandi illustrauit·Hāc ādolla
xp̄i cū iam sibi res ppe ad unū
spectaret nigredo: ibi mutādā
re et cōfessionē ubi cū eundem
mūris sanguis plurimos cōmē
tus sōr reliquie·se pfugā collo
cauit·Ꝺ seruis oīnibus salutan
studiū merito effē effundit·Ꝺe
cū fluxa mortalitas naturaliq
sa quātus penabiles incautā
ijcere decrēdit captiua·hoc pu
ella spūs uigore se foueā trāsmī
te quasi īmanis papule noxaq
nē exhoreseens: quia alias e
uadendi aditus sibi obcludit.
fuge solus caput plidū·Fleꝛ
sane nihil egens: aut q̄ cū
de turba erant q̄ cogent·Ꝺuꝛ
erat ꝑpotens patri·erat·qui et
ipsis totius locupletior esset·cū
q; armīspotentiā cohors nimis
mistabat atq; terribil·Sed illa
mon paratior q̄ flore ūginita
tis et splendore amittere glore
integritatis: nec minus cōsi
sa·nec blandicijs mota·tāq
tissimo pectori manebat ipe
territa·Discant ūgines plenū

ci templo non pulchr sibi esse q̃
ia maritalibz subia ñouis nec
ī possessionū amplitudine nec ī
seruoz ancillar q̃ gregibz nō ī
amanciorz diuersi generis ap
paratu non in quoz̃ñq obse
quciaū omeis delectari cāi hec
oīa uanis sibi caelibz nō ome
multo utq dolore nouerut a
mittenda nec quisq̃ hoz se
morte oīa prūpente uel cō
tari possent sequ quin potius
que maius oībz ē spectes bū
pudoris deo angelisq̃ unice ca
ra agnimbz ꝑ oīa sup oīa:
hec nfima et mundi caduca
oblectamenta sin solius uolup
tate: sōq̃ et īmaculato albeat
desiderio. Sed ut cepta sequam
patentes puellā fugiente ē uel
tigio miscuit. facto stupentes
utq̃ metu maxime cū spon
salibū āmmistri se conquesti de
lusos actor mistimularet do
lore. ancillā xpi ex sacro cōfugi
loco si qua arte ualeret cōnabā
tur abstrahere. Sī uigis ante
ostiū edis sē ꝓnoctauo: ītētq̃
die nocteq̃ obseruatio. ut qua
libet foret sibi facultate oblata-
ui abducere ꝑeraret. Puellaue
nerabil' spū robustiori. animo
q̃ se obstinato īmobilē tenens.
sacrosō adhēbat altari. nulla
inde ratione uel puncto tpis
aliquatenus quiuit auelli. Et
mirū dictu. sex cōtinuis mēsi
in ecclia diebz. non modo nō
egressa: sed et oīno prorsus cibo
abstinuit se et potu. Vere qui
dat escā oī carni. et replet oīe
animal benedictione. famulā
suā humanis frustratā. dīus
recreat alimētis. eamq̃ pbus
assiduus celo mīstrans. angelica
dūtaxat ꝑbā pausse refecto.
fide interea tam mistam pse
ueranue sue remuneratonem
exigēte consolatonis diuine
que tandiu contracta nubila
merois abstergēt. lux repente
grata resplenduit. Instāte nā
q̃ iam septima die que dīna
erat: ecce ut quidā multi an
gelico sequētibz pueris duobus
pulcherrimis. sub oīm cōspū
aduenit: partēq̃ altaris qua
uirgo sacratissima pudore tu
endo celabat ingressus. cela
tum tenuit ingressus. nec
me sē specimen religonis

ermentib; auctis bẽ ẽgimus ca
put obnubut· Nec mora om
bus intuentiũ cũ hys quibꝫ ap
patuit sublatus· magnitudĩe
facti stupore et miraculo ptul
universos: cũ terrori ipe eos ac
si stolidos et mentis uacue sic
reddidisset: ut neq; ploqui ne
q; unde aut qui essent q̃ ueni re
rant possent edisserere· Cũ uero
post discessũ tante uisionis ad
se reuisi stim ẽgine eo habitu
astantẽ pspicerent: facile ãiadu
rtentes angelicã apparuisse pre
sentiã· totũ id diuinitus factum
esse qđ uiderant· nichil quo ul
tra resilerent erat· tantũ solo q̃
strati: uestigijsq; uirginis sub
missi· iam omĩ feritatis tumo
re suppluẽ ingeniũ comisso: ue
mã solam pro illatis exoptant
muuris· Non erat apud eos an
spũs pietatis et rex ꝑsidebat mã
suetudinis: hic labor difficilis
indulgendi· ac repente tamq̃
nullis lesa· omnib; quoq; eac
tiuerant post habitis· mũnegiã
cũ parentib; et ceteris redyt gã
am· Attendant hic uirgines
et castitatis thesauro nichil do

gratius· uel angel' dilcãt tam
harius· Virginitatẽ ipe inter
omĩa adesse diuinitus spũs
celestes uti sponse mpatuis
sui famuli deuotissimi obsequi
tur· Nec sola ĩmaculata agnũ
ubiq; sequit̃ ĩmaculatũ· qñto
q; ei uiamus adhereat· tanto ad
quelibet postulata audit̃ uelo
cius· Esse q̃ presto hinc ãgelle
sue grana illa inestimabilis
affuit: uere ꝑpe diis omnib; qui
obtruncãt eos: et ꝑpe innocuus
cũ salutare ipsius· Quo uo
putas ore eam tunc in laudẽ
sui eripuisse creatoris: aut cui
genere uocis ymnũ ĩestimabi
li fudisse cũ iubilo: cũ oculos
illius lucis inuisibil' tã plaude
m se decetos et aures illas se
cretissimas non sue tam ꝑpre
cognouit admotas· tãq; tanti
nia ꝑces datas effectui· ut ãge
lũ sõn sub ipsis montahũ cum
bis ad se letificandã et cõsolan
dam ꝑotentia maiestate adue
nisse gaudet· Quanta inm
r exultatione tã sponsa selec
tis effecta· ut poterat ac dñe
Induit me dñs uestimento

salutis: et indumento iustitie
circūdedit me. Itēq; uoce uni
uersalis ecclie ex utroq; sexu
collecte: tum capiti suo gratu
labunda ꝓclamare. sicut spō
so imposuit mi mitrā. et sicut
sponsam ornauit me ornamē
to. Stā itaq; ego cū ut ꝑmul
tū est inscribi affluens pietā
tis: cunctos sibi prudē infēlos
uene clemēter admisisset: et
parentibi demceps in nullo i
pacens placidā se subdidisset.
Ad ꝑdictā animā suā rochildā
magne ꝓbitatis fama celebrē
quā in sclo sexo actu de nuptys
pudoꝝ metuens: nō cōtumax
mente refugerat. iam in grā
recepta nō mmmmū gressū fi
dume. tremuos sponte cōtedit.
Ibi pro modo cōuersationis
que non multo exacto cunctis
iam bonoꝝ studijs morū actu
iūq; statu. ad normā celestis
discipline: quicquid diuinē
et humanē equo cōpetit et
honesto plenissime informatu
urbē sibi patrocinijs diuinis
amicā mecum repetit. Vite
illius ortus ingressū. cursū

dudū spūs eius sōis toto desi
derio aspirabat. ancillam xpi
sexū gregē collecto. sūma uarie
ope nitens arripuit. Et locū
nūra menia urbis ipsius uue
hereditario. nunc parēti pos
sessio: religiosionis institutū ad
modū opotunū? Huic sē ego
dnus ubiq; dono dari sibi ex
postulans: nec mora patris
cor: ubertate liberalitate adeptū
monasterū puellar: di hodie
usq; insigne pulchro matri
alter deuote construxit. pulchri
ore michilominus uirtutū robo
re nobiliter gubernauit. in quo
usq; ad centenū numer: collegi
um xpo famulantū adunauit
adunauit: eaq; omnia ingēti
ter sedulitate instituit glorioſa
Que eius ibi demceps sē exem
plis cōuersatione fuerit. qui
omīn genitrix spūalis ꝓfectus
ei ꝓfectus cotidiano usu asse
rit. sub quo discipline rigōe
et se ipsa cōpressit: et ceteris
supiū dux fīt. itineris i se qđ
sequēntur prestiterit. Itaq; eis
pacus ꝙ sibi uixerit. fide atq;
arbitratu sane intelligēne qñ

350.

ſcīptus eſtimo cōmendandū. Lō
ſideranti eīm attenta liquido da
ret. qđ vīa ſūgo viſitatiōnē illā
inſe tam a ſūptus iocunde effuſā
pre oculis cordis continue iſtans
exteriorīs opis exſecutionē intē
ri non diſparē ſeruabat ſeruou.
Poſtquā idem monaſteriū ad
numer ſex illor diez quib; pe
panom ſūe virginitatis et mu
gritatis mirabili illo in eccleſia
duraūerat ieiunio. Sex mē an
nos ſedulter exerat. deo hōibq;
grata. Vita quoq; et ſignis mī
rifica. in ſūctatis ꝓpoſito curſu
fideliter cōſūmato: coronā iuſ
tue ꝓpturā a dño. ſponſoq;
diu optato: celeſti iam ſonāda
in chalamo. īmaculata migra
uit a ſclo. Totū ꝑcta hui⁹ ſpa
cium mortalitatis triginta āno
r eam emenſā eſſe cōfirmant
Nec de etatis quid plenitudine
ꝓquirendū. cū ꝑ ꝓ fructuū ac
noſe ſenectus eſſet ameliorū:
hanc breuē cōſūmata multiplī
uitq; detraxerit. Sunt enim
uxta ſapientiā cani ſenſus hō
minis. et etas ſenectutis uita
īmaculata. quā pcī magno

dei dono uita eterna quereret
cepit mundo. quā ſubtrahūt
ne uidentes mala que ſiūt ſb
dole ſub ſole. aut ab nutrimis
pabulū remouent demōs. aut
animis ipſius mortalitatis quo
r ipe quoq; noxius eſt uſus:
cōtactu aſſiduo corrūpant. at
teſtante her eadē ſapientia. rap
tus ē inquit ne malicia muta
ret ſenſū eius. aut ficto ſermo
deciper aīam illi⁹. Finis īcta
ex cōſequēti debito honore tra
tur: et de more a ſe in eodē mo
naſterio. iā nūc ab imo īſtituto
corpus ad baſilicā ſūe apl̄or
haut longe a mentib; urbis
ad portā meridie uerſus effi.
atq; ibi in cripta longe īferius
demerſa. ad latus ſiniſtrū de
poni. Nam hoc idem ipa ui
uēs ut fieri uellet. eo qđ comite
rū ſcar puellar. eiuſdē loci in
ꝑdicta apl̄or eccla tūc tpis ha
beret. Accedū q; corpus gloio
ſimu cōfeſſoris xp̄i arnulfi quē
poſt multa exinde tpa magnis
uite et ſanctī conſtat emiſſe
ſignis. eadē eccla i tumulo
ut nunc uidet augūſto ſitus

Dat. Vnde et ecce loco postea
nomē mutuū. nec ꝑter quā
ipius bū antistitis nōie ulli
us alterius sū apud uulgū
ubi notat memoria. Hanc
uenerabile pignus p annos
quīter uiginti. et quīq; i eōdē
loco in pace sepultū: spū mu
ltimoda ctrnitatis oīm tam
ꝑpus mutabilitate subacta.
ipi qui uere solus habet im
mortalitatē. et luce habitat i
accessibilem adhuc. utraq;
eo immortaliter quo īmuta
biliter cū ipso ꝑfruunt. cui i
mortali. īuisibili. soli deo ho
nor et gla in scla sclorū amē.

Passio sancti pan
tempore thaleonis
illo in auctore mar
monumenta sub ans
maximiano impatore multa
xpiana ꝑsecutione pacabant
ꝑter regnū et fidē dñi nrihe
su xpi. Multi in montibus se
abscondebant et in speluncas
et multis penis uitā suā cū
summabant. alii uero i aucta
tibz abscondi malebant.
Senatui quidā nōie eustor

gius morabat in eadē ciuita
te habens filiū nōie panthā
leonem. eruditū liberalib' lit
teris. Qui tradidit archime
dico nōie archi cuiusdam pala
tinū habebat susce
ptū: acceptūq; discipulū pantā
leonē. omni arte medicine edu
dicebat: et frequenter ad palatiū
cū secū ducebat. Cūq; oēs q fue
rāt in palatio cū audissēt dice
bant ad magistrū eius. Cui
est filius iste missus. ꝑ salu
tē deoꝝ qua magnū et speciō
sū discipulū habes. Fuit igit
speciosus valde. quo nullus p
terat esse pulchrior. Et au eu
stolinus magister ei⁹ filiusē
custodie senatoris. cui⁹ mater
est defuncta. et dedit eū in pe
cuniis. ut docerā cū arte medicine.
est aut impator. et omnes q eū
eo erant. ꝑ salutē deoꝝ qa dig
nus ē iste in palatio obseruari
cōmendauit aūt eū impatori
magistro suo. ut omnē ipsum
eruditet arte medicine. uolēs
eū in palatio habere post ma
gistri doctrinā. Fuit itaq; qdā
presbiter nōie hermolaus ab

sōlus in domo sua nī alys ē
ans: et transiebat pantaleon
frequēter p̄ domū ipsius. Cūq;
ab eodē uidēt̄ qđ de eo omnis
disciplina et prudencia transi
ret. spū sō reuelante ītellexit
qđ esset uas electionis fututus
Quadā uero die cū ingrederē
pantaleon ad eū. pbr dixit. Ben
deas fili. Ille respondit. Et tu
pater sanctissime oīm honore dig
ne. Et tenēs eius manū pbr
fecit eū sedere et dixit illi. Filiq̄
es tu uel quid agis. Pantha
leon respondit. Filius sū eusto
gij senatoris. Mater autē me
a cubula dicta. multo iā que
rēpiana defuncta est: pater
uero meus usq; nunc pagan⁹
est. Dixit ei pbr. Tu autē fili:
quā legē sectaris patris aut:
mris. Pantaleon respōdit.
Dum adhuc uiuēt mat̄ mea
uoluit me secū habere. pater
autē meus in palatio me esse
delegauit. sed ego cupiebam cū
matre mea esse. Post aū dis
cessū cōmendauit me pater
meus ut arte docear medicīe.
Dixit ei pbr. Fili doceo te qua

nichil sūt asclepius neq; ypocr̄
neq; galienus. neq; alij quos
habet impator. Sed uem fili cō
sentu uerbis meis. et credē xpm
p̄ cui⁹ inuocatōē; languores hō
minū pollis curare. Ipe mor
tuos suscitauit. cecos uisū resti
tuit: languētes sanauit. demo
nia eiecit: de aqua uinū fecit
et multa mirabilia cothidie ope
ratur quoꝝ non est numer⁹?
Quēq̄ dereliquit seruos suos
sed liberat eos de oīm tribula
cone. Pantaleon autē sicut
arbor fructifera cupiēs fructū
ita suscepit uerba pbr̄i. et dixit
ei. Ista uerba oīa ē narrat
ti ī sepius a matre mea au
diui. et uidi eā xpm quantem
quē tu predicas. Ermolaus
pbr dixit. Si credideris ī eum
eris dignus medicus hōm:
qui non derelinquet quēq;
in se. Ampe ergo baptismū sa
lutis. Quotidiē autē diebus
frequētabat pantaleon pbr̄i
domū. et in melius ac melius
confortabat̄ in fide. Quadā
eū die dimissus a magistro
suo transiens uidit puer ob

hgnatū a serpente·et nimōc duc
tus·tulit se in partē·et rogi
tans dixit·Nunc iudebo si uera
sūt que dicunt ab hermelao p
ptro·Et respiciens in celū dix·
Dīc mihi xpe si dignus sū esse
seruus tuus·in noīe tuo arepti
hic serpens·et puer liberē·Et sta
tim arripuit serpens·et puer li
beratus est·Et uidens pātale
on hoc qđ sūm fuāt·grās age
bat dño·dicēs·Grās tibi ago
dñe·quia me dignatus es ser
uū tuū esse·Et currēs cū gau
dio magno pndit ad pedes ptis
pbī et dixit·Obsecro te fammu
le dei·da mi sām baptisma·Et
credo cīn qua non est alius
deus·preter dīm nīm ihīm
y quē mortui resurgūt·Et re
tulit ei oīa que contigerant
sīn y inuocatōem xpi puer sal
uus factus est·et serpēs arepti·
Et dixit ei pbr·Veni fili ostēde
mi ruinā serpentis·Et pgentes
simul·ostendit illi·Et uidens
pbr hoc miraculū glorificabat
dīm dicens·Grās tibi ago dē·
ihu xpe qm̄ y glām iuuistine
ostendisti mirabilia tua pāta
leoni·Et reuersus baptizauit
eū·fecitq; cū eo septē dies·Die
tanio uero reuersus ē ad prēm
suū·et dixit ei pater ei?Fili ubi
fuisti tot diebz·Festū enim ma
gnū tribulationē·Pantaleon respondit·Homo quidā
in palatio infirmabat ipm ni
rabamus ego et magister me·
Et quia cognitus erat ipsius
seruientū eū septē diebz quisq;
rogat cantare·Ille et audiēs
pater eius tacuit·Alia die uēit
ad magistrū suū, et dixit ei ma
gister eius·Pantaleon ubi fu
isti hīs diebz·Sāis pantaleō
respōdit·Pater mē agrū con
patui·et misit me ad introduc
tionē celebrandā·et sic ibi die
bus septē usq; quo celebraretur
oīus introducto·Vere aūt oīa
de seipso dicebat·ppē baptisma
grām·Vere audiens magist ei
tacuit·Fuit aūt pantaleō ple
nus grā xpi·et thesauros fidei
penes se habens absconditos:
cognitabat quomō patrē suū y
ducē ad fidē ueritatis·Locu
tus ergo diebz loquebat pri
sius in yabolis de uirtute xpi·

318.

et de idolor tiamtate dicens: Quare qui stant nūq̄ sedent sed semp stant: et qui sedent nūq̄ stant. Dixit ei pater ei: fili per salutē meā quia ḡuem sermonē dixisti. et nō possū tibi respondere. Hō et audiens hēc pantaleon: gaudiū ē gaudio magno. dedit q̄ glām deo quia de uno sermone patrem suū ad fidē xp̄i p̄duxit. fuit ḡ ex illa hora pater eius dubius. et iam nō sacrificabat idolis. Habebat eī idola in domo sua: et uolut pantaleon confringere ea. Et dicebat intra se. Non contristabo p̄rem meum sed p̄ius credat in dño: et tūc simul confringam ea. Fuit aūt quidam ceus. qui omnē substantiam suā medicis erogauerat. ner quicq̄ p̄cipiebat. sed magis detrimus habebat. Audiens aūtē de sō pantaleone q̄ arte medicine eruditus esset. et multos curaret. uenit ad eū et p̄cidēs ad pedes eius dixit ei. Rogo te pāthaleon. ut adhibeas medicinā oculis meis. Omnes eī medici qui in me opati sūt. nichil mihi prodesse potuerūt. sed et ipsum modicū lumen q̄d habebā ab stulerūt a me. et omnē substantiā meā tulerūt mihi. Hēc pantaleon dixit. Omnibus medicis substantiā tuā erogasti. et michi p̄fuisti? quid tibi dabimus es ire amplius. Ceus respondit. Remansit mihi modicū de substantia mea. hoc ipm dabo tibi. Hēc pāthaleon respondit. Deus domū t dabit dīs ihc xp̄c. et hoc quod pauperibus mihi da pauperibus. Dixit ei pater eius. Recede ab homine isto fili. Non eī potes esse per eum alijs medicus. Hēc panthaleon dixit. Medicinā quā dabo homini isti. nullus medicorū fecit. Magnus est eī magister meus. Pater aūtē ei putans q̄d de magistro suo diceret eius filio dixit ei. Fili audi me. quia et ipse magister tuus adhibuit ei curā. et nō potuit eum curare. Panthaleon dixit. Suscipe me pater et indebus glām deo p̄ q̄uā curabit homo iste. Et tetigit oculos eius in nōie dñi mei ihu xp̄i qui illuminauit tenebras. et sanat infirmos.

et reuocat errantes: et regit
oēs qui in tenebris sūt-i ūbē
p ūtutē tuā diē ube pat̄ sce
ut iste uideat oīnibz dieb̄ uite
sue. Et statim apti sūt oculi
eius et uisū recepit. Eadē ho
ra credidit pater eius magō
illo qui illuminatus est-i p
gens cū gaudio magno retu
lit oīa que fca sūt p̄bro. Al
dens uero hermolaus presbr
repletus est gaudio magno:
gr̄as agens deo-qui talē gr̄ām
dedit famulo suo pantaleoni:
dixitq; Benedictus es dne ihe
su xp̄e; qui tantā gr̄ām dedis
ti credentibz in te. Et mox
ut ex toto corde ēdeuit. bapti
zat eos in nōie p̄ris et filij et
spūs sc̄i. Tunc ille qui curatus
est regressus in domū suā-et
gaudio repletus gr̄as egit dō.
Pater autē pantaleonis ingr̄s
domū suā-idola confregit et
plenit in fouea. Ad uocē pā
thaleon dedit gl̄am deo. Post
modū uero ppris defunct̄
est cuthbyrgus. et pantaleon
assumpta potestate manu mit
tens seruos suos duos ad penuriā
et dimisit eos. Reliquū uero
qđ ei remanserat. pauperib; er
gauit: et hys qui in carceribz
erant. quos maximan̄ impe
rator p nōie dñi nr̄i ihu xp̄i
diuersis supplicijs macerabat
alimentū p̄bebat: et eis medi
cinā uerā diligentius exhibebat
Dñus quoq; multas spretis
oīnibz medijs: ad solū pātā
leonē confugebat: et auxiliatu
tur ei xp̄s. Multā mundā sul
timuit pantaleon ab oībz me
dicis. Quadā uero die collecti
sūt oēs medici mundi. et ram
siebat ille ceus. qui a pātaleo
ne fuerat curatus. Quē cū indu
xerūt ad mundi. Ecce
iste est ceus: quē nos non po
tuimus curare. Et quis eum
curauit. Et nominauerūt cū ad
se. inuocabat dicētes. quis re
curauit. Dixit illis qui fuerat
ceus. Pantaleon filius eusto
gij senatoris xp̄c me curauit.
Et medici dixerūt eu magi
stro. Nome discipulus tuus
est. Eubolinus dixē. de xp̄o
hoc dicit. Et medici dixerunt
Salutē deor qui magnus

es magnū discipulū habes: ignorantibz illi. quia in nōie xpi eū curauit. Ex illa uero die: multā mundiā pessius ē a medicis: et querebant quabē causā pelleret de ciuitate. quia omnis ciuitas ad eū confluebat. Post paucos uero dies: inuenerūt pantaleonē unū xpianū auarū. Et ceruicibz ad maximā ypatoē. amisauerūt eū dicēs. Dñe ympator. pantaleonem uilissimū artē dilē medicine uolens eū tecū in palatio habere. ipe uero hys qui dis mundā faciūt medicinā pbet. ampliū mandatū exhibet. Si nō eū de ciuitate pdideris. multos a christianis deos separabit. et doctrinā asclepy ānichilabit. Tunc rogauerūt ympatoē ut ille adducēt qui a sō pantaleone fiat alienat. Qui eū adduxissent dixit ei ympator. Dic mihi quis te curauit. Ille respōdit. Pantaleon filius eustorgij senatoris me curauit. Imperator dixit. Quo curationis ordine. Ille respondit. xpm īuocauit: et lumē in donauit.

Imperator dixit. Erras homo. p̄ unitatē deoz te curauit. nō per unitatē ihu qui dicit xpc. Ille respondit. Errabā unq̄ qñ deos adorabam. At ubi deum magnum iam non erraui. Imperator dixit. Dic ueritatē quo modo curatus es. Ille respōdit. Omnes medici qs undes arta te esse multū in me opati sūt. et omnē substantiā meam in ali erūt. et nichil mihi profuerūt. sed ipm modicū lumē qd̄ habebam ablulerūt mihi. Deus aūt maior est ympator asclepius qui a multis īuocatus est et nichil potuit. aut xpc qui a panthaleone uocatus est. et statim in lumē donauit. Imperator dixit. Bene tibi sit. et noli uana loqui xpm nominās. Nam dy tibi lumē dederunt. Et ille dixit. Imperator tu loqueris uana. Nam in xpc lumē donauit. p filiū suum pantaleonē. Nam dy tu qui non uidēt quomodo possūt alys lumen dare uel donare. Tunc furore repletus imperator dixit. p salutē

deor· qua putau falsa esse q̃
a medicis dicta sūt· Et iussit
eū decollari diuus· Cui cū
iste multos seduxit· Et uen
ens pantaleon pennā cōpi
ciam dedit spōlatoribꝰ· et
tulit corpus eius et sepelunt
iuxta patrē suū· ¶ Postea
uisit impatōr addūm sāc pā
taleonē· Cui⁹ adducē psalle
bat diuus· Deus laudē me
am ne tacueris: qua os pec
catoris et os dololi sup̄ me
apti est· Locuta sūt aduersū
me lingua dolosa· et sermo
nibꝰ odij circūdederūt me ḡ
tis· Ego autē te rogabā· qa
posuerūt adiuū me mala
pro bonis· et odiū pro dilec
tione mea· Adiuua me dñe
deus meus· et libera me se
cundū miserationē tuā· In
duant̄ confusione q̄ querūt
mala mi· seruus autē tuus
letabitur in te· Et introduc
tus est pantaleon ad ip̄atō
rē· habens oculos suos in cor
suū ad xp̄m· Et dixit ill̄i im
pator· Pantaleon nōne ego
te cōmendaui magistro tuo
ut cū oīm diligentia artē dis
ceres medicinē· uolens te esse
in palatio meo· Cui pantha
leon respondit· Et nūc sū in
palatio tuo· Cui⁹ imperator
dixit· Dic mi si uerū e
qd̄ audiui de te· Cui⁹ pantha
leon respondit· Quid est qd̄
audisti de me· Cui⁹ imperator
dixit· Qd̄ audiui de te nō me
didi· Potest enī mala fama
et falsa esse· Audiui enī qu
a xp̄m colis· et dis inimicꝰ
facis· et eos cui⁹ quos tuꝰ
o: nisi⁹ humanitatē exis im
pendis· Pantaleon respōd·
Dū qui deū et dñm nō fatet
peccat· Imperator dixit· Video
quia uerū est quod audiui·
Pantaleon repletus spū scō
dixit· Si nubes requirant et
uideamus si dū tui celos fir
mūt· aut terrā fundauerunt·
aut celos illuminauerūt ac
damus· Si autē nichil horū fe
cerūt quid nubes· Imperator
dixit· Nūq̄ xp̄c quē colis po
test ista facē· Pantaleō re
pondit· xp̄c que nos xp̄ianos
um? nō solū hec dīa p̄t· sed e

nā multa [illegible]

300.

aã multa his maiora mirabi
lia facit. Imperator dix. Quom
possimus credẽ hoc. Pantha
leon rñdit. Jube unũ palliciũ
de platea addum. et uenãt sa
cerdotes tui et inuocent deos su
os: et ego dñi mei: et p aũ in
uocationẽ sanatus fuit. ĩpm
credam. Et uocat imperator ad
dum palitiũ de platea et pon
in mediũ. Et dixit imperator pã
taleon. Prius redde honorem
dis. Pantaleon respondit. P
Prius sacerdotes tui fiaãt et
audiam. Si uero audire nõ fu
erint. uocabo dñm mei ihe
sũ xpm. Imperator dix. Bene
dicti sta fiat. Et accedentes sa
cerdotes cperũt inuocare deos
suos: alij asclepiũ. alij iouem.
alij ypocratẽ: alij mercuriũ. a
lij galieniũ et ceteros deos ĩno
cabant. Fuit eũ illis uana in
uocatio. Tunc sãs pãtaleon
irridens eos dicebat. Dñi uestri
aut in unere sũt: aut forsitan
dormiunt et nõ audiũt. Clama
te fortiter ut exaudiat. At illi ce
dentes clamabãt uoce magna
nec fuit qui audiret eos. Et iu
dens ĩperator quia nichil proficiẽ
ciunt sacerdotes. dixit. Faciam pã
taleon inuocationẽ suã. Tunc
pantaleon aspiciens in celũ
dixit. Dñe exaudi. oationem
meã: et clamor meus ad te p
ueniat. Ne auertas faciem
tuã a me. in die tribulationis
me: et ostende omnibus qa
tu es solus ds. et tu auras oẽs
qui in te credidit. Et tetẽdit ma
nũ pallitio: elevauit eũ oculos
In noĩe ihu xpi. clamauit ad
illa hora. Et statim surrexit.
et abiit in domũ suã gaudẽs.
et dans glã deo. Multi ex il
la die credidẽrũt ĩxpm. Et ex
clamantes medio eũ sacerdoti
bus dixerũt imperatori. Sacrifica
deor: perbũt si ihm nõ extermi
naueris: et oẽs magicam credẽ
in xpm. Tu aũt noli credere.
qua is qui amatus est p̃ nu
tem deor amatus est. Nos eũ
audiumꝰ eũ p̃ deos nõia
re. Pantaleon respondit. Si
ergo dñi nestri aliquid ꝓfuerẽt
nobis publice inuocantibus
subuenirẽt. Tunc ĩperator cõse
ciens cor: dictis dñi pãtaleon.

Consecra in et sacrifica dns
Dicos cū qūn mortu fuit.
Pantaleon rsp̄dit. Quos
dias mortuos ēe ꝓ dos tu
os: illi mortuꝰ ī scīa qm xp̄m
cōfessi fuit. Impatoꝛ dixit
Audi me: et cessa molare aut
cū. ut libēs tuū tuā.
Prepata fuit cū tibi si ꝓmā
seris in ea confessione mlta
tormēta. Panthaleon rsp̄
dit. Que dias ēe tormēta ce
lestis adhibe. quia nō cessa
bo de hoc nōie usq; ad mortē.
Impatoꝛ dixit. Audisti hos di
cs qūta passus est tormēta
antiquus senex. Pātaleon
respondit. Multa: sed nō est
luctus. Si uero senex puer
nōie multa passus ē: quāto
magis puer que illata fuit
oīa debet sustinere. Antiq
senex sedm etatē in patre ēe
potuit. et ideo nō potest filiꝰ
quitꝫ facē a se. nisi qđ inde
rit patrē sanctitē. Dicēs aūt
impatoꝛ ꝙa ei nō consensit.
iussit eū ī caleū suspēdi. et
eius lateribꝫ lampades ap
plicari. Cumq; p oīa membra
quereꝝ: respiciens in celum
dixit. Dñe ihu xp̄e quonām
hora p̄fica ꝓ inuocatione tu
omnis exaudisti me. nūc a
to esto mi adiutoꝛ et liba me.
Et hec illo orante: apparuit
dñs in similitudine hermola
i pbri et dixit ei. Pantaleon
noli timere. ego cū tu tribꝰ
dieb̄ que mapis. Et statī cal
leus cōminutus est. et manꝰ
coꝛ qui eū torquebāt aruit
et candele extincte sūt. Et in
deus impatoꝛ q̄ frā fuit. iussit
eū depoīi. et dixit ei. Nō ma
lefici uel artis nostē pātaleō
ut caleū cōminueres. et lam
pades extinges? et manꝰ spi
culatoꝛ arefacis? Pantale
on respondit. Maledicte. q̄ ca
leū cōminuit. lampades ex
stinxit: et ministroꝝ manꝰ
aruit. xp̄c est. Impatoꝛ dixit
Dum mala tormēta tibi ad
hibuero quid facturꝰ es. Pan
taleon respondit. Si mala
tormenta mihi adhibueris non
timebo. quia qui modo meū
fuit. semp mihi mi oīb̄ aderit. et
malos inutes in pīstat dīs

·361·

meus ihc xpc· Et hec audiens
impator iussit fieri sartaginē
ferreā· et cōflari in ea plūbū:
et sācīn pantaleonē i ea mitti
iussit· Cūq; uemisset scs pāta
leon ad sartaginē: aspiciens i
eā dixit· Exaudi ds uocē me
ā qua clamau ad te: a timore
inimici eripe aiam meā· Pte
ge me a cōuentu malignātiū:
a multitudie operātiū iniqtatē
sa exacuerūt ut gladiū līguas
suas aduersū me· Et hec eo dan
te apparuit ei dīs: et trāsmā
nū eius ascendit cū eo i sartā
ginē bullientē· Et statī ignis
extinctus ē· et plūbū refrigera
uit· Scīs autē pantaleō psalle
bat dño dicēs· Ego ad dīm cla
mau et dīs exaudiuit me· Ves
pere et mane et meridie adnūn
abo mirabilia ei· qīn exaudiu
uocē meā· Omēs uero circūstā
tes qui hec uiderūt mirati sūt·
Impator uero circūstantibus dix·
Quid est hoc qd plūbū bullies
frigidū factū est: et ignis extinc
tus est· Que uoluerta alia s
possimus adhibe· Et rursum
stantibus dixit· Et circūstantes dix
erūt· Si nubes impatoi i pfū
dū maris mittatur· Nūquid
mari potest imperare· Tūc mi
sit eū in mare pīa· Tulerunt
eū mīnistri· et ad littus traxe
bāt· Impator uo sedbat ut ui
deret eritū rei· Durrūtq; illū
in altū· et ligauerūt lapidē ad
collū eius: habentē eritū talē
ta ponderis· et iactauīt eum i
mare· et abierūt· Tūc apparuit
illi dīs i similitudine hermolay·
pīri· et statī solutus ē ille lapis
et pantaleon sicut foliū crepat na
tare sup aquas· Et xpc tenens
manū eius· poterat eū ad litus·
Et ipe cepit psallere dicēs· Cōfi
tebor tibi dīne in toto corde meo
narrabo oīa mirabilia tua· Et
cū peruenisset ad litus· dixit ei im
pator· Pantaleon uere magne
artes tue apparuerūt· Pāta
leon respondit· Dō ego sed qui
meū est quē tu non es dignus
uidere· O impator unde qīta
dīs meus facit· Allegato ad col
lū meū lapide magno: i medi
um mare uolui me demergi· Et
statī ni dīs affuit dicēs· Pres
to sū tibi· Si placet mitte unū

de assumbe tibi: et inde si ch̄ne
mant ei dy tui. Impator dixit
Ira et mar ars tua ꝑualuit.
Pantaleon aut. Que cogitas ad
mple: qđ mmaris exire non
me ires: nō timeo mmas tuas.
Tūc mssit ip̄ator pantaleonē
mmilis cathenar: i carcerem
mith: et phibuit belbys cibū
ut sīm dei mīem deuorarent.
Alia itaq; die mssit magnm
aū āphiteatrū parari et ꝑple
ri pplo. Deinceps sedit ꝓbu
nali: et mssit sīm pantaleo
nē addui. Et ei adduct' fuit
stās in medio amphiteatri dix
ip̄ator. Dīns meus ihc xp̄c la
pides tuas extinxit: mīstros
tuos sedauit. phībū refrigera
uit: et mar impauit. ipse fe
ras tuas mansuescē faciet.
Impator dixit. Consenti mi
sacrificā dīs. ut nō pereas in
quomodo ille mulieres que
xp̄m cōfitebant. Pātaleō.
dixit. Si mulieres i fragili
sexu tormēta pro xp̄o sustinu
erūt: quito magis ego fortis
sexu pro xp̄o martiriū susti
nere debeo. Dū hec loqret.
ecce nūs qui sup feras acti
ad ip̄atorē dicēs. Dīe tuus ut
sūm omnes fere parate sunt.
Tunc mssit impator addui
sīm pantaleonē. Et stāti ap
paruit ei dīns ihc xp̄c. i sibiu
dine hermolai ꝑbri dicēs. Ser
ue bone et fidelis q̄ude: mi
tī te confortabo. Et mssit im
pator oēs feras dimitti. Et oī
dimisse fuissent. ait ēi
pantaleonē. Leones omne
corpus eius lambebāt. leop
di uō et leene atq; oīis fere
mmi ꝑuocantes atq; erant
tes accrebat por ad potem ad
manꝰ eius impositionē mitte
rūt. nec inde aliqua dilectat
ōne nisi pius ēius manꝰ ip̄ositis.
Imponēs itaq; eis manū. ere
ctabant benedictes dīm. Tūc
hec oīis ꝑplus audisset: exta
mauerūt more magna diēs.
Magnus est dūs xp̄ianor: di
mittatur hīs iste. Tūc mag
mianus furore plen' omnīt
de ꝑplo mille uiros. et feras
mssit mterim. Dīs aut pan
talcon benedicebat dīm dicēs
Gla tibi dīne ihu xp̄e. qa nō so

·302·

lū hoīes pro nōie tuo tormēta
patiunt: sed cīa fere ꝯ magis
elegerūt mori · ꝙ uiū de cīs
nus tangē · Tūc impa cōr qui
omsi sūt xp̄iam iurari fe ꝯ leg
herūt · Ferat ūo cadauera mul
tis diebꝫ iacuerūt et nulla aues
ea tetigit · qm̄ et ipse mortuos
re sūt ꝓpter xp̄m · Audens her
mypatoꝫ iussit fodi foueam ꝯ
ferras mitti in eā · Multi aute
videbant mirabilia que fiā ſ
et magis confortabant in fide ·
Tunc mypatoꝫ dicebat domesti
cis suis · Quid faciem⁹ puero
huic · qui omnē ꝑplm̄ seducit
a sacrificijs deoꝝ · At illi dixe
rūt · Dñe nube ficta rotā mag
nā · et alligā eū ad eā · et tollet
in altū · et exinde mittat: ut
pereat carnes eius distrumpā
et ꝙ partes dissipari · ut aiam
suā amittat · Iussit itaq; ipatoꝫ
pantaleonē in carcere includi
usq; quo fabricaret rota · Cūq;
per triginta dies fabricaret ro
ta · suggessū est mypatoꝝ pati
esse opus · Tunc iussit mihi
patoꝫ p̄conē · ut oīs ꝑplis ad
spectaculū veniret · et exinde ei
videūt · Et p̄cepit oīs xp̄ianos si omisi fuissent ad sa
crificandū dimittent · sin aūt
occidēt · Populus uo impato
ad theatrū · uenit adduta sā
cta pantaleonē · Et cū adductus
fuisset · psallebat dño dicens ·
Inclina dñe aurē tuā et exau
di me · quia pau⁹ et egenus
ego sū · Custodi dñe aiam meā
et libera seruū tuū deus meus
sperantē in te · Da fortitudinē ser
uo tuo · et libera filiū ancille tu
e · Fac mecū deus signū bonū
ut videant qui me oderūt et
cōfundant⁹ · qm̄ tu dñe adiu
visti me et consolatus es me ·
Et cū oratione tulerūt eū et
ligauit in rotā · et dimiserūt
de alto · Apparuit ei stans xp̄s
et dirupte sūt restes · stans pā
taleone sine lesione · Rota au
tē uolubat⁹ · et occidit de ꝑplo
aias nonaginta · Et factus est
timor magnus i omnē ciuitate illa
hora · Impatoꝫ uero timōe ter
ritus: uocauit eū ad se et ait ·
Pantaleon usq; quo tuos hec
omnia · Alios unos seducis ·
alios omnes · Pantaleō respō

dit. Infelix miser fili dyaboli:
bene de nob dixit pheta. Mala
cor intrint in caput ipor: et
iniquitates cor descendēt sup
eos. Hermanus ipatu dixit
Ergo de nob sūt ība ista dicti
uel quis est qui te hoc docuit.
Pantalcon respondit. Hermo
laus pbr dns mē. Hermanū
dixit. Possū eū iudere: ut et
ego doceat ab eo. Hoc cū di
cebat uolens pcedere ad eū,
Pantalcon respondit. Si ius
apparebit tibi, Hermanū dix
P mea salute qua magnū
bñficiū prestas mi. Pantale
on respondit. Si uolueris addu
cā illū. Et uolit eū ire mecū
cū uidisset. Et ingressus pan
leon domū hermolai pbri dix
Dūc patrē uocat te imperator
Et pbr dixit. Vade fili uenit
eū spūc meū. In hac nocte ap
paruit mi xpc dicens. Hermo
lae debes mihi certamē sumere
seruo meo pantaleon. Et ubi
cūq uenisset: nūciatū ē ipatu
ri. et uolit eos ingredi. Quib
ingressis dix ipator. Quid no
cauis. pbr dix. Quod apare
bit tibi accepi hermolaus uocē:
Hanus aut mi nomē est. ha
xpiana fui. Hermanū dixit.
Habes tecū alios. pbr dixit.
Sunt alij seruu dei. Impator
dixit. Quid dicis. pbr rndit.
Ermuppus et ypocrates. Impe
rator dixit. Vocent et ipi. Cū
introduct essent. dixit eis ipa
tor. Vos estis qui separastis
pantalcone a sacrificijs deor.
At illi dixerūt. Deus unus
est nos ad se. qui est dns mr.
Hermanus dixit. Ite pnade
te illi ut sacrificet dijs et cras
mi cam. At illi dixerūt. Hanī
dūm ut et nos ipsi mi eo ī quē
credim. Simul conuenēt. Hā
tes aut hoīes quatuor. cū ue
nisset locus ille. ubi statonē
ferebāt: et rodebāt idola īter
ram. et cōminuta sūt. Et ipa
tor tristis dixit. Videns quan
tam sūt dij. et contremuit te
ra. Pantalcon respond. Si
dijs tuis tristentibus tam mota
est: quare ergo dij tui rodēt
et cōfracti sūt qui usq nunc
fuerūt. Tunc uolit ipator

pantaleonē in carcerē includi et alios tres diuersis penis affligi et decollari. Qui cū decollarent: corpa eorū xpiana tulerūt et diligenter sepelierūt. Postea uō iussit imperator: sūm pantaleonē ad se uocari dixit. Panthaleon qd putas quia non potis euadē de manibus meis: si non sacrificaueris dijs. Pantaleon respōdit. Nō est necessariū tibi respondere illū sermonē. Imperator dixit. Magister tuus hermolaus hermippus et ypocrates iam cōsecuti sunt mē. et fuit nobiles in palatio meo. Pantaleon uō cognouit p spīm scīm quia iā martyrizatus fuit pro xpō et dixit. Iube ergo ut iudeā eos ante te. Imperator dixit. Ad alias quotidianas causas duxeri. causas eraturos. Pantaleon dixit. Benedictus es dīs quia nō soles mentiri. modo uere dixisti. Sunt cōm ī potestate xpi. Tūc dīus imperator: multa tormēta adhibuit sō pantaleon. Et cū mittere eū nō potuisset: iussit eū gladio punīri. Spiculatores ut eū decollarent. et carnes ei igni comburerent. Pantaleon autē ibat gaudēs. et psallebat dicēs. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. etenim nō potuerūt adhuc ānīe meā. Dīs autē iustus cōfregit cervices peccatorū. Et ducentes eū extra ciuitatem ad quoddā montē hyssidy. et ligauerunt eū in nouella oliua. Et accessit unus de spiculatoribus et percussit eū. et statim gladius illius tanq̄ cera cōplicatus est. Videntes uō alij ducebāt ad mūtē. Cadamus ad pedes eius ut oret pro nob. quia magnus est deus xpianorū. Et cadentes ad pedes eius dicebāt. Rogamus te ora pro nob. ut indulgeat nob dīs oīa que īte egimus. et nos credem in xpm. Tunc extendens pantaleon manus suas ad celū dicebat. Dne ds cōple desideriū meū in loco isto: et hoīnibus istis da indulgētiā. et dimitte pcā eorū. et da eis pcē in regno tuo. Et uox de celo respondit. Serue bone et fidelis cōpleta sunt desideria tua. Ap̄m sit tibi ch̄e. expectat te dominus

angelor: thronus tuus adest·
corona tua ꝑata est tibi·non
dicris ultra pantaleon·sed pā
thaleymon: idest multū mi
serivis·quia multos liberasti·
Tu eris portus naugantium·
susceptor tribulantiū·et medi
cus egrotantiū: demonū pse
cutor·Per audiens pantaleō
nomē· hoies illos ad se·
et dixit eis· Dentē pauit ꝫ
me·iā nēt hora mea Illam
ē tunebāt·et dixit eis·Si ñ
hoc feceritis·non habebitis
partē mecū· Per audientes
ipm·accesserūt audacter ad eū·
et osculans oīb; mēbris eius
posuerūt eū·et statī apparu·
corpus eius sicut nix·et pro
sanguine lac currebat·arbor
illa ubi ligatus erat·repleta
est fructu· Hor ño oēs ꝑplā
tatis vidierūt corde corp⁹
eius: et audientes lac ꝑ sangi
ne currens·et arborē fructū
donantē·dederūt glām deo·
Multus ergo ꝑplūs credidit in
dñm in illa hora l'die·Audi
ens hec mypatre maximian⁹
iussit ut succidēt arbor illa·et
exinde corpus eius cōburerēt·
Sanctus ñ est·Xpianam uo volle
tes auctores eius·posuerūt in
lorello argenteo: et collocaue
rūt absconse·sub sacrosco ue
stibulo altaris sci liberij sp
culatores ño duxant scm pā
talonē deollare· nō fuit vidi·
sed cū reliquijs corpus ei⁹ abue
rūt·simul cū auctore qs tule
rūt·Louis autē ubi deollat⁹ē
scūs pantaleon·in momedi
a ciuitate est fons mire·in qui
la cuniculoī nōie constātinopo
tana·illic cumiterū xpianoꝝ
scm est·Passio scōr nazarij
Nazarius et celsi
gemitus patre nōie
africano·et gnā pa
tria afro·mater ño nōie pe
tua: nec romana·baptizati
saluer ꝑ manꝰ bī petri apli·
symone iā defuncto·cū cēt a
nos nouē bīus nazarꝰ oran⁹
ad dñm dicēs·Religionem
meis mee·et baptismū bī pe
tri apli demonstra mi ds·ut
agnoscam recte institutiones
eius·Annuit autē ds orato
ri nazario·et spūs scūs adhe

·300·

sit ei· et ala mris eius exulta
uit sup eū· African⁹ aut pr̄
eius dicebat mu̅ semetipsum
Nu puer poterit in urbe ro
ma implere ministeriū reli
gionis mee· Puer uo studebat
diligenu̅ literis· Et uenies a
fricanus post aliquod temp⁹
uidensq; filiū suū sūme pla
cere in studio literaꝝ· ait gau
dio dixit ei· Nazarı tibi trada
ministeriū religionis mee·
et seruabis istud in sclā· Ino
minabit̄ filius africani gl'ios
apud urbē romā· Subridēs
aut bris nazarus dixit pri
sno· Saluus sū si audieris
me pater· et qđ te rogo uolo
ut facias· Deum eū oles de
bes oīno sapiens esse· Nullus
hoīm cognoscat celoꝝ signa·
et cursū solis· et lune quomō
et oīa que sub celo sūt· nisi
qui sciat ea p̄ius q̄ fiāt homo·
ipe est de⁹ qui sciat te patrem
meū· et matrē meā· ipe in os
tendat que sūt iusta· et mā
suā quomodo oporteat me
ingredi coā ipo· Si uo es eā
p̄ deū aliqui· et curā de filio
tuo habes· concede in ampe
baptismū bī petri apli· in quo
baptizata est mat̄ mea· Hoc
audito african⁹ pat̄ ei⁹ cū tri
stia dixit· Filius nazari in oīm
dignitate mea contendo ut
uuas in ānis multis· et deū
colas meo more· et crescas in
semen de uxore quā dabo ti
bi cū coniugis et choros cū gau
dio totius rome· et ni dias in
ut discas baptismū petri appī
qđ omnis est· Tunc ait illis
bris nazarus ad sumptionē bī
petri apli noīe huiꝰ· qui egri
ep̄atū ānis duodecī duxit ei·
Dona in in dño signaculū·
et sic p̄fectus in noīe dñi ex
hac urbe· in alam p̄uinciā· bris
ait huius baptizauit eū· et cō
firmatū dimisit eū· Audiēs
aut hoc nimiū· ualde· qm
grauis malicia sumpsa erat
contra nazarū· Dixit aut
parentibus suis bris nazarus
Date michi de hereditate bo
noꝝ uxor· p̄te aliqua· et egre
diar de ciuitate hac· ne me in
terficiant· et nos tribulemini·
Et gauisi sūt parentes ei⁹· et

derrūt ei septē oucra aīaliū
et oīb⁹ bonus fuus. Et egress⁹
est bīus nazarius gaudens
ab urbe roma. et iter agens
longo tpe. p singulas aūtat⁹
pdicauit baptismū regni et
īi. et in nōie ssē trinitatis fa
cens elemosinas. Post ānos
aūt dēī nigrellius est beat⁹
nazarius placentiā ciuitat⁹
uenens omnē pplm baptizāuit.
Post dies uō aliquos puenit
mediolanū. et nuciāt i studio
dia retineri. bīos ptasiū et
gernasiū ab anolino pīncipe
qui erā ītimes multas fac
ebant in carne. Quib⁹ bīus
nazarius factus est socius
et cōfortans eos dicebat. Vi
riliter agite et cōfortate corda
ūra. ut digni mueniamīi in
conspectu glē dei. Audiēs hec
anolinus iussit uocari naza
riū dixitq; ei. Nazari deos qs
non colis ne intereas. Et iussit
ei proin suus ciuitatem.
Mater aūt ipsa inortua fue
rat mater sācti nazarij. cui dix
ī sompnis. Fili exi hinc et sal
uare in ciuitatib⁹ galliarū:
Egressus aūt bīus nazari
a mediolanensi ciuitate ue
ne. puenit in ciuitatē galle
que dicitur arelatus. ubi se
deus docebat baptismū xpi.
ubi erat mulier pma ciuita
tis que uolutans se ad pedes
bīi nazarij. tradidit q; ei filiū
suū puerū nōie celsū. et dix⁹
ei. Hic puer uestigia tua sub
sequat. et baptizet. Suscipiēs
uō bīus nazarius puer. et
baptizauit eū. et p̄fecti sunt.
Audiens demonium pisces
gallie. qđ bīus nazari mi
ra contra deos cor. ageret. mi
sa āparitōne iussit eū addu
ci in conspectu suo cui dix⁹.
Quis es ni ciuis generis. aī
ex qua ciuitate. Bīus na
zarius respondit. Ego sū ser
uus dei. De ciuitate autem
roma ubi bīus petrus apls
pro ppa xpo passus ē. ciuis
generis uī gemicensis. cui
troi ihm xpm crucifixū. De
nouāus preces dix⁹. Demō
ium habes. Bīus nazarius
respondit. Ego demoniū nō
habeo. quia nō colo illos de

·305·

mones quos nos dicimus deos· Indignatus demonium misit eū trudi in carcerē· Alia uō die· demonium misit ad ipm beatū nazarīū· et dixit ei· Exi hinc cū puero et alibi mone· Sōis aut̄ nazarus exiens inde uēit in ciuitat̄ que dic̄ arueris· et p̄dicabat ibi xp̄m crucifixū· Comelius aut̄ p̄cō ciuitatis gallie· et hec audiens scripsit neroni ip̄ator suo· Neron consuluit: et uenerabili cesari· cornelius salutē· Apparuit nobis homo nōie nazarus· in ciuitate p̄dicās ibi xp̄m crucifixū· a pylato· iniuriam ferens deos quos dc̄ uestis oēs uidentes erubescere debet· Bene ualete· Neron autē ip̄ator repletus furore magno· uocauit demonē p̄ nūi suū· et dixit ei· Cū oīa festinatione pcurre p uniuersā galliā· et multos inuenies· inquirēs hoīem nōie nazarīū· et puerū pāruulo murmurantes in maledictis contra deos· Dicto aut̄ ampli⁹ leuas et uoluolos inuenies· et inquirens bēn nazarium· uēit in ciuitate que dicitur ebredunio· ubi oratoriū dnō seruant· Quē interrogās dīto dicens· Tu es nazarus· Ille nazarus respondit· Ego sū seruus xp̄i· At ille festinanter ligauit manus eius· Et dixit ei dento· Magnus nero te uocat· nam nos ad te missi uenimus· Et dixit ei bēus nazarī· Impositus iudex· impositos habet militēs· Quare autem non dixit· nero te uocat· Puer uero ille ploratus sequebatq̄ milites crebrius uerbera bant eū· Agentes uero ip̄i peruenerūt ad herodē neronem· Et sedente eo in curru suo· rogauit eū dento dicens· Oro te o cesar· ego sū seruus tuus dento· et iste est nazarī⁹ et puer inuium deor· Et iussit nero illi dari talentū auri· Bēus uō nazarus militib⁹ dixit· Deus rex seruus suus fidelib⁹ uitā īmortalē prestat· uester aut̄ rex mortē et tenebras prestat· Et relictis multis deus· reclusertīt eos i carcerē

Alia uo die manurans ipa uen
ero uenit ad portū maris
ubi erat multitudo nauiū
et ussit uenire nazarū et
dixit ei. Exi hinc de nauicula
et de cra mea. Et uocauit nau
clerū et dixit ei. Tolle hunc m
nauī et ligatis pedibz et mā
bz mitte eum in mare. Dumpa
at eū ꝑfundū maris et demer
gāt eū fluctus barathri. Et si
saluus egressus fuit m loco
quēpiā. mordite eū igni et
cineres in mare mittite: ne
surgens adhuc malora uob
damna faciat. et renūcia
te mi: et dabo uob bona hu
ius mūdi. et honorabo uos
et eritis gloriosi in dys. Et
ascendentes nauē i nauī bīm
nazarū nauigauerūt cū
puero celso. Bris aūt naza
renus gras agens deo. dixit
fratē fratrem suā et pueri et
obdormiuit. Nauis uo pue
ri eū eos in mare. et nubes
nox suscepit eos. Et factū e
orta nauī totū mare tribu
lū. Angelus aūt dīn descēdit
ad bīm nazarū. et ostēdit ei
testamētū dīn i manu. Et
cuiscitauit dīs spīm studēti
ex inferioribz abyssi. et fta
est tēpestas magna nra n
nauī. et timuerūt nautę
ualde dicētes. Peccauim⁹ co
rā deo nazaro. Idcirco pue
stauigantes uo stadia quīqua
ginta cū iam demergēt nā
uē bīm nazarū sup mare
ambulantē cū puero. Et cepta
mauit nauis oīs imanore
dicentes. Sce uir di saluam⁹
p dīm qui te saluauit et re
dim⁹ ei. et adduxim⁹ nauē i
quēcūq; portū uoluis. Respō
dit bīs nazarus et dixit eis.
Credits quia deus meus po
test liberare uos. Et dixerūt
nautę. Nos qī cernim⁹ im
mutantes nomē tuū credi
mus quia potest deus tuus
liberare nos. Et accedēs bīus
nazarus dixit nautis. Custo
dite uos a doctrina demonio
rum. Tunc catezizauit
os in fide xpi. et nauigare ce
perūt. Et facta est maxe pa
cata. Et iter agentes uenerūt
ad ripā. et deposuerūt sām ma

300.

zariū in locū à gemmense urbe
passus fere sexcentos. ubi pro
ipsor meritis orationes et uota
soluunt: et uocat locus ad sāc
tū peregrinū. Deinde egressi
ciuitate gemmense urbe pgrex
sūt mediolanū. ubi reqsiuit
in carcē quos reliquerat sōs
dei prothasiū et gernasiū: et
inuenit eos. quib; adhesēs cō
fortauit eos. Audiens her a
nolin⁹ qm eū iam ex urbe
mediolanēsi expulerat quod
her facer bōis nazarus reple
tus indignatōne dixit mihi
bi suus. Quomodo effugit.
manus neronis homo iste.
Et uocauit eū in aliū carcerem
multo. Et misit munera ꝑ
ma ad neronē ipatorē suū.
et simplū ei. Neron cesari im
pator et consulū pclārissimo in
oīb; dñis nr̄is. anolin⁹ seruus
tuus salutē. Virū qui dicitur
nazarius inuenim⁹ fugientē
potestatē tuā: et seditionibus
turbantē ciuitatē nr̄am: et
puerentē alios quos iā dudū
in carcē retinebā. expectās iul
sa tue magnitudinis. qualiē
eos de terra ydūmea. ut et dns
gl̄a tua pmāneat salua. Am
plius uero epl̄am uero scrip
sit de sede sua dicēs. Adhuc
unus deor nr̄or aduersarius.
Et querebat omīe nauitas. et
nō inuenichat eos. Et ecce
sūr anolinus dicēs. Inde colla
cor. et da mihi carnes comē
dam. Non post multos uō dies ui
sit anolinus decollari bīm na
zariū cū puero exercitū. Et ob
seruantes xp̄iani finem sūt
pdicta corpa eor. et tulerunt
ea quīta kalendas augusta
rū bonis portā. que dicitur ro
mana in ꝑpis ortis. Et ipsa
nocte uisi sūt cū ciuitate cerano
nōie qui susceperat eos. et dixit
ei. Magnū sit gaudiū i domo
tua. Alacritatē magna absō
de nos in tuā. ꝓter neronem
et ne diris armis qd̄ apud te
absonderis nos. Hīc rogau
eos cerauus dicens. Rogo uos
dñi mei seruu xp̄i. saluate u
nicā filiam meā. quia pal
ca est. Dicūt ei sī. Qui exul
tare facit filias tuas cū oīb;
sūs suis. dabit tibi qd̄ petisti

qua tua filia est. Et volens
eā offerre sās: ō festi iuenit
eā sanā. Et sā a gla dei ab
scondita fuit. Cerauus aut
ei festinatione minuit
urnā sue. fortunate noīe et
scripsit oīa sicut parat eis
sōs nazarius. et adorauerūt
sōs ai filia sua: et oīs dnm
cū dicentes. Deus sōr qui
apter nomē tuū posuerūt a
mnas suas. salua nos I se
cula. Benedicam⁹ te xpe qa
habemus uere sōs mos: et
discipulos apli tui bn petri.
Consequens uero quidam
philosophus sō nazario ab
mno scripsit libellū cert-a
mnis eius. et obseruans
apud se fideliter retinebat.
Exitus aut in sompnis
a sās. dedit illi cerano qui
pacta corpa sōr sepelierat.
Et dixerit cerano sa. Abs
de libellū certamnis mei ad
caput nrm. usq; i die q dns
uoluerit demonstrare nos.
Et ampens libellū ei festi
natione posuit eū ad caput
sōr nrm. Constitutis ait an
te sā mās in ciuitate medy
olanēsi foris portā romanā
in loco qui dicit tres muros
Ipso aut ipe unctā fecit
dns sōr suos. et ecce statim
est pes dexter neronis. et
mortuus est. Demonium au
te et anolinus strangulatā
diabolo mortui sūt. Quan
do eīn beneplacitū est deo. q
est gloīus in sās suis. reue
lauit eos in nouissīo tpe sō
ambrosio mediolanensi epo
et cōfessori. ipante pie memo
rie theodosio mpatore. q eīn
omni pplo aurēs ad locū qui
diuina gra ostendat ei. et re
quirens inuent sōs mās.
uelut thesauros absconditos
Quibus intercedentibus ei mi
tissime uenerabili et sanctos
angelicos. in ciuitate fecit do
minus ihc xpc signa i gloīa
sōr nrm suor. ac si ea plen
na efficeīmur que fta sc. Cen
eīn post multos ānos reperī
tumē claudi ambulauerūt.
demonia quoīq; a natiuita
te sua habuerūt mundata sc
confestim in ciuitate et gra dīi

nīri ihu xpi: ipe homo; et ghia: potestas et impiū i scīa scōrū amē. De inuencōne corum

Factū est autē dū deuē tissime memorie the odosius impator unanim uro uita uenerabili sō ābro sio dei sacerdote mediolan re sideret nutu dei de hoc sco reli giosus impator theodosius in grauit ad dīm. Post au obi tū fere trīēnū suprauixit sanctos dei scīs ambrosius. Quo itpe dū uigilys et oracombz seu e unys se cōstringēt. ex diuina āmonicone reuelatū ei scī na zarij corpus qđ erat in orto po situ extra ciuitatē mediolanē se. Qđ leuatū ab ābrosio epo scō cū clero suo ad basilicā apli y translatū. Eodē tpe uidim? in sepulchro in quo iacebat cor pus bī nīris nazarij qui quido sit passus usq; in hodiernū dīē scire nō possum? sanguē nīris ita recentē quasi eadē die fuisset effusus. Caput uo bī nazarij nīris qđ ab ipys fuit abscisum ita integrū cū capill' corpus at q; barba mucrum? ut nob in dem? eodē tpe quo leuabat? lo tū atq; cōpositū i sepulchro. Tanto enā odore repleti sunt? ut cūcti aromatū uincēt suauita tē. Quo leuato corpe scī na zarij. et in lectica cōposito. sta tī ad scām cellā mīrem q i eodē orto positus est. cū scō ābrosio sacerdote pretum? ad oracōem. Cuiq; tamē antea illū i eodē lo o oranti cōptū fuit? sed hoc erat signū reuelati uel re uelacionis scī nīris. si scōs sacer dos ambrosius ad locū ad q; nūq; fuat oraturus esset. Cognouimus tamē a custodibz loci ipi? dicti. quod a parentib? suis illud traditū fuit. no discedere a loco illo y omnē generacio nē et pgenē. eo qđ thezaurus magn in eodē loco positus esset. Est uere magn thezaur. qs neq; erugo neq; tinea exterminat: neq; fures effodiūt et furant. quia custos eor xpc est. et locus eor aula celestis est. q; unde xpc fuit et monstrat.

Fuit Passio sancti ex tpib; lius pape et cōstantini martiris

magn̄ pncps usq; ad cōstan-
cīū augustū liberius quidem
papa urbis rome·qui exilio
exilio deputatus ē a cōstantio·
eo qđ minime uoluisset hēsi·
arriane cōsentire: et fuit ī ex
ilio annos tres· Et cōgregāto
se sacerdotes cū uniuerso clero
romano·ordinauit ī loco eius
felicē pbrm urbis epm uene
rabilē uirū· Et fecit cōsiliū ut
felix·et mitterent duos pbros
romanos consequentes cōsta
tio augusto arriano nōie ursa
cīū et ualentē·et dampnarent
eos in concilio cōtra quadragi
ta et octo epis qui ibidē fuerant
congregati· Hic declinauit cō
stantīū filiū constantem au
gustū hereticū·et sōdo rebapti
zatū ab eusebio nicomedīese
urbe nicomedīa in aquilone
uilla· Et p hoc declarato eum
sanctissimus felix de episcopatu
suo a constantio augusto filio
constantini augusti· Hic fecit
basilicā una aurelia cū presbi
terij honore fungēt·et ī eadem
basilica emit agrū cum loci
quē obtulit ecclie quā fecerat

Post paucos autē dies zelo in
uidie ducti ursacius et ualens
pbri· rogauerūt constantiū:
ut reuocaret liberiū de exilio·
ut una tantūmodo cōmunio
ne participaret exceptis rebapti
zatis· Tunc missa auctoritate
p constantiū agentē in rebus simul
et ursacīū et ualentē uenerunt
ad liberiū papam urbis rome·
Qui liberius consensit propter
augusti·ut una communione
cōuenirēt cōmunicans· Tunc
reuocauit liberiū de exilio· Re
diens autē papa de exilio·ha
buerunt in cimiterio sce agne
tis martiris apud germanam
augusti constantiā augustā·
ut quasi p eius interuentōnē
rogatus reduret liberius ma
iestatē romanā· Tunc cōstan
tina augusta que fidē erat in
dño ihu xristo·noluit rogare cō
stantīū augustū·germanū su
ū·eo qđ consenserat consilio ei·
Eodem autē tpe constantius au
gustus imperatōr ursacio et valen
te· cōuocauerūt aliquos q ex fide
arriana erant·et miserunt et
reuocauerūt liberiū papā de ci

mitterio sce agnetis mris et ign̄i
est romā· In ipa aut̄ hora con
stantinꝰ augustus fecit consilium
cū hereticis simul etiā cū ursa
o et valente·et erant sān sedē
epūs de epatu suo· qui erat catho
licus et timēs dn̄i·et iustꝰ homo
et removauit liberiū i urbē suā·
Ab eodē uero die fuit plenilio
maxima in clero·ita ut intra
ecclesiam pb̄ri et clerici necarent̄
et martirio coronarent̄· Cūq de
positus esset sūis ac bēātissimꝰ pa
pa felix de epatu suo· habitauit
in predio suo qđ ē iuxta portuen
se· Et leuatus exinde et ductus
in ciuitatē pallus est ibi capite
truncatꝰ·et martirio coronatus
quarto idus nouēbris· Exinde
raptū ē corpus eius a presbitis
et clericis et sepultū i basilica
quā ipe cōstruxit iuxta aurelia
qūitodecimo kalendas decēbris
miliario ab urbe sōdo· cui nata
licia celebrant̄ qūto kalēdas au
gusti· ad laudē et glām nōmis
dei·q uiuit et regnat i sēla sēlōr
amē· Passio sanctor̄ simpli
ci fausti et beatissime bea
trix

Temporib; diocletiani et
maximiani scelerati
simor; imperator; mul
ti xpianor; necati sūt i urbe ro
ma, pter nomē dn̄i nr̄i ihu xpi.
Eodem aut̄ tpe contigit ut q
dā beatrix nōie et ope que erat
germana soror; sōr; simplicij
et fausti· qui pro nōie dn̄i nr̄i
nr̄i ihu xpi post multa ac dira
sa supplicia que illata sūt eis a
carnifinib; iussi sūt capitalem
subire sententiā· et corpa eor̄
ligata saxo in collo cor; mitti
p pontē qui uocat̄ lapideus in
yberniā reumata· quor; corpa
dei nutu inuicta sūt iuxta lo
cū qui appellatur fossa philippi
ana portuense· Tunc bēā beatrix
uiaē bīo crispo et iohe plbro
et aliis xpianis leuauit corpa
sōr; nr̄m simplicij et fausti
de fluuio et sepeliuit in fossa
philippi· qūto kalendas augusti
Et hec ut dixim⁹ bēā beatrix nōie
cor; germana soror· postea ip̄a se
pultura sūis fr̄ib; nr̄is xpi
feat· uenit ad uenerabile bal
neū· et apud cā montia ep̄ uē
ses septē· in quo oīm spaō se

per due comunale cū singul' mu
ros aduenerūt· Factū est autē
ut quodda pōnū qđ fiat beatr
beatrius cōmune cū fribz· mu
nus possessoi ambiret· Tunc
itaq; huarcus fecit teneri bta
beatrīē· et dum ad sacrificādū
nefandissimis idol· Tūc beata
beatrix dixit ad eū· Ego nō
sacrificio demonijs quia xp̄iana
sū· Tunc lucretius dixit ad eā·
Accede mēc et sacrifica magne
dee dyane· et libera te a diris
supplicijs que te exspectāt· Tūc
bta beatrix exclamauit uoce m
magna dixit ad eū· Nūq̄ tibi
bene sit huarcu· Ego iam t̄ dixi
quia xp̄iana sū· et dñi meu ihu
xp̄i sū ancilla· et dns tuus repb
nūq̄ sacrificabo· Tunc uidit e
am huarcus carnalib⁹ custodia
manupari· quoniq; de ea cogi
taret· Sūq; in dī nōie hoc hūt
prohibere· fecit eā ambiosius
iuuenis huarcus p̄fecti nocti
a seruis suis· et sic tradit spūm
dño· Quam eā sācta ac uene
rabilis luciua inanū sācissimq
suus fribz in sexto phylippi sepe
liuit· qrto kalendas augusti·

Post hec autē huarcū ingressus
est p̄dūm sūū· et fecit cōuiuium·
in quo insultans sūs deū dum
epulant· et esset ibi mulier quē
dam que filiū suū lactabat· ira
tus p̄fatus iuuenis uocem
emisit in cōuiuio coram oībz dicēs·
Audi huarcu· Audisti et inaudi
tu: ecce datus es in possessionē
inimici· Ad hanc uō uocē ipa
lurit huarcus· et tremuit i mor
tuus est eū· Statimq; eā fata
nas in eū ingressus est· et ibi
cōtinuo p̄ tres horas uexauit
eū· quousq; aiam eius tolleret·
Tantus autē metus tenuit m
ōes qui aderāt· ut simul oēs
ad xp̄ianos confugerent· et xp̄i
fach oībz enarrauit passiōē
sc̄e ac bēatissime mr̄is et uirginis
xp̄i bēatricis· et in cōuiuio illi
dictā· Luciua autē uenerabilis
fēia eū fugere asperitate tor
mentorum· apparuit ei sūs dī be
atrix· dicens ei· Noli abscedere
in hoc mense pax dabit ecclie
xp̄i· Quod et fm est dño auxi
ante· cui honor et glā· potestas
et ipium inanū deo p̄ē i unita
te sps sū· p oīa sc̄la sc̄lōrum· amen·

369.

Quita Pallio sōz abdō
ōpectate et lemnen-
clib ꝺeꝺ deuo mlti
xpianoꝝ necan sūt. Presidente
in urbe galba ꝓfit deuus ad p
sas cū bello urgēur parsar. Ve
mens autē in ciuitatem pōtice
sedit in eadem bello tamē urge
bat. Ascendit autē deuus i mon
tē medoꝝ. et sō conflictu pugne
cū milicia romana obtinuit uic
toriā. et interfecit parsar multa
tudinē. et obtinuit has ciuita
tes babyloniam. bractriā. hyr
caniā. cadusiā. assyriā. ubi eti
am inuenit multos xpianos:
quos supplicijs et afflictionib⁹
necauit. Eodem tpe fuit in ci
uitate babylonia epūs nōie po
lychronij. cū pbris patrono:
cinia crisotelo et ydacius hu
ca et muno. Quos cū ꝛpehē
disset. primus uisit uos ad sac
ficandū idolis. Tunc polychro
nius constanter dixit. Nos dnō
ihu xpo nosipsos offerim⁹. nam
demonibꝫ nūq̄ ymiliamur
et manufactis idolis nris. Tūc
recluſit eū cū clero suo i custodi
a. et edificauit in ciuitate tem
plū saturno. et fecit ei simula
chrū ex gypso et deauratum. et
scripsit eplam. et misit ualeri
ano ita. Illustri et magnifico
uiro turno apollonio. ualeri
ano prefecto. deuus celar. Vīo
declaramus animū et ōpetēti
a. quia benecina deꝝ: uictoria
nos ꝓsecuta est. Illustris mag
et bñe nos hoc cōsentire cog-
nosce ut frequēt deos nros
placare festines ꝑ sanctissima et
odoramēta thurificationū. q̄r
benecium nos sēp uictoꝝ con
gratulare. Admoneri quo
q̄ si quos ꝓfanos xpianos in
ueris inuenieris. primus tuꝰ
differas ad nomēta uahi: q̄a
noluerūt dijs nris humiliare
sacrifitia offerre. ut possimus
eos placatos habere. et uicto
res ubiq; consistē. ut possit ro
mana ꝓuincias augeri. Valeꝛ
bñe. Eodē tpe ꝓsect sēptū in
babylonia saturno. Tūc uisit
sibi primari polychronū epm
cū ydaconibꝫ et pbris suis. q̄
sic interrogans dixit. Tues po
lychronius sacrilegus q̄ neq;
deos neq; principū precepta custo

dis. Polochromus nō respō
dit ei ibū. Dum traq; deū ad
dex eius. Obmutuit princeps
tū. Respondit parmenius pbr
dicēs. Non obmutuit pr nr. sz
precpto dñi nri ihu xpi cum tra
ctus ut. ut nō polluat os suū
qđ a creatore nro purificatū e.
quia sic pcepit dñs nr ihs apo
plis suis dicēs. Ne miseritis
margaritas uras ante porcos.
ut conculcēt eas pedib; suis et cō
uersi eludant uos. Iustū ue tibi
uidet. ut qđ semel purificatū e
sterore cōquinari. Deus dixit
Ergo nos sterora sum. Et ira
tus iussit ut lingua ei prendet
Cui aute pcisa fuit lingua par
meny cepit clamare dicēs. Bñe
pater polochrom oia p me. qa
uidem in te spm sc regnante:
et os scm tuū signatū. et mich
eam mell i oze distillante. De
us dixit. Polochrom sacrifica
dys et esto nr amicus. et habe
to et nos et templi cōmēdatū.
Polochromus uo nō respond.
ei ibū. Tunc iratus deus iussit
os eius tundi. Extensis autem
oculi ad celū emisit spm. Eadē
hora dimissus corpus ei ate cepit
et ambulauit in ciuitate cū du
bio. Eadē nocte uenerūt duo ex
regib; qui erant occulte xpiani.
et rapuerūt corpus eius. et sepe
lierūt ante muros porte babylo
nie. Et iussit deus pbros et dy
acones unctos cathenis lenun
dum. Cum ei ducerent. cadebāt ei
cula de collo et manib; eor. De
inde aute deus in ciuitatem
cū dubio. ei subito iussit sibi pa
ri pbros et dyacones. Cumq;
presentati fuissent. sic eos aggre
dit dicēs. Et uos stulti desidera
tis perire. Ite cōmoneo uos
sacrificare dys imortalib;. Res
pondit ante parmenius pbr. et
cepit clara uoce dicē. O miser.
manufactis idolis nos cōpelly
huiusmodi. Infelix huiusmodi de
bes xpo creatori oīm rez. ei ma
nufactis. Nam peribi ei et dyti
i terra: quos manufacte col. Cui deus
iussit oēs in cruce suspendi.
Cum dū traherentur uerus. cepe
runt oēs gras agere deo. et dicē
do ad parmenū pbrm. Oratōne
da sup nos. Respondit parme
nius pbr. Det nob deus pater

dñi nri ihu xpi consolationem
sps sci qui regnat in scla scłó
r. Et responderūt oēs plēm
et dyabolum uoce clara amen.
Tunc deus iratus dixit hoc
argumētū hominē sine lingua
loqui: magice artis cognoscat
esse. Respondit primenus pbr
dicēs. Dñs nr ihc xpc q̄ mutū
loqui fecit. ipse in pēnōm dedit
sine lingua loqui. Nam tu dū
loqueris obmutescis. Eadem
hora deus iussit eos ignib⁹
uri. Qui dū incenderentur audi
ta est uox de celo. Venite ad
me hūiles corde. Deus dixit.
Vere magica ars est istud. Et
iussit lammas ardentes arri
pere cū pom. et ungul' la
cerari. Iter iussit depom eos
de cruce. et p̄cepit ut capitib⁹
truncarent. Qui dū decollati
fuissent. lacrauūt corpa cor̄
publica nra. ita ut nullo modo
ne quis eos sepeliret. Tunc au
dientes subregulus uiri religi
osi abdon et semnes. uenerūt
nocte et collegerūt corpa cōr
pbror. parumq; et clamerūt ri
sorib⁹ et dyabolor. huc i nūq

et sepelierūt in predio suo. i
iuxta ciuitatē magnā. Eodē
tpe misit deus multos qui ē
xpianos. mittens auctoritatē
sua in ymnisā plāda. Tūc qa
nō potuerūt abscondi lucerne
lucētes sub modio. posite sup
candelabrū. ut lucent oib⁹ qui
in domo dei sūt. Tunc uenerūt
ad eū pagani et dixerūt ei. Cur
quare in uictoria tua sanguē
redonasti corpa xpianor. col
legisti: et in predio tuo recon
dunt. et nec dys hūiliare nec
tua precepta seruis. ut sanctis
eis honorem. Deus dix. Ac
sūt isti pfam. Dicūt. Abdō
et semnes. Eadē hora iussit de
cuis presentari sibi abdon et
semnen. Qui dū uenissēt ante
conspectū dei. dixit eis. Sic nos
stulti facti estis. ut hoc non re
cordemini quia nō colētes do
tradin estis in manus roma
nor et nras. Respondit abdō.
Magis nos pter hoc uictores
facti sum⁹ do fauente et dño
nro ihu xpo qui regnat i eter
nū. Dixit eis dei. Nescitis qa
uita nra in manu mea hūi

batur. Respondit abdon et dix.
Nos deo pri et dño ihu xpo hñi
liam. qui pro nra salute dig
natus est ad tras uenire et hu
miliari. Tūc iussit eos deus
in arta custodia rechudi unc
tos cathenis. Tunc iust dixit
abdon ad semē. Ere gla quia
semp quanm a dño. Quē de
tradu fuit deco olimpiadis.
et maxim nobilissim uirginū
am. Quu dñi pricam fuisset de
co. non interrogatos iussit suc
tibi cedi ductus. Ista digna fuit
morti tradi. nec audiendus ab
eis requiri debet. q deos deser
et colunt hoiem mortuū. Res
pondit maxim dicēs. Bñdic
ihu mortuū. sed qa resurrexit
quare nō dicis. Tūc dix deus
ad eos. Pandite nobi facultā
tē rei uirg. Olimpiadis dix.
Nostra facultas aut gemme
uel argentū. xpc est. Ha dise
muser. quia copa nra tibi ē
dim amissa facultate terna
et pterita. Nam si cōsideraves
quid turpe es. hñiliare te ate
ad nro deo et filio eius dño
ihu xpo. Hā diuine et honeste

sūt ad xpc alys p glā. tibi uō
pro eterno supplino. Deus dix
ad milites suos. Ecce eos fue
nlz. quia mente alienant. Et
cū defrasset rōcines. clamau
maxim dicēs. Gla tibi dñe
ihu xpe. qui dignatus es inter
seruos tuos nosipsos numc
rare. Deus furore plen fecit
eos cū plūbatis ordi. sub uoce
pcoma. Deos blasphemare
nolite. Et cū ordinatur magis
cōtrabant. et multu alacri
clamabant dicentes. Fac qd
facis. noli cessare mūda quod
sordidū est. Deus dix ad mi
lites suos. Leuate eos a terra
et date lectos ferreos i oculi eo
et lintramina et aqua ut sac
ficent. et cura eis adhibeatur.
ut extendant in lectis suis
y primas. ut sic definat. Et ma
dixit eos uitellio amico meo
o. Vitellius amicus dixit ad
eos. Cognitū est nob quid ue
serit pcellentissim deus celar.
ut si quis sanctificauit et custo
dierit pcepta principū honoret.
et sit amicus principū. et dicitur
diuinis et honorabz. et dignita

tibi· qui uō nō consenserit· di
uersis penis tormētor macera
tus exalet.ª Respōdit marmª
et dixit· Et quot horas fr tuōm
ta ūra.ª Modicū est ut uobis
exalem spm· Nos tuōmta ūra
nō paucissimª· sed desideramus·
Nam tormēta cūcta metuimª·
que uos torquere habēt et pa
tr ūr dyabolū· Vitellius a
nūus uicarius furore plenª·
iussit ut oī secuūbz capita cor
tundēnt· Et oī diu cedēnt· cum
serūt spm· Et iussit uitelliusª
iudiª ut corpa eoꝝ canibz relin
quēntur· ubi cūa iacuerunt
q̄ūqz diebz· Veniebāt aūt ca
nes et mugitos emittebāt· i ni
tangrebāt corpa scā· Post quīn
tū diē uenientes quidā xpiani
et grue abdon et sēnes nobles
collegerūt corpa eoꝝ et sepelie
rūt in domo sua· duodecimo·
kalendas aprīl· Eodē tpe nū
natū est deo eo qd galba mor
tuus fuisset· et pyrrꝝ romā·
Veniens aūt deus romam·
post menses quatuor senū ad
ducēs bīssimos subregulos
abdon et semen· cathenis ūis

tos p nōīe dñi nri ihu xpi et p
glā· eo qd nobiles essēt· ad spec
tacūm romanoꝝ· Et iussit ua
lerianus oēs xpianos tenere
publica aūctr et redūdi· Eod
tpe tenuit bīssimū epm siricū
romanū ni oīm dero suo· i rc
clusit eos in custodia publica
et fuerūt clausi multis diebus
Tūc uenebāt ad eos mlti xpi
ani· ut benedictionē ab eis am
perēt sacramēn· qua tpe per
secutionis urgebat· et sic ī cus
todiā uenebāt· et deferēbāt filios
suos et ꝓpinquos et pagans
et baptizabant a bto sixto epo·
Tunc deus iussit oēm senatū
cōuocari· et fuit cōuentū i cō
uuuū magnū unanī ualeria
no ꝓfecto quinto kalendas aug
ti· Et statuto sō· iussit sibi de
tuis pītari . abdō i sēne
subregulos xpianos quos de
ꝓsidē adduxerat maceratos du
uersis penis· Et dixit deus ad
senatū· Audiat uetus ūr prēs
consurpti· Dij deceꝑ tradiderūt
nob hostes seuissimos īmi
cos reipubice et romanū īpe
riū· Et introduci sūr ornati

et auro et lapidibz pciosis·uic
tqz cathenis· Quos cū uidiss
ōnūs senatus·mirari cepērūt
i aspectibz eor· Tantā eīi grā
tiā ds seruus suus ut ma
gis doloz cēt in animo eor· q̄
furoz· Tunc uisit deꝰ addiu
dauidū pontificē capitolij· Et
pontifex dauidus detulit secū
tripodā· Et dixit deꝰ ad
abdon et semē· Sanctificate dns
et estote subregnū romane lib
tatis· et possidete oīa uīa: et
patrem romanū ipery· augeīm
diuicijs et facultatibz et hono
ribz et cōsiliite uob̄metipsis
Respondentes abdon et semē
dixūt cuncto senatui· Nos et
nr̄i nr̄i pīores semel obtulim
dño ihu xpo nr̄os obladiōe
et sanctificāū· nam dns tuus tu
sanctifica· Deꝰ dixit· Ecce
arrima tumulta parāda sūt·
Et uisit ur̄sos feroces et leōes
pari· Et dixit abdon et semes·
Quid tardas· Fac qđ putas
te facturū· nos seruū sumꝰ de
dño ihu xpo qui potes ē oīa
cogitatiōta tua et trāsm dest
truere· Alia die uenerūt cū
et mīnauerūt deīs quia ursi
et leones in cauceis mouuḡ
fuissēt· Deīus autē iratꝰ uis
sit edmonē i amphiteatro pā·
Et sūm est cū ueīssēt ad āph
teatrū uoluit deīus mouere
sed uisit ualeriano pfecto di
cens· Si non adorauīnt dēū so
le ferax· mordibz laceran ītere
ant· Tunc ualerianꝰ dixit ad
abdon et semen· Consiliate na
tionib; uīris· et nutrificate do
soli· Quod si non feceritis pri
bus mordibz ferax· Respōde
rūt abdon et semes dicentes·
Jam diuinꝰ tibi nos dīm ihe
sū xp̄m adorauīnꝰ· nā mānsio
simulachro mūqm̄ hūiliam·
Eadē hora deīudauit eos et
furoze repletus deduxit eos ā
te simulachrū sol' iuxta āph
teatrū· et cepit militibz ut cō
pellēt eos ad sanctificāū· Illi au
te cōtēpnētes expuerūt i simu
lachrū· et dixūt ad ualeria
nūssimū abdon et semes· Jam
fac qđ fūrus es· Tunc uisit
ualerianus sub uoce p̄mia
ut cū plūbans rederetur dīes·
Deos blasphemare nolite· et

uisit eos

iussit eos introduin ī ãphitea
trum· ut ferar⁹ morsibꝫ cõsum
mẽt· Et cũ ingressi fuissent
respondẽrũt in conspectu vale
riani dicẽtes abdon et semes
nomẽ dñi nri ihu xpi pro quo
introimꝰ ad mortẽ· introducat
tibi immãe sps· Et sic signo ẽ
introierũt in amphiteatꝝ· Dñs
cũ introisset in cõspectu vale
riani nudo corpe· tamẽ idumẽ
pe xpi· dant valeriano· Dimit
tantur leones duo· et ursi qua
tuor· Dñs cũ dimissi fuissent·
venerũt rugientes ad pedes ip̃o
rũ abdon et sẽnes· et illatim
rudebãt a pedibꝫ eor· sed magꝭ
lustodiebant eos· Et dixit va
lerianus magica apparatꝰ
eor· Et nemo poterat ad eos
amodꝰ propter ipetũ ferar· Vale
rianus furore plenus cũ tribꝫ
decimꝫ gladiatorꝫ misit ut gla
diatores introirẽt cũ tribꝫ decimꝫ
gladiatorꝫ ut ipi eos interficerẽ
Dñs cũ parũ fuisset· ligauerũt
pedes eor· et missu valeriani·
extraxerũt eos et iactauerũt
ante simulachrũ sol· in atrio
phiteatrũ· et iacuerũt ibi corpa
sca· adcomplũ xpianoꝝ tribus
diebꝫ· Post triduũ nõ venit
quidam xpianꝰ nomine carinꝰ sub
diaconus qui manebat iuxta
iuxta amphiteatrũ· et collegit
noctu corpa· et reposuit ī arcula
plũbea in domo sua· vio kalẽ
das augusti· Postea vo latue
rũt corpa sca· abdon et sẽnes
martirũ p multos ãnos· latu
erũt usq; ad tpa constantinum
patronus· De qua re sẽm est· ut
ipsos libꝰ nrõs reuelatos re
ponꝫ constantinꝰ xpianissima
rent et transferrẽt in cymite
rio ponam· Vita sancti ghet

Igitur nam episcopi· et ꝯ
germanus confessoꝝ
antissiodorensis ecclesiꝫ
oppidi indigena fuit· pa
rentibꝫ splendidissimis
procreatus· et ab ipis infan
tiam studiis liberalibus
institutus· In quo doctrine col
lato cũ ingenij ubertate cõsen
taneus eruditissimũ duplicatũ
bonũ id est nature et industrie
reddiderũt· atq; ī cũ pfecto
litteraꝝ plena cõfluent· Post
modum gallicanã mr urbẽ

romā nris sacrā plenitudi
ni pfectionis sue adiecit·deinde
tribunalia pfectur pfessione
aduocationis ornauit·Inquo
actu dīi multipha laudis hui
resplendet·sublimem genē·di
uitijs ornatā moribusq; sortiu
tur uxorē·Quē quidē toge pue
nis pmunitē ptū reipublī
ce ad honoris pūpsit insignia
ducatus nitidē·et regimē per
punctas confecido·Eruditha
tur pfecto omnibo dei iudicio ne
quid pfectionis deesset aplico
pontifici mox futuro·Pabatur
eloquentia·pdicando nris·doc
trine iustitie·uirtutis sanctas:
ad testimoniū catholicitatis·Tum
subito diuino predit auctoritas
quam oīscientius ministratus ex
sequit·Nam dein oīs·ciuitas
nobilitas·plebs urbana r'stic
tas·in unā uenere sententiam
germanū epm oīm una uox
postulat·Bellū indicit potesta
ti·cui subiecto finē fiut·cum
enā ab his quos pro se patrē
indicetur·Suscepit sacerdotiū
inuitus·electus·addictus·sed
repente mutat in oīb·Deseri
tur mūdi milicia·celestis assu
mitur·cui pompa calcat·hūi
litas cōuersationis eligit·Vxo
rē sororē mutat ex cōiuge·sub
stantia dissipatur in pauperes·
paupertas ambit·Nam uō euar
rari nō potest·qua hospitalita
tem sibi ipe conscuerit·quas
cruces: que ue supplicia corpus
sui pcentor induerit·breuiter
uita uere fidē imitata pdi
cā·Ex ea die qua sacerdotiū
sūpsit exoidiū usq; ad ūltimū
diē·tanta obstinatōne tabo
ris animā suā pauit·ut nū
q̄ panē frumēti·nō mundū non
aretū·non oleū: nō legumē nūq̄
uel salem ad usū comedendi sa
pous arripuit·Sane die festiui
tatis uel natiuitatis dīne po
tiones singule sumebant·In q̄
bus ura unū sapor aquis mun
dis delebatur·ut arcta austeritas
solet largis pmixtionib; tēpera
ri·In reliquis pmū amore
pūhibabat·deinde panē ordeanū
sūpsit·quē tamē ipe coxit mo
litu·Et oī hic cibo grauior ceu
nis iudicē·nūq̄ nisi uespe·m
tertiū in ebdomada medius:

tur mūdi milicia·celestis assu
mitur·cui pompa calcat·hūi
litas cōuersationis eligit·Vxo
rē sororē mutat ex cōiuge·sub
stantia dissipatur in pauperes·
paupertas ambit·Nam uō euar
rari nō potest·qua hospitalita
tem sibi ipe conscuerit·quas
cruces: que ue supplicia corpus
sui pcentor induerit·breuiter
uita uere fidē imitata pdi
cā·Ex ea die qua sacerdotiū
sūpsit exoidiū usq; ad ūltimū
diē·tanta obstinatōne tabo
ris animā suā pauit·ut nū
q̄ panē frumēti·nō mundū non
aretū·non oleū: nō legumē nūq̄
uel salem ad usū comedendi sa
pous arripuit·Sane die festiui
tatis uel natiuitatis dīne po
tiones singule sumebant·In q̄
bus ura unū sapor aquis mun
dis delebatur·ut arcta austeritas
solet largis pmixtionib; tēpera
ri·In reliquis pmū amore
pūhibabat·deinde panē ordeanū
sūpsit·quē tamē ipe coxit mo
litu·Et oī hic cibo grauior ceu
nis iudicē·nūq̄ nisi uespe·m
tertiū in ebdomada medius:

plez q̄ die septima ponebatur.
De hinc indimēti nullatenꝰ
tunica indistrictis fuere tpibus
Aā neq̄ hiemē amisit abiectio-
neq̄ estate leuamē admisū est
Ad utriq̄ tandiu usu fuit:
nisi forte donatū est. donec am
none minima solueꝝ: aliud sep
uiuens ihēnte. Spatiū nō leū
li sui trabicule dolabres ambie
bāt. muchos auers usq̄ ad sū
mitatē marginis cōtinentes. q̄
tamen cotidiana ipressione dē
si confert soli diuinā pferebāt.
Stratū oīe subiecto alueo. ex su
posito unū tantū cubitū sinu.
Caput ab humeris p̄ternas cō
tinuū. nulla sublenamē abiec
tio: ita p̄nus pstrata membra
dampnauāt. Nocubuit mūdū uesti
tū. raro unguluū. raro calcamē
ta detraxit. redimitus loro sep
et capsula cōtra reliquas cōmen
te. ungis gemitus oīano pseue
rans. Longo etiā tpe sōpnū ca
pe inter tormēta non potuit.
Dicat quisq̄ qd̄ senserit. ceterū
absolute definio btūm germanū
nr̄m tot annos longū traxisse nr̄i
tatis. Q̄ si p̄dara dīn̄ ānus et

pietas. qui familiā suā in ma
iūtatis fidei gradiemē dupli
a remuneratōne donauit. ut
p̄tin si q̄ forte fluant deuq̄ eius
errores et ceteri deificata sanctas
prestaret. quāq̄ si p̄tis p̄tins
solitam trahebat obnoxius. ma
pet semeratū esse iūitū. Hospi
talitatē penitari obseruatōne
seruabat. Omnib⁹ etiā sine ulla
obseruatione domū p̄buit. et
cōmunū ieiunus pastor exhibui
pedes oīnb⁹ manu sua lauit.
dūice institutionis minister et
custos. Itaq̄ urbis quod ē
difficillimū nr̄ frequētas
plor. solitudinis nr̄ā. Ihe
rimū in sdi conuersatione dian.
Quu duplicē uitā xpo ad pfec
tū religionis instituens. i cōspi
tu oppidi inposito cuiusa flu
mine monasteriū collocauit.
ut ad fidē catholicā ppli. et cōgre
gationib⁹ monachor. et emulatiō
a gīa rapeat. pcipue cum tam
pontifex uel magistro amedēn
bꝰ nr̄aq̄ fides sumenda fuisse
ret. Et ut ad emptamēta uitā
tū creaturis meritis ueniret:
nō pstipemus. sed miserendo

principiū fiunt. Erat illo tpe
mr bonis moribz iamdudū
noīe. qui cū princeps plidat'
esset mnibz; officij. exactos
a piūalibz sacerdos solidos ad
ducē deferebat. Is diū mlestā
ep causa ex itinere diuertisset
sacrificij pdidit quē ferebat. illō
q; de ciuibz mtuētē. ca
sus reperit qui nefariā mmi
ca infestatione cōsueuāt. Ille
demq; in se reuersus damp
nū mādū agnouit. Implet
q; hominē ciuitatē. et a bōis
simo sacerdote nō aliter ep si
pē sibi cōmēdasset pecu
niā requirebat. Quam
ille in dei noīe reformandā
quasi uerus debitor repmisit
Era nam dies sabbati fuit qua
p totam ciuitatē solita ieiu
nione pdurē. Et nō mihil
indigni fuisset mctū. post p
die is qui solidos requirebat
lacrimalis gemma sacerdotis
amplectit. contestans appeti
tur se supme mortis ocasio.
nisi pecunia publica fuisset
mucita. Indignat ep pacem
eam. pollicetur securitatem.
fiet multo post pulsū. pcedere
ad missā. exhiberi secrete ad
se unū ex hys qui eam cōsue
uāt pbere. Fortunatus q; ue
tor fuit fiat pūtat. Quē cum
districta examinatione discu
teret dies fieri nō posse ut ad
missū fraudis lateret mmi
tō. p quē fieri prauia cōsueuāt
mpat ut uera fidē celeriē fate
atur. Sed ū nec; q̄us armen
ac malicia q̄ cōmiserat de
negaret. tū ūo pia cōmotō sa
cerdotis pdiū infestantē pce
pit m pplō. nec mora missā ce
lebratur. egreditur. Post missā
quoq; facta in plebē sabbati
one solēpni. Oratione tota
corpis strage pstrauit. Stat
infelix mmota et captiuus pa
ritor et mmister in sublime
suspendit. Exta eius clamōe
cōplet. plebs unīsa turbat.
et quasi flāmis arīdat. nun
uore matrima. nomē mutat
sacerdotis. crimen q̄ cōmise
rat confitet. Tandē; urbis
simus. p. ex oratione consurgens
arripit ad podiū. euocat ebriū
trem. omia dissimt. immicta

370.

ognioscat· solidi de labrbis p
ferunt· Clamor ppli attollitur·
uno ore germanam meritū et di
uitatis potentia predicat· Lod
q; miraculo et deceptus penuri
am· et obsessus recepit sospita
tem· ¶ Plures quidē ia antea
uerat· sed semp nouā serenā
obumbratione pūpsit· Hoc ū
fm̄ ideo memorabile· qa pub
lic̄ fiut· ¶ Oddā bō uro bel
lū demones intulerūt· quē am
multiplici infestatione tēptatū
mdmū fidei lorica repugnabi
lem reperissēt· cōcepta machinā
ad plebis exitiū contulerūt· Nā
pmū paruuli· deinde maiores
natu· repente tumefactis intri
secis suis uiscerib; uiuebāt· ut intra
cte mortē egritudinis spaciū
uix triduo traheret· Ita mor fu
riens gladij ppls delebat· nich
il opis humana prudentia ōferebat
et pene plebs trepida ad diuinū
psidiū p antistitē decurrit· Q'
ptinus oleū benedixit· cui mar
tu ira nutrisecis tumefacta
tabescebat infirmitas· ut sanati
ueteris primus et angelicū i fi
lijs defluentib; ministraret· tan
taq; celeriter remediū celeste
succurrit· qūta uirtute illata
pmies· ¶ Quod admissū cum
maligno· factione spūū conti
gisset· unus ex obsessis dū a sco
uiro purgaret̄ euomuit· oēsq;
in fugam uisos· eius oratōe con
fessus est· ¶ Erat familiare be
atissimo uiro alterius uultus
uidere· alterum nūc monasterij·
quasi diu exercitū militū uisi
tare· ut certantib; studijs ūno
lentes ad premiorū gl̄am pro
ficeret· ¶ Quadā uice ocupatō
ne detentus ei ad monasteriū
rogaret̄· cunctanter aduentum·
fecit multo post absolutus mora
q; uerbis in spectatā frīb; fiu pēn
nam differebat· Contigit in hora
cadē in monasterio unus q; pa
ti cōsueuat uexaret̄· Diu subi
to ei sūma nocte p̄clamat· Ocr
mamus ad fluuiū ē· sed immen
sitio nō potest transmeare i·
Diu abbas fidē in dictis negaui·
dū et neq; spm̄ fallere· et illum
nō adesse qui euocauerat in
dicabat· Cumq; in eadē mente
ratione p̄sisteret· missus unus e·
frīb; uerendū fuisse demonē

cauit· Nauigiū mulier trāsit
sacerdos· et nī ea qua solebat
gratulatione suscepit· Inolbit
ome mora uiatorū· cōgregatō
tota psterit· nī subito p̄ianna
aeris mussibus nexibus hostis
refugatus appendit· et ut tātī
moras fuit dū de uiatore con
surgit· nichilq; aliud deprat· q̄
ut sine aliqua corpis debilita
te discēdēt· Quo interdicto: fe
da relinquens uestigia· q̄· nī
eo quo erat dignus fetore dis
cessit· Quodā tpe cū hyeme
ter pageret· et diē totā i ieiu
nio ac fatigatione duxisset· cō
moneī ut cogente uespe q̄q;
suscēdēt· Erat enī domuncu
lum absq; tectis tam p̄ē sī ha
bitatoribz semel eruus· q̄· cū
p̄ uiarū uulgariū arbusta
cōtexerant· ut pene esset medi
nocten sub uidi aeris rigore
durare· q̄· in illo periculoso hos
pitio suscēdē· p̄sertim cū duo se
nes p̄ter habitantes ifestatio
ne tribuū hanc ipam domum
inhabitabilē fecissēt· Quos
ubi uir bīssim· cōperit· hone
stes ruinas q̄ amentates expe

ent· ibiq; inter multiplices que
quondam fuerāt mansiones
nuctua nox una est· q̄ nustat
habēt habitatiū· Illuc leuesta
mule et paucissimū comites
collocantur· quibz breuis cena
la usu fuit· cēpo pentus absti
nente· Denide ad altaria
nostra cū unus ex clerus legē
di suscepisset officiū· ille ieiun
o et fatigatione cōfectus sopore
sup̄atꝰ est· Tunc subito ātre ora
legentis astant umbra tribus
et paulatim sub oculis egredi
tur· intuens qui legebat· pau
ores cruā sacrū sanctis mibrīs colli
dūt· Tunc uō detrusus lectoz:
pīdiū sacerdotis implorat· Q̄
statim p̄sidens· effigiē tribus
ymaginis intuet· et p̄missa
obsecratione nomīs xp̄i ip̄rat
ut quis esset· quid ue illuc agēt
fateret· Unus protinꝰ humanitate
deposita· uoce humili mōe sup
plicantis eloquit· se uel cōpatē
suū auctores criminū fuisse ȳ
multoz· insepultos iacē· et ob
hoc mēstare hōes quia ip̄e q̄
eis esse non posset· rogare re
pit ut pro eis dīm p̄cārē· qua

375

tinus recepti requiē merereñ.
Adhec nr sūis indolui. ꝙrat
q; ut locū ostenderūt quo iacēt.
Eū uō cerco ꝓcedente dux multa
ꝓgredīē. et inter difficultates in
maz maximas in tēpesta nocte
locū in quo ꝓcūbūt sūāt ioueni.
Dt uō mundo ē reddimus dies
ornūctos molas mutat. hos
tat. ipse epis maturato assūg
rudera tumultuarie supiecta y
rempus rastris amulsa purgāt
Inuenumt. ossa. fusa sine or
dine ossa. ferreis adhuc nexib;
illigata. ad legē sepulture fossa
durgūt. membra erura ūmulis
ambiuntur. hymnis supiectaq
pont. ozano missionis ipēdi
tur. obtinet arkundus reges. in
uenibz ques. ita ut post eadem
diem sine ullo trous indicō. do
micilīū frequens habitatōe flo
uerit. Hec illud omittendū
uidet. qō in eodē uinere post di
es aliquot nocis tenitate cōpul
sus medioctū pfonat. matrona
q ambitū refugiens reqrebat.
Cumq; in domo ope soluto per
noctasset officio. lux orta ē mil
lis gallor cantibz nunciata. cū
eaq; aūū copia in eadē dom
bz non deesset. Causa nouita
tis explorat. agnoscit nullum
ee iam tpe quo tristis tantum
tas naturale gallinaū dāpna
uisset. Itaq; ab oīnibz exoratꝰ
merede mansionis exsoluit.
Acceptū eūn triuū. cū benedicti
one omittit. Duo pasto an
nale. audiuis habitatiōū usq;
ad molestiā frequētabatur. cui
bz sanguabant. Ita iurtus di
uina etiam in rebz minimis
maxima pmunebat. Eodem
tpe ex britānijs di[illegible]reta
legato gallicanus epis
nūciant pelagianā pūitatē
in locis suis late pplīn ompal
se. et ꝙ pmū fidei catholice debe
tumurri. Ob quā causā synod⁹
numerosa collecta ē. oīmq; iu
dicio duo pclare religionis hu
mana unitor pūbz iploant.
ābuntur germanus et lupus
aplīn sacrdotes etam corporib⁹
et celū meritis possidentes. et
quanū laboriosa necessitas
apparebat. tanto eā pmptus
deuotissimu seruu suscepermi
celeritatē regionū p fide stimu

losus maturantes. Itaq; orte
anū mare conscendit. Qui fa
mulos suos mr discrimina
tutos reddidit et pbatos. ac p
mū de sinu gallico flabris le
nibz nauis m altū pducta de
duc. donec ad equor mediū
pueniret. ubi porrectis in lon
gū nusibz. nichil q̄ celū et ma
ria uidētur. Nec multo post
occurrit in pelago religiosis
mimicanis demonū. q̄ tan
tos ac tales uiros pcul ad
rapiendā ppl̄or salutē hui
dis. ● mūtantibz uidēt.
Opponunt paula. procel
las minitant. celūq; nubium
nocte subducunt. et tenebra
caligines maris atq; aeris
horroꝛe cōgeminat. uentoꝝ
furoꝛe uela non sustinent. et
omnem molem fragil' cumba
uix tolerat. Cedebant mini
steria nocta nautar. ferebatur
nauigiū arrianone nō uirib
et calū dux spe uel pontifex
fractis corpis lassitudine. i
sopoꝛe resolutis ē. Tū uero
quasi repugnatoꝛe cessante
tēpestas exitata cōualuit. i

iam naufragiū sup fluctib
bz mergebatur. Tunc bis hu
pus oēsq; turbam exitāt sem
orem. clemēs furtibz obpo
nendū. Qui periculi imānita
te consolatione xp̄i mitigat.
increpat oceanū. et ptribus se
uientibz causam religionis op
ponit. statimq; assūpto oleo i
mōte trunans leue aspgens
fluctus seuientes oppressit. Ca
legā āmonet. hortat unusq;
oratio uno ore et clamore p
fundit. Adest diuinitas fugā
tur inimica. tranquillitas se
rena subsequit. uentiq; cōtrari
o ad seruū ministeria flāt.
Nauigiū famulantib; undiq;
sequitur. denuisq; īmensis
spatiis breui optati littoris q̄
ete ponunt. Ibi nāq; cōuen
tus ex diuisis partibz multi
tudo excepit sacerdotes. quos
uentuos etiā inhumano abū
sa predurāt. Minabant etiā
sinistri spūs quos timebant.
qui impio sacerdotū. dum ab
obsessis corpib; detruduntur.
et tempestatis ordinē. quē m
tulerant furebant. uictosq; se

370

cor: meritis et migio nō negabant· Interra britannor: insulā que inter omnes ē uel prima uel maxima aplis sacerdotes raptim opinione ꝑdicationibus impleuit· et cū cotidie īcrudescenda frequentia stipārēt· diuinus sermo· non solū in ecclesiis· uerū etiā p triuia· p rura p domos fundebat· ut passim et fideles catholicā firmarent: et depravatam uanorum hominū agnoscerent· erat aplor: mistar· et gle auctoritas p cōsanguineā doctrinā· per litteras únus ex meritis Arrebat ꝑterea tantus auctoritatibz asserto ueritatis· Itaq: religionis universitas īcorrupta prōpta ꝓficiat· Lacerbat abdita simistre ꝑsuasionis auctores· et more malignū spūs gemebāt penitus sibi ꝑditos cuadentes· Ad extremū diuīna meditatione cōcepta· ꝑtinuit mire conflictū· Procedūt ꝑpauidi nimis· uestē fulgētes· armīdam assertione multor· cognōuē se subire alia· maluerūt quam ꝑdi quē subitant pudorē tam humanitatis mutare· ne uideā se ipsi silentio damnauisse· Illic plane īmense multitudinis numerositatis etiā cōiugib; ac liberis exultata cōcrepat· Adest ꝑdis: expectat et futurus iudex· astabant partes disparatione dissimiles· Hic diuina· hinc humana ꝑtrahunt· Hinc fides· inde perfidia· Inde pelagius auctor· hinc xp̄s· Primores vi loco bīssimi sacerdotes ꝑdicant aduersarijs copiā disputandi· que sola meditatione uerbor: diu inanit: et aures occupauit et spā· Deinde antistites eloquij sui torrentes nī aplos et euangelios tonitrus protulerunt· Observat cōmo· ꝑtis nī dimino· et assertiones molestissimas testimonia sequunt· Commutatur uanitas· perfidia cōfutat· ita ut ad singulas uerbor: obiectiones reos se dū respondere nequeunt· fatentur· Pdis arbiter nix manū cōmouit· Indicit tamē clamore restatur· nī subito iur tribunitie potestatis nī cōiuge pacē· i medio de· ne amor: filiā his gemitib; ingeris sacerdotī· Dotā illi offerre adi

carnis pcepertit. Sed ōsolacōa
puuente fruī. unguīt oī pa
rētūz pces: et p curatione par
uule sacerdotes depcant. Nu
expectatione ppā et inclinatos
adiūtorios intuentes. mandet
breuiter fundentes. deinde ger
manus pletus spū scō. inuocat
trinitatē. et ptīm adhēntē la
tri suo capsulā oī sōr relūqs
collo auulsā manūz cōpheō.
cāqz in conspectu ōnīm puelle
oēz applauuit. Quos statim
cecitatos tenebris luminis ue
ritatis repleuit. Exultāt pare
tes. miraculo ppls obstupescit.
Postqz dē ita exanimis hōm
pūalio inqua delata est: ut
sacerdotū doctrinā sacrīs de
sideriis sectarent. Cōtractus ta
qz auctoūz mētis amissa
qz oīm fidei puritate cōpōitq
sacerdotes albanū būm mar
tirē orandi grā petierūt. Un
de dū redeunt insidiatoz im
munis casualibz laqueis pe
paratis germanum pdē occasi
one cōsumūt. ignorans me
ritū. Ubus sanct bīssimi ob
corpis ppaganda. Et dū ali
qñ uno in loco infirmitatis
necessitate constringit. in ui
cina qua manebat casualē
exarsit incendiū: qđ cōsūptis
domibz que ibi palestra ha
rundine tegebant. ad ide ha
bitaclm i quo ipe iacebat flā
ma ferebat. Concursus ōīm
ad auxiliū cōuolauit. ut ele
uatus manibz periclm qđ sibi
iēminebat euadet. Qui oīnīb
murmuris motum se pcūpoē
non passus est. Multitudo oīs
desperatione ptīta. obuiam
occurrit. Sed ut de potentia
manifestior appareat qlitz quid
nūdure turba cōprauerat ig
nis cōsumit. qđ ipe et ipsum
defendat reseruat. Hospitiū
sā uim expauescēs flāma exhi
uit ul transiluit. ultra citraq
desecuens et inter globos flag
grantes incolume medij tabu
naculū qđ habitatoz includus
seruabat eiciunt. Exultabat
turba pro miraclo. et uicta
se diuinis ūtutibz gratulat.
Exhibabant diebz et noctibus
ante tugurīū pauperis turba:
sine numero. Hy animas ni

377.

rare: hȳ corpora. Dicit qđ xp̃c
opabaf̃ m famulo di. q̃ ūnues
fanebar. Cum debilitath fue me
hil remedij pateret adhiben. q̃
dam nocte candēte mueis uesti
bꝰ uidit sibi assiste ꝑsonā. que
manu extensa lacrimē uideret
attollere. cūq; consiste firmis
uestigijs imperabat. Post quā
horam recepit integrā sanita
tē. et prisinā ut die redditurus me
ris labore subiret mercedē. In
terea saxones pactiq; bellū aduer
sū brītānos unctis urbꝫ fuisse
perūt. quos cadē necessitas i cas
tra constrinxerat. Et cū crepidi
partis sue pene impares uidi
carent. scōr auxiliū auxiliū
peterē. Qm post primū matu
rantis aduentū tantū securita
tis ac fiducie contulerūt. ut ac
cisse manū arderet extrē
mis. Itaq; aplius diurbꝫ crisis
muniebat in castris. Aderant
quadragesime cētā dies uene
rabiles. quos religiosiores red
debat pīma sacerdotū. i tantū
ut cotidianis ꝓcessionibꝫ ista
tim ecclāt ad grām baptismi
cōsolarent. Nā marima cuio
dē exēt multitudo undā la
uacri salutaris expetit. Eccla
ad diē resurrectionis dīne fōn
dib̄ contexta cōponit. i expedi
one cāpestri militar cuncta
aptantur lampadibꝫ. baptismi
ꝓcedit exēt. Fides feruet i ꝑplō
et cōtēpto armor ꝑsidio diui
nitatis expectat auxiliū. Inte
a hec militarib̄ uirtor a castrorū
hostibꝫ mūnat. Qui ruchonam
quasi de mermi excentu plu
mētes assūpta alacritate festi
nant. quor tamē aduentū. ex
ploratione cognoscit. Cumq; e
missa sollempnitate paschali
reuertis de lauacro pars maior
exercit̄ arma capit et bellum
parare cēptaret. germanꝰ du
cē pichy profitet. Eligit expedi
tor armāta ꝑtis e regione
qua hostiū sp̄abat aduent. nal
le armāda eqtis montib̄ iter
etur. quo m low nouū cōpōit
exercitū. Hīc duc agimus en
am aderat. et feror hostiū mil
titudo qua appmquare itue
bant. in insidijs constituit. cū
subito germanꝰ signifer suc
cūmonet. et ꝑcipit ut non sue

uno clamore respondeant·seni
ri ab hostibꝫ qui se inperatos
adesse cõfidebãt·Alleluya terrõ
repetuũ sacerdotes exclamant
Sequit̃ una uox oĩm·et elatũ
clamorẽ repulso aere monatũ
cõclusa multiplicat· Hostileag
mẽ tũc ꝑtermit̃·cum se sup se
nõ solũ ripes arnũdatas·uerũ
etiã ipsã ech machinã contre
muerũt: crepidacommq; necte u
ux sufficit pedũ pmotas arce
bat̃· Passim figuũt·arma p
munt·gaudentes uel nuda co
pora cripuisse discrimm·plu
res etiã timore ꝓpules flumĩ
qđ sensim uementes trãsierit
deuolant· Vlonẽ suã inocẽs
cerui⁹ intiet̃·et uictone prel
tur oculis expectato effluxu
Spolia colligit̃ exposita·et p
dã celestis uictone mules reli
giosus adpisat̃· Triũphabãt
pontifices de hostibꝫ fusis sine
sangine·triũphat de uictoria:
fide obtenta nõ uiribꝫ· Lapsi
ta itaq; opulentissime insule
securitate multiplicã·superatisq;
hostibꝫ·ul' spũalibꝫ uel carne
cõspicuus·quippe qui uinsset·
pelagianistas et latrones·am
bonas metropoles regionis redũ
nolunt̃ tãquillã nauigatio
nẽ merito ꝓpo: et mirabilione
bũ albam mãs parauerunt·
quietosq; antistites suos debi
tus felix carina recepit· Itaq;
redditu uenerabilium sacerdotũ·
exultãt gallie· gaudẽt celeste
demonia cõtremiscũt· Lenea
pectaco ꝓpe ciuitatis bũn gma
nũ uotis duplicibꝫ ambiebat·
quã et apud maiestatẽ diuinã
et mi ꝓcellas seruare cõspexit·
Tributaria functio ꝑ solũ
et necessitates ~~i~~nnere cues
sus innumere quasi pupillos
orbatos parentes depresserat·
Recepit̃ ꝑfidiũ destituẽ: ag
nosat causas·merorẽ mige
nisat·et ꝑ quete uera reipũ
cõsurus remedia ciuitatis pe
marina disanima labores
tirone expeditionis repetit̃ in
gredit̃ itaq; gallias lustratu
rus·contenta parussimo co
mitatu· et exigua cuctione
ꝓgredit̃·q; pro largissimus the
zaurus xp̃m ferebat in pectõe
Ope pũũ puto mandare me

incinoue·cui mē illas clam⁹ fuis
se ūtumbz·Fondū de⁹ mons
sue amitatis exesserat uiā lem
ter serpens·eratq; īmmēte iam
uespe dies tēpestatibz turbatus·
ñ subito comitatu suo nudus
pede nouillo uacuus minus exp
ditus uiatoz accelat·Cui eam
nubitate condoluit qui dolose
miserens cōtuberny ingrum
mansione·et inter innocētes
compatolq; insidies·q deo nō
animabz ingilabant·unum
cū quo sermo uehebat arripu·
Die redito·amisso pdecessis
agnoscē·et ut sacerdoti aīal nō
deesset·unus ex clerus ī pedē
mutat ex equite·Dū uer agit
arūnech comites intuentes bra
cū uirū extra more cōceptā le
tā multus sub umbra nouē
uelantē·Qd cū ab oibz uidēt·
unus ex reliquis auctoritate
cōcepta·causā leue pauidat·
Ille inquiens paululū cōmore
m·quia infelius illius labor·
et irridendus est et dolend·qūe
nox uidebius etiamē·Cuiq;
delapsi animalibz substituer·
post paulopost eum inuenim
pedestrem post se manu captū
annual reducētē·Qui breui
adūigit dū ille accelerat·dūq;
ibi moratur·statimq; uestigijs
ēpi priolutis crimē qd cōmi
serat cōfitet·Et ita p mor
tis spaciū uretinū esse se retu
lit·ut longius pdire nō posset
ner aliā euadendi uiā reperi
ret·mīi ut abominū animal re
formaret·Ad hec uir būssim?
Si hesterno inquit die mido t
tegmē dedissem·furandi ne
cessitas non fuisset·Qd dicit
atcipe·reformā qd inīm c̄ fra
ct confert pro pena cōmissi ñ
solū uemā·uer etiā pmiū cū
benedictione suscepit·Quer
bat deus pleuus secretū et abser
tione cōcti cū ūtumbz ne pro
durēt·In quo uere euāgelica
sentēna pbabat·ciuitatē sup
montē positā latere nō posse·
Dicabat suos solacia·extēno
r declinabat occursū·sed ob
scuram nō poterat maiestatis
luce arcūdatus·Nā unum ex
ut mundicia cuncti sus
peret porrigebat·ī occursū
cōuigibz·ac liberis cōmolabāt·

et cōmunatus dei agnemq; dū
omnia cuncta nūgrebant. plequē
tibz cohebat. ¶ Dreterire silē
no impiū putās: in aletia loco
absens ptū unus optatus sit.
Erat illic pbr senator nomine
natabiz nobil religione no
bilior. Lōiux illi nectariola fi
milis sanctē: quos puēris p
studio antiquē cartatis expe
ctat. Aduenienti pparāt man
sionē: et quātū maior plona
aderat. tanto minor ipendit
apparatus. Matrona sumn
stramen lectulo subdidit sace
dotis quo ille insolus membra
ait. Deductaq; nocte i diē
uel plalmis. die reddito. ite
rū agebat ingredi. Lustrato
offi hospino familia tota gau
debat. strati reliquas fidelis
matrona collegit et cōdiuit.
Audit ur agrestius q̄dā bene
ingenuus habens uxorē filiu
os et parentes. possessio fuit
mediocris mimia fluor q̄ oī
fletibz nō minus germana ab
senna q̄ infelias optimates lu
gebat. Et cū nichil remedij ꝑ
posset adhiberi. plimit finire

fidei matrona uenerabil. stra
men cōditū pfert quo furiosis
arreptis collig. qui spacio
unius noctis quasi apostatis
uallatus est mœrdio. idama
to semp nōie sacerdotis. Qui
cū nō adesset pēna. finire non
dederat. Diuino purgat auxi
lio. neq; unq̄ postea m oīm
uite sue spacio puulū tēptauo
nis nouit. ¶ Itaq; arelatum
petens. ad lugdunensē urbem
deuectus est. Vbi certatim pp
pli studijs mdiscreta etas et
sexus uno occurrit officio. oēs
benedictionē flagitāt. tactū re
quirit. et q̄d supē mirandū
releuat. Verū nec tantū unat
uidisse. Infirmitates diuerse
passim benedictione sanantur
ꝑdicationibz cuncta remeatur.
et licet festinans abscessum
cunctē pplm doctrine fontibz ir
rigauit. Sermones cūcta eius
poterā. si uniuersa cōmedē
parret. plurimas cōgesta fastidiū
¶ Itaq; aduentante bēatissimo uro
urbs arelatensis religiosa gra
tulatione eū suscepit. istar a
postolicū in suis pris sacerdotē

suscipiens illustrabat eo ipe am
tas hilarij multimoda iunxit p
nosi · Erat em fide igneus uerb
celestis eloquij · et porpoms di
uine operarius indefessus · qu
ueneranduē sm affectu · ut prē
reuerēna · ut aplm sublimau ·
¶ Auxiliaris regebat emā tū per
gallias apicē prefecture · q̄ plē
nā sacerdotis duplicata gratu
latione suscepit · qđ et mligne
utilitatē urbī deliberabat agnos
cere · et qđ uxor eiusdē longa ā
ipe quartana tabescebat īcom
modo · Ingrediente lōgissimo
preter consuetudinē famulat
omnesq; similiq; ānuatōe de
figitur · Ita em dignitas mul
sermonis eruditio · pdicatōis
auctoritas stupendū animi
cōpleuerit · ut merito fama ce
lumor fuisse cognoscēt · Inue
tus est rebz maior ce q̄ minor
Offert munera · rogant bene
fica · ambiuntq; a bīssimo pa
ro ut dignaret ampe · et quod
querebat īcōmodū emā cōsite
tur uxoris · Qua usitata ira
uis passionis extincta est · ut
tremor pcedens et febris cōse
quens delerent · Recordatq; pi
me cantati · fidelis matrona
remediū celeste suscepit · quo et
corpus salubritate · et anima
credulitate cōualuit · Ampius
itaq; ex uoluntate beatissimi op
tatū leuamē ipe deuitat munda
ri · uerit in se magnū cunctis
et remediū referret et gaudiū
Interea ex britannis innume
ris pelagianā pfidiatē · uera
to patens auctoritate dilatari · ne
fuisset ad bīssimū urbī presby
terorū oīm deferunt ut cau
sam dei quā prius obtinuerat ·
tutaret · Quor petitionem festiui
omnes · dū et laboribz delecta
tur · et xpo se gratanter impēdit ·
Cessit tandē omnia mundia ·
iucta inimicis · nec reperiatur aut
est quē dei amicū iam senserat
Adiunctoq; itaq; seuero cpo to
tius sanctitatis · mare cōscendit ·
ad insulas tranquillitatē ele
mentia consecutus · nauigium ·
uentis fluctibus · aeris plequimē ·
Interea similis ipis pyolarum
insulam germanū uenire iu
tis nationibz nunciabat ·
nitatūrū ut classis quidā regi

oms illius pñ̄ in ocursu sōr
sue nulla manifesta mutatione pceperit. crebris sum
filiū qñ̄ in ipso flore adolescen
ie debilitas dolenda dāpnaue
rat. Etiā arescēte nerius cō
tracto poplite p̄ sanitatē ulus
ne negligi negebat. Hūc claphū
puncta tota subsequit. Dem
unt sacrdotes. occurrit multi
tudo ruina. cōfestim benedicti
o et sermonis doctrina diuum
profundit. Recognoscit pplm
in ea qua relig̃rat credulitate
diuturnā. intelligūt culpā esse
paucor. inquirunt auctores.
inuentosq; cōdemnāt. cui subito
clarus mandat aduolui sac
dotū offerens filiū cuius ne
cessitate cras et debilitas etiā
et sine probe allegabat. Ficō
inuius oīm dolor. pōpuit sac
dotū. qui concepta miserori
dia ad diuinā clemētiā cōfu
giūt. Statimq; adolescēte sy
nagogā sede cōpellit. adhredat
popliti debilitate curatū. et
p̄ tota infirmitatis spacia me
diabile dextra pōnit. salu
bre tactū sanitas festina sub
sequit. Arditas simul. nerui of
fecta reperiūt. et in conspectu or
filio inolomitas. patri filius
restituit. Implent ppli ānia
one miracula. et in perhibe
oīm fides catholica inuiolata fir
mat. Pōtifex deinde ad pfin
quarionis emendatōe con
uertit. oīmq; sentēta piuma
auctores expulsi ab insula. sa
cerdotibz addicunt ad mediter
ranea deferendi. ut et regio ab
solutione et illi emendatōe fru
erent. Quod mirantū salubre
factū est. ut in illis locis etiā ūe
fides inuiolata pduret. Itaq;
cōpositis oībz bōnis sacdotq;
ea qua uenerāt pfectione redie
runt. Dux dū domum de trans
marina expeditione reuocare
tur. et iam armoniā tractus
fatigatione bī antistitis ābi
erat. Offensus est supbe ilo
rensia regionis. ut magnifi
cus eius qui tūc hyrie rēpub
licā gubernabat gothaū fremē
tissimo alarico regi loca illa m
dicanda pro rebellionis pce
ptione p̄miserat. que ille a
uiditate barbarie cupiditatis

380

mhanuerat· Itaq; grem bellu
osissime regiq; idolor mīstro
obuiā̄ senex unus: sed tamen
ossibꝰ xp̄i p̄sidio munit et fo
nor· nec mora festinus egredi
tur qua īminebat bellicꝰ ap
paratus· iā pgrilla gens fuerat·
Totūq; ut eques ferrat· īple
uat· et tam̄ sacdos sīr obuius
ferebat· donec ad regē ipm̄ se
quebat· admīt· Omnimq; in
uincere iam progresso tarma
to diuꝰ· mitr suor catervas
opponitur· medioq; inf̄ p̄re·
p̄nā p̄cē supplicē fundit· deide
increpat differtē· ad extremū:
manū nuda ferro· halitus
inuadit· atq; in eo inuisum
sibi exercitū· Et ad hec rex fe
rocissim⁹ āmiratione p̄ tracti
dia deo īperante cōcepit· sūpet
constantiā· uenerat reuerēnā·
auctoritas ptinacia p̄mouet·
Apparatus bellicus armorq;
cōmodo ad consiliū mutuatē
deposito tumore decrēdit· Tra
ctatusq; qualē· non qđ rex uo
luerat· sed qđ sacdos petierat
cōplet· ad stationis quietem
exercitusq; se recepit· pans se
mutuē fidelissimā pollicet· ea
conditione ut uetera que ipse
prestiterat ab impatore ul' ab
eo peterēt· Interea p̄ nūcios
rē et meritū sacrdotis rex com
pressus est· externus reuocat·
p̄mde italiā petitu⁹ egredit
ur ut sibi sufficer· ne umq̄m
labore manus quiete fruerē·
sed ut ppria aut· ambulabat de
mutuꝰ in mutuē· Nā dū p̄cer·
conbiendime pcratus famili
arē suū senatorē p̄bm uerū
ilustrant· a quo illi amor· in
gm arnē multa offert· puella
nū os frontē multāq; totū cī
ales attrectatione benedix· de
inde condītū poculū p̄cepit af
fi: in quo ters parmulas pa
nis manibꝰ p̄pis cōmutas
infudit· uināq; mos puelle īse
rut· impans ut p̄fect· ampet
petitionē benedictionis ediceꝰ·
Qua fratrum clara uoce ārep̄
panē sumēt postulauit· ac de
inceps p̄fectus soluto affectu
ocius in amicū ruit· os· frontē
oculos osculat· mīcet ālex
ibꝰ: et huīmodi ūb salutatū

relinquit · Vale mecum fr̃ benig-
nale anime mee porro · ꝙnam
deus ut nos in die iudicij sine
cõfusione iudicem? ceterꝝ hac
luce mutuo niꝯ fruem̃ aspec
tu · Erat iter illius comitatu
ꝑum solitariũ · sed omnibꝰ
ab hominibꝰ constipatũ · Tantũ
ut p oĩs aggeres quos in mi
nere suo lustratos reliquit m
hodiernũ die · aut oriunt aut
occunt · ornatone cellule · et sig
nia crucis clata refulgeãt · Ter
rimotionũ sane augustudinẽ
se dũ ꝑcepit aduenemus mul
titudo miserate cratis et sexus
omnium · Illic in cõuentu oĩm
prostrati in fram · parẽtes filiã
in armis nobilibꝰ obtulerũt
cui debilitas penã seuissimã ·
ignis amissione generauat · Ab
olim etiã nativitatis sue ma cõ
tractis nervis in palmã digito
rum uiuabat · ut creditur ꝑtra
ctũ immie unguibꝰ cedẽte car
nis teneritudine tot impene
esse ulnera quot digiti · Et ꝙ
in sistentissima comi iussa ob
iecta aliquatenus obstitissent
palmã totam ulcera ulterius

munera transfodiunt · Nunc
dextrã cõprehensã · dũ adducat
sacrdos tractus salubritate
reducit · Apprehensoque singu
lorum digitos cedentibꝰ nervis
in usũ flexibilẽ revocauit · Sed
dum rupte immissio manus que
rebat sibi ipsa ꝓpiet · insup
pietas adiungit · ut sĩs mã
bus durectis · ut digitus extensũ
unguiũ ad formã omnium
consuetudinis resecaret · De
cursis itaq; montibꝰ gallicãꝰ
dũ alpes italiã ingressur · ex
spectat · casu armisonꝰ et opti
mestratus dominũ recipientꝰ
ruricus cõsolatorem sonat · Q
dũ grauiori multis fatisbus
iuga nubibꝰ inserta cõscendit ·
torrente obuio trahebant · q m
illis precipitis ꝓpinis · neq a
animalibꝰ neq hõim uestigia
fideliter herere patiunt · Erat
ex his montibꝰ unus et clod
et semoꝝ huꝰ fatis ut ꝓcissim
humeris suis inde vastos gur
gites deportauit · cuiꝰ exonera
tũ iterato transitu subiecta ꝑ
ruinis transposuit · Et ne nu
diosissime sin agnitionẽ regi

·381·

nuerē mediolan quis aut
qñus esset clare nō potuit.
Erat autē dies sōr solēpnis
te uenerabil' qui in unū plu
rimos collegerat sacerdotes i
dū missa sacris mistys celeb
rat ad altare magnus et ī
provisus ingredit. stañq; un
e pplo captus inimicū m
gnū conferatione plamat.
Cur nos in traha germane p
sequeris. Sufficiat tibi quod
nos de gallia exhulisti. sufficia
at tibi qđ nos et ostrā mā
re oratione superasti. Quidu
nuersa plustras. Quesc nr
nos quem esse possim. Fr. ā
murato et tremor in pplo. q's
esset germanus. Dū alt' alte
r intuit. unquid et hoc ha
bitu despicabil' iudex. nullo
tamen dignitate cognoscun.
consultus gradu aut ordīe
nō negauit. Cū oēs sōn dei
digna humilitate uenerant
erolant ut sanctū q nomī ei
ōfessus fuat uisitaret. quem
nō plūpcionis ostumo. sed o
bedientis studio propit exhibe
ri. Renotūq; in secretario re
lebri absolutione purgatū ad
mouentū pubhē reuocauit.
Hoc pmū unus fue signum
ī italia p famulū suū xpc ope
tus est. cōcurrebat diuisa ppli
multitudo. benedictionē expte
tātis opiens. unctisq; ai p
dicatione miracul' eras ai
rabat et mpa. Egress' urbe
opulentissima. dū iter selim
mons felicis carpit. omnīū
paupes elemosinā postulan
tes. conspicit dyacone qñtū est
in sūptibus. Tres aureos tñ
esse respondit. totosq; statim
iussit erogari. Ad hec dyacon'.
Unde uobis hodie sum. Rel
pondens ait. Pasci de pauprs
suos. Tu qđ habes indigētib;
presta. Dyaconus ñsi puto
dnos erogat. unū nō reseruat.
Dūq; agit iter reprī. inuient
post se equites. ornatos bre
ui admodū statum deflectunt.
et obuolut genib; huiusmodi
preē fundūt. Dñs nost' ue
nerabil' leporius nup nō lon
ge ab hinc dormalū finit. ai
familia sua ita implanatus.
diuerso tenet modo. ut et

ꝑa et sinor infirmitate sumꝫ
bat: eius ad nos lacrimas de
portamus-infirmꝫ si dignꝫ
dignis visitare-Si vo prer
mam occupationis vre neces
sitas minat-oratione interces
sionis impendite-si meream
benedictionē si non aspectū-
Ad hec vir bñissim⁹ repletus
misericordia relicto mihi vna
rectori vdicat-que mererdm
bonis operis ꝙbat-Dueritꝫ
reclamantibꝫ suis-et desidera
tꝫ petentibꝫ prestat aduentū-
dicens in michi michis est sꝙ
dñi ꝓcepta cōplere-Tū illi cum
exultatione cū gaudio diuerto
r solidor aureor qđ trāsmi
sū fuat obtulerūt-Deinde cō
sulis ad dyacōnē hōs gmanⁿ
aut-Ampe que tradunt-et in
telligere fraudē fecisse pauper
ibꝫ-Nam si totū indigētibꝫ
contulisses: remuneratum si
mereritos hodie reddidisse-Co
tremuit dyacon⁹ secretū reat⁹
sui nuntiasse pontifi-Inde
a gradū amouerunt ut amote
rāt pcunt-et tanꝫ manifes
ta sanctas fuisset ingressa-tra

dim annos si relenauit ad
uentus: notas ꝓfert et erexit
medicinas xp̄i ꝑstrato exōra-
tusq; lacrimis gaudia mera
tur alior: visitauit dñs-visita
tur et famuli-et sine ulla dila
tione ꝓsone tuguria arcta-an
gusta vniuersa ꝓlustrat-et in
ꝓposito mansit diei spacio ura re
gressus medicina optimus-ut e
gredies die ista-domū totam
reliqrit mestorum gaudēn
tē-ꝓsequitur eū dño quē solo
mutauerat discūbentē-Proun
bat venerabilē virū familiam
dabilis exigens ut tuitam di
deraret agnitio-ferebat ia p
ora rauci lacrimi ꝓfor-et adue
tus sin moras ꝓuus amisa
bat affectus-tandē diu exper
tatus exulē-Prouidrat qđ
ut nocturno ingressus tenro
obscuritate regeret-sed desidē
tū exulias iuuare nō potuit-
illic petrus nī pontifex xp̄i eccle
siam aplica institutione reti
nebat-Regebat eā roma⁹
imperiū placidꝫ regnū sū
filio valentiniano ia iuuene
qui ra fidē catholicā diligent

diligebant· ut nī oīnib; ip̄ar̄et
dei famul' sublimi humilitate
seruiret· Qui oēs uenerabilē
sacerdotem certaminib; studijs p̄
diuino amore suscipiunt· Abūt
p̄ūpes· occurrūt pueri· cubi
cū exultatione cōplectūt· ad diū
sanū sacerdotis regina uenera
bil' uas argenti ampliss'mū re
fertū cibis delicatonib; sine ulla
carnis admixtione trāsmisit·
qđ suscepīt ea ratione distribui·
ut cibos ministris suis traderet·
ipe uō uendicaret argentū· amp
pauperib; p̄ciū erogaret· Cernit
reus lom mineris paternulam
ligneā pane ordeacēū cōtinentē·
Quod illa utriusq; nī ingēti gra
tulatione cōpleta est· qđ argētū
sanī transisset ad paupes· illa
est̄ bñ uiri nī ministerio aduer
ti uasculi suscepisset· ſlā et lig
nū postea auro ambūt· ipane
multis remedijs et ūnūb; refer
uauit· Quadā die dū plate
am latissimā turbis āgustar
ingredūt· cernēm referti uictus
supplicia et mortē expectantibus
perbant p̄cibat· Quo agnito
transitu sacerdotis unū clamorē
ollans uoib; sustulerūt· causā
requirit· agnoscit· Lustodes euasit
subtrahunt· Diuerse eīn palam
potestates· miseror turbā in er
gastuli illius nocte dāpnauāt
quos euertere miseriordia nō
habebat· Laudē ad notū reuer
tit auxiliū· et qđ difficile erat ab
hōib; impetrari· a maiestate de
posc̄t· Gressū diuertit ad carne
ū· cernuus in oratione nūbra
pstrauit· Lui uō dīs m' attāb'
plis grām quam famulo su
o tribuerat ostendit· clausura
ferrea confracta dis
soluūt· repagula ferrata dissi
liunt· diuina pietas reserat·
qđ meditatio humane credu
litatis abstulerat· pcedit ad uehi
culū turba de uinul' exhibēs
uarias onera cathenar· tres
uersus quib; aurea tenebant·
relinquūt carcer minores· ab
q̄ quia uarius· et pcedēte pi
etatis triumpho turba inseque
ns gremio exilie gaudentes ifer
tur· Gressabat quidē admira
cio et fama sacerdotis p̄ pontī
fices· occurrebāt ppli· sanabā
tur infirmi· xp̄o q; gīam qui

contulerat dilatabat · assidebāt
iugiter obsequentes sex uenerā
biles sacerdotes q̄ non minus
abstinentie sue cruciatus sine īter
pellatione diuantes · q̄n iritu
tes assiduas mirabant̄ · Mu
tes opes suor: multis fuere
tpibz · Volusiam quidā filiꝰ
qui tū patrimoy segnitiu cārl
bs p̄erat summersus igne frbri
ū uexabat̄ · et ita exhiantis ua
pores adolescentis medullas
corpusq; cōsūpserāt · ut despa
to cōclamata sequeret̄ · Sedu
manus et pmissa iā subtrhūt
luctusq; solū parentibz reserua
tur · ad bīm uz spes tarda cō
uertit̄ · Parentes cū amasiꝰ
bus et ꝓpinquis · sūa gemitꝫ im
plicant̄ · Addit̄ etiā interuentio
sacerdotū cū quibz festinꝰ expe
tur egrotantē · Cumq; hi oc
cursū obuius · adolescentē iā
mortuū nunciant · nec ē cau
sam qua se ur uenerabil̄ fa
ngaret · Insistit tamē ānstitē
supplicat multitudo · ut īceptū
misericordie impleret officiū ·
Inuenit̄ corpus exanime · et
ute calore depulso mortis ri
gore iam rigidū · Depositaq;
pro anime reqe oratione reue
abant · cū subito multitudinis
luctus atbollit̄ · mherēt feretro
sui manibz sacerdotes ut ꝓpiā
tū obitate et defuncti redimi dño
supplicaret · dū restitui sō pudē
confusus · ecce tandē misericor
die et curiatus imperio fidei ar
ma mouentis · Turbas cur
mortuoq; in oratione adūgit̄ ·
pstratus · rigat lacrimis terram ·
in celū alti gemitus pourgit̄ ·
uocat planctibz xp̄m · Interea
mouet̄ examinis · et paulatim
membris emotus uitalia redū
tur officia · Dauid luce querimo
niam dignū · lingua tam reso
nat · uterq; consurgit · ille de ora
tione · iste de morte · Germanꝰ
manu alleuat dominicē · resi
det · respirat · rehinit̄ · respirat pau
latimq; ingore cōcepto integrā
recipit salutē · Reddit̄ parenti
bz filius · luctus uertit̄ in gau
diū · et uno clamore ꝓclamatur
tis maiestatis atbollit̄ · Cōmu
at xp̄e uirtutes in famulo suo · et
mox rependū in requie mi
randor: laude sublimat · Simh

cunchiñ ꝑpolin regal' rubinub
alīpinus iam uiuens liberali
ter mistinus huīmodi demõio
uexabaē qđ per menstruū ꝓ
redeuntē marinēs humanū
captiuos suos caduca allusione
pstringere: qui uteruentu regi
ne ul' ꝑtz: sõ uiro presentatur
et tradiē. Quem diu examina
tū purgare die eadem distulit:
cū soleret furiosissimos demo
nes ꝑma manꝰ impositione de
pellere. Ita cū misericordi ui
scera medullas interioa pne
trauāt. ut quasi uas ꝑtium cer
tis tyrib; possideret. Hetrudere
tum senū nocte constituit. Cum
uō ex interioub; latebris mā
festus erupit: et sī inē tot tē
ta cōpositus tempus indicat q̄
ab meunte etate experat īnocen
tem. Itaq; uultus egredē. pur
gatusq; adolescēs post diē pala
no reformaē. Causam sanet ar
mone regionis que necessita
ē pegrinationis indixerat obtē
tu uena et securitate ꝑtia ad
ꝑtum obtinuisset arbitriū. mu
tationis ꝓdia mobilē et īdul
gentiā ꝑtim ad rebellionem
pristinā reuocasset. Quo facto
et interuisio sacerdotis etiam
et imperialis uisio prenabat.
Qui tamen pro calliditate mi
tph. breui penas ꝓfidie truncita
tis exsoluit. Quadā die ma
tutinali sollēpnitate pfecta. dū
cū epūs sermo de religione cōfer
ret. tristissimā ꝓtulit mentionē
inquietis. Videbar mi p nocturnū sopore a dño meo matrem
peregrinantē ampe. Et cū causā
pfectionis mīstrē. ne metuas
inquit. ad patriā nō ad pegri
nationē te redigo. ubi habebis qē
tum et requiem sempiternā. Di
uinabāt intellectu alio sopitū
sacerdotis. sed ille studiosius cō
mendabat extrema dicēs. Be
ne mouu quā priam ds suis fa
mulis repromittat. Factū est
ut post dies aliquot sequerēt
incōmodū. quo ingrauescente
ciuitas tota turbaē. Accelera
bat transmū qui uocabat ad
glām: et festū hebdomas labou
ri diis uindicabat. Regina depositio impij supplicio occurrit pauperi. refert mīstrū tribuens quinq; ab ea brue

fiaj postulat · Denihali sane
peon qđ illa muuta ōcessit-
ur gleba ospis suu patre red
dēnr · Visitanciū uō tanta fu
it diebz ac nocthz multitudo :
qsitū aut admsit aditus aut
domus rerepit · Tempus om
choris psalleutib; tenebat sep
timo mchōdi die ad celos a
mma fidelis et bta trāsfertur:
Heredibas dimcps relicta di
uidit · partē pstimit imperiū ·
partē uendicāt sacdotes · Et qđ
fieri de opib; solet · nascitur de
exiguitate coutento · dū dest
quod capiant solus benedic
tons heredes · Capitulamū
sās reliquijs regina suscepit
cuncllā cū interion alio pen
eps usurpant · Sex uō ānsti
tes ut aliquid mouumēch et
suncellionē sātans ampēnt ·
distrūpe qđ supstiat maluerūt
Dnus palliū · singulū alē acce
pit · duo tunicā · duo sacculū di
uiserūt · Deinde apparatumde
cuncti ferucnt studia · conferē
tū amusamentū cur parua expe
sa morino deberē · Acoli⁹ cor
pus aromatū cōstrictione so
lidaut · regina uestiut · Quib;
oīnib; rite ptcis expensis et e
uctionib; iter miserunt impatri
miserunt ministros que ei⁹ ospo
sa largitone ptequē · sacdotes
religiosis obsequiū · et mpēr
instruunt · et ordinatione pmu
nīt : unūq; agmen mfirmat
ad gallias · Placuit corpus ;
dū pterret cera iam nocte pue
nit · qđ in ecclia collatū dū ingi
bis sē deuotionis exhibē · mat
na quedā lon ipsius paralisi dif
soluta · ita ut milli membroz su
o fungerē officio pcaria · deposi
ait ut feretro corpus subdē · ibiq;
usq; ad hūc extenta detinuit ·
manuz corpus attollē · surgit
et mulier et mundicata p mon
ū miraculis pplis · pijs pedibus
debitū reddit obsequiū · Expi
uut galle patronū ppū · mar
res famulamūq; · quippe ubi
treuerenter ungebat affectus
omne hominū genus diuersi
omittit officio · alij uias pruptis
depositis mollunt · et pontium
inundatione continuant · alij e
pensas ingerūt · alij psalmum
tonant · alij colla supponūt · e

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

·380·

fulgebatq; repulsa sol' radio:
splendore sibi p die uendicas lu
minu multitudo. Tantoq; mi
nisterio caritatis ppe redit' animas
ubi sepulturis corpe cothidianis
unur miracul'. Ego diuersarum
uenā a delictis exposco. p̄mū
q; solecismis et auctione ūborū
aures tuas mulceo: deinde q;
plurior pagina uidr̄ pare tar
dius. sed nō pigeat recensere
qđ xp̄m prestare nō piguit. q;
dū sōs suos glificat: nos īmi
tat exemplo. Et tamē deū tes
tor sōlaū lectorē me plura de
diū mei germana factis agni
ta et probata tacuisse. Ex quo
tuū reū me esse fator suppri
mendo qđ mirabiliter ad pfec
tū omniū diuina operata ē gra
et ideo in scribendo sucrunchum
magis me arbitror q; inuiū.

Finito libro sit laus et glā xp̄o
Scriptor scripsit; bñ mihi si potuit.
Q' me scribebat. thyric' ii. hēbat.
Q' in dat nugā. p̄mū sc̄m iudicat

ipsum

LANDES-
UND STADT
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

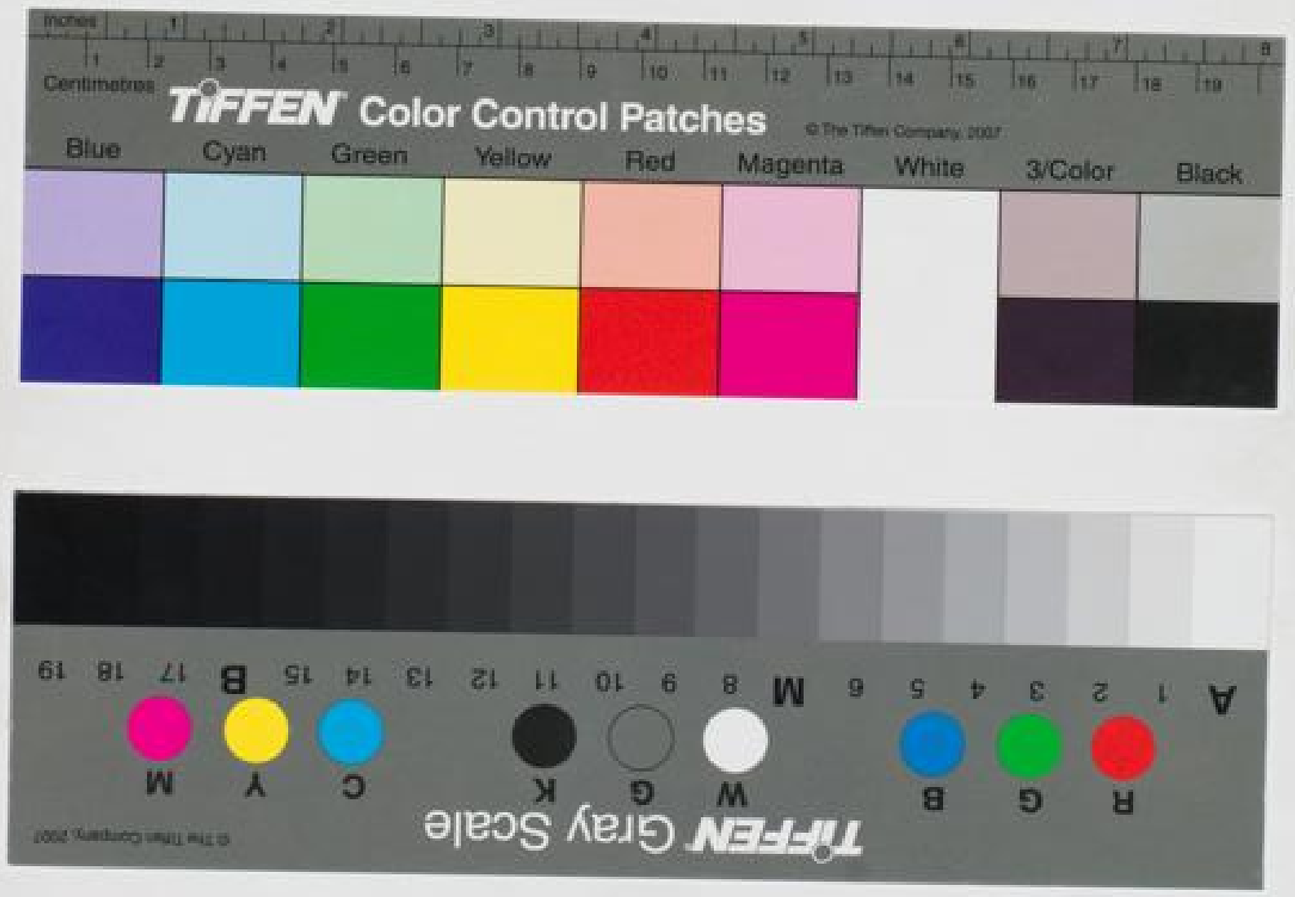
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2002
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
R G B W G K C Y M